ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ,

Γ΄.

3

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ,
ΚΥΒΕΡΝΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑΙ, ΓΡΑΦΕΙΣΑΙ
ΑΠΟ 8 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1827 ΜΕΧΡΙΣ 26 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1831,

ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑΙ ΜΕΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΧΘΕΙΣΑΙ

ΦΡΟΝΤΙΣΙ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΑΥΤΟΥ,

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑΙ ΔΕ ΠΑΡΑ Ε. Α. ΒΕΤΑΝ,

ἑνὸς τῶν γραμματέων τοῦ Κυβερνήτου.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ ΔΕ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΔΑΠΑΝΑΙΣ

Π. Δ. ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ ΛΕΥΚΑΔΙΟΥ, ΙΑΤΡΟΥ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΠΑΡΑ

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΣΧΙΝΑ.

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ.

1842.

1856, Sept. 3.
Gift of
The Library of the University
of Athens, in Greece.

ΤΗ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩ ΣΥΝΟΔΩ

ΤΗ ΕΝ ΤΡΟΙΖΗΝΙ

ΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΝ

ΕΠΙ ΤΟΝ ΧΕΙΜΩΝΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

ΕΛΟΜΕΝΗ,

ΕΚΕΙΝΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

ΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ ΤΟΜΟΝ

ΠΡΟΣΕΦΩΝΗΣΕΝ Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ

ΠΕΤΡΟΣ Δ. ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗΣ.

Καὶ μέγας τῷ ὄντι οὗτος ἀνὴρ, ὃς ἂν μεγάλα δύνηται γνώμῃ διαπράξασθαι μᾶλλον, ἢ ῥώμῃ. **Ξενοφ. οἰκον. κεφ. κά.**

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ,

ΚΥΒΕΡΝΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Πίσαν.

Αἰγίνῃ, 13 ἰανουαρίου 1829.

Ἔλαβον, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, τὰ γράμματά σου τῶν 11 καὶ 13 δεκεμβρίου, καὶ πολὺ ἐχάρην μαθὼν ἐξ αὐτῶν τὴν ὑγείαν σοῦ τε καὶ τῆς κυρίας συζύγου σου, ὡς ἐκ τοῦ ἡλίου τῆς Πίσης καὶ τῆς αὐτόθι ἀναπαύσεως κρατυνομένην.

Τὰς φιλικάς σου δὲ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν λεγομένων περὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς, λαμβάνω καὶ ἄλλοθεν. Ἐκ Παρισίων μάλιστα μὲ γράφουσι, παροτρύνοντές με νὰ κάμω θαύματα ὅπως κερδήσω τὰς ψήφους τῶν ἐφημερίδων, καὶ οἱ γράφοντες φαίνονται φρονοῦντες καὶ αὐτοὶ ὅ,τι καὶ σύ, ὅτι δηλαδὴ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις δισταζόντως καὶ μαλακῶς πολιτεύεται, ὅτι οὐδὲν διοργανοῦται γενναίως, οὐδὲν θεσμοθετεῖται, καὶ ἐξαιρέτως ὅτι ἡ κατασκευὴ τοῦ εὐτάκτου στρατοῦ σχολαίως προχωροῦσα, δὲν συγχωρεῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ κυριεύσῃ τὰ ἐκτεταμένα της σύνορα ἐπιδρομαίῳ τῷ βήματι (au pas de charge) μὲ μόνην τὴν αἰχμὴν τῶν βαγιονετῶν.

Οὕτω δὲ φρονοῦντες ἕκαστοι, ἐπιμεριμνῶσι καὶ περὶ ἰατρικοῦ τῆς τόσον δεινῆς ἀῤῥωστίας, καὶ προβάλλουσι πρὸς θεραπείαν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἐπιτήδευμα, καὶ ἐπισπεύδουσι τὴν χρῆσιν αὐτοῦ, μηδόλως ἐξετάζοντες μήπως τὸ ἰατρικόν, ἀντὶ νὰ θεραπεύσῃ, θανατώσῃ μᾶλλον τὸν ἄῤῥωστον,

Ἐδῶ δὲν δύναμαι νὰ ἐξηγηθῶ λεπτομερεστέρως ἵνα κατάδηλον ποιήσω καὶ τῶν πραγμάτων τὴν στάσιν καὶ τοὺς λόγους δι' οὓς τινες ἐμμένουσι κρίνοντες ἐσφαλμένως αὐτήν. Νομίζω ὅμως ὅτι οὔτε δυνατὸν εἶναι οὔτε καθῆκον τὸ νὰ ἀλλάξω πολιτείαν, ἀποβλέπουσαν ὄχι εἰς τὰς ἐπευφημήσεις τῶν ἐφημερίδων, ἀλλ' εἰς τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα καὶ ἂν ἀπᾴδωσιν (ὡς διατείνονται λέγοντες) πρὸς τὴν δικαιοσύνην ἢ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἔφεσίν μου, μὲ ἀρκεῖ τὸ νὰ μὴ ἔχω συνειδήσεως τύψιν καὶ τὸ νὰ πράττω πᾶν ὅ,τι ἐπ' ἐμοὶ πρὸς πιστοτάτην ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν τῆς θέσεως εἰς τὴν ὁποίαν κατεδικάσθην. Μᾶς ἀπειλοῦσι, τὸ μέν, μὲ τὸν συνεχισμὸν τοῦ πολέμου, τὸ δέ, μὲ τὴν ταχεῖαν εἰρήνην. Ἐγὼ δὲ τόσον ἀνακειμένως πέποιθα εἰς τὸν Κύριον, ὥστε οὐδ' ὁπωσοῦν φοβοῦμαι τὰ συμβησόμενα ἐκ τῶν ἐπ' ἀμφοτέροις πολιτευμάτων.

Τὰς δεκαπενθημέρους ἀγγελιαγραφίας (bulletins) ἃς μὲ ζητεῖς, καὶ σχολὴν ἂν εἶχα, ἐδυσκολευόμην νὰ τὰς συνθέσω, διότι ἐχρειάζετο νὰ καταγίνωμαι πλέον εἰς τοῦτο, καὶ ὄχι εἰς ἴασιν τῶν ἄκρων καὶ ποικίλων ἀθλιοτήτων ὑφ' ὧν κατατρέχεται ὁ τόπος οὗτος. Ὅθεν προτιμῶ τὴν σιωπήν, διότι καὶ ὄχι καθ' ἃ περὶ ἡμῶν λέγουσιν, ἀλλὰ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν θέλομεν εἰς τέλος κριθῆ. Ἔργα δὲ ὁποῖα νὰ ἀγγελθῶσι κατὰ δεκαπέντε ἡμέρας ποῦ νὰ τὰ εὕρωμεν;

Περὶ τῆς ὑγείας μου δὲν σὲ λέγω, πλησιαζούσης νὰ καταχαμφθῇ ἀπὸ τὸ ἀμήχανον βάρος τῶν καθημερουσίων ἐναντιωμάτων, ἐρχομένων πολλάκις καὶ ὅθεν ἡ Ἑλλὰς δὲν ἔπρεπεν ἴσως νὰ τὰ προσμένῃ. Καὶ οὕτως ὅμως δὲν ἀθυμῶ, ἀλλὰ καταναλίσκω τὰς δυνάμεις μου, πεποιθώς, ὡς καὶ ἀνωτέρω σὲ εἶπα, εἰς Θεὸν καὶ εἰς τῆς προαιρέσεώς μου τὸ καθαρὸν καὶ ἀνέγκλητον.

Τῷ Κ. Μαρίνογλου εἰς Ἀγκῶνα.

Αἰγίνῃ, 13 ἰανουαρίου 1829.

Τὸ παρὸν λαμβάνεις, ἀγαπητέ μου Μαρίνογλου, μὲ τὸ τρίτον πλοῖον ὁποῦ ἔρχεται νὰ φορτώσῃ τροφὰς, φέρον σοι 12,000 δίστηλα. Τὸ δὲ τέταρτον ἀναχωρήσει τὸ βραδύτερον εἰς δέκα ἡμέρας, φέρον σοι καὶ τοῦτο εἰς νόμισμα, τὰ χρήματα ὅσα ἀκόμη χρειάζεσαι.

Ὅλα ταῦτα δὲν γίνονται μὲν ὅσον γοργὰ ἐπεθύμουν· ἀλλ' ἂν ὅμως τὰ πλοῖα σὲ ἔλθωσιν ἐν καιρῷ, αἴτιος εἶμαι αὐτὸς ἐγὼ, καταγινόμενος εἰς τοῦτο· ἀλλέως, ἤθελες προσμένει ἀκόμη πολύ. Ἡ κατασκευὴ διοικήσεως ὅπου διοίκησις οὐδέποτε ὑπῆρξεν, ἔχει δυσκολίας πάσης ἐννοίας ἐπέκεινα. Ἕνα ἤδη χρόνον κοπιάζομεν ἵνα ἔμβωμεν ὀλίγον εἰς τάξιν, καὶ τόσον κοπιάσας, ἄλλο δὲν κατώρθωσα μέχρι τοῦδε εἰμὴ νὰ καταπαύσω μόνον τὴν ἀταξίαν, καὶ οὐδὲν πλέον. Ὁ καιρὸς θέλει μᾶς δώσῃ τὰ περισσότερα, ἐὰν ὁ Θεὸς εὐδοκήσῃ νὰ μᾶς τὸν χαρίσῃ.

Τοῦτον ὅμως τὸν καιρὸν δὲν θέλουσι μᾶς τὸν ἀφήσῃ, ἂν πρέπῃ νὰ πιστεύσωμεν τὰ ἐνταῦθα περιαδόμενα καὶ τὰς πανταχόθεν πρὸς ἡμᾶς στελλομένας ἐφημερίδας. Μᾶς φοβερίζουσι δηλαδὴ καὶ μὲ τὴν εἰρήνην καὶ μὲ τοῦ πολέμου τὸ συνεχές. Ἀλλ' ἐγὼ οὐδέτερον τούτων φοβοῦμαι, διότι ἀπεριγράπτως ἐπὶ τὸν Θεὸν πέποιθα, καὶ πᾶσαν μου τὴν ῥώμην ἐκεῖθεν λαμβάνω. Σὺ λοιπὸν στεῖλε μας ἄρτον, καὶ ὁ Θεὸς τελέσει τὰ λοιπά.

Σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὰς περὶ τὸν Κ. Βετὰν φροντίδας σου, καὶ διὰ τὰς ἐπισκευὰς τὰς διὰ σοῦ γενομένας εἰς τὰ ὡρολόγιά μου.

Πλὴν δὲν σὲ εὐχαριστῶ καὶ διὰ τὴν δυστυχῆ οἰκογένειαν ἣν ἐκ περισσοῦ μᾶς ἔστειλες, διότι τοιαύτας ἔχομεν πλῆθος ἐδῶ, καὶ τρόπους δὲν ἔχω νὰ τὰς κατοικίσω, νὰ ταῖς δώσω ἔργον, καὶ νὰ τὰς θρέψω. Τινὰς ἑκατοστύας ἐξ αὐτῶν οἰκονόμησα διὰ τῆς οἰκο-

δομῆς τοῦ ὀρφανοτροφείου, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἐτελείωσε, καὶ δὲν ἔχω πλέον χρήματα ἵνα ἐγείρω ἄλλα οἰκοδομήματα.

Εἰς ἕνα μῆνα ἐλπίζω νὰ συνάξω ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ τούτῳ πεντακοσίους μαθητάς. Εἶναι τάχα τρόπος νὰ εὕρωμεν ἀντλίας ἑτοίμας διὰ τὰ τέσσαρα πηγάδια τὰ ἐμπεριεχόμενα εἰς τὰς αὐλὰς αὐτοῦ; Ὁ ἀδελφός μου θέλει σὲ στείλῃ μίαν μικρὰν σημείωσιν μὲ τὸ μέτρον τῶν ἀντλιῶν, καὶ ἂν δὲν τὰς εὕρῃς εἰς Ἀγκῶνα, τὰς παραγγέλλεις εἰς Τεργέστην, καὶ ἂς ἦναι ἕτοιμαι διὰ τὸ τέταρτον πλοῖον.

Τῷ συνταγματάρχῃ Κ. Εἰδέκῳ.

Αἰγίνῃ, 13 ἰανουαρίου 1829.

Αἱ δεξιαὶ πληροφορίαι μὲ τὰς ὁποίας μᾶς παρεπέμψατε τὸ περὶ συστάσεως κεντρικῆς στρατιωτικῆς σχολῆς σχεδίασμα, καὶ τὰ περὶ τούτου πρὸς ἡμᾶς ἐκτεθέντα παρὰ τοῦ γενικοῦ βιαρχείου, μᾶς ἔπεισαν νὰ ἐκδώσωμεν τὰ συναπτόμενα διατάγματα, τὰ ὁποῖα καὶ σᾶς γνωστοποιοῦμεν, ἵνα συντρέξητε εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν κατὰ τὸ ὑμέτερον μέρος.

Σᾶς στέλλομεν δὲ καὶ ἀντίγραφον τῶν ἐπὶ τούτου παραγγελλομένων πρὸς τὸ βιαρχεῖον, ἵνα πάντα ἔχετε τὰ βεβουλευμένα περὶ τοῦ νέου ἱδρύματος.

Καὶ σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ δώσετε εἰς τὸν ἀντισυνταγματάρχην Κ. Πωζιὲ τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν τοῦ σχολείου σύστασιν, ὅσα εὑρεθῶσιν εἰς τὰ δημόσια ἀποθέσια (magazins), ὡς ροῦχα, ὅπλα, ἐξαρτύσεις (equipemens), ξύλα, σίδηρον, κτλ. μετρηθησόμενα εἰς λογαριασμὸν τῆς σχολῆς, τῆς ὁποίας τὸ ταμεῖον θέλει πληρώσῃ καὶ τοὺς ἐργάτας ὅσους ἐνδέχεται νὰ παρέξετε.

Ἠθέλετε δὲ ἐπικορυφώσῃ τὰς εἰς τὸ προκείμενον ἵδρυμα προσδοκωμένας παρ' ὑμῶν ὠφελείας, ἂν διωρίζετε τὸν Κ. Σωκέτον, κατα-

λυματίαν τοῦ εὐτάκτου συντάγματος, νὰ θεωρῇ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς σχολῆς κατὰ τὰ ἐν τῷ κανονισμῷ ὡρισμένα.

Τῷ στρατηγῷ Κ. Τζσώρτς.

Αἰγίνῃ, 14 ἰανουαρίου 1829.

Ἐν ᾧ ἐμέλλομεν νὰ ἀποκριθῶμεν πρός τε τὰς ἐπιστολὰς καὶ τὰ ἰδιόπιστα (confidentiels) γράμματά σας τοῦ δεκεμβρίου καὶ τῆς 4 ἰανουαρίου, ἐλάβομεν τὸ γράμμα σας τῆς 11, πρὸς 8 καὶ σπεύδομεν νὰ σᾶς ἐπιτρέψωμεν νὰ ἔλθετε εἰς Αἴγιναν, καθὼς ζητεῖτε.

Παραγγέλλεσθε δὲ νὰ παραδώσετε προσωρινῶς τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ὑφ' ὑμᾶς στρατοῦ εἰς τὸν στρατηγὸν Δέντσελον, καὶ ἂν αὐτὸς δὲν εὑρίσκεται πλησίον τοῦ στρατοπέδου σας, νὰ τοῦ στείλετε μὲν τὴν προσταγήν σας, νὰ ἀφήσετε δὲ τὴν ἡγεμονίαν εἰς τὸν πρεσβύτατον τῶν καπιτάνων.

Συμφέρει δὲ τὰ μέγιστα εἰς τὰς παρούσας σπουδαίας περιστάσεις τὰ στρατεύματα νὰ ἦναι ἐπαυλισμένα οὕτως, ὥστε καὶ τὰς τροφὰς εὐκόλως νὰ λαμβάνωσι, καὶ εἰς θέσεις νὰ συνέρχωνται ὀχυρὰς καὶ ἐπικαίρους κατὰ τὴν χρείαν.

Τὸ παρὸν σᾶς στέλλεται διὰ ταχυδρόμου.

Πρὸς τὸ Πανελλήνιον.

Αἰγίνῃ, 14 ἰανουαρίου 1829.

Διὰ τοῦ γράμματος τοῦ ὁποίου σᾶς συνάπτεται ἡ μετάφρασις, ἀπετέθη πρὸς ὑμᾶς πρότασις ἀξία, νομίζομεν, τῆς προσοχῆς σας καὶ τῆς διηκριβωμένης δοκιμασίας τοῦ παρ' ὑμῖν οἰκονομικοῦ τμήματος. Αναφέρεται δὲ εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ἑλληνικοῦ χαλκονομίσμα-

τος (κερματίου), οὗ τινος ἔχομεν κατεπείγουσαν χρείαν, καὶ δυνάμεθα νὰ τὸ ἀποκτήσωμεν, δίδοντες εἰς ἀντάλλαγμα τὰ ἄχρηστα ὀρειχάλκινα κανόνια.

Ἡ Κυβέρνησις λοιπὸν προσμένει καὶ τὴν περὶ τούτου ἀναφορὰν τοῦ οἰκονομικοῦ τμήματος καὶ τῆς ὑμετέρας ὁλικῆς γνώμης ἀπόφανσιν, ἵνα ἀποκριθῇ τάχιον πρὸς τὸν Κ. Σαιντκροά, πατέρα τῆς εἰρημένης προτάσεως.

Τῷ Κ. Κόμητι Δελαφερροναίῳ, ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργῷ τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως Γαλλίας εἰς Παρισίους.

Αἰγίνῃ, 16 ἰανουαρίου 1829.

Διὰ τοῦ γράμματος δι' οὗ ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης μ' ἐτίμησεν ἀπὸ 18 νοεμβρίου μανθάνω ὅτι ὁ Κ. Βάρων (Βαρόνος) Δεσαινδενῆς προσγραφόμενος εἰς τὸ ταξιαρχικὸν τὸ τοῦ ἀρχιστρατήγου Κ. Μαρχίωνος Μαιζῶνος, παύει τοῦ πρεσβεύειν παρὰ τῇ προσωρινῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει.

Καὶ δὴ ὁ μὲν Κ. Δεσαινδενῆς ἀναχωρεῖ ἐξ Αἰγίνης. Ἐγὼ δὲ καίτοι αἱ σχέσεις ἃς ἦτον ἐπιτετραμμένος νὰ τηρῇ πρὸς ἐμὲ, δὲν παρήγαγον οὐδὲν τῶν εὐδοκουμένων ἀποτελεσμάτων ὅσα ἠλπίζομεν, καίτοι, ἐλθὼν εἰς Ἑλλάδα ἐν συνοδίᾳ οἰωνῶν αἰσιωτάτων, ἀπέρχεται ἀπειλουμένης αὐτῆς ὑπὸ οἰκτίστων καταστροφῶν, ὁμολογῶ ὅμως ἐξ ὅλης ψυχῆς τὴν τοῦ ἀνδρὸς καλοκἀγαθίαν, συναλγοῦντος διότι, αὐτοῦ πρεσβεύοντος, αἱ δικαιόταται ἐλπίδες τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους δὲν ἐπληρώθησαν.

Διὰ τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ἄρα εὔνουν αὐτοῦ προαίρεσιν εὐγνωμονοῦντες, σᾶς παρακαλοῦμεν, κύριε Κόμη, νὰ κοσμήσετε τὸν Κ. Δεσαινδενῆν διὰ τῆς προστασίας σας παρὰ τῷ σεβαστῷ ὑμῶν ἄνακτι.

Τῷ Κ. Κρίσπῃ Μαύρῳ, προσωρινῷ Διοικητῇ Κορώνης, Μοθώνης καὶ Νεοκάστρου.

Αἰγίνῃ, 17 ἰανουαρίου 1829.

Διὰ τοῦ σημερινοῦ ἀρχογράφου σᾶς γίνεται ἀπόκρισις πρὸς τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ γράμματί σας περιεχομένων παρατηρήσεων,, ὅπερ διὰ τῆς αὐτῆς εὐκαιρίας ἔλαβον μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν.

Ἡ συνομιλία σας μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Μαιζῶνος ἀξία εἶναι λόγου πολλοῦ, καθότι καὶ αὐτὴ ἐκ προσθήκης ἐπιμαρτυρεῖ τὴν δύσκολον καὶ κρίσιμον στάσιν μας διὰ τὸ ἀπλήρωτον τῶν καθυστερούντων βοηθημάτων, καὶ τὰς συμφωνίας ὑποσημαίνει καθ' ἃς δυνάμεθα νὰ τὰ ἐλπίζωμεν. Περὶ τῆς βαρείας ὑποθέσεως ταύτης σαφῶς καὶ ἀποφαντικῶς ἐξηγήθην ὄχι μόνον πρὸς τὸν Μαρχίωνα Μαιζῶνα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Κόμητα Δελαφερρόναῖον, ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργὸν τοῦ χριστιανικωτάτου Βασιλέως, καὶ ἐλπίζω ὅτι ἐκ τῶν ἀποκρίσεων δι' ὧν μὲ τιμήσουσι, θέλομεν ἔχει τὸ μέτρον τῆς μελλούσης μας τύχης· ἀλλ' ἐντοσούτῳ δὲν πρέπει νὰ ἀψυχῶμεν. Ὁ Θεὸς δὲν θέλει μᾶς ἐγκαταλείψῃ· ὁ θαυμαστώσας τὸ ἔλεος αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, θέλει τὸ θαυμαστώσῃ καὶ πάλιν. Ὑμεῖς δὲ ὅμως κατὰ τὸ μέρος σας ὀφείλετε, ὑπηρετούμενοι ἐκ τῶν πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον σχέσεών σας, νὰ τὸν ἀναδιδάξετε ὅτι τόσον πεποίθαμεν εἰς τὸ γενναῖόν τε καὶ πιστὸν τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ὥστε περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν καθυστερούντων δὲν ἀμφιβάλλομεν, ἐλπίζοντες νὰ μάθωμεν ἐντὸς ὀλιγωτάτου ὅτι ὁ ἐπὶ τῶν ὅλων πληρωτὴς διετάχθη νὰ τὰ μετρήσῃ εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν. Ὁ δὲ λόγος τῆς ἐλπίδος μας εἶναι, ὅτι χωρὶς αὐτῶν τῶν βοηθημάτων μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ πληρώσωμεν τοὺς ἵππους, καὶ νὰ κρατήσωμεν ὄχι μόνον τὸ ἱππικόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπάρχοντας δισχιλίους ἄνδρας τοῦ τακτικοῦ.

Τῆς τοιαύτης ὅμως προσλαλιᾶς θέλετε κάμῃ χρῆσιν μόνον ὅταν εὐκαιρία αὐτόματος τὸ καλέσῃ. Νὰ ἐκφράσετε δὲ πρὸς τὸν στρατηγὸν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς κυβερνήσεως, δι ὅσα ἐκ τῶν ἀναφορῶν σας αὐτὴ ἔμαθεν ὅτι ἐγένοντο περί τε τῶν τελωνείων καὶ τῶν ἄλλων τῆς ὑπηρεσίας μερῶν τῶν ἐμπιστευθησομένων εἰς ὑμᾶς.

Ἡ ἐρώτησις ἣν μ' ἐρωτᾶτε περὶ τῶν νῦν οὐσῶν δημογεροντιῶν Κορώνης, Μοθώνης καὶ Νεοκάστρου, ἔχει πολὺ τὸ σπουδαῖον. Λύσιν δὲ αὐτῆς ἄλλην δὲν βλέπω παρὰ τὸ νὰ βεβαιωθῆτε πρῶτον καλῶς ἂν ἄρα οἱ νῦν δημογέροντες, νομίμως καθεστῶτες, ἔχωσι καὶ τὴν καθήκουσαν ἱκανότητα εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν, καὶ πᾶσαν τὴν παρὰ τῶν κατοίκων πίστιν, τῶν ὁποίων λογίζονται ὄργανα, καὶ ἀφ' οὗ συλλέξετε πάσας τὰς περὶ τούτου πληροφορίας καὶ ἀμερολήπτως τὰς κρίνετε, νὰ ἴδῆτε ἂν ἀπὸ νέας ἐκλογὰς εἰμπορῆτε νὰ λάβετε δημογέροντας καλλιτέρους, καὶ τότε θέλει συγκατατεθῇ καὶ ἡ κυβέρνησις, στηριζομένη ἐπὶ τὰ πρὸς αὐτὴν ἐκτεθησόμενα παρ' ὑμῶν. Καὶ εἶναι τῷ ὄντι παντάπασι δίκαιον τὸ νὰ γείνωσι νέαι ἐκλογαί· ἐν ᾧ καὶ περισσότεροι κάτοικοι ἐπέστρεψαν ἤδη εἰς τὰς ἑστίας των, καὶ αἱ δημογεροντίαι μέλλουσι νὰ ἐκτελέσωσιν ὑπουργίας ἀξιολογωτάτας, οἷον τὸ νὰ συνεργήσωσιν εἰς σύστασιν τοῦ δικαστικοῦ διακόσμου καὶ εἰς τὰ τῶν ἐκλογῶν τῶν πληρεξουσίων τοὺς ὁποίους ὅσον οὔπω αἱ ἐπαρχίαι θέλουσι προσκληθῇ νὰ στείλωσιν εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Μὴ βραδύνετε λοιπὸν νὰ μᾶς πέμψετε ἔκθεσίν σας, ἡ ὁποία καὶ ἤδη πεπεισμένοι εἴμεθα ὅτι ἔσται ὅλως κατά τε τὴν προσδοκίαν μας καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ κοινοῦ.

Τῷ Ἁγίῳ Παλαιῶν Πατρῶν.

Αἰγίνῃ, 18 ἰανουαρίου 1829.

Αἱ ὑστερήσεις αἵτινες σᾶς περικυκλοῦσι πρέπει νὰ ἐπαυξάνωσι

τὸν ζῆλόν σας, καὶ δι' αὐτοῦ νὰ καθιστῶνται ὑποφερταὶ καὶ εἰς τοὺς πολίτας τοὺς ἐρχομένους πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ἰδίων ἑστιῶν ἐν τοῖς ἐρειπίοις. Καὶ μὴ ἀμφιβάλλετε, Σεβασμιώτατε, ὅτι ἡ κυβέρνησις ἐν πολλῇ τιμῇ ἔχει τοὺς ἐκουσιασμοὺς καὶ τοὺς μόχθους ὑμῶν, καὶ ἐπὶ τούτοις ὅτι, ἅμα δυνηθέντες, θέλομεν δράμη εἰς βοήθειαν τῆς ἐκκλησίας μετὰ μεγίστης τῆς προθυμίας καὶ μετὰ χαρᾶς βαθείας τε καὶ εἰλικρινοῦς. Ἐνθυμητέον δὲ ὅτι ὁ καιρὸς ὁ εἰς τοὺς χριστιανοὺς σωτηριωδέστατος καὶ θαυματουργότατος ὑπῆρξεν ἐκεῖνος καθ' ὃν ἡ ἐκκλησία πτωχὴ ἦτο, καὶ ἄσημος, καὶ καταδιωκομένη. Ὅθεν καὶ ὑμεῖς διεκπληροῦντες τὰ χρέη σας ὅπως ἐλπίζομεν, μεγάλα καρποφορήσετε, καὶ πολλὴν τὴν εὐγνωμοσύνην ἀπολαύσετε παρὰ τῆς πατρίδος.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Μαιζῶνι.

Αἰγίνῃ, 19 Ἰανουαρίου 1829.

Μετὰ σπουδῆς ἀποκρίνομαι πρὸς τὰ γράμματα δι' ὧν ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης μ' ἐτίμησεν ἀπὸ 10 καὶ 12 τοῦ τρέχοντος.

Καὶ πρῶτον, κύριε Μαρχίων, αἱ βεβαιώσεις τὰς ὁποίας εὐδοκεῖτε νὰ μὲ δώσετε ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀδηλίας καὶ τῆς ἀμηχανίας μου διά τε τὴν τοῦ τόπου κατάστασιν καὶ τὴν ἀπροσδόκητον ἀπληρωσίαν τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων, μὲ φέρουσι παρηγορίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, καὶ ἱκανῶς δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὸ νέον τοῦτο τεκμήριον τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς μελήσεως καὶ εὐνοίας σας. Ἀπεριόριστος δὲ ὡσαύτως εἶναι, κύριε Στρατηγέ, καὶ ἡ πίστις μου ἡ εἰς τὴν μεγαλόψυχον τοῦ ἄνακτος τῆς Γαλλίας προαίρεσιν.

Δὲν ταυτολογῶ περὶ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ σῶμα τοῦ εὐτάκτου ἱππικοῦ, καθότι αἱ ὁδηγίαι αἱ πρότερον ἤδη παρ' ἐμοῦ δοθεῖσαι εἰς τὸν συνταγματάρχην Κ. Εἰδέκον, τὰς ὁποίας πάντως ἔλαβε

καὶ ὁ Κ. Ἀλμέϊδας, κατὰ πάντα συμφωνοῦσι μὲ τὰς προτάσεις σας. Ἄλλως τε καὶ ἐλπίζω ὅτι τὰ περὶ τούτου, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἀφορῶντα τήν τε συντήρησιν τοῦ ἱππικοῦ ὑποστήματος (noyau) καὶ τὴν βαθμιαίαν αὔξησιν τοῦ εὐτάκτου Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, θέλουσι συμπληρωθῇ καὶ καθορισθῇ μεταξὺ ἡμῶν τρέχοντος τοῦ ἐρχομένου φεβρουαρίου, ὁπότε ἐλπίζω νὰ ἔλθω εἰς Μοθώνην, ἂν ἡ κακή μου ὑγεία καὶ ἡ ὥρα τοῦ ἔτους δὲν μὲ τὸ ἐμποδίσωσιν. Οὐδὲ ἀμφιβάλλετε πάντως, κύριε Μαρχίων, πόσον ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ξαναϊδῶ καὶ νὰ ἐξηγηθῶ πρὸς ὑμᾶς περὶ τῶν σπουδαιοτάτων πραγμάτων ἅτινα γίνονται ὕλη τῆς ἀλληλογραφίας μας.

Ἀφ' οὗ καὶ ὑμεῖς παρεστήσατε ἀπὸ τοῦ δεκεμβρίου τὴν προλαβόντως ἤδη ἐκφρασθεῖσαν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως ἔφεσιν παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως τοῦ νὰ μείνῃ ἐν Ἑλλάδι ἓν μέρος τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων, εὔελπις εἶμαι ὅτι ὅσον οὔπω θέλετε λάβῃ τὴν προσμενομένην ἀπόκρισιν, δι' ἧς θέλει σᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἐγχειρίσετε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ μέρους τούτου εἰς τὸν συνταγματάρχην Κ. Τρέζελον, καθ' ἅ μοι προτείνετε, καὶ τότε ἐρχομένου μου εἰς Μοθώνην συνδιατάσσομεν ὡρισμένως τὰ περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς νέας ταύτης τοῦ μεγαλοδώρου βασιλέως πρὸς τὴν Ἑλλάδα εὐεργεσίας.

Πρὸς ὅσα δὲ μὲ προβάλλετε, κύριε Στρατηγέ, περὶ τῶν ἀξιωματικῶν οὓς καταγίνεσθε νὰ ἐκλέξετε, καὶ ἐγὼ συνομολογῶ δίκαιον τὸ νὰ τοὺς προσφέρω βαθμὸν ἀνώτερον τοῦ ὃν ἐνεστώτως ἔχουσι, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ τοὺς δώσετε τὴν βεβαίωσιν ταύτην. Δέχθητε δὲ ἅμα καὶ τὰς εὐχαριστίας μου δι' ἣν προτίθεσθε νὰ κάμετε ἐκλογὴν τοῦ συνταγματάρχου Κ. Τρεζέλου ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν τῶν μενούντων ἐν Ἑλλάδι στρατευμάτων, διότι καὶ παντάπασι συμφρονῶ μετὰ τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς τοῦ γεραροῦ τούτου ἀνδρός, καὶ πέποιθα ὅτι τοῦτον ἐκλέγοντες, νέον ὠφέλημα θέλετε ὠφελήσῃ τὴν Ἑλλάδα.

Ὅσον δὲ περὶ τοῦ συνταγματάρχου Κ. Φαβιέρου, ἐπειδὴ περὶ τοῦ σχεδίου του ἔγραψα τὴν γνώμην μου πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ

χριστιανικωτάτου Βασιλέως, δὲν εἶναι πλέον ἐπ' ἐμοὶ τὸ νὰ βάλω εἰς χρῆσιν πρὸς τὸ παρὸν τὴν γενναίαν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος διάθεσιν τοῦ ἀλκίμου τούτου ἀξιωματικοῦ· διότι καὶ τὰς ἀποκρίσεις μου πρὸς τὸν κόμητα Κ. Δελαφερρόναῖον τοῦ ἀνέγνωσα, καὶ κύριον τὸν ἄφησα νὰ ἀποφασίσῃ ὅ,τι κρίνῃ. Ἀφ' οὗ δὲ ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης θέλει νὰ τὸν καλέσῃ παρὰ τῷ στρατηγείῳ αὐτῆς, τοῦτο μοὶ μένει, τὸ νὰ ἐκφράσω τὴν λύπην μου διότι δὲν ἐδυνήθην νὰ μεταχειρισθῶ τὴν ἐν πολλοῖς δεδοκιμασμένην δεξιότητα τοῦ ἀνδρός· ἐπειδὴ ἀμφότεροί μὲν ἐφιέμεθα τοῦ καλοῦ, ἀλλὰ διαφωνοῦμεν περὶ τὴν μέθοδον τοῦ διαπρᾶξαι τὸ σκοπούμενον, διαφόρως παρ' ἑκατέρου θεωρούμενον. Τοῦτο δὲ οὐδόλως σμικρύνει τὴν πρὸς τὸν συνταγματάρχην Κ. Φαβιέρον ἀξίωσιν καὶ ὑπόληψίν μου, τῶν ὁποίων καὶ ἕτοιμος εἶμαι νὰ τοῦ δώσω ἐν εὐκαιρίᾳ τὰ μαρτύρια.

Περαίνων ἤδη τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν μου, κύριε Στρατηγὲ, φυλάττω εἰς ὕστερον τὸ νὰ σᾶς διακοινώσω μετὰ πάσης ἐνδόσεως τὰς ἐπιστασίας μου ὄχι μόνον ἐπὶ τῶν ζητημάτων εἰς ἃ ἐνεστώτως ἐνασχολούμεθα, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων, προσαρτωμένων εἰς τὴν ῥοπὴν τὴν ἐπαπειλοῦσαν τὸ δυστυχὲς τοῦτο ἔθνος.

Ὑστερόγρ. Δὲν ἀμφιβάλλετε βέβαια, κύριε Μαρχίων, ὅτι μετὰ ἀνεκφράστου παλμοῦ περιμένω τὴν ὥραν καθ' ἣν ὁ ἐπὶ τῶν ὅλων πληρωτὴς τοῦ στρατοῦ θέλει διαταχθῆ νὰ μετρήσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τὰ καθυστεροῦντα χορηγήματα, ὅπερ καὶ ἐλπίζω τάχιστα ἐκ τῶν χρηστῶν σας ἐπισυστάσεων, καὶ δοθέντος, σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐπιτείνετε τὴν καλοκαγαθίαν σας εἰς τὸ ἔσχατον, διαδηλοῦντες μοι τὸ πρᾶγμα ἄνευ ἀναβολῆς διὰ ταχυδρόμου ἐπίτηδες.

Τῷ κόμητι Κ. Λοβέρδῳ εἰς Παρισίους.

Αἴγίνῃ, 19 ἰανουαρίου 1829.

Ὁ Κ. Βάρων Δεσαινδενής, καθὼς ὅτε εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦλθεν

έφερε γράμμα σας πρός έμέ, ούτω θέλει καὶ τώρα ἀναχωρῶν ἐντεῦθεν νὰ λάβῃ παρ' ἐμοῦ στίχους τινὰς πρὸς ὑμᾶς, εἰς ὃ καὶ προθύμως ἐνδίδω· αὐτὸς θέλει σᾶς εἰπεῖ εἰς ποίαν κατάστασιν εὕρηκε τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰς ποίαν τὴν ἀφίνει. Ἐν ᾧ ὁ ὁρίζων μᾶς ὑπέσχετο κατὰ τὸν ἰούνιον μέλλουσαν ὕπαρξιν, σήμερον ὑπὸ σκότους κυκλούμεθα, καὶ τὰς ἡμέρας μετροῦμεν ἵνα μάθωμεν τὴν προτεραίαν ἂν μέλλωμεν τὴν ὑστεραίαν νὰ ζήσωμεν. Ὅμως ἡ τοιαύτη τῶν πραγμάτων ῥοπὴ δὲν μὲ ῥίπτει εἰς ἀψυχίαν. Ἐλπίζω ὅτι θέλετε ἀποκριθῆ πρὸς τὸ γράμμα μου τῆς 3 δεκεμβρίου, καὶ ἀποκριθῆ καταθυμίως. Ὁ Κ. Δεσαινδενῆς κατὰ τὴν πρεσβείαν αὐτοῦ δὲν εὐτύχησε μὲν νὰ συλλέξῃ τοὺς καρποὺς τῶν κόπων του, ἀλλ' ἐγὼ καὶ οὕτως εὐγνωμονῶν πρὸς τὴν προαίρεσιν τοῦ ἀνδρός, θαῤῥούντως τὸν συνιστῶ εἰς τὴν φιλίαν σας.

Τῷ ναυάρχῳ Κ. Εὕδενι.

Αἰγίνῃ, 21 ἰανουαρίου 1829.

Σπεύδων φέρω ὑπ' ὄψιν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος τὴν περίληψιν τῶν ἀναφορῶν ἃς τὸ Κρητικὸν συμβούλιον μοὶ ἀπέτεινεν ἀπὸ 11 καὶ 13 ἰανουαρίου, προσθέτων καὶ τὴν ἀκριβῆ μετάφρασιν τῶν ἐγκυκλίων γραμμάτων δι' ὧν ὁ Σουλεϊμὰν Πασᾶς κλητεύει τοὺς δυστυχεῖς κατοίκους τῆς Κρήτης νὰ ὑποταχθῶσι. Ταύτας δὲ τὰς θλιβερὰς εἰδήσεις λαμβάνω παρὰ πεμπτῶν ἀνθρώπων ἐλθόντων νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ὑπεράσπισιν τῶν συμμάχων Δυνάμεων καὶ τὴν βοήθειαν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Ἐὰν μετὰ τὰ πρῶτον ἐλθόντα ἐκεῖσε Αἰγυπτιακὰ πλοῖα ἔλθῃ καὶ ἡ πολὺ μεγαλειτέρα ἐκστρατεία τὴν ὁποίαν ὁ Μεχμεταλῆς ἑτοιμάζει εἰς Βουδρούμιον καὶ εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἐσήμανε τότε ἡ θανάσιμος ὥρα διὰ τὴν Κρήτην, καὶ τοῦτο ἐν ᾧ αἱ συμμαχοῦσαι Αὐλαὶ πραγματεύονται ἴσως περὶ τῆς τύχης αὐτῆς, ἢ κἂν περὶ τοῦ πῶς νὰ σμικρύνωσι τῶν ἐκεῖ κακῶν τὴν πικρίαν.

Διὸ θερμῶς παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα νὰ ἐπιβλέψῃ εἰς τοὺς ἐπαπειλοῦντας τὴν νῆσον ἐκείνην κινδύνους καὶ εἰς τὸ ὀλέθριον τῶν σκοπῶν τοῦ Αἰγυπτίου σατράπου, οἵτινες εὐθὺς ματαιοῦνται ἂν μόνον τινὰ ἐκ τῶν ὑμετέρων πλοίων ἐπιφανῶσι περὶ τὴν ἐκεῖσε θάλασσαν. Ἐγὼ δὲ καὶ πάλιν συνιστῶ εἰς τὴν εὐμενῆ τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος μέριμναν, τὴν ὕπαρξιν τῶν δυστυχῶν ἀδελφῶν μας Κρητῶν.

Πρὸς τὸ Πανελλήνιον.

Αἰγίνη, 21 ἰανουαρίου 1829.

Ἐσπούδασα ἀτενέστατα τὸ περὶ ἐκλογῆς τῶν πληρεξουσίων εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν σχέδιον ὅ μοι ἐπέμψατε διὰ τῆς γραφῆς σας ὑπ' ἀρ. 12, καὶ ἠγωνίσθην νὰ διακριβώσω ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοὶ τοὺς λόγους οἵτινες σᾶς ὡδήγησαν εἰς τὴν σύνταξιν αὐτοῦ, καὶ ἀποκρίνομαι διὰ τῶν ἐφεξῆς.

Τοὺς ὑπάρχοντας νόμους λαβόντες βάσιν τῶν σκέψεών σας, εἰκότως περιωρίσθητε εἰς τὸν περὶ ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων νόμον ὑπ' ἀρ. 17. Πλὴν ἐπειδὴ, καθὼς σημειοῦτε, ὁ νόμος οὗτος οὐδεμίαν σταθερὰν ἀρχὴν τίθησι περὶ τῶν ὅρων ἐφ' οἷς ὁ πολίτης δύναται νὰ ἦναι ἐκλογεὺς ἢ ἐκλόγιμος, ἀλλ' οὔτε τι θεσμοθετεῖ εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν κατάλληλον, ὡς πρὸς τοὺς τύπους τῶν ἐκλογῶν, καὶ τὴν νομιμότητα ἢ παρανομίαν αὐτῶν, διὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς ἰδίας ὑμῶν συνέσεως καὶ φιλοπατρίας ἀναγκαίως ἠντλήσατε τάς τε ἀρχὰς καὶ τοὺς τύπους τοὺς ἐγγεγραμμένους εἰς τὸν σχεδιασθέντα κανονισμόν.

Καὶ ἐγὼ δὲν ἐδίσταζα νὰ τὸν ἀποδεχθῶ, ἐὰν δὲν ἔβλεπα τὴν ἀνυπέρβλητον δυσκολίαν ταύτην, ὅτι δὲν γνωρίζω ἐν ἐμαυτῷ ἐξουσίαν νὰ κάμω νόμον, καὶ πολλῷ μᾶλλον, νόμον ὁροθετοῦντα τὰ τοῦ ψηφοφορικοῦ δικαιώματος, ὅπερ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ὑπολαμβάνει ὅτι ἀπεριορίστως ἤσκησε μέχρι τοῦδε.

Καὶ ὅμως ἐπιθυμῶ τὰ αὐτὰ μὲ ὑμᾶς, καὶ πολὺ ἐπιλυποῦμαι ὅτι μόνον ἐν μέρει δύναμαι νὰ ἐκδηλώσω τὴν τοιαύτην ἐπιθυμίαν, ἀρκούμενος νὰ τὴν συστήσω ἐπὶ τῆς παρούσης σπουδαιοτάτης περιστάσεως εἰς τὴν προσοχὴν τῶν τε ἀρχόντων καὶ τοῦ λαοῦ, ὡς βλέπετε τοῦτο, καὶ τὸν τρόπον καθ' ὅν, ἐν τῷ συναπτομένῳ ἐγγράφῳ ὑπ' ἀρ. 2, περιέχοντι προσέτι καὶ τὰς περὶ τῶν τύπων ὑποδείξεις, ὄντων αὐτῶν ἐκείνων οἵτινες ἐπεδοκιμάσθησαν ὑπὸ τῶν ἐπαρχιῶν κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῶν δημογεροντιῶν· ὅθεν ὑποσχομένων καὶ εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῶν ἐκλογέων τε καὶ τῶν ἀντιπροσώπων καταθύμια τὰ ἀποτελέσματα.

Ἐπισυνάπτομεν ἔτι ἐνταῦθα καὶ παραδίδομεν εἰς γνῶσιν σας καὶ δύω ἄλλα ἔγγραφα ὑπ' ἀρ. 1 καὶ 3, τὸ διάταγμα δηλαδὴ τῆς συγκαλέσεως, καὶ τὸ προκήρυγμα δι' οὗ ἡ κυβέρνησις καλεῖ τὸ ἔθνος εἰς ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ἡ γνώμη σας θέλει συμφωνήσῃ μὲ τὴν ἡμετέραν.

Τῷ Στρατάρχῃ Ὑψηλάντῃ καὶ τῷ Στρατηγῷ Τσώρτς.

Αἴγινη, 23 ἰανουαρίου 1829.

Εἰς τὴν παροῦσαν κινδυνώδη τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος στάσιν, ἐν ᾧ ἡ σωτηρία αὐτῆς κρέμαται, ἔνθεν μὲν, ἀπὸ τὴν παρὰ τοῦ στρατοῦ κατάληψιν θέσεων ὀχυρῶν, ἔνθεν δὲ, ἀπὸ τὴν ἀσφάλειαν τὴν παρ' αὐτοῦ παρεχομένην εἰς τοὺς κατοίκους, χρέος βέβαια τῆς κυβερνήσεως ἦτον νὰ ἔλθῃ ἐπὶ τῶν τόπων, ὅπου νὰ ἐνεργήσῃ ἀνυπερθέτως ὅλα τὰ τείνοντα εἰς τὸ εὐκταιότατον τοῦτο τέλος. Ἀλλ' ἡμεῖς μὴ δυνάμενοι, δι' ἄλλας χρείας ἐπίσης ἐμβριθεῖς, νὰ μακρυνθῶμεν ἀπὸ τὴν ἕδραν τῆς κυβερνήσεως, καὶ θέλοντες νὰ ἀναπαύσωμεν τὴν ἔφεσιν ἣν μᾶς ἐξέφρασαν οἱ διάφοροι πολιτικοί τε καὶ στρατιωτικοὶ τῶν Ῥουμελιωτῶν ἀρχηγοὶ, στέλλομεν πρὸς αὐτοὺς ὡς τοποτηρητὴν

μας πληρεξούσιον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Αὐγουστῖνον, ὅστις φέρει τὰς ἡμετέρας καθηγήσεις, καὶ δείξει αὐτὰς εἰς ὑμᾶς.

Σᾶς προσκαλοῦμεν λοιπὸν νὰ ἀκολουθήσετε κατ' αὐτὰς, τεκμηριῶντες καὶ νῦν τὴν χαρακτηρίζουσαν ὑμᾶς φιλοπατρίαν καὶ ἀνάθεσιν τῆς ψυχῆς, διότι βαρεῖαι εἶναι αἱ περιστάσεις, καὶ οἱ κίνδυνοι ἐπὶ θύραις. Ἐφ' ἡμῖν δὲ κεῖται τὸ νὰ συστρέψωμεν εἰς ἓν πάντας ἡμῶν τοὺς ἰσχυρισμοὺς ὅπως ἐντίμως ἀπαλλαγῶμεν τῆς ἐπαπειλούσης ἡμᾶς ῥοπῆς.

Πρὸς τὸ Πανελλήνιον.

Αἰγίνῃ, 24 ἰανουαρίου 1829.

Οἱ μὲν σύνεδροί σας κύριοι Μεταξᾶς, Κλωνάρης τε καὶ Ζωγράφος, ἐκπληροῦντες τὰ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν μετὰ τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἰδιαζούσης εἰς αὐτοὺς δεξιότητος, μοὶ ἔδωκαν τὰς ἐξηγήσεις σας ἐπὶ τῶν περιεχομένων ἐν τῇ γραφῇ δι' ἧς ἀποκρίνεσθε πρὸς τὴν ἐμὴν διακοίνωσιν τὴν ὑπ' ἀρ. 8874, ἐγὼ δὲ πάλιν μετὰ πάσης ἐνδόσεως καὶ εἰλικρινείας τοῖς εἶπα τοὺς λόγους δι' οὓς δὲν δύναμαι νὰ ἀλλάξω γνώμην ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου ζητήματος, τῆς τε ἀρχῆς καὶ τῶν τύπων τῶν παραδεκτέων πρὸς τὴν ὅσον ἔνεστι κανονικωτάτην συγκρότησιν τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως. Ἀφ' οὗ λοιπὸν σᾶς ἀποδώσωσι λόγον τῆς ἡμετέρας συνομιλίας, εὔελπις εἶμαι ὅτι διατιμῶντες κατὰ τὴν δικαίαν αὐτῶν ἀξίαν τὰ πράγματα ἃ καὶ προεσύστησα καὶ ἤδη συνιστῶ εἰς τὴν προσοχήν σας, ἀδιστάκτως θέλετε ἀποδεχθῆ ὁλόκληρον τὴν ἐμὴν γνώμην. Ἀλλ' ἂν παρὰ τὴν προσδοκίαν μου καὶ πρὸς μεγάλην μου λύπην ἄλλως συμβῇ, πάλιν θέλομεν εὑρεῖ τρόπον νὰ ὁμαλίσωμεν τὰ ἀντίθετα, μὴ ἀφιστάμενοι μήτε τοῦ νοῦ μήτε τοῦ γράμματος τῆς πράξεως τοῦ βουλευτικοῦ σώματος τῆς 18 ἰανουαρίου, τὴν ὁποίαν ἀμοιβαίως ὑπεσχέθημεν, κύριοι, καὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖς νὰ τηρήσωμεν. Διότι, ἐὰν προσωπικῶς συνθεω-

ρήσετε καὶ τὴν εἰρημένην πρᾶξιν καὶ τὸν κανόνα τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως τὴν ὁποίαν αὐτὴ κυροῖ, ἐὰν ἐπεξετάσετε ἔπειτα καὶ ὅλα τὰ ψηφίσματα ὅσα ἡ κυβέρνησις ἐξέδωκε κατὰ τὰς ἀποφάσεις ὑμῶν, τότε πάντως θέλετε καταπεισθῆ ὅτι ἡ ἀπορία ἣν ἐσημείωσα ἐν τῷ διαγγέλματί μου, ἀκέραιος σώζεται καὶ ἀνεπίλυτος μένει ἐπὶ τοῦ προκειμένου, χωρὶς ὅμως νὰ ἰσχύῃ νὰ βλάψῃ τὸ κῦρος τῶν προεκδεδομένων. νομοθετικῶν ψηφισμάτων.

Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ καὶ τῷ Αἰγαίῳ ἐκτάκτους ἐπιτρόπους τε καὶ Διοικητάς.

Αἰγίνῃ, 26 ἰανουαρίου 1829.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπιτετραμμένων αὐτῇ, ἀπέρχεται διαιρουμένη κατὰ τὰ διάφορα τῆς ἐπικρατείας μέρη, ἵνα γνωρίσῃ ἐπὶ τῶν τόπων τὴν τῆς ἐκκλησίας κατάστασιν καὶ τὴν ἐκθέσῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν. Καὶ οἱ μὲν ἅγιοι Ταλαντίου, Τριπύλεως, καὶ Ἀνδρούσης, ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον τρέπονται, οἱ δὲ ἅγιοι Αἰγίνης καὶ Δαμαλῶν, ἐπὶ τὸ Αἰγαῖον. Ὑμεῖς λοιπὸν, κύριοι, θέλετε τοὺς ὑποδεχθῆ κατὰ τὸν ὀφειλόμενον τρόπον, καὶ ἅμα, θέλετε τοῖς πορίσῃ πᾶσαν πληροφορίαν γνωστὴν εἰς ὑμᾶς πρὸς ἀξιοχρεωτέραν διάνυσιν τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, καὶ ὅλως θέλετε προθυμηθῆ εἰς πᾶσαν συμπαράστασιν τὴν ὁποίαν αὐτοὶ σᾶς ζητήσωσι.

Τῷ Διοικητῇ Κορίνθου.

Αἰγίνῃ, 26 ἰανουαρίου 1829.

Ἐλάβετε βέβαια ἄχρι τοῦδε τὰς καθηγήσεις τῆς κυβερνήσεως

περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ἐπαρχιακῆς δημογεροντίας. Ἀφ' οὗ κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ Κ. Καλέργη συνεθεωρήσαμεν τὴν ἐνεστῶσαν τῆς ἐπαρχίας κατάστασιν, ἐκρίναμεν νὰ μὴ γείνῃ πρὸς τὸ παρὸν ἐκλογὴ ἐπαρχιακῆς δημογεροντίας, ἕως ὅτου συσταθῇ κεντρικὴ πόλις τῆς ἐπαρχίας.

Ἡ κυβέρνησις ἀπεδέχθη τὴν πρότασίν σας περὶ τοῦ τρόπου τῆς συνθέσεως τοῦ καταλόγου τῶν ὑποψηφίων διὰ τὰς δικαστικὰς θέσεις· ἀλλὰ πρέπει νὰ προνοήσωμεν ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἡ ἐπαρχία θέλει ἐκλέξῃ τοὺς πληρεξουσίους της εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν. Τὸ διάταγμα ὑποθέτει ἐπαρχιακὴν δημογεροντίαν εἰς Κόρινθον, καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας. Λειπούσης λοιπὸν αὐτῆς, πρέπει νὰ εὑρεθῇ μέσος τις ὅρος δι' οὗ οἱ πολῖται νὰ κάμωσιν ἐντελῆ χρῆσιν τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν κατὰ τὴν παροῦσαν κρείττονα χρείαν. Διὰ τοῦτο θέλομεν νὰ μᾶς διακοινώσετε ἰδιοπίστως (confidentiellement) τὴν γνώμην σας περὶ τούτου, τὴν ὁποίαν καλὴν θέλομεν νομίσῃ, ἐὰν ἔχῃ βάσιν τὸ δίκαιον, καὶ θέλει ἔχει βάσιν τὸ δίκαιον, ἐὰν πληρέστατα εὐχαριστῇ τὰ συμφέροντα τοῦ πλείστου καὶ ἀθροωτέρου μέρους τῶν κατοίκων. Γνωρίζετε ἱκανῶς τὸν φατριασμὸν τὸν ἔτι ἀκράτως δεσπόζοντα τά, τε μεγάλα καὶ τὰ μικρὰ συμφέροντα τῆς ἐπαρχίας ἣν διοικεῖτε. Δέον λοιπὸν νὰ δαμασθῇ ἢ κἂν νὰ ματαιωθῇ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, ἵνα δυνηθῶσιν οἱ πολῖται νὰ χαρῶσι τέλος ἀληθῶς, καὶ ἴσως τώρα πρῶτον, τὸ ψηφοφορικὸν αὐτῶν δικαίωμα.

Τὰ κινήματα περὶ ὧν λέγετε ἐν τῇ τελευταίᾳ ἀναφορᾷ σας δὲν ἀποσκοποῦσι μόνον εἰς τὸν μεταξὺ Νοταραίων καὶ τῆς ἐπαρχίας διαπληκτισμὸν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς προπαρασκευὰς τῶν φατριῶν ὅπως δυνηθῶσι νὰ ἐπικρατήσωσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν πληρεξουσίων. Ὅ, τι ἀποπειρῶνται νὰ κάμωσιν εἰς Κόρινθον, τὸ ἀποπειρῶνται παντοῦ ὑποκεκρυμμένως ἢ καὶ ἀνέδην. Καὶ ἐπειδὴ δὲν δύνανται νὰ πλάσωσι πληρεξουσίους διὰ χαρτίων ἀγράφων γεμάτων ἀπὸ ὑπογραφὰς, σπουδάζουσι νὰ τοὺς ἐκλέξωσι διὰ τῶν λεγομένων ἀσφαλῶν καὶ πιστῶν ἀνθρώπων, ἢ ἄλλως εἰπεῖν, τῶν οἰκιακῶν. Χρέος ἄρα ἔχει ἡ

κυβέρνησις νὰ προσέχῃ εἰς τὰς τοιαύτας περιαγωγὰς, νὰ τὰς σημειόνῃ, καὶ νὰ ἐνεργῇ πᾶν ὅ,τι ἐπ' αὐτῇ εἰς προκατάληψιν τῶν ὀλεθρίων αὐτῶν ἀκολουθημάτων. Ἐὰν οἱ δημόσιοι ὑπουργήτορες ἀληθῶς κοινὴν ἔχωσι μετ' αὐτῆς τὴν τοιαύτην προαίρεσιν, καὶ συμπροθυμηθῶσι κατὰ τὸ δυνατὸν, τότε ὁ λαὸς προφυλάττεται ἀπὸ τὰ δυστυχήματα ὅσα ἐνδέχεται νὰ πάθῃ ἐκ τῶν μοχθηρῶν τῶν φατριαρχῶν βουλευμάτων· ἡμεῖς δὲ ἐμπεποιθότες εἰς ὑμᾶς κατὰ τὸ ἀνῆκον μέρος, ἐλπίζομεν ὅτι τὴν προσδοκίαν ἡμῶν παντελῶς θέλετε δικαιώσῃ.

Τῷ Κ. Μαύρῳ, προσωρινῷ Διοικητῇ κατὰ τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια.

Αἰγίνῃ, 26 ἰανουαρίου 1829.

Ἀποκρίνομαι πρὸς τὸ γράμμα σας τῆς 18 ἰανουαρίου διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ὅς μοι τὸ ἔφερε, συνάπτων καὶ σύντομον ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Κ. Φεβουριέρον, τὴν ὁποίαν παρακαλῶ νὰ ἐπιδώσετε εἰς τὰς ἰδίας του χεῖρας.

Πρὸς τὰ ἀξιωματικὰ γράμματά σας θέλετε λάβῃ τὰς καθηγήσεις, ἀλλὰ περὶ πολλῶν πραγμάτων φυλάττω νὰ ἐξηγηθῶ πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ στόματος ἐντὸς τοῦ ἐρχομένου μηνὸς, ὁπότε ἐλπίζω νὰ ἔλθω εἰς Μοθώνην.

Σᾶς παραγγέλλω ἐντοσούτῳ νὰ σκεφθῆτε ἐπιμελῶς περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν δημογεροντιῶν, διότι τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ὅπως φαίνεται ἁπλοῦν. Τὸ φατριαστικὸν πνεῦμα κινεῖται σήμερον καὶ ἀγωνίζεται νὰ ἀλλάξῃ τὰ πρόσωπα τῶν δημογεροντιῶν ἐφ' ᾧ νὰ λάβῃ ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως. Τοῦτο γνωρίζω καλῶς, καὶ εἶναι ἀναντίῤῥητον, καὶ σᾶς τὸ προεξαγγέλλω ἐν ὥρᾳ. Ἡ κυβέρνησις δὲν εἶναι οὐδεμιᾶς φατρίας. Ὀφείλει νὰ θέλῃ τὸ δίκαιον· καὶ τοῦτο εὑρίσκεται μετὰ τοῦ λαοῦ, ἢ ἄλλως εἰπεῖν μετὰ τοῦ πλείστου καὶ ἀθροωτέρου μέρους

τῶν πολιτῶν, τὸ ὁποῖον οὐδὲν οὐδέποτε ὠφελεῖται ὑπηρετοῦν τὸν φατριασμόν. Σπουδάσατε λοιπὸν νὰ προφυλάξετε τὸ πλεῖστον μέρος ἀπὸ τὰς παγίδας ἃς θέλουσι νὰ τοῦ στήσωσιν, ἐπειδὴ οὕτως ἀσφαλίζετε τὴν πλήρη καὶ τελείαν κάρπωσιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ.

Τῷ στρατηγῷ Κ. Μαιζῶνι.

Αἰγίνη, 27 ἰανουαρίου 1829.

Τὸ γράμμα δι' οὗ ἡ Ὑμετέρα ἐξοχότης μ' ἐτίμησεν ἀπὸ 18 ἰανουαρίου, μὲ εὑρίσκει ἐν τῷ σπουδάζειν νὰ ἀναχωρήσω ἐκ τῆς Αἰγίνης πρὸς τὴν Μοθώνην. Ἐλπίζω δὲ νὰ δυνηθῶ νὰ ἐπιβῶ εἰς τὸ πλοῖον ἐντὸς τῆς ἐρχομένης ἑβδομάδος· καὶ πρῶτον θέλω ὑπάγει εἰς Ναύπλιον, ὅπου μενῶ δύω ἢ τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἂν μὲν ὁ καιρὸς συγχωρῇ διάπλουν ταχὺν, ἀκολουθῶ τὴν διὰ θαλάσσης ὁδὸν, εἰδὲ μὴ, ἔρχομαι διὰ τῆς συντομωτέρας, καί τοι ὑποκαμπτόμενος τὴν ὑγείαν.

Διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 19 ἰανουαρίου ἀπεκρίθην τὰ δέοντα περὶ τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἤθελεν ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης συγχωρήσῃ νὰ λάβωσιν ὑπηρεσίαν ἐν Ἑλλάδι. Περὶ δὲ βρομίου, χορταρίου, κριθαρίου, καὶ ἄλλων προμηθευμάτων δὲν ἐξηγήθην ἰδιαιτέρως, νομίσας ὅτι καὶ ταῦτα συνεπτυγμένως ἐμπεριέχονται εἰς τὸ ὅλον τῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα δοθησομένων εὐεργετημάτων διὰ τῆς ὑμῶν γενναίας ἐπιμελείας. Οἱ Κ. Λάτρις καὶ Μαῦρος θέλουσιν ὅσον οὔπω προσταχθῇ νὰ συναρμόσωσι τὴν ὑπόθεσιν ταύτην μετὰ τοῦ οἰκονόμου τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ.

Ἐλπίζω δὲ, κύριε Μαρχίων, ὅτι ἀπὸ βραχείας συνομιλίας θέλω δυνηθῆ νὰ σᾶς ἀποδείξω τὸ μεγαλόῤῥοπον τῶν βοηθημάτων τὰ ὁποῖα μᾶς χορηγεῖτε, ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὸ ὑλικὸν τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸ ἐξίσου ζωτικὸν

καὶ κράτιστον μέρος τῆς ἐν αὐτῇ μαθήσεώς τε καὶ διοικήσεως. Ὁ στρατηγὸς Κ. Δουρρίὼς λαβὼν τὸν κόπον νὰ θεωρήσῃ λεπτομερέστατα τὰ ἐν τῷ Ναυπλίῳ συνηγμένα ἑτερογενῆ στοιχεῖα τῆς στρατιωτικῆς ὑμῶν διοργανώσεως, δι' ὀκταετῶν ἀδυνάτων δοκιμίων ἐλθούσης, θέλει σᾶς εἰπεῖ ἴσως ὅτι εἶναι ἀκόμη τρόπος νὰ κάμωμεν χρήσιμα τὰ στοιχεῖα ταῦτα, καὶ ὁ τρόπος εἶναι εἰς χεῖρας μας. Ὑμέτερον ἄρα ὑπάρχει, κύριε Στρατηγὲ, νὰ συμπληρώσετε τὸ ἀγαθὸν ἔργον ὅπερ ἠρχίσατε ἐλευθεροῦντες τὴν Πελοπόννησον· ἀπὸ τῶν Τούρκων. Ἔσομαι δὲ καὶ ἐγὼ εὐτυχὴς συνεργῶν, καὶ καταγινόμενος ἀπ' εὐθείας μετὰ τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος εἰς τὰ τῆς διοργανώσεως τῶν εὐτάκτων Ἑλληνικῶν στρατευμάτων.

Τῷ στρατηγῷ Κ. Μαιζῶνι.

Αἰγίνῃ, 29 ἰανουαρίου 1829.

Αἱ προσταγαὶ τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν ἄνακτος ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν Γαλλίαν τὰ στρατεύματα τὰ ὑπὸ τὴν ἡγεμονείαν τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος παντελῶς ἐλευθερώσαντα τὴν Πελοπόννησον, ἐπιχείρημα μεγαλόδοξον, ὅπερ ἑνοποιεῖ τοῦ λοιποῦ τὸ ὑμέτερον ὄνομα μὲ τὴν ἐπανέγερσιν τῆς Ἑλλάδος, λαληθησόμενον μέχρι τῶν πανυστάτων γενεῶν μετὰ βαθείας καὶ ἐμψυχοτάτης εὐγνωμοσύνης.

Οἱ μεγαλόψυχοι σκοποὶ τῶν συμμάχων ἀνάκτων καὶ αἱ βουλαὶ τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως ἐξεπληρώθησαν παρὰ τῶν ἐπιστρατευσάντων, μετὰ τῆς ἐμφύτου εἰς τοὺς Γάλλους θερμότητος, τῶν ὁποίων ἡ φήμη τῶν ἀνδραγαθημάτων, προηγουμένη τῶν σημαιῶν, ἤρκεσεν ἵνα ἐπικλονήσῃ εἰς ἀναχώρησιν τοὺς Ὀθωμανοὺς, σχετλιώτατα τὴν Πελοπόννησον κατασύροντας· καὶ ἅπαξ δὲ μόνον ἡ ἀρετὴ τῶν νεηλίκων ὑμῶν μαχητῶν καιροῦ δραξαμένη, καὶ μετὰ δεινῆς ἀλκῆς καὶ ἁμίλλης ἀγωνισθεῖσα, ἀπέδειξεν ὅτι ἦσαν ἄξιοι

νὰ ὑπακούωσιν εἰς ἀρχηγοὺς περιφανῶς ἐν ταῖς μάχαις δεδοκιμασμένους.

Ἀλλὰ καίτοι εὐγενῶς στυγνάζοντες δι' ἀπορίαν βαθυτέρων κινδύνων, ἔδρεψαν ὅμως ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους τὰς ἀμαράντους δάφνας· διότι, ἐν ᾧ πλεονάκις διὰ τῆς πορθήσεως χαράσσεται ἡ τῶν στρατιῶν δίοδος, καὶ διαπρέπουσι μέν ποτε αἱ ἀριστεῖαι, πλὴν μετ' ὀλίγον ὁ τοῦ γεωργοῦ αὖλαξ ἐξαλείφει τὰ ἴχνη, καὶ ἀνεπαισθήτως αἴρει ἐκ τοῦ μέσου πᾶσαν τὴν μνήμην αὐτῶν, ἐνταῦθα, τοὐναντίον, ἡ παρουσία τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ μαρτυρεῖται ὑπ' αὐτῶν τῶν γεωπονικῶν ἔργων, καρπῶν τῆς δι' αὐτοῦ ἐπιγινομένης εἰρήνης· καὶ πάλιν, ἐν ᾧ ἡ πανώλης εἰσδύσασα ἐπέσειε νέας μάστιγας κατὰ τῆς Πελοποννήσου, ἡ Πελοπόννησος ὅμως προφυλάττεται καὶ σώζεται διὰ τῶν γενναίων τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος φροντίδων καὶ τῆς ἀκαμάτου τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ ἀντιλήψεως.

Ἕκαστος ἄρα Ἕλλην δυνάμενος νὰ ἀνεύρῃ τὴν ἀρχαίαν ἑστίαν του, καὶ ἀνευρὼν νὰ ἐγείρῃ ἐπὶ τοῦ συντριμμοῦ αὐτῆς στέγην διὰ τὴν οἰκογένειάν του, καὶ ἐγείρας νὰ ἐπιγεωργήσῃ τὸν ἀγρὸν τῶν πατέρων αὐτοῦ, καταστέφει ταῖς εὐλογίαις Κάρολον τὸν δέκατον καὶ τὴν Γαλλίαν.

Τὸ δὲ εὐλόγημα τοῦτο μακρῶς ὑπερέχει ὅλων τῶν ῥημάτων ὅσα ἠδύνατο νὰ ἐκφωνήσῃ ἡ ἡμετέρα εὐγνωμοσύνη πρός τε τὸν στρατὸν καὶ τὸν ἄριστον αὐτοῦ ἀρχηγόν· ὅθεν καὶ μόνον τοῦτο ἡ Ἑλλὰς τοῖς προσφέρει πρὸς τὸ παρόν. Ἀλλ' ἂν ὁ Αἰώνιος εὐλογήσῃ τοὺς καμάτους καὶ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν, καὶ πόλεις μετ' ὀλίγον ἀναστηθῶσιν ἐκεῖ ὅπου χαίνει σήμερον τῆς παμβόρου βαρβαρότητος ἡ στυγερὰ καὶ πανάθλιος ἐρημία, τότε ἡ εὐγνωμονοῦσα Ἑλλάς, δι' ὁμηγύρεως φερούσης τὸ αὐτῆς πρόσωπον, μετὰ σπουδῆς θέλει ἐγείρῃ εἰς τοὺς ἐλευθερωτὰς αὐτῆς μνημεῖον ἀνθ' ὧν μεγαλείως εὐηργετήθη.

Τοιαῦτα ἐπαισθανομένη ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, χρέος αὐτῆς νομίζει νὰ τὰ ἐκφράσῃ εἰλικρινῶς πρός τε τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα καὶ πρὸς τὸν στρατὸν δι' ἑρμηνέως τοῦ ναυάρχου Μιαούλη, οὗτινος

ὁ γεραρὸς χαρακτὴρ καὶ ἡ ἐπίγνωστος ἀνδρία ἄξιον αὐτὸν καθιστῶσι τῆς τοιαύτης ἐντίμου ἀποστολῆς. (*)

Τῷ ναυάρχῳ Κ. Μιαούλῃ.

Αἰγίνῃ, 29 ἰανουαρίου 1829.

Θέλων νὰ σᾶς ἀναθέσω μίαν σπουδαίαν ὑπηρεσίαν διὰ Μοθώνην παρὰ τῷ ἀρχιστρατήγῳ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, σᾶς διεμήνυσα μὲν

(*) Ἀπόκρισις τοῦ στρατηγοῦ Κ. Μαιζῶνος πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Μοθώνῃ 11 μαρτίου (Ν.) 1829.

Ἔλαβον διὰ τοῦ ναυάρχου Μιαούλη τὴν πολλαχῶς διαφέρουσαν ἐπιστολὴν δι' ἧς ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης μ' ἐτίμησεν ἐπὶ τῇ ἀνακλήσει ἡμῶν εἰς Γαλλίαν, καὶ θέλω τὴν κάμη γνωστὴν εἰς τὸν στρατὸν, καὶ αὐτὸς θέλει εὐφρανθῇ βεβαιούμενος ὁποῖα αἰσθήματα ἡ διαγωγὴ καὶ ἡ ἀφοσίωσις αὐτοῦ, δικαίως διεγνωσμέναι, ἐνέσταξαν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ἀγαλλιάσονται δ' ἔτι μᾶλλον, διότι ἐπεκόσμησαν τὴν αὐτῶν πατρίδα, ἐνδόξους ἀναμνήσεις παρακαταθέτοντες εἰς ταύτην τὴν ἀρχαιόσεμνον γῆν (terre classique), καὶ ἅπαντες τοῦ λοιποῦ, τὴν ὑμετέραν ἐπιστολὴν φέροντες ἀνὰ χεῖρας, τορῶς θέλομεν ἀποκρίνεσθαι πρὸς τοὺς κακολογοῦντας τὴν Πελοποννησιακὴν ἐκστρατείαν.

Εὔχεται δὲ ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης νὰ ἐγείρῃ ποτὲ ἡ Ἑλλὰς, ἀπὸ τῶν ἐρειπίων ἀνακύπτουσα, μνημεῖον εὐγνωμοσύνης. Ἀλλ' αὐτὴ ἡ ὑμετέρα καλλιεπεστάτη ἐπιστολὴ, τὴν ὁποίαν ἡ ἱστορία θέλει φυλάξῃ, ἄφθιτον ἔσται μνημεῖον, ἐφ' ᾧ καὶ αἱ οἰκογένειαι ἡμῶν θέλουσιν ἐναβρύνεσθαι, καὶ εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν μετ' ἐγκαυχήσεως θέλουσιν αὐτὸ παραδώσῃ. Ἐγὼ δὲ ὁ πρὸ πολλοῦ περισπουδάστως ἀνακείμενος εἰς τὸν ὑμέτερον εὐγενῆ ἀγῶνα, καὶ πολλάκις πικρανθεὶς διὰ τὰ ὑμέτερα δυστυχήματα, καὶ ἐξ ὅλης ψυχῆς εὐχηθεὶς τῶν χριστιανικῶν Δυνάμεων τὴν ἐπέμβασιν, τί ἄλλο εὐτυχέστερον ἠδυνάμην νὰ ἀπολαύσω περὶ τὸ τέρμα τῆς μακρᾶς σταδιοδρομίας μου παρὰ τὸ νὰ κληθῶ ὑπὸ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Βασιλέως νὰ διευθύνω ἐκστρατείαν μεγαλόρρoπον εἰς ἀναγέννησιν λαοῦ πολυθρυλλήτου τε καὶ βαρυπαθοῦς; Τοῦτο δὲ τὸ σπάνιον εὐτυχήσας, τί με ἔμενε νὰ ἐπιθυμήσω παρὰ νὰ ἐκπληρώσω τὰ ἐπιτετραμμένα ὅπως σᾶς ἀρέσκει νὰ μὰ βεβαιώσετε ὅτι τὰ ἐξεπλήρωσα, καὶ οὕτω δὴ νὰ εὐαρεστήσω εἰς τὸν σεβαστὸν ἄνακτά μου;

διὰ τοῦ γενικοῦ ἐπιμελητηρίου (βιαρχείου) νὰ ἑτοιμάσετε τὴν φρεγάταν ὅπως ἀναχθῇ ἐντὸς τῆς ἑβδομάδος, σᾶς προσκαλῶ δὲ σήμερον νὰ ἔλθετε ἐν τοσούτῳ παρὰ τῇ κυβερνήσει, ἵνα λάβετε ἀπ' εὐθείας καὶ τὰ γράμματα ἃ θέλετε κομίσῃ καὶ τοὺς χρηματισμούς. Βεβαιωθῆτε ὅτι περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι νὰ σᾶς ἀποδείξω τὴν πρὸς ὑμᾶς μεγάλην τῆς κυβερνήσεως πίστιν, καταθαῤῥούσης καὶ ἤδη ὅτι ἀξίως ἐκτελοῦντες τὰ ἐπιτρεπόμενα, νέας ἀφορμὰς θέλετε προσθέσῃ εἰς τὴν ὑπόληψιν καὶ ἀποδοχὴν αὐτῆς.

Πρὸς τὸ γενικὸν ἐπιμελητήριον.

Αἰγίνῃ, 1 φεβρουαρίου 1829.

Μανθάνομεν μετὰ πολλῆς λύπης ὅτι ὁ ναύαρχος Μιαούλης, ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πολέμου ὑπηρετῶν τὴν πατρίδα του ἐλευθερίως καὶ ἀφιλοκερδῶς, καὶ μεγάλα καταβαλὼν ὑπὲρ αὐτῆς, κινδυνεύει, ἂν ἀκολουθήσῃ, νὰ ἀφανίσῃ τὴν πολυάριθμον οἰκογένειάν του, καὶ ταῦτα

Αἱ συμμαχοῦσαι δυνάμεις πάντως δὲν θέλουσιν ἐγκαταλείψῃ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀτελές, ἀλλὰ διατελέσουσι προστατεύουσαι τὴν Ἑλλάδα, χρέος τοῦτο ἀρετῆς καὶ ἀνδραγαθίας ἐπικατεργαζόμεναι.

Εἴθε, κύριε Κόμη, νὰ διευθύνετε ἐπὶ πολλοὺς ἔτι ἐνιαυτοὺς τὴν ἀναγενέσιμον κίνησιν τοῦ λαοῦ τούτου, εἰς τὸν ὁποῖον, καί τοι ὑπὸ τῶν στιγμάτων τῆς τυραννίας καταπερονημένον, ἀνευρίσκονται ὅμως τὰ ἴχνη τῆς ὑψηλῆς νοημοσύνης ἥτις πολυκλεῆ αὐτὸν κατέστησεν εἰς τὴν ἀρχαιότητα. Καὶ μεγάλη μὲν εἶναι ἡ ὑμετέρα ἐπιβολή, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀνωτέρα τῶν ὑμετέρων δυνάμεων.

Ἐπαναστρέφων δ' ἐγὼ εἰς τὸν ἰδιωτικὸν καὶ ἠρεμαῖον βίον, πάντοτε θέλω ἐνθυμεῖσθαι τὴν Ἑλλάδα, καὶ θέλω χαίρεσθαι βλέπων αὐτὴν ἐπιδίδουσαν κατὰ τὰς ἐλπίδας μου, καὶ ἂν ποτε δυνηθῶ νὰ τὴν ὠφελήσω, θέλει ἰδεῖ ἐκ τῆς προθυμίας μου ὅτι τοῦτο καὶ ἦτον καὶ εἰσαεὶ ἔσται ἐντρύφημα τῆς καρδίας μου.

Ἐνταῦθα παυόμενος, ὀφείλω νὰ εὐχαριστήσω τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα διότι τὸν ναύαρχον Μιαούλην ἐξελέξατε ἵνα προσφέρῃ εἴς τε τὸν Βασιλέα καὶ τὴν Γαλλίαν, τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Τοιαύτης προσφορᾶς ἄγγελος, ἄλλος ἀξιώτερος δὲν ὑπῆρχε.

μανθάνομεν ὁπότε καὶ αὐτοῦ τοῦ δημοσίου οἱ χρηματικοὶ πόροι ἐκλείπουσιν· ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσα δικαιοσύνη τὸ ἀπαιτεῖ, κρίνομεν νὰ δοθῶσιν εἰς τὸν ναύαρχον ἀπὸ πρώτης ἰανουαρίου 1000 γρόσια κατὰ μῆνα μισθὸς, ἐκτὸς τῶν τῆς τραπέζης ἐξόδων ἅτινα τῷ ἐχορηγήθησαν προλαβόντως· ἅμα δὲ τοῦ ταμείου βελτιωθέντος, θέλομεν διατάξῃ νὰ πληρωθῶσιν εἰς αὐτὸν οἵ,τε καθυστεροῦντες μισθοὶ καὶ τὰ τῆς τραπέζης ἔξοδα ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνελάβομεν τὴν διεύθυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων.

Διὰ τούτου δὲ οὐδόλως ἐννοοῦμεν νὰ ἀποζημιώσωμεν τὸν ναύαρχον ὅσα τὸ δημόσιον τοῦ χρεωστεῖ διά τε τὰς ἐκδουλεύσεις του καὶ δι' ὅσα ἐξώδευσεν ἐπὶ τοῦ ὀκταετοῦς πολέμου· ἐπειδὴ τοῦτο θέλει θεωρηθῇ βραδύτερον, ὅταν ἡ πολιτεία δυνηθῇ μετὰ πάσης δικαιοσύνης νὰ ἀναπαύσῃ τοὺς ἐπιδεδικαιωμένους εἰς τοιαύτας ἀποζημιώσεις.

Δίδομεν προσέτι εἰς τὸν ναύαρχον Μιαούλην, ἐπιτρεπόμενον μίαν ἔκτακτον ἀποστολὴν παρὰ τῷ ἀρχιστρατήγῳ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, 2000 γρόσια διὰ τὰ ἔξοδα ἃ θέλει χρειασθῆ ἐν τούτῳ. Τὸ δὲ ἐπιμελητήριον νὰ σημειώσῃ πάντα ταῦτα καὶ νὰ τὰ ἐκτελέσῃ.

Τῷ ὑψηλοτάτῳ Πρίγγιπι Βιλέλμῳ Προυσσίας, εἰς Βερολῖνον.

Αἰγίνῃ, 2 φεβρουαρίου 1829.

Ὑψηλότατε, ἐν μέσῳ βαρυτάτων δυσχρηστιῶν καὶ δεινῶν περιπλοκῶν εὑρισκόμενος, ἔλαβον παρὰ τοῦ Κ. ταγματάρχου Βάρωνος Σαρνχόρστου (de Scharnhorst) τὸ γράμμα ὅπερ ἡ Ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης κατεδέχθη νὰ τὸν δώσῃ πρὸς ἐμέ. Τοῦτο δὲ τὸ μαρτύριον τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς εὐνοίας καὶ ἡ μέλησις ἣν δὲν παύετε τρέφοντες ὑπὲρ τῆς τύχης τῆς Ἑλλάδος, ζωηροτάτης εὐγνωμοσύνης

πληροῦσι μου τὴν ψυχὴν, καὶ τὰς ἐλπίδας ἀναζωογονοῦσιν ἃς πάλαι ποτὲ ἤλπισα ἐπὶ τὴν μεγάθυμον συνεργίαν τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς ὑψηλότητος πρὸς ταχυτέραν διάνυσιν τοῦ ἀγαθοῦ ἐγχειρήματος ἐφ' ᾧ αἱ τρεῖς σύμμαχοι αὐλαὶ μεριμνῶσιν.

Ἐν τοσούτῳ δὲν πρέπει νὰ ἐπικρυφθῇ, ὑψηλότατε, τοῦτο, ὅτι ἡ Προυσσία διὰ τοῦ ἑδράσματος αὐτῆς (attitude) δύναται σήμερον ὁλοσχερῆ νὰ φέρῃ ῥοπὴν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ ὁμαλίσῃ τὰς δυσχερείας ἐν αἷς περιπλέκονται τὰ τοῦ δυστυχοῦς τούτου τόπου, καὶ καθιστῶσι σχεδὸν προβληματώδη τὴν αὐτοῦ ὕπαρξιν. Πᾶν ὅ,τι προνοηθῇ πρὸς τοιοῦτο τέλος, ἀναντιῤῥήτως δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος· καὶ τὸ ἐπιχείρημα, μεγαλειότερον ἔτι καὶ ἐνδοξότερον γενόμενον ἐκ τῶν ἀειμνημονεύτων συμβεβηκότων τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἄξιον εἶναι τῶν ἀναβατικῶν λογισμῶν καὶ τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς ὑψηλότητος.

Ἀνέπτυξα εἰς τὸν Κ. Βάρωνα Σαρνχόρστον τὴν περὶ τούτου γνώμην μου, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλει τὴν παραστήσῃ εἰς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν ὑψηλότητα μετὰ πάσης τῆς στοχαστικότητος καὶ τοῦ ζήλου τοῦ ἐν αὐτῷ.

Ὁ αὐτὸς θέλει σᾶς ἐμφανίσῃ, ὑψηλότατε, καὶ τὴν ἐνεστῶσαν ἡμῶν κατάστασιν, καὶ ὅσα ἀδιαλείπτως καὶ συνεχῶς ἐπαγωνιζόμεθα ἵνα σώσωμεν ἐν μέσῳ ἀμηχάνων δυσκολιῶν ἀκεραίαν τὴν ἐλπίδα εὐφήμου μέλλοντος.

Ὅσα λοιπὸν στοιχεῖα στρατιωτικῆς διοργανώσεως συντελέσῃ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης διὰ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτῆς ἐπιῤῥοῆς νὰ προμηθεύσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἵνα τὴν βοηθήσῃ νὰ συλλέξῃ ποτὲ καρπόν τινα ἐκ τῶν ἀπείρων αὐτῆς θυσιασμῶν, ὡς ζῶν εὐεργέτημα θέλουσι γείνῃ δεκτὰ, καὶ ἡ χάρις τοῦ Αἰωνίου θέλει ἀντιβραβεύσῃ καὶ αὐτὴν καὶ ὅλον τὸν σεβαστὸν αὐτῆς οἶκον.

Καὶ οὐδὲ μοχθοῦμεν ἐνταῦθα, Ὑψηλότατε, κοινόν τινα καὶ συνήθη μόχθον. Καὶ ἐξ αὐτοῦ μὲν ἂς ἀποβῇ ὅ,τι τῷ Θεῷ δόξῃ, ἐγὼ δὲ μαρτύρομαι παρὰ τῇ ὑμετέρᾳ βασιλικῇ ὑψηλότητι αὐτὸν τὸν Κ.

Βάρωνα Σαρνχόρστον ὁπόσον ἔχω περισπούδαστον νὰ δικαιώσω τὴν εὐμενῆ αὐτῆς ὑπὲρ ἐμοῦ ὑπόληψιν, καὶ ὁπόσον εἶμαι πρόθυμος ἐν πᾶσι νὰ ἀνταμείψω τὴν ἀγαθόψυχον ἐμπιστοσύνην αὐτῆς.

Μεγάλως λυποῦμαι ὅτι διὰ τὰς περιεστώσας δυσχερείας εἰσέτι δὲν ἐδυνήθην νὰ μεταχειρισθῶ, καθὼς ὑπερεπιθυμῶ, τὴν δεξιότητα καὶ τὴν θερμὴν θέλησιν τοῦ Βάρωνος Σαρνχόρστου. Ἀλλ' ἐλπίζων ὅτι τὰ δυσχερῆ θέλουσι τέλος λάβῃ ὅσον οὔπω τὴν λύσιν, τὸν παρεκίνησα νὰ ἐγκύψῃ ἐντοσούτω εἰς τὴν μάθησιν τῆς ἐγχωρίου γλώσσης, καὶ θέλω τοῦ προμηθεύσῃ εὐκολίας νὰ γνωρίσῃ τὰ τοῦ τόπου, ὅπως κατασταθῇ ἱκανὸς νὰ συμπράξῃ, ἂν μᾶς ἀφήσωσι τὸν καιρὸν, εἰς τὸ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἔργον ἐπαξίως καὶ τῆς ἱκανότητος αὐτοῦ, καὶ τοῦ ὃ φέρει διαπρεποῦς ὀνόματος, καὶ τῆς δικαίας περὶ αὐτὸν μελήσεως τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Τὸν νέον Π. Καντακουζηνὸν ἀσμένως εἶδον, καὶ μετὰ χαρᾶς θέλω κάμῃ χρῆσιν τῆς μαθήσεως ἣν ἀπέκτησε διὰ τῶν εὐεργεσιῶν τοῦ βασιλέως.

Περαίνων τὴν παροῦσαν μου, δὲν λείπω νὰ βεβαιώσω τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν ὑψηλότητα ὅτι ὅσα καταδέχεται νὰ ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην μου, εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου ὑπάρχουσιν ἐγκεχαραγμένα, καὶ ὅτι ἡ εὐγνωμοσύνη μου νέαν λαμβάνει αὔξησιν ἐκ τῶν θεραπευτικῶν διαβεβαιώσεων ὅσας ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ ὑψηλότης εὐδοκεῖ νὰ μὲ δώσῃ καὶ σήμερον.

Τῷ στρατηγῷ Κ. Μαιζῶνι.

Αἰγίνῃ, 5 φεβρουαρίου 1829.

Καθὼς ὑπώπτευα, ὅτε ἐξέπεμπα πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα τὸ ἀπὸ 29 ἰανουαρίου ἐκεῖνο γράμμα μου, ἡ κατάστασις τῆς ὑγείας μου καὶ ὁ χειμὼν μὲ κρατοῦσιν ἀκόμη ἐδῶ, καὶ δὲν τολμῶ νὰ ἐλπίσω ὅτι θέλω δυνηθῇ νὰ ἀρχίσω τὸ μικρόν μου ταξείδιον πρὸ τοῦ

τέλους τοῦ μηνὸς τούτου. Οὐδὲ ἀμφιβάλλει ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης πόσον ἤθελα ἀγανακτήση κατὰ τῶν ἐναντιοτήτων αὐτῶν, ἄν με ἐμποδίσωσι τοῦ νὰ σᾶς ἀπολαύσω εἰς Μοθώνην, καὶ ἦσθε ἤδη περὶ τὴν ἀναχώρησίν σας, ἀνάγκῃ τῶν προσταγῶν τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν βασιλέως. Ἂν οὕτως ἔχῃ, ἄλλο δέν με μένει εἰμὴ νὰ παρακαλέσω τὴν πολλήν σας χρηστότητα νὰ μὲ γνωστοποιήσῃ τὰ παρ' αὐτῆς κριθέντα γενέσθαι πρὸς περαίωσιν τῶν εὐμενῶν σας σκοπῶν, οἵτινες εἶναι, νὰ δώσετε εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τρόπους νὰ διοργανώσῃ ἐπὶ στερεᾶς βάσεως τὰ εὔτακτα αὐτῆς στρατεύματα.

Καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔστε βέβαιοι, κύριε Μαρχίων, ὅτι ἐν πάσῃ σπουδῇ θέλω συμπραγματευθῆ περὶ πάντων μετὰ τοῦ συνταγματάρχου Κ. Τρεζέλου, τὸν ὁποῖον ἀσμένως θεωρῶ ὡς ἀφεθησόμενον παρὰ τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος ἀρχηγὸν τῶν ἐν Ἑλλάδι μενούντων γαλλικῶν στρατευμάτων.

Τὴν γνώμην σας περὶ τοῦ φρουρίου Κορώνης παντάπασιν ἀποδέχομαι, καὶ ὅταν ἀποφασίσετε νὰ στείλετε εἰς αὐτὸ γαλλικὴν φρουρὰν, σᾶς παρακαλῶ νὰ τὸ δηλοποιήσετε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν συνταγματάρχην Κ. Εἰδέκον, ὅστις θέλει μεταχειρισθῆ τὴν ἐκεῖ οὖσαν μέχρι τοῦδε Ἑλληνικὴν φρουρὰν ὡς ὑπόστημα τῶν φρουρῶν τῶν σταλησομένων μετὰ τοῦτο εἰς Πάτρας καὶ Ῥίον.

Δὲν ἐμβαίνω εἰς λεπτομερέστερα σήμερον οὔτε περὶ τούτου οὔτε περὶ τῶν ἄλλων ὅσων ἀνταπεκρίθημεν, διότι ὅλον ἐλπίζω, κύριε Μαρχίων, ὅτι δὲν ἀναχωρεῖτε τόσον ὀγλίγωρα, καὶ ὅτι θέλω καὶ πάλιν εὐτυχήσῃ νὰ συνομιλήσω μετὰ τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος περὶ τῶν ἀπείρων καλῶν ὅσα καὶ ἐκάμετε καὶ ἔτι θέλετε κάμῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ κυβέρνησις αὐτῆς σᾶς στέλλει τὴν προσφορὰν τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν διὰ τοῦ ναυάρχου Κ. Μιαούλη. Ἐπεθύμει μὲν νὰ ἐκφράσῃ πρός τε τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα καὶ τὸν στρατὸν τὴν βαθυτάτην τοῦ ἔθνους εὐχαριστίαν ἀναλογώτερον πρὸς ὅσα αὐτὸ παρ' ὑμῶν εὐηργετήθη, ἀλλὰ τοῦτο δὲν τῇ εἶναι δυνατὸν ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ὅταν δὲ διὰ ψηφίσματος τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως λάβῃ τοὺς τρόπους,

τότε μετὰ πλουσίας χαρᾶς θέλει ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος τοῦτο πρός τε τὸν ὑμέτερον ἄνακτα καὶ πρὸς τὸν στρατόν.

Τῷ Λοχαγῷ Κ. Στ. Βουλγάρει εἰς Πάτρας.

Αἰγίνῃ, 7 φεβρουαρίου 1829.

Ἐλάβομεν τὸ γράμμα σας τῆς 26 ἰανουαρίου, ὡς καὶ τὸ ὑπόγραμμα (plan) τῆς νέας τῶν Πατρῶν πόλεως, καὶ μεγάλως σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ ὅσον κόπον ἐλάβετε εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τούτου ἐν μέσῳ τοσούτων ὑστερήσεων καὶ δυσκολιῶν. Πολλὰ εὐτυχῶς διενοήθητε τὸ νὰ ἑνώσετε τὸ ὑπόγραμμα τῆς νέας πόλεως μὲ τὰ συντρίμματα τῆς παλαιᾶς, καὶ τὸ διανόημά σας παντάπασιν ἀποδεχόμεθα. Ἀποδεχόμεθα δὲ καὶ αὐτὸ τὸ ὑπόγραμμα, τοῦτο μόνον ἐπικρίνοντες, ὅτι αἱ διαμετρήσεις αὐτοῦ φαίνονται ἐπιμηκέστεραι τοῦ δέοντος, καὶ οἱ δρόμοι ἔχουσι πλατύτητα ἀσυμβίβαστον μὲ τοῦ τόπου τὴν ἔκτασιν, ἐξ οὗ ἕπεται εἰς τὰς μεγάλας τοῦ θέρους ἡμέρας νὰ ἐμπίπτῃ ὁ ἥλιος βαρὺς καὶ λίαν ἄχαρις εἰς δρόμους καὶ εἰς πλατείας τόσον ἀνοικτάς. Ἐπιθυμούσαμεν λοιπὸν, φυλαττομένης τῆς διαθέσεως αὐτῆς τοῦ ὑπογράμματος, νὰ περισταλῇ τοῦτο εἰς τὸ συνεγγύτερον.

Δὲν ἀνήκει εἰς ἐμὲ νὰ κρίνω ἂν ἡ προβολὴ (glacis) ἣν δίδετε εἰς τὸ φρούριον ἔχῃ τὸ πλάτος κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ πολέμου, ἐν ᾧ ὑμεῖς αὐτοὶ λέγετε ὅτι ἂν κτίσωσιν οἰκίας, πρέπει νὰ τὰς κάμωσι χωματεράς.

Ἂν χρειάζεσθε κάμμίαν στάθμην πρὸς τελείωσιν τοῦ καλοῦ ἔργου ὅπερ ἠρχίσατε, ζητήσατέ την κατ' εὐθεῖαν παρὰ τοῦ συνταγματάρχου Κ. Εἰδέκου, ὅστις ἔχει ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὁ τεχνίτης τοῦ Ἀγκῶνος κατεσκεύασε κατὰ τὰς ὑποδείξεις σας.

Ἐπειδὴ θέλετε νὰ φυτεύσετε δένδρα μὲ ἔξοδά σας, μᾶς συγχωρεῖτε νὰ συντροφεύσωμεν, κάμνοντες καὶ ἡμεῖς τὰ ἡμίση ἔξοδα, διπλοῦ

ὅμως ἐσομένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν περὶ τὴν νέαν πόλιν δένδρων, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ συμφωνίᾳ, ὅτι ἡ νέα πόλις νὰ φυλάξῃ ἁπλῶς τὸ ὄνομα τῆς παλαιᾶς.

Σᾶς παρασυνάπτομεν ἀντίγραφα δύω γραμμάτων σταλέντων προλαβόντως παρ' ἡμῶν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως, ἐξ ὧν βλέπετε ὅτι ἂν ὁ ἀρχιστράτηγος δὲν ἐλάλησε περὶ ὑμῶν ἐν ταῖς ἀναδηλώσεσιν αὐτοῦ (rapports), τὰ περὶ τὴν Ἑλλάδα ὅμως ὑπηρετήματά σας γνωστὰ εἶναι εἰς τὸν ἄνακτα τῆς Γαλλίας.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Κολοκοτρόνῃ.

Αἰγίνῃ, 8 φεβρουαρίου 1829.

Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰ νέα δείγματα τῆς φιλοπατρίας καὶ τοῦ ζήλου σας τὰ ὁποῖα εὑρίσκω εἰς τὰ γράμματα ὁποῦ μὲ ἐστείλατε διὰ τοῦ υἱοῦ σας Γενναίου, τοῦ ὁποίου καὶ αἱ ἀπὸ στόματος ἐξηγήσεις περὶ τῶν περιεχομένων, ἐντελῶς μὲ ἀνέπαυσαν.

Περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς χρείας τὴν ὁποίαν ἔχουσι διάφοροι ἐπαρχίαι νὰ βοηθηθῶσιν, εἶμαι ὁλότελα τῆς γνώμης σας, καὶ συνομολογῶ ὅτι ἡ κυβέρνησις ὤφειλε νὰ ταῖς δώσῃ ζῶα καὶ γέννημα, διὰ νὰ μὴ μένωσι τὰ χωράφια ἀγεώργητα· ἀλλ' ἡ προθυμία δὲν ἀρκεῖ, διότι εἶναι ἀδύνατον κατὰ τὸ παρὸν νὰ ἐπιβάλωμεν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ὅσα ἔξοδα χρειάζονται εἰς τοῦτο. Ἀπὸ τὸν σεπτέμβριον δὲν λαμβάνομεν πλέον ἐξωτερικὰς βοηθείας, καὶ ζῶμεν μόνον ἀπὸ τὰς μικρὰς οἰκονομίας ὁποῦ ἔκαμα, ἐπειδὴ ἐξεύρετε ὅτι τὰ δημόσια εἰσοδήματα μόλις ἀρκοῦσι δι' ὀλίγας ἡμέρας.

Ἐὰν, καθὼς ἐλπίζω, μᾶς ἐξακολουθήσωσι τὰ βοηθήματα, ἢ κἂν μᾶς μετρήσωσι τὰ καθυστεροῦντα, τότε κάτι θὰ κάμωμεν πρὸς βοήθειαν τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι θὰ τὸ κάμωμεν μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν.

Ἔρχομαι τώρα εἰς τὰς παρατηρήσεις σας περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως καὶ τῶν δημοσίων ὑπουργητόρων, καὶ λέγω ὅτι ἴσως τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐκπληροῦσι τὰ χρέη των μὴ προσέχοντες εἰς τὸν νοῦν τῶν ὁδηγιῶν των, καὶ ἄλλοι πάλιν ἴσως ἀντιπολεμοῦνται, διότι ἐκπληροῦντες τὰ χρέη των, ἀναγκαίως λυποῦσι τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα. Ἀλλ᾽ οἱ παραπονούμενοι πολὺ σφάλλουσι ψιθυρίζοντες ἢ κάμνοντες μικρὰς συνωμοσίας, διότι ἡ κυβέρνησις εἶναι εἰς ὅλους εὐπρόσιτος, ἔχει τὴν θύραν πάντοτε ἀνοικτὴν, καὶ πᾶς πολίτης ὅστις ἔχει παράπονα, δύναται νὰ τῆς τὰ φέρῃ μὲ τέλειον θάῤῥος. Αὐτοὶ δὲ ἀγαπῶσι κάλλιον νὰ ῥᾳδιουργῶσι, καὶ ῥᾳδιουργοῦσι διὰ νὰ ἐρεθίσωσι τὸν λαὸν κατὰ τῆς παρούσης τάξεως τῶν πραγμάτων. Γνωρίζω τὴν πηγὴν ὅλων τούτων, ἀλλὰ δὲν τὴν νομίζω ἐπικίνδυνον. Ὑμᾶς δὲ εὐχαριστῶ διότι μὲ ἐδείξατε ποῦ πρέπει νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχήν μου.

Εἰς ὀλίγας ἡμέρας μελετῶ νὰ ἔλθω εἰς Ναύπλιον, καὶ ἴσως κάμω καὶ ἕνα μικρὸν γύρον ἕως εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, καὶ τότε ἐλπίζω νὰ σᾶς ξαναϊδῶ καὶ νὰ συνομιλήσωμεν περὶ ὅσων μὲ ἀνεφέρατε εἰς τὰ γράμματά σας.

Θέλω θεωρήσῃ καὶ τὰ συμφέροντα καὶ δίκαια τῶν καπιτάνων τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τὰ τῆς ἀρχηγίας σας, καὶ ἤδη εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ εὐχαριστηθῆτε ἀπὸ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον θὰ προσπαθήσω νὰ τὰ συμβιβάσω μὲ τὰς περιστάσεις τῆς ὥρας, μὲ τὴν τάξιν τῆς ὑπηρεσίας, καὶ μὲ τὴν δεξίωσιν ὁποῦ χρεωστεῖ ἡ κυβέρνησις πρὸς τοὺς πολίτας τοὺς ἀριστεύσαντας εἰς τὸ στάδιον τοῦ πολέμου καὶ καταβαλόντας θυσίας περὶ τῆς πατρίδος. Τοιαῦτα εἶπα καὶ πρὸς τὸν υἱόν σας, τὸν ὁποῖον ἐχάρην γνωρίσας ἰδιαιτέρως. Τὸν ηὗρα δὲ μὲ γενναῖα αἰσθήματα, καὶ σᾶς συγχαίρω.

Ἐπὶ τέλους σᾶς λέγω ὅτι γνωστοὶ μὲ εἶναι οἱ ἄνθρωποι ὁποῦ πηγαινοέρχονται εἰς Ζάκυνθον, γνωστὴ καὶ ἡ πραγματεία ὁποῦ πωλοῦσι, γνωστοὶ καὶ οἱ ἀγορασταί. Ἀλλ᾽ ἀντὶ νὰ ἐμποδίσω τὴν ἐμπορίαν ταύτην, ἡ ὁποία εἶναι λαθρεμπορία, ἀρκοῦμαι νὰ γνωστοποιήσω εἰς τοὺς τιμίους ἀνθρώπους ὅτι εἶναι λαθρεμπορία, καὶ ἀφ᾽ οὗ ἐκπληρώ-

σω τὸ χρέος τοῦτο, τοὺς ἀποδείχνω καὶ ὅτι, λαμβάνοντες μέρος εἰς τοιοῦτο συνάλλαγμα, σκάπτουσι τὸν τάφον των· ὁ δὲ καιρὸς θέλει δείξῃ ἂν αὐτὸ ὁποῦ τοὺς λέγω, ἦναι ἀληθὲς ἢ ὄχι. Σεῖς ὄντες τῆς γνώμης μου, μεταδώσατέ την καὶ εἰς τοὺς πολίτας πρὸς ὅσους ἔχετε ἐμπιστοσύνην καὶ φιλίαν.

Τῷ Ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Πίσαν.

Αἰγίνῃ, 4 φεβρουαρίου 1829.

Βιαστικὰ ἀποκρίνομαι, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, πρὸς τὰ γράμματά σου τῶν 10 καὶ 14 ἰανουαρίου. Σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὰς εὐκολίας ὅσας ἔδωκας τῷ Κ. Κόμητι Λοβέρδῳ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς εἰς αὐτὸν ἀνατεθειμένης παραγγελίας μου. Ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν αἱ περιστάσεις δὲν ἐπευδοκοῦσι, καθότι ἀπὸ τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς δὲν μᾶς δίδεται οὐδὲν χορήγημα, οἱ δὲ ἐγχώριοι πόροι μόλις ἀρκοῦσιν ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας. Καὶ ὅμως δὲν ἀποναρκῶ, πιστεύων ὅτι ὁ Θεὸς θέλει μᾶς βοηθήσῃ. Θέλω διενεργήσῃ τὰ εὐεργητικῶς διατιθέμενα ἐν τῷ γράμματί σου τῆς 14 ἰανουαρίου· ἀλλὰ διὰ τὴν ὥραν, μόνον γνωστὰ θέλω τὰ κάμῃ εἰς τὸ κοινόν· ἐκτελεσθήσονται δὲ, ὅταν κατὰ τὸν κανονισμὸν ἡ τράπεζα ἀποδώσῃ τὰ 50,000 φράγκα ἅπερ ἐκεῖ κατέθεσας.

Ἔστειλα εἰς τὴν συνταγματάρχην Εἰδέκον τὸ γράμμα σου, καὶ θέλω συνακουσθῇ μετ' αὐτοῦ περὶ οὗ τῷ προβάλλεις· ὁ καλὸς ἀνὴρ ἀσθενεῖ, καὶ φαίνεται ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του ὅπως ἀναλάβῃ. Ἐγὼ θέλω κάμῃ τὸ πᾶν ἵνα τὸν κρατήσω, ἐλπίζων ὅτι καὶ ὁ ἄναξ αὐτοῦ θέλει ἐπινεύσῃ νὰ μὲ βοηθήσῃ εἰς τοῦτο, περὶ οὗ καὶ ἐτόλμησα πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν νὰ γράψω εὐθυβόλως πρὸς τὴν μεγαλειότητά του. Δὲν σὲ στέλλω οὔτε ἀναγραφὰς (bulletins) οὔτε εἰδήσεις, ἀλλὰ μόνον τὴν πτωχήν μας ἐφημερίδα. Ἐκεῖνο δὲ ὁποῦ ποθοῦμεν ἡμεῖς νὰ μάθωμεν, θέλεις τὸ μάθῃ πρὸ ἡμῶν,

διότι ἔξωθεν μέλλουσι νὰ μᾶς ἔλθωσι καὶ αἱ καλαὶ καὶ αἱ κακαὶ εἰδήσεις.

Τῷ Κ. Π. Μαυρομιχάλῃ.

Αἰγίνῃ, 10 φεβρουαρίου 1829.

Ἤθελα νὰ ἔχω κἄμποσα ἑκατομμύρια τάλληρα, διὰ νὰ σᾶς δώσω ὅσα ζητεῖτε· ἀλλὰ καθὼς σᾶς εἶπα, τὸ μὲν ἰδιαίτερόν μου ταμεῖον εἶναι κενὸν, τὸ δὲ δημόσιον μόλις δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς μᾶλλον κατεπειγούσας χρείας τοῦ τρέχοντος φεβρουαρίου, καὶ τὸ πολὺ, τοῦ ἡμίσεος μαρτίου. Τοῦτο εἶναι γνωστότατον, καὶ δύνασθε αὐτοπροσώπως νὰ τὸ βεβαιωθῆτε βλέποντες τὰ κατάστιχα τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς.

Σᾶς λέγω λοιπὸν καὶ πάλιν ὅ,τι καὶ ἄλλοτε, δηλαδὴ ὅτι θέλω βοηθήσῃ καὶ ὑμᾶς καὶ τοὺς ἰδικούς σας ἅμα λαβὼν τοὺς τρόπους, ἂν ὅμως καὶ ἡ διαγωγὴ τοῦ υἱοῦ σας, τῶν ἀδελφῶν σας, καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ σας ἦναι οἵα νὰ δείξῃ εἰς τὸ κοινὸν δίκαια καὶ εὔλογα τὰ ὑπὲρ αὐτῶν γενησόμενα. Ὁ υἱός σας καὶ ὁ ἀνεψιός σας ἂς ἔλθωσι πρὸς τὴν κυβέρνησιν, καθὼς προσεκλήθησαν. Περὶ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ σας Κωνσταντίνου καὶ τῆς στρατολογίας, θέλομεν τὴν κάμῃ τότε, ὅταν εὕρωμεν ἀργύριον νὰ τὴν πληρώσωμεν. Τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τοῦ σχολείου τοῦ χωρίου σας. Ὑπομείνατε καθὼς ὑπομένω, καὶ ὑπομένω ἴσως ἐπέκεινα τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως.

Τῷ Ῥωσσικῷ Προσέδρῳ Κ. Κόμητι Βουλγάρει.

Αἰγίνῃ, 11 φεβρουαρίου 1829.

Ἡ χθὲς γενομένη πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν διακοίνωσις

ὑμῶν, κύριε Κόμη, φέρει εἰς αὐτὴν, παλαίουσαν πρὸς ἀμηχάνους ἀνάγκας, νέα πιστώματα τῆς φιλοτιμήσεως τοῦ Μεγαλειοτάτου τῆς Ῥωσσίας αὐτοκράτορος, ἐξ ὧν καὶ ἐμψυχοῦται αὐτὴ νὰ προσμένῃ πεποιθότως τὴν πλήρωσιν τῶν αὐτῆς δεήσεων τῶν ἀποταθεισῶν πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν συμμάχων ἀνάκτων διὰ τοῦ ὑπομνήματος τῆς 30 ὀκτωβρίου (11 νοεμβρίου). Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἐλπίζει ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὅτι καὶ ὁ Μεγαλειότατος βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, μεγαλοψύχως κηδόμενος τῆς Ἑλλάδος, θέλει ἐξακολουθήσῃ τὰ πρὸς αὐτὴν χορηγήματα, καὶ ὁ σεβαστὸς ὑμῶν αὐτοκράτωρ δὲν θέλει τὴν ἐγκαταλείψῃ· καὶ τοῦτο ἠρέσθητε, κύριε Κόμη, νὰ μᾶς βεβαιώσετε εἰς τὰς μεταξύ μας συνομιλίας. Σᾶς παρακαλοῦμεν ὅμως καὶ πάλιν θερμῶς νὰ ἐπισυστήσετε εἰς τὴν Μεγαλειότητά του τὰς δεήσεις καὶ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν, ἅμα καταθέτοντες πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῆς καὶ τὴν δωροφορίαν τῆς βαθυτάτης τῆς Ἑλλάδος εὐγνωμοσύνης.

Τοῖς κυρίοις προκρίτοις Ὕδρας.

Αἰγίνῃ, 11 φεβρουαρίου 1829.

Πρὶν ἀποκριθῶ πρὸς τὸ γράμμα σας τῆς 4 φεβρουαρίου, ἠθέλησα νὰ λάβω πληροφορίας παρὰ τῷ γενικῷ ἐπιμελητηρίῳ περί τε τοῦ ἀριθμοῦ τῶν Ὑδραίων ναυτῶν τῶν εὑρισκομένων εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν καὶ περὶ τῶν αἰτήσεων ἅς μοι ἀποτείνετε ἐν ὀνόματι αὐτῶν καὶ ἀπὸ μέρους τῶν οἰκογενειῶν των, καὶ ἐβεβαιώθην ὅτι ἐκ τῶν 2086 ναυτῶν οὓς βαστᾷ τὸ δημόσιον, 274 εἶναι Ὑδραῖοι, καὶ ὅτι οἱ πλοίαρχοι καὶ οἱ καθήκοντες ἀξιωματικοὶ, ἅμα ἐπαγρυπνοῦντες εἰς τὴν ἀπαραίτητον τήρησιν τοῦ κανόνος, ἐπιτρέπονται νὰ παρέχωσι καὶ μικράς τινας προεξοικονομήσεις εἰς τοὺς ναύτας τοὺς ἔχοντας ἐνδεεστέρας οἰκογενείας.

Ἂν ῥίψετε, Κύριοι, ἓν βλέμμα ἐπὶ τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν τῶν ὅλων πραγμάτων καὶ τῶν πόρων τῆς πολιτείας, καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ

θέλετε βεβαιωθῆ ὅτι ἡ κυβέρνησις τόγε νῦν ἔχον δὲν δύναται νὰ κάμῃ ὑπὲρ τῶν συμπατριωτῶν σας περισσότερον παρ' ὅ,τι ἔκαμε μέχρι τοῦδε.

Ἐνδεχόμενον νὰ μὴ ἔχετε ἐν τῷ νῦν ἀκριβῆ γνῶσιν τῆς καταστάσεως τοῦ δημοσίου ταμείου, καὶ τῆς τελείας σχεδὸν ἀπομειώσεως τῶν πόρων του. Ἀλλ' ἂν ὁ συμπατριώτης σας Κ. Γ. Κουντουριώτης εὑρίσκετο εἰς τὴν θέσιν του, ἢ ἂν ἤθελε νὰ ἔλθῃ τάχιον εἰς αὐτὴν, καθὼς ἐπιθυμοῦμεν, τότε ἠθέλετε μάθῃ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ἡμεῖς δὲ καὶ πάλιν σᾶς λέγομεν ὅτι ἡ Ὕδρα ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἔλαβεν ὅσας περιποιήσεις ἡ κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ τῆς δώσῃ, καὶ μέρος ἀξιόλογον τῶν ὅλων ὠφελημάτων ὅσα ἐπήγασαν ἐκ τῆς κυβερνήσεως. Καὶ προσθέτομεν ὅτι, ἂν ὁ Θεὸς στεφανώσῃ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν, καὶ λάβωμεν τὰς χρηματικὰς εὐπορίας ὅσας παρεζητήσαμεν, τὸ αὐτῶν μέρος θέλουσιν ἔχει καὶ αὖθις οἱ συμπατριῶται σας, καθὼς τὸ δίκαιον ἀπαιτεῖ.

Περαίνοντες τὸ παρὸν σᾶς ἀναμιμνήσκομεν, Κύριοι, ὅτι κατὰ τὰ διατετυπωμένα ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐνεστώσης προσωρινῆς κυβερνήσεως, αἱ ἀναφοραὶ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τῶν νήσων, διὰ τῶν δημογεροντιῶν καὶ τῶν προσωρινῶν Διοικητῶν πρέπει νὰ στέλλωνται πρὸς τὴν Κυβέρνησιν· χάριν τῆς ὁποίας εὐκολίας κατεστάθησαν καὶ οἱ ἔκτακτοι ἐπίτροποι.

Μὴ ἀμφιβάλλετε δὲ ὅτι λυπούμεθα τοιαῦτα ἀποκρινόμενοι, καὶ ὅτι μεγάλη ἤθελεν εἶσθαι ἡ χαρά μας, ἂν αἱ περιστάσεις μᾶς συνεχώρουν νὰ ἀποκριθῶμεν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας.

Πρὸς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον.

Αἰγίνῃ, 11 φεβρουαρίου 1829.

Τὸ Πανελλήνιον διεκοίνωσε καὶ ἀντέταξεν ἐκ δευτέρου πρὸς ἡμᾶς διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 14 γραφῆς του τοῦ τρέχοντος φεβρουαρίου ἀνα-

σημειώσεως ἡμέρας, τὸ σχέδιον τοῦ διατάγματος καὶ τῶν ὁδηγιῶν διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως.

Ἡμεῖς δὲ, καὶ λυπούμενοι διὰ τὴν τοιαύτην διχοστασίαν τῶν γνωμῶν, τῆς τε ἡμετέρας καὶ τῆς ἐν τῷ σχεδίῳ, δὲν ἀπέχομεν τοῦ νὰ τὸ δεχθῶμεν, βέβαιοι ὄντες ὅτι αἱ ἐκβάσεις θέλουσιν εἶσθαι πάντοτε κατὰ τὴν προσδοκίαν μας, καὶ ὅτι, ἂν, ὃ μὴ γένοιτο! ἀκολουθήσῃ τὸ ἐναντίον, οὐδεμία εὐθύνη μένει ἐπάνω μας.

Ἐκ ταύτης τῆς ἀποσαφήσεως βλέπει τὸ Πανελλήνιον πόσον περισπούδαστον ἔχομεν τὸ εὐλαβεῖσθαι τὴν ἐλευθερίαν τῶν αὐτοῦ ἀποφάνσεων. Ἀλλ' ὅμως, ὅσον ἐπιθυμοῦμεν νὰ τῷ δώσωμεν τοιαύτην ὑπολήψεων πίστιν, τόσον ἕπεται νὰ ἀποτροπιαζώμεθα τὴν παραδοχὴν τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ σχεδίου τῶν ὁδηγιῶν, ἄρθρου τὸ ὁποῖον φέρει μίαν καὶ μόνην περιστολὴν εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν τε ἐκλογέων καὶ τῶν πληρεξουσίων, τὴν ἀναφερομένην εἰς τοὺς πολίτας τοὺς καθειργμένους διὰ κακούργημα. Ἀλλ' ὑποθέτοντες ὅτι ὁ λαὸς καὶ οἱ ἐκλογεῖς δύνανται νὰ ἐκλέξωσιν ἀνθρώπους τοιαῦτα πάσχοντας, καὶ ἀπαγγέλλοντες αὐτὸ διὰ δημοσίου γράμματος, δὲν ἀδικοῦμεν τάχα τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τοῦ ἀθροίσματος τῶν Ἑλλήνων ἐκλογέων; Τὰ ἀδικοῦμεν βέβαια, καὶ ἡ τοιαύτη ὕβρις τοὺς γίνεται, ἐν ᾧ, μὴ στέργοντες νὰ ἐπιστατῇ εἰς τὰς ἐκλογὰς ἄνθρωπος τῆς κυβερνήσεως ξένος τῆς ἐπαρχίας, νομίζομεν ὅτι τοὺς δίδομεν τεκμήριον ἀπεριορίστου πίστεως ἣν ἔχει δῆθεν ἡ κυβέρνησις εἰς τὴν φρόνησιν καὶ εἰς τὸ ἀπλημμέλητον τῶν πράξεων αὐτῶν.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν λοιπὸν ὅτι τὸ Πανελλήνιον, ἐπεξετάσαν καὶ αὖθις τὸ νόημα τοῦ ἄρθρου τούτου, θέλει συμφωνήσῃ μὲ ἡμᾶς ὅτι πρέπει νὰ λείψῃ, καὶ νὰ ἀφήσωμεν εἰς τὸν ὀρθὸν νοῦν τοῦ Ἔθνους, τὴν περὶ τὰς ἐκλογὰς τῶν προσώπων διάκρισιν.

Τὴν παροῦσαν διακοίνωσιν ἂς γνωστοποιήσῃ εἰς τὸ Πανελλήνιον ὁ πρῶτος γραμματεὺς τοῦ τμήματος τῶν ἐσωτερικῶν.

Πρὸς τὸ Πανελλήνιον.

Αἰγίνῃ, 12 φεβρουαρίου 1829.

Παρασυναπτόμενον εὑρίσκετε, Κύριοι, ἀντίγραφον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς πρώτης συνεδριάσεως τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου (*), μεθ'

(*) Πρωτόκολλον τῆς πρώτης συνεδριάσεως τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου.

Αἰγίνῃ, 12 φεβρουαρίου 1829.

Ὁ Κυβερνήτης ἤνοιξε τὴν συνεδρίασιν ἀναπτύσσων τοὺς λόγους δι' οὓς ἔκρινε νὰ συμπληρώσῃ τὸ Πανελλήνιον καὶ νὰ συστήσῃ νῦν τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον. Ἐπανέλαβε δὲ τὰς αὐτὰς ἐξηγήσεις ἃς πολλάκις ἔδωκεν εἰς τοὺς δημοσίους ὑπουργήτορας περὶ τῶν ἀρχῶν τῶν ὁδηγουσῶν αὐτὸν εἰς τὸ δυσχερὲς ἔργον τῆς προσωρινῆς διαρμογῆς τῆς πολιτείας, λέγων ὅτι μόνη ἡ πεῖρα ἠδύνατο νὰ τοῦ δείξῃ τὸ σύστημα τὸ καταλληλότερον εἰς τὰς ἐπιθυμίας τοῦ ἔθνους καὶ εἰς τὰ γνήσια αὐτοῦ συμφέροντα.

Πλησιαζούσης τῆς ὥρας καθ' ἣν ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ δώσῃ εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν λόγον περί τε τῆς διοικήσεώς της καὶ περὶ ὅσων παρατηρήσεων συνέλεξεν ἐπὶ τοῦ, πῶς ἠδύνατο νὰ συστηθῇ κατὰ τὰς ἐνεστώσας περιστάσεις κυβέρνησις βάσιν ἔχουσα τὰ ἐψηφισμένα ὑπὸ τῶν συνελεύσεων τοῦ Ἄστρους, τῆς Ἐπιδαύρου, καὶ τῆς Τροιζῆνος, ἔκρινε χρέος της νὰ κάμῃ τρόπους νὰ συμπληρώσῃ ὅσον ἦτο δυνατὸν τὰς περὶ τούτου παρατηρήσεις της, καὶ νομίζει ὅτι τὰς συνεπλήρωσε.

Δεύτερον ἀπέδειξε τὸ ἀναγκαῖον τῆς προπαρασκευῆς καὶ συμπράξεως τοῦ Πανελληνίου ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τῶν ὑποβληθησομένων εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Καὶ τέλος ὡμίλησε περὶ τῶν ὑποθέσεων ἐπὶ τὰς ὁποίας αἱ κατεπείγουσαι χρεῖαι τῆς διοικήσεως ἐπικαλοῦνται πᾶσαν τὴν μέριμναν τοῦ, τε συμβουλίου καὶ τοῦ Πανελληνίου.

Κατὰ δὲ τὴν τοιαύτην ἔκφανσιν, ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας ἀνέγνωσε πρὸς τὸ συμβούλιον τὰς ἑπομένας πράξεις.

α΄. Διάγγελμα τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον περὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Πανελληνίου ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν πληρεξουσίων τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως.

β΄. Διάταγμα συνιστῶν ἐπιτροπὴν ἥτις νὰ κάμῃ ἔκθεσιν περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους τοῦ ἔθνους.

γ΄. Διάταγμα συνιστῶν ἐπιτροπὴν ἥτις νὰ κάμῃ ἔκθεσιν περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως.

δ΄. Διάταγμα συνιστῶν ἐπιτροπὴν ἥτις νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ταχείας ἐνιδρύσεως τῶν δικαστηρίων.

ε΄. Διάταγμα συνιστῶν ἐπιτροπὴν ἥτις νὰ προτείνῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν ὁδοὺς καὶ μέσα εἰς ἀναπλήρωσιν τῆς ἐνδείας τοῦ ταμείου.

Τὰ μέλη τοῦ συμβουλίου διαβασανίσαντα μετὰ τοῦ Κυβερνήτου ἑκάστην τῶν ὑποθέσεων τούτων, καὶ λαβόντα ὅσας πληροφορίας καὶ ἐξηγήσεις ἠδύνατο νὰ τοῖς δώσῃ, ἀνέλαβεν ἕκαστον νὰ διενεργήσῃ ἀμέσως τὰ εἰς αὐτὸ ἀνατεθειμένα.

ὅ, τὰ διαπεμφθησόμενα πρὸς ὑμᾶς παρὰ τῶν πρώτων γραμματέων τῶν ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ τῆς οἰκονομίας τμημάτων, ἐλπίζω ὅτι, θέλετε μελετήσῃ μετὰ πάσης τῆς προσοχῆς, καὶ διαβιβάσῃ πρὸς ἡμᾶς τάχιον τὴν γνώμην σας περὶ τῶν ὑποθέσεων ἃς αἱ διάφοροι ἐπιτροπαὶ θέλουσι σᾶς ὑποβάλῃ.

Χρηματισμοὶ πρὸς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον.

Αἰγίνῃ, 16 φεβρουαρίου 1829.

Ἐκ τοῦ συναπτομένου διατάγματος βλέπετε, Κύριοι, τίνι τρόπῳ θέλετε ἐκπληροῦν τὰς κυβερνητικὰς λειτουργίας κατὰ τὸ μέρος ὃ ἀνετέθη εἰς ἕκαστον ὑμῶν.

Ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν διατελέσουσι δεχόμενοι ὅλας τὰς ἀναφορὰς καὶ ἀναδηλώσεις τὰς πρὸς ἡμᾶς ἀποτεινομένας, τὰς ὁποίας ἀφ' οὗ σᾶς ὑποβάλωσι, θέλετε διασκέπτεσθαι καὶ ἀποφασίζει διὰ τοῦ πλείστου τῶν ψήφων περὶ τῶν ἀποκριτέων, ἡ δὲ διήγησις τῶν συνεδριάσεων θέλει κρατεῖσθαι καὶ ἀνασημειοῦσθαι παρὰ τοῦ γραμματέως τῆς ἐπικρατείας, καὶ ὑπογράφεσθαι παρά τε τοῦ προβούλου καὶ αὐτοῦ.

Τὸ συμβούλιον θέλει συνέρχεσθαι, κατὰ τὴν χρείαν τῶν ὑποθέσεων, ἢ καθ' ἑκάστην, ἢ δὶς καὶ τρὶς τῆς ἑβδομάδος εἰς τὴν ἡμετέραν οἰκίαν, περὶ τὴν πέμπτην ἢ ἕκτην ἑσπερινὴν ὥραν, ἵνα μὴ λαμβάνῃ τὸν ἄλλον καιρὸν τὸν ὡρισμένον εἰς τὰς σπουδὰς τοῦ Πανελληνίου καὶ τῶν τμημάτων αὐτοῦ.

Τὸ συμβούλιον ὅταν κρίνῃ ὅτι πρέπει νὰ ἀναβληθῇ ἡ ἀπόφασις κἀμμιᾶς ὑποθέσεως, ἂς ἀναβάλλεται μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς ἡμῶν. Ἐξαιροῦνται τῆς ἀνάγκης ταύτης αἱ ὑποθέσεις περὶ ὧν ἡ κυβέρνησις προέκαμεν ἤδη ἀπόφασιν ἐκτελεστέαν, τὴν ὁποίαν καὶ θέλει

διατάξῃ τὸ συμβούλιον νὰ ἐκτελεσθῇ, καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας θέλει κάμῃ τὰς χρειώδεις ἀποκρίσεις.

Πᾶσα ὑπόθεσις μὴ οὖσα ἐκ τῶν τρεχουσῶν καὶ χρήζουσα ταχείας ἐπιμελείας, θέλει λαμβάνεσθαι ὑπὸ σκέψιν, καὶ τὸ συμβούλιον θέλει μᾶς διαβιβάζει ἀμέσως τὰς περὶ αὐτῆς προτάσεις του.

Τέλος αἱ σπουδαιότεραι ὑποθέσεις τὰς ὁποίας ἀνεθέσαμεν ἰδιαιτέρως εἰς τὰς ἐπιτροπὰς τὰς διορισθείσας κατὰ τὴν συνεδρίασιν τοῦ συμβουλίου, θέλουσι πρῶται ἐκπερανθῇ ὅσον τάχιστα, καὶ τὸ συμβούλιον θέλει μᾶς διαπέμψῃ τὰ ἔργα τῶν ἐπιτροπῶν συνωδευμένα μὲ τὴν γνώμην τοῦ Πανελληνίου.

Αἱ πληρωμαὶ τῶν μισθῶν ἔγειναν διὰ τὸν ἰανουάριον μῆνα, καθὼς καὶ τὰ χρήματα διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ὀψωνιασμῶν τοῦ στρατοῦ ἐδόθησαν εἰς τὸ γενικὸν ἐπιμελητήριον· ὅθεν πρὸς τὸ παρὸν μέχρι τῆς 15 μαρτίου, δὲν μένει ἄλλο κανὲν εἰθισμένον καὶ ἁδρὸν ἔξοδον νὰ γείνῃ· ἀφίνομεν μ' ὅλον τοῦτο εἰς τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον 50,000 γρόσια, ἂν χρειασθῶσιν εἰς ἀπροσδοκήτους δαπάνας τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, καὶ ἡ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπὴ διατάσσεται νὰ πληρώσῃ τὰ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐντάλματα τοῦ συμβουλίου.

Τὸ συμβούλιον θέλει θεωρεῖ καὶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ δικαστηρίου τῶν λειῶν, κοινοποιουμένας παρὰ τούτου, καὶ ἂν ἡ γνώμη τοῦ συμβουλίου ἦναι συμφωνοτάτη μὲ τὴν τοῦ δικαστηρίου, εἴτε δημεύοντος, εἴτε ἀπολύοντος τὸ συνειλημμένον πλοῖον, τὸ συμβούλιον ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπικυροῖ ἐν ὀνόματι ἡμῶν τὰς εἰρημένας ἀποφάσεις καὶ νὰ τὰς βάλῃ εἰς ἐνέργειαν.

Ἐπὶ τῆς συντόμου διαμονῆς ἡμῶν εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ τῆς περιηγήσεως εἰς τὴν Πελοπόννησον θέλομεν διαπέμψῃ πρὸς τὸ συμβούλιον τὰς δεούσας καθηγήσεις πρὸς ταχυτέραν διέξοδον τῶν φροντισμάτων τῶν περὶ ενιδρύσεως τῶν δικαστηρίων.

Καὶ ἀπερχόμεθα ἐπαναπαυόμενοι εἰς τὸν γνωστὸν ζῆλον καὶ τὴν τὴν φιλοπατρίαν τῶν μελῶν τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου,

Πρὸς τὸ Κρητικὸν συμβούλιον.

Αἰγίνῃ, 17 φεβρουαρίου 1829.

Ἐλάβομεν τὰ ἀπὸ 21 καὶ 24 ἰανουαρίου γράμματά σας, εἴδομεν καὶ τοὺς ἀπεσταλμένους τόν τε Παπαδημήτριον καὶ τὸν Ἰωάννην Πλατράκην, φέροντας ἀναφορὰς ὑπογεγραμμένας παρ' ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τοῦ ὅλου λαοῦ, εἴδομεν ἔτι πρὸ ὀλίγου καὶ δύω ἄλλους ἀπεσταλμένους τόν τε Πλαζογιάννην καὶ Παπαδημήτριον, ἐρχομένους παρὰ τῶν δημογερόντων μὲ γράμμα τῆς 30 ἰανουαρίου σημειούμενον ἀπὸ Καστελλίου, καὶ ἐκ πάντων ὅσα παρ' αὐτῶν ἐπληροφορήθημεν καὶ τῶν δεήσεων ἃς ἠκούσαμεν, σφόδρα ἐλυπήθημεν, καθὼς καὶ διὰ τοῦ προλαβόντος ἡμῶν γράμματος ἀπὸ . . . σᾶς ἐδηλώσαμεν, διότι ἀδυνατοῦμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ σᾶς δώσωμεν τὰς ἀμέσους βοηθείας ὧν ἔχετε χρείαν. Λέγομεν δὲ *ἀμέσους βοηθείας*, ἐπειδὴ συνοίδαμεν ὅτι παρέσχομεν εἰς ὑμᾶς μέχρι τοῦδε βοηθείας ἐμμέσους σωτηριωδεστάτας, τῶν ὁποίων ἤδη καὶ καρποῦσθε τὴν ἐνέργειαν. Περὶ τούτου ἐξηγήθημεν ἀρκούντως πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους, οἵτινες διὰ ζώσης φωνῆς θέλουσι σᾶς δώσῃ τὴν εὐάρεστον παρ' ἡμῶν βεβαίωσιν.

Καὶ πάλιν, οὐδὲν ὅ,τι τῶν ἐφ' ἡμῖν θέλομεν ἀμελήσῃ ὅπως ἐλαττώσωμεν τοὺς κινδύνους ὑμῶν κατὰ τὸν δίαυλον τῆς παρούσης κρίσεως. Ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς πρέπει νὰ συσπουδάσετε τὰ δυνατὰ, καταθαῤῥύνοντες μὲν τοὺς στρατιώτας σας εἰς τήρησιν τῶν κατεχομένων θέσεων, διοικοῦντες δὲ τὸν τόπον κατ' ἀνάπαυσιν τοῦ λαοῦ. Οἱ παρ' ὑμῶν ἀπεσταλμένοι μᾶς εἶπαν, καὶ ἡμεῖς συμφρονοῦμεν, ὅτι τὰ τοιαῦτα δὲν κατορθοῦνται παρ' ὑμῖν εἰμὴ ἐγκαθισταμένης ἀρχῆς τινος ὁμοεθνοῦς μὲν, ἀλλὰ ξένης τοῦ ὑμετέρου τόπου. Διὰ τοῦτο καὶ ἐδώκαμεν πρὸς τὸ παρὸν τὴν ἐπιστασίαν ταύτην εἰς τὸν λοχαγὸν Ἄνην, φρούραρχον τῆς Γραμβούσης, ἐλπίζοντες νὰ δυνηθῶμεν νὰ σᾶς στείλωμεν μετ' ὀλίγον, ἂν αἱ περιστάσεις συντρέξωσιν, ἰδιαίτερον ἐπίτροπόν μας.

Πιστεύσατε δὲ καὶ αὖθις ὅτι θέλομεν ἐνεργήσῃ ὅλα ὅσα μᾶς εἶναι δυνατὰ ὅπως σᾶς προφυλάξωμεν ἀπὸ τῶν ἐπιβοηθειῶν ἃς ὁ ἐχθρὸς ἐλπίζει ἀπὸ Ἀλεξανδρείας, καὶ σᾶς καταστήσωμεν οἵους νὰ προσμείνετε τὰ κριθησόμενα παρὰ τῶν ἀνάκτων περὶ τῆς τύχης τῆς τε ὑμετέρας Πατρίδος καὶ τῆς ὅλης Ἑλλάδος.

Τοῖς κυρίοις Α. Μαυροκορδάτῳ, Φινλάῃ, καὶ Ν. Καλέργῃ.

Αἰγίνῃ, 17 φεβρουαρίου 1829.

Ὁ πλοίαρχος Ἄστιγξ δὲν ζῇ πλέον, ἀλλ' ἡρπάγη τῇ 20 μαΐου τοῦ παριππεύσαντος ἔτους ὑπὸ θανασίμου πληγῆς, ἐν τῷ ἀνδραγαθεῖν ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Ἀνατολικοῦ.

Καὶ ἡμεῖς μὲν πάντες βαθύτατα χωρήσαντες τὴν πικρίαν τοῦ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα πεσόντος τούτου παθήματος, οὐδεμίαν ἐπίδειξιν εὑρίσκομεν ἱκανὴν νὰ περιβάλῃ πλείονα ὄγκον καὶ αὔξησιν εἰς τὴν θλίψιν μας. Ἀλλ' ὅμως ὀφείλοντες εἴς τε τὴν μνήμην τοῦ γενναίου ἐκείνου καὶ ἀνεγκλήτου προμάχου τῆς Ἑλληνικῆς αὐτονομίας καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτούς, νὰ παραστήσωμεν πρὸς τοὺς συγχρόνους μὲν ἀλλογενεῖς, νὰ ἀφήσωμεν δὲ εἰς τοὺς μεταγενεστέρους, μαρτύριον πανέορτόν τε καὶ ἀκατάλυτον τῆς τε περὶ τὴν Ἑλλάδα ἀρετῆς τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς ἡμετέρας δικαιοτάτης εὐγνωμοσύνης, διὰ τοῦτο προβαίνομεν ἐπὶ τὰ ἑπόμενα.

Ὁ πλοίαρχος Ἄστιγξ παρεσκεύασε μὲν πολλὴν τὴν ὠφέλειαν εἰς ὅλας τὰς τάξεις τοῦ ἔθνους καὶ ὡς ἀνὴρ ἀγαθός, καὶ πολεμιστής, καὶ ναυτικὸς ἄξιος, καὶ θεράπων οὐ μέτριος τῶν τε λόγων καὶ τῶν ἐπιστημῶν, πολὺ δὲ μάλιστα ὡς ναυτικὸς ἠγωνίσατο ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ κατὰ θάλασσαν μαχόμενος ἔλαβε τὸ καίριον καὶ πενθιμώτατον τραῦμα. Καὶ εἶναι μὲν πάμπολλα κατὰ τὴν Ἑλλάδα μέρη τὰ ὁποῖα, τὴν μνήμην κατέχοντα ἡρωϊκῆς τινος πράξεως ἢ

εὐεργεσίας τοῦ Ἄστιγγος, προσφυῆ γίνονται εἰς κατανυκτικωτάτην τῆς κηδείας αὐτοῦ παράταξιν· ὁ Πόρος ὅμως φαίνεται προτιμήσεως ἄξιος, τὸ μέν, ὡς κέντρον αὐτοῦ τοῦ ναυτικοῦ τοῦ μεγάλως ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου βελτιωθέντος πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Πατρίδος, τὸ δέ, καὶ ὡς κοινὸν συναυλιστήριον τῶν συναγωνιστῶν τοῦ ἀνδρός, αὐτὸς ἀπαιτεῖ τὸ αὐτοῦ λείψανον, ἵνα ἔχοντες ἐκεῖνοι ἀείποτε παροῦσαν καὶ τὴν θέαν τοῦ τάφου καὶ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πεσόντος, ὑπολαμβάνωσιν αὐτὸν ἔτι συναναστρεφόμενον, καὶ ἐπανδρίζωνται καὶ σήμερον, ὑπὸ τῆς φαντασίας παρηγορούμενοι· τελευταῖον ὁ Πόρος καὶ ὡς σχολεῖον τῆς ναυτικῆς ἡμῶν νεολαίας, ἐφ' ᾗ ἡ πατρὶς ἤλπισε, ζητεῖ ὡς προνόμιον τὸ νὰ ὑποδεχθῇ τὴν σκιὰν αὐτοῦ, ὅπως ἐκ τῆς διηνεκοῦς ἐμφανείας αὐτῆς ἀνακαλῆται ἡ μνήμη τῶν τοῦ Ἄστιγγος ἀρετῶν, καὶ προεδρεύῃ εἰς τὰς σπουδὰς τῶν νέων, καὶ μυωπίζῃ αὐτοὺς εἰς τὴν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς καλοκἀγαθίας ἐκείνου ἀπόκτησιν. Ἐὰν δὲ εἰς ταῦτα προσθέσωμεν καὶ τὴν κυρίαν ἔννοιαν τῶν ἀγώνων καὶ τῶν ἐφέσεων τοῦ ἀνδρός, ὅτι εἰς τὸ ἀγαθὸν τῆς Ἑλλάδος ὅλως ἀπέβλεπον, τότε καὶ ὡς ἐκτελεσταὶ τρόπον τινὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ θέλομεν καταθέσῃ τὴν γενναίαν κόνιν εἰς Πόρον, ὅπου ἐλπίζεται, ὡς προείπομεν, νὰ προξενήσῃ ἀκόμη τοσαύτην ὠφέλειαν εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Διὰ τοῦτο σᾶς προσκαλοῦμεν, κύριοι, νὰ συντάξετε πρόγραμμα τῆς κηδευτικῆς παρατάξεως ὑπὸ τὴν ὁποίαν τὸ λείψανον τοῦ πλοιάρχου Ἄστιγγος θέλει μετακομισθῇ ἐξ Αἰγίνης εἰς Πόρον τὴν 20 μαΐου τοῦ τρέχοντος ἔτους, πρώτην ἐπέτειον ἡμέραν τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Τὴν παράταξιν θέλομεν παρακολουθήσῃ καὶ ἡμεῖς κατὰ χρέος. Ὁ δὲ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν γραμματεὺς τῆς κυβερνήσεως Κ. Τρικούπης, ἐν ᾧ ἡ λάρναξ μέλλει νὰ κατατεθῇ εἰς τὸν τάφον, θέλει ἐκφωνήσῃ λόγον διηγούμενον εἴς τε τοὺς ἄρχοντας καὶ εἰς τὸν λαὸν καὶ εἰς τοὺς ναυτικούς, τὸ μέγα καὶ εὐλογώτατον πένθος αὐτῶν.

Κατόπι θέλομεν φροντίσῃ νὰ γείνῃ καὶ ἄλλο πρόγραμμα, καὶ νὰ σταλῇ πρὸς τοὺς ἐπὶ ξένης διδασκομένους τὰς γλαφυρὰς τέχνας Ἕλληνας, ἵνα φιλοπονήσαντες πέμψωσι πρὸς ἡμᾶς ὑπογραμμοὺς καὶ

τύπους διὰ τὸ μνημεῖον ὅπερ θέλομεν στήσῃ ἀντὶ τοῦ λίθου τοῦ ἤδη προσωρινῶς καλύψοντος τὴν μεγάτιμον κόνιν. Περιττὸν δὲ νὰ ἐπισημειώσωμεν, κύριοι, ὅτι ἄκρως ἁπλοῦν πρέπει τὸ μνημεῖον νὰ ἦναι, ὕλην μὲν ἔχον τὰ περὶ τὴν Ἑλλάδα ὑπηρετήματα τοῦ ἀρίστου ἀνδρὸς, στολισμὸν δὲ τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν· ὅπερ ἡ εὐγνώμων τῶν νέων ἡμῶν συμπατριωτῶν ψυχὴ θέλει διακρίνῃ καὶ αἰσθανθῆ οἰκειότατα.

Ὑμεῖς δὲ, κύριοι, φίλοι τοῦ Ἄστιγγος χρηματίσαντες, πάντως θέλετε φιλοτιμηθῆ νὰ ἑτοιμάσετε τὸ πρόγραμμα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἔθνους.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Μαιζῶνι.

Ναυπλίῳ, 21 φεβρουαρίου 1829.

Τὸ γράμμα δι' οὗ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης μ' ἐτίμησεν ἀπὸ 17 τοῦ φθίνοντος, μὲ ἦλθεν ἐν ᾧ ἔμελλον νὰ ἀναχωρήσω ἐξ Αἰγίνης εἰς Ναύπλιον, ὅπου καὶ ἔφθασα χθὲς τὸ πρωῒ, καὶ σήμερον μετὰ σπουδῆς ἀποκρινόμενος σᾶς εὐχαριστῶ, κύριε Στρατηγὲ, διὰ τὴν ἀρίστην διάθεσιν ἣν μοι φανεροῦτε ὑπὲρ τοῦ στρατιωτικοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐνταῦθα θέλω ἐνασχοληθῆ περὶ πολλὰ πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, καὶ θέλω σπουδάσῃ νὰ γείνω ἱκανὸς νὰ σᾶς δώσω τὰς ἀναγκαίας ἐξηγήσεις διὰ νὰ ἐπευκολύνω τὰ ὁρισθησόμενα γενέσθαι, συμπραττούσης, ὡς ἐλπίζω, τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Εὔελπις δ' εἶμαι προσέτι, κύριε Μαρχίων, ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ θέλετε λάβῃ ἀπὸ Γαλλίας καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἃς καὶ περιμένετε καὶ περιμένω μετὰ τῆς ἀναπεπταμένης πίστεως ἣν τρέφω εἰς τὴν εὐεργετικὴν καὶ μεγαλόψυχον τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν ἄνακτος προαίρεσιν καὶ εἰς τὴν τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους φιλοτιμίαν.

Ἐδῶ μένω ἴσως δέκα ἢ δεκαπέντε ἡμέρας. Καὶ ἂν μὲν ὁ καιρὸς γλυκάνῃ, καὶ οἱ δρόμοι γείνωσι διαβατοὶ, ταξιδεύω διὰ ξηρᾶς, εἰδὲ μὴ, θέλω ἔλθει διὰ θαλάσσης εἰς Νεόκαστρον, καὶ ἐκεῖθεν θέλω

μεταβῇ νὰ σᾶς ἀπολαύσω εἰς Μοθώνην, ἀπαλλάττων ὑμᾶς τοῦ κόπου τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ἀντάμωσίν μου ἐνθάδε ἢ εἰς Αἴγιναν.

Ἐὰν ὅμως, ἅμα σχολάσαντες ἐκ τῶν ὑποθέσεών σας, ἀγαπᾶτε, κύριε Μαρχίων, νὰ ἰδῆτε καὶ ἄλλο κἀνὲν μέρος ταύτης τῆς πρὸς ὑμᾶς μεγάλα εὐγνωμονούσης γῆς, εἴτε εἰς Ναύπλιον, εἴτε εἰς Αἴγιναν, πανταχοῦ θέλω εὑρεθῆ ὅπου ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης θελήσῃ νὰ ἔλθῃ.

Τῷ Ναυάρχῳ Κ. Μιαούλῃ.

Ναυπλίῳ, 21 φεβρουαρίου 1829.

Ἐκ τῶν πληροφοριῶν ἃς ἐλάβομεν ἀπὸ Πατρῶν καὶ τοῦ Ναυπακτείου κόλπου, μετὰ λύπης βλέπομεν ὅτι ὁ ζῆλος καὶ αἱ φροντίδες τοῦ πλοιάρχου Φαβρικίου δὲν ἴσχυσαν νὰ κωλύσωσι τὴν λαθρεμπορίαν, καὶ ὅτι οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ κεκλεισμένοι Τοῦρκοι ἐπισιτίζονται ὑπὸ Ἰονίων καὶ ἄλλων διαφόρων πλοιαρίων.

Ταῦτα διδαχθεὶς ὁ ἐν τῷ ἐπεμελητηρίῳ ναυτικὸς σύνεδρος ἐπενδυναμόνει μὲν τὴν ἐκεῖ ναυλοχοῦσαν μοῖραν, σᾶς γράφει δὲ ὅτι θέλομεν νὰ διατρίψετε ἐκτενέστερον παρὰ τὴν Ναύπακτον, καὶ νὰ ἀναλάβετε καὶ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἀποκλεισμοῦ τοῦ κόλπου. Καὶ ἡμεῖς σᾶς προσβεβαιοῦμεν ἀμέσως τὴν ἐντολήν, ὡς σπουδαιοτάτην, διότι ἐκ ταύτης καὶ μόνης ἀνατιθεμένης εἰς ὑμᾶς, ἐλπίζει ἡ κυβέρνησις νὰ καταναγκάσῃ τοὺς Τούρκους διὰ τῆς πείνης νὰ κενώσωσι τὸ Ναυπάκτειον φρούριον, ἐξ οὗ ἤρτηται καὶ ἡ τύχη τῶν Ῥουμελιωτῶν ἀδελφῶν.

Νὰ συνάψετε δὲ κοινωνίαν καὶ μετὰ τοῦ ἐν τῷ στρατῷ πληρεξουσίου ἡμῶν τοποτηρητοῦ, ὅπως, συναρμοζομένων πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν πράξεων, ἐπιταχυνθῇ διὰ τῆς ἀτροφίας ἡ τῶν Τούρκων παράδοσις.

Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, θέλομεν σᾶς στείλῃ καὶ ἄλλους χρηματισμούς.

Τῷ πληρεξουσίῳ Τοποτηρητῇ.

Ναυπλίῳ, 22 φεβρουαρίου 1829.

Ἐλάβομεν μετὰ πάσης εὐχαριστήσεως τὴν ὑπ' ἀριθ. 37 ἔκθεσίν σας τῆς 18 φεβρουαρίου, καὶ ἀποδεχόμεθα τὰ παρ' ὑμῶν μετὰ τοῦ στρατάρχου διοικηθέντα, ἐλπίζοντες λυσιτελῆ τὰ ἀποτελέσματα.

Τὸ ἐπιμελητήριον ἔλαβε προσταγὴν νὰ σᾶς στείλῃ 40,000 τάλληρα, τὰ ὁποῖα πιστεύομεν νὰ ἀρκέσωσιν εἰς μισθοὺς καὶ μερίδας τῶν δύω στρατῶν ἐπὶ ἕνα καὶ ἥμισυ μῆνα, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλομεν σπουδάσῃ νὰ σᾶς στείλωμεν ἄλλα τόσα, διὰ νὰ πληρωθῇ ἡ τριμηνία· ἀλλ' ἀπαιτοῦμεν ὡς ὅρον ἀπαραίτητον τὸ νὰ καθαρισθῇ τὸ στρατόπεδον, καὶ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἅπαξ καὶ εἰσαεὶ τό,τε ταμεῖον καὶ αἱ ἀποθῆκαι ἀπὸ τὴν διαγύμνωσιν καὶ τὴν ἀταξίαν τὴν ἀνωφελῶς μέχρι τοῦδε καταφθείρασαν τὰς παρασκευάς.

Ἀρίστη εἶναι καὶ ἡ παρασυναπτομένη εἰς τὴν ἔκθεσίν σας ἀγγελιαγραφία, καὶ μὴ διαπαύσετε στέλλοντες πρὸς ἡμᾶς τὴν ἀκολουθίαν αὐτῆς ἵνα μανθάνῃ τὸ κοινὸν τὰ κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα γινόμενα.

Τῷ ἁγίῳ Κορίνθου.

Ναυπλίῳ, 22 φεβρουαρίου 1829.

Τὰς παραινέσεις τὰς ὁποίας ἔδωκαν εἰς τὴν πανιερότητά σας ἀπὸ μέρους μου οἱ ἀδελφοί σας, τὰ μέλη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, πρέπει νὰ τὰς νομίσετε ἀπόδειξιν τῆς περὶ ὑμᾶς σπουδῆς μου.

Μετὰ τὰς ἀήθεις συνελεύσεις τὰς γενομένας εἰς τὸν Ἅγιον Γεώργιον, ὅπου ὡμιλήθησαν πράγματα ὅλως ξένα τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς ὑμετέρας ἀρχιερατικῆς διακονίας, οἱ ἐπαρχιῶται σας καὶ οἱ τοῦ λαοῦ ἄνθρωποι οἱ φοβούμενοι τὰς τῶν τοιούτων διαβουλίων ἀκολουθίας πολλάκις μὲ ἐζήτησαν νὰ σᾶς γράψω νὰ ἐξέλθετε ἔκ τε τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας· ἀλλ' ἐγὼ καθησύχασα

τοὺς καλοὺς πολίτας, βεβαιῶν αὐτοῖς ὅτι οὐδεμία μηχανοῤῥαφία οὐδέποτε ἰσχύσει νὰ παρεκτρέψῃ τὴν κυβέρνησιν οὔτε τοῦ δρόμου αὐτῆς οὔτε τοῦ προκειμένου σκοποῦ, εἰς ὃν καὶ θέλει φθάσῃ Θεοῦ βοηθοῦντος.

Δὲν ἠθέλησα λοιπὸν νὰ εἰσακούσω οὐδεμίαν τῶν συνεχῶς ἀποταθεισῶν μοι κατὰ τῆς ὑμετέρας πανιερότητος κατευντεύξεων, προσμένων τὴν εὐκαιρίαν τῆς περιοδείας τῶν ἐκκλησιαστικῶν συνεπιτρόπων ἵνα φιλίως σᾶς παραινέσω τὰ δέοντα. Κεῖται δὲ ἐπὶ τῇ ὑμετέρα πανιερότητι σήμερον νὰ μὲ πιστώσετε ἐμπράκτως ὅτι ἡ τοσαύτη τῶν ἐπαρχιωτῶν σας διαθορύβησις ἦτον ἄμοιρος λόγων δικαίων, πιστώσετε δὲ τοῦτο, ἀκριβέστατα ὁριζόμενοι ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν χρεῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμῶν διακονίας.

Καὶ ἐνθυμήθητε, παρακαλῶ, ἐν τῷ πληροῦν τὰ χρέη ταῦτα, ὅτι, χάρις τῷ Θεῷ, ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶναι πλέον ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν δυναστείαν, καὶ ὅτι οἱ τόσοι θυσιασμοὶ αὐτῆς καὶ οἱ τόσοι ἀγῶνες ἡμῶν εἰς ἄλλο δὲν τείνουσιν εἰμὴ εἰς τὸ νὰ τὴν ἀπαλλάξωσι διὰ τοῦ κράτους τῶν νόμων ἀπὸ τὰς καταχρήσεις καὶ κακοπολιτείας τὰς ἄλλοτε ὑπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς δυναστείας προστατευομένας.

Ἐγὼ δὲ μετὰ πάσης χαρᾶς, εὐκαιρίας δραξάμενος παρ' ὑμῶν, θέλω σᾶς δείξῃ ὁπόσου τιμῶ τὴν ἐνδεχομένην γενέσθαι παρ' ὑμῶν ὠφέλειαν εἴς τε τὴν ἐπισκοπικὴν παροικίαν σας καὶ εἰς τὴν ὅλην πολιτείαν.

Τῷ ἰατρῷ Κ. Γόσσῳ.

Ναυπλίῳ, 23 φεβρουαρίου 1829.

Καὶ ἐκ τοῦ γράμματος ὅ μοι ἐπεστείλατε ἀπὸ 21 φεβρουαρίου 1829 καὶ ἐκ τῶν περιεχομένων λογαριασμῶν, λαμβάνω νεαρωτέραν τὴν μαρτυρίαν τοῦ, τε νοήμονος ζήλου καὶ τῆς ἀμύμονος ἀκριβείας ἃ ἐπιδείξατε ἐν τῷ διαλειτουργεῖν τὰ εὐλόγως πεπιστευμένα εἰς ὑμᾶς παρὰ τῶν τῆς Ἑλλάδος μεγαλοψύχων φίλων.

Εἶναι δὲ περιττὸν τὸ ἐπαναλέγειν τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τοῦ ἔθνους τούτου καὶ τὴν ἐμὴν κατ' ἰδίαν διὰ τὰ τοσαῦτα ὑμῶν ὑπηρετήματα.

Ὑμεῖς κατὰ τὴν αἴτησίν μου ὑπερτείναντες καὶ ἐπὶ ἓν ἕτερον ἔτος τὴν ἐν Ἑλλάδι διαμονήν σας, εὑρήκατε κατὰ τοῦτο, καὶ μάλιστα κατὰ τὸ ἔσχατον θέρος, τὴν εὐκαιρίαν ἐκ τῆς πανώλους καὶ τῶν ἄλλων νόσων αἵτινες ἐπεκορύφωσαν τὰς ἡμετέρας ἀθλιότητας καὶ ἀμηχανίας, νὰ συνδιαπράξετε μετὰ περιφανοῦς τῆς ἀφοσιώσεως ὅσα ὑγειονομικὰ διοικήματα ἔσωσαν, χάρις τῷ Θεῷ, τὸν τύπον ἀπὸ τῶν βαρυτάτων συμφορῶν.

Ἤδη δὲ πληροῦντες πόθον ἐναρέτου ψυχῆς, μέλλετε νὰ ἐπιστρέψετε εἰς τὴν εὐδαίμονα πατρίδα σας καὶ παρὰ τῇ κυρίᾳ μητρί σας· ἐγὼ δὲ σᾶς προπέμπω μετὰ πολλῶν τῶν εὐλογιῶν, ἐπευχόμενος εἰς ὑμᾶς πᾶσαν εὐκληρίαν. Καὶ ἀδυνατεῖ μὲν ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ σᾶς ἐκφράσῃ ἄλλως πως τὸ εὔγνωμον αὐτῆς· ἀλλ' ὅταν, Θεοῦ θέλοντος, δυνηθῇ, τότε ἡ κυβέρνησις αὐτῆς μετὰ σπουδῆς θέλει ἀποτίσῃ τὸ καθῆκον χρέος πρός τε ὑμᾶς καὶ πρὸς ὅλους τοὺς ἀλλογενεῖς ἄνδρας τοὺς συνυπηρετήσαντας τὴν ἱερὰν ἔνστασιν μετὰ καθαρᾶς καὶ μεγαλόφρονος προαιρέσεως.

Ὑμεῖς δὲ ὅταν σχολάζετε ἀπὸ τῶν ἰδιαιτέρων χρειῶν καὶ ὑποθέσεών σας, πάντως δὲν θέλετε παύσῃ, παντοῦ ὅπου καὶ ἂν ἦσθε, φροντίζοντες περὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὠφελοῦντες αὐτήν. Ἐὰν ὅμως ἀρέσκεσθε νὰ τὴν ὠφελήσετε ἀμεσώτερον, πάλιν ἐπιστρέψατε πρὸς λαὸν ὅστις καὶ σᾶς γνωρίζει καὶ σᾶς ἀγαπᾷ, καὶ ἡ κυβέρνησις αὐτοῦ ἐπειγομένως θέλει σᾶς εὐθετήσῃ ὅπως εἰσφέρετε εἰς ἡμᾶς πάλιν γενναίας ὑπηρεσίας.

Τῷ Κ. Γραμματεῖ τῆς ἐπικρατείας.

Ναυπλίῳ, 27 φεβρουαρίου 1829.

Ὁ Κ. Κρατερός, συντελέσας τὴν κατ' ἐπιταγὴν ἡμῶν γενο-

μένην περιοδεύσαντου εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου ἐφ' ᾧ νὰ διδάξῃ τοὺς γεωργοὺς τὸν τρόπον τοῦ φυτεύειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι τὰ γαιώμηλα, καὶ ἐπιτονίσας τὰς στοματικὰς διδασκαλίας του διὰ τῶν περιεχομένων εἰς τὸ παρασυναπτόμενον ἔντυπον, μᾶς ἐβεβαίωσεν ὅτι αἱ φροντίδες του δὲν θέλουσι λείψῃ τοῦ νὰ φέρωσιν εὐδοκούμενον ἀποτέλεσμα, μάλιστα εἰς τὰ τμήματα Ἤλιδος καὶ Ἀχαΐας, ἐὰν οἱ ἔκτακτοι ἐπίτροποι καὶ οἱ προσωρινοὶ διοικηταὶ δυνηθῶσι πως νὰ εὐκολύνωσι πρὸς τοὺς γεωργοὺς τὸν πορισμὸν τῶν ἀναγκαίων γαιωμήλων τρέχοντος τοῦ μαρτίου μηνός.

Διὰ τοῦτο σᾶς παραγγέλλομεν νὰ ἑτοιμάσετε, ὑποβάλλοντες εἰς τὸ συμβούλιον, μίαν ἐγκύκλιον, διευθυνθησομένην ἀπὸ μέρους ἡμῶν πρός τε τοὺς ἐκτάκτους ἐπιτρόπους καὶ τοὺς προσωρινοὺς διοικητάς, καὶ παρεγγυῶσαν αὐτοὺς νὰ φέρωσιν ἐκ νέου εἰς γνῶσιν τῶν γεωργῶν τὰς καθηγήσεις τοῦ Κ. Κρατεροῦ, τῶν ὁποίων ἀντίτυπα θέλετε λάβῃ παρὰ τοῦ τυπογραφείου κατὰ τὸ συναπτόμενον ὧδε κείμενον.

Ἐκεῖ ὅπου δὲν εὑρίσκονται γαιώμηλα εἰς ἀγοράν, ὁ ἔκτακτος ἐπίτροπος ἢ ὁ προσωρινὸς διοικητὴς θέλει σπουδάσῃ νὰ φέρῃ, ἵνα δυνηθῶσιν οἱ γεωργοὶ ν' ἀγοράσωσιν, εἰς δὲ τὰς ἐπαρχίας τὰς πάντῃ πτωχάς, ἡ ἀρχὴ θέλει φροντίσῃ νὰ τὰ ἀγοράσῃ αὐτὴ καὶ νὰ τὰ μοιράσῃ εἰς τοὺς γεωργούς, καὶ εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐπικαρπίας θέλει λάβῃ παρ' αὐτῶν τὸ ἀντίτιμον ἢ εἰς χρήματα ἢ εἰς εἶδος.

Εἰς προβιβασμὸν συντονώτερον τῆς γεωργίας τῶν γαιωμήλων οἱ ἔκτακτοι ἐπίτροποι καὶ οἱ προσωρινοὶ διοικηταὶ ἐπιτρέπονται νὰ ὑποσχεθῶσι καὶ ἀντιβραβεύσιν πρὸς τοὺς φυτεύσοντας ὑπὲρ τὰς διακοσίας ὀκάδας, ἥτις ἔσται, διὰ μὲν τοὺς πτωχούς, ἡ δωρεὰν παραχώρησις τοῦ σπόρου παρὰ τῆς κυβερνήσεως, διὰ δὲ τοὺς ἀγοράσαντας αὐτόν, ἡ πληρωμὴ τῆς ἀξίας αὐτοῦ.

Παραγγέλλονται δὲ οἵ τε ἔκτακτοι ἐπίτροποι καὶ οἱ προσωρινοὶ διοικηταὶ νὰ πληροφορῶσιν ἀκριβῶς τὴν κυβέρνησιν περὶ τῆς ἐκβάσεως τῶν περὶ τοῦτο ἐπιμελημάτων αὐτῶν.

Τὴν ἐγκύκλιον ἐπιψηφισθεῖσαν παρὰ τοῦ συμβουλίου νὰ διαπέμ-

ψετε ἄνευ ἀναβολῆς, διότι ὁ καιρὸς ἐπείγει. Ἐγὼ δὲ ἀναλαμβάνω τὰ κατὰ τὸ τμῆμα τῆς Ἀργολίδος.

Χρηματισμοὶ πρὸς τὸν ἱερέα τοῦ τακτικοῦ σώματος.

Ναυπλίῳ, 28 φεβρουαρίου 1829.

Διὰ τοῦ συναπτομένου διατάγματος ἡ κυβέρνησις σᾶς ἐμπιστεύει τὴν ἱερατείαν τοῦ τακτικοῦ σώματος.

Ὁ συνταγματάρχης Κ. Εἴδέκος, Διευθυντὴς αὐτοῦ, θέλει σᾶς σχετίσῃ πρὸς τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ σώματος, μετὰ τῶν ὁποίων θέλετε συμφωνήσῃ, κατὰ τὰς δοθησομένας παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ προσταγὰς, εἰς ποίας ἡμέρας τὸ τακτικὸν σῶμα, ἀξιωματικοί τε δηλαδὴ καὶ ὑπαξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται, οἱ νῦν ἐν Ναυπλίῳ ἐφεδρεύοντες, θέλουσιν ἐκπληρώσῃ κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν τεσσαρακοστὴν τὰ χρέη τῆς ἱερᾶς ἡμῶν πίστεως, τὰ τῆς ἐξομολογήσεως, λέγω, καὶ μεταλήψεως, ἐν οἷς καὶ θέλετε τοῖς δώσῃ πᾶσαν τὴν πνευματικὴν ὑμῶν βοήθειαν καὶ παράστασιν, συμπαραινοῦντες ὡς πατὴρ εἰς τὴν στρατιωτικὴν νεολαίαν τὴν πρὸς τὴν πατρίδα πίστιν καὶ τὸ ἐπιεικὲς τῆς διαγωγῆς.

Πόσας ἡμέρας θέλουσι νηστεύσῃ, θέλετε τὸ ὁρίσῃ μετὰ τῆς γνώμης τοῦ ἀρχιερέως· ἡμεῖς δὲ φρονοῦμεν ὅτι ἀρκεῖ νὰ νηστεύσωσι μόνον τὴν πρώτην καὶ τελευταίαν ἑβδομάδα τῆς τεσσαρακοστῆς, ἔτι δὲ τὴν ἑβδομάδα καθ' ἣν κοινωνήσουσι, καὶ τὰς τετράδας καὶ παρασκευάς.

Νὰ πληροφορηθῆτε προσέτι ἂν συνηθίζωσι νὰ κάμνωσι καθ' ἑκάστην τὴν προσευχήν των· καὶ ἂν ὄχι, νὰ τοὺς διδάξετε νὰ τὴν κάμνωσι.

Κατόπι δὲ θέλομεν φροντίσῃ νὰ εἰσάξωμεν βαθμιαίως τὴν

ἀνάγνωσιν τῶν προσευχῶν ἐν βιβλίοις τὰ ὁποῖα θέλομεν σᾶς δώση νὰ διανείμετε εἰς τοὺς στρατιώτας.

Τοῖς κυρίοις Βιλλεμαίνῳ καὶ Κουζίνῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 28 φεβρουαρίου 1829.

Οἱ νέοι σπουδασταὶ Παναγιώτης καὶ Κωνσταντῖνος Χαραλάμπους, οἱ ἐγχειρίζοντες ὑμῖν τοὺς παρόντας στίχους, εἰσὶν ἐξ ἑνὸς τῶν γνωριμωτάτων οἴκων τῆς Πελοποννήσου· εὑρίσκονται δὲ ἐν Παρισίοις σπουδάζοντες τὰ νομικὰ δαπάναις τοῦ πρωτοτόκου αὐτῶν ἀδελφοῦ, φιλοτιμουμένου ἀπὸ τῶν καταλοίπων τῆς περιουσίας αὐτοῦ νὰ τοὺς ἀναδείξῃ χρησίμους εἰς ὑπηρέτησιν τῆς πατρίδος, καὶ προσέρχονται σήμερον, κύριε Καθηγητά, ἐξαιτούμενοι τὴν προστασίαν ὑμῶν καὶ σύστασιν πρὸς τοὺς ὑμετέρους συγκαθέδρους.

Συγχωρήσατε δὲ καὶ ἐμοὶ νὰ προστεθῶ εἰς τὰς αἰτήσεις αὐτῶν, περὶ πολλοῦ ποιουμένῳ νὰ ἴδω ποτὲ τοὺς νέους τούτους γενομένους ἀξίους νομοτελεστὰς ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν. Τούτων δὲ ἡ ἐπίδοσις θέλει προτρέψῃ καὶ ἄλλους Πελοποννησίους τῆς αὐτῆς τάξεως νὰ στείλωσιν αὐτόσε τὰ τέκνα των πρὸς τελείωσιν ἀγωγῆς καὶ παιδείας, πρᾶγμα πολλῶν ὠφελειῶν ἀμοιβαίων ἐσόμενον πρόξενον,

Περισσότερα δὲν σᾶς λέγω, γνωρίζων τὴν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μεγαλόφρονα ὑμῶν προθυμίαν.

Τῷ Προσωρινῷ Διοικητῇ Ναυπλίου.

Ναυπλίῳ, 2 μαρτίου 1829.

Ἔτι νοσώδους οὔσης τῆς πόλεως ταύτης διὰ τὴν ῥυπαρίαν καὶ τὰς ἐπιπολαζούσας εἰς τὰς στενὰς ἀγυιὰς αὐτῆς ἀκαθαρσίας, προσέταξα τὸν ἐνταῦθα φρούραρχον ταγματάρχην Πίσαν νὰ μοὶ προβάλῃ τὰ ποιητέα, τὸ μὲν, πρὸς καθαρισμὸν τῆς πόλεως, τὸ δὲ, καὶ πρὸς πορισμὸν τῶν τῆς ζωῆς εἰς τὰς πολλὰς ῥουμελιωτικὰς οἰκογενείας, τὰς ἐν τοῖς καλυβίοις ἔξωθεν τοῦ τείχους ἐστεγασμένας, καὶ αὐτὸς μοὶ προέβαλε τὴν συναπτομένην παράστασιν, τὴν ὁποίαν καὶ ἀποδέχομαι, καὶ ἀναθέτω εἰς τὸν συνταγματάρχην τὴν ἄμεσον ἐκτέλεσιν τῶν προβαλλομένων.

Εἰς ὑμᾶς δὲ στέλλω 5.000 γρόσια ἵνα πληρόνετε καθ' ἑκάστην τοὺς ταχθησομένους εἰς τὴν προκειμένην δουλείαν ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας καθ' ὃν τρόπον θέλετε συμφωνήσῃ μετὰ τοῦ συνταγματάρχου νὰ γίνεται ἡ πληρωμὴ, ὥστε καὶ μετ' αὐτοῦ νὰ μοὶ ἀποδώσετε ἔπειτα τὸν λόγον τῆς τε δαπάνης καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς.

Σᾶς ἐπισυνάπτομεν πρὸς γνῶσιν σας καὶ τοὺς δοθέντας εἰς αὐτὸν χρηματισμοὺς, ὅπως σπουδάσετε καὶ ὑμεῖς περὶ τὴν αὐτῶν διεκτέλεσιν κατὰ τὸ προσῆκον μέρος.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Μαιζῶνι.

Ναυπλίῳ, 4 μαρτίου 1829.

Ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἄριστα διηρμήνευσε τὴν διάθεσιν μεθ' ἧς ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἔμελλε νὰ δεχθῇ τὰ πρὸς αὐτὴν διακοινωθέντα διὰ τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν τῆς 8 μαρτίου (Ν.), καθότι ἀμέσως ἐπεγνωρίσαμεν τοὺς γενναίους λόγους ἐξ ὧν ὁ χριστιανικώτατος βασι-

λεὺς ἐκινήθη νὰ πέμψῃ τὴν εἰς Νεόκαστρον φθάσασαν ἐπιστημονικὴν ἐπιτροπὴν πρὸς περιήγησιν καὶ ἱστόρησιν τῆς Πελοποννήσου. Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ γνωρίζοντες πόσου ἄξιοι ἤδη ἐγένοντο εἰς τὰς ἐπιστήμας οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν περιήγησιν σοφοὶ, διαφέρουσαν ἔννοιαν καὶ μεγίστας ἐλπίδας συλλαμβάνομεν περί τε τῶν ἐσομένων σπουδασμάτων αὐτῶν καὶ περὶ τῆς ἐκεῖθεν ἀνακυψούσης ὠφελείας εἰς τὸ ἔθνος τὸ πολλαχῶς εὐεργετηθὲν παρὰ τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν ἄνακτος.

Θέλομεν λοιπὸν διακοινώσῃ πρὸς τοὺς ἐκτάκτους ἐπιτρόπους τήν τε ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ τὴν ἀπόκρισιν ἡμῶν, ὅπως ἅπαντες, ὅ,τε Ἕλλην λαὸς καὶ αἱ ἀρχαὶ αὐτοῦ, συντελέσωσιν ὅσον τὸ ἐπ᾽ αὐτοῖς εἰς περαίωσιν τῶν ὅσων ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης μᾶς ἀναγγέλλει.

Καὶ οὕτω μὲν θέλομεν ἀπαντήσῃ ἐκ τοῦ προχείρου, κύριε Μαρχίων, πρὸς τὴν θέλησιν καὶ προσδοκίαν ὑμῶν. Τὴν δὲ εὐγνωμοσύνην ἣν ὀφείλομεν εἰς τὸν χριστιανικώτατον βασιλέα ἐν τοῖς προσώποις τῶν συνιστώντων τὴν ἐπιτροπὴν ἐλλογιμωτάτων ἀνδρῶν, τότε θέλομεν ἀποτίσῃ, ὅταν, ἐλθόντες εἰς Νεόκαστρον, λάβωμεν ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν καθηγήσεων ἃς ἀκολουθήσουσι τὰ διάφορα τμήματα τῆς ἐπιτροπῆς, διότι τότε θέλομεν δυνηθῆ νὰ ἐπιτάξωμεν τὰ δέοντα πρὸς τὴν καταλληλοτάτην ὑποδοχὴν καὶ ἐπάρκεσιν ἑκάστων.

Καὶ ὅμως, καί τοι μηδὲν παρερχόμενοι τῶν ἐφικτῶν εἰς ἡμᾶς, χρήζομεν τῆς συγκαταβάσεως καὶ συγγνώμης τῶν σοφῶν ἀνδρῶν, ἂν ἀδυνατήσωμεν νὰ τοῖς προσφέρωμεν ὅλας τὰς ἀναγκαίας ῥαστώνας, διὰ τὴν παροῦσαν τῆς Πελοποννήσου ἀπορίαν καὶ τρύχωσιν, ἐξ ἧς αὐτόθεν δικαιοῦται παρ᾽ αὐτοῖς ἡ ἀδυναμία ἡμῶν. Καὶ οἱ ἄνδρες ἄρα θέλουσιν ὀλιγωρήσῃ τὰς ἰδίας δυσπαθείας, συμπαθοῦντες πρὸς τὴν ταλαιπωρίαν τὴν ἔτι καταπιέζουσαν τὸ ἀθροώτερον πλῆθος τοῦ ἔθνους.

Εἴθε, καθὼς οἱ ἄξιοι αὐτῶν προκάτοχοι οἱ τῆς Αἰγυπτιακῆς ἐκστρατείας, οὕτω καὶ οἱ σοφοὶ οἱ τῆς ἐκλογῆς τοῦ χριστιανικωτάτου

βασιλέως σήμερον ἀξιωθέντες, νὰ εὕρωσιν ἐκ τῆς γενησομένης δὲ αὐτῶν ἐπιστημονικῆς προκοπῆς πρὸς ὄφελος τῆς τε Ἑλλάδος καὶ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, τὴν δικαίαν ἀνταμοιβὴν τῶν ὑστερήσεων ἃς θέλουσι δοκιμάσῃ, στυγναζόντων ἡμῶν διὰ τὸ μὴ δύνασθαι νὰ τὰς προλάβωμεν ὅλας.

Πρὸς τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ναυπλίῳ, 4 μαρτίου 1829.

Σᾶς διαπέμπομεν, Κύριοι, παρασυναπτομένας ὑπὸ τοὺς ἀριθμοὺς 1, 2, 3, τὰς πράξεις περὶ τῆς συγκαλέσεως τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως.

Εὑρίσκετε δὲ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ δι' ἧς τὰς στέλλομεν πρὸς τοὺς ἐκτάκτους ἐπιτρόπους καὶ τοὺς προσωρινοὺς διοικητάς, ἐκφραζομένην τὴν εἰλικρινεστάτην ἡμῶν ἔφεσιν ὅπως ἡ ἐκλογὴ τῶν πληρεξουσίων γένηται κατὰ τὴν προσδοκίαν τοῦ,τε ἔθνους καὶ τῶν φίλων ὅσους ὁ Θεὸς τῷ ἔδωκεν ἐπὶ τῶν ξένων τόπων, ἐν οἷς μακάριοι ἐσμὲν ἀριθμοῦντες τοὺς ἰσχυρωτάτους ἄνακτας τῆς Εὐρώπης.

Εἰς τὸν γραμματέα τῆς ἐπικρατείας ἀναθέτομεν τὰ τῆς ἐκτυπώσεως καὶ ἀνυπερθέτου διαποστολῆς ὅπου δεῖ τῶν προῤῥηθεισῶν πράξεων, αἵτινες δημοσιευθήσονται καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων, τῆς τε Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς. Τὴν δὲ ἐγκύκλιον ἧς προεμνήσθημεν θέλει ἀνακοινώσῃ εἰς τὸ Πανελλήνιον ὁ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν γραμματεύς, ἀντιστοιχοῦσαν πρὸς τὸ τελευταίως σταλὲν ἡμῖν παρὰ τοῦ Πανελληνίου διάγγελμα ἀπὸ . . . .

Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Ἐπικράτειαν Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους καὶ Προσωρινοὺς Διοικητάς (*).

Ναυπλίῳ, 4 μαρτίου 1829.

Μεγάλως ἐλυπήθημεν, διότι δὲν ἐδυνήθημεν νὰ σᾶς ἀποστείλωμεν ταχύτερον τὰς πράξεις, τὰς ἀφορώσας τὴν συγκάλεσαν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, μ' ὅλον ὅτι ἀπὸ τοῦ ὀκτωβρίου μηνὸς ἐνησχολήθημεν ἀνενδότως εἰς τοῦτο.

Σᾶς εἶναι γνωστὴ ἡ πρὸς τὸ Πανελλήνιον ἀποσταλεῖσα παρ' ἡμῶν διακοίνωσις κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν. Τὸ Πανελλήνιον δὲν ἔπαυσεν ἔκτοτε νὰ συσκέπτεται μὲ πολὺν ζῆλον περὶ τοῦ πῶς νὰ ἐκλεχθῶσιν οἱ ἐκλογεῖς καὶ οἱ πληρεξούσιοι τακτικῶς καὶ νομίμως.

Ἀλλ' ἐπειδὴ νόμος περὶ τούτου δὲν προϋπῆρχεν, ἦτον ἄφευκτον ν' ἀναπληρωθῇ προσωρινῶς εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν ἡ ἔλλειψις αὕτη τῆς νομοθεσίας.

Πρὸς τοῦτο μᾶς ἐπρόβαλλε τὸ Πανελλήνιον διαταγήν, ὑπερβαίνουσαν, κατὰ τὴν γνώμην μας, τὰς δυνάμεις τῆς Κυβερνήσεως. Ὅθεν, ἀφ' οὗ ἐκοινοποιήσαμεν εἰς αὐτὸ τὰς περὶ τούτου ἰδέας μας, μετὰ μακρὰν καὶ περιεσκεμμένην συζήτησιν, μᾶς ἐπρότεινε τὰς πράξεις, τὰς ὁποίας μετ' ὀλίγας τροπολογίας ἐπεκυρώσαμεν προσφάτως.

Μεταξὺ τοῦ ἰδικοῦ μας σχεδίου καὶ τῶν πράξεων τούτων ὑπῆρχόν τινες διαφοραί. Ἡμεῖς εἴχομεν προβάλει νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς συνεδριάσεις τῶν περὶ τῆς ἐκλογῆς συνελεύσεων οἱ Ἔκτακτοι Ἐπίτροποι, οἱ Προσωρινοὶ Διοικηταί, ἢ οἱ ἀπεσταλμένοι των· πλὴν σκοπὸν ἄλλον δὲν εἴχομεν κατὰ τοῦτο, εἰμὴ τὸ νὰ ἐπαγρυπνοῦν οἱ δημόσιοι οὗτοι ὑπουργοὶ εἰς τὰς

(*) Ἐκρίφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 4 μαρτίου.

ἐργασίας τὰς περὶ τῶν ἐκλογῶν, φρονοῦντες ὅτι δίδομεν οὕτως εἰς τοὺς ἐπὶ σκοπῷ ψηφοφορίας συνηθροισμένους πολίτας ἀσφαλῆ ἐγγύησιν εὐταξίας καὶ νομιμότητος.

Τὸ δὲ Πανελλήνιον ἦτο γνώμης ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπιτραπῇ εἴς τινα τῶν πολιτῶν, ἐκλελεγμένον ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, ὄχι μόνον ἡ ἐπαγρύπνησις, ἀλλὰ καὶ ἡ διεύθυνσις αὐτὴ, τῶν περὶ τὰς ἐκλογὰς ἀναγκαίων ἐργασιῶν, καθ' ὅσον αὗται ἀφορῶσι τὴν ἐκλογὴν τῶν πληρεξουσίων, καὶ μᾶς ἐπρόβαλε νὰ διορίσωμεν ἐκ τῶν ἐκλογέων ἑκάστης ἐπαρχίας τὸν πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως, ἥτις θέλει ἐκλέξει τοὺς πληρεξουσίους. Ἀπεδέχθημεν τὸ μέτρον τοῦτο, ἐλπίζοντες ὅτι τ' ἀποτελέσμά του δὲν θέλουν ψεύσει τοῦ ἔθνους τὴν προσδοκίαν.

Ἐπὶ πλέον τὸ Πανελλήνιον κρίνει ἐπιμόνως ἀναγκαῖον τὸν περιορισμὸν, ὅστις κατὰ τὴν γνώμην μας, ἀντιφάσκει εἰς τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ξένους περὶ τῶν ἐντίμων φρονήματων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Τὸ ιδ. Ἄρθρον τῶν ὁδηγιῶν, τὸ ὁποῖον ἀντικαθίσταται ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν παρὰ τοῦ Πανελληνίου προβληθέντος, περιέχει αὐτολεξεὶ τὰ ἑξῆς.

« Ὅστις ἔχων δικαίωμα ψήφου, ἢ διορισθεὶς ἐκλογεὺς ἢ πλη-
» ρεξούσιος, εἶναι εἰς φυλακὴν διὰ πολιτικὰς ὑποθέσεις, δύναται
» νὰ ἐξέλθῃ αὐτῆς μὲ ἐγγύησιν, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ χρέη τοῦ
» πολίτου. »

Ἀναφέρομεν κατὰ λέξιν τὸ ἄρθρον τοῦτο, θέλοντες νὰ κοινοποιήσετε εἰς τοὺς πολίτας τῶν ὑπὸ τὴν διοίκησίν σας τμημάτων, ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν θέλει ἐμποδίσει κατ' οὐδὲν τὸ νὰ ἐκτελεσθῇ ἀκριβῶς τὸ παρὰ τοῦ Πανελληνίου προβληθὲν ἄρθρον, ἂν ἡ περίστασις, ὃ μὴ γένοιτο, τὸ ἀπαιτήσῃ.

Σᾶς εἰδοποιοῦμεν περὶ τῶν λεπτομερειῶν τούτων, διὰ νὰ μάθουν κατ' ἀκρίβειαν οἱ πολῖται τῶν τμημάτων σας τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν, καὶ νὰ ἐμπορέσουν ἑπομένως ν' ἀποφύγουν τὰς πλεκτάνας, εἰς τὰς

ὁποίας οἱ κακόβουλοι θέλουν πασχίσει νὰ τοὺς περιπλέξουν κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην περίστασιν.

Πρὸ πάντων οἱ τοιοῦτοι θέλουν προσπαθήσει νὰ τοὺς πείσουν, ὅτι αἱ εἰρημέναι διαμφισβητήσεις μαρτυροῦν περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ πνεύματος τῶν φατριῶν καὶ τῆς διχονοίας, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος ἀποδίδουν ἰσχυρογνωμόνως τὰ δεινά της· ἀλλὰ σᾶς εἶναι εὐκολώτατον νὰ καθησυχάσετε ἐντελῶς περὶ τούτου τοὺς φιλησύχους καὶ καλοὺς πολίτας τῶν τμημάτων σας.

Τὰ μέλη τοῦ Πανελληνίου, ὅσα δὲν ἦσαν σύμφωνα κατὰ τοῦτο μὲ ἡμᾶς, ἐξέφρασαν τὴν γνώμην των ἐλευθέρως καὶ ἀνυποστόλως, ἐκτελοῦντα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ χρέος των. Ἡμεῖς δὲ, ἐπαινοῦντες αὐτὰ διὰ τοῦτο, ἀποδεχόμεθα τὰς προτάσεις των διὰ νὰ δείξωμεν καὶ αὖθις εἰς τὸ ἔθνος τὸν ἀμετάτρεπτον τῶν ἀγώνων μας σκοπὸν, ὅστις, τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, ἄλλος δὲν εἶναι παρὰ τὸ νὰ προφυλάξωμεν τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἀπὸ κυβέρνησιν αὐτογνώμονα καὶ ἀπὸ τὰ ὀλέθρια αὐτῆς παρεπόμενα.

Οἱ Ἕλληνες ὑπέφερον τοσαῦτα ἀπὸ τὰς ἀπάτας, εἰς τὰς ὁποίας φυσικῷ τῷ λόγῳ ὑποπίπτουν τὰ εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον πρωτόπειρα ἔθνη, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ὠφεληθῶσιν ἀπὸ τὴν ἀποκτηθεῖσαν πεῖραν. Περὶ τούτου πληροφορούμεθα ἐπὶ μᾶλλον, εὑρισκόμενοι ἐν μέσῳ τῶν πολιτῶν, οἵτινες ἐπανακτῶνται τοὺς ὑπὸ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀταξίας ἐρημωθέντας τόπους, ὅπου ποτὲ ἦσαν αἱ φίλαι αὐτῶν ἑστίαι.

Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκπληρώσωμεν ἀποχρώντως τὴν ἔφεσιν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐκφράζουν οἱ ἀξιότιμοι οὗτοι πολῖται ζητοῦντες παρ' ἡμῶν διασαφήσεις περὶ τῆς καταστάσεώς των, περὶ τῆς μελλούσης τύχης των καὶ περὶ ὅσων χρεωστοῦν νὰ πράξωσι πρὸς ἀξίαν ἐκπλήρωσιν τοῦ χρέους, τὸ ὁποῖον τοὺς ἐπιβάλλει ἡ πατρὶς, ἀπαιτοῦσα παρ' αὐτῶν τοὺς πληρεξουσίους ἀντιπροσώπους της εἰς τὴν Ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Κατὰ τὴν περίοδον, τὴν ὁποίαν μέλλομεν νὰ κάμωμεν εἰς τὴν Πελοπόννησον καί τινας νήσους, θέλομεν ἀποτίσει τὸ χρέος μας,

ἐκπληροῦντες, ὅσον δυνάμεθα, τὴν ἔφεσιν ταύτην. Ἐδικόν σας δὲ ἔργον εἶναι, κύριοι, νὰ ἀναπληρώσετε τὸ ἐλλεῖπον συνεννοούμενοι κατὰ τὰς παρούσας ὁδηγίας μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἄξιοι τῆς πίστεως τοῦ λαοῦ καὶ τῆς ἰδικῆς σας.

Θέλετε ὑπενθυμίσει πρὸ πάντων εἰς τοὺς χρηστοὺς τούτους πολίτας ὅσα ἀπολαμβάνουσιν ἀγαθά, χάρις εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν καὶ εἰς τὴν εὐμενῆ καὶ γενναίαν συμπάθειαν τῶν Σ. συμμάχων Βασιλέων.

Τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν τούτων εἶναι ἡ ἐπὶ τὸ μονιμώτερον ἤδη καθισταμένη εὐταξία, ἡ ἐκ ταύτης προερχομένη ἀσφάλεια τῆς ἰδιοκτησίας ὅλων τῶν πολιτῶν χωρὶς ἐξαίρεσιν, καὶ τέλος τὸ νὰ ἠμπορῇ ἕκαστος νὰ ἐνεργῇ εἰς τρόπον ὠφέλιμον καὶ δι᾽ ἑαυτὸν καὶ διὰ τὸ ἔθνος τὰ δίκαια, ὅσα χαρακτηρίζουσι τὸν ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον πολίτην.

Ἀλλὰ διὰ νὰ ἀπολαμβάνωσιν ἀναφαιρέτως τ᾽ ἀγαθὰ ταῦτα, χρεωστοῦν οἱ Ἕλληνες ν᾽ ἀποδείξουν εἰς τὸν κόσμον δι᾽ ἐμπράκτου μαρτυρίας, ὅτι δὲν θέλουν κάμει ποτὲ κατάχρησιν αὐτῶν.

Κατὰ τὸ παρὸν θέλουν ἀποδείξει τοῦτο διὰ τοῦ εὐτάκτου τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων των, δι᾽ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐκλογῆς, καὶ τέλος διὰ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν βουλευμάτων τῆς συνελεύσεως. Προσπαθήσατε νὰ τοὺς καταπείσετε, ὅτι ἡ μέλλουσα τύχη των ἐξήρτηται ἀπὸ τὴν ἀπόδειξιν ταύτην.

Οἱ ἐχθροὶ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος δὲν θέλουν παρατρέξει μήτ᾽ αὐτὰ τὰ πλέον ἀσήμαντα καὶ κατὰ σύμπτωσιν ἁπλᾶ συμβάντα, διὰ νὰ παραστήσουν εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ δυστυχὲς τοῦτο ἔθνος ἀνάξιον τῆς παντελοῦς αὐτοῦ παλιγγενεσίας.

Ἡ οὐσιωδεστάτη αὕτη θεωρία, καὶ ὅσαι ἄλλαι ἀφορῶσι τὰ μεγάλα τῆς ἐπικρατείας συμφέροντα, πρέπει νὰ διευθύνωσι κατὰ νόμους τὰς περὶ τῶν ἐκλογῶν ἐργασίας, καὶ νὰ χρησιμεύσωσι κατὰ τοῦτο ὡς λαμπὰς φωτίζουσα τοὺς πολίτας, οἵτινες δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλουν λησμονήσει κάθε ἰδιαίτερον συμφέρον εἰς ἐκλογὰς τῶν ἐκλογέων καὶ τῶν πληρεξουσίων ἀντιπροσώπων των.

Πληροφορήσατέ τους πρὸς τούτοις, ὅτι ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ διανείμῃ τὰς ἀποζημιώσεις καὶ ἀμοιβάς, ὅσας ἡ πατρὶς χρεωστεῖ εἰς τὰ τέκνα της διὰ τὰς ὑπὲρ αὐτῆς ζημίας καὶ θυσίας των.

Δὲν πρόκειται ἤδη λόγος νὰ μοιρασθῶμεν κτήματα, τῶν ὁποίων ἔτι δὲν εἴμεθα κύριοι, ἀλλὰ νὰ λάβωμεν συνετὰ μέτρα, διὰ νὰ καταστήσωμεν τὴν Ἑλλάδα ἀκμάζουσαν, μὴν ἀφίνοντες ἀργὴν τὴν ἐθνικὴν γῆν, καὶ ἐκπληροῦντες τὰς εἰς ξένους δανειστὰς δοθείσας ὑποσχέσεις καὶ τὰς δικαίας αὐτῶν ἀπαιτήσεις, τὰς ὁποίας θέλουν ἐπεξεργασθῇ καθ' ἃ δεῖ αἱ καθεστῶσαι ἐπιτροπαί.

Ἐκτὸς τούτου, ἀγνοοῦμεν μέχρι τοῦδε τί θέλουν ἀποφασίσει περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου αἱ συμμαχικαὶ Δυνάμεις, ὁδηγούμεναι ἀπὸ τὴν δικαιοσύνην των καὶ τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐμένειαν.

Ἡ κυβέρνησις θέλει σπεύσει νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν πρὸς ὁδηγίαν της ὅσα ἐπίσημα ἔγγραφα ἔχει, καὶ ὅσα δυνηθῇ ἀκόμη νὰ πορισθῇ. Ἡ δὲ συνέλευσις θέλει κρίνει ἐμφρόνως, ὁποίαν δύναμιν πρέπει νὰ τὴν δώσῃ, ὥστε νὰ ἠμπορέσῃ ἐν δέοντι καιρῷ νὰ συντελέσῃ ὅλαις δυνάμεσιν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν εὐχῶν τοῦ ἔθνους.

Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις, ἀφ' οὗ σκεφθῇ περὶ τῆς προσωρινῆς διοικήσεως τῆς ἐπικρατείας κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, θέλει ἀποφασίσει προσέτι περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἡ διοίκησις αὕτη πρέπει νὰ ὀργανισθῇ διὰ τὸ ἑξῆς, βάσιν ἔχουσα τὰ παρὰ τῶν προτέρων συνελεύσεων ἀποφασισθέντα, ἕως ὅτου δυνηθῇ τὸ ἔθνος νὰ συστήσῃ ἀμετάτρεπτα καταστήματα.

Ἐπιστήσαντες τὸν νοῦν εἰς τὰ σπουδαιότατα ταῦτα συμφέροντα οἱ πολῖται θέλουν ἐκλέξει πληρεξουσίους, οἵτινες διὰ τοῦ ἐλευθέρου χαρακτῆρός των καὶ τῆς φρονήσεώς των θέλουν φανῇ ἄξιοι τῶν ἐλπίδων μας, ἐκπληροῦντες ἀκριβῶς τὰ ἱερώτατα αὐτῶν χρέη.

Θέλετε μᾶς ἀναγγείλει, κύριοι, τὴν κοινοποίησιν τῆς παρούσης ἐγκυκλίου. Ἡμεῖς δὲ εἴμεθα πρόθυμοι νὰ δώσωμεν λόγον καὶ εἰς Θεὸν καὶ εἰς ἀνθρώπους περὶ ὅσων ἠθέλαμεν πράξει πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν μας.

Τῷ πληρεξουσίῳ Ἐπιτρόπῳ.

Ναυπλίῳ, 5 μαρτίου 1829.

Ἐπιγνωρίζοντες καὶ ἡμεῖς δίκαιόν τε καὶ ἀναγκαῖον νὰ βοηθήσωμεν τὰς οἰκογενείας ὅσαι κινδυνεύουσι νὰ χαθῶσιν ἀπὸ τὴν πεῖναν καὶ τὴν ἄλλην ἔνδειαν μέχρι τοῦ θέρους, καίτοι ἐλλιπέστατοι κατὰ τοὺς πόρους, διετάξαμεν τὸν Κ. Κόριγγα νὰ στείλῃ κατ' εὐθεῖαν· εἰς Ταλάντι μὲ πιστὸν ἄνθρωπον 300 περίπου κοιλὰ παξιμαδίου ἐκ τοῦ εὑρισκομένου εἰς τὰς Ναυπλιακὰς ἀποθήκας. Τοῦτο τὸ παξιμάδιον φαίνεται μὲν ἄσχημον, εἶναι ὅμως καλὸν, τὸ ἐδοκίμασα ὁ ἴδιος, καὶ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρίστη τροφὴ εἰς ἀνθρώπους παντάπασιν ἀτρόφους. Ἐλευσομένου δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐν καιρῷ, ὡς ἐλπίζω, καὶ τοῦ Κ. Κόριγγος, θέλετε στείλῃ καὶ ὑμεῖς ἀνθρώπους πιστοὺς ἵνα ἐπιστατήσωσιν εἰς τὴν δικαίαν διανομὴν τούτου τοῦ χορηγήματος.

Ὅσον δὲ περὶ τῶν 2, 500 κοιλῶν ἀραβοσίτου τὰ ὁποῖα ζητεῖτε πρὸς βοήθειαν τῆς τε Λεβαδίας καὶ τῶν ἄλλων τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν, δίδομεν εἰς τὸν Κ. Κόριγγα 23, 600 γρόσια, παραγγέλλοντες αὐτῷ νὰ ἀγοράσῃ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν σας τὸ γέννημα εἰς Πάτρας ἢ καὶ ἀλλοῦ, καὶ νὰ τὸ διαμοιράσῃ ὅπως ὑμεῖς κρίνητε συμφερώτερον πρὸς ἀποφυγὴν μὲν τῶν καταχρήσεων καὶ σφετερισμῶν, περίθαλψιν δὲ τῶν δυστυχούντων φιλάδελφον.

Πρὸς τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ναυπλίῳ, 5 μαρτίου 1829.

Ἐπειδὴ τοῦ Ναυπλίου ἡ πόλις, ἀντὶ νὰ ἀνακύψῃ, συμπίπτει μᾶλλον καὶ καθ' ἑκάστην ἐρειπιοῦται, λυουσῶν τῶν βροχῶν τὰ

ὑπολειπόμενα ἀσθενῆ ἀσβεστώματα ἅπερ εἰσέτι κρατοῦσιν ὀρθὰ τὰ παλαίφατα τείχη, καὶ ἤδη καὶ τεῖχος καταῤῥεῦσαν ἐπλάκωσε μίαν δυστυχῆ γυναῖκα, καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς πόλεως ἐπίκεινται παρόμοιαι συμφοραὶ, τὰς ὁποίας ὀφείλει ἡ Κυβέρνησις νὰ προλάβῃ καὶ ἀποτρέψῃ, διὰ τοῦτο προσετάξαμεν μὲν τὸν φρούραρχον συνταγματάρχην Πίσαν νὰ κατεδαφίσῃ τὰς ἑτοιμοπτώτους ἐθνικὰς οἰκίας, προετρέψαμεν δὲ διὰ τοῦ προσωρινοῦ διοικητοῦ τοὺς καὶ κατάστασιν καὶ ζῆλον ἔχοντας πολίτας νὰ φροντίσωσι σπουδαίως περὶ τῆς ἐπισκευῆς τῶν ἔτι εὐσυντηρήτων οἴκων.

Δὲν ἀγνοεῖτε δὲ, κύριοι, ὅτι σχεδὸν ὅλαι αἱ οἰκίαι τῆς πόλεως ταύτης ἐθνικαὶ οὖσαι, πολλαὶ μὲν ἐπωλήθησαν συναινέσει εἴτε καὶ ἄνευ συναινέσεως τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, πολλαὶ δὲ καὶ αὐτογνωμόνως καὶ καταχρηστικῶς κρατοῦνται, ὅθεν οὐδεὶς ἀπὸ ὀκτὼ ἤδη ἐτῶν ἐφρόντισε νὰ τὰς συντηρήσῃ, μὴ εὑρίσκων ἴσως ἐν τούτῳ τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἵνα ἀσφαλίσωμεν τὸ ἔθνος ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν κατὰ τῶν ἐντεῦθεν προκυπτουσῶν ζημιῶν, ὄφλημα ἡμέτερον κρίνομεν νὰ προνοήσωμεν ὁλικῶς ὅσα καὶ προβάλλομεν σήμερον εἰς τὴν ὑμετέραν μελέτην. Ὑμεῖς δὲ συλλέξαντες καὶ τοῦ Πανελληνίου τὴν περὶ τούτων γνώμην, μὴ λείψητε νὰ τὴν κοινώσετε εἰς ἡμᾶς.

α'. Αἱ ἐν τῷ Ναυπλιακῷ τείχει ἐθνικαὶ οἰκίαι αἱ διὰ σαθρότητα ἕτοιμαι εἰς πτῶσιν καὶ ἐπικίνδυνοι εἰς τὴν ζωὴν τῶν παρακατοικούντων, καθαιρεθήσονται· τὴν δὲ ἐξ αὐτῶν ὕλην, συλλεχθεῖσαν, θέλει παραλάβῃ ἡ Κυβέρνησις.

β'. Ὁμοίως καθαιρεθήσονται καὶ αἱ σαθραὶ οἰκίαι ἢ ἄλλα δομητὰ κτήματα τῶν πολιτῶν, ἀφ' οὗ αὐτοὶ προσκληθέντες νὰ τὰς ῥίψωσιν οἱ ἴδιοι, ἀμελήσωσι τοῦτο ἐπὶ ἕνα μῆνα.

γ'. Ἡ κυβέρνησις θέλει δώσῃ εἰς ὅλους τοὺς αἰτήσοντας, ἄδειαν νὰ κτίσωσιν ἢ ἐπὶ τῶν θεμελίων τῶν ῥιφθεισῶν οἰκοδομῶν ἢ ἐπὶ ἐλευθέρου τόπου, ἀλλὰ κατὰ τὸ σχέδιον καὶ τὴν στάθμησιν τὴν δοθησομένην παρὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος τῆς πόλεως.

δ'. Ὅροι δὲ ἐφ' οἷς δοθήσεται αὕτη ἡ ἄδεια εἶναι οἱ ἑξῆς.

1. Ἡ Κυβέρνησις ἀφ' οὗ ἐκτιμήσῃ διὰ πραγματογνωμόνων τόν τε τόπον καὶ τὴν ὕλην (ὅπου ὑπάρχει), θέλει τὰ ἐκθέσῃ εἰς δημοπρασίαν.

2. Εἰς ὅν τινα δὲ αὐτὰ κατακυρωθῶσι, θέλει πληρώσῃ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς τὸ ταμεῖον, λαμβάνων κυρωτήριον αἰδίου ἰδιοκτησίας, σωζομένης ὅμως καὶ τῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως.

3. Ἡ Κυβέρνησις ὑπόσχεται, ἀποδοκιμασάσης τῆς συνελεύσεως, νὰ ἐπιστρέφῃ μὲν εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὴν παρ' αὐτοῦ πληρωθεῖσαν ποσότητα, νὰ τὸν ἀποζημιόνῃ δὲ καὶ διὰ τὰ ἔξοδα ὅσα ἤθελε κάμῃ εἴτε πρὸς ἐπισκευὴν παλαιοῦ κτιρίου, εἴτε πρὸς οἰκοδόμησιν ἐπὶ τόπου ἐλευθέρου. Ταῦτα δὲ τὰ ἔξοδα θέλουσιν ἐκτιμηθῆ κατ' ἀντιμωλίαν διὰ πραγματογνωμόνων τῆς τε κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἰδιοκτήτορος.

έ. Οἱ ἀγοράσαντες ἐθνικὰς οἰκίας συναινέσει, ἢ μὴ, τῶν προγενομένων συνελεύσεων, θέλουσι προσκληθῆ νὰ ἐμφανίσωσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἐντὸς ἑβδομάδων τριῶν τὰ πωλητήρια ἐφ' ὧν στηρίζονται, καθ' ἃ ἡ Κυβέρνησις θέλει ἀποφασίσῃ τὰ δέοντα εἰς πλήρωσιν μὲν πάσης δικαιοσύνης, προφύλαξιν δὲ τῶν οἰκοδομῶν ἀπὸ περισσοτέρας φθορᾶς.

Ὁρμώμενος ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τούτων, ἐχουσῶν ἄλλως τε τὸ κῦρος ἐκ τῶν πράξεων τῶν ἐθνικῶν συνελεύσεων, προσκαλῶ τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τμῆμα τοῦ Πανελληνίου νὰ συντάξῃ ἄνευ ἀναβολῆς διάταγμα κατάλληλον, ἐξ οὗ πάντως ἐπιταχυνθήσεται ἡ ἐπανόρθωσις οὐχὶ τοῦ Ναυπλίου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς Κορίνθου, καὶ τῶν Πατρῶν, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν πόλεων, κωμοπόλεών τε καὶ χωρίων τῶν ἐν φθορᾷ.

Τῷ Κ. Ἕντς δὲ Σατὲλ εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 5 μαρτίου 1829.

Κομιστὴς τοῦ παρόντος εἶναι ὁ Ἕλλην μοναχὸς Γαλακτίων, ἐρχόμενος εἰς Γενεύην ἵνα τελειοποιηθῇ εἰς τὴν ὡρολογοποιΐαν, τῆς ὁποίας ἔμαθεν ἤδη πολλὰ ἐκ τῆς ἐμφύτου αὐτῷ εὐφυΐας. Καὶ μὲ βεβαιοῖ ὁ ἰατρὸς Κ. Γόσσος ὁ καὶ συντόνως συστήσας τὸν ἄνθρωπον εἰς ἐμὲ, ὅτι οὗτος, ἐὰν μόνον ἓξ μῆνας σπουδάσῃ ὑπὸ ἱκανὸν διδάσκαλον, θέλει γείνῃ τοιοῦτος, οἷος, ἐπιστρέφων εἰς Ἑλλάδα, καὶ τὴν τέχνην του νὰ ἀσκήσῃ καὶ μαθητὰς νὰ ἀποδείξῃ.

Εἰς τοιοῦτον ὠφέλιμον πρᾶγμα ἐπιθυμῶν νὰ συντελέσω, ἀναδέχομαι τάς τε ἐν Γενεύῃ χρειώδεις δαπάνας τοῦ μοναχοῦ καὶ τὰς ὁδοιπορικὰς, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ παρέξετε εἰς αὐτὸν μέχρις ἑξακοσίων φράγκων, χρεοῦντες ἐπ' αὐτοῖς τὸ ταμεῖον τῶν ὀρφανῶν (*).

Συνιστῶ δὲ καὶ τὸν μοναχὸν εἰς τὴν εὔνοιάν σας, ἐλπίζων ὅτι θέλετε τὸν συστήσῃ εἴς τε τὸν Κ. Δουφοὺρ καὶ εἰς τοὺς ἄλλους καθηγητὰς τοὺς γενναίως φιλελληνίζοντας.

(*) Ὁ Κυβερνήτης εἶχε σκοπὸν νὰ δώσῃ ποτὲ λόγον τῶν κατὰ τὸ ταμεῖον τοῦτο, ὅπως οἱ μὲν Ἕλληνες γνωρίσωσιν ὅλους τοὺς εὐεργέτας των, οἱ δὲ εὐεργέται τὴν χρῆσιν τῶν εὐεργετημάτων. Μὴ προφθάσαντος ἐκείνου, ἡμεῖς παρὰ τῆς ἀγάπης τῶν Κ. Ἕντς κ. σ. λαβόντες τὸν ἀπολογισμὸν, ὅλον μὲν δὲν δυνάμεθα νὰ δημοσιεύσωμεν ἐνταῦθα, ἀλλ' ἐκδηλοῦμεν μόνον ὅτι κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυβερνήτου, τὸ ταμεῖον, εὑρισκόμενον εἰς ἔλλειψιν 2, 834 φράγκων καὶ 10 ἑκατοστῶν, ἀνεπληρώθη παρὰ τῶν κληρονόμων τοῦ μακαρίτου, οἵτινες προσέτι διετέλεσαν πληρόνοντες τὰ σιτηρέσια τῶν ὀρφανῶν μέχρι τέλους νοεμβρίου τοῦ 1831, διὰ τὰ ὁποῖα προσεδαπάνησαν 1, 693 φράγκα καὶ 13 ἑκατοστά.

(Σημ. τοῦ γάλ. ἐκδότου).

Πρὸς τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ναυπλίῳ, 6 μαρτίου 1829.

Σᾶς διευθύνω συναπτομένην, κύριοι, ἀναφορὰν τοῦ Κ. Δημητρίου Ἀνδρέου Μιαούλη, δι' ἧς ζητεῖ ν' ἀγοράσῃ παρὰ τοῦ δημοσίου τὸ ἐγγὺς τοῦ Ναυπλίου ἕλος, γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Γλυκιά. Παρασυνάπτω δὲ καὶ τὰς ἐπὶ τῆς εἰρημένης ἀναφορᾶς ἐκθέσεις τῆς τε δημογεροντίας καὶ τῆς προσωρινῆς διοικήσεως Ναυπλίου.

Ἡ μὲν Κυβέρνησις κυρία δὲν εἶναι νὰ ἐκποιήσῃ εἰς τὸ παντελὲς οὐδὲν ἐθνικὸν κτῆμα. Ἀλλὰ κατεπεῖγον ὂν νὰ προφυλάξωμεν τὸ Ναύπλιον ἀπὸ τὰς ἐκ τοῦ ἕλους τούτου νοσοποιοὺς ἀναθυμιάσεις, νομίζομεν ὅτι ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς προθυμίας τοῦ Κ. Μιαούλη, λαμβάνουσα τὰ ἑπόμενα προνοήματα.

ά. Διατάττουσα τὴν καταμέτρησιν τοῦ ἕλους.

β΄. Ἐκτιμῶσα διὰ πραγματογνωμόνων τὴν ἐνεστῶσαν ἀξίαν τοῦ τόπου τούτου.

γ΄. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκτιμήσεως πωλοῦσα αὐτὸν εἰς δημοπρασίαν, ἀλλ' ὑποχρεωυμένου τοῦ ἀγοραστοῦ ν' ἀρχίσῃ ἀμέσως τὰ πρὸς ἐξυγιασμὸν τοῦ τόπου καὶ γεωργίαν φιλοπονήματα.

δ΄. Ὁ ἀγοραστὴς θέλει πληρώσῃ εἰς τὸ ταμεῖον τὴν τιμὴν ἀνθ' ἧς λαμβάνει τὸ ἕλος εἰς παντοτεινὴν ἰδιοκτησίαν, σωζομένης τῆς ἐπικυρώσεως τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως.

έ. Ἐὰν ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις δὲν κυρώσῃ τὴν πώλησιν, ἡ κυβέρνησις ὑπόσχεται νὰ ἐπιστρέψῃ μὲν ἀμέσως εἰς τὸν ἀγοραστὴν τὴν παρ' αὐτοῦ πληρωθησομένην εἰς τὸ ταμεῖον ποσότητα, νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ δὲ ὅσα ἤθελεν ἐξοδεύσῃ εἰς ἐξεργασίαν τοῦ ἑλώδους χωραφίου, δίδουσα εἰς αὐτὸν δι ἀμφοτέρας τὰς ποσότητας τόκον 6 ἢ 8 τοῖς ἑκατόν.

Μελετήσαντες, κύριοι, τὰ προβλήματα ταῦτα, κοινώσατε αὐτὰ καὶ εἰς τὸ Πανελλήνιον διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τμήματος, καὶ ὅσον τάχιστα διαβιβάσατε ἡμῖν τὴν ἐκείνου γνώμην.

Τῷ Κ. Τρικούπῃ, Γραμματεῖ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν.

Ναυπλίῳ, 10 μαρτίου 1829.

Τὸ σπουδαῖον τῶν ὑποθέσεων περὶ ὧν πραγματεύονται αἱ μέχρι τῆς 5 μαρτίου ἀπευθυνθεῖσαι παρ' ὑμῶν ἐμφανίσεις (rapports), δὲν μοὶ συγχωρεῖ νὰ τὰς ἀποφασίσω εὐθὺς καὶ ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ τε συμβουλίου καὶ τοῦ Πανελληνίου.

Βλέπω δὲ ὅτι πάντων τῶν ἄλλων ἀξιολογώτατα εἶναι τὰ πρὸς ὑμᾶς ἀνακοινωθέντα παρὰ τῶν κυρίων Δώκινς καὶ Γροπίου, ἀμφοτέρων διαμφισβητούντων τὸ νόμιμον τῶν πράξεων τοῦ ἐπὶ τῶν λειῶν δικαστηρίου, καὶ τοῦ μὲν, ζητοῦντος ἀναθεώρησιν τῶν ἀποφάσεων τούτου, τοῦ δὲ, ἀξιωματικῶς ἐξαγγέλλοντος ὅτι ἀμφιβάλλει ἂν ἡ κυβέρνησις τοῦ Μεγαλειοτάτου Ἄνακτος τῆς Ἀγγλίας γνωρίσῃ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ εἰρημένου δικαστηρίου, συνεστῶτος ὅπως ἔχει σήμερον.

Ὅθεν ἐπιθυμῶν νὰ μάθω τὸ φρόνημα τοῦ τε συμβουλίου καὶ τοῦ Πανελληνίου ἐπὶ τοῦ τοιούτου ζητήματος, σᾶς προσκαλῶ νὰ συντάξετε ἐμφάνισιν, δι' ἧς, ὡς γραμματεὺς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν, νὰ τοῖς ἐκφράσετε τὴν γνώμην σας· τὴν ὁποίαν ἐμφάνισιν, ἀφ' οὗ δείξετε εἰς τοὺς συγγραμματεῖς σας, νὰ διαβιβάσετε μετὰ τῶν παρακειμένων ἐγγράφων πρὸς τὸ Πανελλήνιον, ἵνα γνωμοδοτήσῃ καὶ αὐτὸ, ἔχον ἐν τῷ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τμήματι νομικοὺς, παρὰ τῶν ὁποίων μάλιστα περιμένομεν νὰ διαφωτίσωσι τὸ ζητούμενον.

Ἐὰν δὲ οἱ κύριοι Δώκινς καὶ Γρόπιος πρόσκεινται ζητοῦντες ἀπόκρισίν σας, εἴπατε αὐτοῖς ὅτι ἡ κυβέρνησις φροντίζει περὶ τῶν αἰτήσεών των, καὶ δὲν θέλει λείψῃ νὰ τοῖς γνωστοποιήσῃ τὰ κριθησόμενα. Ἐγὼ δὲ ἀφ' οὗ ἴδω τὴν ὑμετέραν ἐμφάνισιν, ἅμα δὲ καὶ τὴν γνώμην τοῦ τε συμβουλίου καὶ τοῦ Πανελληνίου, θέλω σχεδιάσῃ τὰς ἀπαντήσεις ἃς δώσετε πρὸς τοὺς κυρίους Δώκινς καὶ Γρόπιον.

Περὶ δὲ τῆς ἀπαιτουμένης ἀποζημιώσεως διὰ τὸν σῖτον ὃν ἔλαβον αἱ ἀρχαὶ τῆς Γραμβούσης, νομίζω ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ ἀποφύγῃ τὸ νὰ τὴν πληρώσῃ. Μόνον δὲ μένει ἴσως τὸ νὰ ἀναβάλῃ τὴν πληρωμήν. Ὅθεν ἀποκρίθητε ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέλει μὲν παροτρύνῃ τὸ ἐν Κρήτῃ συμβούλιον νὰ πληρώσῃ τὰ 1,200 τάλληρα, εἰ δὲ τοῦτο ἀδυνατεῖ πρὸς τὸ παρὸν νὰ τὰ ἐξοφλήσῃ, ἡ Κυβέρνησις ἀναδέχεται τὴν πληρωμήν. Καὶ ἅμα τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον νὰ γράψῃ περὶ τούτου ἀπὸ μέρους μας πρὸς τὴν ἐν Κρήτῃ ἀρχήν.

Τῷ στρατηγῷ Κ. Μαιζῶνι.

Ναυπλίῳ, 11 μαρτίου 1829.

Καθ' ἑκάστην ἐγγίζω νὰ ἀναχωρήσω πρὸς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, καὶ καθ' ἑκάστην ἐμποδίζομαι ἀπὸ νέους περισπασμοὺς, ἀναγκαζόμενος νὰ τρέχω τῇ δε κἀκεῖσε πρὸς διευθέτησιν πραγμάτων, χρῃζόντων τῆς ἀμέσου ἐπισκέψεως καὶ ἐπιμελείας τῆς Κυβερνήσεως.

Χθὲς ἐπιστρέφων ἐκ περιοδείας περὶ τὰς Σπέτσας, Ὕδραν, Ἑρμιόνην, καὶ Κρανίδιον, ἔλαβον τὴν ἀπὸ 4 μαρτίου τιμίαν ἐπιστολὴν τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, ἐξ ἧς μανθάνων τὰ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἐπιδεικνύμενα νέα μαρτύρια τῆς μελήσεως καὶ εὐνοίας τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν Ἄνακτος, λόγους δὲν εὑρίσκω πρὸς ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης μου· διότι, ὅσον ἡ Μεγαλειότης του καταστέφει ἐνώπιον τῆς τε Γαλλίας καὶ τῆς Εὐρώπης τὰς μεγάλας ὑπουργίας τὰς περὶ τὴν Ἑλλάδα ὑπουργηθείσας παρὰ τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ αὐτοῦ τε καὶ τοῦ μεγαθύμου στρατάρχου, τόσον αἱ ἐπιθυμίαι τῶν Ἑλλήνων πληροῦνται.

Μοὶ ἀναγγέλλει προσέτι ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης καλὰς εἰδήσεις περὶ τῶν ἀποκρίσεων ἃς περιέμενεν ἐκ Παρισίων, καὶ περὶ τούτου

οὐδὲ εἶχα ἀμφιβολίαν. Ἤδη λοιπὸν καὶ ἀνυπομονώτερος εἶμαι νὰ ἔλθω νὰ σᾶς προσφέρω τὰς εὐχαριστήσεις μου δι' ὅσα μᾶς προσεπορίσατε εὐεργετήματα, καὶ ἀπὸ καρδίας εἰλικρινεστάτης νὰ σᾶς συγχαρῶ διὰ τὸν εἰς τὴν μαρσιαλικὴν ἀξίαν προβιβασμόν σας.

Ἐντεῦθεν ἀναχωρῶ περὶ τὸ τέλος τῆς ἑβδομάδος. Ἀλλ' ἐπειδὴ πρέπει νὰ σταθῶ ὀλίγον εἰς Τριπολιτσὰν καὶ εἰς ἄλλα παρὰ τὴν ὁδὸν μέρη, μόλις μετὰ δεκαπέντε περίπου ἡμέρας θέλω φθάσῃ εἰς Κορώνην.

Πρὸς τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ναυπλίῳ, 12 μαρτίου 1829.

Λυποῦμαι βλέπων τὰ προσκόμματα τὰ παρὰ τοῦ συμβουλίου ἀντιτασσόμενα πρὸς τὰς προτάσεις τοῦ Ἀμερικανοῦ Κ. Ὅου (Howes).

Τί ἤθελον γείνῃ τόσαι οἰκογένειαι μὴ εὑρίσκουσαι πλέον ὕπαρξιν ἐκ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ἐὰν ὁ γενναῖος οὗτος τῶν δυστυχῶν φίλος δὲν ταῖς ἔδιδεν ἄρτον καὶ ἔργον; Περατουμένων τῶν ἐργασιῶν τῶν περὶ τὴν προκυμαίαν Αἰγίνης, καὶ τοῦ δόκτορος Ὅου ἐπερωτήσαντός με τὸ ποιητέον πρὸς ἐπιβοήθειαν τῶν αὐτῶν οἰκογενειῶν, ἐγὼ συντόνως τὸν παρεκίνησα νὰ τὰς συγκαταστήσῃ εἰς γῆν τινα ἐθνικὴν, ὑποσχόμενος πᾶσαν δυνατὴν ἀπὸ μέρους τῆς Κυβερνήσεως συνδρομήν· ὅθεν προέκυψε καὶ τὸ γράμμα ὅπερ σᾶς ἔγραψεν ἀπὸ 4 μαρτίου.

Οὔτε τὸ μέρος ὁποῦ ἐξέλεξεν, οὔτε ἡ ἔκτασις τὴν ὁποίαν ζητεῖ, τὰ 5, 000 δηλαδὴ στρέμματα, οὔτε ἡ πενταετὴς ἀσυδοσία, δὲν εἶναι κατὰ τὴν γνώμην μου προτάσεις ἀποῤῥιπτέαι παρὰ τῆς κυβερνήσεως.

Λέγω δὲ *τὸ μέρος*, διότι, ἂν ἡ ἐν Τροιζῆνι ἐθνικὴ συνέλευσις, ἀποδεχομένη τὴν αἴτησιν Σμυρναίων τινῶν, τοῖς ὑπεσχέθη παραχω-

ρήσεις γαιῶν εἰς τὸ αὐτὸ δάπεδον, ἡ δοθησομένη σήμερον εἰς τοὺς πτωχοὺς τοὺς συνοικισθησομένους παρὰ τῶν Ἀμερικανῶν δὲν ἐμποδίζει τῶν Σμυρναίων τὴν κληρουχίαν. Ἔπειτα οὐδὲ γνωρίζω μέχρι τοῦδε τινὰ προσελθόντα εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἵνα βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὸ περὶ θεμελιώσεως τῆς νέας Σμύρνης σχέδιον· καὶ ἀμφιβάλλω μάλιστα ἂν οἱ αἰτήσαντες, ἱκανοὶ ὄντες τὸν ἀριθμὸν, ἔχωσι καὶ τὰ ἀναγκαῖα κεφάλαια εἰς διάπραξιν τηλικούτου βουλεύματος. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, ὁ συνοικισμὸς τῶν πτωχῶν θέλει εἶσθαι καλή τις ἀρχὴ τῆς μείζονος ἐκείνης ἐπιχειρήσεως. Τὰ δὲ 5,000 στρέμματα τὰ σήμερον ἔρημα καὶ ἀργὰ, ταῖς χορηγίαις τῶν Ἀμερικανῶν γεωργούμενα, δώσουσιν ἄρτον εἰς τοὺς ἀπόρους.

Λέγω καὶ *ἀσυδοσίαν πενταετῆ*, διότι ὄχι παραχώρησιν, ἀλλ' ἐλεημοσύνην ὀφείλει ἡ πολιτεία εἰς δυστυχεῖς ἀνθρώπους, ἀναξίως παθόντας τὰ δεινότατα.

Ἐγὼ δὲ τοσοῦτον πέποιθα εἰς τὴν δικαιότητα τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, ὥστε ἀνενδοιάστως ἀναδέχομαι ἐπ' ἐμαυτοῦ καὶ μόνου τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀποκρίνομαι λοιπὸν διὰ τοῦ συναπτομένου γράμματος πρὸς τὸν Κ. Ὄην, ὅπερ παρακαλῶ ἄνευ ἀναβολῆς νὰ τῷ διαβιβάσετε. Παρακαλῶ δ' ἔτι νὰ συντάξετε καὶ σχέδιον ψηφίσματος αἰτιολογοῦντος τὸ κριθὲν καθ' ὅσα ἀνωτέρω σᾶς ἀνέπτυξα.

Ἐλπίζω ὅτι τὸ συμβούλιον θέλει παραδεχθῆ τὴν γνώμην μου, καὶ δεκτὴν καταστήσῃ αὐτὴν καὶ εἰς τὸ Πανελλήνιον, διακοινοῦν αὐτῷ διὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τμήματος τὸν τοῦ ψηφίσματος τύπον.

Τῷ Κ. Δόκτορι Ὄῃ, πληρεξουσίῳ τῆς φιλανθρωπικῆς ἑταιρίας τῶν τῆς Ἀμερικῆς ὁμοσπόνδων πολιτειῶν

Ναυπλίῳ, 12 μαρτίου 1829.

Λυποῦμαι ὅτι διὰ τὴν ἐξ Αἰγίνης ἀπουσίαν μου βραδύτερον φθά-

νει ἡ ἀπόκρισις τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸ γράμμα σας τῆς 4 μαρτίου.

Ἡ Κυβέρνησις ἐπευλογεῖ πάσῃ ψυχῇ τὸ ἀγαθὸν ἔργον ὅπερ μέλλετε νὰ ἐπιχειρήσετε, τὸν συνοικισμὸν, λέγω, πτωχῶν τινων οἰκογενειῶν εἰς τὸ μέρος τὸ λεγόμενον *ἐπάνω ἐξαμίλι*, καὶ προθύμως παραχωρεῖ εἰς αὐτοὺς τά,τε 5,000 στρέμματα ἅπερ ζητεῖτε, καὶ τὴν πενταετῆ ἀσυδοσίαν. Τοῦτο δὲ τὸ δεύτερον, καί τοι ὑπερβάλλον τὴν ἐξουσίαν τῆς κυβερνήσεως, αὐτὸς ἐγὼ ἀνενδοιάστως ἀναδέχομαι, ὑπεύθυνος καθιστάμενος πρὸς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν, τῆς ὁποίας καὶ μὴ δούσης τὴν ἐπικύρωσιν, ἡ ζημία θέλει πέσῃ ὄχι εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀλλ' εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τοὺς ὁμοίως ἐμοὶ διατεθειμένους ὑπὲρ τῶν πτωχῶν.

Ἀρχίσατε λοιπὸν ἀνυπερθέτως τὸ ἔργον σας, καὶ ὑποδείξατέ μοι καὶ ὅ,τι ἄλλο βοήθημα ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ σᾶς δώσῃ, πεποιθότες ὅτι ἀπὸ πάσης προθυμίας θέλετε τὸ λάβῃ.

Τῷ στρατηγῷ Κ. Τσώρτς.

Ναυπλίῳ, 14 μαρτίου 1829.

Ἡ παράδοσις τοῦ φρουρίου Βονίτσης εἶναι πρῶτον τι εὐτύχημα ἀξιολογώτατον ἐπὶ τῶν ἐνεστώστων διὰ τὰ ἐξ αὐτοῦ ἐλπιζόμενα. Ὅθεν καὶ σᾶς συγχαίρομεν, κύριε Στρατηγὲ, ἐλπίδας τρέφοντες ὅτι μετ' οὐ πολὺ καὶ ἄλλα θέλετε μᾶς ἀναγγείλῃ ἐπίσης αἴσια τῇ τύχῃ τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος. Ὁ πληρεξούσιος ἡμῶν τοποτηρητὴς θέλει σᾶς γνωστοποιήσῃ τὴν βελτίωσιν τῶν Ῥουμελικῶν πραγμάτων, καὶ ὑμεῖς, ἐὰν διαμείνητε εἰς τὸ στρατόπεδον, φροντίσατε νὰ συναρμόσετε μετ' αὐτοῦ ὅσα δύνανται νὰ ἐπιταχύνωσι τὴν ἅλωσιν καὶ τῶν ἄλλων παρὰ τὴν Βόνιτσαν καιρίων ὀχυρωμάτων. Τὴν νέαν ἐκδήλωσιν τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῆς Πρεβέζης τελέως ἀποδεχόμεθα.

Πρὸς τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ναυπλίῳ, 14 μαρτίου 1829.

Ἡ τῆς Σάμου ἐπιτροπὴ παρέστησεν εἰς ἡμᾶς τά,τε ἐπιτροπικὰ αὐτῆς γράμματα καὶ τὴν συναπτομένην ἀναφοράν.

Καὶ ἐκ μὲν τῶν πληροφοριῶν ὅσας ἐλάβομεν παρὰ τοῦ συμπράκτορός σας Κ. Κωλέττου, καταμανθάνομεν τὰ τοῦ τμήματος τῶν ἀνατολικῶν Σποράδων, καὶ ἰδίᾳ τὰ κατὰ τὴν Σάμον, ἤδη ἄριστα ἔχοντα. Ἐκ δὲ τῶν κοινολογιῶν τῶν μετὰ τῆς ἐπιτροπῆς βεβαιούμεθα τό,τε ἀναγκαῖον καὶ τὸ ὠφέλιμον τῶν ὅσα ἄρτι ἀπεφασίσαμεν καὶ παρατιθέμεθα εἰς τὴν ὑμετέραν ἐκτέλεσιν, συνάπτοντες ἐνταῦθα τὰ περὶ αὐτῶν ψηφίσματα.

Προτιθέμεθα δὲ ἐν τῇ παρούσῃ τοῦ καιροῦ ἀκμῇ τοῦτο ὑπὲρ τῆς Σάμου, νὰ συντηρήσωμεν τὴν καλὴν γνώμην ἣν ἔχουσιν οἱ κάτοικοι, καὶ νὰ τοὺς καταστήσωμεν οἵους νὰ συντελέσωσιν, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς, εἰς πλήρωσιν τῆς ἐντίμου ἐπιθυμίας των, συνεπιθυμουμένης ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος ἁπάσης.

Πᾶν ὅ,τι λοιπὸν συμβάλλεται, κύριοι, εἰς τὸ νὰ διοικηθῶσιν οἱ Σάμιοι πατρικῶς τε καὶ προνοητικῶς, ἔστω μερίμνημα ὑμῶν καὶ πρόβλημα πρὸς ἐμέ, ἀφ' οὗ ἀκούσετε καὶ τὰς πληροφορίας τὰς δοθησομένας ὑμῖν παρὰ τοῦ συμπράκτορός σας Κ. Κωλέττου.

Γράφομεν ἐν τοσούτῳ πρὸς τοὺς ἡγουμένους τῶν μοναστηρίων τοὺς προφθάσαντας τὰς ἡμετέρας ἐπιθυμίας, τὴν συναπτομένην ἐπιστολήν, καὶ ἐπαινοῦμεν ἀξίως αὐτῶν τὸ φιλόπατρι, τὸ ὑπὲρ συστάσεως τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων ἀναδηλούμενον.

Λάβετε ἐν τῇ Γραμματείᾳ τῆς ἐπικρατείας τὸν ὅρκον τοῦ Κ. Λυκούργου Λογοθέτου, μέλους τοῦ Πανελληνίου, καὶ ἂς καθίσῃ εἰς τὸ τμῆμα τῶν ἐσωτερικῶν.

Σημειώσατε δὲ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Ἀντωνάκη Σταμάτη, ὃν διανοούμεθα νὰ καταστήσωμεν πρόεδρον ἑνὸς τῶν πρωτοκλήτων δικαστηρίων τῶν κατὰ τὸ Αἰγαῖον.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας, ἀφ' οὗ συλλέξῃ τὰ παρὰ τοῦ Κ. Κωλέττου κοινωθησόμενα, νὰ συντάξῃ τοὺς χρηματισμοὺς τοὺς δοθησομένους εἰς τοὺς δύω προσωρινοὺς διοικητὰς οὓς κατεστήσαμεν εἰς τὸ τμῆμα τῶν ἀνατολικῶν Σποράδων. Οἱ χρηματισμοὶ θέλουσι προεγκριθῆ παρὰ τοῦ συμβουλίου, καὶ οἱ Διοικηταὶ θέλουσι λάβῃ καὶ γράμματα συστατικὰ πρὸς τὴν ἐπαρχιακὴν δημογεροντίαν.

Ἔσχατον δὲ, δικαιότατον εὑρίσκομεν τὸ νὰ συναριθμηθῇ μὲ τὰ πλοῖα τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας τὸ τοῦ κυβερνήτου Σταμάτη Γεωργιάδου ἔνοπλον. Ὅθεν δηλώσατε εἰς τὸ μέλος τοῦ ναυτικοῦ ἐπιμελητηρίου ὅτι θέλει ἡ Κυβέρνησις νὰ προσκληθῇ ὁ ῥηθεὶς πλοίαρχος νὰ ἦναι πρὸς τοῦτο ἕτοιμος. Καὶ ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ, ἢ μᾶλλον, διὰ τῶν φροντίδων τοῦ συμβουλίου, ἐν τῇ πρωτίστῃ, νὰ προσκληθῇ νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Τῷ ἁγίῳ Σάμου κυρίῳ Κυρίλλῳ.

Ναυπλίῳ, 14 μαρτίου 1829.

Ἐπεθύμουν μὲν, Σεβασμιώτατε, νὰ σᾶς γνωρίσω προσωπικῶς· διότι ὅσα ἔμαθον περὶ τῶν ὑπουργιῶν τὰς ὁποίας παρέσχετε εἴς τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸν τόπον τῆς παροικίας σας, μεγάλην σπουδὴν καὶ ὑπόληψιν μοὶ ἐνεποίησαν περὶ ὑμῶν. Ἀλλ' ὅμως ὁ ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν Σποράδων ἐπίτηδες ἐπίτροπος κάλλιστα ἐποίησεν ἀναπείσας ὑμᾶς ἵνα εἰς Σάμον μείνητε, διοτι χρήζουσι τὰ πράγματα τῆς παρουσίας καὶ τῶν δοκίμων συμβουλῶν σας. Ἡ ἐπιτροπή σας ἥτις ἐντὸς ὀλίγου ἐπιστρέφει εἰς τὰ ἴδια, θέλει σᾶς εἰπεῖ πόσον ποθεῖ ἡ Κυβέρνησις νὰ ἀκούῃ σωφρονοῦντας τοὺς κατοίκους τοῦ αὐτόθι τμήματος καὶ μάλιστα τοὺς Σαμίους, καὶ ὅτι σύμπαντες πεποιθότες εἰς τὴν ὑπὲρ αὐτῶν μέριμναν τῆς Κυβερνήσεως οὐ σφαλήσονται.

Τῷ Ἀρχιμανδρίτῃ Κ. Θεοδοσίῳ εἰς Σάμον.

Ναυπλίῳ, 14 μαρτίου 1829.

Μαθόντες λίαν ἀσμένως ὅσα συνετελέσατε πάντοτε ὑπὲρ τοῦ καλοῦ τῆς Σάμου, καὶ μάλιστα ἀφ' ὅτου ὁ ἐπὶ τῶν δυτικῶν Σποράδων ἔκτακτος ἐπίτροπος ἀνέλαβε τὴν ἐκεῖσε διοίκησιν, ἔγνωμεν νὰ σᾶς γράψωμεν τὸ παρὸν καὶ κατὰ τὸ δέον νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν. Τὴν τοιαύτην δὲ πολιτείαν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς πολιτευόμενοι κατὰ τὰς ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἐκκλησιαστικάς τε καὶ πατριωτικὰς λειτουργίας ὑμῶν, πολὺν θέλετε ἀπολάβῃ τὸν ἔπαινον καὶ τὴν εὐδοκίαν.

Πρὸς τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ναυπλίῳ, 15 μαρτίου 1829.

Καθ' ἑκάστην καὶ πανταχόθεν λαμβάνοντες ἐπανειλημμένα παράπονα κατὰ τῆς παρανόμου πολιτείας τῶν τε λιμεναρχῶν καὶ τῶν ὑγειονόμων καὶ τῶν δασμοτελωνῶν, ἐκτρεπομένων εἰς καταχρήσεις πιεστικὰς τοῦ λαοῦ, τῶν ὁποίων λαμπρὰ ἀπόδειξις εἶναι ὁ σήμερον ὄχι μόνον ἄνετος βίος, ἀλλὰ καὶ ἡ σκανδαλώδης πολυτέλεια αὐτῶν, πρότερον διαγόντων ἐν μεγίστῃ πτωχίᾳ, χρέος ἡμέτερον ἐκρίναμεν νὰ ἐπανορθώσωμεν τοῦτο τῆς ὑπηρεσίας τὸ ἀξιόχρεων μέρος, ἀποφασίζοντες ἀμεταθέτως τὰ ἑπόμενα.

ά. Θέλει διορισθῇ ἄνευ ἀναβολῆς ἐπίτηδες γενικὸς ἐπιθεωρητὴς ὅλων τῶν λιμένων τῆς ἐπικρατείας, ἐνδεδυμένος πᾶσαν τὴν παρὰ τῆς κυβερνήσεως πληρεξουσιότητα, ὅστις, ἐπερχόμενος ἀπροσδοκήτως πανταχοῦ ὅπου κρίνῃ ἐπάναγκες, θέλει εἶσθαι κύριος νὰ ἀπαιτῇ παρὰ τῶν προειρημένων ὑποεργῶν, λόγον τῆς αὐτῶν ὑπηρεσίας. Ἀνασκεπτόμενος δὲ τὰ κατάστιχά των, καὶ τὰς πράξεις ἀντιπαρακρίνων, ὁπόταν εὑρίσκῃ ἐλλείψεις, ὑποψίαν διδούσας σφετερισμοῦ ἢ

κακοπολιτείας, νὰ τοὺς διαπαύῃ τῆς ὑπηρεσίας, νὰ τοὺς ἐγκαλῇ πρὸς τὴν κυβέρνησιν, καὶ ἀντ' αὐτῶν νὰ καθιστᾷ ἄλλους προσωρινῶς· καὶ ἅμα ταῦτα ποιῶν, νὰ τὰ γνωστοποίῃ εἰς τὰς κατὰ τόπον ἀρχὰς αἷς ἀνήκει.

β'. Τὸ τοῦ ναυτικοῦ ἐπιμελητηρίου μέλος καὶ ἡ ἐν Πόρῳ ἐπιτροπὴ θέλουσι δώσῃ εἰς τὸν προδηλωθέντα γενικὸν ἐπίτηδες ἐπίτροπον, καθωπλισμένον καὶ ταχὺ πλοῖον, ἔχον τὸ πλήρωμα συγκείμενον κατὰ τὰς ὑποδείξεις τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ.

γ'. Τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον μελετησάτω περὶ συντάξεως διατάγματος ὑπογραφησομένου ἀνυπερθέτως παρ' ἡμῶν, ἵνα τὰ βεβουλευμένα λάβωσιν ἀμέσως τὴν ἐκτέλεσιν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ διάταγμα γνωστὸν γενήσεται εἰς τὸ κοινὸν διά τε ἐγκυκλίων γραφῶν καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων, ἔστω συντεταγμένον οὕτως, ὥστε νὰ προάξῃ μὲν τὴν σωτήριον νουθεσίαν, νὰ προφυλάττῃ δὲ ὅμως καὶ τὴν τοῦ ἔθνους ὑπόληψιν.

δ'. Τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον νὰ ἀναθεωρήσῃ μετὰ τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς τὸν κατάλογον ὅλων τῶν διατελούντων σήμερον ἐν ταῖς προειρημέναις ὑπηρεσίαις, καὶ κρίναντες ὁμοῦ, ἐξ ὅσων μέχρι τοῦδε γνωρίζουσι, ποίας προσωπικὰς ἀλλαγὰς ἐπιδέχεται τοῦτο τὸ μέρος, νὰ τὰς κάμωσιν εὐθὺς, φιλανθρώπως προαφαιροῦντες τὴν αἰσχύνην τῶν ἐξωσθησομένων κατὰ τὰς ἐρεύνας τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ.

ε'. Τάττομεν δὲ εἰς τὸ ἀξιόλογον χρέος τοῦ ἐπίτηδες γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ ὅλων τῶν τῆς ἐπικρατείας λιμένων, τὸν Κ. Ἀντώνιον Τσούνην.

Τῷ πλοιάρχῳ Κ. Κανάρῃ.

Ναυπλίῳ, **16** μαρτίου **1829**.

. . . .

Ἄρτι λαμβάνω διὰ τοῦ γραμματέως σας τὴν ἀπὸ **11** μαρτίου

ἐπιστολήν σας, καὶ ἐξ ὅσων μετὰ τοῦτο πληροφοροῦμαι, βλέπω μετ' ἀνεκφράστου λύπης ὅτι ἐπὶ τῆς ἐν Μονεμβασίᾳ ἐννεαμήνου φρουραρχίας σας οὐδ' ἐφρόντισε τὸ γενικὸν ἐπιμελητήριον περὶ τοῦ μισθοῦ σας.

Ἄλλως λοιπὸν δὲν ἔχω νὰ ἐπανορθώσω τὴν ἀμέλειαν, εἰμὴ στέλλων πρὸς ὑμᾶς ἀμέσως τὰ καθυστεροῦντα, ἅπερ καὶ λαμβάνετε εἰς 400 τάλληρα, διαβιβαζόμενα διὰ τοῦ συνταγματάρχου Κ. Εἰδέκου μετὰ τοῦ λόχου τῶν τακτικῶν, ὅστις ἔρχεται εἰς φρουρὰν τῆς Μονεμβασίας.

Ὑμεῖς δὲ ἀποπέμψατε τοὺς ναύτας, ὡς ζητήσαντας ἤδη τὴν ἄφεσίν των, καὶ διατελεῖτε προϊστάμενος τοῦ φρουρίου, προσταχθέντος τοῦ ἐπὶ τοῦ λόχου νὰ ὑπακούῃ ἀκριβῶς εἰς τὰ παρ' ὑμῶν σημαινόμενα. Καὶ ὀψιαίτερον, ἂν ἐμμένετε εἰς τὸ θέλειν παραιτηθῆναι τῆς Μονεμβασιακῆς φρουραρχίας, γράψατέ μοι, καὶ φροντίσω ἀναπαῦσαι ὑμᾶς, καί τοι ἄκων καὶ ἀπροθύμως.

Τῷ Ἱππότῃ Κ. Εϋνάρδῳ εἰς Φλωρεντίαν.

Ναυπλίῳ, 17 μαρτίου 1829.

Ὅλα σου τὰ γράμματα, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, καὶ τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν ἕως τῆς 6 μαρτίου, μὲ εὑρίσκουσιν ἐν τῷ ἀναβαίνειν εἰς τὸν ἵππον πρὸς περιοδείαν κατὰ τὴν Πελοπόννησον, ἐφ' ἧς καὶ διατρίβω τρίτην ταύτην ἑβδομάδα.

Θέλω δὲ φθάσῃ μέχρι τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων, ὅπου θέλω ἰδεῖ τὸν Μαρσιάλην Μαιζῶνα πρὶν μισεύσῃ. Αὐτὸς μοὶ ἀναγγέλλει ὅτι προσετάχθη παρὰ τοῦ βασιλέως νὰ ἀφήσῃ ἐν Ἑλλάδι 5,000 ἄνδρας· ἐξ οὗ βλέπεις ἐναργῶς ὅτι αἱ εὐχαί σου πληροῦνται.

Διὰ τοῦ Κ. Γόσσου, μελετῶντος νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἴδια, θέλω σοὶ γράψῃ ἐκτενέστερον. Νῦν δὲ τόσον μόνον σοὶ λέγω, ὅτι τὰ ἐνταῦθα βαίνουσιν ἤδη ὅσον τὸ δυνατὸν καλῶς, καὶ ἐντὸς ὀλίγου πα-

ρευθήσονται ἔτι κάλλιον τῇ θείᾳ βοηθείᾳ. Ὅσα δὲ φρονοῦσιν ἢ λέγουσιν οἱ πολυπράγμονες οἱ περιδομβοῦντες εἰς πᾶσαν γωνίαν τῶν μερῶν τούτων, δὲν μὲ παρακρούουσιν, ὀδεύοντα, ὡς πολλάκις σὲ ἔγραψα, πρὸς τὴν ἐμὴν γραμμὴν, εὐθεῖαν οὖσαν, καὶ μὴ δυναμένην νὰ φέρῃ εἰς βλαβερὸν ἢ ἄχαρι πέρας.

Ἐν παραμονῇ εἴμεθα τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἥτις θέλει καθίσῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ μαΐου μηνός. Ἐκ ταύτης τῶν βουλευμάτων θέλω δυνηθῆ νὰ πραγματευθῶ συμφερόντως καὶ τὰ τοῦ δημοσίου χρέους καὶ ἄλλας τοιαύτας ὑποθέσεις. Ἀκριβοδίκαια δὲ καὶ ἀκριβονόμιμα πρέπει νὰ ἦναι τὰ βουλεύματα, διότι ἄλλως οὔτε στέργω οὔτε δύναμαι νὰ ἐπιχειρήσω πράγματα χρηματικὰ τηλικαύτης ῥοπῆς.

Χαίρω μανθάνων ὅτι μέλλεις νὰ ἀναχωρήσῃς ἀπὸ Τοσκάνης. Ἂν εἰς Παρισίους ὑπάγῃς, ὡς καὶ ἐπιθυμῶ καὶ ἐλπίζω, γράμματά μου θέλεις λάβῃ διὰ τοῦ Κ. Γόσσου, ἐκπέμψοντος αὐτὰ πρὸς σὲ ἅμα τῷ φθάσαι εἰς Μασσαλίαν ἢ εἰς Τολῶνα.

Ἡ ὑγεία μου ὠφελήθη ὀλίγον ἐκ τῆς καθημερινῆς ἱππεύσεως. Ἀλλ' ἐδῶ δὲν εἶναι κάλπαι (δρομαῖα ἱππεύματα) ὡς εἰς τὸν ἱππόδρομον τῆς Γενεύης.

Τῷ Κ. Ἕντς δὲ Σατὲλ εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 17 μαρτίου 1829.

Μόλις σήμερον, ἀγαπητέ μου Ἕντς, λαμβάνω τὴν ἐπιστολήν σου τῆς 22 ἰανουαρίου, ἐν τῷ κινεῖν εἰς ὁδοιπορίαν καὶ ἀναθεώρησιν τῶν ἡμετέρων ἀθλιοτήτων κατὰ τὰς ἐσωτερικὰς ἐπαρχίας. Ὁ καιρὸς λοιπὸν δὲν μοὶ συγχωρεῖ ἄλλο εἰμὴ νὰ σὲ γράψω ὅτι ἔλαβον καὶ εὐχαριστῶ ἀπὸ πάσης ψυχῆς τὴν ἐρασμίαν ἐνθύμησίν σου.

Ἐφρόντισα περὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ γράμματος τοῦ πρὸς τοὺς Κ. Μιαούλην καὶ Βουδούρην, ἀπείρως εὐχαριστοῦντας σοι διὰ τὰς περὶ τὰ τέκνα αὐτῶν φιλανθρωπίας.

Τὸν Κ. Βετὰν, ὅστις σοὶ εἶπε τὰ τῆς Ἑλλάδος, πίστευσον, ἰδόντα καὶ τὴν προτέραν, γνωρίζοντα καὶ τὴν ἐνεστῶσαν αὐτῆς κατάστασιν, καὶ ἀξιοχρέως κρίνοντα. Καλόν τι πάντοτε γίνεται, ἀλλὰ μετὰ βραδείας ἐπιδόσεως, διότι αἱ δυσχέρειαι καὶ αἱ ἔνδειαι, πλεῖσται, καὶ πάντα ἐκλογισμὸν ὑπερβαίνουσαι· ἐλπίζω ὅμως εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ὅτι ὁ τόπος θέλει ἀνακύψῃ ἀπὸ τῶν ἐρειπίων, τῶν ὁποίων ἡ θέα οὔτε μὲ κατέπληξεν οὔτε μὲ καταπλήττει.

Σφίγγω τὴν χεῖρά σου, παρακαλῶν νὰ μὲ ἀνακαλέσῃς εἰς τὴν μνήμην *ὅλων ὅσων*, καὶ ἰδίᾳ τοῦ Κ. καὶ τῆς Κ. Μυνιέ.

Πρὸς τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ναυπλίῳ, 19 μαρτίου 1829.

Ἐκ τῶν ἀπὸ 13 καὶ 14 τοῦ τρέχοντος ἐκθέσεων τοῦ πληρεξουσίου τοποτηρητοῦ μανθάνω ὅτι τὸ Ναυπάκτειον φρούριον παρεδόθη ἐκ συμβάσεως τῇ 13 εἰς τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, ὡς βλέπετε ἕκαστα ἐν τοῖς παραρτωμένοις ἐγγράφοις. Ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας νὰ συντάξῃ λοιπὸν διὰ τὴν ἐφημερίδα ἄρθρον συνοπτικώτατον, ἐξαγγέλλον τὸ πρᾶγμα ἄνευ ὑπομνηματισμοῦ ἢ ἄλλης ἐπιστασίας. Ἂς λάβωσι δὲ τὴν πρέπουσαν μνείαν τὰ φροντισθέντα ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου τοποτηρητοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς συμβάσεως κατ' εὐχαρίστησιν πλήρη τῶν Τούρκων.

Τῷ ἐν Ἀρκαδίᾳ ἐκτάκτῳ ἐπιτρόπῳ.

Τριπολιτσᾷ, 20 μαρτίου 1829.

Ἰδὼν ἀσμένως τὴν τῶν κατοίκων τῆς Τριπολιτσᾶς διάθεσιν

ὑπὲρ τοῦ συντελέσαι διὰ συνεισφορᾶς εἰς ἀλληλοδιδακτικοῦ σχολείου σύστασιν, σᾶς ἔδωκα προφορικῶς ἐνώπιον τῶν προκρίτων τῆς πόλεως τὰς δεούσας ἐντολάς, ὅπως καὶ ἡ συνεισφορὰ ἐπιταχυνθῇ καὶ τὰ ἔργα ἀρχίσωσι πρὸς ἑτοιμασίαν τοῦ ἀναγκαίου τόπου. Ἀφ' οὗ δὲ ἡ συνεισφορὰ γείνῃ καὶ οἱ τοῦ σχολείου ἔφοροι παρὰ τῶν συνδρομητῶν ἐκλεχθῶσι, νὰ μοὶ ἀναφέρετε ταῦτα, στέλλοντες καὶ ἀντίγραφον τοῦ καταλόγου τῆς συνδρομῆς, ὅπου θέλω καταγραφῆ καὶ ἐγώ, ὥστε ὅσον ἔνεστι τάχιον νὰ ἐκπερατωθῇ ἡ οἰκοδομὴ τοῦ σχολείου.

Σᾶς ἐπιτρέπω προσέτι νὰ μεταχειρισθῆτε διά τε τὴν ἀνακάθαρσιν τοῦ τόπου, ἐν ᾧ οἰκοδομηθήσεται τὸ σχολεῖον, καὶ διὰ τὴν μεταφορὰν τῆς ὕλης, πεντήκοντα πτωχοὺς καθ' ἑκάστην, δίδοντες αὐτοῖς τὰς μερίδας εἰς ἀργύριον. Νὰ καταστρώσετε δὲ πρῶτον κατάλογον ὅλων τῶν πτωχῶν, καὶ νὰ τοὺς μεταχειρίζεσθε ἐναλλὰξ ἀνὰ πεντήκοντα πᾶσαν ἡμέραν. Καὶ τῆς δαπάνης λόγον θέλετε ἀποδώσῃ, ἵνα πληρωθῆτε παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Μοθώνῃ, 30 μαρτίου 1829.

Κομιστὴς τοῦ παρόντος εἶναι ὁ δόκτωρ Κ. Γόσσος, ὁ καὶ συνταξειδεύσας σχολαίως μετ' ἐμοῦ ἀπὸ Ναυπλίου ἕως ἐδῶ, καὶ ἄριστα δυνάμενος νὰ σὲ ἐκδιηγηθῇ τὰ καθ' ἡμᾶς. Θέλει δὲ σὲ εἰπεῖ ὅτι ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους καὶ πόλεις ἀρχίζουσι νὰ ἀνακύπτωσιν ἐκ τῶν ἐρειπίων, καὶ ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα συνίστανται, ἀλλὰ τῆς πλείστης γῆς χέρσου οὔσης, ὁ λαὸς ἀποθνήσκει τῆς πείνας. Περὶ τούτου δὲν μακρολογῶ, διότι ἱκανὰ συνελάλησα μετὰ τοῦ Κ. Γόσσου, καὶ αὐτὸς θέλει σὲ ἀποδώσῃ ἀκριβῶς τὰς γνώμας μου περίτε τῶν ἀλλοφύλων ἀποικιῶν καὶ

μάλιστα περὶ ὅσων βοηθημάτων κατεπειγόντως χρήζομεν ἵνα ἐπιθεμελιώσωμεν τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς δύω μεγάλας βάσεις, τὴν ἐργασίαν, καὶ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν.

Διὰ νὰ δώσωμεν ἔργον εἰς τὸν λαὸν, χρειάζονται καταβολαὶ, ἢ ἄλλως εἰπεῖν, χρήματα. Διὰ νὰ στήσωμεν ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας, καὶ εἰ δυνατὸν, εἰς ὅλα τὰ χωρία, πάλιν χρήματα θέλομεν, κἂν διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν τόπων, τῶν καθισμάτων, δι᾽ ἀγορὰν ἀβακίων, καὶ πληρωμὴν διδασκάλων.

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, ὅσα μέχρι τοῦ δε ἠδυνήθην νὰ κάμω, δὲν ἔμειναν ἄνευ εὐδοκουμένης ἐκβάσεως· ἐπειδὴ ὑπάρχουσιν ἤδη τοὐλάχιστον 5,000 παιδία ἐξεύροντα νὰ ἀναγινώσκωσι, γράφωσι καὶ ἀριθμῶσι, καὶ ἐξ αὐτῶν ἕως εἴκοσι θέλω βάλῃ εἰς τυπικὸν σχολεῖον, ἵνα ἐξέλθωσιν ἄριστοι διδάσκαλοι δι᾽ ἄλλα ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα. Τὰ 50,000 φράγκα σου θέλουσι λοιπὸν ἐμβῆ εἰς χρῆσιν, καὶ ἐπὶ τούτου θέλω ἐκδώσῃ ἐγκύκλιον τυπωθησομένην εἰς τὰς ἐφημερίδας. Ἀλλὰ μὲ τὴν ποσότητα ταύτην δὲν δύναμαι νὰ συστήσω περισσότερα τῶν ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ σχολείων, μὴ συμπεριλαμβανομένης τῆς συντηρήσεως αὐτῶν καὶ τῆς πληρωμῆς τῶν διδασκάλων. Μὲ χρειάζονται δὲ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ὅλης προνοήσεως, τοὐλάχιστον πεντήκοντα σχολεῖα, ἤτοι 500 ἕως 600,000 φράγκα.

Δὲν εἶναι ἄραγε τρόπος καὶ ἄλλοι κεφαλαιοῦχοι νὰ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμά σου, βάλλοντες εἰς τὴν τράπεζαν τινὰς χιλιάδας φράγκων εἰς ἄθροισιν τῆς εἰρημένης ποσότητος; Διττὸν ἐγίνετο τὸ ἐκ τούτου ὄφελος· τὸ μὲν, ὅτι μᾶς ἐξησφάλιζαν τὴν πίστιν τῆς τραπέζης, τὸ δὲ, μᾶς ἐχορήγουν μέσα νὰ κατασκευάσωμεν ἐντὸς ὀλίγου τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν ἐν τῇ Ἑλλάδι.

Οὐδὲ ἀξιῶ νὰ βάλωσι 50,000 φράγκα ὡς ἔβαλες, οὔτε νὰ τὰ χαρίσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ νὰ τοῖς λογίζεται διὰ τὰ κεφάλαιά των τόκος ὀκτὼ τοῖς ἑκατὸν, τὸν ὁποῖον θέλουσι λάβῃ ἀκριβῶς εἰς ἓν ἔτος· διότι ἐπὶ τούτῳ ζητῶ τὴν βοήθειαν ταύτην, ὅπως

πληρώσω ἀπλᾶ δὴ καὶ τοὺς τόκους, καὶ πρὸς τοὺς θέλοντας, καὶ τὰ κεφάλαια τὰ κατατεθέντα τὸ παρελθὸν ἔτος. Ἐλπίζων λοιπὸν ὅτι τὸ γράμμα τοῦτο θέλει σὲ εὐρεῖ ἐν Παρισίοις, δὲν ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῶν πρεσβειῶν σου παρὰ τοῖς κυρίοις Δελεσσὲρ, Λαφὶτ, Τερνῶ, Καζιμὶρ Περιὲ, Ἀνδρέα Κοτιὲ, Λαπαγροὺς, Θωμᾶ κτλ. Προβαίνων δὲ καὶ περαιτέρω, ἐκ τοῦ νομίζειν ὅτι εἶναι ἕτοιμοι νὰ δεχθῶσι τὴν πρότασίν μου, πεποιθότως δίδω ἀπὸ σήμερον εἰς τὸν Κ. Δαστερὶ παραγγελίαν νὰ μὲ ἀγοράσῃ διάφορα πράγματα χρειωδέστατα καὶ εἰς τὰ ὑπάρχοντα ἤδη σχολεῖα καὶ εἰς τὴν σύστασιν τῶν μελλόντων.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ μαΐου μηνὸς γενησομένης τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἐπιθυμῶ νὰ τῆς δώσω λόγον τῆς χρήσεως τῶν βοηθημάτων ὅσα εὐμενῶς μοι ἐδόθησαν παρὰ τῶν φίλων τῆς Ἑλλάδος. Θερμῶς λοιπὸν σὲ παρακαλῶ νὰ μοὶ στείλῃς εἰς ἀντίγραφον τὸν τρέχοντα λογαριασμόν μας, ἵνα ἴδω ἂν τὰ κατάστιχά μας ἦναι σύμφωνα, καὶ πόσας ποσότητας ἔλαβον παρὰ σοῦ.

Ἡ αὐτὴ συνέλευσις μέλλει νὰ δώσῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν τὴν δέουσαν πληρεξουσιότητα διά τε τὴν μεγάλην ὑπόθεσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐθνικοῦ χρέους καὶ διὰ νέον δάνειον. Τοῦτο δὲ, ἂν μὲν αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις μᾶς δώσωσι τὰς ὀχυρώσεις ἃς ταῖς ἐζήτησα, εὐκόλως θέλει γενῇ· εἰ δὲ μὴ, ἀναγκαιότατον ὂν, καὶ οὕτω πρέπει νὰ ἐνεργηθῇ μετὰ τῶν λοιπῶν ὑποθέσεων διὰ πληρεξουσίων τῆς Ἑλλάδος ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ.

Πολλάκις μοι ἐπρόβαλες τὸν Πρίγγιπα Σοῦτσον ὡς διπλωματικὸν πράκτορα. Ἀλλ' ἐνταῦθα οὐδεὶς θελήσει αὐτὸν, διότι δὲν τὸν γνωρίζουσιν ὡς Ἕλληνα. Ἴσως δὲ ἀργότερα τὸν δεχθῶσιν. Ὅθεν ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ στείλω τινὰ τῶν ἐγχωρίων, καὶ θέλω τὸν στείλῃ παρὰ σοὶ καὶ ὑπὸ σέ. Ἓν δὲ τῶν πρεσβευμάτων αὐτοῦ θέλει εἶσθαι τὸ νὰ κατορθώσῃ νὰ δυνηθῇ ἡ Ἑλλὰς νὰ ἀποδείξῃ πράκτορας παρὰ ταῖς προστάτισιν αὐλαῖς, ἠξιωμένους προσηγορίας προσέδρων ἐπιτετραμμένων τὰς ὑποθέσεις. Καὶ ἂν αἱ τρεῖς αὐλαὶ συναινέσωσι, θέλω τοὐλάχιστον τρεῖς, ἐξ ὧν εἷς ἐλπίζω ὅτι θέλεις δεχθῇ νὰ ἦσαι, καὶ

γράψον μοι, παρακαλῶ, ἀπὸ τοῦδε τὴν διάθεσίν σου.

Ὁ Κ. Γόσσος, πολλάκις εὑρεθεὶς μετ' ἐμοῦ ἐπὶ ἓν ἔτος, θέλει σοὶ εἰπεῖ πῶς περῶ τὴν ζωήν μου, καὶ τότε θέλεις βεβαιωθῇ ὅτι ὄχι ἐξ ἀθελησίας ἢ ἀπρονοησίας πάσχει ἔλλειψιν ἀκριβείας ἡ ἀλληλογραφία μου ἡ πρὸς τοὺς φίλους τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίᾳ πρὸς σέ.

Λέγει δὲ ὁ Κ. Γόσσος ὅτι ἀφ' οὗ ἀναλάβῃ τὴν ὑγείαν του θέλει μᾶς ἐπιστρέψῃ· τὸ ὁποῖον καὶ θερμότατα ἐπιθυμῶ. Τρέφω μάλιςα ἐλπίδας ὅτι ἕως τότε θέλω δυνηθῆ νὰ τὸν παραγγείλω νὰ φέρῃ μαζί του καὶ διακοσίας οἰκογενείας καλῶν Ἐλβετῶν, εὑρησόντων ἐν Ἑλλάδι γῆν, ἐργασίαν, καὶ εὐτυχῆ ὕπαρξιν.

Ἤθελα ἐν τοσούτῳ νὰ συστήσω ἓν ἐργαστήριον ἵνα δώσω εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸ Βελγικὸν ἄροτρον· πρὸς ὃ χρειάζονται ἐργάται, ἄροτρον εἰς παράδειγμα, καὶ ἄνθρωπος ἔμπειρος τῆς αὐτοῦ χρήσεως. Τὰ περὶ τούτου πάντα θέλει σοι ἐξηγήσῃ ὁ Κ. Γόσσος, καὶ ἴδε ἂν ἦναι εὐκολώτερον νὰ μοὶ πέμψῃς τὸν στόλον τοῦτον, συνεργίᾳ ἢ τοῦ Κ. Δομβάλ, ἢ τῆς ὑμετέρας γεωργικῆς ἑταιρίας τῆς ἐν Γενεύῃ.

Πρὸς τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Μοθώνῃ, 1 ἀπριλίου 1829.

Βλέπετε, Κύριοι, ἐκ τῶν προσαρτωμένων ἀντιγράφων τὴν αἰσίαν ἔκβασιν τῶν μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Μαιζῶνος κοινολογιῶν μου περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων. Προτίθεμαι δὲ, καὶ χρέος μου κρίνω νὰ διορίσω 500,000 φράγκα εἰς βοήθειαν τῶν ἐπαρχιῶν ὅσαι μᾶλλον ἐκακοπάθησαν ἐκ τῆς τοῦ ἐχθροῦ παρουσίας, καὶ σήμερον ἀδυνατοῦσι νὰ γεωργήσωσι καὶ νὰ ἐπανορθώσωσι τὰ χωρία των.

Ἀλλ' ἵνα ἡ βοήθεια δοθῇ μετὰ δικαιοσύνης καὶ πρὸς ὠφέλειαν, προνοητέον ὅσα ἐξεθέμεθα ἐν τῇ συναπτομένῃ πρὸς τοὺς ἐκτάκτους ἐπιτρόπους καὶ τοὺς προσωρινοὺς διοικητὰς ἐγκυκλίῳ, ἣν ὁ γραμ-

ματεὺς τῆς ἐπικρατείας ἐκτυπωσάμενος διαπεμψάτω ἄνευ ἀναβολῆς.

Μέχρι δὲ τῆς ἐλεύσεως τῶν πληροφοριῶν τῶν διοικητῶν σᾶς προσκαλῶ, κύριοι, νὰ ἑτοιμάσετε γνώμην προβάλλουσάν μοι ὅσους ἀσφαλισμοὺς δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ λάβῃ ὥστε νὰ λείψῃ μὲν πᾶσα κατάχρησις καὶ σφετερισμός, νὰ ἐπικρατήσῃ δὲ τὸ ἀκριβοδίκαιον εἰς τὴν διανομὴν τῆς προκειμένης βοηθείας.

Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς κατὰ τὴν Πελοπόννησον Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους καὶ Προσωρινοὺς Διοικητάς, καὶ πρὸς τὸν κατὰ τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα Πληρεξούσιον Τοποτηρητήν (*).

Μοθώνῃ, 1 ἀπριλίου 1829.

Ἓν ἑκατομμύριον φράγκων θέλει κατατεθῆ εἰς τὸ Ταμεῖον τῆς Κυβερνήσεως ἐντὸς τοῦ παρόντος μηνὸς ἐκ τῶν μὴ πληρωθέντων ἐν καιρῷ βοηθημάτων, ἅτινα χρεωστεῖ ἡ Ἑλλὰς εἰς τὴν εὐεργετικὴν διάθεσιν τῆς Α. Χ. Μ.

Μολονότι ἡ ποσότης αὕτη εἶναι πολλὰ μικρὰ ὡς πρὸς τὸ ἔλλειπον (deficit) τοῦ ἐθνικοῦ Ταμείου καὶ τὰς κατεπειγούσας ἀνάγκας ὅλων ἐν γένει τῶν κλάδων τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας, μ' ὅλα ταῦτα νομίζομεν χρέος μας νὰ προσδιορίσωμεν μέρος τῆς διαληφθείσης ποσότητος πρὸς βοήθειαν τῶν ἐπαρχιῶν, αἵτινες ἔπαθον τὰ πλειότερα δεινὰ ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ ἐχθροῦ, καὶ τῶν ὀλεθρίων συνεπειῶν τῆς ἀταξίας, ἕνεκα τῶν ὁποίων κατήντησαν εἰς ἀθλίαν κατάστασιν.

Ἐπεθυμοῦμεν νὰ δυνηθῶμεν νὰ λάβωμεν τὸ μέτρον τοῦτο ἀπὸ τὸν Φεβρουάριον μῆνα· ἀλλ' ὅμως ὅλαι αἱ προσπάθειαι, τὰς

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 13 ἀπριλίου.

ὁποίας ἐπ' αὐτὸ τοῦτο κατεβάλομεν, δὲν ἐπέφερον μέχρι τοῦδε ἄλλο ἀποτέλεσμα παρ' αὐτό, τὸ ὁποῖον σήμερον σᾶς κοινοποιοῦμεν. Μ' ὅλα ταῦτα, ἐὰν τῆς ἤδη προσδιοριζομένης μικρᾶς ποσότητος ἡ χρῆσις γενῇ κατὰ τὸν τρόπον, τὸν ὁποῖον θέλομεν σὲ διαγράψει ἐνταῦθα, εἴμεθα εὐέλπιδες, ὅτι τὸ πλέον ταλαιπωρημένον μέρος τοῦ λαοῦ θ' ἀρχίσει νὰ ἀπαλλάττεται τῆς ἐνδείας, ὑπὸ τῆς ὁποίας πιέζεται.

Κρίνομεν δὲ χρέος μας νὰ βοηθήσωμεν κατὰ προτίμησιν τοὺς πολίτας ἐκείνους, οἵτινες πορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐντίμως διὰ τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς, καὶ εὑρίσκονται ἤδη στερημένοι καλύβης, βοσκημάτων καὶ ἐργαλείων. Ἐπομένως ἡ βοήθεια αὕτη θέλει συνίσταται εἰς βόας, γέννημα διὰ σπόρον καὶ γεωργικὰ ἐργαλεῖα· θέλει δὲ δοθῇ ἐπὶ λόγῳ δανείου.

Διορίζεσαι λοιπόν, κύριε, νὰ προσκαλέσῃς τὰς Δημογεροντίας τῶν χωρίων νὰ ἐκθέσωσι τὰς αἰτήσεις των, καὶ μετὰ ὥριμον περὶ τούτων σκέψιν θέλεις μᾶς προτείνει τὰ ἐφεξῆς:

α'. Τὸν ἐλάχιστον ὅρον τῆς ποσότητος, ἥτις δύναται νὰ θεραπεύσῃ ἐπιεικῶς τὰς ἀνάγκας τῶν ἀπόρων γεωργῶν.

β'. Τὸν τρόπον τῆς χρήσεως τῆς ποσότητος ταύτης· καὶ

γ'. Τὰς ἀσφαλείας, τὰς ὁποίας δύνασαι νὰ λάβῃς ὥστε καὶ ἡ χρῆσις τῆς χρηματικῆς βοηθείας ταύτης νὰ γένῃ κατὰ τὸν διαληφθέντα τρόπον, καὶ ἡ τῶν δανείων ἀπόδοσις νὰ ἐνεργηθῇ εἰς ὡρισμένον διάστημα χρόνου.

Ἐὰν δὲ νέα βοηθήματα ἐπαυξήσωσι κατὰ τὰς ἐλπίδας μας τοὺς πόρους τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, θέλομεν προθυμοποιηθῇ ἐπίσης νὰ μεταδώσωμεν ἐξ αὐτῶν καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων, ὅσοι, ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων ἔπαθον δυστυχημάτων κατὰ τὸ παρελθὸν ὀκταετὲς διάστημα, δὲν εἶναι ἤδη εἰς κατάστασιν νὰ ἀνεγείρωσι τὰς οἰκίας των.

Θέλεις γνωστοποιήσει καὶ εἰς αὐτοὺς τούτους τὸν σκοπόν μας, διὰ νὰ προδιαθέσωσι τὰς αἰτήσεις των, τὰς ὁποίας καὶ θέλεις μᾶς κοινοποιήσει ἀφ' οὗ πρῶτον τὰς λάβῃς εἰς σκέψιν.

Τῷ Διοικητῇ τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων.

Ἀρκαδίᾳ, 3 ἀπριλίου 1829.

Ἀφ' οὗ ἐπεσκέφθην τὰς ὑπὸ τὴν διοίκησίν σας ἐπαρχίας, ἀφ' οὗ ἔλαβον καὶ ἐθεώρησα ὅσας μοι παρέστησαν ἀναφορὰς διὰ τῶν προκρίτων καὶ δημογερόντων αὐτῶν, κρίνω νὰ σᾶς δώσω ἐγγράφως καὶ κεφαλαιωδῶς ὅσα σᾶς παρήγγειλα λεπτομερέστερον ἀπὸ ζώσης.

Ἐπειδὴ ἡ Μεσσηνία, καί τοι ἀναψυχομένων ὁπωσοῦν τῶν ἀθλιωτάτων αὐτῆς ἐπαρχιῶν ἐκ τῆς ἐν τοῖς φρουρίοις διατριβῆς τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων, δεῖται ταχίστης τῆς παρὰ τῆς κυβερνήσεως βοηθείας, ἡ δὲ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ πορισθῇ τὴν βοήθειαν ἐξ αὐτῶν τῶν προσόδων τοῦ τόπου, σᾶς προσκαλοῦμεν, πρῶτον, νὰ ἐνοικιάσετε διὰ δημοπρασίας ὅλους τοὺς ἐν ταῖς τρισὶν ἐπαρχίαις δημοσίους μύλους, καὶ δεύτερον, νὰ πωλήσετε εἰς τοὺς πλειοδοτήσοντας, τὰ δημόσια μελίσσια, ἔτι δὲ καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὰ ἄλλα πράγματα ὅσα παράκεινται εἰς χεῖρας τοῦ φρουράρχου Κορώνης. Ζητήσατε δὲ παρ' αὐτοῦ, πρὶν τῶν γενησομένων δύω πωλήσεων, τὴν σημείωσιν τῶν σωζομένων καὶ τῶν ἐξοδευθέντων πραγμάτων, τὴν ὁποίαν καὶ ἐγὼ τοῦ ἐζήτησα, ἀλλὰ βραδύνει, καὶ χρεία νὰ τὸν προτρέψετε πάλιν ἀπὸ μέρους μου νὰ μοὶ τὴν στείλῃ. Τρίτον δὲ, νὰ ἐνοικιάσετε καὶ ὅλα τὰ ἐθνικὰ περιβόλια.

Τὰ ἐκ τῶν πωλήσεων καὶ μισθώσεων τούτων προελευσόμενα χρήματα, ἰδιαιτέρως θέλουσι χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἀνωτέρω δηλωθεῖσαν βοήθειαν. Ἀλλὰ πρώτιστα πάντων θέλετε φροντίσῃ νὰ περιθάλψετε περὶ τὰς διακοσίας οἰκογενείας ἀνθρώπων θανατωθέντων εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ πολέμου περὶ τοὺς κατὰ τῶν φρουρίων ἀγῶνας.

Αὕτη δὲ ἡ προσωρινὴ περίθαλψις, καθ' ἃ ἐπληροφορήθην, δύναται νὰ ἦναι ἀνὰ ἓν κοιλὸν σίτου εἰς ἑκάστην οἰκογένειαν, ἀμέσως διδόμενον. Ἡ δαπάνη ἀναβήσεται μέχρι περίπου τῶν 5,000 γροσίων, καὶ παραγγέλλεσθε νὰ τὴν κάμετε ἄνευ ἀναβολῆς.

Παρατίθημι δὲ εἰς τὴν προσωπικήν σας εὐθύνην τὸ ἀκριβοδίκαιον

τῆς διανομῆς τοῦ βοηθήματος, καὶ προνοήσατε λοιπὸν πᾶν ὅ,τι κρίνετε πρόσφορον ὅπως ἑκάστη οἰκογένεια ἀπολάβῃ ἀναφαιρέτως τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς μικρᾶς ταύτης ἐπισκέψεως.

Γνωρίζετε ὅσα διεξηγήθην πρός τε τὸν Μαρσιάλην Κ. Μαιζῶνα καὶ πρὸς τὸν καθόλου οἰκονόμον τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ περὶ τῆς ἀποζημιώσεως τῆς ὀφειλομένης εἰς τοὺς γεωργοὺς τοῦ Πεταλιδίου, τῆς Μοθώνης, καὶ τῆς Κορώνης, δι ὅσας ζημίας ἔπαθον τὰ χωράφιά των εἰς τὸ πέρασμα τῆς γαλλικῆς ἐκστρατείας· φροντίσατε λοιπὸν ὅπως ἡ τοιαύτη ἀποζημίωσις πληρωθῇ ὅσον τάχιστα, δίδοντες εἰς τὸν γαλλικὸν οἰκονόμον ὅσας διασαφήσεις ζητήσῃ. Καὶ ἂν μὲν κατορθώσετε νὰ πληρωθῶσι 12 ἕως 15,000 φράγκα, (ὅρος ἐλάχιστος κατὰ τὰς ἐκτιμήσεις τῶν ἐγχωρίων πραγματογνωμόνων), ἔςω φροντὶς ὑμῶν διαφέρουσα καὶ ἀκριβασμὸς ἀτενὴς περὶ τὴν διανομὴν τῆς ἀποζημιώσεως. Ἐὰν δὲ ἀποτύχετε, δηλώσατε εἰς ἡμᾶς ἀνυπερθέτως τὸ πρᾶγμα, ὅπως ἡ κυβέρνησις ἐκπληρώσῃ τὰς παρ᾽ αὐτῆς προγενομένας εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους ὑποσχέσεις.

Περὶ δὲ τῶν ὁλοσχερεστέρων χρειῶν τῶν ἐπαρχιῶν θέλετε λάβῃ ὑμεῖς τε καὶ οἱ συνδιοικηταὶ ἐγκυκλίους διαταγὰς, καὶ κατὰ τὰς ἀπαντήσεις σας θέλει πράξῃ ἡ κυβέρνησις.

Ἤδη μεταβαίνομεν εἰς ἄλλα τινὰ ἐπίσης σπουδαῖα, τὸ περὶ συστάσεως δηλαδὴ τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων, καὶ τὸ περὶ ἐπανορθώσεων πόλεών τε καὶ προαστείων τῶν ὑπὸ τὴν διοίκησίν σας τριῶν ἐπαρχιῶν.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου, σᾶς ἐπιτρέπομεν νὰ ἐπισκευάσετε τὸ ἐν Κορώνῃ σωζόμενον τζαμίον καὶ νὰ τὸ μετασχηματίσετε εἰς σχολεῖον ἀλληλοδιδακτικὸν, λαμβάνοντες μὲν τὴν δαπάνην ἐκ τῶν χρημάτων τῶν ἀνωτέρω σημειουμένων ἐπιτοπίων προσόδων, ἐρωτῶντες δὲ τὸν ἐν Μοθώνῃ ἀλληλοδιδάσκαλον περὶ τῆς ἐγκανόνου κατασκευῆς τῶν τε καθισμάτων καὶ τραπεζῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀναγκαίων τοῦ σχολείου, εἰς τὴν ὁποίαν πάντως εὑρήσετε προθύμους νὰ σᾶς βοηθήσωσι τοὺς τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ τέκτονας. Ὁ αὐτὸς μάλιστα διδάσκαλος ἠδύνατο ἴσως ν᾽ ἀρχίσῃ νὰ διδάσκῃ τὰ ἐν Κο-

ρώνη παιδία, ἕως ὅτου κατασκευασθῇ καὶ ἑτοιμασθῇ τὸ τῆς Μοθώνης σχολεῖον· καὶ τότε, ἅμα ἀνοιχθέντος τοῦ σχολείου, θέλει ἀρχίσῃ νὰ λαμβάνῃ μισθὸν 200 γρόσια κατὰ μῆνα.

Σᾶς ἔδειξα τὸ μέρος ὅπου τὸ τῆς Μοθώνης σχολεῖον πρέπει νὰ οἰκοδομηθῇ ἐκ τῶν 5,000 γροσίων τῆς προγενομένης συνεισφορᾶς, τὴν ὁποίαν, ἐὰν δὲν ἀρκέσῃ, ἕτοιμοι εἴμεθα νὰ συμπληρώσωμεν, ὅπως ἡ οἰκοδομὴ λάβῃ ἐν πᾶσι τὴν προσήκουσαν συμμετρίαν. Καὶ ὁ γάλλος μηχανικὸς προσέφερεν ἡμῖν τὴν αὐτοῦ ὑπουργίαν πρὸς τὴν ὑποτύπωσιν τοῦ τε σχολείου, καὶ τῶν πόλεων καὶ χωρίων ὅσα σήμερον αὐτόχρημα ἐρειπιῶνες ὑπάρχουσιν. Ὑμέτερον ἄρα εἶναι νὰ ἐπισπεύσετε ὅσον τὸ δυνατὸν τὸ πλήρωμα τῆς φιλέλληνος ὑποσχέσεως, ὅπως αἱ ἀνοικοδομήσεις αἱ πολλαχοῦ ἤδη ἀρχόμεναι, γίνωνται κατὰ τύπον κανονικόν τε καὶ ἔμμουσον. Γενομένων δὲ τῶν σχεδίων, νὰ μᾶς τὰ πέμψετε ἵνα τὰ θεωρήσωμεν, καὶ ἐπικυρώσαντες διατάξωμεν τὴν αὐτῶν ἀκριβεστάτην ἐκτέλεσιν.

Σᾶς ἐπιτρέπομεν προσέτι νὰ τελειώσετε ὅπερ ἠρχίσατε νὰ κατασκευάζετε οἴκημα εἰς Νεόκαστρον, ἅμα προνοοῦντες καὶ περὶ τῶν τειχῶν τῶν σωζομένων περὶ τὸ οἴκημα τοῦτο, μήπως ἐν καιρῷ δυνηθῶμεν νὰ τὸ κάμωμεν λοιμοκαθαρτήριον. Φροντιστέον δὲ, ὅτε καὶ ὅπου δεήσει, περὶ σχολείου καὶ κατὰ τὸ Νεόκαστρον, τοῦ ὁποίου καὶ τὸν τόπον προσημειώσατε εἰς τὸ σχέδιον τῆς αὐτόθι ἐπανεγερθησομένης πολίχνης.

Περὶ δὲ τῆς ὑγειονομικῆς τε καὶ ἐμπορικῆς ἀστυνομίας τοῦτε αὐτόθι λιμένος καὶ τῶν ἄλλων, θέλομεν σᾶς δώσῃ τὰς χρειώδεις ἐντολὰς ὅταν συνδιαθέσωμεν τέλεον καὶ ἀποφασίσωμέν τινα περὶ τούτου μετὰ τοῦ γάλλου ἀρχηγοῦ. Τὰ αὐτὰ λέγομεν καὶ περὶ τῆς μέχρι τοῦδε γενομένης ἁλιεύσεως τῶν ἐν τῷ ὅρμῳ τοῦ Νεοκάστρου βεβυθισμένων πολυτίμων πραγμάτων. Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ σᾶς παραγγέλλομεν νὰ μᾶς παρέξετε ἀξιοχρεωτάτας πληροφορίας περὶ ταύτης τῆς ἁλιεύσεως, ἂν ἐξακολουθῆται, ἕως ὅτου καὶ τοῦτο συνδιευθετηθῇ μετὰ τοῦ ναυάρχου Κ. Ῥοζαμέλου.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Τσώρτς.

Πάτραις, 7 ἀπριλίου 1829.

Ἡδέως μανθάνω τὰ διὰ τῆς ἐπιστολῆς σας τῆς 26 μαρτίου ἀγγελλόμενα, καὶ εὔελπις εἶμαι ὅτι ἡ παράδοσις τοῦ τε Μεσολογγίου καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ μεγάλως θέλουσι σπεύσῃ τὸ παρ' ἡμῶν σκοπούμενον.

Μόλις φθάσας ἐνταῦθα, σᾶς ἀνεκπέμπω ἀμέσως τὸν ταχυδρόμον. Ἀφ' οὗ δὲ λάβω λεπτομερεστέραν γνῶσιν τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων, θέλω σᾶς στείλῃ τὰς δεούσας ὁδηγίας ὅπως αἱ στρατιωτικαὶ ἡμῶν ἐπιχειρήσεις ὑπάρχωσιν ἀνάλογοι πρὸς τοὺς πόρους ἡμῶν· ὅπερ εἶναι ἀπαραίτητον εἰς ἐπίτευξιν καὶ κατόρθωσιν πάσης ἐπιχειρήσεως.

Ὁδεύων πρὸς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, ἔλαβον τὴν ἐπιστολὴν δι' ἧς μοι ἐμηνύσατε τὴν κατάληψιν τοῦ Μακρυνόρους, καὶ σᾶς συγχαίρω σήμερον, μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι τὰ ἤδη πεφροντισμένα θέλουσι σᾶς καταστήσῃ ἐντὸς ὀλίγου οἷον νὰ τελειώσετε τὰ καλῶς ἀρχηνηθέντα.

Τῷ ἐκτάκτῳ ἐπιτρόπῳ Ἤλιδος.

Πάτραις, 7 ἀπριλίου 1829.

Πολλά μοι παρέστησαν οἱ κάτοικοι τοῦ παρ' ὑμῶν διοικουμένου τμήματος περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν νῦν δημογερόντων, τὰ ὁποῖα εὑρίσκω δίκαια, διότι, ὁπότε αἱ ἐκλογαὶ ἐγένοντο, μέγα μέρος τοῦ τόπου κατείχετο ἀκόμη ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ τὸ πλεῖστον τῶν ἐχόντων κῦρος ψηφοφορίας δὲν ἦσαν συνηγμένοι εἰς τὰς αὐτῶν ἐπαρχίας.

Ἐκ τούτου ὁρμώμενος, σπεύδω νὰ σᾶς προσκαλέσω νὰ ἐνερ-

γήσεις νέαν ἐκλογὴν τῶν δημογερόντων, λαμβάνοντες τὴν εὐκαιρίαν ἐκ τῆς συνελεύσεως τῶν πολιτῶν πρὸς τὸ ἐκλέξαι τοὺς ἐκλογεῖς καὶ πληρεξουσίους τοῦ τμήματος.

Δύνανται δὲ νὰ ἐπανεκλεχθῶσι καὶ αὐτοὶ οἱ σημερινοὶ δημογέροντες ἐὰν εὐδοκῶνται παρὰ τοῦ τόπου, καὶ τότε ἔσονται καὶ ἡμῖν κατὰ διττὸν λόγον εὐδόκιμοι.

Πρὸς τὸ Πανελλήνιον.

Ἐπὶ τῆς *Ἑλλάδος* παρὰ τὴν Ναύπακτον, 10 ἀπριλίου 1829.

Χαρὰν ἱκανὴν μοὶ ἐπροξένησαν αἱ πρὸς τὰς διαφόρους ἀνακοινώσεις μου ἀποκρίσεις τοῦ Πανελληνίου, καὶ μάλιστα ὁ ὑπογραμμὸς τῆς συστάσεως τοῦ τε δικαστηρίου τῶν λειῶν καὶ τοῦ ἀναθεωρητικοῦ συμβουλίου. Οἱ σύνεδροί σας ἄρα οἱ ἐκ τοῦ τμήματος τῶν ἐσωτερικῶν, καὶ ἐξαὐτῶν ἰδίᾳ ὁ συντάξας τὴν ἔκθεσιν καὶ τὸν τύπον τοῦ ψηφίσματος, ἀρίδηλον καταστήσαντες τὴν αὐτῶν δεινότητα, μὲ ἐδίδαξαν ἡλίκα ὑπηρετήματα μέλλουσι νὰ παρέξωσιν εἰς τὴν πατρίδα, ὁπότε δεήσει νὰ προετοιμάσωμεν καὶ ἄλλα ἔργα διὰ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Τὰ αὐτὰ λέγω καὶ περὶ τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ περιεχομένου ἐν τῇ ἐπιστολῇ μου τῆς ..... Ὑπέγραψα ὅμως τὸ σχέδιον τοῦ ψηφίσματος τὸ ἐπιψηφισθὲν παρὰ τῶν πλειόνων τοῦ Πανελληνίου, καί τοι ἀτελοῦς ὄντος τοῦ προνοήματος, καὶ τῆς κυβερνήσεως ὀφειλούσης κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην καταρτίσαι δίχως ἀναβολῆς τὰ ἀποβλέποντα εἰς τὰς κενὰς γαίας τοῦ δημοσίου, ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ πολῖται, κατὰ τὸ σχέδιον τῶν πόλεων, ζητοῦσιν ἄδειαν νὰ κτίσωσιν οἰκίας ἢ ἄλλας κατασκευάς.

Προτρέπω λοιπὸν τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τμῆμα νὰ ἐμμελετήσῃ εἰς τοῦτο, ἐμμελετήσω δὲ καὶ ἐγὼ, καὶ γράψω τὴν γνώ-

μην μου πρὸς ὑμᾶς. Διότι μετὰ τὴν ἐν Πάτραις γενομένην μοι τῶν τόπων ἐπίσκεψιν, καὶ τὰς τοσαύτας αἰτήσεις τῶν πολιτῶν, ἀδύνατον εἶναι, λέγω καὶ πάλιν, νὰ ἀναβάλωμεν ἐπὶ πλέον τὰς ἀποφάσεις ἐκ τῶν ὁποίων καὶ μόνων δύναται νὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ ἀνέγερσις τῶν Πατρῶν.

Τὸ Πανελλήνιον ὅμως ἀπατᾶται, ἐὰν νομίζῃ ὅτι ἔδωκε γνώμην ὠφέλιμον, ἐνάγον τὴν κυβέρνησιν νὰ ἀναδεχθῇ αὐτὴ τὰ περὶ τὰ ἕλη τῆς Γλυκιᾶς ἔργα. Διότι καὶ οἱ πόροι τοῦ δημοσίου τῷ εἶναι γνωστοί, καὶ αἱ δικαίῳ τε καὶ προνοητικῷ τῷ λόγῳ δοτέαι παρὰ τῆς κυβερνήσεως βοήθειαι εἰς τὰς ἐπαρχίας αἵτινες ἐπικαλοῦνται τὴν ἀντίληψιν αὐτῆς. Ἀπεῤῥίψατε λοιπὸν τὴν περὶ τῶν ἑλῶν πρότασιν δι ἄλλους λόγους, τοὺς ὁποίους ἐπιθυμῶ νὰ μάθω. Ἂν δὲν μοὶ τοὺς εἴπητε, κύριοι, τότε καὶ πάλιν ἀναμελετήσας τὴν ὑπόθεσιν, ἴσως τὴν ἀποφασίσω ἀπ' ἐμαυτοῦ, μόνος ἀναδεχόμενος τὴν ὅλην εὐθύνην.

Ἡ κυβέρνησις μεριμνήσει, οὐδ' ἀμελήσει περὶ τῶν προνοήσεων ἅς μοι προβάλλει τὸ Πανελλήνιον, ὅπως κατασταθῇ ἐπ' ὠφελίμου βάσεως ἡ εἰς τοὺς Ἀμερικανοὺς γενομένη παραχώρησις γαιῶν περὶ Κόρινθον πρὸς συνοικισμὸν τῶν πτωχῶν.

Σᾶς γράφω, κύριοι, ὢν ἤδη περὶ τὸ τέρμα σχεδὸν τῆς περιοδείας μου. Καὶ μεγάλη εἶναι ἡ ἀπόλαυσίς μου δι ὅσα ἠδυνήθην νὰ παρατηρήσω αὐτὸς ἐγὼ ἐντὸς ἑκάστης ἐπαρχίας. Ἤδη λοιπὸν γνωρίσας ἐκ τοῦ ἐγγὺς τοὺς ἀνθρώπους τε καὶ τὰ πράγματα, εὔελπις εἶμαι ὅτι, Θεοῦ βοηθοῦντος, θέλω ἐκπληροῦν εὐσκοπώτερον τὰ χρέη μου καὶ ἀξίως τῆς εἰς ἐμὲ πίστεως τοῦ λαοῦ.

Τῷ Μαρσιάλῃ Κ. Μαιζῶνι.

Ναυπλίῳ, 19 ἀπριλίου 1829.

Ἀπαντῶ πρὸς τὸ ἔντιμον γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος δι-

οὗ ηὐδοκήσατε νὰ μοὶ στείλετε κατάλογον τῶν στρατιωτικῶν Γάλλων ὅσοι ἀγαπῶσι νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὸ τακτικὸν Ἑλληνικὸν σῶμα. Μὴ ἀμφιβάλλετε δὲ ὅτι προθυμηθήσομαι νὰ κάμω χρῆσιν τοῦ τοιούτου βοηθήματος, καὶ νὰ παρασκευάσω ὅσον ἔνεστιν εὐάρεστα τὰ περὶ τοὺς γενναίους τούτους ἄνδρας, οἵτινες, συμφερόμενοι μὲ τὴν εὐεργετικὴν προαίρεσιν τοῦ βασιλέως των, μᾶς γίνονται πρόθυμοι βοηθοί.

Ἐν τῇ παρούσῃ μου προστίθημι καὶ τὰς αἰτήσεις ἃς σήμερον προφορικῶς σᾶς ἀπέτεινα, καὶ παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα νὰ φροντίσῃ περὶ αὐτῶν.

Αἱ ἀποθῆκαι μας εἶναι κεναὶ ἀπὸ πολέμου ἐφόδια, καὶ ἂν μᾶς δώσετε ἀμέσως πυρίτιδος μέρος τὸ ἱκανὸν, ἀπαλλαττόμεθα ἀπὸ παραγγελίας καὶ προμηθεύσεις, τὰς ὁποίας συνήθως οἱ κερδοσκόποι καθιστῶσι βαρυτάτας εἰς τὴν ἡμετέραν κυβέρνησιν.

Ἐνέκρινεν ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης τὰ κανονισθέντα ὅπως εἰς τὸ ἑξῆς τὸ τακτικὸν Ἑλληνικὸν στράτευμα ζῇ συσσιτούμενον. Ἀλλὰ μᾶς λείπουσι χύτραι· καὶ ἂν αἱ ἐν τοῖς Μεσσηνιακοῖς φρουρίοις ἀποθῆκαι σας ἠδύναντο νὰ μᾶς παρέξωσι μερικὰς, καὶ δώσετε προσταγὰς ἐπὶ τούτῳ, ἠθέλαμεν χρεωστεῖ πολλὴν τὴν χάριν εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα.

Τέλος, ἂν καὶ ὁ ναύαρχος Κ. Ῥοζαμέλος συμπνεύσῃ μὲ τὴν γενναίαν ὑμῶν εὐμένειαν, θέλει δώσῃ καὶ ἡ Ἐξοχότης του πλοῖον ἐκ τοῦ βασιλικοῦ στόλου ἵνα μεταφέρῃ ἀπὸ Νεοκάστρου εἰς Ναύπλιον τήν τε πεδινὴν κανονοστοιχίαν, καὶ τὰ τουφέκια, καὶ τὴν πυρῖτιν, καὶ χύτρας, καὶ ὅσα ἄλλα ἠθέλετε εὐδοκήσῃ νὰ παραχωρήσετε εἰς τὸ τακτικὸν Ἑλληνικὸν σῶμα.

Τῷ Μαρσιάλῃ Κ. Μαιζῶνι.

Ναυπλίῳ, 19 ἀπριλίου 1829.

Ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἀνασχομένη νὰ ἔλθῃ μέχρι Ναυπλίου, εἶδε μὲν ἐκ τοῦ ἐγγὺς τὰ στοιχεῖα τῶν στρατιωτικῶν μας καταστημάτων καὶ τὴν ὑπόστασιν τοῦ τακτικοῦ Ἑλληνικοῦ σώματος, ἐπευφημοῦσα δὲ εἰς τοὺς πρώτους καρποὺς τῶν ἡμετέρων ἀγώνων ηὐδόκησε νὰ μᾶς ἀναγγείλῃ ὅτι κατὰ τὴν εὐεργετικὴν τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν ἄνακτος προαίρεσιν ἕτοιμοι εἶσθε νὰ δώσετε εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τὰς χρηματικὰς χορηγίας ἃς νεύει ὁ βασιλεὺς νὰ ἐπιχορηγήσῃ ἐξῃρημένως εἰς τοῦτο τὸ κυριώτατον μέρος τῆς τοῦ τόπου ἐπανορθώσεως.

Ἡμεῖς δὲ, κύριε Μαρσιάλη, εἰλικρινέστερον μαρτύριον τῆς εὐγνωμοσύνης μας δὲν δυνάμεθα νὰ σᾶς δώσωμεν, οὐδὲ ἀσφαλέστερον πίστωμα τῆς ἡμῶν προθυμίας εἰς τὸ πληρῶσαι μετὰ πάσης τῆς εὐλαβείας τὰς μεγαλοψύχους τῆς χριστιανικωτάτης αὐτοῦ Μεγαλειότητος βουλὰς, εἰμὴ ἐπαναφερόμενοι εἰς τὰ ἐν Μοθώνῃ διομολογηθέντα, καὶ ἐν τῷ προσαρτωμένῳ ὑπομνήματι περιλαμβανόμενα, καὶ ἤδη καὶ ἐν μεγάλῳ μέρει ἐκτελεσθέντα. Διότι καὶ ἀξιωματικοὶ, καὶ ὑπαξιωματικοὶ, καὶ στρατιῶται, οἱ θελήσαντες νὰ ἐμβῶσιν εἰς ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος, τελοῦσιν ἤδη εἰς τὸ τακτικὸν σῶμα, καὶ οἱ πυροβολικοὶ τέκτονες ἐργάζονται εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν κρεββατίων τῶν πυροβόλων τοῦ Ναυπλιακοῦ φρουρίου. Καὶ τὰ ἄλλα δὲ ἄρθρα τοῦ προϋπομνήματος τῆς 1 ἀπριλίου θέλουσιν ἐπαλλήλως ἐκτελεσθῆ, συνεργούσης, ὡς ἐλπίζομεν, τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος τὸ αὐτῆς μέρος.

Προσάπτομεν ἐνταῦθα τὴν ἐνεστῶσαν ἀναγραφὴν τῶν ἡμετέρων τακτικῶν στρατευμάτων, καὶ τῶν ἐξοδευομένων σήμερον παρὰ τῆς κυβερνήσεως εἰς συντήρησιν αὐτῶν. Εὐκόλως δὲ δυνάμεθα νὰ αὐξήσωμεν αὐτὰ μέχρις ἑξακισχιλίων ἢ καὶ ὀκτακισχιλίων ἀνδρῶν, ἀφ' οὗ κατασφαλισθῶσιν οἱ ἐπὶ τούτῳ πόροι, εἰσβιβάζοντες εἰς τὰ

τακτικὸν τοὺς μαχίμους ἄνδρας τοῦ Ῥουμελικοῦ καὶ τῆς Μάνης.

Ἐὰν τὰ εἰς τοῦτο χρειώδη ἐνδύματα καὶ ἡ ἄλλη παρασκευὴ μᾶς ἐχορηγοῦντο ἐκ τῶν φιλοτιμημάτων τοῦ βασιλέως ὑπὲρ τῶν πρώτων ἐξόδων, καὶ μᾶς ἤρχοντο ἐντὸς τοῦ ἰουνίου μηνὸς, ἀδιστάκτως σᾶς βεβαιοῦμεν, κύριε Μαρσιάλη, ὅτι πρὸ τοῦ ἐπερχομένου φθινοπώρου γενναίως ἤθελε προχωρήσῃ ἡ προκειμένη σύστασις. Διὸ καὶ παραθέτομεν ἐνταῦθα σημείωσιν τῶν ὧν χρήζομεν ἐνδυματικῶν καὶ παρασκευαστικῶν πραγμάτων.

Θέλοντες δὲ νὰ κατασφαλίσωμεν διὰ κανονισμοῦ εἰδικοῦ τὴν διαχείρισιν τῶν χορηγημάτων τῶν εἰς σύστασιν καὶ συντήρησιν τοῦ τακτικοῦ σώματος ἀποτεταγμένων, καὶ ταμεῖον στρατιωτικὸν ἐν Ναυπλίῳ νὰ στήσωμεν, πάλιν τὴν ἀρίστην εὐμένειαν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἐπικαλούμεθα πρὸς τὸ διορίσαι ἡμῖν ἕνα τῶν περὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ ὑμετέρου στρατοῦ, εὖ διακείμενον ἵνα ἀναδεχθῇ τὰ τῆς διαχειρίσεως ταύτης.

Ἡ μηνιαία δόσις ἣν θέλετε κρίνῃ νὰ προσδιορίσετε διά τε τὴν συντήρησιν τοῦ τακτικοῦ σώματος καὶ διὰ τὰς πρώτας δαπάνας, θέλει ἀνατεθῇ ὅλως εἰς τὸ ταμεῖον τοῦτο, καὶ εἰς τὴν ἀναγκαίαν ἐπισκευὴν τῶν φρουρίων, κατασκευὴν στρατώνων, στρατιωτικῶν νοσοκομείων, κτλ.

Παυόμενοι δὲ τοῦ λόγου, κύριε Μαρσιάλη, δὲν κρύπτομεν τὴν ἐπιθυμίαν ἣν ἔχομεν νὰ μάθωμεν ἐὰν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος μηνιαῖον χορήγημα θέλῃ ληφθῆ ἐκ τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων, ἢ ἂν δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ περιμένῃ ταῦτα πρὸς μόνην βοήθειαν τῶν ἐπαρχιῶν τῶν ὁποίων γνωρίζει ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης τὴν ἀθλιότητα. Αἱ 500,000 φράγκων τὰ ὁποῖα ἤδη ἐδώκαμεν εἰς τοὺς πτωχοὺς χωρικοὺς ἐκ τοῦ παρασχεθέντος ἡμῖν ἐν Νεοκάστρῳ ἑκατομμυρίου, εἰς οὐδὲν ὠφελοῦσιν οὔτε τοὺς κτηματικοὺς οὔτε τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων. Ἐὰν ὅμως μᾶς συνεχωρεῖτο νὰ βάλωμεν εἰς τὴν τράπεζαν ἁδροτέραν τινὰ ποσότητα, καὶ οἱ κτηματικοὶ καὶ οἱ πολῖται ἤθελαν ὠφεληθῆ, καὶ αὕτη διὰ τῆς χρήσεώς της ἤθελεν ἐντὸς ὀλίγου μᾶς καταστήσῃ οἵους νὰ ἀποδώσωμεν, καὶ μετὰ τόκου ἐπιεικοῦς, τὸ ἐν τῷ παρόντι παρεχόμενον εἰς ἡμᾶς κεφάλαιον.

Πεποίθαμεν, κύριε Μαρσιάλη, ὅτι κινούμενοι ἐκ τῆς περὶ τὴν Ἑλλάδα γενναίας ὑμῶν εὐνοίας θέλετε ἐνεργήση πᾶν ὅ,τι δύνασθε ἵνα τῇ προμηθεύσετε τὰ αἰτούμενα, ἀπαραίτητα ὄντα πρὸς τὴν ταχεῖαν αὐτῆς ἐπανόρθωσιν.

Ἐγκύκλιος πρὸς τοὺς διδασκάλους τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀλληλοδιδακτικῶν Σχολείων(*).

Αἰγίνῃ, 25 ἀπριλίου 1829.

Ὅσα ἐκ τῶν ἤδη ὑπαρχόντων ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων ἐπεσκέφθημεν προσωπικῶς, μᾶς ἐπροξένησαν εὐχαρίστησιν κατὰ πάντα· ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον τὴν εὐγνωμοσύνην μας πρὸς τοὺς ἀξιολόγους πολίτας, οἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὸν διοργανισμόν των, πρὸς τοὺς διδισκάλους, οἱ ὁποῖοι, καίτοι σχεδὸν πάντων στερούμενοι, κατώρθωσαν νὰ προοδεύσουν τὰ καταστήματα ταῦτα, καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς, οἱ ὁποῖοι δεικνύουν ἤδη τί ἐμπορεῖ νὰ ἐλπίσῃ παρ' αὐτῶν ἡ πατρίς. Ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦμεν ν' ἀποδείξωμεν καταλληλότερον τὴν κατὰ τοῦτο ἐπιθυμίαν μας εἰμὴ διατάττοντες τὰ ἐφεξῆς.

Νὰ μᾶς σημειώσῃς ἐκείνους τῶν μαθητῶν σου, ὅσοι ἔδωκαν ἀδιακόπως προφανῆ δείγματα τῆς ἐμφύτου κλίσεως καὶ ἱκανότητός των εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ διδασκάλου τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων, καθότι ἔχομεν σκοπὸν νὰ τοὺς προσκαλέσωμεν διὰ νὰ τελειοποιηθῶσιν εἰς τὸ πρωτότυπον σχολεῖον, τὸ ὁποῖον συσταίνομεν εἰς Αἴγιναν.

Ἅμα λαβόντες τὴν σημείωσιν ἐκ μέρους ὅλων τῶν διδασκάλων τῶν ἤδη καθεστώτων ἀλληλοδικακτικῶν σχολείων, θέλομεν προσδιορίσει τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰς τὸ πρωτότυπον σχολεῖον εἰ-

---

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 29 ἀπριλίου.

σαχθησομένων μαθητῶν. Ἀλλὰ προτοῦ νὰ γενοῦν παραδεκτοί, θέλουν ἐξετασθῆ ἀπὸ τὴν ἐπὶ τούτῳ συστηθησομένην ἐπιτροπήν.

Διὰ ν' ἀποζημιώσωμεν δὲ κατὰ τὸ δίκαιον τοὺς διδασκάλους διὰ τὰ ἔξοδα, ὅσα μέχρι τοῦδε ἔκαμον, θέλοντες νὰ διεγείρουν τῶν μαθητῶν τὴν φιλοτιμίαν, προσφέρομεν εἰς αὐτοὺς δωρεὰν ἀνὰ 300 γρόσια δι' ἕκαστον τῶν μαθητῶν ὅσοι μέλλουν νὰ γενοῦν παραδεκτοὶ εἰς τὸ πρωτότυπον τοῦτο σχολεῖον.

Τῷ Ἐκτάκτῳ ἐπιτρόπῳ Ἀρκαδίας.

Αἰγίνῃ, 24 ἀπριλίου 1829.

Διαβαίνοντός μου διὰ Τριπολιτσᾶς, οἱ τῷ ἀλληλοδιδακτικῷ σχολείῳ ὑπηρετοῦντες μοὶ ἔδωκαν ἀναφοράν, συνοδεύουσαν τὴν γενομένην συνεισφορὰν ὑπὲρ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ σχολείου· ἐγὼ δὲ τοῖς ὑπεσχέθην τὴν δυνατὴν ἀντίληψιν, καὶ ἤδη ἔστειλα εἰς Τριπολιτσὰν μηχανικόν, καὶ τοῦ σχολείου τὸ σχέδιον ἔγεινε καὶ ἐνεκρίθη, καὶ ἀναδέχομαι τὰ τείνοντα εἰς ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, τὰ περὶ τὸν μηχανικὸν δηλαδὴ τὸν ἐπιστατήσοντα εἰς τὰ ἔργα, εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν καθισμάτων, κτλ. Ἀφ' οὗ δὲ γνωρίσω τὸ ὅλον τῆς συνεισφορᾶς, καὶ τὸν σταλησόμενόν μοι παρὰ τοῦ μηχανικοῦ ὑπολογισμὸν τῶν ἐξόδων, προθύμως θέλω χορηγήσῃ εἰς τοὺς ἐφόρους τὴν ἀναγκαίαν ποσότητα εἰς συμπλήρωσιν τῆς συνεισφορᾶς· τοὺς ὁποίους ἐν τοσούτῳ παραγγείλατε νὰ ἑτοιμάσωσιν ἄνευ ἀναβολῆς τὸν ἀσβέστην, τὴν πέτραν, τὴν ἄμμον ἐκ τῶν συναχθέντων χρημάτων.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Κ. Ῥήγας, εἷς ὢν τῶν ἐφόρων, πολλάκις μὲ παρεκάλεσεν ὅπως ἡ εὐθύνη τῆς τῶν χρημάτων διαχειρίσεως μὴ ἀφεθῇ ἐπ' αὐτὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, σᾶς προσκαλῶ νὰ συσκεφθῆτε περὶ τούτου μετὰ τῶν εἰρημένων, καὶ νὰ μοὶ προτείνετε ποίους ἄλλους δύνανται οἱ συνεισφορεῖς ἢ ἡ κυβέρνησις νὰ διορίσωσι διαχειριστὰς

ἀντ' ἐκείνων, ἐννοουμένου ὅτι οἱ διορισθησόμενοι πρέπει νὰ ἦναι παρ' ἀμφοτέροις πιστοί.

Ὁ ἀρχιτέκτων φθάνει εἰς Τριπολιτσὰν μετ' ὀλίγας ἡμέρας, καὶ διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἀμέσως τὰ ἔργα του, καὶ τὸ σχολεῖον τελειώσῃ τὸ πολὺ ἐντὸς τοῦ ἰουνίου μηνὸς, σᾶς ἐπαναλαμβάνω ὅτι εἶναι κατεπεῖγον νὰ προετοιμάσωσιν ἀπὸ τοῦ νῦν οἱ ἔφοροι ὅλην τὴν ὕλην περὶ ἧς ἀνωτέρω εἶπον.

Τέλος οἱ ἔφοροι τοῦ ἀλληλοδιδακτικοῦ σχολείου τοῦ Ζυγιβίστου ζητοῦσι δι' ἀναφορᾶς των σταλείσης μοι εἰς Τριπολιτσὰν, βοήθειάν τινα ὑπὲρ αὐτοῦ, περὶ τῆς ὁποίας συλλαλήσας αὐτοπροσώπως μεθ' ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, καὶ μαθὼν ὅτι ὁ τοῦ διδασκάλου μισθὸς χορηγούμενος τοῖς ἤρκει πρὸς τὸ παρὸν, σᾶς ἐπιτρέπω νὰ τοῖς δίδετε ἐπὶ τούτῳ 200 γρόσια κατὰ μῆνα, ἀρχόμενοι ἀπὸ πρώτης ἀπριλίου, καὶ τοῦτο φροντίσαντες, νὰ γράψετε ἀπὸ μέρους ἡμῶν πρὸς τοὺς ἐφόρους τοῦ δηλωθέντος σχολείου, ὧν τὰ ὀνόματα σᾶς συνάπτομεν ἐνταῦθα.

Τῷ Προσωρινῷ Διοικητῇ Κορίνθου.

Αἰγίνῃ 25 ἀπριλίου 1829.

Σᾶς εἶπα προφορικῶς πόσον ἐπιθυμοῦν νὰ προμηθεύσω ὅσον τάχιστα εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κορίνθου σχολεῖον ἀλληλοδιδακτικόν· Ἤδη δὲ μανθάνων ἡδέως ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος τοῦ Ἁγίου Γεωργίου προθυμοῦνται διὰ συνεισφορᾶς νὰ συστήσωσι τοιοῦτο κατάστημα, σᾶς παραγγέλλω διὰ τοῦ παρόντος συντονώτατα νὰ ζωπυρήσετε τὴν προθυμίαν αὐτῶν, καὶ λαμβάνοντες τὸν καιρὸν καθ' ὃν θέλουσι συναχθῇ πρὸς ἐκλογὴν τῆς ἐπαρχιακῆς δημογεροντίας, νὰ ἀνοίξετε τὴν συνεισφορὰν κατὰ τὸν χρησιμώτατον καὶ προσφορώτατον τρόπον. Εἴπατε δὲ πρὸς τοὺς κατοίκους ὅτι καὶ ἐγὼ θέλω λάβῃ μέρος εἰς τὴν συνδρομὴν, καὶ ἀρχιτέκτονα θέλω τοῖς στείλῃ

πρὸς σύμμετρον κατασκευὴν τοῦ σχολείου των, καὶ διδάσκαλον ἐν τοσούτῳ θέλω φροντίσῃ νὰ τοῖς ἐκλέξω ἱκανὸν πρὸς ὠφέλειαν τῶν παιδίων ὅλης τῆς ἐπαρχίας. Ταῦτα δὲ φροντίσαντες, νὰ μοὶ γράψετε κατ' εὐθεῖαν.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Αἰγίνῃ, 29 ἀπριλίου 1829.

Ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, ἐν ᾧ ἔμελλον νὰ σὲ γράψω γράμμα μακρὸν, λαμβάνω τὸ σὸν τῆς 28 μαρτίου ἐκ Φλωρεντίας.

Ἀσμένως μανθάνω ὅτι τὸ παρὸν θέλει σε εὑρεῖ εἰς Παρισίους, ὅπου θέλεις λάβῃ προσέτι καὶ ὅπερ σοι ἔγραψα διὰ τοῦ δόκτορος Γόσσου ἐκ Νεοκάστρου τῇ 3 ἀπριλίου.

Αἱ αἰτήσεις αἱ πρὸς τὴν ἑταιρίαν τῆς στοιχειώδους διδασκαλίας καὶ πρὸς τοὺς φιλέλληνας χρηματίας, περὶ ὧν σοι ἔγραψα διὰ τῆς πρεσβείας τοῦ Κ. Γόσσου, γενήσονται σήμερον διὰ τῆς εἰς Γαλλίαν ἐπιστροφῆς τοῦ Μαρσιάλου καὶ τῆς αὐτοῦ συνέδρας (quartier-général)· καὶ εὑρίσκεις ὧδε συναπτόμενα ἀντίτυπά τινα τῆς πρὸς τὴν ἑταιρίαν ἐπιστολῆς μου, καὶ τὸν κατάλογον τῶν ὑποκειμένων ὧν ἐπικαλοῦμαι τὴν βοήθειαν.

Αἱ πληροφορίαι τὰς ὁποίας ὅ,τε Μαρσιάλης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἀξιωματικοὶ δώσουσιν εἰς Παρισίους περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ ὅσων ἀγωνίζεται ἡ κυβέρνησις αὐτῆς πρὸς βελτίωσιν βαθμιαίαν τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων, ἔσονται, ἐλπίζω, ἐκπληκτικὸν ἀντιφώνημα πρὸς τὰ συῤῥαφέντα πρότερον παρά τινων καὶ περὶ τοῦ τόπου καὶ περὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ. Ἐπιθυμῶ δὲ νὰ γνωρίσῃς τὸν Κ. Φιρῖνον, γενικὸν μισθοδότην, συνδεδεμένον εἰς φιλίαν μετά τε τοῦ Δουκὸς Βρογλίου καὶ μετὰ τοῦ Κ. Ἀρβουΐνου, ἔτι δὲ νὰ βλέπῃς συχνὰ τὸν Κ. Αυττερόθον, γραμματέα τοῦ Μαρσιάλου καὶ ἀδελφὸν τῆς νύμφης του, ἐξ ὧν μαθὼν τὰ δέον-

τα, πάντως θέλεις συμμεθέξη τῶν ἐλπίδων μας. Μόνον, καιρὸν ἐὰν μᾶς ἀφήσωσι, καὶ τοὺς πόρους μᾶς δώσωσιν οὓς αἰτοῦμαι ἀπὸ τοῦ προηγηθέντος αὐγούστου, ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς θέλει ὑπερβῆ πάσης ἐννοίας ταχύτερον τὰς ἐφέσεις καὶ καὶ τὴν προσδοκίαν τῶν εἰλικρινεστάτων φίλων αὐτοῦ.

Πρόκειται λοιπὸν νὰ λάβωμεν τούτους τοὺς πόρους, καὶ ἐμβαίνω εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἀποκρινόμενος πρὸς τὸ γράμμα σου τῆς 28 μαρτίου. Ὁ Μαρσιάλης μοὶ ὑπεσχέθη μετὰ πάσης εὐνοίας νὰ συστήση παρά τε τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς ὑπουργοῖς αὐτοῦ τὰς ἀκολούθους αἰτήσεις.

ά. Τὴν ἄμεσον πληρωμὴν τῶν καθυστερούντων τετραμήνων χορηγημάτων, ἤτοι 2,000,000 φράγκων.

ϐ'. Τὴν ἐξακολούθησιν τῆς βοηθείας τῆς δοθείσης παρὰ τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ βασιλέως πρὸς σύστασιν καὶ συντήρησιν τοῦ τακτικοῦ μας σώματος.

γ'. Τέλος τὴν ἐγγύησιν ἐφ' ᾗ νὰ δυνηθῇ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις νὰ κάμῃ ἓν δάνειον.

Διὰ νὰ εὐκολύνω τὸν συνεχισμὸν τῆς ὑπὲρ τοῦ στρατιωτικοῦ μηνιαίας χορηγίας, προβάλλω πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου νὰ μᾶς παρέχῃ μέρος αὐτῆς εἰς ῥοῦχα, πανία, καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα τοῦ ἱματισμοῦ τοῦ παρ' ἡμῖν τακτικοῦ, ἐξ ὧν ὁρμώμενος δύναμαι νὰ τὸ αὐξήσω ἐντὸς ὀλίγου εἰς 6 ἢ 8,000 ἄνδρας ἀπὸ τῶν σήμερον ὑπαρχόντων 2,700.

Περὶ δὲ τῆς κυριωτάτης ὑποθέσεως τοῦ δανείου, ἄκουσον τί ηὗρον. Ὁ Κόμης Βούλγαρις ἐκ τοῦ μερικωτέρου μοι ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας μᾶς δίδει τὴν ἐγγύησιν, καὶ ὅτι διετάχθησαν οἱ πρεσβευταί του νὰ συστήσωσι παρὰ ταῖς συμμαχικαῖς αὐλαῖς τὰς προτάσεις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ νὰ λάβωσι καὶ τὴν αὐτῶν συγκατάθεσιν.

Ἀλλ' ἐξ ὅσων ἐνταῦθα μετὰ τοῦ Κ. Κάνιγγος ὡμίλησα περὶ τούτου, δὲν βλέπω ἐλπίδα συνδιαθέσεως παρὰ τοῦ ἀγγλικοῦ ὑπουργείου. Μένει λοιπὸν ἡ ἐλπὶς ἣν δικαίῳ τῷ λόγῳ συλλαμβάνομεν ὅτι

εὐκολώτερον καὶ εὐδιαθετώτερον θέλομεν ἔχει τὸ ὑπουργεῖον τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως.

Διότι ὁ Μαρσιάλης, κατὰ τὴν μεγάλην του πρὸς τὸν τόπον τοῦτον συμπάθειαν, καὶ ἐθεώρησεν ἐκ τοῦ πλησίον λεπτομερέστατα ὅλας τὰς αὐτοῦ ἀθλιότητας, καὶ εὐδοκίμως ἀγορεύσει ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ πείσει εὐχερῶς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ βασιλέως ὅτι ὅλα τὰ παρὰ τῆς γαλλικῆς μεγαλοψυχίας μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καταβληθέντα, ἄκαρπα θέλουσι μείνῃ, ἐὰν δὲν ἐπιστηριχθῇ ἡ ἐπανόρθωσις αὐτῆς, ἄνευ περαιτέρω βραδύτητος, ἐπὶ τῆς συστάσεως τῆς οἰκονομικῆς αὐτῆς πίστεως.

Ἐλπίζω λοιπὸν ὅτι ἀφ' οὗ ἀκούσῃς ὅσας πληροφορίας θέλει σοι δώσῃ ὁ Μαρσιάλης, θέλεις μοι γράψῃ περὶ τῶν ῥηθέντων, ἐκπέμπων, εἰ χρεία, τὰ γράμματά σου διπλᾶ, εἴτε διὰ Μασσαλίας καὶ Τολῶνος, εἴτε δι' Ἀγκῶνος. Τὴν δὲ μετὰ τοῦ Μαρσιάλου σχέσιν δύνασαι νὰ κρατήσῃς διὰ τοῦ Κ. Λυττερόθου, ὅστις καὶ τοῦ παρόντος γίνεται εὐμενέστατος κομιστὴς, καὶ ἐπιθυμίαν ἔχει νὰ σὲ γνωρίσῃ. Καὶ ὁ καλὸς οὗτος νέος, ὑπὸ γενναίας περιουσίας θλιβόμενος, ἐπιθυμεῖ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ μοὶ φέρῃ τὴν συνεργίαν τοῦ τε καλάμου καὶ τῆς ἄλλης αὐτοῦ δεξιότητος. Ὅθεν ἐν ὅσῳ διατρίψῃ ἐν Παρισίοις, δὲν θέλει ἀπαξιώσῃ νὰ φροντίζῃ, ὡς μεσάζων ἢ ὁπωσδήποτε ἄλλως, περὶ τῶν ἡμῖν συμφερόντων παρά τε τῷ Μαρσιάλῃ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι συμπροστάται τούτων ἀναφανήσονται. Ὅταν δέ μοι γράψῃς ὅτι ἐπὶ θύραις εἴμεθα τῆς παρὰ τῆς Γαλλίας ἐγγυήσεως, θέλω σοι στείλῃ καὶ ἐπιτρόπους καὶ πληρεξουσιότητα καὶ ὅσας πληροφορίας μοῦ ζητεῖς διὰ τοῦ γράμματός σου τῆς 28 μαρτίου, διότι καὶ καταγίνομαι ἤδη περὶ ταῦτα ἀπό τινος καιροῦ, καὶ ἐλπίζω νὰ δυνηθῶ εἰς τέσσαρας ἢ πέντε ἑβδομάδας νὰ τὰ ἐκπεραιώσω. Σὺ δὲ, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, δύνασαι ἐν τῷ μεταξὺ νὰ προετοιμάζῃς τὰς ὁδοὺς, καὶ πρὸ πάντων νὰ μελετήσῃς τὰ περὶ τοῦ παλαιοῦ χρέους.

Τὴν περὶ τούτου δὲ γνώμην σου φρονῶ παντάπασι καὶ ἐγὼ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς ἐν Λονδίνῳ διατριβῆς μας. Ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ νὰ

πιστεύσῃς ὅτι μόνον τὸ ἀδύνατον μὲ ἐμπόδισε μέχρι τοῦδε νὰ τὴν βάλω εἰς πρᾶξιν. Ἤδη δὲ, ἂν διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Μαρσιάλου λάβωμεν τὰ 2,000,000 καθυστεροῦντα χορηγήματα, εὔκολον θέλει μοι εἶσθαι νὰ σοὶ δώσω 1,000,000, ἵνα ἐξαγοράσῃς ἱκανόν τι μέρος τῶν δυστυχῶν ἐκείνων ὁμολογιῶν· ἀλλὰ τότε θέλω δυνηθῆ νὰ κάμω καὶ τοῦτο, ὅταν βεβαιωθῶ ὁπωσοῦν ὅτι θέλω προμηθευθῆ ἀμέσως πόρους ἐκ τοῦ νέου δανείου.

Γράμμα πρὸς τὸν κόμητα Πορτάλιν δὲν σοι στέλλω, διότι δὲν τὸν γνωρίζω προσωπικῶς. Σὺ δὲ φέρεις μετὰ σεαυτοῦ τὰ πιστωτήρια γράμματα πρὸς ὅλους τοὺς προστατεύοντας τὴν Ἑλλάδα· χρείας ὅμως καλούσης, δύνασαι νὰ δείξῃς εἴς τε τὸν ὑπουργὸν τοῦτον καὶ εἰς πᾶν ἄλλο ἰσάξιον ὑποκείμενον, τὴν παροῦσαν ἐπιστολήν.

Ἐπιτρόπους θέλω φροντίσῃ πάσῃ δυνάμει νὰ σοὶ στείλω κατὰ τὴν ἀρέσκειάν σου.

Πρὶν τελειώσω, πρέπει νὰ σοὶ δώσω λόγον τῆς βραδείας δημοσιεύσεως τοῦ δωρήματός σου τῶν 50,000 φράγκων. Ἠθέλησα πρώτιστα πάντων νὰ ἐπισκεφθῶ αὐτοπροσώπως τὸν τόπον, καὶ νὰ ἴδω τά,τε ὑπάρχοντα ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα καὶ τὸ πλῆθος τῶν παιδίων ὅσα μένουσιν ἄνευ σπουδῆς. Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς, σιωπῶ, ὡς περιεχόμενα ἐν τῷ γράμματί μου πρὸς τὴν ἑταιρίαν τῆς στοιχειώδους διδασκαλίας. Περὶ δὲ τῶν χρημάτων σου σοὶ λέγω ὅτι, θέλων νὰ συστήσω ἤδη σχολεῖον προκατασκευαστικὸν διδασκάλων, τὰ μεταχειρίζομαι εἰς οἰκοδομὴν αὐτοῦ, λῃψομένου τὸ ὄνομά σου, καὶ ἐσομένου μέρους τοῦ Ὀρφανοτροφείου, τὸ ὁποῖον περιέχει ἤδη 500 ὀρφανά. Διὰ δὲ τοῦ προκατασκευαστικοῦ σχολείου ὅλον τὸ ἔθνος θέλει μεθέξῃ τῶν εὐεργεσιῶν σου, χωρὶς νὰ ὑποφέρῃ ἡ κυβέρνησις τὴν ἀμηχανίαν τοῦ διδειν τὴν προτίμησιν εἰς τὴν Πελοπόννησον μᾶλλον παρὰ εἰς τὰς νήσους, ἢ τὸ ἀνάπαλιν. Καὶ ἡ οἰκοδομὴ ἄρχεται ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. Ἐγὼ δὲ ἀναβάλλω τὴν δημοσίευσιν τοῦ ψηφίσματος, ἕως οὗ λάβω τὰς ἀποκρίσεις καὶ τὴν ἐπιδοκιμασίαν σου.

Ἔχων λοιπὸν ὑπ' ὄψιν τὸν κατάλογον τῶν ὑποκειμένων ἃ ἐπικα-

λοῦμαι προστάτας τῶν σχολείων μας, φρόντισον νὰ μὲ συμβοηθήσῃς, ὅπως τὸ πρᾶγμα γένηται ἐν γοργότητι συμμέτρῳ πρὸς τὸν δίκαιον πόθον τοῦ θαυμασίου τούτου λαοῦ.

Τῷ Κ. Λυττερόθῳ

Αἰγίνῃ, 1 μαΐου 1829.

Ἐπειδὴ εἴσθε ἐκ τῶν ἡμετέρων, (καὶ ἔσεσθε παρά τε τὴν ὁδοιπορίαν σας καὶ τὴν βραχεῖαν ἐν Παρισίοις διατριβήν σας μέχρις οὗ ἐπιστρέψητε εἰς τὴν Ἑλλάδα) συγχωρήσατέ μοι νὰ σᾶς ἀναθέσω τὸ συναπτόμενον πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον γράμμα. Μετ' αὐτοῦ θέλετε δυνηθῆ νὰ μᾶς κάμετε μεγάλα καλὰ, ἐπιταχύνοντες τὴν εὐόδωσιν τῶν αἰτήσεων ὅσας σήμερον ἀπευθύνω ὑπὸ προστάτῃ τῷ Μαρσιάλῃ, πρὸς πορισμὸν μέσων ἐξ ὧν ἀφ' ἑαυτῆς ἡ Ἑλλὰς νὰ ἐργασθῇ τὰ τῆς ἐπανορθώσεώς της. Καὶ ἠξεύρετε ὅτι ταῦτα τὰ μέσα ἄλλα δὲν εἶναι παρὰ ὁ συνεχισμὸς τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας φιλοτιμημάτων, καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ ἐγγύησις ἣν ζητοῦμεν διὰ νὰ εὕρωμεν δάνειον. Περὶ πάντων τούτων γράφω πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον, καὶ ἀφ' οὗ λάβω λέξιν ἀποκρίσεως εἴτε παρ' αὐτοῦ εἴτε παρ' ὑμῶν, θέλω στείλῃ εἰς Παρισίους ἐπιτρόπους Ἕλληνας μετὰ τῆς πληρεξουσιότητος καὶ τῶν ἀναγκαίων χρηματισμῶν.

Ὑμεῖς δὲ, ἂν διὰ τῶν σχέσεών σας δυνηθῆτε νὰ φθάσετε καὶ παρὰ τὸν Κ. Δομβάλην, καὶ τὸν πείσετε νὰ μᾶς στείλῃ δύω ἄροτρα βελγικὰ, ἄνθρωπον νὰ τὰ κυβερνᾷ, καὶ μάστορας νὰ διδάξωσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν κατασκευήν των, ὑμεῖς τε καὶ ἐκεῖνος, πατέρες τῆς εὐτυχίας τοῦ τόπου τούτου θέλετε ἀναγραφῆ.

Εἰς ταύτην ὅμως πολὺ περισσότερον θέλετε συντελέσῃ, κομίζοντες ἡμῖν ὑμεῖς αὐτοὶ τὴν εἴδησιν ὅτι ὁ βασιλεὺς ἠξίωσε νὰ ἀποδεχθῇ εὐμενῶς τὰς πρὸς τὸ ὑπουργεῖον του ἀποτεινομένας μοι προτάσεις, τῶν ὁποίων ὁ Κ. Μαρσιάλης γίνεται εὐνούστατος κομιστής.

Τῷ Μαρσιάλῃ Κ. Μαιζῶνι.

Αἰγίνη, 1 μαΐου 1829.

Διὰ τοῦ Κ. Καλέργη σᾶς στέλλω τὰ γράμματά μου, τοὺς ἀποχαιρετισμούς, καὶ μίαν σπάθην, τὴν ὁποίαν παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα νὰ δεχθῇ ὡς ὑπόμνημα τῆς ἐν Ἑλλάδι διατριβῆς της.

Ἑλληνικὴ δὲ ἡ σπάθη, ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ὅπλον πάντως ἐγένετο τοῦ βραχίονος μεγαθύμου τινὸς προμάχου τοῦ σταυροῦ· ἐξ ὧν καὶ εἰς ὑμᾶς δικαιότατα ἐπανήκει.

Προσδέξασθε λοιπόν, ὦ ἄριστε Στρατάρχα, τὸ ἐλάχιστον τοῦτο τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης ἀνάθημα.

Τῷ Μεγαλειοτάτῳ ἄνακτι Γαλλίας.

Αἰγίνη, 1 μαΐου 1829.

Βασιλεῦ, δὲν ἐπαρκῶ εἰς τὸ ἐκφράσαι τῇ ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι τὴν βαθυτάτην τῆς ψυχῆς μου εὐγνωμοσύνην διὰ τὰ νέα εὐεργετήματα ἅπερ ἔνευσε νὰ ἐπιχέῃ εἰς ταύτην τὴν γῆν, τὴν μηδέποτε παύουσαν νὰ ἐπικαλῆται τοῦ Αἰωνίου τὰς εὐλογίας ἐπὶ τὸ σεβαστὸν αὐτῆς πρόσωπον.

Ὁ Κ. Μαρσιάλης Μαιζῶν, ὁ τὰς μεγαλοψύχους βουλὰς τῆς ὑμετέρας μεγαλειότητος περιφανῶς διαπραξάμενος, καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀπολείπων μνήμην ἀΐδιον τῆς αὐτοῦ ἐπιεικείας· καὶ θαυμαστῆς γνησιότητος, θέλει σᾶς παραστήσῃ, Βασιλεῦ, καὶ τὰς δυσχερείας ὅσας ὑπερέβημεν, καὶ ὅσα μᾶς μένουσιν ἔτι νὰ ἐκπληρώσωμεν ὑπὸ τῇ προστασίᾳ καὶ ἀντιλήψει τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος καὶ τῶν συμμάχων αὐτῆς.

Καὶ ἀγορεύσω, πεποίθαμεν, ὁ ἄριστος στρατάρχης τὰ καθ' ἡμᾶς διερμηνεύων τό,τε φρόνημα καὶ τοὺς πόθους ἡμῶν μετὰ πάσης τῆς ἐν αὐτῷ ἐμπεφυκυίας ἀτενοῦς ἀληθείας καὶ γενναίας πίστεως. Ὑμεῖς δὲ, Βασιλεῦ, εὐμενῶς καὶ οἰκείως τῷ ὑμετέρῳ πολυσεβάστῳ οἴκῳ προσδέξασθε τῆς ἐμῆς εὐδομυχαιτάτης εὐγνωμοσύνης καὶ εὐλαβείας τὸ ἀνάγραπτον ὁμολόγημα.

Τῷ Μαρσιάλῃ Κ. Μαιζῶνι.

Αἰγίνῃ, 1 μαΐου 1829.

Τολμῶ νὰ βάλω ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος τὰς πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς τοῦ βασιλέως, ἔτι δὲ καὶ πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Ποτσοδιβόργον ἐπιστολάς μου, ἐξ ὧν ἡ πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Πορτάλιν περιέχει τὴν πρὸς τὴν αὐτοῦ Μεγαλειότητα. Συγχωρήσατέ μοι, κύριε Μαρσιάλη, νὰ σᾶς συστήσω καὶ πάλιν τὰ τῆς Ἑλλάδος συμφέροντα, διότι σᾶς ἀνήκει νὰ τελειώσετε τὸ ἔργον τῆς αὐτῆς ἀναγεννήσεως, ὡς γενναῖα συναγωνισθέντες εἰς αὐτὴν, μηδὲ ἀξιώσοντας νὰ τὴν ἀφήσετε ἀτελῆ. Εὐδοκήσατε λοιπὸν νὰ προσαγωνισθῆτε, προμηθεύοντες ἡμῖν πρώτιστα πάντων καὶ τάχιστα τὰ αἰτούμενα βοηθήματα.

Καὶ ἔχετε συμπροπεμπούσας ὑμᾶς τὰς εὐχὰς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς αὐτῶν κυβερνήσεως.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ βασιλικῷ Δουκὶ Αὐρηλιανοῦ.

Αἰγίνῃ, 1 μαΐου 1829.

Ὑψηλότατε, διὰ τὰ εὐεργετήματα τῆς ὑμετέρας φιλανθρω-

πίας περὶ τοὺς πολίτας τοὺς καλέσαντάς με ἐπὶ τὴν διεύθυνσιν τῶν αὐτῶν πραγμάτων, χρέος μου νομίζω νὰ διακοινώσω τῇ ὑμετέρᾳ Βασιλικῇ Ὑψηλότητι τὸ πρὸς τὴν ἑταιρίαν τῆς στοιχειώδους διδασκαλίας γράμμα μου (*) ὑπὲρ τῶν θετῶν μου παιδίων, τὰ ὁποῖα διὰ τῆς πρὸς τὴν μάθησιν ἀπληστίας των ὑπόσχονται εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀναγέννησιν διαπρεπεστάτην.

Ὑμεῖς οὖν, Δέσποτα, συντελοῦντες εἰς τὸ πορίσαι μοι τρόπους τοῦ ποτίσαι τὴν δίψαν τῆς τῶν παίδων φιλομαθείας, θέλετε κορυφώσῃ τὴν προϋπάρχουσαν πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὰ περὶ τὴν ἐμὴν πατρίδα προγενόμενα αὐτῆς φιλοτιμήματα, διότι ἀπὸ τῶν νέων τούτων χορηγημάτων οἷος ἔσομαι νὰ καταστήσω τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν στερεὰν φύλακα τῆς ἐλευθερίας ἣν αὐτῇ τῶν πατέρων ἡ ἀρετὴ καὶ τὰ ὅπλα τῆς Γαλλίας προσέκτησαν.

Τῷ Κόμητι Κ. Μονταλιβέτῳ.

Αἰγίνῃ, 1 μαΐου 1829.

Ἐκ τῆς προθυμίας μεθ' ἧς ἀπεδέχθητε τὴν ἀνθ' ὑμῶν ὁμολογηθεῖσαν ὑποχρέωσιν τοῦ Κ. Δυτρώνου εἰς τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν, χρέος μου νομίζω νὰ προσφέρω εἰς τὴν φιλέλληνα γνώμην σας νέαν ἀναδείξεως ἀφορμήν.

Καὶ βλέπετε, κύριε Κόμη, τὴν προσδοκίαν μου ἐκ τοῦ συναπτομένου ἀντιγράφου τῆς πρὸς τὴν ἑταιρίαν τῆς στοιχειώδους διδασκαλίας ἐπιστολῆς μου. Καὶ πέποιθα μὲν εἰς τὸ γενναῖον τῆς προαιρέσεως ὑμῶν τε καὶ τῶν ἐντίμων συνέδρων περὶ ἕκαστα τὰ ἔργα τῆς ἑταιρίας, πέποιθα δὲ εἰς τὴν ἐλευθεριότητα τῆς εὐθη-

---

(*) Τὸ γράμμα τοῦτο δὲν εὑρέθη εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ Κυβερνήτου.

νεύσης Γαλλίας περὶ τὴν ἀπορουμένην Ἑλλάδα, ὅτι ἡ προσδοκία μου ἀξιωθήσεται τοῦ αἰσιωτάτου πληρώματος.

Τῷ ὑψηλοτάτῳ καὶ βασιλικῷ Δουκὶ Φιτζιαμίῳ, ὁμοτίμῳ Γαλλίας.

Αἰγίνῃ, 1 μαΐου 1829.

Πρὶν ζητήσω ὑπὲρ τῶν ὁμογενῶν μου, τῶν ὑμετέρων πελατῶν, τὴν τῶν γενναίων ὑμῶν εὐεργετημάτων συνέχειαν, προὐργιαίτατον κρίνω νὰ σᾶς ἐκφράσω, κύριε Δούξ, τὴν λύπην μου διότι, ὑπὸ πολλοτάτων καὶ δυσκόλων πραγματειῶν καταπιεζόμενος, σχεδὸν δὲν ἐδυνήθην νὰ ἴδω τὸν υἱόν σας παροδεύσαντα ἐν Ἑλλάδι· ἐν ᾧ, ἂν εἴμην κύριος τοῦ καιροῦ μου, ἡ πρὸς ἐμέ σας ἐπιστολὴ ἣν ἐκόμισεν ἀχρήστως σχεδόν, ἤθελεν ἀποβῇ μάλιστα περιττή.

Καὶ ὅμως τρέφω μεγάλην ἐλπίδα, κοινοποιῶν ὑμῖν τὸ πρὸς τὴν ἑταιρίαν τῆς στοιχειώδους διδασκαλίας γράμμα μου, ὅτι θέλετε πολὺ συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ μοὶ δοθῶσιν αἱ πρὸς ταχεῖαν ἐπανόρθωσιν τῆς ἐμῆς πατρίδος ἐπικουρίαι· τὴν ὁποίαν, ἐὰν καὶ οἱ ἄλλοι φιλέλληνες τοῦ εὐπαιδεύτου κόσμου συναποδεχθῶσι μὲ ὑμᾶς τὴν ἐπίκλησίν μου, βεβαίως θέλω κατορθώσῃ, δίδων εἰς τὰ πολυπληθῆ καὶ ὀργῶντα πρὸς τὴν μάθησιν παιδία τῆς Ἑλλάδος, ἀνατροφὴν ἀξίαν τῶν τῆς Εὐρώπης περὶ τὴν αὐτῶν πατρίδα φιλοστόργων φροντισμάτων.

Τῷ Κ. Παμπούκῃ.

Αἰγίνῃ, 2 μαΐου 1829.

Τὸ μὲν τοῦ Λεγένδρου σύγγραμμα, *Στοιχεῖα γεωμετρίας* ἐπιγραφόμενον, ἄριστον φαίνεται καὶ ὠφελιμώτατον εἰς τὴν περὶ τὰς

ἀκριβεστέρας ἐπιστήμας σπουδὴν τῶν νέων Ἑλλήνων. Ὑμεῖς δὲ, καθ' ὅσα περὶ ὑμῶν ἐπληροφορήθην, μεταφράσαι αὐτὸ εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν ὑπάρχετε ἱκανός. Σᾶς προσκαλοῦμεν λοιπὸν νὰ ἐπιχειρήσετε τὴν μετάφρασιν, λέγοντες ἡμῖν καὶ ἐν πόσῳ καιρῷ δύνασθε νὰ τὴν τελειώσετε, καὶ ποίας βοηθείας πρέπει νὰ σᾶς δώσῃ ἡ κυβέρνησις.

Τῷ Κ. Καραντινῷ.

Αἰγίνῃ, 2 μαΐου 1829.

Βοήθημά σας τὸ πάντων ἄριστον πρὸς τοὺς νέους Ἕλληνας κατὰ τὴν σπουδὴν τῶν ἀκριβεστέρων ἐπιστημῶν ἤθελεν εἶσθαι, τὸ νὰ ἔλθετε ὑμεῖς αὐτοὶ πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἀπὸ ζῶντος στόματος τὰς ἐπιστήμας νὰ τοὺς διδάξετε τὰς ὁποίας εὐδοκιμώτατα ἐπαγγέλλεσθε. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκτὸς τούτου βοηθήματα εἶναι καὶ ὅσα ἐκδίδετε, πρόθυμος εἶμαι νὰ τὰ πορίσω εἰς τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν, καὶ δέχομαι νὰ σᾶς παρέξω τὰ 600 τάλληρα, ἀλλ' εἰς τρεῖς δόσεις· 200 μὲν εἰς τὸ τέλος μαρτίου, 200 δὲ τῇ 1 σεπτεμβρίου, καὶ 200 δεκεμβρίου φθίνοντος. Τότε δὲ θέλετε μᾶς ἀποδώσῃ τὴν παρ' ἡμῶν καταβληθεῖσαν ταύτην ποσότητα, εἴτε στέλλοντες ἡμῖν ἀριθμόν τινα ἐκτύπων τῆς ὑμετέρας Ἀριθμητικῆς καὶ Ἀλγέβρας ἐπὶ μετρίᾳ τιμῇ, εἴτε συμπληροῦντες τὴν ἀπότισιν δι' ἐκτύπων τοῦ συγγράμματος τοῦ Λεγένδρου, τὸ ὁποῖον θέλετε ἐκδώσῃ. Καὶ ἂν δέχεσθε ταύτην τὴν συμφωνίαν, διορίσατε ἐνταῦθα τινὰ πιστὸν φίλον σας, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας ἐπιτροπὴ θέλει πληρώσῃ κατὰ τὰς διορίας τὴν εἰρημένην ποσότητα, καὶ διὰ τοῦ ὁποίου θέλομεν λάβῃ τὰ παρ' ὑμῶν σταλησόμενα βιβλία.

Τῷ Κ. Χρηστίδῃ, προσωρινῷ Διοικητῇ Σάμου.

Αἰγίνῃ 3 μαΐου 1829.

Ἐκ τῆς ἀξιωματικῆς ἀπαντήσεως ἣν λαμβάνετε σήμερον, μανθάνετε ὅτι αἱ ἐκθέσεις σας εὐηρέστησαν. Ἔσται δὲ πάντοτε οὕτως, ὁσάκις εὑρίσομεν ἀναδεικνύμενον τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἀκρίβειάν σας περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπικειμένων ὑμῖν χρεῶν. Νέος εἶσθε, καὶ μακρὸν στάδιον ἔχετε νὰ διατρέξετε, καὶ παρ' ὑμῖν κεῖται τὸ σταδιοδρομῆσαι καλῶς τε καὶ εὐτυχῶς, ἔχοντές με πρόθυμον ἀθλοθέτην.

Ἐν τοσούτῳ εἶναι καλὸν νὰ ἐξεύρετε ὅτι ἐν ταῖς πράξεσι τοῦ Λονδινείου συνεδρίου τοῦ κατὰ μάρτιον, ὅσαι στρέφονται περὶ τὰς ὑπὲρ Ἑλλάδος διαπραγματείας, μνεία περὶ τῆς Σάμου δὲν γίνεται. Ἐὰν δὲ εἰς τοῦτο προσθέσετε καὶ τὰς πρὸς ὑμᾶς ἀποταθείσας περὶ τῆς πειρατείας ἐρωτήσεις τοῦ ἀγγλικοῦ πλοιάρχου, θέλετε ἰδεῖ ὅτι ἡ μὲν τύχη τῆς Σάμου ἐπικινδύνως ἔχει, μόνη δὲ ἡ διαγωγὴ τῶν ἐγκατοίκων καὶ τῶν προεστώτων αὐτῶν δύναται νὰ παρέξῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν τρόπους τοῦ νὰ σωθῶσι. Καὶ ταῦτα λοιπὸν ὁμιλήσατε πρὸς τοὺς κυριωτάτους τῶν ἀρχηγῶν, ἴσως μὴ ὄντας καὶ παντάπασι ξένους τῶν γενομένων πειρατειῶν, καὶ διδάξατε αὐτοὺς τρανῶς ὅτι μεγάλη εὐθύνη ἐπίκειται ἐπ' αὐτούς, τὴν ὁποίαν τότε θέλω συμμερισθῆ μετ' αὐτῶν, ὅταν εἰλικρινῶς ὑποταχθῶσιν εἰς τὰς τῆς κυβερνήσεως ὁδηγίας.

Καὶ ταῦτα θέλετε εἰπεῖ πρός τε τὸν Κ. Λυκοῦργον Λογοθέτην καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀρχηγοὺς περὶ ὧν μοι γράφετε. Καὶ εἴπατε μὲν ἔτι πρὸς τὸν πρῶτον ἐκ μέρους μου ὅτι, ἐὰν ἐπιβραδύνῃ νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν θέσιν του, ἕπεται νὰ στοχασθῶ ὅτι ὅσα μοι ἐβεβαίωσεν ἐν Ναυπλίῳ δὲν εἴχοντο πίστεως καὶ πληροφορίας, πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους, ὅτι θέλω φροντίσει νὰ τοῖς δώσω ἔργον ἀλλοῦ, ἅμα δυνατὸν

θείς. Καὶ διατελεῖτε, κύριε, καλῶς ὑπηρετῶν, καὶ ἀξιούμενος τῆς εὐδοκίας τῆς κυβερνήσεως.

Τῷ ναυάρχῳ Κ. Μιαούλῃ.

Αἰγίνῃ, 8 μαΐου 1829.

Ὁρμῶμεν νὰ σᾶς ἐκφράσωμεν τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην διὰ τὰς νέας ἀναδείξεις τοῦ ζήλου ὑμῶν καὶ τῆς φιλοπατρίας καὶ τῆς συνέσεως, ἀναγράφοντες ἄξια πάσης τῆς παρ' ἡμῶν τιμῆς τε καὶ πίστεως τό,τε περὶ τὴν ἅλωσιν Μεσολογγίου καὶ Ἀνατολικοῦ ἐνεργὸν ὑμῶν συναγώνισμα καὶ τὸ ἔμφρον τῶν ἀποκρίσεων πρὸς τὰς τοῦ πλοιάρχου Σπενσέρου διαγγελίας.

Ἐὰν δὲ ὁ Θεὸς καὶ τοῦ λοιποῦ εὐλογήσῃ τὰς ἡμετέρας ἐπιβολὰς, καὶ φθάσωμεν ἐντὸς ὀλίγου τὸ τέρμα τῆς σωτηρίας, ὑμεῖς πρῶτοι, κύριε ναύαρχε, θέλετε λάβῃ παρὰ τοῦ ἔθνους πίστωμα τῆς εὐγνωμοσύνης, διὰ τῶν χειρῶν ἐμοῦ ἐπαγαλλομένου διδόμενον.

Τῷ στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Αἰγίνῃ, 11 μαΐου 1829.

Δὲν ἀνήγγειλα πρότερον εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὴν Ναυπάκτειον σύμβασιν καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἀποχώρησιν τῶν Ὀθωμανικῶν στρατευμάτων, διότι, ἐλθούσης τῆς καλῆς ἀγγελίας εἰς Αἴγιναν ἐν ᾧ ὁ Μαρσιάλης Κ. Μαιζὼν ἡτοιμάζετο νὰ μεταβῇ εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, πεπεισμένος εἴμην ὅτι κατὰ τὴν περὶ τὰ Ἑλληνικὰ μεγαλοφανῆ καὶ θερμὴν αὐτοῦ εὔνοιαν ἤθελε σπεύσῃ νὰ σᾶς δηλοποιήσῃ τὸ πρῶτον τοῦτο τῶν ἐπιστρατειῶν ἡμῶν εὐτύχημα, καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ ἀναζωπυρουμένας ἐν τῷ λαῷ ἐλπίδας. Αὗται δὲ καὶ

εἰς ἔργον χωροῦσιν ἤδη τῇ ἄνωθεν βοηθείᾳ, διότι καὶ αἱ φρουραὶ Μεσολογγίου καὶ Ἀνατολικοῦ ἠκολούθησαν τὸ τῶν Ναυπακτίων παράδειγμα, ὑπογράψασαι τῇ 4 τοῦ τρέχοντος σύμβασιν ἀναχωρήσεως ἐντίμου. Τῇ δὲ ἐπαύριον (5 τοῦ μηνὸς) τὰ ἡμέτερα στρατεύματα ἀνύψωσαν τὴν ἐθνικὴν σημαίαν εἰς τὰ δύω φρούρια, ἐν ᾧ ὁ τῆς Ἀγγλικῆς φρεγάτας Μαδαγασκὰρ πλοίαρχος Σπένσερος ἐξεκάλει τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα νὰ ἄρωσι τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν τῆς Πρεβέζης καὶ Ἀκαρνανίας παραλίων, κατά τινα ἀπόφασιν τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, καὶ τὴν ῥητὴν διάληψιν τῶν αὐτῷ ἐντεταλμένων.

Ἐκ τούτου δύνασθε πάντως, κύριε Στρατηγέ, νὰ συνίδητε τὸ μεγαλόῤῥοπον τῶν γενομένων ἡμῖν εὐτυχημάτων, ἐξ ὧν καὶ μόνων προκύπτει διὰ τὸν Ῥουμελικὸν λαὸν εὐπορία τοῦ ζῆν καὶ περιμένειν παρὰ τῆς ἐμμερίμνου δικαιότητος τῶν συμμαχούντων ἀνάκτων τὸ τέρμα τῶν μακρῶν αὐτοῦ κακοπαθειῶν.

Εὐχαριστίας εἰλικρινεστάτας ὀφείλω εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα διὰ τὸ εὐμενὲς αὐτῆς γράμμα πρὸς τὸν συνταγματάρχην Κ. Εϊδέκον περὶ τῶν Γάλλων στρατιωτικῶν τοὺς ὁποίους αὐτὸς ἠναγκάσθη νὰ ἀποπέμψῃ εἰς τὴν ἐν Μοθώνῃ συνέδραν (quartier-général). Καὶ καταμανθάνω πάλιν ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ γραφομένων ὅτι ὁ Μεγαλειότατος τῆς Γαλλίας ἄναξ, εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα ἐμπιστεύσας τὴν ἡγεμονείαν τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ στρατεύματός του, ἠθέλησε νὰ προσβεβαιώσῃ ἐκ περιουσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν μεγαλοψύχων αὐτοῦ βουλῶν.

Περιμένω καθ' ἑκάστην τόν τε ἐντάλτην (ordonnateur) καὶ τὸν μισθοδότην, δι' ὧν θέλει μᾶς σταλῇ ἡ πρώτη δόσις τῶν τοῦ βασιλέως χορηγημάτων εἰς ἀπάρτισιν τῆς διοργανώσεως τοῦ ἐντάκτου ἡμῶν ϛρατοῦ, καὶ παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἀναχώρησίν των. Ἀφ' οὗ δὲ φθάσωσιν, ἀμέσως θέλω βάλῃ εἰς πρᾶξιν τοὺς κανονισμοὺς οὓς ἡτοίμασα πρὸς σύστασιν καὶ διοίκησιν ἰδικοῦ στρατιωτικοῦ ταμείου, ἐξ οὗ ἐλπίζω τὰ μέγιστα πρὸς εὐόδωσιν τῶν τοῦ τακτικοῦ σώματος.

Σᾶς ἔγραψα καὶ διὰ τῆς προτέρας ἐπιστολῆς μου ὅτι πάντοτε

εἰς τὴν σύμπραξιν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος θέλω ἐπιστηρίζεσθαι πρὸς διάνυσιν τῶν καλῶν καὶ ὠφελίμων τῇ Ἑλλάδι. Θαῤῥούντως λοιπὸν σᾶς παρακαλῶ σήμερον, κύριε Στρατηγὲ, νὰ μᾶς συνδράμετε εἰς σύστασιν ἑνὸς ἀλληλοδιδακτικοῦ σχολείου ἐν Πάτραις. Οἱ μὲν κάτοικοι τῆς πόλεως ἤνοιξαν συνεισφορὰν αὐτοπροαίρετον ὑπὲρ τούτου, ἡ δὲ κυβέρνησις θέλει συμμαχήσῃ προθύμως κατὰ τὸ μέτρον τῶν μικρῶν αὐτῆς πόρων. Μένει νὰ εὕρωμεν τὸ κατάλληλον μέρος διὰ τὸ σχολεῖον, ὅπερ καὶ εἶναι ἐν παλαιὸν Τζαμίον. Τοῦτο μὲ κάμνετε μεγάλην χάριν νὰ προστάξετε νὰ δοθῇ εἰς χεῖρας τοῦ προσωρινοῦ Διοικητοῦ Πατρῶν.

Ὁ Κ. Μαρσὰν δὲν ἔλειψε νὰ μοὶ φανερώσῃ ὅτι ἐπιθυμεῖτε νὰ ἔχωμεν τεταγμένην καὶ ἀκριβῆ ἀνταπόκρισιν· ὅπερ καὶ ἐγὼ συνεπιθυμῶν, κινήσω πᾶν ὅ,τι δύναμαι πρὸς κατόρθωσιν. Οἱ κανονισμοὶ ἡμῶν θέλουσι λοιπὸν μεταῤῥυθμισθῆ κατὰ τὰς βάσεις ἃς ἔβαλεν ὁ Κ. Φιρῖνος διὰ τὴν ταχυδρομικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ, καὶ τότε χαρά μου θέλει εἶσθαι νὰ ἀλληλογραφῶ συχνὰ μετὰ τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Τῷ πληρεξουσίῳ Τοποτηρητῇ.

Αἰγίνη, 14 μαΐου 1829.

Ἡ Κυβέρνησις λαμβάνει μετὰ βαθείας συγκινήσεως τὰς ἀνομολογίας τε καὶ εὐχὰς τῶν προκρίτων Μεσολογγίου, τὰς περιεχομένας ἐν τῷ πρὸς ὑμᾶς γράμματι αὐτῶν τῆς 6 μαΐου.

Βεβαιώσατε δὲ αὐτοὺς παρ' ἡμῶν ὅτι οὐδόλως κατημελήσαμεν τοῦ βοηθῆσαι αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐνόντων. Ὅθεν καὶ ὅσα πρὸς τοῦτο τὸ τέλος ἐπράξατε κατὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς ὑπ' ἀριθ. 554 ἔκθεσίν σας, εὑρίσκομεν συμφωνότατα πρὸς τὴν ἡμετέραν γνώμην, καὶ σᾶς ἐπιτρέπομεν ἔτι νὰ παρέξετε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς διατροφήν τινα εἰς τοὺς ἐνδεεῖς, ἀλλ' καὶ ἐργασίᾳ, ἀκολουθοῦντες τὸν τρόπον ὃν

μετεχειρίσθημεν ἐπὶ τούτου ἔντε Αἰγίνῃ καὶ Ναυπλίῳ καὶ πανταχοῦ ὅπου εὕρομεν καταφθορὰν καὶ ἐρείπια.

Ἀποδεχόμεθα τὸν διορισμὸν τοῦ προσωρινοῦ πολιτάρχου. Παρασυνάπτομεν δὲ διάταγμα περὶ τελέσεως μνημοσύνου ὑπὲρ τῶν ἡρωϊκῶς πεσόντων κατὰ τὸν πολύυμνητον τοῦ Μεσολογγίου ἀγῶνα, καὶ σᾶς ἐπιβάλλομεν τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ.

Τῷ Κ. Δώκινς, προσέδρῳ τῆς Ἀγγλίας.

Αἰγίνῃ, 15 μαΐου 1829.

Ἡ προσωρινὴ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἔλαβε τὴν ἔντιμον ἐπιστολὴν τοῦ Κ. Δώκινς ἀπὸ 18 μαΐου (Ν.), δι' ἧς κατὰ προσταγὴν τῆς αὐλῆς του κοινοποιεῖ μὲν πρὸς αὐτὴν τὸ πρωτόκολλον τῆς 22 μαρτίου τὸ ὑπογραφὲν παρὰ τῶν πληρεξουσίων τῶν Δυνάμεων τῶν συναψαμένων τὴν συνθήκην τῆς 6 ἰουλίου 1827, ἐφέλκει δὲ ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν αὐτῆς ἐπὶ τὸ περὶ ἀνακωχῆς ἄρθρον τοῦ πρωτοκόλλου τούτου, καὶ παριστᾷ ὁ Κ. πρόσεδρος τὰς συμμαχικὰς αὐλὰς προσμενούσας νὰ μάθωσιν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ὑπείκουσα εἰς τὸ θέλημα αὐτῶν τὸ ἐν τῷ εἰρημένῳ ἄρθρῳ, ἀνακηρύξει μὲν παῦλαν τῶν πολεμίων ἔργων, ἀνακαλέσει δὲ τὰ στρατεύματα αὐτῆς ἐπὶ τὸ ἔδαφος τὸ ὑπ' ἐγγύην κείμενον τῶν τριῶν Δυνάμεων διὰ τῆς πράξεως τῆς 16 νοεμβρίου 1828.

Πρῶτον μὲν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὀφείλει ἀναγορεῦσαι τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς διὰ τὴν πρώτην ταύτην ἀξιωματικὴν κοινοποίησιν, ἣν λαμβάνει, βουλευμάτων τῶν συμμαχικῶν αὐλῶν τεινόντων εἰς ταχεῖαν ἐπίτευξιν τοῦ φιλανθρώπου καὶ ὅλως χριστιανικοῦ σκοποῦ τῆς συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου.

Ἡ κοινοποίησις ὅμως πόθον ἐμποιεῖ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν πολλῶν πληροφοριῶν τὰς ὁποίας δὲν ἔλαβε μέχρι τῆς σήμερον· οἷον τὸ ἀπὸ 10 σεπτεμβρίου ὑπόμνημα τοῦ Ρεΐζ ἐφέντη, ἐφ' οὗ καὶ φαίνεται

στηριζομένη τῆς ἀνακωχῆς ἡ ἐλπίς, οὐδέποτε ἀξιωματικῶς ἐγνώρισε.

Καὶ τοῦτο δὲ, (ἐὰν ἦναι ὅμοιον πρὸς τὸ ἀντίγραφον ὅπερ ἐξ ἰδιαιτέρων πηγῶν ἐπορίσθημεν, ἢ ἐὰν δὲν διαλευκαίνεται ἡ φύσις αὐτοῦ ἐξ ἄλλων ἑρμηνευμάτων) ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ θεωρήσῃ ἀλλ' ἢ ὡς ἀπόκρισιν παραφθεγματικὴν (évasive) διὰ τῆς ὁποίας ἡ Πόρτα καὶ πάλιν ἀποῤῥίπτει τὴν ἀρχὴν τῆς προσφερθείσης αὐτῇ μεσιτείας διὰ τῆς συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου.

Ἡ Ἑλληνικὴ λοιπὸν κυβέρνησις, ἂν ἐπιστηριχθῇ εἰς πρακτικήν τινα ἀνακωχὴν, οὖσαν μᾶλλον ἀμυντικὴν ἐπικάθισιν, μεταβλητὴν κατὰ τὸ δοκοῦν, ἂν ἐπὶ τοιαύτῃ βάσει ἀναγορεύσῃ αὐτὴ τῶν διαπολεμημάτων τὴν ἀνοχὴν, ἤθελεν ἐκβῇ τῶν διὰ τῆς συνθήκης ἐκείνης κειμένων ἀρχῶν, καὶ ἅμα ἤθελεν ὑποσχεθῇ καὶ ὑπόσχεσιν ἀνεκπλήρωτον.

Ἀγνοεῖ πρῶτον τὸ ἔδαφος τὸ ὑπὸ τῆς συμμαχίας κατεγγυηθὲν, ποῖον καὶ πόσον, διότι τὸ πρωτόκολλον τῆς 16 νοεμβρίου 1828 τοῦ ὁποίου μέμνηται ὁ Κ. Δώκινς, δὲν ἐδηλώθη οὐδέποτε πρὸς αὐτήν. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐν καιρῷ ἐδηλοῦτο, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἤθελε νομίσῃ ἔλλειψιν ἀληθείας καὶ γνησιότητος, ἐξ ὧν καὶ μόνων ἐλπίζει τὴν πίστιν καὶ εὔνοιαν τῶν συμμαχούντων σεβαστῶν βασιλέων, νὰ μὴ ἐμφανίσῃ πρὸς αὐτοὺς τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῶν πραγμάτων, καὶ νὰ μὴ τοῖς ἀποδείξῃ ὅτι οὐδὲ ἦτο δυνατὸν εἰς αὐτὴν, οὔτε εἰς τὸ τέλος τοῦ παριππεύσαντος ἔτους, οὔτε ὅλως οὐδέποτε, νὰ ἐκμετοικίσῃ καὶ κατασωρεύσῃ ἐξουσιαστικῶς εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν παρακειμένων νήσων τὰ πλήθη τὰ ἄθλια τῶν ὑπερισθμίων ἐπαρχιῶν.

Αἱ ἐπαρχίαι αὗται, ὁμοῦ μὲ τὰς πελοποννησιακὰς καὶ τὰς νησιώτιδας συνέθεντο ἐν ἡμέραις ἐτασμῶν καὶ ταλαιπωρίας τὴν παμφημοτάτην ὑπόσχεσιν τοῦ μηδέποτε χωρισθῆναι, καὶ αἱ συνθῆκαι κεῖνται ἐγγεγραμμέναι εἰς πράξεις, διπλοῦν περιβεβλημένας τὸ κύρωμα, τὸ μὲν, τῶν Πανελληνίων συνόδων, τὸ δὲ, καὶ πολὺ ἀσυλώτερον, τὸν ὅρκον. Πῶς λοιπὸν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν πράξεων τὴν δύναμιν ἔχουσα, ἤθε-

λεν ἰσχύσῃ νὰ παραβῇ αὐτὰς, ἱστῶσα γραμμὴν χωριστήριον μεταξὺ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου, τῆς πρώτης πλέον ἢ ἅπαξ σωσάσης τὴν δευτέραν δι' ἀμυθήτων θυσιασμῶν; Ἀλλὰ καὶ ἂν αὐτεξουσίως προσελάμβανε τὸ τοιοῦτον ἰκάνωμα, ἐκ τίνος τρόπου ἤθελε κατορθώσῃ τὸν χωρισμὸν, χωρὶς νὰ βυθίσῃ εἰς νέας συμφορὰς τοὺς μόλις ἐπαναστρέφοντας εἰς τὰς αὐτῶν ἑστίας λαοὺς, καὶ ποθοῦντας τὴν ἀνάπαυσιν ἣν καρποῦται ἡ Πελοπόννησος ὑπὸ τῇ προστασίᾳ καὶ ταῖς εὐεργεσίαις τῶν συμμαχουσῶν Δυνάμεων; Ἐξ οὐδενὸς τρόπου οὔτε πειθοῦς οὔτε δυνάμεως ἤθελε κατορθώσῃ τοῦτο.

Διότι οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ἤθελον τῇ ἀποκριθῇ ὅτι καὶ τὸ 3 ἄρθρον τῆς συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου καὶ τὸ μεθοριστήριον ἔγγραμμα τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 22 μαρτίου τοὺς ἐπελπίζουσιν ὅτι ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ μεγαλοψυχία τῶν σεβαστῶν συμμάχων δὲν θέλουσι τοὺς ἐγκαταλείψῃ· ὅπερ θέλει ἀμετακλήτως συμβῇ, ἐὰν ἀναγκασθῶσι νὰ παραιτήσωσι τὰς ὑπ' αὐτῶν κατεχομένας ὀχυρὰς θέσεις. Θέλουσιν ἀποκριθῇ τέλος ὅτι ἡ πεῖρα τῶν μακροχρονίων αὐτῶν παθῶν τοὺς σφίγγει νὰ ἐμμένωσιν ἀκατάσειστοι εἰς τὸ μὴ παραιτῆσαι τὴν γενέθλιον αὐτῶν γῆν εἴτε τὰ ἐρείπια ἅπερ ἔνοπλοι προασπίζουσιν, ἐκτὸς ἐὰν συνελαθῶσιν ὑπὸ κρείττονος βίας.

Ἀριθμοῦνται δὲ ἐν τοῖς τόποις τοὺς ὁποίους νεωστὶ κατέλαβον οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες, ἥ,τε Βόνιτσα καὶ ἡ Ναύπακτος, Μεσολόγγιον καὶ τὸ Ἀνατολικὸν, τὰ ὁποῖα οἱ φρουροῦντες Ὀθωμανοὶ, φθάσαντες εἰς ἐσχάτην καὶ πάντῃ ἀχορήγητον στενοχωρίαν ὡς ἐκ τῆς μονώσεως καὶ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν παραλίων, αὐτοθελήτως ἐζήτησαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ἴδια· ὅπερ καὶ ἐγένετο, ὄχι μόνον ἄνευ χύσεως αἵματος ἢ ἄλλης κακώσεως, ἀλλὰ καὶ μετὰ πάσης ἀσφαλείας, κατὰ σύμβασιν ἀγγέλλουσαν τήν τε μετρίαν καὶ εἰρηνικὴν προαίρεσιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ τὴν δικαίαν πίστιν αὐτῶν τῶν Ὀθωμανῶν. Μαρτυροῦσι δὲ αἱ πρὸς ἡμᾶς γραφεῖσαι ἐπιστολαὶ κατὰ τὴν παραίτησιν τῶν φρουρίων τούτων παρά τε τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Ῥουμελικοῦ φρουρίου καὶ τοῦ Πασᾶ τῆς Ναυπάκτου.

Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, δὲν εἶναι ἀδύνατον καὶ αἱ ἀσθενεῖς φρουραὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τῶν περιλαμβανομένων εἰς τὸν μεθορισμὸν (délimitation) τὸν ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 22 μαρτίου, νὰ ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα τῶν φρουρῶν τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος· διὰ τῶν ὁποίων ἐκβάσεων ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἤθελε συντελέσῃ, ὅσον ἡ ἀδυναμία τῶν αὐτῆς πόρων τῇ συνεχώρει, εἰς εὐόδωσιν τῶν διαπραγματειῶν τῶν ἐπιτετραμμένων ἐν ὀνόματι τῶν τριῶν αὐλῶν εἰς τοὺς πληρεξουσίους τῶν Μεγαλειοτάτων βασιλέων Ἀγγλίας τε καὶ Γαλλίας, τοὺς ἀπελευσομένους εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἐκτὸς τῶν παρατηρήσεων τούτων, εἶναι καὶ ἄλλαι τὰς ὁποίας ὀφείλει ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὴν σκέψιν τῶν τριῶν συμμαχικῶν αὐλῶν ὡς πρὸς διάφορα ἄρθρα τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 22 μαρτίου, καὶ μάλιστα ὡς πρὸς τὰ περὶ ἀποζημιώσεως καὶ ἐπικυριότητος (suzeraineté). Ἀλλ' αὐτὰς κατόπι θέλει κοινοποιήσῃ πρὸς τὸν Κ. Δώκινς, ὡς ὀφείλουσα νὰ μὴ ἀναβάλῃ τὴν παροῦσαν ἀπάντησιν, τὴν ὁποίαν καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ μετοχετεύσῃ πρὸς τὴν αὐλήν του. (*)

(*) Γράμμα τοῦ Κ. Δώκινς, Προσέδρου τῆς Ἀγγλίας, πρὸς τὸν ἐξοχώτατον κόμητα Καποδίστριαν, Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Αἰγίνῃ 18 μαΐου (Ν.) 1829.

Ὁ ὑποσημειούμενος, Πρόσεδρος τοῦ Μεγαλειοτάτου Βρετανικοῦ βασιλέως παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει, προσταγὴν ἔλαβε παρὰ τῆς αὐλῆς του νὰ διακοινώσῃ πρὸς τὸν ἐξοχώτατον κόμητα Καποδίστριαν, Πρόεδρον τῆς κυβερνήσεως ταύτης, ἀντίγραφον πρωτοκόλλου ὑπογραφέντος τῇ 22 μαρτίου παρὰ τῶν πληρεξουσίων τῶν συμμαχικῶν Δυνάμεων, αἵτινες συνέθεντο τὴν συνθήκην τῆς 6 ἰουλίου 1827.

Οἱ μὲν πρέσβεις τῶν Μεγαλειοτάτων βασιλέων Ἀγγλίας τε καὶ Γαλλίας ὑπάγουσιν ἤδη εἰς Κωνσταντινούπολιν ἵνα ἀνοίξωσι μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας διαπραγματείαν ἐπὶ ταῖς διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τούτου τεθείσαις βάσεσι, καὶ ἐλπίζεται νὰ συμπεραιώσωσι τέλεον τὴν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων διάθεσιν καὶ κατεύθυνσιν.

Ὁ δὲ Πρόεδρος τῆς προσωρινῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, παρατηρήσας τὸ πρωτόκολλον, θέλει πάντως ἐπιχαρῇ διὰ τὴν ἀπόφασιν τῶν τριῶν Δυνάμεων εἰς τὸ ἀπαι-

Τῷ Κόμητι Κ. Μοκενίγῳ εἰς Τουρῖνον.

Αἰγίνῃ, 16 μαΐου 1829.

Μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ εὕρω ῥῆμα καὶ νὰ σᾶς παραστήσω ὁπόσον λυποῦμαι διότι ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον δὲν σᾶς ἔδωκα σημεῖα ζωῆς. Τοῦτο ὅμως πρέπει νὰ ἔχετε ὡς βέβαιον, ὅτι διὰ δεκαπέντε ὅλων μηνῶν, ἀφ' ὅτου εἶμαι ἐνταῦθα, δὲν ἠδυνήθην νὰ εὕρω οὐδὲ μίαν στιγμὴν ὥστε νὰ ῥίψω ἓν βλέμμα ἐπὶ τοὺς λογαριασμοὺς κἂν τῶν οἰκιακῶν μου ἐξόδων. Πρὸς οὐδεμίαν ἰδιαιτέραν ἐπιστολὴν δὲν ἐδυνήθην νὰ ἀπαντήσω, καὶ ἂν ἔγραψα δὲ πρός τινα τῶν φίλων μεθ' ὧν ἀνέκαθεν εἶχον σχέσιν, ἔγραψα περὶ τῶν συμφερόντων τοῦ τόπου, οἷον πρὸς τοὺς Κ. Μουστοξείδην, τὸν ἐν Ἀγκῶνι Μαρίνογλον, Εὐνάρδον, κτλ.

Τὸ ὑπερμέγεθες δὲ καὶ βαρύτατον ἔργον μου εὐκόλως θέλετε καταλάβῃ, ἂν ἐννοήσετε ὅτι ἐνταῦθα ὅλα πρέπει νὰ γείνωσι, διότι ὅλα λείπουσι, καὶ πάλιν ὅτι οὐδὲν δύναται νὰ γείνῃ, ἂν ἐγὼ δὲν ἐπιβάλω τὴν χεῖρα. Ἐκεῖθεν ἡ ἀπαραίτητος ἀνάγκη τοῦ νὰ ὑπάγω αὐτοπροσώπως παντοῦ ὅπου πρόκειται νὰ καταβληθῶσι τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς εὐταξίας καὶ διοικήσεως, ἔτι δὲ τοῦ νὰ ἐπι-

---

τηρῆσαι παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας τὴν διατήρησιν τῆς παρὰ τοῦ Ῥεῒζ ἐφέντη τῇ 10 σεπτεμβρίου 1828 καταγγελθείσης ἀνακωχῆς, ὡς πράγματι ὑφισταμένης ἀπὸ μέρους τῶν Τούρκων· καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἀπόφασιν, ὁ ὑποσημειούμενος δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης δικαίαν θέλει εὑρεῖ τὴν προσδοκίαν τῶν συμμάχων αὐλῶν τὴν δὲ ἐμοῦ σήμερον ἐκ προσταγῆς αὐτῶν σημαινομένην, ὅτι καὶ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως τὰ εἰκότα προνοήματα θέλουσιν ἀμοιβαίως καὶ ἀμέσως ληφθῆ, τὸ μὲν, ἀναγορευούσης τὴν ἀνακωχὴν παντοῦ ὅπου σήμερον πολεμία σύγκρουσις γίνεται, τὸ δὲ, ἀνακαλούσης τὸ στρατιωτικὸν αὐτῆς ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἐδάφους τοῦ κατεγγυημένου παρὰ τῶν τριῶν Δυνάμεων διὰ τῆς πράξεως τῆς 16 νοεμβρίου 1828.

Τοῦτο δὲ πραχθὲν, ἀναδείξει μὲν τὸ πιστὸν καὶ γνήσιον τῶν ἀρχῶν ὑπὸ τῶν ὁποίων αὕτη ἡ Κυβέρνησις ἄγεται, ἀναδείξει δὲ καὶ τὴν ἔνδικον αὐτῆς πεποίθησιν ἐπὶ ταῖς μερίμναις τῶν σεβαστῶν συμμάχων, ταῖς ὑπὲρ τῶν ἀληθινῶν συμφερόντων καὶ ὅλως ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῆς Ἑλλάδος.

σκέπτωμαι ὅσον δυνατὸν συχνὰ τούς τε ἐφισταμένους καὶ τὰ πράγματα εἰς ἃ ἐφίστανται. Καὶ εἶμαι λοιπὸν ἐν ὁδοιπορίᾳ κατὰ πᾶν δεκαπενθήμερον, ποτὲ μὲν ἔφιππος, ποτὲ δὲ ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, καὶ τὸν νομαδικὸν τοῦτον βίον διάγοντος, τρέχουσιν ἅμα καὶ αἱ γραφαὶ, ἐπιμελουμένου μου νὰ ἐκπεραιῶ πᾶσαν ὑπόθεσιν ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν.

Ἐκ τῶν τοσούτων δὲ ἄρα ἀγώνων ἔπαυσαν μόλις τὰ δεινὰ τῆς αταξίας καὶ ἀναρχίας. Καὶ βλέπω μὲν τὸν καρπὸν, ἀλλ' ἅμα καὶ ὅτι εἶναι ἐλλειπτικὸς κατανοῶ. Θετικὸς δὲ γενήσεται, ὅταν βάλωμεν τὰ θεμέλιά τινων ὠφελίμων πολιτευμάτων· εἰς ὃ ἤδη καὶ καταγίνομαι.

Ἐὰν μᾶς ἀφήσωσι καιρὸν, ἐὰν μᾶς δώσωσιν ἄλλο παῤ ἐλεημοσύνας, δηλαδὴ ποσήν τινα οἰκονομικὴν πίστιν, ἐὰν τέλος ἀφαιρέσωσι τὰ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος αἰωρούμενα τῆς ἀβεβαιότητος νέφη, τότε θέλομεν δυνηθῇ νὰ συλλέξωμεν, καὶ τῆς ἐλπίδος πρωϊμώτερον, τὸν καρπὸν τῶν διὰ δεκαπενταμηνίας ἤδη ἐγκαταβληθέντων ὀλίγων σπερμάτων εἰς τὴν εὔφορον ταύτην γῆν.

Ταῦτα δὲ τὰ *ἐὰν*, εἶναι ὅροι ἀπαράβατοι· καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἐκπληρωθῶσι, θέλομεν ζῇ ἐνταῦθα τὸ καθημερινὸν, ἀλλ' ὄχι καὶ διὰ τὴν ἐπαύριον. Τὸ θάῤῥος μου, ἐξεύρετε, εἶναι εἰς τὸν Θεὸν, ὅστις θαυματουργήσας τὴν σωτηρίαν τοῦ τόπου, ἐπὶ ματαίῳ βέβαια δὲν ἐθαυματούργησε. Καὶ ἐκ τούτου ἐνισχυόμενος, σπουδάζω μὲν νὰ ἐκπληρῶ τὰ χρέη μου, ἀφίνω δὲ τὰ λοιπὰ εἰς τὴν Πρόνοιαν. Οὐδ' ἔχω νὰ σᾶς εἴπω περισσότερα περί τε ἐμοῦ καὶ τῶν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ παρὸν σᾶς ἔρχεται διὰ τοῦ Κ. Μεταξᾶ, υἱοῦ τοῦ Κ. Ἀνδρέου, ἑνὸς τῶν παῤ ἡμῖν ἐνεργοτάτων πολιτευτῶν (fonctionnaires publics), ὅστις στέλλει τὸν νέον εἰς Ἰταλίαν σπουδάσοντα τὰ νομικά. Καὶ εἴτε εἰς Πατάυϊον, εἴτε εἰς Βονωνίαν μείνῃ, σᾶς παρακαλῶ νὰ τὸν συστήσετε εἰς τοὺς καθηγητὰς οἵτινες ἔχουσι τὴν ἔντιμον γνωριμίαν σας.

Πρὸς τοὺς Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους καὶ τοὺς Προσωρινοὺς Διοικητάς.

Αἰγίνῃ, 17 μαΐου 1829.

Λαμβάνετε σήμερον τὸ ψήφισμα καὶ τὴν ἐγκύκλιον περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν πληρεξουσίων εἰς τὴν ἐθνικὴν τετάρτην συνέλευσιν, τοὺς ὁποίους συμφέρει νὰ ἀποφασίσωσιν αἱ ἐπαρχίαι νὰ ἐκλέξωσιν ἄνδρας ἀξίους τῆς αὐτῶν πίστεως, ὡς ἔσονται, ἐλπίζομεν, καὶ τῆς ἡμετέρας.

Ἡ πεῖρα ἀπέδειξε πλέον ὅτι οἱ κύριοι ψήφου πολῖται χρήζουσι πρῶτον νὰ διδαχθῶσι τὴν ἀξιόλογον αὐτῶν ὑπουργίαν ἐν τοῖς ἐκλεκτορικοῖς συλλόγοις, καὶ δεύτερον νὰ βεβαιωθῶσιν ὅτι, κατὰ τὰς ἡμετέρας ἐφέσεις, ἄλλο δὲν θέλει εἶσθαι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν διαβουλευμάτων τῆς ἐθνικῆς συνόδου παρὰ τὸ νὰ δοθῇ βάσις ἔννομός τε καὶ μόνιμος εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς πατρίδος αὐτῶν ὕπαρξιν.

Οἱ φόβοι δὲ ὅσους κακοβουλία τινῶν ἐνέσπειρε τυχὸν εἰς αὐτοὺς περὶ τοῦ ἐνδεχομένου δῆθεν γενέσθαι ἐκ τῶν διαβουλευμάτων ἐθνικῆς συνελεύσεως, δὲν ἔχουσιν οὐδένα λόγον, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον. Τὸ μέλλον εἶναι ἐν χερσὶ Θεοῦ, καὶ ἀποβήσεται πάντως κατὰ τὰς ἡμῶν ἐλπίδας, ἐὰν τὸ ἔθνος φροντίσῃ νὰ περιασφαλισθῇ ἐκ τῶν δεόντων. Ταῦτα δὲ εἶναι, ὄχι πληρεξουσιότης τελεία διδομένη εἰς τὸν τῆς κυβερνήσεως ἀρχηγόν, ἀλλὰ βουλεύματα ἔμφρονα, καὶ τὸ κῦρος ἐθνικῆς συνελεύσεως περιβεβλημένα.

Ἐξηγήσατε λοιπὸν ταῦτά τε καὶ τὰ περιεχόμενα ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ μου τῆς . . . . πρὸς τοὺς δημογέροντας καὶ πρὸς πάντας τοὺς κοινῆς πίστεως κατηξιωμένους ἐν ἑκάσταις ταῖς ἐπαρχίαις, καὶ μετ' αὐτῶν συναρμόσατε καὶ λεάνετε κατὰ τὴν ἀρίστην τάξιν τὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν πληρεξουσίων. Ἡμεῖς δὲν σᾶς παραδίδομεν τύπον, ἀλλὰ καὶ πάλιν σᾶς παραγγέλλομεν μόνον τὸ εὔτακτον

καὶ τὸ δημοτικὸν, ἐξ ὧν ἤτε πολυπραγμοσύνη τῶν ἐναντίων ματαιωθήσεται, καὶ αἱ ἐκλογαὶ οὐδόλως κατακριθήσονται ὡς αὐτεξουσίως γενόμεναι.

Οἱ παντουργοὶ οἱ ἐπιπορευόμενοι τὸν τόπον, καὶ οἱ χειραγωγοὶ οἱ βασανίζοντες αὐτὸν μὲ τὰ ψεύδη των, διασπείροντες ἀποτροπαίους φήμας, σκοπὸν ἔχουσι νὰ ταράξωσι τὴν κοινὴν διάνοιαν, καὶ νὰ ἀνατρέψωσι τὴν σύστασιν τῆς συνελεύσεως. Οὕτω βαρέως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἡμεῖς ἄλλως δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκπληρώσωμεν τὰ χρέη μας εἰμὴ περιστοιχιζόμενοι ὅσον τάχιστα ὑπὸ τῶν νομίμων ἀντιπροσώπων τῶν ἐπαρχιῶν. Ἀφ' οὗ δὲ ἅπαξ καλέσωμεν αὐτοὺς εἰς τοῦτο, δὲν μένει πλέον ἐφ' ἡμᾶς οὐδεμία εὐθύνη.

Κατανοήσαντες λοιπὸν ταύτας τὰς ἀληθείας, καὶ συμπείσαντες ὅλους τοὺς τιμίους τῆς ἐπαρχίας ἀνθρώπους, πάντως κατορθώσετε τὰς ἐκλογὰς ἀξίας τῆς παγκοίνου προσδοκίας, καὶ προσθήκην εὐγνωμοσύνης ἕξετε παρ' ἡμῶν.

Τῷ ὑψηλοτάτῳ καὶ βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ τῷ Σαξωνοκοβούργῳ.

Αἰγίνῃ, 18 μαΐου 1829.

Πρίγγιψ, ὁ Κ. Στοκμὰρ ἐνεχείρισέ μοι τὴν ἐπιστολὴν δι' ἧς ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης μ' ἐτίμησεν ἀπὸ 24 μαρτίου (*), καὶ

(*) Ἐπιστολὴ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ βασιλικοῦ Πρίγγιπος τοῦ Σαξωνοκοβούργου πρὸς τὸν ἐξοχώτατον κόμητα Καποδίστριαν, Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Μασσαλίᾳ 24 μαρτίου 1829.

Φίλτατέ μοι Κόμη, πρὶν ἀναχωρήσω πρὸς Ἰταλίαν κατὰ τὸν ὀκτώβριον, ἠθέλησα νὰ σᾶς γράψω, ὡς καὶ σᾶς ἔγραψα, διὰ τοῦ κομιστοῦ τῆς παρούσης μου Κ. Σ. Κ. Στοκμάρ. Ἀλλ' αὐτὸς φθάσας εἰς Κέρκυραν, ἠναγκάσθη ἐξ ἀπροσδοκήτων λόγων νὰ ἐπαναστρέψῃ. Ἤδη δὲ τελειώσας χρηματικάς τινας ὑποθέσεις ἐν Γερμανίᾳ ἀναδέ-

ὡς πιστὸς ὑπηρέτης τῆς εὐμενοῦς ὑμῶν προαιρέσεως, μετέδωκε μὲν εἰς ἐμὲ τὰ παρ' ὑμῶν μηνυόμενα, ἐζήτησε δὲ παρ' ἐμοῦ ὅσα κατὰ τὴν γενναίαν ὑμῶν περὶ τῆς Ἑλλάδος φροντίδα ἐπιθυμεῖτε νὰ γνωρίζετε περὶ αὐτῆς. Ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς μὲν ἠπείγετο νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὴν ὑμετέραν ὑψηλότητα, ἐγὼ δὲ κατεπιεζόμην ὑπὸ φροντισμάτων καθ' ἑκάστην δυσχερεστέρων ἀποβαινόντων ὡς ἐκ τῆς πολιτικῆς τῆς Εὐρώπης, μόλις δὶς ἠδυνήθην νὰ συνομιλήσω μετὰ τοῦ Κ. Στοκμὰρ, τὴν δὲ ὅλην εὐσυνείδητον καὶ ἄτρεπτον γνώμην μου περὶ τῶν πραγμάτων ὅσα συνεζητήσαμεν, κατέθεσα βραχυλόγως εἰς μικρὸν ὑπόμνημα τὸ ὁποῖον καὶ ἐπέδωκα εἰς αὐτὸν, ὁμολογίαν πλήρη, τὴν ὁποίαν ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης θέλει εὑρεῖ σύμφωνον πρὸς τὴν προτέρως ἐκφανθεῖσάν μοι εἴτε διὰ γραμμάτων εἴτε προφορικῶς, ὁπότε ἠξίωσε νὰ μάθῃ τὸ περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος φρόνημά μου. Ἡ δὲ πεῖρα ἣν ἔλαβον ἀπὸ δεκαπέντε ἤδη μηνῶν εὑρισκόμενος ἐν μέσῳ τῆς ἀθλιότητος, τῶν

χεται πάλιν τὴν παραγγελίαν μου, καὶ τώρα κἂν φθάνουσι πρὸς ὑμᾶς, ἐλπίζω, αὐτός τε καὶ ἡ ἐπιστολή μου.

Ἡ δὲ ἐπιστολὴ χρησιμεύσει αὐτῷ πρὸς εἰσαγωγὴν, διότι τἄλλα πάντα ἔσται μοι ὁ ἀνὴρ ἀντὶ σάλπιγγος, πιστὸς ὢν τὰ μάλιστα, καὶ διὰ τοῦτο ἐμοὶ τιμιώτατος, δι' οὗ καὶ ἐπιθυμῶ καὶ παρακαλῶ τὴν φιλίαν σας νὰ μοὶ κοινώσετε τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος ἐποπτείας καὶ γνώμας σας· ὅτι ἐν πολλοῖς μὲν ἀσαφὲς εἰσέτι φαίνεται τοῦτο τὸ μέλλον, ἀλλὰ διὰ τῆς συμμελέτης δυνάμεθα νὰ καταντήσωμεν εἰς τοῦ τέλους τὸ αἴσιον.

Ἀπὸ τῆς ἐξ Ἀγγλίας ἀναχωρήσεώς σας κατὰ τὸ 1827 μὴ λαβὼν γράμματά σας, ὑπώπτευον μήπως αἱ περιστάσεις μὲ ἐξήλειψαν ἀπὸ τὴν φίλιον μνήμην σας. Ἀλλὰ μετὰ χαρᾶς ὑπερβαλλούσης ἔμαθον τὸ ἐναντίον παρὰ πολλῶν ἀφιλοπροσώπων ὑποκειμένων, πρὸ ὀλίγου ἰδόντων ὑμᾶς.

Γνωρίζοντες ἐκ πολλῶν ἐτῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰλικρινῆ μου φιλίαν, εὐκόλως πιστεύετε ὅτι καὶ μετὰ σπουδῆς παρηκολούθησα τὰ βήματά σας καὶ θερμῶς ηὐχόμην ὑπὲρ κατευοδώσεως αὐτῶν. Εἴθε ἡ ὑγεία σας μένοι ἀκέραιος ἐν τοσούτοις κόποις! Φυλάττετε δὲ αὐτὴν καλῶς, ἐννοοῦντες ὅτι πολύτιμος ὑπάρχει διά τε τοὺς φίλους σας καὶ διὰ τὸ σπούδασμα τὸ ὁποῖον τόσον ἀφωσιωμένως ἐνηγκαλίσθητε.

Ἐλπίζω ὅτι ὁ ἀπεσταλμένος μου θέλει μοὶ φέρῃ καλλίστας εἰδήσεις, ὅθεν καὶ πάλιν ἀνεγγράφων τὴν πρὸς ὑμᾶς μεγάλην μου καταξίωσιν, μένω, ἀγαπητέ μου Κόμη, φίλος τε καὶ θεράπων ὑμῶν προσπαθέστατος.

παντοίων σκευωριῶν, καὶ τῶν σφαλερῶν πολιτευμάτων, τῶν ἀνατεινομένων κατὰ τοῦ δυστυχοῦς τούτου ἔθνους, καὶ προσαυξάνει τὴν εὐδόμυχόν μου πληροφορίαν ταύτην, ὅτι σωτηρία δὲν ὑπάρχει διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀλλαχόθεν εἰμὴ ἐκ τοῦ συστήματος τοῦ στοιχειωδῶς ὑποτυπουμένου ἐν τῷ σημερινῷ ὑπομνήματί μου.

Πιστευσάτω δὲ ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης, δέομαι, ὅτι εἰλικρινῶς εὔχομαι πρὸς τὸν Κύριον ἵνα ἔχῃ αὐτὴν ἀποκεκληρωμένην εἰς εὐεργέτην τοῦ ἔθνους τούτου, ἀξιωτάτου ὄντος τῆς παρασκευαζομένης αὐτῷ ἐντίμου ὑπάρξεως, πρὸς δὲ, καὶ ὅτι μετὰ βαθείας εὐγνωμοσύνης δέχομαι τὰ πρὸς ἐμὲ μαρτύρια τῆς ὑμετέρας εὐνοίας τε καὶ χρηστότητος.

Ὑπόμνημα.

Αἴγινη, 18 μαΐου 1829.

Μέλλον τῆς Ἑλλάδος.

Μελετῶντες τὰς διπλωματικὰς πράξεις δι' ὧν αἱ συμμαχοῦσαι αὐλαὶ ἀπὸ τοῦ 1827 προέθεντο νὰ εἰρηνοποιήσωσι τὴν Ἀνατολὴν, καὶ θεωροῦντες τάτε παρ' αὐτῶν προνενοημένα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ, καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν προνοημάτων, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ πεισθῶμεν εἰς τὴν ἀναμφισβήτητον ταύτην ἀλήθειαν, ὅτι ταῦτα τὰ προνοήματα οὐδόλως ἐξεπλήρωσαν τὴν ἔννοιαν ἐξ ἧς ἐπήγασαν, οὐδὲ κατώρθωσαν τὸ σκοπούμενον.

Ἡ πεῖρα ἡ πρὸς τοὺς Τούρκους, ἀνέκαθέν τε καὶ ἐφ' ἡμῶν διατρανωθεῖσα, ἔτι δὲ καὶ σήμερον καταφανὴς γενησομένη ἀπὸ τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποστολῆς τῶν συμμαχουσῶν αὐλῶν, θέλει ἀποδείξῃ εἰς αὐτὰς ὅτι ἡ Πόρτα οὐδέποτε συγκατανεύσει ἐκ τῶν διαπραγματειῶν εἰς οὐδεμίαν πρότασιν κυροῦσαν, κατὰ τὴν διὰ τῆς Λονδινείου συνθήκης τεθεῖσαν ἀρχὴν, τὴν αὐτοεθνῆ καὶ πολιτικὴν ὕπαρξιν τῶν Ἑλλήνων.

Ἐὰν λοιπὸν, καὶ πάλιν ἀποποιουμένου τοῦ Σουλτάνου τὴν μεσιτείαν τὴν προσφερθεῖσαν αὐτῷ διὰ τῆς συνθήκης τῆς 6 Ἰουλίου, αἱ Δυνάμεις ἐπιμένωσιν εἰς τὸ θέλειν εἰρηνοποιῆσαι τὴν Ἑλλάδα διὰ τῶν Τούρκων κατὰ τὰ ἄρθρα τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 16 νοεμβρίου, ἄλλοι πρέπει νὰ ἦναι οἱ λόγοι τῆς τοιαύτης αὐτῶν διαγνώσεως.

Ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχῃ, ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὑπάρχει Ἕλλην τολμήσων νὰ λάβῃ μέρος εἰς τοιοῦτον συμφώνημα, ἢ δυνηθησόμενος ἐν τιμῇ καὶ συνειδήσει νὰ γείνῃ σύμβουλος καὶ συνεργὸς τοῦ περιορισμοῦ τῆς Ἑλλάδος εἰς μόνην τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς Κυκλάδας.

Ἡ μόνη δὲ αἵρεσις τὴν ὁποίαν οὐδεὶς Ἕλλην θέλει ἀποποιηθῆ, ἀλλὰ πάντες, τοὐναντίον, μηδενὸς ἐξαιρουμένου, θέλουσι νομίσῃ τιμήν των νὰ δεχθῶσι μετὰ πάσης αὐταπαρνήσεως, εἶναι ἐκείνη ἥτις ἐστοιχειώθη διὰ τῶν ἐν Πόρῳ συνδιαλέξεων, περιλαμβανομένων ὅμως ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἐπικρατείᾳ καὶ τῶν νήσων Κρήτης καὶ Σάμου. Διότι ταύτας καὶ τὸν ἐν ταύταις χριστιακὸν λαὸν, οὔτε δύναμις, οὔτε πίστις ἠθικὴ οὐδεμία, δύνανται τοῦ λοιποῦ νὰ ἐπαναγάγωσιν ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυριότητα. Ἀλλὰ καὶ τούτου γενομένου, ὁ πόλεμος καὶ τὸ δεινότατον αὐτοῦ γέννημα, ἡ πειρατεία, συνεχιζόμενα, ἤθελαν ἀποματαιώσῃ τὸ ἔργον τῆς ἀνατολικῆς εἰρηνοποιήσεως.

Κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος.

Ὑποτεθὲν λοιπὸν ὅτι ἡ κυβέρνησις αὕτη θέλει καταδικασθῆ νὰ δεχθῇ τὸ πρωτόκολλον τοῦ νοεμβρίου, θέλει δεχθῆ τὴν ἀπώλειάν της ὡς ἐκ τῆς τοῦ ἔθνους ἀποστροφῆς, καὶ δεχθεῖσα, μόνον διὰ τῆς βίας τῶν ξένων ὅπλων θέλει δυνηθῆ νὰ τὸ βάλῃ εἰς πρᾶξιν, εὐθύνην ἀναλαμβάνουσα ἀνυπόστατον καὶ θανατηφόρον. Καὶ ἀσφάλεια μέν τις καὶ εὐταξία ἔσονται μόνον ὅπου τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν Κυκλάδων θέλουσιν εὑρίσκεσθαι στρατιῶται. Πλὴν καὶ ἐκεῖ ἐκ τῆς πυκνῆς προσφυγῆς τῶν ἀόπλων καὶ πανενδεῶν κατοί-

κων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Κρήτης, τῆς Σάμου, ἀβίωτος καὶ ἀνοικονόμητος ἔσται ὁ τῶν ἰθαγενῶν βίος, καὶ αὐτῶν στεναζόντων καὶ ἐπὶ πολὺ στεναξόντων ἐκ τῆς τρυχώσεως πολέμου ὀκταετοῦς.

Τὰ πάντα ἐξ ἐναντίας θέλουσι λάβη ἄλλην μορφὴν, ἐὰν ἡ κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος δυνηθῇ νὰ βεβαιώσῃ αὐτὴν ὅτι, ὅπως δήποτε καὶ ἂν ἀποφασίσῃ ἡ Πόρτα, οἵ,τε στερεοελλαδῖται καὶ οἱ κάτοικοι τῶν δύω προειρημένων νήσων θέλουσιν ἀξιωθῆ παρὰ τῆς δικαιοσύνης τῶν συμμάχων Δυνάμεων τὰ ἐλπιζόμενα ἐκ τῆς προαιρέσεως τῆς συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου 1827.

Οἱ Ἕλληνες ὅμως ὑπ᾽ ὄψιν ἔχοντες σήμερον τὸ πρωτόκολλον τῆς 22 μαρτίου, ὄχι μόνον δὲν εὑρίσκουσιν ἐν αὐτῷ τὴν τοιαύτην βεβαίωσιν, ἀλλὰ καὶ ὡς καταδίκην θανάτου τὸ νομίζουσιν, ἐὰν βληθῇ εἰς πρᾶξιν συγκαταθέσει τῶν Τούρκων.

Τὸ πρωτόκολλον τοῦτο ἀφαιρεῖ ὅλως τὴν ἔννοιαν τῆς Λονδινείου συνθήκης, καὶ οὔτε εἰς τὰς μετὰ τῶν Τούρκων διαπραγματείας καλοῦνται οἱ Ἕλληνες μέτοχοι, οὔτε οὐδόλως εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐσομένου κατὰ τὸ πρωτόκολλον ἡγεμόνος αὐτῶν. Ἡ Ἑλλὰς λοιπὸν διὰ νὰ φανῇ προβουλευομένη ὑπὲρ τῆς κρείττονος ταύτης χρείας, ἔπρεπε πρῶτον νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῶν διομολογημάτων τῆς 22 μαρτίου.

Μόνος ἄρα τρόπος λύσεως σύμφωνος πρός τε τὸν σκοπὸν τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων τὸν ἐν τῇ Λονδινείῳ συνθήκῃ ἀναδηλούμενον καὶ πρὸς τὴν ἔφεσιν τῶν Ἑλλήνων, εἶναι ὁ ἐφεξῆς· νὰ ἀναγγείλωσι μὲν αἱ συμμαχοῦσαι Δυνάμεις πρὸς τὴν Ἑλλάδα τὸ ὁμόθυμον καὶ ἀμετάθετον αὐτῶν εἰς τὸ ἀναγνωρίσαι ὡς Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν τὴν ὑπὸ τοῦ ἐν Πόρῳ συνεδρίου περιγραφεῖσαν χώραν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν νήσων Κρήτης καὶ Σάμου· νὰ ἀντιζητήσωσι δὲ παρὰ τῶν Ἑλλήνων τὰ ἀσφαλῆ καὶ πιστὰ περί τε τῆς ἐσωτερικῆς εὐσταθείας καὶ εὐταξίας, καὶ περὶ τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων τῆς ἐπικρατείας ταύτης, κυβερνηθησομένης μοναρχικῶς ὑπὸ ἡγεμόνος χριστιανοῦ, ἐκλεκτοῦ τῶν Δυνάμεων.

Ταύτην τὴν πρότασιν οἱ Ἕλληνες εὐγνωμόνως ἀποδεχόμενοι, θέλουσι καὶ αὐτοὶ ζητήσῃ,

α΄. Ὁ ἡγεμὼν καὶ ἡ γενεὰ αὐτοῦ νὰ λάβωσι τὴν ἰθαγενῆ θρησκείαν.

β΄. Νὰ συμφωνήσῃ διὰ ῥητοῦ θεσμοῦ μετὰ τοῦ ἔθνους τὰς βάσεις καὶ τὸν κανόνα τῆς τοῦ τόπου διοικήσεως.

γ΄. Ἐκλιπούσης τῆς βασιλικῆς γενεᾶς, αὐτὸ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος νὰ ἐκλέξῃ ἄλλην, αἱ δὲ συμμαχικαὶ Δυνάμεις καὶ ἡ Ὀθωμανικὴ Πόρτα νὰ λάβωσι μέρος εἰς τῆς ἐκλογῆς του τὴν ἀναγνώρισιν.

Μέσα ἐκτελέσεως.

Τούτων ἀποδεδεγμένων παρὰ τῶν συμμαχουσῶν Δυνάμεων, ἀναπόλειπτος γίνεται ἡ ἐκτέλεσις, ἐὰν μόνον ὁ μέλλων τῆς Ἑλλάδος ἡγεμὼν προσλάβῃ μὲν τοὺς χρηματικοὺς πόρους οὓς ἡ ἐνεστῶσα κυβέρνησις ἐξητήσατο διὰ τοῦ ὑπομνήματος τῆς 30 ὀκτωβρίου (11 νοεμβρίου 1828), φθάσῃ δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ 1500 ἢ 2000 στρατιωτῶν Ἑλβετῶν ἢ Γερμανῶν, ἐσομένων ὑπόστασις τοῦ τακτικοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ κατὰ τὰ τρία, τὸ πεζικὸν δηλαδὴ, τὸ ἱππικὸν, καὶ τὸ πυροβολικόν.

Εἴπαμεν δὲ *Ἑλβετοὺς ἢ Γερμανοὺς*, ἀκολουθοῦντες τῇ διανοίᾳ τῶν ὑπογραφέων τῆς ἰουλιανῆς συνθήκης, ἀναγραψάντων ὅτι οὐδεμίαν θηρεύουσιν ἐξῃρημένην καὶ ἰδιάζουσαν ἐπίδρασιν εἰς τὰ τοῦ τόπου, οὔτε ἄμεσον οὔτε ἔμμεσον.

Τῷ Κ. Κόμητι Βουλγάρει, Ῥωσσικῷ Προέδρῳ.

Ναυπλίῳ, 24 μαΐου 1829.

Λαμβάνω μετ' ἀνεκφράστου εὐγνωμοσύνης τὸ νέον εὐεργέτημα ὅπερ ὁ Μεγαλειότατος πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν αὐτοκράτωρ ἀξιοῖ νὰ χαρίσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἥτις, οὕτω θαῤῥυνομένη περὶ τοῦ μέλ-

λοντος, καὶ τοιαύτας ἐπικουρίας ἐπανορθώσεως λαμβάνουσα παρὰ τῆς μεγαλοψυχίας τῆς τε Μεγαλειότητος αὐτοῦ καὶ τῶν σεβαστῶν συμμάχων, πληρώσει, ἐλπίζω, πάσας τὰς φιλανθρώπους αὐτῶν καὶ βασιλικὰς προσδοκίας.

Καὶ ἐγὼ δὲ φροντίσω ἀτενέστατα ὅπως τὸ χορήγημα τὸ εἰς ἐμὲ παρὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος πιστευόμενον χρησιμεύσῃ κατὰ τὸ θέλημα αὐτῆς, τὸ δίκαιον μέρος ἐξ αὐτοῦ ἀπολαμβανούσης τῆς δυστυχοῦς καὶ σεμνῆς τῶν γεωργῶν τάξεως. Ποσαπλαῖ δὲ ἄρα ἔσονται αἱ εὐλογίαι καὶ ἐπευχαὶ ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ὁπόταν οἱ συμμαχοῦντες τρισέβαστοι ἄνακτες καταβάλωσι καὶ τὰ θεμέλια τῆς οἰκονομικῆς πίστεως τῆς νέας καὶ παρ᾽ αὐτῶν ἐπισυσταθείσης Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, διὰ τῆς ἐγγυήσεως τοῦ δανείου τῶν 60,000,000;

Ταύτας ἡμῶν τὰς εὐλαβεστάτας εὐχαριστίας καὶ ἱκεσίας σᾶς παρακαλῶ, κύριε Κόμη, εἰς τοὺς πόδας τοῦ Μεγαλειοτάτου αὐτοκράτορος νὰ καταθέσετε.

Πρὸς τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ναυπλίῳ, 24 μαΐου 1829.

Σᾶς πέμπω συναπτομένην, κύριοι, τὴν πρὸς ἐμὲ γραφὴν τοῦ Κ. Κόμητος Βουλγάρεως, δι᾽ ἧς ἐγχειρίζει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν 1,000,000 ῥουβλίων εἰς γραμμάτια ἐπὶ Λονδίνου· ἔτι δὲ καὶ τὸ σχέδιον τῆς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσεώς μου, τὸ ὁποῖον ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Γραμματεὺς θέλει βάλῃ εἰς τὸ ἐπ᾽ αὐτῷ γραμματοφυλάκιον.

Θέλω δὲ συνομιλήσῃ μετὰ τοῦ ναυάρχου Κ. Κόμητος Εὔδενος περὶ τῆς ἐξαργυρώσεως τῶν εἰρημένων συναλλαγματικῶν, φυλαττομένων μόνον ὀλίγων διὰ τὰς πληρωμὰς τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὰ ἔξω μέρη. Καὶ τὴν διαπραγμάτευσιν τῶν ὁμολογιῶν θέλει

σπουδάση νὰ κάμω εἰς Νεάπολιν κατὰ τὸ συμφερώτερον, μεταχειριζόμενος εἰς τοῦτο αὐτὸν τὸν ἐξοχώτατον κύριον Ῥιβωπιέῤῥον. Ὁ πρῶτος γραμματεὺς τοῦ τῶν ἐσωτερικῶν τμήματος ἂς κοινοποιήσῃ εἰς τὸ Πανελλήνιον τήν τε γραφὴν τοῦ κόμητος Κ. Βουλγάρεως καὶ τὴν ἀπάντησίν μου.

Τῷ στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 24 μαΐου 1829.

Λίαν εὐγνωμόνως δέχομαι τὰς ἀπὸ 30 καὶ 31 μαΐου (Ν.) ἀνακοινώσεις τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, αἵτινες μ' εὑρίσκουσιν ἐνταῦθα ἐλθόντα ὅπως μετὰ τοῦ Κ. Σαιμμαρτίνου καὶ τοῦ συνταγματάρχου Κ. Εϊδέκου συσπουδάσω καὶ συγκατασκευάσω τὰ τοῦ στρατιωτικοῦ ταμείου. Κατὰ δὲ τὰς πρὸς αὐτοὺς διεξηγήσεις μου ἐλπίζω ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν συνίσταται δεόντως καὶ ἡ ἀξιόλογος αὕτη ὑπηρεσία.

Λυποῦμαι ὅσον καὶ ὑμεῖς, κύριε Στρατηγὲ, ὅτι οἱ ἔθιμοι τύποι ἀπέτρεψαν τὸν κύριον ταμίαν τοῦ νὰ μᾶς οἰκονομήσῃ τὰ ἔξοδα τῆς μετακομιδῆς τοῦ βοηθήματος τοῦ ἰουνίου. Ἀλλὰ τῶν τύπων πληρωθέντων, τὸ ἀτμόπλοιον θέλει φθάσῃ εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια ἵνα λάβῃ καὶ φέρῃ εἰς τὸ στρατιωτικὸν ἡμῶν ταμεῖον τὸ εἰρημένον βοήθημα.

Μέγα εὐτύχημα ὑπῆρχε διὰ τὴν Ἑλλάδα, κύριε Στρατηγὲ, ἐὰν ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἠδύνατο νὰ καταπείσῃ τὸν συνταγματάρχην Κ. Μωγῖνον νὰ παραιτηθῇ, κἂν ἐπ' ὀλίγους μῆνας, τῆς εἰς Γαλλίαν ἐπιστροφῆς του. Τότε θέλω τὸν παρακαλέσῃ νὰ δεχθῇ, ὄχι τὴν τοῦ τακτοῦ σώματος ἡγεμονίαν, ἀλλὰ πολὺ ἀξιολογώτερον, τὸ εἶναι ἐπὶ τῶν ὅλων συμφορεὺς (adjudant-général, γενικὸς ὑπασπιστὴς) καθ' ἕκαστα τὰ τῆς διοργανώσεως καὶ διοικήσεως μέρη τοῦ τε

τακτοῦ στρατοῦ καὶ τῆς περὶ τὰ φρούρια ὑπηρεσίας τε καὶ ἐπανορθώσεως.

Προεξηγήθην καὶ πρὸς τὸν Μαρσιάλην κύριον Μαιζῶνα ὅτι τοιούτου τινὸς ταξιαρχικοῦ ἀνδρὸς ἡ ἐπιστήμη καὶ ἐπιμέλεια ἤθελαν δώσῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν πολλὴν τὴν εὐπορίαν τῆς διευθύνσεως, ἔργῳ κεισομένης εἰς χεῖρας τοῦ ἐπὶ τῶν ὅλων τούτου συμφορέως· ἡ δὲ ἐξοχότης του μοὶ ὑπεσχέθη νὰ φροντίσῃ περὶ ἐκλογῆς ἀξιωματικοῦ ἀνδρὸς, ἱκανοῦ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἔντιμον μὲν, ἀλλὰ καὶ πολύπονον τοῦτο ἔργον, καὶ ἠλπίζομεν τότε ὅτι μέχρι τῆς ἐκλογῆς ὁ συνταγματάρχης Κ. Εἰδέκος ἤθελε δυνηθῇ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ τακτοῦ σώματος.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ὑγεία τοῦ συνταγματάρχου καθ' ἑκάστην χειροτερεύει, οὔτ' ἐγὼ τολμῶ πλέον νὰ ἀπαιτήσω παρ' αὐτοῦ τὰ ἀδύνατα καὶ εἰς αὐτὸν τὸν περιφανῆ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ζῆλον του καὶ αὐτὸς δὲ πρὸ δεκαπέντε ἤδη ἡμερῶν μοὶ ἀνήγγειλεν ὅτι ἀναγκάζεται νὰ παραιτηθῇ ἵνα ὑπάγῃ εἰς τὸ γενέθλιον ἔδαφος καὶ εὕρῃ ἐκ τῆς ἀναπαύσεως καὶ τοῦ κλίματος τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς ὑγείας του. Καὶ ὅμως ἔσχατον καὶ προσπαθέστατον δεῖγμα φιλίας δίδων εἰς ἐμὲ, δὲν ἀποθέτει εὐθὺς τὸ βάρος, ἀλλὰ δέχεται νὰ διευθύνῃ εἰσέτι τὰ τοῦ τακτικοῦ σώματος μέχρι τῶν μέσων τοῦ ἐρχομένου μηνός· καθ' ὃ διάστημα ὀφείλω ἐκ πάσης ἀνάγκης νὰ φροντίσω περὶ τῆς ἀντικαταστάσεως.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ συνταγματάρχης Μωγῖνος δέχεται τὴν πρότασίν μου, ἔχω τὸ πᾶν· εἰδὲ μὴ, θερμῶς παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα νὰ ἐκλέξῃ ἄλλον τινὰ ἐκ τῶν παρ' ὑμῖν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν, δυνάμενον καὶ θέλοντα νὰ ἀναλάβῃ τὰ ἔργα τοῦ γενικοῦ ὀπαδοῦ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας. Τὰ δὲ προεκτεθειμένα, ἱκανῶς παριστῶσιν εἰς ὑμᾶς τό, τε σπουδαιότατον τῶν ἔργων, καὶ τὸ ποῖον τινὰ δεῖ εἶναι τὸν ἐπ' αὐτοῖς ἐκλεχθησόμενον ἄνδρα.

Ὑμεῖς δὲ, κύριε Στρατηγὲ, ἐπιστήσαντες καλοκἀγάθως ἐπὶ τῶν ἐμῶν αἰτημάτων, γράψατέ μοι, παρακαλῶ, εἴτι δύνασθε νὰ πρά-

ξετε ὑπὲρ αὐτῶν. Καὶ ἀφ' οὗ λάβω τὴν ἀπόκρισίν σας, θέλω παρασκευάσῃ τὰ δέοντα ὅπως σταλῇ ἡ τακτικὴ Ἑλληνικὴ φρουρὰ εἰς Πάτρας καὶ τὸ παρακείμενον φρούριον, καὶ οὕτω δυνηθῇ ἡ ἐκεῖ οὖσα τὸ νῦν Γαλλικὴ νὰ μεταβῇ εἰς Κορώνην.

Πολλὰ σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν εὐμενῆ ἀποδοχὴν τῶν προτάσεών μου περὶ τοῦ πύργου τοῦ Μισθρᾶ. Ἐὰν δὲ ἡ ἐκτέλεσις δύναται νὰ ἀναβληθῇ διὰ τὴν γενησομένην ἱκεσίαν τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἰατράκου, νομίζω τὸ πρᾶγμα συμφέρον.

Τὴν σήμερον κακόβουλός τις γνώμη, ἔξωθεν εἰσχωρήσασα, ἀγωνίζεται νὰ βάλῃ τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν εἰς περιπλεγμούς, καὶ ἐλπίζει ἴσως καὶ νὰ τὴν παραλύσῃ. Πλὴν κοπιάζει ματαίως, διότι ὁ λαὸς μὲ τὸν σωστόν του νοῦν συγκρίνει τὸ ἐνεστὼς πρὸς τὸ παρελθόν, καὶ δὲν ἀπατᾶται. Ἀλλ' ὅμως, καί τοι θαῤῥῶν εἴς τε τὰ τοῦ ἔθνους φρονήματα καὶ εἰς τὴν καθαρότητα τῆς διαθέσεώς μου καὶ τὴν εὐθύτητα τῆς πολιτείας μου, δὲν κρίνω τὴν παροῦσαν στιγμὴν πρόσφορον εἰς ὁλοσχερεῖς ἐπιχειρήσεις κατὰ τῶν πύργων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς κακῶν. Ἀφ' οὗ δὲ παρέλθῃ ἡ ἐπικειμένη κρίσις ὡς ἐκ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει διαπραγματειῶν, καὶ ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις τελειώσῃ τὸ ἔργον αὐτῆς, τότε καὶ ἡμεῖς ἀρχίζομεν τὸ ἡμέτερον, καὶ τὸ τελειοῦμεν εὐκόλως μὲ τὰς εὐλογίας ὅλης τῆς Ἑλλάδος.

Ἐὰν ὅμως οἱ Ἰατράκοι δὲν κάμωσιν ὅσα τοὺς παραγγέλλονται, ἐπιμένω εἰς τὴν γνώμην τοῦ κατεδαφίσαι τὸ τοῦ Μισθρᾶ φρούριον, καὶ τότε διατάττεται ὁ Κ. Μαῦρος νὰ συμφερθῇ κατὰ τὰ ὑπὸ τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος διαταχθησόμενα.

Τῷ Κ. Μαύρῳ.

Ναυπλίῳ, 26 μαΐου 1829.

Στέλλω σήμερον ταχυδρόμον πρὸς τὸν στρατηγὸν Σνεϊδέρον,

ζητῶν παρ' αὐτοῦ συμβουλὰς καὶ σύμπραξιν πρὸς κατόρθωσιν τῶν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ τακτικοῦ σώματος. Ὁ συνταγματάρχης Εἰδέκος ἀσθενεῖ, καὶ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ πλέον τὴν τοιαύτην ἐπιστασίαν. Ἐπὶ τούτῳ καὶ εἶμαι ἐνταῦθα, καὶ ἀνυπομόνως προσμένω τοῦ στρατηγοῦ τὴν ἀπόκρισιν.

Τῷ γράφω δὲ ἐνταὐτῷ καὶ περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ φρουρίου Μισθρᾶ καὶ τῶν πύργων, καὶ φρονῶ ὡς ὑμεῖς, ὅτι δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιροῦ νὰ πράξωμεν χαλεπά. Ἐὰν ὅμως οἱ Ἰατράκοι ἀπειθήσωσιν εἰς τὰ παρὰ τῆς κυβερνήσεως διατασσόμενα, τότε παραγγέλλεσθε νὰ συμφωνήσετε μετὰ τοῦ στρατηγοῦ εἰς πάντα τὰ δέοντα γενέσθαι πρὸς παραδειγματισμόν. Συμφωνότατος δὲ εἶμαι μὲ τὸν στρατηγὸν ὅτι τὰ τακτικὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα πρέπει νὰ λάβωσι τὸ μέρος αὐτῶν εἰς τὴν ἐκστρατείαν, ὑπὸ τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ὑπερειδόμενα. Καὶ ἐὰν καταντήσωμεν ἐκεῖ, γράψατέ μοι, ἵνα σᾶς δώσω τὰς ἀναγκαίας ἐντολάς.

Ἐκ τῶν προσταλέντων εἰς ὑμᾶς ἀξιωματικῶν γραμμάτων ἔχετε τὰς ἀποκρίσεις πρὸς πάντα ὑμῶν τὰ ἐρωτήματα τὰ διὰ τῶν ἰδιαιτέρων ἐπιστολῶν σας· περὶ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ σας, σᾶς λέγω περιλύπως ὅτι δὲν δύναται νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τοὺς συντρόφους αὐτοῦ. Ἂς ἀπολογηθῶσιν ἐνώπιον τοῦ ἐγχωρίου δικαστηρίου, καὶ ἡ ὑπόθεσις θέλει τελειώσῃ ἐννόμως. Μείνατε δὲ ἥσυχοι, καὶ μὴ φοβεῖσθε κακόν. Διότι τοῦ κακοποιεῖν οὔτε ὄρεξιν ἔχω, οὔτε οὐδένα μέχρι τοῦδε ἐκακοποίησα, οὔτε θέλω ἀρχίσῃ βέβαια ἀπὸ τὸν ἀδελφόν σας.

Φροντίσατε νὰ ἐπιταχύνετε, εἰ δύνασθε, τὴν ἀπόκρισιν τοῦ στρατηγοῦ Σνεϊδέρου, πρὸς τὸν ὁποῖον τὰ προβαλλόμενά μου περὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ τακτικοῦ σώματος θέλουσιν ἀποδείξῃ ὅτι γνωρίζω μεγάλως τὴν γενναίαν αὐτοῦ περὶ τὴν Ἑλλάδα εὔνοιαν.

Τῷ Κ. Λυττερόθῳ.

Ναυπλίῳ, 26 μαΐου 1829.

Μετὰ σπουδῆς ἔρχομαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, κύριε, διὰ τὰς δύο ἐπιστολὰς ἅς μοι ἐγράψατε ἐν τῷ ἀναχωρεῖν ἐκ Μοθώνης, καὶ νὰ σᾶς δώσω συντόμως τὰς πληροφορίας ἅς μοι ζητεῖτε.

Δὲν πρόκειται νὰ συστήσωμεν πρότυπον ἀγρὸν, ἀλλ' ἐργαστήριον κατασκευαστικὸν βελγικῶν ἀρότρων. Μᾶς χρειάζονται λοιπὸν οἱ ἀναγκαῖοι ἐργάται, παρ' ὧν νὰ μάθωσι καὶ οἱ Ἕλληνες τὴν τέχνην, καὶ οἱ μαθόντες νὰ χρησιμεύσωσιν ἔπειτα καὶ εἰς ἄλλας κατασκευὰς, οἷον ἁμαξίων καὶ τῶν τοιούτων. Ἐὰν δὲ μεταξὺ τῶν ἐργατῶν εὑρεθῇ ἄνθρωπος εἰδήμων εἰς τὸ διδάξαι τοὺς Ἕλληνας καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ βελγικοῦ ἀρότρου, τότε ὑπερπληροῦνται οἱ πόθοι μου. Περὶ δὲ τῶν ὅρων τῆς συμφωνήσεως τῶν ἐργατῶν τούτων σᾶς ἀφίνω τὴν πληρεξουσιότητα.

Μὲ ζητεῖτε ἔπειτα ἀκριβῆ διάληψιν περὶ τῆς τραπέζης· ἀλλὰ δὲν ἔχω ἄλλην παρὰ τὸν μικρὸν κανονισμὸν ὃν ἤδη προεγνωρίσατε. Προστίθημι ὅμως καὶ πρᾶγμα ἀντάξιον, νομίζω, τόμου ὅλου κανονισμῶν· ὅτι δηλαδὴ ἡ τράπεζα καὶ ἐν τῇ χρηματικῇ ἡμῶν ἀπορίᾳ ἀπέδωκεν ἀκριβέστατα κατὰ τὴν διορίαν εἰς τοὺς ἀποχωρήσαντας συμμετόχους τά,τε κεφάλαια αὐτῶν καὶ τοὺς τόκους ὅσοι ὠφείλοντο, καὶ ἀπέδωκε μέχρι τοῦδε περίπου 30,000 τάλληρα τὸ μόλις ἐσκιαγραφημένον τοῦτο σύστημα. Στείλατέ μοι ἀνθρώπους ἱκανοὺς νὰ τὴν κατασκευάσωσι κατὰ τοὺς ἀλλαχόθι κρατοῦντας κανόνας, καὶ βλέπετε ὁποία γίνεται· καὶ τότε τῇ δίδομεν, εἰ χρεία, καὶ ἄλλο ἀσφάλισμα, τὸ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν· ὅπερ καὶ μνημονεύεται εἰς τὰς ὑπαρχούσας ἤδη διατάξεις.

Διατελεῖτε, κύριε, εὐνοϊκῶς ἔχοντες περὶ τὸν τόπον τοῦτον, καὶ γράφετέ μας τὰ καθ' ὑμᾶς, ἢ, κάλλιον ποιοῦντες, κομίσατε ὑμεῖς αὐτοὶ τὰς ἀγγελίας.

Πρὸς τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ναυπλίῳ, 16 μαΐου 1829.

Ὁ Κ. Τσούνης, τελειώσας τὴν περιοδείαν του εἰς τὰ τῆς Πελοποννήσου παράλια, μᾶς ἔστειλε τὴν ἔκθεσιν τῆς αὐτοῦ ἀναθεωρήσεως, ἐκ τῶν πιστωμάτων τῆς ὁποίας, διαβιβαζομένων σήμερον πρὸς ὑμᾶς, καταμανθάνομεν δύω τινὰ ἀληθέστατα καὶ ἀναμφισβήτητα· τὸ μὲν, ὅτι ἡ διαχείρισις τῶν δημοσίων πόρων ἦτο κατὰ μέγα μέρος πεπιστευμένη εἰς ἀνθρώπους ἴσα ἔχοντας τό,τε φαῦλον καὶ τὸ ἀνίκανον· τὸ δὲ, ὅτι προνόημα ἄλλο κάλλιον δὲν ἐπλήρωσε τὴν προσδοκίαν τῆς κυβερνήσεως παρὰ τὴν ὑπαγωγὴν τῶν οἰκονομικῶν ὑποπρακτόρων εἰς τὴν ἐπίτηδες ταύτην ἀναθεώρησιν.

Λυπούμεθα ὅτι δὲν ἔχομεν ἱκανὸν καιρὸν νὰ ἐξερευνήσωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ λεπτομερέστατα τὰς ἐκθέσεις τοῦ Κ. Τσούνη. Ἐμπιστεύοντες λοιπὸν τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἔργον εἰς ἓν τῶν μελῶν τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς καὶ εἰς τοὺς τρεῖς γραμματεῖς τοῦ Πανελληνίου, τοὺς παραγγέλλομεν νὰ τὸ ἐπεξεργασθῶσι καὶ νὰ μᾶς ἀναφέρωσι τὰ εἰκότα.

Ὁ δὲ Κ. Τσούνης ἐξακολουθήσει τὴν περιοδείαν του, ἀξιολόγους ὑπουργίας παρεχόμενος ἔτι εἰς τὸ δημόσιον.

Τῷ Ἱππότῃ Κ. Μουστοξείδῃ εἰς Ἑνετίαν.

Ναυπλίῳ, 26 μαΐου 1829.

Τοῦ Μεγαλειοτάτου Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας προστάξαντος τὸν ἱππότην Κ. Νεράνζην νὰ δώσῃ 1,200 χρυσοῦς εἰς ἀγορὰν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων διὰ τὴν Ἑλλάδα, μοὶ γράφει οὗτος ὅτι 500 μὲν χρυσοῦς ἤδη ἐξώδευσεν εἰς τέσσαρας συλλογὰς πλήρεις τῶν εἰρημένων βιβλίων, τοῦ μένουσι δὲ 700, καὶ ἐρωτᾷ με τὸ ποιητέον.

Ἐγὼ δὲ τῷ ἀποκρίνομαι σήμερον ὅτι ἐπιθυμῶ νὰ ἀγορασθῶσιν ἐξ αὐτῶν βιβλία διὰ τὰ στοιχειώδη σχολεῖα, περὶ τοῦ ὁποίου νὰ λάβῃ τὰς συμβουλάς σας.

Μᾶς χρειάζονται δὲ βιβλία καλῶς γεγραμμένα τε καὶ τετυπωμένα, χρήσιμα εἰς τοὺς μαθητὰς διά τε τὴν ἀνάγνωσιν καὶ διὰ τὴν πρώτην γραμματικὴν στοιχείωσιν. Φροντίσατε λοιπὸν, παρακαλῶ, περὶ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν, καὶ εἴπατε τῷ Κ. Νεράνζῃ νὰ μᾶς τὰ στείλῃ ὅσον τάχιστα μετὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τὰ ὁποῖα ἠγόρασεν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 29 μαΐου 1829.

Ἔλαβον διὰ τοῦ Κ. Ριβωπιέρρου τὰς ἐπιστολάς σου τῆς 29 ἀπριλίου καὶ τῆς 5 μαΐου, καὶ δι' αὐτοῦ πάλιν ἀποκρινόμενος, ἐλπίζω ὅτι εἰς Παρισίους πλέον θέλει σὲ εὑρεῖ ἡ ἀπόκρισίς μου. Ἤδη δὲ πρέπει νὰ ἔλαβες καὶ τὸ διὰ τοῦ Κ. Γόσσου γράμμα μου, καὶ τὸ διὰ τοῦ Κ. Λυττερόθου, γραμματέως τοῦ Μαρσιάλου Μαιζῶνος. Διάγων βίον πλάνητα, καὶ ὑπὸ τῶν ἔργων κατακονούμενος, δὲν δύναμαι νὰ ἔχω μετ' ἐμοῦ τὰ χαρτοφυλάκια, οὐδὲ νὰ κρατῶ πάντοτε ἀντίγραφα τῶν ἐπιστελλομένων· διὸ μὴ θαυμάσῃς ἂν δὲν σοὶ στέλλω τὰ ἴσα τῶν προμνημονευθέντων γραμμάτων.

Ἐξ ὅσων ἔμαθα τὰς ἡμέρας ταύτας, πιστεύω ὅτι ἡ μεγάλη ὑπόθεσις τοῦ δανείου δὲν θέλει διαλυθῆ εἰς λόγους, ὡς καὶ ἄλλαι πολλαί, ὅθεν καὶ εἶμαι ἀνυπόμονος νὰ σὲ ἀκούσω εἰς Παρισίους. Λέγουσιν ὅτι οἱ δύω Πρέσβεις ἔφθασαν ἤδη εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἡμεῖς περιμένομεν τὴν ἔκβασιν τῶν πραγματευμάτων αὐτῶν, ἀλλ' ἅμα θέλομεν ἐκπληρώσῃ καὶ τὸ χρέος ἡμῶν, πεποιθότες ἐπὶ τῇ θείᾳ προνοίᾳ, ἥτις δὲν θέλει μᾶς ἐγκαταλείψῃ. Ἀπὸ τῆς τοιαύτης πίστεως καταγίνομαι ὅπως δύναμαι νὰ συγκροτήσω τέλος τὴν ἐθνικὴν συνέ-

λευσιν. Αἱ μὲν ἐπαρχίαι προσκληθεῖσαι νὰ πέμψωσι τοὺς πληρεξουσίους ἀντιπροσώπους των πρὸς τὴν 15 μαΐου, μοὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι εἰς ἐμὲ παραδίδουσι τὴν πληρεξουσιότητα· ἐγὼ δὲ εὐχαριστήσας αὐταῖς, αἰτοῦμαι καὶ πάλιν τοὺς ἀντιπροσώπους, καὶ ἐλπίζω ὅτι περὶ τὰ τέλη ἰουνίου θέλουσι συνέλθῃ εἰς Ἄργος.

Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν στέλλω τὰ παιδία τοῦ Μιαούλη καὶ τοῦ Σαχτούρη εἰς Μόναχον, καὶ τότε θέλω προσφέρῃ εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Βαυαρίας τὴν εὐλαβῆ μου εὐγνωμοσύνην διὰ τὰ περὶ τὸν τόπον τοῦτον εὐεργετήματά του. Ὁ καλὸς καὶ ἄριστος συνταγματάρχης Εϊδέκος ἔχει τῷ ὄντι χρείαν νὰ ἐξέλθῃ ἐντεῦθεν διὰ τὴν ὑγείαν του, χειροτερεύουσαν καθ' ἑκάστην, ὅθεν οὐδὲ τολμῶ νὰ τὸν προτρέψω νὰ μείνῃ ἐδῶ περισσότερον. Δύναται δὲ νὰ ἐπιστρέψῃ ἀφ' οὗ ἀναλάβῃ.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ματσαροβίτσῃ.

Ναυπλίῳ, 28 μαΐου 1829.

Μέγα δίκαιον ἔχετε νὰ παραπονῆσθε διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς μακρὰν καὶ αἰωνίαν μου σιωπήν. Ἀλλὰ δὲν πταίω, ἀφ' οὗ ὁ κατάδικος βίος ὃν διάγω εἴκοσιν ἤδη μῆνας δὲν μὲ ἀφίνει καιρὸν οὐδὲ εἰς τὰς ἰδίας μου χρείας νὰ ἐγκύψω.

Ἐκ τοῦ τελευταίου γράμματός σας τοῦ ἰουνίου τοῦ παρελθόντος ἔτους βλέπω εὐγνωμόνως τὴν φιλόφρονα μνήμην σας, τῆς ὁποίας ὅτι ἔχετε παρ' ἐμοῦ ἴσην καὶ εἰλικρινεστάτην τὴν ἀμοιβήν, ἐλπίζω ὅτι δὲν ἀμφιβάλλετε.

Τὰς περικυκλούσας καὶ καταπιεζούσας με ἀθλιότητας καὶ ἀηδίας δὲν σᾶς λέγω· ἀλλὰ μόνον ὅτι ἀνδρίζομαι κατὰ τῆς ἀθυμίας, καὶ οὐδὲ ἠθύμησα μέχρι τοῦδε, οὐδὲ ἀθυμήσω, ἀντλῶν τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εἰς τὸν Θεὸν πίστεως καὶ τῆς καθαρᾶς προαιρέσεώς μου.

Οἱ γράψαντες δὲν μεταβάλλονται πλέον. Διὰ τοῦτο παρεύσα-

μαι τὴν ὁδόν μου κατὰ παντὸς ἀντιπτώματος, εὐθεῖαν οὖσαν, ὅθεν καὶ βραχυτάτην, καὶ εἰς τὸν λιμένα καταντῶσαν τῆς σωτηρίας· διότι λιμὴν σωτηρίας εἶναι ὁ φθανόμενος μετὰ συνειδήσεως διαυγοῦς.

Ἂν γράψετε πρὸς τὴν *ἀρχαιότροπον ψυχὴν*, προσαγορεύσατε αὐτὴν πολλὰ παρ' ἐμοῦ.

Καὶ ζῆτε εὐτυχῶς, ἀγαπητέ μου Ματσαροβίστη, ἐν τῇ ἐρασμίᾳ καὶ καλῇ σας οἰκογενείᾳ, ἐνθυμούμενοι ἐνίοτε καὶ ἐμέ. Οὐδὲ ἐγράφη ὅτι δὲν θέλομεν ξαναϊδωθῇ πουθενά. Καὶ διὰ τί ὄχι εἰς μοναχικήν τινα νῆσον τῆς ὡραίας ταύτης θαλάσσης;

Τῷ Κ. Κόμητι Βουλγάρει, Ῥωσσικῷ Προσέδρῳ.

Ναυπλίῳ, 29 μαΐου 1829.

Λυπούμεθα μὲν ὅτι διὰ λόγον τῆς ὑγείας σας ἠναγκάσθητε νὰ ζητήσετε παρὰ τοῦ Μεγαλειοτάτου Αὐτοκράτορος τὴν εἰς Ῥωσσίαν ἐπιστροφήν σας, πολὺ δὲ βαθυτέρα καὶ ὀξυτέρα γίνεται ἡ λύπη μας, διότι εἰς τὴν παροῦσαν μάλιστα στιγμὴν ἀναχωρεῖτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Πλὴν εὐέλπιδες εἴμεθα, κύριε Κόμη, ὅτι τὴν περὶ ταύτην εὔνοιάν σας, πολυτρόπως καὶ κατανυκτικῶς προαποδειχθεῖσαν, δὲν θέλετε λησμονήσῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς κορωνίδα αὐτῆς θέλετε καταθέσῃ πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Μεγαλειοτάτου Αὐτοκράτορος τήν τε εὐλαβεστάτην εὐγνωμοσύνην τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰς ἱκεσίας ἃς ἱκετεύει ὅπως ἡ Μεγαλειότης αὐτοῦ εὐδοκήσῃ νὰ ἐκπεραιώσῃ μετὰ τῶν σεβαστῶν συμμάχων τὸ σωτήριον ἔργον εἰς ὃ μεγαλοψύχως συνδιατείνονται.

Ἔσται δὲ πάντως, κύριε Κόμη, ὁ διαδεχόμενος ὑμᾶς Κόμης Πανῖνος, εὐπατρίδης θαλαμηπόλος, ἄξιος τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως

τοῦ Αὐτοκράτορος· τῆς δὲ ἡμετέρας ἐγκρατὴς ἤδη ὑπάρχει ἀπό-τε ἀρχαιοτέρων σχέσεων, καὶ ἀπὸ τῆς εἰς Ἑλλάδα ἐλεύσεώς του.

Τελευταῖον καὶ ἰδίας ἡμεῖς σᾶς ὀφείλομεν, κύριε Κόμη, εὐχαριστίας διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς ἐνεστώσης προσωρινῆς Κυβερνήσεως εὔφημον γνώμην σας.

Τῷ Κ. Ν. Καλέργῃ, Ἐκτάκτῳ ἐπιτρόπῳ εἰς Σύρον.

Ναυπλίῳ, 30 μαΐου 1829.

Ἀποκρίνομαι πρὸς τὰ γράμματά σας τῶν 26 καὶ 27 τοῦ φθίνοντος. Καὶ πρῶτον χαίρω βλέπων ὅτι κατενοήσατε τὴν διάνοιαν τῶν πρός τε ὑμᾶς καὶ τοὺς συνδιοικητὰς περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν πληρεξουσίων σταλέντων χρηματισμῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους σᾶς παραγγέλλω νὰ συμμορφωθῆτε ἀκριβέστατα καὶ εὐλαβέστατα, καὶ ἡ ἔκβασις δὲν θέλει ψεύσῃ τὴν προσδοκίαν μου.

Δὲν ἀγνοῶ ὅτι μεγάλως κινοῦνται οἱ ἄνθρωποι οἱ ἀγαπῶντες ἐπιδεῖξαι ἀφοσίωσιν εἰς τὴν παροῦσαν σπουδαίαν περίστασιν, καὶ ἕκαστος αὐτῶν μὲ καταλαμβάνει καὶ μ' ἐξηγεῖ κατὰ τὸν αὐτοῦ τρόπον, καὶ τὰ ἄριστα ἴσως προαιρούμενος, κάμνει κακὸν μᾶλλον παρὰ καλόν. Ἐγὼ ὅμως ἐκ παντὸς τρόπου ἐπρονόησα καὶ προνοήσω ὅπως οὐδεὶς ἐμπλέκηται εἰς τὰς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ πραγματείας ἄνευ κλήσεως καὶ χρέους. Τὸ δὲ νὰ κατασιγάσω ὅλως τὰς μωρογραφίας (écrivailleries) καὶ τοὺς ὑπομνηματισμούς, εἶναι δυσκατόρθωτον, διότι καὶ τοῦτο νόσος ὑπάρχει, καὶ τύχῃ κακῇ οἱ Ἕλληνες δὲν εἶναι εὔθετοι πρὸς εὔκολον θεραπείαν αὐτῆς· ἀλλὰ σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰς περὶ τούτων πληροφορίας, τῶν ὁποίων θέλω κάμῃ χρῆσιν τὴν δέουσαν.

Ἐκ προαιρέσεως βέβαια καθαρᾶς προέρχεται ἡ γνώμη ἣν συνελάβετε ἵνα αἱ ἐκλογαὶ τῶν πληρεξουσίων παραδοθῶσιν εἰς τὴν

ἐπιστασίαν καὶ ἐπίκρισιν τῶν κατὰ τμήματα ἐκτάκτων ἐπιτρόπων καὶ προσωρινῶν διοικητῶν. Τὸ τοιοῦτον ὅμως ἤθελε δείξη, ὅτι ἡ κυβέρνησις θέλει νὰ δοξοποιήση (influencer) ἢ καὶ νὰ δεσμεύση τὴν συνείδησιν καὶ τὰς ψήφους τῶν ἀντιπροσώπων, καὶ τότε ἤθελαν πιστεύση ἔν τε τῇ Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ ξένῃ ὅτι φοβοῦμαι τὴν δύναμιν τῆς συνελεύσεως, καὶ προπαρασκευάζομαι νὰ τὴν ὑποδουλώσω εἰς τὰ θελήματά μου. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὴν φοβοῦμαι, διότι δὲν ἔχω θελήματα, ἀλλὰ μόνον συνείδησιν ἀνέγκλητον καὶ εὐθύτητα πολιτείας.

Καὶ θέλει κρίνῃ τὸ ἔθνος· θέλουσι δὲ κρίνῃ καὶ οἱ ὀλίγοι τινὲς πολυπράγμονες οἱ ἀξιοῦντες νὰ κατασταθῶσιν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ· τὰ δὲ περαιτέρω ποιήσει ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ. Ἀρκέσθητε λοιπὸν εἰς τὸ ἀνελλιπῶς ἐπιμεληθῆναι ὅπως ἐκλεχθῶσι πολῖται καρπούμενοι τὴν δικαίαν τῆς Πατρίδος των πίστιν καὶ εὐδοκίαν, καὶ ἄλλο δὲν θέλω· παρασυνάπτω ὧδε τὴν ἀπόκρισιν πρὸς τοὺς τῆς Σίφνου ἐκλέκτορας, τὴν ὁποίαν στείλατε μετὰ τῶν συμπαραινέσεών σας.

Πρὸς τοὺς ἐκλέκτορας τῆς Σίφνου.

Ναυπλίῳ, 30 μαΐου 1829.

Ἐκ τοῦ πρὸς ἐμὲ γράμματός σας τῆς 13 μαΐου μανθάνω ὅτι δυσαρεστεῖσθε διὰ τὸν πρόεδρον τοῦ συλλόγου σας ὃν ἐξέλεξεν ἡ κυβέρνησις. Ἀλλ' ἐγὼ θέλων νὰ ἦσθε ὅλοι ἐπίσης εὐχαριστημένοι, καὶ ἀκριβεστάτην δικαιοσύνην νὰ φυλάττω ἐν πᾶσι, δὲν στοχάζομαι ὅτι τὴν παρέβην εἰς τὴν ἐκλογὴν ταύτην, ἐὰν αἱ πληροφορίαι ὅσας ἐφρόντισα νὰ πορισθῶ πρότερον ἦναι σύμφωνοι πρὸς τὴν ἀλήθειαν· ἄλλως τε καὶ τὸ ἔργον τοῦ προεδρεύοντος τὸν σύλλογον τῶν ἐκλεκτόρων ἄλλο δὲν ἀπαιτεῖ εἰμὴ τὸ ἀμερόληπτον καὶ τὸ ἀκριβές.

Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν πληρεξουσιότητα ἣν μοι στέλλετε· ἀλλ'

ἐμάθετε ἤδη ὅτι ὄχι πληρεξουσιότητα, ἀλλὰ πληρεξουσίους ζητῶ παρ' ὑμῶν. Ὅθεν φροντίσατε νὰ τοὺς ἐκλέξετε ἀξίους τῆς ἐμπιστοσύνης τῶν συμπατριωτῶν σας, ἵνα ἔχετε τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους, καὶ τῆς αὐτοῦ κυβερνήσεως τὸν ἔπαινον.

Τῷ Ἐκτάκτῳ ἐπιτρόπῳ Ἀρκαδίας.

Ναυπλίῳ, 30 μαΐου 1829.

Ἔλαβον τὸ γράμμα σας τῆς 28, οὐδὲ ἀγνοῶ τὰ περὶ τοὺς ἐκλεχθέντας πληρεξουσίους Τριπολιτσᾶς καὶ τὰς ἐντολὰς τὰς εἰς αὐτοὺς δοθείσας.

Λυποῦμαι ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι ἐπεμβαίνουσιν εἰς πράγματα μὴ ἐπανήκοντα αὐτοῖς, ἐν ᾧ, καὶ ζῆλον ἔχοντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἔπρεπε νὰ ἡσυχάζωσιν εὐχόμενοι ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῆς καὶ μηδὲν πλέον. Τὸ νὰ ἔχωσιν οἱ πληρεξούσιοι ἐντολάς, ἢ μή, ὑπάρχει ἀδιάφορον, ἐὰν μόνον ἦναι τίμιοι καὶ φέρωσι τὴν τοῦ λαοῦ ἐμπιστοσύνην. Τούτων ὅμως λειπόντων, ποία ἡ πρὸς σωτηρίαν ὠφέλεια ἐκ τῶν ἐντολῶν; Ἀπατῶνται, καὶ ἀπατῶνται βαρύτατα, ἐὰν ὑποθέτωσιν ἐν ἐμοὶ περί τε τὸ προκείμενον καὶ περὶ ὁποιονδήποτε ἄλλο, κρυπτὰ ἐννοήματα καὶ σκοποὺς ὑπὲρ ἐμαυτοῦ. Ἐὰν ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις θελήσῃ τὰς προτάσεις μου, θέλουσι προταθῆ δημοσίᾳ καὶ εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, κριτὰς ἔχουσαι τό,τε Ἑλληνικὸν γένος καὶ τὸν λοιπὸν κόσμον.

Ταῦτα εἴπατε πρὸς ὅλους τοὺς διερωτήσοντας ὑμᾶς ἂν πρέπῃ οἱ πληρεξούσιοι νὰ φέρωσιν ἐντολάς, καὶ ποίας. Ἂς ἀφήσωσιν ἕκαστον νὰ πράξῃ ἐλευθέρως ὅπως καταλαμβάνει, καὶ ἐὰν εὑρίσκωνται τίμιοι ἄνθρωποι εἰς τὸν τόπον, ἂς κάμωσι τὸ χρέος των, ἀποτιθέμενοι τὰ περαιτέρω εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Τὸ παρὸν θέλει σᾶς στείλῃ ὁ Κ. Ῥάδος, ὅστις θέλει σᾶς εἰπεῖ καὶ τί φρονῶ ἰδιαιτέρως περὶ χορηγήσεως τῶν πληρεξουσίων.

Ἐὰν ἀγαπῶσι νὰ πληρωθῶσι, θέλουσιν εἶσθαι ὄχι ἄνθρωποι τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ τοῦ πληρόνοντος αὐτούς. Εἰς οὐδένα τόπον τοῦ κόσμου χορήγησις δὲν ἐπιψηφίζεται εἰς πληρεξουσίους ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Κολοκοτρόνῃ.

Ναυπλίῳ, 5 ἰουνίου 1829.

Ἀποκρίνομαι πρὸς τὸ γράμμα σας τῆς 3 μαΐου, τὸ ὁποῖον μόλις προχθὲς ἔλαβον, καὶ ἂν δὲν ἦναι λάθος τοῦ γραμματικοῦ σας ἡ σημείωσις τῆς ἡμέρας, ἀγνοῶ διὰ τί ἔφθασε τόσον ἀργά. Μοὶ τὸ ἔστειλε δὲ ὁ Κ. Μεταξᾶς ἀπὸ Αἰγίνης. Δι' αὐτοῦ μὲ ζητεῖτε συμβουλὰς περὶ πραγμάτων ἤδη γεγονότων. Γνωστὸν εἶναι ὅτι συνεφωνήσατε μὲ τοὺς κυρίους Δεληγιάννας καὶ Κολιόπουλον ἵνα ἐνοικιάσετε τὴν Καρίταιναν ὅσον δυνατὸν εὐθηνότερα· περὶ οὗ δὲν εἶχα τίποτε νὰ εἴπω, ἐὰν τὸ συμφέρον τοῦ δημοσίου δὲν ἦτον ἓν τῶν πρωτίστων χρεῶν μου.

Ὅσον δὲ περὶ τῆς συγγενείας τὴν ὁποίαν μελετᾶτε νὰ κάμετε μὲ τὸν Κ. Δεληγιάννην, τὴν θεωρῶ ὡς καλόν, ἐπειδὴ ἡ διαίρεσις καὶ διαφωνία τῶν πολιτῶν δὲν δύνανται νὰ συστήσωσιν ἡσυχίαν καὶ τάξιν πραγμάτων. Ἀλλ' ὅμως οὔτε αὕτη ἡ συγγένεια οὔτε οὐδεμία ἄλλη δὲν δύνανται ν' ἀλλάξωσι τὴν γνώμην ἣν ἐμόρφωσα κακῇ τύχῃ περὶ τῶν μεμπτῶς καὶ πολιτευσαμένων καὶ πολιτευομένων. Μοὶ λέγετε περὶ μεταμελείας, καὶ ἐγὼ τὸ ἐπιθυμῶ, πλὴν εἰς λόγους δὲν ὀφείλω νὰ ἐπιστηρίξω τὴν κρίσιν μου. Πρέπει δέ, ἐπειδὴ εἴκοσι μῆνες μαρτυροῦσι κατά τινων ἀνθρώπων, ἄλλοι εἴκοσι τοὐλάχιστον νὰ μαρτυρήσωσιν ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ τότε θέλω τοὺς πιστεύσῃ.

Ταῦτα λεγόμενα μετὰ πάσης παῤῥησίας θέλουσι σᾶς διδάξῃ, ἐλπίζω, ὅτι δὲν παραιτῶ τὴν γνώμην ἣν ἔχω περὶ τῆς καλῆς κρίσεως καὶ τῆς εὐθείας ὑμῶν προαιρέσεως.

Τῷ Ἐκτάκτῳ ἐπιτρόπῳ τῶν δυτικῶν Σποράδων.

Ναυπλίῳ, 6 ἰουνίου, 1829.

Τὸ σχέδιον τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Ὀρφανοτροφείου καὶ ἡ σημείωσις τῶν ἐνυπηρετούντων καὶ τῶν μισθῶν αὐτῶν, ἤθελαν σᾶς σταλῇ σήμερον μετὰ πλήρους ἐγκρίσεως, ἐὰν δὲν ἔλειπεν ἀπὸ τὸ σχέδιον τὸ τοῦ τυπικοῦ σχολείου διάταγμα. Βλέπομεν μὲν ὅτι οἱ μαθηταὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου λαμβάνουσι μέρος εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο, ἀλλ' οὔτε περὶ τῶν ἐξωτερικῶν μαθητῶν γίνεται λόγος, οὔτε περὶ τῶν ἐλευσομένων τυχὸν ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων.

Προσθετέον λοιπὸν καὶ τοῦτο, καὶ τὸ περὶ διδασκάλων, ποῖοι δηλαδὴ θέλουσι παραδίδει, καὶ εἰς ποίας ἡμέρας καὶ ὥρας. Τὸ δὲ σχολεῖον πρέπει νὰ ἔχῃ τοὐλάχιστον δύω τάξεις, εἰκὸς ὂν νὰ ὑποτεθῇ ὅτι οἱ ἐξωτερικοὶ μαθηταὶ καὶ οἱ παραδεχθησόμενοι πρὸς τὸ γενέσθαι διδάσκαλοι, ἔσονται ἱκανοὶ νὰ ἀκούωσι μαθήματα τῆς δευτέρας περιόδου.

Προβάλετε λοιπὸν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν νὰ κάμῃ τὰς προσθήκας ταύτας, καὶ πέμψατέ μοι τὸν κανονισμὸν ὁλοσχερῆ, ἵνα ἐπικυρωθῇ καὶ ἔμβῃ ἀμέσως εἰς πρᾶξιν.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Ναυπλίῳ, 6 ἰουνίου 1829.

Αἱ προτάσεις τὰς ὁποίας οἱ Λιάπιδες σᾶς προτείνουσι διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς φρουρᾶς σας εἶναι περισπούδαστοι, καὶ ἁδρᾶς καὶ βαθείας μελέτης ἄξιαι. Ἀλλά μοι εἶναι ἀδύνατον τό γε νῦν ἔχον νὰ σᾶς δώσω παραγγελίας τρανάς, καὶ νὰ σᾶς ἐπιτρέψω νὰ ἐμ-

βῆτε εἰς κοινολογίας μὲ τοὺς γενναίους καπιτάνους τῆς Λιαπουριᾶς. Δύναται μόνον ὁ ἐπὶ τῆς φρουρᾶς σας νὰ γράψῃ πρὸς τὸν πατέρα του ὅτι αἱ προτάσεις ἀνεφέρθησαν εἰς τὴν κυβέρνησιν, καὶ ὅτι θέλει τῷ φανερώσῃ ὅσον δυνατὸν τάχιστα τὰς ἀποκρίσεις αὐτῆς. Διότι ἐνδέχεται αἱ προτάσεις αὗται νὰ τείνωσιν εἰς τὸ περιπλέξαι τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, διαβαλλομένην ὡς ὑποκινοῦσαν τὴν Ἀλβανίαν, καὶ ἄρα θηρεύουσιν ἴσως ἐνδείγματα καὶ ἔγγραφα εἰς πίστωσιν τῆς τοιαύτης διαβολῆς. Προσέχετε λοιπὸν καλῶς, καὶ μὴ ἀμελεῖτε τὰς ἀναγκαίας προφυλάξεις πρὸς τὸ ἀποφυγεῖν τὴν παγίδα, ἐὰν ὑπάρχῃ παγίς.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Ναυπλίῳ, 8 Ἰουνίου 1829.

Καὶ αἱ ἐκθέσεις ὑμῶν αἱ πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἀπὸ 2 τοῦ τρέχοντος, καὶ ἡ αἴτησις ἐπιβοηθημάτων στρατιωτῶν, ζωοτροφιῶν καὶ πολεμεφοδίων, εἶχαν φθάσῃ πρὸς ἡμᾶς διὰ τῶν ἀπὸ 5 ἐπιστολῶν τοῦ πληρεξουσίου ἐπιτρόπου. Ἀλλ' ἡ βραδύτης τῆς ἀποστολῆς τῶν ἐπιβοηθημάτων τὰ ὁποῖα αὐτὸς σᾶς εἶχε παρασκευάσῃ, προῆλθεν ἐκ τῆς ἀταξίας τῆς διαδοθείσης ὑπὸ φαύλων τινῶν εἰς διάφορα σώματα τοῦ στρατοῦ.

Ὁ πληρεξούσιος ἐπίτροπος κατέβαλεν ὅμως πᾶσάν δύναμιν ἵνα ἐπισπεύσῃ τὴν ἔξοδον τοῦ ἱππικοῦ, τὸ ὁποῖον καὶ ἤδη πρέπει νὰ ἔφθασε. Διέταξε δὲ συντονώτατα νὰ σᾶς ἔλθῃ καὶ μία χιλιαρχία. Κἀγὼ τῷ γράφω νὰ σᾶς στείλῃ καὶ ἄλλας βοηθείας, καὶ μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι θέλει ἐκπληρώσῃ μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας τὸ ἐπιβαλλόμενον.

Ἴσα μὲ ὑμᾶς καὶ ἔτι περισσότερον ἐλεεινολογῶ τὸ ἀπρονόητον τοῦ ἐπιμελητηρίου, ἐξ οὗ τὸ πρῶτον ἐφόδιον τοῦ στρατοῦ, ἡ μάχιμος ὕλη, λείπει εἰς αὐτόν. Θέλομεν ὅμως διορθώσῃ τὸ πρᾶγμα κατὰ τὸ

δυνατὸν, στέλλοντες διὰ τοῦ πλοίου τοῦ ἐλευσομένου εἰς Ταλάντι μὲ τροφὰς, ὅλα τὰ φυσέκια ὅσα ἔχομεν ἕτοιμα ἐδῶ. Θέλει σᾶς ςαλῆ προσέτι εἰς Σαλαμῖνα πυρῖτις, μόλιβδος, καὶ χαρτίον, πρὸς κατασκευὴν ἄλλων. Αὐστηροτάτας διαταγὰς ἐπιδιατάσσω καὶ σήμερον πρὸς τὸ ἐπιμελητήριον περὶ πάντων, οὐδὲ δύναμαι νὰ κάμω περισσότερον.

Δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι ἐν τῇ περιεστώσῃ ὑμᾶς δυσχερείᾳ, σταθερότητος καὶ καρτερίας οὐδόλως θέλετε φανῆ ἐλλιπεῖς. Αἱ τοῦ ἐχθροῦ δυνάμεις μεγάλαι δὲν φαίνονται, μόλις συμποσούμεναι περὶ τοὺς 1500 ἢ 2000, καθ' ὅσα συμπεραίνομεν ἐξ ὅλων τῶν προσελθουσῶν πληροφοριῶν. Λέγουσι δὲ ὅτι καὶ αἱ σπουδαὶ αὐτοῦ πρὸς τὸ εὑρεῖν ἐπιστρατείας, ἀπέτυχον, ὅμως δὲν πρέπει νὰ τὸν καταφρονήσετε, ἀλλὰ νὰ λάβετε τὰ ἐνεργέστατα προνοήματα, ἵνα ματαιώσετε τοὺς σκοπούς του, φυλάξετε τὰς θέσεις σας, καὶ σκεπάσετε ἀπὸ νέας εἰσβολὰς τὰς ἐλευθερωθείσας ἐπαρχίας.

Τῷ Μεγαλειοτάτῳ Βασιλεῖ τῆς Βαυαρίας.

Ναυπλίῳ, 9 ἰουνίου 1829.

Βασιλεῦ, ἐπειδὴ ἡ ὑμετέρα Μεγαλειότης καταξιοῖ νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα νέα μαρτύρια τῆς σεβαστῆς Αὐτῆς εὐμενείας, λαμβάνουσα ὑπὸ τὴν εὐεργετικὴν αὐτῆς προστασίαν τοὺς παῖδας δύω ἐνδοξοτάτων αὐτῆς πολιτῶν, τοῦ ναυάρχου, λέγω, Μιαούλη καὶ τοῦ ὑποναυάρχου Σαχτούρη, ἔρχονται λοιπὸν, Βασιλεῦ, οἱ παῖδες οὗτοι, δωροφοροῦντες, καὶ πρὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν καταθέτοντες τὴν εὐγνωμοσύνην ὄχι μόνον τῶν οἴκων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ συμπάσης τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ δὲ προστίθημι καὶ τὴν ἐμὴν, ἂν μοι συγχωρηθῇ παρὰ τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος.

Εὐλαβεστάτας δὲ ὀφείλω εὐχαριστίας εἰς τὴν ὑμετέραν Μεγαλειότητα καὶ διὰ τὴν ἐπιστολὴν ἣν ἐξ Ἰταλίας ηὐδόκησε νὰ μοὶ γράψῃ.

Διὰ τοῦ συνταγματάρχου Εἰδέκου, ὅστις διὰ τὸ ἀσθενικὸν τῆς ὑγείας του ἀναγκάζεται κατὰ μεγίστην μου λύπην νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἀνάῤῥωσιν, θέλω θαῤῥήσῃ νὰ ἱστορήσω πρὸς τὴν ὑμετέραν Μεγαλειότητα τὰ ἡμέτερα, πρὸς δὲ, καὶ τὰς εὐχὰς ἃς διηνεκῶς εὔχομαι ὅπως ἡ βασιλικὴ αὐτῆς προστασία τε καὶ ἐπίσκεψις μηδέ ποτε ἡμᾶς ἐπιλείψῃ.

Τῷ Κ. Δημητρίῳ Βοτσάρει, εἰς Μόναχον.

Ναυπλίῳ 9 ἰουνίου 1829.

Ἀσμένως ἔλαβον τὸ τελευταῖον γράμμα σου, καὶ τὸ παρὸν σοὶ στέλλω διὰ τῶν υἱῶν τοῦ Μιαούλη καὶ τοῦ Σαχτούρη. Κατόπι θέλει αὐξήσῃ ἔτι μᾶλλον ἡ συντροφία σας, διότι θέλω σᾶς στείλῃ τὸν ἐξάδελφόν σου καὶ δύω ἢ τρεῖς ἄλλους συμπατριώτας· σὺ δὲ ὢν προκεχωρημένος εἰς τὰς σπουδὰς, θέλεις τοὺς δίδει τὸ παράδειγμα καὶ τοὺς βοηθεῖ. Πολλὰ χαίρω ἐξ ὅσων μανθάνω περὶ σοῦ· ἐπιχαίρουσι δὲ καὶ ἡ μήτηρ σου, καὶ οἱ θεῖοι. Διατέλει λοιπὸν ἐπιμελούμενος καὶ προκόπτων καὶ χρήσιμος πολίτης γινόμενος.

Πρὸς τοὺς προκρίτους τῶν ἐπαρχιῶν Κισάμου, Σελίνου, Χανιῶν, καὶ Ἀποκορώνων, εἰς Κρήτην.

Ναυπλίῳ, 1 ἰουνίου 1829.

Ἐὰν ἠδύνατό τι νὰ αὐξήσῃ τὴν ἐπὶ τῇ καταστάσει τῆς πατρίδος σας λύπην μας, ἤρχουν εἰς τοῦτο βέβαια τὰ πρὸς ἡμᾶς ἀποτεινόμενα παράπονά σας καὶ αἱ αἰτήσεις, πολὺ δὲ μᾶλλον τὰ ἐλεεινὰ αὐτῶν αἴτια. . . . . .

Σᾶς βλέπομεν δηλαδὴ ἀσυμφώνους μὲν πρὸς τοὺς συμπατριώτας σας τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν, ἀδιαθέτους δὲ εἰς τὸ πείθεσθαι εἰς τὸ συμβούλιον, καὶ τέλος δυσχεραίνοντας τὴν ἀντίληψιν ἣν ὁ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ὑπηρέτης Κ. Ἄνης σπουδάζει νὰ σᾶς δώσῃ ἵνα, φυλαττομένης τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, ἔχητε ἐλπίδας βελτίονος μέλλοντος.

Ἀλλ' ὅμως, καὶ μὴ ἔχοντες μέχρι τοῦδε οὐδεμίαν ἀξιωματικὴν εἴδησιν περὶ τῶν δυσαρεστημάτων ὑμῶν οὔτε παρὰ τοῦ Κρητικοῦ συμβουλίου, οὔτε παρὰ τοῦ Κ. Ἄνου, τοῖς στέλλομεν σήμερον τοὺς ἐπὶ τῶν ὑμετέρων αἰτήσεων ἐπιλογισμούς μας, παραγγέλλοντες νὰ καταβάλωσι πᾶσαν δύναμιν εἰς ἀποκατάστασιν τῆς μεταξὺ ὑμῶν ὁμονοίας τε καὶ εἰρήνης. Προτρέπομεν δὲ καὶ ὑμᾶς νὰ συντελέσετε, ἐκπληροῦντες περί τε ἑαυτοὺς καὶ τὴν κοινὴν ὑμῶν πατρίδα τὰ καθήκοντα χρέη μετὰ πιστότητος καὶ ζήλου καλοῦ.

Ἀπαλλαχθῆτε ἀπὸ τοὺς ἐνόχους, παραδώσατέ τους εἰς τὴν δημοσίαν δικαιοσύνην. Ἐξεύρετε ποῖοι κίνδυνοι ἐπίκεινται εἰς τοὺς ἐπὶ πειρατείᾳ διαβεβλημένους· πιστεύσατε ὅτι δὲν ἐξηλείφθησαν οἱ κίνδυνοι οὗτοι, καὶ ὅτι ἡ διαγωγή σας δύναται νὰ τοὺς χειροτερεύσῃ, ὥστε μηδεμία παρ' ἡμῶν μεσιτεία πρὸς ὑπεράσπισίν σας νὰ ἦναι δυνατὴ πλέον, καὶ δυνατὴ δὲ οὖσα, νὰ καταντήσῃ ἀνωφελὴς εἰς ὑμᾶς. Μὲ ἀνέκφραστον θλίψιν σᾶς ἐπαναλέγομεν ὅτι τὸ μέλλον τῆς πατρίδος σας τὸν ἔσχατον τρέχει κίνδυνον, ἐὰν διατελῆτε ἀναθεατρίζοντες τὸ τραγικὸν θέαμα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καὶ τῆς διχονοίας.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 10 Ἰουνίου 1829.

Διὰ τῆς εὐκαιρίας ἣν μοι προσφέρει ἡ καλωσύνη τοῦ στρατηγοῦ Κ. Τρεζέλου ἔρχομαι νὰ εὐχαριστήσω τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα

διὰ τὸ γράμμα αὐτῆς τὸ ἀπὸ 7 (19) τοῦ τρέχοντος, φθάνον ἐν ᾗ ὥρᾳ ὁ στρατηγὸς μέλλει νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν δρόμον του.

Αἱ περὶ τοῦ Κ. Μαύρου παρατηρήσεις σας μετ' ὀλίγον θέλουσι λάβῃ τὴν κοινωφελῆ χρῆσιν, διότι, ἐκλεχθέντος αὐτοῦ, ὡς μανθάνω, ὑπὸ τῆς πατρίδος του ἀντιπροσώπου εἰς τὴν συνέλευσιν, θέλω διορίσῃ ἄλλον διοικητήν, φροντίζων νὰ κάμω τὴν ἐκλογὴν δοκιμωτέραν. Σᾶς λέγω δὲ καὶ πάλιν, κύριε Στρατηγέ, ὅτι ὅσας ἂν παραστάσεις μοι διευθύνητε περί τε τῶν πραγμάτων καὶ τῆς πολιτείας τῶν ὑπηρετούντων κατὰ τὰς αὐτόθι ἐπαρχίας, θέλω τὰς θεωρήσῃ ὡς νέα τεκμήρια τῆς γενναίας ὑμῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα σπουδῆς, καὶ ἰδίᾳ ἐγὼ θέλω μεγάλως σᾶς εὐγνωμονεῖ ἐπ' αὐταῖς.

Ἀποδέχομαι τελέως τὴν ὑπέροχον κρίσιν σας περὶ τῆς ἐν τῇ στερεᾷ Ἑλλάδι θέσεως ἡμῶν· καὶ αἱ διαταγαὶ τὰς ὁποίας ἔδωκα ἀφ' ὅτου ἐγνώρισα τὴν πρᾶξιν τῆς 22 μαρτίου, ἐδόθησαν ἔκτοτε ἀπὸ τοιαύτης γνώμης, συμφώνου πρὸς τὴν ὑμετέραν. Τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα πρέπει νὰ φυλάξωσι τὰς θέσεις των, ἀπεχόμενα πάσης ἐπιθέσεως. Εἶναι δὲ ἀληθὲς ὅτι κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα οἱ Τοῦρκοι ὑπὸ τὸν Σιλιχτὰρ Μπόταν ἀγωνίζονται νὰ ἐκτοπίσωσι τὰ στρατεύματά μας καὶ νὰ ἀνοίξωσι κοινωνίαν μὲ τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν ἐν Ἀθήναις φρουράν, οἱ δὲ ἡμέτεροι ἀμύνονται. Αὕτη εἶναι ἡ καθαρὰ καὶ ἁπλῆ ἀλήθεια, καὶ εἰς πᾶν ἐνδεχόμενον ἔχω τὰς ἀποδείξεις ἑτοίμους καὶ ἀναμφισβητήτους.

Μεγάλως, ἀνεκφράστως λυποῦμαι ὅτι ὁ συνταγματάρχης Κ. Μωγῖνος ἐμποδίζεται εἰς Πάτρας ὡς ἐκ τῆς ὑγείας του. Ἀλλ' ὅμως ὑπομένω, ἐλπίζων ὅτι μετ' οὐ πολλὰς ταύτας ἡμέρας θέλει δυνηθῆ νὰ ἔλθῃ πρὸς ἡμᾶς εἰς Ναύπλιον. Εἰ δὲ τὸ ἐναντίον συμβῇ, σᾶς ἱκετεύω νὰ εὕρετε τὴν τούτου θεραπείαν, ἐπειδὴ ὁ συνταγματάρχης Εἰδέκος διὰ τὴν ἀσθένειάν του δὲν δύναται πλέον νὰ καταγίνεται εἰς τὰ τοῦ τακτικοῦ σώματος, ἐγὼ δέ, καὶ προθυμότατος ὤν, ἀδυνατῶ νὰ ἀναλάβω ἀντ' αὐτοῦ τὰς τόσας λεπτομερείας ἀπὸ τὰς ὁποίας κρέμαται αὐτὴ ἡ ὕπαρξις, ὄχι μόνον ἡ εὐόδωσις, τῆς διοργανώσεως τοῦ σώματος.

Ὀλίγον ἔλειψε νὰ κρατήσω ἐδῶ τὸν στρατηγὸν Τρέζελον, ἵνα με βοηθήσῃ ἕως οὗ φθάσῃ ὁ Κ. Μωγῖνος ἢ αἱ νέαι σας ἀποφάσεις· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησα νὰ κατατείνω τὰς πρὸς αὐτὸν δεήσεις μου, διότι μοι ἔδωκε λόγους ἀκαταγωνίστους. Καὶ ὅμως πέποιθα εἰς τὴν περὶ ἡμᾶς εὔνοιάν του ὅτι δὲν θέλει ἀποποιηθῆ νὰ ἀναλάβῃ τὰ ἔργα εἰς ἃ ἐξ ὅλης ψυχῆς ἐπικαλοῦμαι τὸν συνταγματάρχην Μωγῖνον, ἐὰν οὗτος ἐπὶ πλέον ἐμποδισθῇ ὑπὸ τῆς ἀσθενείας του νὰ τὰ ἀναδεχθῇ.

Καὶ εἶναι ἀνερμήνευτος, κύριε Στρατηγέ, ἡ εὐγνωμοσύνη μου πρὸς τὴν χρηστὴν διάθεσιν τοῦ στρατηγοῦ Τρεζέλου· τὴν ὁποίαν ἐφ' ὑμῖν κεῖται νὰ καταστήσετε, χρείας δοθείσης, ἐπωφελῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Μόνον ἐπισπεύσατε, παρακαλῶ, ὅσον δύνασθε τὴν ἀπόφασιν.

Ὁ συνταγματάρχης Κ. Πωζιὲ διωρίσθη ἐπιθεωρητὴς τοῦ τε προσωπικοῦ καὶ τοῦ ὑλικοῦ τοῦ πυροβολικοῦ μας, καὶ ἐξ ὅσων μετ' αὐτοῦ διεξηγήθην, ἐλπίζω ἄριστα. Ἐὰν καὶ ὁ Κ. Γαρνότος ἐδέχετο νὰ ἔλθῃ ἐδῶ, ἐν βραχεῖ ἠθέλαμεν βάλῃ εἰς τάξιν τὸ περὶ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ μηχανικοῦ μέρος. Ὁ δὲ στρατηγὸς πάλιν Τρέζελος, μετὰ τοῦ ὁποίου πολλάκις συνωμίλησα, θέλει σᾶς εἰπεῖ πόσον μεριμνῶ νὰ ἴδω ποτὲ εἰς καλὰς χεῖρας τὸ δυσχερὲς ἅμα καὶ ζωτικώτατον ἔργον τῆς ὀργανώσεως τοῦ τακτικοῦ σώματος.

Τῷ Κ. Κόμητι Πανίνῳ, Ῥωσσικῷ Προσέδρῳ.

Ναυπλίῳ, 10 Ἰουνίου 1829.

Μετὰ μεγάλης εὐγνωμοσύνης δέχομαι τὰς διὰ τῆς ἀπὸ 6 τοῦ τρέχοντος ἐπιστολῆς σας διδομένας μοι πληροφορίας περὶ τῶν γενομένων παρὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ὑπουργείου φροντίδων πρὸς συλλογὴν τοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀφεθέντος κληροδοτήματος παρὰ τοῦ Κ. Ζώη Ζωσιμᾶ. Ἀλλὰ καὶ βαρέως λυποῦμαι μανθάνων ὅτι αἱ

τοῦ ὑπουργίου σπουδαὶ οὐδένα καρπὸν ἔφεραν μέχρι τοῦδε, δυστυχοῦντος παντάπασι τοῦ χρεωφειλέτου, καὶ μὴ δυναμένου πληρῶσαι τὰς δύω συναλλγατικὰς τῶν 100,000 ῥουβλίων, τὰ ὁποῖα ὁ μακαρίτης Ζωσιμᾶς ἐδωρήσατο τῇ αὐτοῦ πατρίδι. Ἐκ τούτων ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἤθελε δυνηθῇ νὰ συστήσῃ μὲν καὶ διοργανώσῃ δέκα ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα, νὰ δώσῃ δὲ χεῖρα βοηθείας καὶ εἰς πλῆθος πανενδεῶν ὀρφανῶν, ἀπεκδεχομένων τὴν παρ' αὐτῆς ἐπιμέλειαν· καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀσθενὲς τῶν δημοσίων πόρων δὲν τῇ ἐπαρκεῖ ἵνα δαπανήσῃ μεγάλα εἰς τοῦτο τῆς ἐπανορθώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τὸ ἀξιόλογον μέρος, τὸ κληροδότημα, μετὰ τοσαύτης ὠφελείας τοῦ αὐτοῦ λαοῦ δαπανώμενον, θαυμασίως ἤθελε πληρώσῃ τὴν γενναίαν προαίρεσιν τοῦ κληροδοτήσαντος.

Ἐκ τῶν βεβαιώσεων ὅμως ὅσας, κύριε Κόμη, μοὶ δίδετε, εὔελπις καθίσταμαι ὅτι τὸ αὐτοκρατορικὸν ὑπουργεῖον, κατὰ τὴν αὐτοῦ εὐμένειαν, δὲν θέλει παύσῃ ἀπαιτοῦν παρὰ τῆς Κ. Ζουσικόφκη τὴν εἴτε ὁλικὴν εἴτε κατὰ μέρος πληρωμὴν τῶν προειρημένων δύω συναλλαγματικῶν. Ἐὰν δὲ ἀποτύχωσιν οἱ ἀγῶνες αὐτοῦ πρὸς συμβιβασμόν τινα φίλιον μετὰ τῶν χρεωφειλετῶν, καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ κληροδότου Κ. Ζωσιμᾶς ἀναγκασθῇ νὰ πέσῃ εἰς τὰς δικαστικὰς ὁδοὺς πρὸς ἔκπραξιν τῶν ὀφειλομένων, τότε πάλιν ἐλπίζω ὅτι τὸ ὑπουργεῖον ἐκ πάσης δυνατῆς σπουδῆς θέλει ὀτρύνῃ τὰ ἁψόμενα τῆς ὑποθέσεως δικαστήρια, ἵνα σπεύσωσι τὴν ἀπόφασιν.

Καὶ παρακαλεῖσθε, κύριε Κόμη, νὰ διοχετεύσετε ταύτην μου τὴν ἔφεσιν εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν ὑπουργεῖον.

Πρὸς τοὺς κατὰ τὸ Αἰγαῖον Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους καὶ Προσωρινοὺς Διοικητάς.

Ναυπλίῳ, 10 Ἰουνίου 1829.

Ὁ λοχαγὸς Καρπὼφ στέλλεται εἰς τὸ Αἰγαῖον ἵνα εὕρῃ μὲν καὶ

παρακινήσῃ τοὺς ἀρχαίους στρατιώτας τοῦ τακτοῦ σώματος νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν, πείσῃ δὲ καὶ ἄλλους νέους εὐσωμάτους καὶ εὐτάκτους κατὰ τὰ ἤθη νὰ πράξωσι τὸ αὐτό.

Βελτιωθέντος ἤδη ἐν πολλοῖς τοῦ τακτικοῦ τούτου συστήματος, καὶ βεβαιοτέρου καὶ ὠφελιμωτέρου κατὰ τὸ δυνατὸν γενομένου τοῦ κλήρου τοῦ στρατιώτου, δύσκολον δὲν ἐφαίνετο τὸ νὰ εὕρῃ καὶ στείλῃ ὁ Κ. Καρπὼφ εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἀποδοχεῖον (dépôt) πολλοὺς στρατιώτας ἀρχαίους καὶ νεωτέρους. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὅμως ἀπαντᾷ δυσκολίας, σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ καταβάλετε πᾶσαν δύναμιν πρὸς συγκατόρθωσιν τῆς προκειμένης στρατολογίας. Τὰ αὐτὰ παραγγείλατε παρ' ἡμῶν καὶ πρὸς τοὺς δημογέροντας καὶ προκρίτους τῶν τόπων, διδάσκοντες αὐτοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐντελοῦς κατορθώσεως τοῦ στρατιωτικοῦ συστήματος κρέμανται τὰ κράτιστα τῆς πολιτείας συμφέροντα.

Ἐὰν δὲ καὶ ἡ δευτέρα αὕτη ἀπόπειρα ἐθελουσίου στρατολογίας δὲν ἐπιτύχῃ κατὰ τὴν ἔφεσιν τῆς κυβερνήσεως, μηδὲ δυνηθῇ ὁ Κ. Καρπὼφ ἐπιπορευόμενος νὰ στείλῃ εἰς τὰ ἀποδοχεῖα τετρακοσίους ἢ πεντακοσίους νεοσυλλέκτους, τότε ἡ κυβέρνησις θέλει βιασθῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ περὶ ἀπογραφῆς νόμου· ὅπερ δὲν θέλει εἶσθαι, νομίζομεν, προτιμότερον εἰς τοὺς τοῦ Αἰγαίου κατοίκους. Ὅθεν πάλιν σᾶς παρεγγυῶμεν ἐκ πάσης φροντίδος τε καὶ ἀγῶνος νὰ βοηθήσετε τὸ ἔργον τοῦ λοχαγοῦ Καρπώφ.

Τῷ Κ. Λεσέψῳ, γενικῷ προξένῳ καὶ ἐπιτετραμμένῳ τὰ τοῦ χριστιανικωτάτου Βασιλέως, εἰς Τύνητα (Τούνιζι).

Ναυπλίῳ, 10 ἰουνίου 1829.

Ἐν καιρῷ ἔλαβον τὴν ἔντιμόν σας γραφήν, τὴν κομισθεῖσάν μοι

διὰ τοῦ Κ. Καραβέλλα, υἱοῦ τοῦ ἐφημερίου τῆς αὐτόθι Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, καὶ μεγάλως εὐχαριστῶ διὰ τὴν περὶ ἐμὲ χαρίεσσαν καὶ χρηστὴν μνήμην σας. Σᾶς ὀφείλω δὲ πολλὰς χάριτας καὶ διὰ τὰς περὶ τοὺς Ἕλληνας ἀγαθοεργίας, καὶ διὰ τὴν προστασίαν τῆς ἐλευθερίας καὶ οἰκιακῆς αὐτῶν ἡσυχίας. Οὐδὲ ἀμφιβάλλετε, ἐλπίζω, περὶ τῆς προθυμίας μου εἰς ἀπότισιν τοῦ πρὸς ὑμᾶς χρέους μου ἐν καιρῷ εὐθέτῳ· ἤδη δὲ παρακαλῶ νὰ πιστεύσετε ὅτι καὶ ὑπὲρ τοῦ αἰτήματος τοῦ Κ. Καραβέλλα προθυμηθήσομαι ἐκ πάσης δυνάμεως, ἀφ᾽ οὗ ἔχει παρὰ τῆς ὑμετέρας συστάσεως τὸ δικαίωμα εἰς τὴν ἐμὴν ἐπιμέλειαν.

Πρὸς τὴν δημογεροντίαν Σπετσῶν.

Ναυπλίῳ, 11 ἰουνίου 1829.

Ἐλάβομεν τὸ γράμμα σας τῆς 7, καὶ ἐλεεινολογοῦμεν τὰς σκανδαλώδεις σκηνὰς τὰς ὁποίας μᾶς περιγράφετε. Μᾶς ἔφεραν δὲ καὶ τρεῖς ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ ἀναφορὰν φέρουσαν πλῆθος ὑπογραφῶν κεκυρωμένων ἀπὸ ὑμᾶς, ὄχι ὡς δημογέροντας, ἀλλ᾽ ὡς προκρίτους.

Δὲν ἔχομεν πῶς νὰ σᾶς παραστήσωμεν τὴν βαθεῖαν λύπην μας διὰ τὰς τοιαύτας πλάνας καὶ διὰ τὰ αὐτῶν αἴτια, βλέποντες ὅτι ὁ φατριασμός τινων προκρίτων ὠθεῖ τὸν λαὸν εἰς κίνησιν καὶ ἀταξίαν, καθὼς μᾶς τὸ ὡμολόγησαν οἱ ἀπεσταλμένοι εἰλικρινῶς τε καὶ κατανυκτικῶς.

Διετάχθη δὲ ὁ ἔκτακτος ἐπίτροπος νὰ σᾶς δηλώσῃ τήν τε περὶ τοῦ κινήματος τῆς 3 κρίσιν ἡμῶν, καὶ τὴν θεραπείαν ἣν ἔτι δύνασθε νὰ ἐπιφέρετε, ἵνα τὰ τοιαῦτα σκάνδαλα μὴ βλάψωσι τὰ γνήσια συμφέροντα τῆς νήσου σας. Δύνασθε δὲ, λέγομεν, ὑμεῖς αὐτοὶ νὰ ἐπιφέρετε τὴν θεραπείαν, διότι πᾶσα ἄλλη ἔξωθεν ἐπιφερομένη ἤθελε σᾶς γείνῃ κακοῦ μᾶλλον παραίτιος ἢ καλοῦ ἐνώπιον τῆς Ἑλλάδος, καὶ πολὺ πλέον ἐνώπιον τῶν ξένων.

Ὀφείλετε λοιπὸν νὰ φιλιωθῆτε μὲ τοὺς ἀντιπάλους σας καὶ νὰ συμφωνήσετε μετ' αὐτῶν πρὸς ἀποκατάστασιν ἔμπιστον τῆς ἐσωτερικῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας. Εἰ δὲ μή, ἡ κυβέρνησις θέλει βιασθῆ νὰ προστάξῃ τὸ πρωτόκλητον δικαστήριον νὰ μετατεθῇ εἰς ἄλλην νῆσον τοῦ τμήματος, ὅπου τὸ ἀξίωμα καὶ αἱ θεμιστεῖαι αὐτοῦ (l'exercice de ses fonctions) ἔσονται ἀσφαλέστεραι.

Ἡ κυβέρνησις θέλει πράξῃ καὶ ἄλλο. Θέλει σᾶς ἀφήσῃ τὴν φροντίδα ὅλην τῶν καθ' ὑμᾶς χωρὶς νὰ βάλῃ πλέον χεῖρα εἰς οὐδέν, καὶ τὰ ἐκ τούτου παρεπόμενα θέλουσι τότε πέσῃ εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν ἐχόντων καὶ περισσότερα νὰ χάσωσι.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Ναυπλίῳ, 17 ἰουνίου 1829.

Ἔλαβον τὰς ἐκθέσεις σας ἀπὸ . . . . καὶ μετὰ σπουδῆς σᾶς στέλλω τὰς καθοδηγήσεις ἃς ἐκζητεῖτε, ἀμφιβάλλων ἂν ὁ πληρεξούσιος ἐπίτροπος δυνηθῇ νὰ σᾶς τὰς δώσῃ, ὡς ὢν ἐν τῷ ἀναχωρεῖν ἀπὸ Ναυπάκτου διὰ τὴν πάσχουσαν ὑγείαν του.

Ἡδέως ἔμαθον τὰς ἀνδραγαθίας τοῦ ὑφ' ὑμᾶς στρατοῦ, καὶ σᾶς συγχαίρω.

Εἶμαι δὲ καὶ ἐγὼ ὅλως τῆς ὑμετέρας γνώμης ὅτι κινοῦντες περισπασμόν τινα πρὸς τὴν Εὔβοιαν ἠθέλετε κατορθώσῃ νὰ ἀσφαλίσετε κάλλιον τὸν ὄπισθεν τῆς στρατιωτικῆς γραμμῆς σας λαὸν πρὸς τὸν ἐνεστῶτα μάλιστα θερισμόν. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις προσκαλεῖται ὑπὸ τῶν συμμάχων Δυνάμεων, τὸ δεύτερον ἤδη καὶ σπουδαιότατον, ἵνα ἀνακαλέσῃ ἐκ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος τὰ αὐτῆς στρατεύματα, ἐν ᾧ, καὶ πολλὰ ἐπισπουδάζουσα, μόλις δύναται νὰ συλλάβῃ ἐλπίδα ὅτι αἱ Δυνάμεις θέλουσι σταθῇ μέχρι τοσούτου, πόθεν ἡ δύναμις τοῦ νὰ ἐπιτρέψῃ ἐκστρατείαν ἐπιθετικὸν ἔχουσαν χαρακτῆρα, ἀναλαμβάνουσα ἤδη καὶ βαρυτέραν εὐθύνην;

Τότε τὰ κράτιστα ἡμῶν συμφέροντα ἤθελαν κινδυνεύσῃ, προσαπτομένων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν σκοπῶν καὶ πολιτευμάτων ἀποδοκιμαζομένων ὑπὸ τῆς συμμαχίας. Ἵνα λοιπὸν μὴ δώσω λαβὴν ὑποθέσεως τοιαύτης εἰς τὰς Δυνάμεις, καὶ ἐντεῦθεν εὐθυνόμενον κακῶς πάθῃ τὸ ἔθνος, ἀναγκάζομαι ἀνάγκην δεινὴν, τὸ νὰ μὴ ἐπιτρέψω τό γε νῦν ἔχον οὐδεμίαν ἐπιχείρησιν ἔχουσαν ἔμφασιν ἐπιθέσεως, ἀλλὰ μενέτω ὁ στρατὸς κατὰ χώραν, καὶ φυλαττέτω τὰ κατεχόμενα. Ἐὰν δὲ αἱ ἔξωθεν περιστάσεις δεξιώτεραι πνεύσωσι, τότε εὐθὺς σᾶς ἐπιστέλλω τὰ δέοντα.

Τοῦ Χατζηχρήστου ἡ ὑπόθεσις εἶναι οὐδέν· διότι ἡ κυβέρνησις οὐδέποτε διενοήθη νὰ ἐκβάλῃ τὴν οἰκογένειάν του ἐκ τῆς κατεχομένης οἰκίας χωρὶς νὰ τῇ δώσῃ ἄλλο οἴκημα· καθὼς τὸ ἐμήνυσα διὰ τοῦ φρουράρχου καὶ πρὸς τὴν κυρίαν Χατζηχρήστου. Ἀποκρίνομαι λοιπὸν δυσὶ λέξεσι πρὸς τὸν γενναῖον ἵππαρχον, καὶ τὸν λέγω νὰ ἡσυχάσῃ περὶ τούτου.

Ἐνταῦθα πρέπει νὰ σᾶς σημειώσω ὅτι πολλοὶ πολλαχῶς σπουδάζουσι νὰ διαφθείρωσι καὶ εἰς στασιασμὸν νὰ ἐμβάλωσι τὸν στρατὸν, ὅπερ καὶ κατώρθωσαν εἰς Ναύπακτον· καὶ περιμένω τὴν λεπτομερῆ ἱστορίαν τοῦ πράγματος ἵνα ἀποφασίσω ἀκμαίως τὸ δέον. Ὑμεῖς δὲ ἐλπίζω ὅτι μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ ἀγρυπνίας θέλετε προφυλάξῃ τὰ ὑφ' ὑμᾶς στρατεύματα ἀπὸ τοῦ μολύσματος, ἐρχομένου μὲν ἔξωθεν, ἔχοντος δὲ καί τινας πηγὰς ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ. Πρόσχημα δὲ τοῦ στασιασμοῦ τῆς Ναυπακτείου φρουρᾶς ἦτον ἡ ἀπαίτησις τῆς ἀμέσου πληρωμῆς ὅλων τῶν καθυστερούντων μισθῶν· περὶ οὗ θέλω ἐξετάσῃ τὸ ποιητέον. Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ σᾶς παραγγέλλω νὰ διδάξετε ἀρχηγούς τε καὶ στρατιώτας ταύτην τὴν ἀναντίῤῥητον ἀλήθειαν, ὅτι δηλαδὴ ἡ ἐνεστῶσα κυβέρνησις, ἀφ' οὗ παρέλαβε τῶν πραγμάτων τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτῶν περισσότερα τῶν ἐπ' ὀκτὼ ἔτη προλαβουσῶν κυβερνήσεων, καὶ ἔτι μᾶλλον θέλει πράξῃ· ὅτι ὁ μισθός των θέλει πληρωθῇ ὅτε καὶ ὅπως οἱ χρηματικοὶ αὐτῆς πόροι θέλουσι τῇ τὸ συγχωρήσῃ, καὶ τέλος ὅτι θέλει ἐξα-

σφαλίσῃ ὅλως τὴν μέλλουσαν τύχην των, ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὶ δείξωσι διαγωγὴν ἀξίαν τῶν φροντίδων αὐτῆς.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 18 ἰουνίου 1829.

Τὰ γράμματα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἀπὸ 28 ἰουνίου (Ν.) λαμβάνω ἐν ᾧ πρὸ ὀλίγου τὸ ἀτμόπλοιον ἀνεχώρησε πρὸς Μοθώνην, φέρον τὸν μισθοδότην τοῦ τακτοῦ σώματος μετὰ τῶν ἀποδεικτικῶν πρὸς παραλαβὴν τοῦ χορηγήματος τοῦ ἰουνίου.

Ἀκατανόητος ἐν τοσούτῳ μοὶ φαίνεται ἡ εἴδησις ἣν μοι δίδει ὁ Κ. Σαιμμαρτῖνος, ὡς λαβὼν αὐτὴν παρὰ τοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ ὑμετέρου στρατοῦ, ὅτι δὲν ἔχει δηλαδὴ οὗτος χρήματα ἵνα πληρώσῃ κατὰ τὴν διορίαν τὸ εἰρημένον χορήγημα· ἐν ᾧ πρὸ ἓξ ἑβδομάδων δὲν ἐπρόβαλαν ὡς δυσκολίαν περὶ τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ τὴν ἔλλειψιν τῶν χρημάτων, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπε νὰ προσμείνωσι νὰ τελειώσῃ ὅλος ὁ μήν. Καὶ περὶ τούτου ἐπικαλοῦμαι, κύριε Στρατηγὲ, τὴν ἰδίαν ὑμῶν μαρτυρίαν, ἀφίνων νὰ κρίνετε ὁποῖον ἔσται τὸ ἠθικὸν ἀποτέλεσμα ἐὰν ἐπιστρέψῃ τὸ ἀτμόπλοιον ἄνευ τοῦ προσδοκωμένου χορηγήματος.

Ἀλλ ἵνα ἐκδιηγηθῶ πάσας τὰς περὶ ἐμὲ ἐγειρομένας ὑπό τινων δυσχρηστίας (embarras) ἴσως καὶ ἀκουσίως, σᾶς λέγω καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν ᾧ τὰ ἐκ Παρισίων γράμματα ἀπὸ 24 μαΐου μοὶ ἀνήγγελλον διαῤῥήδην ὅτι ὁ Κ. Βάρων Ῥοὰν μᾶς φέρει τὰ καθυστεροῦντα χορηγήματα τοῦ Μεγαλειοτάτου ἄνακτος τῆς Γαλλίας, ὁ Κ. Ῥοὰν φθάνει, τὸν βλέπω ἐδῶ, καὶ περὶ τῶν χορηγημάτων μὲ βεβαιοῖ ὅτι ἄφησε μὲν εἰς Μοθώνην 500,000 φράγκα, ἀλλ' ἐκ λάθους, λέγει, ἀγνοῶ τίνος ὑπουργείου, τὸ διάταγμα πρὸς παράδοσιν αὐτῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν εἰσέτι δὲν ἔφθασεν, ὅθεν μόνον μετὰ τὴν

ἐπιστροφήν του ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως θέλει μοὶ δώσῃ τὴν εἰρημένην ποσότητα.

Ἀπὸ ἄλλου μέρους οἱ κυνηγοῦντες τὰ τέλη των διὰ ταραχῆς (καὶ ἔχομεν κακῇ τύχῃ τοιούτους ἀνθρώπους παντοίων χρωμάτων·) ἐκίνησάν τινας τῶν χιλιαρχιῶν, μάλιστα δὲ τὰς ἐν Ναυπάκτῳ, νὰ ἐκζητήσωσι τὴν ἄμεσον πληρωμὴν ὅλων τῶν καθυστερούντων μισθῶν, ἤτοι 250 ἕως 300,000 ταλλήρων, πείθοντες τοὺς δυστυχεῖς ςρατιώτας, ὅτι ἂν ἡ κυβέρνησις δὲν τοῖς δώσῃ ταῦτα τὰ χρήματα, θέλουσι τοῖς τὰ δώσῃ ἄλλοι ἐν καιρῷ καὶ τόπῳ.

Εἰς τόσα ἀρκοῦμαι, μὴ θέλων νὰ σᾶς ἐνοχλήσω διὰ μακροτέρας ἐκδιηγήσεως τῶν συῤῥεόντων ἀντιπτωμάτων. Τὴν χάριν ὅμως ταύτην δὲν τὴν ἔκαμα εἰς τὸν Κ. Ῥοάν, ἀλλ᾽ ὡς ὑπάγοντα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀκριβῶς ἐξέθεσα εἰς αὐτὸν τὰ τρέχοντα, δοκίμως καὶ εὐσυνειδήτως ἐκπληρῶν τὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως χρέη περί τε τὴν Ἑλλάδα καὶ περὶ τὰς προστατευούσας αὐτὴν δυνάμεις.

Ἐπανέρχομαι δὲ εἰς τὸ περὶ τοῦ χορηγήματος τοῦ Ἰουνίου, καὶ παρακαλῶ τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα νὰ λύσῃ τὴν δυσκολίαν, ὅπως ἡ ὑπηρεσία τοῦ τακτοῦ σώματος μὴ παραλυθῇ.

Σᾶς εὐχαριστῶ δὲ μεγάλως καὶ διὰ τὴν εὐμενῆ ὑμῶν μέριμναν περί τε τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας καὶ τῆς προσωπικῆς ἐμοῦ ἀσφαλείας, ἀλλὰ φρονῶ (ἴσως καὶ ἀπατώμενος) ὅτι οὐδετέρα ἐξ αὐτῶν εἶναι εἰς κίνδυνον, καί τοι πολλῶν ἀγωνιζομένων εἰς τὸ καταστῆσαι δυστυχεῖς τινας ἀνθρώπους, ὄργανα τῆς ἰδίας ἑαυτῶν ἀπωλείας. Ἐὰν ὅμως ἐκ τῶν πραγμάτων βεβαιωθῶ ὅτι εἶναι ἀναγκαία ἡ τῶν ὑμετέρων στρατευμάτων κίνησις, προθύμως θέλω ἐπικαλεσθῆ τὴν γενναίαν σας συνδρομήν.

Ἐλπίζω τέλος ὅτι ὁ Κ. Μωγῖνος ἀναλαμβάνων τὴν ὑγείαν του θέλει μὲ χαροποιήσῃ ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν διὰ τῆς ἐνταῦθα παρουσίας του.

Τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ προκρίτοις Ὀλύμπου.

Ναυπλίῳ, 21 ἰουνίου 1829.

Ἔλαβον τὸ ἀπὸ 25 μαρτίου γράμμα σας, καὶ τὰς προφορικὰς διεξηγήσεις τοῦ κομιστοῦ ἤκουσα, δι' οὗ καὶ τὸ παρὸν λαμβάνετε.

Ὀφείλω δὲ καὶ σήμερον νὰ σᾶς συμβουλεύσω καθὼς σᾶς συνεβούλευσα καὶ τὸν παρελθόντα νοέμβριον, νὰ μένετε ἥσυχοι εἰς τὰ καθ' ὑμᾶς, ἐλπίζοντες ἐπὶ τῇ θείᾳ προνοίᾳ, ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ τῶν συμμαχούντων ἀνάκτων, καὶ μὴ ἀμφιβάλλοντες περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς εἰλικρινεστάτης προσοχῆς τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἥτις ὁπόταν δυνηθῇ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας σας θέλει προφθάσῃ, καὶ πρώτη θέλει σᾶς δείξῃ πῶς νὰ εὕρετε τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας. Τὸ δὲ νῦν ἔχον, ἐπαναλαμβάνω τὸ αὐτὸ, μένετε ἥσυχοι, ἐμφρόνως καὶ καταλλήλως διαθεραπεύοντες τὴν ἐφ' ἡμᾶς δύναμιν, ἐξ οὗ μάλιστα θέλετε εὐχαριστήσῃ τοὺς Τούρκους κατὰ τὰς ἐνεστώσας περιστάσεις. Μέγας δὲ ὁ Θεὸς, καὶ κατὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ δὲν θέλει σᾶς ἐγκαταλείψῃ.

Πρὸς τοὺς Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους καὶ τοὺς Προσωρινοὺς Διοικητάς.

Ναυπλίῳ, 21 ἰουνίου 1829.

Δὲν ἀγνοεῖτε, κύριοι, ὅτι ὁ νόμος ἀπαγορεύει εἰς τὰ μέλη τῆς νομοθετικῆς βουλῆς νὰ λαμβάνωσι μέρος εἴτε ἄμεσον εἴτε ἔμμεσον εἰς ἐνοικιάσεις δημοσίων προσόδων. Ὁ αὐτὸς δὲ νόμος καὶ αὐστηρότερος πρέπει νὰ ἐπάγεται κατὰ τῆς κυβερνήσεως καὶ ὅλων τῶν ὑπ' αὐτὴν ὑπηρετούντων, ὡς εἰς αὐτῶν τὴν ἀγρυπνίαν καὶ τὴν ἀφιλοκέρδειαν ἐμπιστεύοντος τοῦ ἔθνους τὸ ζωτικώτατον τοῦτο τῆς οἰκονομίας του μέρος.

Ἀλλ' ἐξ ὅσων πανταχόθεν πληροφορούμεθα, ὑποπτεύομεν ὅτι καὶ προλαβόντως πολλάκις ἔγεινε παράβασις τοῦ θεσμοῦ, καὶ νῦν ἔτι ὑπηρέται τινὲς τῆς κυβερνήσεως διατεθειμένοι φαίνονται εἰς τὴν παρεκτροπήν. Ὅθεν ὀφείλομεν νὰ σᾶς ἐκδηλώσωμεν ὅτι ἅμα μαθόντες τὴν ἄμεσον συμμετοχὴν ἑνός τινος τῶν ὑφ' ὑμᾶς εἰς ἀγορὰν εἴτε πωληθεισῶν εἴτε πωληθησομένων προσόδων, ἀναγκαίως θέλομεν παύσῃ τῆς ὑπηρεσίας τὸν παραβάτην, διαρθροῦντες ἐν τῷ διατάγματι τὴν αἰτίαν τῆς αὐτοῦ παύσεως.

Διατάττεσθε λοιπὸν νὰ σημάνετε τὴν διάληψιν τῆς παρούσης εἰς ὅλους τοὺς ὑφ' ὑμᾶς ὑπηρετοῦντας.

Πρὸς τὸ γενικὸν Ἐπιμελητήριον.

Ναυπλίῳ, 22 ἰουνίου 1829.

Ἐπιθυμῶν νὰ παραστήσω εἰς τὴν τετάρτην ἐθνικὴν σύνοδον ἀπολογισμὸν ὅλων τῶν κλάδων τῆς διαχειρίσεως, σᾶς προσκαλῶ, κύριοι, νὰ τὸν καταστρώσετε ἕκαστος κατὰ τὸ μέρος αὐτοῦ.

Θέλετε δὲ ἐκθέσῃ μόνα τὰ πράγματα, ἀφίνοντες τὴν ἑρμηνείαν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ ὑμῶν ἐνδεικτηρίων παρὰ τῆς Συνελεύσεως.

Καὶ δύνασθε, ἐὰν ἡ ὑπηρεσία σας δὲν βλάπτεται ἐκ τῆς Αἰγίνηθεν ἀπουσίας, νὰ μεταβῆτε εἰς Ἄργος, ἵνα ἦσθε πλησίον τῆς κυβερνήσεως διά τε τὰς τρεχούσας ὑποθέσεις καὶ διὰ τὰς ἀποσαφήσεις τῶν ὁποίων ἐνδέχεται νὰ λάβῃ χρείαν ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως.

Πρὸς τὴν Δημογεροντίαν Ὕδρας.

Ναυπλίῳ, 22 ἰουνίου 1829.

Οἱ σύνεδροί σας, ὅ,τε Κ. Τσαμαδὸς καὶ ὁ Κ. Ὀρλάνδος, μᾶς ἐκ-

χείρισαν τὸ ἀπὸ 20 ἰουνίου γράμμα σας, καὶ προφορικῶς δὲ μᾶς παρέστησαν μετὰ τῆς οἰκείας αὐτῶν φιλοπατρίας τὸ σκοπούμενον τῆς ἀποστολῆς των, καὶ τοὺς λόγους δι' οὓς ἐνθέρμως περιμένετε τὴν καλὴν αὐτῆς ἔκβασιν.

Ἐπιθυμεῖτε δηλαδὴ λιμένα ἐλεύθερον εἰς Ὕδραν, ἐλπίζοντες νὰ βοηθήσετε ἐκ τούτου τὰς χρείας τοῦ πολυπληθοῦς αὐτῆς λαοῦ.

Τὸ Πανελλήνιον ἐσκέφθη περὶ τῆς αἰτήσεώς σας, καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς παρεδέχθη· ἀλλ' ἡ ἔκθεσις κατὰ τὴν ὁποίαν μέλλει νὰ γείνῃ ἡ περαιτέρω διάσκεψις, προβάλλει, καθὼς ἐξεύρετε, προκατασκευάς τινας πρὸς τὸ γνωρίσαι ἂν γίνεται, ἢ ὄχι, τὸ πρᾶγμα· πρόκειται δηλαδὴ νὰ ἐξεύρωμεν ποῖα χρήματα θέλομεν ἔχει εἰς τὴν ὑλικὴν ἑτοιμασίαν τοῦ καταστήματος, καὶ πόθεν λαβόντες αὐτά. Τὸ δὲ ὑπουργικὸν συμβούλιον καὶ πάλιν διασκεψάμενον περὶ τοῦ πράγματος, ἔγνω ἀναγκαῖον νὰ σᾶς αἰτήσωμεν νὰ μᾶς δείξετε τὸ πόθεν θέλετε πορισθῆ τὰ εἰρημένα χρήματα· ὅπερ καὶ μαθόντες, δὲν θέλομεν λείψῃ νὰ εἰσαγάγωμεν τὴν αἴτησίν σας εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν, ἐπιστηρίζοντες αὐτὴν διὰ τῆς ἡμετέρας συστάσεως.

Ἀλλ' ἡμεῖς ἀμφιβάλλομεν ἂν ὁ ἐλεύθερος λιμὴν δυνηθῇ νὰ βοηθήσῃ ἀμέσως τὸν πολυπληθῆ σας λαόν, προσφέρων αὐτῷ ἐργασίαν καὶ ἄρτον. Οὐδὲ ἀγνοεῖτε ὅτι καὶ αἱ Σπέτσαι αἰτοῦσι τὸ αὐτό, καὶ δοθέντος τοῦ αἰτήματος, τότε αἱ τοῦ ἐλευθέρου λιμένος ὠφέλειαι, ἐλάχισται γινόμεναι ἐκ τοῦ διαμερισμοῦ, ἀποματαιοῦσι καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν δύω λαῶν.

Ἐν τοσούτῳ ἐπειδὴ συνέλαβον ἤδη οἱ λαοὶ τὰς τοιαύτας ἐλπίδας, καὶ ἐπειδὴ ἐνδέχεται, ἂν ψευσθῶσιν αὐτῶν, ἢ διότι ὁ ἐλεύθερος λιμὴν δὲν ἤθελε δοθῆ ταὐτοχρόνως καὶ εἰς τὰς Σπέτσας, ἢ διότι δὲν ἤθελε παρέξῃ τὰς προσδοκωμένας ὠφελείας, ἐπειδὴ ἐνδέχεται, λέγομεν, νὰ ἀποδώσωσι τὸ τοιοῦτον ὄχι εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, ἀλλ' εἰς τὴν ἀπροθυμίαν ἢ καὶ ἀγνωμοσύνην τῆς κυβερνήσεως, διὰ τοῦτο σᾶς παραινοῦμεν νὰ προσέχετε, καὶ νὰ προφυλάττετε τὸν λαὸν ἀπὸ τὰς τοιαύτας πονηρὰς εἰσηγήσεις, διότι εἰς

πᾶν ἐνδεχόμενον ἡ κυβέρνησις ἔχει τὸν τρόπον νὰ τὸν ἐκβάλῃ ἀπὸ τὴν ἀπάτην, μηδέποτε πίπτοντος τοῦ κακοῦ ἐπὶ τὴν κυβέρνησιν.

Τῷ προσωρινῷ Διοικητῇ Πόρου.

Ναυπλίῳ, 27 ἰουνίου 1829.

Μετὰ μεγάλης εὐδοκίας εἶδον τὰ ἔργα ὅσα κατεβάλετε εἰς τὴν πόλιν ταύτην, καὶ τὸν συνεργοῦντα ζῆλον τῶν πολιτῶν εἰς βελτίωσιν αὐτῆς ὑπερεπαινῶ καὶ ἀσπάζομαι, καὶ τὴν σπουδήν μου ὑπὲρ τοῦ συνεχισμοῦ τῶν ἔργων θέλω νὰ τοὺς ἀποδείξω, συνεπιλαμβανόμενος αὐτῶν καὶ ἐγώ. Θέλετε λοιπὸν ἀνοίξῃ κατάλογον συνεισφορᾶς, καταγράφοντές με εἰς αὐτὸν προσωπικῶς διὰ χίλια γρόσια, ἐκ τῆς ὁποίας, προστιθεμένης εἰς τὰς μικρὰς προσόδους ὅσας ἐτάξατε ὑπὲρ τῶν ἔργων, θέλετε ἔχει τὰ πρὸς τελείωσιν τῶν καλῶς ἀρχηνημένων.

Σᾶς παραγγέλλω ἐνταυτῷ νὰ δηλώσετε πρός τε τὴν δημογεροντίαν καὶ πρὸς τοὺς κατοίκους τοῦ Πόρου ὅτι θέλω τοὺς βοηθήσῃ καὶ πρὸς σύστασιν ἀλληλοδιδακτικοῦ σχολείου διὰ τὰ τέκνα των. Καὶ ὁ μὲν Κ. Βάρων Σαουμβοῦργος θέλει δώσῃ τὸ σχέδιον τῆς οἰκοδομῆς, ὑμεῖς δὲ θέλετε τὴν ἀρχίσῃ ἀμέσως ἐκ τῶν παρόντων χρημάτων, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἐγὼ θέλω φροντίσῃ.

Καὶ διατελεῖτε, κύριε, ἐνδεικνύμενος καὶ τοῦ λοιποῦ τὴν φιλοπατρίαν ὑμῶν καὶ σπουδήν, ἵνα ἔχητε πάντοτε τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς κυβερνήσεως.

Τῷ Στρατάρχῃ Ὑψηλάντῃ.

Ἄργει, 1 ἰουλίου 1829.

Εἶδον τὸν καπιτάνον Ῥάγγον, καὶ τὰ δι' αὐτοῦ γράμματα ἔλαβον,

ἔτι δὲ καὶ τὴν διὰ τοῦ πεντακοσιάρχου Γιουρούκου σταλεῖσαν μοι ἔκθεσίν σας τῆς 26 ἰουνίου.

Τὰ πρὸς ὑμᾶς λίαν προσφάτως γραφέντα ἀπήντησαν ἤδη πρὸς τὴν ὑμετέραν αἴτησιν. Ὁ τριμηνιαῖος μισθὸς εἶναι ἕτοιμος, καὶ εἰς τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας τὸ μέρος τὸ ἀνῆκον εἰς τὰ ὑφ' ὑμᾶς σώματα φθάνει εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Φανερωμένης. Τὸ δὲ ἐπιμελητήριον θέλει σᾶς γράψῃ τὰς περὶ τῆς διανομῆς τοῦ μισθοῦ διατάξεις.

Καὶ τόσον μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος δύναται ἡ κυβέρνησις καὶ ὀφείλει νὰ πράξῃ· ἀφ' οὗ δὲ φθάσῃ καὶ τὸ χορήγημα, τοῦ ὁποίου ἔχει μὲν ἤδη τὰς συναλλαγματικὰς, περιμένει δὲ τὸ νόμισμα, καὶ ἐκ τούτου θέλει λάβῃ ὁ στρατὸς κατὰ τὸ δίκαιον τὸ μέρος αὐτοῦ, καὶ θέλει εὐχαριστηθῇ.

Ἀλλ' ἂν ἀντὶ τῶν καλῶν τούτων καὶ τοῦ μεγίστου πάντων, τῆς ὑπολήψεως καὶ ὑπάρξεώς του, προτιμήσῃ ὁ στρατὸς νὰ παραδοθῇ εἰς τὰς συμβουλὰς τῶν ἀθλίων διαφθορέων αὐτοῦ, τότε ἐχάθη εἰς τὸν αἰῶνα.

Καὶ ἔσονται μὲν δεινὰ τὰ ἐπακόλουθα περὶ ὧν ἀναφέρετε, ἀλλ' ἔστε βεβαιότατοι ὅτι αὐτὰ οὔτε ἐπὶ τὴν κυβέρνησιν θέλουσι πέσῃ, οὔτε ἐπὶ τοὺς τοιούτους πολίτας, οἷοι ὑμεῖς, τοὺς ἐκπληροῦντας τὸ καθῆκον μετὰ στεῤῥότητος.

Τὸ παρὸν σᾶς πέμπω διά τινος τῶν περὶ ἐμὲ, ἵνα μάθητε καὶ πάλιν καὶ τάχιον ὅσα δύναμαι νὰ διαφροντίσω πρὸς τὸ ἀνοῖξαι εἰσέτι τὴν τῆς σωτηρίας ὁδὸν εἰς τοὺς θέλοντας σωθῆναι. Ἄλλας δὲ οὔτε ἔχω, οὔτε θέλω διαφροντίσῃ.

Τῷ λοχαγῷ Ἄνῃ.

Ἄργει, 2 ἰουλίου 1829.

Διὰ τοῦ ἀπεσταλμένου σας ἔλαβον τὰς ὑπ' ἀριθ. 2, 3, καὶ 4

ἐκθέσεις σας. Ἐκ τῶν προηγουμένως ἐλθουσῶν μοι εἰδήσεων περὶ τῶν κατὰ Κίσαμον λυπηρῶν συμβάντων εἶχα παρακινηθῆ νὰ παραγγείλω τὸν συνταγματάρχην Εἰδέκον νὰ σᾶς διατάξῃ νὰ σύρετε ὅλα τὰ τακτικὰ στρατεύματα εἰς Γραμβοῦσαν· τοῦ ὁποίου καὶ γενομένου, μένετε πλέον αὐτόθι, ἀπεχόμενοι μέχρι νεωτέρας διαταγῆς πάσης μετοχῆς εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Κρήτης.

Λόγος δὲ τούτου εἶναι, ὅτι εὑρίσκονται αὐτὰ τόσον συμπεπλεγμένα καὶ ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐλεεινῆς διαθέσεως τῶν κατοίκων, ὥστε χρειάζονται δύω τινὰ ἵνα ἀκινδυνεύτως ἐπεμβῇ εἰς αὐτὰ ἡ κυβέρνησις, πρῶτον, δύναμις στρατιωτικὴ μεγάλη, καὶ δεύτερον, ἀσφάλεια μήπως ὁ ἐπαπειλῶν τὴν νῆσον κίνδυνος γείνῃ καὶ βιαιότερος καὶ χειρότερος ἐκ τῆς ἐκεῖσε ἀποστολῆς τῆς τοιαύτης δυνάμεως.

Τῶν δύω δὲ τούτων μὴ δυναμένων γενέσθαι σήμερον, μᾶς μένει μόνον νὰ φυλάξωμεν τὴν Γραμβοῦσαν ὡς καταφύγιον τοῦ Κρητικοῦ πλήθους εἰς πᾶν ἐνδεχόμενον, καὶ ὡς ὁρμητήριον ἐξ οὗ, τῶν περιστάσεων δεξιωτέρων γενομένων, ἤθελεν ἔχει ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ βοηθήσῃ πάλιν τὴν νῆσον.

Τούτους τοὺς χρηματισμοὺς θέλετε ἀκολουθήσει ἕως οὗ δυνηθῇ ἡ κυβέρνησις νὰ σᾶς δώσῃ ἄλλους. Προσμένω ἐνταῦθα πᾶσαν στιγμὴν τὸ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν μέλος τοῦ ἐπιμελητηρίου, καὶ θέλω τῷ διατάξῃ τρανῶς νὰ ἰσάσῃ τοὺς λογαριασμούς σας ἵνα μὴ στενοχωρῆσθε.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Δεντζέλῳ.

Ἄργει, 4 ἰουλίου 1829.

Ἡ κυβέρνησις ἡδέως μανθάνει ὅτι κατέστητε μὲν ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ κατὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα στρατοῦ, καταστάντες δὲ ἐλπίζετε νὰ ἐξομαλίσετε ὅλα τὰ δυσχερῆ καὶ ἀντιστατοῦντα πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ πεπιστευμένου ὑμῖν ἔργου.

Ἔστι δὲ τὸ ἔργον, ἵνα καὶ πάλιν σήμερον εἴπωμεν, τὸ νὰ φυλάξετε μὲν τὰ ἤδη κατεχόμενα ὑπὸ τοῦ στρατοῦ μέρη, νὰ εἰσάξετε δὲ εἰς τὰ τῆς οἰκονομίας αὐτοῦ τὴν τάξιν, τὸ οὐσιῶδες συστατικὸν πάσης στρατιωτικῆς σωφροσύνης.

Ἐπιθυμοῦντες δὲ νὰ συντελέσωμεν εἰς τοῦτο ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν, παρέχομεν ἤδη εἰς τὸ γενικὸν ἐπιμελητήριον τὰ ἀναγκαῖα χρήματα εἰς τριμηνιαίαν μισθοδότησιν τοῦ στρατοῦ, καὶ δύνασθε λοιπὸν νὰ βεβαιώσετε τὸ στρατόπεδόν σας ὅτι ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν φθάνει αὐτόσε φροντιστὴς διατεταγμένος ἐπίτηδες νὰ ἐνεργήσῃ καὶ ἐπιστατήσῃ τὴν διανομὴν τῶν εἰς αὐτοὺς διορισθέντων χρημάτων.

Ὁ ἡμέτερος πληρεξούσιος ἐπίτροπος θέλει σᾶς δώσῃ μερικώτερα ὁδηγήματα ὡς πρὸς τὰς γενομένας παρὰ τῶν ἀρχηγῶν καταχρήσεις περὶ τὴν λόγῳ αὔξησιν τῶν ὑπ' αὐτοὺς σωμάτων. Ἀλλ' ἤδη καὶ ὑμεῖς πρέπει νὰ φροντίσετε νὰ ἀπελέγξετε δι' ἀκριβοῦς ἀναθεωρήσεως τὸν ὄντα ἀριθμὸν τῶν ἐν ὅπλοις στρατιωτῶν, βάσιν λαμβάνοντες τοὺς παρὰ τοῦ Κ. Σπανιολάκη καταστρωθέντας καταλόγους, ὁπότε αὐτὸς ὡς φροντιστὴς ὁλικὴν ἐξέτασιν ἐποιήσατο τοῦ στρατεύματος κατὰ τὸν παρελθόντα ἰανουάριον. Καὶ οἱ στρατιῶται οἱ μετὰ τὴν ἐξέτασιν ἐκείνην προσελθόντες εἰς τὰ σώματα δύνανται μὲν νὰ ἀξιῶσιν ἀντιμισθίαν τὴν δικαίαν διὰ τὰς γενομένας τυχὸν παρ' αὐτῶν εἰς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας, ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ θεωρῶνται ὡς συνιστῶντες αὐτόχρημα τὰς χιλιαρχίας καὶ ἄξιοι λοιπὸν τοῦ τε μισθοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἀναπαύσεων τῶν διὰ τοῦ κανονισμοῦ εἰς ἐκείνας ἀπονεμομένων.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπιτροπήν.

Ναυπλίῳ, 5 ἰουλίου 1829.

Ἐκτὸς τῆς ἐκθέσεως ἣν περιμένομεν παρὰ τῆς ἀναθεωρητικῆς

ἐπιτροπῆς περὶ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως, ἐπιθυμοῦμεν νὰ παραστήσωμεν εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν καὶ ἔκθεσιν τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς περὶ τῆς διοικήσεως αὐτῆς τε καὶ τῆς τραπέζης.

Ὑμεῖς δὲ, κύριοι, προσκαλεῖσθε νὰ προσθέσετε εἰς ταύτην τὴν ἔκθεσιν καὶ ὑπολογισμὸν λήψεώς τε καὶ δόσεως καὶ πρὸς τὸ παρελθὸν καὶ πρὸς τὸ μέλλον, περιοριζόμενοι εἰς τὸ τρέχον ἔτος, διότι καλὸν εἶναι νὰ γνωρίζῃ ἡ συνέλευσις ἔνθεν μὲν τοὺς πόρους τῆς κυβερνήσεως, ἄλλοθεν δὲ τὰς δαπάνας αὐτῆς. Εἰς τοῦτο ὅμως τὸ ἐξίσωμα δὲν πρέπει νὰ συναριθμηθῶσι τὰ ἐξωτερικὰ χορηγήματα ὅσα ἡ κυβέρνησις ἐλπίζει μὲν, ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἔλαβε. Τὸ δὲ ἑκατομμύριον τῶν ῥουβλίων ὅπερ ἡ Ῥωσσία μᾶς ἔστειλε, πρέπει νὰ συναριθμηθῇ, ἐπειδὴ ἐλάβομεν ἤδη τὰς συναλλαγματικὰς αὐτοῦ.

Φροντίσατε λοιπὸν, κύριοι, νὰ τελειώσετε τάχιον τοῦτο τὸ ἔργον, εὐκολυνόμενοι ἤδη εἰς τοῦτο καὶ ἐξ ἐκείνου τὸ ὁποῖον μοὶ ἐστείλατε κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν μου αἴτησιν.

Πρὸς τὸ Ἐπιμελητήριον Ναυτικῶν.

Ἄργει, 10 ἰουλίου 1829.

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθμ. 4945 ἐκθέσεώς σας σᾶς λέγομεν ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀποδέχεται τήν τε φρόνιμον διαγωγὴν τοῦ πλοιάρχου Κριεζῆ καὶ τὰ ὁδηγήματα ἃ τῷ ἐδώκατε. Ταῦτα δὲ καὶ ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως θέλετε τῷ ἐπιβεβαιώσῃ, παραγγέλλοντες αὐτῷ νὰ ἀπεκφύγῃ πᾶσαν περὶ τῆς ἀνακωχῆς διεξήγησιν μετὰ τοῦ Κ. Ἄστιγγος κυβερνήτου τοῦ ἀγγλικοῦ βρικίου· τὸ ὁποῖον θέλει κατορθώσῃ εὐκόλως, ἐπιτάσσων εἰς τὰ ὑπ' αὐτὸν πλοῖα, τρόπον καὶ στάσιν, σύμφωνα πρὸς τὴν ἀνακωχὴν, ἐὰν αὕτη δικαιωματικῶς ὑπῆρχε.

Εἶναι δὲ ἄλλως καὶ ἐλπιζόμενον, ἐὰν ὁ Ἀγγλικὸς ἐπίπλους ἄλλα

δὲν προτίθεται παρὰ τὸν ἀσφαλισμὸν τῆς ἐλευθέρας εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον ναυτιλίας τῆς Ἀγγλικῆς καὶ Ἰονίου σημαίας, ὅτι, μηδενὸς ἐμποδίου γινομένου πλέον παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἐφορμήσεως, θέλει λείψη πᾶσα δυσχερὴς ἀμφισβήτησις καὶ παρὰ τῶν Ἀγγλικῶν πλοιάρχων· ὅπερ καὶ μάλιστα ἐπιθυμοῦμεν.

Ἐκ τούτων ὁρμώμενοι θέλετε ἀνανεώση τὰ πρὸς τὸν πλοίαρχον Κριεζῆν ὁδηγήματα, προσμαρτυροῦντες αὐτῷ τόν τε παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἔπαινον καὶ τὴν δικαίαν ἡμῶν πίστιν εἰς τὴν ἔμφρονα φιλοπατρίαν αὐτοῦ.

Πρὸς τὴν Δ΄. ἐθνικὴν Συνέλευσιν (*).

Ἄργει, 13 ἰουλίου 1829.

Ἂς δοξάσωμεν ὁλοψύχως τὸν ὕψιστον θεόν· ἂς εὐλογήσωμεν τὸ ἅγιον αὐτοῦ ὄνομα. Συναθροισθέντες τέλος πάντων, συγκροτεῖτε ἤδη τὴν Τετάρτην Ἐθνικὴν Συνέλευσιν, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ μέλλουσα τύχη τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς εὐνοϊκῆς καὶ ἐνεργοῦ κηδεμονίας τῶν Συμμάχων Ἡγεμόνων.

Αἱ περιστάσεις εἶναι βαρεῖαι, ἀλλ' ἡμεῖς ἔχοντες βαθεῖαν τῶν καθηκόντων μας τὴν συναίσθησιν, ἐλπίζομεν ὅτι ὁ θεὸς δὲν θέλει μᾶς ἐγκαταλείψει. Η εὐσπλαγχνία του διὰ θαυμάτων ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα· ἂς εἴμεθα ἄρα ἐνδομύχως πεπεισμένοι, ὅτι δὲν ἐθαυματούργησε ματαίως.

Η Ἑλλὰς ἀποτινάξασα τὸν ζυγὸν τεσσάρων αἰώνων δουλείας, βοηθουμένη ἀπὸ μόνην τὴν συῤῥοὴν συμβεβηκότων, τὰ ὁποῖα ἦσαν τῆς ἀνθρωπίνης φρονήσεως καὶ προμηθείας ἀνώτερα, ἡ Ἑλλὰς, λέγομεν, ἠγωνίσθη μόνη ἐναντίον πολυαρίθμων καὶ φοβερῶν ἐχθρῶν, καὶ ἐναντίον ἀτυχημάτων ἀδιακόπως ὑπαναφυομένων. Η

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 13 ἰουλίου.

ἀνδρία της, ἡ ἐπιμονή της καὶ αἱ συμφοραί της ἐνέπνευσαν εἰς τῶν δύο ἡμισφαιρίων τὰ χριστεπώνυμα ἔθνη αἰσθήματα φιλανθρωπίας ὑπὲρ αὐτῆς, ὥστε εἰς τῆς ἀμηχανίας καὶ τῆς ἀπορίας της τὴν ἀκμὴν, καὶ ὅταν ὀλέθριος ἐφαίνετο ὁ κρίσιμος καιρός της, ἔλαβεν αὐτὴ εὐνοίας μεγαλοψύχου πραγματικὰ δείγματα, διὰ τῶν ὁποίων ἠμπόρεσε νὰ ὑπερασπίσῃ τὰ ἱερὰ συμφέροντα, ὅσα ἠγωνίζετο νὰ θέσῃ ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ Δικαίου τῶν Ἐθνῶν.

Μ᾽ ὅλον τοῦτο λυπηρὰ πεῖρα ἀπέδειξεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅτι οἱ εὐγενεῖς ἀγῶνές της, ὅτι αἱ αἱματόφυρτοι θυσίαι της δὲν ἐπετύγχανον τὸν σκοπόν των, μηδ᾽ εὐωδοῦντο, μόνον καὶ μόνον διότι δὲν ἐτιμῶντο μὲ τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων τὴν ἰσχυρὰν ἐπικύρωσιν.

Ἡ πρᾶξις τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς τοῦ 1826, ὑπογραφεῖσα εἰς τὴν Πετρούπολιν, ἡ ἐν Λονδίνῳ συνθήκη τῆς 6 Ἰουλίου τοῦ 1827 ἔτους, καὶ ἡ ἀείμνηστος ὀγδόη τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἡμέρα, ἀνήγγειλαν τέλος πάντων εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅτι ἡ Μεγάλη Βρεταννία καὶ ἡ Γαλλία, τὸ δίκαιον ἀναγνωρίζουσαι τῆς Ἑλληνικῆς ὑποθέσεως, ἐπιχειροῦσι νὰ θέσωσιν ἔντιμον τέρμα εἰς τὰς μακράς της δυστυχίας διὰ τῆς κραταιᾶς των μεσολαβήσεως.

Κατὰ τὸν μῆνα Ἰούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἔλαβον τὸ Ψήφισμα τῆς ἐν Τροιζῆνι Συνελεύσεως τῆς 2 Ἀπριλίου 1827. Ἐστοχάσθην ὅτι δὲν ἠμποροῦσα νὰ δικαιώσω βασιμώτερον τὴν αὐθόρμητον πρὸς ἐμὲ ἐμπιστοσύνην τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, εἰμὴ προσπαθῶν νὰ προμνηστεύσω εἰς αὐτὸ μὲ βεβαιότητα τινὰ τὴν ἐλπίδα, ὅτι δὲν θέλει εὑρεῖ τὰς Συμμάχους Αὐλὰς ἀπαναινομένας τὴν γενναίαν αὐτῶν ἀντίληψιν, ἅμα ὡς ἡ Ἑλλὰς μὲ τῆς ἐσωτερικῆς εὐταξίας τὴν ἐγκατάστασιν ἤθελε δώσει εἰς τοὺς Συμμάχους Βασιλεῖς τὴν ἐγγύησιν περὶ τοῦ ὅτι αὐτὴ καὶ ἤθελε καὶ ἠδύνατο ν᾽ ἀποτελέσῃ τὴν ἐθνικήν καὶ τὴν πολιτικήν της ἐπανόρθωσιν.

Ὅθεν, διὰ νὰ ζητήσω αὐτὸς ἐγὼ τὴν εὐκαιρίαν καὶ τὰ μέσα, τὰ συντελεστικὰ πρὸς διατήρησιν καὶ διάθρεψιν αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ ἐμπνεύσω τὰς αὐτὰς ἐλπίδας καὶ

εἰς τὸ ἔθνος, ἐπεχείρησα μακρὰ ταξείδια καὶ περιοδείας πρὶν ἢ πατήσω τὸ τῆς Ἑλλάδος ἔδαφος.

Ἠξεύρετε τὴν στάσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκετο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ πατρίς. Δὲν ἀγνοεῖτε ὡσαύτως τὰς πράξεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐγκατεστάθη ἡ Προσωρινὴ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μὲ τὴν συναίνεσιν τῆς Βουλῆς, καὶ μὲ τοῦ λαοῦ τὰς εὐλογίας.

Χρεωστῶ ἤδη νὰ σᾶς ἀποδώσω λόγον τῶν διοικητικῶν πράξεών της καὶ εἰς σᾶς ἀνήκει νὰ κρίνετε περὶ αὐτῶν.

Καταστήσαντες τὸ Πανελλήνιον, ἐπιθυμήσαμεν νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ τὰς γνώσεις, ὅσας ἐχρεωστοῦσαν ὡς παρακαταθήκην νὰ φυλάττωσιν αἱ Ἀρχαί, εἰς τὰς ὁποίας τὸ ἔθνος ἐμπιστεύθη πολλάκις τὰ συμφέροντά του.

Ἐπεθυμήσαμεν παρομοίως ν' ἀποδείξωμεν εἰς τὴν Εὐρώπην ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἤθελε τὴν εὐταξίαν, καὶ ὅτι ἡ Κυβέρνησις διὰ νὰ τὴν βοηθήσῃ εἰς τὸν πόθον της αὐτόν, ἔργον της ἦτον ν' ἀπέχῃ αὐτὴ ἡ ἰδία ἀπὸ ἐξουσίαν αὐθαίρετον.

Ἡ Κυβέρνησις ἐχρεωστοῦσε πρὸ πάντων νὰ ἐνασχοληθῇ περὶ τοῦ Στρατεύματος, περὶ τοῦ Ναυτικοῦ καὶ περὶ τῆς Οἰκονομίας.

Ὁ Προσωρινὸς κανονισμὸς ὁ καταστήσας τὰς χιλιαρχίας, τὸ διάταγμα τὸ κανονίζον τὴν Ναυτικὴν ὑπηρεσίαν, καθὼς καὶ τὰ διατάγματα τὰ συστήσαντα τόσον τὴν Ἐπιτροπὴν τῆς Ἐθνικῆς Χρηματιστικῆς Τραπέζης καὶ τῆς Οἰκονομίας, ὅσον μετὰ ταῦτα καὶ τὸ Γενικὸν Φροντιστήριον, ἔγειναν αἱ προεισαγωγικαὶ ἀναπτύξεις τοῦ ἐσωτερικοῦ ὀργανισμοῦ.

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν τῶν κανονισμῶν, τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον ἐπορίσθη κεφάλαια, καὶ ἡ Ἐθνικὴ Χρηματιστικὴ Τράπεζα ἐδάνεισεν εἰς αὐτὸ ποσότητα Γροσίων Τουρκικῶν **2,034,660: 3.**

Τὸ Ἀρχιπέλαγος ἀπηλλάχθη ἀπὸ τὴν πειρατείαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐπροστρίβετο ἄδικον ὄνειδος εἰς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ναυτικοῦ τὸ ἀξιότιμον ὄνομα. Κατὰ τὴν Τροιζῆνα καὶ Μεγαρίδα συναχθέντες, ἀνεσυντάχθησαν ὅλοι οἱ γενναῖοι στρατιῶται οἱ προτοῦ διὰ τὴν ταλαιπωρίαν καὶ τὴν ἀνωμαλίαν ἐκτραχηλισθέντες ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀπελπισίας.

Μία μοῖρα ὑπὸ τὸν Ναύαρχον Μιαούλην ἐγγυήθη τὴν ἀσφάλειαν τῆς ναυτιλίας εἰς τὸ Ἀρχιπέλαγος, καὶ ἔφερεν εἰς τοὺς δυστυχεῖς ἀδελφούς μας Χίους ὅλας τὰς παρηγορίας, ὅσας ἠδυνάμεθα νὰ προσφέρωμεν εἰς αὐτούς. Δευτέρα ἄλλη μοῖρα ὑπὸ τὸν Ἀντιναύαρχον Σαχτούρην διωρίσθη εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν, τὸν ὁποῖον οἱ Ναύαρχοι τῶν Συμμάχων Δυνάμεων μᾶς ἠνάγκασαν νὰ συστήσωμεν.

Μόλις αὐτὰ τὰ μέτρα ἔμβαιναν εἰς πρᾶξιν, μόλις ἡμεῖς ἠρχίζαμεν νὰ ἐξαπλόνωμεν βαθμηδὸν τὴν ἐπανορθωτικὴν ἐνέργειαν εὐρύθμου καὶ τακτικῆς διοικήσεως εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς ἐπικρατείας, καὶ νέα τότε μάστιξ ἐπελθοῦσα, τὰ πάντα συνετάραξεν ἐπικινδύνως.

Τοῦ Ἰβραχὶμ πασᾶ τὸ στρατόπεδον μᾶς κατετόξευσε τὴν πανώλην· αὐτὴ διεδόθη εἰς τὰς νήσους Πεστῶν καὶ Ὕδρας, εἰς τὸ Ἄργος καὶ εἰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου.

Τὸ ἔθνος ἐπέρασε καὶ τὸν νέον αὐτὸν πειρασμὸν μὲ τὴν εὐγενῆ ἀνδρίαν καὶ τὴν θαυμαστὴν ἀφοσίωσιν, μὲ τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζεται, καὶ κατεπάλαισε καὶ τὸ νέον αὐτὸ δυσκαταγώνιστον δεινόν.

Μολονότι αἱ ὑγειονομικαὶ γραμμαὶ ἐπρόβαλαν ἀνυπερβλήτους δυσκολίας, μολοντοῦτο ὁ ἐσωτερικὸς τῶν ἐπαρχιῶν ὀργανισμὸς ἐκανονίσθη. Αἱ δημογεροντίαι, οἱ Ἔκτακτοι Ἐπίτροποι καὶ οἱ Προσωρινοὶ Διοικηταὶ ἐσυστήθησαν· κατεστάθησαν παρομοίως τὰ Ὑγειονομεῖα, τὰ Λιμεναρχεῖα, αἱ Ἀστυνομίαι καὶ διεῤῥυθμίσθησαν τὰ Τελωνεῖα.

Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν οἱ χρηματιστικοὶ πόροι μας ἦσαν ἐξηντλημένοι, ἡ θεία πρόνοια μᾶς ἐξαπέστειλε παρηγορίας.

Οἱ Μεγαλειότατοι, ὁ Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας ηὐδόκησαν νὰ μᾶς χορηγήσωσι χρηματικὰς ἐπαρκείας καὶ βοηθήματα. Τὰ τῆς Γαλλίας ἐσυνοδεύθησαν καὶ μὲ Πράκτορα διπλωματικὸν, παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει διωρισμένον.

Ὅθεν ὅσα ἠλπίσαμεν, ὅταν ἐμφανίσαμεν εἰς τὸ ἀνακτορικὸν βῆμα τῶν Συμμάχων Ἡγεμόνων τὰς παρακλήσεις τῆς Ἑλλάδος, ἄρχισαν οὕτως ν' ἀποτελῶνται.

Αἱ ἐλπίδες μας ἐπραγματοποιοῦντο ὡσαύτως καὶ διὰ τῆς μεγαλοψύχου συμπράξεως τοῦ Ναυάρχου Κοδριγκτῶνος. Ὁ εὐγενὴς οὗτος φίλος τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων κατώρθωσεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐκκένωσιν τῆς Πελοποννήσου ἀπὸ τὸν Αἰγυπτιακὸν στρατὸν, καθ' ὃν καιρὸν ἡ Γαλλικὴ ἐκστρατεία, ἐνεργοῦσα τὴν ἀπόβασίν της εἰς τὴν Χερσόνησον, ἔθετε τὸν κολοφῶνα εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀπελευθερώσεώς της.

Ἐκ τῶν φρουρίων τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Ἀχαΐας ἀνεχώρησαν τωόντι οἱ Μουσουλμάνοι, καὶ οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν αὐτῶν, ὅσοι ἠμπόρεσαν νὰ ἐπιζήσουν εἰς τόσον μακρὰς καὶ βαρυωδύνους συμφορὰς, ἐπανῆλθον τέλος πάντων εἰς τὰ ἐρείπια καὶ τὰς ἐρήμους τῆς φίλης αὐτῶν πατρίδος. Τοιαῦτα τοὺς παραίτησεν ὁ ἐχθρὸς ἀντὶ τῶν πόλεων, τῶν χωρίων καὶ τῶν καλλιεργημένων καὶ καρποφόρων ἀγρῶν, τὰ ὁποῖα εἰσβαλὼν εἶχε κατακυριεύσει.

Χάρις εἰς τὴν παρουσίαν τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων, χάρις εἰς τοὺς ἄθλους καὶ τοὺς ἀγῶνάς των, χάρις εἰς τὰς βοηθείας, ὅσας ὁ στρατὸς οὗτος ἀφθόνως ἐπέχυσε παντοῦ, ὅπου ἐστρατοπέδευσεν· αἱ ἐπαρχίαι αὗται ἀρχινοῦν νὰ ἐπανορθώνωνται· τὰ φρούρια τῆς Κορώνης, τῆς Μεθώνης, τοῦ Νεοκάστρου καὶ τῶν Πατρῶν, προκύπτουσιν ἐκ νέου ὡς διὰ θαύματος ἀπὸ τοὺς σωροὺς τῶν ἐρειπίων των, καὶ εἶναι ἤδη εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἀμυντικὴν στάσιν.

Κατὰ τὸν Νοέμβριον ἡ πανώλης φανεῖσα πάλιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Καλαβρύτων, ἐφοβέρισε τὴν Χερσόνησον δευτέραν καταστροφήν. ἀλλ' οἱ στρατιῶται Γάλλοι κατὰ πρώτην πρόσκλησιν τοῦ περικλεοῦς αὐτῶν ἀρχηγοῦ ἐξῆλθον ἀπὸ τὰ στρατιωτικά των καταλύματα, καὶ καταστήσαντες μὲν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Ἰγονέτου μεταξὺ πολυμόρφων κακουχιῶν καὶ κινδύνων ὑγειονομικὸν μεθόριον, χορηγοῦντες δὲ εἰς πλῆθος δυστυ-

χῶν ζωοτροφίας καὶ ἐνδύματα, ἐξέκοψαν εἰς ὀλίγας ἡμέρας τὸ σπέρμα τῆς τρομερᾶς ἐπιδημίας.

Ἡ Γαλλικὴ στρατιὰ ἐσταματήθη εἰς τὴν Χερσόνησον· οἱ Στερεοελλαδῖται προσμένοντες νὰ ἴδωσιν αὐτὴν ὑπερβαίνουσαν τὰ ὅρια τῆς Πελοποννήσου, μᾶς ἀπεύθυναν τὴν περὶ τούτου ἔφεσίν των· καὶ ἡμεῖς ἠλπίζαμεν νὰ τὴν ἴδωμεν τετελεσμένην, διότι δὲν ἠξεύραμεν τὴν διπλωματικὴν πρᾶξιν, ἡ ὁποία ἀπεφάσιζε περὶ τοῦ πράγματος ἑτέρως.

Ὡστόσον τὸ ἀποσταλμένον αὐτὸ στράτευμα ἐνῷ ἑτοιμάζετο ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ἀνεζώωσεν, ἐλάβομεν ἡμεῖς τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ Δεκάτου Καρόλου νέα δείγματα. Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης μᾶς παρέχει κατὰ συνέχειαν χρηματικὰ βοηθήματα, καὶ τὸ Γαλλικὸν στράτευμα ἀφίνει φρουρὰς εἰς τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας, καὶ μᾶς χορηγεῖ πολύτιμα στοιχεῖα, διὰ νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῶν τακτικῶν μας στρατευμάτων τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν σύμπηξιν, τὰς ὁποίας στεροῦνται.

Ἀλλ' αἱ εὐργεσίαι τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τῆς Γαλλίας δὲν περιορίζονται ἕως ἐδῶ· διατάττει, καὶ οἱ δυστυχεῖς, ὅσοι ἀπεκομίσθησαν αἰχμάλωτοι εἰς γῆν Αἰγύπτου ἀπέλαβαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν πατρίδα των.

Ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἀπὸ λογίους τοῦ ἐπιστημονικοῦ καταστήματος τῆς Γαλλίας καὶ ἀπὸ μηχανικοὺς, διωρίσθη νὰ μεταλλεύσῃ τὴν κλασικὴν γῆν τῆς Ἑλλάδος. καὶ αὐτοὶ μὲν οἱ ἄνδρες θέλουσιν ἐνασχολεῖσθαι περὶ τὴν ἔρευναν τῶν ὅσα ἀνάγονται εἰς τὴν Ἀρχαιολογίαν, τὴν Γεωγραφίαν, τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, ἡ πατρίς μας δὲ θέλει ἀπολαύσει τοὺς καρποὺς τῶν πολυτίμων αὐτῶν ἱδρώτων.

Οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν Συμμάχων Ἡγεμόνων ἔφθασαν εἰς Πόρον κατὰ τὸν Σεπτέμβριον, καὶ ἐπροσκλήθημεν νὰ τοὺς χορηγήσωμεν τὰς πληροφορίας, ὅσας αὐτοὶ ἔκριναν ἀναγκαῖον νὰ πορισθῶσι περὶ τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα αἱ μεσολαβοῦσαι Δυνάμεις ἔμελλαν ν' ἀποφασίσωσι κατὰ τὰ ἄρθρα τῆς ἐν Λονδίνῳ Συνθήκης

Ἡμεῖς ἀπεπληρώσαμεν αὐτὸ τὸ χρέος μας, ἔχοντες, πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς εἰσηγήσεις καὶ ὁδηγίας, τὰς ὁποίας ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνέλευσις ἔδωκεν εἰς τὴν διπλωματικὴν αὐτῆς Ἐπιτροπὴν, καὶ συμμορφούμενοι μὲ αὐτὰς τὰς ὁδηγίας ὅσον ἐκρέματο ἀπὸ ἡμᾶς.

Ὁ Μεγαλειότατος Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, καὶ ἔπειτα ὁ Μεγαλειότατος Βασιλεὺς τῆς Μεγάλης Βρεταννίας, ἐτίμησαν ὡσαύτως τὴν Ἑλλάδα, ἀποστείλαντες παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει Διπλωμάτικούς των Πράκτορας.

Περὶ τὸ φθινόπωρον τοῦ τελευταίου ἔτους, ἡ ἐν Λονδίνῳ συνδιάλεξις ἤρχισε κατ' ἐπανάληψιν τὰς ἐργασίας της. Τὸ Πρωτόκολλον τῆς 16 τοῦ Νοεμβρίου ὑπεγράφθη· αὔτη πλὴν ἡ πρᾶξις δὲν μᾶς ἐκοινοποιήθη ἐπισήμως. ἀλλὰ δὲν ἠκολούθησε τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς 22 τοῦ Μαρτίου τοῦ τρέχοντος ἔτους.

Θέλουν σᾶς γενῆ γνωσταὶ ὅλαι αἱ δικοινώσεις, ὅσαι διευθύνθησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν περὶ αὐτῶν τῶν μεγάλων καὶ ἐμβριθῶν συμφερόντων, καὶ εἶμαι εὔελπις ὅτι θέλετε ἐγκρίνει ὅσας διακοινώσεις καὶ ἡμεῖς καθυπεβάλομεν εἰς τὴν δικαιοσύνην τῶν Συμμάχων Βασιλέων.

Θέλετε ἴδει, ὅτι ἐπροσπαθήσαμεν νὰ μὴν ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς, αἱ ὁποῖαι ὡδήγησαν τὴν Ἐθνικὴν ἐν Ἐπιδαύρῳ Συνέλευσιν, χωρὶς μολοντοῦτο νὰ παραβλέψωμεν καὶ ἐκείνας, ὅσαι εἶναι ἀναγκαία συνέπεια τῆς θέσεως τῆς Ἑλλάδος ἀναφορικῶς ὡς πρὸς τὰς μεσολαβούσας Δυνάμεις καὶ τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν. Ἡ Συνθήκη τῆς 6 Ἰουλίου ὁριστικῶς διαλαμβάνει περὶ αὐτῆς ταύτης τῆς θέσεως· ὅθεν αἱ ἐνεστῶσαι διαπραγματεύσεις ἀποβλέπουσι τὸ νὰ τὴν κάμωσι στάσιμον διαπάντα.

Περιττὸν νομίζομεν νὰ σᾶς ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν αἰτίων, ὅσα κατέστησαν ἀδύνατον τὴν πλήρη ἐκτέλεσιν τῶν νόμων τῶν ψηφισθέντων ἀπὸ τὰς Συνελεύσεις τῆς Ἐπιδαύρου, τοῦ Ἄστρους καὶ τῆς Τροιζῆνος. Στοχαζόμεθα παρομοίως ὅτι τὰ αὐτὰ αἴτια θέλουσιν ὑπάρχει, ἐνόσῳ ἐπίσημοι συνθῆκαι δὲν θέλουσι διορίσει

τὴν τοπικὴν περιφέρειαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὰς σχέσεις τῆς Κυβερνήσεώς της πρὸς τὰς μεσολαβούσας Δυνάμεις καὶ πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν.

Πρὶν ἢ γενῇ τοῦτο, δὲν ἠμποροῦμεν ἡμεῖς, στοχαζόμεθα, εἰμὴ νὰ κανονίσωμεν προσωρινῶς τὴν ἐσωτερικὴν εὐταξίαν, νὰ ἐξασφαλίσωμεν διὰ δικαίων καὶ αὐστηρῶν μέτρων τὰ δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἀπέκτησαν οἱ πολῖται μὲ τὴν τιμὴν τοῦ αἵματός των, καὶ νὰ ἐνασχοληθῶμεν εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν θεμελιωδῶν μας νόμων, διδασκόμενοι εὐσυνειδήτως ἀπὸ τῆς πείρας τὰ μαθήματα.

Αὗται δὴ αἱ θεωρίαι ὑπηγόρευσαν ὅλους τοὺς προσωρινοὺς κανονισμοὺς, τοὺς συγκροτοῦντας τὸ ὅλον τῶν πράξεων τῆς ἐνεστώσης Κυβερνήσεως· ὁ Γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας θέλει τοὺς παραδώσει ὅλους εἰς τὴν χρῆσίν σας, ὅταν τοὺς ζητήσετε.

Τὸ δικαστικὸν μέρος μόλις ἄρχεται νὰ συστήνεται· καὶ ἡμεῖς ἐξομαλύναντες πολυαρίθμους δυσκολίας, κατορθώσαμεν, ὅσον ἠδυνάμεθα, ν' ἀποπληρώσωμεν τὰς αἰτήσεις, τὰς ὁποίας αἱ ἐπαρχίαι κατ' ἐπανάληψιν μᾶς ἐξέφρασαν πολλάκις. Αὐταὶ ὁμολογοῦσιν ἤδη πρὸς ἡμᾶς τὴν εὐγνωμοσύνην των μὲ τρόπον προξενητικὸν τιμῆς εἰς τὸν χαρακτῆρα τῶν Ἑλλήνων. Μεγάλος ἀριθμὸς ὑποθέσεων ἔλαβε τέλος κατ' εὐχαρίστησιν πλήρη τῶν διαφερομένων μερῶν, καὶ χωρὶς νὰ προστρέξωσι τὰ δικαστήρια εἰς ἀπαγορευτικὰ καὶ κωλυτικὰ μέσα.

Μεταξὺ μολοντοῦτο αὐτῶν τῶν ὑποθέσεων εἶναι τινὲς, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦσιν εἰδικοὺς κανονισμούς. Ἡμεῖς ἐξεδώκαμεν ἕνα κανονισμὸν περὶ τῶν παλαιῶν χρεῶν· εἶναι δὲ καὶ ἄλλοι κανονισμοὶ, τοὺς ὁποίους ἴσως θέλετε θεωρήσει ὡς ἐξίσου ἀναγκαίους.

Ἡ Ἐκκλησία ὑπέφερε πολλὰ διὰ τὰς μακρὰς συμφορὰς τοῦ ἔθνους· τὸ χρέος ἡμῶν ἦτον νὰ προμηθευθῶμεν προπάντων ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς ἐνεστώσης καταστάσεώς της. Ἐπ' αὐτῷ δὴ τούτῳ ἐσυστήθη ἡ Ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ, καὶ προσμένομεν τὰς ἀναφοράς της.

Ἀφότου ἤλθομεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐνησχολήθημεν περὶ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν Ἑλληνοπαίδων, τοὺς ὁποίους ἡ ταλαιπωρία καὶ τοῦ τόπου ὁ ὄλεθρος παρέδιδαν εἰς τὴν ἀργίαν καὶ τὴν ἀπώλειαν. Τὸ Ὀρφανοτροφεῖον τὸ ἐν Αἰγίνῃ περιλαμβάνει ἤδη ἐξ αὐτῶν πεντακόσια, καὶ τὰ Ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα τὰ εἰς διαφόρους ἐπαρχίας ὀργανισθέντα χορηγοῦσιν εἰς ἐπέκεινα τῶν ἓξ χιλιάδων παιδία τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως τὴν ὠφέλειαν.

Ἓν τυπικὸν καὶ κανονικὸν σχολεῖον θέλει ὀργανισθῆ εἰς τὴν Αἴγιναν· εἰς τὸ σχολεῖον αὐτὸ θέλουν μορφώνεσθαι μαθηταὶ ἱκανοὶ νὰ διδάσκωσι τὴν Ἀλληλοδιδακτικὴν μέθοδον ἀναγκαίαν εἰς τὸ ἔθνος.

Ἐλπίζομεν ὅτι, διὰ τῆς θείας ἀντιλήψεως καὶ διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν γενναίων φίλων τῆς Ἑλλάδος, θέλομεν δυνηθῆ νὰ προμνηστεύσωμεν εἰς ἑκάστην ἐπαρχίαν καὶ χωρίον τὴν ὠφέλειαν τῶν στοιχειωδῶν σχολείων. Ὅταν ἡ βάσις αὐτὴ τεθῇ ἐπάνω εἰς σταθερὰ θεμέλια, τότε χρέος τῆς κυβερνήσεως θέλει εἶσθαι τὸ νὰ συστήσῃ χωρὶς ἀναβολὴν κεντρικὰ σχολεῖα εἰς διαφόρους ἐπαρχίας τῆς ἐπικρατείας, ὅπου οἱ κατὰ τὴν Ἀλληλοδιδακτικὴν τελειοποιηθέντες μαθηταὶ θέλουν κατασταθῆ ἐπιδεκτικοὶ διδασκαλίας ἀνωτέρας εἴς τε τὴν φιλολογίαν, καὶ εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας.

Ἓν κεντρικὸν στρατιωτικὸν σχολεῖον εἶναι ἤδη συστημένον εἰς Ναύπλιον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἀρχηγοῦ ἀξίου καὶ ζῆλον πνέοντος· τὸ σχολεῖον αὐτὸ μᾶς ὑπόσχεται ἀδιστάκτως εὐτυχῆ ἀποτελέσματα.

Αὐτὸ τὸ κατάστημα ἀποτελεῖ μέρος τοῦ σώματος τῶν τακτικῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων· ἡ πρὸ ὀλίγου πρὸς ἡμᾶς διευθυνθεῖσα ἀναφορὰ παρὰ τοῦ κυρίου συνταγματάρχου Εἴδεκ, τοῦ μέχρι τοῦδε διευθύναντος αὐτὸ τὸ κατάστημα, θέλει σᾶς κάμει γνωστὰ, ὅσα μέχρι τοῦ νῦν ἐνεργήθησαν, καὶ ὅσα μένουν ἀκόμη νὰ ἐνεργηθῶσι, διὰ νὰ δοθῶσιν εἰς τὰ τακτικὰ στρατεύ-

ματά μας καὶ εἰς τὸν ὀργανισμὸν ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν εἰς τὰ φρούρια ἀναφερομένων, ἡ ἔκτασις καὶ ἡ σύμπηξις αἱ εἰς αὐτὰς ἀπολύτως ἀναγκαῖαι.

Ὅταν σπουδαίως θεωρήσετε σιμὰ εἰς τὴν ἀναφορὰν αὐτὴν, καὶ ὅσας μᾶς διεύθυνε τὸ γενικὸν φροντιστήριον, ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐπισυναπτομένας παρατηρήσεις μας, τότε θέλετε δυνηθῆ νὰ κρίνετε περὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τοῦ ἐθνικοῦ στρατιωτικοῦ, καὶ περὶ τῶν μέτρων, ὅσα δέον νὰ ληφθῶσι διὰ νὰ βεβαιωθῇ μία τύχη ἁρμοδία καὶ πρόσφορος εἰς τοὺς πολίτας, οἱ ὁποῖοι ὡπλοφόρησαν, καὶ οἱ ὁποῖοι θέλουν ὁπλοφορήσει κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ διὰ νὰ δοθῇ εἰς τὸ στράτευμα καὶ εἰς τὸ ναυτικὸν διοργάνωσις ἀνάλογος πρὸς τοὺς πόρους καὶ πρὸς τὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος.

Τόσον τὸ στράτευμα ὅσον καὶ ὁ στόλος ἐκτέλεσαν τὰ καθήκοντά των, ὥστε τὸ ἔθνος χρεωστεῖ εἰς ἀμφότερα ταῦτα εὐγνωμοσύνης δείγματα διὰ ὅσους κατώρθωσαν ἀγῶνας ὑπὲρ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἐπικρατείας, τὰς ὁποίας οἱ Τοῦρκοι ἐκ νέου κατεκυρίευσαν, ἕρμαιον ἐπιτυχόντες τὴν γενικὴν ἀμηχανίαν.

Αἱ ἐπαρχίαι, αὗται τὴν σήμερον σκεπάζονται ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ. Ἡ θεία πρόνοια καὶ ἡ φιλανθρωπία τῶν συμμάχων ἡγεμόνων δὲν θέλουν τὰς ἐγκαταλείψει βεβαίως νὰ περιπέσωσι πάλιν εἰς τὰς προλαβούσας μακροχρονίους συμφοράς των.

Ὁ καταστρωμένος λογαριασμὸς, τὸν ὁποῖον ἡ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας ἐπιτροπὴ θέλει θέσει ὑπ' ὄψιν σας, καὶ τοῦ ὁποίου ἡμεῖς σᾶς δίδομεν ἐδῶ τὴν περίληψιν, θέλει σᾶς παραστήσει ἀποτελέσματα, ὥστε διὰ αὐτὰ ταῦτα θέλετε ἐκ νέου εὐγνωμονεῖ πρὸς τοὺς σεβαστοὺς εὐεργέτας τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὸς τόσους λαμπροὺς καὶ γενναίους ἄνδρας εὐνουστάτους εἰς τὴν ὑπόθεσίν της.

Βλέπετε τὴν κατάστασιν τῶν μικρῶν μας εἰσοδημάτων, καὶ ἠμπορεῖτε συγχρόνως νὰ ὑπολογισθῆτε τὸ ἄπειρον ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔχετε νὰ ἐκτελέσετε, διὰ νὰ παραστήσετε τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον ἀρ-

κετὸν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ἔθνους, καὶ εἰς ἀπάντησιν τῶν χρειῶν του τῶν κατεπειχτικωτέρων.

Ἡμεῖς πᾶσαν σπουδὴν κατεβάλομεν διὰ νὰ σᾶς προσφέρωμεν πόρους· θέλουν σᾶς γενῆ γνωστὰ ὅλα μας τὰ κινήματα παρὰ ταῖς Συμμάχοις Αὐλαῖς, ἀποβλέποντα νὰ καταστήσωσι δυνατὴν τὴν διαπραγμάτευσιν δανείου ἑξήκοντα μιλλιονίων φράγκων ὑπὸ τὴν βασιλικήν των προστασίαν.

Θέλετε ἀναγνώσει τὰς περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως ἀπευθυνθείσας πρὸς ἡμᾶς διακοινώσεις, καὶ θέλετε συλλάβει ἐλπίδας τὰς αὐτὰς μὲ τὰς ἡμετέρας.

Ἐπὶ πᾶσιν εὐχόμεθα, ἵνα εἰς τὰς παρούσας βαρείας καὶ δυσχερεῖς περιστάσεις βουλευθῆτε συμφώνως μὲ τὰς προσδοκίας τῆς πατρίδος, καὶ τῶν Συμμάχων Δυνάμεων, καὶ ὅλων τῶν πολιτισμένων ἐθνῶν. Συγκρίνοντες τὸ περασμένον μὲ τὸ παρὸν, δὲν θέλετε δυσκολευθῆ εἰς τὸ νὰ λάβετε ὀρθὰ καὶ φρόνιμα μέτρα, διὰ τῶν ὁποίων νὰ δυνηθῆτε νὰ βάλετε τὸ ἔθνος εἰς θέσιν τὴν εὐαρμοστοτέραν πρὸς τὴν μέλλουσαν τύχην τὴν παρὰ τῆς ἀνωτάτω προνοίας ἀποταμιευομένην περὶ αὐτοῦ. Ἡμεῖς αὐτοὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ συνεισφέρωμεν κατὰ τοῦτο ἑτέρως πως, εἰμὴ διὰ τῆς γενναιοψυχίας, τὴν ὁποίαν μᾶς ἐμπνέει τὸ ἱερὸν τῆς ὑποθέσεώς μας, καὶ διὰ τῆς καθαρότητος καὶ μετριότητος τῶν ἀρχῶν, τὰς ὁποίας θέλομεν ἀκολουθήσει διὰ νὰ ὑποστηρίξωμεν τὴν ἱεράν μας αὐτὴν ὑπόθεσιν.

Διαπραγματεύσεις ἄρχισαν. Ἂν ἡμεῖς προσκληθῶμεν νὰ λάβωμεν μέρος εἰς αὐτὰς καταλλήλως μὲ τὰ ἄρθρα τῆς ἐν Λονδίνῳ συνθήκης, εἰς σᾶς ἀνήκει νὰ ἐφοδιάσετε τὴν κυβέρνησιν μὲ τὴν ἀναγκαίαν πληρεξουσιότητα.

Ἠμπορεῖτε ἤδη νὰ βουλευθῆτε περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, καθὸ πληρέστατα εἰδήμονες, διότι ἔχετε ὑπ' ὄψιν ἐπίσημα ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα δὲν σᾶς ἀφίνουν κάμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ τῆς εἰρηνοποιήσεως σχεδίου τοῦ παραδεχθέντος εἰς τὴν ἐν Λονδίνῳ συνδιάλεξιν.

Καὶ πάλιν τὸ ἐπαναλέγομεν. Ἐν πρώτοις ἐρωτήσατε τὴν καρδίαν σας· ἐπικαλέσθῆτε τὸ αἴσθημα τῶν καθηκόντων σας, καὶ μὴν ἀμφιβάλλετε ποτὲ περὶ τῆς δικαιοσύνης τῶν Συμμάχων Βασιλέων.

Δεύτερον χρεωστεῖτε νὰ θεωρήσετε σπουδαίως τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῆς ἐπικρατείας, καὶ ἂν δώσετε τὴν ψῆφόν σας εἰς τὴν γνώμην, τὴν ὁποίαν ἀνωτέρω περὶ αὐτοῦ τούτου σᾶς ἀνήγγειλα, θέλετε κρίνει τότε ὅτι αὐτὴ δὲν θέλει εἶναι δυνατὸν νὰ κανονισθῇ διὰ συνταγματικῶν καὶ μονίμων νόμων, εἰμὴ ὅταν ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος ἀποφασισθῇ ὁριστικῶς. Θέλετε ἴσως προαχθῆ εἰς τὸ νὰ ἐπικυρώσετε μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἐνεστῶτος προσωρινοῦ συστήματος, τροπολογουμένου πλὴν ὥστε ἡ κυβέρνησις, ἔχουσα περὶ αὐτὴν νέα συμβούλια, νὰ ἠμπορῇ νὰ στερεώσῃ μὲν καὶ συγκροτήσῃ τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν ἡσυχίαν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν, νὰ ἐπιχειρισθῇ δὲ ὠφελίμως τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν συνταγματικῶν μας νόμων, καὶ νὰ λάβῃ τέλος πάντων ὅλα τ' ἄλλα μέτρα, ὅσα ἡ τιμὴ, ἡ δικαιοσύνη καὶ σοφὴ πρόβλεψις καὶ εὐστοχία ἰδιαιτέρως συστήνουσιν εἰς τὴν προσοχήν σας.

Εἰς τὴν αὐτὴν ὑπάγονται κατηγορίαν τὰ μέτρα τόσον τὰ περὶ τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς δημοσίου πίστεως, ὅσον καὶ περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους, καὶ περὶ τῶν ἀποζημιώσεων, τὰς ὁποίας ἡ κυβέρνησις χρεωστεῖ δικαίως νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς πολίτας τοὺς θυσιάσαντας τὴν περιουσίαν των ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὅσων αἱ ἐν Ἄστρει, Ἐπιδαύρῳ καὶ Τροιζῆνι Συνελεύσεις ὑπεσχέθησαν καὶ πρὸς αὐτοὺς τούτους τοὺς πολίτας καὶ πρὸς τοὺς ἀνδρείους ἐκείνους, ὅσοι ἔχυσαν τὸ αἷμά των ὑπὲρ πατρίδος, καὶ ἐπὶ πᾶσι περὶ τῶν παρηγορημάτων καὶ βοηθειῶν, τὰς ὁποίας χρεωστεῖ ἡ κυβέρνησις νὰ προμηθεύσῃ ἀφ' ἑνὸς μὲν μέρους εἰς τὰς πόλεις, ἐλεεινὰ ἤδη ἐρείπεια κειμένας, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν τόσον ἀξιότιμον, ὅσον δυστυχῆ τάξιν τῶν γεωργῶν.

Διὰ νὰ λύσωμεν μὲ πραγματικὴν ὠφέλειαν ὅλα ταῦτα τὰ ζητήματα, καὶ ὅσα μετ' αὐτῶν εἶναι συνδεδεμένα, χρειάζεται

καιρὸς, ἢ διὰ νὰ ἐκφρασθῶμεν μὲ ἄλλας λέξεις, εἶναι χρεία ἐξωτερικῶν πληροφοριῶν, αἱ ὁποῖαι μᾶς λείπουσιν, εἶναι δὲ χρεία καὶ πληροφοριῶν ἐσωτερικῶν τὰς ὁποίας θέλομεν προσπαθήσει νὰ συλλέξωμεν μὲ ἀκρίβειαν.

Ἀποφασίζοντες ὅμως ἀπὸ τὴν σήμερον τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς βάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας ἡ κυβέρνησις συμφώνως μετὰ τῶν συμβουλίων της θέλει χρεωστεῖ νὰ ἐνασχολῆται περὶ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν τῶν μεγάλων ζητημάτων, καὶ τῶν ἀπ᾽ αὐτὰ ἐξαρτωμένων οὐσιωδεστάτων συμφερόντων, τότε θέλετε ἐκτελέσει τὸ ἥμισυ τοῦ ἔργου σας. Αὐτὸ δὲ θέλει συντελεσθῆ καὶ ἀποπερατωθῆ, ὅταν συνέλθετε πάλιν διὰ νὰ γνωρίσετε τὰς ἐργασίας τῆς κυβερνήσεως, καὶ διὰ νὰ βουλευθῆτε ὁριστικῶς περὶ τῶν νομοσχεδίων, τὰ ὁποῖα αὐτὴ θέλει θέσει ὑπ᾽ ὄψιν σας.

Ἂν παραδέχεσθε τοῦτο τὸ σχέδιον, ἡ κυβέρνησις κατὰ τὰς βάσεις, τὰς ὁποίας θέλετε ἀποφασίσει, θέλει ἀποκριθῆ πρὸς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις, ὁσάκις θέλει πρόκεισθαι λόγος περὶ συμβιβασμῶν ἀναφερομένων πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐν Λονδίνῳ συνθήκης. Ἀλλ᾽ εἰς τὰς συμβιβάσεις αὐτὰς δὲν θέλει ὑποχρεοῦσθαι τὸ ἔθνος, εἰμὴ ὅταν σεῖς ἠθέλετε τὰς ἐπικυρώσει.

Τὰ αὐτὰ λέγομεν καὶ περὶ τῶν συνταγματικῶν νόμων· αὐτοὶ μετὰ σκέψιν ὥριμον καὶ συζήτησιν θέλουν συνταχθῆ καθ᾽ ἃς ἠθέλατε θέσει ἀρχάς· καὶ εἰς σᾶς ἀπόκειται ὡσαύτως τὸ νὰ περιβάλετε τοὺς νόμους αὐτοὺς μὲ τὴν ἐπικύρωσίν σας.

Θέλετε ψηφίσει τέλος πάντων τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς διασχηματισμοὺς, κατὰ τοὺς ὁποίους ὅλα τ᾽ ἄλλα συμφέροντα θέλει δεήσει νὰ κανονισθῶσιν, ἕως τὴν νέαν συγκάλεσιν τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως.

Ἐν τοσούτῳ πρὸ τῆς διαλύσεως ταύτης τῆς συνελεύσεως, θέλετε, ὡσὰν ἁμιλλώμενοι, προθυμοποιηθῆ νὰ γενῆτε τὰ ὄργανα, διὰ τῶν ὁποίων τὸ ἔθνος θέλει ἀναπέμψει μὲν τὰς δοξολογίας του εἰς τὴν διέπουσαν τὰς τύχας τῶν λαῶν ὑπερτάτην πρόνοιαν, καταστήσει δὲ πασιδήλους τὰς προσφορὰς τῆς εὐγνωμοσύνης του πρὸς τοὺς Συμμάχους Μονάρχας, σεβαστοὺς αὐτοῦ εὐεργέτας, πρὸς τοὺς Ναυάρ-

χους αὐτῶν, πρὸς τὴν διαποντίως ἀποσταλθεῖσαν στρατιὰν, πρὸς τὸν κλεινὸν ἀρχηγόν της, καὶ πρὸς τοὺς φιλέλληνας, διὰ πολλῶν μὲν καὶ συνεχῶν συμπαθείας ἔργων, διὰ μεγάλων δὲ ἀγώνων, ἀποδείξαντας τὴν αὐτῶν εὔνοιαν πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Παῤῥησίᾳ καὶ εἰλικρινῶς τὴν ἔκθεσιν τῶν ἀνωτέρω παραστήσας, ἐπλήρωσα, κύριοι, τὰ πρὸς τὸ ἔθνος χρέη μου.

Ἐμπιστευθεὶς παρ' αὐτοῦ τῆς πρωτίστης ἀρχῆς τὸ ἀξίωμα, νομίζω εὐδαιμονίαν μου τὸ νὰ θυσιάσω ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἡμερῶν μου, καὶ μάλιστα, ἂν ἤθελα προσκληθῇ, ὡς τὸ ὑπερεπιθυμῶ, νὰ ὑπηρετήσω ἀκόμη τὴν πατρίδα, ὡς ἁπλούστατος πολίτης. Διὰ τοῦ τοιούτου ἤθελ' ἀποδείξει ἐναργέστερον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὅσα συναισθάνομαι διὰ τ' ἀλλεπάλληλα τῆς ἐμπιστοσύνης τεκμήρια, τὰ ὁποῖα εὐαρεστήθησαν νὰ μὲ δώσωσι (*).

Πρὸς τοὺς Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους καὶ Προσωρινοὺς Διοικητάς.

Ἄργει, 11 Ἰουλίου 1829.

Λαμβάνετε παρασυναπτόμενα τὴν προσλαλιὰν καὶ τὸν ἀπολογισμὸν ὃν ἔδωκεν ἡ κυβέρνησις ἀνοίγουσα σήμερον τὴν τετάρτην ἐθνικὴν συνέλευσιν, καὶ προσκαλεῖσθε νὰ τὰ κοινοποιήσετε εἴς τε τὰς ἀρχὰς καὶ εἰς τοὺς πολίτας πρὸς οὓς ἔχετε πίστιν. Ἐκ τοῦ ἀπολογισμοῦ δὲ πάντες θέλουσι καταμάθῃ τήν τε κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ τὴν ἔφεσιν ἣν ἐφίεται ἡ κυβέρνησις ὅπως αὐτὸ τὸ ἔθνος συντελέσῃ εἰς πλήρωσιν τῶν αὐτῷ ἀποκεκληρωμένων.

Ἡμεῖς δὲ ἐλπίζομεν ὅτι ἐκ τῶν φροντίδων τῆς συνελεύσεως θέλομεν εὐπορήσῃ νὰ παρέξωμεν εἰς τὰς ἐπαρχίας τὴν καθήκουσαν ἀναψυχὴν καὶ ἀνόρθωσιν.

(*) Ἴδε εἰς τὰ πρόσθετα κομμάτια ἀρ. 1, τὴν ἀπόκρισιν τῆς συνελεύσεως πρὸς τοῦτον τὸν λόγον.

Τῷ Κ. Α. Μαυροκορδάτῳ.

Ἄργει, 13 ἰουλίου 1829.

Μὴ δυσχεραίνετε ἂν ἐβράδυνα μέχρι σήμερον νὰ ἀποκριθῶ πρὸς τὸ γράμμα σας τῆς 8, τὸ ὁποῖον τῇ 11 ἔλαβον· διότι, ἂν εἰς τὰς συνήθεις μου ἀσχολίας προσθέσετε ἤδη καὶ τὰς περὶ τὴν συνέλευσιν, θέλετε ἰδεῖ ὅτι καιρὸς πολὺς δὲν μένει. Ἁρπάζω ὅμως τὴν πρώτην μου ἐλευθέραν στιγμὴν ἵνα μὴ σᾶς ἀφίσω ἐπὶ πολὺ ἄνευ τῆς ἀποκρίσεως.

Πολλὰ σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν παῤῥησίαν τῆς τῶν καθ' ὑμᾶς ἐκθέσεως, καὶ θέλω νὰ σᾶς ἀμείψω διὰ τῶν ἴσων, ἀποφαινόμενος καὶ ἐγὼ μετὰ πάσης ἐνδόσεως τὴν περὶ τούτου γνώμην μου.

Ἐξεύρετε ὅτι πρὸ πολλοῦ πολλοὶ ζηλοτύπως ἐθεώρησαν τὸ ἐνεργὸν μέρος ὅπερ σᾶς ἔδωκα εἰς τὴν δημοσίαν διοίκησιν, ἐγὼ δὲ, γνωρίζων τὴν ἐν ὑμῖν μεγάλην σπουδὴν καὶ διαφέρουσαν ἱκανότητα, ἐπιδοκιμάζων δὲ καὶ τὰ ἔργα, καὶ τῆς διανοίας ὑμῶν τὸ ὑπέροχον, ἠσπαζόμην μὲν τὴν ὑμετέραν συνεργασίαν, ἄφινον δὲ τοὺς ζηλοτύπους νὰ λαλῶσιν, ἐλπίζων ὅτι ἡ πεῖρα καὶ μαρτυρία αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἤθελάν ποτε κατασιγάσῃ τὸν θροῦν τῶν τοιούτων. Βλέπω ὅμως ἐξ ὅσων μοὶ γράφετε ὅτι ἄλλως ἔχει.

Ἐπιθυμεῖτε ἐξέτασιν ἵνα καταισχύνετε τὴν συκοφαντίαν. Ἀλλ' ἄν μοι δείξετε τὸν τρόπον αὐτῆς, θέλει ἀνοιχθῆ ἐν καιρῷ καὶ τόπῳ· εἰ δὲ μὴ, δὲν βλέπω διὰ τί νὰ παραιτηθῆτε τῶν δημοσίων πραγμάτων. Πλὴν καὶ ἂν ἐλάβετε περὶ τούτου ἀπόφασιν ἀμετάθετον, πάλιν σᾶς προβάλλω νὰ περιμείνετε ἐν ἡσυχίᾳ τὸ τέλος τῆς συνελεύσεως, ὅτε, ἀναγκαίως γενησομένων μεταβολῶν εἰς τὰ διοικητικὰ, θέλετε δυνηθῆ νὰ κρίνετε ἂν σᾶς συμφέρῃ ἢ νὰ λάβετε μέρος εἰς αὐτὰ ἢ νὰ ἀπολαύσετε τὰς χάριτας τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου.

Σᾶς ἀποδεικνύουσι δ', ἐλπίζω, αἱ διεξηγήσεις μου αὗται ὅτι περισσότερον σᾶς τιμῶ παρ' ὅσον ὑπολογίζεσθε.

Ὁ Κ. Μεταξᾶς μοὶ ὡμίλησε περὶ τοῦ σχεδίου διὰ τὸ Ἀκτιακὸν φρούριον, καὶ θέλω τὸ σπουδάσῃ ἅμα λαβὼν καιρόν.

Τῷ Ἀντισυνταγματάρχῃ Κ. Ῥαΐκῳ, φρουράρχῳ Πατρῶν.

Ἄργει, 18 ἰουλίου 1829.

Ἐχάρην μαθὼν ὅτι ἡ δευτέρα τοῦ ἱππικοῦ ἴλη ἔφθασε τέλος εἰς Πάτρας, καὶ ὑμεῖς κατωρθώσετε νὰ σκεπάσετέ που προσωρινῶς τοὺς ἀνθρώπους τε καὶ τοὺς ἵππους ἕως οὗ δυνηθῆτε νὰ ἐπιχειρήσετε τὴν κατασκευὴν τοῦ στρατῶνος. Περὶ δὲ τῶν δυσκολιῶν ἃς ἔχετε διὰ τὰς νομὰς τῶν ἵππων, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλετε φθάσῃ κατὰ μικρὸν νὰ συμβιβάσετε τὸ πρᾶγμα μετὰ τοῦ Κ. Σαιμμαρτίνου. Ἀλλὰ πέμπω σήμερον καὶ πρὸς τὸν Κ. Ἀξιώτην διαταγὰς ἵνα δώσῃ εἰς τὰς αἰτήσεις σας ὅσην ἀντίληψιν δυνηθῇ.

Αἱ ἐν τῇ ἐκθέσει σας ὑπ' ἀριθ. 9 περιεχόμεναι πληροφορίαι περὶ τῶν λῃστῶν οἵτινες ἤρχισαν νὰ φαίνωνται εἰς τοὺς περὶ Πάτρας δρόμους, μοὶ εἶχαν φθάσῃ πρότερον ἤδη. Τὸ τοιοῦτο δὲ κακὸν ἀποδίδουσα ἡ κυβέρνησις μᾶλλον εἰς τὴν φατριαστικὴν διάθεσιν τὴν ἔτι βασανίζουσαν ἐπαρχίας τινὰς τῆς Πελοποννήσου, παρὰ εἰς ἄλλην αἰτίαν, (περὶ οὗ πείθεται ἔτι βαθύτερον ὑπὸ τῶν παρατηρήσεών σας) ἐζήτησε προτιμοτέρως τὴν θεραπείαν ἐκ τῆς χρήσεως τοπικῶν φροντισμάτων, τὰ ὁποῖα, φρονίμως μεθοδευόμενα, ἔμελλον νὰ διαταράξωσι τὴν πλεκτάνην, καὶ ἅμα εἰς φῶς μέγα νὰ φέρωσι τὴν ἀνίσχυρον αὐτῆς κακοβουλίαν. Ταῦτα δὲ ἀνέθεσα εἰς τὸν στρατηγὸν Κολοκοτρόνην, ὡς πανηγεμόνα τῶν ἐπαρχιακῶν τῆς Πελοποννήσου στρατευμάτων, καὶ αὐτὸς ἔστειλεν ἀνθρώπους ἐπὶ τῶν τόπων, οἵτινες ταύτῃ τῇ ὥρᾳ καὶ κατέπαυσαν, ἐλπίζω, τὰς σημαινομένας παρ' ὑμῶν ἀταξίας.

Ἂν δὲ ἄλλως συμβῇ, καὶ μετὰ τὴν λῆψιν τοῦ παρόντος κρίνετε

ἔτι ἐπωφελὲς ἢ ἀναγκαῖον νὰ ἐνεργήσετε ὅπερ μοι προβάλλετε, ἐνεργήσατε, διότι πέποιθα ἐπὶ τῇ ἱκανότητι καὶ τῇ σπουδῇ ὑμῶν περὶ τὰ ἐπιχειρηθησόμενα.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Ἄργει, 19 ἰουλίου 1829.

Δεινὴν λύπην μοὶ ἐπροξένησεν ἥ,τε δήλωσις ὑμῶν ἀπὸ τῆς 14, καὶ αἱ ἐξηγήσεις ὅσας μοι ἔδωκεν ὁ Κ. Λασάνης καὶ ὁ χιλίαρχος Χριστόδουλος.

Τὴν μὲν πρὸς τὸν στρατὸν δοθεῖσαν ὑπόσχεσίν σας εἶχε δώσῃ καὶ πρὸς ὑμᾶς ἡ κυβέρνησις. Ἐλεεινὸν δὲ μόνον ὑπάρχει τὸ ὅτι ἠναγκάσθητε νὰ τὴν δώσετε ἐγγράφως, ὡς ἐὰν δὲν ἤρκει ὁ ὑμέτερος λόγος ἢ ὁ τῆς κυβερνήσεως.

Μετὰ τὴν πληρωμὴν τῆς ἐνεστώσης τριμηνίας θέλει γείνῃ νέα ἐπιθεώρησις, καὶ μετὰ ταύτην ἡ πληρωμὴ τῶν καθυστερούντων. Ἐὰν ὅμως ἐν τῷ μεταξὺ ἐκραγῶσι νέαι ταραχαὶ καὶ στασιασμοί, ἡ κυβέρνησις ἀναγκαίως θέλει λάβῃ κατ' αὐτῶν τὰ αὐστηρότατα προνοήματα.

Ἂς μάθωσιν οἱ στρατιῶται ὅτι καὶ ἡ ἐλαχίστη πρᾶξις των ἀποσημειοῦται παρά τε τῶν πρακτόρων τῶν συμμαχουσῶν Δυνάμεων καὶ παρὰ τοῦ ἐν τοῖς Μεσσηνιακοῖς φρουρίοις στρατάρχου τῶν Γάλλων· ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι ἡ κυβέρνησις ὑπεύθυνος καθίσταται διὰ τὰ περὶ τοῦ στρατοῦ βουλεύματά της ὄχι μόνον πρὸς τὸ ἔθνος, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς δυνάμεις, τῶν ὁποίων ἡ μεσιτεία θέλει διαβραβεύσῃ τὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκ τούτου καθαρῶς ἐξηγουμένου εἴς τε τοὺς ἀρχηγοὺς καὶ τοὺς στρατιώτας, θέλουσι καταλάβῃ ὅλοι ὅτι τὸ παρὸν δὲν ὁμοιάζει μὲ τὰ περασμένα. Καὶ ἰδοὺ πῶς ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος, καὶ ἀφ' οὗ ἔπαυσεν ἡ ἐν Ναυπάκτῳ ταραχή, ἔκρινε νὰ βεβαιωθῇ μόνος περὶ

τοῦ πράγματός, καὶ ἔστειλε λοιπὸν εἰς Ναύπακτον φρεγάταν μὲ δύω λόχους προμάχων (grenadiers) ὑπὸ ταξιαρχικὸν ἄνδρα (officier supérieur), ὅστις διετάχθη νὰ σημάνῃ πρὸς τοὺς Ῥουμελιώτας νὰ παύσωσι τῶν ταραχῶν, διότι δὲν θέλει τὰς ἀνεχθῆ ὁ Γαλλικὸς στρατὸς, τεταγμένος ἐπὶ τῆς φυλακῆς τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας τῆς Ἑλλάδος, ἰδίᾳ δὲ τῆς Πελοποννήσου. Τοῦτο προηγούμενον ἂς νουθετήσῃ τὸν στρατὸν περί τε τῶν παρόντων καὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ κλήρου, τὸν ὁποῖον ἔχει ὅλον εἰς χεῖρας του, ἤτοι πρέπει νὰ τὸν ἐξασφαλίσῃ διὰ τῆς καλῆς του διαγωγῆς.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ στρατοῦ. Τὰ δὲ περὶ τῆς στρατιωτικῆς ὑμῶν ἱδρύσεως ὁδηγήματα θέλετε λάβῃ παρά τε τοῦ πληρεξουσίου ἐπιτρόπου καὶ τοῦ ἐπιμελητηρίου.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Ἄργει, 19 ἰουλίου 1829.

Τὸ γράμμα σας τῆς 13 μέγιστα μὲ ἐλύπησε, καταμαθόντα τὴν παρὰ τῷ ὑμετέρῳ στρατῷ ἐπιτυχίαν τῶν ῥᾳδιουργικῶν ἀνθρώπων.

Ἐκ τῆς σημερινῆς ἀξιωματικῆς ἀπαντήσεως ἔχετε τὸ ἐνδόσιμον νὰ εἴπητε πρὸς τοὺς στρατιώτας ὅτι ἡ κυβέρνησις θέλει καταβάλῃ πᾶσαν σπουδὴν ἵνα ὁ λόγος σας τελεσθῇ.

Τὸ δὲ ἐπιμελητήριον θέλει στείλῃ, κατ' αὐτὰς τὰς πρώτας τοῦ αὐγούστου ἡμέρας, διαταγὰς πρὸς διεκθεώρησιν τοῦ στρατοῦ, μεθ' ἣν θέλουσι πληρωθῇ τὰ καθυστεροῦντα.

Ἐν τοσούτῳ δὲ καὶ ἡ δημοσίευσις τοῦ κυβερνητικοῦ ἀπολογισμοῦ μου, καὶ ὅσα ἐν αὐτῷ λέγονται ὑπὲρ στρατιωτῶν καὶ ἀξιωματικῶν καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς προνοητέων εἰς τὸ μέλλον, καὶ τὰ παρὰ τῆς συνελεύσεως δὲ ὑπὲρ αὐτῶν ψηφισθησόμενα, ἔστωσαν ἀποδείξεις εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους ὅτι βούλεται ἡ κυβέρνησις τὴν σωτηρίαν των.

Δὲν νομίζω ὅτι θέλει μᾶς συγχωρήσῃ ὁ καιρὸς νὰ ὑποβάλωμεν

εἰς τὴν σκέψιν τῆς συνελεύσεως νόμον διορθωτικὸν ἢ μεταῤῥυθμιστικὸν τῆς διοργανώσεως τοῦ στρατοῦ. Θέλω τῇ προβάλῃ ὅμως νὰ στήσῃ κἂν τὰς βάσεις τῆς τοιαύτης μεταῤῥυθμίσεως, γεννησομένης κατὰ τὰ ἐκ τῆς πείρας μαθήματα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐνεστῶσα διάταξις καὶ ὑμέτερον ἔργον εἶναι, καὶ ὑμεῖς μᾶλλον τῶν ἄλλων αὐτὸ διεδοκιμάσατε, ὑμᾶς καὶ πρὸ τῶν ἄλλων θέλω συμβουλευθῆ ἅμα δυνηθεὶς νὰ σχολάσω περὶ τοῦτο. Νῦν δὲ προὐργιαίτατον ὑπάρχει τὸ φυλάττειν τὸν στρατὸν ἀπὸ τῶν περὶ αὐτὸν ῥᾳδιουργημάτων καὶ τῶν ῥᾳδιουργούντων, τῶν ὁποίων ἴσως θήραμα καταντήσει, ἂν ἐν καιρῷ δὲν ἀσφαλισθῇ.

Λέγετε ὅτι τὰ γράμματα καὶ οἱ ἀπόστολοι οἱ ἐκ Ναυπλίου, Ἄργους, καὶ Αἰγίνης, διαστρέφουσι τὴν τοῦ στρατοῦ γνώμην, καὶ εἶναι σπουδαιότατον νὰ κόψωμεν τὸ νῆμα τῶν τοιούτων μηχανουργιῶν. Ἀλλὰ πρέπει πρῶτον νὰ πορισθῶμεν πληροφορίας σαφεῖς· εἰς τὸ ὁποῖον θέλουσι συνδράμῃ, δὲν ἀμφιβάλλω, αἱ φροντίδες σας, ὑπὸ τοῦ εὐγενοῦς ὑμῶν φρονήματος κινούμεναι.

Ἡ συνέλευσις μᾶς δίδει ἀρίστας ἐλπίδας, ματαιώσασα τελέως ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε διαβουλευμάτων αὐτῆς τοὺς μοχθηροὺς ἐκλογισμοὺς τῶν ὀλιγωτάτων τοῦ καλοῦ ἀντιπάλων. Ἔσται δὲ ἡ χρημάτισις αὐτῆς οὐχὶ μακρὰ, πεπεισμένων ὄντων τῶν πλειόνων ἀντιπροσώπων ὅτι ἐν τῷ παρόντι αἱ βάσεις μόναι πρέπει νὰ τεθῶσι τῆς μελλούσης διευθετήσεως τῶν μειζόνων τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων, καὶ ταύτας τὰς βάσεις, ὑποδεικνυομένας ἤδη ἐν τῷ ἀπολογισμῷ μου, μέλλουσι νὰ συζητήσωσιν.

Ἀφ' οὗ δὲ ἡ συνέλευσις τελειώσῃ τὰ ἔργα αὐτῆς, (ὅπερ ἔσται ἐντὸς δύω ἢ τριῶν ἑβδομάδων, ἐλπίζω·) θέλω σχολάσῃ ὅλως περὶ τὰ τοῦ στρατοῦ, πεποιθὼς ὅτι θέλετε ἐν τοσούτῳ κρατεῖ τὰ πράγματα ἐν εὐδοκουμένῃ τάξει (dans un état satisfaisant).

Ὁ Κ. Σπηλιάδης προσετάχθη νὰ σᾶς γνωστοποιῇ τὰς πράξεις τῆς συνελεύσεως, ἅμα δημοσιευομένας διὰ τῶν ἐφημερίδων.

Πρὸς τὸν Συνταγματάρχην Μ. Εὐδέκον(*).

Ἄργει, 22 ἰουλίου 1829.

Ἐπειδὴ σᾶς ὑποχρεοῖ ἡ κατάστασις τῆς ὑγιείας σας νὰ παραιτηθῆτε τῶν χρεῶν, τὰ ὁποῖα ἐξετελέσατε ἄχρι τοῦδε μὲ ὅλην τὴν εὐγενῆ ἀφοσίωσιν καὶ μὲ μεγίστην ὠφέλειαν ὡς πρὸς τῆς Ἑλλάδος τὰ συμφέροντα, ἡ κυβέρνησις αἰσθανομένη λύπην βαθυτάτην διὰ τοῦτο ἀποδέχεται τὴν παραίτησίν σας, καὶ σᾶς διορίζει νὰ παραδώσετε τὴν διεύθυνσιν τῶν τακτικῶν στρατευμάτων εἰς τὸν στρατοπεδάρχην Κ. Τρεζέλ. Θέλετε εὕρει ἐνταῦθα συνημμένον ἀντίγραφον τοῦ περὶ τούτων ἐκδοθέντος διατάγματος. Λυπούμεθα ἐπίσης καὶ διότι ὁ λαχαγὸς Κ. Σχνιτζλέην ἐπιθυμεῖ παρομοίως νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του.

Σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ τὸν ἐκφράσετε τὴν εὐγνωμοσύνην μας ὑπηρετήσαντα τὴν Ἑλλάδα διὰ τοῦ ζήλου του, τῆς ἱκανότητός του, τῆς ἀνδρίας του καὶ τῆς ἀκαμάτου καρτερίας του.

Η Δ' ἐθνικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 19 τοῦ παρόντος ἤκουσε τὴν πρὸς ἡμᾶς διευθυνθεῖσαν ἀναφοράν σας περὶ τῆς διοικήσεως τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου κατὰ τὰ οἰκονομικά, τὰ ὁποῖα εὐηρεστήθητε νὰ ἐπιφορτισθῆτε ἀπὸ τὸν μάϊον τοῦ παρελθόντος χρόνου, καθὼς καὶ περὶ τῆς διευθύνσεως τῶν τακτικῶν στρατευμάτων καὶ περὶ ὅλων τῶν ἄλλων τῆς ὑπηρεσίας κλάδων, ὅσοι συνέχονται μὲ αὐτά.

Ὁμοφώνως ἡ συνέλευσις ἐψηφίσατο εὐχαριστίας ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ μᾶς προσεκάλεσε νὰ γίνωμεν περὶ τούτων οἱ διερμηνεῖς αὐτῆς. Ἐκπληροῦντες τὸ χρέος τοῦτο σπεύδομεν νὰ σᾶς ἐκφράσωμεν κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν τὴν ὅσην θὰ δοκιμάσωμεν εὐχαρίστησιν, πέμποντές σας τῆς στρατηγίας τὸ δίπλωμα, τὸ ὁποῖον θέλομεν σᾶς πέμψει, ἅμα ὁ κύριος ὑμῶν, ὁ Βασιλεὺς, εὐαρεστηθῇ νὰ σᾶς

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 22 ἰουλίου.

δώσῃ τὴν ἄδειαν νὰ δεχθῆτε τὸν βαθμὸν τοῦτον καὶ νὰ ὑπηρετήσετε τὴν Ἑλλάδα.

Θέλομεν πέμψει ἐπίσης μὲ τὴν αὐτὴν εὐχαρίστησιν πρὸς τὸν λοχαγὸν Ν. Σχνιτζλέην ταγματαρχίας δίπλωμα. Τὰ δείγματα ταῦτα τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ ἔθνους πρὸς δύο ἀξιωματικοὺς ἀξίως ὑπηρετήσαντας τὴν πατρίδα του θέλουν ἀποδείξει πόσον ἡ κυβέρνησις τοὺς τιμᾷ, καὶ πόσον ἐπιθυμεῖ νὰ τοὺς ἰδῇ ἐπανελθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα νὰ ἐξακολουθοῦν νὰ συνεργάζωνται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειοποίησιν τοῦ πολεμικοῦ ὀργανισμοῦ της.

Δέξασθε, κύριε Συνταγματάρχα, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς παρ' ἐμοῦ ὑπολήψεως.

Πρὸς τὸν στρατηγὸν Κ. Τρεζὲλ, γενικὸν Διευθυντὴν τῶν τακτικῶν Ἑλληνικῶν Στρατευμάτων (*).

Ἄργει, 22 ἰουλίου 1829.

Σᾶς ἐγκλείομεν ἐνταῦθα τὸ διάταγμα, διὰ τοῦ ὁποίου σᾶς προσφέρομεν τὴν γενικὴν διεύθυνσιν καὶ ἐπιθεώρησιν τῶν Ἑλληνικῶν τακτικῶν στρατευμάτων.

Δὲν θέλομεν σᾶς ἐξηγήσει ἤδη τὴν ὅσην μᾶς ἐμπνέουν εὐγνωμοσύνην τὰ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος εὐγενῆ αἰσθήματά σας, καὶ τὰ ὁποῖα σᾶς κινοῦσι νὰ δεχθῆτε τὸ βάρος τοῦτο.

Περιττὸν νομίζομεν νὰ σᾶς παραστήσωμεν τὸ μεγαλεῖον τοῦ πράγματος, ὄντες βέβαιοι ὅτι τὸ ἐννοεῖτε ὁ ἴδιος καὶ τὸ ἐκτιμᾶτε καθ' ὅλους τοὺς λόγους καὶ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν.

Ἂς εἴσθε πεπεισμένος, κύριε Στρατηγέ, ὅτι θαῤῥοῦμεν πολὺ εἰς τὰ φῶτά σας, εἰς τὸν ζῆλόν σας καὶ εἰς τὴν ἐμπειρίαν σας· ἂς εἴσθε

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 22 ἰουλίου.

δὲ πεπεισμένοι ὅτι ἐλπίζομεν εἰλικρινῶς νὰ ἴδωμεν στεφανωμένους τοὺς εὐγενεῖς ἀγῶνάς σας μὲ εὐτυχῆ ἀποτελέσματα.

Σᾶς ἐγκλείομεν ἐπιστολὴν πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν ἀρχηγὸν τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον γαλλικῶν στρατευμάτων, διὰ τῆς ὁποίας τὸν εἰδοποιοῦμεν τὸν διορισμόν σας εἰς τὴν γενικὴν διεύθυνσιν καὶ ἐπιθεώρησιν τῶν Ἑλληνικῶν τακτικῶν στρατευμάτων.

Σᾶς ἐγκλείομεν ὡσαύτως ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς φρουράρχους τῶν φρουρίων, διὰ τῆς ὁποίας τοὺς προσδιορίζομεν τὰς περιστάσεις τῆς ὑπηρεσίας καθ' ἃς χρεωστοῦν νὰ ἀναφέρωνται κατευθεῖαν εἰς ἡμᾶς.

Δέξασθε, κύριε Στρατηγέ, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ἰδιαζούσης ἡμῶν ὑπολήψεως.

Τῷ καπιτάνῳ Διαμαντῇ Ὀλυμπίῳ.

Ἄργει, 23 ἰουλίου 1829.

Εἶμαι πολλὰ εὐγνώμων διὰ τὴν πληρεξουσιότητα ἣν μοι προσφέρετε ἐν ὀνόματι τῶν γενναίων συμπατριωτῶν σας, νέον μαρτύριον τῆς ὑμετέρας εἰς ἐμὲ πίστεως. Ἀλλ' οὔτε ἡ ἐνεστῶσα συνέλευσις οὔτε ἡ κυβέρνησις δύνανται ἐπὶ τοῦ νῦν νὰ κάμωσι χρῆσιν τῆς πληρεξουσιότητος ταύτης.

Καὶ ἄλλοτε σᾶς ἔγραψα ὅτι ἡ τύχη τῆς πατρίδος σας, καθὼς καὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος, εἶναι ἄπο τῶν ἡμετέρων χειρῶν (hors de notre portée). Ταύτην θέλει πρυτανεύσῃ μὲν ὁ Θεὸς, αἱ συντυχίαι δὲ καὶ αἱ συμμαχοῦσαι Δυνάμεις θέλουσι μᾶς ἐξαγγείλῃ τὰ ἄνωθεν πρυτανευθησόμενα. Πρέπει λοιπὸν ἕκαστος νὰ μένῃ ἐν τοσούτῳ ἥσυχος ἐπὶ τῆς ὑποκειμένης ὁποιασδήποτε καταστάσεως, διότι ἐπιχειρῶν τι ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν αὐτῆς βελτίωσιν, ἐνδέχεται μᾶλλον νὰ τὴν χειροτερεύσῃ καὶ καταστήσῃ ἀδιόρθωτον.

Σᾶς ἐπαναλέγω ἄρα ὅ,τι σᾶς εἶπα καὶ τῇ 21 ἰουνίου, νομίζων σήμερον εἴπερ ποτὲ συμφερώτατον εἰς ὑμᾶς νὰ ἔχετε εὐδιαθέτους καὶ λείας τὰς μετὰ τῶν Τούρκων σχέσεις.

Καὶ τοῦτο μὲν πρὸς τὸ παρόν. Περὶ δὲ τοῦ μέλλοντος, πεποίθετέ μὲν ἐπὶ τῇ θείᾳ προνοίᾳ, μὴ ἀμφιβάλλετε δὲ περὶ τῆς δικαιότητος τῶν συμμάχων Δυνάμεων. Θαῤῥεῖτε δὲ καὶ περὶ ἐμοῦ, ὅτι προθυμότατα καὶ εἰλικρινέστατα σπουδάσω ἐκ παντὸς τρόπου νὰ δικαιώσω τὴν εἰς ἐμὲ πίστιν τῶν συμπατριωτῶν σας, γινόμενος ὑμῖν ὠφέλιμος ὅσον δύναμαι.

Πρὸς τὸν προσωρινὸν Διοικητὴν Σκοπέλου θέλουσι δοθῇ τρανιὰ διαταγαὶ ἵνα μὴ ἔχετε πλέον ἀφορμὰς παραπόνων παρὰ τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Δεντζέλῳ.

Ἄργει, 25 ἰουλίου 1829.

Ἀσπασίως σᾶς ὁμολογῶ τὴν εὐδοκίαν μου ἐπὶ τῇ ὑμετέρᾳ ἐκθέσει τῆς 13 τοῦ φθίνοντος.

Ἄριστα ἐξεπληρώσατε τὸ βούλημα τῆς κυβερνήσεως, συνθέμενοι μετὰ τοῦ Ἄγγλου πλοιάρχου Κ. Ι. Ἄστιγγος τὰ πρὸς ἐλευθέραν εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον ναυτιλίαν τῶν Ἰονίων καὶ οὐδετερευόντων πλοίων.

Αὗται ὅμως αἱ συνθεσίαι δὲν δύνανται οὐδὲ πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ἄλλως εἰμὴ ὡς πραγματικαὶ πρόνοιαι, ἐξ ὧν οὐδόλως προκριματίζονται τὰ περὶ τῶν προκειμένων δικαιωματικὰ ζητήματα.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν, καί τοι πολλὰ ἐπιθυμούσης τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἀναπαῦσαι τὸν πλοίαρχον Ἄστιγγα αἰτοῦντα τὴν παρ' ἡμῶν ἀπόλειψιν τοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων κατεσκευασμένου καὶ κρατουμένου ὀχυρώματος εἰς τὰς προχοὰς τοῦ Λούρου, ἔτι δὲ καὶ τῆς θέσεως τοῦ Κορακονησίου, μοὶ εἶναι ὅμως ἀδύνατον πρὸς τὸ παρὸν νὰ σᾶς ἐπιτρέψω νὰ συγκατατεθῆτε. Καὶ λέγετε καλῶς, ὅτι ἀντὶ ταύτης τῆς παραχωρήσεως ἔπρεπε καὶ οἱ Τοῦρκοι νὰ μᾶς παραχωρήσωσι τὸ φρούριον τῆς Πούντας. Ἐγὼ δὲ

προσθέτω ὅτι ὁ τοιοῦτος συμβιβασμὸς ἤθελεν ἔχει ὑποτιθέμενον, α'. ὅτι ἡ Ὀθωμανικὴ Πόρτα ἐδέχθη τήν τε μεσιτείαν καὶ τὰς παρὰ τῶν συμμαχικῶν πρέσβεων γινομένας αὐτῇ προτάσεις ὑπὲρ εἰρηνεύσεως τῆς Ἑλλάδος, β'. ὅτι οἱ ἐν τῇ Δυτικῇ Ἑλλάδι Τουρκικοὶ στρατηγοὶ ἔλαβον τὸ δέον κῦρος ἵνα συμφωνήσωσιν ἀνακωχὴν μετὰ τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ γ'. ὅτι τίθεται τὸ τοιοῦτον προειρήνευμα ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν μεσιτευουσῶν Δυνάμεων. Ἀλλ' ἡμεῖς πολὺ ἀπέχομεν τούτων, διότι κατὰ τὰς εἰδήσεις τὰς νεαρώτατα πρὸς ἡμᾶς ἐλθούσας ἀπό τε Κωνσταντινουπόλεως καὶ Σμύρνης, οὐδ' εὗρον αἱ πρῶται τῶν πρέσβεων προσαγωγαὶ τὴν ἐλπιζομένην ἀποδοχήν, καὶ ἀπέρριψε μάλιστα, λέγουσιν, ἡ Πόρτα τὴν πρᾶξιν τῆς 22 μαρτίου. Ὅπως ἂν ἔχῃ τὸ περὶ τούτων, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις περιμένει μετὰ πάσης πίστεως τὰ παρὰ τῶν ἐξοχωτάτων πρέσβεων τῶν συμμαχουσῶν Δυνάμεων πρὸς αὐτὴν ἐπισταλησόμενα, ἵνα καταμάθῃ μὲν ἀκριβέστερον τὴν θέσιν αὐτῆς, κρίνῃ δὲ καὶ κατὰ ποῖον τρόπον δύναται, ἐκπληροῦσα τὰ χρέη της, νὰ συναρμοσθῇ πρὸς τὸ βούλημα τῶν σεβαστῶν ἀνάκτων, προστατῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τῷ μεταξὺ λοιπὸν ἂς μείνωμεν ἐπὶ τῆς ὑποκειμένης καταστάσεως (in statu quo), μηδεμίαν μὲν θέσιν παραιτοῦντες, φυλαττόμενοι δὲ ἐκ παντὸς τρόπου τὸ προκαλεῖν τοὺς Ὀθωμανοὺς εἰς πολέμια ἔργα.

Ταῦτα θέλετε διεξηγήσῃ πρὸς τὸν πλοίαρχον Κ. Ἄστιγγα, εὐχαριστοῦντες αὐτὸν ἐκ προσώπου μου διὰ τὰς εὐμενεῖς αὐτοῦ φροντίδας περὶ τὴν διατήρησιν τῶν εὐκόλων καὶ φιλίων κοινωνημάτων μεταξὺ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἰονίων νήσων.

Τῷ προσωρινῷ Διοικητῇ Κορίνθου.

Ἄργει, 29 ἰουλίου 1829.

Ἰδὼν ἐκ τῶν τελευταίων ἐκθέσεών σας καὶ μάλιστα ἐκ τῆς

ὑπ' ἀρ. 734 ὅτι ἡ αὐτόθι ἐπαρχιακὴ δημογεροντία ἐκτρέπεται τῆς ὁδοῦ τοῦ καθήκοντος, διάθεσίν τινα ἀντιπολιτείας ὑποφαίνουσα, ἠθέλησα, ἀντὶ νὰ λάβω προνοήματα αὐστηρὰ, νὰ ἐξηγηθῶ πρότερον πρὸς ἕνα τῶν ἐπισημοτέρων δημογερόντων, τὸν Κ. Σταῦρον Νικολάου, ὃν καὶ ἐκάλεσα εἰς Ἄργος, καὶ ἐλθόντα ἐδίδαξα ἀποχρώντως τὰ ἐνδεχόμενα προκύψαι ἐκ τῆς τοιαύτης διαγωγῆς τῆς δημογεροντίας, ἐξ οὗ ἐλπίζω ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς αὐτός τε καὶ οἱ συνδημογέροντες θέλουσιν ἀκολουθήσει ὁδὸν συμφορωτέραν εἰς τὰ τῆς ἐπαρχίας πράγματα.

Ἀλλ' ἐξ ἀντιμέτρου ὀφείλω νὰ μὴ σᾶς κρύψω ὅτι καὶ οἱ δημογέροντες παραπονοῦνται ὅτι εἰς πολλὰ ἐπαρχιακὰ διοικήματα δὲν ἐρωτᾶτε τὴν γνώμην αὐτῶν, καθὼς θέλει ὁ κανονισμὸς, ἀναγορεύων τοὺς δημογέροντας συμβούλους τῶν προσωρινῶν Διοικητῶν καὶ τῶν ἐκτάκτων ἐπιτρόπων. Καὶ ἂν τοῦτο ὑπάρχῃ, φροντίσατε νὰ μὴ γίνεται πλέον.

Τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ νὰ ζητῇ εὐδοκίμησιν παρὰ τοῖς συμπολίταις, καὶ ὅταν ἡ κυβέρνησις δὲν δώσῃ αὐτὴν εἰς οὓς παραλαμβάνει συνεργάτας περὶ τὰ δημόσια, ἐμμέσως τοὺς βιάζει νὰ τὴν λαμβάνωσιν ἐναντίον τῶν νόμων. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον συντάσσων τὸν προειρημένον κανονισμὸν ἀπέδειξα συμβούλους τοὺς δημογέροντας, διότι συνδεδεμένοι οὕτω πρὸς τὴν διοίκησιν καὶ τὰς πράξεις αὐτῆς, δὲν δύνανται πλέον νὰ χωρισθῶσι, πόσῳ μᾶλλον καὶ νὰ ἀντιστρατεύσωσι κατ' αὐτῆς. Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι ἀναμφισβήτητος καὶ προφανῶς λυσιτελής. Μένει δὲ νὰ μάθωμεν ἂν δύναται νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τὸν χαρακτῆρα καὶ εἰς τὰς ἕξεις τῶν καλουμένων ἐπὶ τὰ πράγματα. Ταύτην λοιπὸν τὴν γνῶσιν θηρεύοντες ἐκ τῆς πείρας καὶ χρήσεως, σᾶς παραγγέλλομεν νὰ ἀκολουθῆτε ἀκριβῶς τὸν κανονισμόν.

Καὶ ἂν καταμάθωμεν ἐκ τῆς πείρας, βίᾳ τῶν τοιούτων θεραπειῶν, ὅτι ἀδύνατον εἶναι νὰ ἔχωμεν τὰς δημογεροντίας χρησίμους συνεργάτας εἰς τὴν τῶν ἐπαρχιῶν διοίκησιν, τότε κατ' ἀνάγκην πρέπει ἡ Κυβέρνησις νὰ μεταρρυθμίσῃ τὸ ἐνεστὼς σύστημα· ὅπερ καὶ ποιήσει.

Πρὸς τὸ Ἐπιμελητήριον τῶν Ναυτικῶν.

Ἄργει, 29 ἰουλίου 1829.

Ὁ κατὰ τὴν Μεσόγειον ναύαρχος τοῦ χριστιανικωτάτου Βασιλέως Κ. Δεριγνῆς προσέταξε τὸν ἀνθυποναύαρχον Κ. Ῥοζαμέλου νὰ αἰτήσῃ καὶ ὑπὲρ τῆς γαλλικῆς σημαίας τὸν ἐλεύθερον διάπλουν τὸν δοθέντα εἴς τε τὴν ἀγγλικὴν καὶ τὴν Ἰόνιον σημαίαν καθ' ὅλους τοὺς λιμένας τοὺς εἰσέτι ἀποκεκλεισμένους παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως· μάλιστα δὲ τείνει τὸ αἴτημα πρὸς τὴν μετὰ τῆς Κρήτης ἐμπορικὴν κοινωνίαν τῆς γαλλικῆς σημαίας.

Τοῦτο εἰς ἡμᾶς προφορικῶς ἀνακοινώσαντος τοῦ ἀνθυποναυάρχου Ῥοζαμέλου, καὶ ἡμεῖς ἔργῳ προεκρίναμεν νὰ τὸ τελειώσωμεν, ἄνευ ἐγγράφων ἀντιδιαμοιβῶν, καὶ δὴ ἐξείπομεν πρὸς αὐτὸν ὅτι, καίτοι τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως μὴ λυσάσης τὰ διατεταγμένα περὶ τὸν ἀποκλεισμὸν Κρήτης καὶ Ἀττικῆς, Μαλιακοῦ τε καὶ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, καὶ τοι ἐφορμούντων εἰσέτι ἐκεῖσε τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων, οἱ ἡγεμόνες αὐτῶν προσετάχθησαν μὲν νὰ μὴ ἐμποδίζωσι τὸν ἐκεῖσε εἴσπλουν τῶν Ἀγγλικῶν καὶ Ἰονίων πλοίων, προσταχθήσονται δὲ τὰ αὐτὰ καὶ ὑπὲρ τῶν Γαλλικῶν, ἄλλως τε μηδὲ ὑπάρχοντος περὶ τοὺς λιμένας τῆς Κρήτης τόγε νῦν ἔχον ἀκριβοῦς ἀποκλεισμοῦ. Ἀντεβεβαίωσε δὲ καὶ ὁ ἀνθυποναύαρχος Ῥοζαμέλος ὅτι οὐδέποτε τὰ ἐμπορικὰ αὐτῶν πλοῖα ἀναδεχθήσονται μετακομιδὴν στρατευμάτων ἢ ἄλλων πολεμικῶν παρασκευῶν πρὸς ἐπιδυνάμωσιν τῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατεχομένων θέσεων.

Ταῦτας σᾶς ἐπιστέλλομεν παραγγέλλοντες νὰ στείλετε ἄνευ ἀναβολῆς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῶν ἀποκλεισμῶν τὰς περὶ τῆς γαλλικῆς σημαίας διαταγάς.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις Γαλλίας τε καὶ Ἀγγλίας.

Ἄργει, 31 ἰουλίου 1829.

Ἔλαβον τὸ ἔντιμον γράμμα ὅπερ ὑμεῖς τε καὶ ὁ συμπράκτωρ ὑμῶν ἀπευθύνατε πρὸς ἐμέ, καὶ ἀπαντῶ ὅτι δὲν ἐλησμόνησα μὲν τὰς γενομένας πρότερον ἤδη πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν παραστάσεις τῶν ναυάρχων τῶν συμμαχουσῶν Δυνάμεων ὑπὲρ τῶν ὑπηκόων αὐτῶν ὅσοι ἐξαιτοῦνται ἀποζημιώσεις διὰ λείας γενομένας παρὰ πλοίων Ἑλληνικῶν, ἀλλ' ὅτι αἱ ἐξαιτήσεις αὗται δὲν δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν ὅλαι ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, ὅθεν καὶ δυσκολώτατον ὑπάρχει, ἵνα μὴ εἴπω ἀδύνατον, νὰ θεραπευθῶσιν ὅλαι κατὰ τὸ αὐτὸ δικαίωμα.

Εἶναι δηλαδὴ τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀναφερόμεναι εἰς πειρατείας αὐτόχρημα, ὑπὲρ ὧν δὲν φρονῶ δίκαιον τὸ νὰ βαστάζῃ τὴν εὐθύνην ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις. Ἄλλαι πάλιν ἐγείρονται κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν δικαστηρίων, τὰς ὁποίας ἐπίσης φρονῶ ὅτι οὔτε ἡ κυβέρνησις οὔτε ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις δύνανται ὁλικῶς καὶ ἄνευ προεξετάσεως νὰ καταργήσωσι.

Ταῦτα μὲ ἔπεισαν, κύριοι, νὰ μὴ ἀνακοινώσω τι περὶ τοῦ προκειμένου εἰς τὴν συνέλευσιν, ἀλλὰ νὰ ἀποταμιεύσω εἰς ὕστερον τὴν μεθ' ὑμῶν σύσκεψιν, ὅτε ἐλπίζω νὰ συμβιβάσωμεν τὸ πῶς πρέπει ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς δικαίας ἐξαιτήσεις ὑπὲρ ὧν ἀγορεύουσι προσταττόμενοι οἱ παρ' ἡμῖν πράκτορες τῶν εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων.

Περὶ δὲ τοῦ τρόπου τῆς πληρωμῆς τῶν ἀποζημιώσεων ὅσαι ἐλεγχθῶσιν ἀληθῶς ὀφειλόμεναι, οὗτος ἔσται ὁ αὐτὸς πρὸς τοὺς ἀλλογενεῖς ὁποῖον παρέδωκεν ἡ συνέλευσις εἰς τὴν κυβέρνησιν ὑπὲρ τῶν ὁμογενῶν.

Στοχάζομαι λοιπὸν ὅτι ἐκ ταύτης μου τῆς ἐξηγήσεως ἔχετε τί νὰ ἀπαντήσετε πρὸς ὅσα ἐνδέχεται νὰ σᾶς ἐρωτήσωσι περὶ

τῶν ἀποζημιωτικῶν ψηφισμάτων· τὰ ὁποῖα ἐκίνησαν τὸ γράμμα σας τῆς 12 τοῦ φθίνοντος.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ἄργει, 31 ἰουλίου 1829.

Ἔλαβον εἰδήσεις ἐκ Παρισίων ἀπὸ 4 ἰουλίου, καὶ ἐπιστολὴν τοῦ Κ. Μαρσιάλου Μαιζῶνος, ὅστις, καὶ αὖθις ἐνδεικνύμενος τὴν περὶ τὴν Ἑλλάδα χρηστὴν αὐτοῦ σπουδήν τε καὶ εὔνοιαν, μοὶ δίδει ἐλπίδας ὅτι ὁ βασιλεὺς καταξιώσει ἀποδεχθῆναι ὅλας τὰς πρὸς τὸ ὑπουργεῖόν αὐτοῦ ἀποταθείσας αἰτήσεις μου περὶ τῆς διοργανώσεως τῶν ἐντάκτων ἡμῶν στρατευμάτων.

Ἐκρίθη δὲ εὐμενῶς καὶ ἡ ἀπόκρισίς μου πρὸς τὴν κέλευσιν (sommation) περὶ παύσεως ἀποκλεισμοῦ καὶ ἐκκενώσεως τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, διότι οὐδ' εἶχε συντεθῆ ἐν τῷ Λονδινείῳ συνεδρίῳ τὸ ἐπιτρέψαι τοιαύτην κέλευσιν.

Αἱ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ 26 ἰουλίου ἐνταῦθα ἐλθοῦσαι εἰδήσεις φέρουσιν ὅτι οἱ Ῥῶσσοι προάγουσιν, εἰς δύω διῃρημένοι, ἐπὶ Ἀδριανούπολιν καὶ τὰς Σαράντα ἐκκλησίας, ὅτι ἐκυρίευσαν τὸ Ἐρζερούμ, καὶ πυροκροτοῦσι τὴν Τραπεζοῦντα. Ἀνέγνωσα δὲ καὶ τὸ χατισερίφιον δι' οὗ ὁ Σουλτάνος, ἀγγέλλων τὴν εἰς τὴν πρωτεύουσαν πρόσοδον τοῦ ἐχθροῦ, ἐκκαλεῖ τοὺς Μωαμεθανοὺς εἰς ἀθρόαν καὶ πάνδημον στρατείαν. Καὶ ταῦτα πάντα κοινοποιῶ πρὸς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα διὰ τοῦ ταχυδρόμου ἐπιστρέφοντος, καίτοι ἐνδέχεται νὰ τὰ ἔμαθε καὶ ἀλλαχόθεν.

Περὶ δὲ τῆς συστάσεως ἣν μοι προσφέρετε ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ τοῦ Κ. Δημητρίου, δὲν δύναμαι ἀκόμη νὰ ὑποσχεθῶ τίποτε, διότι οὐδὲ σωστὰς μέχρι τοῦδε πληροφορίας ἔχω περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ὁ Κ. Δεσαιλλεζέρος θέλει ἐκπληρώσῃ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τοῦ χριστιανικωτάτου Βασιλέως φιλανθρωπικὴν ἀποστολήν,

οὔτε οὐδέποτε ἠρωτήθην περὶ τοῦ πράγματος. Ἀλλ' ὅμως ἔστε βέβαιοι, κύριε Στρατηγέ, ὅτι ἂν κάμω ποτὲ περὶ τούτου προτάσεις, ὁ συνιστώμενος παρ' ὑμῶν δὲν θέλει λησμονηθῆ.

Τῷ Κ. Κόμητι Δεσαιλλεζέρῳ

Ἄργει, 1 αὐγούστου 1829.

Μετὰ σπουδῆς ἀποκρινόμενος πρὸς τὸ γράμμα δι' οὗ μ' ἐτιμήσατε ἀπὸ τῆς 11 τοῦ ἀρχομένου (Ν.), σᾶς λέγω ὅτι ὁ χαμιστὴς τοῦ παρόντος Κ. Δυτρᾶνος παρηγγέλθη νὰ σᾶς παραδώσῃ τὰ ὀρφανὰ ὅσα, ἐλευθερωθέντα διὰ τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν ἄνακτος, μέλλετε νὰ μεταγάγετε εἰς Γαλλίαν, πρυτανευθησόμενα ἀπὸ τῆς αὐτῆς πηγῆς, καὶ ἐπαναστρέψοντα πάντως εἰς τὴν γενέθλιον αὐτῶν γῆν μετὰ χρησίμων μαθήσεων, μάλιστα δὲ μετὰ καθαρευόντων ἠθῶν.

Περὶ δὲ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς πρωτίστας τῶν ἐνταῦθα οἰκογενειῶν, ἐν ἁρμοδιωτέρῳ καιρῷ φροντίσω ἀκολουθῆσαι τὰς συμβουλὰς τοῦ ἐξοχωτάτου τῶν ναυτικῶν ὑπουργοῦ.

Ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἐγγίζει τοῦ τελειῶσαι τὰ ἔργα αὐτῆς, καὶ μόλις εὑρίσκω καιρὸν νὰ σᾶς εὐχαριστήσω δι' ὅσα γενναίως μοι προσφέρετε· ἀλλὰ καὶ ἀφ' οὗ ἐπιστρέψετε εἰς Γαλλίαν, δύναμαι νὰ ἀπολαύσω αὐτῶν, στέλλων πρὸς ὑμᾶς, ἂν μοι συγχωρῆτε, τὰ πρὸς τὸν ἐξοχώτατον ὑπουργὸν τῶν ναυτικῶν γράμματά μου.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Ἄργει, 1 αὐγούστου 1829.

Τὰς ἐμφανίσεις ὑμῶν ἀπὸ 20 τοῦ παρελθόντος, καὶ τὰς προ-

σφωνήσεις τῶν ὁπλαρχηγῶν ἐλάβομεν, καὶ σπεύδοντες σᾶς ἀποκρινόμεθα, παρέχοντες εἰς ὑμᾶς ἀφορμὰς νὰ καταπείσετε πληρέστερον ἀξιωματικούς τε καὶ στρατιώτας περὶ τῆς ἀναλλοιώτου βουλῆς τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸ ἀσφαλίσαι τὴν μέλλουσαν αὐτῶν ὕπαρξιν καὶ καταστῆσαι αὐτοὺς πολίτας εἰρηνικούς.

Εὑρίσκετε λοιπὸν παρασυναπτόμενα δύω ψηφίσματα ἄρτι κεκυρωμένα κατὰ πρότασιν ἡμῶν παρὰ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, τὸ μὲν, περὶ τῶν ἀνταποδόσεων τῶν παρὰ τῆς Τροιζηνίου συνελεύσεως προψηφισθεισῶν ὑπὲρ τῆς Μεσολογγιανῆς φρουρᾶς καὶ τοῦ στρατεύματος τοῦ Καραΐσκάκη, τὸ δὲ, περιλαμβάνον τὰς βάσεις καθ' ἃς ἡ κυβέρνησις μέλλει νὰ ἐπιχειρήσῃ τὰς περὶ τὸν στρατὸν βελτιώσεις τὰς ὑπὸ τῆς πείρας ἀναγκαίας ἀποδειχθείσας.

Ἡ μὲν συνέλευσις ὤφειλε νὰ παραδειχθῇ τὰς γενικὰς τοῦ πράγματος ἀρχὰς, καὶ τοῦτο ἐποίησεν· ἡ δὲ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ τὰς προσαρμόσῃ, καὶ τοῦτο ποιήσει, ἅμα λαβοῦσα εἰς χεῖρας τοὺς χρηματικοὺς πόρους· οὓς ἄλλα ψηφίσματα τῇ ἐπέτρεψαν νὰ πορισθῇ, διαπραγματευομένη δάνειον ἐξωτερικόν. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν καθυστερούντων μισθῶν, πάλιν σᾶς τὸ λέγομεν, ἡ κυβέρνησις θέλει ἀκριβῶς φυλάξῃ τὸν λόγον της, ἐπὶ συνθήκῃ ὅμως νὰ ἀπαλλαχθῶμεν πλέον ἀπὸ τὰς ἀταξίας ἐξ ὧν ὅ, τε στρατὸς καὶ τὸ ἔθνος ὅλον ἐκινδύνευσαν καὶ ἔτι κινδυνεύουσι νὰ χαθῶσι.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Ἄργει, 1 αὐγούστου 1829.

Ἐν ᾧ ἐμέλλομεν νὰ σᾶς ἐκπέμψωμεν τὴν συναπτομένην ἐπιστολὴν, ἐλάβομεν τὴν ἀπὸ 29 ἀναφοράν σας, ἐξ ἧς ὁμολογοῦμεν τὴν γενομένην ἐν ἡμῖν καὶ λύπην καὶ ἀγανάκτησιν διὰ

τὸν συνεχισμὸν τῶν αὐτόθι ῥαδιουργιῶν καὶ καταψευσμάτων, δι' ὧν τινες κακοδαίμονες ταράττουσι τοῦ στρατιώτου τὸν νοῦν καὶ εἰς ἀταξίαν βάλλουσι τὸ στρατόπεδον.

Παντάπασι ψευδῆ εἶναι ὅσα παρέδωκαν εἰς τοὺς στρατιώτας περί τε τῆς δοθείσης εἰς τὰ Ναυπάκτεια στρατεύματα προτιμήσεως, καὶ περὶ τοῦ τρόπου καὶ τοῦ καιροῦ τῆς μισθαποδοσίας ἑκάστων τῶν σωμάτων.

Θέλετε δὲ φωτισθῆ περὶ τῶν πανουργημάτων τῶν κύκλῳ ὑμῶν περιπλεκομένων ἀπὸ τὰ δύω ταῦτα γράμματα ἅπερ ἐν ἀντιγράφῳ σᾶς συνάπτομεν.

Εἶναι δὲ τὰ τοιαῦτα πανουργήματα τόσον κοπώδη εἰς ἡμᾶς, καὶ τόσον βλαβερὰ δύνανται νὰ ἀποβῶσιν εἴς τε τὸν στρατὸν καὶ εἰς ὅλον τὸ ἔθνος, ὥστε σᾶς παραγγέλλομεν νὰ ἐξείπητε τρανώτατα πρὸς τοὺς πανουργοῦντας ὅτι, ἂν δὲν ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, θέλομεν ἀναγκασθῆ νὰ προνοήσωμεν χαλεπώτερον ὑπὲρ τῆς ἐκριζώσεως τοῦ κακοῦ.

Τὸ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν μέλος τοῦ ἐπιμελητηρίου ἔρχεται μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὸ στρατόπεδον ἵνα πράξῃ τὴν πληρωμὴν τῶν καθυστερούντων. Ἡμεῖς δὲ καὶ τελευταῖον σᾶς ἐπαναλέγομεν ὅτι τὰ ἐπὶ τῆς παρούσης περιστάσεως καταβαλλόμενα ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως εἶναι μὲν ὑπὲρ τὴν δύναμιν αὐτῆς, τὰ καταβάλλει ὅμως, ἀπόφασιν ἔχουσα ἀμετάθετον νὰ καταπαύσῃ παντάπασι τὰς πανουργίας καὶ κακοπολιτείας.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Ἄργει, 2 αὐγούστου 1829.

Περὶ πλείστου ποιούμενος νὰ μὴ ἀφήσω τὸ παραμικρὸν εἰς τὴν συνείδησίν μου, καί τοι ὑπὸ τῶν ἀσχολιῶν καταπονούμενος καὶ

οὐδὲ τοῦ ἀναπνεῦσαι ἔχων καιρόν, προστίθημι ὅμως καὶ ταῦτα εἰς τὰς σήμερον πεμπομένας ὑμῖν ἐπιστολάς.

Μάθετε λοιπὸν ὅτι πρῶτος ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος καὶ μοὶ ἐσήμανε τὰς ἀταξίας τοῦ στρατοῦ, καὶ ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι αὗται ἔπαυσαν, ἔστειλεν εἰς Ναύπακτον φρεγάταν μὲ στρατεύματα, ἡ δὲ ἐκστρατεία ἀρκεσθεῖσα εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τῶν πραγμάτων, ἐπέστρεψεν εἰς Μοθώνην.

Καὶ στοχάζεσθε τάχα ὅτι ὁ στρατηγὸς δὲν ἐφανέρωσεν εἰς τὴν αὐλήν του τάτε ἐν Ναυπάκτῳ συμβάντα, καὶ τὰ παρ' ὑμῖν καὶ περὶ ὑμᾶς ὁσημέραι συμβαίνοντα; Ποῖον δὲ καὶ ἔσται τὸ ἀποτέλεσμα; Πιστεύσουσιν ἄρα ἐν Παρισίοις καὶ Λονδίνῳ καὶ Πετρουπόλει ὅτι τοιοῦτος στρατὸς δύναται νὰ φυλάξῃ σύνορα, καὶ τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἡσυχίαν τῶν κατεχομένων τόπων; Μὴ πιστευσάντων δέ, τί ἕπεται; Ἀποφασίσουσιν ἓν ἐκ τῶν δύω· ἢ ὅτι πρέπει νὰ φυλαχθῶσι τὰ σύνορα καὶ ὁ τόπος ὑπὸ ξένων στρατευμάτων, ἢ ὅτι δὲν πρέπει νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα σύνορα ἀνειρήνευτα πρὸς τοὺς γείτονας, καὶ τόπος ἀφύλακτος ὑπὸ τῶν ἑαυτῆς τέκνων.

Οὐδὲν τῶν ἐνταῦθα γινομένων μένει ἄγνωστον εἰς τὰς συμμαχικὰς αὐλάς, οὐδὲ ἀνεξήγητον οὐδὲ ἀνυπομνημάτιστον ὑπὸ τῶν ὁμολογουμένων αὐτῶν πρακτόρων, καὶ ὑπὸ πλείστων ἄλλων μὴ ὁμολογουμένων. Προσθέσατε δὲ ὅτι καὶ ἡ στιγμὴ ἐγγίζει καθ' ἣν κριθήσονται τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, ἐὰν καὶ ταύτῃ τῇ ὥρᾳ δὲν κρίνωνται διὰ τῶν ὅπλων. Τούτων οὕτως ἐχόντων, φρονεῖτε ὅτι καὶ ὄρεξιν καὶ συμφέρον ἔχουσιν ὅλοι νὰ κριθῇ τῆς Ἑλλάδος ἡ τύχη ὅπως ἐπιθυμεῖ ἡ Ἑλλάς;

Καὶ πῶς θέλομεν ἀντικρούσῃ τὰς ἀδιαθεσίας, εἰμὴ ἀποδεικνύοντες ἐκ τῶν πραγμάτων ὅτι οἱ Ἕλληνες δύνανται νὰ φυλάξωσιν εἰρηνικῶς ἐκτεταμένα κατ' ἤπειρον σύνορα ἄνευ βοηθείας ἀλλογενῶν στρατευμάτων;

Ἐνθυμήθητε, διὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὅλα ταῦτα, καὶ περιστείλατε τοὺς ἄφρονας καὶ πανούργους τοὺς ἐγείροντας εἰς ἀκοσμίαν καὶ σπαραγμὸν τὸ ὑμέτερον στράτευμα.

Οὐδ' ἔχει καινοπρεπὲς οὐδὲν ἡ στρατηγία τῶν δυστήνων τούτων, ἀγωνιζομένων νὰ πείσωσι τοῦτο τὸν στρατιώτην, ὅτι δύω στρατοὶ καὶ δύω στρατηγοὶ ὑπάρχουσι, καὶ ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀπομηχανωμένη ἀντιτάσσει τὸν ἕνα κατὰ τοῦ ἄλλου· στρατήγημα ἁρμόζον εἰς τὸν καιρὸν ὅτε ἡ κυβέρνησις ἐνεκυλίετο εἰς τὸν ἐπαναστατικὸν βόρβορον, ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, ὅτε οὐδὲ ὑπῆρχε κυβέρνησις. Ἀλλ' ὁ καιρὸς ἐκεῖνος παρῆλθεν, οὐδὲ ἐπιστρέψει πλέον. Οἱ Ἕλληνες δὲν εἶναι πλέον μόνοι ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἔχοντες τὰ κράτιστα ἑαυτῶν συμφέροντα παραδεδομένα τοῦ λοιποῦ εἰς χεῖρας τῶν συμμάχων Δυνάμεων, ἐκ μόνης τῆς διαγωγῆς των δύνανται νὰ ἀπολαύσωσι τὴν περὶ αὐτῶν κρίσιν αἰσίαν καὶ καταθύμιον.

Ταύτας τὰς ἀληθείας ἠγωνίσθην νὰ διεξηγήσω καὶ πάλιν καὶ τελευταῖον καὶ εἰς τοὺς ἐνταῦθα, ἄνω καὶ κάτω πολυπραγμονοῦντας καὶ κυκῶντας τὰ πράγματα. Ποιήσατε καὶ ὑμεῖς τὸ αὐτὸ πρὸς τοὺς περὶ ὑμᾶς, καὶ ἐκπληρώσαντες τὸ καθῆκον, ἂς περιμένωμεν ὅ,τι ὁ Θεὸς κρίνῃ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.

Ἔστε δὲ βεβαιότατοι ὅτι, οὕτως ἔχων ἡλικίας, καὶ ἤδη ἐπὶ δυσμαῖς σχεδὸν πεπειραμένος τοῦ ἐνταῦθα βίου, οὔτε θέλω ἀπατηθῇ ὑπὸ τῶν πανουργευομένων, οὔτε ὑποφέρω νὰ κακοπαθήσωσιν ἐξ αἰτίας αὐτῶν οἱ τίμιοι ἄνθρωποι, ὁ λαὸς, καὶ οἱ στρατιῶται. Ὅθεν καὶ ἐπρονόησα τὰ δέοντα, καὶ προνοήσω· καὶ ὑμεῖς πιστεύοντες τοῦτο, ἡσυχάσατε. Κρίνω δὲ περιττὸν νὰ σᾶς εἴπω καὶ πάλιν ὅ,τι σᾶς σημειῶ ἐν τοῖς δύω ἀξιωματικοῖς γράμμασι τὰ ὁποῖα λαμβάνετε σήμερον· ὅτι δηλαδὴ τὸ στράτευμα θέλει πληρωθῇ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀταξία πρέπει νὰ παύσῃ.

Πρὸς τὴν Δ'. ἐθνικὴν Συνέλευσιν(*).

Ἄργει, 4 αὐγούστου 1829.

Τὸ ὑπ' ἀρ. 9 καὶ ἀπὸ 1 αὐγούστου ψήφισμα, τὸ ὁποῖον μᾶς

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 4 αὐγούστου.

διαύθοντν ἀρτίως ἡ συνέλευσις, προσδιορίζει τὰ ἔξοδα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐπικρατείας.

Δι' αὐτοῦ τούτου τοῦ ψηφίσματος ἡ συνέλευσις ἐπέσπευσε τὴν προσοχήν της εἰς τὸ ὀλίγον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἠδυνήθημεν νὰ πράξωμεν αὐτοὶ καθ' ἑαυτούς, διὰ νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες μόνον μὲ τὰς θυσίας των, καὶ ὄχι διὰ προσωπικῶν πλεονεκτημάτων, δύνανται νὰ φθάσουν εἰς τὸν βαθμόν, τὸν ὁποῖον ὑπόσχονται πρὸς αὐτοὺς ἡ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία καὶ ἡ ἐλευθερία.

Εὐτυχεῖς, διότι ἠδυνήθημεν νὰ προσφέρωμεν δι' αὐτὸ τὸ τόσον θεάρεστον ἔργον τὰ λείψανα τῆς μετρίας καταστάσεώς μας εἰς τὸ θυσιαστήριον τῆς πατρίδος!

Μ' ὅλον ὅτι μακρὰν ἀπέχομεν τοῦ νὰ φρονῶμεν ὅτι τὸ ἔθνος δὲν θέλει δυνηθῆ ὀψέποτε νὰ μᾶς τὰ ἀποδώσῃ, θέλομεν ὅμως ἕως τότε νὰ ἀποφύγωμεν, ὅσον τὸ δυνατόν, τὸ νὰ καταβαρύνωμεν ἔτι μᾶλλον τὴν χρηματικήν του στάσιν, ἀπαιτοῦντες τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὅσων προκατεβάλομεν.

Διὰ τὸν αὐτὸν τοῦτον λόγον θέλομεν ἀποφύγει καὶ ἤδη τὸ νὰ δεχθῶμεν τὴν προσδιοριζομένην ποσότητα διὰ τὰ ἔξοδα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐπικρατείας, ἀπεχόμενοι, ἐν ὅσῳ τὰ ἰδιαίτερά μας χρηματικὰ μέσα μᾶς ἐξαρκοῦσιν, ἀπὸ τοῦ νὰ ἐγγίσωμεν μέχρι καὶ ὀβολοῦ τὰ δημόσια χρήματα πρὸς ἰδίαν ἡμῶν χρῆσιν.

Ὀψέποτε δὲ βιασθῶμεν εἰς τοῦτο, ἐξαντληθέντων διόλου τῶν ἰδιαιτέρων ἡμῶν πόρων, τότε θέλομεν καταφύγει εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, πλὴν μόνον διὰ τὰ ἔξοδα, ὅσα ἀπαιτεῖ ἡ ἐκτέλεσις τῶν καθηκόντων μας.

Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο, καθὼς μετεχειρίσθημεν ἄχρι τοῦδε, ἀπαραλλάκτως θέλομεν μεταχειρισθῆ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἀκριβεστάτην οἰκονομίαν· καθότι ἀποστρεφόμεθα τὸ νὰ προμηθεύωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς τὰς ἀναπαύσεις τοῦ βίου, αἱ ὁποῖαι προϋποθέτουσι τὴν εὐπορίαν, ἐν ᾧ εὑρισκόμεθα εἰς τὸ μέσον ἐρειπίων, περικυκλωμένοι ἀπὸ πλῆθος ὁλόκληρον ἀνθρώπων βεβυθισμένων εἰς τὴν ἐσχάτην ἀμηχανίαν.

Τὰ αἰσθήματα ταῦτα, τὰ συναισθάνεσθε, κύριοι, καὶ σεῖς θέ

ἴδιοι, καὶ τὸ ἀπεδείξατε ἐμπράκτως, ἐκτελοῦντες ἀμισθὶ τὰ καθήκοντα τῶν πληρεξουσίων τοῦ ἔθνους.

Ἐλπίζομεν ὅτι, ὅσοι ἐξ ὑμῶν μεθέξωσι μετὰ τῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν προσωρινὴν Διοίκησιν, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ τῶν πολιτῶν, ὅσοι προσκληθῶσιν ἐπὶ τούτῳ θέλουν γνωρίσει μεθ' ἡμῶν, ὅτι εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις οἱ ἐν δημοσίοις ὑπουργήμασι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ λαμβάνουν μισθοὺς ἀναλόγους μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑψηλοῦ ὑπουργήματός των καὶ μὲ τὰς ἐκδουλεύσεις των, ἀλλ' ὅτι οἱ μισθοὶ οὗτοι πρέπει νὰ ἀναλογοῦν ἀκριβῶς μὲ τὰ χρηματικὰ μέσα, τὰ ὁποῖα ἔχει ἡ κυβέρνησις εἰς τὴν ἐξουσίαν της.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Ἄργει, 5 αὐγούστου 1829.

Χθὲς τὸ ἑσπέρας ἔφθασεν ὁ ὑπασπιστής σας μὲ τὰς ἀπὸ 2 τοῦ τρέχοντος ἐμφανίσεις σας.

Πρὸς ὅσα μοι λέγετε περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ στρατοῦ ἔχετε ἤδη τὰς ἀποκρίσεις ἔκ τε τῶν ἐπιστολῶν καὶ τοῦ μερικωτέρου μου γράμματος τῆς προχθὲς, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἔχω τι νὰ προσθέσω. Μάθετε δὲ περὶ τῶν χρημάτων ὅτι, καὶ ἂν δὲν ἤρκει ἡ ἀποσταλεῖσα εἰς τὴν Φανερωμένην ποσότης διά τε τὸν τρίμηνον μισθὸν καὶ διὰ τὸ σιτηρέσιον μαΐου, ἰουνίου καὶ ἰουλίου (ὅπερ εἶναι ἀκατάληπτον κατὰ τὸν γενόμενον λογαριασμὸν), τὸ ἐπιμελητήριον ἤθελε ζητήσῃ παρὰ τῆς κυβερνήσεως συμπλήρωμα, ὡς καὶ ἐζήτησε πρὸς τὰ ἐνδεχόμενα, καὶ αὐτὸ ἐστάλη ἐπίσης εἰς τὴν Φανερωμένην.

Τοῦτο πάλιν ἄλλο· ἐν ᾧ οἱ στρατιῶται ἐξεύρουσιν ὅτι τὰ καθυστεροῦντα θέλουσι πληρωθῆ ἐντὸς τοῦ αὐγούστου, καὶ ὅτι πᾶσα πρόνοια ἐλήφθη περὶ τούτου, πῶς εὑρίσκονται εἰς ταύτην μάλιστα τὴν στιγμὴν νὰ παραπονῶνται;

Δὲν εἶναι ὁ λόγος περὶ ποσοτήτων μικρῶν, ἄλλως τε καὶ γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἡ κυβέρνησις θέλει λάβῃ τὰς χρειαζομένας εἰς τοὺς μισθοὺς τοῦ στρατοῦ, μόνον ἀφ᾽ οὗ ἡ Ῥωσσικὴ φρεγάτα ἐπιστρέψῃ ἐκ Νεαπόλεως. Αὕτη δὲ, καί τοι ἐκπλεύσασα ἤδη ἐκεῖθεν, εἰσέτι δὲν ἔφθασεν ἐνταῦθα, ἀλλὰ πρῶτον ὑπῆγε εἰς Σύρον τελέσουσα ἐντολὰς τοῦ ναυάρχου, καὶ μετ᾽ ὀλίγας ἡμέρας ἴσως καταπλέει εἰς Πόρον. Ἐπὶ τούτοις πεποιθότες καὶ ἡμεῖς ἀνηγγείλαμεν ὅτι, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αὐγούστου γενομένης παρὰ τῶν ἐπιθεωρητῶν ἐξετάσεως τῶν διαφόρων σωμάτων, θέλουσι πληρωθῇ μετ᾽ αὐτὴν τὰ καθυστεροῦντα. Καὶ πεμφθήσονται, ὡς σᾶς προεγράψαμεν, αἱ τοιαῦται διαταγαὶ, καὶ ὅλα ἁρμοσθήσονται πρὸς τὸ καταπαῦσαι τὴν ἀταξίαν, ἐρχομένων τῶν τῆς κυβερνήσεως ἐπιμελητῶν εἰς τὸ στρατόπεδον. Εἴδομεν δὲ καὶ ἐκ τοῦ εἰς ἡμᾶς δοθέντος ἀπολογισμοῦ τοῦ ἐπιμελητηρίου περὶ τῆς ποιότητος τοῦ ἀλεύρου, ὅτι αὐτὸ ἔπραξε νεωστὶ καὶ τὰ ὑπὲρ δύναμιν ἵνα προλάβῃ τὰς μεμψιμοιρίας, στέλλον καὶ ἄλευρον ἀμερικανὸν καὶ δίπυρον (παξιμάδιον).

Περὶ δὲ τῶν στρατευσίμων ἔργων, καὶ ἂν τὰ παρὰ τοῦ πεντακοσιάρχου Φαρμάκη μηνυόμενα ἦσαν βέβαια (ὅπερ δὲν πιστεύομεν), ἡ πορεία ὅμως τῶν Τούρκων δὲν εἶναι μιᾶς ἡμέρας ἔργον. Ἐκ δὲ τῶν περιμενομένων εὐθυπορωτέρων μηνυμάτων παρ᾽ ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους ἐπίτηδες διωρίσαμεν εἰς τοῦτο, ἂν βεβαιωθῶμεν ὅτι οἱ Τοῦρκοι τῷ ὄντι μελετῶσιν ἐφόδους καθ᾽ ἡμῶν ἐν ᾧ ἡ Κωνσταντινούπολις πανταχόθεν περικυκλοῦται, τότε ἀμέσως θέλομεν ἐπιτάξῃ νὰ σᾶς σταλῶσιν ἐπιβοήθειαι.

Ἡμεῖς φροντίζομεν περί τε τοῦ στρατοῦ καὶ περὶ ὑμῶν ὑπὲρ τὴν ὑμετέραν ἔννοιαν, ἀλλὰ φροντίζομεν χάριν τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, καὶ ὄχι πρὸς ἴδιόν τινα σκοπὸν, ἢ κατὰ τὰς ἐπινοίας τῶν ὀλιγίστων κακοπραγμόνων οἵτινες διαταράσσουσι τὸν στρατὸν καὶ ἀνυπονοήτως ἴσως παρασκευάζουσι τὴν αὐτοῦ ἀπώλειαν.

Τοῦτο ἀπαντῶμεν πρὸς τὴν ὑπόδειξιν ὑμῶν τὴν ἐν τῷ τέλει τῆς ἐμφανίσεώς σας, μηδὲν πλέον λεπτολογοῦντες διὰ τὸ τιμᾶν καὶ αἰδεῖσθαι ὑμᾶς.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Ἄργει, 6 αὐγούστου 1829.

Τελευταῖον φιλίας τεκμήριον δίδων εἰς ὑμᾶς, ἔρχομαι νὰ ἀποκριθῶ πρὸς τὸ μερικώτερον γράμμα σας τῆς 2 τοῦ τρέχοντος, τὸ ὁποῖον, ἐὰν ἤκουον μόνον τὸ φρόνημα τοῦ καθήκοντος, ἤθελα σᾶς ἀποπέμψῃ, παραινῶν ὑμᾶς δι' ἑνὸς τῶν γραμματέων μου νὰ ἐκλογίζεσθε κάλλιον εἰς τὸ ἑξῆς τὴν σημασίαν τῶν λέξεων.

Ὑμεῖς φρονεῖτε ὅτι εἴσθε δύναμις τὴν ὁποίαν ἀντιστρατευομένη ἡ κυβέρνησις θέλει νὰ καταλύσῃ διὰ μεθόδειῶν τε καὶ μηχανῶν πλαγίων, καὶ δι' ἀπιστιῶν· καὶ ῥίπτετε μὲν τὸ ἔγκλημα ἐπὶ τοὺς ἀνώτατα περιϋπηρετοῦντας τὴν κυβέρνησιν, αὐτὸ δὲ, ἐπειδὴ ἐγὼ αὐτοὺς ἐξέλεξα, φέρεται κατ' ἐμοῦ.

Θέλων ὅμως νὰ σᾶς δώσω, καὶ πάλιν εἰπεῖν, ἔσχατον φιλίας τεκμήριον, προσλιπαρῶ ὑμᾶς μετὰ προσοχῆς νὰ συνθεωρήσετε τί ἄρα ὀφείλετε μὲν εἰς ἑαυτοὺς, τί δὲ εἰς κυβέρνησιν τὴν καὶ ἐγχειρίσασαν ὑμῖν τὴν στρατηγίαν καὶ περιβάλλουσαν ὑμᾶς παντοίαις δείξεσι πίστεως, τί δὲ τελευταῖον καὶ εἰς τὸν στρατὸν καὶ εἰς τὸ ἔθνος.

Οὐδὲν ἐξ ἐκείνων περὶ ὅσων παραπονεῖσθε. ἔχεται ἀκριβείας.

Λέγετε ὅτι σᾶς ἐδόθη ὑπόσχεσις ἐπιβοηθείας πρὸς κυρίευσιν τῶν Θηβῶν, καὶ ὅτι ἡ ἐπιβοήθεια ἔμελλε νὰ ἦναι οἱ στασιασταὶ τῆς Ναυπάκτου. Μαρτυρήσατέ μοι λοιπὸν τὸ γράμμα, ἀξιωματικὸν ἢ ἰδιαίτερον, ὅπερ σᾶς ἐβεβαίωσε περὶ τούτου, ἢ, κάλλιον ποιοῦντες, στείλατέ μοι ἀντίγραφον αὐτοῦ.

Λέγετε ὅτι ἡ κυβέρνησις σᾶς ἀπατᾷ, ὑποσχομένη εἰς ὑμᾶς χρήματα, καὶ μὴ στέλλουσα, καὶ τὸ λέγετε, ἐν ᾧ ἡ κυβέρνησις στέλλει ἐκ νέου χρήματα εἰς τὴν Φανερωμένην, ὄχι διὰ νὰ πληρώσῃ τὰ ὀφειλόμενα, τὴν τριμηνίαν καὶ . τὸ σιτηρέσιον, εἰς ἃ ὑπεραρκοῦσιν αἱ προαποσταλεῖσαι ποσότητες, ἀλλὰ διὰ νὰ ὑπάρχῃ ἀναπληρωματικὴ εὐπορία.

Λέγετε ὅτι ἀκόμη δὲν διετάχθη ἡ ἐπιθεώρησις πρὸς τὸ πληρωθῆναι τὰ καθυστεροῦντα. Ἐγὼ δὲ λέγω ὅτι οὐδὲ ἡ πληρωμὴ τῆς τριμηνίας ἀκόμη ἐτελείωσεν, ἤδη δὲ καὶ σᾶς ἔρχονται αἱ περὶ ἐκείνου διαταγαί.

Παραπονεῖσθε τέλος περὶ τῆς ποιότητος τῶν τροφῶν, ὁπότε τὸ ἐπιμελητήριον σᾶς ἀπέστειλεν ἄλευρον Ἀμερικανὸν καὶ παξιμάδιον.

Ἐνταῦθα διαπαύομαι, ὡς ἀρκετόν. Ἀλλ' ὅμως δὲν θέλω καὶ διὰ ταῦτα παρεκτραπῆ τῆς διαγωγῆς μου, ἀλλὰ θέλω φυλάξῃ τὸν λόγον μου. Τὰ καθυστεροῦντα θέλουσι πληρωθῆ, ἐρχομένου παρ' ὑμῖν ἐπὶ τούτῳ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν μέλους τοῦ ἐπιμελητηρίου. Καὶ ἂν τὸ πρᾶγμα δὲν διεκπεραιωθῇ ὑποφερτῶς, τότε ἀπαλλάττομαι εἰσαεὶ, καὶ ἔστε βέβαιοι ὅτι τὸ ἀπεφάσισα.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἐγγίζομεν νὰ λάβωμεν εἰδήσεις ἢ εἰρήνης ἢ μεγάλης πτώσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ πρῶτον, δὲν μᾶς συμφέρει πρὸς τὸ παρὸν νὰ ἐνεργήσωμεν αὐτομάτως, κινδυνεύοντες νὰ κακοσταθῶμεν καὶ νὰ βλάψωμεν ὅλα τὰ περὶ ἡμᾶς· εἰ δὲ τὸ δεύτερον, τότε οὐδεμίαν στεῤῥὰν δυσκολίαν δὲν ἔχουσι νὰ φοβῶνται αἱ ἐπιχειρήσεις μας.

Ἐπὶ τοιαύτης λοιπὸν ἀκμῆς πραγμάτων ἀξιοῖ ὁ στρατὸς, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, οἱ ἡγήτορες τῶν κακῶν, νὰ εὐθύνωσι διὰ τῶν ἐπινοημάτων αὐτῶν τὰ στρατεύσιμα ἡμῶν ἔργα; Ἀλλ' εἶναι καὶ ἐπέκεινα παραφροσύνης τὸ νὰ μὲ νομίζωσιν ἐπὶ τοσοῦτον μωρὸν ὥστε νὰ ὑποκύψω εἰς τὰς θελήσεις παρομοίων ἀνθρώπων. Ἐπὶ τοιούτου καιροῦ οἱ λεγόμενοι οὗτοι κορυφαῖοι πιστεύουσιν ἔχειν ἰσχὺν τοῦ ὑπαγορεῦσαι νόμον εἰς τὴν κυβέρνησιν; Ἀλλ' ἀπατῶνται. Διότι ἀρκεῖ νὰ λαλήσω ἐγὼ πρὸς τοὺς στρατιώτας, ἢ νὰ κηρύξω ὅτι δὲν μὲ μέλει διὰ τὸ στράτευμα, ἀφ' οὗ ἀποστατεῖ, καὶ τότε βλέπομεν τί θέλει κάμῃ.

Ἀλλ' εἰς τοιαύτας χαλεπότητας πολὺ ἀπέχω τοῦ νὰ θέλω νὰ καταντήσω, μάλιστα δὲ καὶ πᾶσαν σπουδὴν θέλω καταβάλῃ ἵνα προλάβω αὐτάς. Τεκμήρια δὲ τοῦ λόγου μου καὶ ἡ παροῦσα γραφὴ,

καὶ ἡ ἀποστολὴ τοῦ Κ. Τσακάλωφ εἰς τὴν Φανερωμένην, καὶ ἡ μετ' ὀλίγας ἡμέρας γενησομένη ἔκπεμψις τῶν ἀναγκαίων χρημάτων πρὸς πληρωμὴν τῶν καθυστερούντων.

Τῷ Ἀντισυνταγματάρχῃ Κ. Ῥαΐκῳ, Φρουράρχῳ Πατρῶν.

Ἄργει, 7 αὐγούστου 1829.

Ἀσμένως μανθάνω ἐκ τῆς ὑπ' ἀρ. 15 ἐμφανίσεώς σας ὅτι χαρὰ μεγάλη ἐγένετο ἐν παντὶ τῷ λαῷ τῆς ὑμετέρας πόλεως καθ' ἣν ἡμέραν ὑψώθη ἡ ἐθνικὴ σημαία ἐπὶ τὰ τῶν Πατρῶν φρούρια.

Τὸν λογαριασμὸν τῶν ὅσα ἐκτόπως ἐξωδεύσατε τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς μικρὰν φιλοδωρίαν τῶν στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς στείλατέ μοι, παρακαλῶ, καὶ θέλει σᾶς πληρωθῆ.

Περὶ τῶν ναυτῶν τῶν περαμάτων εἶπα τὰ δέοντα εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ τακτοῦ σώματος, ὅστις θέλει σᾶς στείλῃ ὅσον οὔπω τὰς αἰτουμένας διαταγάς.

Ἡ κυβέρνησης σᾶς εὐχαριστεῖ διότι ἀνεβάλετε πρὸς τὸ παρὸν τὴν ἐπιχείρησιν τῶν ἐπισκευῶν καὶ κατασκευῶν αἵτινες σᾶς εἶχον προεπιτραπῆ· καὶ τοῦ λοιποῦ ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Κ. Τρέζελον νὰ ζητῆτε τὰς περὶ ἀγωγῆς τῶν τοιούτων ἔργων καθηγήσεις, ἅτινα ἰδίᾳ πιστευθήσονται εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ μηχανικοῦ.

Ὁδηγίαι πρὸς τὸν Κ. Ἀνιᾶνα, ἐπίτροπον τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄργει, 8 αὐγούστου 1829.

Ἐμπιστοσύνην ἔχοντες πρὸς ὑμᾶς, σᾶς δίδομεν ἐντολὴν

σπουδαίαν, ἐλπίζοντες ὅτι θέλετε τὴν ἐκτελέσῃ εὐδοκουμένως.

Εὑρίσκετε λοιπὸν παρασυναπτόμενα τό, τε διάταγμα περὶ τῆς ἐξετάσεως τῆς εἰς ὑμᾶς ἀνατιθεμένης, καὶ τὰς πρὸς τὸν Κ. Κλάδον, προσωρινὸν Διοικητὴν Καλαβρύτων καὶ Βοστίτσης, πεμπομένας διαταγάς.

Φθάνοντες δὲ ἐκεῖ ὅσον τάχος, θέλετε ἐνεργήσῃ τὰ ἐντελλόμενα, ἀγγέλλοντες διὰ συντομωτάτης προκηρύξεως τὸν σκοπὸν τῆς ἀποστολῆς σας, καὶ καλοῦντες τοὺς ἔχοντας παράπονα πολίτας νὰ προσέλθωσι πρὸς ὑμᾶς μετὰ πάσης πίστεως.

Μὴ ἀγνοοοῦντες δὲ ὅτι αἱ ἐπαρχίαι αὗται ἀείποτε κατεφατριάζοντο ὡς καὶ σήμερον, καὶ ἐπὶ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας τὰ πάντα ἐκινοῦντο πρὸς συνεχῆ μετακίνησιν τῶν διοικούντων, καὶ ἑπομένως ἐνδέχεται ἐκ τῆς αὐτῆς γνώμης καὶ τῶν αὐτῶν ἕξεων νὰ προῆλθον καὶ τὰ κατὰ τοῦ Κ. Κλάδου παράπονα. ὀφείλετε νὰ ἐπιστήσετε εὐλαβεστάτην προσοχὴν εἰς τὴν ἐξέτασιν, καὶ δι' ἀναμφισβητήτων μαρτυρίων νὰ βεβαιώσετε τὰ πράγματα.

Τὸ πάντων δὲ βαρύτατον ἔγκλημα εἶναι τὸ τῆς παραδιοικήσεως (prévarication), ἐὰν πρέπῃ νὰ πιστεύσωμεν τὰ κατατεθέντα κατὰ τοῦ Κ. Κλάδου, ὅτι εἰς ἄλλο δὲν ἐσκόπησεν ἐπὶ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ εἰμὴ εἰς τὸ συνάξῃ καὶ σφετερίσῃ χρήματα παρὰ τὸ δίκαιον καὶ παρὰ τὸ ἀξίωμα τῆς κυβερνήσεως.

Ἀλλ' ἡμεῖς ἀπέχοντες τοῦ στῆσαι γνώμην εὐθὺς περὶ τούτου, τὴν ἔκβασιν περιμένομεν τῆς ἐξετάσεως, καὶ τότε θέλομεν κρίνῃ.

Τελειώσαντες δὲ τὴν ἐξέτασιν, (καὶ σπουδάσατε ὅσον ἔνεστι τάχιον) ἐπανέλθετε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς παραδώσομεν τὴν κρίσιν τῆς ὑποθέσεως εἰς ἐπιτροπήν, δεξομένην καὶ τὰς ἀπολογίας τοῦ Κ. Κλάδου· πρὸς δὲ τὸ παρὸν θέλει ἐλθεῖ οὗτος εἰς Ναύπλιον.

Εἰς ἔξοδα τοῦ ταξειδίου καὶ τῆς ἐκεῖσε διατριβῆς σας θέλετε λάβῃ **1500** γρόσια.

Τῷ Κ. Κλάδῳ προσωρινῷ Διοικητῇ Καλαβρύτων καὶ Βοστίτσης.

Ἄργει, 8 αὐγούστου 1829.

Πολλῶν παραπόνων κατευθυνθέντων πρὸς ἡμᾶς παρὰ τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας κατὰ τῆς ὑμετέρας διοικήσεως, καίτοι ἀπίστως διακείμενοι περὶ τὴν αὐτῶν ὑπόστασιν, ὀφείλομεν ὅμως νὰ ὑποβάλωμεν εἰς ἔρευναν τὰ πράγματα πρὸς διασάφησιν τῆς ἀληθείας.

Καὶ δὴ τὴν ἔρευναν ἐνεπιστεύσαμεν εἰς τὸν Κ. Αἰνιᾶνα, δι' οὗ καὶ λαμβάνετε τὸ παρόν, καὶ λαβόντες, εὐθὺς τὴν μὲν ἀρχὴν θέλετε παραδώσῃ εἰς αὐτόν, καὶ ὑπ' αὐτὸν θέλετε βάλῃ τὰ τῆς ἐπαρχίας στρατεύματα, ὑμεῖς δὲ θέλετε ἀπέλθῃ εἰς Ναύπλιον ἐπὶ τῆς ἐρεύνης διαρκούσης.

Ἐπιστρέψαντος δὲ τοῦ Κ. Αἰνιᾶνος, καὶ δόντος πρὸς ἡμᾶς λόγον, θέλετε κληθῇ παρὰ τῆς ταχθησομένης εἰς κρίσιν ἐπιτροπῆς ἵνα ἀπολογηθῆτε πρὸς ἕκαστα τὰ τῆς κατηγορίας κεφάλαια.

Σᾶς λέγομεν δὲ καὶ πάλιν ὅτι εὐέλπιδες εἴμεθα περὶ τῆς ἐσομένης τότε δικαιώσεως ὑμῶν, μετὰ τὴν ὁποίαν οὐδόλως θέλουσι μειωθῇ οὔτε ἡ περὶ ὑμᾶς ὑπόληψις τοῦ κοινοῦ οὔτε ἡ πίστις τῆς κυβερνήσεως.

Τῷ Κ. Κόμητι Δεπορταλίῳ εἰς Παρισίους.

Ἄργει, 8 αὐγούστου 1829.

Πρὸς τὸ ἀπὸ 10 ἀπριλίου ἔντιμον γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ὅπερ ὁ Κ. Βάρων Ῥουὰν μοὶ ἐνεχείρισεν, ἂν ἐβράδυνα νὰ ἀπαντήσω, αἴτιον εἶναι ὅτι ἐπί τινας ἑβδομάδας ἔλειψεν ἐντεῦθεν ἡ εὐγενία του, δι' οὗ ἐπεθύμουν νὰ σᾶς στείλω τὴν παροῦσαν

ἀπόκρισίν μου. Σήμερον ὅμως λαμβάνετε δι' αὐτῆς τὴν εἰλικρινεστάτην ὁμολογίαν τῆς ἡμετέρας εὐγνωμοσύνης διὰ τὸ νεαρὸν τοῦτο δεῖγμα τῆς περὶ τὴν Ἑλλάδα σπουδῆς τοῦ Σεβαστοῦ ἄνακτός σας, καθιστῶντος παρὰ τῇ κυβερνήσει αὐτῆς πρόσεδρον τὸν Κ. Ῥουὰν καὶ γενικὸν πρόξενον τῆς Γαλλίας.

Οὗτος μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του ἐπιφανεὶς εἰς Ἄργος ἐν τῷ χρηματισμῷ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἐκοίνωσεν, ἐλπίζω, πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὅσα αὐτόθι εἶδε καὶ παρατήρησε, καὶ παρέστησε βέβαια τὴν καλὴν γνώμην ἣν οἱ πεμπτοὶ τοῦ ἔθνους ἐπέδειξαν συζητοῦντες καὶ διαβουλευόμενοι περὶ τῶν μεγίστων, παραλιπόντες εἰκότως τὸ πάντων κορυφαιότατον σκέμμα, τὸ περὶ τοῦ μέλλοντος δηλαδὴ τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν δικαιότητα καὶ μεγαλοψυχίαν τῶν συμμάχων αὐλῶν, καὶ τοῦ ὑμετέρου ἄρα σεβαστοῦ ἄνακτος.

Καὶ ὑμεῖς δέ, κύριε Κόμη, κοπιάσαντες καὶ ῥίψαντες τὰ βλέμματα ἐπὶ τὰς πράξεις τῆς συνελεύσεως, θέλετε πληροφορηθῆ, ἐλπίζω, τὴν αἴσθησιν τοῦ ἔθνους τούτου καὶ πρὸς τὰ εὐεργετήματα τῶν ἀνάκτων καὶ ὑπὲρ τῶν καθηκόντων ἑαυτῷ, καὶ πληροφορηθέντες, δὲν θέλετε βέβαια ἀπαξιώσῃ νὰ διαπροστατεύετε τοὺς Ἕλληνας παρά τε τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς συμμάχοις αὐτοῦ.

Περιττὸν δὲ κρίνω νὰ βεβαιώσω τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὅτι οὐδόλως οὐδενὸς ἀμελήσω τῶν ἐπ' ἐμοὶ πρὸς βαθμιαῖον προβιβασμὸν τοῦ λαοῦ τούτου εἰς ἐπανόρθωσιν ἠθικήν τε καὶ πολιτικήν, μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι ὁ Κ. Ῥουὰν συντελέσει τὸ μέρος αὐτοῦ κατὰ τὰ πρὸς τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν κοινωνήματα.

Ἤδη δὲ καὶ ὁ στρατηγὸς Κ. Σνεϊδέρος τὸ κατ' αὐτόν, καὶ ὁ στρατηγὸς Κ. Τρέζελος ἐν τῇ διευθύνσει τοῦ τακτικοῦ στρατεύματος, ἐμπρακτότατα διατελοῦσι συναγωνιζόμενοι εἰς τὸ μέγα τοῦτο ἔργον, καὶ τολμῶ νὰ παρακαλέσω τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα νὰ καταθέσετε πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Μεγαλειότητός του τὴν βαθυτάτην ἡμῶν εὐγνωμοσύνην διὰ τὰς πολυτίμους ὠφελείας τὰς εἰσφερομένας ἡμῖν παρά τε τοῦ ἀρχιστρατήγου καὶ τοῦ γενικοῦ

Διευθυντοῦ τοῦ τακτικοῦ σώματος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν Γάλλων ὅσοι συμπροθυμοῦνται καὶ συμβοηθοῦσιν ἡμᾶς.

Τῷ Κ. Βάρωνι Ῥουάν, Προσέδρῳ Γαλλίας.

Ἄργει, 8 αὐγούστου 1829.

Μετὰ σπουδῆς σᾶς πέμπω συναπτομένην τὴν ἐμὴν ἀπόκρισιν πρὸς τὴν ἔντιμον ἐπιστολὴν ἣν ὁ Ἐξοχώτατος Κ. Κόμης Δεπορτάλιος μοὶ ἐπέστειλεν ἐν τῷ καθιστᾷν ὑμᾶς πρόσεδρον παρὰ τῇ προσωρινῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει.

Ἀπὸ δὲ τῆς εὐκαιρίας ὁρμώμενος, καὶ πάλιν θαῤῥῶ νὰ σᾶς ἐκθέσω, κύριε Βάρων, τὴν δυσχρηστίαν ἣν πάσχομεν ἐκ τοῦ χρονισμοῦ τῆς πληρωμῆς τῶν 500,000 φράγκων, τὴν ὁποίαν, ὅτε ἐνταῦθα ἐφθάσατε, μοὶ ἀνηγγείλατε ὡς ἑτοίμην. Ἔκτοτε καὶ ἐγὼ δὲν ἐδίστασα εἰς διαφόρους πράξεις νὰ κηρύξω τὸ νέον τῆς ἀνεξαντλήτου περὶ τὴν Ἑλλάδα μεγαλοψυχίας τοῦ ὑμετέρου ἄνακτος ἀπόδειγμα, καὶ χρέος μου ἔτι ἔκρινα νὰ χαροποιήσω καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους, μέλλοντας κατὰ τὴν εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐπιστροφήν των νὰ ἐγείρωσιν πολὺ ὀξυτέραν τῶν συμπολιτῶν τὴν εὐγνωμοσύνην διὰ τὰ περὶ ἡμᾶς θαυμαστὰ εὐεργετήματα Καρόλου τοῦ Δεκάτου καὶ τῆς Γαλλίας. Σᾶς ἀφίνω λοιπὸν νὰ στοχασθῆτε, κύριε Βάρων, πόσον κακὴν αἴσθησιν θέλει προξενήσῃ ἡ ἀργία τῶν τοιούτων ἐλπίδων, ὁπότε μάλιστα τοῖς πᾶσι σχεδὸν εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ κυβέρνησις ἐπερίμενε τὸ χορήγημα τοῦτο ἵνα πληρώσῃ μέρος τῶν καθυστερούντων μισθῶν τῶν Ῥουμελιωτικῶν στρατευμάτων.

Μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποδώσω εἰς προσταγὰς ἐλθούσας ἐκ Παρισίων τὴν ἄρνησιν τοῦ κυρίου ταμίου τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ πρὸς τὸ δοῦναι εἰς τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν τὰ προδηλούμενα 500,000 φράγκα, διότι μοῦ ἀφαιροῦσι πᾶσαν περὶ τούτου ἀμφι-

βολίαν καὶ ἡ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Σνεϊδέρου ἀνταπόκρισίς μου, καὶ αἱ ῥηταὶ βεβαιώσεις τὰς ὁποίας διὰ γράμματος τῆς 21 ἰουλίου (Ν.) παρηγγέλθη νὰ μοὶ δώσῃ ὁ Μαρσιάλης Κ. Μαιζὼν ἐκ προσώπου τοῦ Ἐξοχωτάτου ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων. Ὁ Κ. Μαρσιάλης φανώτατα μοὶ ἀναγγέλλει ὅτι τὰ χορηγήματα τοῦ 1828 θέλουσι πάντως μᾶς πληρωθῇ, ἂν καὶ δὲν ἐπληρώθησαν ἤδη, καθὼς νομίζει. Ἄλλο λοιπὸν δὲν δύναμαι νὰ ὑποθέσω εἰμὴ ὅτι τύποι τινὲς λογιστικοὶ δὲν ἐφυλάχθησαν ἀκριβῶς παρὰ τῶν ὑποβεβηκότων ἐργατῶν, καὶ ἐκ τῆς τοιαύτης ἀμελείας αἱ δυσκολίαι καὶ ἡ δεινὴ θλίψις ἡμῶν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τολμῶ, κύριε Βάρων, νὰ προσέλθω καὶ παρακαλέσω ὑμᾶς νὰ κινήσετε πάντα λίθον εἰς λύσιν ταχίστην τῆς περιεστώσης δυσχερείας, μεγάλην χάριν κατατιθέμενοι εἰς τὸν τύπον τοῦτον, καὶ τὴν εἰς ὑμᾶς εὐγνωμοσύνην τῆς αὐτοῦ κυβερνήσεως ἐγκαινίζοντες.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ἐϋνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ἄργει, 9 αὐγούστου 1829.

Ὁ στρατηγὸς Κολοκοτρόνης στέλλων τὸν δεύτερον υἱόν του εἰς Παρισίους, ἐπιθυμεῖ νὰ τὸν συστήσω εἰς σὲ πρὸ πάντων τῶν ἄλλων, ἀγαπητέ μου Ἐϋνάρδε, τὸ ὁποῖον οὐδὲ δύναμαι νὰ ἀποποιηθῶ, καὶ νὰ στερήσω ἕνα τῶν νέων Ἑλλήνων τῆς ἐπὶ ξένης ἀρίστης προστασίας. Ἐλπίζων λοιπὸν ὅτι θέλεις ὑπάγῃ εἰς Παρισίους, συνιστῶ σοι θερμῶς τὸν νέον τοῦτον, καὶ παρακαλῶ νὰ προνοήσῃς ἵνα μὴ χαθῇ εἰς τὴν ἀπέραντον πόλιν, ἀλλὰ καρποφορήσῃ ταχθεὶς ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν διδασκάλων ὧν τὰ μαθήματα θέλει ἀκολουθεῖ. Νοεῖς δὲ πόσον πρέπει νὰ μεριμνῶ ὅπως, καλῶς ὁδηγηθεὶς εἰς τὰς σπουδάς του, φθάσῃ νὰ γείνῃ ποτὲ παρηγορία μὲν τῆς οἰκογενείας του, παράδειγμα δὲ φιλοπονίας τε καὶ φιλομαθείας ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ.

Ὅθεν οὐδὲ λέγω σοι περισσότερα, ἐπειδὴ καὶ ὅσα ἤθελα εἰπεῖ, δὲν δύνανται νὰ αὐξήσωσι τὴν σπουδὴν καὶ τὴν ἀσύγκριτον ζέσιν μεθ' ὧν ὁρμᾶς ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ νὰ ἀποδεικνύῃς τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ πράγματα αὐτῆς, γενναίαν σου εὔνοιαν, ἀλλ' ἀρκοῦμαι εἰς ταῦτα, παρακαλῶν νὰ δεχθῇς καὶ πάλιν τὴν εἰλικρινεστάτην ὁμολογίαν τῆς φιλίας μου.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Δεντζέλῳ.

Ἄργει, 12 αὐγούστου 1829.

Αἱ ἀπὸ 22 ἰουλίου ἐμφανίσεις σας μοὶ ἔφθασαν καθ' ἣν ἡμέραν ἡ συνέλευσις ἐτελείωσε τὸν ἐνεστῶτα χρηματισμὸν (sessioh) αὐτῆς, καὶ λυποῦμαι ὅτι ἐκ τούτου δὲν ἐδυνήθην νὰ τῇ παραστήσω τὴν ὑπὲρ Ἑλληνικῆς πολιτογραφήσεως αἴτησίν σας. Ἀλλ' ἐκ τῶν ὑπηρετημάτων ὑμῶν ἤδη ἱκανῶς πολιτογραφηθέντες, μὴ ἀμφιβάλλετε ὅτι ἡ κυβέρνησις ἐν καιρῷ καὶ τόπῳ θέλει φροντίσῃ νὰ σᾶς στείλῃ τὸ αἰτούμενον δίπλωμα.

Γνωρίζομεν καὶ τὰς δυσχερείας τῶν καθ' ὑμᾶς πραγμάτων, καὶ τὰ προνοούμενα εἰς ἐξομάλυνσιν αὐτῶν ἐπαινοῦμεν. Ὠφελιμωτάτην δὲ κρίνομεν καὶ τὴν ἐλάττωσιν ἣν ἐποιήσατε, καί τοι ἐπακολουθησάντων ἀτοπημάτων τινῶν, λυπηρῶν εἰς ὑμᾶς τε καὶ τὴν κυβέρνησιν· ἀλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἀψυχῶμεν.

Καθ' ὅσας εἰδήσεις εὐθυτενῶς ἔλαβον ἔκ τε Παρισίων καὶ Λονδίνου πληροφοροῦμαι ὅτι μόνον τὴν εἰς τὸν κόλπον ἐλευθέραν ναυτιλίαν τῆς Ἰονίου καὶ Ἀγγλικῆς σημαίας θέλουσι μᾶς ζητήσῃ. Ἴσως δὲ ἀξιώσωσι καὶ νὰ μὴ κράζωνται καταπλέοντες, καὶ περὶ τούτου δὲν εἶναι ἄξιον νὰ δυσχεράνωμεν· ὅθεν καὶ παρήγγειλα νὰ τὸ γράψωσι πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ στολίσκου.

Ὁ ἀδελφός μου ἔρχεται ἐντὸς ὀλίγου εἰς Ναύπακτον, καὶ θέλει σπουδάσῃ νὰ ἀναπαύσῃ τὰς ἐπιθυμίας σας ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις.

ὁ στρατηγὸς Τρέζελος, πρὸς τὸν ὁποῖον ὡμίλησα περὶ τοῦ Κ. Τσουκαρίνη, μὲ ὑπεσχέθη ταχεῖαν ἀπόκρισιν, καὶ ὁ ἰατρὸς οὗτος θέλει ἔλθει πρὸς ὑμᾶς, ἂν δεχθῇ τὴν πρόσκλησίν σας.

Ἡ συνέλευσις ἐτελείωσε τὰ ἔργα της, καὶ σᾶς στέλλω συναπτόμενον ἀντίτυπον γαλλιστὶ τῶν πρώτων αὐτῆς πράξεων, τὰς δὲ λοιπὰς θέλω σᾶς στείλη ἀκολούθως.

Μεταξὺ δὲ τῶν ψηφισμάτων τῆς συνελεύσεως ὑπάρχουσί τινα ἀφορῶντα τὴν κατάστασιν τοῦ στρατιώτου καὶ τὰς ἀνταποδόσεις τῶν κακοπαθησάντων, τὰ ὁποῖα καὶ σᾶς πέμπω εἰς τὸ Ἑλληνικόν, ὃν καλὸν νὰ τὰ γνωρίσωσιν οἱ φρονιμώτεροι ἀξιωματικοί τε καὶ στρατιῶται, ἵνα πεισθῶσιν ὅτι φροντίζει ἡ κυβέρνησις νὰ τοὺς ἐξάξῃ ἀπὸ τῆς νομαδικῆς αὐτῶν καταστάσεως, καὶ πάσῃ δυνάμει ἀγωνισθήσεται ἵνα τοὺς καταστήσῃ πολίτας χρησίμους τε καὶ εἰρηνικούς, ἂν μόνον αἱ ἐξωτερικαὶ περιστάσεις μᾶς βοηθήσωσι.

Καὶ εἴμεθα περὶ τὸ τέρμα τῶν δυστυχιῶν, ἐὰν ἀληθεύωσιν αἱ ἀπὸ Σύρου καὶ Σμύρνης ἐλθοῦσαι ἀγγελίαι, ὅτι δηλαδὴ εἰσῆλθεν ὁ Ῥωσσικὸς στρατὸς εἰς Ἀδριανούπολιν. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἦναι πρόωρος ἡ εἴδησις, εἶναι βέβαιον ὅμως ὅτι ὁ Ῥωσσικὸς στρατὸς ἐπέρασε τὰ Βαλκάνια, ὅθεν εἰκάζεται ἢ ὅτι ὁ Σουλτάνος θέλει ὅσον οὔπω δεχθῇ τὴν εἰρήνην, ἢ ὅτι μείζονές τινες τύχαι θέλουσιν ἀνατείλῃ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τοιαύτῃ ἄρα ὄντες καιροῦ ἀκμῇ δὲν πρέπει νὰ ἀποδειλιάσωμεν πρὸς τὰς περικυκλούσας ἡμᾶς παντοίας δυσχρηστίας, ἀλλὰ νὰ ἀγωνιζώμεθα νὰ τὰς ἐκνικήσωμεν, μάλιστα δὲ νὰ μὴ χάσωμεν τόπον καὶ κατοχὴν οὔτε κατὰ τὸ ἠθικὸν οὔτε κατὰ τὸ ὑλικόν.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Δουῤῥιῷ.

Ἄργει, 12 αὐγούστου 1829.

Δὲν θέλω σᾶς ἀφήσῃ νὰ ἀναχωρήσετε τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰς Γαλ-

λίαν νὰ ἐπιστρέψετε, χωρὶς νὰ σᾶς πείσω νὰ φορέσετε ἓν Τουρκικὸν ξίφος. Τοῦτο δὲ τὸ πρὸς ὑμᾶς στελλόμενον, κυρίευμα εἶναι τοῦ Καραϊσκάκη, τὴν ἐν Ἀράχοβᾳ μάχην νικήσαντος, καὶ δώρημα πρὸς ἐμὲ ἄρτι γενόμενον παρ' ἑνὸς τῶν γενναίων στρατιωτῶν ἐκείνου.

Ὡς τρόπαιον ἄρα εἰς τὰς ὑμετέρας χεῖρας ἄριστα κεισόμενον, σᾶς παρακαλῶ νὰ τὸ δεχθῆτε, καὶ νὰ τὸ φυλάττετε εἰς μνήμην τῶν τε περὶ τὴν Ἑλλάδα ὑπηρετημάτων ὑμῶν καὶ τῆς εἰς ὑμᾶς εὐγνωμοσύνης αὐτῆς.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Ἰγονέτῳ.

Ἄργει, 12 αὐγούστου 1829.

Ἀφ' οὗ ὑπὲρ αὐτονομίας τῆς Ἑλλάδος ὁπλοφόρος ἐξεστρατεύσατε, καὶ ἀφ' οὗ αὐτόθι μεγαλοψύχως ἄλλα τε καὶ κατὰ τῆς εἰσβαλούσης πανώλους ἐπηγωνίσθητε, καὶ τὴν αὐτῆς διάδοσιν συνεπνίξατε, εἰκὸς καὶ ἄξιον πολυειδοῦς εὐεργεσίας ἐπίμετρον νεωστὶ ἐδαψιλεύσατε, κύριε Στρατηγέ, εἰς τὸν πολυπαθῆ τοῦτον τόπον, πρεσβεύοντες πρὸς τὸν ἐξοχώτατον τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργὸν ἵνα μᾶς σταλῶσι σπόροι διὰ τὴν γεωργίαν καὶ δένδρα εἰς φύτευσιν.

Οὐδ' ἔχω λόγους ἱκανοὺς πρὸς ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης μου ἐπὶ τοσαύταις φροντίσι.

Περὶ δὲ πάλιν τῆς εὐτυχοῦς ἐκβάσεως τῶν ὑπὲρ Ἑλλήνων ῥητορικωτάτων ὑμῶν δημηγορημάτων, καὶ ἂν ἐπεθύμουν νὰ σᾶς συγχαρῶ, δὲν δύναμαι. Διότι καὶ ἀναγκαῖος καὶ δίκαιος ὑπῆρχεν ὁ θρίαμβος ὑμῶν, ἑρμηνευτοῦ ὄντος τῆς δικαιοσύνης πρὸς ἄνακτας καὶ ἀντιπροσώπους τοὺς τῆς Γαλλίας.

Πρὸς ὅσα δὲ φιλοφρόνως καὶ εὐμενῶς περὶ ἐμοῦ λέγετε, εὔχομαι ἵνα εὕρω ποτὲ ἐν τῇ εὐτυχίᾳ τῆς πατρίδος μου τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ὅλα δὲν ἐλέχθησαν κατὰ τὴν μεγάλην ὑμῶν συγγνωμοσύνην καὶ ὕφεσιν.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ἄργει, 12 αὐγούστου 1829.

Ἐπειδὴ πολλότατα καὶ θαυμάσια ἐγένοντο τὰ μαρτύρια τῆς περὶ τὴν Ἑλλάδα σπουδῆς ὑμῶν καὶ φιλανθρωπίας, διὰ τοῦτο θαῤῥούντως ἔγνωμεν νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν καὶ σήμερον νὰ δεχθῆτε τὴν παρ' ἡμῶν πληρεξουσιότητα πρὸς τὸ πραγματευθῆναι καὶ συμφωνῆσαι τὸ γενησόμενον παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως δάνειον ὑπὸ τῇ ἐγγυήσει τῶν συμμάχων Δυνάμεων.

Θέλετε λοιπὸν ἔχει τὴν παροῦσαν ὡς ἐντολὴν διδομένην εἰς ὑμᾶς, καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς θέλετε λάβῃ τὰ ὁδηγήματα κατὰ τὰς περιστάσεις. Διὰ δὲ τῶν συναπτομένων γραμμάτων σᾶς περιβάλλομεν πίστιν παρά τε τῷ ἐξοχωτάτῳ Κ. Κόμητι Πορταλίῳ καὶ τοῖς ἐν Παρισίοις τε καὶ Λονδίνῳ πρέσβεσι τοῦ Μεγαλειοτάτου τῶν Ῥωσσιῶν αὐτοκράτορος, ἐκ τῆς βοηθείας τῶν ὁποίων, ὡς καὶ ἐκ τῆς χορηγουμένης ἡμῖν ἐγγυήσεως τῶν κυβερνήσεων Γαλλίας τε καὶ Ῥωσσίας, εὐέλπιδες εἴμεθα ὅτι θέλετε καταπείσῃ τοὺς χρηματίας εἰς τὸ προκείμενον συμφώνημα.

Πρόκειται δὲ νὰ δανεισθῶμεν 60,000,000 φράγκων, τῶν ὁποίων τοῦ τόκου καὶ χρεωλύτρου ἀσφαλιζομένων, ἡ τιμὴ τοῦ δανείου ἔπεται νὰ μὴ γείνῃ βαρεῖα· περὶ οὗ καὶ σᾶς ἀφίνομεν πλήρη καὶ ὁλοσχερῆ ἐξουσίαν νὰ πραγματευθῆτε κατὰ τὸ συμφερώτερον.

Ὅροι δὲ ὅμως ἰδίᾳ τοὺς ὁποίους οἱ δανεισταὶ ἀναγκαιότατα πρέπει νὰ δεχθῶσιν, εἶναι οἱ ἐφεξῆς·

α΄. Τὸ μὲν δέκατον μέρος τοῦ δανείου νὰ μᾶς δοθῇ εἰς μετρητά, ὅσον τάχιστα, καὶ διὰ μιᾶς.

β΄. Τὸ δὲ ἐπίλοιπον, ἀνὰ 1,000,000 φράγκων κατὰ μῆνα, εἰς δόσεις τριμήνους ἢ τετραμήνους.

γ΄. Αἱ δόσεις νὰ γίνωνται πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τοὺς διορισθησομένους παρὰ τῆς Κυβερνήσεως.

Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνατίθεται εἰς ὑμᾶς νὰ συμφωνήσετε μετὰ τῶν δανειστῶν ὅσα κρίνετε ἀναγκαῖα τε καὶ ἐπωφελῆ.

Μάθετε δὲ ὅτι τόσον κατεπείγουσιν αἱ χρεῖαι ἡμῶν, ὥστε ἀδυνατοῦντες νὰ περιμείνωμεν ἐπὶ μακρὸν τὴν πρώτην δόσιν τὴν ἐκ τοῦ δανείου, χρήζομεν τάχιον αὐτῆς, ἵνα μὴ ἴδωμεν στατὴν μὲν γενομένην τὴν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν καθ' ὅλα τὰ μέρη, ἀταξίας δὲ ἐκρηγνυμένας δεινάς τε καὶ ὀλεθρίας κατὰ τὸ παρεῖκον τῶν περιστάσεων. Ἐνστατικὸν ἄρα καὶ ἐν τοῖς μάλιστα ὀξύχρεων ὑπάρχει τὸ νὰ λάβῃ ἡ κυβέρνησις περὶ τὰ τέλη τοῦ σεπτεμβρίου **2,000,000** φράγκα, ἢ κἂν **1,000,000** καὶ ἥμισυ εἰς μετρητά.

Διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ ἐξαπλώσετε πᾶσαν ὑμῶν τὴν σπουδὴν καὶ δραστηριότητα ἵνα μᾶς εὕρητε τὸ βοήθημα τοῦτο εἴτε παρὰ τῶν τραπεζιτῶν τῶν συμφωνησόντων τὸ δάνειον, εἴτε παρὰ τῆς μεγαλοψυχίας τοῦ χριστιανικωτάτου Βασιλέως, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν θησαυρὸν θέλει καὶ ἀποδοθῇ ἡ προκειμένη ποσότης ἐκ τοῦ γενησομένου δανείου.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ἄργει, 12 αὐγούστου 1829.

Ἀποκρίνομαι πρὸς τὰ γράμματά σου τῆς 31 μαΐου καὶ τῆς 9 ἰουνίου.

Μοὶ εἶναι ἀδύνατον τὴν στιγμὴν ταύτην νὰ σοὶ εἴπω περὶ τῆς λήψεως τοῦ τρέχοντος ἡμῶν λογαριασμοῦ, διότι μόλις ἐκβαίνομεν ἀπὸ ἄλλην ἰσχυρὰν δοκιμασίαν, τὴν τῆς συνελεύσεως, καὶ μεῖνον εὐχαριστημένος ἂν λάβω καιρὸν νὰ σοὶ στείλω ἓν ἀντίτυπον τῆς συλλογῆς τῶν ψηφισμάτων αὐτῆς. Μᾶς μένουσι τώρα πολλοί, πάμπολλοι ἀγῶνες πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν· εἰς ὃ καὶ καταγινόμενος ἤδη, δὲν προφθάνω νὰ μελετήσω καλλίτερα τὴν μεγάλην ὑπόθεσιν ἣν σοι ἐμπιστεύω σήμερον διὰ τῆς συναπτο-

μένης πληρεξουσιότητος. Ἐλπίζω δὲ ὅτι θέλεις δεχθῆ νὰ μεταβῇς ἄνευ ἀναβολῆς εἰς Παρισίους, πρὸς τὸ ὁποῖον μοὶ γράφει ὁ Μαρσιάλης Μαιζὼν ἀπὸ 21 ἰουλίου ὅτι σε παρακινεῖ καὶ αὐτός.

Ἡ ταχεῖα συντέλεσις τοῦ δανείου εἶναι πρόβλημα ζωῆς ἢ θανάτου διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τοῦτο παρεδόθη τοῦ λοιποῦ εἰς χεῖρας σου.

Οἱ ἐπίτροποι τῆς κυβερνήσεως ἀναχωροῦσιν ἐντὸς ὀλίγου. Ἀλλ' ἕως οὗ φθάσωσιν, ἐλπίζω ὅτι θέλεις ἔχει πολὺ προβιβασμένας ἢ μάλιστα καὶ τελειωμένας τὰς διαπραγματείας.

Ἐξ ὅσων ἔμαθον περὶ τούτου, συμπεραίνω ὅτι ἔχουσι πολλὴν διάθεσιν νὰ μᾶς κρατήσωσιν ὑπὸ κηδεμονίαν τινὰ ὑπὲρ τὸ δέον ὀχληράν, βάλλοντες τὰ χρήματα τοῦ δανείου εἰς τὸ ἀποθεματικὸν ταμεῖον τοῦ γαλλικοῦ θησαυροφυλακίου, ἐξ οὗ θέλει τὰ λαμβάνει ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, αἰτοῦσα αὐτὰ παρὰ τοῦ ἐκεῖ ὑπουργείου. Κατόπι δὲ ἴσως μᾶς εἴπωσιν ὅτι τὰ χρήματα ταῦτα γίνονται ἔτι χρησιμώτερα, μεταβαλλόμενα εἰς τροφάς, εἰς πράγματα πολέμου καὶ παρασκευῆς κτλ.

Ἀλλ' ἐγὼ ὅστις ἐξεύρω ἤδη τί ἔτρεξε περὶ τῶν αὐτόθεν χορηγημάτων, ἐξ ὧν 500,000 φράγκα, καθυστεροῦντα ἀπὸ τοῦ 1828, πρὸ δύο μηνῶν φθάσαντα εἰς Νεόκαστρον, ἀκόμη δὲν δυνάμεθα νὰ τὰ λάβωμεν δι' ἔλλειψιν διατάγματος ἢ ἄλλων τινῶν τύπων, σὲ παρακαλῶ νὰ ἀγωνισθῇς μετὰ πάσης σου τῆς γνωμοσύνης καὶ τῆς φροντίσεως νὰ ἀπαλλάξῃς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἀπὸ τὴν τοιαύτην ἐξάρτησιν, νὰ ἐνεργήσῃς δὲ νὰ λαμβάνῃ τὰ χρήματα τοῦ δανείου κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τοὺς δανειστάς.

Περισσότερα δὲν σοι λέγω περὶ τούτου. Προσλιπαρῶ δὲ ὅμως περὶ τῆς βοηθείας ἣν ἐζήτησα διὰ τὰ τέλος τοῦ σεπτεμβρίου, ἐπειδὴ καὶ τοῦτο εἶναι ὅρος ζωῆς ἀπαραίτητος εἰς ἡμᾶς.

Τέλος καὶ αὖθις σὲ παρακαλῶ νὰ δεχθῇς τὴν στελλομένην πληρεξουσιότητα, ὡς ἔσχατον ἐκουσιασμὸν ὑπὲρ τοῦ γενναίως ~~προς~~ προσδοκασθέντος σοι πράγματος. Ἡ ὥρα ἐγγίζει καθ' ἣν τὰ τῆς Ἑλλάδος θέλουσι κριθῆ ὑπὸ μεγάλων τυχῶν· ὅθεν ἂς ~~παρασκευασθῇ~~ ἀκούσῃ !

δυνηθῶμεν νὰ ἀναπαύσωμεν καὶ τὴν προσδοκίαν τοῦ κόσμου καὶ τὴν περὶ ἡμᾶς πίστιν τῶν σεβαστῶν προστατῶν.

Τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν ὁ Ἐξοχώτατος Κ. Δεριβωπιέῤῥος θέλει φροντίσῃ νὰ σοὶ ἐκπέμψῃ ἢ εἰς Γενεύην ἢ εἰς Βωλιώ. Καὶ ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς εἶναι φιλέλλην, θέλει συγκινήσῃ πάντα λίθον εἰς εὐόδωσιν τῆς ἀνατιθεμένων σοι.

Θέλεις δὲ εὑρεῖ λίαν εὐδιαθέτους εἰς τὸ βοηθῆσαι σοι καὶ τὸν Κόμητα Πότσον καὶ τὸν Πρίγγιπα Λίβεν, πρὸς τοὺς ὁποίους γράφω σήμερον.

Τῷ Κ. Βάρωνι Λουδοβίκῳ εἰς Παρισίους.

Ἄργει, 13 αὐγούστου 1829.

Μέχρι μὲν τοῦ νῦν ὠφελήσατε τὴν Ἑλλάδα εὐχόμενοι καὶ χαριτοδοτοῦντες. Σήμερον δὲ δύνασθε νὰ παρέξετε τὴν χρηστότητα καὶ ἐπιστήμην ὑμῶν, πηγὴν ὠφελείας ὄχι ἐνδεεστέρας· ἐκ τῆς ὁποίας καὶ ἔρχομαι νὰ ἀντλήσω, ἐπερειδόμενος εἰς τὸν ἀρχαῖον ἡμῶν σύνδεσμον, τὸν καὶ μνήμῃ καὶ πράγματι ἐμοὶ προσφιλέστατον.

Πολλαὶ μὲν εἶναι τῶν Ἑλλήνων αἱ χρεῖαι· πασῶν ὅμως ἡ ἀκμαιοτάτη ὑπάρχει ἡ περὶ τὴν οἰκονομικὴν διοίκησιν. Τολμῶ λοιπὸν νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοὶ στείλετε μίαν συλλογὴν τῶν κανονισμῶν, ὁδηγημάτων, τύπων, κτλ. ὅλων, ἑνὶ λόγῳ, ὅσα ἀνάγονται, α΄. εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Γαλλίας, β΄. εἰς τὸ χαρτόσημον, καὶ γ΄. εἰς τὸ μέγα βιβλίον τοῦ δημοσίου χρέους.

Καί τοι δὲ μακρὰν ὄντες τῶν τόπων, πολὺ δύνασθε νὰ μᾶς ὠφελήσετε καὶ διά τινος γενικοῦ σχεδιασμοῦ περὶ τοῦ τρόπου τῆς μ[illegible] καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγωγῆς τῶν τοιούτων ἐπιτηδευ-[illegible]ως. ἀκτὶς φωτὸς, καὶ μακρότερον παρεισδύουσα, πάντοτε [illegible] τὸ σκότος.

Τῷ Κ. Κόμητι Δελαστεϋρίῳ, Προέδρῳ τῆς Φιλελληνικῆς ἑταιρίας εἰς Παρισίους.

Ἄργει, 15 αὐγούστου 1829.

Σήμερον μόλις ἔλαβον τὸ ἰσόγραφον (duplicata) τῆς ἐκ προσώπου τῆς ἐν Παρισίοις Φιλελληνικῆς ἑταιρίας πρὸς ἐμὲ ἐντίμου ἐπιστολῆς σας ἀπὸ 10 ἰουνίου, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπαντῶν, σᾶς παρακαλῶ, κύριε Κόμη, νὰ δεχθῆτε μὲν ὑμεῖς, νὰ προσφέρετε δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀξιαγάστους συνέδρους σας τὴν ὁμολογίαν τῆς εὐγνωμοσύνης ἐμοῦ τε καὶ τῶν γονέων ὅσων τὰ τέκνα περιέπετε καὶ παιδαγωγεῖσθε.

Μεγάλως λυποῦμαι ὅτι οἱ δύω νέοι, Ἀποστόλης καὶ Καραϊσκάκης, δὲν ὠφελήθησαν περισσότερον ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἐπιμελείας, ἀντιπαρηγοροῦμαι δὲ μανθάνων ὅτι ἐξ ἐναντίας ὁ Νέγρης καὶ ὁ Ψύχας ἐπάξιοι φαίνονται αὐτῆς, διὰ τῆς εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ τὴν χημείαν ἐπιδόσεως· ἐξ ὧν ἐπιστημῶν, ἐὰν ἔχωσι καὶ φιλοπατρίαν, δυνηθήσονται μεγίστας ὠφελείας νὰ εἰσφέρωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁπόταν συσταθῶσι τὰ διδασκαλεῖα περὶ ὧν μοι γράφετε, τότε θέλω παρακαλέσῃ τὴν ὑμετέραν χρηστότητα νὰ δεχθῆτε εἰς αὐτὰ τινὰς τῶν ἡμετέρων νέων, ἐχόντων ἤδη τῆς ἀγωγῆς τὰς ἀρχὰς, καὶ ἐπιδεικνυόντων φυσικὴν ἐπὶ τὰς μαθήσεις κλῆσιν καὶ ἱκανότητα. Νῦν δὲ εὐγνωμονέστατα δέχομαι τὰ διερμηνευόμενά μοι περὶ τῶν διδασκαλείων τούτων, ἐξ ὧν ἴσως εὐτυχήσω νὰ μιμηθῶ τὰ πρὸς σύστασιν παρομοίων, ἅμα εὑρὼν συμφόρους τὰς περιστάσεις· διότι πρὸς τὸ παρὸν μόνον τὰ ἀλληλοδιδακτικὰ δύναμαι νὰ κανονίσω καὶ ἐπεκτείνω.

Ἐνταῦθα μοι συγχωρεῖτε νὰ σᾶς ἀναμνήσω καὶ τὴν ἐπιστολήν μου τῆς 7 (19) σεπτεμβρίου, ἐν ᾗ σᾶς ἐφανέρονα τὴν πρὸς τὴν ἑταιρίαν τῆς στοιχειώδους παιδεύσεως ἀποτεινομένην παράκλησίν μου.

Πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν μέλος τοῦ Ἐπιμελητηρίου.

Ἄργει, 16 αὐγούστου 1829.

Δὲν ἀγνοεῖτε τὰ ἀπό τινος ἤδη καιροῦ ἐκραγέντα σκάνδαλα κατὰ τὰ στρατόπεδα τῆς Ἀνατολικῆς τε καὶ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, οὐδὲ τὴν μακροθυμίαν μεθ' ἧς ἡ κυβέρνησις διεσπούδασε νὰ σώσῃ, εἰ δυνατόν, τήν τε ὑπόληψιν τοῦ στρατοῦ καὶ τὰ μέγιστα τῆς πολιτείας συμφέροντα, ὑπὸ τὴν φρούρησιν αὐτοῦ ἀποκείμενα. Γνωρίζετε δὲ καὶ τὰ προσχήματα ἐξ ὧν μηχανῶνται δύστηνοί τινες ἄνθρωποι νὰ διαφθείρωσι τὸν στρατιώτην, καὶ ἀπάγοντες αὐτὸν ἀπὸ τοῦ καθήκοντος, νὰ βάλωσιν εἰς κίνδυνον καὶ τὴν παροῦσαν αὐτοῦ ὕπαρξιν, καὶ τὴν μέλλουσαν, καὶ πᾶν ὅ,τι ὑπὲρ ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς πατρίδος ὀφείλει νὰ μεριμνᾷ.

Ἓν τῶν προσχημάτων τούτων εἶναι καὶ ἡ χρονίσασα πληρωμὴ τριμηνίας καθυστερούσης καὶ σιτηρεσίου τινῶν μηνῶν. Καὶ ἐν ᾧ τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν πληρωμὴν τούτων χρήματα εὑρίσκονται ἤδη ἑβδομάδας τινὰς εἰς Φανερωμένην, τὰ παρὰ τὰς Θήβας στρατεύματα φεύγουσι, καὶ ἀφίνουσι τὸν τόπον ἔκθετον εἰς τὰς τῶν Τούρκων ἐπιδρομάς. Καὶ ταῦτα μᾶς ἀποσαφοῦσιν αἱ ἀπὸ 6 τοῦ τρέχοντος ἔσχαται τοῦ στρατάρχου ἐμφανίσεις, ὅτι δηλαδὴ ἐκορυφώθη ἡ ἀταξία, καὶ οὐδεὶς πλέον τόπος τῶν ἐπικαιροτάτων πρὸς σκεπασμὸν τῆς Λεβαδίας δὲν ἔχει φύλακας.

Ἐν τοιαύτῃ πραγμάτων ἀκμῇ προὐργιαίτατον ὑπάρχει νὰ ὑπάγετε ἀμέσως εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐπιμελησόμενοι,

α΄. Νὰ καταμάθετε τὸ ὄντως αἴτιον τῆς τηλικαύτης συμφορᾶς.

β΄. Νὰ τελέσετε τὴν πληρωμὴν τῆς τε τριμηνίας καὶ τοῦ ἑξαμήνου σιτηρεσίου.

γ΄. Νὰ συμπείσετε τὸν στρατάρχην νὰ ἐπισυνάξῃ τὸ στρά-

τευμα, καὶ νὰ τὸ τάξῃ σκεπαστικῶς μὲν πρὸς τὴν Λεδαδίαν, ἐπιτηδείως δὲ πρὸς νέαν ἀναθεώρησιν, μεθ' ἣν γενήσεται ἡ πλήρωμὴ τοῦ λοιποῦ τῶν καθυστερούντων.

Καὶ φροντίσατε πάσῃ δυνάμει ὅπως ὁ ςρατιώτης αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ λάβῃ τὴν διωρισμένην δι' αὐτὸν πληρωμὴν, ἅμα διδασκομένων παρ' ὑμῶν στρατιωτῶν τε καὶ ἀρχηγῶν τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, οἵτινες, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ τύχη τῶν ἐπιβουλευομένων ἀποφασίζεται ἔξωθι τῆς Ἑλλάδος, τότε μάλιστα τοὺς παρορμῶσιν εἰς τὸ νὰ δειχθῶσιν ἀνίκανοι πρὸς ἰδίαν των ὑπεράσπισιν καὶ ὅλως πρὸς φυλακὴν καὶ οἰκοκυρίευσιν τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος.

Ἀφ' οὗ δὲ τοὺς κάμετε παμφήμως καὶ ἀναπεπταμένως τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν, ἔλετε τοῖς εἰπεῖ ἐκ μέρους μου νὰ δείξωσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν τὴν αὐτῶν μετάνοιαν, ἀναλαμβάνοντες τὴν ἀκριβῆ καὶ ἀπαραμείωτον τήρησιν τῶν καθηκόντων καὶ νόμων τῶν τοῦ πολέμου, καὶ τότε ἴσως ἀποφασίσω νὰ ἔλθω αὐτοπροσώπως παρ' αὐτοῖς νὰ τοῖς φέρω τὰς ὠφελείας ἃς τὸ τέταρτον τῆς συνελεύσεως ψήφισμα μοὶ ἐπιτρέπει ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἐὰν ὅμως στρατιῶται καὶ ἀρχηγοὶ ἀπειθήσωσιν εἰς τὸ ἐπισυναχθῆναι ὑπὸ τὰς σημαίας καὶ κατασταθῆναι εἰς τὰ μέρη ὅπου ὁ στρατάρχης τοὺς διατάξῃ, τότε οὐδεμίαν πληρωμὴν θέλετε ἐκτελέσῃ, ἀλλ' ἀμέσως θέλετε μᾶς γράψῃ τὰ τρέχοντα, ἵνα καὶ ἡμεῖς εὐθὺς ἐκτελέσωμεν τὰ ἤδη προνενοημένα, μηδὲ ἀφήσωμεν τὰ ἐπακόλουθα τῆς τηλικαύτης καταστροφῆς νὰ πέσωσιν ἀδίκως ἐπὶ τὸ ἔθνος καὶ ἐπὶ τὴν κυβέρνησιν.

Ἀντίγραφον τῆς παρούσης καθοδηγήσεως πέμπω πρὸς τὸν στρατάρχην, μεθ' οὗ εὐθὺς, ἅμα φθάσαντες, νὰ συνδιαπράξετε ὅπως τὰ ἐντελλόμενα ἐκτελεσθῶσιν ὡς τάχιστα καὶ ἀκριβέστατα.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Ἄργει, 16 αὐγούστου 1829.

Ἄλλην ἀπόκρισιν δὲν ἔχομεν πρὸς τὴν ἐμφάνισίν σας τῆς 9 τοῦ τρέχοντος, παρὰ τὴν διαπομπὴν τούτου δὴ τοῦ ἀντιγράφου τῆς σήμερον διδομένης καθοδηγήσεως εἰς τὸ ἐπὶ τῶν πολεμικῶν μέλος τοῦ ἐπιμελητηρίου, πρὸς τὴν διάληψιν τῆς ὁποίας σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ συναρμόσετε πᾶσαν τὴν ὑμετέραν διαγωγὴν, καὶ νὰ μᾶς στείλετε ἅμα μετὰ τοῦ Κ. Μεταξᾶ, καὶ ὅσον τάχιστα, εἰδήσεις καλάς. Τοῦτο καὶ ἐλπίζομεν, διότι ἄλλως, καὶ πάλιν τὸ λέγομεν, σκάνδαλον ἐπὶ σκανδάλῳ προστιθέμενον θέλει ἀναδείξῃ τροπαιούχους τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος, καὶ μάλιστα τοὺς μισθουμένους ἴσως ἵνα ἀπολέσωσι τὴν στερεὰν Ἑλλάδα καὶ τὸν στρατόν.

Τῷ Μαρσιάλῃ Κ. Μαιζῶνι εἰς Παρισίους.

Πόρῳ, 22 αὐγούστου 1829.

Τὸ ἀπὸ 28 ἰουλίου (Ν) ἔντιμον γράμμα τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος μοὶ ἦλθε ταυτοχρόνως μὲ τὸν Galignani 's Messenger τῆς 10, τῆς 11, καὶ τῆς 12 αὐγούστου.

Τὸ διάταγμα τῆς 10, δι' οὗ καθίσταται τὸ νέον ὑπουργεῖον, οὐδόλως ἐξασθενοῖ τὴν ἐνδόμυχον πίστιν μου περὶ τῶν ἀναποφεύκτων ἀποτελεσμάτων τῶν ἤδη περὶ τὴν Ἑλλάδα δαψιλευθεισῶν εὐεργεσιῶν παρὰ τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν ἄνακτος καὶ τῆς Γαλλίας.

Ὅ, τι ἤρχισε νὰ γίνεται, δὲν δύναται πλέον νὰ ἀπογείνῃ, ἀλλὰ πρέπει νὰ τελειώσῃ· διότι νικᾷ πάντοτε ἡ δύναμις τῶν πραγμάτων τὰς γνώμας τινῶν· ὅπως καὶ ὑμεῖς, κύριε Μαρσιάλα, διελύσατε βέβαια ὁλοτελῶς μέχρι τοῦδε τὰς ἀντιφερομένας.

ὁ Ῥωσσικὸς στρατὸς ἦτον τῇ 10 εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ ὁ Σουλτάνος ἔστειλε, λέγουσι, πληρεξουσίους εἰς Ῥαιδεστὸν νὰ ζητήσῃ εἰρήνην. Τὰς δὲ περαιτέρω εἰδήσεις περιμένομεν.

Λυπηρὸν ἄρα ἤθελεν εἶσθαι, οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, τὸ νὰ μὴ μᾶς δώσωσι τρόπους νὰ κατασταθῶμεν ἐπὶ τὴν μεθόριον ἡμῶν γραμμὴν, καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς καταλλήλως νὰ διοργανώσωμεν. Ἐγὼ ὅμως, καθὼς σᾶς τὸ ἐφανέρωσα διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 2 (14), ἔστειλα ἤδη πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον τὴν ἀναγκαίαν πληρεξουσιότητα, καὶ κατεπειγόντως αὐτὸν προσκαλῶ καὶ σήμερον νὰ ὑπάγῃ εἰς Παρισίους νὰ κατορθώσῃ τὸ δάνειον, ἱκανῶς διδασκόμενος ἐκ τῶν διδομένων αὐτῷ ὁδηγημάτων πῶς νὰ ἄρῃ τὰς ἐνδεχομένας ἀντιπτώσεις καὶ δυσχερείας, ὅπως κερδήσωμεν καιρὸν πολύτιμον καὶ ἄλλοτε δυσεύρετον διά τε τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τοὺς γνησίους αὐτῆς εὐεργέτας.

Ὁ στρατηγὸς Κ. Σνεϊδέρος ἦλθεν ἐσχάτως εἰς Ναύπλιον καὶ εἰς Ἄργος, ὅπου τὸν εἶδον περιχαρῶς, καὶ συνωμιλήσαμεν περὶ στρατολογίας καὶ διοργανώσεως τοῦ ἡμετέρου τακτοῦ στρατεύματος, καὶ εὐχαριστήθη διὰ τὸ περὶ τούτου ψήφισμα τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως. Θέλομεν δὲ βάλῃ εἰς πρᾶξιν τὸ ψήφισμα τοῦτο, ἐὰν ἡ ὑψηλὴ πολιτικὴ, τὴν ὁποίαν δὲν καταλαμβάνω, μᾶς ἀφήσῃ ζωντανοὺς, δίδουσα εἰς ἡμᾶς τοὺς τρόπους· καὶ τότε ἡ Ἑλλὰς θέλει ἔχει μέχρι τῆς ἐρχομένης ἀνοίξεως 7 ἢ 8000 τακτικοῦ στρατεύματος, ὑποτεθὲν ὅμως ὅτι τὸ περὶ συνόρων ζήτημα ἀποφασισθήσεται ὁριστικῶς εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ὅτι τὰ ἐν Μεσσηνίᾳ Γαλλικὰ στρατεύματα τῶν 5000 ἀνδρῶν ἐξελεύσονται εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα.

Τὸ σχέδιον ὅμως τοῦτο ἴσως εἶναι καὶ ὄνειρον, καὶ τοιοῦτον ἴσως ἤθελε νομισθῇ παρὰ τῶν εὐκόλων εἰς ἀθυμίαν, βλεπόντων τὰ ἐκ τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων 500,000 φράγκα μένοντα πάντοτε εἰς Νεόκαστρον δι' ἔλλειψιν διατάγματος περιμενομένου τρεῖς ἤδη μῆνας, ἔτι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ μικρὰ ἐμπτώματα, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν θέλω νὰ δώσω προσοχήν.

Ἀλλ' ἐγὼ δύναμαι νὰσᾶς βεβαιώσω, κύριε Μαρσιάλα, ὅτι δὲ οὐδὲν θέλω ἀθυμήσῃ, ἀλλὰ πάντοτε εὐτόνως θέλω βαδίσῃ τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος. Μείνατε λοιπὸν καὶ ὑμεῖς τέλειος προστάτης τοῦ τόπου τούτου, οὗ τινος τὴν καλὴν διάθεσιν πληροφορεῖσθε ἐκ τῶν ψηφισμάτων τῆς ἐν Ἄργει γενομένης ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἂν ἐπιβλέψετε μικρὸν εἰς αὐτά, σταλέντα ἤδη πρὸς ὑμᾶς διὰ Νεαπόλεως.

Τὸ παρὸν δὲ σᾶς στέλλω διὰ τοῦ στρατηγοῦ Συνεϊδέρου, ἀφίνων αὐτὸ ἡμισφράγιστον (à cachet volant) πρὸς συντομὴν τῶν γραφῶν· οὐδὲ σᾶς λέγω τὰς ὠφελείας ὅσας μᾶς ὠφελεῖ καὶ αὐτὸς, καὶ ὅσας προσδοκῶ παρὰ τῆς τοῦ στρατηγοῦ Τρεζέλου σπουδῆς. ἐπειδὴ γνωστὰ ἤθελα εἰπεῖ εἰς ὑμᾶς, κύριε Μαρσιάλα, γνωρίζοντας καὶ ἀγαπμένους τοὺς ἄνδρας.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ἐϋνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Πόρῳ, 22 αὐγούστου 1829.

Εἰς τὴν στιγμὴν ἀποκρίνομαι πρὸς τὰ γράμματά σου τῆς 20 καὶ τῆς 27 ἰουλίου (Ν), ἐλπίζων ὅτι, ὅταν λάβῃς τοὺς στίχους τούτους, θέλεις ἔχει ἤδη πρὸς τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὸ γράμμα μου καὶ τὴν ἐν αὐτῷ πληρεξουσιότητα.

Μεγάλως λυποῦμαι ὅτι τὰ τῆς ὑγείας τῆς κυρίας Ἐϋνάρδου ἐμπόδισαν τὴν εἰς Παρισίους ἀναχώρησίν σου, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐχαριστῶ ἐν ὀνόματι τοῦ δυστυχοῦς τούτου τόπου ὅτι σοὶ ἐπιτρέπει νὰ ταξειδεύσῃς μόνος. Εἶναι μεγίστη ἀνάγκη νὰ φθάσῃς τάχιον εἰς τὰ μέρη ὅπου ἡ γενναιοτάτη ἡμῶν ὑπόθεσις μέλλει νὰ ἀποφασισθῇ. Γίνεται δὲ καταφανὲς ἐκ τῶν πρὸς ἐμὲ γραμμάτων τοῦ Μαρσιάλου Μαιζῶνος ἀπὸ 18 ἰουλίου. ὅτι ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς ἐγγυήσεως ἔγεινε δεκτὴ, μένει δὲ μόνον νὰ εὐθυνθῇ ἡ προσαρμογὴ καὶ ὁ τρόπος αὐτῆς, καὶ μὲ παρορμᾷ ὁ Μαρσιάλης νὰ σοὶ στεί-

λω νῦν μὲν τὴν πληρεξουσιότητα, κατόπι δὲ ἐπιτρόπους· πρὸς ὃ ἀποκρίνομαι ὅτι ἡ μὲν πληρεξουσιότης ἐστάλη, οἱ δὲ ἐπίτροποι ἀναχωρήσουσι μετ' ὀλίγον.

Ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ὑπουργείου δὲν πρέπει νὰ σὲ κρατήσῃ οὐδὲ στιγμήν· διότι, ἂν τὰ δύω βουλεῖα, συναινέσει καὶ τῆς Ἀγγλίας, ἔγνωσαν νὰ δώσωσι τὴν ἐγγύησιν, οἱ νέοι ὑπουργοὶ ὀφείλουσι νὰ τὴν δεχθῶσι.

Τὸ σχέδιον ὅπερ μετέδωκας εἰς τὸν κόμητα Κ. Ῥοὰ δύναται νὰ ἦναι ὠφέλιμον, ἐὰν δὲν ἀναβάλλῃ τὴν συμφώνησιν τοῦ νέου δανείου οὔτε καὶ ἓν δεύτερον λεπτόν· εἰδὲ μή, καὶ συμβῇ νὰ τὸ δράξωσιν ὡς πρόσχημα ἵνα ὑπερθέσωσι τὸ δάνειον μὲ τὴν ἐγγύησιν τῶν δύω Δυνάμεων, τότε θέλομεν πάθῃ συμφορὰν ἰσχυροτέραν ἡμῶν, καὶ ἐξεύρω τί σοι λέγω.

Τὴν ἐγγύησιν τῶν Δυνάμεων διὰ νέον δάνειον ἐζήτησα, ἵνα ἀποχωρίσω ὁλοσχερῶς τοῦτο ἀπὸ τὰ παλαιὰ χρέη. Ἀφ' οὗ δὲ τὸ νέον δάνειον συμφωνηθῇ ὑπὸ τὴν βασιλικὴν πίστιν ἐκείνων, τότε δύναται ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ πραγματευθῇ ἐπὶ βάσει ἐπιεικεῖ μετὰ τῶν φερόντων τὰ γραμμάτια τῶν δανείων τῶν **1824** καὶ **1825** συνδιβασμόν τινα δίκαιον καὶ εὐεκτέλεστον παρὰ τῆς Ἑλλάδος. Ὕπαγε λοιπὸν εἰς Παρισίους ὅσον τάχιστα, ἐὰν εἰσέτι δὲν ὑπῆγες, καὶ μὴ λησμονήσῃς ὅτι, χωρὶς τὴν χρηματικὴν βοήθειαν ἣν ζητῶ διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς **12 (24)**, ἀδύνατον εἶναι νὰ κρατήσω τὸν τόπον εὔθετον εἰς ἐλπίδας περὶ τοῦ μέλλοντος.

Διότι τὸ μὲν παρὰ τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ δεκάτου Καρόλου χορηγούμενον ἡμῖν μόλις ἀρκεῖ εἰς διατροφὴν καὶ ὀργάνωσιν τοῦ τακτοῦ στρατεύματος, κατασκευήν τε στρατώνων καὶ νοσοκομείων, καὶ ἐπισκευὴν τῶν φρουρίων· αἱ δὲ ἐτήσιοι ἡμῶν πρόσοδοι εἰς ὀλίγους μῆνας δαπανῶνται περὶ τὸ ναυτικὸν καὶ τὰ ἄτακτα στρατεύματα. Χρεία λοιπὸν εἶναι συμπληρώσεως τοῦ ἐλλείποντος, καὶ διὰ τοῦτο σε ζητῶ καὶ τὴν ταχεῖαν τελείωσιν τοῦ δανείου, καὶ μέρος προσλελογισμένον (un à-compte), ὅσον ἔνεστι γοργῶς, **1,000,000** καὶ ἡμίσεος, ἢ **2,000,000** φράγκων.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Αἰγίνῃ, 27 αὐγούστου 1829.

Τὰς ἀπὸ τῆς 15 ἐμφανίσεις σας ἔλαβον διὰ τοῦ Κ. Γραλλιάρδου, ἐν ᾧ ἤρχοντο ἐξ Ἐλευσῖνος ὅ,τε πληρεξούσιος τοποτηρητὴς καὶ τὸ μέλος τοῦ ἐπιμελητηρίου. Ἔλαβον δὲ χθὲς καὶ τὴν ἀπὸ 21 ἐμφάνισιν. Ἐξ ὅλων δὲ τῶν μηνυομένων τρέφω ἐλπίδας ὅτι πάντως ἠδυνήθητε, τὸ μὲν, νὰ ἐπισυνάξετε τὸν στρατὸν, τὸ δὲ, νὰ προνοήσετε ὅπως ἔχετε τὸν ἐχθρὸν ἐνστενοχωρίᾳ, ἕως οὗ δυνηθῶμεν, εἰ μὲν εἰσβάλῃ, νὰ τοῦ κόψωμεν τὴν ἀναχώρησιν, εἰ δὲ μὴ, νὰ τὸν ἀποῤῥίψωμεν ἔξω τῆς γραμμῆς.

Ὁ πληρεξούσιος τοποτηρητὴς σήμερον ἀναχωρεῖ ἐπὶ Ναύπακτον, καὶ σᾶς προτρέπω νὰ συγκοινωνῆτε εὐθυβόλως μετ' αὐτοῦ καὶ νὰ προλαμβάνετε τὰ κακὰ, ἔχοντες αὐτὸν συμβοηθὸν προθυμότατον. Γνωρίζομεν ὅμως καὶ τὰς δυσκολίας δι' ἃς συνεποδίσθησαν μέχρι τοῦδε τὰ τῶν στρατευμάτων κινήματα, καὶ ταύτας νὰ ἄρωμεν ἐσπουδάσαμεν κατὰ τὰς παρελθούσας μακρὰς ἑβδομάδας.

Αἱ εἰδήσεις ἃς ἔχομεν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἶναι τῆς 17 αὐγούστου, φέρουσαι ὅτι οἱ Ῥῶσσοι προῆγον ἐπὶ τὴν πρωτεύουσαν, καὶ ὅτι εἰς Ῥαιδεστὸν ἔμελλον νὰ συνέλθωσι πληρεξούσιοι.

Ἐπὶ τοιούτων λοιπὸν περιστάσεων ἤθελεν εἶσθαι δεινότατον τὸ νὰ πάθωσι τῆς Λεβαδίας οἱ κάτοικοι εἰσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ· ὅθεν οἱ στρατιῶται ἂς μὴ λείψωσιν ἀπὸ τὸ χρέος των, διότι ἡ στιγμὴ εἶναι ἀκμαιοτάτη καὶ κρίσιμος.

Ἡ κυβέρνησις δὲ ἡτοίμασε καὶ αὐτὴ τὰ χρήματα πρὸς ἀκριβῆ πληρωμὴν τῶν καθυστερούντων, καὶ τὸ ἐπιμελητήριον ἄλλο δὲν προσμένει διὰ νὰ τὴν ἐνεργήσῃ παρὰ τοὺς λεπτομερεῖς λογαριασμοὺς οὓς ἐζήτησε παρὰ τῶν διαφόρων σωμάτων κατὰ τὴν ἐσχάτως γενομένην πληρωμήν.

Τῷ Ἀντισυνταγματάρχῃ Κ. Ῥαΐκῳ, Φρουράρχῳ Πατρῶν.

Αἰγίνῃ, 30 αὐγούστου 1829.

Ὑπερήμερος μὲν, ἀλλ' ἀποκρίνομαι σήμερον πρὸς τὰς δύω ἐμφανίσεις σας τὰς ὑπ' ἀρ. 16 καὶ 17.

Ὁ Κ. Κόριγγ, τοῦ ὁποίου ἡ ἀσθένεια ἐλπίζω ὅτι δὲν θέλει εἶσθαι θανατηφόρος, φρονεῖ μὲν, καθ' ὅσα σᾶς λέγει, ὅτι οἱ λογαριασμοί του εἶναι ἐν τάξει, πλὴν εἶναι βέβαιον ὅτι ἕως τοῦδε δὲν τοὺς ἐνεφάνισε, καὶ ὅτι 4000 καὶ τόσα τάλληρα ἔλειψαν ἀπὸ τὸ ταμεῖον του χωρὶς νὰ δυνηθῶμεν νὰ εὕρωμεν τὸν κλέπτην.

Μεγάλως λυποῦμαι διὰ τὰ συμβάντα παρανοήματα (malentendus) κατὰ τὴν εἰς Πάτρας ἔλευσιν τοῦ πλοιάρχου Κριεζῆ, ὅστις διὰ τὴν ἀσθένειάν του βέβαια δὲν ἐνόησε τὰς περὶ αὐτὸν θεραπείας καὶ ἀρεσκείας ὑμῶν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ πλοίαρχος Κριεζῆς εἶναι εἷς τῶν ἀρίστων θαλασσινῶν, καὶ ἡ παρουσία του εἰς τὰ τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος παράλια κυριωτάτην ἔχει ῥοπὴν ἐπὶ τῶν νῦν περιστάσεων, σᾶς παρεγγυῶ νὰ ἔχετε τὴν καθήκουσαν ἐπιστροφὴν καὶ φιλοφροσύνην περὶ τὸν ἄνδρα, ἂν ἐπανέλθῃ εἰς Πάτρας.

Δώσω δὲ προσταγὰς ὅπως τὰ πολεμικὰ πλοῖα πρῶτα τῶν ἄλλων ὑπακούωσιν εἰς τοὺς ὑγειονομικοὺς κανόνας.

Ὅλως ἀποδέχομαι τὴν γνώμην σας τὴν περὶ τῆς τιμῆς καὶ καταξιώσεως ἣν ὀφείλουσι πάντες προσφέρειν εἰς τὸ τακτὸν στράτευμα, καὶ θέλω νὰ μοὶ ἐνδείξετε ῥητῶς τί τὸ προνοητέον παρὰ τῆς κυβερνήσεως ὅπως ἡ περὶ τὸ στράτευμα δυστραπελία τῶν πολιτῶν μὴ μένῃ ἀκόλαστος.

Νομίζων ὅτι ἐπὶ τῶν νῦν καθεστώτων δὲν εἶναι ἀσύμφορον τὸ νὰ ἐξεύρετε ἀκριβῶς τὰς τύχας τὰς τεινούσας εἰς κρίσιν τῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων, σᾶς γράφω συντόμως τὰς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως βεβαίας εἰδήσεις τῆς 23 αὐγούστου, ἐλθούσας δι Ἀγγλικοῦ πλοίου. Οἱ Ῥῶσσοι, ἀπὸ τῆς Αἴνου παρὰ τὸ Αἰγαῖον μέχρι τῆς Ραι-

δεστοῦ κατὰ Προποντίδα καὶ Σωζουπόλεως παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Εὐξείνου Πόντου περιεπηυλισμένοι (échelonnés), ἔμενον κατὰ χώραν· οἱ δὲ Ὀθωμανοὶ πανταχόθεν συνέῤῥεον πρὸς τὸ ὑποταχθῆναι καὶ ἀπολαβεῖν τὴν ἡσυχίαν ἐκ τῆς μετριότητος καὶ φιλανθρωπίας τῶν νικητῶν. Ὁ στρατηγὸς Δίβιξ (Diebitch) καὶ ἡ συνέδρα αὐτοῦ (quartier-général) ἦσαν ἔτι εἰς Ἀδριανούπολιν· οἱ δὲ πληρεξούσιοι τῶν πολεμοφορούντων παρῆσαν εἰς Ῥαιδεστόν· καὶ ἐπροχώρουν αἱ διαπράξεις, καὶ ἠλπίζετο, ἐπειδὴ προστεταγμένοι ἦσαν οἱ Τοῦρκοι πληρεξούσιοι νὰ ὑπογράψωσιν εἰς ὅλα τὰ παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας ἐπιτιθέμενα, ὅτι ἡ τῆς εἰρήνης συνθήκη ἤθελε διαπερανθῆ τελέως καὶ ὁμαλῶς.

Τοῖς κυρίοις ναυάρχοις Κοδριγκτῶνι, Δεριγνὶῃ, καὶ Εὔδενι, καὶ τῷ Μαρσιάλῃ Μαιζῶνι.

Αἰγίνῃ, 30 αὐγούστου 1829.

Πρὸς τὰς ὑμετέρας Ἐξοχότητας πέμπομεν συναπτόμενον ἀντίγραφον τοῦ ψηφίσματος τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως δι' οὗ αὐτὴ συνέστησε τὸ τάγμα τοῦ Σωτῆρος, τάξασα ἵνα δοθῶσι τὰ παράσημα αὐτοῦ εἰς τοὺς προμάχους τῆς Ἑλλάδος, τῆς πάλαι μὲν γῆς ἐλευθερίας, ἔπειτα δὲ δουλείας, καὶ τελευταῖον ἐκ τῶν ἐνδόξων ὑμῶν ἀγώνων λαβούσης τὰ ἐχέγγυα τῆς ἐπανορθώσεως.

Μεγάλως ἐπεθυμοῦμεν νὰ ἠδυνάμεθα νὰ σᾶς πέμψωμεν ἐνταυτῷ καὶ τὰς ῥήτρας (statuts) τοῦ τάγματος· ἀλλ' ὀφείλοντες φυλάξαι τὰ ὁριζόμενα διὰ τοῦ προσθέτου ἄρθρου τοῦ ψηφίσματος, δὲν ηὐπορήσαμεν ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ τὰς συντάξωμεν, ἀρκούμεθα δὲ νὰ σᾶς κάμωμεν γνωστὰς τὰς γενικὰς διατάξεις τὰς ἐν ταῖς ῥήτραις περιληφθησομένας.

Τὸ τάγμα τοῦ Σωτῆρος εἶναι πολιτικόν τε καὶ στρατιωτικόν.

Τὰ μέλη αὐτοῦ διαιροῦνται εἰς τέσσαρας κλάσεις, ἐχούσας, ἐκ μὲν τῶν ἰθαγενῶν, ἀριθμὸν μελῶν ὡρισμένον παρὰ τοῦ νόμου, ἐκ δὲ τῶν ἀλλογενῶν, ἀπεριόριστον. Ἡ δὲ ἑορτὴ τοῦ τάγματος, καὶ ἡ ἀπόδειξις καὶ ὁ προβιβασμὸς τῶν ἱπποτῶν, θέλουσι τελεῖσθαι κατ' ἔτος τῇ 6 (18) αὐγούστου.

Τὰ παράσημα ἔσονται κατὰ τὸν παραδεικνύμενον τύπον καὶ τὴν μετ' αὐτοῦ ἐξηγητικὴν σημείωσιν. Τούτων δὲ, τὰ τῆς πρώτης κλάσεως, ἅπερ ἀγαλλόμενοι προσφέρομεν εἰς ὑμᾶς, κύριε Μαρσιάλα (ἢ ναύαρχε), θέλουσι φορεῖσθαι κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον.

Ἡ μὲν ταινία, προσηρτημένον ἔχουσα μέγαν σταυρὸν χρυσοῦν, ἐγκαύστως μεσόλευκον (sur un fond en émail blanc), θέλει περᾷ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ὤμου ἐπὶ τὸ ἀριστερὸν μέρος· τὸ δὲ ἄστρον κολληθήσεται καὶ τοῦτο κατὰ τὸ τοῦ στήθους ἀριστερόν.

Πάλιν, οἱ μὲν τῆς δευτέρας τάξεως ἱππόται θέλουσι φορεῖ τὸν σταυρὸν εἰς τὸν λαιμὸν χιαστὶ, τὸ δὲ ἄστρον εἰς τὸ δεξιὸν τοῦ στήθους· οἱ δὲ τῆς τρίτης, καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν λαιμὸν, πλὴν ἄνευ ἄστρου· οἱ δὲ τῆς τετάρτης, τὸν φοροῦσιν ἁπλῶς εἰς τὴν κομβοθηλείαν.

Ἐπιθυμοῦντες δὲ νὰ πράξωμεν ἀκριβέστατα κατὰ τὰς θελήσεις τῆς συνελεύσεως, ὡς πρὸς τὴν ἀπονομὴν τοῦ προκειμένου κοσμήματος, σᾶς παρακαλοῦμεν προσέτι, κύριε Μαρσιάλα (ἢ ναύαρχε), νὰ μᾶς δώσετε κατάλογον τῶν ὑφ' ὑμᾶς ὑπηρετησάντων τῇ Ἑλλάδι ἀξιωματικῶν τε καὶ χρειακῶν (employés), εἰς ὅσους κρίνετε δίκαιον νὰ προσφέρῃ ἡ κυβέρνησις τοῦτο τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης τὸ μαρτύριον· περὶ ὃ θέλετε μᾶς ὑπερευεργετήσῃ, ἂν προσθέσετε καὶ σημείωσιν τῆς οἰκειοτάτης αὐτῶν κατατάξεως εἰς ἑκάστας τὰς κλάσεις.

Καὶ ἤδη μία ἔφεσις ἔτι μᾶς μένει, ἣν οὐδὲ ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὁ σεβαστὸς ὑμῶν ἄναξ θέλει εὐμενῶς ἀποδεχθῇ· τὸ νὰ συγχωρήσῃ δηλαδὴ εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα νὰ δεχθῆτε τοῦτο τὸ λιτὸν μὲν, ἀλλ' εἰλικρινὲς δῶρον τοῦ πτωχοῦ τούτου ἔθνους, σπουδάζοντος ἀποτίσαι μέρος τῆς περὶ τοὺς εὐεργέτας αὐτοῦ ὀφειλομένης μεγάλης εὐγνωμοσύνης.

Περιμένομεν δὲ τὴν ἀπόκρισιν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἵνα σᾶς

στείλωμεν ἀμέσως τὰ παράσημα τοῦ τάγματος μετὰ τῶν διπλωμάτων αὐτῶν.

Τοῖς Ἐκτάκτοις Ἐπιτρόποις Ἀργολίδος, Ἀχαΐας καὶ Λακωνίας.

Αἰγίνῃ, 30 αὐγούςου 1829.

Μετὰ μεγάλης ἀπορίας τε καὶ λύπης μανθάνομεν ὅτι, καί τοι πολλάκις αἰτησάσης τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιτροπῆς, ὑμεῖς δὲν ἐδώκατε ἀκόμη λόγον τῆς χρηματικῆς σας διαχειρίσεως.

Οὐδ' ὑπάρχει αἰτία ἱκανὴ νὰ δικαιώσῃ παρ' ἡμῖν τὴν τοιαύτην χρόνισιν· διότι οὐδ' ἄλλο τι πρᾶγμα ἐγγίζει τόσον τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸ ὑπεύθυνον τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν, ὅσον τὸ περὶ τὴν διαχείρισιν τῶν δημοσίων χρημάτων· καὶ ἡμεῖς ἐν πίστει τελείᾳ διήγομεν ὅτι ὅλοι οἱ ἡμέτεροι ἔκτακτοί τε ἐπίτροποι καὶ προσωρινοὶ διοικηταὶ ἀπελογίζοντο κατὰ μῆνα πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπιτροπὴν, τὴν χρῆσιν τῶν εἰσοδευομένων καὶ ἐξοδευομένων παρ' αὐτῶν χρημάτων.

Σᾶς ἀφίνομεν ἄρα νὰ κρίνετε ὁπόσον ἄλγος ἠλγήσαμεν μαθόντες τὸ σκανδαλῶδες τοῦτο πολίτευμα, ἐξ οὗ τὰ μέγιστα σείεται ἡ εἰς ὑμᾶς προαπονεμηθεῖσα πίστις τῆς κυβερνήσεως, ἥτις ἐπὶ τούτῳ σᾶς ἔταξεν εἰς κεφαλὴν διοικήσεως, ἵνα σᾶς παραστήσῃ ὡς παράδειγμα πολιτείας εἰς πάντας τοὺς περὶ ὑμᾶς πολίτας. Σᾶς ἐρωτῶμεν λοιπόν· ποῦ ἡ ἐπίτευξις τοῦ τοιούτου σκοποῦ;

Ἐκ τῶν κακῶν ἕξεων τοῦ παρελθόντος ἐν ᾧ οἱ δημόσιοι ὑπηρέται δὲν νομίζουσιν ἴσως ἀκριβέστατον αὐτῶν χρέος νὰ δίδωσιν ἀνενδεῆ λόγον τῆς ἐπ' αὐτοῖς διοικήσεως, τὸ κοινὸν κρίνει ὅτι ἡ κυβέρνησις ἑκοῦσα παρέχει εἰς αὐτοὺς ἀφορμὰς πλουτισμοῦ. Καὶ τῷ ὄντι πῶς ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ λάβῃ ἔλεγχον ἐτησίου ἢ πολυμήνου διαχειρίσεως, καὶ λαμβάνουσα, νὰ σώσῃ τὰ συμφέροντα τοῦ δημο-

σίου ταμείου, ὅταν ἀδυνατῇ νὰ κωλύσῃ τοὺς ἰδίους αὐτῆς ὑπεργάτας τοῦ νὰ τὰ βλάπτωσι διηνεκῶς; Καὶ ἐνδέχεται μὲν ἀκουσίως νὰ σφάλλωσιν οὗτοι· ἀλλὰ τὸ κακὸν ὑφίσταται, καὶ δύσκολος, ἵνα μὴ εἴπω καὶ ἀδύνατος, εἰς τὸ μετέπειτα ἔσται ἡ θεραπεία του.

Σᾶς εἴπομεν ἱκανὰ ὥστε νὰ καταμάθετε ὁπόσον ἐνδιάφορον κρίνομεν καὶ σπουδαῖον νὰ στείλετε, ἅμα λαβόντες τὸ παρὸν, τοὺς λογαριασμούς σας εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιτροπήν. Καὶ τοῦτο γράφεται ὄχι πρὸς ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλους πολλοὺς τῶν ὁμοταγῶν σας.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιτροπήν.

Αἰγίνῃ, 2 σεπτεμβρίου 1829.

Διὰ τῆς ἐπιστολῆς μου τῆς 17 τοῦ παρελθόντος μαΐου σᾶς ἔστειλα τὸν λογαριασμὸν τῶν ὅσα εἶχα ἐξοδεύσῃ μέχρι τότε ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως, καθ' ὃν ἔμενε νὰ μοὶ ὀφείλῃ τὸ δημόσιον ταμεῖον 54,047 δίστηλα

Σήμερον δὲ σᾶς στέλλω, κύριοι, τὸν λογαριασμὸν τῶν ὅσα ἐξώδευσα ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως ἀπὸ τότε μέχρι τῆς σήμερον, μετὰ τῶν οἰκείων ἀποδεικτικῶν, ἅπερ καὶ ἀναβαίνουσιν εἰς 8, 583 δίστηλα.

Ἐν τούτοις περιέχονται 5,000 δίστηλα τὰ ὁποῖα ἐπλήρωσα εἰς τὸν ναύαρχον Κ. κόμητα Εὔδενα δι ὅσα τοῦ χρεωστεῖ τὸ ναυτικὸν ἐπιμελητήριον ἕνεκα τροφῶν καὶ ἄλλων πραγμάτων δοθέντων αὐτῷ παρὰ τοῦ ναυάρχου. Εἴπατε λοιπὸν πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν μέλος τοῦ ἐπιμελητηρίου νὰ τὰ σημειώσῃ.

Ἐὰν ἠρευνήσατε τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ Κ. Βέτσου καὶ τὰ ἀποδεικτικὰ τὰ δοθέντα παρὰ τοῦ πλοιάρχου Κ. Ἐπεγχίνου (Epenchin), εἴδετε βαίβαια ὅτι πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ λογαριασμοῦ τού-

του ὁ πλοιάρχος μένει ἔχων 4, 719 δίστηλα, τὰ ὁποῖα κρατῶ ὡς ἐκ τῶν 8,583 ἅπερ μοι χρεωστεῖτε.

Μοὶ χρεωστεῖτε ἔτι 2,210 δίστηλα ἐκ τῶν 13,680 διστήλων τὰ ὁποῖα ἐλάβετε παρὰ τῆς φρεγάτας Ἐμμανουὴλ κατὰ τὴν παρ' ἐμοῦ δοθεῖσαν ὑμῖν διαταγὴν τῇ 6 ἰουλίου.

Πρέπει ἄρα νὰ μὲ πιστώσετε διὰ 6,074 δίστηλα, τὰ ὁποῖα προστιθέμενα εἰς τὰ 54,047; συμποσοῦσι δίστηλα 60,121.

Ἐπιθυμῶ, κύριοι, νὰ διατελῆτε περῶντες τὰ τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἔξοδα εἰς βάρος μου· ἀλλὰ θέλω νὰ μοὶ στείλετε τὴν περίληψιν τοῦ τρέχοντος λαγαριασμοῦ μου μέχρι τῆς 31 τοῦ ἐκπνεύσαντος αὐγούστου.

Περὶ δὲ τῶν 5000 διστήλων τὰ ὁποῖα ὀφείλομεν εἰς τὸν ἐξοχώτατον Κ. Δεριδωπιέῤῥον, θέλω φροντίσῃ νὰ εὕρω τρόπον νὰ τοῦ τὰ πέμψω δι' ὑμῶν, καὶ θέλω σᾶς τὸ διαμηνύσῃ.

Τῷ Κ. Φαβριγέττῃ, Ἀρχιταμίᾳ τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ Γαλλικοῦ Στρατοῦ.

Αἰγίνῃ, 6 σεπτεμβρίου 1829.

Παρὰ τοῦ Κ. Αυτρώνου ἔλαβον γνῶσιν τῆς ὑμετέρας ἀποκρίσεως πρὸς τὰ αὐτοῦ αἰτήματα, καὶ εἶδον ὅτι προθύμως καὶ χρηστῶς μᾶς προσφέρετε τὰς ὑπουργίας ὑμῶν δι' ὅσα χρειαζόμεθα νὰ μάθωμεν περὶ κατασκευῆς τῆς μεγάλης βίβλου τοῦ δημοσίου χρέους. Ἂς ἀπολαύσω λοιπὸν πρῶτος ἐγὼ τῆς νέας ταύτης ἀναδείξεως τῆς φιλελληνικῆς ὑμῶν προαιρέσεως.

Πεπληροφορημένος ὅτι προὐργιαίτατον ἦτον νὰ συλλέξωμεν ὑπογραμμοὺς πρὸς κατασκευὴν τοῦ τοιούτου μέρους τῆς οἰκονομικῆς διοικήσεως, ἤδη καὶ πρότερον ἐκινήθην ἐκ τῶν ἐνόντων εἰς πορισμὸν αὐτῶν, καὶ πρὸς τὸν σεμνὸν ὑμῶν καὶ ἀρχαῖον φίλον Κ. Φιρῖνον νὰ προσέλθω δὲν ὤκνησα. Ἀλλὰ καὶ πρὸς ὑμᾶς εὐ-

γνώμων ἔσομαι ἐὰν, κοπιάσαντες καὶ ζητήσαντες, εὕρετε ὅσα νομίζετε δυνατὰ καὶ εἰς ἡμᾶς ἀναγκαῖα.

Μάθετε δὲ ὅτι ὄχι μόνον φοβοῦμαι, καθὼς καὶ ὑμεῖς, τὸ νὰ φανῇ ἡ προκειμένη κατασκευὴ ὡς προεισαγωγὴ εἰς τὰ χαρτονομίσματα, ἀλλὰ καὶ ἐπιθυμῶ εἰς ἄλλο νὰ μὴ χρησιμεύσῃ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἡ μεγάλη βίβλος εἰμὴ εἰς εὐκόλυνσιν πληρωμῆς τῶν ἤδη νομίμως ἐκκεκαθαρισμένων χρεῶν, χωρὶς νὰ δύναταινὰ βοηθῇ εἰς παραγωγὴν νέων· ὅθεν, καὶ ἂν ποτὲ χρειασθῇ νὰ ἐγγραφῶσιν ἐν αὐτῇ χρέη, τοῦτο μόνον διὰ νόμου δυνηθήσεται γενέσθαι.

Ἀπὸ τοιούτων ἄρα ἀσφαλισμῶν οὐδεὶς φόβος ὑπάρχει μήπως καταντήσῃ τὸ προκείμενον πολίτευμα ὄργανον διακολλυβισμοῦ (agiotage) παρὰ τῇ ἀρχῇ, καὶ ὄλεθρος ὄντως τῆς πολιτείας, τὴν ὁποίαν, ἔμπαλιν, ἔνθεσμον σκοπὸν ὀφείλει νὰ ἔχῃ νὰ βοηθήσῃ.

Τοιαύτας ἐννοίας εἶχε, δὲν ἀμφιβάλλω, καὶ ἡ σύνοδος ἡ ψηφισαμένη τὴν ἐν Ἑλλάδι σύστασιν τῆς μεγάλης βίβλου, καὶ κατὰ τὴν ὁδηγίαν αὐτῆς πρέπει νὰ πράξωμεν.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἡ ὕλη, τῆς ὁποίας χρήζομεν, συναχθῇ, ἐὰν διὰ τὰς ἀσχολίας σας δὲν διαπράξετε τὴν εἰς Αἴγιναν μελετωμένην ἔλευσίν σας, τότε θέλω παρακαλέσῃ τὴν πολλὴν περὶ τὴν Ἑλλάδα εὔνοιαν τοῦ στρατηγοῦ Κ. Συνεϊδέρου νὰ σᾶς συγχωρήσῃ νὰ ἔλθετε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἐλπίζω ὅτι θέλω εἰσακουσθῇ.

Σᾶς στέλλω συναπτομένην καὶ τὴν συλλογὴν τῶν ψηφισμάτων ἐν ᾗ εὑρίσκεται τὸ περὶ συστάσεως τῆς μεγάλης βίβλου.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Ἐπιτροπήν(*).

Αἰγίνῃ, 7 σεπτεμβρίου 1829.

Κατὰ τὰς καθημερινὰς παρατηρήσεις μου καὶ κατὰ τὰς πληρο-

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 7 σεπτεμβρίου

φορίας τὰς ὁποίας ἔλαβα ἐγὼ ὁ ἴδιος συνδιαλεγόμενος μετὰ τῶν ἐλθόντων εἰς τὸ κατάστημά σας, καὶ ὑποψηφίων διδασκάλων κατὰ τὴν ἀλληλοδιδακτικὴν μέθοδον, ἐπείσθην ὅτι οἱ πλείονες αὐτῶν, ἵνα μὴ εἴπω οἱ πάντες, νομίζουσι τὸ αὐτὸ σπουδαῖον ἔργον τοῦ διδασκάλου κατ' αὐτὴν τὴν μέθοδον, ὡς πάντη ὑλικὸν καὶ συνιστάμενον εἰς τὴν ἐντέλειαν σχημάτων τινῶν τῶν βραχιόνων καὶ τροπῶν τοῦ σώματος, διότι, ἅμα μάθωσι τὰ ἁπλᾶ σημεῖα τῶν πρωτοσχόλων, ζητοῦσι συστατικά, ἵνα προβληθῶσι διδάσκαλοι, καὶ ἢ πολλὰ μετρίως γινώσκουσι τὴν γλῶσσαν, ἢ καὶ ἐνίοτε διόλου.

Νομίζω, ὅτι καὶ ἡ γνώμη σας, θέλει εἶναι σύμφωνος μὲ τὴν ἐδικήν μου, ὅτι ὁ διδάσκαλος δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν μόνην ἱκανότητα τοῦ πρωτοσχόλου, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν γλῶσσαν, τῆς ὁποίας θέλει νὰ ἐπαγγέλλεται τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφήν.

Ἂς μὴν εἶναι ὁ διδάσκαλος ἐντελὴς φιλολόγος· ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὴν γραμματικὴν καὶ τῶν συγγραφέων τινάς, ἵνα καὶ ἡ ἀνάγνωσις γίνεται καθὼς πρέπει, καὶ ἡ γραφὴ ὀρθῶς.

Διὰ ταῦτα σᾶς προβάλλω νὰ πράξετε εἰς τὰ σχολεῖά σας τὸν ἀκόλουθον κανονισμόν.

1. Ἡ Ἐπιτροπὴ δὲν θέλει συστήσει οὐδένα εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὡς ἱκανὸν ἵνα διευθύνῃ ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον, ἐὰν δὲν εἶναι εἰδήμων τῆς γραμματικῆς, καὶ ἱκανὸς νὰ ἐξηγήσῃ εἰς τὴν καθομιλουμένην τὸν Αἴσωπον, Ἰσοκράτην καὶ Ξενοφῶντα· εὐχῆς ἔργον ἦτον νὰ εἶναι ἱκανὸς νὰ ἐξηγῇ καὶ Ὅμηρον.

2. Ἡ Ἐπιτροπή, οὔτε ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀλληλοδιδακτικοῦ Κεντρικοῦ Σχολείου, θέλει ἐκδώσει ἔγγραφα ἱκανότητος πρὸς τοὺς ζητοῦντας αὐτά, ἵνα τοὺς γίνωσι χρήσιμα πρὸς σύστασιν τοῦ ἑαυτοῦ των, ἐλπίζοντες δι' αὐτῶν νὰ δεχθῶσιν ὡς μερικοὶ διδάσκαλοι τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου εἰς τὰς πόλεις τοῦ Κράτους, κωμοπόλεις καὶ χωρία.

3. Ἡ ἐξέτασις αὐτῶν θέλει γίνεται ἐπὶ ἁπάσης τῆς ἐπιτροπῆς, παρ' ἐμοῦ προεδρευομένης, καὶ θέλει λαμβάνει, ἐὰν γνωρισθῇ ἱκα-

νὸς, τακτικὸν δίπλωμα παρὰ πάντων τῶν μελῶν, καὶ παρὰ τοῦ Προέδρου ὑπογεγραμμένον.

Τῷ ἀντισυνταγματάρχῃ Κ. Ῥαΐκῳ, φρουράρχῳ Πατρῶν.

Αἰγίνῃ, 8 σεπτεμβρίου 1829.

Εὐχαρίστως λαμβάνω τὴν ἀπὸ 4 τοῦ τρέχοντος ἐμφάνισίν σας. Βεβαιοῦμαι δὲ καὶ ἐκ τῶν διαμηνύσεων τοῦ Κ. Ἀξιώτου ὅτι ἡ ἔξοδος τῶν στρατευμάτων ἀπέβη ὅλως κατὰ τὴν προσδοκίαν μας.

Παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Τρεζέλου θέλετε λάβῃ διακοινώσεις τινὰς, περὶ ὧν θέλω ἤδη νὰ σᾶς προδιαθέσω. Ἐκρίθη νὰ συστήσωμεν στρατόπεδον γυμνασίας εἰς Μέγαρα, ἐξ οὗ γίνεται ἀναγκαῖον νὰ κάμωμεν μετατοπισμοὺς στρατιωτῶν ὅσον δυνάμεθα περισσοτέρων, ὀλιγοστεύοντες καὶ τὰς ἐφεδρείας τῶν φρουρίων· οὐδὲ διὰ τὰς Πάτρας ἕπεται ἄτοπον ἐκ τούτου, ἐν ᾧ ἔχομεν, ὑμῶν φρουραρχούντων, πᾶσαν ἐγγύησιν περὶ τῆς αὐτόθι τάξεως καὶ ἀσφαλείας· ὅθεν φροντίσατε τὸ ὑμέτερον μέρος νὰ εὐκολύνετε ἐκ παντὸς τρόπου τὴν προκειμένην στρατοπεδείαν, τὴν ὁποίαν ἐν μεγάλῳ τίθεμαι διὰ λόγους καὶ εἰς ὑμᾶς καταληπτούς.

Κατὰ τὰς νεωτέρας εἰδήσεις τὰς ὁποίας χθὲς τὸ ἑσπέρας ἔλαβον οἱ κύριοι Δώκινς καὶ Ῥουὰν, ἀγγέλλεται βεβαίως, καί τοι μήπω ἀξιωματικῶς, ἡ διάπραξις τῆς εἰρήνης, ὑπογραφείσης, ὡς λέγουσι, τῇ 2. Τὰ δὲ συνέχοντα αὐτῆς (conditions) ἄχρι τοῦ νῦν ἀγνοοῦμεν· ἀλλ' ἂν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ταχυπόρου λάβω μεταγενεστέρας ἀγγελίας, δὲν θέλω σᾶς ἀφήσῃ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Τρεζέλῳ.

Αἰγίνῃ, 8 σεπτεμβρίου 1829.

Σᾶς στέλλω συναπτόμενον τὸ διάταγμα δι οὗ ἡ κυβέρνησις σᾶς διορίζει νὰ ἐξάξετε καὶ καταστρατοπεδεύσετε τὰ τακτικὰ στρατεύματα ἔξω τοῦ Ναυπλίου καὶ τῶν ἄλλων φρουρίων ὅσα ὑπὸ τούτων φρουροῦνται.

Τόπον δὲ στρατοπεδείας κρίνω συμφορώτατον εἴς τε ἄλλα καὶ εἰς τὸ στράτευμα, τὰ Μέγαρα ἢ τὰ πέριξ αὐτῶν.

Ἐὰν οὖν καὶ ὑμεῖς προτιμᾶτε τὸν τόπον τοῦτον, φροντίσατε νὰ γράψετε κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἑλλάδι Ἔκτακτον ἐπίτροπον, ὅστις ἔλαβεν ἤδη πρὸς τὸ ἐνδεχόμενον διαταγὰς, καὶ θέλει προπέμψῃ ἐκεῖσε ἀνθρώπους βοηθήσοντας ἐκ πάσης δυνάμεως τοὺς ἀξιωματικοὺς οὓς θέλετε στείλῃ εἰς προπαρασκευὴν τῆς στρατοπεδείας.

Καὶ συμφέρει δὲ τὰ μέγιστα νὰ νομίσωσιν οἱ ἐκεῖσε κάτοικοι τὴν τοῦ στρατοπέδου σύστασιν ὡς εὐτύχημα, καὶ ἐγὼ ἐλπίζω ἐξ αὐτοῦ λίαν ὠφέλιμον ἔκβασιν.

Ἔχετε δὲ ἐκ τοῦ διατάγματος, κύριε Στρατηγὲ, πλατυτάτην τὴν εὐπορίαν ἵνα πανταχόθεν συνάξετε στρατεύματα, χωρὶς ὅμως νὰ βλαφθῇ ἡ τῶν φρουρίων ὑπηρεσία.

Ἐὰν λοιπὸν κρίνετε ἀναγκαῖον πρὸς τοῦτο νὰ ἀπαλλάξετε τὸ τακτικὸν, διαρκούσης τῆς στρατοπεδείας, καὶ ἀπὸ τὴν φρουρὰν τῆς Μονεμβασίας, εὔκολον θέλει εἶσθαι νὰ τὴν παραδώσωμεν εἰς χεῖρας ἀνδρείων καὶ πιστῶν ναυτικῶν Ψαριανῶν τε καὶ Σπετσωτῶν ὑπὸ ἕνα τῶν ὁμοδήμων πλοιάρχων.

Περὶ πάντων τούτων προσμένω νὰ μοὶ γράψετε τὰ παρ' ὑμῶν, καὶ θέλω σᾶς ἀποκριθῇ εὐθύς.

Ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι τὸ στρατόπεδον ἔσται συστημένον τῇ 15 τοῦ τρέχοντος, καὶ προαγγέλλω τὸ πρᾶγμα εἴς τε τὸν πληρεξούσιον τοποτηρητὴν καὶ εἰς τὸν στρατάρχην, ἵνα μὴ αἴφνης ἀκουσθῇ εἰς

τὸ στρατόπεδον, συνοδευόμενον ὑπὸ ἐξηγήσεων ὑπερβολικωτέρων ἢ δυσμενῶν.

Λάβετε δὲ καὶ ὑμεῖς ἄμεσον κοινολογίαν μετ' ἀμφοτέρων.

Τῷ πληρεξουσίῳ Τοποτηρητῇ, καὶ τῷ Στρατάρχῃ.

Αἰγίνῃ, 8 σεπτεμβρίου 1829.

Σᾶς πέμπομεν ὧδε συνημμένον ἀντίγραφον τοῦ διατάγματος δι' οὗ κελεύομεν τὸν στρατηγὸν Τρέζελον, Διευθυντὴν τοῦ τακτικοῦ σώματος, νὰ συστήσῃ στρατόπεδον γυμνασίας ἔξω τῶν φρουρίων.

Τοῦτο δὲ, συνεστὼς ἐξ ἀνδρῶν ἑξακισχιλίων ἢ ὀκτακισχιλίων πεζικοῦ τε καὶ ἱππικοῦ καὶ πυροβολικοῦ, ἱδρυθήσεται ἴσως τῇ 15 τοῦ τρέχοντος κατὰ τὰ Μέγαρα ἢ τὰ πέριξ αὐτῶν.

Παραγγείλαντες τὸν στρατηγὸν νὰ σᾶς διαμηνύσῃ ταῦτα εὐθυτενῶς, καὶ εἰς κοινολογίαν νὰ ἐμβῇ μεθ' ὑμῶν, κεχαρισμένως σᾶς τὰ ἀναγγέλλομεν καὶ ἡμεῖς, προλαμβάνοντες τὰς φήμας ἃς οἱ κακομήχανοι ἐνδέχεται περὶ τούτου νὰ διασπείρωσιν εἰς τὸ στράτευμα.

Τὸ στρατόπεδον τῶν τακτικῶν θέλει μάλιστα γείνῃ ὠφελιμώτατον, ἐὰν μᾶς φέρωσιν αἱ περιστάσεις νὰ σᾶς διατάξωμεν νὰ ἀλλάξετε θέσεις μετὰ τῶν στρατευμάτων σας, ἀφ' οὗ αὐτὰ πληρωθῶσι τοὺς καθυστεροῦντας μισθούς.

Ὑμέτερον δὲ εἶναι νὰ κάμετε χρῆσιν τῆς παρούσης ἀγγελίας κατὰ τὸ συμφερώτερον.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Αἰγίνῃ, 9 σεπτεμβρίου 1829.

Δράττομαι τοῦ ταχυπόρου ἵνα εὐχαριστήσω τὴν ὑμετέραν Ἐξο-

χότητα διὰ τὰ προσφιλῆ αὐτῆς γράμματα τῆς τε 3 καὶ τῆς 16.

Αἱ εἰδήσεις ἅς μοι διακοινοῦτε ἀπὸ Γαλλίας, εἶναι καλαὶ, καί τοι ἐπεθύμουν, νὰ σᾶς εἴπω τὴν ἀλήθειαν, Στρατηγέ μου, ἵνα ἐλάμβανον τὴν προτίμησιν τὰ περὶ τὸν ἱματισμὸν καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἡμετέρου τακτικοῦ στρατεύματος.

Τὸ ὑλικὸν τοῦ πυροβολικοῦ εἶναι ὅμως ἀναγκαῖον. Μέγα εὐεργέτημα εἶναι βέβαια καὶ ὁ ἐφοδιασμὸς τῶν τῆς Πελοποννήσου φρουρίων· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν φοβούμεθα ἐχθροῦ ἔφοδον ἐνταῦθα, δὲν δύναμαι νὰ τὸ νομίσω ἐπωφελέστερον τῆς χορηγίας ἧς χρήζομεν πρὸς ἐπίδοσιν τῆς στρατιωτικῆς διοργανώσεως, οὐδὲ ἀνυσιμώτερον τῶν εἰσέτι ἐν Νεοκάστρῳ κειμένων 500,000 φράγκων, καὶ παρ' ἐμοῦ χρονίως προσδοκωμένων· διότι, ἂν πρὸ τριῶν μηνῶν ἐλάμβανα ταῦτα κατὰ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν, καὶ οἱ Ῥουμελιῶται ἤθελαν πληρωθῆ ὅλους τοὺς καθυστεροῦντας μισθοὺς, καὶ εἰς τὸ τακτικὸν στράτευμα ἤθελαν ἐγκαταταχθῆ.

Ὁ στρατηγὸς Τρέζελος θέλει σᾶς εἰπεῖ ὅτι τὸ στρατόπεδον περὶ οὗ ὡμιλήσαμεν ἐν Ἄργει, συνίσταται περὶ τὰ Μέγαρα ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, καὶ ἐλπίζω ὅτι θέλετε τὸ ἐγκρίνῃ.

Ἡμεῖς δὲ πάντοτε βαδίζομεν κατὰ τὸ αὐτὸ, κατὰ τὴν ὁδὸν δηλαδὴ τοῦ καθήκοντος, μηδόλως ἐκκακοῦντες ἐκ τῶν διαφημιζομένων.

Δὲν ἀγνοεῖτε ὅτι ἡ ἐν Αἰγίνῃ διπλωματεία ἔλαβεν εἰδήσεις ἐκ Κωνσταντινουπόλεως βεβαιούσας τὴν διάπραξιν τῆς εἰρήνης, ὑπογραφείσης, ὡς λέγουσι, τῇ 14. Προσθέτουσι δὲ ὅτι τὰ τῆς Ἑλλάδος διατεθήσονται ἔπειτα διαπρεσβευτικῶς· ἀλλ' ἂς ἔχωμεν χρηστοτέρας ἐλπίδας. Ἂν λάβω μηνύσεις ἀξίας σπουδῆς τινος παρ' ὑμῖν, δὲν θέλω λείψῃ νὰ σᾶς διαβιβάσω αὐτὰς διὰ ταχυπόρου.

Τῷ Ἐκτάκτῳ ἐπιτρόπῳ Ἀργολίδος.

Αἰγίνῃ, 12 σεπτεμβρίου 1829.

Ἐπειδὴ τοῦ Ναυπλίου οἱ κάτοικοι σκανδαλωδῶς ἔσπευσαν νὰ ἄρωσιν ἐκ τῆς τραπέζης ὅσα χρήματα εἶχον ἐγκαταθέσῃ, δικαιότατον εἶναι νὰ δείξωσιν ἔντιμον διόρθωσιν ἐν ᾧ ἡ κυβέρνησις μέλλει νὰ ἑδρεύσῃ ἐν τῇ πόλει αὐτῶν, ἀπολημψομένη ἐκ τούτου πλείστας τὰς ὠφελείας. Πρέπει δηλαδὴ ἡ πόλις αὕτη νὰ συνεισφέρῃ ἀπὸ σήμερον εἰς τὸν ἴδιον ἐξυγιασμόν, καὶ νὰ ἀνακαθαρθῇ μὲν ὅλη ποτέ, νὰ γείνωσι δὲ βαταὶ καὶ ἐλεύθεραι αἱ ῥύμαι αὐτῆς· καὶ ταῦτα πάντα νὰ τελεσθῶσι δαπάναις τῆς πόλεως, οὐδόλως δεχομένων ἡμῶν νὰ τὰ ἐπιβάλωμεν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον.

Τούτου ἕνεκα σᾶς παραγγέλλομεν νὰ συγκαλέσετε εἰς συμβούλιον τούς τε δημογέροντας καὶ γνωριμωτέρους ἐκ τῶν κτηματιῶν καὶ ἐμπόρων, ἔτι δὲ καὶ τὸν φρούραρχον, καὶ μετ' αὐτῶν νὰ σκεφθῆτε τὰ δέοντα πραχθῆναι ὅπως ἀπὸ εἰσφορᾶς τινος δικαίως διαμεμερισμένης προσέλθωσιν ἐν ὀλίγαις ἡμέραις τὰ εἰς τὰς προκειμένας δαπάνας χρειώδη χρήματα.

Ἀλλ' εὐχῆς ἔργον ἦτον, ἐκτὸς τοῦ ἐπίτηδες τούτου κεφαλαίου, νὰ βεβαιωθῇ καὶ μόνιμός τις πόρος διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ῥυμῶν καὶ διὰ τὰς περαιτέρω περὶ τὴν πόλιν δαπάνας. Τὸ συμβούλιον δὲ ἀφ' οὗ ὁρίσῃ τὸ περὶ τῆς ἐπίτηδες δαπανηθησομένης ἀμέσως ποσότητος, θέλει ὁρίσῃ καὶ τὸν τρόπον τῆς εἰσπράξεως τῶν εἰς ταῦτα ἀποτεταγμένων ἐπιχωρίων προσόδων, ὧν ἡ διοίκησις δύναται νὰ παραδοθῇ εἰς ἐπιτροπὴν συγκειμένην ἐκ τοῦ ἐκτάκτου ἐπιτρόπου, τοῦ φρουράρχου, καὶ τριῶν πολιτῶν διαφόρων τάξεων, ἔχουσαν καὶ τὴν ἐφορίαν τῶν ἔργων.

Θέλετε δὲ μᾶς ἀναφέρῃ ὅσον τάχιστα τὴν ἔκβασιν τῶν διασκέψεών σας, ἵνα σᾶς στείλωμεν τὸ διάταγμα τὸ καθιστῶν τὴν ἐπιτροπὴν καὶ ἐμφαῖνον τοὺς πόρους οὓς αὐτὴ διοικήσει. Ἔχομεν δὲ

περὶ τὸ προκείμενον σπουδὴν οὐ μικρὰν, ἀπαραίτητον αὐτὸ νομίζοντες πρὸς καθίδρυσιν τῆς Κυβερνήσεως ἐν Ναυπλίῳ.

Τῷ Κ. Κόμητι Πανίνῳ, Προσέδρῳ τῆς Ῥωσσίας.

Αἰγίνη, 13 σεπτεμβρίου 1829.

Προθύμως θέλω ὑπακούσῃ εἰς τὴν ὑμετέραν πρόσκλησιν, παρευρισκόμενος αὔριον εἰς τὴν ἐν τῇ μητροπόλει ψαλησομένην δοξολογίαν ὑπὲρ τῆς γενομένης εἰρήνης.

Ἐν τούτῳ δὲ ὄργανον γινόμενος τοῦ φρονήματος συμπάντων τῶν Ἑλλήνων, ἀπὸ ψυχῆς θέλω προσφέρῃ τὰς εὐχαριστίας μου εἰς τὸν παντοδύναμον Θεὸν, τὸν εὐδοκήσαντα εὐλογῆσαι τὰ ὅπλα τοῦ αὐτοκράτορος καὶ βαλεῖν τέλος εἴς τε τὴν χύσιν τοῦ αἵματος καὶ εἰς τὰς παρακολουθούσας τὸν πόλεμον ἀναπαριθμήτους συμφοράς. Ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ Ἑλλὰς ῥίπτει θαῤῥαλεώτερον ἤδη τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸ μέλλον, καὶ εἴη τοῦτο ἐκ τῆς δικαιοσύνης καὶ μεγαλοψυχίας τοῦ Ἄνακτος, οἷον ἐνδίκως ἐφίενται τοσοῦτοι χριστιανοὶ, ἐπὶ τῇ ἰσχυρᾷ αὐτοῦ προστασίᾳ ἐλπίζοντες.

Ἐγὼ δὲ καὶ ἰδίᾳ, κύριε Κόμη, θερμῶς σᾶς εὐχαριστῶ διά τε τὴν εἰς τὰς πέντε ὥρας τῆς αὔριον χαρίεσσαν πρόσκλησίν σας καὶ διὰ τὰ φιλοφρονέστατα ῥήματα ἐν οἷς αὐτὴ περιέχεται.

Πρὸς τὸ ἐλεγκτικὸν Συμβούλιον.

Αἰγίνη, 13 σεπτεμβρίου 1829.

Πίστεως μεγίστης ἀπόδειξιν καρποῦσθε, κύριοι, καλούμενοι παρ' ἡμῶν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν δοξάντων τῷ ἔθνει καὶ τοῖς ἀντιπρο-

σώποις αὐτοῦ κατὰ τὸ ά. ἄρθρον τοῦ τρίτου ψηφίσματος τῆς 26 Ἰουλίου.

Λαβόντες οὖν παρὰ τοῦ γραμματέως τῆς ἐπικρατείας ἀντίτυπον τῶν πράξεων δι᾽ ὧν θεσμοθετεῖται ἡ διάταξις τῆς τε γερουσίας καὶ τοῦ ὑπουργείου τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συμβουλίου, ὁμοίως θέλετε ἐμβῆ εἰς ὑπηρεσίαν, καὶ προβάλῃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς διοριστέους εἰς σύστασιν τοῦ ὑμετέρου γραμματείου.

Οὐδὲ ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τὸ τῆς πολιτείας συμφέρον ἔσται παρ᾽ ὑμῖν τὸ μόνον σκοπούμενον, ἐπιθυμοῦντες ἀπαραλλάκτως νὰ πράξετε καὶ περὶ τὴν ἀναθεώρησιν τῶν παρ᾽ ἡμῶν αὐτῶν πεμφθέντων λογαριασμῶν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπὴν ὁσάκις διὰ τὸν μακρυσμόν μας ἀπὸ τὴν ἕδραν τῆς κυβερνήσεως ἠναγκάσθημεν ἐξ ἰδίων νὰ δαπανήσωμεν ὑπὲρ τῶν δημοσίων. Εἰδὲ τότε καὶ διασαφήσεις χρειάζεσθε, αἰτήσατε παρ᾽ ἡμῶν, καὶ προθύμως θέλομεν σᾶς τὰς δώσῃ.

Δὲν ἀγνοεῖτε δὲ ὅτι ὁ ἔλεγχος συνίσταται ὄχι μόνον ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν λογαριασμῶν καὶ τῶν αὐτοῖς προσκειμένων ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ βασανισμοῦ τῶν πεπραγμένων. Καὶ οὐδεὶς πολιτευτὴς διατάξας ἢ τελέσας δαπάνας ὑπὲρ τῆς πολιτείας δύναται νὰ ἀπαλλαχθῇ τῆς εὐθύνης, ἐὰν τὸ ἐλεγκτικὸν συμβούλιον δὲν λάβῃ ἀπόδειξιν ὅτι τὰ εἰς τὰς δαπάνας προσνεμηθέντα χρήματα ἐδαπανήθησαν ἄνευ καταχρήσεως καὶ σφετερισμοῦ.

Ἵνα λοιπὸν ἐκπληρώσετε τὸ δυσχερές τε καὶ ἀξιόλογον τοῦτο μέρος τῆς ὑμετέρας ὑπηρεσίας, σᾶς χορηγοῦμεν διὰ τοῦ παρόντος τὴν ἐξουσίαν ἧς γίνεται μνεία ἐν τῷ . . . ἄρθρῳ τοῦ ψηφίσματος, καὶ ἅμα ἀπὸ τῆς σήμερον σᾶς ἐπιβραβεύομεν ὅσας ἐπικουρίας καὶ ἂν αἰτήσετε παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἀφίνοντες εἰς ὑμᾶς, κύριοι, τὸ πολιτεύεσθαι κατά τε τὴν προσδοκίαν τῆς συνελεύσεως καὶ κατὰ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Τρεζέλῳ.

Αἰγίνῃ, 15 σεπτεμβρίου 1829.

Πολὺ ἐθαύμασα πῶς ἡ ἐν Αἰγίνῃ διπλωματεία ἔκρινεν εὔλογον νὰ προσέλθῃ πρὸς ὑμᾶς, ἐν ᾧ ὤφειλε νὰ ἐξηγηθῇ εὐθυβόλως πρὸς ἐμὲ, ἵνα μάθῃ νὰ νοῇ ὅπως νοῶ. Ἡ κυβέρνησις καθιστῶσα στρατόπεδον εἰς Μέγαρα, δὲν προτίθεται νὰ πολεμήσῃ τοὺς Τούρκους, ἀλλὰ νὰ γυμνάσῃ μὲν τὰ στρατεύματά της, νὰ δώσῃ δὲ ἀσφάλειαν τάξεως καὶ ἡσυχίας εἰς τὰς ἐκεῖσε πολυπαθεῖς ἐπαρχίας. Ἔπειτα δὲν βλέπω καὶ ποίαν διαφορὰν οἱ κύριοι οὗτοι εἰσάγουσι μεταξὺ τῶν τακτῶν στρατευμάτων καὶ τῶν Ῥουμελιωτῶν, ἀμφοτέρων ὄντων Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε ἐκ τῶν πρακτόρων τῶν τριῶν Δυνάμεων οὐδεὶς ἀκόμη εἶπε μοι οὐδὲ λέξιν περὶ τούτου, οὔτε πάντως ἐγὼ πρῶτος θέλω τοὺς ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ αὐτοῦ, νομίζω, ἀγαπητέ μου στρατηγὲ, ὅτι ἡ κίνησις τῶν ἡμετέρων στρατευμάτων πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ κατὰ τὴν ἐκδοθεῖσαν παρ' ὑμῶν ἡμερήσιον διαταγὴν, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ εἰς τὸ στρατόπεδον, κἂν διὰ νὰ φανῆτε, καὶ νὰ ἐγκαταστήσετε τὸν συνταγματάρχην Κ. Πελίωνα.

Θέλετε δὲ ἰδεῖ ὅτι καὶ αὕτη ἡ ἀπειλὴ ἀποβήσεται ὅπως καὶ ἡ περίφημος ἐκείνη μετάδοσις τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 22 μαρτίου. Ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχῃ, ἐγὼ δὲν θέλω ἀλλάξῃ δρόμον ἂν οἱ κύριοι οὗτοι δὲν μοι γράψωσιν ἀξιωματικῶς ἐν ὀνόματι καὶ ἐκ προσώπου τῶν αὐλῶν· ἄλλως, ἡ εὐθύνη μου, ὑπακούοντος, ἤθελε κινδυνεύσῃ μεγάλως παρά τε τῇ Ἑλλάδι καὶ τῷ ἔξω κόσμῳ. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι δὲν θέλομεν φθάσῃ εἰς τοιαύτην ἀνάγκην.

Ἂς ὁμιλήσωμεν τώρα καὶ περὶ ὑποδεεστέρων πραγμάτων.

Κατόπι βλέπομεν τί ποιητέον τὸν Κ. Σουκέτον, ἀφ' οὗ ὁ Κ. Δεσαιμμαρτῖνος δὲν συμβιβάζεται μετ' αὐτοῦ. Τὴν δὲ γνώμην σας ὅτι εἰς τὸν μεταῤῥυθμιστήριον κατάλογον τοῦ πυροβολικοῦ τάγμα-

τος δὲν πρέπει νὰ σημειωθῶσιν οἱ ἀποταχθέντες ἀξιωματικοὶ, παντάπασιν ἀποδέχομαι.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως δὲν ἔχομεν εἰδήσεις ἄλλας παρ᾽ ἃς σᾶς προέγραψα· ὅπερ ἀποδοτέον εἰς τὴν ἀναμονὴν τῆς Ῥωσσικῆς ἐπικυρώσεως. Ἡμεῖς δὲ ἂς ἐλπίζωμεν ὅτι γενήσεται τὸ δίκαιον, καὶ ἂς καθιστώμεθα δεόντως πρὸς τὸ ἀφαιρέσαι πᾶσαν πρόφασιν ἀδικίας μεγάλης.

Ὕστερ. Ἂν οἱ κύριοι οὗτοι εἶχαν παραγγελίαν ἀξιωματικῶς νὰ λαλήσωσι κατὰ παντὸς κινήματος τῶν ἡμετέρων στρατευμάτων ἐπὶ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, δὲν ἤθελαν ἀρκεσθῆ νὰ σᾶς γράψωσιν ἰδιωτικῶς. Ὅθεν ἀκολουθήσατε τὸ κίνημά σας, λέγοντες αὐτοῖς καὶ πολλάκις, ὅτι ὄχι εἰς ὑμᾶς, ἀλλ᾽ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὀφείλουσι νὰ προσέλθωσιν, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται τὰ τακτὰ ςρατεύματα.

Οὐδὲ περιμένω τὸν αὔριον ταχυπόρον ἵνα σᾶς ἐπιστείλω ταῦτα, ἀλλ᾽ ἐπιθυμῶν νὰ σᾶς λάβω εἰς Ναύπλιον, ἐκπέμπω πεζὸν ὅστις φθάσει αὐτόσε αὔριον τὸ βραδὺ, ἂν εἰς Ἐπίδαυρον περαιούμενος δὲν ἔχῃ ἄνεμον ἐναντίον.

Ὁ δὲ ταχυπόρος θέλει σᾶς φέρῃ τὰς ἀξιωματικὰς ἀποκρίσεις μου. Ἔχω δὲ καὶ ἐγὼ σκοπὸν νὰ ἐπιφανῶ ὀλίγον εἰς Ναύπλιον, ἵνα ἐπιθεωρήσω τὰ ἑτοιμαζόμενα πρὸς ὑποδοχὴν τῆς νέας διοικήσεως.

Τῷ Κ. Ῥοβέρτῳ Φορστέρῳ εἰς Λονδῖνον.

Αἰγίνῃ, 15 σεπτεμβρίου 1829.

Ἀποκρινόμενος πρὸς τὸ φίλιον γράμμα σας τῆς 22 ἰουλίου, ἤθελα νὰ ἠδυνάμην νὰ σᾶς ἀντιγράψω καὶ ἐγὼ μακρότατα, διεκμηνύων τινὰ περὶ τῶν νεογενῶν ἡμῶν παιδευτηρίων. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο μὴ ἔχων καιρὸν, ἐξ ἀνάγκης ἀρκοῦμαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω μόνον εἰλικρινέστατα διὰ τὴν εὔνουν ὑμῶν σπουδὴν περὶ τὸ ζωτικὸν τοῦτο

τῆς Ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως μέρος, ἥτις μόνῃ τῇ βοηθείᾳ τῶν γενναίων αὐτῆς φίλων δύναται νὰ καταπραχθῇ. Βοηθείας δὲ οὔσης ἀναντιῤῥήτως ἐνεργοτάτης καὶ τῆς πέμψεως καλῶν διδασκάλων, ὅσα μοι γράφετε περὶ τοῦ νέου Πιερίδου δεινὸν πόθον μοι ἐνεγείρουσιν ὅπως φθάσῃ τάχιον ἐνταῦθα καί μοι δώσῃ τὴν χρῆσιν τῆς τε μαθήσεως καὶ τῆς καλοκαγαθίας ἃς ἤντλησεν ἐκ τοῦ ὑμετέρου σχολείου.

Ἀσμένως δὲ θέλω μεταχειρισθῆ καὶ τὸν νέον Λάμπρον, ἀναχωροῦντα, ὥς μοι γράφετε, μετ' οὐ πολὺ ἐξ Ἀγγλίας. Ἀμφότεροι δὲ ἕξουσι τὸν οἰκεῖον τόπον, εἴτε διευθύνοντες ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα εἰς τὰς Ἐπαρχίας, εἴτε παραδίδοντες εἰς τὸ ἐν Αἰγίνῃ κατασκευασθησόμενον τυπικὸν, καὶ αὐτοὶ δι' αὐτῶν χειρίζοντες ὅσα βοηθήματα τοῖς ἐχορήγησεν ἡ ὑμετέρα ἐλευθεριότης, πρὸς τὴν ὁποίαν εἶμαι εὐγνωμονέστατος.

Τὸ ὀρφανοτροφεῖον ὅπερ ἠδυνήθην νὰ συστήσω ἐνταῦθα διὰ φιλοτίμου συνδρομῆς εὐεργετῶν τινων τῆς Ἑλλάδος, περιέχει ἤδη 500 περίπου μαθητάς.

Οὐδ' ἔμεινεν ἀργὸν τὸ παρὰ τῆς κυβερνήσεως δοθὲν παράδειγμα, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς ἐπικρατείας καὶ παρὰ πάσαις ταῖς τῶν πολιτῶν τάξεσιν, ἐξηγέρθη ὁ τῆς μαθήσεως ζῆλος, καὶ ἡ ἀμαθία εἰς τὸ ἑξῆς νομίζεται ἀσυμβίβαστος μὲ τὰ χρέη τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐπιβαλλόμενα εἰς τὸν ἐλεύθερον ἄνθρωπον καὶ εἰς τὸν χριστιανόν. Ἐὰν δὲ ὁ παντοδύναμος Κύριος εὐλογήσῃ τοὺς ἡμετέρους ἀγῶνας, τῆς σπορᾶς ἡμῶν πεσούσης εἰς εὔγονον χώραν, θέλει ῥιζώσῃ τὸ δένδρον τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ πολυεύκαρπον θέλει ἀνατρέξῃ εἰς ὕψος. Καὶ ἂν ἀπόκειται εἰς ἐμὲ νὰ ἀπολαύσω ποτὲ ἀναψυχὴν ἐκ τοῦ μοχθεῖν περὶ ταῦτα, εὑρήσω τὴν ἀναψυχὴν ἐν τῇ πληροφορίᾳ ὅτι οὐδόλως ἠμέλησα, ὅσον μοι συνεχώρουν οἱ ἀσθενεῖς μου πόροι, νὰ προβιβάσω τὸν λαὸν τοῦτον εἰς τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἐπανόρθωσιν.

Τῷ Ἀντισυνταγματάρχῃ Κ. Ῥαΐκῳ, Φρουράρχῳ Πατρῶν.

Αἰγίνη, 15 σεπτεμβρίου 1829.

Ἀποκρίνομαι πρὸς τὰς ὑμετέρας ἐμφανίσεις τὰς ὑπ' ἀρ. 22 καὶ 23, εὐχαριστῶν δι' ὅσα αὐταὶ περιέχουσι.

Καὶ πρῶτον ὅλως συμφρονῶ μὲ ὑμᾶς περὶ τῶν τρόπων τοῦ ἐξαλεῖψαι βαθμηδὸν τὰς ἔτι ὑφισταμένας εἰς τὸν τόπον τουρκικὰς ἕξεις τῶν ὅσοι, διὰ τὸ ποτὲ εὔπορον καὶ ἀξιωματικὸν τῶν οἴκων αὐτῶν, νομίζουσιν ἑαυτοὺς καὶ σήμερον προὔχοντας, οὐδὲ στέργουσι βίον κοινωνικὸν ὑπὸ τῶν νόμων θεμιστευόμενον, καὶ θέλουσι τί; νὰ ἔχωσι τὴν δύναμιν τῶν πατέρων των, δύναμιν πιεστικὴν τῶν μὴ προσκολλημένων εἰς αὐτοὺς πολιτῶν, δύναμιν πλουτιστικὴν καὶ ἀπαίσιον, ἑνὶ λόγῳ, θέλουσιν ὅ, τι εἶναι πλέον ἀδύνατον, ἐκτὸς ἂν γείνῃ καὶ πάλιν Βεζίρης κύριος τῆς Πελοποννήσου.

Ἀλλ' ὅμως ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ κολάσῃ τὰς ἀξιώσεις τῶν τοιούτων, ὀφείλει δὲ μόνον νὰ περιάγῃ αὐτοὺς εἰς τὸ νὰ τὰς ἀρνηθῶσι, τὸ ὁποῖον καὶ μηχανῶμαι ἐκ παντὸς τρόπου ἀφ' ὅτου ἀνέλαβον τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων, καί τοι ἔχων πολλὰ μὲν τὰ ἀντιστατοῦντα, μάλιστα δὲ τὰς ἕξεις αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, καὶ ἔτι πρὸς, τὴν ἀμαθίαν καὶ πτωχείαν αὐτοῦ.

Τῆς ἀληθοῦς ὅμως κοινωνικῆς διοργανώσεως τῆς Ἑλλάδος προπαρασκευαὶ καὶ προστοιχειώσεις ἄλλαι δὲν εἶναι παρὰ τ' ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα, καὶ σύμμετρος ἀριθμὸς στρεμμάτων ἐθνικῆς γῆς κληροδοτούμενος εἰς ἑκάστην κοινότητα. Ἐπὶ δὲ τοῦ παρόντος ἂς ἀρκώμεθα νὰ κωλύωμεν τὰς παλαιὰς καταχρήσεις τοῦ νὰ ἀναδίδωσι νέας ῥίζας· εἰς ὃ ἀσφαλέστατα συντείνει, καθὼς ἀποφαίνεσθε, ἡ ἀκροτομωτάτη καὶ αὐστηροτάτη ἀμεροληψία περί τε τοὺς φίλους τῆς κυβερνήσεως καὶ περὶ τοὺς ἐναντίους, τῶν ὁποίων ἑκατέρων οὐδὲ ἀγνοῶ τὴν προαίρεσιν, καὶ φροντίζω νὰ μή με ἀπατῶσι, ἔστε βέβαιοι.

Λέγω δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅλον τὸν λογισμόν μου, θέλων νὰ σᾶς ἀποδείξω τὴν πολλήν μου σπουδὴν πρὸς τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου παρατηρήσεις σας, τὰς ὁποίας σᾶς παρακαλῶ, κύριε, νὰ μὴ νομίζετε ἀσυμβιβάστους μὲ τὰ πεπιστευμένα εἰς ὑμᾶς χρέη. Ξένος ὢν, καὶ ὡς ἐκ τῆς αὐτόθι καταστάσεως δικαίαν πίστιν καρπούμενος παρὰ τῶν κατοίκων, μηδὲ ἀμφιβαλλόντων περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς ἐμπιστοσύνης τῆς κυβερνήσεως, δύνασθε νὰ μὲ φωτίζετε πολλάκις περὶ πραγμάτων, τῶν ὁποίων ἡ ἀτελὴς γνῶσις ἐνδέχεται νὰ μὲ ἀπατήσῃ, καὶ ἄκοντα νὰ μὲ ἐκτρέψῃ τῆς σπουδαζομένης ὁδοῦ.

Καταμανθάνω ἐκ τῶν ἐπιμελῶν σας ἐξηγήσεων περὶ τῆς αἰτίας τῶν παραπόνων τοῦ πλοιάρχου Κριεζῆ, ὅτι μόνον ἐν κακῇ διαθέσει εὑρίσκετο ὁ καλὸς κἀγαθὸς ἀνήρ. Ὑμεῖς δὲ ἀκούσαντες τὴν παραίνεσιν τοῦ ἀδελφοῦ μου, καλῶς ἐπράξατε φιλοφρονησάμενοι αὐτόν.

Αἱ μετατοπίσεις τῶν στρατευμάτων δὲν θέλουσι σᾶς ἀφαιρέσῃ τὸ ἱππικόν. Στείλατέ μοι τὸ περὶ ἱππαγερσίας (remonte) σχέδιόν σας, καὶ σπουδάσατε μόνον νὰ γείνῃ αὕτη κατὰ μικρόν.

Εἰδήσεις ὁλοσχερεστέρας ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως δὲν ἔχομεν· ὅπερ συμβαίνει ἴσως διότι περιμένουσι τὰς ἐκ Πετρουπόλεως ἐπικυρώσεις. Ὁ στρατηγὸς Δίβιξ ἔγραψε πρὸς τὸν ναύαρχον Κόμητα Εὔδενα ὅτι ἡ εἰρήνη ὑπεγράφη τῇ 20, καὶ ὁ Σουλτάνος ἐδέχθη τὸ περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων πρωτόκολλον τῆς 22 μαρτίου. Ἡμεῖς ὅμως ἐν ὅσῳ δὲν γνωρίζομεν τὸ πῶς ἡ ἀποδοχὴ αὕτη ἐκφράζεται, δὲν δυνάμεθα σαφῶς νὰ περινοήσωμεν τὴν μέλλουσαν τύχην μας. Εἴη δὲ αὕτη κατὰ τὰς εὐχὰς ἡμῶν καὶ κατὰ τὸ δίκαιον!

Τῷ Κ. Μεταξᾷ, Ἐκτάκτῳ Ἐπιτρόπῳ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα.

Αἰγίνη, 22 σεπτεμβρίου 1829.

Ἡ ὑπὲρ ὑμῶν ψῆφος τῆς κυβερνήσεως, τὴν ὁποίαν τὰ ἀξιωματι-

κὰ γράμματα σᾶς φέρουσι, ἀναπαύσει πάντως ὑμᾶς, ἄλλως τε καὶ ἀνανεουμένη διὰ τῶν παρόντων ὀλίγων στίχων.

Ἀλλ' ἓν μόνον σᾶς παρακαλῶ, νὰ μετριάσετε τὰς δαπάνας· εἰ δὲ μὴ, ἡ χρεωκοπία ἐγγὺς, καὶ τότε οὐδεὶς πληρωθήσεται, καὶ ἔσται ὁ τάραχος ἀδιάφευκτος καὶ πλατύς.

Οἱ πεμπτοὶ τῶν Μεγάρων ἐνταῦθα εὑρίσκονται, ζητοῦντες ἀργύριον· καὶ τὸ μὲν σχέδιόν σας ὑπάρχει λελογισμένον καλῶς, ἀλλ' ἐγὼ ὀκνῶ νὰ τοὺς δώσω εἰς νόμισμα τὴν δηλουμένην ποσότητα· διότι πόθεν ἀγοράσουσι βόας; Ἂν ἀπὸ τὴν Ἀσίαν, θέλουσι μολυνθῆ ἀπὸ τὸν λοιμὸν τὸν θανατώσαντα τὰ ζῶα εἰς πολλὰ τῆς Πελοποννήσου· ἂν ἀπὸ τὴν Ῥούμελην, πῶς θέλουσι κάμῃ; περὶ τούτων πάντων θέλομεν τοὺς ἐρωτήσῃ. Ἔπειτα εἴμεθα καὶ τόσον στενοχωρημένοι ἀπὸ χρήματα, ὥστε πολὺ θέλει μᾶς ἀνοίξῃ ἡ δόσις 8 ἢ 10,000 ταλλήρων. Ὁ Θεὸς ὅμως βοηθός· βοηθοὶ δὲ ἂς γινώμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς, αὐστηροτάτην καὶ ἀκροτομωτάτην οἰκονομίαν ἐπιτηδεύοντες.

Περὶ τῆς σπουδῆς ἣν θέλετε καταβάλῃ ὅπως ἀναπαύσετε ἐν πᾶσι τὸν στρατηγὸν Τρέζελον, δὲν ἀμφιβάλλω, διότι καὶ ἡ τοῦ στρατοπέδου σύστασις μεγάλην ἔχει ῥοπὴν ὑπὲρ τῶν ἐπαρχιῶν τῶν εἰς τὴν διοίκησιν ὑμῶν ἐπιτετραμμένων.

Ἔχομεν τέλος τὴν περὶ ἐπικυρώσεως τῆς εἰρήνης ἀξιωματικὴν εἴδησιν, λαβόντων αὐτὴν τῶν κυρίων Δώκινς καὶ Ῥουάν. Πλὴν οὐδὲν σαφὲς μᾶς λέγουσι περὶ τῶν ὅρων τῆς συνθήκης ὡς πρὸς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ μόνον ἐπανακυκλοῦσιν ὅτι ὁ Σουλτάνος ἐδέχθη τήν τε Λονδίνειον συνθήκην καὶ τὸ πρωτόκολλον τῆς 22 μαρτίου· ὅπερ δὲν ἀρκεῖ ἵνα εἴπωμεν ὅτι τὰ τῆς Ἑλλάδος ἔλαβον τελείαν τὴν κρίσιν αὐτῶν καὶ διάθεσιν. Θρυλλεῖται ὅμως ἤδη ὅτι ἡ μεταξὺ τῶν κόλπων Βώλου καὶ Ἄρτης ἤπειρος δίδεται εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τοῦτο μόνον ἐξεύρω· ἂν δὲ μάθω καὶ ἄλλα, σᾶς τὰ γράφω. Ἐπερείδομαι ὅλως εἰς τὴν ὑμετέραν σπουδήν.

Τῷ Κ. Μεταξᾷ, Ἐκτάκτῳ Ἐπιτρόπῳ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα.

Αἰγίνῃ, 23 σεπτεμβρίου 1829.

Ὅτι μὲν ἀναγκαῖον τὸ νὰ βοηθηθῶσι ταχέως οἱ τῶν Μεγάρων κάτοικοι, τὸ γνωρίζει καὶ ἡ κυβέρνησις, καὶ τὴν ὑμετέραν ὑποτύπωσιν ἔλαβε περὶ τοῦ τρόπου τῆς χορηγήσεως. Ἀλλ' ἡμεῖς πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες τὴν πεῖραν τοῦ παρελθόντος ἔτους, καθ' ὃ ἐδόθη μὲν ἀργύριον, ἡ δὲ γεωργία οὐδὲν ὠφελήθη, διστάζομεν νὰ ἐνδώσωμεν, ἄλλως τε καὶ ἐξηντλημένων τῶν δημοσίων πόρων, καὶ ἀδυνάτου καθισταμένου νὰ δαπανήσωμεν 10 ἢ 12,000 τάλληρα περὶ τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην.

Τοῦτο ὅμως δυναμένη, καὶ ποιεῖ ἡ κυβέρνησις· παρέχει δηλαδὴ εἰς ὑμᾶς 30,000 γρόσια, ὧν τὰς μὲν 20,000 διὰ ἀγορὰν βοῶν, τὰς δὲ 10,000 διὰ ἀγορὰν κριθῆς (*).

Καὶ ὑμεῖς θέλετε δώσῃ τὴν ποσότητα ταύτην ἐπὶ συνθήκῃ νὰ χρησιμεύσῃ ὅπως ὑποδεικνύομεν, σημειοῦντες ἡμῖν ἔπειτα πόσοι μὲν βόες ἠγοράσθησαν, πόση δὲ γῆ ἐσπάρη, διότι ἡ κυβέρνησις καὶ διὰ ἐπίτηδες ἐπιθεωρητοῦ ἐκεῖσε ἀποσταλησομένου θέλει θηρεύσῃ τὸν ἔλεγχον τῆς τοῦ χορηγήματος χρήσεως.

Ἐφ' ὑμᾶς δὲ ἐν τοσούτῳ θέτει τὴν πᾶσαν εὐθύνην, παρεγγυῶσα νὰ προσέξετε καὶ λάβετε στερεωτάτας ἀσφαλείας περὶ τῶν ἀνθρώπων οὓς θέλετε τάξῃ ἐπὶ τὴν τοιαύτην ὑπουργίαν, ἐξηγούμενοι καὶ πρὸς τοὺς κατοίκους ὅτι πρέπει νὰ ὑποσχεθῶσι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ ταμεῖον τὰ λαμβανόμενα, ὅταν καὶ ὅπως συμφωνήσετε μετ' αὐτῶν.

(*) Τότε τὸ γρόσιον ὑπῆρχε τὸ δέκατον πέμπτον μέρος τοῦ διστήλου.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Αἰγίνῃ, 23 σεπτεμβρίου 1829.

Εὐχαρίστως ἔλαβεν ἡ κυβέρνησις διὰ τοῦ ὑμετέρου ὑπασπιστοῦ Κ. Κανούση καὶ τὰς ἐμφανίσεις ὑμῶν καὶ τὰς σταλείσας δύω σημαίας.

Καὶ κατωρθώσατε ἄρα διπλοῦν κατόρθωμα, τοῦ ὁποίου εἶχε καὶ χρείαν μεγίστην ὁ ὑφ' ὑμᾶς στρατὸς πρὸς διασκέδασιν τῆς κακῆς ὑπολήψεως τῆς προελθούσης ἐκ τῆς περὶ Θήβας φυγῆς· διπλοῦν δηλαδὴ, διότι τὸ στράτευμα ἐπιδεῖξαν θαυμασίαν στερεότητα καὶ ἀνδρείαν, κατηνάγκασε τοὺς Τούρκους εἰς σύμβασιν ἥτις θέλει θεραπεύσῃ τοὺς λογισμοὺς τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα χαλεπώτερον διακειμένων κυβερνήσεων. Ἡμεῖς δὲ διατάσσομεν νὰ δημοσιευθῶσι διὰ τῶν ἐφημερίδων ἥτε περίληψις τῆς ἐμφανίσεώς σας καὶ ἡ γενομένη σύμβασις μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν ἐγγράφων.

Ἐνταῦθα συνάπτομεν καὶ προσταγὴν πρὸς τὸν αὐτόθι θαλασσάρχην (commandant de la station) ἵνα ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν διαπεραίωσιν τῶν ἀσθενῶν καὶ πληγωμένων Τούρκων· καὶ τοῦτο πρὸς χρῆσιν σας.

Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι ἐκ τῆς ἐντεύξεώς σας μετὰ τοῦ ἡμετέρου πληρεξουσίου τοποτηρητοῦ καὶ τοῦ μέλους τοῦ ἐπιμελητηρίου θέλετε μείνῃ παντάπασιν εὐχαριστημένοι.

Καὶ θέλομεν νὰ ἐκφράσετε πρὸς τὸν στρατὸν δι' ἡμερησίου διαταγῆς τὴν εὐδοκίαν τῆς κυβερνήσεως διά τε τὰς τελευταίας αὐτοῦ πράξεις καὶ διὰ τὸ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συμβάσεως πιστὸν καὶ ἀνεπίληπτον, ἐφ' ᾧ σᾶς συγχαίρομεν.

Περὶ τῶν ὅρων τῆς εἰρήνης ὡς πρὸς τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα δὲν ἔχομεν εἰδήσεις σαφεῖς, ἀλλὰ μόνον τὰ παρὰ τῶν ἐνταῦθα Εὐρωπαϊκῶν πρακτόρων λεγόμενα μᾶς δίδουσιν αἰσίους οἰωνισμούς.

Πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπήν.

Αἰγίνῃ, 24 σεπτεμβρίου 1829.

Ἐπειδὴ τὸ 6΄. ἄρθρον τοῦ τρίτου ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει ἐθνικῆς συνελεύσεως, τῇ 26 ἰουλίου ἐκδοθέντος, ἐπιβάλλει εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ προσδιορίσῃ τὰ ἐθνικὰ κτήματα τὰ ἐσόμενα ὑποθήκη τῆς ἐθνικῆς τραπέζης ἀντὶ τῶν κεφαλαίων καὶ τόκων τῶν ὀφειλομένων εἰς τοὺς συμμετόχους αὐτῆς, τούτου χάριν προσκαλοῦμεν ἕκαστον ὑμῶν, κύριοι, κατὰ τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ μέρος νὰ φροντίσῃ καὶ διαπράξῃ ἄνευ ἀναβολῆς ὅσα ἀναγκαῖα πρὸς ἐκτέλεσιν πλήρη τῶν τοῦ προδηλωθέντος ψηφίσματος διατάξεων.

Καὶ δὴ πρώτιστα πάντων θέλετε λογαριάσῃ ὅλα ὁμοῦ τά,τε κεφάλαια καὶ τοὺς τόκους ὅσα ἡ τράπεζα ὀφείλει, διπλασιάζοντες μάλιστα ἢ καὶ τριπλασιάζοντες τὴν ποσότητα ὡς ἐκ τῆς ὑποθέσεως ὅτι, διδομένου παρὰ τῆς κυβερνήσεως νέου ἐγγυήματος, καὶ οἱ χρηματίαι θέλουσι προσφέρῃ νέα κεφάλαια εἰς τὴν τράπεζαν· διότι καὶ ἐφιέμεθα καὶ ἐλπίζομεν ὅτι τὸ ἔθνος παρὰ τῶν Ἑλλήνων μᾶλλον θέλει λάβῃ τὴν τοιαύτην βοήθειαν.

Ἀφ' οὗ δὲ ὁρισθῇ ἡ ποσότης ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἡ κυβέρνησις θέλει ὑποθηκεύσῃ δημόσια κτήματα, τότε πρέπει νὰ γείνῃ ἡ ἐκλογὴ τῶν κτημάτων τούτων, καὶ ἔπειτα νὰ ἐκτιμηθῶσι, καὶ διὰ πράξεων ἐννόμως τε καὶ πασιφανῶς διωμολογημένων νὰ καταδειχθῶσιν ἥ,τε ποιότης καὶ ἡ ἔκτασις καὶ ἡ τιμὴ αὐτῶν.

Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐκλογῆς, καλὸν ἦτον νὰ ἐγίνετο συνάμα ἔν τε τῇ Πελοποννήσῳ καὶ τῇ στερεᾷ Ἑλλάδι καὶ τῷ Αἰγαίῳ ἐκ τῶν κτημάτων ὅσων τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα εἶναι καὶ γνωστότερον καὶ εὐδοκιμώτερον· καθ' ὃ ἴσως καταλληλότερα θέλετε κρίνῃ τοὺς σταφιδαμπελῶνας τῆς Κορίνθου, τοὺς ἐλαιῶνας τῶν Σαλώνων, καὶ τὰς ἁλικὰς τοῦ Αἰγαίου.

Περὶ δὲ τῆς καταμετρήσεως καὶ ἐκτιμήσεως τῶν κτημάτων τούτων, θέλετε μᾶς προβάλῃ ἐπιτροπὰς πραγματογνωμόνων σταλησο-

μένων κατὰ τοὺς τόπους, μεταξὺ τῶν ὁποίων συμφέρει νὰ εὑρίσκωνται καὶ πολῖται γνωστοὶ καὶ εὐϋπόληπτοι παρὰ τοῖς κεφαλαιούχοις.

Τὰ ἀφηγήματα (procès verbaux) τῆς ἐκτιμήσεως καὶ ὅσα ἄλλα ἔγγραφα εἰς αὐτὴν ἀναφέρονται, θέλουσιν ἐπικυροῦσθαι παρὰ τῶν ἑκασταχοῦ δημοσίων ἀρχῶν.

Ἡ δὲ ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπὴ θέλει προσθέσῃ καὶ αὐτὴ τὴν ἰδίαν ἑαυτῆς ἐκτίμησιν κατὰ τὰ διδόμενα ὅσα τῇ προσφέρει ἡ ἐν χερσὶν αὐτῆς διοίκησις.

Καὶ πάλιν ἀναμιμνήσκομεν τὸ ἀναγκαῖον τῆς ἐννόμου περιβολῆς τῶν τοιούτων πράξεων, καθότι καὶ πρόθεσιν καὶ χρέος ἔχομεν νὰ τὰς δημοσιεύσωμεν μετὰ τοῦ ψηφίσματος τοῦ θεσπίσοντος τὴν ὑποθήκην, καὶ ἔσονται ἄρα κριταὶ αὐτῶν ὄχι μόνον οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀλλογενεῖς χρηματίαι.

Τῷ Κ. Τσούνῃ, γενικῷ Ἐφόρῳ τῶν Τελωνείων.

Αἰγίνῃ, 24 σεπτεμβρίου 1829.

Μετὰ πολλῆς σπουδῆς τε καὶ εὐδοκίας ἀνέγνωμεν τὰς ἐμφανίσεις ἃς ἐκομίσατε πρὸς ἡμᾶς ἐπιστρέφοντες ἀπὸ τῆς εἰς τὸ Αἰγαῖον περιοδείας.

Τούτων δὲ τῶν ἐμφανίσεων τὰ μὲν ἀναφερόμενα εἰς θεμελιακὰς μεταῤῥυθμίσεις, οἷον τὴν σύστασιν τῶν λοιμοκαθαρτηρίων, τὰ καθήκοντα τῶν ἐπιθεωρητῶν, καὶ τὰ κατὰ τῆς λέπρας προφυλακτικὰ προνοήματα, θέλουσιν ὅσον οὔπω σταλῆ νὰ ἐξετασθῶσι καὶ συζητηθῶσι παρὰ τῆς Γερουσίας. Τὰ δὲ λοιπὰ, ἤγουν αἱ προτάσεις ὑμῶν αἱ πρὸς κανονισμὸν τῆς τελωνιακῆς ὑπηρεσίας, ἀμέσως πέμπονται πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπὴν, προσκαλουμένην νὰ ἀκούσῃ μὲν τὰς παρατηρήσεις σας, νὰ μᾶς ἀπαγγείλῃ δὲ καὶ τὴν γνώμην

αὐτῆς, καθότι προτιθέμεθα ἀνυπερθέτως νὰ βάλωμεν εἰς ἐνέργειαν τὰ παρ' ὑμῶν γνωματευόμενα.

Σᾶς προτρέπομεν ἐπὶ τούτοις νὰ τελειώσετε τὸ ἔργον ὑμῶν, διδόντες καὶ κατάλογον τῶν διορισθησομένων προσωρινῶς εἰς ἀμφότερα τὰ χρέη λιμεναρχικά τε καὶ δασμοτελωνικὰ, κοινολογούμενοι περὶ τοῦ καταλόγου καὶ μετὰ τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς καθ' ὅσα ἀνήκουσιν εἰς τὸ μέρος αὐτῆς.

Τούτων δὲ περανθέντων, ἔχετε τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιμεληθῆτε τὰς ἰδίας σας ὑποθέσεις ἐπὶ δύω μῆνας, μετὰ τοὺς ὁποίους ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπαναλάβετε τὴν ἐφορίαν σας ἢ νὰ ἀναδεχθῆτε κἂν ἄλλα χρέη· διότι ἐφ' ἑκατέρων πολὺ κερδήσει ἡ ἐπιμέλεια τῶν δημοσίων.

Τῷ Ναυάρχῳ Κ. Δεριγνῇ.

Αἰγίνῃ, 25 σεπτεμβρίου 1829.

Μετὰ σπουδῆς ἀποκρίνομαι πρὸς τὸ ἀπὸ τῆς χθὲς ἔντιμον γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Τὰ παρὰ τοῦ ναυάρχου Κ. Εὔδενος κριθέντα ὑπὲρ τῆς ἐμπορίας λόγῳ τῆς διαπεπραγμένης εἰρήνης, δέν μοι φαίνονται παραδεκτέα σήμερον καὶ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καί τοι ὑπερποθούσης τὴν χρῆσιν αὐτῶν, καὶ ἀμέσως παραδεξομένης αὐτὰ, ἀφ' οὗ αἱ συμμαχοῦσαι Δυνάμεις τῇ ἀπαγγείλωσι τὸ περὶ τῆς θέσεώς της σαφές. Νῦν δὲ δυνάμεθα μὲν νὰ ἀφήσωμεν τὰς οὐδετερευούσας σημαίας νὰ καταπλέωσιν εἰς τοὺς ἀποκεκλεισμένους λιμένας τε καὶ παράλια, ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ δημοσιεύσωμεν ἀγγελίαν πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ πρὸς τοὺς ἐμπορευομένους ὅτι αἴρεται ὁ ἀποκλεισμός.

Περὶ δὲ τοῦ συμβάντος καθ' οὗ παραπονεῖται ὁ ναύαρχος Κ. Δεριζαμέλας, ἡ πρὸς τὸν Βάρωνα Κ. Ρουὰν ἀπόκρισις τοῦ Γραμματέως τῆς ἐπικρατείας θέλει δείξῃ, ἐλπίζω, ὅτι αὐτὸ οὔτε ἐκ προαιρέσεως οὔτε ἐκ προσταγῆς τῆς κυβερνήσεως ἐγένετο.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Αἰγίνη, 26 σεπτεμβρίου 1829.

Πολλὰ λυποῦμαι μανθάνων τὰ δύω αἴτια δι' ἃ μένεις ἔτι ἐν Γενεύῃ. Καὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου, τοῦ περὶ τὴν ὑγείαν τῆς κυρίας Εὐνάρδου, ἐλπίζω ὅτι, ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἤδη ἀναλαβούσης τελέως αὐτῆς, ἔπαυσε, περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, προσδοκῶ καὶ τούτου τὴν ἀφαίρεσιν ἐκ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων.

Ἡ εἰρήνη ὑπεγράφη ἐν Ἀδριανουπόλει τῇ 2 (14) σεπτεμβρίου, καὶ ἡ Πόρτα ἐδέχθη τήν τε συνθήκην τῆς 6 ἰουλίου καὶ τὸ πρωτόκολλον τῆς 22 μαρτίου. Μετὰ δὲ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἐπικυρώσεων θέλουσι διαπραγματευθῆ, ὡς λέγεται, περὶ τῶν παρεπομένων εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς τε συνθήκης καὶ τοῦ πρωτοκόλλου.

Ὁποία ὅμως καὶ ἂν ἦναι ἡ ἔκβασις τῶν διαπραγματειῶν τούτων, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ διαφυλάξῃ ἐν τοσούτῳ ἡ ἐνταῦθα κυβέρνησις τὴν εὐταξίαν τοῦ τόπου, καὶ οὕτω νὰ συντελέσῃ τὸ κατὰ δύναμιν καὶ αὐτὴ εἰς πλήρωσιν τῶν εἰρηνικῶν τε καὶ εὐεργετικῶν βουλῶν τῶν συμμαχικῶν αὐλῶν· δηλαδή, ἄλλως εἰπεῖν, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ βοηθηθῇ ἡ κυβέρνησις αὕτη ἐπὶ τοῦ ἐνεστῶτος φθινοπώρου διὰ ποσότητος τοὐλάχιστον 1,000,000 καὶ ἡμίσεος φράγκων. Καὶ πάλιν λοιπὸν σοὶ λέγω ὅσα καὶ ἐν τοῖς γράμμασί μου τῆς 12 (24) αὐγούστου. Τὸ δὲ χείριστον, ὅτι τὸ ὑστέρημα τοῦ ταμείου μας προέρχεται ἐν μέρει ἀπὸ τὸ κράτημα τῶν 500,000 φράγκων, τὰ ὁποῖα ἡ φιλοτιμία τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως ηὐδόκησε μὲν νὰ μᾶς πέμψῃ ὡς χορήγημα καθυστεροῦν τέταρτον ἤδη μῆνα διὰ κομιστοῦ τοῦ Κ. Βάρονος Ρουάν, δὲν ἐλάβομεν δὲ εἰσέτι δι' ἔλλειψιν ἀγνοῶ ποίου διατάγματος ἀναγκαίου εἰς τὴν αὐτῶν παροχήν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, χρέος μου ἔκρινα νὰ κρούσω ὅλας τὰς θύρας, καὶ κρούων οὐ παύομαι μέχρι κόρου καὶ ἐνοχλήσεως. Καὶ ἤλπιζα μὲν, ὥς σοι προέγραφα, προπαροχήν τινα ἐκ τοῦ δανείου, ἔχων βεβαίαν τὴν κατὰ τὸν αὔγουστον διάπραξιν αὐτοῦ, ἀλλὰ σή-

μερον εἰς μόνην τὴν θείαν πρόνοιαν ἐλπίζω. Καὶ ταῦτα σοι μηνύω ὅπως ἐκ παντὸς τρόπου φροντίσῃς νὰ ἔλθῃς εἰς βοήθειαν ἡμῶν.

Μοὶ σημειοῖς διὰ τῶν γραμμάτων σου τῶν 8 καὶ 11 αὐγούστου ὅτι τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον χρήζει τῆς συγκαταθέσεως τῶν βουλῶν πρὸς τὸ δοῦναι τὴν ἐγγύησιν· ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι ἀδύνατον πρὸ τοῦ φεβρουαρίου ἢ τοῦ μαρτίου νὰ ἐλπίσωμεν δάνειον. Ἐν τοσούτῳ ὅμως ἐὰν δὲν μᾶς δώσωσι νὰ πληρώσωμεν τὸ ναυτικὸν, τὸ στρατιωτικὸν, καὶ τὸ ὑπηρετικὸν, καὶ προσέτι νὰ σπείρωμεν τὰς κεχερσωμένας γαίας ἃς παρὰ τῶν Τούρκων λαμβάνομεν, μέλλοντες νὰ τοὺς ἀποζημιώσωμεν, τότε καὶ τὸ ὀλίγον καλὸν ὅπερ ἔγεινε, θέλει χαθῆ, καὶ πολὺ ἁδρότεραι καταβολαὶ θέλουσι χρειασθῆ εἰς λύτρωσιν τοῦ ἀθλίου τούτου τόπου ἀπὸ τῆς ἀπωλείας.

Μοὶ ἀναφέρεις ἔτι περὶ τῶν ὑπὲρ τοῦ παλαιοῦ χρέους ἐνεργειῶν. Περὶ τούτου γνωρίζεις ὅτι παντάπασι συμφρονῶ μετὰ σοῦ, ἀλλὰ βλέπεις καὶ ἐξ ὅσων ἄρτι ἐξέθεσα, ἂν δύναμαι πρὸς τὸ παρὸν νὰ συμπράξω τὰ τοιαῦτα.

Ἔρχομαι ἤδη εἰς τὰς αἰτουμένας διασαφήσεις περὶ τῶν ἀσφαλειῶν ἃς ὁ τόπος δύναται νὰ προσφέρῃ πρὸς εὐκολωτέραν διαπραγμάτευσιν τοῦ δανείου. Ἀλλ' εἰς ποῖον θέλομεν προσφέρῃ τὰς ἀσφαλείας; ὄχι βέβαια εἰς τοὺς δανειστὰς, ἔχοντας τὴν ἐγγύησιν τῶν Δυνάμεων, καὶ τὸ χρεωλύσιον τὸ ἐξ αὐτοῦ τοῦ δανείου συσταθησόμενον. Ἂν δὲ εἰς τὰς ἐγγυωμένας Δυνάμεις, αἱ παροῦσαι ἡμῶν διασαφήσεις δὲν δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἀξιόχρεοι· ἔσονται δὲ τοιαῦται, καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν θέλουσι δείξῃ εἰς αὐτὰς ἐπὶ τοῖς δανειζομένοις, ὅταν γνωρίσωμεν πόση μὲν ἔσται ἡ ὅλη χώρα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, πόσαι δὲ αἱ πληρωθησόμεναι εἰς τοὺς Τούρκους ἀποζημιώσεις, καὶ ποίας συνθήκας δύναται ἡ Ἑλλὰς νὰ κάμῃ μετὰ τῶν ἔξω δανειστῶν, καὶ ποίους τέλος χρηματικοὺς πόρους θέλει πορισθῆ ἐκ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἐγγυήσεως.

Αἱ πρόσοδοι τῆς Ἑλλάδος ἐδιπλασιάσθησαν σχεδὸν ἀφ' ὅτου ἐγὼ ἦλθον. Τὸ μὲν παρελθὸν ἔτος ἔδωκαν περὶ τὰ 3,000,000 φράγκων, τὸ δὲ παρὸν ὑπόσχονται περὶ τὰ 5,000,000, ἂν ἡ σταφὶς τῆς Κο-

ρίνθου δὲν πέσῃ· ἀλλὰ ταῦτα εἶναι σταγὼν ὕδατος εἰς τὸν ὠκεανὸν, διότι ὅλα λείπουσιν εἰς τὸν ἀπηρημωμένον τοῦτον τόπον, οὐδὲ δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν ἄνευ μεγάλων ἀναλωμάτων. Ἐὰν εἶχα τὸ ἔτος τοῦτο νὰ ἀγοράσω τινὰ ζεύγη βοῶν, καὶ νὰ δανείσω εἰς τὰς κοινότητας ἑκατομμύριά τινα γροσίων, ἠθέλαμεν ἔχει καὶ κάμπους γεωργημένους, καὶ χωρία ἀναστημένα, καὶ σχολεῖα, κτλ. Ἀλλὰ τῶν χρημάτων λειπόντων, τὸ πᾶν ὀλιγοδρανεῖ (languit), καὶ τὰ γινόμενα γίνονται ἐπιμόχθως τε καὶ ἰσχνῶς κατά τε τὸ ὑλικὸν καὶ τὸ ἠθικόν.

Ἡ Γαλλία μᾶς δίδει μὲν ἀπὸ τοῦ ἀπριλίου μηνὸς 100,000 κατὰ μῆνα διὰ τὴν σύστασιν καὶ διάσωσιν τοῦ τακτικοῦ σώματος, ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἀρκοῦσιν. Ἀπαιτοῦνται διὰ τακτὰ στρατεύματα καὶ στρατῶνες καὶ νοσοκομεῖα, τὰ ὁποῖα ἐξ ἀνάγκης καὶ κατασκευάζομεν καὶ συγκροτοῦμεν. Ἔχομεν εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα 12 ἢ 14,000 ψωμοφάγους τὰ ὅπλα φέροντας, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ πληρόνωμεν ἵνα μὴ στασιάζωσιν. Ἔχομεν τέλος καὶ περὶ τὰ εἴκοσι πολεμικὰ σκάφη, ἔχομεν δικαστικὸν διάκοσμον, καὶ ὅλα ταῦτα χρειάζονται πληρωμάς. Πῶς λοιπὸν νὰ ἐπαρκέσωμεν, προσοφείλοντες νὰ ἐπιστρεφώμεθα καὶ πρὸς τὴν πεῖναν καὶ ἀθλιότητα πολλοτάτων Ῥουμελιωτικῶν οἰκογενειῶν;

Ταῦτα σοι γράφω ἵνα, καιροῦ δοθέντος, σοὶ χρησιμεύσωσιν ἐπὶ τὸ σκοπούμενον. Τοὺς ἐπιτρόπους ἀκόμη δὲν διώρισα, διότι πρῶτος πρέπει νὰ ἀρχίσῃς, νομίζω, τὴν διαπραγματείαν, μεθ' ὃ ἐλεύσονται καὶ αὐτοί, καὶ πράξουσι κατὰ τὰς ὁδηγίας σου. Καὶ ἂν δὲν δυνηθῇς νὰ διατρίψῃς πολὺ εἰς Παρισίους, δέχομαι νὰ ἀφήσῃς ἀντὶ σοῦ τὸν πατέρα τοῦ Κ. Λυττερόθου, πρὸς ὃ καὶ ἀξιωματικὸν γράμμα θέλω σοι στείλῃ διὰ τῆς προσεχοῦς εὐκαιρίας.

Πρὸς τοὺς Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους καὶ Προσωρινοὺς Διοικητάς.

Ἐπὶ τῆς *Ἑλένης*, 1 ὀκτωβρίου 1829.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ διαπράξωμεν ἄνευ μελλήσεως τὰ ὑπὸ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως διαταχθέντα διὰ τοῦ ἑνδεκάτου ψηφίσματος, συνεστήσαμεν τὴν ἐπὶ τῆς δημοσίας παιδείας καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείαν, ἐπιμεληθησομένην τῶν ἐν τῷ ψηφίσματι ἐκείνῳ σημαινομένων. Ἀλλ' ἐπειδὴ αὕτη χρήζει πάντως πρὸς τοῦτο καὶ τῆς σπουδαίας, ἐνεργοῦ τε καὶ συντονωτάτης συμπράξεως ὑμῶν τε καὶ τῶν συναρχόντων, σᾶς προσκαλοῦμεν σήμερον, κύριοι, εἰς αὐτὴν, ζητοῦντες παρ' ὑμῶν ἀκριβεστάτας καὶ κυριωτάτας πληροφορίας περὶ τῶν ἐφεξῆς.

ά. Εἰς τὰς παρ' ὑμῶν διοικουμένας ἐπαρχίας ὑπάρχουσι σχολεῖα ἐνεργοῦντα, ἢ ὄχι;

Ἐὰν τὸ πρῶτον, νὰ μᾶς εἴπητε τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ποσότητα, τῶν μαθητῶν τὸν ἀριθμὸν, τίνες οἱ διδάσκαλοι, καὶ ἐκ ποίων πόρων τὰ σχολεῖα ταῦτα διατηροῦνται. Ταῦτα δὲ πάντα ἐν πίνακι, ἐν τῷ ὁποίῳ θέλετε σημειώσῃ ὄχι μόνον τὸ ἀρίθμημα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν μαθητῶν, καὶ διασαφήσει πληρέστατα τὰ περὶ ἤθους καὶ ἱκανότητος τῶν διδασκάλων.

Ἐὰν δὲ δὲν ὑπάρχωσι σχολεῖα εἰς τὸ ὑφ' ὑμᾶς τμῆμα, νὰ μᾶς φανερώσετε ποία μὲν ἡ διάθεσις τῶν κατοίκων πρὸς συντέλεσιν καὶ συγκατασκευὴν τῶν ἀναγκαίων σχολείων, ποῖαι δὲ καὶ αἱ ἐκ τοῦ τόπου εὐπορίαι περὶ τὸ ὑλικόν.

Ἐπειδὴ δὲ ἀφ' ὅτου διατρίβετε περὶ τὴν διοίκησιν πολλάκις μᾶς ἀνεφέρατε περὶ τῶν σπουδαίων τούτων πραγμάτων, ἐπιθυμοῦμεν ἤδη νὰ μᾶς στείλετε τὸ συγκεφαλαίωμα ὅλων ἐκείνων τῶν ἐμφανίσεων, σημειοῦντες αὐτῶν τὴν ἔκδοσιν καὶ τὸν ἀριθμόν.

6'. Τὸ αὐτὸ νὰ πράξετε καὶ περὶ ὅλων τῶν προτάσεων ὅσας μᾶς προετείνατε περὶ μοναστηρίων, τῶν ὁποίων μέρος τῶν εἰσοδη-

μάτων δύναται νὰ μᾶς βοηθήσῃ εἰς τὰς περὶ τὴν δημοσίαν παιδείαν δαπάνας· διότι, ἔχοντες καὶ ἄλλοθεν περὶ τούτων πληροφορίας, θέλομεν νὰ τὰς συγκρίνωμεν πρὸς τὰς παρ' ὑμῶν ἢ ἄλλοτε μεταδοθείσας ἢ νῦν μεταδοθησομένας· καὶ φροντίσατε καὶ εἰς τοῦτο τὸ συγκεφαλαίωμα νὰ σημειώσετε τούς τε ἀριθμοὺς καὶ τὰς ἡμέρας τῶν προγενομένων ἐμφανίσεών σας.

γ'. Ἐπειδὴ ἐνδέχεται προλαβόντως νὰ μὴ ἐκάμετε μνείαν περὶ Ἐκκλησιῶν ἢ τοιούτων ἱδρυμάτων ἱδρυθέντων ἐπὶ τοῦ 1821 φιλαδέλφοις δαπάναις τῶν τε αὐτόθι χριστιανῶν καὶ τῶν ἐπὶ ξένης ὁμοδόξων, διὰ τοῦτο νὰ μᾶς εἴπητε ἤδη ἐὰν παρ' ὑμῖν ὑπάρχωσι καὶ τοιαῦται Ἐκκλησίαι ἢ ἱδρύματα, ἢ ὄχι. Καὶ ὑπαρχόντων, νὰ μᾶς δώσετε πᾶσαν διασάφησιν περί τε τῶν μέχρι τοῦδε ἐπὶ τούτοις συλλεγέντων χρημάτων, καὶ τῆς χρήσεως καὶ οἰκονομίας αὐτῶν.

Περὶ πάντων τούτων ἐφιέμενοι λαβεῖν ὅσον ἔνεστι ταχεῖαν ἀπάντησιν, πεποίθαμεν ὅτι μετ' ἐνεργεστάτου ζήλου θέλετε ἐκπληρώσῃ τὰ ἐντελλόμενα.

Τῷ πληρεξουσίῳ Τοποτηρητῇ.

Αἰγίνῃ, 2 ὀκτωβρίου 1829.

Ἀμέσως ἀποκρινόμεθα πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1218 ἐμφάνισίν σας. Ἐνταῦθα σᾶς συνάπτονται τέσσαρα διατάγματα· ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἀποβλέπει τὴν πληρωμὴν τῆς πέμπτης τριμηνίας καὶ τὰ περὶ τὰς ἀποζημιώσεις τὰς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ ὀφειλομένας εἰς τοὺς κακοπαθήσαντας τόπους ἐκ τῆς τῶν στρατιωτῶν ἀταξίας· διὰ δὲ τοῦ δευτέρου διαλύονται αἱ χιλιαρχίαι, καὶ ὁ στρατὸς διακοσμεῖται εἰς τάγματα· τὸ τρίτον προσδιορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ταγμάτων, καὶ ὀνομάζει τοὺς ταγματάρχας. Ἀφήσαμεν δὲ ἐν λευκῷ καὶ τὸν ἀριθμὸν, διότι ἐπιθυμοῦμεν νὰ τὸν συστείλωμεν εἰς δεκαπέντε τάγματα, ἤτοι εἰς 6,000 ἄνδρας, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ταγματαρχῶν, ἵνα, ἐὰν ἡ ὀλιγόστευσις εἰς δεκαπέντε τάγματα κατορθωθῇ, μὴ εὑρεθῶσιν εἰς

τὸν κατάλογον πέντε ταγματάρχαι περισσότεροι. Τέλος τὸ τέταρτον διάταγμα συνιστᾷ τὸ ταξιαρχικόν, τοῦ ὁποίου ἡ διοργάνωσις γενήσεται δἰ ἰδιαιτέρου κανονισμοῦ, ὁρίζοντος τόν τε βαθμὸν καὶ τὸν μισθὸν τῶν ἀξιωματικῶν, ἐνταχθησομένων μὲν εὐθὺς, ἀλλ' ἐσομένων διαθεσίμων, καὶ χρησιμευσόντων κατὰ τὰς περιπτώσεις εἴτε εἰς εἰδικὰς ἐπιτροπὰς εἴτε εἰς ἡγεμονείας στρατιωτικῶν σωμάτων.

Ἡ κυβέρνησις λοιπὸν θέλει σᾶς στείλῃ τὰ διπλώματα τῶν τε ταγματαρχῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν, ὅταν τῇ στείλετε τοὺς καταλόγους τῶν νεοσυστάτων ταγμάτων.

Τῆς δὲ προκειμένης μεταῤῥυθμίσεως διπλῆ ἡ ἀνάγκη, τὸ μὲν, ἵνα εἰσάξωμεν εὐταξίαν τινὰ εἰς τὸν στρατόν, τὸ δὲ, καὶ ἡ στενοχωρία τοῦ δημοσίου ταμείου. Διὰ τοῦτο μετ' ἀκριβεστάτου μέτρου πρέπει νὰ ἀποδειχθῶσιν οἱ ἀξιωματικοὶ, λαμβάνοντος ἑκάστου τάγματος τόσους μόνους, ὅσους χρειάζεται.

Καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν δὲ διὰ τοὺς κόπους οὓς μέχρι τοῦδε ἐκοπιάσατε πρὸς κατόρθωσιν τοῦ τοιούτου, καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλετε τὸ ἀποπερατώσῃ.

Τῷ Κ. Λυττερόθῳ εἰς Παρισίους.

Αἰγίνῃ, 3 ὀκτωβρίου 1829.

Πολλὰς εὐχαριστίας σᾶς ὀφείλω διὰ τὰ φιλικά σας γράμματα τῆς 8 καὶ τῆς 9 σεπτεμβρίου.

Τὰ τυπικὰ ἄροτρα ἅπερ μοι ἀναγγέλλετε, εὐγνωμονέστατα θέλω δεχθῆ, καὶ εἰς ἐνέργειαν θέλουσιν ἐμβῆ κατὰ τὸ Ἄργος, ὅπου θέλει εὐλογεῖσθαι τὸ ὄνομά σας. Νομίζω δὲ τὰ δοκίμια ταῦτα τόσον ἀναγκαιότερα, ὅσον βλέπω καὶ ἐγὼ τὸ ἄτοπον τῆς ἐν Ἑλλάδι χρήσεως ἀρότρων ἀπαιτούντων ἁδροτέραν κινητικὴν δύναμιν.

Πολύτιμος ἤθελεν εἶσθαι εἰς ἡμᾶς καὶ ὁ τέκτων Βεσσὼν, καὶ σᾶς δίδω καὶ πάλιν πληρεξουσιότητα νὰ συμφωνήσετε μετ' αὐτοῦ κατὰ τὸ συμφερώτερον καὶ νὰ μᾶς τὸν στείλετε.

Ἀνοίγων τὰ γράμματά σας, ἤλπιζα πρῶτον νὰ εὕρω μέσα καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Μαρσιάλου, καὶ οὐδεὶς ἄλλος παρ' ὑμᾶς δύναται νὰ ἐννοήσῃ μὲ πόσην μὲν ἀγωνίαν τὴν ἐζήτησα, μὲ πόσην δὲ λύπην δὲν τὴν ηὗρα. Καταλαμβάνω τὴν σιωπὴν τοῦ Μαρσιάλου, καὶ βαθύτατα θλίβομαι. Ἀλλ' εἴπατε αὐτῷ, παρακαλῶ, ὅτι πάντοτε ἐπερείδομαι εἰς τὴν περὶ τὸν δυστυχῆ τοῦτον τύπον εὔνοιαν καὶ προστασίαν του.

Ὁ Κ. Εὐνάρδος, καὶ πρὸ ὀλίγου ἔτι ἐν Γενεύῃ εὑρισκόμενος διὰ τὸ ἀσθενικὸν τῆς κυρίας συζύγου του, μοὶ ἐπρότεινε πρότασιν ἀσπασιωτάτην, ἐὰν μόνον θελήσετε νὰ μὲ βοηθήσετε· δέχεται δηλαδὴ τὴν πληρεξουσιότητά μου διὰ τὴν πραγματείαν τοῦ δανείου, ἂν καὶ ὁ κύριος πατήρ σας κατὰ πολλήν του χρηστότητα στέρξῃ νὰ τὸν διαδεχθῇ, μὴ δυνάμενον νὰ διατρίψῃ πολὺ εἰς Παρισίους. Τὴν μὲν ἀξιωματικὴν λοιπὸν ἐπιτροπὴν θέλω στείλῃ πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον κατὰ τὴν αἴτησίν του, ὑμᾶς δὲ παρακαλῶ νὰ καταπείσετε τὸν κύριον πατέρα σας νὰ μᾶς βοηθήσῃ, χρείας δοθείσης. Τοὺς δὲ ἐπιτρόπους τῆς κυβερνήσεως ἀκόμη δὲν στέλλω, διότι δὲν ἔχω νὰ τοὺς πληρώσω. Τοσαύτη εἶναι ἡ ἀπορία μας.

Ὅταν ὁ Κ. Μάτας φανῇ, θέλω πράξῃ περὶ αὐτὸν ὅ,τι ὠφέλιμον δύναμαι.

Τῷ Κ. Κοραῇ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 4 ὀκτωβρίου 1829.

Πρὸ πολλοῦ σᾶς χρεωστῶ καὶ εὐχαριστίας καὶ δικαιολογίας. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ μὲ κακίζετε διὰ τὴν μέχρι τοῦδε σιωπήν μου πρὸς τὸ γράμμα σας τοῦ μαρτίου, διότι κατεγινόμην νὰ λάβω πληροφορίας περὶ τῶν βιβλίων ἅπερ ἐστείλατε παρά τε τῶν εὐεργετῶν Ζωσιμάδων καὶ παρ' ὑμῶν κατὰ τὰ 1826 καὶ 27, περιέμενα δὲ καὶ τὰ στελλόμενα πάλιν βιβλία καὶ παρ' ὑμῶν καὶ παρὰ τοῦ φιλοπάτριδος κυρίου Μαύρου καὶ σ.

Ἔφθασαν λοιπὸν ταῦτα, καὶ ἤδη κατετάχθησαν εἰς τὴν ἀρχομένην βιβλιοθήκην, τὴν ὁποίαν σπουδάζομεν νὰ συστήσωμεν παρὰ τῷ τυπικῷ σχολείῳ τῷ ἐν Αἰγίνῃ διακοσμουμένῳ. Φθάσουσι δὲ καὶ τὰ τοῦ Κ. Ῥιζάρη, ἐλπίζω, ἐντὸς ὀλίγου.

Περὶ δὲ τῶν σταλέντων κατὰ τὰ 1826 καὶ 27, δὲν ὑπῆρξε τρόπος νὰ εὕρω οὔτε τί ἀπέγειναν, οὔτε ποῖοι τὰ ἔχουσιν· ἀποτέλεσμα καὶ τοῦτο, καθὼς καὶ ἄλλα πολλά, τῆς τότε δεινῆς ἀταξίας τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων.

Ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ κατασκευασθῇ ὅσον ταχέως καὶ αἱ χρεῖαι τὸ ἀπαιτοῦσι καὶ ἡμεῖς τὸ ἐπιθυμοῦμεν. Διὰ τὰ σχολεῖα χρειάζονται οἰκήματα· ἐγὼ δὲ φθάσας ἐνταῦθα εὕρηκα μόνον καλύβας ὅπου ἐσκεπάζοντο πλῆθος οἰκογενειῶν πεινaλέων. Ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου ὅμως τούτου τοῦ ἔτους ὑπάρχει ἐν Αἰγίνῃ τό,τε ὀρφανοτροφεῖον, περιέχον περὶ τὰ 500 παιδία καὶ παρ᾽ αὐτὸ, ἓν τυπικὸν σχολεῖον ἀρχόμενον ἤδη τοῦ ἔργου. Συνεστήθησαν δὲ καὶ πολλὰ ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα, καὶ ἤδη περὶ τὰ 6000 πτωχὰ παιδία ἀναγινώσκουσι, γράφουσι καὶ ἀριθμοῦσι. Θέλω δὲ οἰκοδομήσῃ καὶ ἄλλα τυπικὰ σχολεῖα, ὅταν λάβω τοὺς τρόπους, καὶ νῦν καταγίνομαι εἰς τὴν συλλογὴν τῶν περὶ τοῦτο ἀναγκαίων χρημάτων.

Ταῦτα σᾶς διαριθμῶ πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι γίνεται μέν τι καλὸν, ὄχι ὅμως ὅσον θέλω καὶ θέλετε.

Πεποίθετε δὲ ὅτι ὅσα βιβλία μᾶς στείλετε εἰς τὸ ἑξῆς, δὲν θέλουσι πάθῃ τὰ τῶν σταλέντων κατὰ τὰ 1826 καὶ 27. Ὅθεν στείλατέ μας ὅσα δύνασθε, καὶ ἅμα δεχθῆτε νὰ σᾶς προσφέρω 2000 φράγκα, ὄχι ἀντὶ τῶν προσταλέντων βιβλίων, ἀλλ᾽ ὡς πολλοστημόριον ἀπόδομα τῶν εἰς ὑμᾶς ὀφλημάτων τοῦ γένους.

Θέλει ἀπαριθμήσῃ ἡ Ἑλληνικὴ ἐφημερὶς τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν κατὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ γράμματός σας, πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς εὐεργετικῆς αὐτῶν διαθέσεως.

Καὶ ἐγὼ ἀναγκαιότατον κρίνω νὰ συλλέξωμεν καὶ ἐπαναγάγωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τοὺς νέους Ἕλληνας ὅσοι ἐπὶ προφάσει μαθήσεως

διαφθείρονται ἐν Εὐρώπῃ. Ἀλλὰ χρειάζεται πρότερον νὰ ἔχωμεν οἰκήματα νὰ τοὺς βάλωμεν, τὰ ὁποῖα, καθὼς σᾶς εἶπα, εἰσέτι στερούμεθα.

Περὶ δὲ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ Κ. Μακρῆ, ἀποφασίσατε τὸ συμφέρον μετὰ τοῦ Κ. Φωτίλα, καὶ ἂν δύνασθε, στείλατέ μας τὰ χρήματα ὅσα ὁ χρηστὸς ἀνὴρ ἀνέθεσεν εἰς τὰ τῆς παιδείας, διότι θέλομεν τὰ μεταχειρισθῇ καλῶς.

Τοῖς γερουσιασταῖς Κυρίοις Α. Μεταξᾷ καὶ Γ. Μαυρομάτῃ.

Αἰγίνῃ, 5 ὀκτωβρίου 1829.

Διορίζομεν τὸν μὲν Κ. Μεταξᾶν εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, τὸν δὲ Κ. Μαυρομάτην εἰς τὴν δυτικήν, ἵνα προεδρεύσωσι τὴν ἐπιτροπὴν τὴν ταχθησομένην παρὰ τοῦ ἡμετέρου πληρεξουσίου τοποτηρητοῦ πρὸς πληρωμὴν μὲν τῆς πέμπτης τριμηνίας εἰς τὸν στρατόν, μεταρρύθμισιν δὲ αὐτοῦ καὶ ἀνάπλασιν.

Ἐκ τοῦ συναπτομένου ἀντιγράφου τῶν πρὸς τὸν ἡμέτερον πληρεξούσιον τοποτηρητὴν δοθέντων ὁδηγημάτων μανθάνετε τὰ εἰς ὑμᾶς ἐμπιστευόμενα μεγάλα συμφέροντα.

Ἐπειδὴ δὲ πρόκειται δικαίου ἀπόδοσις οὐ μόνον εἰς τοὺς στρατιώτας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ τόπου, θέλετε φροντίσῃ νὰ σημειώσετε ὅλα τὰ παρὰ τούτων προσενεχθησόμενα παράπονα ὅσα τείνουσιν εἰς βλάβας ἰδιοκτησίας γενομένας παρὰ τῶν στρατιωτῶν, τὰ ὁποῖα καὶ θέλει κρίνῃ ἡ ἐπιτροπὴ προεδρευόντων ὑμῶν, αἱ δὲ ἀποζημιώσεις δοθήσονται τοῖς κατοίκοις ἐκ τοῦ τριμηνιαίου τῶν στρατιωτῶν μισθοῦ.

Περὶ πάντων δὲ τῶν τῆς νέας στρατιωτικῆς διοργανώσεως τὰ χρειώδη εἰς γνῶσιν θέλετε μάθῃ παρὰ τοῦ ἡμετέρου τοποτηρητοῦ, κατὰ τὰ πρὸς αὐτὸν παραγγελθέντα.

Καὶ εὔελπις εἰμὶ, κύριοι, ὅτι τὰ πάντα θέλετε διαπράξῃ κατὰ τὴν προσδοκίαν τῆς κυβερνήσεως, νεαρωτέραν καὶ χρησιμωτάτην ὑπουργίαν ταύτην παρεχόμενοι τῇ πατρίδι.

Τῷ Στρατάρχῃ Κ. Ὑψηλάντῃ.

Ναυπλίῳ, 10 ὀκτωβρίου 1829.

Ἄρτι λαμβάνω τὰς ἀπὸ 5 καὶ 6 τοῦ τρέχοντος ἐμφανίσεις σας, ἐξ ὧν μανθάνων τὴν παρὰ τῶν Τούρκων ἀποδεδειγμένην πρὸς ὑμᾶς χάριν καὶ καταξίωσιν, ὑπερήδομαι καὶ συγχαίρω ὑμῖν· καὶ τὰ ἀγγελλόμενα δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐκ τῆς Εὐβοίας ἀσπάζομαι.

Περὶ τῆς ἀναῤῥυθμίσεως τοῦ στρατοῦ παρήγγειλα μὲν ἤδη τὰ δέοντα πρὸς τὸν πληρεξούσιον Τοποτηρητὴν, ὁ δὲ Κ. Μεταξᾶς μέλλει νὰ ὑπάγῃ εἰς Ἐλευσῖνα, ὅπου καὶ ὑμεῖς, νομίζω, ἐλεύσεσθε μετὰ τοῦ στρατοῦ, πληρωθησομένου τὴν πέμπτην τριμηνίαν, μετὰ τὸ ὁποῖον θέλει ἀρχίσῃ ἡ νέα διοργάνωσις.

Ἐὰν ἀγαπᾶτε νὰ συνομιλήσετε μετ' ἐμοῦ, θέλω σᾶς ἀκούσῃ μετὰ σπουδῆς. Ἀμφιβάλλω ὅμως ὅτι θέλω δυνηθῇ νὰ παρατρέξω τὸ σχέδιον τὸ ἀποφασισθὲν κατ' αὐτὰς τὰς ἐξηγήσεις ἃς ὑμεῖς ἐδώκατε εἰς τὸν πληρεξούσιον Τοποτηρητήν. Ἐγὼ δὲ οὐδὲ περὶ τοῦ προκειμένου τούτου εἰς ἐνέργειαν σχεδίου ἐπευδοκῶ, φρονῶν ὅτι θέλομεν ἔχει στρατιώτας περισσοτέρους λόγῳ ἢ πράγματι, καὶ διότι ὁ μισθὸς διατελέσει διδόμενος εἰς πολλοὺς ἀξιωματικοὺς ἀνωτέρους καὶ κατωτέρους, τοὺς ὁποίους εὐσυνειδήτως ἠδυνάμεθα νὰ ἀποπέμψωμεν εἰς τὰς ἑστίας των. Ἴσως ὅμως μετριασθῶσιν ὁπωσοῦν αἱ καταχρήσεις καὶ τὰ σκάνδαλα, καὶ ὁ στρατὸς λάβῃ σύστασίν τινα ἐντιμοτέραν καὶ ὠφελιμωτέραν. Ταῦτα διεξηγήσας πρὸς ὑμᾶς, σᾶς ἀφίνω ἐλεύθερον νὰ ἔλθετε παρ' ἐμὲ, λαμβάνοντες πρότερον πᾶσαν ἀναγκαίαν πρόνοιαν ὅπως ἤτε πληρωμὴ καὶ ἡ ἀναῤῥύθμισις τοῦ στρατοῦ μὴ πάθωσιν ἀναβολήν.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας διετάχθη νὰ σᾶς διαπορθμεύσῃ περίληψιν πολλῶν ἐμφανίσεων σταλεισῶν πρὸς τὴν κυβέρνησιν περὶ τῆς δεινῆς καταστάσεως τῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν, προερχομένης ἔκ τε τῶν ἐσφαλμένων διαπράξεων τοῦ ἐπιμελητηρίου καὶ τῆς στρατηγίας, καὶ ἐκ τῆς ἀχαλινώτου καὶ ἀσυμπαθήτου ἀκολασίας τῶν τε στρατιωτῶν καὶ τῶν ἀρχηγῶν. Τὰ αὐτὰ διαβιβάζω καὶ πρὸς τὸν Κ. Μεταξᾶν καὶ σᾶς προτρέπω νὰ συσπουδάσετε μετ' αὐτοῦ τε καὶ μετὰ τοῦ ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἑλλάδι ἐκτάκτου ἐπιτρόπου πρὸς παῦσιν καὶ προκατάληψιν τῶν τοιούτων ἀταξιῶν.

Ἐπεσκέφθην καὶ αὐτὸς ἐγὼ τὴν δυστυχῆ ἐπαρχίαν τῶν Μεγάρων, μόλις ἀναπνέουσαν ἀφ' ὅτου ὁ στρατηγὸς Τρέζελος ἐπιστρατοπεδεύει μετὰ τοῦ τακτοῦ σώματος, καὶ συνωμίλησα μετὰ τῶν κατοίκων, καὶ ἐβεβαιώθην τὰ πάντα. Ἀξιῶ λοιπὸν καὶ πάλιν ὑμᾶς νὰ ἐπιστήσετε ἰδιαιτέραν προσοχὴν εἰς τοῦτο τῆς ὑπηρεσίας τὸ σπουδαιότατον μέρος· διότι, ἂν ἐλευθερόνωμεν τὰς ἐπαρχίας διὰ νὰ τὰς ἐκπορθῶμεν ἡμεῖς, γινόμεθα ἔνοχοι ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄλλως τε καὶ παρατηρούμενοι ἐν πᾶσιν ὑπὸ πολλῶν ξένων ἐφισταμένων καὶ καταπροσεχόντων εἰς τὰ ἡμέτερα πράγματα· ὅθεν καὶ τὸ πλείονα λέγειν, περιττόν.

Τῷ Κ. Βάρονι Ῥουάν, Προσέδρῳ τῆς Γαλλίας.

Ναυπλίῳ, 12 ὀκτωβρίου 1829.

Μὴ ἀγνοοῦντες τὴν πολλὴν ἀγωνίαν τῆς κυβερνήσεως ἐν τῷ προσμένειν τὴν ὑμετέραν ἀπὸ 5 (17) τοῦ τρέχοντος ἀνακοίνωσιν, οὐδὲ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους εἶχεν εἰς τὸ στερεῶς ἀπεκδέχεσθαι τὴν χορηγίαν τὴν ἀγγελθεῖσαν ἀπ' αὐτῆς τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀφίξεώς σας, αἰσθάνεσθε τὴν μεγάλην αὐτῆς καὶ ἀνέκφραστον εὐγνωμοσύνην, μελλούσης ἤδη νὰ λάβῃ παρ' ὑμῶν τὰς 500,000 φράγκα, καί τοι ὑπερημέρως διδόμενα.

Τοῦτο τὸ χορήγημα ἐὰν κατὰ τὸν ἰούλιον μῆνα μᾶς ἐδίδετο, ὡς πολλάκις ἐτιμήθημεν λέγοντες πρὸς ὑμᾶς, τὸ πλεῖστον αὐτοῦ ἤθελε διανεμηθῆ εὐθὺς εἰς τὰς ἐπαρχίας ὅσαι, διὰ τὴν παρουσίαν τῶν Τούρκων καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ἀταξίαν, οὔτε ζῶα ἔχουσιν οὔτε σπόρους οὔτε καλαμοστέγας, καὶ καθίστανται οὕτω παντάπασιν ἀνεπαρκεῖς εἰς ἑαυτὰς καὶ δυσεπανόρθωτοι.

Καὶ βοηθείας μέν τινας ἔδωκεν ἐκ τῶν ἐνόντων ἡ κυβέρνησις εἰς ὀλίγας ἐξ αὐτῶν, οἷον τὰ Μέγαρα καὶ τὴν Λεβαδίαν· ἀλλὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, ἐν ἐσχάτῃ ἀπορίᾳ στενάζουσαν, οὐδ' ὁπωσοῦν ἐδυνήθη νὰ βοηθήσῃ. Καὶ τὰ δοθέντα δὲ ἐλήφθησαν ἐκ χρημάτων ἀποτεταγμένων εἰς ἄλλα ἀναγκαιότατα δαπανήματα, οἷον τὴν κατασκευὴν οἰκημάτων διὰ τοὺς ὑπηρετικοὺς καὶ τοὺς μαθητὰς τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων.

Ἄρα αἱ νέαι 500,000 φράγκων τὰ ὁποῖα ἡ Ἑλλὰς θέλει λάβῃ παρὰ τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν ἄνακτος, ἐντὸς ὀλίγου θέλουσιν ἐξοδευθῆ, εἴτε εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν προδαπανηθέντων ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου εἰς τὰ ἀνωτέρω δηλούμενα, εἴτε εἰς προκατάληψιν τῆς ἐπαπειλουμένης πείνης κατὰ τῶν τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν, λαμβανόντων τῶν κατοίκων βοήθειαν πρὸς τὸ ἀγοράσαι βόας, φορτηγὰ ζῶα, καὶ σπόρους.

Περὶ πλείστου δὲ ποιούμενοι, κύριε Βάρων, νὰ παρέξωμεν δι' ὑμῶν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος σαφῆ ἔλεγχον τῆς παρ' ἡμῶν γεννησομένης χρήσεως τῶν νέων τῆς Γαλλίας εὐεργετημάτων, θέλομεν σπεύσῃ νὰ σᾶς διακοινώσωμεν, ἅμα δυνηθέντες, λεπτομερῆ σημείωσιν τῶν δαπανημάτων εἰς τὰ ὁποῖα αἱ 500,000 φράγκων προσενεμήθησαν.

Ἡ κυβέρνησις, ἐκτὸς τοῦ δοθέντος εἰς τὴν ἐν Ἄργει συνέλευσιν ἀπολογισμοῦ, ἠδύνατο νὰ κάμῃ τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν 3,000,000, τὰ ὁποῖα ἔλαβε τὸ παρελθὸν ἔτος· γνωρίζει ὅμως ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῶν χορηγημάτων ἐκείνων δὲν εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὰς καταβολάς, καὶ τοῦτο προέρχεται μόνον ἐκ τῆς ἀβεβαιότητος τῶν διδομένων· διότι, ἂν αὐτὰ ἐβεβαιοῦντο ἐπὶ τεταγμένον τινὰ χρόνον,

καὶ ἐδίδοντο εἰς ὡρισμένας ἐποχὰς, τότε τὸ δημόσιον ταμεῖον ἠδύνατο, διατάσσον τὰς δαπάνας του κατὰ τὴν τοιαύτην πίστωσιν, νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐπὶ σταθερᾶς βάσεως τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ τόπου, καὶ νὰ κατορθώσῃ βαθμηδὸν πολλὰς βελτιώσεις.

Ταῦτα πεπληροφορημένη ἡ κυβέρνησις, οὐδ' ἔπαυσεν οὐδὲ παύει δεομένη ἵνα εἰσακουσθῶσιν ὅσα ἐλάλησε καὶ ἱκέτευσε τὸ παρελθὸν ἔτος πρὸς τὰς συμμαχικὰς αὐλὰς ὑπὲρ τοῦ δανείου τῶν 60,000,000 φράγκων, πορισθησομένου εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῆς αὐτῶν ἐγγυήσεως.

Καὶ ἐνταῦθα ἀπέχομεν τοῦ ἀνελίξαι τοὺς λόγους δι' οὓς κρίνομεν τὴν προκειμένην πρᾶξιν ἀξιοχρεωτάτην πασῶν καὶ πρὸς τὸ ἀποτελέσαι ἀραρότως τὰ περὶ τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὸς τὸ πληρῶσαι πάσας τὰς εὐεργετικὰς βουλὰς τῶν αὐτῆς προστατῶν· διότι ἱκανὰ περὶ τούτου συνωμιλήσαμεν μεθ' ὑμῶν, κύριε Βάρων, καὶ εὐέλπιδες εἴμεθα ὅτι μεταδίδοντες εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ βασιλέως τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν, θέλετε τὸ καταστήσῃ σύμφρον καὶ συγκατάτινον ἡμῖν τε καὶ ὑμῖν. Τότε ὁ συνεχισμὸς τῶν βοηθημάτων τὸν ὁποῖον μᾶς ἀναγγέλλετε διὰ τῆς γραφῆς σας τῆς 17 ὀκτωβρίου, ἤθελεν εἶσθαι αὐτὴ ἡ ἐγγύησις τοῦ δανείου, καί τινες ἄμεσοι πρὸς ἡμᾶς παροχαὶ παρὰ τοῦ γαλλικοῦ ταμείου, ἀποδοθησόμεναι ἐκ τῶν τοῦ δανείου χρημάτων.

Τῷ Κ. Βάρονι Ῥουὰν, Προσέδρῳ τῆς Γαλλίας.

Ναυπλίῳ, 13 ὀκτωβρίου 1829.

Συγχωρήσατέ μοι, κύριε Βάρων, νὰ ἐπανακεφαλαιώσω ἐνταῦθα τὰς παρατηρήσεις καὶ ὑποδείξεις ὅσας ἐν τῇ ἐσχάτῃ συνομιλίᾳ μας σᾶς ἀπέτεινα περί τε τῶν χορηγημάτων καὶ τῶν καθυστερούντων, καὶ περὶ ἐγγυήσεως δανείου, καὶ τέλος περὶ τῶν παροχῶν τὰς ὁποίας οὐδὲ παύσομαι καὶ μέχρι κόρου αἰτούμενος.

Ἐτόλμησα νὰ εἴπω ἐν τῷ ἀξιωματικῷ γράμματί μου ὅτι αἱ βοη-

θειαι ὅσας ἡ Ἑλλὰς μέχρι τοῦδε ἔλαβεν, ἤθελαν εἶσθαι πολὺ γονιμώτεραι καὶ ἐπωφελέστεραι εἴς τε τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, ἐὰν δὲν ὑπῆρχον ἀβέβαιοι. Τούτου τὴν ἀπόδειξιν ἔχομεν ἅμα ῥίπτοντες τὸ βλέμμα ἐπὶ τὴν παροῦσαν τοῦ τόπου κατάστασιν, καθ' ἣν εὑρίσκομεν ἐνδείας καὶ μυρίας καὶ ὀξυτάτας, καὶ κατὰ μὲν τὸ ὑλικὸν μέρος, λείπουσαν καὶ αὐτὴν τὴν καλαμοστέγην, κατὰ δὲ τὸ ἠθικὸν, ἀποῦσαν τὴν ἐργασίαν, ἐξ ἧς παράγεται παρὰ κριταῖς τοῖς νοῦν ἔχουσι πᾶσα βελτίωσις ἀξιόλογος. Ἐκ τούτων καὶ ἐκ τῆς περὶ ταῦτα θεωρίας ὁρμώμενος, ἀναμφισβήτητον ἔχω τοῦτο. ὅτι πᾶσα βοήθεια μὴ φέρουσα ἐν ἑαυτῇ τὸ διαρκὲς καὶ τὸ μόνιμον δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν πρὸς ἀσφαλῆ ἐπιστοιχείωσιν καὶ βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπανορθώσεως τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλ' ἵνα μὴ σᾶς βαρύνω διὰ ἀπεράντων λεπτομερειῶν, ἀρκοῦμαι, κύριε Βάρων, νὰ ἐπεξέλθω μόνα τὰ περὶ τὴν διοργάνωσιν τῶν τακτῶν στρατευμάτων. Τὸ μεγαλόδωρον τοῦ βασιλέως μᾶς χορηγεῖ ἀπὸ τοῦ ἀπριλίου μηνὸς 100,000 φράγκα κατὰ μῆνα διὰ τὴν σύστασιν καὶ διατήρησιν τοῦ σώματος τούτου, καὶ ταμεῖον στρατιωτικὸν ἐπίτηδες κατεδείχθη πρὸς τὴν ἰδιάζουσαν τῶν χορηγημάτων χρῆσιν, καὶ ἔχομεν ἤδη περὶ τοὺς 3,000 ἄνδρας πεζικοῦ τε καὶ πυροβολικοῦ καὶ ἱππικοῦ. Ἀλλ' ἆρα γε δὲν χρειαζόμεθα καὶ στρατῶνας, καὶ νοσοκομεῖα, καὶ τὴν ἀναγκαίαν προμήθειαν τῶν φρουρίων; Αἱ 100,000 φράγκων μόλις ἀρκοῦσιν εἰς προστασίαν τοῦ μικροῦ σώματος· καὶ ἂν ἡ κυβέρνησις τὸ ηὔξανε, καθὼς ἐπιθυμεῖ, εἰς 6 ἢ 7,000 ἄνδρας, δαπανῶσα τοὺς εἰς ἄλλας ἀνάγκας χρειώδεις πόρους, πῶς ἠδύνατο νὰ τὸ βαστάσῃ, τὸ μὲν, ἀγνοοῦσα ἐπὶ πόσον καιρὸν θέλουσι τῇ δίδεσθαι αἱ 100,000 φράγκων κατὰ μῆνα, τὸ δὲ, μὴ ἔχουσα πόθεν νὰ λάβῃ τὸ συμπλήρωμα τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν αὔξησιν ταύτην χρημάτων;

Ἐνταῦθα παρίσταται κατὰ μοῖραν καὶ τὸ περὶ ἀτάκτων στρατευμάτων ζήτημα. Εἶναι μὲν ἀληθέστατον ὅτι μεγάλαι ποσότητες ἐδαπανήθησαν εἰς αὐτά· ἀλλ' ὅταν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ἡ κυβέρνησις ὀφείλει, οὐδὲ δύναται ν' ἀρνηθῇ κἂν τὸν ἄρτον πρὸς ἀνθρώπους προ-

μαχοῦντας τῆς γενεθλίας αὐτῶν γῆς ἐπ' ἐλπίδι, καί τοι ἐπισφαλεῖ ἴσως, τοῦ διακρατῆσαι αὐτὴν, καὶ ἐννοήσωμεν ἐπὶ τούτοις, ἀφινομένων αὐτῶν ἐνόπλων καὶ ἐν ἀπελπισίᾳ, πόσα κακὰ ἤθελαν πάθῃ καὶ ἡ στερεὰ Ἑλλὰς καὶ ἴσως καὶ ἡ Πελοπόννησος, τότε καταλαμβάνομεν τὸ ἀναγκαιότατον καὶ ἀπαραίτητον τῆς περὶ αὐτοὺς δαπάνης καὶ μέχρι τοῦ νῦν καὶ ἕως ὅτου τὰ τῆς Ἑλλάδος τελέως ὁρισθῶσι, μὴ ἐχούσης τῆς κυβερνήσεως ἱκανοὺς πόρους ὥστε νὰ ἑλκύσῃ μὲν μέρος τι τῶν Ῥουμελιωτῶν εἰς τοὺς λόχους τοῦ τακτοῦ σώματος, εἰς ἄλλο δὲ νὰ παρέξῃ τὰ χρειώδη πρὸς γεωργίαν.

Ἡ κυβέρνησις ὅμως καὶ οὕτω δὲν ἔπαυσεν ἀγωνιζομένη πρὸς κατόρθωσιν τῶν δύω τούτων ἐπωφελεστάτων σκοπημάτων. Ὅθεν καὶ γράφουσα πρὸς τὸν Μαρσιάλην Κ. Μαιζῶνα, εὐκαίρως ἐζήτησεν εἰς λογαριασμὸν τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων, ῥοῦχα καὶ ἄλλας παρασκευὰς, καὶ κατὰ τὸν Ἰούλιον ἤδη ἀνήγγειλέ μοι ὁ Μαρσιάλης ὅτι ῥοῦχα μᾶς στέλλονται. Ἐπειδὴ ὅμως ἀγνοῶ καὶ τὰ περὶ τούτου καὶ περὶ τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων καὶ περὶ τῶν γενησομένων ἀφαιρέσεων διὰ τὰ παρασχεθέντα παρὰ τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ Γαλλικοῦ στρατοῦ εἰς τὸ ἡμέτερον τακτὸν σῶμα, παρακαλῶ σήμερον, κύριε Βάρων, τὴν πολλήν σας χρηστότητα νὰ μοὶ δώσῃ σαφεῖς περὶ τούτων πληροφορίας.

Δεικνύεται δὲ ἐναργῶς, νομίζω, ἐκ τῶν προεκτεθειμένων, ὁπόσον ἐπάναγκες καὶ κατεπεῖγον ὑπάρχει τὸ πορίσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα χρηματικήν τινα πίστωσιν, ἐξ ἧς νὰ δυνηθῇ νὰ κατασκευάσῃ μὲν τὸν ναυτικὸν καὶ τὸν πεζικὸν αὐτῆς στρατὸν, νὰ πληρώσῃ δὲ ἀποζημιώσεις τὰς ἐπικεισομένας πρὸς λύτρωσιν ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους, διὰ τὸ ὁποῖον κινδυνεύει ποτὲ νὰ χάσῃ τὸ πλεῖστον τῶν γαιῶν αὐτῆς μέρος.

Πρὸ ἑνὸς ἤδη ἔτους παρέθεσα ὑπὸ τὰς ὄψεις τῶν συμμαχικῶν αὐλῶν ὑπόμνημα ἐπικλητικὸν τῆς παρ' αὐτῶν ἐγγυήσεως πρὸς διάπραξιν δανείου 60,000,000· καὶ ὁ μὲν Κ. Κόμης Βούλγαρις ἀξιωματικῶς μοι ἀνήγγειλε τὴν παρὰ τοῦ Μεγαλειοτάτου αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας εὐμενεστάτην εἰσακοὴν τῆς ἐμῆς δεήσεως, ὁ δὲ Μαρ-

σιάλης Κ. Μαιζὼν καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπιστροφήν του πολλάκις μ' ἐβεβαίωσε περὶ τῆς εὐεργετικῆς εἰς τοῦτο συμπνοίας τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως, συνάπτων ὅτι καὶ ἡ Ἀγγλία, ἂν δὲν λάβῃ μέρος, οὔτε ὅμως θέλει ἐμποδίσῃ τὸ πρᾶγμα. Μὲ παρεκίνησε μάλιστα ὁ χρηστότατος καὶ φιλελληνέστατος Μαρσιάλης ταχέως νὰ στείλω ὁδηγίας πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον, προσωρινῶς διοριζόμενον πληρεξούσιον ἐπὶ τούτῳ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ ἐστάλησαν λοιπὸν αἵ τε ὁδηγίαι καὶ ἡ πληρεξουσιότης κατὰ τὸν αὔγουστον μῆνα. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ περὶ τούτων δὲν ἔχω μέχρι τοῦδε οὐδεμίαν εἴδησιν, τολμῶ, κύριε Βάρων, ἐκ προσθήκης νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ μοὶ πορίσητε καὶ περὶ αὐτῶν τάχιον τὰς ἀκριβεστάτας δηλώσεις.

Τολμῶ δὲ νὰ ζητήσω καὶ περισσότερον· μήπως ἄρα ἠδύνατο τὸ τῆς Γαλλίας ταμεῖον ἐκ τῆς ἐλπίδος τῆς πληρώσεως τοῦ ἡμετέρου αἰτήματος νὰ μᾶς παρέξῃ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ τρέχοντος ἔτους 1,000,000 καὶ ἥμισυ φράγκων, εἴτε ὡς χορήγημα, εἴτε ὡς προκαταβολὴν πληρωθησομένην ἐκ τοῦ δανείου. Διότι ἄνευ βοηθείας τοιαύτης ὄχι μόνον ἀδύνατον βλέπω τὸ νὰ προβιβάσω τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ τόπου διευθέτησιν, ἀλλὰ καὶ φόβον πολὺν μήπως παλινδρομήσῃ αὐτὴ πρὸς τὴν ἀκοσμίαν καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς παρεπόμενα.

Οὐδὲ ἀμφιβάλλω, κύριε Βάρων, περὶ τῆς ἐπιμελείας ὑμῶν τῆς ἐσομένης παρὰ τῷ Πρίγγιπι Κ. Πολινιάκῳ, ἅμα πεποιθὼς ὅτι καὶ τὸ νέον ὑπουργεῖον θέλει ἐπιθέσῃ στερεὸν τέλος εἰς τὰ ἤδη ἀρχὴν αἰσίαν λαβόντα, καὶ τοῦ βασιλέως αἱ μεγαλόψυχοι καὶ ἀγαθοποιοὶ βουλαὶ θέλουσι πληρωθῆ, καὶ ἡ Ἑλλὰς παλινδρυθεῖσα θέλει ἀποτίσῃ εἰς τὴν Γαλλίαν μεγάλην ἐπὶ μεγάλοις καὶ πολυαρίθμοις εὐεργετήμασι τὴν εὐγνωμοσύνην.

Συγγνώμην δὲ σᾶς ζητῶ διὰ τὸ ἐκτενὲς τῆς γραφῆς.

Πρὸς τὴν Γερουσίαν(*).

Ναυπλίῳ, 14 ὀκτωμβρίου 1829.

Ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις τῆς Ἐπικρατείας εἶναι ἤδη ἐμπιστευμένη εἰς τοὺς Ἐκτάκτους Ἐπιτρόπους, εἰς τοὺς Προσωρινοὺς Διοικητὰς καὶ εἰς τὰς Δημογεροντίας: αὗται πρέπει νὰ διπλασιάσουν τὸν ζῆλόν των διὰ νὰ συντελέσουν, ὥστε νὰ ἐνεργηθῶσιν ἀμέσως τὰ μέτρα, δι' ὧν ἡ Κυβέρνησις προσπαθεῖ νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν ἐπαρχιῶν. Ἡ σύμπραξις αὕτη εἶναι σήμερον ἀναγκαιοτέρα παρὰ ποτὲ ἐξ αἰτίας τῶν πολλῶν ἐργασιῶν, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ τελειώσωμεν, διὰ νὰ ἐκπληρώσωμεν τὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον προέθετο ἡ ἐν Ἄργει Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐκδίδουσα τὸ ἀπὸ 26 ἰουλίου Γ´ ψήφισμα.

Τὸ 9 ἄρθρον τοῦ Β´ ψηφίσματος τῆς αὐτῆς Συνελεύσεως δίδει εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ τροπολογήσῃ τὰς περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως τοῦ Κράτους, ὁσάκις ἡ ἀποδείξῃ τὴν κατὰ τοῦτο ἀνάγκην. Δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ὅτι εἶσθε πεπεισμένοι, καθὼς καὶ ἡμεῖς, περὶ τῆς κατεπειγούσης ἀνάγκης τοῦ νὰ διοργανισθῶσιν ἐκ νέου αἱ Δημογεροντίαι· ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐξετέλεσε πάντοτε τὰ χρέη της χωρὶς νὰ λάβῃ προσδιωρισμένον καὶ τακτικὸν μισθὸν, καὶ ὅμως εἶναι πασίδηλον, ὅτι δὲν ἠγωνίσθη περὶ τῶν ἐπαρχιῶν δωρεάν. Αἱ συνήθειαι, ὅσαι κατέσταινον δυνατὸν καὶ ἐδικαιολόγουν τὸν τρόπον τῆς χρηματικῆς ἀμοιβῆς, ὅστις ἦτό ποτε εἰς χρῆσιν, ἐξέλιπον ἤδη κατ' εὐτυχίαν, καὶ ἀπὸ τῆς ἐνιδρύσεως τῆς ἐνεστώσης Κυβερνήσεως, αἱ Δημογεροντίαι εἶναι αἱ μόναι δημόσιοι ὑπηρεσίαι, αἵτινες ἀφιερόνουν τὸν καιρὸν καὶ τὰς φροντίδας των εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τῶν ἐπαρχιῶν διοίκησιν χωρὶς νὰ λαμβάνουν κάμμίαν ἀποζημίωσιν. Ἐκ τούτου ἡ Δημογεροντικὴ Ἀρχὴ παρ' ὀλίγον ἤθελε παραιτηθῆ τῶν χρεῶν της ἁπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ἂν τὸ ὁποῖον θέλει νὰ προσφέρῃ εἴδας εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καθὼς καὶ ἡ περὶ μεταῤῥυθμίσεως ἐλπὶς δὲν

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 14 ὀκτωβρίου

τὴν ἔπειθον νὰ τὰ ἐξακολουθήσῃ εἰσέτι· ἤθελε συνίστασθαι ἡ ἐπιθυμητὴ αὕτη μεταῤῥύθμισις εἰς τὸ ν' ἀσφαλισθῇ ὁ μισθὸς τῶν Δημογερόντων ἀπὸ ἄλλα εἰσοδήματα παρὰ τοὺς ἐνεστῶτας πόρους τοῦ Κράτους.

Εἶναι δικαιότατον ἅμα καὶ ἀναγκαιότατον νὰ λαμβάνωνται τακτικῶς ἀπὸ τοπικὰ μόνιμα εἰσοδήματα ὄχι μόνον τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα θέλουν εἶσθαι προσδιωρισμένα πρὸς τοῦτο τὸ τέλος, ἀλλὰ καὶ ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὰς λοιπὰς ὑπηρεσίας τὰς ἀφορώσας τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν. Τοιούτους ἰδιαιτέρους πόρους ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἕκαστον Τμῆμα καὶ ἑκάστη ἐπαρχία· εἶναι δὲ ἔργον τῆς Γερουσίας νὰ ἀσχοληθῇ ἄνευ ἀναβολῆς περὶ τὰς ἀναφορὰς, ὅσας μᾶς ἔστειλαν οἱ Ἔκτακτοι Ἐπίτροποι καὶ Προσωρινοὶ Διοικηταὶ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας διετάχθη, κύριοι, νὰ τὰς καθυποβάλῃ ὑπ' ὄψιν σας, καὶ νὰ κοινοποιήσῃ συγχρόνως τὰ ἔγγραφα τὰ περὶ τῶν ἐξόδων τῆς κατὰ τόπον διοικήσεως, τῶν γινομένων ἤδη ἀπὸ τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον. ἀφοῦ δὲ λάβετε τὰς πληροφορίας ταύτας, θέλετε μᾶς προβάλει περὶ πάντων σχέδιον ψηφίσματος, διορίζον τὰ εἰσοδήματα ἑκάστου Τμήματος καὶ ἑκάστης ἐπαρχίας. Τὰ εἰσοδήματα ταῦτα θέλουν διαπανᾶσθαι ἰδίως εἰς μόνην τὴν κατὰ τόπον ἐσωτερικὴν διοίκησιν, καὶ ἐπαρκεῖ κατὰ βαθμὸν εἰς τὰ λοιπὰ ἔξοδα τ' ἀφορῶντα τὴν σύστασιν καὶ οἰκοδομὴν δημοσίων καταστημάτων, οἷον δημογεροντιῶν, κρηνῶν, νοσοκομείων, φυλακῶν κτλ. καὶ ἐν γένει τὴν καθεκάστην ἐπαρχίαν ὑλικὴν ἐπανόρθωσιν τῶν χωρίων, προαστείων καὶ πόλεων.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἡ Γερουσία ἔχει τὴν αὐτὴν γνώμην μὲ ἡμᾶς ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῶν ἐπιβληθησομένων φόρων, καὶ ὅτι ἑπομένως προτιμᾷ, καθὼς καὶ ἡμεῖς, τοὺς ἐμμέσους ἀπὸ τοὺς ἀμέσους φόρους.

Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην μᾶς φαίνεται ὅτι καθυπάγονται τὰ λεγόμενα νόμιστρα καὶ τοπιάτικα, τὰ ὁποῖα ἐπιτρέπει ἡ ἐν Ἄργει Συνέλευσις κατὰ τὸ ή. ἄρθρον τοῦ Γ. ψηφίσματος, διὸ καὶ φρονοῦ-

μὲν ὅτι πρέπει νὰ παρεισαχθῶσι καὶ νὰ θεωρῶνται τοῦ λοιποῦ ὡς ἓν τῶν εἰσοδημάτων ἑκάστης ἐπαρχίας.

Ἅμα ἐξασφαλισθῶσι τὰ εἰσοδήματα ταῦτα, τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον ἠμπορεῖ νὰ δανείσῃ τὰς ἐπαρχίας ἐπὶ συμφωνίᾳ τοῦ νὰ ἐξοφληθῇ διὰ τὰ δανεισθησόμενα βαθμηδόν· τοῦτο ἔγεινεν ἤδη ὡς πρὸς διαφόρους ἐπαρχίας ἀναλόγως ὄχι μὲ τὴν ἔφεσιν τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ μὲ τὰ μικρὰ αὐτῆς μέσα.

Κατάλογος τῶν δανεισθέντων θέλει σᾶς κοινοποιηθῇ. Ἐν καιρῷ δὲ θέλει γένει σκέψις καὶ περὶ τῆς οἰκονομίας τῶν κεφαλαίων τῶν διαφόρων κοινοτήτων, αἵτινες θέλουν τὰ φυλάττει εἰς τὸ ἰδιαίτερον αὐτῶν κιβώτιον.

Ἐν τοσούτῳ ἡ Γερουσία χρεωστεῖ κατὰ δεύτερον λόγον νὰ μᾶς καθυποβάλῃ σχέδιόν τι ψηφίσματος περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν Δημογεροντιῶν. Φρονοῦμεν δὲ ὅτι πρὶν συνταχθῇ καὶ δημοσιευθῇ ὁ περὶ ἐκλογῆς νόμος, οἱ Δημογέροντες ἠμποροῦν νὰ ἐκλεχθοῦν παρὰ τῆς κυβερνήσεως μεταξὺ τῶν πολιτῶν, ὅσοι προβληθοῦν ἀπὸ τὰς τοπικὰς διοικήσεις καὶ ἀπὸ τὴν Γερουσίαν. Ἰδοὺ δὲ καὶ ἡ περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ γνώμη μας.

Ἑκάστη ἐπαρχία νὰ ἔχῃ ἓν συμβούλιον συγκείμενον ἐκ Δημογερόντων, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς νὰ εἶναι ἀνάλογος μὲ τὴν πληθὺν τῶν κατοίκων. Τὸ συμβούλιον τοῦτο νὰ συνέρχεται προεδρεύοντος τοῦ Ἐκτάκτου Ἐπιτρόπου ἢ τοῦ Προσωρινοῦ Διοικητοῦ, διὰ νὰ βουλεύεται συζητοῦν περὶ τῶν γενικῶν ὑποθέσεων· τὴν δὲ καθημέραν ὑπηρεσίαν, καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὰ καθήκοντα τῆς Δημογεροντίας, νὰ ἐμπιστευθοῦν δύο μέλη τοῦ συμβουλίου, τὰ ὁποῖα νὰ ὑπηρετοῦν ἑκάστοτε δύο μόνους μῆνας, λαμβάνοντα εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τὸν προσδιορισθησόμενον μισθόν· μετὰ δὲ τὴν παρέλευσιν τοῦ καιροῦ τούτου, νὰ ἀντικαθίστανται δύο ἐκ τῶν συνδημογερόντων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ βάρος τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας, ὡς καὶ ἡ ἀντιμισθία, τὴν ὁποίαν ἤθελον λαμβάνει οἱ Δημογέροντες, θέλει διαμερίζεσθαι ἐξ ὑπαμοιβῆς μεταξὺ ὅλων τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου.

Προσκαλοῦμεν δὲ ἐνταυτῷ τὴν Γερουσίαν νὰ ἐπιστήσῃ τὸν νοῦν

εἰς ὅλας τὰς διατάξεις τὰς ἀφορώσας τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως, καὶ νὰ μᾶς προβάλῃ περὶ αὐτῶν τὰς μεταῤῥυθμίσεις, ὅσας ἤθελε κρίνει ὠφελίμους ἢ ἀναγκαίας.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 17 ὀκτωβρίου 1829.

Σπεύδων εὐχαριστῶ τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα διὰ τὰ ἐπιεικῶς ἀγγελλόμενά μοι ἐν τῷ ὑμετέρῳ γράμματι τῆς 21 τοῦ τρέχοντος (Ν.). Γίνονται δὲ ἄρα τὰ νέα ἐνδείγματα τῆς περὶ τὴν Ἑλλάδα εὐμενείας τε καὶ μελήσεως τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν ἄνακτος, νέας εὐγνωμοσύνης ὑπόθεσις ἐν ψυχαῖς θερμότατα προευγνωμονούσαις. Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις πάντως θέλει ἀπολαύσῃ τῆς ἀξιολόγου ὑπηρεσίας τῶν νεωστὶ ἐλθόντων εἰς τὴν ὑμετέραν συνέδραν ἀξιωματικῶν· ἀλλὰ τὰ περὶ τούτου σαφέστερα θέλω σᾶς μηνύσῃ, τὸ μὲν, ἀφ' οὗ λάβω τὴν γνώμην τοῦ στρατηγοῦ Κ. Τρεζέλου, τὸ δὲ, ἀφ' οὗ καὶ παρὰ τοῦ Κ. Βάρονος Ῥευὰν λάβω εὐδοκουμένας ἀποκρίσεις πρὸς ὅσα ἐλευθεριάζων ἐξηγόρευσα ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν γράμματί μου, τοῦ ὁποίου σᾶς συνάπτω ὧδε ἀντίγραφον.

Βέβαια εὐκολώτατον εἶναι καὶ νὰ ἀπαρτίσωμεν τὰ ὑφεστῶτα τάγματα τῶν τακτῶν στρατευμάτων, καὶ δύω ἔτι νέα νὰ συστήσωμεν· ἀλλὰ χρειάζεται ἀπαραιτήτως νὰ ἔχῃ ἡ κυβέρνησις πρόχειρα τὰ ἀναγκαῖα χρήματα ὄχι μόνον εἰς σύστασιν, ἀλλὰ καὶ εἰς συντήρησιν αὐτῶν.

Δὲν ἐκτείνομαι εἰς περισσότερα, διότι ὑμεῖς γνωρίζοντες, κύριε Στρατηγὲ, τὰ κατὰ τὸν τόπον καὶ τὴν αὐτοῦ κυβέρνησιν, ἀναμφιβόλως θέλετε συστήσῃ παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τοῦ βασιλέως τὰς ἡμετέρας αἰτήσεις.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰδήσεις δὲν ἔχω, καί τοι ὑπῆρχε καιρός· εἰδήσεις ὅμως μοὶ ἔρχονται ἐκ τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων, καὶ

παρὰ τῆς ἐν Ἄργει διπλωματείας ἐπικυρούμεναι, ὅτι διαταγὴν ἐλάβετε νὰ ἐπανέλθετε ἀμέσως εἰς τὴν Γαλλίαν μετὰ τῶν ὑφ' ὑμᾶς στρατευμάτων. Ἐγὼ δὲ ἀμφιβάλλω περὶ τοῦ πράγματος ἕως οὗ μοι τὸ φανερώσετε ἀπ' εὐθείας· καὶ πάλιν ἐλπίζω ὅτι, ἂν τὸ ἐξαφνικὸν τοῦτο καὶ ἀπροσδόκητον ἐκτελεσθῇ, θέλει γείνῃ μὲ τρόπον ὥστε νὰ μὴ μαρανθῶσι καὶ μείνωσιν ἄκαρποι αἱ τοσαῦται τοῦ βασιλέως καὶ τῆς Γαλλίας περὶ τὴν Ἑλλάδα εὐεργεσίαι.

Ἐνταῦθα παύομαι· τὸ δὲ περὶ τούτων ὁλοσχερέστερον φρόνημά μου θέλω σᾶς εἰπεῖ ὅταν ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης μὲ τιμήσῃ διὰ τῆς δηλώσεως τῶν ἀληθῶς τρεχόντων.

Τῷ Ναυάρχῳ Κ. Μιαούλῃ.

Ναυπλίῳ, 18 ὀκτωβρίου 1829.

Ἡ κυβέρνησις, καί τοι λυπουμένη διὰ τὴν ὑμετέραν ἐπίμονον παραίτησιν ἀπὸ τῆς γερουσιαστικῆς θέσεως, συγκατατίθεται ὅμως σήμερον καὶ σᾶς τὴν συγχωρεῖ, εἰς νοῦν ἔχουσα, ὅταν, ἐγχωρούσης τῆς ὑπηρεσίας, ἐπιστρέψετε μετὰ τὰ τῆς φεργάτας εἰς Πόρον, νὰ σᾶς δώσῃ ἐνεργὸν χώραν κατὰ τὸ ναυτικόν, ἀνάλογον πρός τε τὸν βαθμὸν καὶ πρὸς τὸ πολλάκις διαπρέψαν θερμουργὸν ὑμῶν καὶ φιλόπατρι.

Τῷ Κ. Λουκοπούλῳ, ἐπιτετραμμένῳ παρεκβατικῶς τὰ τοῦ ταμίου τοῦ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατοῦ.

Ναυπλίῳ, 20 ὀκτωβρίου 1829.

Σᾶς ἐξηγήσαμεν ἀπὸ στόματος τὴν μεγάλην ἡμῶν σπουδὴν καὶ ἐπιθυμίαν ὅπως ἡ εἰς τὸν στρατὸν πληρωμὴ τῆς πέμπτης καθυστερούσης τρι-

μηνίας γείνῃ ἐν τάξει, καὶ λείψωσι πλέον ἀπὸ τὸ λογιστικὸν μέρος τῆς τοιαύτης ὑπηρεσίας αἱ καταχρήσεις καὶ κακοπολιτεῖαι αἱ ἐξαντλήσασαι τοὺς πτωχοὺς ἡμῶν πόρους.

Εὐχαριστοῦντες δὲ ὑμᾶς ὅτι ἀναδέχεσθε τὴν παρεκβατικὴν ταύτην λειτουργίαν, καὶ προνοούμενοι ἵνα τὴν ἐκτελέσητε κατὰ τὴν ἡμετέραν εὐχὴν, σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ ὑπάγετε εἰς Αἴγιναν ἄνευ ἀναβολῆς, καὶ λάβετε παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν τε καὶ ναυτικῶν γραμματέως τῆς κυβερνήσεως τοὺς περαιτέρω χρηματισμούς.

Σᾶς δίδομεν δὲ καὶ τὰ συναπτόμενα γράμματα πρὸς αὐτόν τε καὶ τὸν γερουσιαστὴν Κ. Μεταξᾶν, τὸν ἐπιτετραμμένον τὴν διεξαγωγὴν τῶν περί τε τὴν πληρωμὴν τῶν καθυστερούντων καὶ τὴν ἀναῤῥύθμισιν τοῦ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατοῦ.

Δύνασθε δὲ νὰ μᾶς προβάλετε καὶ τὸν ἀναπληρώσοντα προσωρινῶς τὸν τόπον ὑμῶν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ταχυδρομίας.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Μουστοξείδῃ εἰς Αἴγιναν.

Ναυπλίῳ, 20 ὀκτωβρίου 1829.

Χαίρω μανθάνων ὅτι ἀνελάβετε καὶ ἀρχίζετε νὰ γνωρίζετε τὰ πέριξ ὑμῶν.

Τὸ διάταγμα τοῦ διορισμοῦ σας καὶ τῶν ἄλλων ὑπηρετικῶν τοῦ ὀρφανοτροφείου θέλω ἐκδώσῃ μετ' οὐ πολὺ, συνάπτων εἰς αὐτὸ καὶ ὅλους τοὺς κανονισμοὺς ὅσους μοι ἐπρότειναν, ὄχι διὰ νὰ τοὺς ἐκτελέσετε, ἀλλὰ διὰ νὰ μοὶ προβάλετε μεθύστερον κανονισμόν τινα ἁπλούστερον καὶ ληπτὸν παρὰ πάντων. Ἐπιχειρήσω δὲ τοῦτο τὴν δευτέραν, καὶ τὰ πραχθέντα θέλω σᾶς στείλῃ εὐθύς.

Ὁ Κ. Χρυσόγελος σᾶς διεβίβασε βέβαια τὰ πρὸς τὸν πατέρα Βαρθολομαῖον γράμματα, τὸν ὁποῖον ἄξιον ἄνδρα, πολλὴν χάριν μᾶς κάμνετε ἂν παρακινήσετε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἄριστον εἶναι τὸ πόνημά του· ἐδόθη δὲ εἰς ἐπιτροπὴν Ἀρχιερέων νὰ τὸ ἐξε-

τάση καὶ δώσῃ γνώμην, ἵνα δημοσιευθῇ τάχιον. Ὁ Κ. Χρυσόγελος μόνον εὐλόγως παρετήρησε τὸ ἄγαν ὑψηλὸν τῆς φράσεως, ἐξ οὗ πολλάκις ἀκατάληπτον γίνεται εἰς τὸν κοινὸν λαόν.

Σᾶς συνιστῶ καὶ πάλιν τὴν ἐφημερίδα, τὴν ὁποίαν περὶ πλείστου ποιοῦμαι, καὶ σᾶς στέλλω ἐνταῦθα συναπτόμενα ἑπτὰ κομμάτια διὰ τὸ ἀξιωματικὸν αὐτῆς μέρος.

Μετὰ χαρᾶς σᾶς δίδω τὰ 20 γρόσια καθ' ἡμέραν διὰ τὰς ἀνασκαφάς· ἀρκεῖ μόνον μετ' αὐτὰς νὰ ἰσοπεδοῦται τὸ ἔδαφος.

Ἀντὶ ἑπτά, τέσσαρα μόνον ἀξιωματικὰ ἔγγραφα σᾶς στέλλω σήμερον, τὰ δὲ λοιπὰ θέλω σᾶς στείλῃ μεθαύριον· διότι, τῆς Γερουσίας καθιδρυθησομένης τῇ 26, ταῦτα πρέπει νὰ δημοσιευθῶσιν εἰς τὸ τέλος τοῦ μηνός. Περιμείνατε λοιπὸν ἀκόμη ὀλίγον ὑμεῖς τε καὶ ὁ Βιάρος.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Μουστοξείδῃ εἰς Αἴγιναν.

Ναυπλίῳ, 21 ὀκτωβρίου 1829.

Ἰδοὺ πρὸς τὸ παρὸν τὸ πρῶτον μέρος τῶν ἔργων ἐπὶ τὰ ὁποῖα τάττεσθε, ἐπακολουθήσοντος μετὰ ταῦτα καὶ τοῦ δευτέρου καὶ γενναιοτέρου· σταυρὸς εἰς τὸν ὁποῖον καταδικάζονται ὅλοι οἱ συμμετέχοντες τῆς ἐμῆς τύχης.

Γράφω τῷ Βιάρῳ περὶ τοῦ ὀρφανοτροφείου, ἐπιθυμῶν νὰ σᾶς καθιδρύσῃ καθὼς πρέπει ἵνα δυνηθῆτε νὰ παρέξετε εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰς προσδοκωμένας παρ' ὑμῶν ὠφελείας.

Σᾶς στέλλω τὰ τρία ἔγγραφα ἅτινα ἔλειπαν ἀπὸ τὸ χθεσινὸν γράμμα, σημειῶν αὐτὰ διὰ τῶν ἀριθμῶν 1, 2, 3, πρὸς δέ, καὶ ὅλα τὰ πρωτότυπα τῶν ἄλλων διαταγμάτων ὅσα θέλετε λάβῃ μετέπειτα ὑμεῖς τε καὶ αἱ τρεῖς ἐπιτροπαί. Τὸ περὶ τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς δὲ ἔσται κυρίως διὰ τὸν Κ. Δυτρῶνον, ἐλευσόμενον ὅσον οὔπω εἰς Αἴγιναν, ἄνδρα ἄξιον, καὶ πολλάκις ἐνδειξάμενόν μοι τὴν γνησίαν καὶ εἰλικρινῆ αὐτοῦ σπουδὴν περὶ τὰ ἑλληνικὰ πράγματα.

Καταγίνομαι ἤδη εἰς ἄλλον χρηματισμὸν πρὸς τὴν αὐτὴν ἐπιτροπὴν, ἀποβλέποντα τὴν ἐσωτερικὴν διάταξιν τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων καὶ τὰς ἐξετάσεις. Θέλω σᾶς στείλῃ καὶ ταῦτα, διὰ νὰ μᾶς βοηθήσετε καὶ ὑμεῖς.

Ἂν χρειάζεσθε ἀντιγραφέα τινὰ, σᾶς προσφέρω τὸν Κ. Βλάχον, τὸν ὁποῖον (ἂν σᾶς ἀρέσῃ) δύνασθε νὰ ζητήσετε ἀξιωματικῶς παρ' ἐμοῦ εἴτε διὰ τὸ ὀρφανοτροφεῖον εἴτε διὰ τὸ μουσεῖον. Τοῦτον καὶ σήμερον πληρόνω, καὶ τότε θέλω πληρώσῃ ἐξ ἰδίων μου, καί τοι πληρόνων ὑπὲρ τὴν ἐμὴν δύναμιν.

Δὲν ἀξιῶ βέβαια νὰ σᾶς ἀρκέσωσιν ἐκ παντὸς 500 γρόσια κατὰ μῆνα. Ὅθεν ἂν χρήζετε μικρᾶς τινος προσθήκης μὴ συνέχεσθε, ἀλλὰ λαλήσατε ἐλευθέρως πρὸς τὸν Βιάρον, καὶ θέλομεν σᾶς δώσῃ θεραπείαν καλλιωτέραν, ὀψιαίτερον ὅμως· πρὸς δὲ τὸ παρὸν ἂς μείνωμεν εἰς τὰ 500 γρόσια (*).

Πρὸς τοὺς κυρίους Δουτρῶνα, Ι. Κοκκώνην, καὶ Ν. Νικητόπλον(*).

Ναυπλίῳ, 21 ὀκτωβρίου 1829.

Τὸ ἐμπερικλειόμενον διάταγμα σᾶς ἀποδεικνύει πληρέστατα κύριοι, τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστοσύνην τῆς κυβερνήσεως διὰ τὰς γνώσεις σας καὶ τὸν ὑπὲρ τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων ζῆλόν σας.

Διατάττεσθε νὰ παρατηρήσετε τὰ συγγράμματα, τῶν ὁποίων ἡ μετάφρασις ἀνετέθη εἰς τοὺς κυρίους Κοκκινάκην καὶ Ῥωσσέτον, οἱ ὁποῖοι προσκαλοῦνται παρὰ τοῦ ἐπὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματέως, νὰ σᾶς τὰ κοινοποιήσωσιν.

(*) Ὁ Κ. Μουστοξείδης οὐδέποτε ἐζήτησε τί περισσότερον, ἀλλ' ἐφ' ὅλης τῆς ἐν Ἑλλάδι διατριβῆς του εὐχαριστήθη εἰς τὸν ὀλίγιστον τοῦτον μισθὸν τῶν 150 περίπου φράγκων κατὰ μῆνα.

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 21 ὀκτωβρίου.

Ἐπιθυμοῦμεν ἑπομένως νὰ καθυποβάλλετε εἰς τὴν κυβέρνησιν ὅσα καὶ ὁποῖα μέτρα ὀφείλει νὰ λάβῃ διὰ νὰ δώσῃ εἰς ὅλα τῆς ἐπικρατείας τὰ ἀλληλοδιδακτικὰ παιδευτήρια ὁμοιομόρφους πίνακας. Οἱ παρὰ τοῦ ἀποθανόντος Κλεοβούλου συνταχθέντες λογίζονται τὴν σήμερον προτιμώτεροι.

Ἡ ἐν Παρισίοις φιλελληνικὴ ἑταιρεία μᾶς ἀναγγέλλει ὅτι θέλει μᾶς ἀποστείλει συντόμως ἱκανὸν ἀριθμὸν τῶν πινάκων τούτων, περὶ τὴν τύπωσιν τῶν ὁποίων ἤδη καταγίνεται.

Θέλετε μᾶς γνωστοποιήσει εἰς τέλος τὰς παρατηρήσεις σας περὶ τῶν βιβλίων καὶ τῶν ἀντικειμένων, ὅσων ἡ κυβέρνησις ἔχει χρείαν διὰ νὰ ὀργανίσῃ ἀκολούθως τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν ἐπικράτειαν ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς δὲν θέλει εἶσθαι πρὸς τὸ παρὸν ὀλιγώτερον τῶν 300 ἢ καὶ 400.

Ὁ πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ὀρφανοτροφείου μετὰ τοῦ ὁποίου διατάττεσθε νὰ συνεννοῆσθε, θέλει σᾶς εἰδοποιήσει περὶ τῶν ὑλικῶν μέσων πρὸς χρῆσιν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων, τὰ ὁποῖα ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ χορηγήσῃ.

Θέλει περιπλέον σᾶς προσφέρει τὴν σύμπραξίν του, ὁσάκις κρίνετε πρέπον νὰ λάβετε παρ' αὐτοῦ πληροφορίας περὶ τοῦ ὁποίου ἀναλαμβάνετε ἔργου.

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ὀρφανοτροφείου καὶ ἔφορον τοῦ ἐθνικοῦ Μουσείου, Κύριον Α. Μουστοξύδην (*).

Ναυπλίῳ, 21 ὀκτωβρίου 1829.

Τὰ ψηφίσματα, τὰ ὁποῖα διετάχθη ὁ ἐπὶ τῆς Δημοσίου Παιδεύσεως καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματεὺς νὰ σᾶς διευθύνῃ, σᾶς

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 21 ὀκτωβρίου.

πληροφοροῦν τὴν δικαίαν ἐμπιστοσύνην τῆς κυβερνήσεως διὰ τὰ φῶτα καὶ τὸν πατριωτισμόν σου.

Καταβάλλων πᾶσαν φροντίδα περὶ τὸ Ὀρφανοτροφεῖον θέλεις κοινοποιήσει εἰς τὴν κυβέρνησιν τὰ πρόσφορα μέτρα, τὰ ὁποῖα θέλει ἐνεργήσει, διὰ νὰ φέρῃ τὸ κατάστημα τοῦτο εἰς τὴν ὁποίαν ἡ πατρὶς ἐπιθυμεῖ τελειότητα.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ προπαρασκευάσωμεν τὰς θεμελειώδεις ἀρχὰς Τυπικοῦ σχολείου, εἰς τὸ ὁποῖον θέλουν μορφωθῆ διδάσκαλοι διὰ τὰ ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα τῆς ἐπικρατείας, σὲ ἐπιφορτίζομεν νὰ λάβῃς πληροφορίας τῶν ἐνεργηθέντων ἄχρι τοῦδε πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν, καὶ νὰ καθυποβάλῃς εἰς τὴν κυβέρνησιν ὅσα ἀκολούθως πρέπει νὰ ἐνεργηθῶσιν.

Ἡ διορισθεῖσα ἐπιτροπὴ περὶ τὴν ἐκλογὴν καὶ σύνταξιν βιβλίων καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων διὰ τὰ ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα, διετάχθη νὰ συνεννοῆται μετὰ σοῦ, καὶ νὰ λαμβάνῃ τὰς πληροφορίας καὶ παρατηρήσεις, τὰς ὁποίας θέλεις χορηγήσει εἰς αὐτὴν περὶ τὸ οὐσιῶδες ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπεφορτίσθη νὰ ἐκπληρώσῃ.

Ὀφείλεις κύριε, νὰ μᾶς κοινοποιήσῃς τὰς ἰδέας σου περὶ τῶν ἀναγκαίων μέτρων εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ψηφίσματος, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐμπιστεύεσθε τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐθνικοῦ Μουσείου.

Ἔχομεν χρηστὰς ἐλπίδας ὅτι θέλετε ἀναδεχθῆ κατὰ τὴν ἀκόλουθον ὑπηρεσίαν.

Ἡ ἐν Αἰγίνῃ Ἑλληνικὴ καὶ Γαλλικὴ Τυπογραφία, ἀπαιτοῦσιν ἀμφότεραι ἀδιάκοπον ἐπιστασίαν· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἐπὶ τῆς Δημοσίου Παιδεύσεως Γραμματεὺς τῆς κυβερνήσεως, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ φροντὶς αὕτη, ἀποδημεῖ, σὲ προσκαλοῦμεν νὰ ἀναλάβῃς καὶ ταύτην τὴν ἐπιστασίαν.

Ὁ ἐπὶ τῆς Παιδεύσεως Γραμματεὺς θέλει σὲ διευθύνει ὅλας τὰς ἀναγκαίας γνωστοποιήσεις, καὶ θέλει διατάξει τὸν διευθυντὴν τῆς Τυπογραφίας, καὶ τὸν συντάκτην τῆς Γενικῆς ἐφημερίδος κύριον Γ. Χρυσίδην, ν' ἀκολουθῶσι τὰς ὁδηγίας σου.

Αὐτὸ τοῦτο θέλει διαταχθῆ καὶ ὁ κύριος Ῥαϊμπὼ, ἐὰν ἡ Γαλλικὴ ἐφημερὶς ἐξακολουθήσῃ τὴν ἔκδοσιν τῶν πρακτικῶν τῆς κυβερνήσεως.

Πρὸς τὴν Φιλανθρωπικὴν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ἑταιρείαν εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 22 ὀκτωβρίου 1829.

Κύριε Πρόεδρε, μετὰ μεγάλης εὐγνωμοσύνης ἔλαβον τὰ εὐμενῆ ὑμῶν μηνύματα τὰ ἐν τῷ γράμματι τῆς 8 σεπτεμβρίου περιεχόμενα.

Καὶ ἐλπίζω μὲν, ὅτι ὑπὸ δεξιωτέρων περιστάσεων βοηθουμένη ἡ ὑμετέρα ἑταιρία θέλει ἀποτελειώσῃ τὸ περὶ τὴν Ἑλλάδα ἐπιχειρηθὲν ἀγαθούργημα, ἀγωνίζομαι δ' ἐν τοσούτῳ καὶ ἐγὼ ἀπὸ τῶν ἐνδεεστάτων ἡμῶν πόρων ἀνενδότως τε καὶ εὐψύχως περὶ τὴν τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν σχολείων σύστασιν, ἤδη καθ' ἑκάστην ἐπιδίδουσαν ὁσονδήποτε. Καὶ θέλω σᾶς στείλῃ τὴν ἀναγραφὴν τῆς καταστάσεως τῶν σχολείων τούτων, ἀφ' οὗ συλλέξω τὰς ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν ἐκθέσεις, ἵνα ἴδῃ ἡ ὑμετέρα ἑταιρία τά, τε γενόμενα καὶ ὅσα εἰσέτι λείπονται. Ἂς ἔχωμεν μόνον ἐλπίδα ὅτι δὲν θέλομεν ἐγκαταλειφθῆ οὔτε παρὰ τῆς θείας προνοίας οὔτε παρὰ τῶν γενναίων ἡμῶν φίλων.

Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰ ἀρεσκόντως δηλούμενά μοι περὶ τῶν μαθητῶν οὓς πρυτανεύει ἡ ὑμετέρα ἑταιρία. Περὶ τοῦ Κανάρη, Γιαννίτση, Βουρήκα καὶ Παλάσκα κλίνω νὰ ἀκούσω τὰς αἰτήσεις τῶν γονέων αὐτῶν, ἐπιθυμούντων νὰ σταλῶσιν εἰς τὸ ἐν Μονάχῳ σχολεῖον τοῦ Κ. Δεζαρδίνου. Νομίζω μάλιστα ὅτι ὁ πλοίαρχος Κ. Γιαννίτσης ἤθελε πληρώσῃ καὶ μέρος τῆς ἐκεῖσε δαπάνης τοῦ υἱοῦ του. Θέλω ὅμως ἐξετάσῃ κάλλιον τὴν ὑπόθεσιν καὶ σᾶς γράψῃ ὅσον τάχιστα. Ἐν τοσούτῳ δὲ παρακαλῶ τὴν ἑταιρίαν νὰ φυλάξῃ τὰ 10,000 φράγκα ἅπερ ἤθελε νὰ μεταχειρισθῇ εἰς τοὺς νέους τούτους.

Οἱ Κ. Βλὰν, Κολὲν κ. σ. μοὶ ἔγραψαν ἤδη ὅτι ἔλαβον τὰ 2,000 φράγκα τὰ παρ' αὐτῆς δοθέντα διὰ τὸ ἀλληλοδικτικὸν σχολεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον καὶ θέλουσιν ἐξηρημένως δαπανηθῆ.

Ὁ Κ. Παλαιολόγος δὲν ἔφθασεν ἀκόμη. Θέλω δὲ κάμῃ χρῆσιν καὶ

τῶν σπουδῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐργαλείων τὰ ὁποῖα φέρει. Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν ἀναγκαίων τῆς στοιχειώδους διδασκαλίας· καὶ τοὺς Ἑλληνικοὺς πίνακας ἐν μεγάλοις γράμμασιν οὕς μοι ὑπόσχεσθε, εὐγνωμονέστατα θέλω δεχθῇ.

Τὰ φρονούμενα δὲ καὶ λεγόμενα παρ' ὑμῶν περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι γινομένων βελτιώσεων ἐν αὐτῷ τῷ τῶν δυσχερειῶν ὄχλῳ, μαρτυροῦσι τὴν περὶ αὐτὴν γενναίαν ὑμῶν σπουδήν τε καὶ εὔνοιαν· καὶ ἰδίᾳ τὰ περὶ ἐμοῦ καλοκἀγάθως γραφόμενα ἁλίσκουσι τὴν ψυχήν μου.

Τῷ Κ. Φιρμίνῳ Διδότῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 22 ὀκτωβρίου 1829.

Σᾶς εὐχαριστῶ, ἀγαπητέ μου Διδότε, διὰ τὸ γράμμα σας τὸ συνοδεῦον τὴν ἀπὸ 8 σεμπτεμβρίου ἐπιστολὴν τῆς φιλανθρωπικῆς ἑταιρίας. Τὴν πρὸς αὐτὴν ἀπόκρισίν μου θέλετε ἰδεῖ· ὅθεν ἀφίσταμαι τοῦ ἐπαναλέγειν τὰ αὐτά.

Ἐπειδὴ ζητεῖτε τὴν γνώμην μου περὶ συστάσεως βιβλιοπωλείου καὶ τυπογραφείου ἐν τῇ Ἑλλάδι, σᾶς λέγω ὅτι εἶναι ἀκόμη ἄωρος ἡ τῶν τοιούτων ἐπιχείρησις πρὸς εὐόδωσιν. Αἱ ὀνομαζόμεναι ἐνταῦθα πόλεις, εἶναι τόποι εἰσέτι ἀκαθάριστοι καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ χαλάσματα· ὅθεν οὐδὲ κοινωνία ὑπάρχει οὐδαμοῦ πολιτῶν ἱκανὴ πρὸς ἀγορὰν βιβλίων, καὶ ἡ κυβέρνησις αὐτὴ πτωχὴ οὖσα, δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἔργον εἰς πολλὰ τυπογραφεῖα ὁμοῦ.

Αὐτὴ μετεκομίσθη πρὸ ὀλίγου εἰς Ναύπλιον ἵνα μάλιστα ἐπιταχύνῃ τὴν ἀνακάθαρσιν καὶ ἀνοικοδόμησιν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Ἄργους, ὅπου, ἐὰν βοηθηθῶμεν, ἴσως δυνηθῶμεν ἐντὸς τοῦ χειμῶνος νὰ σᾶς προσφέρωμεν μέρος πρὸς ἵδρυσιν τοῦ βιβλιοπωλείου καὶ τοῦ τυπογραφείου, προκαταβαλλομένων δηλαδὴ χρημάτων εἰς κατασκευὴν τῶν πρὸς ταῦτα ἀναγκαίων οἰκοδομῶν.

Ἂν ἔχετε ὑπὸ χεῖρας νέον τινὰ ἱκανὸν νὰ συντάξῃ γαλλικὴν ἐφημε-

ρίδα, δημοσιεύουσαν τὰ πρακτικὰ τῆς κυβερνήσεως καί τινα ἀρχαιολογικὰ ἄρθρα τοῦ Κ. Μουστοξείδου, πρὸς δὲ, καὶ εἰδήσεις περὶ τῶν ἐσωτερικῶν πραγμάτων τοῦ τόπου, στείλατέ τον, καὶ θέλω τὸν μεταχειρισθῇ ἀμέσως· διότι ὁ Κ. Ῥαιβὼ, μὴ δυνάμενος νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐφημερίδα του, παρεχώρησεν εἰς τὴν κυβέρνησιν τὸ ὑλικὸν τοῦ τυπογραφείου του. Φρονῶ λοιπὸν ὅτι ὁ νέος ὃν σᾶς ζητῶ, θέλει κάμῃ καλὴν ἐπιχείρησιν, καὶ τέλος, ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ, θέλω τοῦ δώσῃ ἐπί τινας μῆνας τὸν παρ᾽ ἡμῶν συμφωνηθέντα μισθόν· αὐτὸς δὲ ἐλθὼν ἐνταῦθα καὶ εἰδὼς τὰ παρ᾽ ὑμῶν, θέλει σᾶς δώσῃ ὅσας πληροφορίας χρειάζεσθε πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ σας.

Μεγάλως με ὑποχρεοῦτε ἄν μοι στείλετε ὅσον ἔνεστι τάχιον τὰ στοιχεῖα ἃ σᾶς ἐζήτησα διὰ τὸ Ἑλληνικὸν τυπογραφεῖον κατὰ τὴν σημείωσιν τοῦ Κ. Ἀποστολίδου. Ἂν δυνηθῆτε νὰ μοὶ τὰ στείλετε διὰ τοῦ ἀνωτέρω νέου, στείλατέ μοι ὁμοῦ καὶ πολὺν χάρτην διά τε τὸ τυπογραφεῖον καὶ διὰ τὰ γραμματεῖα τῆς κυβερνήσεως. Ἂς μὴ ἦναι δὲ πολλὰ ἐξαίρετος, ἐπειδὴ εἴμεθα πτωχοί· χρήζομεν δὲ ἔτι καὶ πολλῶν καταστίχων διά τε τὰ ὑπουργεῖα καὶ διὰ τὸ λογιστικόν· καὶ ἴδετε ἂν ἦναι οἰκονομικώτερον νὰ μᾶς σταλῶσι βιβλία ἕτοιμα, ἢ νὰ ἔλθῃ πρὸς ἡμᾶς μετὰ τοῦ συντάκτου τῆς ἐφημερίδος καὶ βιβλιοδέτης μετὰ τῆς ἀναγκαίας ὕλης· τότε τὸν βάλλω πλησίον τοῦ ὀρφανοτροφείου, καὶ ὅσοι τῶν μαθητῶν δὲν κλίνουσιν εἰς τὰ γράμματα, μανθάνουσι τὴν τέχνην, καθὼς εὐδοκιμοῦσιν ἤδη τινὲς ἐργαζόμενοι εἰς τὸ τυπογραφεῖον.

Τὰ πρὸς τὸν Κ. Ἀποστολίδην στελλόμενα παρ᾽ ὑμῶν βιβλία ὅταν ἔλθωσι, θέλω σπουδάσῃ νὰ τοῦ εὐκολύνω τὴν πώλησιν αὐτῶν.

Λυποῦμαι πολὺ ὅτι διὰ τὰς ὑποθέσεις σας δὲν δύνασθε νὰ κάμετε ἕνα γύρον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐρχομένην ἄνοιξιν, ὁπότε ἤθελα σᾶς χαρῇ, ὡς δὲν ἀμφιβάλλετε, καὶ συνομιλήσῃ μακρῶς περὶ τυποφίας καὶ βιβλίων καὶ σχολείων, μέρος τοῦτο τὸ χαριέστατον τῶν ὀνειροπολημάτων μου.

Ἀλλὰ παύω πλέον, παρακαλῶν ὑμᾶς νὰ ἀποκριθῆτε ὅτι τάχιστα πρὸς τὰ διάφορα ἄρθρα τούτου τοῦ γράμματος.

Τῷ Ναυάρχῳ Κ. Εὔδενι.

Ναυπλίῳ, 22 ὀκτωβρίου 1829.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις μετ' ἀνεκφράστου εὐγνωμοσύνης λαμβάνει τὰ ἑξακισχίλια τουφέκια καὶ τὰ δώδεκα ὀρεινὰ κανόνια μετὰ πάσης αὐτῶν τῆς σκευῆς, τὰ ὁποῖα ὁ Μεγαλειότατος καὶ σεβαστὸς ὑμῶν αὐτοκράτωρ ηὐδόκησε νὰ τῇ στείλῃ, κατὰ τὸ ἀπὸ 16 τοῦ τρέχοντος γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Ἔφθασε δὲ ἡ φρεγάτα Ἐλισάβετ ἡ φέρουσα ἡμῖν τὰ ἀρίτιμα ταῦτα δῶρα, καὶ ὁ ἀντιπλοίαρχος Κ. Τσιτσαγὼβ γενναίως ἡμᾶς συμβοηθεῖ εἰς τὸν ἀποβιβασμὸν αὐτῶν.

Καὶ φαίνεται ἡ μεγαλόψυχος τοῦ σεβαστοῦ ἄνακτος προαίρεσις εὐλαβῶς τε καὶ πιστῶς πληρωθεῖσα παρὰ τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ἐπιτραπέντων τὴν ἀποστολὴν, διότι ἰδιαζόντως ἐφρόντισαν περὶ τῆς ἀρίστης ἐκλογῆς ὄχι μόνον τῶν ὅπλων, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν παρακειμένων καὶ λυσιτελούντων εἰς μεταχείρισιν αὐτῶν.

Τί ἄλλο ἄρα μᾶς μένει εἰμὴ νὰ εὐχώμεθα ὅπως ἡ Μεγαλειότης αὐτοῦ τελειώσῃ μετὰ τῶν σεβαστῶν αὐτῆς συμμάχων τὸ ἐνηργημένον ἀγαθοποίημα, προμηθευομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῆς ἀθρόας αὐτῶν ἐγγυήσεως χρημάτων καὶ πίστεως οἰκονομικῆς πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ ἀπαρτισμὸν τῆς τῶν τακτῶν στρατευμάτων διοργανώσεως; Τότε καὶ οἱ Ἕλληνες ποιήσουσι καλὴν χρῆσιν τῶν τε τουφεκίων καὶ τῆς ὀρεινῆς συμβολῆς, ἅτινα πρὸς τὸ παρὸν ἐπιμελῶς ἀποτίθενται εἰς τὸ ὁπλοστάσιον τοῦ φρουρίου τούτου.

Ὑμᾶς δὲ παρακαλοῦμεν, κύριε Κόμη, νὰ θέσετε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Μεγαλειοτάτου αὐτοκράτορος τήν τε βαθεῖαν ἡμῶν εὐγνωμοσύνην καὶ τὰς εὐχὰς ταύτας.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 22 ὀκτωβρίου 1829.

Παρασυναπτομένην εὑρίσκεις τὴν ἀξιωματικήν μου ἀπόκρισιν πρὸς τὸ γράμμα σου τῆς 25 σεπτεμβρίου, οὖσαν ἀξιωματικήν, διότι πρέπει νὰ κατατεθῇ εἰς τὸ γραμματοφυλάκιον, καθὼς κατετέθησαν καὶ τὸ γράμμα μου τῆς 12 (24) αὐγούστου καὶ ἡ πληρεξουσιότης. Τὰ δὲ παρόντα ἐλπίζω ὅτι θέλουσί σε εὑρεῖ εἰς Παρισίους ὑγιαίνοντα, μετὰ τῆς δεσποίνης συζύγου σου.

Ἀξιωματικῶς ἀποκρίνου με, παρακαλῶ, τοῦ λοιποῦ περὶ τῶν ἀναφερομένων πληροφοριῶν εἰς τὰς ὑποθέσεις ἃς ἀπὸ καλωσύνης ἀνέλαβες, εἰς δὲ τὰ ἰδιαίτερά σου γράμματα λέγε μοι μόνον ὅσα κατὰ τὰ διπλωματικὰ ἔθιμα δὲν λέγονται εἰς τὰ ἀξιωματικά. Ταῦτα δὲ ἂς γράφωνται οὕτως ὥστε νὰ δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ τὰ βάλλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς γερουσίας, καὶ ἴσως ποτὲ καὶ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως. Ὑπάρχουσι πληροφορίαι αἵτινες, καί τοι ἀπαραίτητοι εἰς τὴν κυβέρνησιν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν της, δὲν δύνανται ὅμως νὰ ἐξέλθωσι τοῦ ταμείου της, διότι βλάπτουσι τὴν ὀφειλομένην περί τινας εὐπρέπειαν, καὶ τοιαῦται εἶναι αἱ περιεχόμεναι συνήθως εἰς τὰ ἰδιόπιστα ἢ μερικώτερα γράμματά σου. Ἀρκοῦσι ταῦτα ὡς πρὸς τοὺς τύπους.

Περὶ δὲ τῆς οὐσίας, δὲν ἔχω τι νὰ προσθέσω εἰς τὴν ὀγκώδη ἐκπεραίωσιν τῶν σημερινῶν μου γραμμάτων, τὰ ὁποῖα καὶ ἂν λάβῃς τὸν κόπον νὰ διαβάσῃς ὅλα, πάλιν ἀτελῶς θέλεις μάθῃ τὴν δεινὴν καὶ ἐπισφαλῆ ἕξιν τῶν καθ' ἡμᾶς.

Καὶ μὲ τὰς 500,000 φράγκων, τὰ ὁποῖα μοὶ εἶπε μὲν ὁ Κ. Ῥουὰν ὅτι τὰ ἔχω, πλὴν ἀκόμη δὲν τὰ ἔλαβα, πάλιν εὑρίσκομαι κατεστενοχωρημένος, καὶ τὸ περισσότερον μέρος αὐτῶν ἤδη ἐξέλιπεν εἰς διορισμοὺς πληρωμῶν. Ἐπαναλέγω λοιπὸν ὅτι χωρὶς τὴν βοήθειαν τὴν ὁποίαν καὶ ἐζήτησα καὶ ζητῶ, παλινδρομοῦμεν βέβαια πρὸς τὴν ἀναρχίαν.

Μὴ ἀμφιβάλλῃς ὅτι πολλὰ κινήματα ἔκαμα, καὶ θέλεις ἀπαντήσῃ καλὰς διαθέσεις· πρέπει μόνον νὰ κρούῃς συχνὰ εἰς τὰς θύρας τῶν μεγάλων οἵτινες δύνανται νὰ μᾶς εὕρωσι τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος βοήθειαν. Δὲν θέλεις λοιπὸν ἀρνηθῆ, ἐλπίζω, εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τοῦτο τὸ καλὸν μετὰ τοσαῦτα ἄλλα.

Θρυλλεῖται ἀπό τινων ἡμερῶν ὅτι τὰ γαλλικὰ στρατεύματα ἐπιστρέφουσιν εἰς Τουλῶνα πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους, καὶ ὅτι ἡ Γαλλία παύει τὸ πρὸς ἡμᾶς διδόμενον χορήγημα τῶν 100,000 φράγκων κατὰ μῆνα διὰ τὸ τακτὸν σῶμα. Ταῦτα δὲ διεδόθησαν ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ πολεμικοῦ πλοίου *Σκιπίωνος*. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος δέν μοι εἶπεν οὐδὲν, φρονῶ ὅτι οὐδ' ἔλαβε, μέχρι τοῦδε κἂν, διαταγὰς περὶ τούτων.

Ἡ τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ἀναχώρησις ἤθελε βλάψῃ πολύ, ἂν μάλιστα ἐγίνετο πρὶν ἀποφασισθῶσι τὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὶν ἐμβῶσιν εἰς ἐνέργειαν αἱ μετὰ τῆς Πόρτας γενόμεναι συμβάσεις.

Τὸ αὐτὸ λέγω καὶ περὶ τῆς παύσεως τῶν χορηγημάτων, διότι ἡ κυβέρνησις δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ κρατήσῃ τὸν ἤδη διοργανωθέντα τακτὸν στρατόν, ἐκτὸς ἂν τελειώσῃ τὸ δάνειον, καὶ λάβῃ ἐκ τούτου χρήματα καὶ πίστιν.

Οὐδὲ ἀναπτύσσω τοὺς λόγους μου, διότι ἀφ' ἑαυτῶν πείθουσι τοὺς κρίνοντας τὰ ἡμέτερα γνησίως τε καὶ ἀπροκαταλήπτως· ὅθεν καὶ εὐκόλως θέλεις συμπείσῃ περὶ τούτων τούς τε φίλους σου καὶ τοὺς ἐν Λονδίνῳ καὶ ἐν Παρισίοις πρέσβεις.

Οὐδεμίαν ἀξιωματικὴν εἴδησιν ἔχομεν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως. Ἀναγγέλλουσι μόνον αἱ ἀπὸ Σμύρνης καὶ Σύρου ἰδιαίτεραι ἐπιστολαὶ ὅτι ἔφθασαν αἱ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας ἐπικυρώσεις, καὶ ὁ στρατὸς ἀρχίζει τὴν εἰς τὰ ὀπίσω πορείαν. Ἀλλὰ περὶ τοῦ κύρους τῆς ἀγγελίας ταύτης δὲν ἐγγυῶμαι.

Τῷ Ἐκτάκτῳ ἐπιτρόπῳ Ἀργολίδος.

Ναυπλίῳ, 23 ὀκτωβρίου 1829.

Ἀποδεχόμεθα ὅσα μᾶς προβάλλετε διὰ τῆς χθεσινῆς σας ἐμφανίσεως περὶ τῶν πτωχῶν οἰκογενειῶν τῶν ἐν Ναυπλίῳ καὶ τοῖς προαστείοις εἰσέτι εὑρισκομένων. Πρὸς ἐκτέλεσιν δὲ αὐτῶν ἠθέλαμεν νὰ προσλάβετε βοηθοὺς καὶ τὸν ἀρχιμανδρίτην ἐφημέριον τοῦ τακτικοῦ καὶ τὸν Κύριον Ν. Μαυρομάτην. Ἀφ' οὗ μετ' αὐτῶν ἀκριβῶς βεβαιωθῆτε πόσαι ἐκ τῶν εἰρημένων οἰκογενειῶν θέλουσι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Μεσολόγγιον ἢ εἰς Σάλωνα, μᾶς προβάλλετε ποίαν χρηματικὴν βοήθειαν ἡ κυβέρνησις πρέπει νὰ ταῖς δώσῃ διὰ τὸ ταξείδιόν των. Τὸν προβαλλόμενον δὲ τρόπον τῆς δόσεως δεχόμεθα, ἤτοι τὸ ἥμισυ νὰ λάβωσιν ἐνταῦθα, καὶ τὸ ἄλλο ἥμισυ ἐκεῖ. Περὶ δὲ τῶν θελόντων νὰ μείνωσι καὶ νὰ πλανητεύωσιν εἰς Ναύπλιον ἢ ἀλλοῦ, δὲν συναινοῦμεν νὰ τοῖς δοθῇ βοήθεια. Ὅσοι τέλος εὑρίσκονται εἰς ἄκραν ἔνδειαν καὶ δὲν δύνανται νὰ πορισθῶσι τὸ καθημερινὸν, εἰς αὐτοὺς προβάλλετε ποία βοήθεια νὰ δοθῇ παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἐκτὸς τῶν μερίδων, τὰς ὁποίας ἔχομεν ἀμετάθετον ἀπόφασιν νὰ μὴ μεταχειρισθῶμεν πλέον οὐδέποτε.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Τρεζέλῳ.

Ναυπλίῳ, 25 ὀκτωβρίου 1829.

Χθὲς τῇ πέμπτῃ ὥρᾳ ἑσπέρας ἔλαβον παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Σνεϊδέρου τὴν ἀξιωματικὴν ἀγγελίαν ὅτι τῷ ἦλθε προσταγὴ νὰ σηκώσῃ περὶ τὴν 15 νοεμβρίου τὸ γαλλικὸν σῶμα ἐκ τῆς Πελοποννήσου, τῷ συγχωρεῖται δὲ ὅμως νὰ ἐκκινήσῃ κατὰ τὴν διορίαν ἐκείνην μόνον τὸ ἥμισυ τῶν στρατευμάτων, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ, τῇ 15 δεκεμβρίου,

ἵνα ἔχῃ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις καιρὸν νὰ παραλάβῃ τὰ φρούρια, καὶ γνωρίσῃ καὶ περιμαζώξῃ τὸ εἰς αὐτὰ ἀφινόμενον ὑλικόν.

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν μοὶ γράφει ὁ στρατηγὸς ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ φρουρὰ ἡ παραληψομένη τὴν Κορώνην πρέπει νὰ φθάσῃ ἐκεῖσε, τὸ βραδύτερον, τῇ 14.

Μοὶ προβάλλει πρὸς τούτοις νὰ δεχθῶ ἱκανὸν μέρος τῶν παρ᾽ αὐτοῖς τροφῶν, νομῶν καὶ καυσοξύλων, τῶν ἐπίπλων τῶν νοσοκομείων, τῶν στρατευσίμων πραγμάτων τε καὶ σκευῶν, τῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων μετὰ τῶν ἐπισαγμάτων αὐτῶν, τῆς πυροβολικῆς παρασκευῆς καὶ τῆς μαχίμου ὕλης, τοῦ μηχανικοῦ ὑλικοῦ, τῶν ἐργαλείων τε καὶ σκευῶν παντοίας ὑπηρεσίας.

Ἐγὼ δὲ ἀποκρίνομαι σήμερον πρὸς τὸν στρατηγὸν Κ. Σνεϊδέρον ὅτι ὑμεῖς εὐθὺς μὲν διατάττεσθε νὰ φροντίσετε περὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς Κορωναίας φρουρᾶς, ἀλλ᾽ ὅτι ἀμφιβάλλω ἂν αὐτὴ δυνηθῇ νὰ φθάσῃ τῇ 14, διότι σήμερον ἤδη κατὰ τὴν 6 τοῦ μηνὸς (νοεμβρίου Ν.) εἴμεθα, καὶ τὸ παρὸν δὲν θέλετε λάβῃ πρὸ τῆς 8. Διὸ καὶ παρακαλῶ τὸν στρατηγὸν Σνεϊδέρον νὰ φυλάξῃ ἀκόμη τὴν Κορώνην διὰ φρουρᾶς ἐκ τῶν ἀναχωρησόντων τῇ 15 δεκεμβρίου στρατευμάτων, ὅπως λάβῃ καὶ ἡ κυβέρνησις καιρὸν νὰ σκεφθῇ κάλλιον μὲ ὑμᾶς περί τε τῆς συνθέσεως τῶν φρούρων καὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν φρουράρχων.

Περὶ δὲ τῶν πραγμάτων τὰ ὁποῖα μᾶς προβάλλει, καὶ περὶ τῶν ἀναγκαίων γενέσθαι ἐν τούτῳ πρὸς ἀσφαλισμὸν τῆς εὐθύνης ἡμῶν, τότε θέλω ἀποκριθῇ διαῤῥήδην πρὸς τὸν στρατηγὸν Κ. Σνεϊδέρον, ἀφ᾽ οὗ διεξηγηθῶ καὶ πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὸν Κ. Δεσαιμμαρτῖνον.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, κύριε Στρατηγὲ, φρονῶ παντάπασιν ἀναγκαῖον νὰ ἄρετε ἀμέσως τὸ ἐν Μεγάροις στρατόπεδον, ὄχι μόνον ἵνα στείλετε τὰς εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια φρουράς, ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὰς οὔσας ἐν Ναυπάκτῳ καὶ Πάτραις ἐνδυναμώσετε.

Γράψατέ μοι λοιπὸν διὰ τοῦ παρόντος ταχυδρόμου ἐπιστρέφοντος, ά. ἂν δύνασθε νὰ στείλετε κατ᾽ εὐθεῖαν τὴν τῆς Κορώνης φρουρὰν, καὶ πῶς θέλετε τὴν σύνθεσιν. Προβάλετέ μοι δεύτερον τοὺς λόχους

τοὺς συστήσοντας τὰς δύω ἄλλας φρουράς, καὶ τὰς ἐπισχύσεις ἃς ἐγκειμένως θέλω νὰ στείλετε εἰς Ναύπακτον καὶ εἰς Πάτρας.

Ὑμεῖς δύνασθε νὰ κρίνετε ἐὰν ἦναι συμφερώτερον πρὸς εὐκολίαν τῆς ἐκπεραίνσεως τούτων πάντων νὰ ἔλθετε ἀμέσως εἰς Ναύπλιον μετὰ τοῦ Κ. Δεσαιμμαρτίνου. Τότε παραδίδετε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προνοημάτων σας εἰς τὸν συνταγματάρχην Κ. Πελίωνα.

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 474 ἀξιωματικῆς ὑμῶν ἐπιστολῆς σας δηλοποιῶ ὅτι θέλομεν στείλῃ εἰς Νεόκαστρον πλοῖον πρὸς παραλαβὴν τῆς ἧς μοι ἀναγγέλλετε ὕλης ἱματισμοῦ· πρὸς δὲ τὰς ἄλλας ἀξιωματικάς σας ἐπιστολὰς θέλω ἀποκριθῆ μετὰ ταῦτα.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Τρεζέλῳ.

Ναυπλίῳ, 25 ὀκτωβρίου 1829.

Οὔτε ἐπαναλαμβάνω ἐνταῦθα, Στρατηγέ μου, τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ ἀξιωματικῷ γράμματί μου, οὔτε ἐξάγω τοὺς ἐξ αὐτοῦ δυναμένους προκύψαι ὑπομνηματισμούς. Τὰ παράπονα ἀνωφελῆ. Ἂς ἔλθωμεν εἰς τὸ πρᾶγμα, καὶ ἂς συνάψωμεν τοὺς ἡμετέρους ἀγῶνας πρὸς διασκεδασμὸν τῆς μικρᾶς ταύτης ἐαρινῆς ἀνεμοζάλης.

Φθάσατε λοιπὸν τάχιον εἰς Ναύπλιον μετὰ τοῦ Κ. Δεσαιμμαρτίνου, ἵνα ἐν καλῇ συνειδήσει δυνηθῶμεν νὰ κρίνωμεν τὰ πρακτέα πρὸς τὰς προβαλλομένας ἡμῖν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Σνεϊδέρου μεταδόσεις.

Χρήματα μετρητὰ δὲν ἔχομεν πρὸς τὸ παρόν· καὶ ἂν λάβωμεν πράγματα πολέμου τετριμμένα καὶ εἰς μεγάλην τιμὴν, τότε ὀλιγώτερα χρήματα πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ἐκ τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων. Κατὰ τοῦτο λοιπὸν θέλομεν συμμελετήσῃ τὰ δοθησόμενα εἰς τοὺς ἐπιτρόπους ἡμῶν ὁδηγήματα.

Ἐλπίζω ὅτι ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος θέλει κρατήσῃ τὴν ἐν Κορώνῃ γαλλικὴν φρουρὰν ὀλίγας ἡμέρας ἐπέκεινα τῆς 14 νοεμβρίου,

καὶ θέλει μοὶ τὸ γράψῃ διὰ ταχυδρόμου, καθὼς τὸν παρεκάλεσα.
Θέλομεν δὲ λάβῃ τὸ γράμμα του ἐν Ναυπλίῳ μετὰ 8 ἢ 9 ἡμέρας.

Πολλὰ σᾶς παρακαλῶ νὰ συστήσετε καλὴν φρουρὰν διὰ τὴν Ναύπακτον καὶ τὰς Πάτρας, ἀνάγκης οὔσης νὰ ἔχωσι φόβον κάκαί τινες κεφαλαὶ ἢ ἄνθρωποι μισθοφοροῦντες ποθὲν, ἂν θελήσωσι νὰ κινηθῶσιν ἐνθαῤῥυνόμενοι ἐκ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν στρατευμάτων σας. Τὰ μέρη ἐκεῖνα τὰ μεμακρυσμένα ἀπὸ τοῦ κυβερνητικοῦ κέντρου πρέπει νὰ φυλάττωνται ὑπὸ δυνάμεως ὑπαρκτικῆς τε καὶ ἁδροτέρας, καὶ ὄχι μόλις φαινομένης, ὡς σήμερον.

Τὰ αὐτὰ λέγω καὶ περὶ τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων, εἰς τὰ ὁποῖα χρειάζεται προσέτι ἐκλογὴ καὶ καλῶν φρουράρχων. Περὶ τούτου θέλομεν συσκεφθῆ εἴτε πεμπτέον τὸν συνταγματάρχην Ἀλμέϊδαν, εἴτε τὸν ταγματάρχην Βιλλάνην, ἴσως δὲ καὶ τὸν Κ. Ἄνην, ἐκ Γραμβούσης ἐρχόμενον.

Αἱ 100,000 γροσίων θέλουσι σταλῆ εἰς τὸ στρατιωτικὸν ὑμῶν ταμεῖον κατὰ τὴν αἴτησίν σας· ἀλλὰ σᾶς λέγω τὴν ἀλήθειαν ὅτι τοῦτο τὸ ὑστέρημα μὲ τρομάζει διά τε τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον· ὅπερ θέλετε νοήσῃ, ἀγαπητέ μου στρατηγὲ, ἂν ἐνθυμηθῆτε ὅσα ἐν Μεγάροις σᾶς εἶπα.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως οὐδεμίαν εἴδησιν ἔχομεν. Οὐδὲ ἡ τοσαύτη σιωπὴ ὑπάρχει ἄνευ αἰτίας· ἀλλὰ δὲν φροντίζω, καταγινόμενος εἰς μόνα τὰ χρέη μου, τὰ ὁποῖα ἔχω ἀπόφασιν νὰ ἐκπληρώσω ὅσον μοι δυνατὸν ἄριστα ἐναντίον ὅλων τῶν προσκομμάτων παρόντων τε καὶ μελλόντων.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 25 ὀκτωβρίου 1829.

Χθὲς τῇ πέμπτῃ ὥρᾳ ἑσπέρας ἔλαβον τὸ ἀπὸ 3 νοεμβρίου (Ν.) τιμητικὸν γράμμα τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος, πρὸς ὃ σπουδαίως διὰ τοῦ αὐτοῦ ταχυδρόμου ποιῶ τὴν ἀπάντησιν.

Δὲν ἀγνοεῖτε, κύριε Στρατηγὲ, ὅτι ὅλα τὰ ἡμέτερα στρατεύματα, ἐξαιρουμένων τῶν ἐν τοῖς φρουρίοις μικρῶν ἐφεδρειῶν, εὑρίσκονται ἐπὶ τοῦ νῦν συνηθροισμένα εἰς τὸ ἐν Μεγάροις στρατόπεδον. Ἐξεκίνησα λοιπὸν γραμματοκομιστὴν ἐπίτηδες πρὸς τὸν στρατηγὸν Τρέζελον, κελεύων αὐτῷ νὰ σηκώσῃ μὲν τὸ στρατόπεδον, νὰ στείλῃ δὲ ἄνευ ἀναβολῆς ἀπόσπασμα εἰς φρουρὰν τῆς Κορώνης, καὶ νὰ ἔλθῃ εὐθὺς αὐτοπροσώπως ἐνταῦθα, ἵνα συνδιαθέσωμεν τά τε περὶ τὴν κατάληψιν τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων κατὰ τὴν 15 δεκεμβρίου, καὶ τὰ τῆς παραλαβῆς τοῦ ὑλικοῦ ὅπερ ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης θέλει νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ στρατηγὸς Τρέζελος μόλις τῇ 8 τοῦ τρέχοντος (νοεμβρίου, Ν.) θέλει λάβῃ τὸ γράμμα μου, ἀμφιβάλλω ἂν ἡ Ἑλληνικὴ φρουρὰ τῆς Κορώνης δυνηθῇ νὰ φθάσῃ ἐκεῖσε κατὰ τὴν 14.

Ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης θέλει δώσῃ λοιπὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα νεαρὸν ἀρχαίας εὐμενείας τεκμήριον, ἂν κρατήσῃ ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν Κορώνην φρουράν τινα ἐκ τῶν ὑμετέρων στρατευμάτων τῶν κατὰ τὴν 15 δεκεμβρίου ἀποπλευσόντων. Καὶ ἡ χάρις γενήσεται λαμπροτέρα, ἄν μοι τὸ φανερώσῃ καὶ διὰ γράμματος ἐπίτηδες, σταλησομένου πρὸς ἐμὲ παρὰ τοῦ ἐν Μοθώνῃ προσωρινοῦ Διοικητοῦ, προσταχθέντος.

Περὶ δὲ τῶν πραγμάτων τῶν ἐν τῇ παρακειμένῃ σημειώσει εἰς τὸ γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἀφ' οὗ συσκεφθῶ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Τρεζέλου καὶ τοῦ Κ. Δεσαιμμαρτίνου πῶς διαπρακτέον τὰ περὶ τὴν ἐκτίμησιν καὶ ἀπόκτησιν αὐτῶν, εὐθὺς θέλω διορίσῃ τοὺς ἐπὶ τούτῳ ἐλευσομένους ἐπιτρόπους, καὶ δώσῃ αὐτοῖς τὰς ὁδηγίας, καὶ γράψῃ καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα.

Πόση ἔσται ἡ λύπη μου ἂν ἀναχωρήσετε ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος χωρὶς νὰ σᾶς ἀπολαύσω καὶ φέρω πρὸς ὑμᾶς τὴν διὰ ζώσης φωνῆς ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῆς, ἐλπίζω ὅτι δὲν ἀμφιβάλλετε. Διὰ τοῦτο θέλω σπουδάσῃ πάντως νὰ πλησιάσω ἐντὸς τοῦ τρέχοντος μηνὸς πρὸς τὴν ὑμετέραν συνεδρίαν, ἐὰν μόνον δὲν ἐμποδισθῶ ἀπὸ ἀπροσδόκητα περιστατικά.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 25 ὀκτωβρίου 1829.

Ἡ τοῦ ἐξοχωτάτου κόμητος Βουρμόντου (1) χρηστὴ μέριμνα ὑπὲρ τῆς προκοπῆς τῆς νέας διοργανώσεως τῶν ἡμετέρων στρατευμάτων, ἐμψυχόνει τὰς ἐλπίδας μου ἐπί τε τοῦ νῦν καὶ ἐπὶ τὸ μέλλον. Συμφρονῶ καὶ ἐγὼ μετὰ τῆς Ἐξοχότητός του ὅτι ἡ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἀναχώρησις τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων καταναγκάζει τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν νὰ διορθώσῃ ἐντελῶς τε καὶ ὡρισμένως τὸ στρατιωτικὸν αὐτῆς σύστημα, καὶ διὰ τοῦτο ἄρα καὶ μᾶλλον λυποῦμαι ἐπὶ τῇ ἀπάρσει τῆς ὑμετέρας μόρας (brigade), γινομένης πρὶν λάβῃ ἡ κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος τὰς ἀναγκαίας χορηγίας πρὸς ἀπαρτισμὸν μὲν τῶν νέων αὐτῆς ταγμάτων, σύστασιν δὲ καὶ ἄλλων. Περὶ τούτων ἁπάντων ἐγνώρισα εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὰς ἐφέσεις μου διὰ τοῦ τελευταίου μου γράμματος, καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν θέλετε τὰς ἀφήσῃ ἀγνώστους εἰς τὸν κύριον ὑπουργὸν τῶν τοῦ πολέμου.

Ἀποδέχομαι ἐπίσης τὴν γνώμην του καὶ περὶ τῆς μεγάλης ὠφελείας τῆς ἐσομένης εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔκ τινος ἐξοχωτέρου οἰκονόμου, τὸν ὁποῖον καὶ μᾶς προβάλλει. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἀβέβαιοι εἴμεθα καὶ περὶ τῶν χορηγημάτων ἂν μᾶς συνεχισθῶσι, καὶ περὶ τοῦ δανείου ἂν γείνῃ, οὔτε τὸν ἀπαρτισμὸν τοῦ ἡμετέρου στρατιωτικοῦ δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν, οὔτε εἰς τὸν Κ. Φλανδρῖνον νὰ προσφέρωμεν θέσιν ἀνάλογον πρὸς ἣν ἔχει βέβαια ἐν Γαλλίᾳ, καὶ πρέπουσαν εἰς τὴν ἔμπειρον αὐτοῦ ἱκανότητα.

Ἄλλως τε καὶ ὁ σήμερον τὰ τοῦ οἰκονομικοῦ διατάκτορος ἐκπληρῶν Κ. Δεσαιμμαρτῖνος, ἐν πᾶσιν εὐαρεστεῖ εἰς ἐμέ, διότι καὶ τὴν πρωτοπειρίαν ἐτέλεσε, καὶ τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν ὑπομαθὼν, καταληπτὸς γίνεται εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν νέους Ἕλληνας, οὓς καὶ διδάσκει

(1) Τότε ὑπουργοῦ τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν.

μετὰ μεγάλης σπουδῆς τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν. Περαίνων ἄρα τὰ καθήκοντα ἄνευ τῶν πρότερον ἀντιστατούντων αὐτῷ ἐμποδίων, μέγα ὄφελος γίνεται εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἡμῶν διοργάνωσιν· ἀναπληρούμενος δὲ ὑπὸ ἄλλου, μᾶς ἀφαιρεῖ καρπὸν τοῦ χρόνου πολυτιμότατον.

Καὶ περὶ τοῦ στρατηγοῦ δὲ Τρεζέλου (καί τοι ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης δέν μοι λαλεῖ ἐν τούτῳ περὶ αὐτοῦ) ἂν δὲν σᾶς ἔλεγα αὐτά, ἤθελα ψευσθῆ εἰς τὴν συνείδησιν μου. Καὶ αὐτὸς μετὰ πολὺν κόπον καὶ ἐργασίαν καὶ ἐγνώρισε τοὺς περὶ αὐτόν, καὶ ἠγαπήθη, καὶ ἔχει τὴν παρὰ πάντων αἰδῶ καὶ τιμήν. Ἂν νέος ἀρχηγὸς ἔλθῃ, τοὺς αὐτοὺς κόπους πρέπει νὰ κάμῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον, καὶ τὸν χρόνον τοῦτον θέλει ζημιωθῆ ἡ ἐπίδοσις τοῦ ςρατιωτικοῦ ἡμῶν ἐπιτηδεύματος.

Διὰ μακροτέρων δὲν σᾶς ἐνοχλῶ, κύριε Στρατηγέ, ἀπαριθμῶν τὰ ἄτοπα τὰ προκύψοντα ἐκ τῆς περὶ τὴν διεύθυνσιν καὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ ἡμετέρου τακτοῦ σώματος μεταβολῆς. Ὑμεῖς δέ, κριτὴς ἱκανὸς ὄντες, θέλετε διαπράξῃ παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τοῦ βασιλέως ὅπως ἀφήσῃ παρ' ἡμῖν τόν τε στρατηγὸν Κ. Τρέζελον καὶ τὸν Κ. Δεσαιμμαρτῖνον καὶ τοὺς ἄλλους ἀξιωματικοὺς τοὺς ἤδη στέρξαντας τὴν Ἑλληνικὴν ὑπηρεσίαν. Ταῦτα παρακαλῶ καὶ πάλιν νὰ συστήσετε εὐμενῶς εἰς τὸν Κ. Κόμητα Βουρμόντον.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 25 ὀκτωβρίου 1829.

Τὸ μὲν γράμμα σας τῆς 30 ὀκτωβρίου (Ν.) μοὶ ἔδιδεν ἐλπίδας ὅτι ἡ ἐφημερὶς ὁ *Παρατηρητής (le Moniteur)* εἶχε σπεύσῃ παραπολύ, καὶ ὅτι ἡ ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ἡγεμονίαν μοῖρα ἤθελε μείνῃ ἔτι παρ' ἡμῖν, συνεργοῦσα καὶ ἀποτελειοῦσα τὸ εὐεργέτημα τὸ ἀρχὴν λαβὸν ἐκ τῆς Πελοποννησιακῆς ἐκστρατείας. Ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ τῆς

3 νοεμβρίου, ἀλλὰ ἀγγέλλουσα, δεινῆς ἀθυμίας ἐνέπλησε τὴν ψυχήν μου.

Οὔτε μᾶς λέγουσι τὶ περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Λονδίνῳ ἐσομένων διαπραγματειῶν πρὸς λύσιν τελείαν τῶν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς τύχης ζητημάτων. Καὶ τὸ δάνειον ἂν γίνεται ἢ ὄχι, ἀγνοεῖ ἡ κυβέρνησις· ἀγνοεῖ δὲ καὶ ἂν ὁ σεβαστὸς ὑμῶν Ἄναξ μέλλῃ νὰ διαχορηγήσῃ τὰς 100,000 φράγκων κατὰ μῆνα πρὸς διοργάνωσιν τῶν αὐτῆς στρατευμάτων, καὶ ἂν τέλος θέλῃ τῇ δοθῇ ἄνευ ἀναβολῆς βοήθειά τις ἐκ τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων, ἅμα γενομένου τοῦ ἐκκαθαρισμοῦ περὶ τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα παραχωρουμένων πολεμικῶν παρασκευῶν. Ἐν τοιαύτῃ ἀκμῇ τὰ ὑμέτερα στρατεύματα ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς Πελοποννήσου, χωρὶς νὰ προμηνυθῇ τοῦτο μῆνας κἂν τινας εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Ἀναμφιβόλως διὰ μείζονα συμφέροντα τὸ ὑπουργεῖον τοῦ βασιλέως ἔκρινε νὰ πράξῃ οὕτως. Ἀλλ' ἄρα γε δὲν ἦτον ἐπ' αὐτῷ νὰ μικρύνῃ τὰς παρακολουθούσας δυσχερείας; Μικρύνονται δὲ καὶ σήμερον, παρεχομένων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τῶν ἀναγκαίων πόρων πρὸς κατασκευὴν περισσοτέρων ταγμάτων, καὶ ἀφινομένης εἰς αὐτὴν τῆς περιοχῆς αὐτῶν (τῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπαξιωματικῶν δηλαδὴ) κατὰ τὸ μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ Μαρσιάλου Κ. Μαιζῶνος προδιωμολογημένον σχέδιον.

Ὁ Κ. Κόμης Βουρμόντος μᾶς προβάλλει, ὡς βοήθημα, νέον ἐπιμελητὴν, ἀδρῶς πληρωθησόμενον ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ ταμείου· ἐν ᾧ ὁ Κ. Δεσαιμμαρτῖνος οὐδένα μέχρι τοῦδε μισθὸν ἔλαβεν, ὡς ἔχων τὸν παρὰ τοῦ βασιλέως.

Τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ μισθούμενοι παρὰ τῆς Ἑλλάδος, ἅμα φοβηθέντες μὴ χάσωσι τοὺς ἐν τῷ Γαλλικῷ στρατῷ τόπους των, θέλουσι μᾶς ἀφήσῃ ὅλοι, ὡς ἤδη ἐκ τῶν πολλῶν περὶ τούτου φημῶν, καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν Γάλλων ἀξιωματικῶν ἄρχονται νὰ ἀγωνιῶσι περὶ τοῦ μέλλοντος. Ἐπὶ τοιούτοις ἄρα θεμελίοις δύναται ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις στῆσαι καὶ ἀναπτύξαι τὴν στρατιωτικὴν αὐτῆς ὕπαρξιν; . . . .

Περὶ πάντων τούτων πολὺ ἐπιθυμῶ, κύριε Στρατηγὲ, νὰ ἐξηγηθῶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ θέλω λοιπὸν σπουδάσει, ὡς σᾶς εἶπα καὶ ἐν τῷ ἀξιωματικῷ γράμματί μου, ἐντὸς δύω ἢ τριῶν ἑβδομάδων νὰ πλησιάσω πρὸς τὴν συνεδρίαν ὑμῶν, καὶ διὰ Τριπολιτσᾶς νὰ φθάσω τάχιον εἰς Μοθώνην.

Ἐν τοσούτῳ ὅμως ἤθελετε ὑπερπληρώσῃ τὴν ἔφεσίν μου, ἐὰν μὲ τὸ ἥμισυ τῆς Γαλλικῆς μόρας φυλάξετε τὴν Κορώνην ὀλίγας ἔτι τινὰς ἡμέρας ἐπέκεινα τῆς 14 νοεμβρίου, καὶ ἂν διὰ τῶν ἐπιστολῶν σας φανερώσετε πρὸς τὸν βασιλέα τὰ παρ᾽ ἐμοῦ ὑποδεικνυόμενα ἔν τε τῷ προτέρῳ καὶ τῷ παρόντι μου γράμματι.

Δι᾽ ἄλλου γράμματος σᾶς ἀποκρίνομαι πρὸς τὰ περὶ νέου ἐπιμελητοῦ, γνωματεύων τὰ κατὰ τὴν ἐμὴν συνείδησιν, καὶ οὐχὶ ἄλλα. Ὑμέτερον δὲ ὑπάρχει, Στρατηγέ μου, νὰ ὑπεραγορεύσετε τῆς ἐμῆς αἰτήσεως τῆς ὑπὲρ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Τρεζέλου καὶ τοῦ Κ. Δεσαιμμαρτίνου, μεγάλην εὐεργεσίαν παρεχόμενοι εἰς τὸν τόπον, καὶ εἰς ἐμὲ κάμνοντες χάριν πολλήν.

Τῷ Κ. Βάρονι Ῥουὰν, Προσέδρῳ τῆς Γαλλίας.

Ναυπλίῳ, 28 ὀκτωβρίου 1829.

Σπεύδων σᾶς διαβιβάζω ἀντίγραφον τῆς τε πρὸς ἐμὲ ἐπιστολῆς τοῦ στρατηγοῦ Κ. Σνεϊδέρου, καὶ τῆς ἀνυπερθέτου πρὸς αὐτὸν ἀποκρίσεώς μου.

Καθ᾽ ὃν χρόνον τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα ἔμελλον νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὸ ὑπουργεῖον τοῦ χριστιανικωτάτου Βασιλέως ἔνευσε νὰ διαμηνύσῃ τοῦτο πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν διὰ τοῦ Κ. Κόμητος Δελαφερρονναίου, ὑπουργοῦντος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν, ὅστις τιμητικῶς ἀνέγραψε πρὸς ἡμᾶς τὰς μεγαλοψύχους βουλὰς τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν Ἄνακτος ἐν τῷ παρέχειν τῇ Ἑλλάδι τὴν τοιαύτην βοήθειαν συνεπινεύσει τῶν σεβαστῶν αὐτοῦ συμμάχων.

Τότε καὶ τὸ Πανελλήνιον ἤκουσε παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὰ τελούμενα, καὶ ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι μαθοῦσαι, τὸ ὄνομα Καρόλου τοῦ δεκάτου εὐλόγησαν, καὶ Μεσσηνία καὶ Ἀχαΐα, ὧν τῆς ἐπανορθώσεως μάλιστα ἐπελάβοντο οἱ ἐπιστρατεύσαντες, ὑψηλὴν καὶ ἀΐδιον εὐγνωμοσύνην ἀνέθεσαν εἰς τοὺς γενναίους αὐτῶν εὐεργέτας.

Σήμερον δὲ ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ ἀναγγείλῃ εἰς τὴν γερουσίαν τὴν ἐκκένωσιν τῶν φρουρίων Μοθώνης, Κορώνης, καὶ Νεοκάστρου, καὶ πάλιν ἀναμαρτυροῦσα πανδήμως τὴν βαθυτάτην τοῦ ἔθνους εὐγνωμοσύνην πρὸς τὰς παρὰ τῆς Γαλλίας καὶ τῶν ἐλευθερωτῶν τῆς Πελοποννήσου εὐεργεσίας.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδεμίαν ἔλαβον διαμήνυσιν οὔτε παρ' ὑμῶν, Κύριε Βάρων, οὔτε παρὰ τῶν συμπρακτόρων ὑμῶν περὶ τῶν σταλεισῶν εἰς τὸν στρατηγὸν Κ. Σνεϊδέρον προσταγῶν, καὶ ἀγνοῶ ἄρα ἂν πρέπῃ νὰ διαγγέλλω πρὸς τὴν γερουσίαν ὅτι τὰ ὑμέτερα στρατεύματα ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς Πελοποννήσου κατ' ἀπόφασιν σύμφωνον τῶν συμμαχουσῶν Δυνάμεων, διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ διδάξετε τὰ περὶ τούτου. Ἐπικαλοῦμαι δὲ καὶ τοῦ Κ. Δώκινς καὶ τοῦ Κ. Κόμητος Πανίνου τὴν χρηστότητα, ἐπιθυμῶν νὰ ὁδηγηθῶ ἐπὶ τῆς καιρίου ταύτης περιστάσεως κατὰ τὴν σύμφωνον ὑμῶν γνώμην καὶ τῶν τριῶν.

Τῷ Ναυάρχῳ Κ. Ἔϋδενι.

Ναυπλίῳ, 28 ὀκτωβρίου 1829.

Δὲν δύναμαι ἱκανῶς νὰ εὐχαριστήσω τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα διὰ τὰ ἀγγελλόμενά μοι διὰ τῶν γραμμάτων σας τῆς 22 καὶ τῆς 24. Μοὶ ἐκοίνωσε δὲ καὶ ὁ Κ. Κόμης Πανῖνος ὅσα ἐκ Πετρουπόλεως ἔλαβεν ἀπὸ 27 σεπτεμβρίου, καὶ ὅ,τε Κ. Κόμης Νεσσελρόδης καὶ ὁ Κ. Κόμης Λίβιξ κατ' εὐθεῖαν μοὶ ἐδήλωσαν διὰ τοῦ ταχυδρόμου τούτου ὅσα ἡ γενναιόψυχος προστασία τοῦ αὐτοκράτορος διέπραξεν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλο εὐεργέτημα εἶναι καὶ ὁ διορισμὸς τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ στόλου τοῦ μένοντος ἐν τῷ Αἰγαίῳ, ἐφ' ᾧ δὲν θέλω λείψῃ νὰ προσφέρω τῷ αὐτοκράτορι τὴν ταπεινήν μου εὐγνωμοσύνην. Ἡ μὲν Νεοκάστρειος ναυμαχία ἤρχισε τὸ ἔργον τῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἑλλάδος· προκειμένης δὲ τῆς ἀποτελειώσεως αὐτοῦ, εἰς ποῖον ἄλλον παρ' ὑμᾶς, κύριε Κόμη, ἠδύνατο ἡ αὐτοκρατορική του Μεγαλειότης νὰ ἐμπιστεύσῃ κάλλιον τὴν πλήρωσιν τῶν μεγαθύμων αὐτοῦ βουλῶν; Ἐπὶ τούτῳ δὴ καὶ δικαίως εὐφραίνομαι εὐφροσύνην μεγάλην.

Πολλὰ δὲ ἔτι πρακτέα πρόκεινται, καὶ μέγα καὶ δυσχερὲς ἔσται τὸ σπούδασμα τῶν κυρίων πρέσβεων Γαλλίας τε καὶ Ἀγγλίας συνερχομένων μετὰ τοῦ Κ. Δεριβωπιέρρου.

Τοῦτον διερχόμενον ἄρα ἐντεῦθεν θέλομεν ἰδεῖ, καὶ τὰ χρέη μου θέλω σπουδάσῃ νὰ ἐκπληρώσω τὸ κατὰ δύναμιν.

Οἱ Τοῦρκοι ὅμως, καὶ ἐπειγόμενοι, θέλουσι παρελκύσῃ τὰς διαπραγματείας εἰς μάκρος, καὶ οὐδὲν ἀποφασισθήσεται καλῶς ἐν ὀλίγῳ. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπομονὴν, καὶ ὑπομένοντες νὰ προπαρασκευάζωμεν τὰς ὁδοὺς τῶν ἀποφασισθησομένων καὶ ἐκτελεσθησομένων.

Καὶ κατορθώσει τοῦτο ἡ κυβέρνησις, ἂν δὲν τὴν ἀφήσωσιν ἀχορήγητον, καὶ δὲν τὴν ἐνοχλῶσι προσέτι καὶ δι' ἀθλίων ἀντιμηχανημάτων, ὁποῖα τὰ καὶ σήμερον εἴπερ ποτὲ ἐνεργούμενα.

Ἀφορμὴν δηλαδὴ λαβοῦσα ἡ κακοβουλία τὴν ἀναχώρησιν τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων, ἀγωνίζεται νὰ κινήσῃ πάλιν τοὺς Ῥουμελιώτας εἰς στασιασμὸν, καὶ τοὺς Μανιάτας ἐλπίζει νὰ ἐπαναγάγῃ ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον αὐτῶν ἐπιτήδευμα.

Ὑμεῖς γνωρίζετε, κύριε Ναύαρχε, τὸν συνταγματάρχην Ῥάϊκον, ἄνδρα μὴ εὐπτόητον, καὶ παντάπασιν εὐαρεστοῦντα μοι ἐν τῷ ἀναδεικνύειν καὶ δεξιότητα καὶ σπουδὴν καὶ πολλὴν προσανάθεσιν, ἀφ' ὅτου μάλιστα φρουραρχεῖ τῶν Πατρῶν. Τούτου λοιπὸν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ τελευταίου γράμματος σᾶς συνάπτω ἐνταῦθα ἀντίγραφον πρὸς γνῶσιν σας.

Τοσοῦτον δὲ ἀποδέχομαι ὅ,τι μοι προτείνει, ὥστε ἐφύλαττον νὰ

σᾶς ὁμιλήσω περὶ αὐτοῦ ἅμα δυνηθεὶς νὰ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἶμαι βέβαιος ποίαν ἡμέραν θέλω δυνηθῆ νὰ ἀναχωρήσω ἀπὸ Ναύπλιον, καὶ οἱ Γάλλοι ἀρχίζουσι νὰ ἐπιβαίνωσι τῶν πλοίων τῇ 15 νοεμβρίου, μοὶ συγχωρεῖτε λοιπὸν νὰ σᾶς τὸ γράψω.

Ὁ στρατηγὸς Σνεΐδέρος μοὶ ἔγραψεν ὅτι προσετάχθη νὰ κενώσῃ τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, καὶ ὅτι τὸ μὲν ἥμισυ τῆς μόρας του ἀναχωρήσει τῇ 15 νοεμβρίου, τὸ δὲ ἄλλο ἥμισυ μετὰ ἕνα μῆνα.

Ταύτης λοιπὸν τῆς ἀναχωρήσεως μελλούσης ἐπενεργῆσαι ὀξέως εἰς τὸν νοῦν πολλῶν, ἀναγκαιότατον κρίνω νὰ τοὺς κατηρεμήσωμεν, καθιστῶντες περίπλουν τινὰ τηρητικὸν ὄχι μόνον τῶν παραλίων Πατρῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος, ἐξ οὗ ἐπιφαινομένου νὰ περιστέλλωνται οἱ πολλὰ εἴδη ἀπατήσεων πάσχοντες καὶ παρεκτρεπόμενοι ἄνθρωποι.

Ὁ περίπλους δὲ ὑμῶν δύναται νὰ ἀλλάσσῃ κατὰ μῆνα, μετ' ὠφελείας, τολμῶ εἰπεῖν, τῶν τε πληρωμάτων καὶ τοῦ περιπλεομένου τόπου.

Σᾶς γράφω, κύριε Κόμη, καὶ ἄλλο γράμμα, εὐχαριστῶν ὑμᾶς εἰλικρινέστατα διὰ τὰ φυσέκια τὰ ὁποῖα προθύμως τε καὶ καλοκάγαθως μοὶ προσεφέρετε. Εὐχαριστῶ δὲ προσέτι τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα καὶ διὰ τὴν εὔνουν ἐρώτησιν περὶ τῆς *Ἑλένης*. Ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ ἀκούσω πρῶτον τὴν γνώμην τοῦ ἀγαθοῦ πλοιάρχου Ἐπεγχίνου, τὸν ὁποῖον δὲν ἔλαβα μέχρι τοῦδε καιρὸν νὰ ὁμιλήσω περὶ τούτου. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι θέλω τὸ κατορθώσῃ μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

Τῷ Προέδρῳ τῆς τοῦ Ὀρφανοτροφείου Ἐπιτροπῆς.

Ναυπλίῳ, 28 ὀκτωβρίου 1829.

Ἑπτὰ τόπων κενῶν εὑρισκομένων σήμερον εἰς τὸ κεντρικὸν στρατιωτικὸν σχολεῖον ἀφ' οὗ κατὰ τὴν ἐσχάτως γενομένην τῶν μαθητῶν

ἐξέτασιν ἡ ἐφορία ἀπέπεμψε τοσούτους ἐξ αὐτῶν, κριθέντας ἀνικάνους νὰ ἐνδιαιτῶνται ἐκεῖ, μηδ' ὠφελίμους ἐσομένους ποτὲ οὔτε εἰς ἑαυτοὺς οὔτ' εἰς τὴν πολιτείαν, ἡ κυβέρνησις, τεκμηριοῦσα τὴν περὶ τοὺς μαθητὰς τοῦ ὀρφανοτροφείου μεγάλην αὐτῆς πρόνοιαν καὶ φιλοστοργίαν, σᾶς προσκαλεῖ νὰ ἐκλέξετε τέσσαρας ἐξ αὐτῶν, ἀξίους ταχθῆναι ἐν τῷ κεντρικῷ στρατιωτικῷ σχολείῳ.

Ποιήσετε δὲ τὴν ἐκλογὴν, κοινῇ βουλευσάμενοι μετὰ τῶν συνέδρων. Καὶ οἱ ἐκλεχθησόμενοι ἐχέτωσαν ἡλικίαν μήτε ὑπὸ τὰ δεκατέσσαρα ἔτη μήτε ὑπὲρ τὰ δεκαοκτὼ, ὄντες ἀναμφισβητήτως ἄξιοι ἔκ τε τῆς διαγωγῆς των καὶ τῆς περὶ τὰ στοιχειώδη αὐτῶν μαθήματα διηνεκοῦς ἐπιδόσεως, τῆς προτιμήσεως τῆς ἐπιτροπῆς. Γενομένης δὲ τῆς ἐκλογῆς, θέλετε συνάξῃ ὅλους τοὺς μαθητὰς, καὶ ἐξηγήσῃ πρὸς αὐτοὺς τοὺς λόγους δι' οὓς δίδεται εἰς τοὺς τέσσαρας συμμαθητάς των ὁ τοιοῦτος προβιβασμὸς, ἐξαγγέλλοντες ὅμως εἰς πάντας ὅτι οἱ ἐκλεχθέντες καταγραφήσονται ἐν τοῖς μαθηταῖς τοῦ κεντρικοῦ σχολείου μετά τινας ἑβδομάδας, ἀφ' οὗ καὶ περισσοτέρως ἐναποδείξωσι τὴν ἱκανότητα αὐτῶν καὶ καλὴν πολιτείαν.

Θέλετε δὲ ἐφοδιάσῃ τοὺς ἐκλεχθέντας μὲ τὸ ἀποδεικτικὸν ὅπερ κατὰ τὸν κανονισμὸν πρέπει νὰ φέρωσιν ὡς δικαιωτήριον καὶ ἐπιγραφὴν πρὸς τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον, καὶ θέλετε τοὺς ἐκπέμψῃ διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 31 ὀκτωβρίου 1829.

Ἀποκρινόμενοι πρὸς τὸ φίλιον ὑμῶν γράμμα τῆς 5 ὀκτωβρίου, πρωτίστην ἔφεσιν πληροῦμεν ἐκφράζοντες ὑμῖν ἐν ὀνόματι τῆς πολλαχῶς εὖ παθούσης παρ' ὑμῶν Ἑλλάδος τὴν μεγάλην αὐτῆς εὐγνωμοσύνην διὰ τὰ νεαρώτερα τεκμήρια τῆς ὑμετέρας περὶ αὐτὴν σπουδῆς τε καὶ μεγαλοψυχίας.

Ὑμεῖς βοηθήσαντες αὐτὴν ὅλαις δυνάμεσιν ἐν ἡμέραις συνοχῆς καὶ ἀπελπισίας, μηδὲ παυσάμενοι τοῦ ὑπὲρ αὐτῆς μεριμνᾷν τε καὶ κοπιᾷν, ἀναδέχεσθε σήμερον καὶ ἄλλους ἐκουσιασμοὺς πρὸς τὸ ἐπιταχῦναι διὰ δραστηρίου συνεργίας τὴν διάπραξιν τοῦ δανείου, ἐξ οὗ μόνου δυνηθήσεται καὶ τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς νὰ τιμήσῃ, καὶ τὰ τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς γενναίως νὰ προβιβάσῃ.

Ἀναντιῤῥήτως τὸ ἐξωτερικὸν τῆς Ἑλλάδος χρέος εἶναι ἓν τῶν ὀλεθριωτάτων ἀποτελεσμάτων τοῦ ὀκταετοῦς πολέμου, καθ᾽ ὃν οἱ Ἕλληνες ὄχι μόνον κατὰ τῶν Τούρκων ἠγωνίζοντο, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς ἀναρχίας. φοβερωτέρου ἐχθροῦ.

Ὅθεν τὰ παρ᾽ ὑμῶν γνωματευόμενα ἐν τῷ τελευταίῳ σας γράμματι περὶ διαφόρων τρόπων τοῦ σβέσαι τὸ χρέος τοῦτο, ὀρθὰ κρίνοντες, ἀποδεχόμεθα, ὡς καταμανθάνετε ἐγκύπτοντες ἐπὶ τῶν γραφομένων ἐν τῇ παρούσῃ.

Ἡ ἐξαγορὰ τῶν γραμματίων τῶν παλαιῶν δανείων εἶναι τῷ ὄντι ἀδύνατος εἰς τὸ ἑξῆς, καθὼς λέγετε, διὰ τὸν μέγαν ἀναβιβασμὸν τοῦ τιμήματος αὐτῶν. Πρέπει ἄρα νὰ εὕρωμεν ἄλλους τρόπους, ἐξ ὧν νὰ συμβιβάσωμεν τά τε συμφέροντα τῶν δανειστῶν καὶ τὴν ὑπόληψιν τῆς Ἑλλάδος τὴν λίαν ἡμῖν περισπούδαστον.

Τούτου τεθέντος, ἀποδεκτὸν κρίνομεν τὸ παρ᾽ ὑμῶν προβαλλόμενον σχέδιον διὰ τοῦ ἄρθρου 3, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ βάσει θέλομεν κυρώσῃ καὶ τὰς τελευταίας προτάσεις τῶν φερόντων τὰ παλαιὰ γραμμάτια, δι᾽ ὑμῶν γενησομένας. Συνίσταται δὲ τὸ σχέδιον εἰς τὸ μετασκευάσαι, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς, τὸ ἐνεστὼς χρέος εἰς τριτημόριον πεπαγιωμένον ἐπὶ τόκῳ 4 τοῖς 100, ἐξ ἧς πράξεως, τοῦ κεφαλαίου τοῦ χρέους περιστελλομένου εἰς 24 ἢ 25,000,000, ἡ Ἑλλὰς θέλει πληρόνει μόνον 1,000,000 κατ᾽ ἔτος, ποσότητα ὄχι ἀσύμμετρον πρὸς τὰς δυνάμεις της, ἐὰν, ἵνα καὶ πάλιν εἴπωμεν, τὸ δάνειον διαπραχθῇ ἄνευ ἀναβολῆς ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν Δυνάμεων.

Καὶ δὴ ἂν τοῦτο ὁρισθῇ εἰς ποσότητα 60,000,000, αἱ Δυνάμεις, κατὰ τὸ σχέδιόν μας, ἤθελαν ἐξασφαλίσῃ πρὸς τοὺς δανειστὰς τὸ

μεριζόμενον αὐτοῦ, πληρόνουσαι ἕκασται ἐπὶ δεκαετίαν ἓν ἑκατομμύριον καὶ ἥμισυ φράγκων κατ' ἔτος.

Περὶ δὲ τῆς ἀποτίσεως τοῦ κεφαλαίου, ἡ κυβέρνησις ἔχει ἐπίτηδες ἀπόφασιν νὰ συστήσῃ χρεωλύσιον ἀναβαῖνον εἰς 3 ἢ 400,000 φράγκα κατ' ἔτος.

Καὶ γενήσεται ἡ ὁλοσχερὴς τοῦ χρέους ἀπόσβεσις τόσῳ εὐκολώτερον, ὅσῳ, ἀπέχοντες τοῦ ἀπαιτεῖν παρὰ τῶν δανειστῶν δόσεις μεγάλας ἐν πυκναῖς προθεσμίαις, θέλομεν προσέξῃ νὰ μὴ λαμβάνωμεν εἰ μὴ 1,000,000 φράγκων κατὰ μῆνα, ἢ 12,000,000 κατ' ἔτος.

Ἀλλ' ὅμως λέγομεν καὶ ἐνταῦθα ὅ,τι καὶ διὰ τῶν προλαβόντων σᾶς ἐγράψαμεν, ὅτι τὴν ἡμέραν τῆς διαπράξεως τοῦ δανείου ἡ κυβέρνησις θέλει ἀπαραιτήτως 3,000,000. Ἐκ δὲ τῆς μηνιαίας δόσεως τῶν 1,000,000 φράγκων δεχόμεθα νὰ ἀφίνωμεν εἰς χεῖρας τῶν δανειστῶν 2 ἢ 300,000 φράγκων κατὰ μῆνα, πρὸς πληρωμὴν ἰδιαζόντως τῶν τόκων τοῦ πεπαγιωμένου χρέους, τοῦ τόκου τοῦ νέου δανείου, καὶ τέλος πρὸς λύσιν τοῦ κεφαλαίου αὐτοῦ.

Οὕτω ποιοῦντες φρονοῦμεν ὅτι θέλομεν ἔχει ἔτι καὶ περίσσευμα ἱκανόν, ἀποτεταμιευμένον εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐνδεχομένων γενέσθαι μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ὀθωμανικῆς Πόρτας χρηματικῶν συμφωνημάτων.

Ἀλλ' ὑμεῖς, κύριε Ἱππότα, φαίνεσθε φοβούμενοι μήπως τὸ δάνειον διαπραχθῇ ἐν τιμῇ ἀσυμφόρῳ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐάν, ἐκτὸς τῆς προσφερομένης εἰς τοὺς δανειστὰς παρὰ τῶν Δυνάμεων ἐγγυήσεως, ἡ κυβέρνησις δὲν δώσῃ καὶ αὐτὴ εἰς τὰς Δυνάμεις ἀσφάλειαν ὅτι αἱ καταβολαί των πληρωθήσονται καὶ ταχέως καὶ ἀκριβῶς. Τοῦτον δὴ τὸν φόβον ὄχι μόνον δὲν ἔχομεν ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ ἀδιστάκτως κηρύττομεν ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἄλλοτε, ὅτι αἱ Δυνάμεις, δίδουσαι ἡμῖν τὴν βοήθειαν ταύτην, ἐπωφελέστατον χρηματισμὸν ἐκτελοῦσι.

Διότι, κατὰ μὲν τὸν ἐγγύτατον ὑπολογισμὸν τῶν ἡμετέρων χρειῶν, τὸ δημόσιον ταμεῖον χρειάζεται ἀναγκαίως 1,000,000 φράγκα κατὰ μῆνα. Ἀλλ' ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐκ τοῦ νέου δανείου ἔχομεν μη-

νιαίαν πρόσοδον 700,000, τῶν ἄλλων 300,000 ἀποδιδομένων εἰς τὰς ἀνωτέρω σημειωθείσας χρήσεις, καὶ δυνηθῶμεν κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους νὰ μεταχειρισθῶμεν καὶ τὸ ὅλον τῶν τοῦ τόπου προσόδων, συμποσουμένων ἤδη περὶ τὰ 5,000,000, τότε μᾶς μένει καὶ περίσσευμα 1,400,000 φράγκων, προαξόντων ἀναμφίβολα ἀποτελέσματα διὰ τῆς καλῆς χρήσεως.

Καὶ τῷ ὄντι, ἂν αἱ δημόσιαι πρόσοδοι ἐδιπλασίασαν ἐντὸς δεκαοκτὼ μηνῶν, καί τοι πολλὰς μὲν ἀτελείας ἐχούσης πάσης νέας οἰκονομικῆς διοικήσεως, πολλῶν δὲ πραγμάτων ἀντιπιπτόντων πρὸς τὴν βιομηχανικὴν καὶ ἐμπορικὴν τοῦ ἔθνους δραστηριότητα, πῶς νὰ μὴ ἐλπίζωμεν καὶ περισσοτέραν αὔξησιν καὶ ταχυτέρως προβαίνουσαν εἰς τὸ ἑξῆς, ἐν ᾧ ἐγγίζει καὶ ἡ ἔκλειψις τῶν δυσχερειῶν καὶ ἡ δεξιὰ ἐκπεραίωσις τῶν περὶ τῆς Ἑλλάδος ὑψηλῶν ἀποφάσεων;

Οὕτως ἄρα, μετὰ τὰ δύω ἢ τρία πρῶτα ἔτη, ἀφ' οὗ καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ ναυτικοὶ καὶ οἱ ἔμποροι λάβωσι τὴν δέουσαν καὶ ἀπαραίτητον βοήθειαν, ὅλον τὸ περισσεῦον ἐκ τοῦ ἐτησίου ἡμῶν προϋπολογισμοῦ τῶν 12,000,000 περί που, θέλει ἀφιεροῦσθαι εἰς ἐξόφλησιν τῶν ἐγγυησαμένων Δυνάμεων καὶ βαθμιαίαν ἀπόσβεσιν τοῦ νέου χρέους.

Ὅθεν οὐδὲ ἀμφιβάλλομεν ὅτι αἱ ὑποδείξεις ἡμῶν, παρατιθέμεναι εἰς τὴν σύνεσιν τῶν ὑπουργῶν Γαλλίας τε καὶ Ῥωσσίας, τῶν μεθ' ὑμῶν συνδιασκεψομένων τὰ περὶ τοῦ δανείου, ἀποδεκταὶ ἔσονται, καὶ ὑμεῖς λήψεσθε παρ' αὐτῶν τὰς εὐκολίας πρὸς τὴν συμφερωτάτην διάπραξιν αὐτοῦ.

Ἤδη δὲ περιμένοντες τὰς βοηθείας ἃς προεζητήσαμεν, δὲν ἐπαναλαμβάνομεν ὅσα σᾶς ἐγράψαμεν τῇ 22 ὀκτωβρίου (3 νοεμβρίου) διὰ τῆς εὐμενείας τοῦ Κ. Δεριβωπιέρρου, ἀλλὰ παύομεν, εὐχαριστοῦντες ὑμᾶς διὰ τὸ πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον πρίγγιπα Πολινιάκον ἐπισταλὲν παρ' ὑμῶν γράμμα.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 31 ὀκτωβρίου 1829.

Ἀδυνατῶ νὰ σοὶ ἐκφράσω, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, πόσον χαίρομαι μανθάνων ἐκ τοῦ γράμματός σου τῆς 5 ὀκτωβρίου ὅτι ἤδη ἐν Παρισίοις εὑρίσκεσαι ὑγιαίνων καὶ ἔχων μετὰ σοῦ καὶ τὴν δέσποιναν, τῆς ὁποίας φιλῶ τὴν χεῖρα φιλοστοργότατα.

Ἐπαινῶ τὴν καλήν σου ἐπίνοιαν καθ' ἣν ἤγαγες μετὰ σοῦ τὸν πρίγγιπα Σοῦτσον, τὸν ὁποῖον φρόντισον νὰ κάμῃς γνωστὸν καὶ βάλε εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐπιστολογραφίας σου, φροντίσοντος καὶ ἐμοῦ νὰ τῷ παρέξω ἀφορμὰς ἵνα ὠφελήσῃ τὴν Πατρίδα του.

Τῇ 22 ὀκτωβρίου (3 νοεμβρίου) σοὶ ἔγραψα γράμμα ἀξιωματικὸν μακρότατον, καὶ ἄλλο ἰδιαίτερον, τὰ ὁποῖα βέβαια ἔλαβες ἤδη, ἂν ὁ Κ. Δεριβωπιέῤῥος, διὰ οὗ τὰ ἔστελλα εὑρίσκετο ἔτι ἐν Νεαπόλει. Τὰ ἴσα ἐκείνων δέν σοι στέλλω, διότι τὸ παρὸν λαμβάνεις διὰ τῆς ταχυδρομίας, καὶ γίνεται ὄγκος πολύς.

Ἐλπίζω δὲ ὅτι αἱ προτάσεις σου εὐπρόσδεκτοι ἔσονται, καὶ ὡς ἐκ τῆς εὐμενείας τοῦ Κ. Πολινιάκου τὰ 1,500,000 φράγκα θέλουσι φθάσῃ τάχιστα εἰς Ἑλλάδα.

Ἡ γαλλικὴ μόρα ἡ μέχρι τοῦδε ἐφεδρεύουσα εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, ἔτι δὲ καὶ εἷς λόχος μηχανικῶν ἐργατῶν ὃν μᾶς εἶχε δώσῃ ὁ Μαρσιάλης Μαιζὼν, ἀναχωροῦσιν ἐντεῦθεν· κεραυνὸς τοῦτο ἀπροσδόκητος εἰς ἐμέ. Νὰ ἐμποδίσω τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πρὸς τὸν στρατηγὸν Σνεϊδέρον σταλεισῶν προσταγῶν δὲν δύναμαι βέβαια· ἀλλ' ἀγωνίζομαι κἂν νὰ κρατήσω τὸν λοχαγὸν Κ. Πουρχέτον (Pourchet) μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐργατῶν.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω σοι γράψῃ καὶ πάλιν, καὶ τότε θέλω σοι εἰπεῖ πῶς θέλομεν ἀναπληρώσῃ τὸ κενὸν εἰς ὃ μᾶς ἀφίνει ἡ ἀπρόβλεπτος ἀναχώρησις τῶν Γάλλων. Τὰ χρήματα δὲ εἶναι τὸ μόνον μέσον τῆς θεραπείας· ἐξ ὧν καὶ τὰ ἤδη συνεστῶτα τάγματα θέλομεν ἀπαρτίσῃ, καὶ ἄλλα ἴσως νὰ δυνηθῇ νὰ συστήσωμεν.

Μᾶς λέγουσιν ὅτι ὁ Κ. Δεριβωπιέῤῥος ὑπάγει εἰς Κωνσταντινούπολιν, συμπραγματευσόμενος μετὰ τῶν συμπρέσβεων Γαλλίας τε καὶ Ἀγγλίας τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν διομολογημάτων τῆς Πόρτας. Ὅθεν γίνεται πιθανὸν τὸ νὰ μάθωμεν ὅσον οὔπω τὶ σαφέστερον περὶ τῆς μελλούσης ἡμῶν τύχης. Ἀλλ' ἐγὼ καὶ ἤδη, μόνος ἴσως, τὸ σαφὲς ἐνορῶ, διότι τὸ εἰς Θεὸν θάῤῥος μου ὑπάρχει ἀπεριόριστον καὶ ἀδιάστακτον.

Πρὸς τὸν αἰδεσιμώτατον Οἰκονόμον Θερμίων Κύριον Λεβαντήν(*).

Ναυπλίῳ, 1 νοεμβρίου 1829.

Ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν καὶ τοῦ ναυτικοῦ Γραμματεὺς μᾶς ἐγνωστοποίησε περὶ τῶν δύο ἀγαλμάτων, τὰ ὁποῖα ἀνακαλύψας πρὸ πολλοῦ ἐφύλαττες ἐπιμελῶς, διὰ νὰ ἀφιερώσῃς εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς ἀναγεννωμένης πατρίδος σου τὰ μνημεῖα τῆς μεγαλοφυΐας τῶν προγόνων μας.

Ἡ ἀξιέπαινος αὕτη πρᾶξίς σου, ἱκανὴ μόνη νὰ χαρακτηρίσῃ τὸν φιλόπατριν καὶ φιλότιμον Ἕλληνα, μᾶς ἐμπνέει μερικὴν ὑπόληψιν καὶ τιμὴν πρὸς τὸ ὑποκείμενόν σου. Προθυμούμενοι δὲ νὰ δείξωμεν εἰς σέ, πόσον ἀποδεχόμεθα τοὺς τιμῶντας τὴν μνήμην τῶν προγόνων μας, καὶ συντελοῦντας εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας διὰ τῆς προσφορᾶς τῶν τοιούτων μνημείων εἰς τὸ ἐθνικὸν Μουσεῖον, θέλομεν ἀναλάβει κατὰ τὴν αἴτησίν σου τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ υἱοῦ σου, ἅμα συστήσωμεν τὸ ἐκκλησιαστικὸν σχολεῖον.

Ὁ ἔφορος τοῦ ἐν Αἰγίνῃ ἐθνικοῦ Μουσείου κύριος Ἀνδρέας Μουστοξείδης, διὰ τοῦ ὁποίου διευθύνεται ἡ παροῦσα, θέλει σοὶ δώσει τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας, διὰ νὰ κατευθυνθῶσιν ἀσφαλῶς τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος ἀγάλματα.

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 1 νοεμβρίου

Πρὸς τοὺς Ἐλλογιμωτάτους Κ. Γ. Γεννάδιον καὶ Ι. Βενθύλον (*).

Ναυπλίῳ, 1 νοεμβρίου 1829.

Διὰ νὰ φθάσῃ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον προέθετο ἡ κυβέρνησις εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. Λ. ψήφισμα, θεωρεῖ ὡς πρώτην βάσιν τὸν ὀργανισμὸν τοῦ Κεντρικοῦ τῆς Αἰγίνης σχολείου, εἰς τὸ ὁποῖον θέλουν προπαρασκευασθῇ ἐγκαίρως οἱ μέλλοντες νὰ διευθύνωσι τὰ τυπικὰ σχολεῖα διδάσκαλοι, τὰ ὁποῖα θέλουν συστηθῇ ἀκολούθως εἰς διάφορα μέρη τῆς ἐπικρατείας.

Ἡ θέσις τῆς Αἰγίνης, ἡ διατριβὴ τῶν ἐπιτροπῶν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, τῶν ὁποίων τὰ μέλη δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τοῦτον τὸν σκοπὸν, πείθουσι τὴν κυβέρνησιν νὰ ἐκλέξῃ τὸ μέρος τοῦτο εἰς σύστασιν τοῦ Κεντρικοῦ σχολείου, καὶ νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς ὑμᾶς τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ἔχουσα ὅλην τὴν πεποίθησιν ὅτι θέλετε ἐκπληρώσει τὸ ἔργον τοῦτο ἀξίως τῶν εὐχῶν τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐμπιστοσύνης αὐτῆς, ἐὰν ἀφιερώσετε ἑκάτερος ὀλίγην ὥραν τῆς ἡμέρας εἰς παράδοσιν μαθημάτων.

Συνεννοούμενοι διὰ τοῦτο μετὰ τοῦ Κ. Α. Μουστοξείδη, θέλετε κανονίσει τὸν προσωρινὸν ὀργανισμὸν τοῦ Κεντρικοῦ τούτου σχολείου, καὶ τὰ μαθήματα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ διδάσκωνται εἰς αὐτὸ, διορίζοντες καὶ ἀπὸ τὰ μέλη τῶν ἄλλων ἐπιτροπῶν ὁποίους κρίνετε ἱκανοὺς νὰ διδάσκωσιν εἰς μάθημα καὶ τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν.

Ἡ κυβέρνησις δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι θέλετε ἀναδεχθῇ μετὰ προθυμίας τὸ ἔργον τοῦτο διὰ νὰ καταβάλετε τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς παιδείας εἰς τὴν νεολαίαν τοῦ ἔθνους σας, διὰ τὸν φωτισμὸν τοῦ ὁποίου ἠγωνίσθητε ἐξ ἀρχῆς μὲ τόσον ζῆλον.

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 19 νοεμβρίου.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Μόστρᾳ εἰς Πίσαν.

Ναυπλίῳ, 2 νοεμβρίου 1829.

Διὰ τοῦ Κ. Γεροστάθη ἀποκρίνομαι, ἀγαπητέ μου Μόστρα, πρὸς τὸ γράμμα σου τῆς 18 σεπτεμβρίου.

Χαίρω μανθάνων ὅτι ἀπεφάσισας νὰ ἔλθῃς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλ' ὀφείλω νὰ σοὶ φανερώσω ὅτι δὲν θέλεις εὑρεῖ εὐκόλως τόπον οἰκήσεως μετὰ τῆς οἰκογενείας σου, οὐδὲ τρόπον νὰ ἐξαπλώσῃς τὴν βιβλιοθήκην σου καὶ νὰ τὴν μεταχειρισθῇς. Καὶ ἡ ἐμή, καί τοι μικροτέρα τῆς ἰδικῆς σου, μένει ἀκόμη εἰς Αἴγιναν ἐν τοῖς κιβωτίοις, διότι δὲν ἔχω τόπον ποῦ νὰ τὴν βάλω. Πρέπει νὰ ἔλθῃς ἐδῶ διὰ νὰ ἴδῃς ἡλίκην καταστροφὴν ἔπαθαν αἱ πόλεις καὶ τὰ χωρία. Τώρα μόλις ἀρχίζουσιν οἱ ἄνθρωποι νὰ καθαρίζωσι τὸ ἔδαφος καὶ νὰ οἰκοδομῶσι τινὰς οἰκίας· ἀλλ' ἀκόμη δὲν ἔχομεν ἱκανὰς διὰ ὅλους. Κρῖνε λοιπὸν ἂν εὑρίσκεται τόπος καὶ διὰ βιβλιοθήκας.

Καλὸν ἦτον ἄρα νὰ ἔλθῃς πρῶτον μόνος, διὰ νὰ ἴδῃς τί εὑρίσκεις κατάλληλον. Ἂν ἔχῃς ὅμως ἢ ἂν δύνασαι νὰ εὕρῃς 4 ἢ 5,000 τάλληρα νὰ ἐξοδεύσῃς, τότε σοὶ δίδω γῆν ὁποίαν ἐκλέξῃς, διὰ νὰ κτίσῃς οἶκον καλόν, καὶ νὰ βάλωμεν ἐν αὐτῷ τὴν βιβλιοθήκην, τὸν βιβλιοθηκάριον μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἓν τυπογραφεῖον, καὶ τὰ παρεπόμενα· καὶ δύναται κατόπι τὸ ἔθνος νὰ ἀγοράσῃ τὰ κατασκευασθέντα, διὰ γαιῶν καλῶν, ἀντιπαραχωρουμένων εἰς τὴν κυριότητά σου. Ἂν συναισθάνεσαι λοιπὸν δύναμιν εἰς πρᾶξιν τοῦ τοιούτου, ἰδὸ νὰ εὕρῃς ἢ εἰς Κέρκυραν ἢ εἰς Ζάκυνθον καὶ δύω πρωτομάστορας διὰ τὸ κτίριον, διότι ἐδῶ ὀλίγους ἔχομεν, ὅθεν καὶ πληρόνονται καὶ κλέπτουσι γενναίως, δίδοντες νόμον, καθὸ ὀλίγοι.

Αὕτη εἶναι πᾶσα ἡ γνώμη μου· σὺ δὲ ποίησον ὅπως ὁ Θεός σε φωτίσῃ, μὴ ἀμφιβάλλων περὶ τῆς πιστῆς μου φιλίας.

Τῷ Κ. Κόμητι Πανίνῳ, Προσέδρῳ τῆς Ῥωσσίας.

Ναυπλίῳ, 3 νοεμβρίου 1829.

Μετὰ σπουδῆς ἀπαντῶμεν πρὸς τὴν ὑμετέραν γραφὴν τῆς 29 ὀκτωβρίου, δι' ἧς μᾶς μεταδίδετε ἐκ προσταγῆς τῆς αὐλῆς σας τήν τε εἰρηναίαν συνθήκην τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει γενομένην τῇ 2 σεπτεμβρίου καὶ τὸ μετ' αὐτὴν κήρυγμα.

Ἐν δύω μεγαλοδόξοις ἐκστρατείαις ὁ Ῥωσσικὸς στρατὸς νέους στεφάνους ἐθέρισεν, ἐν ἀνδρίᾳ καὶ πειθαρχίᾳ βαδίσας ἀπὸ νίκης εἰς νίκην, καὶ μόλις ὑπὸ τῆς μεγαλοψύχου μετριότητος τοῦ αὐτοκράτορος ἐπισχεθεὶς ἐφ' ᾧ τά, τε εὐνομούμενα ἔθνη καὶ αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ ἐξεπλάγησαν.

Παρέπεται δὲ αἴσιος καρπὸς τοσούτων εὐρώστων ἀγώνων ἡ ἀναψυχὴ πολυαρίθμου χριστιανικοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ δὴ καὶ ἡ Ἑλλάς, καὶ πρὶν ὑπερευεργετηθεῖσα παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος, μετὰ μυρίας εὐγνωμοσύνης ἠσπάσατο τὸ εἰδικώτερον τῆς συνθήκης ἄρθρον, τὸ μηχανώμενον τὴν κατάπαυσιν τῶν σχετλίων καὶ μακρῶν αὐτῆς ἀμηχανιῶν.

Εἴθε λοιπὸν αἱ φιλάνθρωποι βουλαὶ τῆς τε αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος καὶ τῶν σεβαστῶν συμμάχων πληρωθῶσιν ἐν τάχει! Καὶ εἴθε διὰ τῆς σπουδαίας κρίσεως τῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων ἐπιστέψωσι καὶ καταστηρίξωσιν ἀξίως τὸ ἔργον ὑπὲρ οὗ πολλὰ καὶ γενναῖα κατέβαλον!

Τοιαῦτα καὶ εὐχόμενοι καὶ ἐλπίζοντες, σᾶς παρακαλοῦμεν, κύριε Κόμη, νὰ τὰ στήσετε πρὸ τῶν ποδῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος μετὰ τῆς δωροφορίας τῆς ἡμετέρας ἐγκαρδίου εὐγνωμοσύνης.

Τῷ Ἐκτάκτῳ Ἐπιτρόπῳ Ἀργολίδος.

Ναυπλίῳ, 3 νοεμβρίου 1829.

Ἐπειδὴ ἡ χήρα τοῦ στρατηγοῦ Στουρνάρη (*) μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτῆς διατελεῖ πεινομένη δεινῶς καὶ μετὰ τὰ πολλάκις δοθέντα παρ' ἡμῶν εἰς αὐτὴν βοηθήματα, ἐπιθυμοῦντες νὰ τὴν ἀπαλλάξωμεν ἀπὸ τῆς τοιαύτης στερήσεως καὶ στενοχωρίας, σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ συσκεφθῆτε μετά τε τοῦ ἱερέως τοῦ τακτοῦ σώματος καὶ μετὰ τοῦ Κ. Μαυρομάτη πρὸς ἐκτέλεσιν ἀνυπέρθετον τῶν ἑπομένων.

ά. Νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν χήραν Στουρνάρη καὶ εἰς τὰς θυγατέρας αὐτῆς ὑποκάμισα καὶ φορέματα.

β΄. Νὰ τῇ χορηγῶνται κατὰ μῆνα τριακόσια γρόσια ἕως ὅτου δυνηθῇ ἡ κυβέρνησις νὰ προνοήσῃ εὐπρεπέστερον καὶ ὁριστικώτερον τὰ περὶ αὐτῆς.

γ΄. Ἐκ τῶν τριακοσίων γροσίων ἡ ἐπιτροπὴ θέλει τῇ εὑρεῖ καὶ κατοικίαν, ὁ δὲ οἶκος ἐν ᾧ σήμερον κατοικεῖ, θέλει ἀποδοθῇ εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Ὅταν δὲ ἡ ἐπιτροπὴ μᾶς παραστήσῃ τὸν τελευταῖον λογαριασμὸν τῶν ἐξοδευθησομένων πρὸς ἀποστολὴν τῶν πτωχῶν οἰκογενειῶν εἰς τὴν πατρίδα των, νὰ προσθέσῃ καὶ τὰ ἐπὶ τούτῳ ἔξοδα τῆς Στουρνάραινας.

Τῷ Συνταγματάρχῃ Κ. Πίσᾳ, Ἐπιφρουράρχῳ Ναυπλίου.

Ναυπλίῳ, 6 νοεμβρίου 1829.

Ἀσπασιώτατα σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰς περὶ τὰ πλανητεύοντα καὶ

(*) Πεσόντος κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου.

διαφθειρόμενα παιδία φροντίδας σας, καὶ τὸν τύπον ἀποδέχομαι ὃν προτίθεσθε νὰ ἀκολουθήσετε ἵνα παιδαγωγήσετε καὶ ἀναδείξετε αὐτὰ χρησίμους ἀνθρώπους εἰς τὸν τόπον αὐτῶν, καὶ πολλὴν χάριν σᾶς γνωρίζω διὰ τὰς οἰκονομικὰς προνοίας ἐξ ὧν μηχανᾶσθε τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ τοιούτου σχεδίου.

Καθ' ὃν μοι στέλλετε λογαριασμόν, 367 δίστηλα σᾶς μένουσι νὰ ἐξοδεύσετε διὰ τὸν νοέμβριον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ περιποίησις τεσσαράκοντα τεσσάρων παιδίων ἀπαιτεῖ, κατὰ τὸν ἐγγύτατον ὑπολογισμόν, περὶ τὰ 600 δίστηλα κατὰ μῆνα, διατάσσεται ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν γραμματεὺς τῆς κυβερνήσεως νὰ σᾶς ἐγχειρίσῃ 233 δίστηλα εἰς συμπλήρωσιν τῶν ἐξόδων τοῦ νοεμβρίου.

Καὶ ἂς φθάσῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν φροντιζομένων παιδίων καὶ μέχρι τῶν ἑξήκοντα, ἂν εὑρεθῶσι καὶ ἄλλα ἄξια τῆς αὐτῆς φροντίδος.

Ὑμεῖς δὲ εἰς τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς θέλετε παριστᾷ τὸν λογαριασμόν σας εἰς τὸν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν γραμματέα, καὶ λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὴν δαπάνην τοῦ ἑπομένου μηνός.

Καὶ ἐπὶ τῇ συστάσει τοῦ τοιούτου ἐπιμελήματος, ὠφελιμωτάτου εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ κυβέρνησις ὄχι μόνον ἐκ τοῦ προχείρου σᾶς εὐγνωμονεῖ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ μέλλον, ἅμα δραξαμένη τῆς εὐκαιρίας, θέλει σᾶς ἀποδείξῃ τρανώτερον τὴν αὐτῆς διάθεσιν (*).

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ἐϋνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 8 νοεμβρίου 1829.

Τὸ Γαλλικὸν βρίκιον *Τύχαιον*, ὑπὸ τοῦ Κ. Δασινιῆ πλοιαρχούμενον, φθάσαν ἐνταῦθα τῇ 6 τοῦ τρέχοντος, μοὶ ἔφερε τὰ γράμ-

---

(*) Ὁ συνταγματάρχης Πίσας συνάξας τὰ παιδία ἐκεῖνα, ἐπιμελεῖτο μετὰ πολλῆς οἰκονομίας τὴν διδασκαλίαν, τροφὴν καὶ ἐνδυμασίαν αὐτῶν, ὡς ὀρφανοτροφεῖον δεύτερον τοῦτο καταβαλών.

ματά σας τῇ 26 ὀκτωβρίου (Ν.), καὶ μετ' αὐτῶν 700,000 φράγκα.

Αὕτη ἡ βοήθεια σώζει πρὸς τὸ παρὸν τὴν Ἑλλάδα· ἡ δὲ κυβέρνησις αὐτῆς, λαμβάνουσα καὶ τὰ λοιπὰ, ἤτοι τὸ συμπλήρωμα τοῦ νὸς καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου ὅπερ ἐζήτησεν, ἀνέτως πλέον θέλει δυνηθῆ νὰ περιμείνῃ τὴν χρῆσιν τῶν πόρων καὶ τῆς οἰκονομικῆς πίστεως τῶν εἰς τὸ ἐρχόμενον ἔτος προσδοκωμένων ἐκ τοῦ δανείου.

Ἀλλὰ χωρὶς τῶν τοιούτων ὑποστηριγμάτων οὐδεμία ὑπηρεσία δύναται μέχρι τότε νὰ βασταχθῇ. Οἱ μὲν στρατιῶται καὶ ναῦται, μείναντες ἄνευ ἄρτου καὶ ὀψωνίου, προχείρως θέλουσιν ἐκπέσῃ εἰς ληστείαν καὶ πειρατείαν, ὁ δὲ φιλήσυχος γεωργὸς πάλιν θέλει ἐγκαταλείψῃ τὴν ἑστίαν του μόλις ἀνεγειρομένην, καὶ φόβου καταλαβόντος τὸ πᾶν, ὁ λαὸς νομίσει ὅτι καὶ πάλιν ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ κραταιοτέρου, καὶ τότε καὶ οἱ κακοπράγμονες καὶ οἱ παρ' ἡμῖν πολλοὶ πανοῦργοι, ἐμψυχωθέντες, ἐμψυχώσουσι καὶ τοὺς ἀρχαίους αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἀναρχίας ἑταίρους, καὶ τὴν ἀπροσδόκητον τῆς Γαλλικῆς μόρας ἀναχώρησιν ἐξεργαζόμενοι πρὸς ὄφελος τῶν κακίστων σκοπῶν των, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἀναβυθίσουσι τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν ἀκοσμίαν καὶ ἀναρχίαν, καθ' ἣν ὅλος ὁ καρπὸς τῶν εὐγενῶν καταβολῶν τῶν σεβαστῶν αὐτῆς εὐεργετῶν θέλει ἀπολεσθῆ.

Εἰς τοιαῦτα ἤθελαν καταντήσῃ τὰ τοῦ τόπου καὶ κατ' αὐτὸν τὸν νοέμβριον, ἐὰν δὲν ἤρχετο ἡ βοήθεια ἡ παρὰ τῆς ὑμετέρας γενναιοψυχίας ἀποσταλεῖσα, καὶ εἰς τοιαῦτα θέλουσι καταντήσῃ, ἂν δὲν λάβωμεν κατὰ τὸν δεκέμβριον τὸ συμπλήρωμα τοῦ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου, καὶ ἂν τὸ δάνειον δὲν διαπραχθῇ κατ' ἀρχὰς τοῦ νέου ἔτους.

Ταῦτα καταμαθόντες, βλέπετε ἡλίκον ἀγαθὸν ἔργον ἠρχίσατε, καὶ ὁπόσον κατεπείγει ἡ αὐτοῦ ἀποτέλεσις.

Ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς, ἄγων τὴν ὑμετέραν ψυχὴν νὰ βοηθήσῃ τὸν τόπον τοῦτον ἐκ τῶν ἰδίων ἐν ἀκμῇ καιροῦ καθ' ἣν ἀδέξιοι περιστάσεις ὑποβραδύνουσι τὰς ἀποφάσεις τοῦ, τε ὑπουργείου τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως καὶ τοῦ Κ. πρεσβευτοῦ τῆς Ῥωσσίας· καὶ ὁ Θεὸς θέλει μᾶς ἐπισκεφθῆ καὶ πάλιν, ἐμπνέων εἰς τοὺς εὐεργέτας

τῆς Ἑλλάδος ἄνακτας θέλησιν πρὸ παροχὴν τῶν παρ' ἡμῶν αἰτουμένων. Ὅθεν καὶ θέλετε πληρωθῇ διὰ τὰ καταβληθέντα, καὶ θέλετε μᾶς στείλῃ εἰς ἕνα μῆνα τά, τε λοιπὰ 800.000 φράγκα καὶ τὴν εἴδησιν τῆς διαπράξεως τοῦ δανείου.

Ἐὰν ὅμως ἄλλως συμβῇ, τότε νέα καταστροφὴ ἐπέρχεται ἐπὶ τοῦτον τὸν τόπον, ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ δὲν ἔχει πλέον εὐθύνην ἡ αὐτοῦ κυβέρνησις· καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις.

Ὁ Κ. Βάρων Ῥουάν μοὶ ἀγγέλλει ὅτι τὰ παραχωρηθέντα παρὰ τοῦ Γαλλικοῦ στρατεύματος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν πολεμικὰ πράγματα καὶ σκεύη ἐσκέπασαν ἢ καὶ ὑπερέβησαν τὰ περιμενόμενα καθυστεροῦντα χορηγήματα, τῶν ὁποίων οὐδὲ γνωρίζω τὸ ποσόν. Ἂν αὐτὰ ἦναι τὰ 6,000,000, ἐπειδὴ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις δὲν ἔλαβε μετρητὰ εἰμὴ 3,000,000 καὶ ἥμισυ, τότε τὰ λοιπὰ 2,000,000 καὶ ἥμισυ γίνονται τιμὴ τῶν παραχωρηθέντων πραγμάτων. Μοὶ γράφουσι δὲ ὅτι θέλουσι κάμῃ τὸν ξεκαθαρισμόν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἔλαβε μὲν τουφέκια, ἵππους, ῥοῦχον, πανία, σκεπάσματα, ἀλλ' ἤλπιζεν ὅτι τὰ τουφέκια κἂν καὶ τὸ πυροβολικὸν καὶ ἡ πολεμικὴ ὕλη ἤθελον μείνῃ ἐκτὸς τοῦ λογαριασμοῦ, μόνα δὲ τὰ τοῦ ἱματισμοῦ καὶ οἱ ἵπποι ἤθελον πληρωθῇ ἐκ τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων. Ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ τὰ πάντα προέρχονται ἐκ τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ βασιλέως, ἡ Ἑλλὰς σέβεται τὰς ἀποφάσεις τοῦ ὑπουργείου του, καὶ πάντοτε εὐλογεῖ τὸ ὄνομα τοῦ σεβαστοῦ αὐτῆς εὐεργέτου.

Μετὰ τοῦτο, ἡ κυβέρνησις ἐπερειδομένη εἰς τὰ πρὸς αὐτὴν διαμηνυθέντα τὸ παρελθὸν ἔτος παρὰ τοῦ ὑπουργείου τοῦ βασιλέως, δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι τὰ κατὰ μῆνα δοθέντα ἀπὸ τοῦ ἀπριλίου 1,000,000 φράγκα πρὸς διοργάνωσιν τῶν τακτῶν στρατευμάτων, δὲν θέλουσι ληφθῇ ἐκ τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων. Καὶ ὅμως φαίνεται ἤδη ὅτι τῶν χρημάτων τούτων τελειωσάντων, θέλει παύσῃ καὶ ἡ μηνιαία χορήγησις περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Τότε λοιπὸν, ὀφείλουσα ἡ κυβέρνησις ἐπαρκέσαι ὄχι μόνον εἰς συντήρησιν τοῦ τακτοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ εἰς σύστασιν ἄλλων ταγμάτων ὑπὲρ ὧν καὶ ἐζήτησε καὶ ἔλα-

ματά σας τῇ 26 ὀκτωβρίου (Ν.), καὶ μετ' αὐτῶν 700,000 φράγκα.

Αὕτη ἡ βοήθεια σώζει πρὸς τὸ παρὸν τὴν Ἑλλάδα· ἡ δὲ κυβέρνησις αὐτῆς, λαμβάνουσα καὶ τὰ λοιπὰ, ἤτοι τὸ συμπλήρωμα τοῦ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου ὅπερ ἐζήτησεν, ἀνέτως πλέον θέλει δυνηθῆ νὰ περιμείνῃ τὴν χρῆσιν τῶν πόρων καὶ τῆς οἰκονομικῆς πίστεως τῶν εἰς τὸ ἐρχόμενον ἔτος προσδοκωμένων ἐκ τοῦ δανείου.

Ἀλλὰ χωρὶς τῶν τοιούτων ὑποστηριγμάτων οὐδεμία ὑπηρεσία δύναται μέχρι τότε νὰ βασταχθῇ. Οἱ μὲν στρατιῶται καὶ ναῦται, μείναντες ἄνευ ἄρτου καὶ ὀψωνίου, προχείρως θέλουσιν ἐκπέσῃ εἰς ληστείαν καὶ πειρατείαν, ὁ δὲ φιλήσυχος γεωργὸς πάλιν θέλει ἐγκαταλείψῃ τὴν ἑστίαν του μόλις ἀνεγειρομένην, καὶ φόβου καταλαβόντος τὸ πᾶν, ὁ λαὸς νομίσει ὅτι καὶ πάλιν ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ κραταιοτέρου, καὶ τότε καὶ οἱ κακοπράγμονες καὶ οἱ παρ' ἡμῖν πολλοὶ πανοῦργοι, ἐμψυχωθέντες, ἐμψυχώσουσι καὶ τοὺς ἀρχαίους αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἀναρχίας ἑταίρους, καὶ τὴν ἀπροσδόκητον τῆς Γαλλικῆς μόρας ἀναχώρησιν ἐξεργαζόμενοι πρὸς ὄφελος τῶν κακίστων σκοπῶν των, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἀναβυθίσουσι τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν ἀκοσμίαν καὶ ἀναρχίαν, καθ' ἣν ὅλος ὁ καρπὸς τῶν εὐγενῶν καταβολῶν τῶν σεβαστῶν αὐτῆς εὐεργετῶν θέλει ἀπολεσθῇ.

Εἰς τοιαῦτα ἤθελαν καταντήσῃ τὰ τοῦ τόπου καὶ κατ' αὐτὸν τὸν νοέμβριον, ἐὰν δὲν ἤρχετο ἡ βοήθεια ἡ παρὰ τῆς ὑμετέρας γενναιοψυχίας ἀποσταλεῖσα, καὶ εἰς τοιαῦτα θέλουσι καταντήσῃ, ἂν δὲν λάβωμεν κατὰ τὸν δεκέμβριον τὸ συμπλήρωμα τοῦ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου, καὶ ἂν τὸ δάνειον δὲν διαπραχθῇ κατ' ἀρχὰς τοῦ νέου ἔτους.

Ταῦτα καταμαθόντες, βλέπετε ἡλίκον ἀγαθὸν ἔργον ἠρχίσατε, καὶ ὁπόσον κατεπείγει ἡ αὐτοῦ ἀποτέλεσις.

Ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς, ἄγων τὴν ὑμετέραν ψυχὴν νὰ βοηθήσῃ τὸν τόπον τοῦτον ἐκ τῶν ἰδίων ἐν ἀκμῇ καιροῦ καθ' ἣν ἀδέξιοι περιστάσεις ὑποβραδύνουσι τὰς ἀποφάσεις τοῦ, τε ὑπουργείου τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως καὶ τοῦ Κ. πρεσβευτοῦ τῆς Ῥωσσίας· καὶ ὁ Θεὸς θέλει μᾶς ἐπισκεφθῇ καὶ πάλιν, ἐμπνέων εἰς τοὺς εὐεργέτας

τῆς Ἑλλάδος ἄνακτας θέλησιν πρὸ παροχὴν τῶν παρ' ἡμῶν αἰτουμένων. Ὅθεν καὶ θέλετε πληρωθῆ διὰ τὰ καταβληθέντα, καὶ θέλετε μᾶς στείλῃ εἰς ἕνα μῆνα τά, τε λοιπὰ 800,000 φράγκα καὶ τὴν εἴδησιν τῆς διαπράξεως τοῦ δανείου.

Ἐὰν ὅμως ἄλλως συμβῇ, τότε νέα καταστροφὴ ἐπέρχεται ἐπὶ τοῦτον τὸν τόπον, ἐπὶ τῇ ὁποίᾳ δὲν ἔχει πλέον εὐθύνην ἡ αὐτοῦ κυβέρνησις· καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις.

Ὁ Κ. Βάρων Ρουὰν μοὶ ἀγγέλλει ὅτι τὰ παραχωρηθέντα παρὰ τοῦ Γαλλικοῦ στρατεύματος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν πολεμικὰ πράγματα καὶ σκεύη ἐσκέπασαν ἢ καὶ ὑπερέβησαν τὰ περιμενόμενα καθυστεροῦντα χορηγήματα, τῶν ὁποίων οὐδὲ γνωρίζω τὸ ποσόν. Ἂν αὐτὰ ἦναι τὰ 6,000,000, ἐπειδὴ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις δὲν ἔλαβε μετρητὰ εἰμὴ 3,000,000 καὶ ἥμισυ, τότε τὰ λοιπὰ 2,000,000 καὶ ἥμισυ γίνονται τιμὴ τῶν παραχωρηθέντων πραγμάτων. Μοὶ γράφουσι δὲ ὅτι θέλουσι κάμῃ τὸν ξεκαθαρισμόν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἔλαβε μὲν τουφέκια, ἵππους, ῥοῦχον, πανία, σκεπάσματα, ἀλλ' ἤλπιζεν ὅτι τὰ τουφέκια κἂν καὶ τὰ πυροβολικὸν καὶ ἡ πολεμικὴ ὕλη ἤθελον μείνῃ ἐκτὸς τοῦ λογαριασμοῦ, μόνα δὲ τὰ τοῦ ἱματισμοῦ καὶ οἱ ἵπποι ἤθελον πληρωθῆ ἐκ τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων. Ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ τὰ πάντα προέρχονται ἐκ τῆς μεγαλοδωρίας τοῦ βασιλέως, ἡ Ἑλλὰς σέβεται τὰς ἀποφάσεις τοῦ ὑπουργείου του, καὶ πάντοτε εὐλογεῖ τὸ ὄνομα τοῦ σεβαστοῦ αὐτῆς εὐεργέτου.

Μετὰ τοῦτο, ἡ κυβέρνησις ἐπερειδομένη εἰς τὰ πρὸς αὐτὴν διαμηνυθέντα τὸ παρελθὸν ἔτος παρὰ τοῦ ὑπουργείου τοῦ βασιλέως, δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι τὰ κατὰ μῆνα δοθέντα ἀπὸ τοῦ ἀπριλίου 1,000,000 φράγκα πρὸς διοργάνωσιν τῶν τακτῶν στρατευμάτων, δὲν θέλουσι ληφθῆ ἐκ τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων. Καὶ ὅμως φαίνεται ἤδη ὅτι τῶν χρημάτων τούτων τελειωσάντων, θέλει παύσῃ καὶ ἡ μηνιαία χορήγησις περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Τότε λοιπόν, ὀφείλουσα ἡ κυβέρνησις ἐπαρκέσαι ὄχι μόνον εἰς συντήρησιν τοῦ τακτοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ εἰς σύστασιν ἄλλων ταγμάτων ὑπὲρ ὧν καὶ ἐζήτησε καὶ ἔλα-

δὲ τὰ τοῦ ἱματισμοῦ, ἔτι δὲ καὶ εἰς θεραπείαν τῶν ἀτάκτων στρατευμάτων καὶ τοῦ ναυτικοῦ, πόθεν δύναται νὰ λάβῃ τοὺς πόρους εἰμὴ ἐξ ὅσων ἐζήτησε βοηθημάτων καὶ ἐκ τοῦ δανείου;

Ἀλλ' ἴσως εἴπωσιν ὅτι ἡ Ἑλλὰς, μὴ ἔχουσα πλέον πόλεμον, δύναται νὰ διαλύσῃ τὰ ἐλαφρά της στρατεύματα καὶ νὰ ἀφοπλίσῃ τὰ πλοῖα της. Πρὸς τοῦτο ἀποκρίνομαι ὅτι ἡ Πόρτα ὑπέγραψε μὲν τὴν μετὰ τῆς Ῥωσσίας εἰρήνην, ἀλλ' ἡ σχέσις τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Τουρκίαν ἔμεινεν εἰσέτι ἀόριστος. Ὅθεν καὶ Τοῦρκοι καὶ Ἕλληνες ἔνοπλοι μένουσι, καὶ καθ' ἑκάστην ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις μηχανᾶται τρόπους πρὸς ἀποφυγὴν τῶν συγκρούσεων κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν. Ἔπειτα καὶ ἀνακωχὴ ῥητὴ ἂν ὑπῆρχε μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, καὶ τὰ περὶ συνόρων ἂν ἦσαν ἀποφασισμένα, πῶς ἠδύνατο ἡ κυβέρνησις νὰ διαλύσῃ τοὺς Ῥουμελιώτας διὰ μιᾶς καὶ νὰ ἀφοπλίσῃ ὅλα τὰ σκάφη, χωρὶς νὰ βλάψῃ καὶ τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ τόπου ἡσυχίαν καὶ τὴν ἐν τῷ Αἰγαίῳ ἐμπορικὴν ἀσφάλειαν; Διότι, μετὰ λύπης τὸ ἐπαναλαμβάνω, καὶ λῃστεία καὶ πειρατεία τότε ἀμέσως παρείποντο.

Ἂν εἶχεν ὅμως χρήματα, ἡ κυβέρνησις ἐδάνειζεν εἰς τοὺς ναυτικοὺς, καὶ αὐτοὶ κινοῦντες ἀπὸ τοὺς λιμένας τὰ ἤδη σηπόμενα πλοῖά των, ἐποίουν ἐμπορίαν.

Ἐδάνειζε καὶ εἰς τοὺς Ῥουμελιώτας, καὶ αὐτοὶ κατεσκεύαζον καλύβας, ἠγόραζον ζῶα καὶ σπόρους, καὶ γινόμενοι κτηματικοὶ, ἀπείχοντο τῶν ἀλλοτρίων κτημάτων, καὶ ζῶντες ἀόπλως, ἀπέβαινον πολῖται χρήσιμοι.

Διὰ ταῦτα ἐζήτησα ὥστε, ἅμα διαπραχθέντος τοῦ δανείου, νὰ μᾶς δώσωσιν οἱ δανεισταὶ διὰ μιᾶς 3,000,000, καὶ αἱ μηνιαῖαι δόσεις νὰ μὴ ἦναι κατώτεραι τοῦ 1,000,000.

Ἀκριβολογῶ δὲ, πρὸς τελείαν εἴδησίν σας, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἔχετε διδάξαι τόν τε πρίγγιπα Κ. Πολινιάκον καὶ τὸν κόμητα Κ. Ποτσοδιβόργον, οἵτινες ἐλπίζω ὅτι διασαφήσουσιν ἐπιεικῶς τὰ λεγόμενα πρὸς τοὺς σεβαστοὺς αὐτῶν ἄνακτας· καὶ τότε ἔσται τὸ ἔργον ὑμῶν

πεπληρωμένον, καὶ ἡ καρδία εὐφραινομένη ὅτι μέγα συνετελέσατε εἰς σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ταύτης δὲ τὴν εὐγνωμοσύνην θέλετε ἔχει καὶ πάλιν, ἂν ἐπὶ τούτοις μοὶ προμηθεύσῃ τε ἀκριβεῖς πληροφορίας περί τε τῶν καθυστερούντων χορηγημάτων καὶ τῶν ἐκκαθαρισμῶν εἰς τοὺς ὁποίους φαίνεται ὅτι τὰ γραφεῖα τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου καταγίνονται. Ἔχετε βέβαια ἀντίγραφον μιᾶς πρὸς τὸν Κ. Βάρωνα Ῥουὰν ἐπιστολῆς μου, τῆς ὁποίας συνάπτω ἐνταῦθα καὶ ἕτερον, ἵνα ὁδηγηθῆτε καὶ πράξητε κατὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν δραστηριότητα ὑμῶν.

Συνάπτω δὲ καὶ ἴσον τῆς πρὸς ὑμᾶς τελευταίας ἐπιστολῆς μου, ἵνα μὴ ἐπανεξηγῶ τὴν γνώμην μου περὶ τῶν ἀσφαλειῶν ἃς δώσετε εἰς τὰς ἐγγυησομένας τὸ δάνειον δυνάμεις.

Ἡ Γερουσία θέλει λάβῃ εὐθὺς εἴδησιν τῶν νεαρῶν δειγμάτων τῆς περὶ τὴν Ἑλλάδα μεγαλοψυχίας σας, καὶ τὸ ἔθνος αὐτὸ θέλει ποτὲ σᾶς ἀνομολογήσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ (*).

(*) Εἰς ταύτην τὴν ἐπιστολὴν συνήπτετο τὸ ἑπόμενον διάγγελμα τῆς Γερουσίας πρὸς τὸν Κ. Ἱππότην Εὐνάρδον.

Ναυπλίῳ 8 νοεμβρίου 1829.

Ἡ κυβέρνησις μᾶς ἐκοίνωσε τὸ ἀπὸ 14 (26) ὀκτωβρίου γράμμα σας, ἐξ οὗ εἴδομεν μετ' ἀνεκφράστου εὐγνωμοσύνης τοὺς ἀγῶνας ὑμῶν πρὸς εὕρεσιν τῶν αἰτηθέντων 1,000,000 καὶ ἡμίσεος φράγκων, μάλιστα δὲ τὴν ἀποστολὴν τῶν 700,000 φράγκων, κατὰ πολλὴν μεγαλοψυχίαν ἐξ ἰδίων ὑμῶν γενομένην.

Ὑμεῖς καὶ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἡμετέρου ἀγῶνος δὲν ἐπαύσατε καταβάλλοντες ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ἐνστάσεως, καὶ πρὸ πολλοῦ ἀπελάβετε τὸ σέβας τῶν φίλων τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν βαθυτάτην τῶν Ἑλλήνων εὐγνωμοσύνην. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον εὐεργέτημα τοῦτο, ὑπέρτιμον καθιστάμενον διὰ τὴν ἐνεστῶσαν τῆς πατρίδος ἀμηχανίαν, ἀνεξάλειπτον ἐνεχάραξεν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τὸ ὑμέτερον ὄνομα, ἑνωθησόμενον τοῦ λοιποῦ μετὰ τῆς αὐτονομίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ εἰς τὰς εὐλογίας τῶν ἐπιγόνων ἡμῶν φθάσον διὰ τῆς ἱστορίας.

Ἡ πατρὶς δὲ ἡμῶν, ἡ τοσαῦτα εὐεργετηθεῖσα ὑπὸ τῆς ὑμετέρας φιλοστοργίας, πέπεισθε κατὰ τὸν νοῦν τοῦ διαγγέλματος τοῦ Ἐξοχωτάτου Κυβερνήτου ὅτι διατελέσετε ἐμμερίμνως ἐπιμελούμενοι καὶ πρὸς διάπραξιν τοῦ δανείου καὶ πρὸς ἀποστολὴν προκαταβολῆς, ὅσα ταῦτα εἰς ἡμᾶς τό γε νῦν ἔχον ἀναγκαιότατα.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ἐϋνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 8 νοεμβρίου 1829.

Αἱ 700,000 σου μᾶς σώζουσιν, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, πρὸς τὸ παρόν· καθὼς καὶ αἱ 800,000 τὸ συμπλήρωμα τοῦ 1,000,000 καὶ ἡμίσεος ὅπερ ἐζήτησα, ἂν φθάσωσι τὸν δεκέμβριον, θέλουσι μᾶς εὐκολύνῃ νὰ περιμείνωμεν τὴν διάπραξιν τοῦ δανείου καὶ τὰς πρώτας αὐτοῦ δόσεις.

Ἐν τῷ ἀξιωματικῷ γράμματί μου σοῦ κάμνω τὴν ἐξομολόγησίν μου, ὄχι διὰ σέ, ἀλλ' ἵνα παραδώσῃς αὐτὴν κατὰ γράμμα εἴς τε τὸν πρίγγιπα Κ. Πολινιάκον καὶ εἰς τὸν ἐπιπρεσβευτὴν τῆς Ῥωσσίας.

Δὲν ἔχω σήμερον καιρὸν νὰ ἀποκριθῶ πρὸς τὴν γραφὴν τοῦ πρίγγιπος δι' ἧς μοι ἀναγγέλλει τὴν ἀναχώρησιν τῆς ἐν τοῖς Μεσσηνιακοῖς φρουρίοις ἐφεδρευούσης Γαλλικῆς μόρας, ἄλλως τε καὶ μαθὼν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Σνεϊδέρου τὰς περὶ τούτου προσταγὰς τοῦ πολεμαρχείου δεκαπέντε περίπου ἡμέρας πρὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πρίγγιπος.

Δὲν σοῦ κρύπτω ὅμως ὅτι ἡ ταχεῖα καὶ ἀπροσδόκητος ἀναχώρησις τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων κάμνει κακὸν ἐντύπωμα παρ' ἡμῖν, ἐξηγουμένη παρὰ τῶν ῥᾳδιουργῶν κατὰ τὴν οἰκείαν προαίρεσιν. « Ἰδοὺ ἀπόδειξις, λέγουσιν, ὅτι ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία ἀρνοῦνται νὰ ὑποστηρίζωσι τὴν ἐνεστῶσαν τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησιν, τουτέστι τὸ ὑποκείμενον τοῦ κόμητος Καποδιστρίου. Ὅθεν οὐδὲ δώσει πλέον χορηγήματα ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ἀλλ' ὅλα φυλαχθήσονται διὰ τὸν νέον ἀρχηγὸν ὃν οἱ ἄνακτες ἑτοιμάζουσι τῇ Ἑλλάδι. Στρέψατε λοι-

---

Ἐγγυωμένη δὲ ὑμῖν ἡ Ἑλλὰς τὴν ταχεῖαν ἀπόδοσιν τῆς ἄρτι γενναίως ἐγχειρισθείσης αὐτῇ ποσότητος, σᾶς προσφέρει ἐπὶ τοῦ νῦν δι' ἡμῶν καὶ τὰς λαμπρὰς αὐτῆς εὐχαριστίας. Ὁπόταν δὲ αὐτῆς τὴν τελείαν ἀνόρθωσιν ἐπιτελέσῃ ἡ φιλανθρωποτάτη τῶν συμμαχούντων ἀνάκτων εὐμένεια, τότε δὴ μεριμνήσει καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐγεῖραι ἐπὶ τοῦ ἀρχαιοσέμνου τούτου ἐδάφους μνημεῖα εἰς ἀΐδιον ὕμνον τῶν μεγαθύμων αὐτῆς εὐεργετῶν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Γερουσίας Γ. Σισίνης.

Ὁ Γραμματεὺς Μ. Σοῦτσος.

πὸν τὰ νῶτα, καὶ ἀπειθεῖτε εἰς τὴν κυβερνῶντα ὑμᾶς σήμερον· πλεο-νάζοντες δὲ, καὶ ἀποποιήθητε τοὺς φόρους, καὶ καταπιέσατε αὐτὸν ἀπαιτοῦντες καθυστεροῦντα καὶ ἀποζημιώσεις· καὶ ἂν σᾶς τὰ δώσῃ, εἶναι κέρδος σας· εἰδὲ μὴ, λάβετε ὑμεῖς αὐτοὶ ὅ,τι δύνασθε.

Τοιαύτας κακεντρεχεῖς εἰσηγήσεις καταγίνονται νὰ διαδώσωσι καὶ εἰς τὸν λαὸν καὶ εἰς τὸ στράτευμα προσαγωγεῖς ἄνθρωποι, παντοῖοι τὸ σχῆμα καὶ τὸν χρωματισμόν. Καὶ ἂν μέχρι τοῦδε αὐταὶ οὐδὲν ἀπετέλεσαν, διότι καὶ οἱ χωρικοὶ καὶ οἱ στρατιῶται καὶ οἱ ναῦται, γνωστικοὶ ὄντες, βλέπουσιν αὐτὰ τὰ πράγματα, τάχα ἔςαι τοῦτο καὶ ὅταν ἡ κυβέρνησις ἀδυνατήσῃ νὰ φυλάξῃ τὴν ἡσυχίαν τοῦ τόπου καὶ νὰ πληρώσῃ τὸ στράτευμα καὶ τὸ ναυτικόν; Ἂν θέλωσιν οἱ κατὰ τὴν Εὐρώπην, ἀνατροπὴν καὶ ἀναρχίαν ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἔσονται αὗται ἐπὶ μακρὰ ἔτη, καὶ ἂς προσέξωσι καλῶς· ἂν ὅμως θέλωσι τὴν ἐκτέλεσιν ἢ μὴ τῶν συγκειμένων παρὰ τῶν συμμαχουσῶν αὐλῶν, εἰ μὲν τὸ πρῶτον, ἂς δώσωσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος τρόπους νὰ συμπράξῃ εἰς τὰ σκοπούμενα, διότι χωρὶς αὐτῆς οὔτε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ οὔτε βραχυδαπάνως θέλουσιν ἀπαλλαχθῇ· εἰδὲ προαιροῦνται νὰ τὴν ὀλιγωρήσωσι, κάλλιστα ἔχει· εἰπάτωσαν μόνον τὸ φρονούμενον, μετὰ παῤῥησίας καὶ γνησιότητος.

Δὲν ἀγνοῶ ὅτι ἐν Λονδίνῳ παρασκευάζουσι τὰ ὁδηγήματα τὰ δοθησόμενα εἰς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων αὐλῶν, ἔτι δὲ σκέπτονται καὶ περὶ ἐκλογῆς τοῦ νέου ἀρχηγοῦ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως· ὅθεν καὶ μάλιστα ἐπιθυμῶ ὑπέρ τε τοῦ τόπου καὶ τοῦ ὁλικοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς δόξης τῶν συμμάχων νὰ στήσωσι τὰς περὶ τούτων ἀποφάσεις των ἐπὶ δικαίων ἀρχῶν, ἵνα ὦσιν εὔκολοι εἰς ἐκτέλεσιν· καὶ ἐπιθυμῶν, ἕτοιμος εἶμαι καὶ τότε νὰ ὑπηρετήσω τὴν Ἑλλάδα ἐν ὁποίᾳ τάξει καὶ προσηγορίᾳ θελήσωσι νὰ μὲ διορίσωσιν.

Ἐγὼ ἔδωκα τεκμήρια ἐμαυτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ δὲν ἔχω χρείαν νὰ δώσω ἄλλα· ὅθεν ἐν ὅσῳ κατὰ συνείδησιν πιστεύω ὅτι ἐκπληρῶ τὰ χρέη μου, δὲν θέλω ἐκκακήσῃ πρὸς οὐδεμίαν δυσκολίαν, καὶ θέλω δεχθῆ, πάλιν τὸ ἐπαναλαμβάνω, ὁποίαν θέσιν θελήσωσιν. Ὅταν

ὅμως πεισθῶ ὅτι ἀδυνατῶ νὰ ἀναπαύσω τὴν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐνδειχθεῖσαν καὶ ἔτι φιλοστόργως ἐνδεικνυμένην παρὰ τούτου τοῦ ἔθνους πίστιν, τότε, ἀποστὰς τῶν δημοσίων πραγμάτων, θέλω ζήση ἢ ἐνταῦθα ἢ ἀλλαχοῦ, καθὼς εἰρηνικώτατα ἔζησα καὶ ἐν Γενεύῃ τέσσαρα ἔτη.

Ἐκ τούτων ἔχεις εὐκόλως νοῆσαι ὅτι καὶ εὐχαρίστως θέλω δεχθῆ τὰς ἀποφάσεις τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου, καὶ πολὺ ἐξ αὐτῶν ἐλπίζω. Ἐὰν αὗται συμφωνῶσι πρὸς τὰ ὄντως συμφέροντα καὶ πρὸς τὰ δικαιώματα, τολμῶ εἰπεῖν, τῆς Ἑλλάδος, χαράν μου θέλω τὸ νομίση ὡς ἄρχων, καὶ ἐκ πάσης δυνάμεως θέλω ἐπιμεληθῆ ἢ ὡς τοιοῦτος ἢ ὡς πολίτης νὰ τὰς ἐκτελέσω καὶ νὰ κατασφαλίσω τοὺς καρποὺς τῶν μακρῶν καὶ αἱματηρῶν τοῦ τόπου τούτου θυσιασμῶν· ἐὰν ὅμως αἱ ἀποφάσεις ἀπᾴδωσι πρὸς τὰς δικαίας τῆς Ἑλλάδος ἐφέσεις, καὶ σεβόμενος, δὲν θέλω ἀναδεχθῆ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Ἀλλ᾽ ὁ Θεὸς μέγας ἐστὶν, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, καὶ πέπεισο ὅτι κατὰ τοὺς οἰκτιρμούς του δὲν θέλει ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν σκυθρωπὴν τύχην εἰς ἣν οἱ φαῦλοι αὐτῆς ἐχθροὶ θέλουσι νὰ τὴν καταδικάσωσι.

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ἐξοχότητα τὸν κύριον Πρίγκιπα Δε Πολιγνὰκ, ὑπουργὸν Γραμματέα τοῦ Κράτους τῆς Χριστιανικωτάτης Αὐτοῦ Μεγαλειότητος ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων(*).

Ναυπλίῳ, 9 νοεμβρίου 1829.

Ἡ διακοίνωσις, τὴν ὁποίαν ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης μ᾽ ἔκαμε τὴν τιμὴν νὰ κατευθύνῃ πρὸς ἐμὲ κατὰ τὴν 7 τοῦ ὀκτωβρίου, ἔφθασεν εἰς

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1829, 9 νοεμβρίου.

χεῖράς μου, καθ' ὃν καιρὸν ὁ κύριος στρατηγὸς Σνεϊδέρος, συνεννοηθεὶς μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἐκτελοῦσε τέως τὰς ὁποίας εἶχε λάβει διαταγὰς ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου.

Τὰ Ἑλληνικὰ τακτικὰ στρατεύματα μέλλουσι νὰ κατάσχωσι τὰ φρούρια, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ ἀπεσταλμένη στρατιὰ καταλείπει ἀνεξαλείπτους μνήμας.

Χάρις εἰς τὸ μεγαλόδωρον τοῦ Βασιλέως, εἰς τὴν εὐγενῆ προσπάθειαν, ζῆλον καὶ δραστηριότητα τοῦ κυρίου Μαρεσάλου Μαιζῶν, τοῦ κυρίου στρατηγοῦ Σνεϊδέρου, καὶ ὅλων τῶν ὑπ' αὐτοὺς ὑπηρετησάντων ἀξιωματικῶν, τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας καὶ τῆς Ἀχαΐας ἐπανωρθώθησαν.

Αἱ δύο αὗται ἐπαρχίαι, ἀναδυόμεναι ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων των, ἀρχινοῦν νὰ ζωογονῶνται διὰ τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, καὶ εὐλογοῦσι τοῦ Καρόλου Δεκάτου τὸ σεβαστὸν ὄνομα.

Ἡ παρουσία τῆς τελευταίας Γαλλικῆς μοίρας ἔθεσε τὸν κολοφῶνα εἰς τὰς εὐχὰς τῶν κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν, καὶ ἐγένετο ἐνδόσιμον ἐλπίδων εἰς τοὺς λαοὺς τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ὅτι ἐντὸς ὀλίγου καὶ αὐτῶν αἱ εὐχαὶ ἤθελον πληρωθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἐλευθερωτῶν τῆς Χερσονήσου.

Αὐτὸ ἔγεινεν ἑτέρως, καὶ οἱ Ἕλληνες, ὅσον καὶ ἂν ἄχθωνται, δὲν θέλουν δυνηθῆ ποτε νὰ ἐκφράσωσι κατ' ἀξίαν τὰ ἐνδόμυχά των αἰσθήματα περὶ τῶν εὐεργεσιῶν, τὰς ὁποίας ἀπέλαβον παρὰ τῆς ἀπεσταλμένης στρατιᾶς.

Ὁ κύριος στρατηγὸς Σνεϊδέρος ἔπεται ἀναμφιβόλως νὰ ἔδωκε λόγον εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου περὶ τῶν αἰτήσεων, τὰς ὁποίας ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις τὸν διεύθυνε διὰ νὰ ἀπολάβῃ τὴν παράτασιν τῆς διαμονῆς τόσον τοῦ λόχου τῶν μηχανοποιῶν, ὅσον καὶ ἀξιωματικῶν τινων ἀφεύκτως ἀναγκαίων εἰς τὴν παγίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν νέων μας στρατιωτικῶν διατάξεων.

Ὁ κύριος Βαρὼν Δε Ρουὰν ἔπεται ὅτι δὲν ἄφησε καὶ αὐτὸς ἀγνώστους εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὰς ὁποίας τὸν διεκοίνωσα παρατηρήσεις ἀναφορικὰς πρὸς τὰ ἐμβριθῆ ζητήματα περὶ τῶν καθυστε-

ρησάντων βοηθημάτων, περὶ τῆς μηνιαίας βοηθείας τόν ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων, καὶ περὶ τοῦ δανείου.

Ἂς μὲ ἐπιτρέψῃ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης νὰ ἐξαιτηθῶ τὰς μεσολαβήσεις της παρὰ τῇ αὐτοῦ Μεγαλειότητι, τῷ Βασιλεῖ, διὰ νὰ ἀποφασισθῶσιν αὐτὰ τὰ ζητήματα κατὰ τρόπον εὐνοϊκὸν πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Ἂν τὰ μέλη τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς παρατείνωσι τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα διατριβήν των καθ' ἣν ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης μᾶς δίδει περὶ τούτου ἐλπίδα, ἡ κυβέρνησις δὲν θέλει παραμελήσει οὐδὲν διὰ νὰ προμηθεύσῃ εἰς αὐτὴν τὴν ἐπιτροπὴν τὰ μέσα τοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεύνας της.

Δὲν θέλει παύσει ὡσαύτως νὰ φέρεται μὲ τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς σχεδιογράφους, τῶν ὁποίων τὸ ἔργον ἐπίσης δύσκολον καὶ σπουδαῖον, δὲν ἤθελεν εἰμὴ διὰ χρόνου μακροῦ καὶ πόνου πολλοῦ ἀπαρτισθῆ.

Ἡ Ἑλλάς, αἰσθανομένη κατ' ἔκτασιν πόσον ὁ πεφωτισμένος πολιτισμὸς τῶν ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης μέλλει νὰ συνεισφέρῃ εἰς τὴν ἐπανόρθωσίν της, διατιμᾷ πᾶν ὅ,τι τέως ὀφείλει εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ ἐκ τῶν Γάλλων εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἀφοσιώσαντες εἰς αὐτὴν ζῆλον εὐγενῆ ἀσμένως εἰσέτι θέλουν τὴν χορηγήσει τὴν ἐκ τῶν πλεονεκτημάτων καὶ τῶν φώτων των βοήθειαν.

Ἡ γενναιόψυχος εὔνοια, τῆς ὁποίας τόσον πολυάριθμα τεκμήρια εὐηρεστήθη ὁ Βασιλεὺς νὰ δώσῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας, μᾶς ἐπελπίζει, ὅτι συμφώνως μετὰ τῶν σεβαστῶν Συμμάχων του ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης θέλει ἀποφασίσει περὶ τῆς τύχης τοῦ δυστυχοῦς αὐτοῦ ἔθνους, εἰς τρόπον ὥστε αὐτὸ νὰ γενῇ ἱκανὸν νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς εὐεργέτας του ἐνδείξεις τῆς δικαίας καὶ ἀθανάτου εὐγνωμοσύνης του.

Ὅσον τὸ ἀπὸ μέρους μου, δυσκόλως ἤθελον δυνηθῆ νὰ ἐκφράσω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα πόσον σεμνύνομαι διὰ τὴν εὐμένειαν μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Βασιλεὺς καταδέχεται νὰ μὲ τιμᾷ.

Ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἐμπορεῖ νὰ διαβεβαιώσῃ τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα, ὅτι ἤθελα εἶσθαι εὐτυχής, ἐὰν ἐκπληρῶν τὰ ἱερὰ χρέη, τὰ

ὁποῖα μὲ ἐπιβάλλει ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν συμπολιτῶν μου, ἐδυνάμην νὰ ἐξακολουθῶ τὸ νὰ γίνωμαι ἐπάξιος τῆς σεβαστῆς αὐτοῦ διαθέσεως.

Δράττω μετὰ σπουδῆς τὴν εὐκαιρίαν ταύτην τοῦ νὰ σᾶς προσφέρω τὴν βεβαίωσιν τῆς ὑψηλῆς ὑπολήψεώς μου.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 15 νοεμβρίου 1829.

Ἐν ᾧ ἔμελλον νὰ εὐχαριστήσω τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα διὰ τὸ γράμμα τῆς 18 (Ν.), λαμβάνω τὸ τῆς 19, δι' οὗ μοι ἀγγέλλεται τοῦ Νεοκάστρου ἡ συμφορὰ (*), βλάβη ἀξιοδάκρυτος, καὶ διὰ τὸ ἄπορον τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἀδιόρθωτος, προστιθεμένη εἰς τὰς ἀχθεινὰς δυσχερείας ὅσας γεννᾷ ἡ ἀναχώρησις τῶν ὑμετέρων στρατευμάτων ἐκ τῆς Πελοποννήσου.

Καὶ βέβαια ἅμα λαβὼν τὸ γράμμα σας ἀνεχώρουν ἐπὶ τὴν Μοθώνην, ἂν δέν με ἐκράτουν περιστάσεις τινὲς τὰς ὁποίας ὁ στρατηγὸς Τρέζελος δηλώσει εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα. Ἐλπίζω ὅμως νὰ τὸ κατορθώσω μετ' οὐ πολὺ, ἵνα συνομιλήσω μετ' αὐτῆς περί τε τοῦ τρόπου τῆς συστάσεως τῆς ἐν Νεοκάστρῳ φρουρᾶς, καὶ περὶ τῆς αἰτήσεως ἣν τολμήσω ἀποτεῖναι πρὸς τὸν εὐμενέστατον καὶ μεγαλοψυχότατον βασιλέα ὑπὲρ ἐπανορθώσεως τοῦ τηλικούτου δυστυχήματος.

Δίδονται δὲ ἐν τοσούτῳ εἰς τὸν προσωρινὸν Διοικητὴν ῥηταὶ προσταγαὶ νὰ ἐκμαρτυρήσῃ ἐκ τῶν ἐνόντων πρὸς τὸν γαλλικὸν στρατὸν τὴν βαρεῖαν λύπην τοῦ ἔθνους διὰ τὸν θάνατον τοσούτων ἀλκίμων ἀνδρῶν, καὶ διὰ τὰς ἀλγηδόνας τῶν πληγωθέντων καὶ πασχόντων ἐπὶ τοῦ ὑπ' αὐτῶν ἐλευθερωθέντος ἐδάφους.

Καὶ ἐγὼ εὐτυχὴς ἔσομαι ὅταν δυνηθῶ νὰ ἐκπληρώσω τὸ αὐτὸ χρέος.

(*) Ἡ ἔκρηξις τῆς πυριτιδοθήκης, ἀναφθείσης ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ.

Τῷ Κ. Ῥάμφῳ, Προσωρινῷ Διοικητῇ Μεσσηνίας.

Ναυπλίῳ, 15 νοεμβρίου 1829.

Τὸ γράμμα σας τῆς 8 συνέτριψεν ἡμῶν τὰ σπλάγχνα, ἀγγέλλον τὸ τραῦμα τοῦ Νεοκάστρου, συμβαῖνον ἐν καιρῷ ἀκμαίῳ καὶ δυσχερεῖ, ὁπότε καὶ διὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ἀδυνατοῦμεν ὅλως σχεδὸν νὰ τὸ θεραπεύσωμεν. Ἀλλ' ὅμως μὴ θέλοντες νὰ δουλωθῶμεν εἰς τὴν ἀθυμίαν, φροντίσομεν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ ἔλθωμεν αὐτόσε πρὶν τῆς ἀπάρσεως τοῦ στρατηγοῦ, ἵνα συσκεφθῶμεν μετ' αὐτοῦ οὐ μόνον περὶ τοῦ πῶς νὰ συστήσωμεν προσωρινῶς τὴν ἐν Νεοκάστρῳ φρουράν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν προνοητέων εἰς ἐπανόρθωσιν τοῦ φρουρίου· περὶ ὧν καὶ γράφω πρὸς τὸν στρατηγὸν ἐν τῷ ὧδε συναπτομένῳ γράμματι.

Ὑμεῖς δ' ἐντοσούτῳ πολὺ θέλετε μᾶς εὐχαριστήσῃ ἐπιμελούμενοι ἀνενδεέστατα καὶ συντονώτατα ἵνα ἀναλάβετε τό,τε πυροβολικὸν καὶ τὰ ἄλλα τὰ καταχωσθέντα ὑπὸ τῶν συντριμμάτων.

Ἔστω δὲ πρὸς τούτοις ἰδιαίτερον ὑμῶν ἐπιμέλημα τὸ ἐκδηλῶσαι πρὸς τὸν γαλλικὸν στρατὸν τὴν πικρὰν ἡμῶν λύπην διά τε τὸν θάνατον τοσούτων γενναίων ἀνδρῶν καὶ διὰ τὰ πάθη τῶν πληγωθέντων. Μάλιστα δὲ κρίνομεν πρέπον νὰ τελέσετε διὰ τοῦ ἀρχιερέως καὶ μνημόσυνον μετὰ πολλῆς παρασκευῆς ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων.

Καὶ τέλος σᾶς παραγγέλλομεν νὰ παρέξετε εἰς τοὺς διευθυντὰς τῶν νοσοκομείων πᾶν ὅ,τι βοήθημα καὶ ὁποίαν ἀναψυχὴν σᾶς ζητήσωσιν ὑπὲρ τῶν πληγωμένων.

Τοῖς Ἐκτάκτοις Ἐπιτρόποις καὶ Προσωρινοῖς Διοικηταῖς.

Ναυπλίῳ, 18 νοεμβρίου 1829.

Δὲν ἀγνοεῖτε, κύριοι, ὅτι ἡ ἐν Ἄργει ἐθνικὴ συνέλευσις διὰ τοῦ τρίτου αὐτῆς ψηφίσματος τῆς 26 ἰουλίου ἐθέσπισεν ἵνα φροντίσῃ ἡ κυβέρνησις,

ά. Νὰ καταστήσῃ, ἅμα ἐκπνεύσαντος τοῦ τρέχοντος ἔτους, τὴν ἐπιδιανομὴν τῶν φόρων καὶ τῶν τελωνημάτων ὅσον δυνατὸν ἰσοδίκαιον καὶ ἰσόνομον.

β΄. Νὰ καταργήσῃ τὸ τριτοδέκατον χωρὶς νὰ στερήσῃ τὸ ταμεῖον τῶν ἀπὸ τούτου πόρων.

γ΄. Νὰ κατασκευάσῃ τρόπον εἰσπράξεως τὸν συμφορώτατον μὲν εἰς τὸν ταμεῖον, εἰς δὲ τοὺς πολίτας τὸν ἀλυπότατον.

Ἡ κυβέρνησις ἵνα ἀναλάβῃ μετὰ τῆς γερουσίας τὴν σύνταξιν νέου κανονισμοῦ κατὰ τὰς προδηλωθείσας ἀρχὰς καὶ κατὰ τὴν ἔφεσιν τοῦ ἔθνους, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ἀκριβῆ ἀποσημείωσιν τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν τε ἐθνικῶν καὶ ἰδιωτικῶν κτημάτων· ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἔργον, καιρὸν ἀπαιτοῦν, οὐδὲ δύναται, καὶ ἀρξάμενον, νὰ τελειώσῃ πρὸ τοῦ μαρτίου, ὅτε τὸ νέον οἰκονομικὸν σύστημα ὀφείλει νὰ ἐμβῇ εἰς ἐνέργειαν.

Θέλοντες ὅμως νὰ πληρώσωμεν τὰς βουλὰς τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως κατὰ τὴν αὐτὴν διορίαν διὰ προσωρινοῦ κἂν τινος κανονισμοῦ, χρῄζομεν ἀπαραιτήτως τινῶν πληροφορημάτων, καὶ θέλομεν νὰ μᾶς τὰ πορίσετε ἄνευ ἀναβολῆς, ἀκολουθοῦντες τὴν ἐφεξῆς καθοδήγησιν.

Νὰ διορίσετε εὐθὺς ἐπιτροπὴν δώδεκα πολιτῶν τῶν σεμνοτάτων ἑκάστης τῶν ὑφ' ὑμᾶς ἐπαρχιῶν, ἐξ ὧν τέσσαρες ἔστωσαν ἐκ τῶν πόλεων, τέσσαρες ἐκ τῶν προαστείων, καὶ τέσσαρες ἐκ τῶν χωρίων.

Οὗτοι θέλουσι παραστήσῃ εἰς ὑμᾶς ἐντὸς τοῦ δεκεμβρίου ἔκθεσιν περιέχουσαν τὰ ἑπόμενα.

ά. Ὀνομαστικὴν σημείωσιν ὅλων τῶν κτηματιῶν ἑκάστου χωρίου, προαστείων, καὶ πόλεων.

β΄. Εἰς ἕκαστον ὄνομα παρασημειούσθω καὶ ἡ ποσότης τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματος τῆς ἰδιοκτησίας, ἥ,τε θέσις καὶ τὸ ὄνομα ταύτης.

γ΄. Ἂν ὁ αὐτὸς ἰδιοκτήτωρ ἐργάζεται καὶ κτήματα ἐθνικὰ, ἂς προστεθῇ καὶ τούτων ἡ θέσις, ἡ ἔκτασις, καὶ τὸ προϊόν.

δ΄. Καὶ οἱ ἐργαζόμενοι δὲ μόνα ἐθνικὰ κτήματα πολῖται, μὴ ἔχοντες ἴδια, καὶ αὐτοὶ ἂς σημειωθῶσιν εἰς τὸν ὀνομαστικὸν κατάλογον, μετὰ τῆς θέσεως, ἐκτάσεως, καὶ προσόδου τῶν γεωργουμένων.

Ἡ ἐπιτροπὴ δὲ, πρὸς τὸ ἐγγύτατον ἐκτιμῶσα τὰ εἰσοδήματα, ἂς λάβῃ ὡς μέσον ὅρον τὰ τῶν δύω τελευταίων ἐτῶν.

Ὑπακούεται ὅτι τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς δύνανται νὰ συμβουλευθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἔργου των καὶ ὁποῖον ἂν ἐκ τῶν ἄλλων πολιτῶν ἔχωσιν εἰς ὑπόληψιν.

Συνεστήσαμεν δὲ πρὸς εὐκολίαν τῆς ἐπιτροπῆς τὸν παρασυναπτόμενον πίνακα κεχωρισμένον εἰς ὀκτὼ στήλας, καθ᾽ ἑκάστην τῶν ὁποίων δύναται νὰ σημειώσῃ τὰς παρατηρήσεις αὐτῆς.

Οὐδὲ φρονεῖ ἡ κυβέρνησις νὰ κοπιάσῃ ἡ ἐπιτροπὴ καὶ δώσῃ τὸν καιρὸν αὐτῆς ἄνευ δικαίας τινὸς ἀντιμισθίας. Αὐτὸ μὲν τὸ νὰ ὠφελήσῃ τὴν ἐπαρχίαν, συντελοῦσα εἰς ἀναῤῥύθμισιν παρὰ πάντων ἐπιθυμητὴν, θέλει ἤδη εἶσθαι εἰς τὴν ἐπιτροπὴν μισθὸν ἱκανός· ἀλλ᾽ ἡ κυβέρνησις θέλει λάβῃ ὑπ᾽ ὄψιν τὰ ὀνόματα τῶν ἐπιτρόπων, καὶ ἵνα διορίσῃ αὐτοὺς εἰς διοικητικὰς θέσεις, καὶ ἵνα, ὁπόταν ἐμβῇ εἰς ἐνέργειαν τὸ νέον σύστημα, καὶ οἱ πόροι τῆς πολιτείας τὸ συγχωρήσωσι, προσφέρῃ εἰς ἕκαστον αὐτῶν καί τινα χρηματικὴν ἀνταπόδοσιν.

Τῇ Γερουσίᾳ.

Ναυπλίῳ, 22 νοεμβρίου 1829.

Ἐμελετήσαμεν μετ' ἐπιστασίας τὸ προβούλευμα ὅπερ μᾶς διεβιβάσατε διὰ τοῦ διαγγέλματός σας τῆς 16 τοῦ τρέχοντος ὑπ' ἀρ. 6, καὶ ἀπαντῶμεν ὅτι τὴν μὲν γνώμην τῆς Γερουσίας περὶ νέας κατασκευῆς τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας, καὶ συστάσεως ἐν ἑκάστῃ ἑνὸς διοικητοῦ καὶ ἑνὸς ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου, παντάπασιν ἀποδεχόμεθα καὶ ὠφέλιμον κρίνομεν, φρονοῦμεν δὲ ὅμως ὅτι τὸ τοιοῦτο πολίτευμα οὔτε δυνατὸν εἶναι πρὸς τὸ παρὸν οὔτε πρέπον νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀδιαστόλως ὡς νόμος γενικὸς εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας.

Ἡ διοικητικὴ διαίρεσις τῆς ἐπικρατείας καὶ ὁ διορισμὸς τῶν ἐκτάκτων ἐπιτρόπων ἀπέβλεπον εἰς τὸ νὰ παύσωσι μὲν τὴν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐπικρατοῦσαν ἀναρχίαν, νὰ πορίσωσι δὲ εἰς τὴν κυβέρνησιν σαφεῖς ἐννοίας πρὸς παρασκευὴν βαθμιαίαν καὶ σύστασιν διοικήσεως τελειοτέρας· ὅπερ δύνασθε νὰ βεβαιωθῆτε, ἂν διέλθετε τὰς ἀπὸ 16 ἀπριλίου 1828 δοθείσας γενικὰς ὁδηγίας εἰς τοὺς ἐκτάκτους ἐπιτρόπους.

Οὐδὲ ἀγνοεῖτε, κύριοι, ὅτι ἡ μὲν στερεὰ Ἑλλὰς μόλις ἤδη ἀπαλλάττεται τῆς πολεμικῆς ἀκοσμίας καὶ ταραχῆς, καὶ σήμερον εὑρίσκεται ἐν ὁποίᾳ καταστάσει εὕρισκον τότε τὴν Πελοπόννησον οἱ ἔκτακτοι ἐπίτροποι· ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ αὐτῇ, καὶ πολλὰ ἐπαγωνιζομένων ἡμῶν, εἰσέτι ἡ Μάνη πολὺ λείπεται τῶν καλῶν διοικήσεως περιβεβλημένης μόνον τὸ κηδεμονικὸν κράτος τῶν νόμων· καὶ τρίτον, καὶ τὸ τμῆμα τῶν ἀνατολικῶν Σποράδων οὕτως ἔχει διαθέσεως, ὥστε κατὰ κρείττονας λόγους, μεγάλη καὶ ἰδιάζουσά τις πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἡ περὶ αὐτὸ φροντὶς καὶ ἀγρυπνία τῆς κυβερνήσεως.

Τέλος δε, ψήφισμα δημοσιευόμενον μετὰ δείξεως ῥητῆς τῶν παρὰ τῆς κυβερνήσεως καταληφθησομένων φρουρίων ἐν ἐπαρχίαις μὴ ἐξουσιαζομέναις ἔτι παρ' αὐτῆς, πόσην αἴσθησιν δὲν ἤθελε κινήσῃ καὶ

ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ἐναντίαν ἴσως ἐπίγε τοῦ παρόντος εἰς τὰ μέγιστα τῶν συμφερόντων αὐτῆς;

Διὰ τούτους πάντας τοὺς λόγους, κύριοι, τὸ παρ' ὑμῶν μεταδοθὲν ψήφισμα μετεβάλομεν εἰς τοῦτο τὸ παρασυναπτόμενον, ἐφ' οὗ καὶ ζητοῦμεν τὴν γνώμην σας.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 25 νοεμβρίου 1829.

Ἔτος ὅλον δὲν παρῆλθεν ἀκόμη ἀφ' οὗ ὁ σεβαστὸς ὑμῶν ἄναξ ἔσπευσε νὰ σᾶς ἐμπιστεύσῃ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ εὐτυχῶς προκαταρχθέντος παρὰ τῆς Γαλλικῆς ἐπιστρατείας ἔργου, καὶ πόσα ὠφελήματα ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ διαστήματι ὠφελήσατε τὴν Ἑλλάδα, λαμπρὸν γίνεται ἐκ τῶν ἑφεξῆς.

Τὰ ἔργα τὰ προεπιχειρηθέντα ἐν τοῖς Μεσσηνιακοῖς φρουρίοις ἀπαρτίσθησαν ἢ συνετελέσθησαν. Οἱ ὑμέτεροι στρατιῶται, κακῶς οἰκοῦντες, πολλῶν στερούμενοι, καὶ τοὺς κινδύνους ὑφιστάμενοι τοῦ κλίματος, νοσώδους γενομένου ἐκ τῶν ὀθωμανικῶν ἐρημώσεων, ἀμιλλωμένως ἐπόνησαν εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν κατεχομένων φρουρίων. Πανταχοῦ κατεσκευάσθη δεόντως τὸ πυροβολικὸν, καὶ τὰ ἀποθέσια (magasins) ἐπλήσθησαν παντοίων ἐφοδίων. Ἐν Μεθώνῃ τὰ παλαιὰ ὀχυρώματα ἐπεσκευάσθησαν, καὶ νέα προτειχίσματα ἀνηγέρθησαν. Τοῦ Νεοκάστρου ἡ ἀκρόπολις ἔλαβε πλήρη ἀμυντικὴν κατασκευὴν διὰ πολλῶν χρημάτων καὶ κόπων, καὶ τὸ μηχανικὸν τοῦ ὑμετέρου στρατοῦ παρέδωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μνημεῖον ἄξιον τῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν Εὐρώπην δόξης αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἡ συμφορὰ τῆς 19 ἐπελθοῦσα, εἰς βαθὺ πένθος ἔρριψε τὴν Ἑλλάδα, ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς καταστραφέντος τοῦ καρποῦ τοσούτων μόχθων καὶ καταβολῶν. Καὶ ἐν ᾧ μόνον τὸ ὑφ' ὑμᾶς γενναῖον στράτευμα ἠδύνατο νὰ θεραπεύσῃ τὴν τοῦ τραύματος κάκωσιν, καὶ αὐτὸ

ἀνακαλεῖται εἰς τὴν Γαλλίαν ἐκ προσταγῆς τοῦ ὑμετέρου σεβαστοῦ ἄνακτος. Καὶ λοιπὸν μετ' ὀλίγας ἡμέρας καὶ ὑμεῖς, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα οἱ Ἕλληνες θέλουσι τιμᾷ καὶ γεραίρει ἐν ὅσῳ τιμήσει ὁ κόσμος τὴν ἀνδρίαν καὶ τοῦ ἤθους τὸ γνήσιον, θέλετε λείψῃ ἀπὸ αὐτούς, καὶ ὅλοι οἱ ἄλκιμοι μαχηταὶ, οἵτινες μεθ' ὑμῶν ἀποκατέστησαν τὴν Πελοπόννησον ἀσφαλῆ καὶ αὐτόνομον, θέλουσι μακρυνθῆ τῶν παραλίων αὐτῆς. Δεινὴ πάντως ὑπάρχει, μὴ ἀμφιβάλλετε, ἡ θλίψις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, μὴ δυναμένης νὰ δώσῃ εἰς ὑμᾶς σήμερον τὸ τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης μαρτύριον, ὅπερ ἡ ἐν Ἄργει συνέλευσις ὑπὲρ τῶν γενναίων τῆς Ἑλλάδος προμάχων ἐψήφισεν. Ἀλλ' ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης θελησάτω, παρακαλοῦμεν, βεβαιῶσαι τούς τε στρατιώτας καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ ὑμετέρου στρατοῦ ὅτι τὸ βούλημα τῆς Ἐθνικῆς συνελεύσεως ἔσται τετελεσμένον μετ' οὐ πολύ. Νῦν δὲ ἐν μεγάλαις εὐχαῖς τε καὶ εὐλογίαις ὁ εὐγνώμων λαὸς παρακολουθεῖ ὑμᾶς ἕως τῆς ὑμετέρας πατρίδος, τῆς μεγαθύμου Γαλλίας, τῆς διηνεκῆ ἐκχεάσης τὰ εὐεργετήματα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ἐϋνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 26 νοεμβρίου 1829.

Ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται πλέον νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ὀγδόου ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει ἐθνικῆς συνελεύσεως καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύστασιν τοῦ τάγματος τοῦ Σωτῆρος καὶ τὴν προσφορὰν τῶν παρασήμων αὐτοῦ, ὡς μικρὸν τῆς μεγάλης εὐγνωμοσύνης τοῦ ἔθνους τεκμήριον, εἴς τε τοὺς ναυάρχους τῶν συμμάχων ἀνάκτων καὶ εἰς τὸν ἀρχιστράτηγον τῆς γαλλικῆς ἐκστρατείας, καὶ εἰς τοὺς παρ' αὐτῶν ὑποδειχθησομένους στρατιωτικούς τε καὶ συνυπηρετικοὺς ἄνδρας, ἔτι δὲ καὶ εἰς τοὺς γενναίους φιλέλληνας τοὺς συμβαλομένους εἰς τὸν τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνα καὶ τὴν ἀνάστασιν.

Διὰ τοῦτο ἀπέστειλα πρός τε τὸν Μαρσιάλην Κ. Μαιζῶνα, καὶ

πρὸς τοὺς ναυάρχους κυρίους Κοδριγκτῶνα καὶ Δερινιῆν καὶ Εὔδενα τὴν ἐγκύκλιον, ἧς ἰδοὺ τὸ ἀντίγραφον, (*) μεθ' ἑνὸς ἀντιτύπου τοῦ ὀγδόου ψηφίσματος τοῦ παρασήμου τοῦ τάγματος, καὶ σημειώσεως ἐξηγητικῆς πρὸς εὔκολον ἐν Παρισίοις κατασκευὴν τῶν τε ἄστρων καὶ τῶν σταυρῶν καὶ τῶν ταινιῶν. Καὶ ὑμεῖς ἐλπίζω ὅτι ἀσμένως θέλετε δεχθῆ τὰ παράσημα τῆς δευτέρας τάξεως, τὰ ὁποῖα ἀγαλλομένως σᾶς προσφέρω ἐν ὀνόματι καὶ ἐκ προσώπου τοῦ ἔθνους τοῦ ἐξαιρέτους εὐεργεσίας καὶ λαβόντος καὶ ἔτι ληψομένου παρ' ὑμῶν.

Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ, ἐν τῷ διαβιβάζειν πρὸς ὑμᾶς τὰ προδηλωθέντα, αἰτοῦμαι παρ' ὑμῶν εὐεργεσίαν τινὰ ἀξιόλογον. Τὰ ἄρθρα 4,5 καὶ 6 τοῦ ὀγδόου ψηφίσματος δὲν δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι κατὰ τὴν προαίρεσιν τῆς συνελεύσεως, ἄνευ τῆς ὑμετέρας συνεργίας, δεομένης τῆς κυβερνήσεως γνωρίζειν τὰ ὑποκείμενα τὰ κατὰ διαφόρους τόπους διευθύναντα ἢ προεδρεύσαντα τὰς φιλελληνικὰς ἑταιρίας. Ὑμεῖς λοιπὸν ἔχοντες τὰς σχέσεις, δύνασθε νὰ μᾶς δώσετε πλήρη κατάλογον αὐτῶν, καθ' ὃν, ἀποτεινόμενοι πρὸς τοὺς εὐεργετικοὺς ἄνδρας, καὶ προσφέροντες αὐτοῖς τὰ παράσημα, δυνάμεθα νὰ τοὺς ζητήσωμεν τὰ ὀνόματα τῶν ἐν αὐτοῖς μάλιστα συντελεσάντων εἰς εὐόδωσιν τῆς φιλανθρώπου ἐπιχειρήσεως.

Εὐθὺς ἀφ' οὗ ὁ Μαρσιάλης Κ. Μαιζὼν δεχθῇ καὶ θελήσῃ νὰ φορέσῃ τὰ παράσημα τοῦ τάγματος τοῦ Σωτῆρος, θέλετε τῷ προσφέρῃ, καὶ μὴ ἀποσταλέντος τοῦ διπλώματος, τὰ τῆς πρώτης τάξεως, παρακαλοῦντες αὐτὸν νὰ σᾶς εἴπῃ καὶ τὰ πρόσωπα ὅσα, ἐκτὸς τῶν στρατηγῶν κυρίων Δουρριὼ καὶ Ἰγονέτου, ἄξια φαίνονται τοῦ τοιούτου εὐγνωμονήματος τῆς Ἑλλάδος.

Οὐδὲν ἔχω νὰ προσθέσω σήμερον εἰς τὰ προγεγραμμένα τῇ 8 (20) νοεμβρίου (ὧν ἰδοὺ τὸ ἀντίγραφον) περὶ τῶν ἐπιτετραμμένων εἰς ὑμᾶς μεγάλων συμφερόντων.

(*) Ἴδε ἀνωτέρω, σελ. 216.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ἐϋνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 28 νοεμβρίου 1829.

Ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, λαμβάνεις σήμερον ἴσον τῆς τελευταίας ἐπιστολῆς μου, καὶ ἀντίγραφον τῆς πρὸς τοὺς κυρίους ναυάρχους καὶ τὸν Μαρσιάλην Μαιζῶνα ἐγκυκλίου μου.

Ὁ Θεὸς ἀπεδοκίμασε τὴν ἀναχώρησιν τῆς γαλλικῆς μοίρας ἀπὸ τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων, διότι κεραυνὸς ἐπιπεσὼν ἀνεστάτωσε τὰς πυριτιδοθήκας τοῦ Νεοκάστρου, καὶ μετ' αὐτῶν, καὶ τὰ ὀχυρώματα τὰ ἄριστα πρὸς ἄμυναν κατασκευασθέντα ὑπὸ τῶν τῆς ἐπιστρατείας μηχανικῶν, καὶ μένει λοιπὸν τὸ φρούριον, ἡ κλεὶς τῆς Πελοποννήσου, ἀνοικτὸν ἤδη. Τί θέλουσι κάμη τώρα;

Ἀλλ' ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος αὐθορμήτως προκαταλαβὼν τὰς ἐμὰς ἐφέσεις, καὶ ἀπέδειξεν ἤδη εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὅλως ἀδυνατεῖ νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ φρούριον, καὶ τὴν δαπάνην τῆς ἐπισκευῆς τῷ ἐσημείωσε, καὶ τὸ σχέδιον ταύτης τῷ ἔστειλε. Ταῦτα ὅμως δὲν εἶναι τὸ πᾶν, οὐδὲ μᾶς ἀρκοῦσι τὰ χρήματα μόνα καὶ ὁ μηχανικός, ἀλλὰ χρειαζόμεθα καὶ ἐργάτας εὐτάκτους καὶ ἀξίους, τοὺς ὁποίους δὲν ἔχομεν. Ὁ βασιλεὺς λοιπὸν κάλλιστα ἤθελε στεφανώσῃ τὰ εὐεργετήματα αὐτοῦ, εὐδοκῶν ν' ἀφήσῃ ἔτι ἐπί τινας μῆνας ἢ κἂν ἕως τῆς ἀνοίξεως τὰ ὀλίγα στρατεύματα ὅσα ἀπομένουσιν εν τῇ Ἑλλάδι, συμποσούμενα, νομίζω, μόλις εἰς 1500 ἄνδρας.

Γράφω σήμερον πρὸς τὸν Μαρσιάλην Μαιζῶνα, καὶ ἴδε καὶ σὺ τὸν γενναιότατον τοῦτον τῆς Ἑλλάδος φίλον, καὶ ἀγωνίσου νὰ κάμῃς, καθ' ἃς σοι δώσῃ ὁδηγίας, ὅλα τὰ δυνατὰ ἵνα θεραπευθῇ τὸ πάθος τοῦ Νεοκάστρου, μηδὲ καταντήσωσιν ἀνωφελῆ ὅσα ἡ Γαλλία κατέβαλεν εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν Πελοποννησιακῶν φρουρίων.

Ἐνταῦθα οὐδε μίαν εἴδησιν ἔχομεν περὶ τῆς μελλούσης ἡμῶν τύχης. Οἱ ἔξωθεν πολυπράγμονες, ὧν ὁ ἀριθμὸς καθ' ἑκάστην αὐξάνει, διασπείρουσι παντοίας φήμας, ἀποτυχούσας μέχρι τοῦ νῦν, διότι ὁ

λαὸς ἡσυχάζει ἐπαναπαυόμενος εἰς τὴν κυβέρνησιν, καὶ καταγινόμενος νὰ διορθώσῃ τὰς ἀθλιότητάς του. Ἀλλὰ δὲν ἐγγυῶμαι καὶ ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος, ἐὰν ἡ παροῦσα στενοχωρία διαρκέσῃ, καὶ προσαυξάνεται ὑπὸ προσαγωγέων ἀνθρώπων, λαμβανόντων πολλάκις καὶ χαρακτῆρα ἐμφανέστερον. Ἐκ τούτων τῶν ὀλίγων κατανοεῖς πόσον ἀνυπομόνως περιμένω τὰ γράμματά σου, μηδὲ λαβὼν γράμμα σου ἀπὸ τῆς 26 ὀκτωβρίου. Λάβε παρασυναπτόμενον τὸ πρὸς σὲ γράμμα τῆς Γερουσίας, εἰλικρινέστατα ἀναμαρτυροῦν τὴν ἡμετέραν εὐγνωμοσύνην ἀντὶ τῶν πολλῶν σου καὶ θαυμασίων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀγώνων.

Ὕστερ. Ἐνταῦθα διαφημίζεται ὅτι ὁ μέλλων κυβερνῆσαι τὴν Ἑλλάδα ἡγεμὼν ἐξελέχθη. Ἂν ἀληθεύῃ, καὶ πλησιάσῃς πρὸς αὐτὸν, παρακίνησέ τον νὰ μᾶς βοηθήσῃ, ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμά σου, διότι, πρὸς τὸ θερίσαι, πρέπει νὰ σπείρῃ. Χαῖρε, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε· φιλῶ τὰς χεῖρας τῆς κυρίας συζύγου σου, καὶ τὴν ἱκετεύω νὰ μᾶς συνδράμῃ. Καὶ δεῦτε, καθὼς σοι εἶπα καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ γράμματί μου, ὁμοῦ τελειώσωμεν τὸν ἀγῶνα, καὶ ἔπειτα ὑπάγωμεν ἀναπαυθῆναι εἰρηνικώτατα παρὰ τὰς ὄχθας τῆς Γενευαίας λίμνης. Καὶ κατοικήσω ἐν ταῖς γηραιαῖς μου ἡμέραις τὸ δῶμα ἐκεῖνο τὸ *Ἐφυδάτιον (Fleur-d'eau)* (*), ἂν ὁ βορέας μόνον δέν με διώξῃ ἐκεῖθεν. Σοῦ σφίγγω τὴν χεῖρα, καὶ εἶμαι ὅλος σός.

Τῷ Ναυάρχῳ Κ. Δανδόλῳ.

Ναυπλίῳ, 29 νοεμβρίου 1829.

Ὁ Ψαριανὸς Δημήτριος Μεταλιᾶς πέντε ἤδη ἔτη φυλακισμένος εὑρίσκεται εἰς τὸ φρούριον Παλμανούβαν, καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ

(*) Οἰκίδιον κείμενον κατὰ τὸ Βωλιὼ παρὰ τὴν ὄχθην τῆς Γενευαίας λίμνης, ὅπερ ὁ Κ. Εὐνάρδος κατασκευάσας ἐμελέτα νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν.

δὲν ἔπαυσε ζητοῦσα τὴν συνδρομὴν τῆς κυβερνήσεως πρὸς ἐλευθέρωσιν αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ 1827 ἡ Διοικητικὴ ἐπιτροπὴ τῆς Ἑλλάδος ἐκινήθη ὑπὲρ τοῦ δυστυχοῦς, ὡς πληροφορεῖται ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἐκ τῆς συναπτομένης περιλήψεως.

Σήμερον δὲ καὶ ἐγὼ ἐπαναλαμβάνω πρὸς ὑμᾶς, κύριε Ναύαρχε, τὰ αὐτὰ κινήματα, ἐλπίζων εὐτυχεστέραν τὴν ἔκβασιν. Διότι, οὐδὲ πειρατεία πλέον ὑπάρχει, καὶ ἐκ τῶν προνοηθέντων παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἀσφαλῶς ἔχει τοῦ λοιποῦ ἡ Εὐρωπαϊκὴ ναυτιλία ἀπὸ τῶν προτέρων κινδύνων τῶν ἐκ τῆς ἀναρχίας προερχομένων· δι' ὃν λόγον καὶ πολλοὶ ἄλλοι φυλακισμένοι, ὡς ὁ ἄθλιος Δημήτριος Μεταλιᾶς, ἔν τε Μελίτῃ καὶ Τολῶνι, ἤδη ἠλευθερώθησαν καὶ ἀπεδόθησαν εἰς τὴν πατρίδα καὶ εἰς τὰς οἰκογενείας αὐτῶν.

Τολμῶ λοιπὸν νὰ ἐλπίσω ὅτι δι' ἐνεργείας τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἡ αὐτὴ χάρις θέλει δοθῇ καὶ εἰς τὸν ἱκέτην τοῦτον. Ἐγὼ δὲ νέας εὐγνωμοσύνης ἀφορμὰς θέλω λάβῃ ἐκ τῆς εἰσακοῆς τῆς αἰτήσεώς μου καὶ ἐκ τοῦ περὶ τὴν θλιβομένην οἰκογένειαν ἐνδειχθησομένου οἴκτου τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Πρὸς τὸ μέλος τοῦ πολεμικοῦ Ἐπιμελητηρίου κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα.

Σαλαμῖνι, 6 δεκεμβρίου 1829.

Τοῦ Κ. Ῥιβωπιέῤῥου, πρεσβευτοῦ τῆς Ῥωσσίας, ἀπερχομένου εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τὸ συνδιαπράξαι μετὰ τῶν πρέσβεων Γαλλίας τε καὶ Ἀγγλίας τὰ περὶ Ἑλλάδος, καὶ φθάσαντος εἰς Πόρον, καὶ καλοῦντός με ἐκεῖ, ἀναχωρῶ μὲν αὔριον, θέλω ὅμως νὰ νομίζωμαι καὶ ἐνταῦθα παρὼν πρὸς τελείωσιν τῆς μεγάλης ὑποθέσεως τῆς πληρωμῆς καὶ ἀναῤῥυθμίσεως τοῦ στρατοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. Εἶδον δὲ αὐτὸς ἐγὼ καὶ τοὺς στρατιώτας καὶ τὴν αὐτῶν γύμνωσιν· ἤκουσα καὶ τὰ παράπονά των, καὶ εὐκόλως διέκρινα ποῖα ἐξ

αὐτῶν, εἰλικρινῆ, καὶ ποῖα εἰσηγητά· τῶν ὁποίων τούτων γνωρίζων τὸ νόημα, ἔρχομαι νὰ σᾶς διαγράψω τὴν παροῦσαν καθήγησιν, ὑμεῖς δὲ θέλετε τὴν κάμῃ γνωστὴν εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τοῦ στρατοῦ.

Ὑπάρχουσι στασιασταὶ διεγείροντες τὸν στρατιώτην εἰς ἀπείθειαν· καὶ ἂν ἡ κυβέρνησις δὲν βεβαιωθῇ ὅτι οἱ ἄθλιοι οὗτοι μιᾶς φούκτας ἄνθρωποι ἀποκρούονται τοῦ σκοποῦ των, δὲν πρέπει νὰ τοὺς καταστήσῃ ἰσχυροτέρους, διδοῦσα εἰς αὐτοὺς, διὰ τῆς ὁλοκλήρου πληρωμῆς τῶν καθυστερούντων, περισσοτέραν ὑπόληψιν παρὰ τῷ στρατιώτῃ, καὶ εὐπορίαν τοῦ ἐκτελέσαι τὰς κακὰς αὐτῶν μηχανάς. Ἀλλὰ πόθεν ἄλλοθεν ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ λάβῃ τὴν τοιαύτην βεβαίωσιν εἰμὴ ἐκ τῆς εἰλικρινοῦς πίστεως τῶν ἀρχηγῶν, τῶν ὁποίων καὶ συμφέρον εἶναι νὰ στερεώσωσιν ἐν τούτῳ τὴν ὑπόληψίν των, καὶ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν μέλλουσαν τύχην των;

Ὅθεν ἀφ' οὗ ἐξηγηθῆτε πρὸς αὐτοὺς, θέλετέ μοι προβάλῃ τέσσαρας, εἰς τοὺς ὁποίους θέλει ἀνατεθῆ ὑπὸ τὴν προεδρίαν ὑμῶν ἡ ἐκτέλεσις τῆς νέας διαῤῥυθμίσεως· καὶ ταύτης τῆς ἐπιτροπῆς διορισθείσης, τότε θέλει γείνῃ καὶ ἡ πλήρης πληρωμὴ τοῦ στρατεύματος, καὶ ἐν ταὐτῷ καὶ ἡ σύστασις τῶν νέων ταγμάτων.

Μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι θέλετε δυνηθῆ νὰ ἐκτελέσετε εὐθὺς αὔριον τὴν παροῦσαν διαταγὴν, θέλω νά μοι στείλετε ἔπειτα ταχυδρόμον πρὸς εἴδησιν. Ἂν δὲ θελήσωσι νὰ γείνωσι κομισταὶ τῆς ἐπιστολῆς σας καὶ μέλη τινὰ τῆς προβαλλομένης ἐπιτροπῆς, συγκατατέθητε.

Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἂν πρὸς ἀναψυχήν τινα τοῦ στρατοῦ χρειασθῇ νὰ δοθῇ εἰς ἕκαστον σῶμα ἐξοικονόμησίς τις ἐκ τῶν καθυστερούντων, σᾶς ἐπιτρέπεται νά μοι προτείνετε τὸ ὅλον, καὶ πόσα πρέπει νὰ δοθῶσιν εἰς ἕκαστον σῶμα, καὶ εὐθὺς θέλω διατάξῃ τὰ δέοντα πρὸς τὸν Κ. Λουκόπουλον.

Μὴ ἀγνοοῦντες ὅσα ἔκαμα διὰ δύω ἐτῶν πρὸς σωτηρίαν τοῦ στρατοῦ καὶ βαθμιαίαν παρασκευὴν τῆς εἰς τὸ μέλλον βελτίονος τύχης του, αἰσθάνεσθε ἡλίκον ἄλγος ἀλγήσω ἂν ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ὁ καρπὸς ὅλων μου τῶν κόπων ἀφανισθῇ διὰ τὰς ἄφρονας εἰσηγήσεις δειλαίων τινῶν ἀνθρώπων. Καὶ οὕτως ὅμως ἐκπληρώσω τὰ

χρέη μου, ἵνα οἱ καλοὶ καὶ ἀθῶοι μὴ συμπάθωσι μετὰ τῶν ἐνόχων· τὰ δέοντα ἐπρονόησα περὶ τούτου, βεβαιώσατέ το εἰς τοὺς ἀρχηγούς, παραναγινώσκοντες τὸ παρόν. Καὶ εἴπατέ τους ὅτι ἐπιστρέφω ταχέως, καὶ ἐλπίζω νὰ ἀπολαύσω δείγματα τῆς φρονήσεως καὶ φιλοπατρίας των.

Πρὸς τὸ μέλος τοῦ πολεμικοῦ Ἐπιμελητηρίου κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα.

Πόρῳ, 10 δεκεμβρίου 1829.

Οἱ κακοῦργοι οἱ διεγείροντες τὸν στρατὸν εἰς στασιώδη κινήματα, ἔτι διατελοῦσι κακουργοῦντες, καὶ πᾶσα ἀνάγκη νὰ ἀπαλλαχθῇ πλέον ὁ στρατὸς ἀπὸ τῆς παρουσίας αὐτῶν. Τοῦτο δὲ μέγιστα συμφέρει καὶ εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τοὺς συνεπιτρόπους ὑμῶν, ὡς μόνον ἀσφαλιστήριον τῆς ὑπολήψεώς των, καὶ λυτικὸν τῆς ἐπὶ τῇ ἀτιμωρησίᾳ τῶν ῥᾳδιουργούντων εὐθύνης.

Ὅλα τὰ μέχρι τοῦδε γενόμενα ἐξετέθησαν ἤδη πολλάκις παρὰ τῶν ξένων πρακτόρων πρὸς τὰς αὐλὰς αὐτῶν· ὡς καὶ ὁ Κ. Ρουὰν, ἄρτι ἐλθὼν ἐνταῦθα, μοὶ ἐδήλωσεν ὅτι, θορυβηθεὶς ἐκ τῶν ἀγγελθέντων αὐτῷ στασιωδῶν τοῦ στρατοῦ κινημάτων, ἔσπευσε νὰ τὰ γράψῃ πρὸς τὴν αὐλήν του.

Ἐὰν λοιπὸν δὲν παιδευθῶσιν οἱ δείλαιοι οἱ διεγείραντες τοὺς στρατιώτας κατὰ τῶν ἀρχηγῶν καὶ τῆς κυβερνήσεως, τότε τί ἄλλο θέλουσι πιστεύσῃ αἱ ξέναι αὐλαὶ εἰμὴ ὅτι αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ στρατοῦ εἶναι οἱ ἔνοχοι;

Ταῦτα διδάξαντες αὐτούς, φροντίσατε λοιπὸν μετὰ τῶν πιστοτέρων νὰ συλληφθῶσιν οἱ ἄνθρωποι τῶν ὁποίων σᾶς συνάπτομεν τὰ ὀνόματα κατὰ τὴν οἰκείαν τάξιν. Συλληφθέντας δὲ νυκτός, νὰ τοὺς ἐμβιβάσετε εὐθὺς εἰς ἓν τῶν ἐφ' ὑμῖν ἐνόπλων πλοίων, καὶ νὰ τοὺς

στείλετε ὑπὸ καλῇ φυλακῇ εἰς Ναύπλιον μετὰ τοῦ ὧδε προστιθεμένου γράμματος πρὸς τὸν ἐπιφρούραρχον.

Μανθάνω ὅτι καὶ κάποιος Νικολαΐδης, πρώην γραμματεὺς τοῦ Χατζηχρήστου, ἦλθεν εἰς Σαλαμῖνα· ἂν ἀληθεύῃ, ἂς συντροφεύσῃ καὶ αὐτὸς τοὺς σταλησομένους εἰς Ναύπλιον.

Ὑπακούεται δὲ ὅτι ταῦτα θέλετε ἐκτελέσῃ ἀφ' οὗ βεβαιωθῆτε ὅτι τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς συντρέξουσι πάσῃ πεποιθήσει καὶ πάσῃ δυνάμει.

Περιττὸν νὰ σᾶς εἴπω ὅτι, κατὰ τὴν ἀναῤῥύθμισιν, ὁ στρατὸς πρέπει νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τῶν ῥᾳδιουργῶν, καὶ νὰ μείνωσι μόνον στρατιῶται ἀληθινοὶ, καλῶς ἠριθμημένοι, καὶ μὴ περισσότεροι τῆς δυνάμεως καὶ τῶν πόρων ἡμῶν.

Τῷ Μαρσιάλῃ Κ. Μαιζῶνι εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 12 δεκεμβρίου 1829.

Διαβιβάζων πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα ἀξιωματικῶς τὰ περὶ τοῦ τάγματος τοῦ Σωτῆρος, μετὰ θάῤῥους θέλω τῇ ὁμιλήσῃ καὶ περὶ τῶν διαφόρων αἰτήσεων ἃς κατ' εὐθεῖαν μοὶ ἀπέτειναν οἵ,τε ἀρχηγοὶ τῶν τμημάτων τῆς ὑμετέρας ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ ἄλλοι τινὲς ἐκ τῶν ὑφ' ὑμᾶς ὑπηρετησάντων. Ἀπεκρίθην ἐγὼ πρὸς τοὺς ἄνδρας ὅτι μετὰ χαρᾶς ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις θέλει τοῖς προσφέρῃ μαρτύριον εὐγνωμοσύνης διὰ τὰ περὶ τὴν Ἑλλάδα ὑπηρετήματά των, ὅταν ὅμως ἡ πρότασις τούτου ἔλθῃ παρὰ τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν, κύριε Μαρσιάλα, νὰ ἐγκύψετε καὶ ἐξετάσετε ὅλας τὰς εἰρημένας αἰτήσεις, καὶ νὰ τὰς ἀξιώσετε τοῦ δικαίου ἐν σημειώσει πρὸς ἐμὲ στελλομένῃ.

Ἔχω νὰ εὐχαριστήσω τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα καὶ ἐπὶ τῷ γράμματι αὐτῆς τῆς 6 ὀκτωβρίου, τοῦ ὁποίου ὁ κομιστὴς Κ. συνταγματάρχης Γεράρδος ἤδη καὶ ἀπεδείχθη ὑπασπιστὴς γενικὸς, καὶ

ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Τρέζελον συνεργασθήσεται εἰς τὸ σπουδαιότατον ἀλλὰ καὶ δυσχερὲς ἔργον τῆς διαῤῥυθμίσεως τοῦ ἡμετέρου τακτικοῦ στρατοῦ. Καὶ ὑπερχαίρω μανθάνων ὅτι ὁ ταξιαρχικὸς ἀνὴρ φέρει τὴν τιμὴν τῆς ὑμετέρας φιλίας, λογιζόμενος τοῦτο ἄριστον ἀσφάλισμα τῆς ἐσομένης εἰς τὸν τόπον τουτονὶ ὠφελείας ἐκ τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς φιλέλληνος αὐτοῦ προαιρέσεως. Χάρις δὲ τῇ ὑμετέρᾳ εὐμενεῖ προστασίᾳ, ἔχομεν ἤδη καὶ ῥοῦχον, καὶ τὰ περὶ τὴν σκευήν. Ἄδηλον μόνον μένει τὸ περὶ χορηγημάτων ἢ προκαταβολῆς τινος μέχρι τῆς διαπράξεως τοῦ δανείου.

Ὁ Κ. Εὐνάρδος ἀπὸ γενναιοτάτης προθυμίας μᾶς ἔστειλεν ἐντοσούτῳ 700,000 φράγκα, μὲ τὰ ὁποῖα δυνάμεθα νὰ περάσωμεν ἕως εἰς τὸν ἰανουάριον. Ἀλλὰ πῶς νὰ ἐπιχειρήσω τὴν διαῤῥύθμισιν τῶν ἐλαφρῶν στρατευμάτων, ὅταν δὲν ἔχω βέβαιον τὸν μισθὸν αὐτῶν κἂν δι᾽ ἑξαμηνίαν; Καὶ ὅμως δὲν ἀψυχῶ, παντάπασι συμμετέχων τῆς ὑμετέρας πληροφορίας καὶ πίστεως, ὅτι ἡ δύναμις τῶν πραγμάτων ὑπερισχύσει τῶν ἐσφαλμένων ἐπινοιῶν.

Μεταξὺ τούτων ὅμως, ἀλλεπάλληλοι φῆμαι καθ᾽ ὥραν διαδιδόμεναι διαταράττουσι παντοίως τὸν τόπον. Λαλοῦσι περὶ πρωτοκόλλου τῆς 26 ὀκτωβρίου, περὶ τοῦ ἐλευσομένου εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡγεμόνος, καὶ ἄλλων τοιούτων, τὰ ὁποῖα ἴσχυσαν μέχρι τοῦδε ν᾽ ἀναμοχλεύσωσι τὸν νοῦν μόνον ὀλιγίστων ἀσήμων ἀνθρώπων. Ὁ δὲ λαὸς ἡσυχάζει, μὴ πλανώμενος, ἀποδεικνύων εὐβουλίαν καὶ καλὴν γνῶσιν τῶν συμφερόντων του.

Ἐξηγήθην τὸ παρελθὸν ἔτος πρὸς τοὺς πρέσβεις τῶν συμμάχων Δυνάμεων περὶ τῆς μελλούσης κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος, μηδόλως ὑποστείλας ὅτι συνεργήσω πάσῃ δυνάμει εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν περὶ τούτου κοινῇ παρ᾽ αὐτῶν ἀποφασισθησομένων. Ἀλλὰ δὲν ἐστοχαζόμην ποτὲ ὅτι τὸ πρωτόκολλον τῆς 22 μαρτίου ἤθελε φέρῃ ἀπόφασιν μήπω δυνατὴν ἐκτελεσθῆναι, οὐδὲ ὅτι ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ πρωτοκόλλου ἤθελε καταντήσῃ μέσον ῥᾳδιουργίας καὶ ἀνατροπῆς.

Καὶ τί ἄλλο κακὸν προστίθεται εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν τῶν πραγμάτων; Ἡ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Σνεϊδέρον μοῖρα διατάσσεται

νὰ ἀναχωρήσῃ τῆς Πελοποννήσου, καὶ ὁ κεραυνὸς κατάστρέφει τὴν ἀκρόπολιν τοῦ Νεοκάστρου. Πρὸς διόρθωσιν ὅμως τούτου τοῦ δυστυχήματος ἐξεύρω ὅτι ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος ἱκανὰ ἔγραψε, δεόμενος τῆς φιλοτιμίας τοῦ βασιλέως καὶ ἐπικαλούμενος ὑπὲρ τοῦ πεσόντος φρουρίου τὴν ἀρωγὴν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐλπίζω ὅτι καὶ ὑμεῖς, κύριε Μαρσιάλα, θέλετε συναγωνισθῆ καὶ συμπρεσβεύσῃ μετ' αὐτοῦ, καὶ λήψεται λοιπὸν ἡ Ἑλλὰς διὰ τῆς προστασίας σας ὄχι μόνον τὴν προκειμένην ἐπισκευαστικὴν βοήθειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν παράτασιν τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς τῶν ἐν Μοθώνῃ μενόντων 1500 ἀνδρῶν τοῦ ὑμετέρου στρατοῦ.

Περὶ τούτων πάντων προσλιπαρῶ κατὰ χρέος, καί τοι κινδυνεύων γίνεσθαι ἐνοχλητικός. Καὶ ἡ μὲν ἀπόφασις εἶναι ἔργον ἄλλων· ἡ δὲ ἐμὴ συνείδησις, μετὰ τὴν τοῦ χρέους ἐκπλήρωσιν, ἡσυχάσει ἄτυπτος καὶ ἀνέλεγκτος.

Δύω ἤδη μῆνας μᾶς ἀφίνουσιν ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ τοῦ τί ἐσμεν καὶ τί γενησόμεθα. Ὑμεῖς οὖν, κύριε Μαρσιάλα, μὴ λησμονεῖτε τὸ ὑμέτερον ἐπιχείρημα, ἀλλ' ὑπερμαχοῦντες αὐτοῦ ἐν Γαλλίᾳ, διατελεῖτε, παρακαλῶ, συμβοηθοῦντες τὸν Κ. Εὐνάρδον, καὶ τιμᾶτε καὶ ἐμὲ ὅσον συνεχῶς δύνασθε δι' ὀλίγων λέξεων τῆς χειρός σας.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Αἰγίνῃ, 19 δεκεμβρίου 1829.

Ἐνταῦθα ἔλαβον τὰ γράμματά σας μέχρι τῆς 29 νοεμβρίου. Ὁ Κ. Ῥιβωπιέῤῥος ὑπάγων εἰς Κωνσταντινούπολιν ἠγκυροβόλησεν εἰς Πόρον. Ἐγὼ δέ, ἵνα μὴ βραδύνω τὸν δρόμον του, ἦλθον ἀπὸ Σαλαμῖνος νὰ τὸν ἐνταμώσω εἰς Αἴγιναν.

Διὰ τῆς πρώτης εὐκαιρίας θέλω σᾶς στείλῃ ἀντίγραφον τοῦ ὑπομνήματος ὅπερ τῷ ἔδωκα, ἐν τῷ ὁποίῳ, ὡς ἀγνοῶν παντάπασι τὴν ἔκβασιν τῶν βουλευμάτων τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, ὑποθετικῶς διε-

γύμνασα τὰ περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμῶν. Τὴν δὲ ὅμως ἀλήθειαν πᾶσαν περὶ τῆς ἐνεστώσης ἡμῶν καταστάσεως εἶπα, ἀντεχόμενος πραγμάτων ὑφεστώτων, ὡς οὐκ ὤφειλε, καὶ ζώντων.

Οἱ κακοπράγμονες ἐφώρμησαν κατὰ τῆς κυβερνήσεως, καθὼς τὸ προεῖδα ἀπὸ τοῦ αὐγούστου, ἐπιλαμβανόμενοι τοῦ ἀσθενεστέρου μέρους αὐτῆς, διεγείροντες δηλαδὴ τὸ στράτευμα νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν ὅλων τῶν καθυστερούντων αὐτοῦ μισθῶν. Ἐγὼ δὲ μόνον ἐκ τῶν ὑμετέρων 700,000 φράγκων ἠδυνήθην νὰ τελειώσω τὴν πληρωμὴν, καὶ νὰ προλάβω τὴν λῃστείαν καὶ ἀναρχίαν, αἵτινες κατὰ μέγα μέρος ἤθελαν καταφάγῃ τὸν καρπὸν τῶν διετῶν μας καμάτων. Ἀλλὰ μετὰ τὴν πληρωμὴν τῶν καθυστερούντων, οἱ μικροὶ πόροι τοῦ τόπου μόλις μοι παρέχουσι τὸ διασῶσαι τεταγμένως τὴν διοίκησιν κατὰ τὸν ἰανουάριον, μέχρις οὗ ἐλπίζω ὅτι διὰ τῶν πρεσβειῶν σας παρά τε τῷ γαλλικῷ ὑπουργείῳ καὶ παρὰ τῷ κυρίῳ πρεσβευτῇ τῆς Ῥωσσίας θέλετε κατορθώσῃ τὰ καταθύμια, καὶ ἤδη ἐν τῷ λαμβάνειν τὸ παρὸν, ὑμεῖς μὲν θέλετε πληρωθῇ τὰς ὑμετέρας 700,000 φράγκων, θέλετε δέ μοι στείλῃ ἔτι 800,000, ἢ καὶ περισσοτέρας.

Ἐκτεταμένως σᾶς ἔγραψα ἐν τοῖς προλαβοῦσι μου περὶ πάντων τῶν τοῦ δανείου, ὅθεν σήμερον, καὶ διὰ τὸ πολυάσχολόν μου, μόνον τὰ ἐπανακεφαλαιῶ, ἐπάγων ὅτι τὸ δάνειον κατὰ πᾶσαν τοῦ μέλλοντος διάθεσιν εἶναι ὅρος ἀπαράβατος τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἑλλάδος.

Τὰ ἱστορούμενα ἐν τοῖς τελευταίοις ὑμῶν γράμμασιν ἔχουσι πολὺ τὸ διάφορον, ὡς δίδοντά μοι ἐξηγήσεις πολλῶν πραγμάτων· διὸ καὶ θερμῶς σᾶς εὐχαριστῶ.

Τὰ προηγούμενα γράμματά μου θέλουσι σᾶς βεβαιώσῃ τὴν μεγάλην χαρὰν ἣν ἐχάρην μαθὼν ὅτι ὁ στρατηγὸς Κ. Σνεϊδέρος ἔλαβε προσταγὴν νὰ μείνῃ μετὰ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ μόρας εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια. Νῦν δὲ οἱ Γάλλοι στρατιῶται ἐργάζονται μεθ' ἑνὸς τάγματος τῶν ἑλληνικῶν εὐτάκτων στρατευμάτων εἰς ἐπανόρθωσιν τῶν ὀχυρωμάτων τοῦ Νεοκάστρου.

Διὰ ταῦτα δὲ τὰ εὔτακτα ἡμῶν στρατεύματα τὸ μὲν χορήγημα

τοῦ νοεμβρίου καὶ δεκεμβρίου θέλω λάβῃ, ἀλλ' ἂν αὐτὸ μᾶς δοθῇ καὶ εἰς τὸ ἐρχόμενον ἔτος, ἀγνοῶ. Μεγάλην ὅμως εὐεργεσίαν μᾶς ἔκαμνεν ὁ βασιλεὺς ἂν ηὐδόκει νὰ μᾶς δίδῃ τὸ μηνιαῖον τοῦτο βοήθημα μέχρι τῆς διαπράξεως τοῦ δανείου.

Τῷ προέδρῳ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς διαῤῥυθμίσεως τοῦ στρατοῦ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα.

Σαλαμῖνι, 20 δεκεμβρίου 1829.

Ἐνταῦθα συνάπτομεν κατάλογον τῶν ταγματαρχῶν καὶ λοχαγῶν τῶν ἐξ ἀμέσως συσταθησομένων ταγμάτων, ἀφίνοντες ὑπὸ τὴν εὐθύνην ὑμῶν τε καὶ τῶν συνεπιτρόπων τὴν ἐκλογὴν τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν αὐτῶν.

Νὰ μὴ δεχθῆτε εἰς τὰ νέα τάγματα ἐγγάμους, ἢ πάσχοντας ὑπὸ ἡλικίας καὶ ἀσθενείας. Ἂν δὲ τοιοῦτοι εὑρίσκωνται ἐν τῷ στρατεύματι, ἡ κυβέρνησις θέλει φροντίσῃ περὶ αὐτῶν, ἂν ἀφ' ἑαυτῶν δὲν ἔχωσι πῶς νὰ ζήσωσι.

Θέλετε δημοσιεύσῃ καὶ ἐνταῦθα τὸ καὶ ἐν Ναυπάκτῳ δημοσιευθὲν ἤδη διάταγμα, ἐν ᾧ ἀναφαίνεται ἡ διὰ τῆς συστάσεως τοῦ ταξιαρχικοῦ καὶ δι' ἄλλων προνοημάτων διδομένη ἔντιμος ἅμα καὶ ἐπωφελὴς τάξις εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς ὅσοι πρὸς τὸ παρὸν δὲν εὕρωσι χώραν εἰς τὰ νεοσύστατα τάγματα.

Ἡ δὲ πληρωμὴ τῆς ἑβδόμης τριμηνίας ἵνα δικαίως διαπραχθῇ, (ὡς ἐπιθυμοῦμεν καὶ τὸ ἀνυπέρθετον αὐτῆς) πᾶσα ἀνάγκη ἡ ἐπιτροπὴ ἥτις ἔχει ἀνὰ χεῖρας τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ στρατοῦ νὰ συνενωθῇ μετὰ τοῦ μισθοδότου Κ. Λουκοπούλου· ἐφ' ᾧ καὶ διετάξαμεν νὰ ἔλθῃ αὐτη εὐθὺς ἐνταῦθα. Καὶ ὅλοι οἱ ἐκκαθαρισμοὶ θέλουσι γείνῃ κατὰ τὸ συντομώτατον, ὅπως ἕκαστος στρατιώτης λάβῃ μὲν τὰ

καθυστεροῦντα, δυνηθῇ δὲ ἅμα νὰ ἀφήσῃ εἰς χεῖρας τῆς κυβερνήσεως τὸ ἱκανὸν πρὸς τὰς ἀποζημιώσεις τῶν ἐπαρχιῶν αἵτινες διηνεκῶς μᾶς καθικετεύουσι περὶ τούτου. Ἡμεῖς δὲ αὐτοὶ ὁρίσομεν τὸ καταπεθησόμενον παρ᾽ ἑκάστου, καὶ ἔσται μὴ ἐπέκεινα μηνιαίου μισθοῦ καὶ σιτηρεσίου. Καὶ πάντα ἐπιεικῶς προνοηθήσονται ὅπως ἡ ἐξόφλησις τελεσθῇ μετὰ δικαιοσύνης ἀμερολήπτου καὶ αὐστηρᾶς.

Ὑμᾶς δὲ παραγγέλλομεν νὰ ἐπιταχύνετε τὸ ἐπιτετραμμένον εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν ἐπιτροπὴν ἔργον, ὅπως τὰ νέα τάγματα ὑπάγωσιν ὅπου τὰ καλεῖ ἡ τῆς πατρίδος ὑπηρεσία. Καὶ ἡμεῖς φροντίσομεν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ ἔλθωμεν νὰ τὰ ἐπιθεωρήσωμεν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των, καὶ λάβωμεν τὸν ὅρκον αὐτῶν, καὶ δώσωμεν αὐτοῖς τὰς σημαίας.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 25 δεκεμβρίου 1829.

Τὰ γράμματά σου τῆς 29 νοεμβρίου καὶ αἱ συνομιλίαι τὰς ὁποίας μοι ἱστοροῦσι, μὲ δίδουσι νὰ ἐλπίζω ὅτι δὲν θέλεις ἀφήσῃ ἥσυχα τὰ ὑποκείμενα ἅτινά σε εἰσήγαγον παρὰ τῷ Ὑψηλοτάτῳ Δελφῖνι, ἂν δὲν σοι προμηθεύσωσι καὶ ἄλλας ἐντεύξεις. Καὶ λοιπὸν θέλεις ἀγορεύσῃ καὶ πάλιν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ λάβῃ τὰς βοηθείας, χωρὶς τῶν ὁποίων ὄχι μόνον δὲν ἐγγυῶμαι οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ μαρτύρομαι ὅτι καὶ αἱ Δυνάμεις αὗται θέλουσιν ἀναγκασθῇ νὰ καταβάλωσι κατόπι μεγάλα πρὸς τὸ σῶσαι τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα κατὰ τὰ μέρη ταῦτα.

Μετάδωσον ὅσα σοὶ γράφω καὶ εἰς τὸν Κ. Κόμητα Ποτσοδιβόργον, καὶ προσλιπάρησον αὐτὸν, καθὼς καὶ ἐγὼ προσελιπάρησα τὸν Κ. Δεριβωπιέρρον, ἵνα κατὰ πᾶν ὑποτιθέμενον μὴ ἀφήσωσι τὸν τόπον τοῦτον νὰ χαθῇ ἐν ᾧ μεγαλοψύχως βουλεύονται ὑπὲρ σωτηρίας αὐτοῦ.

Όσα κινήματα έκαμες φθάνων είς Παρισίους πρός έπιτύχυνσιν τῶν ἀποφάσεων τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας εἴτε περὶ τοῦ δανείου εἴτε περὶ τῶν αἰτηθεισῶν παρ' ἐμοῦ καταβολῶν, πρέπει ἕως τοῦδε νὰ ἔλαβον ἔκβασιν. Ἐνήργησα δὲ καὶ ἐγὼ ὅτι ἐδυνήθην, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἔχω τοῦ Κ. Δεριβωπιέρρου ὅτι θέλει μᾶς συνδράμη.

Παντάπασιν ἀληθῆ εἶναι τὰ λεγόμενα ἐν τῷ σημερινῷ ἀξιωματικῷ πρός σὲ γράμματί μου, ὅτι μὲ μόνα τὰ εἰσοδήματα τοῦ τόπου ἀδύνατον νὰ φυλάξω κἄποιαν τάξιν ἐνταῦθα. Ἄρα οὐδὲ νὰ προβιβάσω δύναμαι τὸ ἔργον τῆς ἐπανορθώσεως, καὶ ἐν τοιαύτῃ πραγμάτων διαθέσει ὁ μὴ προβαίνων, ὑποχωρεῖ.

Ἀγνοῶ ἂν αἱ Δυνάμεις συνεφώνησαν τέλος περὶ τῆς μελλούσης τύχης ἡμῶν, ἢ ἄν, καί τοι ἀπαυδήσασαι ἤδη ἐκ τῶν περὶ Ἑλλάδος διαζητημάτων, μέλλωσιν ἐπὶ πολὺ ἔτι νὰ σχολάσωσι περὶ αὐτά. Ὅπως ἂν ἔχῃ, οὐδεμία δύναμις κερδήσει ἐκ τῆς ἐπαπειλούσης καὶ πάλιν τὸν τόπον τοῦτον ἀνατροπῆς καὶ ἀναρχίας, καὶ εἰς πάσας ἐπίσης συμφέρει νὰ χορηγήσωσιν εἰς τὴν κυβέρνησίν του τρόπους μὲν προφυλακῆς τοῦ κακοῦ, προπαρασκευῆς δὲ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν βουλῶν αὐτῶν.

Ἡ κατὰ τὴν Ἀνατολὴν Εὐρωπαϊκὴ ἐμπορία, πολλὰ παθοῦσα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, δὲν ἤθελε πάθῃ καὶ ἄλλα, ἐάν, ἐν ᾧ ἐπαναλαμβάνει τὰς σχέσεις αὐτῆς μὲ τὰ ἐνταῦθα μέρη, ἀπαντήσῃ πάλιν τὴν λῃστείαν διὰ ξηρᾶς, καὶ διὰ θαλάσσης τὴν πειρατείαν; Ἀλλὰ τὰς δύω ταύτας μάστιγας πάντως θέλουσιν ὑποφέρῃ πάλιν καὶ ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Εὐρώπη, ἂν δὲν συνεχισθῶσι πρῶτον αἱ πρὸς ἡμᾶς βοήθειαι, καὶ δὲν ἀποφασισθῶσιν ἔπειτα τὰ περὶ ἡμᾶς κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς αὐστηροτάτης δικαιοσύνης.

Ταύτας τὰς κατηφεῖς ἀληθείας ἐπειδὴ ἐπανελάλησα φθὰς πρὸς τὸν Κ. Δεριβωπιέρρον, παρακαλῶν νὰ τὰς μεταδώσῃ εἰς τοὺς συμπρέσβεις, καλὸν ἐνόμισα νὰ βάλω καὶ σὲ νὰ τὰς ἐπαναμνήσῃς αὐτόθι, ἵνα μὴ μένῃ βάρος ἐπὶ τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως.

Μοὶ γράφεις ὅτι ἡ ἐκλογὴ τοῦ μέλλοντος ἀρχηγοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀπαντᾷ δυσκολίας. Ἀλλ' αὐταὶ προέρχονται ἐκ τοῦ εἰσέτι ἀκρίτου

τοῦ περὶ ὁρίων ζητήματος. Ἐὰν αὐτὸ ἀποφασισθῇ κατὰ τρόπον ἐκτελεστὸν, θέλουσιν εὑρεῖ ἡγεμόνα, καὶ ἐγὼ προθύμως θέλω τὸν ὑπηρετήσῃ, τιμὴν λογιζόμενος τὸ τελειῶσαι τὸ ἀξιόλογον ἔργον ὅπερ ἤρχισα. Εἰ δὲ μή, οὔτε ἡγεμόνα εὑρήσουσιν, οὔτε ἐγὼ, νομίζω, ἔσομαι πολὺ χρήσιμος, διότι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς τὰ ἀδύνατα.

Ἰδοὺ, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, ἐν ὀλίγοις ἡ ἐξομολόγησίς μου περὶ τοῦ μεγάλου τούτου πράγματος. Ταύτην εἶπα καὶ πρὶν ἔλθω εἰς Ἑλλάδα, ταύτην καὶ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν Πόρῳ, καὶ εἶναι εἰς ὅλους γνωστή. Ἔπειτα κατὰ πᾶν ἐνδεχόμενον αἱ Δυνάμεις δυνηθήσονται καὶ δι' ἄλλου νὰ ἐκτελέσωσι τὰς ἀποφάσεις των, διότι ἐγὼ οὐδέποτε ἔσομαι ὑπηρέτης τῆς ἐκτελέσεως, ἂν δὲν δοθῇ προσοχὴ εἰς τὰς ἐφέσεις τῆς Ἑλλάδος, καὶ δὲν συμμεθέξῃ καὶ αὐτὴ εἰς τὰ περὶ ἑαυτῆς κριθησόμενα.

Ὑστ. Ἡ δυστυχὴς αὕτη Ἑλλὰς κινδυνεύει σήμερον, καθὼς τὸ λέγω ἐν τῷ ὑπομνήματί μου, νὰ πάθῃ νέαν τινὰ συμφοράν. Κακοπράγμονες ἄνθρωποι παντοίου εἴδους καὶ χρώματος ἀνακινοῦσι τὰ πνεύματα, καί τινες ὀλίγισται προσκόπται (δυσαρεστημένοι) πλέκουσι συνωμοσίας κατὰ τῶν καθεστώτων, ἐμψυχούμενοι ἔξωθεν δι' ὑποσχέσεων πλουσίων χορηγημάτων, διδησομένων ἅμα ἀφ' οὗ ἀποτινάξωσιν, ὡς λέγουσιν αὐτοῖς, τὸν ζυγὸν τῆς Ῥωσσίας· καὶ φαίνονται μὲν ἕως τώρα μόνον πανουργίαι καὶ λόγοι· δὲν εἶναι ὅμως ἀπίθανον νὰ ἐξωθηθῶσι τέλος οἱ δείλαιοι οὗτοι καὶ εἰς κακουργήματα προφανῆ, οἷον τὴν ἀποποίησιν τῶν φόρων, τὴν ἀντίστασιν πρὸς τὰς διαταγὰς τῆς κυβερνήσεως, καὶ τὴν ἐκ τούτου προκύψουσαν συμπλοκήν.

Τότε ἡ ἀπόφασίς μου εἶναι νὰ κρατύνω τὸ πρὸς τοὺς νόμους σέβας καὶ νὰ διατηρήσω τὴν εὐταξίαν, μὴ φειδόμενος οὐδενὸς τῶν ἐνόχων. Πρὸς τοῦτο ὅμως χρειάζεται νὰ ἔχῃ ἡ κυβέρνησις νὰ πληρόνῃ τοὺς ὑπηρετοῦντας αὐτήν· εἰδὲ μή, θέλω ἀναγκασθῇ νὰ ὁπλίσω ἐθνοφύλακας εἰς βάρος τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ νὰ νομιμοποιήσω τρόπον τινὰ τὰς καταχρήσεις ἀπὸ τὰς ὁποίας μόλις ὁ δυστυχὴς καὶ θαυμάσιος οὗτος λαὸς πρὸ ὀλίγου ἠλευθερώθη.

Οἱ δὲ τοιοῦτοι ἐμπλεγμοὶ καὶ ἀπαίσιοι κίνδυνοι ὅτι ἔξωθεν μᾶς

ἔρχονται, ἔχω ὄχι μόνον ἠθικὴν τὴν πληροφορίαν, ἀλλὰ καί τι περισσότερον. Σκοπὸς προετέθη, καὶ πρὸς ἐπίτευξιν αὐτοῦ ὅλα τὰ μέσα νομίζονται καλά. Ὁ δὲ σκοπὸς οὗτος εἶναι ἡ ἀνατροπὴ τῶν φιλτάτων τῆς Ἑλλάδος ἐλπίδων. Ἐν ᾧ αὐτὴ ἐφίεται νὰ ἐμβῇ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐλευθέρων καὶ αὐτονομουμένων ἐθνῶν, ἐκεῖνοι, θέλοντες νὰ δείξωσιν ὅτι οὐδὲ, ἀποικία ἥσυχος δύναται ἡ Ἑλλὰς νὰ ὑπάρξῃ ὡς παρασκευάζουσι τὴν ἀταξίαν καὶ ἀναρχίαν ὡς ἐπιχείρημα βοηθητικώτατον τῆς ἐπιβουλῆς των.

Ἴσως δὲ θέλουσι καὶ ἄλλο τι· ἀλλὰ ποῦ νὰ εὕρω καιρὸν νὰ σοὶ ἀναπτύξω τὰς εἰκασίας ὅσας γεννᾷ ἡ κατεπηρεάζουσα ἡμᾶς φαυλοτάτη κακοβουλία; Ἡ εἰκασία ὅμως τὴν ὁποίαν μοι ἀναφέρεις, μοὶ φαίνεται ἡ πιθανωτάτη· ὅτι δηλαδὴ δὲν θέλουσιν ἐμὲ, ἀλλὰ θέλουσιν ἄλλους ἢ ἄλλον νὰ ἔλθῃ ἀντ' ἐμοῦ νὰ ἐνεργήσῃ λείως τὰ συμφωνηθησόμενα, ὡς ἐλπίζουσι, μετὰ τῆς Πόρτας.

Τοῦτο φρονῶ καὶ ἐγὼ, οὐδὲ ἀπὸ σήμερον μόνον ἢ ἀπὸ χθές. Ἀλλὰ διὰ τί δὲν μοι λαλοῦσι καθαρῶς, καὶ δὲν μοι λέγουσι μετὰ γενναίας παῤῥησίας, ἔξελθε αὐτόθεν, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ συνακουσθῶμεν μετὰ σοῦ; Τότε οὐδὲ στιγμὴν ἔμενα εἰς τὸν τόπον μου, ἀλλ' ἤξευρα νὰ πράξω τὸ δέον πρὸς τὸ μὴ προδῶσαι τὰ χρέη μου τὰ περὶ τὸ ἔθνος τοῦτο, ὅπερ καί με ἐτίμησε καὶ εισέτι μὲ τιμᾷ διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. Ὅσον δὲ ἐπιθυμῶ νὰ ἐκπληρώσω πιστῶς τὴν τοιαύτην μου ὀφειλὴν, τόσον καὶ λυποῦμαι ὅτι ἀντὶ κινημάτων φιλίων τε καὶ εἰλικρινῶν μοὶ ἀντιτάττουσι φαυλουργίας. Ἐγὼ ὅμως καὶ μένω καὶ θέλω μείνῃ ὡς βράχος ἀκατάσειστος ἐν τῇ ἀποφάσει νὰ ὑπηρετήσω τὴν Ἑλλάδα καὶ νὰ τὴν ὠφελήσω ἐφ' ὅσον δύναμαι καὶ ἐφ' ὅσον πιστεύω ὅτι ἡ ἐπιμέλειά μου περὶ τὰ πράγματα αὐτῆς δὲν δύναται νὰ τὴν βλάψῃ.

Καλὸν δὲ εἶναι, τὸ ἐπαναλαμβάνω, νὰ γνωρίζῃς τὴν τοιαύτην ἐξομολόγησίν μου, ὥστε νὰ τὴν κάμῃς γνωστὴν καὶ εἰς τὰ μεγάλα ὑποκείμενα ὅσα εὐδοκοῦσι νὰ προστατεύωσι τὴν Ἑλλάδα. Περισσότερον δὲν σε ἐνοχλῶ, διὰ νὰ μή σε εἴπω καὶ πάλιν· στεῖλε μας τάχιον χρήματα, καὶ πάλιν χρήματα.

Τῷ Πλοιάρχῳ Κ. Παρκέρῳ εἰς Λονδῖνον.

Ναυπλίῳ, 30 δεκεμβρίου 1829.

Φθάσαντος τοῦ *Μελβίλλη* εἰς Μελίτην, ὁ Κ. Μακγὶλ ἐφρόντισε νά μοι στείλῃ τὸ ἀπὸ 16 σεπτεμβρίου ἔντιμον γράμμα σας μετὰ τοῦ εἰλητοῦ (rouleau) τοῦ περιέχοντος τὴν πολύτιμον κόνιν, καὶ ἐγὼ σπεύδων, οὐδ' ἀναβάλλων, σᾶς εὐχαριστῶ σήμερον διὰ τὰ νεαρὰ ταῦτα δείγματα τῆς ἐρασμίας μνήμης σας, ἀναμιμνήσκοντά με ὀξύτερον τὰς φιλανθρωπίας καὶ δεξιώσεις ἅς μοι ἐπεδαψιλεύετε πρὸ δύω περίπου ἐτῶν ἐν τῷ περιάγειν με κατὰ τὰς Ἑλληνικὰς θαλάσσας.

Ἔκτοτε τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ τόπου τούτου ἔλαβε μεταβολὰς οὐ μετρίας ἐπὶ τὸ βέλτιον, ἄν μοι συγχωρῆται νὰ εἴπω, καὶ ἤθελε λάβῃ καὶ περισσοτέρας καὶ ἀξιολογωτέρας, ἐὰν ἀπ' αὐτῆς τῆς γεννήσεως τῆς νέας ἐπικρατείας δὲν ἀπηλπίζοντο, οὕτως εἰπεῖν, περὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς οἱ βραβεύσαντες. Οὕτω διακείμενοι ἄρα, τῇ ἔδωκαν τόσας μόνον βοηθείας, ὅσον νὰ συρθῇ καὶ νὰ ζήσῃ ἐπί τινα χρόνον, δὲν ἐφρόντισαν ὅμως νὰ ὁρίσωσιν ἀμετακινήτως τὰ περὶ αὐτὴν, καὶ οὕτω νὰ καταστήσωσι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος οἷον νὰ θεραπεύσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ τὰς βαθείας πληγὰς ἃς ἔπαθεν ἐκ τῆς προακμασάσης ἐν αὐτῷ μακροτάτης ἀναρχίας. Ὅτι δὲ αὐτὸ εἶναι ἄξιον τῆς ἐννόμου κοσμιότητος καὶ ἀγωγῆς, ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἠρεμαίας καταστάσεως ἣν φυλάττει ἐν μέσῳ τῶν πολιτικῶν κινδύνων καὶ τῆς συνεχούσης αὐτὸ δυστυχίας. Καὶ ἐγὼ λοιπὸν διατελῶ ἐργαζόμενος τὸ ἐπίμοχθον ἔργον μου μετὰ καρτερίας, ἐλπίζων ὅτι ἡ θεία πρόνοια ἀντιλήψεται τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅτι ὅλοι οἱ γενναῖοι ἄνδρες, ὥσπερ ὑμεῖς, κύριε πλοίαρχε, οἱ ἐλευθερίως καὶ ἀπαθῶς κρίνοντες τὰ πράγματα, θέλουσιν ὑπερμαχήσῃ καὶ πάλιν αὐτῆς.

Ὑπερεχάρην μαθὼν ὅτι ὁ σεβαστὸς ὑμῶν ἄναξ εὐδόκησε νὰ σᾶς καταστήσῃ ἐπὶ ἑνὸς τῶν βασιλικῶν του δρομώνων (yachts), παρακοσμήσας τὴν ἀξίωσιν ταύτην μὲ χρηστεύματα εἰς ὑμᾶς τιμιώτατα. Τοῦτο ποιῶν, τὸ δίκαιον ἀπέδωκεν εἰς τὴν ὑμετέραν δεξιότητα καὶ

μακρὰν ὑπηρέτησιν. Σᾶς συγχαίρω λοιπὸν, ἅμα καὶ λύπης παρηγμένος διότι τοῦ λοιποῦ, ὑπηρετοῦντες αὐτόθι, δὲν θέλετε δυνηθῆ νὰ ἐπιστρέψετε εἰς τὰ Ἑλληνικὰ παράλια, ὅπου ἀφήσατε μνήμην ἀγαπητήν τε καὶ διαρκῆ.

Τῷ Κυρίῳ Α. Κουντουριώτῃ, προσωρινῷ Διοικητῇ Ὕδρας.

Ναυπλίῳ, 31 δεκεμβρίου 1829.

Τὸ γράμμα σας τῆς 27 δεκεμβρίου μὲ λυπεῖ κατὰ δύω λόγους, τὸ μὲν, ὅτι ἐκθέτει τὴν δυστυχίαν τοῦ λαοῦ τῆς Ὕδρας, τὸ δὲ, διότι βλέπω ὅτι δὲν εἶσθε διατεθειμένος νὰ συντελέσετε εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, ζητοῦντες καὶ πάλιν τὴν παραίτησίν σας, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ συναγωνισθῆτε μὲ ἡμᾶς εἰς προκατάληψιν τῶν ἐπαπειλουμένων δεινῶν.

Δὲν ἀγνοῶ ὅτι τινὲς τῶν ναυτῶν σας, πιεζόμενοι ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, ὑπῆγαν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀλλοῦ νὰ εὕρωσιν ὑπηρεσίαν.

Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις, ὅ,τι ἠδύνατο νὰ κάμῃ διὰ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ναύτας τῆς Ὕδρας ἔργον καὶ ἄρτον, καὶ τὸ ἔκαμε καὶ τὸ κάμνει, καίτοι δεινῶς στενοχωρουμένη κατὰ τοὺς πόρους. Ὄχι μόνον διασώζει πλοῖα ἔνοπλα, ἐν ᾧ δὲν ἔχει νὰ ἀποκρούσῃ ἐχθρὸν, μόνον διὰ νὰ θρέψῃ τοὺς ναύτας σας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους μέχρι σήμερον διηνεκῶς καταγίνεται νὰ κατορθώσῃ δάνειον, ἵνα, ἀποζημιώσασα ἐκ τούτου ἐν μέρει τοὺς οἰκοκυρίους τῶν πολεμικῶν νήσων διὰ τὰς ἐν τῷ πολέμῳ καταβολάς των, τοὺς δώσῃ ὕλην νὰ ἀγωνοθετήσωσι καὶ πάλιν πρὸς κοινὸν ὄφελος τὸν λαόν των εἰς τὴν ἐμπορίαν καὶ ναυτιλίαν.

Μὴ θέλουσα δὲ νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν τύχην τοῦ δανείου τὰ πράγματα, ἔλαβε καὶ τῆς ἐν ἄργει ἐθνικῆς συνελεύσεως τὸ κῦρος νὰ ὑποθηκεύσῃ ὑπὲρ τῆς τραπέζης, ἐθνικὰ κτήματα, ἐξ ὧν νὰ προσέλθωσιν εἰς ταύτην νέα κεφάλαια, καὶ δι' αὐτῶν νὰ δυνηθῇ ἡ κυβέρνησις νὰ βοη-

θήση τὸ ναυτικὸν τοῦ ἔθνους. Ὅθεν εἰς ὀλίγας ἡμέρας εὔφορα κτήματα, σταφιδαμπελῶνες Κορίνθου καὶ ἐλαιῶνες καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἀξίαν ἔχοντα 5 ἢ 6,000,000 γροσίων, ὑποθηκεύονται ὑπὲρ τῆς τραπέζης, καὶ τὴν ἀσφάλειαν ταύτην προσφέρων εἰς τοὺς κεφαλαιούχους, ἀγωνίζομαι παντὶ τρόπῳ νὰ τοὺς κινήσω εἰς τὸ νὰ μᾶς δανείσωσιν. Ἂν λοιπὸν οἱ ἀγῶνές μου εὐτυχήσωσι, πιριθάλπονται καὶ οἱ συμπολῖταί σας· εἰ δὲ μή, (ὅπερ μὴ γένοιτο) τότε οὐδεμία εὐθύνη μένει κατὰ τῆς κυβερνήσεως· ἐπ' ἀμφότερα δὲ θέλουσι κρίνῃ καὶ τὸ ἔθνος καὶ ὁ λοιπὸς κόσμος.

Ταῦτα διεξερχόμενος, κύριε, θέλω νὰ σᾶς παρακινήσω καὶ πάλιν νὰ συμπράξετε μετὰ τῆς κυβερνήσεως εἰς ὅσα μέλλει νὰ προνοήσῃ πρὸς βοήθησιν τῶν συμπολιτῶν σας. Προστίθημι δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι, ἐὰν ὑμεῖς τε καὶ ὁ κύριος ἀδελφός σας μετὰ ἄλλων κεφαλαιούχων τῆς νήσου σας θελήσετε κάλλιον νὰ δανείσετε τὴν τράπεζαν λαμβάνοντες εἰς ἰδιαιτέραν ὑποθήκην καὶ ὑπὸ διαχείρισίν σας ὁλικὴν ἢ χωριστήν, ἐθνικά τινα κτήματα, ἡ κυβέρνησις δέχεται εὐχαρίστως καὶ τὴν τοιαύτην συμφωνίαν.

Περὶ δὲ τῆς παραιτήσεώς σας, ἐπεθύμουν, καθὼς σᾶς ἔγραφα καὶ προλαβόντως, νὰ προσυνομιλήσω καὶ μὲ ὑμᾶς καὶ μὲ τοὺς προκρίτους· ἀλλ' ὁ παντάπασιν ἐναντίος ἄνεμος μὲ ἐμπόδισε νὰ ἔλθω ταῖς παρελθούσαις ... παρασμέναις εἰς Ὕδραν. Θέλω φροντίσῃ ὅμως ὅσον οὔπω νὰ διορίσω διάδοχόν σας.

Τῷ Κυρίῳ Α. Στούρζᾳ εἰς Ὀδησσόν.

Ναυπλίῳ, 2 ἰανουαρίου 1830.

Ἀδιστάκτως ἐρχόμεθα καὶ πάλιν νὰ σᾶς συστήσωμεν, κύριε, τὰ τιμιώτατα τῆς Ἑλλάδος συμφέροντα, γνωρίζοντες ὅτι, διὰ πολλοὺς λόγους ἀνήκοντες εἰς αὐτήν, πλεονάκις ἐναπεδείξατε καὶ τὴν εἰς αὐτὴν ἀνάβεσιν καὶ σπουδήν σας.

Δὲν ἀγνοεῖτε ὅτι ὁ μακαρίτης Βαρβάκης ἄφησεν εἰς τὴν πατρίδα του 1,000,000 ῥούβλια,(*) οἴδατε καὶ τὰς γενναίας κληροδοτήσεις τοῦ οἴκου Ζωσιμᾶ καὶ τοῦ ἰατροῦ Φλέβα. Ταῦτα ἐκτιθέμενος ἤδη ὁ ἐπὶ τῆς δημοσίας παιδείας Γραμματεὺς τῆς κυβερνήσεως διὰ ἀναφορᾶς, τῆς ὁποίας σᾶς συνάπτω ἀντίγραφον, αἰτεῖται τὴν σπουδὴν καὶ διάπραξιν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἀπόληψιν τῶν κληροδοτηθέντων ὑπὲρ τοῦ παιδευτικοῦ συστήματος.

Τὸ νὰ μὴ ἀγωνισθῶμεν λοιπὸν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ προσπορίσωμεν εἰς τὴν δημοσίαν παιδείαν τὰς ἐπικουρίας τῶν εὐεργετικῶν ἐκείνων καὶ γενναιοτάτων πολιτῶν, ἠθέλαμεν νομίση παράβασιν τῶν χρεῶν μας, γνωρίζοντες τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς κυβερνήσεως εἰς σύστασιν τῶν πανταχοῦ ἀναγκαίων στοιχειωδῶν σχολείων, καί τοι καὶ πολλῶν ἤδη τοιούτων συστηθέντων ἀπὸ τῆς μεγάλης προθυμίας καὶ ζέσεως τῶν ἐπαρχιῶν.

Ὑπάρχει μὲν ἤδη παρ᾽ ἡμῖν τὸ Ὀρφανοτροφεῖον καὶ τὰ ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα, ὅπου 7 ἢ 8,000 παιδία διδάσκονται· ἀλλ᾽ ἡ κυβέρνησις καταγίνεται νὰ συστήση καὶ τυπικὸν σχολεῖον καί τι μικρὸν φροντιστήριον, πρὸς ἀπαρτισμὸν τῶν ὁποίων, ὡς καὶ τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν, τῇ χρειάζονται ἀνυπερθέτως 4 ἢ 500,000 φράγκων, ἐξ ὧν ἤθελε λάβη καιρὸν νὰ παρασκευάση ἄλλους πόρους ἐγχωρίους, τοὺς ἐκ τῶν μοναστηρίων, ἢ διασφετεριζομένους ἐν τῷ παρόντι, ἢ κακῶς οἰκονομουμένους.

Εἰς ὑμᾶς ἄρα ἀπόκειται, κύριε, νὰ τῇ προμηθεύσετε τὴν τοιαύτην εὐπορίαν, συλλέγοντες διὰ τῶν πρακτικωτάτων μέσων, μέρος κἂν, ἂν ὄχι τὸ ὅλον, τῶν προμνημονευθέντων κληροδοτημάτων.

Καὶ ἡμεῖς ἠγωνίσθημεν ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ, καὶ γνωρίζομεν τὸ ἀπέραντον τῶν δικῶν καὶ τὰς ἄλλας πολλὰς δυσκολίας ἐξ ὧν μέχρι τοῦδε ἐματαιώθησαν οἱ ἀγῶνες μας· ἀλλ᾽ ἐλπίζομεν ὅτι ὑμεῖς ἔσεσθε εὐτυχέστεροι, σύμμαχον ἔχοντες τὴν προστασίαν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ὑπουργείου, καὶ ἰδίᾳ τὴν εὐμενῆ ἀντίληψιν τοῦ Γραμματέως τῆς

(*) Ἴδε τόμον ά. σελ. 255.

ἐπικρατείας Κ. Δασκώφ· ἐφ' ᾧ καὶ τὰς παρακλήσεις ἡμῶν ἰδίᾳ ἀπευθύνομεν διὰ τῶν συναπτομένων γραμμάτων πρός τε τοῦτον καὶ πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Νεσελρόδην.

Ἡ κυβέρνησις σᾶς δίδει τέλος διὰ τοῦ παρόντος καὶ πληρεξουσιότητα, ἐὰν καθ' ὑπόθεσιν γείνῃ χρεία νὰ πέσετε, πρὸς ἀπόληψιν τῶν χρημάτων, εἰς συμβιβασμοὺς εἴτε μὲ τοὺς ἐκτελεστὰς τῶν διαθηκῶν, εἴτε μὲ τοὺς χρεωφειλέτας τοῦ τε Βαρβάκη καὶ Ζωσιμᾶ καὶ Φλέβα.

Καὶ δὴ σᾶς ἐπιτρέπεται νὰ κάμετε ἐν ὀνόματι καὶ ἐκ προσώπου αὐτῆς ὅσα κινήματα κρίνετε ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης καὶ πρὸς τὰ δικαστήρια, ἔτι δὲ νὰ διομολογήσετε, διαπράξετε καὶ ὑπογράψετε ἐν ὀνόματι καὶ ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως συμβιβασμὸν ὁποιονδήτινα· μετὰ τῶν χρεωφειλετῶν, ἐξ οὗ νὰ λάβῃ μὲν αὐτὴ ἀμέσως μέρος τῶν κληροδοτημάτων, νὰ μὴ χάσῃ δὲ τὰ δικαιώματά της καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν.

Πόση δὲ ἔσται, κύριε, πρὸς ὑμᾶς καὶ ἡ τῆς Ἑλλάδος εὐγνωμοσύνη ἐπὶ τῇ τηλικαύτῃ ὑμῶν ὑπουργίᾳ, ἡμεῖς δὲν λέγομεν. Ἀλλ' ὑμεῖς ἕξετε καὶ ἐν τῇ συνειδήσει τὴν ἡδίστην ἀνταμοιβὴν, ἐργασθέντες ὑπὲρ τῶν μόνον δραστηριωτάτων ἀναγεννητηρίων τοῦ πολυπαθεστάτου λαοῦ.

Τῷ Διοικητῇ καὶ τῇ Δημογεροντίᾳ Ὕδρας.

Ναυπλίῳ, 6 ἰανουαρίου 1830.

Καθὼς σᾶς ἀνηγγείλαμεν διὰ τῆς τελευταίας ἡμῶν γραφῆς, δεχόμεθα τὴν ὑμετέραν αἴτησιν, καὶ διορίζομεν πρὸς τὸ παρὸν ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῆς νήσου σας τὸν γερουσιαστὴν Γ. Μαυρομάτην.

Ἐλπίζομεν ὅμως ὅτι ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν τάξιν τῶν ὑμετέρων συμπολιτῶν δὲν θέλετε ἀποποιηθῆ καὶ οὕτω νὰ συμπράξετε πάσῃ δυνάμει τὰ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως προνοηθησόμενα πρὸς ἀναψυχήν τινα τοῦ Ὑδραϊκοῦ λαοῦ.

Ὁ Κ. Μαυρομάτης θέλει σᾶς μεταδώσῃ τὰ τῆς ἡμετέρας προαιρέσεως, καὶ ἐφ' ὑμῖν κεῖται, Κύριε, νὰ τὴν συγκαταστήσετε ὠφέλιμον εἰς τὴν πατρίδα σας ὅσον ἐπιθυμοῦμεν.

Τῇ Δημογεροντίᾳ καὶ τοῖς Προκρίτοις Σπετσῶν.

Ναυπλίῳ, 6 ἰανουαρίου 1830.

Ὁ γερουσιαστὴς Κ. Γ. Μαυρομάτης ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς ἵνα διευθύνῃ πρὸς τὸ παρὸν τὴν διοίκησιν τῆς νήσου σας καὶ μάλιστα πείσῃ ὑμᾶς νὰ συμμεθέξετε τῶν ἀγώνων τῆς κυβερνήσεως πρὸς τὸ πορίσαι ἀναψυχήν τινα εἰς τὸν ὑμέτερον λαόν.

Δείξατε λοιπὸν, κύριοι, ἐν τούτῳ τὴν ὑμετέραν φιλοπατρίαν καὶ προθυμίαν, καρπούμενοι καὶ δόξαν ἐκ τοῦ συνεργεῖν εἰς ἐκτέλεσιν τῶν φροντίδων ἐξ ὧν δυνηθήσονται, ἐλπίζομεν, αἱ ναυτικαὶ νῆσοι νὰ διαπεράσωσιν ἀβλαβῶς τὴν ἐνεστῶσαν τῶν πραγμάτων ἀκμὴν, ἐσομένην σύντομον τῇ θείᾳ συνάρσει.

Χρηματισμοὶ πρὸς τὸν Γερουσιαστὴν Κ. Γ. Μαυρομάτην.

Ναυπλίῳ, 6 ἰανουαρίου 1830.

Ἀπεχόμεθα τοῦ νὰ ἐπαναλάβωμεν ὧδε ἐγγράφως ὅσα διὰ ζώσης σᾶς ἐξηγήσαμεν ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῶν νήσων Ὕδρας καὶ Σπετσῶν. Ὑμεῖς δὲ ἐπιδιορθοῦντες αὐτὰ ἐπὶ τῶν τόπων, θέλετε κρίνῃ ἂν τὰ προνοήματα, τῶν ὁποίων τὴν ἀρχὴν ἐρχόμεθα νὰ σᾶς δείξωμεν, εἶναι ἱκανὰ νὰ καθησυχάσωσι τὸν λαὸν τῶν δύω νήσων,

ὥστε νὰ διαπεράσῃ μεθ' ὑπομονῆς τὴν ἐνεστῶσαν στενοχωρίαν, ἐσομένην σύντομον, ὡς ἐλπίζομεν.

Παρασυναπτομένην ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Α βλέπετε τὴν ἐσχάτην ἡμῶν ἀπόκρισιν πρὸς τὸν προσωρινὸν Διοικητὴν Ὕδρας, καὶ τὰ δι' αὐτοῦ παρ' ἡμῶν προταθέντα πρὸς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ τοὺς ἔχοντας κεφάλαια. Κατὰ τὴν ἀρχὴν λοιπὸν τὴν ὑποδεδειγμένην ἐν ταύτῃ τῇ ἀποκρίσει θέλετε διεξηγηθῇ πρός τε τοὺς προκρίτους καὶ τοὺς εὐδοκιμωτέρους τῶν πλοιάρχων. Εὐθὺς ἀφ' οὗ οἱ πρῶτοι δώσωσι τὸ παράδειγμα βάλλοντες εἰς τὴν τράπεζαν μεγάλα κεφάλαια, ἡ κυβέρνησις ἀμέσως θέλει ἀρχίσῃ νὰ ἐνεργῇ τὰ ὁριζόμενα ἐν τῷ ψηφίσματι τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως περὶ ἀποζημιώσεων. Ἐκ τούτων οἱ ναυτικοὶ τῆς Ὕδρας θέλουσι λάβῃ τοὺς πόρους, πρῶτον ἵνα ἐπισκευάσωσι τὰ βεβλαμμένα πλοῖα των, καὶ ἔπειτα νὰ τὰ ὁπλίσωσι πρὸς ἐξόδους ἐμπορικάς.

Τόσην δὲ σπουδὴν ἔχει ἡ κυβέρνησις νὰ ἀποδείξῃ εἰς τὰς ναυτικὰς νήσους ὅτι αὐτὴ δὲν ἐνέχεται εἰς τὰς ἀναβολὰς τὰς περὶ τὴν ὑπόθεσιν τῶν ἀποζημιώσεων, ὥστε σᾶς παραγγέλλει νὰ διεξηγηθῆτε περὶ τούτου πρὸς τοὺς ἐνδιαφερομένους, προσέχοντες εἰς τὰ ἔγγραφα τὰ ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Β.

Τὰ ὑπὸ τὸ Γ χαρτία σᾶς ἐκδιδάσκουσι τὰς προτάσεις τῶν προκρίτων τῆς Ὕδρας ὑπὲρ ἐλευθέρου λιμένος, καὶ σᾶς παραγγέλλομεν νὰ τοῖς εἴπητε ἐμφανέστατα ὅτι ἡ κυβέρνησις εἶναι ἑτοίμη νὰ τοῖς τὸν δώσῃ, ἂν μόνον ἐγγραφῇ εἰς τὸ περὶ τούτου ἐκδοθησομένον διάταγμα,

ά. Ὅτι ὁ ἐλεύθερος λιμὴν δοθήσεται ἀμοιβαδὸν ἓν ἔτος εἰς τὴν Ὕδραν, καὶ ἄλλο εἰς τὰς Σπέτσας.

β'. Ὅτι δύω ἐπίτροποι τῆς Ὕδρας, ἔχοντες τὰς ὁδηγίας τῆς κοινότητος, θέλουσιν ἐλθεῖ εἰς τὴν ἕδραν τῆς κυβερνήσεως νὰ συνεργασθῶσι μετὰ τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς εἰς σύνταξιν κανονισμοῦ, ὑποβληθησομένου εἰς τὸ κῦρος τῆς γερουσίας, καὶ ἔπειτα ἀναγορευθησομένου παρ' ἡμῶν.

Ἀφ' οὗ τελειώσετε τοῦτο τὸ μέρος τῆς ὑμετέρας ἀποστολῆς εἰς Ὕδραν, καὶ μᾶς γράψετε τὴν γνώμην σας περὶ τοῦ τρόπου τῆς προ-

σωρινῆς συστάσεως τῆς αὐτόθι διοικήσεως, θέλετε ὑπάγῃ εἰς Σπέτσας, ἵνα γνωστοποιήσετε καὶ πρὸς τοὺς κατοίκους αὐτῆς τὰ ἀνωτέρω μνημονευθέντα μεριμνήματα τῆς κυβερνήσεως.

Παρασυνάπτονται ἐνταῦθα καὶ δύω ἀξιωματικαὶ ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν Διοικητὴν καὶ τὴν Δημογεροντίαν Ὕδρας, καὶ πρὸς τὴν δημογεροντίαν Σπετσῶν.

Κατὰ δὲ τὴν ἀπὸ Ὕδρας ἔκθεσίν σας, θέλομεν σᾶς εἰπεῖ εἰς ποῖον θέλετε παραδώσῃ τὴν διοίκησιν αὐτῆς ἐν τῇ ἀπουσίᾳ σας.

Οὐδὲ ἀμφιβάλλομεν, κύριε, ὅτι μετὰ ζήλου καὶ δραστηριότητος θέλετε ἐπιμεληθῇ τὰ ἐντελλόμενα, καὶ παρεχόμενοι ἀξιόλογον ὑπουργίαν εἰς τὸ δημόσιον, θέλετε ἔχει εὐγνωμονοῦσαν καὶ τὴν κυβέρνησιν.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Θ. Γρίβᾳ.

Ναυπλίῳ, 7 ἰανουαρίου 1830.

Ἐβράδυνα ν' ἀποκριθῶ πρὸς τὰ γράμματά σας, καί τοι πολλάκις ὁ Κ. Ῥίζος μοὶ ἐνθύμισεν ὅτι ὁ ἄνθρωπός σας εὑρίσκετο περιμένων ἐδῶ. Περιττὸν δὲ νὰ σᾶς εἴπω ὅτι τοῦτο προῆλθεν ἐκ τῆς πολυασχολίας, ἐξ ἧς δέν μοι μένει καιρὸς οὐδὲ διὰ τὰς ἰδίας μου ὑποθέσεις.

Οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Βονίτσης ἀνεχώρησαν πολλὰ εὐχαριστημένοι διὰ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους τοῖς ἔδωκα, πείθων αὐτοὺς ὅτι δὲν εἶναι τοῦ παρόντος καιροῦ νὰ ἀποφασίσωμεν δικαίως περὶ τῶν ὑποθέσεων τὰς ὁποίας τοῖς ἀνέθεσεν ἡ ἐπαρχία.

Προτρέπω δὲ καὶ ὑμᾶς νὰ θεωρήσετε τὰς ὑποθέσεις ταύτας κατὰ τὸ γενικώτερον· διότι, ἐν ὅσῳ τὰς θεωρεῖτε κατὰ τὸν παλαιὸν τρόπον, δηλαδὴ ὡς ὑποθέσεις κομματικάς, δὲν θέλετε κάμῃ οὐδεμίαν ὠφέλειαν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀμφιβάλλω ἂν συμφέρῃ νὰ μαλόνῃ μὲ τὸν δεῖνα ἢ δεῖνα καπιτάνον ὁπότε τὸ μέγα συμφέρον ὅλων εἶναι νὰ μένωσιν ἥσυχοι.

Ἔρχομαι ἤδη εἰς τὰ παράπονά σας, τῶν ὁποίων παραβλέπων ἐπιεικῶς τὸ ἀπερίσκεπτον τῆς ἐκφράσεως, σᾶς λέγω καὶ πάλιν καὶ φρονῶ ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἔχει πλείονας λόγους νὰ εὐχαριστῆται ἀπὸ τὴν κυβέρνησιν παρ' ὑμᾶς. Αὐτὴ δὲ θέλει κάμῃ καὶ ἄλλα ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τὸν λόγον της θέλει φυλάξῃ, ὄχι ὅμως δίδουσα ὑμῖν, καθὼς φαίνεται ὅτι τὸ νοεῖτε, χρήματα ἔτι πολλὰ, ἐν ᾧ στερεῖται αὐτὴ τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὰς κατεπειγούσας χρείας τῆς διοικήσεως.

Σπουδάσατε νὰ ζήσετε εἰρηνικῶς καὶ ὅπως δύνασθε, ἕως οὗ, προχωρησάσης τῆς νέας στρατιωτικῆς διαῤῥυθμίσεως, καὶ δυνηθείσης τῆς κυβερνήσεως νὰ ὁρίσῃ ἐντίμως τε καὶ ἐπωφελῶς τὰ περὶ τοὺς ἀνωτέρους ἀξιωματικοὺς, εὕρητε καὶ ὑμεῖς τὸν τόπον σας κατὰ τὸ πρέπον καὶ μετὰ πλήρους εὐχαριστήσεως.

Ὁ γραμματεύς σας ζητεῖ θέσιν, καὶ ἐγὼ θέλω νὰ τοῦ δώσω. Ἀλλὰ πρέπει νά μοι δώσῃ καιρὸν νὰ τὴν εὕρω. Τοῦτο νὰ τοῦ εἰπῆτε.

Τελειώνων σᾶς λέγω ὅτι ἤδη πλησιάζομεν εἰς τὸ τέλος τῆς ἀβεβαιότητος, καὶ ἐντὸς ὀλίγου, ἀποφασιζομένων ὁριστικῶς τῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων, ἕκαστος θέλει δυνηθῆ νὰ κρίνῃ κάλλιον περὶ τῶν ἰδίων του συμφερόντων. Ὁποῖαι ὅμως καὶ ἂν ὦσιν αἱ ἀποφάσεις τῶν Δυνάμεων, ὅσοι ἤνωσαν τὰ συμφέροντά των μὲ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, ἐκεῖνοι θέλουσιν εἶσθαι καλά. Πιστεύσατέ με, μόνος ὁ βαδίζων τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, προχωρεῖ ταχέως καὶ φθάνει εἰς τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας, ἐναντίον τῶν ἐμποδίων τὰ ὁποῖα ἀντιμηχανᾶται ἡ τυφλὴ κακοβουλία τινῶν.

Πρὸς τὸν Πανοσιώτατον Καθηγούμενον τῆς ἐν Σκύρῳ ἱερᾶς μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (*).

Αἰγίνῃ, 12 ἰαννουαρίου 1830.

Τὰ σταλέντα χρήματα διὰ τοῦ κυρίου Κωνσταντᾶ γρόσια 2,000

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1830, 12 ἰανουαρίου.

ἀφιερώθησαν εἰς χρῆσιν τοῦ Ὀρφανοτροφείου κατὰ τὴν ἀγαθήν σου πρόθεσιν.

Ἀποδεχόμενοι τὴν ἀξιέπαινον ταύτην πρᾶξίν σου, μαρτυροῦμεν ἐπισήμως πρὸς τὴν πανοσιότητά σου τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν τιμὴν εἰς τὸ ἱερὸν ἀξίωμα, ὅταν διὰ τῶν καλῶν παραδειγμάτων διδάσκῃ πρακτικῶς τὴν φιλανθρωπίαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Αἰγίνῃ, 16 ἰανουαρίου 1830.

Πολλοὶ ναυτικοὶ καὶ ἔμποροι Ἕλληνες ἦλθον νὰ ἐρωτήσωσι τὴν κυβέρνησιν περὶ τῆς σημασίας τοῦ παρασυναπτομένου ἐγγράφου(*),

---

(*) Ἰδοὺ τὸ ἀντίγραφον τῆς ἰδιαιτέρας καθοδηγήσεως πρὸς τὴν ἐμπορικὴν καγγελλαρίαν.

Κατὰ τὰ συμφωνηθέντα μεταξὺ τῶν πρεσβειῶν Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας, πρὸς προσωρινὴν προστάτευσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν πλοίων αὐτῶν ὅσα φέρουσι χαρτία τῆς ἐνεστώσης Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ ἔρχονται ἢ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἢ εἰς ἄλλα ἐμπόρια (σκάλας) τῆς Ὀθωμανικῆς ἐπικρατείας, ἀπεφασίσθησαν τὰ ἑξῆς.

α΄. Ὅλοι οἱ τῆς ῥηθείσης κατηγορίας Ἕλληνες καὶ τὰ πλοῖα αὐτῶν, δύνανται, ἅμα φθάνοντες, νὰ ζητῶσι καὶ λαμβάνωσι τὴν προστασίαν ὁποίας θελήσωσι πρεσβείας ἢ ὁποίου προξενείου τῶν τριῶν Δυνάμεων τῶν ὑπογραψασῶν τὴν Λονδίνειον συνθήκην.

β΄. Ἡ τοιαύτη προστασία, θεραπευτικὴ καὶ προσωρινὴ οὖσα, θέλει ἐνεργεῖσθαι μόνον πρὸς τὰς ἐπιτοπίους Ὀθωμανικὰς ἀρχὰς καὶ πρὸς τὰς πρεσβείας καὶ τὰ προξενεῖα τῶν ἄλλων Δυνάμεων.

γ΄. Εἰς τὰς μεταξὺ τῶν προστατευομένων Ἑλλήνων καὶ τῶν ὑπηκόων τῶν τριῶν Δυνάμεων παρεμπιπτούσας διαφοράς, αἱ πρεσβεῖαι ἢ τὰ προξενεῖα τῶν προστατίδων Αὐλῶν θέλουσι συνδιορίζει διαιτητάς, καὶ αὐτῶν ἡ ἀπόφασις θέλει εἶσθαι ἀνέκκλητος.

Προσκαλεῖται ἑπομένως ἡ καγγελλαρία, καιροῦ δοθέντος, νὰ πράξῃ κατὰ τὰ προτεθέντα. Ἀκολούθως δὲ τοῖς ἀποφασισθεῖσι, δύναται νὰ ἐκδίδῃ τὰς ἀναγκαίας ἐξόδους καὶ τὴν ῥωσσικὴν ἢ ἀγγλικὴν ἢ γαλλικὴν σημαίαν εἰς τοὺς πλοιάρχους Ἕλληνας ὅσοι τὴν ζητήσωσι διὰ τῶν ἀποδόχων αὐτῶν (recommandataires), παραδεικνύοντας τα-

τὸ ὁποῖον κυκλοφορεῖται ἔκ τινος ἤδη καιροῦ καὶ εἰς Σύρον καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας τοῦ Αἰγαίου νήσους. Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις μὴ λαβοῦσα οὐδεμίαν περὶ τούτου διακοίνωσιν οὔτε παρ' ὑμῶν, κύριε Πρόσεδρε, οὔτε παρὰ τῶν συμπρακτόρων ὑμῶν, καὶ μηδόλως εὑρίσκουσα ἐν τῷ ἐγγράφῳ τὸν αὐθεντικὸν χαρακτῆρα, ἀπέσχε πάσης ἐξηγήσεως πρὸς τοὺς προσελθόντας, ἀρκεσθεῖσα νὰ τοὺς βεβαιώσῃ ὅτι θέλει φροντίσῃ ἐκ παντὸς τρόπου νὰ λάβῃ σαφῆ περὶ τοῦ πράγματος ἑρμηνείαν.

Σᾶς παρακαλοῦμεν λοιπὸν, κύριε Πρόσεδρε, ἐὰν ἀκόμη δὲν δύνασθε νὰ μᾶς δώσετε τὴν ἑρμηνείαν ταύτην, νὰ μᾶς τὴν κοινοποιήσετε ἀφ' οὗ τὴν λάβετε παρὰ τῶν ἐξοχωτάτων πρέσβεων.

Ἡμεῖς ἐλπίζομεν ὅτι αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις, εὐμενῶς ἐπισπεύδουσαι τὴν περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων κρίσιν, θέλουσιν ἄρῃ καὶ τὰ ἐμπόδια τὰ καταδικάζοντα εἰς ὀλεθρίαν ἀργίαν τὸ ἐμπορικὸν τῆς Ἑλλάδος ναυτικόν. Ἀλλ' ἐὰν ὑπῆρχον εἰς τοῦτο ἀναβολαὶ, ὠφελιμώταται ἤθελαν εἶσθαι καὶ αἱ προσωριναὶ πρόνοιαι, ὁποίας σχεδὸν περιέχει ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἰδιαιτέρα καθοδήγησις, ἐὰν ὅμως ἐνηργοῦντο διὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Ἀφ' οὗ μικρὰ παράκτια Ἑλληνικὰ πλοῖα ἔγειναν δεκτὰ εἰς διαφόρους τουρκικοὺς λιμένας, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν, φέροντα τὰ ἐθνικά των χαρτία, δὲν εἶναι ἄτοπον νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι προστασίᾳ τῶν Δυνάμεων καὶ τὰ μεγάλα ἠδύναντο προσωρινῶς νὰ διαπλεύσωσι τὸν Βόσπορον μὲ τὰ αὐτά.

Ταύτας τὰς παραστάσεις ἀναφέρετε, παρακαλοῦμεν, κύριε Πρόσεδρε, πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξοχώτατον Πρεσβευτὴν τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ἐνδεικνύμενοι καὶ πάλιν τὴν ὑμετέραν περὶ τὴν Ἑλλάδα σπουδήν.

κτικὰ χαρτία. Ὡσαύτως δύναται ἡ καγγελλαρία νὰ δίδῃ εἰς τοὺς τοιούτους Ἕλληνας καὶ διαβατήρια προσωπικὰ, ἐνσημειοῦσα ὅμως καὶ εἰς αὐτὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐκδόσεις, προθεσμίαν ῥητὴν, ἥτις δὲν θέλει ὑπερβαίνει τοὺς ἓξ μῆνας.

Καὶ θέλει κρατεῖ σημείωμα χωριστὸν τῶν χαρτίων ὅσα ἐκδώσῃ δυνάμει τῆς προσωρινῆς προστασίας τῆς ἀνωτέρω ὁροθετηθείσης.

Τὴν αὐτὴν παράκλησιν ἀπευθύνομεν καὶ πρὸς τοὺς συμπροέδρους ὑμῶν.

Τῷ Ἐκτάκτῳ Ἐπιτρόπῳ τῶν Βορείων Κυκλάδων, ταῖς Δημογεροντίαις Ὕδρας, Σπετσῶν καὶ Ψαρῶν, καὶ τῷ Διοικητῇ Πόρου.

Αἰγίνῃ, 17 ἰανουαρίου 1830.

Σᾶς πέμπομεν παρασυναπτόμενον ἀντίγραφον τῆς πρὸς τοὺς ἐνταῦθα πράκτορας τῶν συμμάχων Δυνάμεων ἐπιστολῆς ἡμῶν, ἐν ᾗ βλέπετε ὁποίας διασαφήσεις τοὺς ζητοῦμεν περὶ τῆς μερικῆς ὁδηγίας τῆς φθασάσης εἰς γνῶσιν μας καὶ γνωστῆς ἴσως καὶ εἰς ὑμᾶς. Εὑρίσκετε ὅμως καὶ ταύτην προσηρτημένην εἰς τὴν παροῦσαν.

Ἡ κυβέρνησις ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίζετε ὅσα ἐνεργεῖ ἵνα βοηθήσῃ τάχιον τὸ ἐθνικὸν ἡμῶν ναυτικὸν νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς ἀργίας του. Βέβαια ἡ χρῆσις ξένης σημαίας, ἡ ὁποία φαίνεται προσφερομένη ἐν τῇ μερικῇ ὁδηγίᾳ, ἤθελε τὸ βοηθήσῃ εἰς τοῦτο· ἀλλ' ἡ κυβέρνησις τὴν θεωρεῖ ὀλεθρίαν, καὶ ἐλπίζει ὅτι οὐδεὶς τῶν συμπολιτῶν σας θέλει τὴν δεχθῆ.

Τὸ ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος δὲν θέλει ἀψυχήσῃ βέβαια τώρα ὁπότε ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέρμα τῆς μακρᾶς ἀβεβαιότητος τῶν πραγμάτων μας, ἀλλὰ μάλιστα τώρα βαστάσῃ καὶ εὑρεθῇ ἕτοιμον νὰ δρέψῃ τοὺς καρποὺς τῶν γενναίων καὶ μεγαλοψύχων ἀγώνων του. Ἕξει δὲ βοηθὸν αὐτοῦ καὶ τὴν κυβέρνησιν, καὶ ἀπόδειξις τὸ σήμερον γινόμενον, καὶ τὰ πραχθησόμενα ἐφεξῆς.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Θεοδώρῳ Κολοκοτρόνῃ.

Ναυπλίῳ, 27 Ἰανουαρίου 1830.

Προχθὲς ἐπέστρεψα ἐδῶ, ἀφ' οὗ παραπολὺ ἐκρατήθην εἰς Αἴγιναν ἀπὸ τοὺς κακοὺς καιρούς. Καὶ ἐναντίον δὲ τοῦ χειμῶνος, ὅστις ἐφέτος εἶναι πολλὰ βαρὺς, κατώρθωσα ἀρκετὰ νὰ προχωρήσῃ ἡ διοργάνωσις τῶν στρατευμάτων εἰς Σαλαμῖνα.

Ἔχομεν ἤδη τάγματα ἕξ, τὰ ὁποῖα καὶ τὸν ὅρκον ἔκαμαν τῇ 20 τοῦ μηνός. καὶ τὰς σημαίας ἔλαβον παρ' ἐμοῦ. Ὁ Κ. Μεταξᾶς θέλῃ ἔλθεῖ ἐδῶ· περιμένομεν δὲ εἰς ὀλίγας ἡμέρας καὶ τὸν ἀδελφόν μου Αὐγουστῖνον, καὶ τότε ὅλοι ὁμοῦ θέλομεν συνεργασθῆ διὰ νὰ βάλωμεν τέλος κἄποιαν τάξιν εἰς τὸ στρατιωτικόν. Καὶ πάλιν πολλὰ θέλουσι μένει ἀκόμη νὰ κάμωμεν. Θέλομεν δὲ πράξῃ, Θεοῦ θέλοντος, κατὰ τὸ σχέδιον ὁποῦ σᾶς εἶπα, ἔχοντες συμβοηθὸν καὶ τὸν υἱόν σας Γενναῖον.

Πρὸ ὀλίγου τὸν εἶδα, καὶ μοῦ ἔφερε καὶ τὸν κομιστὴν τοῦ γράμματός σας, τὸν ἕνα τῶν καλῶν δημογερόντων τῆς Καριταίνης. Ὅσα τοὺς εἶπα περὶ τῶν εἰδήσεων τῆς ἡμέρας, δὲν δύναμαι νὰ σᾶς τὰ ἐπαναλάβω ὅλα, μόνον ὀλίγα θέλω νὰ σᾶς εἴπω, διὰ νὰ τὰ μεταδώσετε εἰς τοὺς αὐτόθι τιμίους ἀνθρώπους.

Μᾶς λέγουσιν ὅτι ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος τοῦ Κοβοὺργ διωρίσθη ἡγεμὼν τῆς Ἑλλάδος.

Ἀπὸ δὲ Παρισίων μοὶ γράφουσι τῇ 31 δεκεμβρίου ὅτι ταύτην τὴν πρότασιν ἔκαμαν συμφώνως ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία πρὸς τὴν Ῥωσσίαν, καὶ περιεμένετο ἡ ἀπόκρισις αὐτῆς.

Ἐπίσημα δὲ ὑποκείμενα τὰ ὁποῖα εἰλικρινῶς μᾶς ἀγαπῶσι, μοὶ φανερόνουσιν ἐνταυτῷ ὅτι αἱ συμμαχικαὶ αὐλαὶ περὶ πολλοῦ ποιοῦνται νὰ διατηρηθῇ ἡ ἡσυχία ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐγὼ νὰ συνεργασθῶ εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν μελλόντων στερεῶσαι ἐντίμως τὴν αὐτῆς ὕπαρξιν.

Αἱ δὲ αὐλαὶ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας, διὰ νὰ μοὶ δείξωσι καὶ πάλιν τὴν ἐμπιστοσύνην των, θέλουσι μοὶ στείλῃ ὁμοῦ καὶ μι-

κρόν τι μηνιαῖον χορήγημα διὰ τρεῖς μῆνας, ἐλπίζουσαι ὅτι ἕως τότε καὶ τὸ δάνειον καὶ ὅλαι αἱ ὑποθέσεις τῆς Ἑλλάδος θέλουσι τελειώση. Ἂν λοιπὸν ἡ προσωρινὴ αὕτη βοήθεια μᾶς ἔλθῃ ὀγλίγωρα, θέλομεν ζήσῃ ἐν τοσούτῳ, καὶ κατόπι βλέπομεν.

Ἐὰς τόσον ἀνίσως αἱ ἀποφάσεις τῶν Δυνάμεων ἦναι, καθὼς ἐλπίζομεν, σύμφωνοι πρὸς τὴν δικαιοσύνην καὶ πρὸς τὰς ἐφέσεις ἡμῶν, τότε ὅλοι, καὶ πρῶτος ἐγὼ, θέλομεν νομίσῃ τιμὴν καὶ εὐτυχίαν νὰ συντελέσωμεν εἰς ἐκπλήρωσιν αὐτῶν. Εἰδὲ μὴ, .θέλομεν κάμῃ τὸ χρέος μας, καὶ κάμνοντές το ἐννόμως καὶ εὐτάκτως, δὲν θέλομεν ἔχει πλέον τύψιν συνειδήσεως οὐδ' εὐθύνην οὐδεμίαν. Θέλομεν προφυλάξῃ, ὅσον φθάσῃ ἡ δύναμίς μας, τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος, ἀφίνοντες τὸ μετὰ ταῦτα εἰς τὸν Θεόν.

Διὰ νὰ γείνῃ ὅμως τοῦτο, πρέπει τὸ ἔθνος νὰ μένῃ ἥσυχον, καὶ νὰ ἐνεργῇ διὰ μόνων τῶν νομίμως καθεστωσῶν ἀρχῶν αὐτοῦ, τῆς κυβερνήσεως, τῆς γερουσίας, τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως. Ταῦτα εἶναι τὰ ὄργανά του· καὶ ἂν συντρίψῃ ἓν ἀπ' αὐτὰ, τὸ πᾶν ἀποβαίνει πάλιν ἀναρχία καὶ ἀνατροπὴ, καὶ πάλιν θέλουσι βασιλεύσῃ οἱ κακοπράγμονες, μὲ ἀποτελέσματα ὅμως διαφορετικώτερα.

Καὶ ἄλλοτε πολλάκις σᾶς εἶπα ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν εἶναι πλέον μόνοι, καὶ ὅτι τὰ πράγματά των θέλουσι κατασταθῆ τῇ πράξει τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων. Καὶ δεν ἀμφιβάλλω ὅτι καὶ ὁ λαὸς θέλει δείξῃ γνῶσιν εἰς τὴν περίστασιν, καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ καθ' ὑμᾶς, εἰλικρινῆ φιλοπατρίαν, ἐξ οὗ ἐλπίζω ὅτι τὸ ἔθνος θέλει διέλθῃ ἐντίμως καὶ τὴν παροῦσαν ἀκμὴν, καὶ θέλει φθάσῃ τὸ σκοπούμενον τῶν τοσούτων αὐτοῦ θυσιασμῶν καὶ ἀγώνων. Ἐγὼ δὲ τιμήν μου θέλω νομίσῃ νὰ τὸ βοηθήσω, ἀντιπαρατασσόμενος πρὸς πᾶσαν δυσχέρειαν.

Ἐδέχθην τὴν θέσιν ἣν ἠθέλησε νὰ μοὶ ἐμπιστεύσῃ, ὄχι διὰ τὴν θέσιν αὐτὴν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐργασθῶ ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως καὶ αὐτονομίας του. Ἐὰν οἱ σύμμαχοι ἄνακτες κρίνωσιν ὅτι πρὸς τὴν ἀνόρθωσιν καὶ αὐτονομίαν ταύτην εἶναι ἀναγκαῖος ἡγεμὼν ξένος, κεκλημένος νὰ κυβερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι καὶ διάδοχοι αὐτοῦ, πρῶτος θέλω ἐπιγνωρίσῃ τὸν ἡγεμόνα τοῦτον κατὰ τὸν Εν-

νομον τύπον, δηλαδὴ ἀφ' οὗ μάθω τὴν γνώμην καὶ τὰς ψήφους τοῦ ἔθνους.

Τὸ ἔθνος πάλιν δὲ θέλει τὰς ἀρνηθῆ, ἀφ' οὗ βεβαιωθῇ ὅτι ὁ νέος ἡγεμὼν θέλει τὸ κυβερνήσῃ κυρίως πρὸς ἀσφάλειαν τῆς αὐτονομίας ὅλων καὶ τῶν δικαιωμάτων ὅσα ἕκαστος ἀπέκτησε διὰ τοῦ αἵματός του καὶ τόσων ἄλλων θυσιασμῶν· διότι ὁ θέλων τὸ σκοπούμενον, πρέπει νὰ θέλῃ καὶ τὰ φέροντα εἰς αὐτό.

Τοιαύτη εἶναι ἡ γνώμη μου περὶ τῆς προκειμένης μεγάλης ὑποθέσεως, καὶ σᾶς τὴν λέγω, διὰ νὰ τὴν μεταδώσετε, ἂν τὴν ἀποδέχεσθε, καὶ εἰς ὅσους ἔχετε ἐμπιστοσύνην.

Τῷ Ἀντισυνταγματάρχῃ Κ. Ῥαΐκῳ, Φρουράρχῳ Πατρῶν.

Ναυπλίῳ, 27 ἰανουαρίου 1830.

Ἀγαπητέ μου Ῥάϊκε, τὰ γράμματά σας τῆς 18 μοὶ ἔφθασαν ὀλίγας ὥρας ἀφ' οὗ σᾶς ἐξεκίνησα τὸ ἐμὸν τὴν προχθές. Μ' ἐκυνήγησαν δὲ εἰς Σαλαμῖνα, καὶ διὰ τοῦτο ἐβράδυναν νὰ φθάσωσιν.

Ἡ συνομιλία σας μετὰ τοῦ Ζαΐμη εἶναι ἀξία λόγου, καὶ ἐν πᾶσιν ἐπαινῶ τὴν φρόνιμον διάνοιαν τῶν ἀποκρίσεών σας. Καὶ τῷ ὄντι ἂν θελήσῃ νὰ μείνῃ ἥσυχος εἰς Πάτρας, θέλει μᾶς ἀποδείξῃ ὅτι τὰ μικρὰ πάθη δὲν τὸν ἀποτυφλοῦσιν ὥστε νὰ ἀγνοήσῃ τὰ ἀληθῆ του συμφέροντα, τουτέστι τὰ χρέη του· διότι, ἐὰν οἱ φίλοι του τὸν τρέφωσι μὲ ὡραίας ἐλπίδας, καὶ αὐτὸς ἀφορᾷ εἰς μεγάλην ὕψωσιν, ὀφείλει ὅμως νὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι καὶ βασιλεία ἔρχεται, καὶ ὅτι πολυπραγμονῶν σήμερον, μόνος κόπτει τὸν δρόμον δι' οὗ πολίτης, ὁποῖος αὐτός, πρέπει νὰ κατασταθῇ ἐντίμως ἐν πάσῃ ὁποιαδήποτε τάξει πραγμάτων.

Ὁ Κ. Ζαΐμης καὶ ὅλοι οἱ φίλοι του ὀφείλουσι νὰ πιστεύσωσιν ὅτι δὲν θέλω μείνῃ ξένος εἰς τὰς τελείας ἀποφάσεις τῶν Δυνάμεων περὶ

τῶν ὑποθέσεων τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἂν ἠγάπων ὁπωσοῦν τὰς κολακείας τοῦ κόσμου τούτου, ἤθελα τοῖς εἰπεῖ ὅτι καὶ ἤδη εἰς χεῖρας ἔχω αὐθεντικώτατα τεκμήρια τῆς πρὸς ἐμὲ πίστεως τῶν Δυνάμεων, καὶ ἐκεῖνο μάλιστα δι' οὗ σπεύδων μ' ἐτίμησεν ὁ πρίγκιψ Λεοπόλδος, αὐτὸς ὁ ἀποδεδειγμένος, ὡς ἤδη λέγουσιν, ἡγεμὼν τῆς Ἑλλάδος.

Ἔχω δὲ καὶ ἐκ Παρισίων γράμματα νεαρώτατα δι' ὧν μοι ἀγγέλλεται ὁ πολὺς λόγος τῶν ἀνακτορικῶν βουλείων ὄχι μόνον περὶ τὰς ὑπουργίας ἃς καθυπούργησα ἤδη εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅσας καθυπουργήσω, συντελῶν ἐν καιρῷ τε καὶ τόπῳ εἰς κρίσιν καὶ ἐκπλήρωσιν τῶν περὶ αὐτῆς προνοημάτων.

Λαμβάνει δὲ καί τινα ἄλλην ἐμβρίθειαν ἡ τοιαύτη περὶ ἐμὲ εὔνοια ἐκ τῆς ἀποφάσεως ἣν τὸ βουλεῖον τῶν κεραμείων (des Tuileries, τῆς Γαλλίας) ἔλαβεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ῥωσσίας νὰ μοὶ στείλωσι χορηγίας διὰ τρεῖς μῆνας, ἕως οὗ καὶ τὸ δάνειον καὶ ὅλαι αἱ τῆς Ἑλάδος ὑποθέσεις διεκπεραιωθῶσιν.

Ἀπὸ τούτων ὁρμώμενος ἄλλος τις ἤθελε κροτήσῃ μεγάλως καὶ κάμῃ τοὺς πολυπράγμονας νὰ χάσωσι τὴν πυξίδα. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν λέγω τίποτε, τοὺς ἀφίνω νὰ κάμνωσι, χωρὶς νὰ τοὺς ἐγκαταλείψω ὅμως εἰς τὴν παραφροσύνην των. Ὀφείλομεν νὰ τοὺς δώσωμεν καλὰς συμβουλάς, καὶ ἡ ἀρίστη πασῶν εἶναι νὰ ἡσυχάζωσιν· ἀλλέως θέλουσι βλαφθῆ πολὺ καὶ τώρα καὶ ὕστερα.

Ὅταν μάθω ἀξιωματικῶς τὰς ἀποφάσεις τῶν τριῶν βουλείων, θέλω τὰς ἀναφέρῃ καὶ ἐγὼ εἰς τὸ ἔθνος, ἵνα ἀποφανθῇ κατὰ τὸ νόμιμον· διότι σᾶς εἶπα καὶ ἄλλοτε, ὅτι μόνον δι' εὐτάκτου καὶ ἐννόμου ὁδοῦ δύναται τὸ ἔθνος νὰ ἀσφαλίσῃ κατὰ τὴν παροῦσαν σπουδαιοτάτην κρίσιν τὰ τιμιώτατα αὐτοῦ συμφέροντα· τὰ δὲ ἔξω τῆς ὁδοῦ ταύτης, αἶσχος καὶ δουλεία.

Καὶ ἐγκύκλιον λοιπὸν θέλω ἐκδώσῃ μετ' ὀλίγας ἡμέρας πρὸς τοὺς Διοικητὰς καὶ τοὺς Ἐκτάκτους ἐπιτρόπους, ἵνα διδάξωσι τοὺς πολίτας τὰ δέοντα. Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητέ μου Ῥάϊκε, δύνασθε ἐν τοσούτῳ νὰ μεταδώσετε εἰς τὸν Κ. Ἀξιώτην τὴν διάληψιν τοῦ παρόντος, προχείρως ὑπαγορευομένου· δύνασθε δὲ καὶ μετὰ τοῦ Κ. Ζαΐμη νὰ συνα-

μιλήσετε κατ' αὐτήν, χωρὶς ὅμως νὰ φανῆτε ὅτι παρηγγέλθητε.

Συμφρονῶ καὶ ἐγὼ ὅτι ἦτον καλὸν νὰ φαίνεται εἰς τὰ παράλιά σας κἀνὲν πλοῖον πολεμικόν, καὶ θέλω γράψῃ πρὸς τὸν Ναύαρχον· ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν δυνηθῇ ἢ θελήσῃ πρὸς τὸ παρὸν νὰ στείλῃ κἀνέν. Τότε ἴσως σᾶς στείλω, ἅμα φθάσαντα ἐνταῦθα, τὸν *Ἀλέξανδρον Νέφσκην*, καθὼ διωρισμένον εἰς ἐμέ· καὶ τοῦτο κατὰ τὰς εἰδήσεις ἃς θέλω λάβῃ παρ' ὑμῶν περαιτέρω.

Περὶ δὲ τῆς περιοδείας μου, ὀφείλω νὰ τὴν ἀναβάλω ἀκόμη ἕως εἰς τὰ μέσα ἢ εἰς τὰ τέλη φεβρουαρίου, διότι ἔχω πολλὰς ὑποθέσεις νὰ ξεδιαλέξω ἐδῶ, καὶ δὲν ἐλπίζω νὰ τελειώσω προτήτερα.

Ὁ ἀδελφός μου θέλει περάσῃ ἀπὸ Ναυπάκτου εἰς Πάτρας νὰ σᾶς ἴδῃ καὶ νὰ μοὶ φέρῃ καὶ αὐτὸς εἰδήσεις παρ' ὑμῶν.

Τοῖς Κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 28 ἰανουαρίου 1830.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἔσπευσε νὰ ἐλευθερώσῃ ὅλους ὅσους εἶχεν αἰχμαλώτους Τούρκους, φροντίσασα νὰ τοὺς δώσῃ καί τινας βοηθείας καὶ θεραπείας κατὰ τὸ μέτρον τῶν αὐτῆς πόρων.

Ἤδη δὲ τῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων ἐγγιζόντων νὰ λάβωσι διὰ τῆς εὐεργετικῆς σπουδῆς τῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν τὴν καθήκουσαν κρίσιν, ὀφειλὴν αὐτῆς νομίζει καὶ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν χριστιανικὴν αὐτῶν πρόνοιαν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ὅσοι εἰσέτι ἐν αἰχμαλωσίᾳ στενάζουσιν, ὄντες καὶ πολλαὶ χιλιάδες περί τε τὴν μικρὰν Ἀσίαν καὶ τοῦ Ταύρου ἐπέκεινα, κατὰ τὴν συναπτομένην σημείωσιν, καὶ τὴν παρ' αὐτῇ περίληψιν τῆς ἐσχάτως σταλείσης πρὸς ἡμᾶς ἐμφανίσεως. Εὔελπιδες λοιπὸν εἴμεθα, κύριοι Πρόσεδροι, ὅτι ὑμεῖς μὲν τὴν ἡμετέραν ἐπίκλησιν θέλετε παραστήσῃ καὶ προστατεύσῃ θερμῶς παρὰ τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξοχωτάτοις πρέσβε-

σιν, αὐτοὶ δὲ θέλουσι διαπράξῃ πληρέστατα τὸ φιλάνθρωπον ἔργον, εὐφραινόμενοι ἐπὶ τῇ λυτρώσει τοσούτου πλήθους ταλαιπωρουμένων.

Τὰ αὐτὰ παρακαλοῦμεν καὶ τοὺς κυρίους συνομίλους ὑμῶν.

Τοῖς κατὰ τὸ Αἰγαῖον Ἐκτάκτοις Ἐπιτροπόποις καὶ Προσωρινοῖς Διοικηταῖς.

Ναυπλίῳ, 28 ἰανουαρίου 1830.

Οἱ προξενικοὶ πράκτορες τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων ἀξιοῦσι νέμεσθαι τὰς ἀλειτουργησίας καὶ τὰ προνόμια τὰ πρὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως μεταξὺ Πόρτας καὶ τῆς Εὐρώπης διωμολογημένα, ἐξ οὗ καὶ προέρχονται ὅλαι αὐτῶν αἱ ἀπάρεστοι ἀμφισβητήσεις πρὸς τὴν τοῦ τόπου διοίκησιν εἰς τὰς παρεμπιπτούσας ὑποθέσεις.

Ταύτας τὰς ἀμφισβητήσεις ἡμεῖς ἠθελήσαμεν ἤδη πρότερον νὰ προλάβωμεν, λεαίνοντες τὰς δυσκολίας διὰ συμβιβασμῶν, χωρὶς νὰ προθεμιστεύσωμεν (préjuger) δι' ἐνδόσεως τὸ νομικὸν μέρος τοῦ ζητήματος. Λέγομεν δὲ σήμερον ὅτι ἡ κυβέρνησις ἤθελε παραβῇ τὰ χρέη αὐτῆς, ἂν ἐδέχετο ὅσον δήποτε τὴν παρὰ τῶν ξένων πρακτόρων προβαλλομένην ἀρχὴν κατὰ συνθήκας προγενομένας μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας.

Ἐπειδὴ δὲ οὔτε αἱ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὰς Εὐρωπαϊκὰς Δυνάμεις σχέσεις εἰσέτι ὡρίσθησαν, οὔτε τὰ περὶ τὸ ἐπάγγελμα τῶν ἐν Ἑλλάδι προξενικῶν πρακτόρων ἐθεσμοθετήθησαν, ἐξ οὗ ἀποβαίνει δύσκολον, ἢ μᾶλλον, ἀδύνατον νὰ διευθετηθῶσιν ὅλως κατὰ τὸ νόμιμον αἱ δυσκολίαι τῶν εἰς αὐτοὺς ἀνατρεχουσῶν ὑποθέσεων, μηδὲ δυναμένων νὰ ἀναβληθῶσιν ἄνευ μεγάλης βλάβης τῶν ἐνδιαφερομένων, διὰ τοῦτο ἡ κυβέρνησις ἀπὸ τοῦ 1828 ἠγωνίσθη μέν, ὡς προείπομεν, νὰ εὐχαριστήσῃ ἐν πάσῃ περιπτώσει τοὺς πράκτορας, συντιθεμένη μέσους τινὰς ὅρους ἐκπεραιωτικοὺς τῶν ὑποθέσεων κατὰ τὸ δίκαιον. Τῆς πείρας δὲ ὅμως διδασκούσης ἡμᾶς καθ'

ἑκάστην ὅτι καὶ οὗτοι οἱ μέσοι ὅροι ἀπαντῶσι πολλάκις ἐπὶ τῶν τόπων ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα, ἐρχόμεθα σήμερον, κύριοι, νὰ σᾶς παραγγείλωμεν νὰ ἀκολουθῆτε εἰς τὸ ἑξῆς ἐπὶ τῶν παρομοίων περιστάσεων τοὺς ἑπομένους ὅρους.

Εἰς πᾶσαν ὑπόθεσιν ἀναγομένην εἰς τοὺς παρ' ὑμῖν προξενικοὺς πράκτορας, θέλετε σπουδάζει πρῶτον νὰ ἐξομαλίζετε τὰς δυσκολίας πρὸς κατόρθωσιν τῆς δικαιοσύνης συμφώνως μετὰ τοῦ πράκτορος· ὅταν δὲ ὁ συμβιβασμὸς καταντᾷ ἀδύνατος, νὰ μᾶς ἀναφέρετε τὸ πρᾶγμα, καὶ νὰ περιμένετε διαταγὰς ἡμῶν.

Δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ὅτι καὶ οἱ προξενικοὶ πράκτορες θέλουσι λάβῃ παρὰ τῶν ἐνταῦθα κυρίων προσέδρων τῶν Δυνάμεων, παραγγελίας ὁμοίας μὲ τὴν παροῦσαν.

Πρὸς τὴν Γερουσίαν (*).

Ναυπλίῳ, 28 ἰαννουαρίου 1830.

Ἡ κυβέρνησις ἐλπίζει, ὅτι τὰ εἰς τὴν ἐθνικὴν Τράπεζαν λόγῳ ὑποθήκης παραχωρηθέντα κτήματα τοῦ ἔθνους θέλουν παρακινήσει τοὺς εὐκαταστάτους ὁμογενεῖς τε καὶ ξένους νὰ δανείσουν σημαντικὴν ποσότητα χρημάτων. Ἔχει δὲ σκοπὸν νὰ μεταχειρισθῇ τὸ πλειότερον μέρος αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ναυτικοῦ. Τὰ πλοῖα τῆς Ὕδρας, τῶν Σπετσῶν καὶ Ψαρρῶν φθείρονται καθ' ἡμέραν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, οἱ δὲ ἰδιοκτήτορες στεροῦνται τῶν μέσων πρὸς ἐπισκευὴν αὐτῶν· ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι ἔκαμαν μεγάλας θυσίας ὑπὲρ τῆς πατρίδος, θυσίας, τὰς ὁποίας ὅλαι αἱ συνελεύσεις, καθὼς καὶ ἡ ἐν Ἄργει ἀνεγνώρισε καὶ ἐξετίμησε διατάξασα νὰ δοθῇ δικαία τις ἀποζημίωσις εἰς τὸ ναυτικὸν τοῦ ἔθνους.

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1830, 28 ἰανουαρίου

Διὰ νὰ ἐπιταχύνωμεν, καθ' ὅσον ἐξήρτηται ἀπὸ ἡμᾶς, τὴν δικαίαν ταύτην πρᾶξιν, ἥτις θεωρεῖται συγχρόνως ὡς μέσον κατεπείγον καὶ σωτήριον διὰ τὴν ἐπικράτειαν, διωρίσαμεν ἐξ ὑμῶν ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία θέλει μᾶς ἀναφέρει περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς τῆς προβαλούσης τὰ περὶ ἐξοφλήσεως τῶν λογαριασμῶν τῶν ναυτικῶν νήσων.

Προσκαλοῦμεν ἤδη τοὺς τὸ οὐσιῶδες τοῦτο ἔργον διαπιστευθέντας συναδελφούς σας νὰ ἐνασχοληθῶσιν ἀμέσως περὶ αὐτό.

Οὗτοι λαβόντες ὑπ' ὄψιν τοὺς λογαριασμοὺς, τοὺς ὁποίους ἐπαρουσίασαν ἑκάστη τῶν εἰρημένων νήσων, θέλουν μᾶς προβάλει πρὸ πάντων, καὶ ὅσον ἔνεστι τάχιον, κατὰ ποίαν ἀναλογίαν εἶναι εὔλογον νὰ δοθῇ προκαταρκτικὴ ἀποζημίωσις εἰς τὰς διαληφθείσας νήσους.

Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ Τράπεζα, βοηθουμένη ἀφ' ὅσα χρήματα περισσεύσουν εἰς τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον, θέλει δυνηθῇ νὰ δανείσῃ πρὸς τοῦτο τὸ τέλος, διὰ τῆς ὁποίας χρώμεθα οἰκονομίας ἐντὸς τοῦ νοεμβρίου μηνὸς, ἕως 50,000 τάληρα· ἐπιθυμοῦμεν δὲ νὰ ἐξεύρωμεν κατὰ ποίαν ἀναλογίαν ἐμπορεῖ νὰ διανεμηθῇ ἡ ποσότης αὕτη εἰς τὰς κοινότητας τῆς Ὕδρας, τῶν Σπετσῶν καὶ Ψαρρῶν.

Ἀφ' οὗ ἅπαξ προσδιορισθῇ ἡ τοιαύτη ἀναλογία, εἶναι εὔκολον μετὰ ταῦτα νὰ ἀποφασισθοῦν τὰ ἑπόμενα μέτρα, ἐξ ὧν θέλει γένει ἡ διανομὴ τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης εἰς τοὺς ἔχοντας δικαιώματα, ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅμως τοῦ νὰ ὑποσχεθοῦν, ὅτι θέλουν τὴν μεταχειρισθῇ εἰς ἐπισκευὴν τῶν πλοίων των.

Ὁμολογοῦμεν ὅτι 50,000 τάλληρα εἶναι ποσότης πολλὰ μετρία ὡς πρὸς τὰς χρείας καὶ τὰς νομίμους ἀπαιτήσεις τοῦ ἐθνικοῦ ναυτικοῦ, ἀλλ' ἂν, καθὼς ἐλπίζομεν, οἱ πόροι τῆς Τραπέζης καὶ οἱ ἐκ τοῦ προκειμένου δανείου αὐξήσουν τὰ χρηματικά μας μέσα τῆς κυβερνήσεως, θέλει σπεύσει νὰ ἐκπληρώσῃ ἐντελῶς τὰ εἰς τὸ Ἐ ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως διαλαμβανόμενα.

Τῷ Κ. Ῥάμφῳ, Διοικητῇ τῶν Μεσσηνιακῶν Φρουρίων.

Ναυπλίῳ, 1 φεβρουαρίου 1830.

Ἀποκρινόμενος πρὸς τὸ γράμμα σας τῆς 25 ἰανουαρίου, σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰ ἀγγελλόμενα.

Αἱ διαδιδόμεναι φῆμαι δὲν εἶναι ψεύδη οὐδὲ ἐπίνοιαι, διότι, πρῶτον, εἶναι γνωστὸν ὅτι ἀπὸ τοῦ μαρτίου τοῦ παρελθόντος ἔτους αἱ συμμαχικαὶ αὐλαὶ εἶχαν ἀποφασίση ὡς ἀρχὴν ὅτι ξένος ἡγεμὼν πρέπει νὰ κυβερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα· δεύτερον, εἶναι φανερὸν ὅτι κατεγένοντο καὶ ἀκόμη καταγίνονται περὶ τοῦ πῶς νὰ ἐκτελεσθῶσιν αἱ διαθέσεις τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 22 μαρτίου, ὁπωσδήποτε μεταπεποιημέναι. Οὐδὲν θαυμαστὸν λοιπὸν οὐδὲ ξένον, ἂν ὁμιλῶσι καὶ ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἑλλάδι περὶ τοῦ νέου ἀρχηγοῦ ταύτης τῆς γῆς.

Ἐκ Παρισίων τὰ διὰ τοῦ βρικίου Ἀσταθοῦς ἐλθόντα μοι τῆς 5 ἰανουαρίου γράμματα ἀγγέλλουσιν ὅτι καθ' ὥραν ἐπεριμένοντο αἱ τέλειαι ἀποφάσεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου. Τούτων ὅμως γνωστῶν γενομένων, θέλει ἔπειτα χρειασθῇ καιρὸς ἵνα μάθωμεν τί φρονεῖ καὶ τί κάμνει καὶ ὁ Σουλτάνος. Καὶ τοῦ Σουλτάνου συγκατανεύσαντος, μένει νὰ ἴδωμεν πῶς τὰ διατασσόμενα θέλουσι γείνῃ ὑποχρεωτικὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Διὰ τί λοιπὸν νὰ θαυμάζωμεν ἄν τινες πτωχοὶ φαυλουργοὶ πραγματεύωνται τὴν τοιαύτην τῶν πραγμάτων διάθεσιν ἵνα ἐμβροντῶσι μὲν ἑαυτούς, ἐμβροντῶσι δὲ καὶ τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτοὺς συμπολίτας;

Οἱ φρόνιμοι ὅμως καὶ τίμιοι ἄνθρωποι τοῦτο πρέπει νὰ λέγωσι καὶ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἐπὶ τῆς παρούσης κρίσεως, ὅτι ἡ σωτηρία τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὸ νὰ σταθῇ δεόντως πρὸς ὑποδοχὴν τῶν παρὰ τῶν αὐλῶν εἰς αὐτὴν κοινωθησομένων.

Ποία δὲ ἡ τοιαύτη στάσις; Αὐτὴ ὅλως καθ' ἣν ἵσταται σήμερον. Τὸ ἔθνος ἔχει κυβέρνησιν ἔννομόν τε καὶ νόμιμον, ἡ δὲ κυβέρνησις,

συμβούλους, τὴν γερουσίαν, καὶ ἀμφότεραι ἐξήρτηνται ἀπὸ ἀνωτέρας ἀρχῆς, τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως.

Αἱ περὶ τῆς μελλούσης τοῦ ἔθνους τύχης Εὐρωπαϊκαὶ ἀποφάσεις θέλουσι διακοινωθῆ εἰς τὴν κυβέρνησιν· ἂν συμφωνῶσι πρὸς τὰς ἐφέσεις ὅσας τὸ ἔθνος προεξέφρασεν, αὐτὸ θέλει τὰς δεχθῆ, καὶ τὰ πάντα αἰσίως τελειωθήσονται, εἰδὲ μὴ, δὲν θέλει μὲν ἀντισταθῆ, ἀλλὰ θέλει παραστήσῃ μετ' ἀληθείας τί δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ ἀποδεχθῆ, αἱ δὲ συμμαχικαὶ αὐλαὶ ἀκούσασαι, θέλουσιν ἀποφασίσῃ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτῶν.

Πᾶσα δὲ ἄλλη ὁδὸς ἤθελεν εἶσθαι ἄνομος καὶ ἐπαναστατικὴ, καὶ κατ' εὐθεῖαν εἰς ἀπώλειαν ἤθελε φέρῃ τὸ ἔθνος.

Ταύτας τὰς ἀληθείας πρέπει οἱ νουνεχεῖς πολῖται νὰ καταλάβωσι, καὶ καταλαβόντες, νὰ διδάξωσι καὶ πρὸς τοὺς πλανωμένους ὑπὸ κακεντρεχῶν παραινέσεων.

Ὑμεῖς δὲ δύνασθε νὰ πιστεύσετε καὶ νὰ βεβαιώσετε καὶ τοὺς ἀκούοντας ὑμᾶς ὅτι θέλω ἐκπληρώσῃ τελέως τὸ χρέος μου, μηδόλως ἀποκλίνων ἢ ἀποδειλιῶν πρὸς τὰ ἀντιπίπτοντα.

Δὲν λέγω διὰ τούτου ὅτι θέλω ἀγωνισθῆ νὰ φυλάξω τὴν θέσιν μου. Ταύτην ἐδέχθην μόνον ἵνα συντελέσω εἰς κατόρθωσιν τῆς αὐτονομίας τῆς Ἑλλάδος· ὅθεν ἀφ' οὗ πληροφορηθῶ ὅτι καὶ ἡ ἐπανόρθωσις καὶ ἡ αὐτονομία αὐτῆς δὲν δύνανται νὰ στερεωθῶσι χωρὶς ἡγεμόνος, ξένου, ἐσομένου ἀρχηγοῦ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, πρῶτος ἐγὼ θέλω τὸν γνωρίσῃ καὶ τὸν ὑπηρετήσῃ, διότι, ὑπηρετῶν τὸν ἡγεμόνα, θέλω ὑπηρετεῖ τὴν πατρίδα, διὰ μόνου αὐτοῦ σωζομένην.

Ἀλλ' ὅμως τότε δὲν θέλω εὐχαριστηθῆ μὲ λόγους μόνον καὶ μὲ ἐλπίδας ἀορίστους, ἀλλὰ θέλω ζητήσῃ πρὸ πάντων ἀσφαλείας πραγματικὰς, καὶ εἰς τοῦτο ἐπαγωνίζομαι. Ἀφ' οὗ δὲ τὰς λάβω, θέλει τὰς λάβῃ καὶ τὸ ἔθνος, καὶ τότε πάλιν θέλει ἔχει νὰ εὐλογῇ τὴν ἐνεστῶσαν αὐτοῦ κυβέρνησιν δι' ὅσα αὐτὴ ἐκοπίασεν ἀντὶ τῆς τιμῆς καὶ πίστεως ὧν ἠξιώθη παρὰ τοῦ ἔθνους.

Διδαχθέντες λοιπὸν ἤδη πᾶσαν τὴν περὶ τῶν παρόντων διάνοιάν μου, δύνασθε νὰ ἡσυχάσετε καὶ ἡσύχους νὰ καταστήσετε καὶ τοὺς

ἐπερωτῶντας ὑμᾶς. Ἐν κεφαλαίῳ, αἱ ἐπαρχίαι πρέπει νὰ ἠρεμῶσιν ἠρεμίαν βαθεῖαν, ἀφίνουσαι εἰς τὴν κυβέρνησιν τὴν τῶν καθηκόντων ἐκπλήρωσιν, ἅπερ καὶ ἐκπληρώσει καθὼς ἐξεπλήρωσε καὶ μέχρι τοῦ δε, τοῦ Θεοῦ μὴ ἐγκαταλείψοντος ἡμᾶς.

Ἐν τοσούτῳ καὶ οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν προσόδων ἂς πληρόνωσιν ὅ, τι ὀφείλουσιν εἰς τὸ ταμεῖον, καὶ ἕκαστος ἂς ποιῇ τὰ ἑαυτοῦ, ὡς τοῦτο συμφέρον εἰς ὅλους.

Μετ' οὐ πολὺ θέλετε λάβῃ τοὺς νέους τῆς Τραπέζης κανονισμοὺς, ἐλπίζω δὲ νέα προνοήματα καὶ περὶ τῶν δημοσίων προσόδων διὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος, τουτέστι διὰ τὸν μάρτιον. Ὅλη μου ἡ σπουδὴ τείνει εἰς τὸ ἀπαλλάξαι τὸν λαὸν ἀπὸ τῆς διπλῆς μάστιγος τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ τῶν εἰσπρακτόρων. Ἐπιθυμῶ προσέτι νὰ μεταβάλω καὶ τὸν φόρον τοῦ τριτοδεκάτου, καὶ ἂν οἱ συνεργάται μου συμπροθυμηθῶσι, θέλομεν τὸ κατορθώσῃ πρὸς τελείαν ἀνάπαυσιν τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν καλῶν γεωργῶν.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 3 φεβρουαρίου 1830.

Ὑπ' ὄψιν ἔχω, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, τὰ γράμματά σου τῶν 2 καὶ 30 δεκεμβρίου, πρὸς δὲ, καὶ τῆς 5 ἰανουαρίου.

Σὺ δὲ λαμβάνεις σήμερον καὶ ἀντίγραφον τῆς τελευταίας μου ἐπιστολῆς, καὶ ἀπόκρισιν ἀξιωματικὴν πρὸς τὰ ἔσχατα γράμματά σου. Ἀλλὰ θέλω νὰ σοὶ προσθέσω ἐνταῦθα ἔτι ὀλίγα τινὰ, ἵνα βεβαιωθῇς κάλλιον πόσον τὰ βοηθήματά σου συνετέλεσαν εἰς τὸ σῶσαι τὸν τόπον τοῦτον ὄχι μόνον εἰς τὸ παρὸν, ἀλλ' ἴσως καὶ εἰς τὸ μέλλον.

Σοὶ προέγραψα ὅτι ἡ πληρωμὴ τῶν καθυστερούντων μισθῶν ἀπερρόφησε καὶ τὰς 500,000 φράγκων τῶν λοιπαζομένων γαλλικῶν χορηγημάτων καὶ τὰς 700,000 ἃς ἔστειλας. Ἐν τοσούτῳ τὰ ἐλαφρὰ στρατεύματα τὰ ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου Κ. Γεράρδου διορ-

γανωθέντα, μᾶς ὑπόσχονται καλὴν καὶ ταχεῖαν ἔκβασιν, καὶ ἴσως κατορθώσωμεν νὰ τὰ μεταβάλωμεν ὅλως εἰς τακτά· ὑπὲρ οὗ καὶ ἐργάζεται ἡ κυβέρνησις, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχῃ νὰ τὰ πληρόνῃ ὁμαλῶς καὶ ἀνελλιπῶς. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ βοήθεια τῶν 1,200,000 φράγκων ἣν ἡ Ἑλλὰς ἔλαβεν ἐκ τῆς δραστηρίου ἐπιμελείας σου, θέλει παράξῃ διπλοῦν ἀποτέλεσμα, φυλαττομένης μὲν τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας, μὴ διακοπτομένης δὲ τῆς βαθμιαίας ἐπιδόσεως τῆς στρατιωτικῆς κατασκευῆς.

Σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὴν μετάδοσιν τῶν ὅσα αὐτόθι λέγονται περὶ τῆς ἐπιμονῆς μου εἰς τὸ μὴ διαλύσαι τοὺς Ῥουμελιώτας, ἐπιφερομένου τοῦ ὅτι τὰ σώματα τούτων, κατατρίβοντα τοὺς πόρους τοῦ τόπου, καὶ διηνεκῶς ἐπαπειλοῦσι τὴν ἡσυχίαν αὐτοῦ, ἐν ᾧ εὐκόλως ἠδύνατο ἡ κυβέρνησις νὰ ὑπογράψῃ διάταγμα ἀποπέμπον τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους. Ἀλλ' οἱ λέγοντες ταῦτα δὲν συλλογίζονται ὅτι, πρὶν ἡ κυβέρνησις πράξῃ τοῦτο, πρέπει πρῶτον νὰ ἐρωτήσῃ, τί θέλουσιν ἀπογείνῃ οἱ διαλυθέντες; Πρὸς τὸ ὁποῖον πᾶς εἰλικρινὴς Ἕλλην, πεῖραν ἔχων τῶν προγενομένων, θέλει ἀποκριθῆ ὅτι θέλουσι γείνῃ κλέπται μὲν εἰς τὰ ὄρη, πειραταὶ δὲ εἰς τὰς θαλάσσας. Καὶ τῷ ὄντι πῶς ἔλειψεν ἡ πειρατεία μετὰ τὴν ἔλευσίν μου; Διότι οἱ Ὀλύμπιοι καὶ οἱ Ῥουμελιῶται οἱ ἐμφωλεύοντες εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου ἦλθον εἰς Μέγαρα καὶ συνέστησαν τὰς χιλιαρχίας. Καὶ αἱ Πελοποννησιακαὶ δὲ ἐπαρχίαι τότε ἤρχισαν νὰ ἀναπνέωσιν, ἀφ' οὗ οἱ εἰσβαλόντες ἐκεῖσε Ῥουμελιῶται ἔστησαν στρατόπεδον ἐν Μεγάροις. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, τὸν ἀριθμὸν ὄντες περὶ τοὺς 8,000, πολλὰ ἤδη ἔτι διατελοῦσι ζῶντες ἀπὸ τοῦ ἐνόπλου ἐπιτηδεύματος, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν κέκτηται ἄλλοτι παρὰ τὸ τουφέκιον καὶ τὰ πιστόλια αὐτοῦ. Ἂν ἡ κυβέρνησις τοὺς ἀρνηθῇ τὸν ἄρτον καὶ τὸν ὀλίγον μισθὸν, καὶ πέσωσιν ἐξ ἀνάγκης εἰς ἔνοπλον πορισμὸν βίου, ποίῳ λόγῳ δικαιωθήσεται τιμωρῆσαι αὐτούς; Ἔπειτα πρὸς τὸ ὁπλίσαι τοὺς κατοίκους καὶ δι' αὐτῶν προφυλάξαι τὸν τόπον ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν διαλυθησομένων, ἤθελε χρειασθῆ πολὺ περισσοτέρα δαπάνη παρ' ὅσην σήμερον δαπανῶμεν εἰς συντήρησιν τῶν σωμάτων

τούτων, ἤδη μεταβεβλημένων εἰς τάγματα. Τὸ δὲ πάντων μέγιστον καὶ κυριώτατον· ἡ Ἑλλὰς ἐγγίζουσα τοῦ ἀπολαῦσαι τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ αὐτονομίαν αὐτῆς, καὶ τοῦτο διὰ μόνης τῆς ἀνδρίας καὶ ἀφοσιώσεως τούτων δὴ αὐτῶν τῶν παλληκαρίων, πρὸς ἀνταμοιβὴν ἆραγε τῶν μόχθων αὐτῶν πρέπει νὰ τὰ ἐγκαταλείψῃ ἑκουσίως εἰς τὴν ἀθλιότητα καὶ ἀπόγνωσιν; Καὶ ποῦ ἤθελαν καταφύγῃ; Εἰς τὸ Ῥουμελικὸν βέβαια, διότι ὅλοι σχεδὸν Ῥουμελιῶται εἶναι. Τότε πῶς ἤθελε φυλαχθῇ ἡ ἐνεστῶσα ἠρεμία, ἡ τόσον καταθύμιος εἰς τοὺς Τούρκους;

Ταῦτα μοι φαίνονται ἀκαταγ ώνιστοι ἀποκρίσεις πρὸς τὰ κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως λεγόμενα. Αὐτὴ δὲ τότε θέλει τοὺς διαλύσῃ, ὅταν δυνηθῇ νὰ τοὺς δώσῃ ὀλίγα στρέμματα γῆς καὶ ὀλίγα χρήματα ἵνα τὴν δουλεύσωσι· καὶ τότε, ἔχοντες κτῆσιν, θέλουσιν ἀπέχει τῆς κτήσεως τῶν ἄλλων. Εἰς τοῦτο ἀποβλέπει καὶ τὸ περὶ ἀνταποδόσεων ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει ἐθνικῆς συνελεύσεως, καὶ ἡ ἐξαίτησις τοῦ δανείου ἡ παρ' ἐμοῦ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐξαιτουμένη πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σωτηρίου τούτου προνοήματος.

Ἄλλως τε καὶ ἂν μέλλῃ ἡ Ἑλλὰς νὰ ἔχῃ τακτὰ ἐθνικὰ στρατεύματα, ἐκ μόνων τῶν Ῥουμελιωτῶν δύναται νὰ τὰ συνθέσῃ. Εἰς τοῦτο ὅμως ἔδει νὰ προχωρήσωμεν βαθμιαίως, καὶ οὕτω προχωροῦντες κατωρθώσαμεν ὥστε οἱ νέοι στρατιῶται τῆς Ῥούμελης ἀφ' ἑαυτῶν νὰ μᾶς ζητῶσι τουφέκια μὲ βαγιονέτας. Καὶ ἴσως μὲν ἀπατῶμαι· ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν ἦτον τρόπος νὰ ἐπιχειρήσῃ τις εὐστοχώτερον τὴν θεραπείαν πληγῆς μιᾶς τῶν ἐπικινδυνοτάτων τῆς πολυπαθοῦς ταύτης χώρας.

Θέλων νὰ τελειώσω τὸ κεφάλαιον τῶν μέμψεων, ἔρχομαι νὰ σοὶ εἴπω τι καὶ περὶ τῶν ὑποκειμένων τῶν ἤδη καθημένων, ὡς λέγουσι, μακρὰν τῶν πραγμάτων. Ὁ Μιαούλης δὲν εἶναι ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, ἐπειδὴ οὐδ' ἔπαυσε ποτὲ. οὐδὲ θέλει παύσῃ πλήρη ὑπηρεσίαν ὑπηρετῶν. Οἱ δὲ ἄλλοι φέρονται ἴσως οὕτως, ἐλπίζοντες νὰ ἀπολαύσωσι τὴν εὔνοιαν καὶ πίστιν τοῦ νέου ἀρχηγοῦ τῆς Ἑλλάδος. Ἐγὼ τοὺς ἐπρόσφερα κατὰ τὴν ἀναῤῥύθμισιν τῶν πραγμάτων, πρώ-

τας θέσεις, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἐδέχθησαν, ὁ δὲ λαὸς μεγάλως εὐχαριστήθη, καὶ πρότερον πολλάκις μεμφθεὶς ἐμὲ διότι τοὺς μετεχειρίσθην φθάσας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀναντιῤῥήτως ἔχουσιν ἱκανότητα, ἀλλὰ τοῦτο μόνον.

Περὶ δὲ τῶν ἀδελφῶν μου, οἱ ἀξιοῦντες ὅτι ὁ τόπος δὲν τοὺς ἀγαπᾷ, ἀνακυκλοῦσι τὰ παράπονα ἐκείνων ὅσοι δὲν δύνανται σήμερον νὰ μοιρασθῶσι, καθὼς καὶ ἄλλοτε, τὰ εἰσοδήματα τοῦ τόπου. Ἔπειτα οἱ ἀδελφοί μου καθ' ἑκάστην με σταυροῦσιν ἵνα ἐλευθερώσω αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐπικειμένης ἀγγαρείας, τὸ ὁποῖον καὶ ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ τοὺς χαρίσω τάχιον.

Ἔρχομαι ἤδη εἰς τὸ μέγα κείμενον τὸ περὶ ὁρισμοῦ τῆς τύχης τῆς Ἑλλάδος, καὶ περὶ τῶν ἀποφασισθησομένων παρὰ τῶν Δυνάμεων πρὸς ἐκτέλεσιν ἐπιτόπιον τῶν βουλευμάτων καὶ διομολογιῶν αὐτῶν.

Τὰ βουλεῖα ἐσιώπησαν μέχρι τοῦδε βαθεῖαν σιωπὴν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν περὶ ἀμφοτέρων. Σὺ δὲ, ἂν ἔλαβες, ὡς ἐλπίζω, τὴν τελευταίαν μου ἐκπομπὴν τῆς 25 δεκεμβρίου (6 ἰανουαρίου), εἶδες ὅτι διὰ τοῦ ὑπομνήματος ὃ παρέστησα εἰς τὸν Κ. Δεριδωπιέῤῥον καὶ τοὺς συμπρέσβεις αὐτοῦ, γνησίως ἐξεπλήρωσα τὰ ἐμὰ χρέη. Καὶ περιμένω ἀπόκρισιν, ἐμμενῶς κρίνων ἀκατέργαστον τὴν τῶν πραγμάτων κατασκευὴν, χωρὶς νὰ λάβῃ καὶ ἡ Ἑλλὰς μέρος εἰς τὰς διαπραγματείας. Ἂς ἴδωμεν πῶς ὅλα ταῦτα θέλουσι ξεδιαλεχθῆ· ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὅμως πρέπει νὰ ζήσωμεν. Σοὶ ἐφανέρωσα διὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ μου γράμματος ὅτι τὸ βρίκιον ὁ Ἀσταθὴς μᾶς ἔφερε 225,000 φράγκα τοῦ ῥωσσικοῦ χορηγήματος, καὶ τὰς σὰς 50,000. Ἐγὼ δὲ τόσον σπεύδω νὰ σοὶ ἀποδώσω τὰς 700,000, ὥστε παντοίως καταγίνομαι νὰ εὕρω πόρους ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ, ἵνα δυνηθῶ, νὰ οἰκονομήσω ἐκ τῶν τελευταίων βοηθειῶν ὅσας μᾶς ἐπρομήθευσας. Προέρχονται δὲ οἱ πόροι οὗτοι, τὸ μὲν, ἐκ τῆς πωλήσεώς τινων ἀχρήστων χαλκῶν κανονίων, τὸ δὲ, ἐκ τῶν χρημάτων ὅσα θέλουσι προσέλθῃ, ὡς ἐλπίζω, εἰς τὴν τράπεζαν. Ἂν ταῦτα ἐκτελεσθῶσι κατ' εὐχὴν, τότε ἀρχίζω νὰ σὲ πληρόνω. Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ σὲ παρακα-

λῶ, μὴ διαλείπῃς ζητῶν νὰ σταλῇ εἰς Ἑλλάδα ἡ ὅλη ποσότης, καὶ πίστευε ὅτι σπουδαίως φροντίσω νὰ φυλάξω τὸν λόγον μου, ὑπακουομένου ὅτι σταθήσεται ὁ τόκος τῶν ὀφειλομένων εἰς 5 τοῖς 100.

Ὅσα σοι λέγω ἐν τῇ ἀξιωματικῇ μου ἐπιστολῇ περὶ τοῦ Κ. Ὤη, εἶναι ἀληθέστατα κακῇ τύχῃ Πλὴν καλὸν εἶναι ἄλλως νὰ κρατήσωμεν διὰ μόνους ἡμᾶ; ὅσα ἀναιροῦσιν ὁλοσχερῶς τὴν λαμπρὰν ἔκθεσιν τὴν ἐν τῷ Ταχυδρόμῳ κατεστρωμένην. Οἱ Ἀμερικανοὶ φιλέλληνες ὄντως γενναῖα καὶ μεγάλα κατέβαλον, ἀλλ' οἱ ἐν Ἑλλάδι ὑπηρέται αὐτῶν διετέλεσαν κακῶς νοοῦντες τὴν ἐπιτετραμμένην διακονίαν. Οὕτω χωροῦσι συνήθως τὰ πράγματα ἐν τῷ κόσμῳ· ἐφ' ᾧ πρέπει νὰ ὑπομένωμεν, καὶ ὄχι νὰ ἀθυμῶμεν.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 3 φεβρουαρίου 1830.

Ἀκριβῶς ἔλαβον τὸ γράμμα δι' οὗ ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης μ' ἐτίμησεν ἀπὸ 6 τοῦ τρέχοντος (Ν.), περιέχον σημείωσιν τῶν βιβλίων καὶ ἰχνογραφημάτων ἅπερ τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου ηὐδόκησε νὰ στείλῃ πρὸς τὸν συνταγματάρχην Κ. Γαρνότον.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω θαῤῥήσῃ νὰ συστήσω εἰς τὴν φροντίδα σας τὴν πρὸς τὸν Κ. Βουρμόντον ἀπόκρισίν μου, τὸν ὁποῖον σᾶς παρακαλῶ ἐν τοσούτῳ νὰ εὐχαριστήσετε διὰ τὰ ἀποσταλέντα, ἐσόμενα ὠφελιμώτατα εἰς διδασκαλίαν τῶν τε ἀξιωματικῶν καὶ τῶν ὑπαξιωματικῶν τοῦ μηχανικοῦ.

Συγχωρήσατέ μοι δὲ, κύριε στρατηγὲ, νὰ σᾶς ἀναφέρω διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου ὑπόθεσιν τινὰ, οὖσαν δι' ἡμᾶς ῥοπῆς οὐ μικρᾶς.

Τὸ βασιλικὸν βρίκιον ὁ *Ἀσταθὴς*, προσορμισθὲν τῇ 6 ἰανουαρίου εἰς Νεόκαστρον, μοὶ ἔφερε γράμμα τοῦ Κ. Λιττάρδη, γενικοῦ εἰσπράκτορος τοῦ νομοῦ τοῦ Βάρου, δι' οὗ μοι ἀγγέλλει ὅτι ἔβαλεν

ἐν τῷ πλοίῳ τούτῳ 225,000 φράγκα, δοθέντα παρὰ τῆς Ῥωσσικῆς αὐλῆς εἰς βοήθειαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ 50,000, προερχόμενα ἐκ τῆς γενναιότητος τοῦ Κ. Εὐνάρδου. Ἐγὼ δὲ συνομιλήσας μετὰ τοῦ Κ. Κόμητος Πανίνου, τεταγμένου νὰ λάβῃ τὰ παρὰ τῆς Ῥωσσίας, τολμῶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ στείλητε τὸν Ἀσταθῆ εἰς Ναύπλιον, ἢ τούτου μὴ γινομένου, νὰ φυλάξετε αὐτόθι παρακείμενα τὰ κομισθέντα χρήματα, ἕως οὗ δυνηθῶ νὰ τὰ μεταφέρω εἰς Ναύπλιον. Περιττὸν δὲ κρίνω νὰ εἴπω τῇ ὑμετέρᾳ ἐξοχότητι ὅτι μεγάλως θέλετε μᾶς εὐεργετήσῃ ἐνεργοῦντες κάλλιον τὸ πρῶτον, ὡς συμφερώτερον εἰς τὸ πτωχὸν ἡμῶν ταμεῖον.

Πρὸς τὴν Γερουσίαν.

Ναυπλίῳ, 4 φεβρουαρίου 1830.

Τὸ ἔργον ὅπερ ἐζητήσαμεν παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἀναλαβούσης τὴν ἔκθεσιν περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν συνταγματικῶν νόμων, πρέπει νὰ δίδῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν ἀξιωματικὰς γνώσεις ἐφ᾽ ὧν θέλει οἰκοδομήσῃ καὶ αὐτὴ τὸ ἔργον αὐτῆς, κατὰ τὰ ἄρθρα 11 καὶ 12 τοῦ ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως τῆς 2 ἰουλίου

Ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἡ ἐπιτροπὴ θέλει νὰ ἐξεύρῃ καὶ τὰς ἡμετέρας ἐπὶ τοῦ προκειμένου παρατηρήσεις, προθύμως τὰς μεταδίδομεν, ἀποβλεπούσας μόνον εἰς τὴν μέθοδον καθ᾽ ἣν νομίζομεν ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ὠφελιμωτέρως.

Κατὰ τὴν γνώμην μας, αὗται αἱ εἰς τὸ δεύτερον ψήφισμα προστεθειμέναι βάσεις διαγράφουσι τὴν περιοχὴν τοῦ ἔργου τῆς ἐπιτροπῆς, πληρωθησομένην διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν ἀρχαίων συνταγματικῶν νόμων.

Ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος παντὸς κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος κεῖται ἐν τῷ σαφεῖ ὁρισμῷ τοῦ δικαιώματος ἐκείνου τῶν πολιτῶν ὅπερ ὀνομάζομεν *δικαίωμα ψήφου*. Πρέπει ἄρα νὰ ἴδωμεν πῶς ὁρίζεται τὸ

δικαίωμα τοῦτο ἐν τοῖς συντάγμασι τοῦ Ἄστρους, τῆς Ἐπιδαύρου, καὶ τῆς Τροιζῆνος. Δεύτερον πρόκειται νὰ εὕρωμεν ἐν τοῖς αὐτοῖς νόμοις ἐπὶ τίσιν ὅροις καὶ διατυπώσεσιν τὸ ἔθνος χαρίζει τὸ δικαίωμα τοῦτο εἴς τε τοὺς μὴ αὐτόχθονας Ἕλληνας καὶ εἰς τοὺς ξένους. Καὶ τέλος ἐρευνητέον ἐὰν τὰ συντάγματα προσδιορίζωσι κατὰ ποῖον τρόπον οἱ τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφοφορεῖν ἔχοντες πολῖται θέλουσι τὸ διενεργήσῃ.

Ἡ ἐπιτροπὴ λοιπὸν ἐπανακεφαλαιοῦσα ἀκριβέστατα τὰς κεκυρωμένας ὑπὸ τῶν συνταγμάτων ἀρχὰς, κάλλιον δὲν δύναται νὰ ἀποπληρώσῃ τὸ ἐπιτετραμμένον αὐτῇ εἰμὴ μεταδίδουσα ἡμῖν τὰ ὑπὸ τῆς πείρας ὑποβληθέντα εἰς αὐτὴν διδάγματα περὶ τῆς προκειμένης ἀξιολόγου χρείας.

Τὴν αὐτὴν δὲ ὁδὸν βαδίζουσα, θέλει ἀναλύσῃ καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς ὑπὸ τῶν συνταγμάτων κεκυρωμένας περί τε τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, καὶ τῆς δικαστικῆς, καὶ τῆς τελεστικῆς.

Καὶ τέλος ἐν προσθέτῳ κεφαλαίῳ, *περὶ ὁλικῶν διαθέσεων* ἐπιγραφομένῳ, δύναται νὰ συνάξῃ ὅλας τὰς ἄλλας τῶν συνταγμάτων νομοθετικὰς ἀρχάς.

Ἡμεῖς δὲ λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν τοιαύτην ἀνάλυσιν, θέλομεν σπεύσῃ νὰ ζητήσωμεν τὴν γνώμην τῆς Γερουσίας ἐπὶ τοῦ προβουλεύματος τῆς θεμελιακῆς ῥήτρας (statut), ὃ μελετῶμεν ἀφ' ὅτου τὸ ἔθνος μᾶς περιέβαλε τὴν τιμὴν καὶ πίστιν τῆς ἡνιοχίας τῶν τιμιωτάτων αὐτοῦ συμφερόντων.

Πρὸς τὴν Γερουσίαν(*).

Ναυπλίῳ, 14 φεβρουαρίου 1830.

Εἰς τὸ διάγγελμα, τὸ ὁποῖον διευθύναμεν κατὰ χρέος εἰς τὴν Γερουσίαν τὴν 4 φεβρουαρίου ὑπ' ἀρ. 596, ἐκοινοποιοῦμεν τὴν γνώμην

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1830, 14 φεβρουαρίου.

μας περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἡ ἀνήκουσα ἐπιτροπὴ ἤθελε δυνηθῇ νὰ κάμῃ ὠφελιμώτερον ἅμα καὶ ταχύτερον τὴν πολλοῦ λόγου ἀξίαν ἐπιθεώρησιν τῶν προλαβουσῶν συνταγματικῶν πράξεων.

Ἀσχοληθέντες καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι περὶ τὸ ἔργον τοῦτο, καθὼς σᾶς προανηγγέλλομεν, ἐπείσθημεν ὅτι τὰ συντάγματα τοῦ Ἄστρους, τῆς Ἐπιδαύρου καὶ τῆς Τροιζῆνος, δίδοντα τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου εἰς τοὺς πολίτας, ὅσοι ὀφείλουν νὰ τὸ ἐνεργήσουν, δὲν προαπαιτοῦν παρ' αὐτῶν οὐδεμίαν ἰδιοκτησίαν.

Ἂν αναδράμωμεν διὰ τοῦ νοὸς εἰς τοὺς καιρούς, καθ' οὓς τὸ ἔθνος αὐθορμήτως καὶ ὁμοφώνως ἠγωνίζετο ν' ἀπολάβῃ τὰ ἄπειρα ἀγαθά, τὰ ἀπὸ νόμιμον κυβέρνησιν ἐκπηγάζοντα, θέλομεν ἴδει, ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ δὲν ἠδύναντο τότε νὰ θεμελιώσουν τὴν ἐνέργειαν τοῦ δικαιώματος τῆς ψήφου ἐπὶ τῆς βάσεως τῆς ἰδιοκτησίας, διότι τοιουτοτρόπως ἤθελον ἀποστερήσει τοῦ δικαιώματος τούτου τὸ μέγα μέρος τῶν πολιτῶν.

Ὁ λαός, ὅστις λαβὼν τὰ ὅπλα ἐμάχετο καὶ ἔχεε τὸ αἷμά του ἐπ' ἐλπίδι τοῦ νὰ ἐλευθερωθῇ, ἐδύνατό ποτε ν' ἀφαιρεθῇ τὴν ἐλπίδα ταύτην διὰ τῶν πληρεξουσίων του, ἐξαιρῶν ἑαυτὸν ἑκουσίως τοῦ περὶ ἐκλογῆς νόμου; Τοῦτο εἶναι πάντῃ ἀπίθανον. Ὅθεν οἱ νομοθέται ἐχρεώστουν ἔκτοτε νὰ δώσουν εἰς αὐτὸν τὸ τῆς ψήφου δικαίωμα, χωρὶς νὰ προαπαιτήσουν ἰδιοκτησίαν. Ἀλλὰ τὴν σήμερον ἄλλως πως ἔχουσι τὰ πράγματα. Καὶ τώρα, ἀσχολούμενοι περὶ τὸν θεμελιώδη νόμον, δι' οὗ θέλει προσδιορισθῇ τὸ δημόσιον δίκαιον τῶν Ἑλλήνων, ἠμποροῦμέν ποτε νὰ μὴ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται ἤδη τὸ μέγα μέρος τῶν πολιτῶν; ἠμποροῦμεν νὰ μὴν ἀναλογισθῶμεν παντάπασι τὴν ἰδιοκτησίαν, ἢ πρέπει τάχα νὰ τὴν λάβωμεν ὡς βάσιν; Ἂν τὸ πρῶτον, θέλομεν διαπιστεύσει τὴν τύχην τῆς πατρίδος εἰς τὸ πλῆθος τῶν θητῶν· ἂν τὸ δεύτερον, θέλομεν τὴν διαπιστεύσει εἰς τὰς χεῖρας ὀλίγων τινῶν ἀτόμων, ἐξ ὧν σύγκειται ἤδη ἡ τάξις τῶν ἰδιοκτημόνων. Τούτου ἢ ἐκείνου δοθέντος, τὸ ἔθνος ἀντὶ νὰ ἀπολαύσῃ τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα ἤλπιζεν ἀπὸ τὰς πολυχρονίους συμφοράς του καὶ τὰς πολυαιμάτους θυσίας του, θέλει κα-

ταδικασθῇ ἐπὶ μακρὸν ὡς εἰς ἀνήλικος παιδὸς κατάστασιν, καὶ οὕτω θέλουν καταντήσει εἰς παραλυσίαν ὅλα τὰ μέσα, ὅσα ἡ θεία πρόνοια ἔδωκεν εἰς αὐτὸ, διὰ νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικήν του ἐπανόρθωσιν.

Φρονοῦμεν περιττὸν ν' ἀναπτύξωμεν τὰς παρατηρήσεις ταύτας, καθότι δὲν εἶσθε βέβαια ὀλιγώτερον πεπεισμένοι ἀπὸ ἡμᾶς, ὅτι εἶναι μὲν δίκαιον ὅλοι οἱ Ἕλληνες νὰ ἐνεργοῦν ἐπίσης τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου, ἀλλ' ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται πρὸ πάντων νὰ γενῶσιν ἰδιοκτῆται.

Ἐλπίζοντες, ὅτι θέλομεν δυνηθῇ ἐντὸς ὀλίγου νὰ σᾶς κοινοποιήσωμεν τὰς ἰδέας μας περὶ τῶν συνταγματικῶν νόμων, τῶν ὁποίων τὰς πρώτας βάσεις ἔθεσεν ἡ ἐν Ἄργει συνέλευσις διὰ τοῦ ἀπὸ 22 ἰουλίου Β' ψηφίσματος, ἐπιθυμοῦμεν νὰ μάθωμεν προηγουμένως τὴν γνώμην σας περὶ τοῦ μεγάλου προβλήματος, τὸ ὁποῖον σᾶς καθυποβάλλομεν ἤδη.

Ἀφοῦ λυθῇ τὸ πρόβλημα τοῦτο, ὅσοι τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν δὲν ἔχουν ἰδιοκτησίαν, ἠμποροῦν ν' ἀποκτήσουν· ἅμα δὲ κατορθωθῇ τοῦτο, ὁ νόμος, διὰ τοῦ ὁποίου θέλουν δυνηθῇ νὰ ἐνεργῶσι τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου, δὲν θέλει εἶσθαι πλέον ἐπικίνδυνος ἀπάτη, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐναντίου μέτρον σωτήριον διὰ τὴν πατρίδα, καὶ συντελεστικὸν εἰς τὸ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ ἔθνος τοῦ σκοποῦ τῶν ἀγώνων του.

Διὰ νὰ ἐπιταχύνωμεν, καθ' ὅσον ἐξήρτηται ἀπὸ ἡμᾶς, τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν δικαιοτάτων τούτων εὐχῶν, ἀνακεφαλαιοῦντες τὸν λόγον ζητοῦμεν τὴν γνώμην σας περὶ τῶν ἑξῆς ἄρθρων:

Α'. Φρονεῖ ἡ Γερουσία, ὅτι τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου πρέπει νὰ ὁρισθῇ εἰς τρόπον, ὥστε τὸ πρὸς ἐνέργειαν αὐτοῦ πρὸ πάντων ἀπαιτούμενον νὰ εἶναι ἡ ἰδιοκτησία;

Β'. Ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι θέλει ἀποκριθῆ καταφατικῶς ἡ Γερουσία, εἶναι πεπεισμένη, ὡς καὶ ἡμεῖς, ὅτι ἡ κυβέρνησις ἤθελε πράξει ἀναξίως τῆς ἐμπιστοσύνης, μὲ τὴν ὁποίαν ἐτιμήθη παρὰ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἂν δὲν δώσῃ πρὸ πάντων εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας ἰδιοκτησίαν τὰ μέσα του νὰ ἀποκτήσουν;

Γ΄. Τούτου ὑποτεθέντος, ἡ Γερουσία θέλει εἶσθαι διατεθειμένη νὰ συνδράμῃ τὴν κυβέρνησιν εἰς ἔκδοσιν ψηφίσματος προσδιορίζοντος:

1. Τὸν μέγιστον καὶ ἐλάχιστον ὅρον τῶν ἐθνικῶν γαιῶν, τὰς ὁποίας θέλει κριθῇ εὔλογον νὰ παραχωρήσῃ ἡ κυβέρνησις εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας ἰδιοκτησίαν πολίτας.

2. Μὲ ποίας συμφωνίας πρέπει νὰ παραχωρηθοῦν αἱ γαῖαι αὗται.

3. Τοὺς τύπους, καθ' οὓς θέλει γένει ἡ παραχώρησις;

Τοιοῦτον ψήφισμα συνᾴδει κατὰ γράμμα μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ 7 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 26 Ἰουλίου Γ΄. ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐπειδὴ τὸ μέτρον αὐτὸ δὲν ἀποβλέπει εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ προμηθεύσῃ ὑπὸ τὴν ἱερωτέραν ἀσφάλειαν πολιτικὴν καὶ ἀνεξάρτητον ὕπαρξιν εἰς τὸ μέγα μέρος τῶν πολιτῶν τῆς Ἑλλάδος, δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι εἰς τὴν ἐσομένην συνέλευσιν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους θέλουν τὸ ἐπικυρώσει παμψηφεί.

Ἐνῷ ὁ λόγος περὶ πολιτῶν Ἑλλήνων, δὲν ἐξαιροῦμεν ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν οὔτε τοὺς μὴ αὐτόχθονας ὁμογενεῖς μας, οἵτινες συνεπολέμησαν εἰς τὸ διάστημα τοῦ ἀγῶνος, καὶ ἔχασαν ἑπομένως τὰς ἑστίας καὶ τὴν περιουσίαν των διὰ νὰ συντελέσουν πραγματικῶς εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς κοινῆς πατρίδος, οὔτε ἐκείνους τῶν ἀλλογενῶν, οἱ ὁποῖοι, ὑπηρετήσαντες ἐντίμως τὴν Ἑλλάδα, ἤθελον ἀποφασίσει ν' ἀποκατασταθῶσιν ἐν αὐτῇ, ἀλλ' οὔτε καὶ τοὺς ὅσοι θελήσουν καὶ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα νὰ φέρουν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γῆν τὰς γνώσεις, τὰ προτερήματα, τὴν ὑπόληψιν καὶ τὰ χρήματά των.

Μ' ὅλον τοῦτο ὁ νόμος θέλει προσδιορίσει θετικώτερον πῶς θέλουν ἀποκτήσει οἱ καθυπαγόμενοι εἰς ἑκάστην τῶν εἰρημένων κατηγοριῶν πολῖται τό τε δικαίωμα τῆς ψήφου καὶ τὸ πρὸ τούτου ἀπαιτούμενον δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας.

Ἐλπίζομεν ὅτι θέλετε μᾶς κοινοποιήσει τὴν γνώμην σας περὶ τῶν προεκτεθειμένων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀνάγονται εἰς πολιτικὰς ἀρχὰς, καὶ ἐν τοσούτῳ θέλομεν ἀσχοληθῆ καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ νὰ προπαρασκευάσωμεν σχέδιον ψηφίσματος, λύοντος τὰ προβλήματα ταῦτα, καὶ θέλομεν τὸ καθυποβάλει εἰς τὴν ἐπίκρισίν σας.

Τῷ Κ. Δεζαρδίνῳ, παιδαγωγῷ εἰς Μόναχον.

Ναυπλίῳ, 20 φεβρουαρίου 1830.

Πιστῶς μοι ἐνεχειρίσθη παρὰ τοῦ Κ. Βάμβα τὸ γράμμα σας τῆς 26 νοεμβρίου, καὶ σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὰ ἐν αὐτῷ μηνυόμενα. Γράφουσι δέ μοι καὶ ὁ νέος Βότσαρης καὶ ὁ μέντωρ αὐτοῦ Χρῆστος, ἀμφότεροι διατεινόμενοι ὅτι κατὰ προσταγὴν τοῦ σεβαστοῦ αὐτοῦ εὐεργέτου ἐξῆλθεν ὁ Δημήτριος τοῦ παιδαγωγείου σας, ἑτοιμαζόμενος, καθὼς λέγουσι, νὰ κάμῃ σπουδὰς στρατιωτικάς. Ἀλλ' ἐγὼ τῷ ἀποκρίνομαι ὡς δεῖ, καὶ καλὸν μάθημα τῷ δίδω. Ἐνυπάρχει πως ἡ οἴησις εἰς τὸ αἷμα τῶν Ἑλλήνων νέων τε καὶ γερόντων, καὶ ἀγωνιζόμενοι νὰ θεραπεύσετε τοὺς μαθητάς σας ἀπὸ τῆς νόσου ταύτης, θέλετε προσθέσῃ εἰς τὰ ἄλλα περὶ τὴν Ἑλλάδα εὐεργετήματά σας καὶ τοῦτο νέον.

Μετὰ τὴν λῆψιν τοῦ γράμματός σας περιοδεύων τὰς νήσους, εὕρηκα δυνατὸν νὰ σᾶς προσφέρωμεν ἐν Σπέτσαις μίαν ἢ δύω μεγάλας καὶ καλλίστας οἰκίας, ἔνθα ἠδύνασθε νὰ καθίσετε ἀναπαυτικώτατα μετά τε τῶν ἤδη εὑρισκομένων ἐν τῷ σχολείῳ σας νέων Ἑλλήνων καὶ μεθ' ὅσων ἄλλων ἤθελαν σᾶς ἐμπιστεύσῃ ἐνταῦθα καὶ ἡ κυβέρνησις καὶ πολλαὶ οἰκογένειαι.

Ἡ νῆσος τῶν Σπετσῶν κεῖται ἐπικαιρότατα πρός τε τὴν Πελοπόννησον καὶ τὸ Αἰγαῖον, ἔχουσα καὶ τὸ κλίμα ὑγιεινόν· καὶ σχολεῖον ὡς τὸ ὑμέτερον ἤθελε τῇ φέρει μεγάλας ὠφελείας. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς τε καὶ τῆς γείτονος Ὕδρας καὶ τῶν ἄλλων νήσων, καὶ ὅλοι δὲ οἱ τῆς Ἑλλάδος πολῖται, ἐν ῷ διψῶσι νὰ δώσωσιν εἰς τὰ τέκνα των καλὴν ἀγωγήν, ἠθικήν τε καὶ φιλολογικὴν καὶ ἐπιστημονικήν, στεροῦνται διδασκάλων, καὶ μάλιστα διευθυντῶν· αἱ δὲ δαπάναι τῆς ἐπ' ἀλλοδαπῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπερβαίνουσι τοὺς πόρους ὄχι μόνον τῶν πατέρων ἀλλὰ καὶ τῆς κυβερνήσεως.

Ἂν λοιπὸν ὑμεῖς ἔλθετε εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθὼς καὶ συνελάβετε τούτου τὴν γενναίαν ἔννοιαν, φέροντες μεθ' ὑμῶν διδασκάλους καὶ

ὅλον τὸ ὑλικὸν εἰς βιβλία, χάρτας καὶ ἄλλα ἀναγκαῖα, τότε καὶ οἱ μαθηταὶ ἀπολαύσουσι τελείας εὐρωπαϊκῆς ἀγωγῆς, καὶ αἱ δαπάναι ἔσονται σύμμετροι πρὸς τοὺς πόρους τοῦ τόπου.

Καὶ δὴ ἂν ἐπιμένετε εἰς τὸν τοιοῦτον σκοπὸν, σᾶς παρακαλῶ νὰ προσέξετε εἰς τὰς ἐφέσεις τὰς ὁποίας σᾶς ἐκφράζω ἐν ὀνόματι καὶ ἐκ προσώπου τῶν σεμνοτάτων πολιτῶν τῆς Ἑλλάδος.

Σᾶς εἶπα ἀνωτέρω ὅτι αἱ Σπέτσαι, καλλίστας καὶ μεγάλας οἰκίας ἔχουσαι, εὐθηνὰ θέλουσι μᾶς παρέξῃ καταλληλότατον μέρος· ἀλλὰ καὶ παρὰ τῆς κυβερνήσεως θέλετε λάβῃ κατὰ τὸ εἰκὸς τὰς δυνατὰς εὐκολίας καὶ καταβολάς. Αὐτὴ θέλει φροντίσῃ ἐπίσης νὰ στείλῃ εἰς Τεργέστην πλοῖον ἐθνικὸν ἵνα σᾶς φέρῃ ἐνταῦθα μεθ' ὅλων τῶν ὑμετέρων, διδασκάλων καὶ μαθητῶν. Καὶ τέλος σᾶς ὑπόσχεται δαπάναις αὐτῆς δώδεκα ἢ δεκαοκτὼ μαθητὰς, εἴτε ἐκ τῶν τοῦ ὀρφανοτροφείου, εἴτε ἐκ τῶν παίδων τῶν ἐξαιρέτως συγκαταβαλόντων πατέρων ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν σᾶς προσκαλῶ νὰ μοὶ κοινώσετε λεπτομερέστατα τὰς παρατηρήσεις σας, ἐὰν σᾶς ἦναι δυνατὸν νὰ δεχθῆτε τὰς προτάσεις μου.

Ἵνα δὲ ἔχετε καὶ μέτρον τῆς δαπάνης ἑκάστου μαθητοῦ κατὰ τὰς τρεχούσας ἐνταῦθα τιμὰς τῶν πραγμάτων, σᾶς στέλλω συναπτομένην μικρὰν σημείωσιν τῶν δαπανωμένων εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κεντρικοῦ στρατιωτικοῦ σχολείου.

Περὶ τοῦ διδασκάλου θέλει σᾶς ἀποκριθῇ ὁ Κ. Μουστοξείδης, γνωρίζων ἐκκλησιαστικόν τινα ἄριστον, εὑρισκόμενον, νομίζω, ἐν Τεργέστῃ, τὸν ὁποῖον καὶ παραγγέλλω τὸν Κ. Μουστοξείδην νὰ παρακινήσῃ ἐκ μέρους μου νὰ λάβῃ ἀνταπόκρισιν μὲ ὑμᾶς.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 20 φεβρουαρίου 1830.

Ἔγραψά σοι, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, τῇ 3 φεβρουαρίου, καὶ σήμε-

ρον ἐξακολουθῶ, ἀποκρινόμενος πρὸς τὰ γράμματά σου τῶν 9 καὶ 22 ἰανουαρίου.

Αἱ πρεσβεῖαι ἃς ἐπρέσβευσας μετὰ τῆς εὐτολμίας καθαρᾶς καὶ μεγαλόφρονος γνώμης, δὲν ἠτύχησαν, καὶ περιμένω καθ' ὥραν τὰς 600,000 φράγκων, ἀγγελθείσας ἤδη εἰς Μοθώνην, ὡς ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος μοὶ γράφει.

Ἐφανέρωσά τοι διὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ γράμματός μου ὅτι ὁ κόμης Κ. Πανῖνος ἔλαβε μὲν τὰς 500,000, ἀλλ' ἔτι τὰς κρατεῖ, μὴ ἔχων διαταγὰς οὔτε παρὰ τῆς αὐλῆς του οὔτε παρὰ τοῦ Κ. Ποτσοδιβόργου.

Αἱ παρὰ σοῦ 100,000 φράγκων θέλουσι δοθῆ εἰς τὸ ταμεῖον, χρησιμεύσουσαι μόνον εἰς ἐμψύχωσιν τῆς γεωργίας, καθὼς θέλεις τὸ βεβαιωθῆ.

Οἱ πόροι δὲ οὗτοι οἱ προσελθόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς περὶ αὐτὴν ἀκαμάτου εὐνοίας σου θέλουσι βοηθήση τὴν κυβέρνησιν νὰ κρατήσῃ μέχρι τοῦ ἀπριλίου τὴν δημοσίαν διοίκησιν, τὴν εὐταξίαν δηλονότι καὶ ἡσυχίαν τοῦ τόπου.

Αἱ πρόσοδοι εἶναι ἔθος ἐνταῦθα νὰ ἐνοικιάζωνται τὸν μάρτιον, καὶ οἱ ἐνοικιασταὶ προπληρόνουσι τὸ ἓν τρίτον τῆς τιμῆς· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐμβαίνει συνήθως εἰς τὸ ταμεῖον μόλις μετὰ ἓξ ἢ ὀκτὼ ἑβδομάδας.

Μὲ τοῦτο τὸ ὀλίγον δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ φανῇ ἀκριβὴς καὶ πρὸς τοὺς στρατιώτας καὶ πρὸς τοὺς ναύτας; Δύναται νὰ ἐκτείνῃ βαθμιαίως τὴν κατασκευὴν τῶν τακτῶν στρατευμάτων, ὀλιγοστεύουσα συμμέτρως τὰ ἄτακτα; Δύναται ταὐτοχρόνως νὰ βοηθήσῃ τοὺς ναυτικοὺς τῆς Ὕδρας, τῶν Σπετσῶν, καὶ τῶν Ψαρῶν, ἵνα ἐπισκευάσωσι τὰ ἐμπορικά των πλοῖα, φθειρόμενα κατὰ τοὺς λιμένας;

Καὶ αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς κατέμαθον, περιοδεύσας οὔπω πάνυ πρώην διὰ βαρέος χειμῶνος τὰς νήσους ταύτας, ὅτι τὸ νὰ τὰς βοηθήσῃ ἡ κυβέρνησις, ὑπάρχει καὶ κατεπεῖγον καὶ ἀπαραίτητον.

Ἡ ἀπορία, καὶ ἔτι μᾶλλον, ἡ ἀργία ἱκανῶν χιλιάδων ναυτῶν, βάλλουσιν εἰς κίνδυνον τὰ μέγιστα τοῦ ἔθνους συμφέροντα. Πῶς νὰ μὴ δεχθῶσιν, οὕτως ἔχοντες, οἱ ναῦται τῆς Ἑλλάδος τὰς θέσεις καὶ

τὰ ὑπουργήματα τὰ ὁποῖα οἱ Τοῦρκοι τοὺς προσφέρουσιν εἰς τὸν ναύσταθμον τῆς Κωνσταντινουπόλεως; Πῶς νὰ ἀποποιηθῶσι τὰς ξένας σημαίας τὰς ὁποίας αἱ ἐμπορικαὶ καγγελαρίαι τῶν ἐν Κωνσταντουπόλει συμμαχικῶν πρέσβεων προσωρινῶς τοὺς προσφέρουσι; Ταῦτα δὲ δεχομένων αὐτῶν, ποῦ μένουσι πλέον εἰς τὸ ἑξῆς ἡ σημαία καὶ τὸ ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος;

Ταῦτα, οὐδὲ χρήζοντα ἀναπτύξεως, μὲ ἠνάγκασαν νὰ δώσω ἤδη 50,000 ταλλήρων εἰς τὰς κοινότητας τῶν τριῶν ναυτικῶν νήσων, ἵνα δυνηθῶσιν, ἐπισκευάζουσαι τινὰ τῶν πλοίων αὐτῶν, νὰ δώσωσιν ἔργον, ἄρτον, καὶ ἐλπίδας καλὰς εἰς τοὺς ναύτας των. Καὶ τὸ πρᾶγμα ἔφερε μὲν πρὸς ὀλίγον τινὰ ἀνακούφισιν· ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ. Ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ χορηγήσῃ περισσότερα πρὸς τὸ σῶσαι ὅλως τὸ ἡμέτερον ναυτικὸν ἀπὸ τῶν ἐπικειμένων κινδύνων· ἀλλὰ ποῦ νὰ τὰ εὕρῃ;

Ἂν τὸ τυπογραφεῖον μοὶ στείλῃ ἐν ὥρᾳ τοὺς νέους κανονισμοὺς τῆς ἡμετέρας τραπέζης, θέλεις τοὺς λαβῇ διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου, καὶ ἰδεῖ ποίας ἀσφαλείας προσφέρει ἡ κυβέρνησις εἰς τοὺς δανειστὰς τοῦ ἡμετέρου 8 τοῖς 100. Καὶ ἂν αἱ καταθέσεις ἔλθωσι κατὰ τὴν ἐλπίδα μου, τὰ τοῦ ναυτικοῦ θέλουσι κατασταθῆ ἐπὶ βάσεως ἐθνικῆς καὶ ὅλως ἐλευθέρας τῶν ἔξωθεν πολιτικῶν ἐπινοημάτων, ἐὰν ὅμως ἡ πολιτικὴ ἐκείνη προφανῶς δὲν ἀντικρούσῃ τὴν τῆς Ἑλλάδος θαλασσίαν τε καὶ ἐμπορικὴν σύστασιν.

Καὶ ὅσον μελετῶ τὸ ἐμβριθέστατον τοῦτο ζήτημα, τόσον ὀλιγώτερον καταλαμβάνω τὰ εἰς τοῦτο προσωρινὰ πολιτεύματα τῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν. Αὐταὶ προσφέρουσιν, ὡς καὶ ἀνωτέρω σοι εἶπα, εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν σημαίαν καὶ τὴν προστασίαν αὐτῶν ἐπὶ μεῖνας ἕξ, ἕως οὗ ἡ Πόρτα ἀσπασθῇ καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν καὶ τὴν σημαίαν αὐτῆς· ἀλλ' ἡ προσφορά, ἀντὶ νὰ ἀποταθῇ πρὸς τὴν καθεστῶσαν ἐν Ἑλλάδι κυβέρνησιν, ἐγένετο ἀμέσως πρὸς τοὺς ναύτας διὰ πολλῶν ὑποδεεστέρων πρακτόρων. Ποίας ὅμως προσφωνήσεις καθῆκον ἔκρινα νὰ ἀπευθύνω ὅπου δεῖ περὶ τούτου, βλέπεις εἰς τὰς στελλομένας ἐφημερίδας.

Καὶ ταῦτα καλὸν εἶναι νὰ γνωρίζῃς, ἵνα ἔχῃς ἀποκρίνεσθαι πρὸς τὰς ἐρωτήσεις. Ἀπουσῶν δὲ αὐτῶν, ἂς σιωπῶμεν, ἀφίνοντες νὰ λαλῶσι τὰ πράγματα.

Ἐκ τούτων πάντων εἰκάζεις, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, πόσον ἐναγωνίως περιμένω κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν σου τὰς εἰδήσεις καὶ περὶ τῆς ἐκβάσεως τῶν ἐν Λονδίνῳ διαπραγματειῶν καὶ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν τελευταίων σου ἀποπειρῶν πρὸς τὸ διαπράξαι τὸ δάνειον ἐκ μόνης τῆς ἐγγυήσεως τῆς Ῥωσσικῆς αὐλῆς.

Οὐδ' ἔπαυσα λέγων ὅτι, ἂν λόγῳ κρειττόνων συμφερόντων παρετείνοντο αἱ ἐν Λονδίνῳ διαπραγματεῖαι, ἡ ταχεῖα διάπραξις τοῦ δανείου μόνη ἠδύνατο νὰ κάμῃ ὑποφερτὴν τὴν παράτασιν· διότι τὸ δάνειον ἤθελε δώσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν δύναμιν ἠθικήντε καὶ ὑλικὴν, βοηθὸν εἰς τὸ προβιβάσαι περαιτέρω τὴν ἐπανόρθωσιν τοῦ τόπου καὶ προπαρασκευάσαι τὰς ὁδοὺς τῆς τελείας αὐτοῦ καταστάσεως.

Πῶς δὲ ἐκρίθησαν αἱ εὐλαβεῖς μου αὗται παραστάσεις, ἀγνοῶ. Μοὶ γράφουσι μόνον ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως τῇ 28 Ἰανουαρίου ὅτι οἱ τρεῖς ἀντιπρόσωποι τῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν κατέταξαν τοὺς ἱερεμιασμούς μου εἰς τὸ πρωτόκολλον, περιμένοντες τὰς ἀνωτέρας διαταγάς.

Σὺ πάλιν μοι ἀνήγγελλες, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, διὰ τοῦ γράμματός σου τῆς 22 ὅτι καθ' ὥραν ἐπεριμένοντο ἐκ Λονδίνου αἱ ἀξιωματικαὶ διακοινώσεις τῶν ἀποφάσεων τοῦ συνεδρίου. Καὶ ὅμως ἔκτοτε ἐπέρασαν πέντε ἀμέτρητοι ἑβδομάδες, καὶ οὐδεμίαν εἴδησιν λαμβάνω παρὰ σοῦ.

Λυπηραὶ εἶναι αἱ τοιαῦται χρονίσεις, καὶ λυπηρότεραι διότι ἡ κακοβουλία τινῶν τὰς μεταχειρίζεται ἀνέτως, βάλλουσα εἰς σκληρὰν δοκιμασίαν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους τὴν φιλησυχίαν καὶ γνῶσιν τοῦ θαυμαστοῦ τούτου ἔθνους.

Διαλαληταὶ εἰδήσεων, πολλάκις καὶ ἐκ τῶν ἐν ἀξιώματι, τῷ ἀναγγέλλουσι καθ' ὥραν ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰσάγεται ἐνταῦθα νέα τάξις πραγμάτων. Καὶ πρῶτον ὁ πρίγγψ τῆς Βάδης ἤρχετο

εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔπειτα ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος ἔφθασεν εἰς Μελίτην, καὶ σήμερον ὁ πρίγγιψ τοῦ Καρινιὰν ἔρχεται νὰ λάβῃ ἐνταῦθα τὴν κληρονομίαν τῆς βασιλείας τῆς Ἱερουσαλήμ.

Σὲ ἐρωτῶ, ποῖος ἄλλος τόπος ἤθελε μείνῃ εἰς στάσιν τόσον εἰρηνικὴν καὶ δυσωπητικὴν, ἀναδιδασκόμενος καθ' ἑκάστην μετά τινος αὐθεντίας ὅτι ἡ κυβέρνησις ὑπὸ τὴν ὁποίαν τέτακται, ἔπαυσε γεγονότως, καὶ ἄλλη ἔρχεται ἀντ' αὐτῆς;

Καὶ ὅμως καὶ ἡ εὐταξία ἔτι συμμένει ἐνταῦθα, καὶ ἡ ἡσυχία ὑπάρχει τελεία, καὶ οἱ καλοὶ χωρικοὶ, εὐλογοῦντες τὸν Θεὸν, ἐργάζονται τὴν γῆν των, καὶ τοὺς ὤμους ὑψοῦσιν ὑπὸ τῆς ἀπορίας ὅταν τινὲς ῥήτορες τοὺς παραινῶσι νὰ ἑτοιμασθῶσι διὰ τὴν μεγάλην μεταβολήν. Καὶ ἐκτὸς ἄρα ὀλιγίστων τινῶν ἀνθρώπων κακῆς συνειδήσεως (οἷοι εὑρίσκονται πανταχοῦ), ὅλοι οἱ λοιποὶ φυλάττουσι καὶ ἐπικρατύνουσι μάλιστα τὴν πίστιν καὶ τὸ σέβας ἅπερ εἰς τὴν ἐνεστῶσαν αὐτῶν κυβέρνησιν περιέθεσαν.

Οὕτω θεωρούμεναι αἱ ἀνόητοι φῆμαι ὅσας διέδωκαν καὶ εἰσέτι διαδίδουσι, καθιστῶσι δυσκολωτέραν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῶν συμμάχων. Ὁ τόπος οὗτος, καί τοι ἀκόμη ἄγριος, ἔχει ὅμως καὶ αὐτὸς τὴν κοινὴν αὐτοῦ γνώμην, μὴ ἀποδεχομένην τὴν τῆς βασιλείας ἐπίνοιαν, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον, ἄνακτα ξένον, βασιλεύσοντα ἄνευ προασφαλισμῶν· περιττὸν δὲ νὰ σὲ ἐξηγήσω τοὺς λόγους.

Ἔργον δὲ ὅμως πάσης ἀνάγκης καὶ πάσης δικαιοσύνης μοι φαίνεται τοῦτο, ὅπερ καὶ παρέστησα ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, ἵνα δηλαδὴ τὸ σχέδιον, ὁποῖον δήποτε περὶ τῆς καταστάσεως τῶν τῆς Ἑλλάδος παραδεχθῶσιν, ἐπειδὴ πρέπει νὰ ἐκτελεσθῇ παρ' αὐτῶν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων, κοινωθῇ καὶ εἰς αὐτοὺς, καὶ διατυπωθῇ ἐννόμως καὶ ἡ μετοχὴ αὐτῶν εἰς τὰς μετὰ τῆς Πόρτας διαπραγματείας ἐπὶ τοῦ σχεδίου τούτου.

Τί δὲ ἀπεφάσισαν καὶ περὶ τούτου, ἐπίσης ἀγνοῶ. Καὶ γενέσθω ὅ, τι τῷ Θεῷ δόξει.

Ἐγὼ δὲ γνησίως ἐκπληρώσας τὸ καθῆκον περὶ τοὺς σεβαστοὺς τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτας, περιμένω λοιπὸν, ἅμα φέρων, καθ' ὅσον

δύναμαι, καὶ τὸν σταυρόν μου, καὶ φέρων αὐτὸν ἀγογγύστως.

Ἂς μεταβῶμεν ἤδη εἰς μερικώτερα.

Τὰ νεογενῆ καταστήματά μου, τὸ ὀρφανοτροφεῖον, τὸ τυπικὸν σχολεῖον, τὸ στρατιωτικὸν, τὰ ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα, μοὶ φέρουσι καθ' ἑκάστην γενναίας παρηγορίας· ἤδη δὲ καταγίνομαι καὶ εἰς σύστασιν φροντιστηρίου ἐκκλησιαστικοῦ, καὶ ἑνὸς γεωργικοῦ ἢ προτύπου ἀγροκηπίου, διορίσας πρὸς τοῦτο μίαν ὡραίαν καὶ ἀξιόλογον γῆν κειμένην μεταξὺ Ναυπλίου καὶ Ἄργους. Τὰ ἀπὸ Γαλλίας ἐλθόντα ἄροτρα ἤδη καὶ ἐμβῆκαν εἰς χρῆσιν. Μένει δὲ νὰ κτίσωμεν τὸ οἴκημα, τὰς ἀποθήκας, τὰ ζωοστάσια, τὰ ἐργαστήρια, καὶ ν' ἀγοράσωμεν βόας.

Καὶ ἔφθασαν ἐν καιρῷ ῥητῷ αἱ παρὰ σοῦ 100,000 φράγκων, διότι ἐξ αὐτῶν θέλω λάβῃ τὰς 25 ἢ 30,000, τὰς ἀναγκαίας εἰς τὰς οἰκοδομὰς καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ζώων.

Ἐὰν δὲ τὸ πρότυπον τοῦτο εὐοδωθῇ, μέγιστον βῆμα γενήσεται πρὸς τὴν γεωργικὴν τοῦ τόπου βελτίωσιν· ὅπερ καὶ ἐλπίζω, ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε εὐχαριστοῦμαι ἀπὸ τὸν Κ. Παλαιολόγον.

Ἐδῶ μᾶς λείπουσι πρὸ πάντων μάστορες. Τάχα, ἂν ἀπέτεινα εὐλαβῆ αἴτησιν πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας ἵνα μᾶς δώσῃ ὀλίγους τόπους εἰς τὸ σχολεῖον τῶν τεχνῶν καὶ ἐργοχείρων, ἐγίνετο δεκτή; Γράψον μοι. Διότι ἂν κατωρθόναμεν νὰ βάλωμεν εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο μίαν δωδεκάδα νέων Ἑλλήνων, ἠθέλαμεν ἔχει εἰς τρία ἢ τέσσαρα ἔτη πρωτομάστορας νὰ διδάξωσιν ἄλλους εἴκοσι.

Ἐνταῦθα σοὶ περικλείω τέσσαρα γράμματα, ἓν πρὸς τὸν Κ. Ῥουγιέρην, δύω πρὸς τοὺς καθηγητὰς ***, καὶ ἄλλο πρὸς ἕνα Ζουριχαῖον. Καὶ τὸ μὲν τελευταῖον, εἶναι ἁπλῆ τις ἀπόκρισις, μηδενὸς περαιτέρω λόγου χρῄζουσα, περὶ δὲ τῶν δύω καθηγητῶν, πολλὴν χάριν μοι κάμνεις ἂν πληροφορηθῇς περὶ τοῦ διδασκαλείου μὲν τοῦ ἑνὸς, τῆς ἱκανότητος δὲ τοῦ ἄλλου. Διότι, ἂν περὶ τοῦ διδασκαλείου ἔχωσι καλὴν ὑπόληψιν οἱ κύριοι Λαστεΰριος καὶ Δεγεράνδος, θέλω στείλῃ τῷ καθηγητῇ μαθητὰς, καθ' ἃς μοι προτείνει συμφερούσας συμφωνίας· ὁμοίως, ἐὰν ὁ ἐν Βρυξέλλῃ καθηγητὴς ἦναι ἀνὴρ εὐϋπό-

ληπτος, καὶ δέχεται νὰ ἔλθῃ ἐδῶ ἐπὶ μισθῷ μετρίῳ, θέλω τὸν βάλῃ ἀμέσως εἰς τὸ τυπικὸν σχολεῖον Αἰγίνης. Ἐὰν, τελευταῖον, ὁ Ῥουγιέρης ἔχῃ κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰδημόνων τὴν ἱκανότητα περὶ ἧς μοι γράφει, καὶ δύνασαι νὰ μὲ βεβαιώσῃς περὶ τούτου, στεῖλον αὐτὸν, καὶ θέλω τὸν βάλῃ διδάσκαλον τῆς ἰχνογραφίας εἰς τὸ στρατιωτικὸν σχολεῖον, ἐργαζόμενον ἔξω αὐτοῦ καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικήν. Τόσον δύναμαι νὰ τοῦ κάμω. Θέλω δὲ τοῦ πληρώσῃ τὰ ἔξοδα τοῦ δρόμου, καὶ ἂν χρειασθῇ εἰς ἑτοιμασίαν του καὶ 2 ἢ 300 φράγκα, τὰ δέχομαι, καὶ σὲ παρακαλῶ νὰ τοῦ τὰ δώσῃς.

Μοὶ μένει νὰ σοὶ εἴπω ὀλίγα καὶ περὶ τῆς αἰωνίας πληγῆς τῶν Μαυρομιχαλαίων. Ὑπὲρ τοῦ νέου ἡ οἰκογένειά του, ἡ πάντοτε λαμβάνουσα ἐκ τοῦ πτωχοῦ μας ταμείου, δὲν θέλει νὰ κάμῃ τίποτε, λέγουσα ὅτι δὲν δύναται. Δὸς λοιπὸν αὐτῷ τὶ, καὶ ἂν πρέπῃ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, πλήρωσον καὶ τὰ χρέη αὐτοῦ καὶ τοῦ δρόμου τὰ ἔξοδα. Οὐδὲ φρονῶ ὅτι μένων ἐν Παρισίοις γίνεται καλλίτερος οὔτε διὰ τοὺς ἰδικούς του οὔτε διὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ δὲν δύναμαι νὰ τὸν κρατήσω περισσότερον.

Περαίνων τὸ μακρότατον τοῦτο γράμμα, ἐκ βάθους καρδίας σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὰ μεγάλα σου πρὸς τὴν δυστυχῆ καὶ καλὴν Ἑλλάδα ὑπηρετήματα, τά τε ἤδη γενόμενα καὶ τὰ ἐπεσόμενα.

Ὑστ. Ἐν τῷ σφραγίζειν τὸ παρὸν, λαμβάνω τὸ γράμμα σου τῆς 30 ἰανουαρίου. Ἀποκριθήσομαι τῷ Κ. Ῥικάρδῳ, ὅπως με ὁδηγεῖς.

Μετ᾽ ὀλίγας ἡμέρας θέλω σοι εἰπεῖ τὴν γνώμην μου περὶ τοῦ σχεδίου τοῦ Κ. Βαρβεζάτου. Νομίζω δ᾽ ἐν τοσούτῳ, καθὼς καὶ σὺ, ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι πρόωρον.

Θέλω βάλῃ νὰ σημειώσωσιν εἰς τὸν τρέχοντα λογαριασμόν μας ὅσας ποσότητας μὲ χρεόνεις, καὶ παύω καθικετεύων σε νὰ μοὶ γράψῃς ὅ,τι μάθῃς περὶ τῶν ἀπεράντων διαπραγματειῶν τοῦ Λονδίνου. Καιρὸς εἶναι πλέον νὰ ἀποφασίσωσι, καὶ νὰ μᾶς εἴπωσι τί ἐποβησόμεθα. Ἐγὼ δὲ ἔσομαι ὁμόλογος ἐμαυτῷ, οὐδὲ μεταβληθήσομαι.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ἐϋνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 24 φεβρουαρίου 1830.

Συνεχίζω σήμερον, ἀγαπητέ μου Ἐϋνάρδε, τὸ μακρὸν ἰδιαίτερον γράμμα ὅπερ σοι ἔγραψα πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν.

Παρασυνάπτω ἀντίτυπα τοῦ κανονισμοῦ τῆς τραπέζης, παρακαλῶν σε νὰ κάμῃς πάντα τρόπον νὰ μᾶς προμηθεύσῃς μετόχους. Ὁ σκοπός μου εἶναι, ἂν λάβω πόρους ἐκ τῆς τραπέζης, νὰ μεταχειρισθῶ, καθὼς σοι προέγραψα, τὸ πλεῖστον αὐτῶν εἰς ἐμψύχωσιν τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ.

Ἰδοὺ καὶ ἡ ἀπόκρισίς μου πρὸς τὸν Κ. Ῥικάρδον, ἐν ᾗ τὰ ζητήματα ἀφίνονται, ὡς προσυνεφωνήσαμεν, ἄκριτα.

Χάρις εἰς τὴν εὐνουστάτην φροντίδα σου, ἐξ ἧς δύναμαι σήμερον νὰ πληρώσω ἀκριβῶς τὰ εἴκοσιν ἄτακτα τάγματα.

Ὁ κόμης Κ. Πανῖνος, ὅστις πρῶτος ἔλαβε τὰς 600,000 φράγκων, θέλει μοι δώσῃ ὡς ἐπιβάλλον μέρος αὐτοῦ, τὸ χορήγημα τοῦ ἰανουαρίου καὶ τοῦ φεβρουαρίου, ἤτοι 400,000 φράγκα.

Τὰ πρὸς τὸν Κ. Ῥουὰν σταλέντα χρήματα, ἔφθασαν εἰς Νεόκαστρον, καὶ μετ' ὀλίγον ἔρχονται καὶ ἐνταῦθα. Τότε θέλει μοι δώσῃ, νομίζω, καὶ αὐτὸς τὸ μέρος αὐτοῦ διὰ τοὺς δύω παρελθόντα μῆνας, καὶ οὕτω θέλομεν ζήσῃ.

Ἐκ τῶν βοηθειῶν τούτων σπουδάζω νὰ προβιβάσω ἅμα καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν σχολείων καὶ ὅσα δυνατὰ νὰ τελέσω περὶ τὴν γεωργίαν.

Λάβε ἀντίγραφον τῆς πρὸς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Οἰκονομίας ἀξιωματικῆς ἐπιστολῆς μου περὶ τῶν παρὰ σοῦ 100,000 φράγκων. Ὅσα ἄλλα ἔχω σκοπὸν νὰ ἐνεργήσω, δὲν ἀναγγέλλω, ἵνα μὴ καταπλακωθῶ ὑπὸ τῶν αἰτήσεων.

Ἐδιάβασα τὸν λόγον τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω πλέον περὶ τῆς τελειώσεως τῶν περὶ Ἑλλάδος διαπραγματειῶν. Ποῖον δὲ αὐτῶν τὸ κεφάλαιον, ἀγνοῶ, οὐδὲ τολμῶ νὰ κρίνω.

Ἂν, καθὼς μοι ἔγραφες διὰ τῶν τελευταίων, τῷ ὄντι ὁ πρίγγιψ τοῦ Κοβούργου ἐξελέχθη παρὰ τῶν συμμαχικῶν αὐλῶν βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἔλθῃ εἰς Παρισίους, γράψον μοι τάχιον, σὲ παρακαλῶ, ἵνα ἐκπληρώσω τὰ πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα χρέη μου.

Εἰπὲ δὲ ἐν τοσούτῳ πρὸς αὐτὸν ὅτι τὸν καθικετεύω νὰ ἔλθῃ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀποφεύγων πᾶσαν ἐξωτερικὴν ἔμφασιν ἐξ ἧς γενήσεται ἐνταῦθα ἄχαρις καὶ δυσίατος αἴσθησις.

Ὅταν δὲ μάθω τὰς πρὸς τὴν Ἑλλάδα γενησομένας προτάσεις τῶν συμμαχικῶν αὐλῶν, τότε καὶ ἐγὼ θέλω τολμήσῃ νὰ γράψω πρὸς τὸν πρίγγιπα, ἐκφράζων αὐτῷ ἐν τελείᾳ συνειδήσει καὶ ἀπὸ ψυχῆς τὴν γνώμην μου περὶ πάντων, μάλιστα δὲ ὑποδεικνύων καὶ τὰς προφυλακὰς ὅσας πρέπει νὰ λάβῃ ἵνα καθίσῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εὔθετος εἰς τὸ βαστάσαι ἄνευ ἀψυχίας τὸ μέγα τῆς Ἑλληνικῆς βασιλείας βάρος.

Περισσότερα περὶ τούτου δὲν σοι λέγω, διότι στεροῦμαι τὰς ἀναγκαίας ἀφορμὰς καὶ εἰδήσεις.

Ἀνέγνωσα τὸ πρὸς σὲ γράμμα τοῦ Κ. Βαρβεζάτου(*), ἀλλ' ἐμμένω εἰς τὸ φρόνημα ὅτι ἀκόμη δὲν εἶναι καιρὸς νὰ παραδώσωμεν τὴν ἀνταπόκρισίν σου εἰς τοὺς συῤῥάπτας. Καὶ πάντως δὲν θέλω νεύσῃ νὰ συνεισφέρω εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ Κ. Βαρβεζάτου, ἐξ ἧς τὸ μὲν κοινὸν ἤθελεν ὑποθέσῃ ὅτι ὀργῶ νὰ τὸ διδάξω τὰς πράξεις μου, ἡ δὲ κακοβουλία τῶν ἐναντίων, ὅτι θέλω νὰ σκοτίσω τὸν διάδοχόν μου. Ἐπιθυμῶ νὰ μὲ κρίνῃ ὁ κόσμος ὄχι ἀπὸ γεγραμμένας συνηγορίας, ὁμοίας ἴσως μὲ τὴν ἱστορίαν ἣν ὁ Κ. Βαρβεζάτος προτίθεται νὰ τυπώσῃ. Λέγει δὲ ὅτι θέλει νὰ τὴν δημοσιεύσῃ πρὸς βοήθειαν τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' οἱ κόποι καὶ τὰ ἔξοδα τοῦ ἐκδότου καὶ τοῦ συντάκτου δὲν θέλουσι πληρωθῇ; Ἀρκοῦσι τόσα περὶ τῆς μικρᾶς ταύτης χρείας.

(*) Βιβλιοπώλου ζητοῦντος νὰ δημοσιεύσῃ τὴν ἀνταπόκρισιν τοῦ Κ. Εὐνάρδου μετὰ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος.

Θαυμάζω πῶς δὲν ἔλαβες μέχρι τῆς 30 ἰανουαρίου τὸ ἀπὸ 26 νοεμβρίου ἀξιωματικὸν γράμμα μου περὶ τοῦ τάγματος τοῦ Σωτῆρος, καὶ ἡ τοσαύτη ἀργοπορία ἀξίζει τινὰ προσοχήν. Ἡ διὰ Μοθώνης καὶ τῆς γαλλικῆς ταχυδρομίας ἐπιστολή μου περιεῖχε καὶ μίαν πρὸς τὸν Μαρσιάλην Μαιζῶνα, καὶ φρόντισον νὰ ξεκαθαρίσῃς τὸ περὶ τούτου.

Ὑστ. Πρέπει νὰ ἀποκριθῶ καὶ πρὸς τὴν πρότασίν σου περὶ τοῦ πρίγγιπος Σούτσου.

Καί τοι ἐπιθυμῶν νὰ τῷ δώσω ἀφορμὴν νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν Ἑλλάδα, δὲν δύναμαι νὰ τὸν διορίσω μόνον καὶ πρῶτον, διότι οἱ Ἕλληνες ἤθελαν ὑποπτεύσῃ ὅτι τῷ ἀναθέτω τὰ ἰδιαίτερά μου συμφέροντα, καὶ ὄχι τὰ ἰδικά των, καὶ μάλιστα εἰς τὴν παροῦσαν στιγμήν.

Ἀλλ' ἤδη περιμένομεν τὰ παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν κοινωθησόμενα πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, πρὸς τὰ ὁποῖα ἕπεται νὰ ἀποκριθῶμεν. Θέλει χρειασθῇ ἴσως νὰ στείλωμεν καὶ πρεσβείαν εἰς προϋπάντησιν τοῦ νέου ἀρχηγοῦ τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ἡ ὑπόθεσις δὲ τοῦ δανείου καὶ αἱ μετὰ τῶν δανειστῶν ἡμῶν διαπραγματεῖαι ἐνδέχεται ν' ἀπαιτήσωσι νὰ εὑρίσκωνται παρὰ σοὶ εἷς ἢ δύω Ἑλληνικοὶ ἐπίτροποι· αὐτὰ ὅλα δύνανται νὰ γείνωσι διὰ μιᾶς, καὶ τότε καὶ ὁ πρίγγιψ Σοῦτσος δύναται νὰ λάβῃ τὸ μέρος του καὶ νὰ καταταχθῇ εὐπρεπῶς.

Ταῦτα σοι γράφω ὡς ἐάν σοι τὰ ἔλεγον εἰς τὸ ὠτίον.

Τῷ Ἐκτάκτῳ Διοικητῇ Ὕδρας καὶ Σπετσῶν, καὶ τῷ Προσωρινῷ Διοικητῇ Αἰγίνης.

Ναυπλίῳ, 26 φεβρουαρίου 1830.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Γερουσίας ἡ διορισθεῖσα νὰ μᾶς παραστήσῃ ἔκθεσιν περὶ τῆς διανομῆς τῶν 50,000 διστήλων μεταξὺ τῶν τριῶν

νήσων, μᾶς ἀνέφερε τὴν γνώμην της, στηριζομένην ἐπὶ πραγμάτων δεομένων, ὡς φρονοῦμεν, καὶ περαιτέρω σκέψεως. Ἀλλ' ἡμεῖς ἵνα ἐπιταχύνωμεν ὅσον δυνάμεθα τὴν διανομὴν, ἀπεφασίσαμεν αὐτὴν κατὰ τὴν συναπτομένην ἐνταῦθα πρᾶξιν.

Παραγγέλλεσθε λοιπὸν νὰ γνωστοποιήσετε ἀμέσως ταῦτα πρὸς τὰς δημογεροντίας Ὕδρας, Σπετσῶν, καὶ Ψαρῶν, καὶ νὰ τὰς προσκαλέσετε νὰ συνέλθωσι καὶ σᾶς δώσωσι κατάλογον τῶν πολιτῶν τῶν ἐχόντων δικαίωμα εἰς ἀποζημίωσιν. Μαζὶ δὲ μὲ ὑμᾶς θέλουσι κάμη τὸν τοιοῦτον κατάλογον τῶν μὴ δυναμένων ἐπισκευάσαι ἀφ' ἑαυτῶν τὰ πλοῖα αὐτῶν, καὶ ὑμεῖς πάλιν μετ' αὐτῶν θέλετε συνδιατάξῃ τὴν διανομὴν τῆς ποσότητος τῆς προσδιωρισμένης εἰς ἑκάστην νῆσον.

Ὑπακούεται δὲ ὅτι, ὅσοι λάβωσι μέρος ταύτης τῆς μικρᾶς βοηθείας, θέλουσι τὴν μεταχειρισθῇ ἐξηρημένως ἢ εἰς διόρθωσιν τῶν βεβλαμμένων πλοίων των, ἢ εἰς κατασκευὴν μικροτέρων.

Ἡ κυβέρνησις δίδουσα τὴν πρώτην ταύτην βοήθειαν, μόνον ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ προμηθεύσῃ ἄνευ ἀναβολῆς ἔργον καὶ ἄρτον εἰς τοὺς ἀργοὺς καὶ ἀπόρους ναύτας. Ὅθεν καὶ τὸ γράμμα δι' οὗ θέλετε συστήσῃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς μέλλοντας λαβεῖν τὸ χορήγημα, ῥητῶς θέλει λέγει ὅτι ὁ προειρημένος ὅρος τῆς ἐπισκευῆς ἢ κατασκευῆς μετὰ πάσης ἀκριβείας θέλει ἐκπληρωθῇ.

Ἡμεῖς δὲ δεχόμενοι τὰς ὑμετέρας περὶ τούτου παραστάσεις, θέλομεν διατάττει τὰ δέοντα πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας ἐπιτροπὴν, ἵνα ἕκαστος λαμβάνῃ τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ μέρος(*).

Πρὸς τὸν Βαρῶνον Κύριον Ῥουάν(*).

Ναυπλίῳ, 1 μαρτίου 1830.

Ἡ κυβέρνησις ἐστοχάζετο πάντοτε ἐναντίον τῆς ἀξιοπρεπείας της

(*) Αἱ 50,000 διστήλων διεμοιράσθησαν οὕτω,· 25 000 εἰς τὴν Ὕδραν, 16,000 εἰς τὰς Σπέτσας, καὶ 9,000 εἰς τὰ Ψαρά.

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1830, 1 μαρτίου

τὸ νὰ ἀπαντᾷ πρὸς τὰς λοιδορίας, ὅσας ἀλλεπαλλήλως ὁ τῆς Σμύρνης Ταχυδρόμος δὲν παύει ἐξεμῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ κατὰ τῆς ἐνεστώσης αὐτῶν διοικήσεως. Ὁ ταχύτερον ἢ βραδύτερον τὴν ἀληθῆ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων ἀξίαν ἀνακαλύπτων χρόνος ἔμελλε μόνος αὐτὸς ν' ἀποδείξῃ τὸ αἰσχρὸν σύστημα τῆς ἀνοίας, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἐφημερὶς αὕτη ἐπροσπάθησεν ἐπιμόνως ν' ἀποπλανήσῃ τὴν δημόσιον δοξασίαν. Πᾶς τις σήμερον δύναται νὰ καταπεισθῇ ὅτι ὁ τῆς Σμύρνης ἐφημεριδογράφος ἀπὸ πάθος τυφλὸν ἐκτραχηλιζόμενος, ἢ ὄργανον γινόμενος ἀλόγιστον τῆς κακονοίας, κρίνει νόμιμα ὅλα τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων νομίζει, ὅτι δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὸν σκοπόν του συνιστάμενον εἰς τὸ νὰ συκοφαντῇ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ τὴν κυβέρνησίν του.

Μὴν ἀρκούμενος νὰ καταχωρῇ εἰς τὴν ἐφημερίδα του ψευδεῖς γνώμας καὶ ψευδῆ νέα, ἐδημοσίευσεν ἀρτίως διὰ τῶν ὑπ' ἀρ. 104 καὶ 105 φύλλων τῆς ἐφημερίδος του δύο λεγόμενα διατάγματα μηνολογούμενα, τὸ μὲν κατὰ τὴν 14 τοῦ δεκεμβρίου, τὸ δὲ κατὰ τὴν 10 (22) ἰανουαρίου, δυνάμει τῶν ὁποίων ἡ κυβέρνησις δῆθεν κατέστησε μυστικὸν ἐπαγρυπνήσεως δικαστήριον, ἢ κατ' ἄλλας λέξεις κριτήριον ἐξετάσεως.

Ἀναμφιβόλως, κύριε Ἀντιπρέσβυ, φρονεῖτε, ὡς καὶ ἡμεῖς φρονοῦμεν, ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἂν ἐσιωποῦσεν, ἤθελε προσκρούσει εἰς ὅλα της τὰ καθήκοντα. Αὕτη κηρύττει, ὅτι ὄχι μόνον τὸ εἰς τὰ ἄνω εἰρημένα δύο ἔγγραφα περιεχόμενον, ἡ μηνολογία των, ὁ τῆς ἐκδόσεώς των τόπος, εἰς ἕνα λόγον πᾶν ὅ,τι ἀποβλέπει ταῦτα, εἶναι πλαστὰ ὅλως διόλου, ἀλλὰ καὶ ὅτι ποτὲ αὐτὴ δὲν ἐπρόστρεξεν εἰς μέτρα παρόμοια μὲ ὅσα διαλαμβάνονται εἰς τὰ ἔγγραφα ταῦτα.

Ὁ ἐκδότης ἄρα τοῦ Ταχυδρόμου τῆς Σμύρνης κατέστη ἐγκληματίας λοιδοριῶν καὶ διαβολῆς, ἤτε πλαστουργήσας ἐπίσημα ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ποτὲ δὲν ὑπῆρξαν καὶ τὰ ὁποῖα δημοσιεύει ὡς ἐπαγγελματικά, ἤτε συγχωρήσας τὴν καταχώρησιν αὐτῶν τῶν ἐγγράφων εἰς τὴν ἐφημερίδα του χωρὶς νὰ βεβαιωθῇ προηγουμένως περὶ τῆς αὐθεντικότητός των.

Ἑπομένως ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νομίζει καθῆκόν της τὸ νὰ ἀπαιτήσῃ παρ' ὑμῶν, κύριε Βαρῶνε, νὰ πράξετε ὅπερ δύνασθε, ὥστε μετακαλεσθεὶς καὶ ἀπαχθεὶς ἐνώπιον τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν, ὁμολογήσει διὰ τῆς ἐφημερίδος του, καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον, τὸ ψεῦδος τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐγγράφων.

Θέλετε κρίνει ἀναμφιβόλως πρόσφορον τὸ νὰ γνωστοποιήσετε τὴν ἡμετέραν ἀπάντησιν πρὸς τὸν κύριον Κόμητα Δὲ Γυιλλεμινὸτ, στηρίζοντες αὐτὴν μὲ τὴν μαρτυρίαν σας καὶ μὲ τὸ εὐδιάθετόν σας.

Ἡμεῖς συγχρόνως παρακαλοῦμεν τοὺς κυρίους συναδελφούς σας νὰ εὐδοκήσωσι τὴν διακοίνωσιν τῶν ἐπ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα παρατηρήσεών των εἰς τοὺς ἐξοχωτάτους Πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Δέχθητε, κύριε Βαρῶνε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὑπερεγκρίτου ὑπολήψεώς μου.

Τῷ Συνταγματάρχῃ Κ. Εἴδεκῳ εἰς Ῥώμην.

Ναυπλίῳ, 13 μαρτίου 1830.

Οἱ δύω νέοι ἀρχιτέκτονες Κλεάνθης καὶ Σχυτάρτος ἐνεχείρισάν μοι τὸ ἀπὸ Ῥώμης φίλιον γράμμα σας, ἀλλ' ἐβράδυνα νὰ σᾶς ἀποκριθῶ διὰ τὰς περὶ ἐμὲ γνωστάς σας πολυμερεῖς φροντίδας καὶ ἀηδίας εἰς ἃς δαπανᾶται ὅλος μου ὁ καιρὸς καὶ διαδοκιμάζεται ἡ ὑπομονή μου. Οἱ νέοι ἀρχιτέκτονες ἐβάλθησαν ἤδη εἰς ἔργον, καὶ πάντως φανήσονται ἄξιοι τῆς εὐνοίας καὶ ὑπολήψεώς σας.

Χαίρω μανθάνων ὅτι ἡ ὑγεία σας ἱκανῶς ἐβελτιώθη. Καὶ ἡ ἐμὴ κρατεῖται, καί τοι ἡ διατριβὴ τοῦ Ναυπλίου δὲν τὴν ὠφελεῖ.

Τὰ καθ' ἡμᾶς τρέχουσιν ἐνταῦθα ὅσον ἐνδέχεται καλῶς. Μακραὶ μὲν ἀβεβαιότητες ἐσκέπασαν τὸ μέλλον τοῦ τόπου, πολλαὶ δὲ μηχανουργίαι, ἔμφυτοι σπουδαὶ τινῶν ἀνθρώπων, προάγονται ἐκ τῆς ἀδηλίας, ἀλλ' ὅμως ἡ ἡσυχία καὶ ἡ τάξις διατηροῦνται, καὶ εὔελπις

εἶμαι ὅτι ἡ μὲν Ἑλλὰς ἐντίμως θέλει διαπεράσῃ τὴν ἐνεστῶσαν κρίσιν, ἐγὼ δὲ θέλω ἀπαλλαχθῇ τέλος τῆς ἀνωτέρας τῶν δυνάμεών μου εὐθύνης.

Χαίρετε, ἀγαπητέ μου Συνταγματάρχα, καὶ πέπεισθε περί τε τῆς φιλίας μου καὶ τῆς περὶ τὸ λαμβάνειν γράμματά σας σπουδῆς μου.

Τῷ Κ. Λεβέῳ εἰς Κέρκυραν.

Ναυπλίῳ, 13 μαρτίου 1830.

Προχθὲς μόλις ἔλαβον, κύριε, τὸ πρὸς ἐμὲ γράμμα σας ἀπὸ 10 δεκεμβρίου, καὶ σπεύδω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω καὶ διὰ τὸν κόπον ὃν ἐλάβετε νὰ φροντίσετε περὶ τῶν παραδοθέντων εἰς ὑμᾶς βιβλίων παρὰ τοῦ Κ. Βερνέτου, καὶ δι᾽ ὅσα μὲ πληροφορεῖτε περὶ τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ μέλλοντος συστηθῆναι ἐκπαιδευτηρίου τῶν νέων Ἑλλήνων. Ἐλπίζω ὅτι ὁ Κ. Βιδόκος, φθάσας ἤδη, ὡς ὑποθέτω, εἰς Σύρον, θέλει μοὶ στείλῃ ἐκεῖθεν τὰ βιβλία, καὶ τότε θέλω γράψῃ πρὸς τὸν Κ. Βερνέτον.

Περὶ δὲ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου σᾶς λέγω ὅτι ἡ πεῖρα, ἄριστος ἐν πᾶσι διδάσκαλος, ἤδη κατέδειξεν εἰς ἡμᾶς τὰ ἄμουσα ἀποτελέσματα τῆς ἐπὶ ξένης τῶν νέων ἀγωγῆς, ὁπότε αὐτοὶ ἀποδημοῦσιν ἐν μικρᾷ ἡλικίᾳ ἀπὸ τῶν πτωχῶν αὐτῶν ἑστιῶν. Ἐπιστρέφουσιν οἱ τοιοῦτοι εἰς τὴν Ἑλλάδα τόσον ἀπεξενωμένοι τῶν ἠθῶν, τῆς γλώσσης, καὶ αὐτῆς τῆς θρησκείας τῶν πατέρων των, ὥστε, καὶ μάθησιν ἂν ἀπέκτησαν, βαρείας δυσκολίας εὑρίσκουσιν εἰς τὸ συνηθίσαι ἐκ νέου τὰ τῆς πατρίδος καὶ γενέσθαι ὁπωσοῦν ὠφέλιμοι εἰς αὐτήν.

Καλλίτερον λοιπὸν ἦτον ἂν οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος νέοι ἀπεδήμουν ἀπὸ τῆς γενεθλίας γῆς ἐν ἡλικίᾳ δεκατεσσάρων ἢ δεκαπέντε ἐτῶν, ἀφ᾽ οὗ σπουδάσωσιν εἰς τὰ ἐθνικὰ σχολεῖα, πρῶτον εἰς τ᾽ ἀλληλοδιδακτικά, καὶ ἔπειτα εἰς τὰ κεντρικά.

Ταῦτα δέ, καίτοι ἀρτιγενῆ, περιέχουσι σήμερον ἐπέκεινα τῶν

7,000 μαθητῶν, καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐλπίζω ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν θέλει διπλασιασθῇ καὶ ἴσως καὶ τριπλασιασθῇ ἐντὸς τοῦ τρέχοντος ἔτους.

Ἐκ τούτων δὴ τῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις μαθητῶν ἂν οἱ φρονιμώτεροι καὶ ἐπιμελέστεροι ἐστέλλοντο πρὸς ἀμοιβὴν νὰ τελειοποιήσωσι τὴν παιδείαν των ἐπ' ἀλλοδαπῆς, τότε ἀναμφιβόλως εὐωδοῦτο ἡ βαθμιαία μούσωσις (civilisation) τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἀπέβαινον ὅλως σύμφωνα πρὸς τὰς χριστιανικωτάτας βουλὰς καὶ φροντίδας τῶν μεγαλοψύχων φίλων αὐτῆς.

Ἐὰν ἄρα τὸ ἐκπαιδευτήριον περὶ οὗ μοι γράφετε τείνῃ εἰς τὸ δεχθῆναι μαθητὰς ἐπὶ τούτοις τοῖς ὅροις καὶ κατὰ τὸν προδειχθέντα τρόπον, μετὰ πάσης σπουδῆς καὶ χαρᾶς θέλω φροντίσῃ ὅπως ἐν καιρῷ καὶ τόπῳ ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων λάβωμεν τοὺς πεμφθησομένους ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν ἐν Λονδίνῳ φίλων σας μαθητάς. Εἰ δὲ μή, ἐγὼ δὲν θέλω λάβῃ οὐδεμίαν μετοχὴν εἰς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, μὴ δυνάμενος νὰ ἀναδεχθῶ εἰς τὴν συνείδησιν καὶ εὐθύνην μου σύστημα ἐκπαιδευτικὸν καταλῆγον εἰς τὸ νὰ ἀποεθνώσῃ καὶ διαφθείρῃ τὴν μερίδα τῆς νέας γενεᾶς αὐτὴν ἐκείνην, ἐφ' ᾗ μάλιστα ἡ Ἑλλὰς ἐλπίζει.

Ἂν ἦσθε λοιπὸν, κύριε, τῆς γνώμης μου, καὶ τιμήσωσιν αὐτὴν ἐπιψηφίζοντες καὶ οἱ ὑμέτεροι φίλοι, τότε εὐκόλως προσδιορίζομεν τὸν ἀριθμὸν τῶν σταλησομένων μαθητῶν, παραδεικνύοντες μάλιστα καὶ εἰς ποῖον ἐπιτήδευμα ἐπιθυμητὸν εἶναι νὰ τελειοποιηθῶσιν ἕκαστοι.

Διότι ἡ Ἑλλὰς κατὰ τὴν παροῦσαν πρώτην ἐποχὴν τῆς ἐπανορθώσεως αὐτῆς χρήζει κυριώτατα νὰ ἀποκτήσῃ ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτῶν αὐτῆς ἄνδρας ἱκανοὺς νὰ εἰσάξωσιν ἐνταῦθα τὰς τέχνας, τὰ ἐργόχειρα, τὰς ἐπιστήμας, καὶ τοὺς λόγους. Καὶ πρὸς ταῦτα, νομίζω, ἔπρεπε νὰ κατευθυνθῶσι καὶ οἱ εὐεργετικοὶ σκοποὶ τῶν φίλων σας ὅσοι εὐδοκοῦσι νὰ φροντίζωσι μεγαλοψύχως περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος.

Ἔστω δὲ παρ' ὑμῖν ἡ τοιαύτη μου διευκρίνησις, κύριε, μαρτύριον τῆς πολλῆς μου πρὸς τὴν ὑμετέραν διακοίνωσιν σπουδῆς.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 17 μαρτίου 1830.

Τὸ συναπτόμενον ἀξιωματικὸν γράμμα θέλει σοὶ δείξῃ ἐν μέρει, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, εἰς ποίας στενοχωρίας ἀγωνίζονται νὰ μὲ ρίψωσι. Τούτων ἡ μεγίστη ἤθελεν εἶσθαι βεβαίως ἡ χρηματικὴ ὑστέρησις, κατὰ τῆς ὁποίας καὶ ἐπικαλοῦμαι θερμῶς ὅλην σου τὴν σπουδὴν καὶ δραστηριότητα.

Ὁ Κ. Κόμης Πανῖνος ἀνήγγειλέ μοι ὅτι ὁ Μεγαλειότατος αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας παρήγγειλε πρὸς τὸ ἐνδεχόμενον τὸν ἐν Παρισίοις αὐτοῦ πρεσβευτὴν νὰ δώσῃ, εἰ ἀναγκαῖον, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν συμπληρωματικήν τινα καταβολὴν 400,000 φράγκων. Ἂν δυνηθῇς λοιπὸν νὰ λάβῃς ἄλλα τόσα καὶ παρὰ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπουργείου, τότε, σκεπάζοντες τὰ ἔξοδα τοῦ μαΐου καὶ ἰουνίου, δυνάμεθα νὰ προσμείνωμεν, ἄνευ φόβου ἀνατροπῆς καὶ ἀναρχίας, τὰς προσόδους τοῦ τόπου, τὸ δάνειον, ἢ κἂν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ τῆς Ἑλλάδος συμμαχικῶν ἀποφάσεων.

Ἡ σιωπὴ ὅμως τὴν ὁποίαν φυλάττουσι περὶ τῶν δύω τελευταίων, πολὺ αὐξάνει τὴν ἐπικειμένην δυσχέρειαν, καὶ ἐκβάσεις προετοιμάζει ὀλεθρίας μὲν εἰς τὸν τόπον, ἐναντιωτάτας δὲ καὶ εἰς τὰ συμφέροντα καὶ εἰς τὰς βουλὰς τῶν συμμάχων Δυνάμεων. Αὐτῶν οἱ πράκτορες παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει, καὶ αὐτοὶ στερούμενοι πάσης εἰδήσεως, ἔρχονται πρὸς ἐμὲ νὰ παρηγορηθῶσι, καὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ αἰνίγματος ζητοῦσι παρὰ τῆς γηραιᾶς μου πείρας. Ἐγὼ δὲ οὐδεμίαν ἔχω νὰ τοῖς δώσω, καί τοι οὐδαμῶς δύσκολόν μοι ἦτον νὰ εὕρω τοῦ αἰνίγματος τὸ κλειδίον.

Ἂν ἀληθεύῃ ὅτι ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος ἔφθασεν ἤδη εἰς Παρισίους, καθὼς λέγουσι, χαίρω, ἐλπίζων ὅτι κἂν διὰ σοῦ ἡ βασιλικὴ Ὑψηλότης του θέλει εὐδοκήσῃ ἴσως νὰ λάβῃ κοινωνίαν μετὰ τοῦ τόπου ὃν μέλλει νὰ κυβερνήσῃ.

Τὰ τελευταῖα σου γράμματα εἶναι τῆς 2 φεβρουαρίου. Στοχάσου μὲ πόσην ἀνυπομονησίαν προσμένω τὰ τοῦ μαρτίου!

Ἐνταῦθα τὰ πνεύματα εἶναι μὲν εἰς μέγαν βρασμόν, ἀλλ' ἡ ἡσυχία καὶ ἡ τάξις εἰσέτι φυλάττονται, καὶ ἐγὼ διατελῶ βαθμιαίως εἰσάγων εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς διοικήσεως τὰς βελτιώσεις τὰς ἐψηφισμένας ὑπὸ τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως. Τὸ ἔμπεδον δὲ καὶ γαλήνιον τῆς τοῦ καθήκοντος πράξεως, συσφίγγουσιν ἔτι μᾶλλον τὴν μεταξὺ τῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ ἔθνους πιστοτάτην οἰκείωσιν, καὶ τὰς ἐπιβολὰς τῶν ὀλιγίστων κακοπραγμόνων ἀποματαιοῦσιν, ὅσοι ἤλπιζον ἴσως ἐπὶ τῆς παρούσης περιστάσεως νὰ τὴν παραλύσωσιν. Ἤλπιζον καὶ ἀκόμη ἐλπίζουσι νὰ κουράσωσι τὴν ὑπομονήν μου καὶ νὰ μὲ καταφέρωσιν ἢ εἰς ἔργα χαλεπὰ ἢ εἰς παραίτησιν, πρὶν φθάσω νὰ παραδώσω τὴν θέσιν μου ἐντίμως τε καὶ ἐννόμως. Ἀλλ' οὔτε ἐπέτυχον οὔτε θέλουσιν ἐπιτύχῃ, εἰμὴ ἀνίσως τὸ θέλωσιν αἱ συμμαχικαὶ Αὐλαί· καὶ τοῦτο θέλει φανῆ, ἂν σιωπήσωσιν ἐπὶ μακρότερον, καὶ ἂν ἀποποιηθῶσι τὰς χρηματικὰς βοηθείας τὰς ὁποίας ζητῶ μέχρι τῆς διαπράξεως τοῦ δανείου.

Τῷ Ναυάρχῳ Μιαούλῃ.

Ναυπλίῳ, 18 μαρτίου 1830.

Ἀγαπητέ μου Μιαούλη, ἐβράδυνα νὰ ἀποκριθῶ εἰς τὸ γράμμα σας τῆς 8 μαρτίου, διότι ἤλπιζα νὰ σᾶς φέρω αὐτὸς τὴν ἀπόκρισίν μου εἰς Πόρον. Βλέπων ὅμως ὅτι δὲν δύναμαι νὰ ἐξέλθω τοῦ Ναυπλίου ἀκόμη τινὰς ἡμέρας, σᾶς γράφω ἵνα μὴ σᾶς ἀφήσω ἀνήσυχον περὶ τῆς ὑποθέσεώς σας. (*) Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ πιστεύσετε καὶ

(*) Ὁ ναύαρχος Μιαούλης ἐζήτει θέσπισμα τοῦ Κυβερνήτου καὶ τῆς Γερουσίας, παραχωροῦν εἰς αὐτὸν καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους του ὡς ἰδιοκτησίαν τὴν Γλυκιάν, ἐθνικὴν γῆν τὴν ὁποίαν ὁ υἱός του εἶχεν ἤδη ἀρχίσῃ νὰ ἐξεργάζεται. Ἀλλ' ἡ Γερουσία δὲν συγ-

πάλιν ὅτι ἡ ὑπόθεσίς σας εἶναι ἰδική μου, καὶ ὅτι θέλω νομίσῃ ἀτιμίαν εἰς τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς ζωῆς μου, ἂν ἡ αἴτησίς σας δὲν τελειώσῃ πρὸς πλήρη καὶ αἰωνίαν θεράπευσιν καὶ ὑμῶν καὶ τῶν τέκνων σας καὶ τῶν ἀπογόνων σας. Μείνατε λοιπὸν ἥσυχοι.

Ἐκ τῶν φημιζομένων ἐμάθετε βέβαια ὅτι ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος ἀπεφασίσθη. Ἔλαβον δὲ καὶ ἐγὼ ἔκ τε Κωνσταντινουπόλεως καὶ Λονδίνου καὶ Παρισίων πολλὰς ἰδιοπίστους πληροφορίας περὶ τούτου. Καὶ οἱ παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει πράκτορες τῶν ξένων Αὐλῶν ἔλαβον καὶ αὐτοὶ τὰς τούτων διαταγάς, καὶ δὴ οἱ κύριοι Πανῖνος καὶ Δώκινς περιμένουσιν ἐνταῦθα τὸν Κ. Ρουάν, ἵνα ὁμοῦ κοινώσωσιν ἀξιωματικῶς πρὸς ὑμᾶς τὰς πράξεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου. Πρὸς τὸ παρὸν λοιπὸν δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω περισσότερα, διότι μόνον ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν διακοινώσεων θέλω δυνηθῇ νὰ κρίνω περὶ τῶν προκειμένων. Φρονῶ δὲ ὅμως ὄχι χαρίεντα περὶ αὐτῶν, βλέπων ὅτι, ἐν ᾧ θέλουσι νὰ μᾶς κάμωσι καλὸν καὶ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ἀνεξαρτησίαν μας, τὸ κάμνουσι μὲ τρόπον, εἰς ὅλους πειρακτικόν. Καὶ καταπιέζομαι μὲν τὴν ψυχήν, ἀναψυχοῦμαι δὲ πάλιν, πρώτιστα μὲν ὑπὸ τῆς ἐλπίδος μου εἰς τὴν θείαν ἀντίληψιν, ἔπειτα δὲ ὑπὸ τῆς στερεᾶς μου ἀποφάσεως εἰς τὸ ἐκπληρῶσαι καὶ ἀκολούθως τὰ χρέη μου ἀξίως τῆς εἰς ἐμὲ πίστεως τοῦ ἔθνους, καὶ τέλος ὑπὸ τῆς καλῆς διαθέσεως ἣν δεικνύει ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ὁ νέος αὐτῆς ἡγεμών. Ταῦτα, ἀγαπητέ μου Μιαούλη, ἐν βραχυλογίᾳ περὶ τῆς παρούσης ἡμῶν καταστάσεως, τὰ ὁποῖα σᾶς γράφω ἵνα καὶ ὑμεῖς τὰ κοινώσετε εἰς τοὺς συμπατριώτας σας, τοὺς ὑπηρετοῦντας ὑπὸ τὰς προσταγάς σας εἰς τὸν ναύσταθμον καὶ εἰς τὸ ναυτικόν.

κατετίθετο εἰς τὴν παραχώρησιν, καὶ ὁ Κυβερνήτης μόλις τὴν κατέπεισε διὰ τῆς μεσιτείας τοῦ ἀδελφοῦ του Αὐγουστίνου. Καὶ ὁ μὲν ναύαρχος Μιαούλης ἀπέλαβε τέλος ὅ,τι ἐζήτει· ποίαν δὲ εὐγνωμοσύνην ἀπέδωκεν εἰς τὸν Κυβερνήτην καὶ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ἐφάνη ἔπειτα.

Τῷ Ἀντισυνταγματάρχῃ Κ. Ῥαΐκῳ, Φρουράρχῳ Πατρῶν.

Ναυπλίῳ, 20 μαρτίου 1830.

Μόλις ἔχω καιρὸν νὰ σᾶς εἴπω, ἀγαπητέ μου Ῥάϊκε, ὅτι ἔλαβον τέλος τὴν ἀξιωματικὴν διακοίνωσιν τῶν βουλευμάτων τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, κομισθέντων πρὸς τὸν κόμητα Κ. Πανῖνον διὰ τοῦ κόμητος Κ. Ἀλωπαίου. Τὰ ἔλαβον δὲ καὶ οἱ κύριοι Δώκινς καὶ Ῥουὰν, καὶ ἔρχονται καὶ οὗτοι ἐνταῦθα ἵνα μοι τὰ διαγγείλωσιν ἐν ὀνόματι τῶν αὐλῶν των, καὶ σκεφθῶσι μετ' ἐμοῦ περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφασισθέντων. Τὸ ὅλον δὲ τῶν ἀποφάσεων ἱκανῶς πληροῖ τὰς δικαίας ἐφέσεις τῆς Ἑλλάδος, καθὼς θέλω σᾶς πληροφορήσῃ λεπτομερέστερον ὅταν φθάσω νὰ ἀναγγείλω εἰς τὸ ἔθνος τὸν ἄνωθεν καταβαίνοντα ἐπ' αὐτὸ κλῆρον τοῦ μέλλοντος, καὶ λάβω καὶ καιρὸν περισσότερον. Εὐθὺς δὲ ὅμως τοῦτο πρέπει νὰ σᾶς μηνύσω ὡς σπουδαιότατον, ὅτι ὁ ἄναξ ὁ κοινῇ ψήφῳ τῶν συμμάχων Αὐλῶν κληθεὶς ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, ὁ πρίγγιψ, λέγω, Λεοπόλδος τοῦ Κοβοῦργ, μοὶ ἔγραψεν ἰδίᾳ, ζητῶν παρ' ἐμοῦ ὑπόσχεσιν ὅτι καὶ μετὰ τὴν γενομένην μεταβολὴν θέλω ἐμμείνῃ ὑπηρετῶν τὴν Ἑλλάδα. Θέλω δὲ τῷ ἀποκριθῇ ὡς ὀφείλω, πρόθυμος ὢν τῷ ὄντι νὰ ὑπηρετήσω ἐν ὅσῳ ἔχω δυνάμεις. Οὐδ' ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα μόνον ἵνα ζητήσω θέσιν, καὶ μάλιστα τὴν πρώτην, ἀλλ' ὑπήκουσα εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ πρόσκλησιν τοῦ ἔθνους, μόνον ἵνα συντελέσω ἐξ ὅλης μου τῆς ἰσχύος εἰς τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ἐπανόρθωσιν. Τοιοῦτος καὶ ἦτον καὶ μένει ὁ σκοπός μου. Ἐὰν λοιπὸν διὰ μόνου τοῦ ἐκλεχθέντος παρὰ τῶν συμμάχων Δυνάμεων ἄνακτος δυνάμεθα νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν ῥηθέντα σκοπὸν, ἐγὼ πρῶτος τὸν ἀποδέχομαι, καὶ μέγα χαίρω. Περισσότερα δὲν σᾶς λέγω σήμερον, ἀλλὰ τὰ ὀλίγα ταῦτα ἀρκοῦσιν, ἵνα ἔχετε νὰ εἴπητε τὰ δέοντα πρὸς τοὺς πολίτας ὅσοι ἐνδέχεται νὰ ἔλθωσι νὰ σᾶς ζητήσωσι νέα καὶ ἐξηγήσεις.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ Βασιλικῷ πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ναυπλίῳ, 25 μαρτίου 1830.

Πρίγγιψ, ἡ Θεία πρόνοια δὲν ἐγκαταλείπει τὴν Ἑλλάδα. Μαρτύριον δὲ νέον ἡ μεγαλοψυχία μεθ' ἧς ἡ ὑμετέρα Βασιλικὴ ὑψηλότης ἐπροστάτευσε τὰ νόμιμα αὐτῆς συμφέροντα ἐν ᾧ ἐγίνετο ἡ περὶ αὐτῶν κρίσις. ὅθεν καὶ τὸ γράμμα δἰ οὗ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ ὑψηλότης μ' ἐτίμησεν ἀπὸ 16 (28) φεβρουαρίου, (*) παρέχει εἰς

(*) Γράμμα τοῦ Ὑψηλοτάτου βασιλικοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου τοῦ Σαξωνοκοβούργου πρὸς τὸν κόμητα Καποδίστριαν.

Οἴκῳ Μαλβερουγείῳ, $\frac{16}{28}$ φεβρουαρίου 1830.

Ἀγαπητέ μου Κόμη, ὀλίγα τινὰ σᾶς γράφω σήμερον, μηνύων ὅτι μετὰ πολλὰς δυσχερεῖς διαλέξεις ἐδέχθην τὴν παρὰ τῶν συμμάχων Δυνάμεων προσφερθεῖσαν μοι ἐντιμοτάτην ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀφ' οὗ τὰς παρεκάλεσα νὰ δώσωσι καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ψῆφον περὶ τῆς ἐκλογῆς μου, καὶ δὲν εἰσηκούσθην. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι, ὅταν αἱ διαπραγματεῖαι γείνωσι γνωσταὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας, θέλουσιν ὁμολογήσῃ ὅτι δὲν ἠμέλησα νὰ θηρεύσω τὴν εὐγνωμοσύνην των ὅσον ἠδυνήθην,

Ἂν ἀπεσκόπουν μόνον πρὸς τὰ ἐμαυτοῦ, ἤθελα ἐπιμείνῃ ζητῶν συνθήκας λαμπροτέρας, ἢ δὲν ἐδεχόμην· ἀλλ' ἐθυσίασα πᾶσαν πρόνοιαν ἰδίου συμφέροντος, φοβούμενος μὴ ῥίψω καὶ πάλιν τὸ Ἑλληνικον ζήτημα εἰς τὸ πρότερον χάος.

Ὑμεῖς, ἀγαπητέ μου Κόμη, γνωρίζετε τὴν ἀρχαίαν μου πρὸς ὑμᾶς φιλίαν, οὐδ' ἔχω τι νὰ σᾶς εἴπω περὶ αὐτῆς νεώτερον. Ἀλλ' ὀφείλω σήμερον νὰ σᾶς ὁμολογήσω τὴν ἐλπίδα ἣν ἔχω ὅτι τοὺς γενναίους ὑμῶν καὶ λυσιτελεστάτους ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος δὲν θέλετε διακόψῃ καὶ μετὰ τὴν νέαν ταύτην τῶν πραγμάτων μεταβολὴν, καὶ διὰ τῶν συμβουλῶν καὶ τῆς εἰδημοσύνης σας θέλετε μὲ παρασταθῆ εἰς τὴν δύσκολον σταδιοδρομίαν μου. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μένετε καὶ μέχρι τῆς ἀφίξεώς μου πηδαλιουχοῦντες τὸ σκάφος τῆς πολιτείας, τὸ ὁποῖον πολλάκις ἐσώσατε ἀπὸ τοῦ ναυαγίου. Πρὸς τοῦτο ἂν χρειάζεται παραγγελία τυπικωτέρα καὶ κανονικωτέρα, θέλω σᾶς τὴν στείλῃ ὅσον ἔνεστι τάχιον· ἀλλ' ἐντοσούτῳ καὶ τὴν παροῦσαν ἔχετε, παρακαλῶ, ὡς ῥητὴν, καὶ πρὸς πάντας, ὡς δεῖ, μεταδώσατε. Αὐτόσε δὲν δύναμαι νὰ ἔλθω ταχέως, διότι ἔχω πολλὰς ἰδιαιτέρας ὑποθέσεις νὰ βάλω εἰς τάξιν. Σᾶς παρακαλῶ ὅμως νὰ μοὶ δώσετε γνῶσιν τῶν πραγμάτων ταχύτερον· πρὸς ὃ καλὸν ἦτον νὰ μοὶ ἐστέλλετε

τὴν Ἑλλάδα τὰ ἀσφαλέστατα περὶ τοῦ μέλλοντος ἐχέγγυα, τὸ μὲν, ἐκ τῶν ἀγώνων οὓς ἠγωνίσθητε πρὸς ἐπέκτασιν τῶν ὁρίων, τὸ δὲ, διότι ᾐτήσατε καὶ τὴν συμμετοχὴν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ αὐτῆς ἄνακτος.

Τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου καὶ αἱ συμπληρωματικαὶ αὐτοῦ πράξεις ἐν ποίῳ τύπῳ μέλλουσι νὰ διακοινωθῶσι πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, ἀγνοῶ. Ἀλλ' ὅσον εἰκάζω ἐκ τῶν μερικωτέρων ἐντεύξεών μου μετὰ τῶν προσέδρων τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν, αὐτοὶ ζητοῦσι τὴν ἀπαρέγκλιτον ἐκτέλεσιν τῶν εἰς αὐτοὺς προστεταγμένων, οὐδεμίαν διαπραγματείαν δεχόμενοι οὔτε σκέψιν περὶ τῶν τύπων καθ' οὓς τὰ ἀποφασισθέντα παρὰ τῶν Δυνάμεων πρέπει νὰ βαλθῶσιν εἰς πρᾶξιν.

Ἐὰν ὅμως ἡ ὑμετέρα Βασιλικὴ ὑψηλότης κλίνῃ νὰ ῥίψῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τὰ ψηφίσματα τῆς ἐν Ἄργει ἐθνικῆς συνελεύσεως, τῶν ὁποίων συνάπτω ἐνταῦθα τὴν συλλογὴν, θέλει ἰδεῖ (ψηφίσματι α'· ἄρθρῳ γ'.) ὅτι εἰς ἐμὲ δὲ συγχωρεῖται νὰ συμφωνήσω ἐν ὀνόματι καὶ ἐκ προσώπου τῆς Ἑλλάδος οὐδὲν συμφώνημα ἀναφερόμενον εἰς τὰς περὶ ὧν λόγος ἐκδιαθέσεις (arrangements définitifs) εἰμὴ ἀφ' οὗ οἱ πληρεξούσιοι αὐτῆς ἀντιπρόσωποι σκεφθῶσι καὶ ἐπικυρώσωσι τὰ πάντα.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ τρόπος καθ' ὃν ἡ ἐν Ἄργει συνέλευσις ἐθεώρησε τὴν συνθήκην τῆς 6 ἰουλίου διαφέρει οὐσιωδῶς τῆς περὶ αὐτῆς κρίσεως τῶν ὑψηλῶν Δυνάμεων, τῆς ἐμφαινομένης εἰς τὰ κατὰ φεβρουάριον μεταξὺ αὐτῶν διομολογούμενα· ἐπειδὴ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, καὶ πολλὰ προσλιπαρήσασα, οὐδόλως ἐκλήθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὰς νεκρὰς διαπραγματείας, πῶς δύναται νὰ δεχθῇ τὸ κε-

---

πιστόν τινα γραμματέα, κομίσοντα καὶ τὰς ἐπιστολάς σας καὶ χρησιμεύσοντά μοι εἰς τὰς Ἑλληνικὰς γραφάς.

Ἄλλην ἡμέραν θέλω σᾶς γράψῃ ἐκτενέστερον. Παυόμενος δὲ σᾶς προσφέρω τὸ βεβαίωμα τῆς διαφερούσης μου ὑπολήψεως καὶ τῆς εἰλικρινεστάτης φιλίας μεθ' ἧς καὶ διατελέσω ὤν, κτλ.

Λεοπόλδος.

φάλαιον αὐτῶν, χωρὶς νὰ ζητήσῃ πρότερον τὴν συγκάλεσιν τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, ὑποκειμένη, ἄλλως, νὰ κατηγορηθῇ ὅτι κατεπάτησε τοὺς ὅρκους, τὸ ἀξίωμα, καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἔθνους; Διότι οἱ πληρεξούσιοι καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, συνελθόντες εἰς ἐθνικὴν ὁμήγυριν πρὸς τὸ ἀκοῦσαι τὰς πράξεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, ἤθελαν εὑρεθῇ ὡς πρὸς τὴν περὶ ὁρίων ἀπόφασιν εἰς διάνδιχόν τινα καὶ δεινὴν ἀνάγκην, ἢ νὰ παραβῶσι τὰ ἱερώτατα περὶ τοὺς ἐντολεῖς αὐτῶν καθήκοντα, ἢ νὰ λείψωσιν ἀπὸ τὰ ὀφειλόμενα λόγῳ δικαιοτάτης εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς σεβαστοὺς τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτας.

Ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὅμως τῶν καθηκόντων βαθυτάτης αἰσθήσεως ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις ἤθελε δεχθῇ μετ' εὐγνωμοσύνης τὰς ἄλλας διατάξεις καὶ κατασφαλίσεις ἀγαθῶν πολυτίμων, τὰς παρὰ τῶν εὐεργετῶν ἐρχομένας, καὶ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης τότε ἤθελεν ὑπερευφρανθῇ καλουμένη παρὰ τῆς ὁμοθύμου καὶ πανεόρτου ψήφου ἐθνικῆς συνελεύσεως εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἑλληνικῆς ἀνακτίσεως ὑπὸ νόμους τῶν ὁποίων τὰς βάσεις ἡ ἐν Ἄργει συνέλευσις προεθέσπισεν. Ἐπὶ δὲ τῶν παρόντων, καὶ δι ὅσα προεξέθεσα, καὶ διὰ τὸν τρόπον ὅλως καθ' ὃν αἱ Δυνάμεις ἀπεφάσισαν νὰ ἐκτελέσωσι τὰ δόξαντα, ἀναγκάζομαι νὰ ἀποκριθῶ ἀμέσως πρὸς τὰς γενησομένας μοι διακοινώσεις, χωρὶς νὰ συγκαλέσω συνέλευσιν. Ἀναγγελῶ λοιπὸν πρός τε τὴν Γερουσίαν καὶ πρὸς τὸ ἔθνος τὰ ἀναπόδραστα αἴτια τῆς τοιαύτης μου βαρυευθύνου διαγωγῆς, τῆς ὁποίας μέτοχος ἔσται, ἐλπίζω κἂν, καὶ ἡ Γερουσία, καθὼς μετέχει καὶ τῆς πληρεστάτης μου πίστεως εἰς τὴν ἐλευθέριον καὶ γενναίαν τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος προαίρεσιν, σαφέστατα ἐκπεφρασμένην ἐν τῷ τῆς 16 (28) φεβρουαρίου γράμματι. Εἰς τὸν κόλπον ἄρα ὑμῶν, πρίγγιψ, οἱ Ἕλληνες θέλουσι πλέον καταθέσῃ τὰς ἐφέσεις αὐτῶν· καὶ ὑμεῖς μετὰ χάριτος αὐτὰς εἰσακούοντες, θέλετε τοὺς δείξῃ ὅσην καὶ οἵαν εὐδαιμονίαν αἱ Δυνάμεις τοῖς παρεσκεύασαν, προβιβάζουσαι αὐτοὺς εἰς βαθμὸν ἐλευθέρου καὶ αὐτονόμου ἔθνους.

Τοσοῦτον δὲ περισπούδαστον ἔχω νὰ προϋποβάλω εἰς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα τὴν αἵρεσιν τῆς πολιτείας μου, ὥστε σᾶς

δίδω λόγον αὐτῆς καὶ πρὶν ἀκόμη λάβω τὰς ἀξιωματικὰς διακοινώσεις τῶν κυρίων Προσέδρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ πρὶν ἀπευθύνω καὶ πρὸς τὴν Γερουσίαν ἐπὶ τῶν περιεστώτων πραγμάτων διάγγελμα. Τοῦτο τὸ χρέος ἐκτελέσω, ἐλπίζω, μετ' ὀλίγας ἡμέρας, καὶ τότε καὶ ἡ Γερουσία θέλει εὐλαβῶς ἀναφέρῃ πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα τὰς ἐφέσεις τοῦ ἔθνους· ἡ δὲ πρὸς αὐτὴν ἀπόκρισις τοῦ ἄνακτος, ἀπὸ τοῦ νῦν πέποιθα ὅτι θέλει διαλύσῃ πᾶσαν ἀμφιβολίαν, καὶ ὅλας τὰς γνώμας θέλει καθησυχάσῃ καὶ ὅλας τὰς καρδίας θέλει ἀνοίξῃ εἰς γενναιοτάτην καὶ εἰλικρινεστάτην περὶ τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα ἀφοσίωσιν.

Περὶ τῆς κενώσεως τῆς Εὐβοίας καὶ Ἀττικῆς, ὅσην σπουδὴν καὶ ἂν καταβάλωσιν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεις τῶν τριῶν Δυνάμεων, ἀμφιβάλλω ὅτι θέλει κατορθωθῆ τόσον ταχέως ὅσον πιστεύουσιν οἱ παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει καθεστῶτες πρόσεδροι τῶν Αὐλῶν. Διότι καὶ ἂν ἐκδώσῃ ἡ Πόρτα τὰ ἀναγκαῖα φερμάνια, πάλιν εἶναι πιθανώτατον νὰ ἀντιτάξωσι πρὸς αὐτὰ ὅ,τε Ὀμὲρ Πασᾶς καὶ ὁ φρούραρχος τῶν Ἀθηνῶν πολλὰς δυσκολίας καὶ ἀναβολάς. Ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχῃ, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ προέλθωσι πολλαὶ ταραχαὶ καὶ ἀταξίαι καὶ ἐκ τῆς ἀπολείψεως τῶν κατεχομένων σήμερον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μερῶν, ἐκτὸς ἂν ἡ κένωσις αὐτῶν γείνῃ παρὰ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τοὺς ἑξῆς ὅρους.

ά. Νὰ ἐνεργηθῇ ταὐτοχρόνως μὲ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Τούρκων ἀπὸ τὰ δοθέντα εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν μέρη.

β'. Οἱ ὁροθέται, περὶ ὧν μνημονεύει ὁ 9 παράγραφος τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου, νὰ ἀναλάβωσι καὶ τὴν περὶ κενώσεως ἐπιμέλειαν.

γ'. Νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἱκανὰ χρήματα ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ παρέξῃ βοήθειαν ζωῆς εἰς τὸ πλῆθος τῶν καταφευξομένων ἐνταῦθα οἰκογενειῶν.

Καί μοι συγχωρεῖ βέβαια ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης νὰ ἐπιστήσω πρὸς ὀλίγον τὴν προσοχήν της ἐφ' ἕκαστον τῶν ἄρθρων τούτων. Μόνον διὰ πραγμάτων θέλουσι καταπεισθῇ οἱ Ἕλληνες ὅτι, ἀπο-

λείποντες τοὺς διὰ τῶν αἱμάτων αὐτῶν ἀποκτηθέντας τόπους, ἀνταποκτῶσιν ἄλλους, καθ' ὧν τὰ ὅπλα των δὲν εὐτύχησαν. Ἀλλ' αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ μέλλουσιν ἀπαιτῆσαι τὴν ἄμεσον ἀναχώρησιν τῶν Ἑλληνικῶν δυνάμεων γῆς καὶ θαλάσσης ὅσαι σκεπάζουσι τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα· είμπορεῖ τοῦτο νὰ ἐκτελεσθῇ ἀταράχως χωρὶς νὰ παρευρίσκεται ἐκεῖσε μία σεμνοπρόσωπος ἐξουσία; Περιττὸν κρίνω ν' ἀποδείξω ὅτι διὰ μόνης τῆς παρουσίας τῶν ὁροθετῶν, καὶ τοῦ ἠθικοῦ αὐτῶν ἀξιώματος, στηριζομένου εἰς τὰς ναυτικὰς δυνάμεις τῶν συμμάχων Αὐλῶν, δύνανται νὰ προληφθῶσι πολλαὶ συμφοραὶ, ἀναπόφευκτοι, ἂν ἀφεθῇ ἡ ἐνέργεια τῆς κενώσεως εἰς μόνην τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν καὶ τοὺς ὑπηρέτας αὐτῆς.

Τελευταῖον οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος, εἰς τοὺς ὁποίους, μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Ναυπάκτου, τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῆς Βονίτσης, ἡ κυβέρνησις ἐπροθυμήθη νὰ χορηγήσῃ χρηματικὰς καταβολὰς πρὸς τὸ σπεῖραι τὰ χωράφια αὐτῶν καὶ προσμεῖναι τὴν ἐσοδίαν τοῦ ἔτους, ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ παραιτήσωσι τὰς ἑστίας αὐτῶν· καὶ τότε πῶς θέλομεν τοὺς δεχθῆ, ἂν δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς δώσωμεν νέας βοηθείας; ἢ θέλουσι τάχα τὰς εὑρεῖ παρὰ τῶν ἀδελφῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου, μόλις ἀρχομένων νὰ ἀνακύπτωσιν ὀλίγον ἀπὸ τῆς προτέρας ἀθλιωτάτης αὐτῶν καταστάσεως;

Δέν μοι ἀνήκει νὰ ἐξετάσω ἐὰν ἡ γραμμὴ τοῦ Ἀσπροποτάμου ἦναι ἱκανὴ νὰ ἀσφαλίσῃ τὰς μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος εἰρηνικὰς καὶ καλογειτονικὰς σχέσεις. Λέγω ὅμως καὶ λέξω πολλάκις ὅτι αἱ ὀκτὼ ἐπαρχίαι αἱ ἐπιστρέφουσαι ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν κυριότητα, ἡ Ἀκαρνανία δηλαδὴ, ἡ Βόνιτσα, ὁ Βάλτος, ὁ Βλοχὸς, τὰ Ἄγραφα, τὸ Καρπενήσι, καὶ τὸ Πατρατζίκι, περιλαμβάνουσι λαὸν χριστιανικὸν 80 ἢ 100,000 ψυχῶν, ἐξ οὗ πηγάζουσι σχεδὸν τὰ δύω τρίτα τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, συγκειμένου κατὰ τὴν ἐσχάτην ἀναῤῥύθμισιν ἐξ εἴκοσι ταγμάτων τετρακοσιάνδρων. Ἄλλως τε καὶ πασίδηλον ὑπάρχει ὅτι αἱ ἐπαρχίαι αὗται, μόνον ὑπὸ Ἑλλήνων κατοικούμεναι, οὐδέποτε ὁλοτελῶς ὑπετάχθησαν εἰς τὴν Πόρταν, καὶ ὅτι οἱ στρατιῶται

καὶ ἀρχηγοὶ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 1821 τὸ μέγιστον μέρος συνετέλεσαν διὰ τῆς ἀνδρίας των εἰς τὸν κατὰ Τούρκων ἀγῶνα. Τί ποιήσουσι λοιπὸν, ὅταν μάθωσιν ὅτι ἡ γενέθλιος αὐτῶν γῆ ὑποβάλλεται καὶ πάλιν ὑπὸ τὴν Ὀθωμανικὴν δυναστείαν; Ἂν μείνωσι στρατιῶται τῆς Ἑλλάδος, εἰς αὐτοὺς πλέον δὲν δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ ἡ φυλακὴ τῶν ὁρίων. Ἂν προτιμήσωσι νὰ μείνωσιν ὑπὸ τοὺς Τούρκους ἵνα ἀρχίσωσι πάλιν τὴν παλαιὰν αὐτῶν ἁρματωλικὴν τέχνην, θέλουσι τάχα σεβασθῇ τὴν νέαν ὁροθεσίαν, συνειθισμένοι ὄντες εἰς τὴν πρὸς τοὺς Τούρκους πολεμιότητα; Δέν το πιστεύω· ἐπειδὴ καὶ ἄνθρωποι ἀξιόπιστοι μὲ βεβαιοῦσιν ὅτι ὁ Ἀσπροπόταμος καὶ ὁ Σπερχειὸς εἰς πολλὰ μέρη γίνονται βατοὶ ῥύακες, τὸ δὲ ἐδῶθεν αὐτῶν μέρος εἶναι πλατεῖα ἔρημος ὅπου οὔτε πόλεις ἀπαντῶνται οὔτε χωρία, καὶ τέλος ὅλη ἡ γραμμὴ ἡ χαραχθεῖσα ὑπὸ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου οὐδεμίαν προσφέρει εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον αὐτοφυῆ καὶ ἀσφαλῆ ἄμυναν, τὴν ἀναγκαιοτάτην πρὸς τὸ στερεῶσαι τὸ πολυδαπάπανον καὶ πολύμοχθον τῶν Δυνάμεων τοῦτο εἰρήνευμα. Ἀλλὰ περὶ τοῦ πράγματος τούτου, ἀχθεινοῦ ὄντος εἰς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα, περισσότερον δὲν ἐκτείνομαι, προστίθημι δὲ μόνον ὅτι, ἂν αἱ περὶ ὁροθεσίας ἀποφάσεις τῶν συμμάχων αὐλῶν ὑπάρχωσιν ἀμετάθετοι, μόνη ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης ἐρχομένη ἐνταῦθα δύναται νὰ ἐξομαλίσῃ τὰς ἐκ τῆς ἐκτελέσεως προκυψούσας μεγάλας δυσκολίας, καὶ νὰ προλάβῃ πολλὰς συμφοράς.

Ἱκετεύω λοιπὸν αὐτὴν θερμότατα νὰ σπεύσῃ ὅσον ἔνεστι τὴν εἰς Ἑλλάδα ἄφιξιν· διότι οὐδεὶς δύναται, πρίγγιψ, νὰ πληρώσῃ τὸν τόπον τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος ἐν τοιαύτῃ βαρείᾳ περιστάσει, ἡ δὲ ἀπουσία αὐτῆς οὐκ ἔσται ἄνευ μεγάλης λυπήσεως καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν συμμάχων Δυνάμεων καὶ αὐτῆς τῆς Πόρτας.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις πρέπει, καθὼς εἶπα, νὰ δώσῃ καὶ βοηθείας καὶ ἐλπίδας ἵνα παρηγορήσῃ τὰς δυστυχίας καὶ προλάβῃ τὰς ἀταξίας κατὰ τὴν μετακίνησιν τῶν ὁρίων. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν δύναται νὰ εὐοδώσῃ κυβέρνησις παύουσα. Ἡ αὐτὴ δὲ οὔτε πίστεως ἱκανῆς ἀξιοῦται πρὸς τὸ πεῖσαι καὶ τὰς συμμάχους Δυνάμεις καὶ τὴν Πόρταν

ὅτι τὰ ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀποφασισθέντων προκύψοντα, προκύψουσιν ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν ἀποφάσεων.

Ὅταν λοιπὸν ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ ὑψηλότης ἐπιστήσῃ δεόντως τὸν νοῦν ἐπὶ τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, τότε ἀναμφιβόλως θέλει κρίνῃ δευτέραν πᾶσαν ἄλλην ἥτις ἐνδέχεται νὰ ἀπαιτῇ καὶ νὰ παρελκύῃ τὸν ἐπ' ἀλλοδαπῆς χρονισμὸν Αὐτῆς.

Ἐγὼ δὲ, καίτοι ὑπὸ τῶν πόνων καὶ μόχθων κατατρυχόμενος, τὰς φροντίδας μου ὅμως καὶ τοὺς ἀγῶνας πάντας θέλω καταβάλῃ πρὸς τὸ δικαιῶσαι τὴν εἰς ἐμὲ ἐντιμοτάτην πίστιν καὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς κορυφῆς, καὶ εὐτυχὴς λογισθήσομαι ἐκπληρῶν τὸ διπλοῦν τοῦτο καθῆκον ἐφ' ὅσον ἡ μὲν ὑγεία μου μοὶ τὸ συγχωρήσῃ, ἡ δὲ ὑμετέρα βασιλικὴ ὑψηλότης θέλει ἀσπάζεσθαι τὸν ἀσθενῆ τῆς ὑπηρεσίας μου φόρον.

Ὑστ. Ναυπλίῳ, 26 μαρτίου (7 ἀπριλίου). Χθὲς τὸ ἑσπέρας μετέδωκα μερικωτέρως εἰς τὴν γερουσίαν τό,τε πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου καὶ τὸ γράμμα τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς ὑψηλότητος, ἅμα σπουδάσας νὰ ἐξηγήσω εἰς τὰ μέλη τούτου τοῦ σώματος ὅσα ἀγαθὰ αἱ ἐν Λονδίνῳ γενόμεναι συνθεσίαι παρασκευάζουσιν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν, καὶ περάνας τὸν λόγον, τοῖς ἀνήγγειλα ὅτι, ἀφ' οὗ λάβω τὰς ἀξιωματικὰς διακοινώσεις, θέλω σκεφθῆ μετ' αὐτῶν περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν προτίθεμαι νὰ ἐκπληρώσω τὸ πρὸς τὴν Ἑλλάδα χρέος μου καὶ ἅμα νὰ δικαιώσω ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοὶ τὴν τιμὴν τῆς εἰς ἐμὲ πίστεως τῶν τε συμμάχων αὐλῶν καὶ τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Ἡ Γερουσία ἀφ' οὗ πρῶτον ἐσιώπησε βαθεῖαν καὶ κατηφῆ σιωπὴν, μοὶ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ ἀποχωρήσῃ ἵνα σκεφθῇ μετ' ἐπιστασίας ἐπὶ τῶν δοθέντων αὐτῇ σπουδαιοτάτων ἀγγελμάτων.

Σήμερον δὲ ἦλθε παρ' αὐτῆς πρὸς ἐμὲ ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τοῦ προέδρου καὶ δύω εἰσηγητῶν, ἥτις καὶ ἄρτι ἐξῆλθεν, ἀφ' οὗ μοι προσελάλησε κατὰ τὸ νόημα τὰ ἑξῆς. «Ἀγνοοῦμεν κατὰ ποῖον τρόπον αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις μέλλουσι νὰ μᾶς διακοινώσωσι τὰς απο-

φάσεις των, τὰς ὁποίας, ὁποῖαι καὶ ἂν ὦσιν, ἀμφιβάλλομεν, καθ' ὅσα μᾶς εἴπατε, ἂν μᾶς μένῃ ἐλευθερία νὰ δεχθῶμεν ἢ ν' ἀποῤῥίψωμεν. Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν κῦρος νὰ δεχθῶμεν τὴν πρᾶξιν τῆς 3 φεβρουαρίου καὶ τὰ συμπληροῦντα αὐτήν· καὶ ἂν δὲ τὸ ἔθνος μᾶς εἶχε δώσῃ τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν, πάλιν μᾶς ἦτον ἀδύνατον νὰ τὴν ἐνεργήσωμεν χωρὶς νὰ παραβῶμεν τὰ ὀφειλόμενα καὶ εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Κρήτης, τῆς Σάμου, καὶ τῶν ἄλλων νήσων τῶν εἰς τοὺς Τούρκους ἐπιστραφεισῶν. Ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἂς πράξῃ ὅ, τι κρίνῃ συμφερώτερον καὶ σωτηριώτερον εἰς τὴν πατρίδα· ἀλλ' ἡμεῖς οὐδέποτε συγκατανεύσομεν εἰς τὸ νὰ ἀναλάβετε ἐν ὀνόματι καὶ ἐκ προσώπου τοῦ ἔθνους τὰ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου. Αἱ συμμαχοῦσαι Δυνάμεις δύνανται νὰ φέρωσιν εἰς ἔργον τὴν αὐτῶν ἀπόφασιν, ἀφισταμένων ἡμῶν, καὶ ἑτοίμων ὄντων νὰ ἐκθέσωμεν ἐν ὑπομνήματι τοὺς λόγους δι' οὓς ἀναγκαζόμεθα νὰ μὴ πράξωμεν ἄλλως. Καὶ τοῦτο ἡμῶν τὸ ὑπόμνημα σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ στήσετε πρὸ τῶν ποδῶν τῶν συμμάχων ἀνάκτων, ἵνα κρίνωσι κατὰ τὴν δικαιοσύνην καὶ φιλανθρωπίαν αὐτῶν ».

Ἂς μὴ ἀμφιβάλλῃ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης ὅτι πολλὰ ἠγόρευσα, παραστήσας εἰς τὴν ἐπιτροπὴν πληκτικώτατα ἡλίκους κινδύνους παρασκευάζει ἡ τοιαύτη ἀντιδιάθεσις καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας τὰς ὑπὸ τοὺς Τούρκους μεταβαινούσας καὶ εἰς τὰς συστησούσας τὴν νέαν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν. Τότε ἓν τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ὁ ἀπὸ Πατρατζικίου, Κ. Αἰνιὰν, μοὶ εἶπεν. « Ἀλλ' εἰς τὰς προσταγὰς τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος οὐδεὶς θέλει ὑπακούσῃ κατὰ τὰς ἐπαρχίας. Τί ὠφελεῖ νὰ συγκατατεθῶμεν εἰς πράγματα ἀνεκτέλεστα ; » Ἐγὼ δὲ τῷ ἀπεκρίθην· « Διὰ τί ἀνεκτέλεστα, ἐὰν προσφέρωμεν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μας πατρίδα, τὴν μένουσαν εἰς ἡμᾶς Ἑλληνικὴν γῆν, καὶ πόρους ἐξ ὧν νὰ ἐγκατασταθῶσι καὶ ζήσωσιν εἰρηνικῶς καὶ τιμίως ;

Δὲν θέλω νὰ βαρύνω τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα διὰ τῆς καθ' ἕκαστα ἀναγραφῆς τῆς μακρᾶς ταύτης συνομιλίας. Ἀλλὰ τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι αἱ γνῶμαι ἀνακινοῦνται καὶ ζέουσιν, οὐδ' εὔκολος

ἔσται ἡ αὐτῶν καταπράϋνσις. Ἐγὼ πᾶν ὅ,τι δύναμαι, καὶ σπουδάζω καὶ σπουδάσω πρὸς τοῦτο· πλὴν λέγω καὶ πάλιν πρὸς τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα ὅτι συμφέρει νὰ ἔλθῃ τάχιον εἰς συνεπιλαβὴν τοῦ ἔργου, καὶ τότε ἐλπίζω ὅτι καὶ τὸ ἐμὸν μέρος γενήσεται εὐκολώτερον.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ Βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ναυπλίῳ, 25 μαρτίου 1830.

Ἡ ὑμετέρα μὲν βασιλικὴ Ὑψηλότης ηὐδόκησε νὰ μοὶ ζητήσῃ ἄνθρωπόν τινα πιστὸν, ἱκανὸν νὰ τῇ ἐκθέσῃ, ἐλθὼν αὐτόσε, τὰ τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος. Ἐγὼ δὲ μὴ δυνάμενος νὰ ἐκλέξω τὸν ζητούμενον, ἵνα μὴ διαγείρω ἀντιζηλίας, καὶ δώσω καὶ εἰς τὸν φατριασμὸν νέαν ἀφορμὴν νὰ ἐπαυξήσῃ διὰ τῆς κακομηχανίας τὰς ὑφεστώσας σήμερον ἐνταῦθα δυσχρηστίας ἀνθρώπων καὶ συμφερόντων, ἀπεφάσισα νὰ σᾶς γράψω τὸ μακρὸν γράμμα εἰς τὸ ὁποῖον παρέπεται τὸ παρόν.

Περὶ πολλοῦ δὲ ποιούμενος νὰ σᾶς τὸ διαβιβάσω τάχιον καὶ χωρὶς νὰ προσμείνω τοὺς ταχυδρόμους τῶν ξένων πρακτόρων, ἀναχωροῦντας βραδύτερον, παραδίδω ἀμφότερα εἰς τὸν πρίγγιπα Κ. Βρέδην ὅστις προστάσσεται νὰ ἔλθῃ εἰς Μασσαλίαν ἢ εἰς Τουλῶνα, καὶ ἐκεῖθεν ἀμέσως νὰ δηλοποιήσῃ τὸν ἱππότην Κ. Εὐνάρδον ὅτι φέρει γράμματα πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα· οὗτος δὲ θέλει σᾶς τὸ μηνύσῃ εὐθὺς, καὶ τότε στέλλετέ τινα εἰς τὸ καθαρτήριον καὶ τὰ παραλαμβάνει παρὰ τοῦ Κ. Βρέδη ἀσφαλῶς.

Καὶ ἂν μὲν ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης θελήσῃ νὰ μοὶ ἀποκριθῇ διὰ τοῦ αὐτοῦ κομιστοῦ, αὐτὸς ἐπιστρέφει καὶ πρὶν τελειώσῃ τὴν κάθαρσιν· εἰδὲ μὴ, ὁ Κ. Βρέδης θέλει ἐλθεῖ νὰ σᾶς προσκυνήσῃ καὶ νὰ λάβῃ τὰς προσταγάς σας.

Ὁ Κ. Βρέδης διέτριψεν ἱκανὸν καιρὸν ἐν Ἑλλάδι, ὑπηρετήσας ὡς στρατιωτικός, καὶ πάντοτε ἐντίμως πολιτευθείς. Ἐγὼ ἄλλως δὲν τὸν γνωρίζω εἰμὴ ἐκ τῆς εὐνοίας ἣν εἶχε πρὸς αὐτὸν ὁ συνταγματάρχης Κ. Εἰδέκος. Τὸν νομίζω ὅμως ἀρκούντως εἰδήμονα τῶν διατρεξάντων καὶ διατρεχόντων ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἱκανὸν νὰ δώσῃ εἰς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα, ἐὰν τῇ ἀρέσκῃ, κεφαλαιώδη ἔννοιαν τοῦ πῶς εὗρον ἐγὼ τὸν τόπον, καὶ πῶς σήμερον ἔχει αὐτός.

Ἀλλ' ἄς μοι συγχωρήσῃ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης καὶ αὖθις νὰ τὴν παρακαλέσω νὰ ἀποφασίσῃ νὰ φθάσῃ τάχιον εἰς Ἑλλάδα, διότι πᾶσα ἀναβολὴ ἐνδέχεται νὰ βλάψῃ πολὺ τὸν τόπον, καὶ πολὺ νὰ ἐμπλέξῃ τὰ πράγματα τῶν ὁποίων ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης ἀναλαμβάνει τὴν ἐπιμέλειαν.

Τὰ πράγματα ταῦτα εἶναι ἐκ φύσεως δυσχερέστατα, ὡς νομίζω ὅτι τὸ ἀπέδειξα ἐν τῇ ἐπιστολῇ μου. Καὶ ἀφ' οὗ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης δέχεται τὸ μέγιστον ἀγώνισμα τοῦ πληρῶσαι τὰ ἀποκληρωθέντα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐν αὐταῖς ταῖς χερσὶν ὑμῶν κεῖται πλέον καὶ ἡ αἰτία ἀρχὴ τοῦ ἔργου, οὐδὲ δύνασθε, ὦ ἄναξ, νὰ τὸ ἐπιτρέψετε εἰς ἄλλους· εἰδὲ μή, τῆς ἐνεργείας ἡ δύναμις ἀπομειοῦται, ἢ καὶ παντάπασι καταργεῖται. Ἄλλως τε τῆς ὁροθεσίας μελλούσης ἀναγκαίως ἐγεῖραι ἰσχυρόν τινα κίνδυνον ἐν Ἑλλάδι, διατί ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης νὰ μὴ ἁρπάσῃ τὴν πρώτην ταύτην εὐκαιρίαν πρὸς τὸ ἐμφανίσαι τοῖς Ἕλλησι τὴν περὶ αὐτοὺς πατρικὴν αὐτῆς διάθεσιν καὶ τὸν ἐκουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῶν;

Καὶ ἐγώ, ἂν εὗρον χάριν τινὰ παρὰ τοῦ λαοῦ τούτου, ἐὰν καὶ σήμερον αὐτὸς διατελῇ ἐπιδεικνύμενος εἰλικρινῆ καὶ ἀπερίγραπτον πρὸς ἐμὲ πίστιν, τοῦτο ποιεῖ διότι μὲ βλέπει ἐμμενῶς καὶ προσωπικῶς συμμετέχοντα τῆς ἀθλιότητος καὶ πολυπαθείας αὐτοῦ πρὸς μόνον σκοπὸν τοῦ ἀφανίσαι αὐτάς. Εἰς τὸ ἐπαύλισμα τοῦ στρατιώτου (bivouac), ὑπὸ τὴν πτωχὴν καλαμοστέγην τοῦ χωρικοῦ, ἐν πάσῃ ὥρᾳ τοῦ ἔτους, ὁπωσδήποτε ἔχοντα ἡλικίας τε καὶ ὑγείας, πολλάκις μὲ ἐλάλησαν οἱ στρατιῶται καὶ ὁ λαὸς περὶ τῶν συμφερόντων αὐτῶν, καὶ

με έγνώρισαν, καὶ ἐγὼ τοὺς ἐδίδαξα τί ὀφείλουσι καὶ εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὴν κυβέρνησίν των καὶ εἰς τὸν πεπολιτευμένον κόσμον. Τολμῶ λοιπὸν, ἄναξ, νὰ εἴπω ὅτι εἰς ταύτην τὴν δοκιμασίαν προσμένουσι πρῶτον οἱ Ἕλληνες καὶ τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα. Ἂν ἐπιφανῆτε εἰς τοὺς ὀφθαλμούς των ὡς αὐθέντης μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν πτωχείαν καὶ ἔνδειάν των, ἀντὶ νὰ τοῖς ἐπιβάλετε σέβας, ἑκὼν θέλετε χάσῃ τὴν ἀσφαλεστάτην ἐπὶ τὰς γνώμας αὐτῶν ἐπίδρασιν. Ἀλλ' ἡ εὐκαιρία τῆς πρώτης ἀθλήσεως ἰδοὺ πάρεστιν. Ἔλθετε νὰ παρευρεθῆτε εἰς τὸ δυσχερὲς καὶ ἀλγεινὸν τῆς ὁροθεσίας ἔργον, καὶ μὴ ἀφίνετε ἄλλους νὰ τὸ ἐπιστατήσωσιν εἰς τὸν τόπον σας.

Ὀφείλω δὲ εἰς τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα ἐξηγήσεις τινὰς ἰδιαιτέρας καὶ ἐπὶ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἐπιστολῆς μου. Νὰ διέλθω ἀναλυτικῶς τὰς πράξεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, μοὶ εἶναι ἀδύνατον, διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ καιροῦ. Προφανῶς ὅμως βλέπω ἐξ αὐτῶν τοῦτο, ὅτι τὸ συνέδριον ἀντὶ νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν παραδοχὴν τῶν περὶ τῆς αὐτονομίας αὐτῆς ἀποφάσεων, κατὰ τοὺς ἐννόμους τύπους, ἔκρινε συμφερώτερον καὶ συντομώτερον νὰ τῇ τὰς ἐπιβάλῃ ἁπλῶς καὶ ἀπαρασκευάστως. Καὶ διὰ ποίους μὲν λόγους προετίμησε τὸν τοιοῦτον τρόπον, δέν με ἀνήκει νὰ ἐξετάσω ὅτι ὅμως αὐτὸς εἶναι ἀπροσφυέστατος εἰς τὰ συμφέροντα καὶ τοῦ δυστυχοῦς τούτου τόπου καὶ τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος, τοῦτο κάλλιςα ἐξεύρω.

Ἡ πρᾶξις τῆς 3 φεβρουαρίου καὶ ἡ ἀπονέμουσα τῇ ὑμετέρᾳ Ὑψηλότητι τὴν κυριαρχικὴν καὶ διαδοχικὴν ἐξουσίαν οὐδὲ λόγον ἀναφέρουσι περὶ τοῦ δημοσίου δικαίου τῶν Ἑλλήνων· ἐξ οὗ εἰκάζεται ἓν ἐκ τῶν δύω· ἢ ὅτι αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις φρονοῦσιν ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ ἡγεμόνος ἀποῤῥοφᾷ καὶ ἐγκατασυνάγει εἰς ἑαυτὸ ὅλα τὰ δικαιώματα τῶν Ἑλλήνων, ἢ ὅτι εἰς τὸν ἄνακτα ἄφησαν τὸ ἀναγορεῦσαι αὐτὰ καθ' ἣν στιγμὴν θέλει λάβῃ τὴν ἡνιοχίαν τῶν πραγμάτων. Ταύτην τὴν δευτέραν ἐξήγησιν ἔδωκα καὶ εἰς τὰ μέλη τῆς Γερουσίας καὶ εἰς τοὺς ἄλλους πολίτας τοὺς πολλὰ κατερωτῶντας με ἀφ' ὅτου τὰ ἐν Λονδίνῳ διαβουλευθέντα ἔγειναν ἐνταῦθα γνωστὰ, καὶ κατὰ ταύτην ἴσως θέλει συντεθῆ καὶ ἡ προσφώνησις τῆς Γερουσίας.

Τὸ δὲ περαιτέρω μένει νὰ πράξῃ αὐτὴ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης, τῆς ὁποίας ἡ ἀπόκρισις καὶ περιμένεται μετὰ πολλῆς συνοχῆς, καὶ ἔσται τοῖς πᾶσι καταθύμιος, ἐὰν διαῤῥήδην ἀποφαίνεται περὶ ὧν εὐπαῤῥησιάστως τολμῶ νὰ σᾶς σημειώσω.

ά. Ἂν ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης ἔχῃ διάθεσιν νὰ παραδεχθῇ τὴν θρησκείαν τοῦ ἔθνους, ἂς νεύσῃ νὰ τοῦ τὸ ἀναγγείλῃ, καὶ εὐθὺς αὐτὸ θέλει συναφθῇ πρός τε τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα καὶ πρὸς τὴν γενεὰν αὐτῆς διὰ τοῦ ἱερωτάτου δεσμοῦ.

β΄. Δὲν θέλετε βέβαια, ἄναξ, νὰ κυβερνήσετε ἄνευ ἐννόμων τύπων, παραδεδεγμένων παρ᾽ αὐτῆς τῆς Ἑλλάδος. Ἂν εὐδοκήσετε λοιπὸν νὰ ἐπιβλέψετε εἰς τὸ δεύτερον ψήφισμα τῆς ἐν Ἄργει ἐθνικῆς συνελεύσεως, θέλετε κηρύξῃ ὅτι δέχεσθε τὰς βάσεις αὐτοῦ, ἀποταμιεύοντες τὸ νὰ δώσετε εἰς τοὺς Ἕλληνας (τηροῦντες ὅλα τὰ δικαιώματα αὐτῶν) θεσμοὺς ἔμφρονας, κατὰ τὰς ἀνεπισφαλεῖς ὁδηγίας τῆς πείρας.

γ΄. Διὰ τῶν λοιπῶν ψηφισμάτων τῆς συνελεύσεως τοῦ Ἄργους ἀσφαλίζονται τὰ δίκαια ὅλων τῶν πολιτῶν ὅσοι μεγάλα κατέβαλον καὶ ἐθυσίασαν ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος. Ἐὰν ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης δι᾽ ἑνὸς μόνον λόγου ἀγγείλῃ ὅτι θέλει θεραπεύσῃ καὶ τὰ δίκαια ταῦτα, ἑπομένη εἰς τὰ παρὰ τῆς συνελεύσεως ψηφισθέντα, τότε πᾶσαι αἱ ἐπιθυμίαι πληροῦνται, καὶ τὸ ἔθνος ὅλον μετὰ μυρίων εὐλογιῶν θέλει δράμῃ εἰς προϋπάντησίν σας.

Ἤθελα, πρίγγιψ, νὰ ἔχω ὀλίγας ὥρας ἵνα σᾶς ἀναπτύξω τοὺς λόγους δι᾽ οὓς ὁρμῶ νὰ σᾶς ὑποβάλω τὰς τρεῖς ταύτας προτάσεις. Ἀλλ᾽ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης καὶ οὕτω θέλει μοι ἀποδώσῃ, ἐλπίζω, τὸ δίκαιον, πιστεύουσα ὅτι ἐν τῷ βάθει τῆς συνειδήσεώς μου εὑρίσκω τοὺς λόγους τούτους. Καὶ ἴσως μὲν ἀπατῶμαι· δὲν τολμῶ ὅμως νὰ σᾶς ἐγγυηθῶ ὑποδοχὴν ὁποία ὀφείλεται παρὰ τοῦ ἔθνους πρὸς τὸν ἡγεμόνα αὐτοῦ, ἂν ἔλθετε πρόδρομον ἢ πάρεδρον ἔχοντες τελείαν σιωπὴν περὶ τῶν προσημειωθέντων τριῶν κεφαλαίων.

Καὶ συγγνώμην δότε μοι, παρακαλῶ, ἄναξ, διὰ τὴν παῤῥησίαν

τῆς γλώσσης, τοιαύτης οὔσης ἀνέκαθεν ἐν ἐμοί, καὶ διὰ τούτου προξενησάσης μοι ἄλλοτε καὶ τὴν ὑμετέραν εὔνοιαν.

Μεγάλως ἐπεθύμουν νὰ σᾶς λαλήσω, ἄναξ, καὶ περὶ τῶν πόρων ἡμῶν, καὶ περὶ τοῦ στρατοῦ, καὶ περὶ τοῦ ναυτικοῦ, καὶ ὅλως περὶ συμπάσης τῆς διοικήσεως· ἀλλ᾽ ἀμφιβάλλω ἂν δυνηθῶ· διότι τοσοῦτον ἄθροισμα πολυμερῶν καὶ ἀσυνηθεστέρων ὑποθέσεων μὲ καταπιέζει σήμερον, καὶ εἰς τοσαύτην ἐργασίαν μὲ καταδικάζει καὶ ἡ διπλωματεία, ὥστε καὶ αἱ δυνάμεις μου ἤδη ἐκλείπουσι, καὶ ἀναγκάζομαι νὰ ὑπαγορεύσω καὶ τοῦτο τὸ ἰδιαίτερον γράμμα, αἰτούμενος συγγνώμην παρὰ τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος.

Ὁ ἱππότης Κ. Εὐνάρδος, ὁ μεγάλα ὠφελήσας ἐν πολλοῖς τὴν Ἑλλάδα, αὐτὸς θέλει σᾶς παραστήσῃ τὴν χρηματικὴν ἡμῶν στενοχωρίαν καὶ τὸ ἀναγκαιότατον τῆς ἀποστολῆς βοηθείας τινὸς πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἀπριλίου. Ἀλλὰ τὴν βοήθειαν ἂς φέρῃ αὐτὴ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης. Τοῦτο ἀξιῶν καὶ καθικετεύων οὐ παύσομαι.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 25 μαρτίου 1830.

Τὰς ἐπιστολάς σου καὶ τὰ ἰδιαίτερα γράμματα ἕως τῆς 7 μαρτίου, μετὰ τοῦ γράμματος τῆς 16 (28) φεβρουαρίου τοῦ Ὑψηλοτάτου πρίγγιπος Λεοπόλδου, ἔλαβον, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, διὰ τῶν ταχυδρόμων τῶν ἐλθόντων πρὸς τοὺς κυρίους προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν μὲ τὰς προσταγὰς τὰς περὶ ἐκτελέσεως τῶν ἐν Λονδίνῳ διομολογηθέντων.

Περὶ πολλοῦ δὲ ποιούμενος νὰ διαβιβάσω πρὸς τὸν πρίγγιπα τάχιον τὴν ἀπόκρισίν μου, σοὶ τὴν διαπέμπω σήμερον διὰ ταχυδρόμου ἐπίτηδες, καὶ φρόντισον νὰ τὴν κατευθύνῃς εἰς τὰς ἰδίας του χεῖρας, καὶ ἂν εἰσέτι ἐν Λονδίνῳ εὑρίσκεται.

Κομιστὴς δὲ τῆς παρούσης μου γίνεται ὁ πρίγγιψ Κ. Βρέδης, εὐ-

δοκίμως ὑπηρετήσας τὴν Ἑλλάδα ὡς ἀξιωματικὸς τοῦ ἱππικοῦ. Ἅμα φθάσας εἰς Μασσαλίαν ἢ Τουλῶνα, θέλει σοι γράψη ἀπὸ μέρους μου, να στείλῃς νὰ λάβῃς διὰ πιστοῦ ἀνθρώπου τὸν φάκελλον, ἐν ᾧ εὑρήσεις τό,τε παρὸν καὶ τὸ πρὸς τὸν πρίγγιπα.

Ἐὰν δὲ ὁ ἄναξ, ἐν Παρισίοις εὑρισκόμενος, θελήσῃ νὰ στείλῃ νὰ λάβῃ δι ἰδίου ἀνθρώπου του τὸν φάκελλον, ἐν αὐτῷ θέλει εὕρει καὶ τὸ πρὸς σὲ τοῦτο.

Ὁ Κ. Βρέδης ἀπ' αὐτοῦ τοῦ καθαρτηρίου ἕτοιμος ἔσται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἂν ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ Ὑψηλότης θελήσῃ νὰ τῷ ἐμπιστεύσῃ τὰς ἀποκρίσεις του· εἰ δὲ μὴ, θέλει ὑπάγει νὰ προσκυνήσῃ τὸν πρίγγιπα καὶ νὰ λάβῃ τὰς προσταγάς του.

Εἰς τὸν Κ. Βρέδην ἐμετρήθησαν ἑπτακόσια φράγκα διὰ τοῦ δρόμου τὰ ἔξοδα. Ἀλλ' ἂν, ἢ ἀπὸ τοῦ καθαρτηρίου ἐπιστρέφων ἢ εἰς Παρισίους μεταβαίνων, ἐπιχρειασθῇ χρήματα, δύνασαι νὰ τῷ δώσῃς ἔτι 1,000 φράγκα.

Εἰς τὰς πράξεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου μόλις ὀλίγον ἐπέβλεψα, καὶ οἱ κύριοι πρόσεδροι Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, περιμένοντες τὸν συμπράκτορα αὐτῶν ἐξ Αἰγίνης, ἰδιοπίστως μόνον συνωμίλησαν τινὰ μετ' ἐμοῦ. Ἀλλ' ἐξ ὅσων μέχρι τοῦδε συνέλεξα, ἀρκούντως κατανοῶ τὰς τελείας τῶν Αὐλῶν ἀποφάσεις, καὶ μὲ ποῖον αὐταρχικὸν καὶ περαντικὸν τρόπον ἐπιβάλλονται αὗται εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἔπραξα δὲ κατὰ τὸ χρέος μου, ἐπικαλέσας πρὸ πάντων τὴν προσοχὴν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου ἐπὶ τὰ σχεδὸν ἀνυπέρβλητα προσκόμματα ἃ θέλει ἀπαντήσῃ, ὄχι ἡ παραδοχὴ, ἀλλ' ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν.

Ἡ Ἑλλὰς πρέπει νὰ ὑπακούσῃ· ὄχι δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς ὀφείλει νὰ ἀναδείξῃ πρὸς τὰς πολλὰς εὐεργεσίας τῶν σεβαστῶν προστατῶν· ὅπερ καὶ ποιήσει, ἐλπίζω, περιφανῶς. Τοῦ λοιποῦ δὲ θέσει πᾶσαν αὐτῆς τὴν πίστιν ἐν τῇ γενναίᾳ καὶ πατρικῇ προαιρέσει τοῦ ἄνακτος, καὶ αὐτὸς ἀκούσας τὰς ἐφέσεις καὶ ἐλπίδας αὐτῆς, ποιήσει τὸ δέον.

Κατὰ ταύτην τὴν γνώμην πολιτευθήσομαι, καὶ πρὸς τὰς ἀξιω-

ματικῆς διαγγελίας τῶν συμμάχων αὐλῶν ἀποκρινόμενος, καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἑρμηνεύων τὰ ἀγαθὰ ὅσα παρασκευάζουσιν εἰς αὐτοὺς τὰ ἐν Λονδίνῳ βουλεύματα. Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ νόημα τῆς τε σημερινῆς μακρᾶς μου ἐπιστολῆς καὶ τοῦ ἰδιαιτέρου μακροῦ προσγράμματος πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον.

Ἐν αὐτοῖς ἀποδεικνύω πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα ὅτι καὶ τὰ χρέη καὶ τὰ τιμιώτατα αὐτοῦ συμφέροντα τὸν καλοῦσι νὰ φθάσῃ τάχιον εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι τὰ περὶ τὴν ὁροθεσίαν δυσχερῆ καὶ ἀλγεινὰ ἐνεργήματα μόνος ἐκεῖνος δύναται νὰ κατευθύνῃ ἐν τρόπῳ ὥστε μήτε ἡ Ἑλλὰς νὰ βλαφθῇ μήτε αἱ σύμμαχοι αὐλαὶ νὰ λυπηθῶσι.

Περισσότερα δὲν σοι λέγω περὶ τούτων, διότι βέβαια ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ Ὑψηλότης θέλει νεύσῃ νὰ σοὶ τὰ ἀναφέρῃ· καὶ τότε ποίησον ὅ,τι δύνασαι ἵνα τὸν καταπείσῃς νὰ εἰσακούσῃ τὴν δέησίν μου.

Οὐδ' ἔχω τρανώτερον νὰ δικαιώσω τὴν περὶ ἐμὲ πίστιν τῶν τε Ἑλλήνων καὶ τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν, εἰμὴ ἐπιμένων εἰς τὸ ἱκετεύειν ὅπως ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ Ὑψηλότης παρευρεθῇ ἐν μέσῳ αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπικειμένην τῶν πραγμάτων κρίσιν· διότι μόνος δύναται νὰ ὑπομειώσῃ τὰ παθήματα διὰ τῆς ἐπιμελείας καὶ τῶν ἀγώνων αὐτοῦ. Καὶ δὴ προκειμένης εὐθὺς εὐκαιρίας εἰς τὸ ἀναδεῖξαι τὴν περὶ τὴν νέαν αὐτοῦ πατρίδα μεγαλοψυχίαν τε καὶ συμπάθειαν, πῶς θέλει τὴν ἀφήσῃ νὰ διαφύγῃ;

Γράφω ὀλίγα τῇ βασιλικῇ αὐτοῦ Ὑψηλότητι καὶ περὶ τῆς ἀχρηματίας ἡμῶν, παρακαλῶν νὰ σὲ ἐρωτήσῃ καὶ μάθῃ τὰς κατεπειγούσας ἡμᾶς ἀνάγκας. Ἐκτὸς τῆς πληρωμῆς τοῦ στρατοῦ ἥτις πίπτει πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἀπριλίου, χρειαζόμεθα ὄχι ὀλίγα καὶ διὰ τὸν κόσμον ὅστις θέλει πέσῃ ἐπάνω μας κατὰ τὴν νέαν ὁροθεσίαν, ἀφίνων εἰς τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα ὅσας γαίας ἔσπειρε διὰ τῆς παρ' ἐμοῦ δοθείσης τὸ παρελθὸν φθινόπωρον βοηθείας, καὶ πάλιν ἐρχόμενος νὰ ζητήσῃ στέγην καὶ ἄρτον. Τὰ αὐτὰ θέλουσι πάθη ἴσως καὶ οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι τῶν πεδιάδων πολλῶν ἐπαρχιῶν τῆς Κρήτης, τῆς Σάμου, καὶ τῶν ἄλλων νήσων ὅσαι ἐκτὸς μένουσι τῆς νέας ὁροθεσίας,

Τὸ τελευταῖον γράμμα μου τῆς 17 (29) μαρτίου πρέπει νὰ ἔλαβες ἤδη, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε· ὅθεν δὲν παλιλλογῶ ὅσα σὲ ἔγραφα ἵνα φροντίσῃς νὰ λάβῃς τὰς 400,000 φράγκων ἃς ἡ αὐλὴ τῆς Ῥωσσίας φαίνεται εὐδιάθετος νὰ μᾶς δώσῃ, καὶ ἀγωνισθῇς νὰ λάβῃς καὶ ἄλλα τόσα παρὰ τοῦ γαλλικοῦ ὑπουργείου· Ἀλλὰ πρὸς πᾶν ἐνδεχόμενον σὲ παρακαλῶ νὰ μοὶ στείλῃς τάχιον εἰς ἀργύριον τὰς 200,000 φράγκων ἃ ὑπόσχεσαι νὰ μᾶς δανείσῃς κατὰ τὸ γράμμα σου τῆς 7 μαρτίου.

Ὁ Κ. Ῥουὰν δέν μοι ἐμήνυσεν ἀκόμη τίποτε, καὶ φαίνεται ὅτι εἰσέτι δὲν ἔλαβε προσταγὴν νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τὰς πρὸ ἓξ ἑβδομάδων οὔσας ἐν Ἑλλάδι 600,000 φράγκων.

Σήμερον δὲν εὑρίσκω οὐδὲ στιγμὴν ἵνα ἀποκριθῶ πρὸς ὅλα τὰ γράμματά σου· ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ στερηθῶ καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ νὰ σ' εὐχαριστήσω ἀπὸ βαθυτάτης καρδίας.

Ὅσα μοι γράφεις λεπτομερέστερον, πολὺ φῶς ἐπιχέουσι καὶ εἰς τὸ παρελθὸν καὶ εἰς τὸ ἐνεστὼς καὶ εἰς τὸ μέλλον ἴσως τοῦ τόπου τούτου. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω σοι γράψῃ, ἂν δηλονότι δέν με ἐγκαταλείψωσιν αἱ πτωχαί μου δυνάμεις. Ἐκλείπω ὑπὸ τοῦ κόπου, καὶ καθ' ἑκάστην ὁ μόχθος γίνεται φορτικώτερος ἐκ τῶν περιστάσεων. Ἕλλην δὲν ὑπάρχει σήμερον ὀκνῶν νὰ μάθῃ τί ἀπογίνεται ἡ πατρίς του· ὅθεν ἡ θύρα μου ἀνοικτή, καὶ διηνεκεῖς αἱ συνομιλίαι αἱ ἀχθειναί, καὶ ἅμα ἐν αὐταῖς ὀφείλω νὰ διεκπεραιῶ μόνος εἴπερ ποτὲ τὰς τρεχούσας ὑποθέσεις, καὶ αὐτοπροσώπως νὰ συνδιαλέγωμαι καὶ μετὰ τῶν συμμαχικῶν πρακτόρων περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν αὐταρχικῶν προσταγῶν.

Ἀλλ', ὡς πολλάκις σοι εἶπα, καὶ σήμερον λέγω σοι ὅτι δὲν ἀπελπίζομαι, καὶ ὁ Θεὸς θέλει με βοηθήσῃ.

Τῷ Κ. Μεταξᾷ, Ἐκτάκτῳ Ἐπιτρόπῳ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα.

Ναυπλίῳ, 26 μαρτίου 1830.

Καὶ ὑμεῖς δίκαιον ἔχετε ἐκζητοῦντες γράμματά μου, καὶ ἐγὼ μὴ γράψας μέχρι τοῦδε δὲν ἔχω ἄδικον, διότι, ὑπὸ πολλῶν καὶ σπουδαιοτάτων ἀσχολιῶν καταπιεζόμενος, καιρὸν δὲν εὑρίσκω πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν ἀλληλογραφίαν.

Εἶδον τὸν γραμματέα σας, καὶ ἔμαθον παρ' αὐτοῦ ὅσα σᾶς βάλλουσιν εἰς ἀνησυχίαν, καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ παρ' ὑμῶν διοικουμένου τόπου. Καὶ περὶ μὲν τῶν πρώτων τῷ εἶπα ὅσα καὶ ὁ Κ. Σπηλιάδης ἀξιωματικῶς σᾶς ἔγραψε, δηλαδὴ ὅτι αἱ ἐλαττώσεις αἱ γενόμεναι εἰς τοὺς λογαριασμούς σας ῥέουσιν ἀπὸ γενικῆς ἀρχῆς τὴν ὁποίαν ἡ κυβέρνησις διακρατεῖ, οὐδὲ δύναται νὰ παραιτήσῃ, προφυλαττομένη κατὰ τῆς χρεωκοπίας. Ἂν θέλετε νὰ σᾶς ἀποζημιώσω ἰδιαιτέρως, μετὰ χαρᾶς θέλω τὸ κάμῃ, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τῶν πόρων μου. Περὶ δὲ τοῦ τόπου, χαίρω μανθάνων ὅτι ἡσυχίαν ἔχει, καὶ σᾶς εὐχαριστῶ.

Τὸ προπετὲς ἔργον τῆς Περαχώρας ἀπαιτεῖ παρὰ τῆς κυβερνήσεως ταχεῖαν τὴν διόρθωσιν. Δύω πολυπρόσωποι ἐπιτροπαὶ μᾶς ἦλθον ἐνταῦθα· ἀλλ' ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀποφασίσωμεν πρὶν λάβωμεν γνησιωτέρας πληροφορίας ἐπιτοπίως. Ὅθεν ἔστειλα ἐκεῖσε τὸν Κ. Βαλιάνον, ἱκανὸν νέον, καὶ ἐλπίζω ὅτι, γενομένου τοῦ δικαίου, θέλουσι μᾶς ἀφήσῃ ἡσύχους.

Οἱ λογαριασμοί σας θέλουσι πληρωθῇ, καὶ θέλω διατάξῃ νὰ σᾶς δοθῶσι καὶ μερικὰ χρήματα.

Οἱ πράκτορες τῶν ξένων αὐλῶν ἔλαβον τέλος τὰς ἀποφάσεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, καὶ προσταγὴν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι αὐτῶν ἐκτελέσεως. Διὰ τῶν ἀποφάσεων τούτων γραμμὴ τῆς στερεᾶς εἶναι ὁ Ἀσπροπόταμος, καὶ ὀκτὼ ἐπαρχίαι τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος μένουσιν ἐκτὸς τῆς Ἑλληνικῆς περιοχῆς. Οἱ Τοῦρκοι ἐξέρχονται τῶν Ἀθη-

νῶν καὶ τῆς Εὐβοίας· ἀλλ' ἡ Κρήτη, ἡ Σάμος, καὶ ἄλλαι τινὲς νῆσοι, νομίζω, ἀφίνονται ἔξω τῶν θαλασσίων ὁρίων μας. Τούτων τεθέντων, ἡ Ἑλλὰς ἀναγορεύεται αὐτόνομος, καὶ οὔτε φόρον οὔτε ἀποζημίωσιν θέλει πληρώσῃ εἰς τοὺς Τούρκους, ἀλλὰ θέλει κυβερνᾶσθαι μοναρχικῶς ὑπὸ τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου καὶ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων αὐτοῦ.

Εἰσέτι μὴ λαβὼν τὰς ἀξιωματικὰς διαμηνύσεις, ἀγνοῶ κατὰ ποῖον τύπον θέλουσι μᾶς ἀναγγείλῃ τὰ ἀποφασισθέντα, καὶ ποῖον μέρος θέλουσι ζητήσῃ νὰ λάβωμεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Βλέπω ὅμως βεβαίως τοῦτο, ὅτι, ἀντὶ νὰ βοηθήσωσι τὴν κυβέρνησιν νὰ ὑποπραΰνῃ τὰς λυπηρὰς ἀκολουθίας τῶν ἀποφάσεων, ἐργάζονται εἰς τὸ καταστῆσαι καὶ τὰ περὶ αὐτὴν δυσχερέστερα, καὶ τὰς ἀκολουθίας ἐκείνας, ὀλεθριωτέρας.

Καὶ ἐναργέστατον φαίνεταί μοι ὅτι ζητοῦσι νὰ νομιμοποιήσωσι παρ' ἡμῖν τὴν χρῆσιν ξένης βίας, καὶ βίας μεγάλης. Ἐγὼ δὲ καταβαλῶ πάντα δυνατὸν ἀγῶνα ἵνα προλάβω τὴν συμφορὰν ταύτην, ἢ κἂν ἀποτρέψω ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων τὸ ἔγκλημα ὅτι διὰ τῆς διαγωγῆς των τὴν προεκάλεσαν. Ἀλλ' ὅταν βλέπω εἰς τὸν δυστυχῆ τοῦτον τόπον πόσον ὀλίγοι εἶναι ἐκ τῶν ἐχόντων βάρος κοινῆς ὑπολήψεως οἱ ἀῤῥενωποὶ καὶ στερεοὶ χαρακτῆρες, δὲν τολμῶ νὰ ἐγγυηθῶ τὴν εὐόδωσιν τῶν ἀγώνων μου.

Πλὴν ἐπερείδομαι εἰς τὴν ὑμετέραν σύμπραξιν, ἥτις κεῖται πρὸς τὸ παρὸν ἐν τῷ φυλάττειν πληρεστάτην ἡσυχίαν καθ' ἃς διοικεῖτε ἐπαρχίας. Καὶ τοῦτο θέλετε κατορθώσῃ, προφυλάττοντες αὐτὰς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν τυχὸν εἰσβαλλουσῶν κακεντρεχῶν ὑποθρυλλήσεων.

Τοῖς πρωτίστοις ἐμπόροις Σύρου.

Ναυπλίῳ, 30 μαρτίου 1830.

Ὅταν σᾶς ἀπήλαυσα, κύριοι, εἰς Σύρον, σᾶς εἶπα πόσον ἐπεθύ-

μου νὰ καταβάλετε πρῶτοι εἰς τὴν νεοσύστατον τράπεζάν μας, καὶ ὑμεῖς ἐξεφράσατέ μοι τὰ γενναῖα ὑμῶν φρονήματα, τὰ ὁποῖα πιστεύω ἀμετάβλητα καὶ ἐπὶ τῶν περιεστώτων πραγμάτων, ὅπως ποτὲ καὶ ἂν κρίνῃ ἕκαστος ὑμῶν περὶ αὐτῶν.

Ἡ Ἑλλὰς ἀναγορεύεται τοῦ λοιποῦ ἐπικράτεια ἀνεξάρτητος, καὶ ἐφ' ὁποίοις ὅροις καὶ ἂν τῇ δίδεται τὸ μέγα εὐεργέτημα τοῦτο, ἐπ' αὐτοῖς τοῖς Ἕλλησι κεῖται κατὰ μέγα μέρος τὸ καρπωθῆναι αὐτὸ εὐδοκιμώτατα καὶ λυσιτελέστατα.

Σήμερον ζῶμεν ἀπὸ τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Ἡ δὲ τράπεζα ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ δείξῃ αὐταῖς ὅτι ἐν καιρῷ ἀνάγκης οἱ Ἕλληνες δύνανται νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς ἑαυτούς. Πρὸς τοῦτο τείνουσι σήμερον ὅλοι μου οἱ ἀγῶνες, καὶ ἐλπίζω ὅτι θέλετε μὲ συμβοηθήσῃ. Ἐξεύρω ὅτι δὲν σᾶς προβάλλω περιφανῆ τινα ἐμπορικὴν ἐπιχείρησιν· ἀλλ' ὅμως ὡς πολῖται νέας ἐπικρατείας, ὀφειλούσης νὰ δειχθῇ ἀξία τῆς αὐτονομίας, δὲν δύνασθε νὰ κάμετε περιφανεστέραν.

Ὁ Κ. Καλέργης θέλει ἐλθεῖ πρὸς ἐμὲ, καὶ εἰς αὐτὸν ἐγχειρίσατε τὰς καταβολάς σας.

Πρὸς τὸν διδάσκαλον τῆς ἐν Ναυπλίῳ ἀλληλοδιδακτικῆς σχολῆς (*).

Ναυπλίῳ, 5 ἀπριλίου 1830.

Πέμπομεν πρὸς σὲ τὰ νομισματικὰ βραβεῖα, δι' ὧν ἡ κυβέρνησις τιμᾷ τοὺς εὐδοκιμήσαντας εἰς τὰς τελευταίας ἐξετάσεις μαθητάς σου, ὅσοι κατονομάζονται εἰς τὸν ἐπισυναπτόμενον κατάλογον· οἱ δὲ τούτων ἀξιωθέντες θέλουν φέρει ἐπὶ τοῦ στήθους προσηρτημένα μὲ δέμα ἐθνικοῦ χρώματος.

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1830, 5 ἀπριλίου.

Τὴν πρώτην ταύτην ἀμοιβὴν τῆς περὶ τὰ καλὰ προθυμίας διανέμων εἰς αὐτοὺς ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως, δύνασαι νὰ τοὺς βεβαιώσῃς ὅτι θέλουν λάβει τοὺς τόπους τῶν ἐξερχομένων ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ σχολείου ὑποτρόφων τῆς κυβερνήσεως, ἐὰν δίδωσιν ἀκολούθως δείγματα τῆς αὐτῆς προθυμίας· τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν μαθητῶν σου θέλεις προτρέψει νὰ καταβάλωσι πᾶσαν σπουδὴν διὰ ν' ἀξιωθῶσι τὰ αὐτὰ παράσημα καὶ προνόμια.

Ἡδέως ἐκφράζομεν πρὸς σὲ τὴν εὐγνωμοσύνην μας διὰ τὸν ὁποῖον ἔδειξας ζῆλον καὶ ἐπιμέλειαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν χρεῶν τῆς ἐμπιστευθείσης ὑπηρεσίας, τῆς ὁποίας τὸ ἀντικείμενον εἶναι τὸ σπουδαιότατον πάντων ἀναμφιβόλως, τὸ νὰ παρασκευάσῃ δηλονότι πολίτας ἀγαθούς, ὠφελίμους εἰς τὴν πατρίδα διὰ τὴν περὶ τὰ θεῖα εὐσέβειαν, διὰ τὴν ἀρετὴν τῶν ἠθῶν καὶ διὰ τὴν παιδείαν.

Ἐπιθυμοῦντες δὲ νὰ δώσωμεν πρὸς σὲ καὶ πραγματικὰ δείγματα τῆς εὐγνωμοσύνης μας, διετάξαμεν νὰ συγκαταλεχθῇ ἀπὸ τῆς σήμερον εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κεντρικοῦ σχολείου ὁ ἀδελφός σου, ὅστις συνέπραξε μὲ πολλὴν προθυμίαν καὶ ἱκανότητα εἰς τὴν πρόοδον τῶν μαθητῶν σου, καὶ δίδει χρηστὰς ἐλπίδας ὅτι θέλει κατασταθῇ ἄξιος τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς διδάσκαλος, τελειοποιηθεὶς εἰς τὸ κεντρικὸν τῆς Αἰγίνης σχολεῖον.

ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ.

Ἡ Τετάρτη ἐθνικὴ συνέλευσις πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Ἄργει, 22 Ἰουλίου 1829.

Ὅταν ἡμεῖς ἐξελέχθημεν πληρεξούσιοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους διὰ νὰ συγκροτήσωμεν τὴν Δ'. ταύτην συνέλευσιν, δὲν μᾶς ἐμπιστεύθη τὸ ἔθνος τὴν τοιαύτην παρακαταθήκην του, εἰμὴ διὰ νὰ πληροφορηθῶμεν καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ μέτρα, ἐξ ὧν ἐπήγασαν τόσα ὑπὲρ εὐχὴν ἀγαθὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς αἰσίας ἀφίξεώς σας ἕως τὴν σήμερον, καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν μέρους νὰ γενῶμεν ὄργανα ἄμεσα τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἔθνους διὰ τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα, καὶ νὰ παραστήσωμεν πρὸς αὐτὴν πασιφανῶς τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην του, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ τὴν συντρέξωμεν εἰς τοὺς πολυπόνους ἀγῶνάς της, καὶ ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰς πολλὰς καὶ βασίμους αὐτῆς γνώσεις, νὰ τὴν ἀνακουφίσωμεν συνεισφέροντες τὸν χρεωστούμενον ζῆλον καὶ τὴν ἄοκνον ἡμῶν ἑτοιμότητα.

Ἡ ἐξ ἀνωμαλίας καὶ ἀκοσμίας εἰς τὴν ἐνδεχομένην διακόσμησιν καὶ εὐρυθμίαν μεταβολὴ, αἱ διὰ τῶν δημοσίων ὑπουργῶν καὶ διὰ τῆς ἐθνικῆς ἐφημερίδος κατάδηλοι γενόμεναι κυβερνητικαὶ πράξεις, εἶναι μὲν μάρτυρες ἐχέγγυοι τῆς καθαρότητος καὶ μετριότητος τῶν ἀρχῶν τὰς ὁποίας ἠκολουθήσατε· ἀλλὰ βουλόμενον τὸ ἔθνος νὰ πληροφορηθῇ ἐναργέστερον τὸ ὅλον τοῦ ἐσωτερικοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τὴν ὅσον σπουδαίαν, τόσον δυσαντίβλεπτον διαίτησιν τῶν ἐξωτερικῶν του σχέσεων, ἔδωσεν εἰς ἡμᾶς τὴν πληρεξουσιότητα νὰ λάβωμεν τὰς περὶ τούτων πληροφορίας.

Ὁ κατὰ τὴν 11 τοῦ λήγοντος προεισόδιος λόγος τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος εἰς τὴν προκαταρκτικὴν συνεδρίασιν τῆς ἐθνικῆς ταύτης συνελεύσεως παρέστησεν εἰς ἡμᾶς συντόμως μὲν, ἀλλὰ κεφαλαιωδῶς, τὰς ἀρχὰς, καθ' ἃς βαίνοντες ἀλανθάστως διετρέξατε ἐκ πρώτης ἀφετηρίας μέχρι τῆς σήμερον τὸ μέγα στάδιον τῶν κυβερνητικῶν ἀγώνων, καὶ διεχειρίσθητε τόσον τὰ ἐμβριθῆ συμφέροντα τοῦ ἔθνους πρὸς τὰς ἔξω σχέσεις του, ὅσον καὶ τὰ ἐλατήρια τῆς ἐσωτερικῆς διοργανώσεώς του.

Πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον, ἔσοπτρον καθαρὸν τῶν κυβερνητικῶν πράξεών σας, ἀπήντησε μὲν κατὰ τὴν 12 τοῦ λήγοντος εὐγνωμονοῦσα ἡ συνέλευσις, διέταξε δὲ τὴν ἐκ τοῦ σώματος τῶν πληρεξουσίων ἀντιπροσώπων ἑπταμελῆ ἐπιτροπήν της, διὰ νὰ ἐπεξεργασθῇ μὲ σύντονον προσοχὴν τόσον τὰ διπλωματικὰ ἀμοιβαῖα ἔγγραφα τῶν συμμάχων αὐλῶν καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ὅσον καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ προσωρινῶς κανονίζοντα τὴν κυβέρνησιν τοῦ κράτους.

Κατὰ τὴν 16 παῤῥησιασθεὶς εἰς τὴν συνέλευσιν ταύτην ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Γραμματεὺς ἀνέγνωσεν εἰς ἐπήκοον πάντων ὅλας τὰς διπλωματικὰς διακοινώσεις.

Κατὰ τὴν 17 παῤῥησιασθεὶς ὁμοίως ὁ Γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας ἔθεσεν ὑπ' ὄψιν της τὰ ψηφίσματα.

Κατὰ τὴν 18 παῤῥησιασθεῖσα ἡ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν καὶ φροντιστηριακῶν λογαριασμῶν ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἀνέγνωσεν ὁμοίως ἔκθεσίν της περιέχουσαν ἀναφορὰν τῆς ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας ἐπιτροπῆς, ἐμοῦ καὶ ἐγκλείστους ἰσολογισμοὺς ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως τῶν δύω ὑπηρεσιῶν, τῆς τε οἰκονομίας δηλονότι καὶ τῆς χρηματιστικῆς ἐθνικῆς τραπέζης, ἕως τέλους τοῦ παρελθόντος ἀπριλίου, πρὸς δὲ καὶ ὑποθετικὸν λογαριασμὸν δι' ἐν ὁλόκληρον ἔτος ἀπὸ πρώτης τοῦ παρελθόντος μαΐου ἕως τέλους τοῦ ἀπριλίου τοῦ 1830.

Πρὸς ταῖς ἀναφοραῖς ταύταις ἐπαῤῥησίασεν αὐθημερὸν ἡ ἄνω εἰρημένη ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἀναφορὰν τοῦ Πανελληνίου, περικλείουσα δύο ἑτέρας τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Πανελληνίου, ἐπιφορτισμένης νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἐν Λονδίνῳ ἐθνικὰ δύο δάνεια, καὶ νὰ δώσῃ σχέδιον περὶ τῆς ἀποσβέσεως αὐτῶν, τὸ ὁποῖον ἐπαῤῥησιάσθη καὶ ἀνεγνώσθη συγχρόνως εἰς τὴν συνέλευσιν.

Κατὰ τὴν 19 παῤῥησιασθὲν τὸ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν μέλος τοῦ γενικοῦ φροντιστηρίου, παρέστη καὶ ἀνέγνωσεν εἰς τὴν συνέλευσιν τρεῖς ἀναφορὰς πρὸς τὴν Υ. Ε: 1 ἔκθεσιν τοῦ περὶ τοῦ μὴ τακτικοῦ στρατιωτικοῦ, 2 ὁμοίαν τοῦ Συνταγματάρχου κυρίου Καρόλου Εἶδὲκ δίδοντος ἁπλοῦν καὶ ἀληθῆ λόγον τῶν παρ' αὐτοῦ πραχθέντων εἰς τὴν σφαῖραν τῆς πολεμικῆς καὶ οἰκονομικῆς διευθύνσεώς του καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἐνιαυτοῦ, κατὰ τὸν ὁποῖον ἦτον ἐπιφορτισμένος αὐτὴν τὴν διεύθυνσιν, καὶ 3 ὁμοίαν τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν μέλους τοῦ γενικοῦ φροντιστηρίου περὶ τῶν ὅσα ἀφορῶσι τὸν κλάδον του.

Αἱ τρεῖς αὗται ἀναφοραὶ συνωδευμέναι μὲ παρατηρήσεις ἐγγράφως ἐκτεθειμένας παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν μέλους τοῦ γενικοῦ φροντιστηρίου ἐπληροφόρησαν τὴν συνέλευσιν, ὅτι ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης καὶ ἐσκέφθη ἐπισταμένως, καὶ ἐμεταχειρίσθη ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα πρὸς διαῤῥύθμισιν τῆς πρὸ τῆς ἐλεύσεώς σας πάντῃ πάντως ἀνωμάλου καταστάσεως τόσον τοῦ τακτικοῦ καὶ μὴ τακτικοῦ στρατιωτικοῦ, ὅσον καὶ τοῦ ναυτικοῦ.

Δὲν δυνάμεθα νὰ παρασιωπήσωμεν, Ἐξοχώτατε, πόσην βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἐχάραξεν εἰς ἡμᾶς ἡ παράστασις ὅλων αὐτῶν τῶν ἐγγράφων τῶν ἰσολογισμῶν, τοῦ ὑποθετικοῦ λογαριασμοῦ καὶ τοῦ σχεδίου τῆς ἀποσβέσεως τῶν ἐν Λονδίνῳ δύο ἐθνικῶν δανείων.

Πρώτην φορὰν ἤδη βλέπει τὸ ἔθνος τὴν κυβέρνησίν του δίδουσαν λόγον τῶν πράξεών της διηκριβωμένον καὶ πρώτην ἤδη φορὰν συναισθάνεται, ὅτι θεσμοθεσίαι ἀκριβῶς προσηρμοσμέναι εἰς τὴν πραγματικήν του κατάστασιν καὶ ἐνεργοῦνται, καθὼς γράφονται, καὶ φέρουσιν ἀποτελέσματα αἰσιώτερα καὶ τῶν ἰδίων εὐχῶν του.

Ἡ συνέλευσις, ἐφ' ὅσον παρελάμβανε τὰ εἰρημένα ἔγγραφα ἀπὸ τοὺς προσήκοντας ὑπουργοὺς τῆς κυβερνήσεως, τὰ παρέπεμπεν εἰς τὴν ἐπταμελῆ ἐπιτροπήν της, καὶ αὐτὴ θεωρήσασα ὅλα ταῦτα ἓν πρὸς ἓν καὶ κατὰ τοὺς κλάδους, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνάγον-

ται, κατεῖδε σαφῶς τὸ εὐμέθοδον, τὸ σοφὸν καὶ τὸ τελεσιουργὸν σύστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον στοιχοῦντες εἰς ὅλας τὰς πράξεις σας, τὰς ἀναφερομένας τόσον πρὸς τὸν ἐσωτερικὸν τοῦ κράτους προσωρινὸν ὀργανισμὸν, ὅσον καὶ πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις, ἐφυλάξατε μὲν τὰς παραδεδειγμένας ἀρχὰς τῶν συνταγματικῶν μας νόμων, ἐδώσατε δὲ εἰς τὸν διοργανισμὸν αὐτῶν, καθ' ὃ προσωρινὸν καὶ ἐπιδεκτικὸν τῶν ἐκ τῆς πείρας μαθημάτων, τὸ ἀνεκτίμητον πλεονέκτημα, τοῦ νὰ ἔχωσι δηλονότι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους ὁλόκληρον τὴν δύναμιν νὰ μὴν ἀποφασίσωσιν ὁριστικῶς τὴν παραδοχὴν ὁποίου δήποτε συστήματος, ἐὰν αὐτὸ τὸ σύστημα δὲν καθιερωθῇ προηγουμένως ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματά του, ἀπὸ αὐτὰ δὴ τὰ πράγματα.

Ἑπομένως ἡ ἐπιτροπὴ, καθ' ὃ θεωρήσασα καὶ σκεφθεῖσα κατ' ἐπανάληψιν περὶ πασῶν τῶν διπλωματικῶν ἀμοιβαίων διακοινώσεων, περὶ τοῦ γενικοῦ ἐσωτερικοῦ ὀργανισμοῦ, περὶ τῶν ἀναφορῶν τοῦ γενικοῦ φροντιστηρίου, περὶ τοῦ τῆς ἀποσβέσεως σχεδίου, καθὼς καὶ περὶ τῶν ἰσολογισμῶν καὶ τοῦ ὑποθετικοῦ λογαριασμοῦ, καὶ περὶ τῶν ἀποζημιώσεων, καὶ καθ' ὃ θέσασα ὑπ' ὄψιν τῆς συνελεύσεως διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 1 ἀναφορᾶς της τὴν περὶ πάντων τούτων θετικήν της γνώμην, διετάχθη παρὰ τῆς συνελεύσεως νὰ σχεδιάσῃ ὑπὸ τὴν ἄμεσον ὁδηγίαν τῆς Υ. Ε. ψηφίσματα περὶ ἑκάστου τῶν κλάδων αὐτῶν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως κατάλληλα μὲ τὰ θεμελιώδη συμφέροντα τοῦ ἔθνους καὶ ἑπομένως ἀρκετὰ εἰς τὸ νὰ ὁμαλύνωσιν, ὅσον ἐνδέχεται, τὸ τραχὺ καὶ ἀκανθηρὸν στάδιον τῶν ἀγώνων της.

Ἰδοὺ ἐξοχώτατε, ἡ εἰλικρινὴς παράστασις τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν φρονημάτων τόσον ἡμῶν, ὅσον καὶ τοῦ ἔθνους, τοῦ ὁποίου εἴμεθα τὴν σήμερον ἀντιπρόσωποι. Ἰδοὺ ὅσα ἐπεφορτίσαμεν τὴν ἐπιτροπὴν, τὴν ὁποίαν θέλετε εὐαρεστηθῇ νὰ ὁδηγήσετε μὲ τὰς ὑψηλὰς καὶ θετικὰς γνώσεις σας.

Περιττὸν νομίζομεν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ἐπιστρέψας ἕκαστος ἡμῶν εἰς τὰ ἴδια, θέλομεν συγχαρεῖ τοὺς συμπολίτας μας, εὐχόμενοι θερμῶς πρὸς τὸν ἐπουράνιον Θεὸν ὑπὲρ τῆς Υ. Ε.

Ἀλλ' εἰς ταύτην ἡμῶν τὴν ἀπάντησιν, νομίζομεν ὄχι ἄκαιρον, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀναγκαιοτάτων μάλιστα, τὸ νὰ διαλάβωμεν ἀνακεφαλαιοῦντες, ὅσα ἐξεθέσατε εἰς τὸν προεισόδιον λόγον, τοῦτο μὲν διὰ νὰ ὁμολογήσωμεν πασιφανῶς τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐν αὐτῷ τῷ λόγῳ διαλαμβανομένων, τοῦτο δὲ διὰ νὰ ἀποδώσωμεν τὸν χρεωστούμενον δίκαιον ἔπαινον πρὸς τὸ ἔθνος, ἔπαινον πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἀντιστρέφοντα.

Καρπὸς ἀπελπισίας τεσσάρων αἰώνων ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις, ἐπόμενον ἦτον νὰ φέρῃ τὴν φυσιογνωμίαν τῆς βιαίας καὶ ἀνωμάλου γεννήσεώς της κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἔτρεχεν ἡ Ἑλλὰς τῶν περὶ τῶν ὅλων κίνδυνον, ποτὲ δὲν ἔπαυσεν ἀγωνιζομένη νὰ συστήσῃ πολίτευμα καὶ νὰ θέσῃ νόμους, καθ' ὃν νὰ ὑπάρξῃ ὡς ἔθνος ἐλεύθερον, ἔθνος χριστιανικὸν, ἔθνος φίλον τῆς τάξεως καὶ τῆς ἡσυχίας. Ἐξ ἀρχῆς ἤθελε τὴν ἐσωτερικήν της εὐταξίαν, διότι τὴν ἐγνώριζεν ὄχι μόνον συντελεστικὴν πρὸς ἄμυναν τῶν ἐχθρῶν της, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπόκτησιν τῆς εὐνοίας καὶ τῆς κραταιᾶς κηδεμονίας τῶν μονάρχων τῆς Εὐρώπης· δι' ἔλλειψιν ὅμως σοφοῦ ἐνταυτῷ καὶ ἀσχέτου ὁδηγοῦ ἀπετύγχανε τοῦ σκοποῦ της.

Αὕτη ἡ ἔφεσίς της τὴν ὡδήγησε νὰ προσκαλέσῃ αὐθόρμητος καὶ μὲ παμψηφίαν τὴν

Υ. Ε. διὰ νὰ οἰακοστροφήσῃ τὸ κλυδωνιζόμενον σκάφος τῆς πατρίδος· κατ' αὐτὸν μόνον τὸν τρόπον ἤλπιζεν ὅτι τὴν ἐσωτερικὴν εὐταξίαν, την ὁποίαν επιθυμοῦσεν, ἠδύνατο νὰ ἐγκαταστήσῃ.

Προσκληθεὶς, Ἐξοχώτατε, δὲν ἀπεδειλίασες πρὸς τὸν μέγαν καὶ δεινὸν τῶν ὁμογενῶν ἀγῶνα, ἀλλὰ πρὶν ἢ ἔλθῃς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος, διέγνως ὁποια τις εἶναι ἡ νόσος τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὁποία ἡ θεραπεία τας προετοίμασας αὐτὴν, καὶ ἡ διάγνωσις αὕτη τῆς Υ. Ε. ἀπεδείχθη ὀρθὴ καὶ εὐστοχωτάτη ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων.

Ἅμα ἀπέβης εἰς τὸ Ἑλληνικον ἔδαφος, και ὑπεδέχθης ἀπο ὅλας τας ἀρχὰς μὲ ἀναπεπταμένας ἀγκάλας περικυκλούμενος μὲ τας εὐχὰς τοὺ εὐαγοῦς κλήρου καὶ μὲ τοῦ λαοῦ τὰς εὐλογίας.

Ἡ βουλὴ πάντων τῶν νόμων ὑπέρτατον θεωροῦσα τὴν σωτηρίαν τοῦ ἔθνους, καὶ ἐπερειδομένη εἰς τὰς ὑψηλὰς γνώσεις τῆς Υ. Ε. ἀπέθετο τα χρέη της διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. ΝΗ πράξεώς της.

Ἓν τῶν πρωτίστων ἀντικειμένων τῆς κυβερνητικῆς σας προνοίας θεωρήσαντες την τῆς ναυτιλίας διοργάνωσιν, ἅμα ἐλάβετε τα περὶ αὐτῆς ἀνήκοντα μέτρα, καὶ ἅμα ἡ συκοφάντις τοῦ πολυάθλου Ἑλληνικοῦ ναυτικοῦ πειρατεία ἔγεινεν ἄφαντος διὰ πάντα, τότε μόνον ἀναπολουμένη, ὁσάκις ἡ Ἑλλὰς ἀναφέρῃ τὰ ἀποτελέσματα τῆς αὐστηρᾶς σου καὶ σοφῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλονομίας.

Οἱ γενναῖοι τοὺς ὁποιους ἡ σάλπιγξ τῆς κυβερνήσεως ἀνεσύνταξε κατὰ τὴν Τροιζῆνα καὶ Μεγαρίδα, ἔδειξαν ἀλλεπάλληλα σημεῖα τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς ἀνδρίας των.

Οἱ Ἕλληνες μιμηθέντες τὸ παράδειγμα τῆς Υ. Ε., εἰ καὶ ἀνέστιοι, εἰ καὶ ἄπολιδες, κατέβαλον προθύμως εἰς τὴν ἐθνικὴν χρηματιστικὴν τράπεζαν το λεπτον των, ὑστερινὴν ἄγκυραν τῆς πείνας καὶ τῆς γυμνώσεώς των.

Τὸ πανωλικὸν μίασμα, ἐσχάτη ἀναφύσησις τοῦ Αἰγυπτιακοῦ κρατῆρος εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατεσβέσθη διὰ τῶν μέτρων τῆς κυβερνήσεως, τα ὁποῖα, ὅσον διὰ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων ἦσαν δυσκατόρθωτα, τόσον τα ἀπέδειξε κατορθωτὰ ἡ καρτερία τοῦ ἔθνους καὶ τὸ ταχυπειθὲς αὐτοῦ πρὸς πατρικὴν καὶ δικαίαν κυβέρνησιν.

Πολυάριθμα ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα ἀνηγέρθησαν ἐκ θεμελίων εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους, καὶ πανταχοῦ ἔγειναν χρηματικοὶ τῶν Ἑλλήνων ἔρανοι ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας.

Πολλαὶ ὑποθέσεις λαβοῦσαι τέλος κατ' εὐχαρίστησιν πλήρη τῶν διαφερομένων μερῶν, καὶ χωρὶς νὰ προστρίζωσι τὰ δικαστήρια εἰς ἀπαγορευτικὰ καὶ κωλυτικὰ μέσα, μαρτυροῦσι τὰ ἥσυχα μὲν καὶ ὁμαλὰ, ἀλλ' ἐνεργὰ βήματα τῆς κυβερνήσεως καὶ περὶ τὸ δικαστικόν της μέρος, ἀποδεικνύουσι δ' ἐνταυτῷ το εὐδιάλλακτον ἦθος τῶν Ἑλλήνων καὶ τὴν μετριότητά των.

Ἡ ἐσωτερικὴ εὐταξία ἐγγυωμένη τὸ ἀσφαλὲς τῆς ἰδιοκτησίας, φέρει ἤδη πανταχοῦ τὴν φιλοπονίαν, ἡ ὁποία ἔνθεν μὲν ἐπισκευάζουσα καὶ οἰκοδομοῦσα, ἔνθεν δὲ καλλιεργοῦσα τὴν γῆν, καὶ ἀκίνδυνον βλέπουσα τὸν μικρὸν ἐμπορικὸν αὐτῆς περίπλουν, ἀρχομένη δὲ νὰ βιομηχανεύεται, δίδει ἐλπίδας ὅτι μὲ τὴν ἀνάλογον τοῦ χρόνου πρόοδον θέλει καταστήσει εὐδαίμονα την Ἑλλάδα.

Ταῦτα πάντα, Ἐξοχώτατε, εἶναι δείξεις ἐναργεῖς, ὅτι τὸ ἔθνος πάντοτε ἤθελε τὴν

εὐταξίαν καὶ τὴν ἡσυχίαν, καὶ ὅτι ἡ ἔφεσίς του αὕτη δὲν ἐπραγματοποιήθη, εἰμὴ ἀφ' ὅτου ἐμπιστεύθη τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεώς του εἰς χεῖρας τῆς Υ. Ε.

Ὅθεν αὐθόρμητος σὲ παρακαλέσασα, σὲ προστησαμένη Κυβερνήτην της ἡ Ἑλλὰς καὶ ὁδηγὸν πρὸς ἅπαντα τὰ συμφέροντά της, ἐξαιτεῖται καὶ νὰ τὴν ὑποδείξῃς τρόπους, δι' ὧν νὰ προσφέρῃ πασιφανῆ δείγματα τῆς ἀθανάτου εὐγνωμοσύνης της πρὸς τοὺς μεγαλειοτάτους συμμάχους βασιλεῖς, τοὺς σεβαστοὺς εὐεργέτας της, πρὸς τοὺς ναυάρχους αὐτῶν, πρὸς τὴν γενναίαν τῶν Γάλλων στρατιὰν καὶ τὸν περίδοξον ἀρχηγόν της, καὶ πρὸς ἅπαντας τοὺς μεγαλοψύχους φίλους τῆς Ἑλλάδος.

Χρεωστοῦντες δὲ πρὸ πάντων νὰ ἀναπέμπωμεν ἀκαταπαύστους ὑπὲρ τῆς ἀπολυτρώσεώς μας δοξολογίας πρὸς τὸν δημιουργὸν τῶν ὅλων, τὸν Παντοκράτορα Θεὸν, θέλομεν ὁλοψύχως ἐκτελέσῃ, ὅσα ἐμπνευσθέντες ἀπὸ τὴν θεοσέβειαν καὶ τὸν ὑπὲρ πατρίδος διακαῆ ζῆλόν σας, ἠθέλετε στοχασθῆ πρόσφορα εἰς τὸ νὰ διαιωνίσωσι τὴν ἐποχὴν τῆς πολιτικῆς σωτηρίας τοῦ ἔθνους καὶ τῆς πρὸς τὸν σωτῆρα εὐγνωμοσύνης του.

Ὁ Πρόεδρος ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΣΙΝΗΣ.

(Ἕπονται αἱ ὑπογραφαὶ ὅλων τῶν πληρεξουσίων.)

Οἱ Γραμματεῖς ΙΑΚΩΒΑΚΗΣ ΡΙΖΟΣ, Ν. ΧΡΥΣΟΓΕΛΟΣ.

ΠΙΝΑΞ.

Πρόσθετα κομμάτια.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΤΡΙΤΟΥ ΤΟΜΟΥ.

Τιμᾶται διὰ μὲν τοὺς ἐντὸς τοῦ κράτους συνδρομητὰς Δρ. 6.
διὰ τοὺς ἐκτὸς . . . . 6 50.
καὶ διὰ τοὺς μὴ συνδρομητὰς . . . . 8.

Εὑρίσκονται

Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ ἰδίῳ ἐκδότῃ.

Ἐν Ναυπλίῳ παρὰ τοῖς τυπογράφοις καὶ βιβλιοπώλοις Κ. Κ. Τόμπρα καὶ Ἰωαννίδη.

Ἐν Σύρᾳ παρὰ τῷ τυπογράφῳ Κ. Γ. Μελισταγῇ.

Ἐν Πάτραις παρὰ τῷ ἐμπόρῳ Κ. Α. Τσέντσῳ.

Ἐν Κερκύρᾳ παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Κ. Ι. Δ. Παπ. Νικόλᾳ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Κ. Ι. Λαζαρείδῃ.

Ἐν Σμύρνῃ παρὰ τῷ Κ. Ἰωσὴφ Μάγνῃ.

Ἐν Βουκουρεστίῳ παρὰ τῷ Κ. Ι. Σκαρλάτῳ.

Ἐν Ὀδησσῷ παρὰ τῷ Εὐγ. Κ. Δ. Ἰγγλέσῃ.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ.

Δ'.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ,

ΚΥΒΕΡΝΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ, ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑΙ, ΓΡΑΦΕΙΣΑΙ
ΑΠΟ 8 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1827 ΜΕΧΡΙΣ 26 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1831,

ΣΥΛΛΕΓΕΙΣΑΙ ΜΕΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΑΧΘΕΙΣΑΙ

ΦΡΟΝΤΙΣΙ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΑΥΤΟΥ,

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑΙ ΔΕ ΠΑΡΑ Ε. Α. ΒΕΤΑΝ,

ἑνὸς τῶν γραμματέων τοῦ Κυβερνήτου.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙ ΔΕ ΕΚΔΙΔΟΝΤΑΙ ΔΑΠΑΝΑΙΣ

Π. Δ. ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗ ΛΕΥΚΑΔΙΟΥ, ΙΑΤΡΟΥ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΠΑΡΑ

ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΣΧΙΝΑ.

ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

ΑΘΗΝΗΣΙΝ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ.

1843

ΤΟΙΣ

ΤΡΙΣΙ ΝΑΥΑΡΧΟΙΣ

τῶν

ΚΡΑΤΑΙΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ,

ΕΫΔΕΝΙ ΤΩ͂ ΡΩΣΣΙΑΣ, ΚΟΔΡΙΓΚΤΩΝΙ ΤΩ͂ ΑΓΓΛΙΑΣ, ΚΑΙ ΔΕΡΙΝΙΗ͂ ΤΩ͂ ΓΑΛΛΙΑΣ,

ΤΟΙΣ ΥΠΕΡ

ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΝ ΝΕΟΚΑΣΤΡΩ͂

ΣΤΟΛΟΝ ΤΟΝ ΠΑΝΟΘΩΜΑΝΕΙΟΝ ΚΑΤΑΝΑΥΜΑΧΗΣΑΣΙΝ

ἐν ἔτει σωτηρίῳ ͵αωκζ′ ὀκτωβρίου η′,

τὸν δὲ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἀοιδίμου τῆς Ἑλλάδος προδίκου

ΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΤΟΜΟΝ

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ ΠΡΟΣΑΝΕΦΩΝΗΣΕΝ

Ὁ ἐκδότης

τῆς

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ

ΠΕΤΡΟΣ Δ. ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗΣ ΙΠΠΟΤΗΣ.

Καὶ μέγας τῷ ὄντι οὗτος ἀνὴρ, ὃς ἂν μεγάλα δύνηται γνώμῃ διαπράξασθαι μᾶλλον, ἢ ῥώμῃ. Ξενοφ. οἰκον. κεφ. κά.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ,

ΚΥΒΕΡΝΗΤΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 4 ἀπριλίου 1830.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἔλαβε τὴν ἀπὸ 27 μαρτίου (8 ἀπριλίου) (*) ἀξιωματικὴν δήλωσιν τῶν κυρίων προσέδρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ τήν τε πρᾶξιν τῆς 3 φεβρουαρίου, καὶ τὰς περὶ αὐτῆς ἐξηγήσεις καὶ ἀναπτύξεις τῶν κυρίων Προσέδρων μετὰ βαθείας συστροφῆς λογισμοῦ ἐμελέτησε.

Πλήρης δὲ ἅμα καὶ τῆς αἰσθήσεως τοῦ καθήκοντος καὶ εἰλικρινεστάτης ἐπιθυμίας πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ, πρέπουσαν εἰς τὴν περὶ τὴν κυβέρνησιν ταύτην πίστιν τῶν τε Ἑλλήνων καὶ τῶν σεβαστῶν συμμάχων, ἐσπούδασε μὲν νὰ διακριβώσῃ τὴν μεγάλην καὶ γενναίαν ἔννοιαν τῶν θεμελιωτῶν τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, ἐσκέφθη δὲ καὶ περὶ τοῦ πῶς θέλει συνεργήσῃ εἰς ἀποτέλεσιν αὐτῆς, συναρμοζομένη, κατὰ τὴν πρόσκλησιν, πρός τε τὰς συνθεσίας τοῦ Λονδινείου συνεδρίου καὶ πρὸς τὰς εἰδικωτέρας ἀποφάσεις ἃς οἱ κύριοι πρόσεδροι τῇ διεκοίνωσαν.

(*) Ἴδε εἰς τὰ πρόσθετα κομμάτια ἀρ. 1.

Αἱ συμμαχοῦσαι Δυνάμεις ἀναγορεύουσαι τὴν Ἑλλάδα, αὐτόνομον ἐπικράτειαν, ὑπερεπλήρωσαν τάς τε δικαίας αὐτῆς ἐφέσεις καὶ τὰς εἰς αὐτὴν προεπιχυθείσας παμπόλλας αὐτῶν εὐεργεσίας.

Διὰ σπουδαιοτάτους δὲ βέβαια πολιτικοὺς λόγους ἐνήχθησαν νὰ βάλωσι καὶ τοὺς κλήρους τῆς νέας ἐπικρατείας ὑπὸ μοναρχικὴν καὶ κληρονομικὴν κυβέρνησιν, καὶ τὸν ἡγεμόνα προτέτι νὰ ἐκλέξωσι τὸν ἐσόμενον πρὸς τὴν Ἑλλάδα ὄργανον τῶν γενναίων αὐτῶν βουλῶν καὶ στερεοποιήσοντα τὸ εἰρήνευμα τὸ διὰ τῆς πράξεως τῆς 3 φεβρουαρίου στοιχειωθέν.

Καὶ τοῦ λοιποῦ ἄρα εἰς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον τοῦ Κοβοὺργ ἐνεπιστεύθη τὸ μέγιστον τοῦτο ἔργον, τὸ ὁποῖον δεχθεῖσα ἡ αὐτοῦ βασιλικὴ Ὑψηλότης, ἠθέλησε ν' ἀποδείξῃ εἰς τὸν πεπολιτευμένον κόσμον ὅτι ἡ Ἑλλὰς καὶ ἐκ τῶν ἐξόχων προτερημάτων καὶ ἐκ τῆς μεγαλοψύχου αὐτοῦ προαιρέσεως θέλει ἔχει τὴν περὶ τοῦ μέλλοντος ἀσφάλειαν, προασφαλιζομένου ἄλλως τε καὶ ἐκ τῶν δικαιωμάτων ὅσα αὐτὴ ἀπέκτησε διὰ μακροτάτης κακοπαθείας, διὰ πολυαιμάτων θυσιασμῶν, καὶ διὰ θεσμῶν στοιχειωδῶς παραδεχθέντων παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς, ἐξ ὧν καὶ μόνον ἐλπίζει τὴν ἀσφαλεστάτην τῶν δικαιωμάτων ἀπόλαυσιν.

Οὕτως ὁλικώτερον ἐξεταζόμενος ὁ κλῆρος ὁ εἰς τὴν Ἑλλάδα δοθεὶς παρὰ τῆς ὑψηλῆς σοφίας καὶ εὐμενείας τῶν σεβαστῶν συμμάχων, ἀπείρου εὐγνωμοσύνης καὶ πίστεως χρέος εἰς αὐτὴν ἐπιβάλλει.

Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις αὐτῆς, καὶ ὑπερεπιθυμοῦσα καὶ ὀφείλουσα γενέσθαι πιστὸς ἑρμηνεὺς τῆς τοιαύτης αὐτῆς διαθέσεως, ἀδυνατεῖ, καὶ θλιβομένη ἀπορεῖ πῶς νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἔντιμον διακονίαν κατὰ τοὺς τύπους τοὺς ὁρισθέντας ὑπὸ τῶν ψηφισμάτων τῆς ἐσχάτης ἐθνικῆς συνελεύσεως.

Οἱ κύριοι πρόσεδροι τῶν τριῶν αὐλῶν, εὑρεθέντες εἰς Ἄργος ἐπὶ τῆς συνιδρύσεως τοῦ αὐγούστου, πάντως ἔδωκαν προσοχὴν εἰς τὸ πρῶτον τῆς ἐθνικῆς συνόδου ψήφισμα, δι' οὗ θεσπίζεται ὅτι τὰ τέλεια περὶ Ἑλλάδος βουλεύματα θέλουσι προϋποβληθῇ εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τῶν πληρεξουσίων ἐπιτρόπων τοῦ ἔθνους.

Ἡ κυβέρνησις λοιπὸν ὤφειλε πρώτιστα πάντων σήμερον νὰ συγκαλέσῃ αὐτούς· τὸ ὁποῖον οὐδ' ἤθελε διστάσῃ νὰ πράξῃ, ἐὰν ἔκ τινων ἄρθρων τῆς πράξεως τῆς 3 φεβρουαρίου καὶ ἐκ τοῦ νοήματος τῆς δηλώσεως τῶν κυρίων προσέδρων δὲν ἐφοβεῖτο μήπως οἱ πληρεξούσιοι τοῦ ἔθνους εὑρεθῶσιν εἰς ἀνάγκην, ἢ νὰ παραδῶσι τὰς ἐντολὰς τῶν ἐπαρχιῶν, ἢ νὰ ἀρκεσθῶσιν ἀναγγέλλοντες καὶ πάλιν τὰς ταπεινὰς αὐτῶν ἐφέσεις, πρὸς τελείαν διεκπλήρωσιν τῶν μεγαλοψύχων βουλευμάτων τῶν συμμάχων αὐλῶν.

Ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ αἱ προσταγαὶ ἃς ἔλαβον οἱ κύριοι Πρόσεδροι ἀκριβεστάτην ἀπαιτοῦσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφασισθέντων, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἀκούσασα καὶ τὴν γνώμην τῆς Γερουσίας, ἄλλο δὲν ἔχει εἰμὴ νὰ ἐξαγγείλῃ πρὸς αὐτοὺς τὰ ἑξῆς.

α. Ὅτι ἡ ἀξιωματικὴ δημοσίευσις τῆς ἔργῳ ἤδη ὑφισταμένης ἀνακωχῆς εὑρίσκεται ἐν τῷ παρασυναπτομένῳ ἀντιγράφῳ τῆς ἐγκυκλίου τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς στρατηγοὺς ξηρᾶς καὶ θαλάσσης.

β'. Ὅτι ἐπὶ πάσης περιπτώσεως ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις τότε θέλει συμπράξῃ εἰς τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων καὶ στόλων ἀπὸ τοὺς τόπους, μέρη, καὶ νήσους, ὅσα κατὰ τὴν πρᾶξιν τῆς 3 φεβρουαρίου μένουσιν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ὅταν οἱ Τοῦρκοι ἀναχωρήσωσιν ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν καὶ Εὔβοιαν. Κατεπεῖγον εἶναι πρὸς τούτοις οἱ μὲν ἐπίτροποι τῶν τριῶν Δυνάμεων νὰ εὑρεθῶσιν εἰς τὰ μέρη, ἵνα προλάβωσιν ἢ κἂν ἐλαττώσωσι τὰ ἐνδεχόμενα συμβῆναι ἐκ τῆς νέας ὁροθεσίας δυστυχήματα, ἡ δὲ κυβέρνησις νὰ λάβῃ πόρους ἵνα ζωοτροφήσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ δεόντως τὸ πλῆθος ὅπερ θέλει συῤῥεύσῃ, ζητοῦν πατρίδα, εἰς τὴν νέαν ἐπικράτειαν.

γ'. Ὅτι οἱ σήμερον ἐν Ἑλλάδι εὑρισκόμενοι Ὀθωμανοὶ καρποῦνται ὄχι μόνον τελείαν προσωπικὴν ἀσφάλειαν, ἀλλὰ καὶ μέρος τῶν κτημάτων αὐτῶν, τὸ ὁποῖον ἡ κυβέρνησις κατ' αἴτησίν των προθύμως τοὺς ἀπέδωκε.

Περὶ δὲ τῆς ὁλότητος τῶν πράξεων τοῦ Λονδινείου συνεδρίου καὶ τῶν εἰδικωτέρων ἀποφάσεων ἃς ἀναφέρει ἡ δήλωσις τῶν κυρίων Προσέδρων, ἡ κυβέρνησις θέλει βάλῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ ὑψηλοτάτου Ἀνα-

κτος τῆς Ἑλλάδος, μετὰ τοῦ ἀντιγράφου τῆς παρούσης ἀπαντήσεως, τὰς χρειωδεστάτας παραστάσεις, οὐδὲ προδώσει τὰ χρέας αὐτῆς πρός τε τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα.

Ἡ δὲ βασιλικὴ αὐτοῦ ὑψηλότης, ἀπολαύουσα τῆς ὅλης πίστεως τῶν συμμάχων αὐλῶν, δὲν θέλει παρασιωπηθῆ πρεσβεύων ὑπὲρ τοῦ τόπου ὃν ἐτάχθη νὰ καταστήσῃ εὐδαίμονα δι εἰρήνης χρονίας καὶ στερεᾶς.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 4 ἀπριλίου 1830.

Συγχωρήσατέ μοι, Κύριοι, ἐν ᾧ σᾶς διαβιβάζω τὴν ἀξιωματικὴν ἀπόκρισιν τῆς προσωρινῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, νὰ σᾶς εἴπω καὶ πάλιν τὴν μεγάλην μου λύπην διὰ τὸ ἦθος τῶν πρὸς ὑμᾶς ὁδηγιῶν τῶν αὐλῶν σας.

Οὐδὲ σᾶς ἔκρυψα κατὰ τὰς ἰδιοπίστους μετ' ἐμοῦ συνομιλίας σας τοὺς λόγους δι οὓς θερμῶς ἐπεθύμουν ἵνα ἡ ὑμετέρα δήλωσις τῆς 27 μαρτίου (8 ἀπριλίου) ἐγράφετο ἄλλως πως, ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ ἐκπληρώσω κάλλιον τὸ ἐπιβαλλόμενον εἰς ἐμέ.

Προθυμούμενος ὅμως, κύριοι, νὰ σᾶς ἀποδείξω ἐκ νέου τὴν εἰλικρινῆ μου καὶ διηνεκῆ περὶ τούτου ἐπιθυμίαν, σᾶς προβάλλω νὰ συνέλθετε καὶ προσδιορίσετε τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν καθ' ἃς δύναμαι νὰ σᾶς κοινώσω ὅσα ἔγραψα τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ περὶ τῶν μεγάλων συμφερόντων τὰ ὁποῖα εἰς αὐτὸν ἀπόκειται πλέον νὰ βραβεύσῃ κατά τε τὴν προσδοκίαν τῶν συμμάχων αὐλῶν καὶ κατὰ τὰς δικαιοτάτας τῶν Ἑλλήνων ἐλπίδας.

Τῇ Γερουσίᾳ.

Ναυπλίῳ, 4 ἀπριλίου 1830.

Ἐπειδὴ ἀφ' οὗ ἔλαβον παρὰ τῶν κυρίων προσέδρων τῶν συμμάχων αὐλῶν τὰς περὶ Ἑλλάδος τελευταίας πράξεις τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου, πολλάκις σᾶς ἐκάλεσα παρ' ἐμὲ ἵνα σᾶς γνωστοποιήσω καὶ αὐτάς, καὶ τὴν ὑμετέραν γνώμην ἀκούσω, περιττὸν κρίνω νὰ παλιλλογήσω σήμερον ὅσα κατὰ χρέος μου σᾶς παρέστησα, ἐξηγῶν σαφέστατα τὴν κρίσιν μου περί τε τῆς πράξεως τῆς 3 φεβρουαρίου καὶ τῆς συνοδευσάσης αὐτὴν ἀξιωματικῆς δηλώσεως. Περιττὸν δὲ νὰ ἐπαναμνήσω καὶ τοὺς κρείττονας λόγους δι' οὓς ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὤφειλε κατὰ τὴν προκειμένην μεγάλην περίστασιν νὰ πολιτευθῇ ὅπως ἐπολιτεύθη, προνοοῦσα τὸ μέν, ὅπως μὴ φανῇ κατωτέρα τῆς εἰς αὐτὴν πίστεως τοῦ ἔθνους, τὸ δέ, ὅπως ἀναδείξῃ καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν μεγαλόψυχον τῶν σεβαστῶν συμμάχων προαίρεσιν καὶ τὰς προϋπαρξάσας παρ' αὐτῶν εὐεργεσίας.

Τοιούτου χρέους καὶ φροντίσματος ἐπιβεβλημένου εἰς ἐμέ, τολμῶ πιστεῦσαι ὅτι τὸ ἐξεπλήρωσα.

Ὑμεῖς δὲ κρίνατε, κύριοι, ἀναγνώσαντες τὰς παραπεμπομένας γραφάς, τάς τε διακοινώσεις τῶν κυρίων Προσέδρων τῶν συμμάχων αὐλῶν καὶ τὸ ἴσον τῆς ἀξιωματικῆς μου ἀποκρίσεως.

Ἀλλ' ἐλπίζω, κύριοι, ὅτι θέλετε γείνῃ καὶ κοινωνοὶ τῶν ἀγώνων καὶ τῆς εὐθύνης μου, καὶ τοὺς μὲν θέλετε ἐνισχύσῃ, τὴν δὲ θέλετε ἐλαφρώσῃ, κομίζοντες καὶ ὑμεῖς ἐνώπιον τοῦ Ὑψηλοτάτου Ἄνακτος Λεοπόλδου τὰς νομίμους τοῦ ἔθνους ἐφέσεις, ὑπὲρ ὧν μόνη εἰς τὸ ἑξῆς ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ Ὑψηλότης δύναται εὐτυχῶς νὰ πρεσβεύσῃ πρὸς τὰς συμμάχους αὐλάς.

Σᾶς προβάλλω προσέτι νὰ συσκεφθῆτε μετ' ἐμοῦ περὶ ἀποστολῆς ἐπιτροπῆς εἰς προϋπάντησιν τῆς αὐτοῦ βασιλικῆς Ὑψηλότητος (*).

(*) Ἴδε εἰς τὰ πρόσθετα, ἀρ. 2, τὴν ἀπάντησιν τῆς Γερουσίας καὶ τὸ μετ' αὐτῆς ὑπόμνημα.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ Βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ναυπλίῳ, 10 ἀπριλίου 1830.

Διὰ τοῦ ταχυδρόμου τοῦ Κ. Βάρωνος Ρουὰν μέλλων νὰ στείλω ὀγκώδη φάκελλον πρὸς τὴν Ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα, ἅπτομαι σήμερον τοῦ ταχυδρόμου ὃν ἐκπέμπει ὁ Κ. Δώκινς, καὶ ἀξιοῦμαι νὰ σᾶς φέρω μόνον ὑπ' ὄψιν, Ἄναξ, ἀντίγραφα τῆς δηλώσεως τῶν κυρίων Προσέδρων καὶ τῆς ἐμῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποκρίσεως, προστιθέτων τὰ ἴσα καὶ τῆς ἐπιστολῆς μου καὶ τοῦ μερικωτέρου γράμματός μου τῆς 25 μαρτίου (6 ἀπριλίου).

Ἡ γραφὴ τῆς Γερουσίας καὶ τὸ μετ' αὐτῆς ὑπόμνημά μου θέλουσι φέρῃ πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα τὸ σύνολον τῶν τοῦ Ἔθνους ἐφέσεων· διὸ καὶ περὶ τούτου δὲν λέγω σήμερον περισσότερα, μόνον δὲ παρακαλῶ ἐξ ἀνάγκης τὴν ὑμετέραν βασίλειον κορυφὴν νὰ προφθάσῃ τάχιον τὰς περιπιεζούσας με χρείας.

Τὰ χορηγήματα τοῦ ἰανουαρίου, φεβρουαρίου καὶ μαρτίου ἐτελείωσαν, καὶ μόλις ἠδυνήθην νὰ προφθάσω τὰ ἔξοδα τοῦ ἀπριλίου. Ἀλλὰ περαιτέρω δὲν φθάνει ἡ δύναμίς μου. Τῇ 11 (23) μαΐου πίπτει ἡ πλήρωμὴ τῆς τριμηνίας τοῦ στρατεύματος, καὶ εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν μεγάλως συμφέρει νὰ πληρωθῇ τὸ στράτευμα ἀκριβῶς. Μᾶς χρειάζονται λοιπὸν 1,000,000 φράγκων τοὐλάχιστον διὰ τὰς ἀρχὰς μαΐου, τὰ ὁποῖα σᾶς ἱκετεύω καὶ πάλιν νὰ στείλετε ἐν καιρῷ.

Μετὰ δύω ἡμέρας θέλω παραστήσῃ εἰς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα τὰ περὶ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου, πρὸς δὲ, καὶ ὑπολογισμὸν τῆς τριμήνου δαπάνης ὅλων τῶν ὑπηρεσιῶν.

Ἐπὶ δύω δὲ μόναις συνθήκαις δύναμαι νὰ ἐλπίσω, Ἄναξ, νὰ σᾶς παραδώσω τὸν τόπον ἐν εὐταξίᾳ καὶ ἡσυχίᾳ, τὸ μὲν, ἐὰν ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης σπεύσῃ νὰ ἔλθῃ ἐνταῦθα, τὸ δὲ, ἐὰν ἔχω νὰ πληρώσω ὁμαλῶς τὸ στράτευμα, τὸ ναυτικὸν καὶ τοὺς ὑπηρετικούς. Ἄνευ τούτων ὅμως οὐδὲν δύναμαι, καὶ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ

Ὑψηλότης δικαία οὖσα, μὴ ἀμφιβαλλέτω ὅτι εἰλικρινῶς τῇ ἐξομολογοῦμαι τὴν περὶ τούτου πληροφορίαν μου.

Ϛ. Ἡ Γερουσία ἀποδέχεται τέλος τὴν πρὸς τοὺς Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἀπόκρισίν μου, καὶ ἤδη καταγίνεται εἰς τὴν προσφώνησιν καὶ εἰς τὸ ὑπόμνημα τὰ ὁποῖα δι' ἐμοῦ θέλει πέμψῃ πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα. Μεγάλαι ἦσαν αἱ δυσκολίαι, Ἄναξ, καθὼς σᾶς ἔλεγον ἐν τῷ ὑστερογράφῳ τῆς 26 μαρτίου (7 ἀπριλίου), καὶ ἀνυπέρβλητοι ἤθελαν προσαποβῇ ἐκ τῆς δηλώσεως τῶν κυρίων Προσέδρων, ἐὰν ἐκ τοῦ ὑμετέρου γράμματος τῆς 28 φεβρουαρίου δὲν ἐβοηθούμην νὰ τὰς ἐξομαλίσω.

Θέλει δὲ εὐχαριστηθῇ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης, ἐλπίζω, ἐπὶ τῇ ἐκβάσει τῶν μακρῶν καὶ δυσχερῶν μου συνδιαλέξεων μετὰ τῶν γερουσιαστῶν καὶ τῶν εὐδοκιμωτάτων τοῦ τόπου ἀνδρῶν.

Ἀλλ' ἤθελα νὰ πράξω καὶ περισσότερον, καὶ ἀνυπόμονος εἶμαι νὰ στείλω εἰς προσκύνησίν σας πρεσβείαν πρὸς τὸν λιμένα ἐξ οὗ θέλετε ἐκπλεύσῃ, διὰ τῆς φρεγάτας καί τινων ἄλλων Ἑλληνικῶν πλοίων. Καὶ θέλω σπουδάσῃ, ἐν τῷ προσμένειν τὰς προσταγὰς τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος, νὰ ἑτοιμάσω τὰ δύω ταῦτα, καίτοι καὶ ἡ ἐκλογὴ τῆς πρεσβείας δὲν εἶναι πρᾶγμα εὔκολον, καὶ ἡ τῶν πλοίων ἀποστολὴ ἀπαιτεῖ δαπάνην ἀνωτέραν τῶν πόρων μας. Ἕνεκα τούτου σᾶς παρακαλῶ, Ἄναξ, νὰ μοὶ στείλετε τάχιον τὰς προσταγάς σας, διασαφοῦντες καὶ τὸ πότε καὶ πόθεν μέλλετε νὰ ἐκπλεύσετε.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ Βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ναυπλίῳ, 12 ἀπριλίου 1830.

Ἀποκρινόμενος πρὸς τὸ ἀπὸ 16 (28) φεβρουαρίου γράμμα τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος, χρέος μου ἐνόμισα νὰ βάλω ὑπ'

ὄψιν αὐτῆς τοὺς ἐπιλογισμούς μου περὶ τῆς πράξεως τῆς 3 φεβρουαρίου, καὶ περὶ τῆς δυσθεσίας εἰς ἣν ἔμελλε νὰ εὑρεθῇ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἔκ τε ἄρθρων τινῶν τῆς πράξεως ταύτης καὶ ἐκ τῶν προσταχθέντων εἰς τοὺς Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ τέλος νὰ σᾶς βεβαιώσω, Ἄναξ, ὅτι εἰς τοιαύτην σπουδαιοτάτην περίστασιν ἤθελα καταβάλῃ πᾶσαν δύναμιν ἵνα μὴ φανῶ κατώτερος τῆς τε πίστεως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν καὶ παρ' αὐτῆς τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος ἐπιβραβευομένης μοι. Ὑμεῖς δὲ, Ἄναξ, βλέποντες τὰ ἐνταῦθα παρασυναπτόμενα, κατανοεῖτε, ἐλπίζω, τὴν προθυμίαν καὶ τὴν σπουδὴν μεθ' ὧν ἐθήρευσα τὸ σκοπούμενον. Ἐπετύγχανον δὲ τοῦτο ἴσως καὶ τελεώτερον παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἐὰν οἱ κύριοι Πρόσεδροι εἶχαν παραγγελθῆ νὰ μὲ βοηθήσωσι. Νῦν δὲ τὸ ἔργον μου ἐγένετο δυσκολώτερον, καὶ διὰ τὴν ἀπότομον ἀπαίτησιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἄρθρων τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου, καὶ διὰ τὰς ἀγγελλομένας ἐν τῇ δηλώσει τῶν Προσέδρων εἰδικωτέρας ἀποφάσεις.

Αἱ ἀποφάσεις δὲ αὗται αἱ παρὰ τῶν κυρίων Προσέδρων εἰδικώτεραι προσαγορευόμεναι, κρίνουσι περὶ τῶν ἀξιολογωτάτων καὶ τιμιωτάτων συμφερόντων τοῦ τόπου, καὶ διωμολογήθησαν τόσον ἐνσήμως, ὅσον καὶ αἱ ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ περιεχόμεναι.

Διαποροῦσιν ἄρα οἱ Ἕλληνες διὰ τί τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον δὲν τοὺς φανεροῖ καὶ τὸ πρωτόκολλον δι' οὗ προσφέρεται εἰς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα ἡ τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονία, καὶ τὸ περὶ τοῦ δανείου, καὶ τὸ ἄλλο δι' οὗ κυροῦνται μὲν τὰ ἐπὶ Τουρκίας προνόμια τῶν Κατολίκων, χαρίζεται δὲ πλήρης ἰσονομία εἰς ὅλους τοὺς ὑπηκόους τῆς νέας ἐπικρατείας ὁποιασδήποτε θρησκείας.

Οἱ Ἕλληνες, ὑποστάντες τὴν ὀθωμανικὴν δυναστείαν, ὑπὸ μόνην τὴν σκέπην τῆς Ἐκκλησίας των διεσώθησαν. Ἅμα δὲ τῷ ἀνεγερθῆναι εἰς σῶμα Ἔθνους, οἱ αὐτῶν ἀντιπρόσωποι ἀνεκήρυξαν τὴν Ἑλληνικὴν θρησκείαν, θρησκείαν τῆς ἐπικρατείας, προσλαμβά-

νοῦντες δηλονότι καὶ τὴν ἀνοχὴν τῶν ἄλλων θρησκευμάτων. Σήμερον δὲ τῶν Λονδινείων διομολογημάτων μηδεμίαν ἄμεσον μνείαν ποιουμένων τῆς Ἑλληνικῆς θρησκείας, ἀφίνω νὰ νοήσῃ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης εἰς ποίους λογισμοὺς ἔῤῥιψε τοὺς Ἕλληνας ἡ τοιαύτη σιωπὴ, πλησίον τῶν εἰδικωτέρων περὶ τῶν ἄλλων λατρειῶν ὁρισμῶν.

Εἰς ὑμᾶς λοιπὸν, Πρίγγιψ, ἀπόκειται νὰ θαῤῥύνετε τὴν Ἑλλάδα, ἐξαγγέλλοντες αὐτῇ ὅτι ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης θέλει δεχθῆ καὶ θρησκεύσῃ πρώτιστα πάντων τὸ δόγμα τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς. Εἰς Ὑμᾶς προσέτι ἀνήκει νὰ τῇ δώσετε καὶ ἄλλο τεκμήριον τῆς πατρικῆς ὑμῶν προαιρέσεως, μαρτυρόμενοι ὅτι τὸ δάνειον δὲν θέλει χρησιμεύσῃ ἐξῃρημένως εἰς συλλογὴν καὶ διατροφὴν στρατιωτῶν ξένων, ἀλλὰ θέλει ἀναπαύσῃ καὶ τὰς ἀπαραιτήτους τοῦ Ἔθνους χρείας, ἀνταμεῖβον μὲν καὶ θεραπεῦον δεόντως τὸ ἐθνικὸν στράτευμα καὶ τὸ ναυτικὸν, βοηθοῦν δὲ καὶ ἀναψύχον τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἐμπορίαν καὶ βιομηχανίαν. Τρίτον βεβαίωμα οἱ Ἕλληνες παρὰ τῆς συνέσεως ἅμα καὶ δικαιότητος τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος προσδοκῶσιν ὅπερ καὶ ἤδη εὑρίσκουσιν, Ἄναξ, ἐν τῇ ἐφέσει ἣν ἀπηγγείλατε, ἵνα δηλαδὴ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος αὐτῶν. Ἐν τούτῳ δὲ πληρώσει ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης τέλεον τὴν εὐχὴν αὐτῶν, ἀναγράφουσα ὅτι κυροῦται αὐτοῖς ὁλοσχερῶς ἡ τῶν ἀστυκῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων ἀπόλαυσις κατὰ τὰς βάσεις τοῦ δευτέρου ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει ἐθνικῆς συνελεύσεως. Ταῦτα, Ἄναξ, σᾶς φέρει καὶ ἡ τῆς Γερουσίας προσκύνησις, ἅμα καὶ τὰς ἱκετηρίας διερμηνεύουσα τῶν δυστυχῶν κατοίκων τῆς τε δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων Κρήτης καὶ Σάμου καὶ Ψαρῶν.

Οἴδαμεν ὅτι ὑπὲρ τούτων συνηγόρησεν ἤδη ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης· ἀλλὰ καὶ πάλιν συνηγορήσει, καὶ ὁ Θεὸς προστατεύσει αὐτούς. Ἐὰν ἡ σύστασις τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας σκοπούμενον ἔχῃ νὰ στήσῃ τὴν ἀνατολικὴν εἰρήνην ἐπὶ βάσεων στερεῶν, διὰ τί αἱ Δυνάμεις νὰ ἀφήσωσι τὸ ἔργον αὐτῶν ἀτελὲς, παραδίδουσαι εἰς κινδυνώδεις ῥοπὰς καὶ τὴν ναυτιλίαν τὴν περὶ τὸ Αἰγαῖον καὶ τὰς

σχέσεις τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας πρὸς τὰς ὁμόρους ὀθωμανικὰς ἐπαρχίας; Καὶ αὐτοὶ οἱ ὁροθέται, ὅταν ἐπὶ τοὺς τόπους φθάσωσιν, ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναμαρτυρήσωσιν ὅτι ἡ κατὰ τὸ 2 ἄρθρον τοῦ πρωτοκόλλου σημειωθησομένη γραμμὴ, νὰ συστήσῃ ὅριον, εἶναι τῶν ἀδυνάτων. Θέλουσι δὲ βεβαιωθῆ καὶ τοῦτο, ὅτι τὰ μέρη τὰ σημειούμενα παρὰ τοῦ Λονδινείου συνεδρίου καθ' οὓς αὐτὸ ἔβλεπε χάρτας, πολὺ διαφορώτερα κεῖνται κατὰ τὴν φυσικὴν αὐτῶν θέσιν.

Ὅσον δὲ περὶ τῶν θαλασσίων ὁρίων, δὲν θέλω καταχρασθῆ τὸν καιρὸν τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος ἵνα τῇ ἀποδείξω ὅτι ἡ Κρήτη εἶναι ἡ κλεὶς τοῦ Αἰγαίου.

Τὰ περὶ ἀνακωχῆς ἄρθρα, καὶ ὅλως ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὰ κτήματα, κατετάραξαν δικαίως τὴν Γερουσίαν· διότι ἂν οἱ Τοῦρκοι τὰ ἐξηγήσωσι πρὸς ὄφελός των, τότε ὑπὲρ τὰ δύω τρίτα τῶν ἐθνικῶν κτημάτων θέλουσιν ἀνήκει εἰς αὐτούς.

Καὶ ὁ μὲν Σουλτάνος ἔχει μέγα συμφέρον νὰ ἀποδώσῃ εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸν Ἕλληνας ὅσα κτήματα τοὺς ἐδήμευσε, καὶ τὰ ἀποδίδει, προσκαλῶν αὐτοὺς νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς ἑστίας των, διότι ἄνευ τῶν φιλεργῶν καὶ βιομηχάνων ἐκείνων κατοίκων οἱ τόποι του ἤθελαν μένει ἔρημοι καὶ κεχερσωμένοι. Ἀλλ' ὁ λαὸς ὃν ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ ὑψηλότης ἀνεδέξατο καὶ προσέλαβε, πόθεν θέλει εὑρεῖ τοὺς τρόπους τῆς ἀναλήψεως; Καὶ ποῖος ἔσται ὁ καρπὸς τῶν θυσιασμῶν αὐτοῦ;

Αἱ Δυνάμεις ἐστοχάσθησαν νὰ ἀπαλλάξωσι τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοῦ βάρους τοῦ φόρου καὶ τῶν ἀποζημιώσεων. Ἀλλὰ πῶς ἔσται τοῦτο, ἂν οἱ Τοῦρκοι οἱ πολεμήσαντες πρὸς ὑπεράσπισιν ἑαυτῶν δύνανται ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἀνακωχῆς νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν νέαν ἐπικράτειαν καὶ νὰ ἀπαιτήσωσι τὰ κτήματά των; Τίνες οὗτοι; οἱ ἐμμανῶς διαπολεμήσαντες, ὡς κινδυνεύοντες νὰ χάσωσι περισσότερα· καθὼς καὶ τὰ ἔχασαν.

Ἀνήκει ἄρα εἰς ὑμᾶς, Ἄναξ, νὰ ἐπικαλέσετε τὴν προσοχὴν τῶν συμμάχων αὐλῶν ἐπὶ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο, καὶ νὰ αἰτήσετε παρὰ τῆς δικαιοσύνης αὐτῶν ἵνα στείλωσι πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταν-

τινουπόλει πρέσβεις των, χρηματισμοὺς συμφώνους πρὸς τὰς ἀρχὰς ἃς παρεδέχθησαν ἀναγράφοντες ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀπηλλαγμένοι ἔσονται τῶν φορτίων ὅσα ἡ πρᾶξις τῆς 22 μαρτίου τοῖς ἐπέβαλλεν.

Ἐνταῦθα προστίθημι τὰ κατάστιχα τῶν διαφόρων ὑπουργείων, ἵνα ἀκριβῶς καταμάθῃ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης καὶ τὰς χρείας ἡμῶν καὶ τῶν πόρων τὴν ἔνδειαν.

Κλείω δὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὡς καὶ τὴν τῆς 28 μαρτίου, ἱκετεύων τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα νὰ σπεύσῃ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἔλευσίν της, ὅπως ὁ λαὸς ὁ μέλλων παρ' αὐτῆς κυβερνηθῆναι ἐπιγνωρίσῃ τὸν πατέρα, ἐρχόμενον καὶ διδόντα εἰς αὐτὸν, ἐν δεινῇ πραγμάτων ἀκμῇ, τεκμήρια τῆς μεγαλοψυχίας καθ' ἣν ἀναδέχεται τὴν ἐπιμέλειαν τῆς τύχης τοῦ λαοῦ τούτου.

Τῷ ὑψηλοτάτῳ καὶ Βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ

Ναυπλίῳ, 12 ἀπριλίου 1830.

Μετὰ τὴν ἐπιστολὴν ἣν τολμῶ νὰ διευθύνω πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου, περιττὸν κρίνω νὰ σᾶς σημειώσω ἰδιαιτέρως τὰ τῶν διαπραγματειῶν μου μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ τὴν αὐτῶν ἔκβασιν, τὴν ὁποίαν, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ἐλπίζω καταθύμιον. Ἀλλ' ἤθελεν εἶσθαι πολὺ καταθυμιωτέρα καὶ πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς συμμάχους Αὐλὰς, ἂν οἱ Πρόσεδροί των ἐν καιρῷ ἐλάμβανον προσταγὴν νὰ προσυμβουλευθῶσι μετ' ἐμοῦ περὶ τοῦ τύπου τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐν Λονδίνῳ ἀποφασισθέντων. Καὶ μεγάλως λυποῦμαι ὅτι ἐκρίθη ἀλλέως περὶ τούτου, βλέπων τὰ προερχόμενα, καὶ μάλιστα τὰ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς κυβερνήσεως παρεμπεσόντα ἐκ τούτου προσκόμ-

ματα, δεόμενα ταχείας ἐπικουρίας, παρ' αὐτῆς δηλονότι τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι οἱ μάλιστα προβεβηκότες εἰς τὸν πολιτισμὸν, εἰς μόνα τὰ προσωπικά των συμφέροντα καὶ εἰς μόνον τὸ παρὸν βλέπωσι καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὴν αὐτονομίαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν, πῶς εἶναι δυνατὸν οἱ Ἕλληνες, μόλις ἐλευθερωθέντες τοῦ ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ, μόλις ἀνακύπτοντες ἀπὸ τῆς ἀβύσσου τῆς ἐπαναστάσεως, νὰ εὐφρανθῶσιν ἐπὶ τῷ μέλλοντι, ὁποῖον αἱ τοῦ Λονδινείου συνεδρίου πράξεις τὸ παρεσκεύασαν εἰς αὐτοὺς, ἐν ᾧ αἱ πράξεις αὗται δὲν τοῖς προσφέρουσιν οὐδεμίαν ἀσφάλειαν;

Ἀπεφάσισαν περὶ ἰσονομίας τῶν λατρειῶν, χωρὶς κἂν νὰ προσθέσωσι τὸ ἐπίθετον *χριστιανικῶν*· καὶ περὶ τῆς ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς θρησκείας, ἥτις εἶναι ἡ τῆς ἐπικρατείας, οὐδὲ λόγος ἐρρέθη.

Συνέστησαν κυβέρνησιν μοναρχικὴν καὶ κληρονομικὴν, χωρὶς νὰ εἴπωσι πρὸς τοὺς πολίτας ὅτι θέλουσι μετέχει αὐτῆς κατὰ τὰ αὐτῶν δικαιώματα.

Ἀνεκαίνισαν τὴν περὶ δανείου ὑπόσχεσιν· ἀλλ' οὐδὲ κἂν ὑπεσήμαναν ἂν τὸ δάνειον τοῦτο, βαρέως προστιθέμενον εἰς τὰ παλαιὰ τῆς Ἑλλάδος χρέη, θέλῃ ὁπωσοῦν βοηθήσῃ καὶ τὰς καιρίας χρείας αὐτῆς.

Τέλος ἡ νέα ἐπικράτεια, ἔνθεν μὲν, ἀπαλλάττεται τῶν ἀποζημιώσεων ἃς τῇ ἐπέβαλλε τὸ πρωτόκολλον τῆς 22 μαρτίου, ἄλλοθεν δὲ, ἀπειλεῖται διὰ τοῦ περὶ ἀνακωχῆς ἄρθρου ὅτι θέλει ἀποδώσῃ τὰ κτήματα τῶν Τούρκων ὅσοι θελήσωσι νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ταῦτα δὲ οὕτω διατασσόμενα, καὶ ἐκ τῆς ἐκφράσεως αὐτῶν δίδουσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ φοβῶνται ὅτι συστάδην ἐπιφέρονται, καὶ εἰς ἀθρόον κίνδυνον βάλλουσι τὰ συμφέροντα ὅλων τῶν τάξεων· ὅθεν ὅλοι, καὶ ναυτικοὶ, καὶ στρατιῶται, καὶ γεωργοὶ, καὶ ὑπουργηματικοὶ, νομίζουσιν ὅτι καὶ τὴν ἐλπίδα ἔχασαν τοῦ νὰ ἀναλάβωσι ποτὲ ἀπὸ τῶν μακρῶν αὐτῶν παθημάτων.

Τούτους δὲ τοὺς ἀνθρώπους εἶμαι καταδικασμένος νὰ βλέπω πά-

σαν στιγμήν, μὴ διαλείποντας ἀπὸ τὸ σχολαστήριόν μου, καὶ νὰ τοὺς παρηγορῶ καὶ κατευνάζω τὸ κατὰ δύναμιν, λέγων ὅτι ἀτόπως θορυβοῦνται· ἀλλὰ τὸ θάῤῥος ἔλειψε πλέον ἀπὸ αὐτούς. Τοῦτο προβλέπων καὶ πρό τινων ἡμερῶν, χρέος μου ἐνόμισα νὰ ἱκετεύσω τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα ἵνα σπεύσῃ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἔλευσίν της, καὶ σήμερον βλέπων αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, πολὺ μᾶλλον ἐπαναλαμβάνω, Ἄναξ, τὴν αὐτὴν ἱκεσίαν.

Καθὼς καὶ ἀλλοῦ, καὶ ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι κακαὶ κεφαλαὶ καὶ πολυπράγμονες ἄνθρωποι· ἀλλ' ἐνταῦθα εἶναι καὶ περισσότεροι, καὶ ξένοι μάλιστα, οἵτινες ἐκ πολλοῦ δὲν παύουσι σπείροντες τὴν διχόνοιαν, σήμερον πολὺ νεανικώτερον ἀσκοῦσι τὰς κακουργίας αὐτῶν. Οὗτοι καὶ εἰς τοὺς μὴ προσέχοντας λέγουσι, μετ' ἀναιδείας σχῆμα λαμβανούσης αὐθεντικόν, ὅτι ἡ Εὐρώπη προφυλαττομένη ἀπὸ τὰ εὐρύσκοπα καὶ φιλόδοξα μελετήματα τῆς ἐνεστώσης προσωρινῆς κυβερνήσεως, καὶ τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος περιέστειλεν εἰς τὸν Ἀσπροπόταμον, καὶ τὴν Κρήτην καὶ Σάμον εἰς τοὺς Τούρκους ἀποκατέστησε, καὶ τὰ ἄλλα ἄρθρα τοῦ πρωτοκόλλου ἀντίφωνα ἔγραψε πρὸς τὰς δικαίας ἐφέσεις τοῦ Ἔθνους. Ἐγὼ δὲ εἶμαι, κατ' αὐτούς, ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις, καὶ τὰ εὐρύσκοπα καὶ φιλόδοξα μελετήματα, εἶναι αἱ λεγόμεναι ἀπόῤῥητοι σχέσεις μου μετὰ τῆς Ῥωσσίας.

Καίτοι δὲ αἱ τοιαῦται ὑποβολαὶ οὐδεμίαν ὑπερβολὴν ἀτοπίας καὶ γελοιότητος ἀπολείπουσιν, ἀποτελοῦσιν ὅμως καὶ οὕτως ὀλεθρίαν ἐνέργειαν, κατὰ τὸ ἑξῆς. Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει Ἕλλην μὴ χάσας πολλὰ καὶ μὴ ἐλπίζων ἀποζημιώσεις, διὰ τοῦτο ὅλοι ὅσοι φοβοῦνται μὴ κακοπάθωσι διότι ἐνεπιστεύθησαν εἰς ἐμέ, ἔρχονται καὶ μὲ καταπιέζουσιν αἰτοῦντες, ἵνα σωθῶσιν ἐξ ὅσων δυνηθῶσι νὰ λάβωσι παρ' ἐμοῦ.

Οὐδὲ περὶ ὀλίγων τινῶν ἀνθρώπων ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ τῶν κοινοτήτων Ὕδρας, Σπετσῶν, καὶ Ψαρῶν, περὶ τοῦ στρατοῦ, περὶ τοῦ ναυτικοῦ, περὶ τῶν ἀρχηγῶν, περὶ ὅλων, τέλος, τῶν ἐπαρχιῶν.

Ἂν ἀποῤῥίψω ὁλοτελῶς τὰς αἰτήσεις των, δικαιοποιῶ τότε τὰς ὑποψίας αὐτῶν καὶ τοὺς ὠθῶ εἰς ἔσχατα ἔργα, τὰ ὁποῖα θέλουσι

γεννήσῃ τὴν ἀνατροπὴν καὶ τὴν ἀναρχίαν. Ἂν πάλιν ὁλοσχερῶς τὰς δεχθῶ, τότε, δεικνύων ἀδυναμίαν, ἐξεγείρω ἀξιώσεις ἄλλας καὶ ἄλλας, καὶ ἀτελευτήτους δυσχρηστίας παρασκευάζω εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Ἐν τοιαύτῃ στάσει, μόνοι οἱ μέσοι ὅροι, ἀδόλως καὶ στοχαστικῶς συνδυαζόμενοι, δύναται νὰ στήσωσι τὴν ὑπέρβασιν, καὶ διὰ τούτων μέχρι τοῦδε ἐπέτυχον. Σήμερον ὅμως μετ' εὐλαβεστάτης παῤῥησίας ἀναφαίνω τῇ ὑμετέρᾳ βασιλικῇ Ὑψηλότητι ὅτι ἐπ' ὀλιγώτατον θέλουσιν ἀνθέξῃ καὶ οὗτοι, καὶ οὐδὲ ἰσχύσουσιν ὅλως, ἂν τὸ ταμεῖον δὲν λάβῃ βοήθειαν διὰ τὸν μάϊον μῆνα.

Ἤλπιζα νὰ λάβω πόρους ἐκ τῆς ἐθνικῆς τραπέζης· ἀλλ' ἀντὶ τῶν καταβολῶν αἵτινες προσεδοκῶντο μετὰ τὴν ὑποθήκευσιν τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, ἡ τράπεζα καθ' ἑκάστην κενοῦται παρὰ τῶν ἀρχαίων μετόχων, ἀπαιτούντων τὰ κεφάλαιά των· πρὸς ὃ ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται, ἀντιλέγουσα, νὰ παρασπονδήσῃ.

Ὄχι δὲ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν προσόδων τοῦ παρελθόντος ἔτους εἰσέτι χρεωστοῦσιν εἰς τὸ ταμεῖον πολλά, ἐξ ὧν, καὶ μεγάλως ἀγωνισθέντες, οὐδὲν ἐσυνάξαμεν μέχρι τοῦδε. Καὶ τὰ πράγματά των ἂν πωληθῶσιν εἰς ἐξόφλησιν τοῦ χρέους των, ποῖος τὰ ἀγοράζει;

Τέλος αἱ πρόσοδοι τῶν ἐπαρχιῶν θέλουσιν ἆρα γε ἐνοικιασθῇ ἐφέτος τόσον συμφερόντως ὅσον καὶ τὸ παρελθὸν ἔτος; Τοῦτο θέλομεν ἰδεῖ ἐντὸς τοῦ μηνὸς τούτου· ἀλλὰ καὶ καλῶς ἂν ἐνοικιασθῶσιν, οἱ νέοι ἐνοικιασταὶ θέλουσι τάχα πληρώσῃ κάλλιον τῶν πρώτων; ἀμφιβάλλω.

Οὕτως ἐπισφαλῶς ἔχουσιν, ἄναξ, καὶ ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ προσωρινὴ αὐτῆς κυβέρνησις καὶ οἱ πόροι. Ἐν ᾧ δὲ γράφω πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα, μόλις **600,000** περίπου φράγκων ἐν τῷ ταμείῳ εὑρίσκονται, ἐξ ὧν **250,000** διανεμηθήσονται εἰς τοὺς ναυτικούς, ὅσοι, ἔχοντες λαβεῖν παρὰ τοῦ δημοσίου, ζητοῦσιν ὀλίγην ἐξοικονόμησιν ἵνα ἐπισκευάσωσι τὰ πλοῖα των. Πρέπει δὲ νὰ ζήσωμεν καὶ τὸν ἀπρίλιον, καὶ νὰ ἑτοιμάσωμεν καὶ τὴν τριμηνίαν τοῦ

στρατοῦ διὰ τὴν 11 μαΐου, πρέπει δηλαδὴ ἀναγκαιότατα νὰ φθάσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τοὐλάχιστον 1,000,000 φράγκων βοήθεια κατὰ τὰς ἀρχὰς μαΐου. Καὶ ἂν ἐν τῷ μεταξὺ γείνῃ καὶ ἡ κένωσις τῶν δυτικῶν ἐπαρχιῶν, πρέπει ἀπαραιτήτως καὶ δι' αὐτὴν νὰ ἔχῃ ἄλλα χρήματα ἡ κυβέρνησις.

Διὰ τοῦ μερικωτέρου γράμματός μου τῆς 25 μαρτίου (6 ἀπριλίου) ὑπέβαλα εἰς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα τὸ διὰ τί μεγάλως συμφέρει νὰ εὑρεθῆτε ἐνταῦθα, καὶ αὐτοπροσώπως νὰ διευθύνετε τὰ δύσχρηστα τῆς νέας ὁροθεσίας. Καὶ σήμερον ἄλλοι ἐμβριθέστατοι λόγοι, ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ τόπου καταστάσεως ἐξαγόμενοι, μοὶ ἐπιβάλλουσι χρέος νὰ καθικετεύσω καὶ θερμότερον, ἄναξ, ὑπὲρ τῆς ταχείας ἐλεύσεώς σας, μέχρι τῆς ὁποίας ἐγὼ θέλω καταβάλη πᾶσαν σπουδὴν ἵνα φυλάξω τὴν ὑπάρχουσαν σήμερον ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν. Καὶ εὔελπις εἶμαι ὅτι, Θεοῦ βοηθοῦντος, θέλω τὸ κατορθώσῃ, ἂν μόνον καὶ χρηματικαὶ βοήθειαι φθάσωσιν ἐν καιρῷ, ἢ μᾶλλον, καθὼς ἐτόλμησα νὰ εἴπω ἐν τῷ μερικωτέρῳ μου γράμματι, ἐὰν αὐτὴ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης τὰς φέρῃ.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 12 ἀπριλίου 1830.

Κατὰ τὴν πρὸς ἐμὲ χάριν τοῦ Κ. Ῥουὰν σοὶ γράφω τοὺς στίχους τούτους διὰ τοῦ ταχυδρόμου ὃν πέμπει πρὸς τὴν αὐλήν του, φέροντα τὰ περὶ ἐκτελέσεως τῶν παραγγελθέντων πρὸς αὐτόν τε καὶ τοὺς συμπράκτορας αὐτοῦ παρὰ τῶν Δυνάμεων.

Ὅσα μοι διεκοίνωσαν οἱ Πρόσεδροι τῶν συμμάχων αὐλῶν καὶ ὅσα τοῖς ἀπεκρίθην, δὲν σοὶ λέγω, διότι θέλεις τὰ μάθῃ· ἀλλὰ καὶ ἀντίγραφα αὐτῶν θέλω σοι στείλῃ διὰ τῆς προσεχοῦς εὐκαιρίας.

Ὅτι δὲ τὸ σύνολον τῶν γραφῶν τὰς ὁποίας βάλλω σήμερον ὑπ' ὄψιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου θέλει τῷ ἀρέσῃ, τοῦτο καὶ ἐλπίζω, καὶ μαθὼν, μεγάλως θέλω χαρῇ.

Καὶ ἰδοὺ ἐν συντόμῳ τί τὸν παρακαλῶ· νὰ φθάσῃ τάχιον ἐνταῦθα, καὶ ἐν τοσούτῳ νὰ μοὶ στείλῃ ἀρχὰς μαΐου, τὸ βραδύτερον, τοὐλάχιστον 1,000,000 φράγκων. Ἐπὶ τούτοις μόνοις τοῖς δύω, ἀπαραιτήτοις οὖσι, δύναμαι νὰ χρησιμεύσω ὁπωσοῦν καὶ εἰς τὸν τόπον καὶ εἰς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα πρός τε τὸ παρὸν καὶ πρὸς τὸ μέλλον.

Ἐκ τοῦ ὀγκώδους φακέλλου μου θέλει μάθῃ ὅτι δὲν εἶμαι κατώτερος τῆς πρὸς ἐμὲ πίστεώς του, ἐξομολογούμενος πᾶσαν τὴν γνώμην μου καὶ περὶ τῆς δεινῆς στάσεως τῶν πραγμάτων καὶ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ Ὑψηλότης δύναται νὰ τὰ διευθετήσῃ.

Τὸ διὰ τοῦ πρίγγιπος Βρέδη γράμμα μου τῆς 22 μαρτίου (6 ἀπριλίου) πρέπει νὰ ἔλαβες ἤδη.

Ἔκτοτε αἱ γνῶμαι πολὺ συνεκινήθησαν καὶ διεταράχθησαν μᾶλλον διὰ τὰς ἐξηγήσεις τῆς ἀξιωματικῆς δηλώσεως τῶν προσέδρων, παρὰ διὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου· ἀλλ' ἐγὼ κατεπράϋνα καὶ καταπραΰνω ὅλους, καὶ Θεοῦ βοηθοῦντος, ἐλπίζω ὅτι θέλω ἐπιτύχῃ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς. Πάλιν ὅμως ἐπαναλαμβάνω ὅτι ἂν ὁ ἡγεμὼν δὲν φθάσῃ τάχιον εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ δέν μοι στείλῃ ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τὰς βοηθείας ἃς τοῦ ἐζήτησα, δὲν ἀποκρίνομαι ὑπὲρ οὐδενός, διότι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς τὰ ἀδύνατα.

Σπούδασον λοιπόν, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, καὶ σὺ μὲ τὴν ἀκούραστόν σου δραστηριότητα νὰ μᾶς προφθάσωσιν ἐν καιρῷ αἱ βοήθειαι αὗται. Ἡ τριμηνία τοῦ στρατοῦ πρέπει νὰ πληρωθῇ τῇ 11 (23) μαΐου. Φαντάσου τί ἤθελεν ἀκολουθήσῃ, ἂν ἐπὶ τῆς παρούσης περιστάσεως ὁ στρατὸς ἠναγκάζετο νὰ διαλυθῇ. Οἱ στρατιῶται ἤθελαν λέγει α ἐπειδὴ ἡ πάτριος γῆ μας πάλιν ὑποβάλλεται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Τούρκων, οὐδὲ ἡ κυβέρνησις μᾶς πληρόνει, ἵνα βιασθῶμεν νὰ ἐπιστρέψωμεν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ ». Καὶ τότε ὀκτακισχίλιοι ἄνδρες ὁρμῶσιν ἀπηλπισμένοι εἰς τὴν λῃστείαν. Ἂς προσέξωσι λοιπὸν οἱ κρίνοντες τὴν γῆν! Ἡ καρδία μου καταστέλλεται, ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἀψυχῶ, ἐλπίζων εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ.

Τῷ Κ. Κόμητι Πανίνῳ, Προσέδρῳ Ῥωσσίας.

Αἰγίνῃ, 22 ἀπριλίου 1830.

Μετὰ μεγάλης εὐγνωμοσύνης λαμβάνω τὰς ὀκτὼ συναλλαγματικὰς τῶν 77, 178 φράγκων καὶ 13 ἑκατοστῶν, τὰ ὁποῖα ὁ Μεγαλειότατος αὐτοκράτωρ ἔνευσε νὰ μοὶ προχειρίσῃ πρὸς περίθαλψιν τῶν πτωχῶν.

Ἐπειδὴ ὅμως, χάρις εἰς τὰς προηγουμένας τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος εὐεργεσίας, πλεῖσται οἰκογένειαι ἐπαιτοῦσαι πρότερον τὸν ἄρτον αὐτῶν, ἤδη τὸν κερδαίνουσι διὰ τῆς ἐργασίας, τούτου χάριν φρονῶ ὅτι ἡ προχειρισθεῖσα μοι ποσότης προσφορώτερον δύναται νὰ δαπανηθῇ σήμερον εἰς σύστασιν ἢ σχολείων τινῶν ἀλληλοδιδακτικῶν ἢ κεντρικοῦ σχολείου.

Ὑμεῖς οὖν, κύριε Κόμη, ἀνακομίζοντες εἰς τοὺς πόδας τοῦ Μεγαλειοτάτου αὐτοκράτορος τὸ ἀπόδομα τῆς βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης μου, δηλώσατε, παρακαλῶ, καὶ τὴν χρῆσιν ἣν προτίθεμαι ποιῆσαι τοῦ νέου εὐεργετήματος.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 1 μαΐου 1830.

Ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, ὑπ' ὄψιν ἔχων τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας μέχρι τῆς 20 ἀπριλίου, βλέπω ὅτι ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος ἔφθασε τῇ 8 εἰς Παρισίους. Ἀλλὰ διὰ τῶν δύω πλοίων τὰ ὁποῖα μᾶς ἔφεραν τὰς ἐφημερίδας, δὲν ἔλαβον οὐδὲ στίχον παρὰ σοῦ.

Πρέπει νὰ ἔχῃς ἤδη εἰς χεῖρας καὶ τὸ διὰ τοῦ Κ. Βρέδη μακρὸν γράμμα μου, καὶ τὸ μετὰ ταῦτα σταλὲν διὰ τοῦ ταχυδρόμου τοῦ Κ. Ῥουάν. Ὅθεν τὰ ἐν αὐτοῖς δὲν ξαναλέγω, ἀλλὰ τὰ περιλαμβάνω εἰς δύω λέξεις, νὰ μᾶς στείλῃ, δηλαδὴ, ὁ ἡγεμὼν τάχιον χρήματα, καὶ νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτός.

Οἱ φρονοῦντες καὶ λαλοῦντες περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ὡς ὁ Ταχυδρόμος τῆς Σμύρνης καὶ ἄλλαι ἐφημερίδες τὰς ὁποίας δὲν ἀναφέρω, διαδίδουσι τὰς χειρίστας φήμας περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου, λέγοντες ὅτι οἱ δρόμοι εἶναι πλήρεις λῃστῶν καὶ αἱ ἐπαρχίαι ὅλαι εἰς ἀποστασίαν. Ὅλα ταῦτα ψευδῆ· ἀληθεύει δὲ τοῦτο μόνον, ὅτι οἱ κακοπράγμονες, καί τοι ὀξέως εἴπερ ποτὲ διαμετερχόμενοι τὴν τέχνην των, εἰς οὐδεμίαν ἐπιχείρησίν των μέχρι τοῦδε ἐπέτυχον. Ἐλπίζω δὲ ὅτι οὐδὲ τοῦ λοιποῦ θέλουσιν ἐπιτύχῃ, ἂν ὁ ἡγεμὼν ἀποκριθῇ πρὸς τὰς μακρὰς καὶ εὐπαῤῥησιάστους ἐπιστολάς μου οὕτως, ὥστε νὰ ἀποματαιώσῃ ὅλας τὰς μικρὰς συσκευὰς καὶ ῥᾳδιουργίας, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἡ Ἑλλὰς κινδυνεύει νὰ χαθῇ κατ' ὀλίγον.

Πρὸ ὀλίγου περιῆλθον εἰς Πόρον, Σύρον, Αἴγιναν, καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κορίνθου, καὶ περιῆλθον ὄχι ἀκάρπως. Ἐὰν δὲ ἡ διπλωματεία μοὶ δώσῃ καιρὸν, [μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω περιέλθῃ (ὠφελίμως καὶ πάλιν, ἐλπίζω) καὶ εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς Πελοποννήσου.

Οἱ χειραγωγοὶ, ξένοι τε καὶ Ἕλληνες, ἀγωνίζονται νὰ διεγείρωσι τὸν λαὸν εἰς ἀνταρσίαν καὶ στάσιν, μόνον ἵνα ἀποδείξωσι πρὸς τὸν ἡγεμόνα ὅτι τὸ ἐνεστὼς τῆς Ἑλλάδος πολίτευμα ἀποπτύεται καὶ ἀποβάλλεται παρὰ τοῦ ἔθνους· ἀλλά σοι εἶπα καὶ ἄλλοτε ὅτι οἱ εὐαριθμότατοι οὗτοι κακοάνθρωποι ἄλλο δὲν ἔκαμαν ἕως τώρα εἰμὴ νὰ διαδοκιμάσωσιν ὡς ἐγχωνευτηρίῳ τὴν γηραιὰν ἐμπειρίαν μου, καὶ νὰ μὲ ἀναγκάσωσιν εἰς ἐγρήγορσιν καὶ δραστηριότητα νεανικωτέραν. Πλὴν ταῦτα δὲν ὑποφέρονται, καὶ εἶναι καιρὸς νὰ φθάσῃ καὶ νὰ τὰ καταπαύσῃ ὁ ἡγεμών. Πρέπει δὲ καὶ πρὶν φθάσῃ νὰ στείλῃ ἀνυπερθέτως προκήρυγμα συνετὸν, καθὼς ἔγραψα σαφέστατα προεξηγούμενος πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα, καὶ ἀφ' οὗ εὐσυνειδήτως τὸ χρέος μου ἐξεπλήρωσα, περιμένω, εἰλικρινῶς εὐχόμενος ὅπως μὴ καὶ ἀκουσίως ἐπιδεινώσῃ ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ Ὑψηλότης τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, καθιστῶν δυσχρηστότερον τὸ καὶ φύσει δυσχερὲς ἔργον αὐτοῦ.

Καὶ πρόκειται ἤδη ἡ ἐκτέλεσις τῶν Λονδινείων ἀποφάσεων, τὰς

ὁποίας ὁ Σουλτάνος ἐδέχθη. Μάλιστα δὲ αἱ περὶ τῶν ὁρίων ἐνδέχεται νὰ κινήσωσι πολλὰς κινδυνώδεις ἐμπλοκάς, τὰς ὁποίας μόνος ὁ ἡγεμὼν παρὼν δύναται νὰ προλάβῃ, ἢ νὰ ὑποπραΰνῃ τὰς ἀκολουθίας αὐτῶν.

Διὰ τῆς σημερινῆς ταχυδρομίας δὲν γράφω πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα, διότι μόλις καταβαίνω ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ μὲ περιστοιχίζουσιν ἀναφερόμενοι, ὑπουργικοί, καὶ παντοῖα ὀχλήματα.

Περιμένω δὲ καὶ τὰς ὁδηγίας τὰς ὁποίας ἡ βασιλικὴ αὐτοῦ Ὑψηλότης ηὐδόκησε νὰ μοὶ ὑποσχεθῇ διὰ τοῦ γράμματός του τῆς 16 φεβρουαρίου. Ἀλλ' ὅμως δύνασαι νὰ τὸν βεβαιώσῃς ὅτι οὐδόλως ἀμελήσω οὐδ' ἀποναρκήσω φυλάττων τὸν τόπον ἐν τελείᾳ ἡσυχίᾳ, καὶ παρασκευάζων αὐτὸν εὐδιάθετον εἰς τὸ ἀνταμεῖψαι φιλοστόργως τὴν εὐεργετικὴν καὶ πατρικὴν προαίρεσιν τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ Ὑψηλότητος. Πλὴν καὶ αὖθις καὶ τελευταίως ἐπιδέομαι ἵνα μή με ἀφήσῃ περιμένοντα ἐπέκεινα τοῦ μαΐου καὶ τὰς βοηθείας καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἃς τοῦ ἐζήτησα.

Σήμερον διατάττω τὰς οἰκονομικάς μου πράξεις ὡς ἐὰν εἶχα εἰς τὸ ταμεῖον τὰς 200,000 φράγκων, τὰς ὁποίας μοι παρέσχες, καὶ τὰς 400,000, τὰς ὁποίας ὁ Μεγαλειότατος Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας ἐχορήγησε πρὸς τὸ ἐνδεχόμενον, συμπληρωτικὰς μετὰ τῶν προληφθεισῶν 600,000, τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου. Φαντάσου λοιπὸν πόσον ἀγωνιῶ νὰ λάβω τάχιον τὰς βοηθείας ταύτας, καίτοι, διὰ τῆς μεγάλης μου οἰκονομίας, ἔχω ἀκόμη 200,000 φράγκων ἐκ τῶν 600,000 τοῦ τριμήνου χορηγήματος.

Ἂν μοὶ στείλωσιν ἐξ Αἰγίνης τὴν ἐφημερίδα ὅπου κεῖται ἡ πρὸς τὴν διακοίνωσιν τῶν κυρίων Προσέδρων ἀπόκρισίς μου, θέλω τὴν προσθέσῃ ἐδῶ· εἰ δὲ μή, θέλεις τὴν λάβῃ μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

Μοὶ εἶπαν δὲ ὁ Κ. Ῥουὰν καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ὅτι ἡ ἀπόκρισίς μου θέλει ἀπαρέσῃ· ἀλλὰ τίνος εἶναι τὸ σφάλμα; ἐγὼ παρεκάλεσα τοὺς κυρίους Προσέδρους νὰ προβασανίσωσι μετ' ἐμοῦ τὴν διακοίνωσίν των, ἔχων νὰ τοὺς προβάλω μέσους τινὰς ὅρους. Τότε καὶ ἕκαστος ἡμῶν ἠθέλαμεν ἐκπληρώσῃ τὰ χρέη μας, καὶ τὸ κοινὸν οὐδόλως

ἤθελε μάθῃ τὰς διπλωματικὰς ἡμῶν συζητήσεις, καὶ ἐπομένως ὅ, τε ἡγεμὼν καὶ δι' αὐτοῦ καὶ αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ ἤθελαν λάβῃ γνῶσιν τῶν ποθημάτων τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' οἱ κύριοι Πρόσεδροι ἔμειναν ἀκατάπειστοι.

Ταύτην τὴν ἐξήγησιν σοὶ δίδω προηγουμένως καὶ ἐν παρόδῳ, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, ἵνα ἔχῃς, χρείας δοθείσης, νὰ ἀπαλλάξῃς τῆς ἀπάτης τοὺς εὐνοοῦντάς μοι.

Καὶ παύω, διότι ἡ ταχυδρομία ἀναχωρεῖ. Παρακαλῶ ὅμως νὰ μὴ μὲ λησμονήσῃς, διανοούμενος ὅτι μετρῶ τὰς ἡμέρας περιμένων εἰδήσεις σου.

Τῷ Ναυάρχῳ Κ. Ῥικόρδῳ.

Ναυπλίῳ, 3 μαΐου 1830.

Δὲν δύναμαι ἐπαξίως νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὴν μεγάλην ὑπηρεσίαν ἣν μέλλετε νὰ ὑπηρετήσετε τὴν Ἑλλάδα.

Οἱ Μανιάται, τοὺς ὁποίους μετὰ μεγάλου κόπου κατώρθωσα νὰ βάλω εἰς τάξιν, καταστήσας εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, διοικητὰς καὶ δικαστήρια, ἀρχίζουσι πάλιν, ἀφ' ὅτου ἡ Ἑλλὰς γνωρίζει τὰς περὶ αὐτῆς ἀποφάσεις τῶν συμμάχων Αὐλῶν, νὰ κινῶνται, ἀρχηγοὺς ἔχοντες ἄλλους τε καὶ μάλιστα τοὺς Μαυρομιχαλαίους. Βουλεύονται δὲ οἱ ἀρχηγοὶ οὗτοι μὲ τοὺς ὀλίγους αὐτῶν ὀπαδοὺς νὰ ἐξορμήσωσι τὸν λαὸν κατὰ τῆς διοικήσεως, ἵνα ἁρπάσωσι τὰ μικρὰ εἰσοδήματα τῶν ἐκεῖσε ἐπαρχιῶν, καὶ οὕτως ἀναδειχθῶσιν ἀντίπαλοι τῆς καθεστώσης ἐν Ἑλλάδι κυβερνήσεως.

Καὶ πιστεύουσιν, ἀπατώμενοι ἀπὸ ξενικὰς παραινέσεις, ὅτι διὰ τούτου θέλουσιν ἀπολάβῃ καὶ εὔνοιαν καὶ ὠφελείας μεγάλας παρὰ τοῦ ἡγεμόνος· ἀλλ' ὅμως οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων τῆς Μάνης ἀποῤῥίπτουσι τὰς ἀπίστους τῶν Μαυρομιχαλαίων προτροπὰς, καὶ καθ' ἑκάστην οἱ πρόκριτοι τῶν ἐκεῖσε χωρίων μοὶ προσφέρουσι τὰ ὅπλα των πρὸς ἐξόντωσιν τῶν ἐναντίων, καὶ σύλληψιν καὶ ἐκβολὴν τῶν

ἀρχηγῶν· πλὴν ταῦτα ἐγὼ δὲν ἐδέχθην, ἀποφεύγων τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἀλλ' ἠγωνίσθην νὰ διατηρήσω ἐν τῇ Μάνῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν διὰ μόνης τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς ἰσχύος τῆς κυβερνήσεως.

Πρὸς τοῦτο ἀποστέλλω καὶ σήμερον ἐκεῖσε τὸν γερουσιαστὴν Γενοβέλην, χρηματίσαντα καὶ ἄλλοτε ἔκτατον ἐπίτροπον, καὶ εὐαρεστήσαντα εἰς ὅλους, ἐκτὸς ὀλίγων στασιαρχῶν.

Ἡ μὲν Καλαμάτα ἔχει τὸ ἀσφαλὲς ἐκ τῆς φρουρᾶς τοῦ τετάρτου τακτικοῦ τάγματος· ὁ δὲ Κ. Γενοβέλης ὑπάγει εἰς Μαραθονήσιον.

Ὑμεῖς οὖν, κύριε ναύαρχε, προθυμούμενοι νὰ ἐπιφανῆτε εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα μετὰ τοῦ πολεμοκρότου πλοίου *Βλαδιμίρου*, θέλετε περιβάλῃ ἐμβριθέστερον ἀξίωμα εἰς τὴν τοῦ Κ. Γενοβέλη ἀποστολήν.

Ἐπειδὴ δὲ εἶναι βέβαιον ὅτι πολλοὶ τῶν τοῦ Μαραθονησίου καὶ τῶν πέριξ προκρίτων θέλουσιν ἔλθει νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶσι, νομίζω ὅτι ἀρκεῖ νὰ εἴπητε πρὸς αὐτοὺς ὅτι τὰ ναυτικὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν παρευρίσκονται ἐν τῇ Ἑλλάδι ἵνα παρέχωσιν εἰς αὐτήν, ὅταν τὸ ζητήσῃ, ἐνεργοτάτην συνδρομὴν πρὸς κραταίωσιν τῶν νόμων καὶ τῶν ἐπιτετραμμένων τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν.

Εἶχα ἐπὶ τούτῳ παρακαλέσῃ καὶ τὸν ναύαρχον κόμητα Ἑΐδενα νὰ προστάξῃ τὸν πλοίαρχον Ἐπεγχῖνον νὰ ἐπιφανῇ ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας μετὰ τοῦ *Ἀλεξάνδρου Νέφσκη* περὶ τὸ Μαραθονήσιον καὶ τὴν Καλαμάταν καὶ ταῖς Κυτριαῖς· καὶ ὁ πλοίαρχος προσταχθείς, προμηθεύεται ἤδη ἐν Πόρῳ τὰ πρὸς τὸν ἔκπλουν.

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ὑμετέρα κατὰ τὸ Μαραθονήσιον παρουσία θέλει ὠφελήσῃ μεγάλως, ἐμψυχόνουσα μὲν τὸ πλῆθος τῶν κατοίκων νὰ μένῃ ἥσυχον, ματαιόνουσα δὲ τοὺς σκοποὺς τῶν κακομηχάνων, ἢ καὶ συντελοῦσα εἰς μεταμέλειαν αὐτῶν· ἐφ' ᾧ καὶ πάλιν σᾶς ἀποδίδω, κύριε ναύαρχε, τὴν ὀφειλομένην εὐγνωμοσύνην.

Τῷ Κ. Κόμητι Πανίνῳ, Προσέδρῳ Ῥωσσίας (*).

Ναυπλίῳ, 4 μαΐου 1830.

Ἀπείρως σᾶς εὐχαριστῶ, ἀγάπητέ μου Κόμη, διὰ τὰς παρατηρήσεις σας, τὰς ὁποίας καὶ θέλω μεταχειρισθῆ, ἐκτὸς τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἐθνικῶν συνελεύσεων καὶ εἰς τὰς παρὰ τῆς Ἀργείας συνελεύσεως τεθείσας βάσεις.

Καὶ περὶ μὲν τῆς πρώτης, φυλάξας τὸ νόημα, ἤλλαξα μόνον τὴν φράσιν, καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν θέλει δυσαρεστήσῃ. Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, λέγων ὅτι θέλει κυβερνήσῃ κατὰ τὰς βάσεις τὰς τεθείσας παρὰ τῆς Ἀργείας συνελεύσεως, δὲν ἐννοῶ ὅτι ἀμέσως θέλει αὐτοσχεδιάσῃ καὶ σύνταγμα, ἀλλ' ὅτι πρέπει νὰ κυβερνήσῃ πρῶτον κατὰ τὸ ἐνεστῶς προσωρινὸν σύστημα, καὶ ἔπειτα κατὰ τὸ προκύψον ἐν καιρῷ καὶ τόπῳ ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν θεσμῶν τῶν ὁρισθέντων διὰ τοῦ δευτέρου τῆς συνελεύσεως ψηφίσματος.

Ἐκ τούτων δὲ ἀποβλέπω εἰς τὸ προφυλάξαι τὴν Ἑλλάδα τοῦ νὰ πάθῃ ὅσα ἔπαθαν ἄλλοι τόποι, ἢ μᾶλλον οἱ κατεκτημένοι.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Μουστοξείδῃ εἰς Αἴγιναν.

Ναυπλίῳ, 5 μαΐου 1830.

Δὲν ἀπεκρίθην, ἀγαπητέ μου Μουστοξείδη, πρὸς τὸ ἄριστον γράμμα σου τῆς 31 μαρτίου, οὐδ' ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τῆς συζύγου σου σὲ συνεχάρην, οὐδὲ ὅλως σημεῖον τι ζωῆς σοὶ ἔδωκα, διότι πλησίον τῶν συνήθων μου βασάνων, ἔχω καὶ τὴν διπλωματείαν. Σὲ γράφω

(*) Ἐλήφθη ἐξ ἰδιαιτέρας πηγῆς.

δὲ σήμερον ὀλιγώτατα, ἐπειδὴ πρὸς τὸ παρὸν εἶμαι ἐλεύθερος ἀπὸ αὐτήν.

Ἐλπίζω ὅτι τὴν δευτέραν οἱ κύριοι Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν λαμβάνουσι τὰς ἀποκρίσεις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ τότε θέλω δυνηθῆ νὰ ἔλθω νὰ ἡσυχάσω, καθὼς ἐπιθυμῶ, ὀλίγας τινὰς ἡμέρας εἰς Αἴγιναν.

Ἂν πρέπῃ νὰ δημοσιεύσωμεν ὅλας ἐκείνας τὰς γραφὰς, (τὸ ὁποῖον καὶ νομίζω ἀπαραίτητον) θέλεις ἔχει ὕλην διὰ τὴν ἐφημερίδα. Θέλω δὲ σὲ τὰς φέρῃ ὁ ἴδιος.

Εἰπὲ τῷ Κ. Κοντοσταύλῳ ὅτι μᾶλλον πρὸς ὄφελος αὐτοῦ, ἔπειτα δὲ καὶ τῆς κυβερνήσεως, διέταξα τὴν ἔρευναν· ὅθεν κακῶς θέλει πράξῃ ἂν διὰ τοῦτο ἀποχωρήσῃ· τὸν συμβουλεύω λοιπὸν νὰ μείνῃ ἥσυχος· διότι ἄλλον τρόπον δὲν ἔχομεν κατὰ τῶν πολυπληθῶν λάλων τοῦ τόπου τούτου παρὰ νὰ τοὺς ἀποκρινώμεθα διὰ τῆς νομίμου ἐξουσίας.

Τὰ μεταλλόσημα εἶναι ἄριστα. Νομίζω δὲ ὅτι πρέπει νὰ δοθῶσι καὶ εἰς τοὺς παῖδας τοῦ ὀρφανοτροφείου καὶ εἰς τοὺς τῶν ἄλλων σχολείων· περὶ οὗ θέλεις ἰδεῖ τὴν πρὸς τοὺς διδασκάλους Ἄργους καὶ Ναυπλίου ἐγκύκλιόν μου. Οὐδ' ἀμφιβάλλω περὶ τῆς λυσιτελείας τοῦ πράγματος, διότι οἱ Ἕλληνες εἶναι εὐαίσθητοι, καὶ ἐν αὐτοῖς ἡ ἰσχυροτάτη χορδὴ ὑπάρχει ἡ τῆς φιλαυτίας, τὴν ὁποίαν ἀρκεῖ νὰ ἐξεύρῃ τις νὰ κρούσῃ εὐκαίρως. Τὸ μεταλλόσημον δὲ, κατ' ἐμὲ, διττὴν ἀποδεικνύει πρὸς τοὺς μαθητὰς τὴν τῆς πατρίδος σπουδὴν, τιμώσης αὐτοὺς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν στοιχειακῶν σχολείων, κλίνοντας πρὸς τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὸ κεντρικόν.

Ἐν Σύρῳ αἱ ἐξετάσεις ἀπετέλεσαν γενναίαν οἰκοδομὴν, καὶ θέλομεν συνομιλήσῃ περὶ τῶν ποιητέων αὐτόθι.

Ἐνταῦθα παύω καὶ ἄκων, ἐν ᾧ ἡ μόνη μου παρηγορία εἶναι νὰ καταγίνωμαι περὶ παιδίων καὶ σχολείων.

Τῷ Μαρσιάλῃ Κ. Μαιζῶνι εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 12 μαΐου 1830.

Μυρίας εὐχαριστίας ὀφείλω τῇ ὑμετέρᾳ ἐξοχότητι διὰ τὸ ἀπὸ 15 φεβρουαρίου γράμμα της, ὅπερ ἔλαβον διὰ τοῦ κομιστοῦ τῶν πράξεων τοῦ Λονδινείου συνεδρίου.

Τὰ περὶ ταύτας δὲ τὰς πράξεις τόσον ἐπηύξησαν τοὺς κόπους μου καὶ τὴν δυσκολίαν τῶν κατ' ἐμὲ, ὥστε οὐδὲ τολμῶ νὰ ἐλπίσω ἀπαλλαγὴν, ἂν ὁ Θεὸς δὲν μοι δώσῃ δύναμιν καὶ εὐπορίας ὑπὲρ ἐμέ. Ἀλλὰ καὶ οὕτω καταγίνομαι εἰς τὸ ἐκπληροῦν τὰ χρέη μου ἐν καλῇ συνειδήσει, ἐπαναπαυόμενος εἰς τὴν πρόνοιαν καὶ εἰς τὰς εὐλογίας τῶν μὲ ὑμᾶς ὁμοίων ἀνδρῶν.

Πλὴν, φεῦ! πόσον ὀλίγοι, ὀλίγιστοι ὑπάρχουσιν οἱ τοιοῦτοι! Καθ' ἑκάστην λαμβάνω πεῖραν τούτου, κύριε Μαρχίων, διδακτικὴν καὶ θλιβερωτάτην.

Οὐδὲ ἠθέλατε πιστεύσῃ ποῖοι εἶναι οἱ ἀνταποκρινόμενοι καὶ στέλλοντες ἄρθρα πρὸς τὸν ἐφημεριδογράφον τῆς Σμύρνης. Θέλω σᾶς τοὺς εἰπεῖ, ἄν ποτε εὐτυχήσω νὰ σᾶς ξαναΐδω, ἀλλὰ πρὸς τὸ παρὸν δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω περισσότερον.

Αἱ διατριβαὶ τῆς τε Σμυρναίας ἐφημερίδος καὶ ἄλλων φύλλων τῆς αὐτῆς σχολῆς καὶ προθέσεως δὲν δύνανται μὲν νὰ μὲ βλάψωσιν, ὅθεν οὐδὲ κατέβην πώποτε εἰς τὴν παλαίστραν πρὸς ἀπόκρουσιν αὐτῶν. Ἀλλ' ἐντύπωμα ὅμως ἀποτελοῦσιν εἴς τινας κεφαλὰς, καὶ βοήθειαν ἱκανὴν δίδουσιν εἴς τινας ἀνθρώπους τεταγμένους ἐνταῦθα πρὸς τὸ ἀπατᾷν τοὺς ἁπλοῦς διὰ παντοίων τρόπων, καὶ ἐμψυχόνειν τὰς στάσεις, καὶ διαταράττειν τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ τάξιν, ὥστε νὰ ἀποδείξωσι διὰ τούτου ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὀργᾷ νὰ ἀποτινάξῃ τὸν ζυγόν μου.

Καὶ ὅμως ὅσα πρὸς τοῦτο ἐνήργησαν οἱ κακοπράγμονες, ὅλα καὶ ἀπέτυχον καὶ θέλουσιν ἀποτύχῃ, ἂν μόνον μοι ἔλθωσι τὰ χρηματικὰ

βοηθήματα ὅσα ἀπὸ τοῦ μαρτίου ἐζήτησα, καὶ ἔλθῃ καὶ ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος τάχιον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Δὲν σᾶς ἐνοχλῶ, κύριε Μαρσιάλα, διὰ τῆς περαιτέρω ἐκδιηγήσεως τῶν ἀθλίων τούτων ἐνεργημάτων, τῶν ὁποίων εἴδετε καὶ ὑμεῖς ἐνταῦθα τὰ πρῶτα ἀποτελέσματα, ἀλλὰ μᾶλλον τρέπομαι εἰς τὸ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω δι ὅσα καλὰ προξενεῖ ὁ στρατηγὸς Σνεΐδέρος εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθ' ἑκάστην δίδων εἰς τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς τεκμήρια γενναιοτάτου ἤθους, καὶ παῤῥησίας, καὶ γνησιότητος, καὶ σπουδῆς. Ἐλπιστέον δὲ ὅτι τὸ μὲν, οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει κύριοι πρέσβεις τῶν συμμάχων αὐλῶν, τὸ δὲ, καὶ ὁ Ὑψηλότατος πρίγγιψ Λεοπόλδος, δὲν θέλουσι μὲ ἀφήσῃ ἐπὶ πολὺ ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἀπορίᾳ.

Καὶ ὑμεῖς δὲ, κύριε Μαρσιάλα, ἂν δύνασθε, ἀναμφιβόλως θέλετε συντελέσῃ εἰς τὸ νὰ βοηθηθῶμεν ἐν τοιαύτῃ πραγμάτων ἀκμῇ.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 12 μαΐου 1830.

Παρασυναπτομένην εὑρίσκεις, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, μίαν ἀπόκρισιν διὰ τῆς ὁποίας ἡ ἀξιωματικὴ ἀλληλογραφία μας ἐμβαίνει εἰς τάξιν.

Ὅλῳ προσμένω τὰ γράμματα καὶ τὰς βοηθείας σου. Καὶ ὁ Ἄναξ οὔτε μοὶ γράφει οὔτε χορηγίαν μοὶ στέλλει. Τὰ χρήματά μου ἐτελείωσαν, καὶ οἱ ῥᾳδιουργοὶ προάγουσι γιγαντιαίως, μηχανώμενοι ταραχὰς καὶ ἀναρχίαν· ἀλλὰ, καθὼς καὶ ἄλλοτέ σοι εἶπα, οὔτε μέχρι τοῦδε ἐπέτυχαν, οὔτε εἰς τὸ ἑξῆς θέλουσιν ἐπιτύχῃ, ἐν ὅσῳ δύναμαι νὰ πληρόνω ἐν τάξει τὸ ναυτικὸν, τοὺς στρατιώτας, καὶ τοὺς ὑπηρέτας τῆς διοικήσεως.

Ἐγκαρτερήσας εἰς σύστημα ἄκρας οἰκονομίας, κατώρθωσα νὰ σκεπάσω τὰ ἔξοδα τῆς χθὲς ληξάσης τριμηνίας. Τὸ ταμεῖον ἐμέτρησε 500,000 φράγκων περίπου, καὶ ὁ στρατὸς ἐπληρώθη· ἀλλ' ἠναγκά-

σθην νὰ ἐλαττώσω τὸν πολιτικὸν κατάλογον, δίδων εἰς τοὺς ὑπηρέτας τῆς διοικήσεως μόνον τὸ ἥμισυ τοῦ μισθοῦ των εἰς χρήματα, τὸ δὲ ἄλλο ἐγγυώμενος μετὰ τρεῖς μῆνας. Καὶ ὅμως καὶ μετὰ τὴν ἐλάττωσιν ὅλοι μένουσιν εἰς τὰς θέσεις των, καὶ ἡ διοίκησις διατελεῖ ἐνεργοῦσα ὅσον ἐνδέχεται καλῶς. Ἡ οἰκονομική μας κατάστασις ἐμψυχόνει τοὺς ξένους, ἐπισήμους τε καὶ ἀνεπισήμους, ὅσοι θέλουσι χωρὶς ἄλλο νὰ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὰ πράγματά μας, καὶ τοὺς περὶ αὐτοὺς ἀναστρεφομένους ὀλιγίστους Ἕλληνας, εἰς τὸ νὰ πλάσωσιν ἀντιπολιτείαν, καθὼς αὐτοὶ λέγουσιν.

Ἀφ' οὗ δὲ ἀπέτυχαν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους τοῦ κινῆσαι εἰς ἐπανάςασιν τὸν στρατὸν, ἐδοκίμασαν καὶ εἰσέτι ἀγωνίζονται νὰ πείσωσι τὰς πελοποννησιακὰς ἐπαρχίας εἰς ἀποποίησιν τῶν φόρων. Ἤρχισαν δὲ τὰς ἐπιχειρήσεις των ἀπὸ τοὺς Μανιάτας καὶ ἀπὸ τὴν Μεσσηνίαν, ὄργανα λαβόντες (τετριμμένα ἀγαθῇ τύχῃ) τοὺς Πετρομπεΐδας καὶ ἄλλους τινὰς ἀθλίους. Ἀλλ' ὅμως ἐδέησε νὰ λάβωμεν πρόνοιαν.

Ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος ἔδειξεν εἰς ταύτας τὰς περιστάσεις φιλοτιμίαν περὶ τὸ καθῆκον, ἀξίαν νοὸς εὐθέος καὶ γενναίας ψυχῆς, προσφέρων μοι αὐθορμήτως, κατὰ τὰ πρῶτα τῆς στάσεως συμπτώματα, τὴν σύμπραξιν τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων. Ἐγὼ δὲ τὸν παρεκάλεσα νὰ ἐπιδείξῃ μόνον αὐτὰ κινούμενα περὶ τὰ χωρία ὅπου συνέβησαν ἀταξίαι, πεπεισμένος ὅτι τοῦτο ἀρκεῖ εἰς περιστολὴν τῶν ἀτάκτων, οὐδὲ χρεία ἔσται περισσοτέρου.

Δὲν ἤρκουν, φαίνεται, τὰ τοσαῦτα ἐνοχλήματα, καὶ οἱ πρωταγωνισταὶ τῶν κακῶν συνηθροίσθησαν ἤδη ὅλοι εἰς Ναύπλιον, προαποφασίσαντες, ὡς μανθάνω, εἰς τὰ ἐν Αἰγίνῃ διαβούλιά των νὰ κυκλοφορήσωσι κρυφίως διὰ τῶν ἀνθρώπων των ἔγγραφόν τι, δι' οὗ εὐχαριστοῦσι μὲν οἱ ὑπογράφοντες τὰς Δυνάμεις διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Πρίγγιπος Λεοπόλδου, ἱκετεύουσι δὲ τοῦτον νὰ ἔλθῃ σπεύδων εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Τοῦτο μαθὼν παρά τινων, ἀπεκρίθην ὅτι τὸ διαδιδόμενον ἔγγραφον δὲν ἔφερεν ἔννομον τύπον, διότι ἡ κυβέρνησις εἶχεν ἤδη ἐκπληρώσῃ τὸ καθῆκον καὶ πρὸς τὰς συμμάχους Δυνάμεις καὶ πρὸς τὸν

Πρίγγιπα, καὶ ὅτι, ἂν καὶ οἱ πολῖται καθ' ἑαυτοὺς ἤθελαν νὰ ἐκφράσωσι τὰ φρονήματα καὶ τοὺς πόθους των, ἔπρεπεν, ὄχι κρυφίως καὶ διὰ προσαγωγέων (émissaires) νὰ ἐνεργῶσιν, ἀλλ' εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ προσέλθωσι, παρὰ τῆς ὁποίας ἤθελαν λάβῃ τρόπον τοῦ πράγματος ἔντιμον, ὑπογράφοντες τὴν προσφώνησιν εἰς τὰ γραφεῖα τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας Διοικητῶν ἢ ἄλλων πολιτικῶν λειτουργῶν.

Τί θέλει ἐκβῇ καὶ ἀπὸ ταύτην τὴν νέαν μηχανουργίαν, ἀγνοῶ. Ὑποθάλπεται δέ, νομίζω, καὶ διευθύνεται λαθραίως ἀπὸ διπλωματείαν τινὰ τὴν ὁποίαν δὲν θέλω νὰ χαρακτηρίσω. Λυποῦμαι μόνον ὅτι ἡ Ἑλλὰς θέλει ὑποφέρῃ τὴν ζημίαν, χωρὶς νὰ ὠφεληθῇ καὶ οὐδεὶς οὔτε τώρα οὔτε μετὰ ταῦτα.

Ἡ ὑψηλὴ πολιτικὴ ἐφαίνετο πρὸ ὀλίγου φοβουμένη τὰς συνταγματικὰς ἀξιώσεις τῶν πρώην ἀποςατῶν Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων ἀνηγόρευσε τὴν αὐτονομίαν. Ἀπεδοκίμασε δὲ σιωπηλῶς καὶ τὴν ἐν Ἄργει συνέλευσιν καὶ τοὺς θεσμοὺς τῶν ὁποίων αὐτὴ ἐτόλμησε νὰ ςήσῃ τὰς βάσεις· ὅθεν καὶ οἱ κύριοι Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν πολλάκις μοι ἐξέφρασαν ὁπόσον ἠγωνίων ἂν συνεκάλουν τὴν συνέλευσιν καὶ τὴν συνεβουλευόμην πῶς νὰ ἀποκριθῶ πρὸς τὰς διακοινώσεις των. Διὰ τί λοιπὸν καὶ σήμερον δὲν ταράττονται διὰ προσφωνήσεις ὑπογραφομένας ἀπὸ ἀνομολογήτους πολίτας, ἀξιοῦντας τόπον ἐπέχειν τοῦ Ἔθνους καὶ λαλεῖν ἐν ὀνόματι αὐτοῦ;

Ὄχι δὲ τοῦτο μόνον, ἀλλά τινες ἐξ αὐτῶν τῶν κυρίων καὶ ὁμιλοῦντες μετ' ἐμοῦ περὶ τῶν προσφωνήσεων τούτων, ἀντὶ νὰ δείξωσι ταραχήν, ἐφάνησαν μᾶλλον μὴ ἀποδοκιμάζοντες αὐτάς· ὅθεν καὶ διὰ μιᾶς λέξεως ἀπέφηνα πρὸς ἕνα τῶν εἰρημένων πᾶσαν τὴν γνώμην μου, εἰπών· « ὁ λόγος σας, κύριε Βάρων, εἶναι βολὴ φωτός, ἐξ ἧς » ἀρχίζω νὰ ἐμβαίνω εἰς τὸ νόημα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν σας. »

Κρῖνον λοιπὸν ἐκ τούτων, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τίνι τρόπῳ οἱ κύριοι οὗτοι καὶ οἱ πελάται αὐτῶν προετοιμάζουσιν εἰς τὸν ἡγεμόνα τὸν τόπον ὅπου θέλει κτίσῃ τὴν νέαν ἐπικράτειαν. Αὐτοὶ διαιροῦσιν ἀνενδότως τοὺς Ἕλληνας τοὺς ὑπηρετοῦντας τὴν ἐνεστῶσαν διοίκησιν ἀπὸ τοὺς μακρυνθέντας ἀπὸ αὐτήν, καὶ πλάσσοντες ἐθνι-

κόν τι ἰδανικὸν κράτος ἐγγὺς τοῦ ἐθνικοῦ κράτους τοῦ ὄντως ὑπάρχοντος, ἀξιοῦσιν ἐκλέγειν τοὺς Ἕλληνας μετὰ τῶν ὁποίων ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος θέλει διαῤῥυθμίσῃ δῆθεν τὸν τόπον καὶ ἐγκαταστήσῃ τὴν εὐταξίαν καὶ ἡσυχίαν.

Καὶ ὅλαι αἱ πανάθλιαι αὗται ἐπίνοιαι εἰς ἓν μόνον ἀποσκοποῦσι, τὸ ὁποῖον καὶ θέλω εἰπεῖ, καί τοι μεγάλως ἀποστρεφόμενος, εἰς τὸ νὰ παραστήσωσι δηλαδὴ πρός τε τὸν ἡγεμόνα καὶ τὴν Εὐρώπην ὅτι, ἀφ' ὅτου ἐκπληρῶ τὸ πολυκάματον ἔργον μου, ὅλα ἔγειναν πρὸς τὸ συμφέρον ἑνὸς κόμματος, καὶ ὄχι τοῦ Ἔθνους ὅλου, δι' ὃ καὶ τοῦτο ὀργᾷ δῆθεν νὰ ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίας μου, ἵνα ὄντως ἀπολαύσῃ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν παρὰ τῶν ἀνάκτων κεκυρωμένων.

Τὸ δὲ κατ' αὐτοὺς κόμμα μου, ἀποκαλοῦσιν αἱ ἐλεειναὶ αὐταὶ κεφαλαὶ κόμμα Ῥωσσικὸν, καὶ ἔπειτα ἀγωνίζονται νὰ διαδώσωσιν ὅτι τὸ Λονδίνειον συνέδριον περιέστειλε τὰ ὅρια τῆς Ἑλλάδος μάλιστα ἵνα περικόψῃ τὴν ἰσχὺν καὶ στερέωσιν τοῦ κόμματος τούτου, ἐξ ὧν ἠδύνατο νὰ ταραχθῇ ἡ εὐρωπαϊκὴ εἰρήνη· τούτου δὲ τοῦ κόμματος ἐκβληθέντος ἐκ τῶν πραγμάτων, ὅλα καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν θέλουσι διορθωθῇ κατὰ τοὺς πόθους τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο, ὁ ἡγεμὼν εὐθὺς πρέπει νὰ βάλῃ τὸν πέλεκυν, καὶ νὰ ἐξοντώσῃ ὅλας τὰς πράξεις τῆς διοικήσεώς μου, καὶ κατ' ἄλλας ἀρχὰς νὰ συστήσῃ τὴν κυβέρνησίν του, φυλαττόμενος μάλιστα πάντων τὸ νὰ λάβῃ συμβούλους ἢ πολιτευτὰς τοὺς ἀνθρώπους ὅσοι συνειργάσθησαν μετ' ἐμοῦ.

Μὲ τοιοῦτο νόμισμα πληρόνουσιν οἱ πληρόνοντες (ἀνωφελῶς μέχρι τοῦδε) ὀλίγους μέν τινας κορυφαίους, νέφος δὲ προσαγωγέων καὶ ἀποστόλων, ἐπιπορευομένων τὴν γῆν. Τὸ δὲ βέβαιον εἶναι ὅτι οἱ πρωταγωνισταὶ, ἀλλογενεῖς τε καὶ Ἕλληνες, ἀλγήσαντες διότι ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος ἐζήτησε τὴν συνεργασίαν μου, κινοῦσι πάντα λίθον ἵνα με ἀποτρέψωσι τοῦ γενέσθαι κατὰ χρέος ὠφέλιμος εἴς τε τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα.

Περὶ τούτων δὲν γράφω τῷ Πρίγγιπι, ἀλλὰ θέλω τῷ γράψῃ

ἀφ' οὗ ζητήσῃ νὰ μάθῃ παρ' ἐμοῦ τὰ ἐδῶ διατρέχοντα. Μοὶ ἐδήλωσε δὲ, ὥς σοι προεφανέρωσα, διὰ τοῦ γράμματός του τοῦ φεβρουαρίου ὅτι θέλει μοι γράψῃ ἐκτεταμένως, καὶ ὅλῳ προσμένω τὰς ὑποσχεθείσας ἐντολάς. Ἐγὼ τῷ ἀπεύθυνα τέσσαρας ὀγκώδεις ἐπιστολὰς, καὶ ἀπεκδέχομαι πλέον τὰ παρ' αὐτοῦ. Σὺ δὲ, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, δεῖξον, παρακαλῶ, τὴν παροῦσαν μου ἐν τοσούτῳ εἰς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα.

Ἡ Πόρτα ἐδέχθη τὸ πρωτόκολλον, ἀλλὰ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως δὲν φαίνεται νὰ ἀπεφασίσθη ἀκόμη οὐδέν. Ἐγὼ δὲ εἰλικρινῶς εὔχομαι παράτασιν τῶν διαπραγματειῶν ἕως ὅτου ὁ Πρίγγιψ φθάσῃ ἐνταῦθα, ἵνα διευθύνῃ μόνος τὰς πράξεις, καὶ τὰ ὁρισθησόμενα ἐκτελεσθῶσι χωρὶς νὰ κινδυνεύσωσι καὶ πάλιν τὰ μεγάλα συμφέροντα εἰς συμβιβασμὸν τῶν ὁποίων ἐγένοντο αἱ Λονδίνειοι διαθῆκαι. Οὐδὲ παύσομαι ἐξομολογούμενος περὶ τούτου τὸ φρόνημά μου, παρατιθέμενος τὰ περαιτέρω εἰς τὸν Πανάγαθον.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐπέστρεψα ἐνταῦθα, καὶ πάλιν θέλω ἀκολουθήσῃ τὴν εἰς Πελοπόννησον περιοδείαν ἂν εὐκαιρήσω ἀπὸ τὰς ὑποθέσεις. Λεγέτω δὲ ὁ ἀγγλικὸς ταχυδρόμος (ἐφημερὶς) ὅτι περιοδεύω πρὸς ἀπαρτισμὸν τῶν βιαίων πολιτευμάτων (Coups d'état) τὰ ὁποῖα μοι προσάπτει.

Πόσον οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἀγνοοῦσι τὰ πράγματα! Εἶδον τὰ ἀποκριτικὰ ἄρθρα τοῦ γαλλικοῦ ταχυδρόμου, καὶ σοὶ στέλλω τὰς ἐφημερίδας τὰς περιεχούσας τὰς κατηγορουμένας πράξεις, καὶ θέλεις ἰδεῖ ἂν ἦτον λόγος νὰ σχεδιάσῃ σύνταγμα ἡ γερουσία ἢ ἄλλο τι νὰ παρασκευασθῇ ἐναντίον πρὸς τὰς βουλὰς τῶν συμμάχων αὐλῶν. Ἄλλως τε τὰ ἔργα τῆς γερουσίας ὁρίζονται διὰ τῶν ψηφισμάτων τῆς Ἀργείας συνελεύσεως, ἐκδεδομένων κατὰ τὸν ἰούλιον τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ ὄχι κατὰ τὸν φεβρουάριον τοῦ τρέχοντος.

Τὰ ἄρθρα ὅμως τοῦ ἀγγλικοῦ ταχυδρόμου εἶναι ἄξια σημειώσεως, διότι χέουσι μέγα φῶς ἐπὶ τὰς μηχανουργίας τὰς ὁποίας σοὶ ἐξιστόρησα.

Τῷ Κ. Γ. Μαυρομάτη Ἐκτάκτῳ Ἐπιτρόπῳ κατὰ τὰς δυτικὰς Σποράδας.

Ναυπλίῳ, 18 μαΐου 1830.

Ἄρτι λαμβάνω τὸ γράμμα σας τῆς 15, πρὸς ὃ μετ' οὐ πολὺ θέλω ἀποκριθῆ.

Ἡ προσφώνησις περὶ ἧς μοι γράφετε, μοὶ εἶναι γνωστή, διότι καί τινες τῶν ὑπογραψάντων αὐτὴν ἦλθον νὰ μοὶ ζητήσωσι συγγνώμην. Οὐδ' ἀμφίβαλλα ὅτι οἱ πρωτουργοὶ τοῦ κινήματος ἤθελαν κυνηγήσῃ συντρόφους καὶ εἰς Ὕδραν καὶ Σπέτσας.

Τὸ πρᾶγμα μοὶ φαίνεται διπλωματικὴ πλεκτάνη, τείνουσα εἰς τὸ παραπεῖσαι τὰ βουλεῖα τῶν ἀνάκτων ὅτι ἡ ἀπάντησις τῆς κυβερνήσεως καὶ τὸ τῆς γερουσίας ὑπόμνημα δὲν συμφωνοῦσι μὲ τὰς ἐφέσεις τοῦ ἔθνους.

Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι οἱ ὑπογράφοντες τὰς προσφωνήσεις αὐτὰς, χειροτονοῦνται ἀφ' ἑαυτῶν ὄργανα νόμιμα τοῦ τόπου. Βιάζονται δὲ ὑπ' ἄλλου συμφέροντος, καθὸ, καθιστάμενοι ἀντ' ἐμοῦ, καὶ κατὰ τὰ φρονήματά των μετροῦντες καὶ τὰ ἐμὰ καὶ τὰ τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, ἤλπισαν καὶ ἐλπίζουσιν ἢ ὅτι θέλω ἀναστείλῃ τὰ κινήματά των διὰ βιαίου τρόπου, ἢ ὅτι, κακιώσας, θέλω παραιτήσῃ τὴν θέσιν μου, ἢ τέλος ὅτι ὁ ἡγεμὼν, πιστεύσας ὅτι ἐκσυρίττομαι παρὰ τοῦ ἔθνους τὸ ὁποῖον συνιστῶσι δῆθεν οἱ κύριοι οὗτοι, θέλει με προσκαλέσῃ νὰ ἀναχωρήσω ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλὰ παχυλώτατα ἀπατῶνται καθ' ὅλους των τοὺς λογαριασμούς. Ἐγὼ τοὺς ἀφίνω νὰ τρέχωσι καὶ νὰ ῥίπτωνται ἑκουσίως εἰς βόρβορον ἀδιέξοδον, γινόμενοι αὐτοὶ τῆς ἑαυτῶν τιμωρίας ὄργανα.

Ἐγὼ δὲν κακιόνω, διότι εἶμαι πεντηκοντατεσσάρων ἐτῶν, καὶ εἶδον κατὰ τὴν πολιτικήν σταδιοδρομίαν μου πολλὰς ἄλλας μετακοσμήσεις εἰς τὴν τοῦ κόσμου σκηνήν. Εἶδον τὸν ἄνθρωπον εἰς παρομοίας θέσεις. Γνωρίζω καὶ τὴν σχολὴν εἰς ἣν ἐπαιδεύθησαν κακῇ τύχῃ οἱ

Ἕλληνες οἱ ἀξιοῦντες εἶναι πρῶτοι ἐν τῇ πατρίδι των. Προσθέτων δὲ εἰς αὐτά, καὶ τὰς παραινέσεις τῆς ξένης πολιτικῆς τὰς περιστοιχιζούσας τοὺς πτωχοὺς τούτους, οὐδόλως ἀπορῶ πῶς ἔχασαν τὸν νοῦν των.

Καθαρὰ τοὺς ἐλάλησα κατὰ τὸ σύνηθες, καὶ καλῶς τοὺς ἀπέδειξα ὅτι οὐδὲν τούτων ἰσχύει νὰ μὲ δαμάσῃ καὶ φέρῃ εἰς ὄκνον περὶ τὰ χρέη μου, τὰ ὁποῖα μάλιστα ἵνα εὐσυνειδήτως ἐκπληρώσω, πρῶτος ἐγὼ ἔγραψα πρὸς τὸν πρίγγιπα ὅλα ταῦτα, καὶ θερμῶς τὸν παρεκάλεσα νὰ σπεύσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀπὸ τοῦ τέλους μαρτίου τῷ ἀνέφερα τὰς ῥαδιουργίας ταύτας.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἄλλο δὲν ἔχετε νὰ πράξετε παρ' ὅ,τι ἀπεφάσισα ν' ἀκολουθήσω κ' ἐγώ. Μηδόλως μηδένα ἐμποδίζετε τοῦ ὑπογράφειν ὁποίαν θέλει προσφώνησιν. Ἀλλ' ὅμως χρέος σας εἶναι νὰ ἐξηγηθῆτε περὶ τούτου θεσμίως τε καὶ ἀδόλως πρὸς τοὺς ἐρωτήσοντας ὑμᾶς εἴς τε Ὕδραν καὶ εἰς τὰς Σπέτσας. Θέλετε λοιπὸν τοὺς εἰπεῖ ὅτι τοῦ τοιούτου κινήματος προφανὴς εἶναι ὁ χαρακτὴρ καὶ ἐκ τοῦ τρόπου καὶ ἐκ τῆς κρυφιότητος μετὰ τῆς ὁποίας γίνεται. Ἂν ὅμως οἱ πρόκριτοι ἢ ἄλλοι πολῖται θέλωσιν ἐν ταύταις ταῖς περιστάσεσι νὰ ἐκφράσωσιν εὐθυβόλως τὰ φρονήματα καὶ τοὺς πόθους των πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ἂς εἴπωσι τοῦτο πρὸς τὴν κυβέρνησιν, καὶ ἂς μὴ ἀμφιβάλλωσιν ὅτι προθύμως θέλει ἀποδεχθῇ τὸ νὰ φανερώσωσι καὶ αὐτοὶ ὅσα ἡ κυβέρνησις προεξέφρασε πρὸς τὸν ἡγεμόνα ἐν ὀνόματι τοῦ ἔθνους. Τοῦτο εἶναι τὸ ὀρθὸν καὶ τὸ δίκαιον· τὸ δὲ ἐναντίον, πλεκτάνη καὶ ἀδοξία.

Τούτων κατὰ τὸ χρέος λεχθέντων, ἂς πράξῃ ἔπειτα ἕκαστος ὅ,τι στοχασθῇ, χωρὶς ὅμως νὰ ταραχθῇ ἡ κοινὴ ἡσυχία.

Αὕτη εἶναι πᾶσα ἡ γνώμη μου, τὴν ὁποίαν εὐκόλως θέλετε καταλάβῃ, οὖσαν ἁπλῆν τε καὶ ἀληθῆ.

Τοῖς Ἐκτάκτοις Ἐπιτρόποις καὶ Προσωρινοῖς Διοικηταῖς.

Ναυπλίῳ, 21 μαΐου 1830.

Πολῖται τινὲς ζητοῦντες νὰ πρωτεύωσιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν, καθῆκον ἔκριναν νὰ ἐκφράσωσιν εὐθυτενῶς πρὸς τὸν Ὑψηλότατον πρίγγιπα Λεοπόλδον εὐχαριστίας μὲν διὰ τὰ εὐεργετήματα τῶν συμμάχων Δυνάμεων, εὐχὰς δὲ ὅπως ταῦτα τελειωθῶσι δι' αὐτῆς τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ Ὑψηλότητος, τὴν ὁποίαν καὶ ἱκετεύουσι νὰ φθάσῃ τάχιον εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ πατρίδα.

Ἰδοὺ καὶ ἀντίγραφα δύω τοιούτων προσφωνήσεων.

Ἡμεῖς δὲ, ὅσον ἐπιθυμοῦμεν νὰ φανῶσιν οἱ Ἕλληνες πρὸς τὸν ἡγεμόνα αὐτῶν ἄξιοι τῶν θεόθεν ἀποκληρωθέντων αὐτοῖς, τόσον λυπούμεθα ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν διαμαρτάνουσι τοῦ εὐπρεποῦς πρὸς τὴν τοῦ σκοπουμένου ἐπίτευξιν, τὸ ὁποῖον μᾶλλον ἀπελάμβανον ἐὰν, πεποιθότες ἐπὶ προαιρέσει καθαρᾷ καὶ γενναίᾳ, πανταχόθεν περιεσκόπουν καὶ ἐξηρεύνων τὸ σπουδαῖον τοῦ κινήματός των. Τότε ἤθελαν κατανοήσῃ ὅτι εἰς τὴν κυβέρνησιν μόνην ἀνῆκε νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸ νόμιμον χαρακτῆρα, ἐξ οὗ μόνου ἠδύνατο νὰ εὐαρεστήσῃ καὶ εἰς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα. Ὅθεν ἀναφέροντες πρὸς ἡμᾶς τὸν σκοπόν των, ἤθελαν λάβῃ τὰ πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ, ἀναλαμβανόντων ἡμῶν αὐτῶν τὴν παραπομπὴν τῶν προσφωνημάτων πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα.

Ἀλλ' οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος πολῖται, ἀντὶ τούτου, ἐλεεινῶς πλανηθέντες, προετίμησαν ἴσως συμβουλὰς ξένας εἰς τὰ ἀτρεκῆ τῆς Ἑλλάδος συμφέροντα, καὶ εἰς κρύφια διαβούλια σκεφθέντες περὶ τοῦ προσφωνήματος, καὶ διὰ σκοτίων προσαγωγέων τὰς ὑπογραφὰς ἐπαιτήσαντες, ὑπὸ σκέπην, ἀνομολόγητον καὶ αὐτὴν, ἔσπευσαν τέλος νὰ τὸ ἀπευθύνωσι πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα.

Καὶ λυπηθήσεται μὲν ὁ ἡγεμὼν ἐπὶ τούτοις, καθὼς καὶ ἡμεῖς, ἀλλὰ

καὶ αὐτὸς μεθ' ἡμῶν δὲν θέλει ἀμφιβάλλει ὅτι πολλοὶ ἢ κατ' ἄγνοιαν ὑποσυρθέντες ὑπέγραψαν, ἢ ἐνδώσαντες εἰς προτροπὰς τῶν ὁποίων ἀνίκανοι ἦσαν νὰ διακριβώσωσι τὴν φύσιν.

Ταῦτα δὲ σᾶς γράφομεν σήμερον, χρέος ἡμέτερον κρίνοντες νὰ διδάξωμεν τὸ δέον τοὺς πολίτας τοῦ παρ' ὑμῶν διοικουμένου τμήματος.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν τοὺς ἀναγνώσετε τὴν παροῦσαν, θέλετε τοὺς εἰπεῖ ὅτι παρηγγέλθητε νὰ ἐπικυρώσετε καὶ στείλετε πρὸς ἡμᾶς ὅσας προσφωνήσεις θελήσωσι νὰ κατευθύνωσι πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα, εὐγνωμονοῦντες μὲν πρὸς τὰς εὐεργεσίας τῶν συμμάχων Δυνάμεων, ἱκετεύοντες δὲ τὸν ἡγεμόνα νὰ φθάσῃ τάχιον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ταῦτα τὰ φρονήματα καὶ ποθήματα ἡμεῖς καὶ προδιηρμηνεύσαμεν ἤδη πρὸς τὸν ἡγεμόνα, ἅμα τιμηθέντες διὰ τῶν γραμμάτων αὐτοῦ τῶν ἀπὸ φεβρουαρίου. Καὶ τὸ ἔθνος ὅλον τόσον ἀπεριορίστως ὁμοπιστεῖ εἰς τὴν ἤδη καὶ ἐνδεδειγμένην αὐτῷ γενναιοτάτην τοῦ ἡγεμόνος προαίρεσιν, ὥστε φρονεῖ ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς μόνος ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος, κληθεὶς παρὰ τῶν Δυνάμεων νὰ κυβερνήσῃ τὴν Ἑλλάδα, δύναται νὰ προβιβάσῃ τὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος ἀναγέννησιν, ἐρειδομένην εἰς δικαιώματα ἀνθρώπων συνιστώντων πολιτείαν ὁλοσχερῶς ἐλευθέραν τε καὶ αὐτόνομον.

Παυόμενοι, σᾶς παραγγέλλομεν καὶ πάλιν νὰ ἐξηγήσετε καλῶς πρὸς τοὺς πολίτας τῆς ἐπαρχίας σας πῶς θεωρεῖ ἡ κυβέρνησις τὸ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κίνημα ὀλίγων τινῶν, καὶ νὰ τοὺς βεβαιώσετε ὅτι ὅσας προσφωνήσεις θελήσωσι νὰ κάμωσι κατὰ τὸν προϋποδειχθέντα τύπον, θέλετε μᾶς τὰς στείλῃ ἀκριβῶς, καὶ ἡμεῖς προθύμως καὶ μετὰ χαρᾶς θέλομεν τὰς διαπέμψῃ πρὸς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ Βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ναυπλίῳ, 24 μαΐου 1830.

Σήμερον μόλις λαμβάνω τὸ ἀπὸ 22 ἀπριλίου εὐμενὲς γράμμα τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος (*).

(*) Γράμμα τοῦ ὑψηλοτάτου Λεοπόλδου τοῦ Σαξωνοκοβούργου πρὸς τὸν ἐξοχώτατον κόμητα Καποδίστριαν.

Παρισίοις, 22 ἀπριλίου 1830.

Ἀγαπητέ μου κόμη, εὐκαιρίαν παρισταμένην προθύμως ἁρπάζω ἵνα σᾶς γράψω τινά.

Ὁ ἱππότης Εὐνάρδος μοὶ ἀνήγγειλε τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ πρὸς ὑμᾶς ἔγραψε βέβαια τὰ ἐνταῦθα. Σήμερον καταγίνομαι εἰς σπουδαιότατον πρᾶγμα. Αἱ Δυνάμεις μὲν ἔστερξαν τὴν αὐτονομίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ φυσικὴν εὐπορίαν πρὸς ὕπαρξιν δὲν τῇ ἔδωκαν. Πρέπει λοιπὸν νὰ τῇ προμηθεύσωμεν δύναμιν ἠθικὴν διὰ χρηματικῶν πόρων, τῶν ἀναγκαίων ὄχι μόνον πρὸς τὰς δαπάνας τῆς διοικήσεως, ἀλλὰ καὶ πρὸς εὔρωστον διαβίωσιν καὶ αὔξησιν τοῦ τόπου.

Ἐνθυμεῖσθε τὴν ἀρχαίαν πρότασιν, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ κατακυρωθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα πρόσοδος 3,000,000 φράγκων, κεφάλαιον δηλαδὴ τοὐλάχιστον 75,000,000. Ἐγὼ ὀλιγαρκέστερος φαινόμενος, ζητῶ μόνον 60,000,000 δάνειον, καὶ ὅμως δὲν στέργουσιν, ἀλλὰ θέλουσι νὰ τὸ περιστείλωσιν εἰς 36,000,000.

Πρὸς τοῦτο ἀντέτεινα, μὴ νομίζων τὸ κεφάλαιον ἱκανὸν, διότι πρέπει νὰ φροντίσωμεν ὀλίγον καὶ περὶ ἀπαλλαγῆς τινος ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου χρέους, ἐπιφέρων ὅτι, ἂν δὲν εἰσακουσθῶ, παραιτοῦμαι· καὶ τοῦτο ἀποφασίζεται ἐντὸς ὀλίγου.

Ἐνδέχεται λοιπὸν τὸ πρᾶγμα νὰ διαλυθῇ οὕτω, καὶ νὰ σᾶς ἔλθῃ ἑπομένως ἀντ' ἐμοῦ ἄλλος ἡγεμών. Ἀλλ' ὅμως εὐσυνειδήτως δύναμαι νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι ἀδύνατον νὰ δείξῃ ὁστισδήποτε ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἑλλάδος μέριμναν θερμοτέραν παρ' ὅσην ἔδειξα.

Ἤκουσα ὅτι διάφοροι αὐτόθι ἔδειξαν ἀποστροφὴν πρὸς τὴν ἡγεμονίαν μου, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ γράψετε τὴν ἀλήθειαν, διότι δὲν ἤθελα ἀντ' οὐδενὸς ἀγαθοῦ νὰ ἐπιβληθῶ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἄκοντας.

Ἡ καθαυτὸ συνθήκη λοιπὸν μένει ἔτι νὰ γείνῃ, καὶ φαίνεται ὅτι θέλουσι νὰ μὲ ἀπομακρύνωσιν ἀπὸ αὐτήν. Ἀλλ' ἐγὼ κρίνω κατεπεῖγον ὡς πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς

Συνοδεύουσι δὲ αὐτὸ γράμματα τοῦ Κ. Εὐνάρδου ἀπὸ τῆς 30 ἐκδεδομένα, ἐξ ὧν μανθάνω ὅτι ἡ μεγάλη τοῦ δανείου ὑπόθεσις ἀπεφασίσθη τέλος κατὰ τὰς συνετὰς καὶ εὐεργετικὰς γνώμας τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος. Μοὶ στέλλει πρὸς τούτοις ὁ Κ. Εὐνάρδος καὶ 154,000 φράγκα, ἐξ ὧν θέλω προφθάσῃ τὰς κατεπειγούσας χρείας τῆς διοικήσεως πρὸς ὀλίγας ἔτι ἡμέρας.

Ἂν ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης ἔλαβεν ὅλα τὰ γράμματά μου τὰ ἀπὸ 6 καὶ 22 ἀπριλίου καὶ 24 μαΐου (Ν.), προσεδέχθη, ἐλπίζω, καὶ τὰς παρακλήσεις μου περί τε ταχείας ἀποστολῆς χρηματικῆς βοηθείας, καὶ περὶ τῆς σπουδαίας ἐλεύσεώς της εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ταῦτα γίνονται καθ' ἑκάστην ὀξυχρεώτερα (plus urgens), καθὼς θέλει βεβαιωθῆ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης, ῥίπτουσα τὰ βλέμματα ἐπὶ τὰ συναπτόμενα ἔγγραφα.

Καὶ ταλανίζω τὰς ἀπεχθεῖς σκευωρίας δι' ὧν ἀγωνίζονταί τινες νὰ παραστήσωσι τὰ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος κακῶς ἔχοντα, ἐν ᾧ αὐτὰ ἔχουσιν ἐπιεικῶς, καθὼς θέλετε τὸ γνωρίσῃ, Ἄναξ, ὅταν ἐνταῦθα φθάσετε.

Ἐγὼ προεξέφρασα μετὰ πάσης παῤῥησίας ἅμα καὶ εὐλαβείας τῇ ὑμετέρᾳ βασιλικῇ Ὑψηλότητι διὰ τῶν μερικωτέρων γραμμάτων μου ὁπόσην πίστιν τὸ ἔθνος βάλλει εἰς τὴν μεγαλόψυχον ὑμῶν διάθεσιν τὴν δηλωθεῖσαν διά τε τοῦ γράμματός σας τῆς 28 φεβρουαρίου, καὶ ἐπικυρωμένην ἔτι ἀσφαλέστερον διὰ τοῦ γράμματος πρὸς ὃ ἀποκρίνομαι.

Περιμένω δὲ τὰς προσταγὰς τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος μετὰ τῆς δηλώσεως τοῦ καιροῦ καὶ τόπου τοῦ ἔκπλου αὐτῆς, διότι καὶ τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα τὰ ἐλευσόμενα εἰς προϋπάντησίν σας, εἰσὶν ἕτοιμα.

Ἑλλάδος τὸ νὰ γείνῃ ἡ συνθήκη ἐμοῦ παρόντος ἐν Λονδίνῳ, ὅθεν καὶ ταχέως ὑπάγω ἐκεῖ.

Πιστεύετε, ἀγαπητέ μου κόμη, εἰς τὴν εἰλικρινῆ μου φιλίαν καὶ εἰς τὴν ὑπερέχουσαν ὑπόληψιν μεθ' ἧς εἰμὶ ὅλος ὑμέτερος.

ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ.

Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω σᾶς γράψῃ πλατύτερον περὶ τῶν συμφερόντων τοῦ τόπου πρὸς ὅσα πρέπει ἐν πρώτοις νὰ στηριχθῶσιν ἡ προσοχὴ καὶ ἡ μέριμνα τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 24 μαΐου 1830.

Τὰ γράμματά σου, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τῆς 23 καὶ τῆς 30 ἀπριλίου μόλις σήμερον μ' ἔφθασαν, καὶ βλέπεις ὅτι ἡ ἀλληλογραφία μας δὲν τρέχει καθὼς ἀγαπῶμεν· ἀλλὰ χρειάζεται ὑπομονὴ καὶ καρτερία.

Τὰ φράγκα σου αἱ 154,860 ἔρχονται ἐν καιρῷ, διότι μόλις μᾶς ἔμενον ἐν τῷ ταμείῳ ὀλίγαι ἑκατοστύες ταλλήρων· καὶ θέλω τὰς μεταχειρισθῆ εἰς τὰς χρείας τῆς διοικήσεως, ἀφίνων εἰς τὸ μετέπειτα νὰ δώσω ἴσην ποσότητα εἰς τὰ σχολεῖα καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ἐκ τοῦ βοηθήματος τῶν 1,200,000 φράγκων, τὸ ὁποῖον ἐζήτησες μὲν παρὰ τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου, σὲ παρακαλῶ δὲ νὰ μοὶ στείλῃς ὅσον ἔνεστι τάχιον.

Ἀπὸ 7 μαρτίου σήμερον πρῶτον λαμβάνω γράμμα σου· διὸ φρόντισον εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ἀναπληρώσῃς τὴν μακρὰν σιωπήν σου.

Ἰδοὺ καὶ γράμμα πρὸς τὸν Πρίγγιπα, τὸ ὁποῖον σὲ παρακαλῶ νὰ τῷ ἐγχειρίσῃς.

Οὐδ' ἔχω λόγους, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, ἱκανοὺς ἵνα σὲ εὐχαριστήσω διὰ τὰ πολλά σου καὶ μεγάλα ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος φροντίσματα.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ Βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ναυπλίῳ, 30 μαΐου 1830.

Πρῶτον σᾶς περικλείω, Ἄναξ, τὰ ἴσα τῶν δύω μου πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα γραμμάτων τῆς 12 (24) μαΐου καὶ τῆς 24 μαΐου (6 ἰουνίου).

Ἐπειδὴ δὲ διὰ τοῦ τελευταίου ὑπεσχόμην νὰ σᾶς γράψω λεπτομερέστερον περὶ τῆς δυσχεροῦς στάσεως τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων, ἐκπληρῶ σήμερον τὸ χρέος διὰ Ῥωσσικοῦ τινος πλοίου ἀπαίροντος ἐπὶ Νεάπολιν, δόντος μοι ἐλπίδας τοῦ Κ. Κόμητος Πανίνου ὅτι ὁ φάκελλός μου ταχέως καὶ ἀσφαλῶς θέλει φθάσῃ εἰς χεῖρας τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Τὰ προχορηγηθέντα παρὰ τῶν Μεγαλειοτάτων τοῦ τε Αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας καὶ τοῦ Βασιλέως Γαλλίας, σκεπάζουσι τὴν ὑστέρησίν μας μέχρι τέλους τοῦ μαρτίου μηνός. Ἐκ τούτων ὅμως ἠδυνήθην νὰ οἰκονομήσω καὶ τὴν τριμηνίαν τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ τὰ ἔξοδα τῶν ἄλλων ὑπηρεσιῶν, ἕως οὗ ἡ γενναιότης τοῦ Κ. Εὐνάρδου μοὶ ἐπρόφθασε χεῖρα ἵνα κρατήσω πρὸς ὀλίγας ἔτι ἡμέρας τὴν διοίκησιν. Ἔλαβον δὲ παρ' αὐτοῦ 150,000 φράγκων περίπου, τὰ ὁποῖα σχεδὸν καὶ ἐξωδεύθησαν ἤδη. Αἱ δημόσιοι πρόσοδοι ἠδύναντο μὲν νὰ μᾶς βοηθήσωσιν, ἀλλὰ καὶ αὗται κατήντησαν ἀβέβαιοι, διὰ τὰς κακομηχανίας τῶν ἀγωνιζομένων παντοίοις τρόποις νὰ παραλύσωσι τὴν κυβέρνησιν. Οὗτοι σήμερον ἐμψυχούμενοι, δεικνύονται ἀσυστόλως, καὶ φοβεροὶ ἤθελον εἶσθαι, ἐὰν ὁ λαὸς δὲν τοὺς ἐγνώριζεν. Ἔχοντες ὅμως ἰσχυροὺς τρόπους ἀπάτης, ἐνδέχεται κατ' ὀλίγον καὶ νὰ κατορθώσωσι τὸν σκοπόν των, ἐὰν μάλιστα ἡ κυβέρνησις δὲν λάβῃ χρήματα ἵνα πληρόνῃ εὐτάκτως τὸν στρατὸν καὶ τοὺς πολιτικοὺς ὑπηρέτας.

Σύγκειται δὲ ἡ τῶν κακοχειραγωγῶν συντροφία ἀπό τινας ξένους;

οἵτινες δι' ἀνοησίαν καὶ κακὴν διαγωγὴν ἀπέτυχον εἰς ὅσα ἐνταῦθα ἐπεχείρησαν, καὶ ἀπὸ ὀλίγους Ἕλληνας, οἵτινες ὑπὸ κακῆς συνειδήσεως ἀναγκάζονται νὰ ζητήσωσιν ἔξωθεν τὴν ἐπιῤῥοὴν καὶ ὑπόληψιν, τὴν ὁποίαν ἔχασαν παρὰ τῷ ὁμογενεῖ καὶ συμπολίτῃ λαῷ.

Οὗτοι, ἐν ὅσῳ ἐνήργουν διὰ τῶν διατριβῶν τῆς ἐφημερίδος τῆς Σμύρνης, οὐδόλως ἠδύναντο νὰ βλάψωσι τὸν τόπον, ὅθεν οὐδ' ἔκρινα ἀξιοπρεπὲς τὸ νὰ καταβῇ ἡ κυβέρνησις εἰς ἀγῶνα ἀντίπαλον πρὸς αὐτούς. Ἀλλ' ἀφ' οὗ αἱ Λονδίνειοι πράξεις μᾶς διεκοινώθησαν, καὶ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης κατεδέχθη νὰ μοὶ γράψῃ τὸ γράμμα τῆς 16 (28) φεβρουαρίου, ἔκτοτε καὶ αὐτοὶ ἐπολλαπλασίασαν τὰς προσβολάς, ὄχι μόνον διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Σμύρνης, ἀλλ' ἀρχίσαντες ἤδη νὰ ἐνεργῶσι καὶ κατ' εὐθεῖαν παρὰ πάσαις ταῖς τάξεσι, καὶ νὰ κηρύττωσι διδασκαλίας, αἵτινες τῇ ἀληθείᾳ ἤθελαν ὑπερευδοκιμήσῃ ἂν ὁ λαὸς δὲν εἶχε γνῶσιν καὶ στοχαστικότητα ἱκανήν.

Καὶ πρὸς μὲν τοὺς Ῥουμελιώτας λέγουσιν· « Ἀποτινάξατε τὸν ζυγὸν κυβερνήσεως παραδιδούσης ὑμᾶς εἰς τοὺς Τούρκους. Λάβετε τὰ ὅπλα, καταστήσατε ἀρχηγόν σας ἄνδρα τινὰ δυνάμεως καὶ συνέσεως, καὶ ἀποφασίσατε κάλλιον νὰ χαθῆτε παρὰ νὰ ὑποταχθῆτε ἢ νὰ στερηθῆτε τὰς ἑστίας σας. »

Πρὸς δὲ τοὺς πολιτικοὺς ὑπηρέτας· « Διὰ τί παραμελεῖτε τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν σας; Ὑπηρετοῦντες τὸν κυβερνήτην, πάντως θέλετε ἀποδιωχθῇ καὶ προγραφῇ παρὰ τῆς ἐπερχομένης ἐξουσίας. »

Πρὸς δὲ τοὺς ναυτικούς· « Ζητήσατε τὰς ἀποζημιώσεις ὅσας τὸ δημόσιον σᾶς ὀφείλει. Ὁ κυβερνήτης ἔλαβε πολλὰ χρήματα, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν κτίζει παλάτια, καὶ μισθόνει καταπατητάς. »

Πρὸς δὲ τοὺς γεωργούς· « Διὰ τί πληρόνετε φόρους; Ὁ ἡγεμὼν θέλει σᾶς χαρίσῃ πολυετῆ ἀσυδοσίαν ἵνα ἀναλάβετε. Διὰ τοῦτο ἔρχεται εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ πολλὰ ἑκατομμύρια. »

Πρὸς δὲ τοὺς παλαιοὺς κλέπτας· « Ἐλευθερώθητε τάχιον ἀπὸ τὴν παροῦσαν κυβέρνησιν. Δείξατε ὅτι δὲν ἔχει πλέον ἐξουσίαν ἐπάνω σας. Κάμετε τὴν παλαιὰν τέχνην σας, ἐκδύετε τοὺς ὁδοιπόρους. »

Ἠναγκάσθην λοιπὸν νὰ διορίσω νὰ γείνῃ ἐξέτασις περὶ πάντων

τούτων, καὶ ἐξ αὐτῆς κάλλιστα ἐπληροφορήθην τὸν σκοπὸν τῶν κινούντων τὰ πράγματα, ὄντα αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἤδη προεφανέρωσα τῇ ὑμετέρᾳ βασιλικῇ Ὑψηλότητι, ἵνα δηλαδὴ μὲ βιάσωσι νὰ παραιτήσω τὴν θέσιν μου καὶ πρὸ τῆς ἀφίξεως τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος, ἢ κἂν μοῦ ἀφαιρέσωσι τὸ μεῖναι ἐν τῇ Ἑλλάδι ὅταν ὑμεῖς, Ἄναξ, ἀναλάβετε τὴν διεύθυνσιν τοῦ κράτους· φοβούμενοι μήπως ἐκ τῆς παρουσίας καὶ τῶν μαρτυριῶν μου περὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης δὲν θεωρήσῃ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰς ἐπινοίας καὶ τὰς ἐλπίδας τῆς κακομηχάνου αὐτῶν συμμορίας.

Ὅθεν ἐὰν ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης τιμῶσα μὲ χαρίζῃ τὴν πίστιν αὐτῆς καὶ δὲν ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λεγομένων μοι, καὶ πάλιν θέλει γνωρίσῃ ὁπόσον δίκαιον ἔχω νὰ τὴν καθικετεύσω νὰ φθάσῃ ὅσον τάχιστα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἐὰν ὅμως διὰ λόγους κρείττονας ἀναγκαίως ἀναβάλλεται πρός τινα ἔτι καιρὸν ἡ αὐτόθεν ἀναχώρησίς σας, τότε εὐδοκήσατε κἂν νὰ μοὶ στείλετε γραφήν σας σημαντικὴν τῶν ἡγεμονικῶν σας βουλῶν, ἐξ ἧς μάλιστα, ματαιουμένων τῶν κακούργων μηχανημάτων, θέλουσιν ἀσφαλισθῇ τὰ τῆς ἡσυχίας ἀνενδεέστατα.

Περὶ τῶν βοηθειῶν ἃς προεζήτησα, δὲν ἐνοχλῶ σήμερον τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα ἀποδεικνύων τὸ κατεπεῖγον· ἀλλ' ἐλπίζω μάλιστα ὅτι ὑπὸ τὴν ὑμετέραν εὐμενεστάτην προστασίαν ἤδη ὁ Κ. Εὐνάρδος καὶ ἔλαβε τὸ πλήρωμα τῆς διαπρεσβείας αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου.

Καλὸν ἐλπίζω ἀποτέλεσμα καὶ ἐκ τῆς ἐγκυκλίου, ἣν ἐξέδωκα πρὸς ὅλους τοὺς ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ διοικητάς, διότι ὅλαι οἱ ἐπαρχίαι δυνηθήσονται οὕτως ἐκφράσαι πρὸς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα τοὺς πόθους αὐτῶν νομοτύπως καὶ εὐπροσδέκτως.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 9 Ἰουλίου 1830.

Ὁ Κ. Φαβριγέττης μοὶ ἐνεχείρισε χθὲς τὸ ἀπὸ 3 τοῦ τρέχοντος γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, τὸ ὁποῖον, καίτοι παλαιὸν, ἀνέγνωσα μετὰ πάσης τῆς προσηκούσης προσοχῆς, ὡς περιέχον νέα τεκμήρια τῆς ὑμετέρας εὐμενοῦς σπουδῆς περὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ περὶ τοὺς ἀγῶνας οὓς ἀγωνίζεται ἡ κυβέρνησις αὐτῆς πρὸς τὸ συντηρῆσαι τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν.

Καθὸ δὲ μέγιστον λόγον ποιούμενος τῆς γενναίας συμπράξεως καὶ τῶν σύμβουλῶν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, πολὺ λυποῦμαι ὅτι ἡ ἐπιστολή σας δέν μοι ἦλθε πλέον σύνωρα, διότι τότε μετὰ μεγάλης προθυμίας ἤθελα ζητήση εὐκαιρίαν νὰ σᾶς συνομιλήσω διὰ ζώσης φωνῆς περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Σπάρτης, καὶ ἢ σᾶς ἔφερα εἰς τὴν γνώμην μου, ἢ μεταδίδοντές μοι τὰς πληροφορίας ἃς ἔχετε, μὲ ἐφέρετε εἰς τὴν ὑμετέραν.

Οἱ ἀξιωματικοὶ οἱ περιελθόντες τὴν κάτω Μεσσηνίαν, καὶ οἱ παρατηρηταὶ, τοὺς ὁποίους ἐστείλατε, πιστεύω ὅτι συνέλεξαν ἀποσημειώσεις· ἀλλὰ τὸ κύριον εἶναι νὰ μάθωμεν πρῶτον, πόθεν τὰς ἔλαβον, καὶ ποῖοι Σπαρτιᾶται τοὺς ἐβεβαίωσαν ὅτι ὁ γερουσιαστὴς Γενοβέλης μισεῖται ἐκεῖ, δεύτερον, ἂν αὕτη ἦναι ἡ ἀληθὴς αἰτία τῆς περὶ τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην κινουμένης ταραχῆς.

Ἔχω καὶ ἐγὼ πληροφορίας περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Σπάρτης ἀπὸ Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1828. Ἔχω ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς ἐκθέσεις τῶν δημογεροντιῶν καὶ καπιτάνων ὅλης τῆς περιοχῆς ἐκείνης, καὶ μὲ πολλοὺς ἐξ αὐτῶν συνωμίλησα. Ἔχω τέλος τὴν ἀπαρέγκλιτον μαρτυρίαν πολλῶν συνειρομένων πραγμάτων· καὶ ἐκ πάντων βεβαιοῦμαι ὅτι τὸν Κ. Γενοβέλην δὲν τὸν ἀποκρούει ὁ τόπος, ἀλλὰ μόνοι οἱ Μαυρομιχαλαῖοι, καὶ ὁ Κ. Ζανετάκης, ὅστις φαίνεται ὅτι ἡνώθη μὲ αὐτοὺς ὄχι ἀφ' ὅτου διωρίσθη ἐκεῖσε ὁ Κ. Γενοβέλης, ἀλλ' ἀφ' ὅτου ὁ μακαρίτης στρατηγὸς Μούρτζινος εἶχε καταταχθῆ εἰς τὴν γερουσίαν.

Ποῖος δὲ εἶναι ὁ δεσμὸς ὁ ἑνόνων τοὺς ὀλιγίστους τούτους ἀνθρώπους κατὰ τῆς ἐξουσίας τῆς κυβερνήσεως; Καὶ ποῖος ὁ σκοπὸς τῶν ῥαδιουργιῶν των; Αὐτὰ πάλιν τὰ πράγματα ἂς ἀποκριθῶσιν· οἱ Μαυρομιχαλαῖοι διωκόμενοι πειρατείας παρὰ τοῦ Κ. Γοδεβόντου, ὑπηκόου Γάλλου, καὶ καταδικασθέντες παρὰ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου εἰς τὴν ἀποζημίωσιν, κατέφυγον εἰς τὴν μεσιτείαν τοῦ Προέδρου τῆς Γαλλίας, ζητοῦντες νὰ ἀναλάβῃ ἡ κυβέρνησις τὴν ὑπόθεσίν των. Ἔχοντος δὲ τότε τοῦ Κ. Δεσαινδενῆ τὰ χορηγήματα τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως, καὶ προτείναντός μοι νὰ κρατήσῃ 50,000 φράγκα εἰς πληρωμὴν τοῦ Κ. Γοδεβόντου, ἔστερξα, διὰ νὰ μὴ βλάψω ἄλλα συμφέροντα, καὶ ἐπειδὴ ἤλπιζα ὅτι ἡ τοιαύτη εὐεργεσία ἤθελε παρακινήσῃ τοὺς Μαυρομιχαλαίους νὰ γείνωσιν εἰρηνικοὶ συμμέτοχοι τῶν συμπολιτῶν εἰς τὰ ἀγαθὰ ὅσα ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ τοὺς χορηγήσῃ.

Καὶ ὁ πρῶτος λοιπὸν αὐτῶν Πέτρος διωρίσθη ἔπειτα εἰς ἀνωτάτας θέσεις, καὶ οἱ ἀδελφοί του ἤθελαν βαλθῇ εἰς ὑπηρεσίας στρατιωτικάς τε καὶ πολιτικὰς, ἐὰν ἦτον δυνατὸν νὰ μετριάσωσι τὰς ἀξιώσεις των. Καὶ ὅμως ἡ κυβέρνησις οὐ τὴν τυχοῦσαν ἔδειξε πρὸς αὐτοὺς συγκατάβασιν καὶ ἐλευθεριότητα, πολλάκις παρέξασα αὐτοῖς ἐπαρκείας, συμποσουμένας εἰς 200,000 γροσίων ἀπὸ δύω ἐτῶν.

Ἀλλὰ καὶ οὕτως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι δὲν παύουσι φρονοῦντες ὅτι εἰσὶν ἰδία τις δύναμις, καὶ ἐκτρεπόμενοι εἰς ἔργα κακά. Πολλάκις ἥρπασαν μέχρι τοῦ δε τελώνια, δίδοντες γραμμάτια ἐπὶ τὸν ἀδελφόν των Πέτρον Μαυρομιχάλην, καὶ λέγοντες ὅτι αὐτὸς θέλει τὰ δεχθῇ εἰς λογαριασμὸν τῶν ὅσα τῷ χρεωστεῖ τὸ Ἔθνος.

Ἐν τούτῳ ἄρα κεῖται τὸ πᾶν. Ὁ Κ. Γενοβέλης, ἐπειδὴ γνωρίζει κάλλιστα τὰ μικρὰ εἰσοδήματα τῶν ἐκεῖ μερῶν, καὶ δύναται νὰ τὰ φανερώσῃ πρὸς τὴν κυβέρνησιν, καθὼς ἔκαμεν ἤδη καὶ πρότερον, ἐπειδὴ τὸν ἀγαπᾷ καὶ ὁ λαὸς, καὶ τὸ πλεῖστον τῶν σεμνῶν πολιτῶν, μὴ δεχομένων νὰ καταταχθῶσιν ὑπὸ τὴν σημαίαν τῶν Μαυρομιχαλαίων, ἕπεται λοιπὸν ὁ τοιοῦτος διοικητὴς νὰ μὴ ἀρέσκῃ εἰς τού-

τους καὶ νὰ μισῆται παρ' αὐτῶν, ἀλλ' ὄχι παρὰ τοῦ τόπου. Πλὴν ὑπάρχει καί τι περισσότερον, τὸ ἑξῆς.

Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἡ Καλαμάτα ἑστία ὑπάρχει σκευωρίας τινὸς, ἔξωθεν τὴν ἀρχὴν ἐχούσης. Ξένος τις Νάμης Μοντελάκης ὀνομαζόμενος, πρώην προμηθευτὴς τοῦ Ἰβραὶμ Πασᾶ ἐν Ζακύνθῳ, ἦλθε καὶ κατῴκησεν ἐν Καλαμάτᾳ ἐπὶ προσχήματι ἐμπορίας, καὶ ἤρχισεν εὐθὺς, καθὼς λέγουσι, νὰ δανείζῃ μεγάλας ποσότητας χρημάτων καὶ γεννημάτων εἰς διαφόρους ἀρχηγοὺς τῆς Μάνης, μάλιστα δὲ πάντων εἰς τοὺς Μαυρομιχαλαίους. Ὁ αὐτὸς δὲ Μοντελάκης ἐνοικίασε τὸ παρελθὸν ἔτος καὶ δημοσίας προσόδους, καὶ ἐφέτος ἠθέλησεν, ἀλλ' ἀπέτυχε.

Καὶ δὲν ἐδυνήθησαν μὲν ἕως τοῦδε οἱ ὑπηρέται τῆς κυβερνήσεως νὰ συλλέξωσι νομοτύπως ἱκανὰς διαγνώσεις ὥστε νὰ ἐνεργηθῇ κατὰ τοῦ ξένου τούτου αὐστηρότερον ἡ ἀστυνομικὴ πρόνοια. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Κ. Γενοβέλης διὰ τῆς στοχαστικότητος αὐτοῦ καί τινος ἐπιδράσεως οὐ συνήθους ἐπὶ τὰς γνώμας τῶν ἀνθρώπων δύναται νὰ ταχύνῃ τῆς ἀληθείας τὴν εὕρεσιν, διὰ τοῦτο ἡ τῶν κακῶν μερὶς πολλαπλασίως ἐπαγωνίζεται ὅπως μὴ σταλῇ ἐκεῖσε ὁ Κ. Γενοβέλης παρὰ τῆς κυβερνήσεως.

Ταῦτα τοιουτοτρόπως παρ' ἐμοῦ συγκεφαλαιούμενα ἐξάγονται ἐκ πολλοτάτων ἐκθέσεων καὶ ἐγγράφων, ἐξ ὧν φανώτατα ἀποδεικνύεται ὅτι μόνοι οἱ Μαυρομιχαλαῖοι καὶ ἕως πεντήκοντα δημιουργήματα καὶ ὀπαδοὶ αὐτῶν φοβοῦνται τὴν παρουσίαν τοῦ Κ. Γενοβέλη.

Ἀναμφιβόλως οἱ ὀλίγιστοι οὗτοι δύνανται νὰ αὐξήσωσιν, ἂν μάλιστα ἀφεθῶσι νὰ κηρύττωσιν ἀτιμωρητὶ τὴν ἀνταρσίαν, καὶ νὰ δελεάζωσι τοὺς Μανιάτας μὲ τὴν ἁρπαγὴν τῶν δημοσίων χρημάτων. Καὶ ὅμως οὔτε ἄχρι τοῦδε εἰσηκούσθησαν παρὰ τοῦ λαοῦ, καὶ ἂν ἤθελον ὁλοσχερῶς νὰ τοὺς ἐξαλείψω, ἤρκει νὰ ἀνακηρύξω τοὺς Μαυρομιχαλαίους ἐνόχους, καὶ νὰ ἐπιτρέψω εἰς τοὺς ἄλλους καπιτάνους νὰ ἐκτελέσωσι κατ' αὐτῶν τὰς προσταγὰς τῆς κυβερνήσεως. Ἐγὼ ὅμως καὶ ἀπέῤῥιψα καὶ ἐμμενῶς ἀποῤῥίπτω τοῦτο καθ' ἑκάστην προ-

βαλλόμενον εἰς ἐμὲ, μὴ θέλων οὐδ' ὁπωσοῦν νὰ παραδεχθῶ χαλεπὰ πολιτεύματα, ἐξ ὧν τὸ ἔθνος ἠδύνατο ὁποτεδὴ νὰ πάθῃ ὀλέθρια.

Ἀντὶ δὲ ἢ νὰ παραδώσῃ ἡ κυβέρνησις τὴν Σπάρτην εἰς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, ἢ τὴν διοίκησιν αὐτῆς εἰς τοὺς Μαυρομιχαλαίους, μοὶ φαίνεται ὅτι δύναται καὶ ὀφείλει νὰ βαδίσῃ ἣν βαδίζει ὁδὸν, διαγραφομένην, ὡς ἀνωτέρω ἐξέθεσα, ὑπὸ διαγνώσεων σαφεστάτων. Ἀλλ' ὅμως ἂν αἱ πληροφορίαι τῆς ὑμετέρας ἐξοχότητος ἦναι ἀκριβέστεραι, ἂς μοὶ τὰς μεταδώσῃ καὶ θέλω τὰς ἀκούσῃ μετὰ μεγάλης εὐγνωμοσύνης.

Ὁ γερουσιαστὴς Γενοβέλης δὲν ἀνακαλεῖται, ἀλλ' ἐπειδὴ μέλλει ὅσον οὔπω νὰ λάβῃ ἄλλην ὑπηρεσίαν, εἷς τῶν συνομίλων θέλει ἔλθεῖ ἀντ' αὐτοῦ, καὶ τότε οἱ κακοδαίμονες οἱ θέλοντες τὸν ὄλεθρον ἑαυτῶν καὶ τῆς πατρίδος των θέλουσι γείνῃ γνωστότεροι.

Ἐπλάτυνα, κύριε Στρατηγὲ, περὶ τούτων τὸν λόγον, διότι καὶ τὴν γνώμην σας περὶ πλείστου ποιοῦμαι, καὶ τὴν περὶ τὴν Ἑλλάδα μεγαλόψυχον διάθεσίν σας ὑπερθαυμάζω. Κρίνω δὲ νὰ σᾶς δώσω καὶ τρανωτέραν ἀπόδειξιν τῶν τοιούτων μου φρονημάτων, παρακαλῶν ὑμᾶς νὰ διατάξετε τοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους παρ' ὧν ἔχετε τὰς πληροφορίας, νὰ παραινέσωσι τὰ δέοντα τοὺς Σπαρτιάτας τοὺς τολμῶντας λαλεῖν ἐν ὀνόματι τῆς Σπάρτης. Οὗτοι τότε μαθόντες ὅτι δὲν ἀγνοεῖτε τὰς ἀληθεῖς τῆς διαγωγῆς των αἰτίας, σπουδαίως θέλουσιν ἐπισυνέλθῃ εἰς ἑαυτοὺς, καὶ παρ' ὑμῶν θέλουσιν εὑρεῖ τὴν τῆς σωτηρίας ὁδόν.

Τῷ Κ. Κωλέττῃ, Ἐκτάκτῳ Ἐπιτρόπῳ κατὰ τὰς ἀνατολικὰς Σποράδας.

Ναυπλίῳ, 15 ἰουνίου 1830.

Ἡ κυβέρνησις ἔλαβε τὴν ὑπ' ἀριθ. 6293 ἔκθεσίν σας, καὶ μεγάλως μὲν ἐλυπήθη ἐπὶ τοῖς περιεχομένοις, ἀλλὰ δὲν τῇ εἶναι δυνατὸν

νὰ λάβῃ ἄλλας προνοίας ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν διοίκησιν καὶ τύχην τῆς Σάμου.

Ταύτης οἱ ἀντιπρόσωποι δύνανται μὲν νὰ προβάλλωσι τὰ δικαιώματά των. ἔτι δὲ νὰ διαμαρτυρηθῶσι καὶ κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Ἀλλ᾽ ἀδίκως θέλουσι κατηγορήσῃ τὴν κυβέρνησιν ὡς ὑπερβᾶσαν τὴν αὐτῆς ἐξουσίαν, ἢ ἄλλως εἰπεῖν, ὡς καταχρασθεῖσαν τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἔθνους.

Διότι, πᾶς ὅστις ἐξεύρει νὰ ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ καταλαμβάνῃ, ἀρκεῖ νὰ ρίψῃ τὰ βλέμματα ἐπί τε τὴν ἀξιωματικὴν ἡμῶν ἀπόκρισιν πρὸς τὰς διακοινώσεις τῶν συμμάχων αὐλῶν καὶ ἐπὶ τὸ ὑπόμνημα τῆς Γερουσίας, ἵνα βεβαιωθῇ ὅτι ἡ κυβέρνησις ἐντελῶς ἐξεπλήρωσε τὰ χρέη της, χωρὶς νὰ ἀπελπισθῇ περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, καὶ χωρὶς νὰ βάλῃ καὶ ταύτην εἰς κίνδυνον δι᾽ ἀστοχάστων ἀποφάσεων.

Τὴν περὶ τούτου ἀλήθειαν ὑμεῖς καλῶς γνωρίζοντες, κύριε, θέλετε ἄρα σπουδάσῃ παντὶ τρόπῳ νὰ τὴν μεταδώσετε εἰς τοὺς Σαμίους.

Καὶ πάλιν ὅμως σᾶς λέγομεν ὅτι αἱ διαβουλεύσεις τῆς συνελεύσεώς των, ὁποῖαι καὶ ἂν ἦναι, δὲν δύνανται νὰ μετατρέψωσι τῆς κυβερνήσεως τὴν προκειμένην πολιτείαν. Καὶ ἂν διὰ βίας κρατήσωσι τοὺς δημοσίους ὑπηρέτας τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν νῆσον των, εἰς τί ἤθελε τοὺς ὠφελήσῃ τοῦτο, ἀφ᾽ οὗ κατ᾽ αἴτησιν τῶν πρέσβεων τῶν συμμάχων αὐλῶν ἡ κυβέρνησις ἀναγκασθῇ νὰ κηρύξῃ τοὺς πολιτικοὺς ἐκείνους ὑπηρέτας ἀσχέτους πρὸς αὐτὴν, καὶ δὲν τοὺς στείλῃ πλέον μήτε ἐντολὴν, μήτε ὁδηγίας, μήτε χρήματα; Τὸ πρᾶγμα ἤθελεν εἶσθαι σκληρόν. Ἀλλ᾽ εἶναι ἄφευκτον ὁπόταν οἱ πρόσεδροι καὶ οἱ ναύαρχοι τῶν συμμάχων αὐλῶν λάβωσι προσταγὴν νὰ ἐκτελέσωσιν ἀκριβῶς τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ φεβρουαρίου.

Ἐνταῦθα περιμένομεν τὰ φερμάνια καὶ τοὺς ἐπιτρόπους τῆς Πόρτας, ἐκτὸς ἂν γείνῃ ἀναβολὴ διὰ τὴν παραίτησιν τοῦ ὑψηλοτάτου πρίγγιπος Λεοπόλδου ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἐγένετο τῇ 21 μαΐου Ν. ὡς μανθάνομεν ἐμμέσως καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων. Ὅταν δὲ ἡ παραίτησις μᾶς ἀγγελθῇ ἀξιωματικῶς, ἴσως λάβωμεν

ταὐτοχρόνως καὶ ἄλλας διακοινώσεις, σαφηνιζούσας μὲν τὰ αἴτια αὐτῆς, προμηνυούσας δὲ καί τινα τῶν παρακολουθημάτων.

Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ὀφείλομεν νὰ πορευθῶμεν ἀπαρεγκλίτως ἣν προειλόμεθα ὁδὸν, καὶ ὑμεῖς, κύριε, ὀφείλετε ἐμμένειν εἰς τὰ ἐντεταλμένα, ἅπερ ἐλάβετε διὰ τοῦ Κ. Λογοθέτου ἐπιστρέψαντος.

Μεταβαλλομένης πάλιν σήμερον τῆς διοικήσεως τῆς Σάμου εἰς τὰ καθεστῶτα πρὸ τοῦ διορισμοῦ σας ὡς ἐκτάκτου ἐπιτρόπου τῶν ἀνατολικῶν Σποράδων, ὁ τόπος δὲν βλάπτεται παντελῶς, ἐπειδὴ οὐδὲ πρότερον ἐβλάπτετο. Ἡ δὲ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν σχέσις τῆς νήσου μένει ἡ αὐτὴ, ἕως οὗ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις κατα-προσκληθῇ παρὰ τῶν πρακτόρων τῶν συμμάχων αὐλῶν νὰ κόψῃ τὴν μετ' αὐτῆς συνάφειαν.

Ταῦτα σᾶς παραγγέλλομεν, κύριε, ἀπαντῶντες πρὸς τὴν ἔκθεσίν σας, ἐντελλόμενοι νὰ μὴ πράξετε ἄλλως. Οὐδὲ ἀμφιβάλλομεν ὅτι καὶ ἐν τούτῳ θέλετε ἀναδείξῃ τὴν ὑμετέραν σπουδήν τε καὶ φρόνησιν.

Τῷ κυρίῳ Ναυάρχῳ Εὔδενι.

Ναυπλίῳ, 17 ἰουνίου 1830.

Τοῦ ῥωσσικοῦ στόλου ἀναχωρήσαντος μὲν ἤδη ἐντεῦθεν, μελλούσης δὲ παρακολουθῆσαι αὐτὸν καὶ τῆς Ὑμετέρας ἐξοχότητος, ἡ Ἑλλὰς συνηθίσασα νὰ ἀπολαύῃ τῆς παρουσίας καὶ αὐτοῦ καὶ ὑμῶν ὡς μεγάλου εὐεργετήματος, ὀφείλει, κύριε Ναύαρχε, νὰ σᾶς ἐκφράσῃ σήμερον διὰ τῆς κυβερνήσεως τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς διὰ τὴν ὑπὲρ ἀνορθώσεως αὐτῆς λαμπρὰν συνάθλησιν ὑμῶν τε καὶ τῶν περὶ ὑμᾶς γενναίων ἀξιωματικῶν.

[illegible] ἡ Ἑλλὰς τρία περίπου πρότερον ἔτη ὑπὸ αἱματωδεστάτου ἀγῶνος καὶ ὑπὸ ἀναρχίας, ἐν ᾧ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστήριζεν ἐπὶ τοὺς στόλους τῶν συμμάχων Δυνάμεων, οὗτοι συνελθόντες περὶ τὰ Μεσσηνιακὰ παράλια, ἐνίκων τὴν δακρυοστεφῆ καὶ [illegible]-

τον ναυμαχίαν τῆς 8 (20) ὀκτωβρίου, καθ' ἣν ἡ ὑμετέρα ναυαρχίς, πλήρης τραυμάτων καὶ πτωμάτων, ἐμαρτύρει ὅτι ὄντως ὁ κίνδυνος εὗρεν ἐν αὐτῇ ἀλκὴν καὶ ἀνδραγαθίαν ἀντίπαλον.

Τὸ ἔθνος δ' ἔπειτα τὸ Ἑλληνικὸν ἐν Ἄργει διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ συνελθόντων, ἐφετικῶς ὁρμῆσαν νὰ διαιωνίσῃ καὶ τὴν μνήμην τῶν ἀνδραγαθημάτων καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ, ἐψήφισε τὴν ἀνέγερσιν μὲν τροπαίου, σύστασιν δὲ τοῦ τάγματος τοῦ Σωτῆρος, τοῦ ὁποίου καὶ μὲ διώρισε νὰ σᾶς προσφέρω τὰ ἀνώτατα παράσημα· ἀλλ' ἀπὸ αἴτια τὰ ὁποῖα γνωρίζετε, κύριε ναύαρχε, ἐμποδίσθην νὰ ἐκπληρώσω μέχρι τοῦδε καὶ πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τοὺς ἀξιωματικοὺς ὑμῶν τὸ χρέος τοῦτο τοῦ ἔθνους.

Ὅθεν καὶ ἄκων καὶ δυσφορῶν περιστέλλομαι σήμερον εἰς τὸ διερμηνεῦσαι μόνον τῇ Ὑμετέρᾳ ἐξοχότητι τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῶν κατοίκων ὅλων μὲν τῶν Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν, μάλιστα δὲ ἐκείνων ὅπου περισσότερον ἐνδιετρίψατε.

Ὁ Πόρος, πρότερον κώμη πτωχὴ, οὐδὲ βατὴν ὁδὸν ἔχουσα, οὐδέ τι δημόσιον οἰκοδόμημα, ὅρμος γενόμενος καὶ σταθμὸς τοῦ ῥωσσικοῦ στόλου, εὐθὺς εἰς ζωὴν νέαν ἀνέδραμε. Καὶ αἱ μὲν μεγάλαι κατασκευαὶ αἱ κατὰ κέλευσιν τοῦ ὑμετέρου σεβαστοῦ ἄνακτος ἐπιχειρηθεῖσαι, εἰς πλῆθος δυστυχῶν καὶ ἐργατῶν τῆς νήσου ὕπαρξιν βίου εὔφημον ἐπόρισαν, εἰς ὀλίγους δὲ μῆνας, διά τε τὸ ἤδη εὐπορώτερον τῶν κατοίκων καὶ διὰ γενναίων συνεισφορῶν τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ στόλου, καὶ δρόμοι ἠνοίχθησαν, καὶ πλατεῖαι καὶ προκυμαῖαι κατεσκευάσθησαν, καὶ σχολεῖον μέγα ἐκτίσθη τε καὶ συνεκροτήθη ἐκεῖ.

Ὑμεῖς δὲ, κύριε Ναύαρχε, ὄχι μόνον εἰς Πόρον, ἀλλὰ καὶ εἰς Αἴγιναν καὶ εἰς Ναύπλιον ἀφήσατε μαρτύρια τῆς χαρακτηριζούσης ὑμᾶς εὐεργετικότητος, ἀφθόνως βοηθήσαντες καὶ τὸ ὀρφανοτροφεῖον, καὶ τὸ νοσοκομεῖον, καὶ ἄλλα δημωφελῆ ἐνιδρύματα, καὶ τὰς φιλανθρώπους παρηγορίας μηδέποτε ἀρνηθέντες εἰς οὐδένα τῶν δυστυχούντων καὶ ἀπορουμένων.

Καὶ ἔσται ἄρα τὸ ὄνομα ὑμῶν ἀείποτε ἀγαπώμενον καὶ θαυμα-

ζόμενον παρ' ἡμῖν ἀντὶ τοσούτων ἀγαθοεργιῶν· ἀλλὰ καὶ φθάσαντες παρὰ τῷ σεβαστῷ ὑμῶν ἄνακτι, κύριε Ναύαρχε, πάντων χαριέστατον καὶ τιμιώτατον βραβεῖον ἕξετε τὴν αὐτοκρατορικὴν εὐμένειαν, εὐδοκήσουσαν, ὡς ἡ Ἑλλὰς ἐλπίζει, νὰ ἀποδεχθῇ τὰς εὐχαριστίας ἃς κατὰ χρέος σᾶς προσφέρομεν διὰ τὰ περὶ ἡμᾶς μέγιστα ὠφελήματα ὑμῶν τε καὶ τῶν περὶ ὑμᾶς ἀξιωματικῶν, ἐργασαμένων τὸ θέλημα τοῦ φιλανθρωποτάτου καὶ μεγαθυμοτάτου αὐτοκράτορος.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 20 ἰουνίου 1830.

Τὰ τελευταῖα σου γράμματα, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, εἶναι ἀπὸ 30 ἀπριλίου. Ἔκτοτε πολλὰ γαλλικὰ πλοῖα ἦλθον εἰς Μοθώνην, καὶ ὅλοι ἔλαβον γράμματα καὶ ἐφημερίδας ἕως 30 μαΐου. Ἓν δὲ τῶν πλοίων τούτων, καθὼς μοι γράφει ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος καὶ ἐπικυροῖ καὶ ὁ ναύαρχος Δεριννῆς, μοὶ φέρει παρὰ σοῦ 300,000 φράγκων, τὰ ὁποῖα, καὶ μὴ ἔχων προείδησιν, θέλω δεχθῇ ὡς εὐεργέτημα τῆς προνοίας, καὶ προσμείνῃ τὴν ἐξήγησιν παρὰ τῶν γραμμάτων σου.

Ἐξ ὅσων δὲ σοὶ ἔστειλα προηγουμένως διπλῶν, καὶ ἐκ τῆς παραιτήσεως τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, τὴν ὁποίαν ἐκ τῶν ἐφημερίδων μανθάνω, κατανοεῖς εἰς ποίαν ἀκμὴν εὑρίσκονται σήμερον τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἐλπίζω εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ὅτι θέλομεν τὴν περάσῃ εὐσχημόνως, ἂν διατελέσῃς συντρέχων.

Οἱ ῥᾳδιουργοὶ οἱ συσκευάσαντες τὴν μυστηριώδη προσφώνησιν πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον, ἀπεματαιώθησαν ὅλως ἔκτε τῆς ἐγκυκλίου μου καὶ ἐκ τῶν νομοτύπων καὶ δημοσίων προσφωνήσεων ἃς ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι μοι ἔστειλαν, ἐκφράζουσαι πρὸς μὲν τὰς συμμάχους Δυνάμεις τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν, πρὸς δὲ τὸν πρίγγιπα, τὰς ἐλπίδας τὰς ἀνατελλούσας ἐκ τῆς γενναίας αὐτοῦ περὶ τὴν νέαν πατρίδα φιλοστοργίας. Ἐν ᾧ δὲ ἡτοιμαζόμην νὰ δημοσιεύσω διὰ

τῶν ἐφημερίδων τὰς προσφωνήσεις ταύτας, καὶ τὰ πρωτότυπα νὰ στείλω πρὸς τὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα, μανθάνω τὴν παραίτησίν του· καὶ λοιπὸν καταθέτω τὰ πάντα εἰς τὸ δημόσιον γραμματοφυλάκιον, καὶ ὁ καιρὸς ὁδηγὸς περὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν.

Ἡ πρὸς τὰς συμμάχους αὐλὰς διακοίνωσις τῆς παραιτήσεως τῆς ὑψηλότητός του δὲν ἀναφέρει οὐδεμίαν τῶν παρατηρήσεων δι' ὧν παρεκίνουν τὸν πρίγγιπα νὰ ἔλθῃ τάχιον ἐνταῦθα. Διὰ μὲν τῶν πρώτων ἐπιστολῶν καὶ μερικωτέρων γραμμάτων, γνησίως καὶ εὐπαῤῥησιάστως τῷ ἐξέθετα τὰ δυσχερῆ· διὰ δὲ τῶν δευτέρων τῷ ὑπεδείκνυα τὸν τρόπον τοῦ ἐξομαλισμοῦ, τρόπον κείμενον τοῦ λοιποῦ, ἵνα καὶ πάλιν εἴπω, εἰς χεῖρας τῆς νέας Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, δηλαδὴ τῆς ὑψηλότητός του, ἐὰν δὲν παρῃτεῖτο, ἢ τοῦ μέλλοντος δεχθῆναι τὴν τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν.

Ἀλλ' οἱ ῥαδιουργοὶ οὔτε θέλουσι νὰ πιστεύσωσιν εἰλικρινῆ τὴν περὶ τούτου γνώμην μου, καὶ ὕποπτον σπουδάζουσι νὰ τὴν καταστήσωσιν, ἐμψυχούμενοι σήμερον εἴπερ ποτὲ παρὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἀγνοῶ τίνος Δυνάμεως, εἰς σκευὰς καὶ κακομηχανίας δραστηριωτέρας, τεινούσας ὅλως εἰς τὸ παραστῆσαι τήν τε ἀξιωματικήν μου ἀπόκρισιν καὶ τὰς παραστάσεις τῆς Γερουσίας καὶ τὰς πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον ἐπιστολάς μου, ὡς μεθοδεύματα δι' ὧν κατέφερα τοῦτον νὰ παραιτηθῇ, ἵνα μὴ χάσω τὴν κυβερνητικὴν ἕδραν. Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς συγχωρήσῃ!

Πρέπει ὅμως ἐν τοσούτῳ καὶ ἡ εὐταξία νὰ φυλαχθῇ, καὶ ἡ ἀναρχία νὰ προληφθῇ πρὸς ἣν ὠθοῦσι τὸ δυστυχὲς τοῦτο ἔθνος οἱ σκευωροὶ Ἕλληνές τε καὶ ξένοι, οἵτινες ἀπέτυχον μὲν ἕως τῆς ὥρας, ὡς σοὶ προέγραψα, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, ἐλπίζω, θέλουσιν ἀποτύχῃ, ἀλλ' εἶναι χρεία πρὸς τοῦτο,

ά. Νὰ ἐπιταχύνωσιν αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος.

β'. Ἡ βοήθεια τῶν 1,200,000 φράγκων νὰ σταλῇ ἐντὸς τοῦ ἰουλίου, ἤ, τὸ βραδύτερον, τοῦ αὐγούστου.

γ'. Νὰ προσταχθῶσιν οἱ ἐν Ἑλλάδι πράκτορες τῶν συμμάχων

Αὐλῶν νὰ φανερώσωσι τὴν περὶ τῆς ἐνεστώσης κυβερνήσεως γνώμην καὶ διάθεσιν τῶν ἀνάκτων, ἕως ὅτου ὁ νέος ἡγεμὼν ἐκλεχθῇ καὶ παραλάβῃ τὴν ἐξουσίαν.

Ἐπὶ τούτοις ὑπόσχομαι τὴν ἡσυχίαν τοῦ τόπου, καὶ δέχομαι νὰ μείνω εἰς τὸ πολύμοχθον ἔργον μου· εἰ δὲ μὴ, δὲν ἐγγυῶμαι οὐδέν.

Ἐν ᾧ τὸ παρόν μου ἔφθασεν ἕως ἐνταῦθα, λαμβάνω τέλος τὰ γράμματά σου τῶν 24 καὶ 25 μαΐου, καὶ σὲ ἀποκρίνομαι σήμερον διὰ τῆς συνήθους ταχυδρομίας. Τὰ γράμματά σου ἐκράτησε τοὐλάχιστον δέκα ἡμέρας ὁ πλοίαρχος τῆς *Σπουδαίας* (la Diligente), ἴσως ἐξ ἀμελείας, ἀλλὰ πάντως μὲ ἔκβασιν βλάβης. Καὶ ἐπειδὴ ταῦτα συμβαίνουσι σχεδὸν πάντοτε ὅταν ἔρχεται ταχυδρόμος ἀπὸ Γαλλίας, σὲ παρακαλῶ καὶ πάλιν νὰ μοὶ στέλλῃς τὰ γράμματά σου δι' ἐμπορικῶν ὁδῶν Μασσαλίας ἢ Ἰταλίας.

Ὁ Θεὸς θέλει σοὶ ἀνταποδώσῃ, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τὰς περὶ τὴν Ἑλλάδα εὐεργεσίας. Ἡ ἀποστολή σου τῶν 340,000 φράγκων μὲ λυτρόνει τῆς στενοχωρίας καὶ συνοχῆς διὰ τὸν ἰούνιον καὶ ἴσως καὶ διὰ τὸν ἰούλιον.

Ἐγκαρτέρει δὲ εἰς τὰς πρεσβείας σου, καὶ ἀγωνίσου ἵνα φθάσωσιν αἱ αἰτηθεῖσαι βοήθειαι, καὶ φθάσωσι, τὸ ἐπαναλαμβάνω, περὶ τὰς ἀρχὰς αὐγούστου, καὶ μὴ ἐπέκεινα.

Περὶ τῆς ἰδέας ἥν μοι δίδεις, θέλω φροντίσῃ, καίτοι δὲν εἶναι ὅσον νομίζεις εὔκολον τὸ νὰ κατορθωθῇ προγνωμοδότησις τῆς Γερουσίας ἢ τῶν ἐπαρχιῶν περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος. Ἀλλ' ὅμως πραγματευόμενος τὰς προσφωνήσεις ἃς αἱ ἐπαρχίαι μοὶ ἔστειλαν, θέλω ἰδεῖ τί δύναμαι νὰ γράψω πρὸς ἐπιτάχυνσιν τῶν τελείων ἀποφάσεων τῶν συμμάχων αὐλῶν.

Ἀναμφιβόλως οἱ δύω πρῶτοι ὑποψήφιοι, ὁ πρίγγιψ δηλαδὴ Φρεδερῖκος τῆς Ὀλλανδίας καὶ εἷς πρίγγιψ βαυαρικὸς, ἐπίσης δεκτοὶ ἔσονται παρὰ τῆς Ἑλλάδος, ὁ μὲν, εὐδοκιμῶν ἤδη ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ δι' ἀξιώματος ὑψηλοῦ καὶ δι' ἀξιολόγων προϋπηρετημάτων, ὁ δὲ ἀποκαρπούμενος τὴν τῶν Ἑλλήνων εὐγνωμοσύνην διὰ τὰς εἰς αὐτοὺς εὐεργεσίας καὶ τὴν εὔνουν σπουδὴν τοῦ βασιλέως τῆς Βαυα-

ρίας. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας θέλω ἰδεῖ ἂν δύναμαι νὰ διευθύνω περὶ τούτων ὑπόμνημά τι πρὸς τὰς συμμάχους Αὐλάς. Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ σοὶ συγχωρῶ νὰ μεταχειρισθῇς καὶ τοὺς ὀλίγους τούτους λόγους ὅπου κρίνῃς συμφερώτερον.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 21 ἰουνίου 1830.

Ἀπεκρίθην ἤδη, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, πρὸς τὰ γράμματά σου τῶν 24 καὶ 25 μαΐου, καὶ σὲ εὐχαρίστησα διὰ τὴν βοήθειαν τῶν 340,000 φράγκων τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλὰς ἔλαβε παρὰ τῆς καρτερικῆς σου μερίμνης. Ὁ Θεὸς θέλει σοι ἀνταποδώσῃ τὸ ἀγαθόν.

Σήμερον παραδίδομαι εἰς τὴν χρηστότητα τοῦ Κ. ναυάρχου Δεριγνιῆ, δηλώσαντός μοι ὅτι ἐκπέμπει ταχυδρόμον δι' οὗ δύναμαι νὰ γράψω. Συνιστῶ δὲ τὸ παρόν μου εἰς τὸν Κ. Λιτάρδην.

Σοὶ προέγραψα τοὺς λόγους δι' οὓς εὔχομαι εἰλικρινέστατα καὶ θερμότατα ὅπως αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ ἐπιταχύνωσι τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου ἡγεμόνος, καὶ φανερώσωσι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰς διαθέσεις αὐτῶν.

Ἐπειδὴ ἀναγκαίως θέλει μεσολαβήσῃ καιρὸς μεταξὺ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος, τῆς συγκαταθέσεώς του, καὶ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλεύσεως, μεγάλως συμφέρει νὰ μένῃ ἥσυχος ὁ τόπος κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἵνα καὶ αἱ Δυνάμεις δυνηθῶσι νὰ ἐκτελέσωσι τὰς ἀποφάσεις των, ἂν ἡ Πόρτα δὲν ἐπιφέρῃ δυσκολίας διὰ τὴν παραίτησιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου.

Τὸ εὐκολώτερον καὶ αἰσιώτερον ἤθελε βέβαια εἶσθαι ἐὰν ὁ Πρίγγιψ δὲν παρῃτεῖτο. Ἀγνοῶ ποίαν ἐντύπωσιν θέλουσι τοῦ ἀφήσῃ τὰ γράμματά μου τοῦ μαΐου καὶ ἰουνίου. Ἂν ἀλλοῖοι τινὲς λόγοι τὸν παρεκίνησαν νὰ παραιτηθῇ, αὐτὰ τότε δὲν θέλουσιν ἐνεργήσῃ· εἰ δὲ μή, ἴσως τὸν μεταπείσωσι νὰ δεχθῇ πάλιν. Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, ἐγὼ σὲ

παρακαλῶ νὰ ἐπιμείνῃς εἰς τὰς παραστάσεις καὶ ἐξαιτήσεις ἃς ἔκαμες πρὸς τοὺς κυρίους πρεσβευτὰς τῶν Δυνάμεων.

Ἐνταῦθα πειραζόμεθα ὑπὸ παντοειδῶν σκευωρημάτων. Καὶ τὰς μὲν πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον προσφωνήσεις γνωρίζεις· σήμερον δὲ καταγίνονται οἱ τὸν ἀριθμὸν ἐλάχιστοι ἐκεῖνοι, οἱ δῆθεν ἀντιπολιτευόμενοι, νὰ στείλωσι νέαν προσφώνησιν πρὸς τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον ὑπὲρ ἐκλογῆς ἡγεμόνος. Περὶ τοῦ νέου τούτου σκευωρήματος πολλὰς ἐκδηλώσεις ἔλαβον, καὶ ἀπεκρίθην πάντοτε τὰ αὐτὰ, ὅτι δηλαδὴ τὸ τοιοῦτον κίνημα δὲν δύναται νὰ ὠφελήσῃ ἄνευ τῶν ἐννόμων τύπων καὶ τοῦ κύρους τῆς κυβερνήσεως.

Εἶπα δὲ καὶ πρὸς τοὺς παρὰ τῇ ἐνεστώσῃ κυβερνήσει πεπιστευμένους διπλωμάτας, ὁμιλήσαντάς μοι περὶ τῶν σκευωριῶν τούτων, τὰ ἑξῆς. « Ἀφήσατε, κύριοι, τοὺς ἀνθρώπους τούτους νὰ κάμνωσι μόνοι ὅ,τι θέλουσιν· ἐξ οὗ συμβήσεται ἓν ἐκ τῶν δύω. Ἢ αἱ σύμμαχοι αὐλαὶ θέλουσι γνωρίσῃ τοὺς ὀλιγίστους τούτους ὡς ἀληθινοὺς καὶ νομίμους ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους, ἢ ὄχι. Ἂν τὸ πρῶτον, ἐκ τούτων θέλω συστήσῃ τὴν ἀντιβασιλείαν, καὶ ἐλευθερωθεὶς ἀπὸ τὸ ὑπέρογκόν μου φορτίον, ἔσομαι εὐτυχής· ἂν τὸ δεύτερον, οἱ δείλαιοι τῶν κακῶν πατέρες θέλουσι γνωρισθῇ ὁποῖοι εἰσὶ, καὶ ἡ Ἑλλὰς θέλει ἀπαλλαχθῇ τέλος ἀπὸ αὐτούς. »

Χθὲς φιλικῶς συνδιαλεγόμενος περὶ τούτου μετὰ τοῦ Κ. ναυάρχου Δεριγνῆ, τῷ ἀπέδειξα τρανώτατα ὅτι δὲν ἐφοβούμην τὰς σκευωρίας ταύτας οὔτε τὰς ἐκβάσεις αὐτῶν. « Ἂν θέλωσι, τῷ εἶπα, αἱ Δυνάμεις νὰ δοκιμάσωσι καὶ πάλιν τοὺς δοκοῦντας φιλοπάτριδας τούτους, ἂς τοὺς παραδώσωσιν ὀλίγας μόνον ἡμέρας τὴν διεύθυνσιν τῶν συμφερόντων τοῦ δυστυχοῦς τούτου ἔθνους, καὶ ἐγὼ ἀποχωρῶ, καὶ τὰ πράγματα θέλουσι χαρακτηρίσῃ πολὺ κάλλιον ἐμοῦ καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν. » Καὶ συνεφώνησε μετ' ἐμοῦ ὁ ναύαρχος. Σὺ δὲ εἶναι καλὸν νὰ γνωρίζῃς ταῦτα πάντα.

Τῷ Κ. Α. Στούρζᾳ εἰς Ὀδησσόν.

Ναυπλίῳ, 25 Ἰουνίου 1830.

Δἰ ἔλλειψιν εὐκαιρίας δὲν ἀπεκρίθην τάχιον πρὸς τὸ γράμμα σας τῆς 18 ἀπριλίου. Οὐδὲ τὸ παρὸν ἐξεύρω ποῦ θέλει σᾶς εὑρεῖ. Τὸ συνιστῶ δὲ εἰς τὸν Κ. Φρόδιγγα, καὶ αὐτὸς, ἂν μάθῃ ὅτι ἐφθάσατε εἰς Ὀδησσὸν, θέλει σᾶς τὸ στείλῃ· εἰ δὲ μὴ, θέλει τὸ διευθύνῃ εἰς Πετρούπολιν.

Ἀδυνατῶ νὰ σᾶς ἐκφράσω πόσον ἐλυπήθην μαθὼν τὴν παραίτησίν σας ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας, εἰς ἣν ἠδύνασθε νὰ ἦσθε ὠφελιμώτατος μάλιστα ὡς πρὸς τὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίᾳ τὰ τῆς ἐκκλησίας συμφέροντα. Ἀλλ' ἀκόμη ἐλπίζω ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ θέλει σᾶς δώσῃ ἑξάμηνον μόνον ἀπόλυσιν, καὶ μηδὲν πλέον.

Περιμένω τὰς 300,000 ῥούβλια τὰς ὁποίας μοι ὑπόσχεσθε. Περὶ τῆς ἀκριβείας τοῦ Κ. Ῥοδοφοινίκη δὲν ἀμφιβάλλω, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ κόμης Κ. Πανῖνος τρεῖς ἤδη μῆνας δὲν ἔλαβε ταχυδρόμον, πρέπει νὰ ὑπομείνω καὶ τοῦτον τὸν χρονισμὸν, καθὼς ὑποφέρω καὶ ἄλλους. Εἰς τοιαύτην δὲ ἐγκατάλειψιν καὶ μόνωσιν εὑρίσκομαι, ὥστε ἐκ τῶν ἐφημερίδων ἔμαθον καὶ ἐγὼ τὴν παραίτησιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου. Στοχασθῆτε τί συμβαίνει ἐκ τούτου, καὶ τί χειρότερα θέλαν ἀκολουθήσῃ, ἂν ὁ Θεὸς δὲν ἐπροστάτευε τὸν τόπον τοῦτον, δίδων εἰς τὸν λαὸν γνῶσιν καὶ διάθεσιν ἀτάραχον.

Αἱ ἀγγλικαὶ καὶ αἱ τῆς ἄλλης Εὐρώπης ἐφημερίδες ἐδημοσίευσαν τὰ ἔγγραφα ὅσα ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς ὑπέβαλεν εἰς τὰς βουλὰς ἐν τῷ ἀγγεῖλαι τὴν παραίτησιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, ἐν οἷς εὑρίσκεται καὶ ἡ ἰδιόπιστος καὶ μερικωτέρα ἀντεπόκρισίς μου μετὰ τοῦ πρίγγιπος. Αὕτη δὲ ἡ δημοσίευσις ἀπεματαίωσεν ἐνταῦθα πολλὰς μικροσυσκευὰς καὶ κακομηχανίας Ἑλληνικάς τε καὶ ξενικὰς, ἐξ οὗ ἀποβαίνει τὸ νὰ προστατεύωνται ἡ τιμὴ καὶ τὰ τιμιώτατα τοῦ ἔθνους τούτου συμφέροντα καὶ παρὰ τῶν εἰς αὐτὸ δυσμενεστάτων ἀνθρώπων. Ἀγνοῶ ἤδη διὰ ποίων ἄλλων θαυμάτων ἡ θεία πρό-

νοια θέλει μᾶς σώσῃ. Οὐδαμόθεν οὐδεμίαν ἔλαβον ἀξιωματικὴν διακοίνωσιν περὶ τῆς παραιτήσεως τοῦ πρίγγιπος. οὐδ' ἐξεύρω ἄν, ἐκτὸς τοῦ Κ. Εϋνάρδου, ὑπάρχῃ που χριστιανικὴ ἄλλη ψυχὴ φροντίζουσα περὶ τῆς χρηματικῆς ἀπορίας μας. Ἄλλο θαῦμα καὶ ἡ ἐγκαρτέρησις τοῦ γενναίου τούτου ἀνδρὸς εἰς τὸ μεριμνᾶν περὶ τῆς Ἑλλάδος. Πρὸ ὀλίγου μοι ἔστειλε καὶ ἄλλας 340,000 φράγκων ἐκ τῶν ἰδίων του χρημάτων, ἐξ ὧν δύναμαι νὰ κρατήσω τὰ καθεστῶτα καί τινα εὐταξίαν ἐπὶ τὸν ἰούνιον καὶ ἴσως καὶ τὸν ἰούλιον. Καὶ ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τοῦ τόπου θέλομεν βοηθηθῆ ὀλίγον, ἀλλ' ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν θέλουσιν ἀρκεῖ μόνα.

Ἡ ἐπανάστασις ἐγέννησεν ἕνα σωρὸν ἀνθρώπων ἀργῶν, θελόντων νὰ ζῶσιν ἐκ τοῦ δημοσίου, οἵτινες ἂν ἐγκαταλει φθῶσι, θέλουσι πέσῃ ἐκ τῆς ἀπελπισίας εἰς λῃστείαν καὶ πειρατείαν, καὶ τότε τὸ ἔθνος θέλει ἀναγκασθῆ νὰ ἐξοδεύσῃ περισσότερα. Τοῦτο δὲν θέλει διορθωθῆ παρ' ὅταν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις στερεωθῇ ἐντελῶς, καὶ ἔχουσα χρήματα καὶ ἀξιοπιστίαν, δυνηθῇ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς τοιούτους ἀνθρώπους γαίας, ἵνα κατασταθῶσι πολῖται καλοὶ καὶ χρήσιμοι. Γένοιτο!

Τὰ σχολεῖα μας χωροῦσι καλῶς πως, ἀλλὰ στεροῦνται ἀνθρώπων διευθυντικῶν. Ὁ Κ. Μουστοξείδης διευθύνει μὲν τὸ ὀρφανοτροφεῖον καὶ τὰ κεντρικὰ σχολεῖα, ἀλλὰ μόνος δὲν ἐπαρκεῖ, ὢν μόνος τῷ ὄντι. Τί κρῖμα τὸ νὰ ἦναι ὁ Κ. Βαρδαλάχος ὑπερεβδομηκοντούτης! Καὶ ὅμως ὁ προστατευτός σας Κ. Γεωργαντᾶς μοὶ λέγει ὅτι μᾶς ἔρχεται. Καλῶς νὰ ἔλθῃ· καὶ ἂν ἀργήσῃ, θέλω τῷ γράψῃ. Τὰ βιβλία σας ἔφθασαν ἀσφαλῶς, καὶ θέλουσι διανεμηθῆ εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας. Θέλω στείλῃ μερικὰ πρὸς τοὺς ἐπισκόπους, τὰ δὲ ἄλλα θέλουσι πωληθῆ εἰς Αἴγιναν, ἐδῶ, εἰς Τριπολιτσὰν, Κόρινθον, Πάτρας, Ναύπακτον, Μεσολόγγι, καὶ Σάλωνα.

Δὲν σᾶς λέγω σήμερον περὶ τῆς μεγάλης ὑποθέσεως τοῦ πατρὸς Ἀνατολίου, ἐπειδὴ οὐδ' εὕρηκα ἐν τῷ γράμματί σας τὸ ἴσον τῆς πρὸς τὸν Πατριάρχην ἐπιστολῆς του, καὶ ἀμφιβάλλω πρὸς τούτοις ἂν δυνηθῶ νὰ ἐνεργήσω ὅσον στοχάζεσθε. Θέλω κινηθῆ ὅμως, καὶ

θαῤῥήσας θέλω γράψῃ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἀφ' οὗ μοὶ στείλετε τὸ ἴσον τῆς ἐπιστολῆς, διότι δὲν γνωρίζω καλῶς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ἄνευ τῆς βοηθείας σας ἤθελα γράψῃ ἀόριστα.

Ὅταν λάβω ἀξιωματικήν σας ἐπιστολὴν περὶ τῆς ἐπιστασίας ἣν ἀπὸ χρηστότητος ἀνελάβετε, θέλω σᾶς ἀποκριθῆ· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ σᾶς παρακαλῶ νὰ μεριμνᾶτε πάντοτε περὶ τῶν ἡμετέρων διδασκαλείων. Ἀναμνήσατε δέ με καὶ εἰς τοὺς περὶ ὑμᾶς πάντας.

Τοῖς Ἐκτάκτοις Ἐπιτρόποις καὶ Προσωρινοῖς Διοικηταῖς.

Ναυπλίῳ, 3 ἰουλίου 1830.

Δὲν ἀγνοεῖτε, κύριοι, ὅτι ἡ ἐν Ἄργει ἐθνικὴ συνέλευσις διὰ τοῦ δεκάτου αὐτῆς ψηφίσματος ἐπεκύρωσε τὰ παρὰ τῆς ἐν Τροιζῆνι συνελεύσεως ὁρισθέντα πρὸς ἀπαγόρευσιν τῆς πωλήσεως καὶ ἔξω τῆς Ἑλλάδος ἐξαγωγῆς τῶν ἀρχαίων πραγμάτων.

Ἐξεύρετε προσέτι ὅτι ἡ κυβέρνησις διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 49 διατάγματος ἔταξε προσωρινῶς εἰς Αἴγιναν τόπον ὅπου νὰ συγκομίζωνται τὰ ἀρχαῖα, ὅσα τε αὐτὴ ἀγοράσῃ, καὶ ὅσα οἱ γνώμονες πολῖται γενναίως προσφέρωσι. Κατὰ τὸ β'. λοιπὸν ἄρθρον τοῦ προδηλωθέντος διατάγματος ὁ μὲν ἔφορος καὶ διευθυντὴς τῆς ἀρχαιοθήκης μας ἀπέτεινεν ἔκθεσιν καὶ προτάσεις περὶ τοῦ πῶς δύναται βαθμηδὸν νὰ πλουτισθῇ τὸ ἐθνικὸν τοῦτο μουσεῖον ἀπὸ τὰ πολύτιμα τῆς ἀρχαιότητος λείψανα ὅσα τὸ ἀρχαιόσεμνον τῆς Ἑλλάδος ἔδαφος περιέχει, ἡμεῖς δὲ ἀποδεχθέντες τὰς προτάσεις, σᾶς μεταδίδομεν αὐτὰς, ἵνα συντελέσητε πρὸς ἐκτέλεσιν.

Καὶ δὴ θέλετε κοινοποιήσῃ περὶ τὴν διοικουμένην ὑφ' ὑμῶν ἐπαρχίαν, τὰ ἀκόλουθα.

α΄. Θέλετε προσκαλέσῃ ὅλους ὅσοι ἔχουσιν ἀρχαῖα πράγματα ὁποιαδήποτε, ἢ γνωρίζουσιν ἢ ὑποθέτουσιν ὑφιστάμενα εἰς μέρος τι

ἢ εἰς οἰκίαν ὁποιανδήποτε, νὰ ἔλθωσι νὰ σᾶς τὸ φανερώσωσιν ὅσον τάχιστα.

β'. Θέλετε δὲ διαβεβαιώσῃ ἑκάστους τρανώτατα νὰ μὴ ἀνησυχῶσι περὶ τῆς ἰδιοκτησίας των, διότι ἡ κυβέρνησις δὲν θέλει τὴν πειράξῃ, ἀλλὰ μόνον πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ ἔθνους συμφέρον ἀποσκοπεῖ.

γ'. Ὅταν σᾶς φανερώσωσί τι ἀρχαῖον ἔργον, ἢ ἄγαλμα, ἢ ἀνάγλυφον, ἢ ἐπιγραφὴν, ἢ ἐπίστημα (cippe), ἢ μνῆμα, ἢ νόμισμα, θέλετε ζητεῖ σημείωσιν αὐτοῦ ἀκριβῆ, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπεξελέγξαντες κατὰ τὸ δυνατὸν, θέλετε στέλλει ἀμέσως πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ ἐθνικοῦ μουσείου εἰς Αἴγιναν, ἅμα φροντίζοντες μήπως ἐν τῷ μεταξὺ βλαφθῇ, ἢ πωληθῇ, ἢ κρυφθῇ, ἢ λάθρα ἐκπεμφθῇ ἔξω τῆς Ἑλλάδος τὶ τῶν πραγμάτων τούτων.

δ'. Θέλετε προσκαλέσῃ τοὺς ἀρχαιοκτήμονας νὰ σᾶς εἴπωσι τί θέλουσι νὰ κάμωσιν. Ἂν τὰ πωλῶσι, ὀφείλουσι νὰ τὸ ἀπαγγείλωσι, καὶ τότε γράφετε πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ μουσείου, αὐτὸς δὲ ἀναφέρει πρὸς τὴν κυβέρνησιν, καὶ ἡ κυβέρνησις ἑπομένη τῷ νόμῳ, δίδει τὴν ἄδειαν κατὰ τὸν ἀγοραστὴν καὶ κατὰ τὸ πρᾶγμα. Ἂν θέλῃ νὰ τὸ ἀγοράσῃ αὐτὴ διὰ τὸ ἐθνικὸν μουσεῖον, προτιμᾶται, καὶ ἡ τιμὴ προσδιορίζεται ἀπὸ ἐπιτροπὴν εἰδημόνων. Ἀλλ' ἐπὶ τούτοις ὀφείλετε νὰ ἀναμνήσετε τοὺς πολίτας ὅτι τὸ μουσεῖον, πρὸς δόξαν ἐθνικὴν συνεστὼς, δέχεται καὶ τὰ δῶρα καὶ τὰς προσφορὰς τῶν γενναίων καὶ φιλοπατρίδων Ἑλλήνων, καὶ τὰ ὀνόματα τῶν δωρητῶν καὶ εὐεργετῶν φυλάττει εἰς κατάλογον ἐσόμενον μάρτυρα παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις.

ε'. Ἂν δὲ ὁ ἔχων τὸ ἀρχαῖον θέλῃ νὰ τὸ φυλάξῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, εἶναι κύριος, ἀρκεῖ μόνον νὰ προσέχῃ μὴ βλαφθῇ τοῦτο ἢ συντριφθῇ. Ἂν ὅμως οἰκοδομή τις ἀρχαία εὑρίσκεται ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ, δὲν δύναται νὰ τὴν ἀνατρέψῃ ἢ ὅλως νὰ τὴν ἐγγίσῃ χωρὶς προεξέτασιν καὶ ἄδειαν τῆς ἀρχῆς. Ἀποδειχθέντος δὲ ὅτι ἡ ἀρχαία οἰκοδομὴ προξενῇ βλάβην εἰς τὸν ἰδιοκτήτορα, ἡ κυβέρνησις θέλει τῷ δίδει δικαίαν τινὰ ἀποζημίωσιν διὰ τὴν συντήρησιν τῆς οἰκοδομῆς.

ς'. Ἀνασκαφαὶ δὲν γίνονται εἰς γαίας ἢ ἐρείπια ἀνήκοντα εἰς

τὸ δημόσιον, ἄνευ ἀδείας τῆς ἀρχῆς. Ὁ παραβαίνων χάνει τὰ ἀνευρεθέντα πράγματα, δημευόμενα, παραβὰς δὲ καὶ δεύτερον, πληρόνει καὶ πρόστιμον ἀνάλογον πρὸς τὴν ἀξίαν αὐτῶν.

ζ'. Θέλετε ἐκδηλώσῃ πρὸς ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας ὅτι αἱ αὐταὶ ποιναὶ τῆς δημεύσεως καὶ τοῦ προστίμου ἐν ὑποτροπῇ ἐπίκεινται καὶ εἰς τοὺς πειρωμένους ἐξάγειν λάθρᾳ καὶ πωλεῖν ἔξω τῆς Ἑλλάδος τὰ ἀρχαῖα.

ή. Τέλος ἂν κατὰ τὰς προσελθούσας ὑμῖν πληροφορίας κρίνετε ὠφέλιμον νὰ γίνωσιν ἀνασκαφαὶ εἰς τόπους τοῦ δημοσίου ἢ τῶν ἰδιωτῶν, συναινούντων, θέλετε γράψῃ πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Μουσείου, ἔχοντες ἐξουσίαν νὰ ὑπόσχεσθε καὶ μικράς τινας ἀμοιβὰς πρὸς τοὺς ἐκμηνύοντας ἀρχαῖα πράγματα κεκρυμμένα, ἢ τόπους ἀνασκαφῶν ἐπιδεκτικούς.

Τῷ Κ. Λυκούργῳ Λογοθέτῃ, Διευθυντῇ τῆς Σάμου.

Ναυπλίῳ, 3 ἰουλίου 1830.

Ἐλάβομεν τὰς γραφὰς ὑμῶν τε καὶ τῆς δημογεροντίας, ἔτι δὲ καὶ τὰς πράξεις τῆς ὑμετέρας συνελεύσεως, καὶ σᾶς λέγομεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀμφιβάλλετε οὔτε περὶ τοῦ μεγάλου πόθου ἡμῶν ὑπὲρ τῆς πληρώσεως τῶν ἐφέσεων τῶν Σαμίων, οὔτε περὶ τῶν ἐπιμελῶν ἡμῶν ἀγώνων πρὸς τὸ δικαιῶσαι τὴν πίστιν ἣν ἡ πατρίς σας ἔχει εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Ἀλλὰ τὸ μέλλον δὲν εἶναι ἐφ' ἡμῖν. Τοῦτο δὲ μόνον δυνάμεθα, τὸ νὰ σᾶς διακοινῶμεν ἐν πάσῃ περιστάσει καὶ μετὰ πάσης παῤῥησίας ὅσα μανθάνομεν περὶ τῶν πραγμάτων τῆς Σάμου. Πλὴν θέλομεν προσεκπληροῦν καὶ ἄλλο χρέος, τὸ νὰ σᾶς λέγωμεν δηλαδὴ τὴν γνώμην μας.

Σπουδάσατε, κύριε, νὰ ἐκπληρώσετε ἀξίως τὸ πεπιστευμένον εἰς

ὑμᾶς παρὰ τῶν συμπολιτῶν ἔντιμον ὑπηρέτημα, διοικοῦντες μετὰ δικαιοσύνης καὶ μετριότητος, συντηροῦντες τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀσφάλειαν τοῦ τόπου, καὶ καθιστῶντες νομισεβεῖς τοὺς συμπολίτας σας ὅσοι ζῶσιν ἀπὸ ναυτιλίας καὶ ἐμπορίας.

Πρὸς τὴν δημογεροντίαν ἀμεσώτερον δὲν ἀποκρινόμεθα, διότι εὑρίσκει ἐκ τῆς παρούσης τὸ δέον.

Καὶ πάλιν δὲ καὶ εἰσαεὶ εὐχόμεθα τὰ ἄριστα ὑπὲρ τῆς νήσου σας καὶ ὑπὲρ τῆς διοικήσεώς σας.

Τῇ Γερουσίᾳ.

Ναυπλίῳ, 3 ἰουλίου 1830.

Δὲν ἀγνοεῖτε, κύριοι, ὅτι πολλὰ Τουρκόπαιδα ἀρσενικά τε καὶ θηλυκὰ, μείναντα εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐδέχθησαν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ μετὰ ταῦτα καὶ εἰς ἐπιγαμίας ἦλθον μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Τούτων ἀκούσαντες ἡμεῖς τὰς πολλαπλασίας αἰτήσεις, ἐνεύσαμεν νὰ τοῖς ἀποδώσωμεν μικρόν τι μέρος τῶν ἀρχαίων αὐτῶν κτημάτων εἰς προσωρινὴν διατροφήν. Ἀλλ' αὐτοὶ ἤδη μᾶς παριστῶσιν εὐλόγως ὅτι, ὑποχρεούμενοι νὰ πληρόνωσι τὸν φόρον τὸν ἐπιβαλλόμενον εἰς τὰς ἐθνικὰς γαίας, καταντῶσι νὰ ὠφελῶνται τόσον ὀλίγον, ὥςε ἡ πρὸς αὐτοὺς εὐεργεσία τῆς κυβερνήσεως ἀποβαίνει κενή. Ἐὰν ὁμολογῆται δίκαιον τὸ νὰ μὴ ἀφεθῶσιν εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν οἱ ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐκπεσόντες κληρονόμοι μεγάλων καταστάσεων· ἐὰν θεωρήσωμεν καὶ τῶν συμμάχων Αὐλῶν τὴν περὶ αὐτοὺς ἐσομένην συμπάθειαν, τότε θέλει συμφωνήσῃ μεθ' ἡμῶν ἡ Γερουσία ὅτι ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ φροντίσῃ περὶ αὐτῶν. Δυνατὸν ἦτον, νομίζομεν, ἕως ὅτου ὁλικώτερον καὶ τελεώτερον προνοηθῶσι τὰ κατ' αὐτοὺς, νὰ δοθῇ εἰς ἕκαστον, μέρος τῶν ἀρχαίων αὐτῶν κτημάτων, δίδον εἰσόδημα ἱκανὸν νὰ τοὺς ζήσῃ, ἀλλ' οὐδέ ποτε ἀνώτερον τῶν 20,000 φοινίκων.

Τοῦτο ὅμως γενήσεται ἐπὶ τοῖς ἑξῆς ὅροις. Οἱ λαμβάνοντες τὰς γαίας θέλουσι πληρόνῃ μόνον ἓν δέκατον, θεωρούμενοι πρὸς τὸ παρὸν ὡς καρπωταὶ τῶν εἰς αὐτοὺς παραχωρουμένων παρὰ τῆς κυβερνήσεως κτημάτων, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται οὔτε νὰ πωλήσωσιν οὔτε νὰ ὑποθηκεύσωσι.

Προσκαλοῦμεν τὴν Γερουσίαν νὰ σκεφθῇ περὶ τοῦ προκειμένου, καὶ νὰ μᾶς εἴπῃ τὴν γνώμην αὐτῆς.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ Βασιλικῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ναυπλίῳ, 14 ἰουλίου 1830.

Τὰ ἔγγραφα τὰ προσαρτώμενα εἰς τὸ γράμμα τῆς 1 ἰουνίου (*) δι' οὗ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης μ' ἐτίμησε, γνωστὰ ἤδη ἦσαν ἐκ τῶν ἐφημερίδων εἰς τὴν Ἑλλάδα.

(*) Γράμμα τοῦ Ὑ. Β. Π. Λεοπόλδου τοῦ Σαξωνοκομβούργου πρὸς τὸν Ἐ. κόμητα Καποδίστριαν.

Λονδίνῳ, 1 ἰουνίου 1830.

Κύριε κόμη, σᾶς πέμπω παρηρτημένα εἰς τὴν παροῦσαν τὰ πρὸς τοὺς Πληρεξουσίους τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἀπευθυνθέντα δύω τελευταῖα ὑπομνήματα τῶν 15 καὶ 21, ἐξ ὧν μανθάνετε πληρέστατα διὰ ποίους λόγους παρῃτήθην ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος. Σᾶς παρακαλῶ δὲ νὰ τὰ κοινοποιήσητε εἰς τὴν Γερουσίαν, καὶ νὰ τῇ εἴπητε ἐνταυτῷ τὴν μεγάλην μου λύπην διὰ τὴν ἐκ περιστάσεων ἀπροσδοκήτων διάλυσιν τοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα βραχυχρονίου συνδέσμου μου.

Μοὶ μένει ὅμως ἡ παρηγορία ὅτι πιστῶς καὶ εὐσυνειδήτως ὑπερηγωνίσθην τῶν τῆς Ἑλλάδος συμφερόντων, καὶ ὅτι ἀντὶ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου κατώρθωσα τὸ τῆς 20, ὅπερ τῇ παρέχει ἀξιολογώτατα ὠφελήματα, καὶ ὅτι παρ' ὅλον τὸν χρόνον τῶν δυσχερῶν τούτων διαπραγματειῶν εἰς ἄλλο δὲν ἀπέβλεψα εἰμὴ εἰς τὴν ὁλοσχερῆ αὐτονομίαν καὶ τὴν ἀληθινὴν εὐκληρίαν τοῦ τόπου. Καὶ ἐκλησίαζον νὰ τελειώσω τὸ ἔργον ὑπερθυσιάζων καὶ τὰ ἐμά, ὡς βεβαιοῦσθε τρανώτατα ἐκ τῶν ἐγ-

Ἐὰν ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης ἔλαβεν, ὡς ἐλπίζω, τὰς τοῦ μαΐου ἐπιστολάς μου, εἶδε τὰ αἴτια δι' ἃ προσελιπάρουν Αὐτὴν νὰ σπεύσῃ τὴν εἰς Ἑλλάδα ἔλευσιν.

Τὸ δὲ γράμμα μου τῆς 30 μαΐου (11 ἰουνίου) σᾶς ἐκδιηγεῖτο, Ἄναξ, τὰ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου, καὶ σᾶς ἔλεγε τὰ προνοήματά μου πρὸς φωτισμὸν τῶν ἐπαρχιῶν καὶ διάλυσιν κακῶν

γράφων τῶν διαπραγματειῶν, τὰ ὁποῖα ὅλα σᾶς διαπέμπω. Καί τοι μὴ γνωρίζων τὰ αὐτόθι μέρη, προδήλως ὅμως ἔβλεπον τὰς ἀπείρους δυσκολίας ὅσαι προέκυπτον ἐκ τῆς ὁροθεσίας τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ τόπου καὶ ὡς πρὸς τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης, ἐμφανῆ ταῦτα σκοπήματα τῆς τε συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου καὶ τῶν παρακολουθησάντων πρωτοκόλλων. Καὶ τὸ γράμμα μου τῆς 28 φεβρουαρίου σᾶς ἐφανέρονεν ὅτι ἐδυσχέραινα νὰ δεχθῶ τοὺς περὶ τούτου ὅρους τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3, καὶ πολὺ μετενόησα ἔπειτα ὅτι ἐκάμφθην πρὸς τὰς ἐκλιπαρήσεις τῶν λεγόντων ὅτι ἡ ταχεῖα διάπραξις τῆς ὑποθέσεως θέλει ὠφελήσῃ τὴν Ἑλλάδα· διότι οἱ φόβοι μου ἐξηλέγχθησαν εὔλογοι ἔκ τε τοῦ ὑπομνήματος τῆς Γερουσίας καὶ τῶν ὑμετέρων ἐπιστολῶν, διαγραφουσῶν τὰ ἐκ τῆς ὁροθεσίας ἐκείνης ἑπόμενα δεινὰ πολὺ χαλεπώτερα παρ' ὅ,τι τὰ προέβλεπα.

Αἱ ἐπιστολαὶ δὲ αὗται τόσῳ ἰσχυρότερον ἐνήργησαν ἐν ἐμοί, ὅσῳ συνεφώνουν μὲ τὰς ἄλλας ἰδιαιτέρας εἰδήσεις τὰς ἐκ διαφόρων μερῶν ἐρχομένας, καὶ μάλιστα μὲ τὰ γράμματα τοῦ στρατηγοῦ Τσῶρτς, ἐκφράζοντος αὐτοὺς τοὺς φόβους ὑμῶν διὰ ῥημάτων πολὺ σχετλιωτέρων. Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἀξιωματικῶς μοὶ ἐδηλώσατε τῆς τε Γερουσίας καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ τὴν πρὸς τὴν πρᾶξιν τῆς 3 φεβρουαρίου ἀποστροφήν, καὶ τὴν Γερουσίαν ἤκουσα ὀνομάζουσαν τὴν παραδοχὴν τῆς πράξεως ταύτης, κύρωσιν ἀϊδίου δουλείας, ἀπεύθυνα τῇ 16 μαΐου πρὸς τοὺς Πληρεξουσίους ὑπόμνημα δι' οὗ τοὺς ἐκλιπαρῶ νὰ θεωρήσωσιν ἄν, κατὰ τὰς ἐπιστολάς σας, τὰ παρ' αὐτῶν ἀποφασισθέντα, ἀμετάβλητα μένοντα, δύνανται πλέον νὰ πληρώσωσι τοὺς πόθους τῶν συμμάχων Δυνάμεων καὶ τὰς προσδοκίας τῆς Ἑλλάδος. Ἅμα δὲ προπαρεσκεύαζον αὐτοὺς καὶ εἰς τὴν παραίτησίν μου.

Ἐὰν λοιπὸν τὰ περιεχόμενα ἐν τούτῳ τῷ ὑπομνήματί μου ἐγίνοντο δεκτά, ἴσως ἠδυνάμην διαπραγματευόμενος νὰ κατορθώσω τι βέλτιον· ἀλλ' ἐπειδὴ συνέβη τὸ ἐναντίον, ἄλλος τρόπος δέν μοι ἔμεινεν ἵνα ἐλευθερώσω τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὰ βάρη τῆς παρούσης συμβάσεως, παρὰ τὸ νὰ δώσω τὴν παραίτησίν μου. Αὕτη μόνη καθιστᾷ πιθανὴν μεταβολήν τινα εἰς τὸ περὶ ὁροθεσίας, καὶ εἰλικρινέστατα εὔχομαι τὴν πλήρωσιν τῆς περὶ τούτου ἐλπίδος μου. Εἴθε αἱ τρεῖς Αὐλαί, ἀκριβέστερον ἐξετάσασαι τὸ πρόβλημα, μεταβάλωσι τὴν κατὰ τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου ὁροθεσίαν! Ἐγὼ δὲ παρακαλῶ καὶ πάλιν τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα νὰ ἐκδηλώσῃ πρός τε τὴν Γερουσίαν καὶ πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος τὴν βαθεῖαν λύπην μου ἐπὶ τῷ ἀναγκαίως

τινων μηχανοῤῥαφιῶν. Ἔβαλλον δὲ ὑπὸ τὰς ὄψεις τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος καὶ τὴν ἐγκύκλιον τῆς 24 μαΐου (5 ἰουνίου), προοιωνιζόμενος αἴσια ἐξ αὐτῆς, ἅπερ καὶ ἐτελέσθησαν· διότι ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι διὰ προσφωνήσεων νομίμως διατετυπωμένων ἐξέφρασαν τὴν εὐγνωμοσύνην μὲν αὐτῶν πρὸς τὰς εὐεργεσίας τῶν συμμάχων Αὐλῶν, τὴν πίστιν δὲ τὴν ἀνενδοίαστον ἣν ὅλως εἶχον εἰς τὴν γενναίαν τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος διάθεσιν, καὶ ὅλαι ὁμοψύχως ἱκέτευον Αὐτὴν ἵνα φθάσῃ τάχιον, καθὸ ὁμολογούμενον ὅτι εἰς τὸν κυριάρχην ἡγεμόνα τὸν παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν πεπιστευμένον ἀπέκειτο πλέον νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὰ ἀποκληρωθέντα τῇ Ἑλλάδι.

Ἐν ᾧ δὲ ἔμελλον νὰ διαβιβάσω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα τὰ φρονήματα καὶ τὰς ἐφέσεις ταύτας, ἡ δημοσίευσις τῶν ὑπομνημάτων τῆς 15 καὶ 21 μαΐου ἐπελθοῦσα, βαρεῖαν ἔκπληξιν καὶ ἄλγος οὐ τὸ τυχὸν κατέχεεν εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Ἄς μοι συγχωρήσῃ δὲ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης νὰ στηρίξω καὶ πάλιν τὴν προσοχὴν Αὐτῆς ἐπὶ τὰ πεπολιτευμένα παρὰ τῆς κυβερνήσεως πρὸς ἐκπλήρωσιν μὲν τῶν περὶ τὸν τόπον αὐτῆς χρεῶν, ἀνταπόδωσιν δὲ καὶ τῆς εἰς αὐτὴν πίστεως, τῶν τε συμμάχων Αὐλῶν καὶ τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Τολμῶ καὶ πάλιν νὰ ἐπαναλάβω, Ἄναξ, ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀδόκιμον ἤθελε νομίσῃ ἑαυτὴν περὶ τὴν πρᾶξιν τοῦ διπλοῦ τούτου καθήκοντος, ἐὰν δὲν ὑπέβαλλεν εὐλαβῶς εἴς τε τοὺς σεβαστοὺς θεμελιωτὰς τῆς νέας ἐπικρατείας, καὶ εἰς τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα ὅσα ἔδει, περί τε ὁρισμῶν τινων τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου, καὶ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν τὸ πρωτόκολλον μετεδόθη εἰς αὐτήν. Ἀλλ' ἐνταὐτῷ ὅμως ἡ ἀξιωματικὴ αὐτῆς ἀπάντησις πρὸς τοὺς Προσέδρους

παραιτῆσαι τὴν ἔνδοξον καὶ χαριεστάτην μοι συγκατόρθωσιν τῆς Ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως, μεθ' ὃ οὐδὲ παύσομαι ὅμως θερμῶς εὐχόμενος ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς πληρεστάτης καὶ τελείας αὐτονομίας αὐτῆς.

Δέχθητε, κύριε κόμη, τὴν ἀναγραφὴν τῆς περὶ ὑμᾶς ἐξαιρέτου μου διαθέσεως καὶ τιμῆς·

ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ.

τῶν συμμάχων Αὐλῶν δὲν ἀφίστατο τῆς μεγάλης εὐγνωμοσύνης ἣν ἐπέβαλλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ πρᾶξις ἐκείνη ἡ καταβεβαιοῦσα τὸ μέγιστον εὐεργέτημα, τὴν ἐντελῆ, λέγω, τῆς Ἑλλάδος αὐτονομίαν.

Καὶ ἂν νεύσετε, Ἄναξ, νὰ ῥίψετε τὰ βλέμματα ἐπὶ τὴν ἀπάντησιν, θέλετε βεβαιωθῇ τὰ λεγόμενα.

Ἀπεφαίνετο ἐν αὐτῇ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὅτι τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ πρωτοκόλλου θέλει ἐκτελέσῃ ὅταν εἰς τοῦτο προσκληθῇ, καὶ ὅτι ἐπειδὴ ἄλλο δὲν ἔμεινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰμὴ νὰ ποθήσῃ καὶ νὰ ἐλπίσῃ τὰ κρείττονα, τοὺς πόθους καὶ τὰς ἐλπίδας αὐτῆς θέλει ἀποθέσῃ εἰς χεῖρας τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Τοῦτο καὶ ἔπραξεν ἡ Γερουσία διὰ τοῦ ὑπομνήματος αὐτῆς. Ἐγὼ δὲ μερικώτερον ἠρκέσθην νὰ γράψω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα ὅσα ἠδύναντο νὰ βοηθήσωσι τὴν περὶ τῶν πραγμάτων κρίσιν σας· ὅθεν οὐδὲ ἦσαν τὰ γράμματά μου ἐκεῖνα τῆς διπλωματικῆς μερίδος καὶ τάξεως.

Αἱρούμενος δὲ τὸν ἰδιόπιστον τῆς γραφῆς τύπον, ἄλλο δὲν ἐφρόνουν παρὰ νὰ δώσω εἰς τὴν ὑμετέραν βασιλικὴν Ὑψηλότητα ἀφορμὴν καὶ τρόπον ἴσως νὰ ἐκπληρώσῃ τοὺς γενναίους αὐτῆς σκοποὺς τοὺς ἐν τῷ γράμματι τῆς 28 φεβρουαρίου ἐκδηλωθέντας. Καὶ δικαία οὖσα ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης, θέλει πιστεύσῃ ὅτι οὐδόλως οὐδέποτε διενοήθην νὰ δείξω εἰς τὸν κόσμον τοὺς Ἕλληνας ἀγνωμονοῦντας πρὸς τὰς Δυνάμεις, καὶ πολὺ ὀλιγώτερον νὰ διεγείρω ἀοζητήσεις ἐπικινδυνοτάτας εἰς τὰ τιμιώτατα τῆς νέας ἐπικρατείας συμφέροντα.

Ἐὰν τῷ ὄντι ὑπῆρχον ἀκόμη πρόσφοροί τινες ῥοπαὶ εἰς τὰς διαπραγματείας, μόνη ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης ἠδύνατο νὰ τὰς τρέψῃ πρὸς τὸ καλὸν, καὶ νὰ κάμῃ δεκτὰς τὰς ἐνθέσμους ἐφέσεις τῆς νέας Αὐτῆς πατρίδος. Τολμῶ δὲ νὰ βεβαιώσω, Ἄναξ, ὅτι, καὶ ἂν ἀπετυγχάνετο ἡ σταδιοδρομία αὕτη ἡ πρὸ τῶν ὑμετέρων ποδῶν ἀνοιγομένη, ἤθελεν εἶσθαι ἐνδοξοτάτη.

Ἠθέλετε δὲ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν ὅλος ἐμπνεόμενος ὑπὸ γενναίου φρονήματος ὑπὲρ τῶν κλήρων τοῦ τόπου τοῦδε, καὶ οἱ Ἕλληνες ἤθελαν θαυμά-

ση τὸ εὐγενὲς ὑμῶν θάρσος, καὶ τὸ δικαιότατον ἀγώνισμα ὑπερενίκα ὅλα τὰ ἀντιστατοῦντα, καὶ ἡ πρόνοια ηὐλόγει τοὺς ἐκουσιασμοὺς καὶ τοὺς μόχθους ὑμῶν, καὶ ἡ ὁροθεσία ἐγίνετο ὅλως κατὰ τὰς εὐχὰς τῶν Ἑλλήνων. Οὕτως εὐτυχῶς δὲ κειμένη ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης, πόσας δυσκολίας δὲν ἤθελε διαλύσῃ ἐνυπαρχούσας εἰς τὴν φύσιν τῶν ἤδη ἐκτελεστέων ἀποφάσεων;

Ὅσῳ μεγάλαι εἶναι αἱ δυσκολίαι, τόσῳ ἐναρετώτερον τὸ ἐπιχειρεῖν αὐτάς, καὶ ἐνδοξότερον τὸ καταγωνίζεσθαι. Καὶ κόπος μακρὸς, σπουδαίως καὶ καρτερικῶς ἐκ προαιρέσεως εὐθείας καὶ καθαρᾶς ἐκπονούμενος, πολλὰ πολλάκις τῶν ἀνθρωπίνων, ἀπίθανα πρῶτον φαινόμενα, πρακτὰ παρεσκεύασεν.

Ἐκ τούτων τῶν παρατηρήσεων θέλει καταλάβῃ ἡ ὑμετέρα βασιλικὴ Ὑψηλότης, ἐλπίζω, τὴν βαθυτάτην καὶ εἰλικρινεστάτην λύπην ἣν ἐλυπήθην, διὰ τὴν ὑμετέραν ἀπόφασιν, λύπην τῆς ὁποίας πληρέστατα συμμετέχει, πιστεύσατε, καὶ ἡ Γερουσία καὶ ὅλον τὸ ἔθνος.

Καὶ ἤδη θέλω μεταδώσῃ πρὸς αὐτοὺς τό,τε γράμμα τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος τὸ ἀπὸ 1 ἰουνίου, καὶ τὴν παροῦσαν ἀπόκρισιν, καὶ τὴν πρὸς τοὺς Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἀξιωματικὴν διακοίνωσιν.

Ὑμεῖς δὲ, Ἄναξ, πεπεισμένοι περὶ τῆς στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως τὰς ὁποίας ὑπὲρ ὑμῶν οἱ Ἕλληνες ἔτρεφον, διασώσατε, παρακαλοῦμεν, ἀπαραμείωτον τὴν πρὸς αὐτοὺς προενδειχθεῖσαν εὐμένειαν, ἐνθυμηθησομένους ἀείποτε εὐγνωμόνως τὰς ὑπὲρ αὐτῶν γενναιοτάτας πρεσβείας τῆς ὑμετέρας βασιλικῆς Ὑψηλότητος.

Καὶ περὶ ἐμοῦ πιστεύσατε, δέομαι, ὅτι ἀείποτε μεγίστου τιμήσω τὴν παρ' ὑμῶν χρηστότητα.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 14 ἰουλίου 1830.

Ἡ προσωρινὴ τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησις σπεύδει νὰ σᾶς διαβιβάσῃ παρασυναπτόμενον τὸ γράμμα ὅπερ ἔλαβε παρὰ τοῦ ὑψηλοτάτου βασιλικοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, καὶ τὴν ἀπόκρισιν ἣν ἀποκρίνεται πρὸς αὐτὸν, πρὸς δὲ, καὶ τὸ διάγγελμα δι' οὗ ἡ κυβέρνησις μεταδίδει ταῦτα πρός τε τὴν Γερουσίαν καὶ πρὸς τὸ ἔθνος.

Τὸ δὲ παρὸν σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ στήσετε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ὑμετέρου σεβαστοῦ ἄνακτος, ἵνα ἴδῃ τὴν ἐπὶ τῇ παραιτήσει τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος βαρεῖαν λύπην τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς, ἔτι δὲ καὶ τὰς θερμὰς τοῦ ἔθνους ἐπευχὰς ὅπως τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο συμβεβηκὸς μὴ ἐπιπαρατείνῃ τὴν ἀβεβαιότητα καὶ ἀκρισίαν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, βλάπτον τὰ τιμιώτατα τοῦ τόπου τούτου συμφέροντα.

Καὶ ὑμεῖς δὲ, κύριε, ἐλπίζομεν ὅτι, παρεστῶτες εἰς πάντα τὰ ἐνταῦθα διατρέχοντα, μαρτυρήσετε ὑπὲρ τοῦ τόπου τὰ δίκαια.

Εἴδετε χαίροντες ὅτι ἡ εὐταξία καὶ ἡ ἡσυχία δὲν ἐταράχθησαν, καί τοι πολλὰ ἀνταγωνιζομένων ὀλιγίστων τινῶν ἀνθρώπων, συμμαχησάντων πρὸς τὸ παρεκτρέψαι τοὺς πολίτας ἀπὸ τῆς εὐθείας ὁδοῦ. Οὗτοι ἀξιοῦσι συστῆσαι ἀντιπολιτείαν, καὶ παρασκευάσαι ἴσως καὶ ἐμφανῆ ἐπίθεσιν κατὰ τῆς κυβερνήσεως. Τολμήσαντες πρὸ ὀλίγου νὰ στείλωσι πρὸς τὸν ὑψηλότατον πρίγγιπα Λεοπόλδον προσφωνήσεις κρυφίως κεχαλκευμένας καὶ ὑπογεγραμμένας, ἐφαντάσθησαν νὰ παραστήσωσι τὴν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς τύχης γνώμην καὶ τὰς εὐχὰς τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Γερουσίας ὡς μὴ ἐπευδοκουμένας παρὰ τοῦ ἔθνους.

Ἐν τοιαύτῃ βαρείᾳ περιστάσει ἡ κυβέρνησις ἠναγκάσθη νὰ συμβουλευθῇ τὴν γνησίαν τῶν ἐπαρχιῶν γνώμην, αἵτινες, λαβοῦσαι τὴν

εγκύκλιον την ώδε εν αντιγράφῳ συναπτομένην, απεκρίθησαν κατὰ την προσδοκίαν ημών.

Ταῦτα πάντα οὕτω παρ' ἡμῶν συγκεφαλαιούμενα ἐπισκοπήσαντες, κύριε, θέλετε κρίνῃ πάντως ὡς καὶ ἡμεῖς, ὅτι μεγάλως συμφέρει τὸ νὰ προφυλαχθῇ τοῦ λοιποῦ ἡ Ἑλλάς, πάντοτε ἐμμένουσα ἐν εὐσχημοσύνῃ, ἀπὸ τὰς δυστυχίας τὰς ἐπισειομένας αὐτῇ ὑπὸ τῶν τοιούτων σκευωριῶν, αἵτινες ἐνδέχεται νὰ προσλάβωσί ποτε βοηθοὺς καὶ ἐξωτερικὰς περιστάσεις.

Ἂς εὐδοκήσῃ λοιπὸν ὁ ὑμέτερος σεβαστὸς ἄναξ μετὰ τῶν συμμάχων αὐτοῦ νὰ σπεύσῃ διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς περιεστώσης ἀβεβαιότητος, ὅτε καὶ μόνον αὐτὴ ἀπολαύσει τῆς τελείας αὐτονομίας. Ἂς νεύσῃ πρὸς τούτοις μεγαλοψύχως νὰ βοηθήσῃ καὶ πάλιν τὴν παροῦσαν κυβέρνησιν διὰ καταβολῶν ἀποδοθησομένων ἐκ τοῦ δανείου, καὶ τότε δύνασθε νὰ βεβαιώσετε τὴν αὐτοῦ Μεγαλειότητα ὅτι ἡ κυβέρνησις ὄχι ἀμελῶς συντηρήσει τὴν ὑπάρχουσαν ἡσυχίαν. Ἐπερειδομένη εἰς τὴν εὐθύτητα τῆς προαιρέσεώς της, εἰς τὸ εὐδιάθετον τοῦ λαοῦ, καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν ἀντίληψιν τῶν συμμάχων αὐλῶν, πῶς νὰ μὴ ἐλπίσῃ, Θεοῦ βοηθοῦντος, ὅτι θέλει δικαιώσῃ τὴν εἰς αὐτὴν πίστιν καὶ αὐτῶν καὶ τοῦ ἔθνους;

Τῇ Γερουσίᾳ.

Ναυπλίῳ, 14 ἰουλίου 1830.

Αἱ ἐφημερίδες σᾶς ἔκαμαν μὲν ἤδη γνωστὰς τὰς πράξεις δι' ὧν ὁ ὑψηλότατος πρίγγιψ Λεοπόλδος παρητήθη τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν προσφερθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τῶν συμμάχων αὐλῶν εἶχε δεχθῇ. Ἀλλὰ σήμερον καὶ ἡμεῖς κατ' αἴτησιν τοῦ πρίγγιπος σᾶς μεταδίδομεν τὰ αὐτά, πρὸς δέ, καὶ τὸ γράμμα δι' οὗ μᾶς ἐτίμησεν ἀπὸ 1 ἰουνίου, συνάπτοντες καὶ τὴν ἀπόκρισιν ἡμῶν πρὸς τὴν ὑψη-

λότητά του, καὶ τὴν πρὸς τοὺς κυρίους προσέδρους τῶν συμμάχων αὐλῶν ἀξιωματικὴν ἡμῶν διακοίνωσιν.

Ἵνα δὲ κρίνετε, κύριοι, περὶ πάντων τούτων, ἀναγκαῖον νὰ ἀναδράμετε πρὸς τὰ προηγούμενα.

Ὑμεῖς ἐπεψηφίσατε τὴν ἀπὸ.... ἀξιωματικὴν ἡμῶν ἀπάντησιν πρὸς τὰς διακοινώσεις τῶν κυρίων προσέδρων τῶν τριῶν αὐλῶν, ἀλλ' ἅμα καὶ κατεγράψατε ἐν τῷ ὑπομνήματι ὑμῶν τῆς . . . . ὅσα κατὰ χρέος ὤφειλεν ἡ Γερουσία νὰ κάμῃ γνωστὰ εἰς τὴν Ὑψηλότητά του. Καὶ τὸ ὑπόμνημα δὲ καὶ ἡ ἀξιωματικὴ ἡμῶν ἀπάντησις ἠξιώθησαν τῆς προσοχῆς ὅλων τῶν πολιτῶν τῆς Ἑλλάδος.

Δὲν ἀγνοεῖτε πρὸς τούτοις οὔτε τοὺς λόγους δι' οὓς ἔπειτα ἀπεφασίσαμεν νὰ ἐκδώσωμεν τὴν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Διοικητὰς τῶν ἐπαρχιῶν ὁδηγίαν, οὔτε τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐγκυκλίου ταύτης. Ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι ὁμοθυμαδὸν ἀνωμολόγησαν τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν πρὸς τὰς πολλὰς τῶν συμμάχων αὐλῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα εὐεργεσίας, ἐν ταῖς ὁποίαις ἠρίθμουν καὶ τοῦ ἡγεμόνος τὴν ἐκλογήν, καὶ ὅλαι ἐπεκαλοῦντο τὴν ταχίστην τοῦ ἡγεμόνος ἄφιξιν, ὡς πεπεισμέναι ὅτι αὐτὸς μόνος εἰς τὸ ἑξῆς δύναται νὰ καταπράξῃ τὴν πολιτικὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Ἑλλάδος.

Οὐδ' ἠδυνάμεθα ὅλως νὰ προΐδωμεν ὅτι, ἐν ᾧ τὸ ἔθνος ἀνηγόρευεν αὐθορμήτως καὶ νομοτύπως καὶ πανεόρτως τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ ἡγεμόνος, καὶ τοῦτον ἐκάλει πρὸς ἑαυτό, ἡ ὑψηλότης του ἤθελε δώσῃ τὴν παραίτησίν του. Ἀλλ' ὅμως τὸ ἀπροσδόκητον τοῦτο συμβεβηκὸς δὲν πρέπει νὰ μᾶς βάλῃ εἰς ἀψυχίαν, οὔτε πάλιν νὰ τὸ θεωρήσωμεν ὡς ῥοπὴν μάλιστα πρόσφορον εἰς πλήρωσιν τῶν διηνεκῶν μας ἐφέσεων.

Ἐξεπληρώσαμεν γνησίως τὰ χρέη μας, διότι αἱ ἐφέσεις ἡμῶν κεῖνται σήμερον ἐνώπιον τῶν σεβαστῶν συμμάχων ἀνάκτων, καὶ ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ μεγαλοψυχίᾳ καὶ ἄκρᾳ αὐτῶν συνέσει ὁλοσχερῶς πεποίθαμεν. Εἰς αὐτοὺς ἀνήκει πλέον νὰ σπεύσωσιν ὅπως ἡ Ἑλλὰς ἀπολαύσῃ τέλος τοῦ καρποῦ τῶν μακρῶν αὐτῆς θυσιασμῶν, τῆς πλήρους δηλονότι αὐτονομίας. Καὶ ἐπειδὴ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς

τοῦ πρωτοκόλλου τὸ μέγιστον τοῦτο εὐτύχημα πρέπει νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς τοῦ ἡγεμόνος ἀναδείξεως, ἡ Ἑλλὰς θέλει μάθῃ τὴν νέαν τῶν Δυνάμεων ἐκλογὴν μὲ τόσην χαράν, μὲ ὅσην λύπην ἔμαθε τὴν παραίτησιν τοῦ ὑψηλοτάτου πρίγγιπος Λεοπόλδου ἀπὸ τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ἔνδοξον ἀγώνισμα.

Οὕτως ὁλικώτερον σκεπτόμενοι, ἂν μελετήσετε, κύριοι, τήν τε ἡμετέραν ἀπόκρισιν πρὸς τὸν ὑψηλότατον πρίγγιπα καὶ τὴν πρὸς τοὺς προσέδρους τῶν συμμάχων αὐλῶν διακοίνωσιν, εὐέλπιδες εἴμεθα ὅτι θέλετε ἀποδεχθῆ τὰ περιεχόμενα αὐτῶν.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 16 Ἰουλίου 1830.

Λυποῦμαι ὅτι δὲν μοι ἐσημειώσατε εἰς τὸ ὑστερόγραφον τοῦ γράμματός σας τῆς 15, ποῦ εἶναι καλὸν νὰ διατάξω νὰ ἑτοιμασθῇ ςρατῶν διὰ εἴκοσιν ἀξιωματικοὺς καὶ 500 στρατιώτας. Δὲν στοχάζομαι εἰς τὸ Ναύπλιον ἢ εἰς τὸ Ἄργος, διότι αὐτόθι οὔτε τόπος τοιοῦτος εὑρίσκεται κενός, οὔτε ἄλλος ἐπιδεκτικὸς ἑτοιμασίας, καὶ ἐχρειάζετο νὰ οἰκοδομηθῇ κτίριον ἐκ θεμελίων. Ἄλλως τε συνομιλήσας μερικωτέρως μετὰ τοῦ Κ. Βάρωνος Ῥουὰν περὶ τοῦ ὑστερογράφου τοῦ γράμματός σας τῆς 6, τῷ εἶπα ἀνυποστόλως καὶ ἀπαραμειώτως τὴν γνώμην μου περὶ τῆς προσταγῆς ἣν ἐλάβετε, κύριε Στρατηγέ, ἵνα δώσετε, ἂν σᾶς ζητήσω, 4 ἢ 500 στρατιώτας, ἐλευσομένους εἰς Ναύπλιον ἢ εἰς Ἄργος πρὸς ἠθικὴν ὑποστήριξιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Καὶ ἂν ὁ Κ. Ῥουὰν σᾶς μετέδωκε τὴν συνομιλίαν μας, ἐμάθετε λοιπόν, κύριε Στρατηγέ, ὅτι τοιαύτην ζήτησιν ἐγὼ δὲν θέλω κάμῃ. Διότι, ἂν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις καταντήσῃ νὰ χρειάζεται ξένην φρουρὰν εἰς τὴν καθέδραν της διὰ νὰ ὑπακούεται παρὰ τοῦ λαοῦ, διὰ τί, σᾶς ἐρωτῶ, νὰ μὴ γνωρίσῃ πλέον τὰ καθ' ἑαυτὴν ὅτι ἔφθα-

σαν εἰς τὰ ἔσχατα; Ἀλλ' ἂν ἐξ ἐναντίας τὸ ἔθνος τῇ δίδῃ καθ' ἑκάστην νέα τεκμήρια πίστεως, ἀποδοκιμάζον καὶ δι' ἔργων καὶ διὰ κηρυγμάτων τὰς κακομηχανίας ὀλίγων πολυπραγμόνων, τότε ὁ ἐνταῦθα ἐρχομὸς τῆς γαλλικῆς σπείρας δὲν ἤθελεν ἐμποιήσῃ ἔννοιαν ἐναντίαν ἐκείνης τὴν ὁποίαν θηρεύομεν;

Οἱ πολυπράγμονες καὶ ταραξίαι ἤθελαν εἰπεῖ μετὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Σμύρνης. « Δὲν ὑπάρχει πλέον κυβέρνησις εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ ἔθνος δὲν θέλει τὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τοῦτο περιστοιχίζεται αὐτὸς ἀπὸ ξένας βαγιονέτας. » Τὸ δὲ στράτευμα καὶ ὁ λαὸς ἤθελαν τῷ ζητήσῃ λόγον περὶ τῆς τοιαύτης δυσπιστίας, μὴ καταλαμβάνοντες πόθεν πηγάζει τοιοῦτο πολίτευμα ὀνειδιστικὸν αὐτῶν.

Διὰ πλειόνων δὲν σᾶς ἐνοχλῶ περὶ τούτου, κύριε Στρατηγέ, διότι νομίζω κεκριμένον τὸ πρᾶγμα. Ἀλλ' ὅμως ὁ πρίγγιψ Σοῦτσος διετάχθη νὰ τὸ ἀναφέρῃ πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Σεβαστιάνην.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ἐϋνάρδῳ εἰς τὰ λουτρὰ τῶν Πυρηναίων.

Ναυπλίῳ, 17 Ἰουλίου 1830.

Μετὰ μακρὰν καὶ ἀχθεινὴν προσμονὴν ἔλαβον τέλος, ἀγαπητέ μου Ἐϋνάρδε, τὰ γράμματά σου τῶν 5, 12, 23 καὶ 24 Ἰουνίου ταὐτοχρόνως μὲ τὴν ἀπὸ 1 Ἰουνίου ἐπιστολὴν τοῦ ὑψηλοτάτου πρίγγιπος Λεοπόλδου.

Ἀδύνατον νὰ εὕρω ἐκφράσεις πρὸς ἀξιόχρεων ὁμολογίαν τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς Ἑλλάδος διὰ τοὺς ἀτρύτους σου ἀγῶνας πρὸς τὸ λυτρῶσαι αὐτὴν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τὴν ὁποίαν ἐπέσειον αὐτῇ καὶ ἡ χρηματικὴ ἀπορία καὶ αἱ κακοπραγμοσύναι τῶν ἐχθρῶν της. Τὰ γράμματά μου τῆς 20 Ἰουνίου (2 Ἰουλίου) καὶ τῆς 21 Ἰουνίου (3 Ἰουλίου) ἱκανῶς σοι ἀνέπτυξαν τὰ περὶ ἀμφοτέρων, οὐδὲ σοὶ στέλλω σήμερον τὰ ἴσα ἐκείνων, ἵνα μὴ ὑπερογκώσω τὸν φάκελλον.

Τὰ βοηθήματα ἅπερ εὕρηκας, θέλουσι μᾶς ζήση εἰρηνικῶς μέχρι τέλους τοῦ ὀκτωβρίου. Διότι, ἂν τῷ ὄντι αἱ 500,000 φράγκων τῆς Γαλλίας καὶ αἱ ἄλλαι 500,000 τῆς Ῥωσσίας ἔλθωσιν, ὡς ἀσμένως με ἐπελπίζεις, ἐντὸς τοῦ μηνὸς τούτου, θέλω πληρώση μὲν τὴν τριμηνίαν τοῦ στρατοῦ φθάνουσαν τῇ 10 αὐγούστου, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ ἔξοδα θέλω ἔχει τὰ εἰσοδήματα τοῦ τόπου. Ἂν δὲ καὶ ἡ Ἀγγλία μᾶς δώσῃ 500,000 φράγκων, ἴσως δι' αὐτῶν δυνηθῶ ἐν τοσούτῳ νὰ προβιβάσω ὀλίγον καὶ τὴν διοργάνωσιν τῶν Ῥουμελιωτῶν εἰς ἣν εὐτυχῶς καταγίνεται ὁ στρατηγὸς Γεράρδος.

Ἐλπιστέον δὲ ὅτι ἐν τούτοις καὶ αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις θέλουσιν ἐκλέξη τὸν νέον ἡγεμόνα, καὶ ἡ μεγάλη τοῦ δανείου ὑπόθεσις θέλει τελειώσῃ. Καὶ θεώρει εἰς τὸ ἑξῆς τὰ δύω ταῦτα ὡς παντάπασιν ἀπαραίτητα, καὶ ὧν οὐκ ἄνευ γενήσεται ἡ ἐπανόρθωσις τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ πρίγγιψ Σοῦτσος μοὶ ἔστειλε καὶ αὐτὸς τὴν πρώτην του ἔκθεσιν φθάνουσαν μέχρι τῆς 21 ἰουνίου, καὶ σήμερον ἀποκρινόμενος, τοῦ πέμπω ἔγγραφά τινα τὰ ὁποῖα θέλει σε δείξῃ, τὴν ἀπάντησίν μου δηλαδὴ πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον, τὸ πρὸς τὴν Γερουσίαν διάγγελμα, καὶ τὴν ἀξιωματικὴν διακοίνωσιν τούτων αὐτῶν πρὸς τοὺς κυρίους προσέδρους τῶν συμμάχων αὐλῶν. Τῷ στέλλω δὲ ἴσα καί τινων ἐγγράφων περὶ τοῦ στρατηγοῦ Τσώρτς.

Ἐκ τούτων πάντων θέλεις ἰδεῖ ὅτι χρησίμως μετεχειρίσθην τὰ διὰ τῶν γραμμάτων σου ἀγγελλόμενα. Δεικνύω δὲ εἰς τὸν πρίγγιπα Σοῦτσον ὑπὸ ποίαν ἑρμηνείαν ἐπιθυμῶ νὰ παραστήσῃ πρὸς τὰ τρία βουλεῖα τήν τε πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον ἀπάντησίν μου καὶ τὰ παρεπόμενα ἔγγραφα.

Θέλεις ἰδεῖ καὶ τὴν χρῆσιν ἣν ἔκαμα τῶν παρ' ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν σταλεισῶν μοι ἀναφορῶν, καὶ ἐλπίζω ὅτι καὶ αἱ σύμμαχοι αὐλαὶ θέλουσιν ἀρέσῃ τὴν παρ' ἐμοῦ ἐπευκόλυνσιν τῶν διασκέψεών των περὶ ἐκλογῆς ἡγεμόνος.

Εὔχομαι ἐγκαρδιώτατα καὶ φιλοκερδέστατα ὑπὲρ τῆς ὑγείας τῆς δεσποίνης Εὐνάρδου, καὶ ἀγωνιῶ νὰ μάθω τὴν ἐκ τῶν λουτρῶν τε-

λείαν αὐτῆς ἀνάῤῥωσιν, ὅπως δυνηθῇς, ἐπιστρέψας εἰς Παρισίους, νὰ ἀποτελειώσῃς τὸ ἔργον σου, διότι σὺ μόνος, μονώτατος, δύνασαι νὰ διαπρεσβεύσῃς ὑπὲρ τοῦ δανείου, καὶ μόνος δύνασαι νὰ δώσῃς εἰς τὸν νέον ἡγεμόνα ἑρμηνείας ὠφελίμους περὶ τῶν πραχθησομένων.

Θέλω σοι γράφει ὀλίγα τινὰ μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς σου, καὶ τὰς ὁδηγίας ἃς θέλω δίδει ἐν τοσούτῳ πρὸς τὸν πρίγγιπα Σοῦτσον, θέλω τὸν διατάξῃ νὰ σὲ τὰς κοινοποιῇ.

Γράφω δὲ πρὸς αὐτὸν ὅτι δέχομαι μὲν εὐγνωμόνως τὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπηρετηθησόμενα παρ᾽ αὐτοῦ, δὲν δύναμαι ὅμως νὰ ἀποφασίσω ἐγὼ νὰ τὸν πιστώσω παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Γαλλίας σήμερον, ἐπὶ θύραις οὔσης τῆς ἀναδείξεως τοῦ ἄνακτος τῆς Ἑλλάδος. Τὰ πρὸς οἰκονομίαν αὐτοῦ ἐφρόντισας πρὸς τὸ παρὸν, καὶ ὁ Θεὸς ἔχει διὰ τὸ μέλλον.

Ὑς. Ἔλαβον ἤδη τὸν 3 ἀριθμὸν τῶν προθύμων ἐκθέσεων τοῦ πρίγγιπος Σούτσου, καὶ τῷ γράφω σήμερον κατ᾽ εὐθεῖαν, εὐχαριστῶν καὶ προτρέπων αὐτὸν νὰ συνεχίζῃ τὰς τοιαύτας εἰδήσεις, σπουδαιοτάτας οὔσας ἐμοί. Μανθάνω ἤδη ὅτι τὸ 1,000,000 ἔφθασεν εἰς Μοθώνην. Ἔχομεν ἄρα βάλσαμον διὰ τὰς πληγάς μας.

Τῷ Κ. Πρίγγιπι Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 17 ἰουλίου 1830.

Μετὰ μεγάλης σπουδῆς ἅμα καὶ εὐδοκίας ἀνέγνωσα, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, τὴν πρώτην σας ἔκθεσιν· ἔλαβον δὲ καὶ γράμματα τοῦ Κ. Εὐνάρδου ἀπὸ 24 ἰουνίου, συμπληροῦντα ὅσας εἰδήσεις μετ᾽ εὐλόγου ἀγωνίας ἐπρόσμενα.

Ἄλλο δὲ δὲν μὲ παρηγορεῖ διὰ τὴν αὐτόθεν ἀναχώρησιν τοῦ Κ. Εὐνάρδου, παρὰ τὸ μανθάνειν ὅτι εἶσθε ἤδη καλῶς παρεσκευασμένος πρὸς τὸ ὠφελίμως συνεχίσαι τὰς ὑπηρεσίας ἃς ἡ Ἑλλὰς ἔλαβε

παρὰ τοῦ ἀκαμάτου καὶ γενναιοτάτου ἐκείνου φίλου τῶν τιμιωτάτων αὐτῆς συμφερόντων.

Αὐτός μοι γράφει ὅτι ᾠκονόμησε πρὸς τὸ παρὸν τὰς ἀνάγκας σας. Ὁ μεγαλειότατος βασιλεὺς τῆς Γαλλίας σᾶς κοσμεῖ διὰ τῆς εὐνοίας του, καὶ οἱ ὑπουργοὶ αὐτοῦ σᾶς πιστεύουσιν. Οὕτως εὖ κείμενος, ἀσπαστὸς εἶσθε καὶ παρὰ τοῖς πρέσβεσι τῶν ἄλλων Δυνάμεων. Πλήρης δὲ καὶ ζήλου ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὑμῶν, ἔχετε καὶ ἱκανότητα πρὸς τὸ ὑπερμαχῆσαι αὐτῆς. Ἕπεται ἄρα νὰ δειχθῆτε ἄξιος τῆς προσδοκίας τῆς πατρίδος, καὶ νὰ ἐπιθρέψετε διὰ νέων ὑπηρετημάτων τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς. Ἐφ' ᾧ κἀγὼ χαίρω, καὶ συγχαίρω ὑμῖν.

Περιμένων καθ' ὥραν νὰ μάθω τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος, ὅστις βέβαια θέλει σᾶς ἀναθέσῃ τὴν ἐν Παρισίοις πρεσβείαν, δὲν δύναμαι νὰ σᾶς δώσω σήμερον πιστωτικὰ γράμματα καὶ χαρακτῆρα διπλωματικοῦ πράκτορος τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Ἀλλὰ καὶ εἶσθε πραγματικῶς, καὶ τὸ ὑπόλοιπον θέλουσι τελειώσῃ αἱ ἐκδουλεύσεις σας, καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ δύναμις.

Ἐν τοσούτῳ ὅμως παρήγγειλα τὸν Κ. Ῥίζον νὰ σᾶς πέμψῃ ἔγγραφά τινα ἐπὶ τὰ ὁποῖα ἤθελα νὰ καλέσετε τὴν προσοχὴν τοῦ τε ὑπουργείου τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως καὶ τῶν πρέσβεων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας· πρὸς ὃν σκοπὸν καὶ εἰς τοὺς κυρίους Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν τὰ μετέδωκα.

Ταῦτα δὲ ἀναφέρονται εἰς τὴν παραίτησιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου καὶ εἰς ὅσα ἠναγκάσθην νὰ προνοήσω ἵνα προφυλάξω τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, ὅσον μοι εἶναι δυνατὸν, ἀπὸ τὰ δυστυχῆ ἀποτελέσματα τῶν σκοπῶν καὶ ἐνεργημάτων τοῦ στρατηγοῦ Τσώρτς καί τινων ὀλιγίστων ῥᾳδιούργων ξένων τε καὶ Ἑλλήνων, συμβοηθῶν φαινομένων αὐτοῦ. Καὶ ἀρχίζω ἀπὸ τοῦτο πρῶτον.

Ἔκ τινος καιροῦ πλέκεταί ἐν Ἑλλάδι ποιά τις συσκευὴ καὶ κακουργία κατὰ τῆς καθεστώσης τῶν πραγμάτων τάξεως· περὶ τῆς ὁποίας δώσας σαφεστάτας διαλήψεις πρός τε τὸν Ὑψηλότατον Πρίγγιπα Λεεπόλδον καὶ πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον, καὶ ὑποθέτων καὶ ὑμᾶς εἰδήμονα αὐτῶν, δὲν τὰς συνοψίζω ἐνταῦθα.

Διέταξα δὲ τὸν Κ. Ρίζον νὰ σᾶς γράψῃ τὰς περιςάσεις καὶ τοὺς λόγους καθ' οὓς ἐξέδωκα τὴν πρὸς τοὺς Διοικητὰς ἐγκύκλιον τῆς 21 μαΐου (2 ἰουνίου), τῆς ὁποίας βλέπετε σήμερον τ' ἀποτελέσματα ἔκ τε τῆς πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον ἀπαντήσεώς μου καὶ ἐκ τῶν παραρτωμένων αὐτῇ ἄλλων ἐγγράφων.

Ἐδῶ ἔχομεν μίαν φούκταν ἀνθρώπων κινουμένων ἵνα συμποδίσωσι τὴν ἐσωτερικὴν ἐνέργειαν τῆς κυβερνήσεως, καὶ συκοφαντήσωσι τὸ σύστημα ὅπερ αὐτὴ παρεδέχθη ὡς πρὸς τὰ περὶ Ἑλλάδος μεγάλα ζητήματα.

Καὶ ὁ στρατηγὸς Τσῶρτς συμφρονήσας μετὰ τῆς φατρίας ταύτης, μετὰ διεξοδικὰ καὶ κρύφια διαβούλια ἀπεφάσισε, φαίνεται, νὰ ἀποδυθῇ πρῶτος εἰς τὸν ἀγῶνα.

Ἐγὼ τὰς ἐπινοίας ὅλας τῶν πτωχῶν καὶ δυστήνων κεφαλῶν τούτων κρίνας πρῶτον ὡς ἔδει, τὰς κατεφρόνησα. Ἐπειδὴ ὅμως αἱ κακοβουλίαι ἐνδέχεται ἀπὸ τῆς χώρας τοῦ σκότους νὰ μετέλθωσιν εἰς τὸ φῶς, καὶ ἔργα νὰ γείνωσι, χρέος ἔχω νὰ προλάβω τὴν αὐτῶν ἐνέργειαν, καὶ εἰ ἀναγκαῖον, καὶ τὴν ἀρχὴν νὰ ἐκριζώσω. Ἐν τούτῳ ἐστήριξα τὴν πολιτείαν μου, καὶ ταύτην πολιτευθήσομαι, πεποιθὼς εἰς τὸ εὐθὲς μὲν καὶ καθαρὸν τῆς ἐμῆς προαιρέσεως, εἰς τὸ ἔμπιςον δὲ τοῦ λαοῦ.

Καταλαμβάνετε λοιπὸν ἤδη διὰ τί προσέταξα τὸν ἐν τῇ Δυτικῇ Ἑλλάδι ἔκτατον ἐπίτροπον νὰ προσκαλέσῃ τὸν στρατηγὸν Τσῶρτς νὰ παραιτήσῃ τὰς ἐπιχειρήσεις του καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ, καὶ διὰ τί μετέδωκα καὶ εἰς τοὺς ξένους Προέδρους τὰ πρὸς τὸν Κ. Ῥάδον προσταχθέντα.

Ἐπιθυμῶ εἰλικρινέστατα νὰ ἀρκέσῃ τοῦτο, καὶ νὰ συνέλθωσι καὶ ἄλλοι τινὲς, ἐπιβλαβέστεροι ἴσως καὶ ἐνοχώτεροι τοῦ στρατηγοῦ Τσῶρτς, καὶ νὰ φερθῶσι τοῦ λοιποῦ εὐπρεπῶς τε καὶ καθηκόντως· ἀλλ' ἂν τὸ ἐναντίον συμβῇ, δυσφορῶν μὲν, θέλω ὅμως ἐκπληρώσῃ τὸ ἔργον μου, καὶ σπουδάσῃ νὰ τοὺς καταστήσω ἀδυνάτους νὰ ἐκταράξωσι τὸν τόπον.

Ἐνταῦθα θέλω σᾶς ἐπισημειώσῃ τι τὸ ὁποῖον ἀνέφερα μὲν καὶ

εἰς μίαν τῶν πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον ἐπιστολῶν μου, συμφέρει δὲ νὰ παραστήσετε καὶ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως. Ὅλαι αἱ πρὸς αὐτὸ ἐρχόμεναι εἰδήσεις καταδεβαιοῦσιν ὅτι ἡσυχία κρατεῖ ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὅτι πανταχοῦ ὁ λαὸς, εἰς τὸν κάματον δεδομένος, ἀνηκουστεῖ πρὸς τὰς ἀπίστους παραινέσεις ἀνθρώπων τοὺς ὁποίους καὶ γνωρίζει καὶ κρίνει στοχαστικώτατα.

Τοῦτο ἱκανῶς ἀπαντᾷ πρὸς ὅλας τὰς συκοφαντίας. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀλιγώτερον καὶ αἱ ἀναφοραὶ τὰς ὁποίας ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι μοὶ ἔστειλαν ἅμα μαθοῦσαι τὴν πρὸς τοὺς Διοικητὰς ἐγκύκλιόν μου περὶ τούτου καὶ ἔρχομαι ἤδη νὰ σᾶς λαλήσω.

Σκοπὸς τῆς ἐγκυκλίου μου ἦτον νὰ ματαιώσῃ τὰς τῶν κακοχαραγωγῶν ἐπινοίας. Ἐν ᾧ αὐτοὶ θέλουσι νὰ δείξωσι τὴν Ἑλλάδα ἀντιπνέουσαν πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν αὐτῆς κυβέρνησιν, ἡ Ἑλλὰς ἐφάνη εἴπερ ποτὲ ἡνωμένη μετὰ τῆς κυβερνήσεως, περιπλέον δὲ, καὶ εὐγνωμοσύνην ἀνθωμολόγησε πρὸς τὰς συμμάχους Δυνάμεις, καὶ τὸν ἡγεμόνα ἐπεκάλεσε πάσῃ ψυχῇ. Ὀφείλουσα ὅμως νὰ εἴπῃ ταῦτα πάντα εὐσχημόνως καὶ καθηκόντως ἑαυτῇ, τὰ ἠτιολόγησεν οὕτως· ἐπειδὴ κατὰ τὰς κρίσεις τῶν συμμάχων Δυνάμεων δὲν δύναμαι νὰ ἀπολαύσω τὸ μέγιστον τῆς αὐτονομίας ἀγαθὸν ἄνευ μοναρχικῆς πολιτείας ἐπιτετραμμένης εἰς ἡγεμόνα ἐκλελεγμένον παρὰ τῶν θεμελιωτῶν τῆς νέας ἐπικρατείας, ἀποδέχομαι πάσῃ ψυχῇ τὸν ἡγεμόνα τοῦτον, διότι αὐτὸς μόνος εἰς τὸ ἑξῆς δύναται νὰ διαπράξῃ τὰ εἰς ἐμὲ ἀποκληρωθέντα.

Ἐν ᾧ δὲ προέβαλα τὴν ἀποστολὴν τῶν ἀναφορῶν τούτων πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον, διεχύθη ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων ἡ εἴδησις τῆς αὐτοῦ παραιτήσεως, καὶ ἔπειτα ἔλαβον καὶ τὸ γράμμα του τὸ τοῦ Ἰουνίου, καὶ τὴν ἔκθεσίν σας, καὶ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Κ. Εὐνάρδου. Βλέπετε δὲ καὶ τὴν ἀπόκρισίν μου, καὶ τὸ πρὸς τὴν Γερουσίαν διάγγελμα, καὶ τὴν πρὸς τοὺς Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν διακοίνωσιν.

Βέβαια τὴν γνώμην μου δέχεσθε, καὶ συμφρονεῖτε ὅτι μοὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ πράξω τι περισσότερον πρὸς τὸ ἀπαλλάξαι τὴν Ἑλλάδα

ἀπὸ τῆς βαρείας εὐθύνης τῆς ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ; Ἰουνίου τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου ἐπιῤῥιπτομένης αὐτῇ, καθ' ὃ γράμμα αἱ διαπραγματεῖαι ἠδύναντο νὰ περιπλεχθῶσι πάλιν, καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ νέου ἡγεμόνος νὰ πάθῃ ἀναβολήν.

Ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος ἐλέγχει τὰς ἐμπεφυκυίας εἰς τὴν ὁροθεσίαν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου δυσχερείας, καὶ παραδηλοῖ ὅτι δὲν θέλει νὰ τὸν ἐπιβάλωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ Ἑλλὰς λοιπὸν τὸν ἀποκρίνεται, τῶν δυσχερειῶν οὕτως ἐχουσῶν, ἂν αἱ ἐνεστῶσαι διαπραγματεῖαι δὲν δύνανται νὰ τὰς ἐξομαλίσωσιν, πρέπει ἄρα γε διὰ τοῦτο νὰ στερηθῶ τὴν αὐτονομίαν μου; Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ αὐτονομία μοὶ ἐδόθη ἐφ' ᾧ νὰ κυβερνηθῶ ὑπὸ ἡγεμόνος ἐκλελεγμένου παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ ἐγὼ εὐγνωμόνως ταῦτα ἐδέχθην, καλῶ λοιπὸν πάσῃ ψυχῇ τὸν ἡγεμόνα εἰς τοὺς κόλπους τῆς νέας πατρίδος του.

Τοῦ τοιούτου φρονήματος ἡ ἐκδήλωσις προαπαντᾷ, νομίζω, καὶ κατευνάζει πάντα ἐνδεχόμενον δισταγμὸν καὶ τοῦ νέου ἡγεμόνος τοῦ ἤδη μέλλοντος ἐκλεχθῆναι. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς ἐννοίας διεχρωματίσθη καὶ ἡ σύνταξις ὅλων τῶν ἐγγράφων ὅσα οἱ κύριοι Πρόσεδροι μέλλουσι νὰ παραστήσωσιν εἰς τὰς ὄψεις τῶν οἰκείων ἀνάκτων.

Καὶ ὑμεῖς κατέχοντες ἤδη τὴν ἔννοιαν ταύτην, δύνασθε νὰ δώσετε πρός τε τὸν Κ. πρίγγιπα Πολινιάκον καὶ πρὸς τοὺς κυρίους πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας τὰς δεούσας ἐξηγήσεις, ὅπως μηδόλως ἀμφιβάλλωσιν ὅτι πάσῃ δυνάμει συντελέσω εἰς τὴν ταχίστην πλήρωσιν τῶν γενναίων προθέσεων τῶν ἀνάκτων.

Πρὸς δὲ τὸν λόγον τοῦ Βρετανικοῦ πρεσβευτοῦ ὅτι καλὸν ἦτον νὰ ἐπρόβαλεν ἡ Ἑλλὰς ὑποψηφίους εἰς τὰς συμμάχους Δυνάμεις, ἀποκρίνομαι ὅτι πρὸς τοῦτο ἔδει νὰ προϋπάρχωσι δύω τινά· πρῶτον νὰ ἔχῃ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν, καὶ δεύτερον, νὰ ἔχῃ καὶ τὴν βεβαιότητα ὅτι θέλει εἰσακουσθῆ. Ἀλλ' ἐγὼ οὐδέτερον τούτων ἔχω. Οὔτε τὸ ἔθνος μοὶ ἔδωκε τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν, οὔτε βέβαιος εἶμαι ὅτι ἡ ἐκλογὴ θέλει γείνῃ ἐκ τοῦ καταλόγου, ὃν ἤθελε προβάλῃ. Ἔπειτα ἐκ ποίων ἐννοιῶν δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ ὁδηγηθῇ εἰς τὰς προτάσεις της; Μόνον τοῦτο ἠδυνάμην νὰ πράξω·

νὰ λάβω ἐνδόσιμον ἐκ τῶν ἀναφορῶν ἅς μοι ἔστειλαν αἱ ἐπαρχίαι ὑπὲρ τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, καὶ νὰ παραβοηθήσω δι᾽ αὐτῶν τὰς περὶ ἐκλογῆς τοῦ νέου ἡγεμόνος διαπραγματείας τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Περισσότερον δὲ οὔτε πρὶν ἐδυνάμην οὔτε σήμερον.

Σᾶς παραγγέλλω ὅμως ἐγὼ ἀνενδότως νὰ ἐπισπεύσετε ὅσον δύνασθε τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος, ἥτις ἀναμφιβόλως γενήσεται κατ᾽ εὐχὴν τῆς Ἑλλάδος, διότι αἱ Δυνάμεις δὲν δύνανται νὰ θέλωσιν ἄλλο παρ᾽ ὅ,τι θέλει τὸ ἔθνος.

Μοὶ μένει νὰ σᾶς ὁμιλήσω περὶ τῶν βοηθημάτων. Μοὶ ἐγράψατε τὴν καλὴν εἴδησιν ἣν σᾶς ἔδωκεν ὁ Κ. Ρ.*** ὁ δὲ Κ. Ἐϋνάρδος μοὶ λέγει ὅτι ἀφ᾽ οὗ μάθῃ τὸ 1,000,000 ἐπιβιβασθὲν ὡς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, τότε μόνον θέλει ἀναχωρήσῃ τῶν Παρισίων. Ταῦτα μὲ θαῤῥύνουσι. Πλὴν ἐπειδὴ πολλάκις βοηθήματα ἀποφασισμένα καὶ φθάσαντα ἔτι καὶ εἰς Ἑλλάδα, ἐπὶ πλεῖστον ἐχρόνισαν νὰ ἐγχειρισθῶσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν, σᾶς παραγγέλλω νὰ φροντίσετε συντόνως ὅπως τὸ προκείμενον 1,000,000 δοθῇ εἰς τὴν κυβέρνησιν, τὸ βραδύτερον κἂν ἐντὸς τοῦ αὐγούστου, διότι ὁ χρονισμὸς δύναται νὰ βλάψῃ μεγάλως.

Παρακαλέσατε δὲ καὶ τὸν κύριον πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας ἵ.α καὶ αἱ 500,000 φράγκων αἱ παρὰ τῆς Αὐλῆς του ὑποσχεθεῖσαι ςαλῶσι τάχιον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐγχειρισθῶσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 21 ἰουλίου 1830.

Ἐπειδὴ οἱ ῥᾳδιουργοὶ καταγίνονται νὰ ταράξωσι τὴν ἡσυχίαν τῶν ἐπαρχιῶν Ἀρκαδίας καὶ Καρυταίνης, ἂν τὸ νοσερὸν τῆς ὑγείας μου καὶ ὁ καιρὸς δὲν με ἐμπόδιζον, ἤθελα ὑπάγῃ ἐκεῖσε αὐτοπροσώπως, ἵνα ἴδω τὰ τρέχοντα, καὶ παύσω ἀμέσως, εἰ δυνατὸν, τὴν ἐναρχομένην ἀταξίαν.

Καὶ οὕτως ὅμως θέλω ἐλθεῖ εἰς Μοθώνην διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπου θέλω καλέσῃ τινὰς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, καὶ ἀφ' οὗ φροντίσω νὰ τοὺς καταλάβω καὶ νὰ μὲ καταλάβωσιν, ἐλπίζω ὅτι τὸ πρᾶγμα θέλει διορθωθῇ· ἀναχωρῶ λοιπὸν ἐντεῦθεν, ἐκτὸς ἀπροσδοκήτων περιστάσεων, τῇ τετράδι τὸ ἀργότερον.

Καὶ εἶναι μὲν λυπηρὰ τὰ αἴτια τοῦ ταξιδίου, ἀλλὰ παρηγοροῦμαι ἐλπίζων ἀγαθὴν ἔκβασιν διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὅτι ἔσομαι ἐν τῇ ὑμετέρᾳ συνέδρᾳ.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 24 ἰουλίου 1830.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις σπεύδει νὰ σᾶς διακοινώσῃ ἀντίγραφον τῆς ἀπαντήσεως τῆς γερουσίας πρὸς τὸ ἡμέτερον διάγγελμα τῆς 14 (26) ἰουλίου, τὸ ὁποῖον σᾶς προδιεκοινώσαμεν (*).

(*) Γραφὴ τῆς Γερουσίας πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Ναυπλίῳ, 23 ἰουλίου 1830.

Ἡ Γερουσία ἔλαβε τό τε διάγγελμα τῆς κυβερνήσεως ὑπ' ἀριθ. 632, καὶ τὰ προσαρτώμενα ἔγγραφα, δηλαδή, ά. τὸ πρὸς τὴν κυβέρνησιν γράμμα τοῦ Ὑψηλοτάτου Πρίγγιπος Λεοπόλδου ἀπὸ 1 ἰουνίου, β'. τὴν ἀπάντησιν τῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν αὐτοῦ Ὑψηλότητα ὑπ' ἀριθ. 580, γ'. τὴν ἀξιωματικὴν δήλωσιν τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ δ'. τὴν ἀπάντησιν τῶν κυρίων Προσέδρων πρὸς τὴν δήλωσιν ταύτην, καὶ μετ' ἐπιστασίας μελετήσασα ταῦτα πάντα, ἀποκρίνεται πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὰ ἑξῆς.

Ὅταν αἱ ὑψηλαὶ ἀποφάσεις τῶν σεβαστῶν προστατῶν τῆς Ἑλλάδος, αἱ περιεχόμεναι ἔν τε τῇ πράξει τῆς 3 φεβρουαρίου, καὶ ἐν τοῖς συμπληρώμασιν αὐτῆς, διεκοινώθησαν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, χωρὶς νὰ συγκαλεσθῇ τὸ Ἔθνος ἵνα ἀκριβῶς αὐτὰς διαδοκιμάσῃ, καθ' ὃ δικαίωμα τὸ Ἔθνος ῥητῶς εἶχε προαποταμιεύσῃ εἰς ἑαυτὸ, ἡ Γερουσία ἐξέφρασε μὲν τὴν βαθεῖαν αὐτῆς εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς συμμάχους Ἄνακτας διὰ τὸν μέγαν καὶ γενναῖον λογισμὸν ἐξ οὗ κατειργάζοντο τὴν πολιτικὴν ἐπανόρ-

Ἐκ ταύτης τῆς ἀπαντήσεως βλέπετε, κύριε Πρόεδρε, ὅτι ἡ Γερουσία, οἰκοδομοῦσα τὴν γνώμην αὐτῆς ἐπὶ τοὺς ὁμοφώνως ἐκφρα-

---

θωσιν τῆς Ἑλλάδος, ἀπεδέξατο δὲ τὴν πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους γενομένην δήλωσιν τῆς κυβερνήσεως, ἐν ᾗ αὕτη ὑπέσχετο νὰ ἐκτελέσῃ, κατὰ τὸ δυνατὸν αὐτῇ, τὰ τοῦ πρωτοκόλλου. Ἀλλὰ πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον δὲν ἐδυνήθη νὰ μὴ παραστήσῃ παρατηρήσεις τινὰς, καὶ ἐνταυτῷ νὰ τῷ ὑποδείξῃ ὅσα ἔκρινε πρόσφορα καὶ συντελεστικὰ εἰς εὐκολωτέραν διάπραξιν τοῦ ἐνδόξου ἐπιχειρήματος τοῦ ἀνατιθεμένου τῇ αὐτοῦ Ὑψηλότητι.

Καὶ αἱ ἐπαρχίαι δὲ, περιβάλλουσαι τήν τε κυβέρνησιν καὶ τὴν Γερουσίαν περιβολὴν πίστεως καὶ συμπνοίας, καὶ αὗται προσεφώνησαν μὲν πρὸς τὰς συμμάχους Δυνάμεις τὸ εὔγνωμον αὐτῶν, ἐπεκάλεσαν δὲ θερμαῖς ἐπικαλέσεσι τὴν ταχεῖαν τοῦ ἡγεμόνος ἄφιξιν.

Ἡ μεγαλοψυχία τῶν συμμάχων Αὐλῶν, προσφέρουσα εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ μέγιστον πάντων τῶν εὐεργετημάτων, τὴν αὐτονομίαν, εἶχεν ἐναποθέσῃ τὴν περὶ καρποφορίας ταύτης φροντίδα εἰς τὸν ἡγεμόνα, ὅστις, πεπιστευμένος ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν Δυνάμεων, καὶ τὴν δύναμιν λαβὼν πρὸς τὸ πληρῶσαι τοὺς τῆς Ἑλλάδος κλήρους, καὶ εἰς αὐτὴν ἐφαίνετο μόνος ἐγγυητὴς ἀσφαλέστατος τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας. Ἄλλως τε καὶ αἱ προσωπικαὶ ἀρεταὶ τοῦ Πρίγγιπος Λεοπόλδου, καὶ τὰ εὐγενῆ φρονήματα τὰ πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ λαληθέντα, ἐκρίνοντο παρὰ τοῦ Ἔθνους ἐχέγγυα οὐχ ἧττον ἀσφαλιστικὰ τῆς τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ἀπολαύσεως. Καὶ ὅταν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς διὰ πολυπληθῶν προσφωνήσεων ἀνεδείκνυε τὴν μεγάλην αὐτοῦ χαρὰν καὶ ἐνδοτάτην εὐγνωμοσύνην, πρὸς ταῦτα ἀποβλέπων ἐπευφήμει τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος καὶ συνελάμβανε τὰς ἡδίστας ἐλπίδας.

Πόση λύπη ἄρα δὲν κατέλαβε τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν, ματαιωθείσης τῆς προσδοκίας αὐτοῦ ἐκ τῆς παραιτήσεως τοῦ Πρίγγιπος Λεοπόλδου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ Ἑλλὰς εὕρισκε τοὺς ἀρίστους περὶ τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας αὐτῆς οἰωνούς;

Πρὸς δὲ τὸ σπουδαιότατον μέρος τῆς πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους δηλώσεως τῆς κυβερνήσεως, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐκλογὴν νέου ἡγεμόνος, ἡ Γερουσία δὲν δύναται νὰ ἀποφανθῇ ἄλλως εἰμὴ κατὰ τὰς εὐχὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους τὰς ἐν ταῖς πανδήμοις αὐτοῦ προσφωνήσεσι σαφῶς ἀναγεγραμμένας. Κρίνουσα δηλονότι ἡ Γερουσία τὴν ἐκλογὴν ἄλλου ἡγεμόνος ὅπως καὶ τὸ Ἔθνος κρίνει περὶ αὐτῆς, τὴν ἐπιθυμεῖ μὲ ὅσην ζέσιν πᾶν ἔθνος εἰκότως ἐπιθυμεῖ τὸ παραίτιον ἐσόμενον τῆς εὐδαιμονίας καὶ ἀνορθώσεως αὐτοῦ· ὅθεν καὶ παντάπασι πεποιθυῖα εἰς τὴν δικαιότητα καὶ βαθυφροσύνην τῶν σεβαστῶν προστατῶν τῇ Ἑλλάδι, περιμένει τὰς τελείας αὐτῶν ἀποφάσεις ὡς σωτήρια τῆς προνοίας κρίματα, οἰωνιζομένη ἐκ τῶν προτέρων περὶ τὴν Ἑλλάδα εὐεργεσιῶν τῶν Δυνάμεων τὰς ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος καταβληθησομένας.

Ταῦτα ἡ Γερουσία πρὸς τὸν Κυβερνήτην ἀντιδιαγγέλλουσα, παρακαλεῖ τὴν αὐτοῦ Ἐξοχότητα νὰ διαμηνύσῃ πρὸς τὴν Ὑψηλότητι Πρίγγιπα Λεοπόλδον τὴν εὐλογωτάτην

σθέντας παρὰ τῶν ἐπαρχιῶν πόθους, ἀσπάζεται τὸν πόθον ὃν ἡμεῖς ἐξηγγείλαμεν διὰ τῆς γραφῆς τῆς 14 (26) ἰουλίου.

Δύνασθε ἄρα καὶ πάλιν νὰ βεβαιώσετε τὸν σεβαστὸν ὑμῶν ἄνακτα ὅτι τὸ ἔθνος εὐγνωμονέστατα θέλει μάθῃ τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου ἡγεμόνος, εἰς ὃν αἱ σύμμαχαι Αὐλαὶ ἐμπιστεύσουσι τὴν διάπραξιν τῶν ὑπὲρ Ἑλλάδος μεγαλοψύχων αὐτῶν βουλευμάτων.

Ἐλπίζομεν δ' ἔτι ὅτι θέλετε παραστήσῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ σεβαστοῦ ὑμῶν ἄνακτος ὅσα πρόσφορα ἵνα πεισθῇ περὶ τῆς κατεπειγούσης ἀνάγκης καὶ πείσῃ τὸν ἐκλεχθησόμενον ἡγεμόνα νὰ φθάσῃ τάχιον ἐνταῦθα.

Τῷ Κ. Πρίγγιπι Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Μοθώνη, 29 ἰουλίου 1830.

Πρὶν ἀναχωρήσω ἐκ τῆς Μοθώνης, ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς δώσω, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ἀφορμὴν νέου τινὸς περὶ τὴν Ἑλλάδα ὑπηρετήματος, τείνοντος εἰς τὸ νὰ ἀποδείξωμεν καὶ πάλιν πρὸς τὰς συμμάχους Αὐλὰς ὅτι σπουδάζει ἡ κυβέρνησις νὰ μὴ φαίνεται κατωτέρα τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῶν.

μὲν αὐτῆς ἀθυμίαν ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ αὐτοῦ παραιτήσει, τὰς εὐχαριστίας δὲ καὶ τὸν ἔπαινον ἐπὶ τῇ μεγαλοψύχῳ γνώμῃ, ἣν καὶ τοῦ λοιποῦ εὐέλπιδες εἴμεθα ὅτι ἡ αὐτοῦ Ὑψηλότης θέλει διαφυλάξῃ ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ φιλοστόργῳ καὶ εὐγενεστάτῳ τοῦ Ὑψηλοτάτου Πρίγγιπος γράμματι φέρεται ὅτι ἡ Γερουσία ἀποκαλεῖ τὴν ἐμπέλωσιν τῆς πράξεως τῆς 3 φεβρουαρίου, κύρωσιν ἰδίου δουλείας, ἡ Γερουσία, καὶ ἐπαχθεμένη καὶ ἄκουσα, ὀφείλει ὅμως νὰ ἀνακηρύξῃ ὅτι τοιαύτην προσηγορίαν δὲν ἔδωκεν εἰς τὴν ἀείμνηστον ἐκείνην τοῦ Λονδινείου συνεδρίου πρᾶξιν, τὴν καθορίζουσαν καὶ καθιεροῦσαν τὸ ἄκρον τῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας δαψιλευθέντων εὐποιημάτων παρὰ τῶν κτιτόρων τῆς νέας ἐπικρατείας, δηλαδὴ τὴν αὐτονομίαν.

Ὁ Πρόεδρος Δ. ΤΣΑΜΑΔΟΣ.
Ὁ Γραμματεὺς Π. ΣΟΥΤΣΟΣ.

Εἰς τὰς πρὸς τοὺς κυρίους προσέδρους διεξηγήσεις μου περὶ τῶν πρακτέων πρὸς ἀποφυγὴν ἢ ἐλάττωσιν κἂν τῶν κακῶν ἀκολουθημάτων τῆς ὁροθεσίας, πολλάκις ἐπέδειξα τὸ ἀναγκαῖον τῆς ἐπεμβάσεως τῆς αὐθεντίας καὶ δυνάμεως τῶν συμμάχων Αὐλῶν εἰς τὴν δυσχερῆ καὶ κινδυνώδη ἐκείνην μεταβολὴν, λέγων πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ὅτι, ἐν ᾧ τὴν αὐθεντίαν παρίστων οἱ ὁροθέται, τὴν δύναμιν ἔπρεπε νὰ παριστῶσι τὰ πολεμόκροτα πλοῖα τῶν τριῶν Δυνάμεων καὶ τὰ γαλλικὰ στρατεύματα.

Πρὸς τοῦτο ἠρώτησα ἤδη καὶ τὸν στρατηγὸν Σνεϊδέρον ἐὰν, ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τοὺς Τούρκους τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας, δύναται νὰ βάλῃ ἰσχυράν τινα φρουρὰν εἰς Πάτρας καὶ εἰς τὸ Ῥίον, πορευθησομένην ἐκεῖθεν, χρείας δοθείσης, καὶ εἰς Ναύπακτον, εἰς Μεσολόγγιον, καὶ ἀλλαχόσε.

Ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος συνωμολόγησε μὲν τὸ λυσιτελὲς τοῦ πράγματος, ἀλλ' ἔδειξε καὶ λύπην ὡς μὴ δυνάμενος νὰ τὸ ἐνεργήσῃ διὰ τὴν ὀλιγότητα τῶν μενόντων αὐτῷ ςρατευμάτων, μέλλων ὅσον οὔπω νὰ μεταχειρισθῇ ἐκ τούτων καὶ εἰς τὴν κατάληψιν τῶν φρουρίων Ἀττικῆς καὶ Εὐβοίας. Ἀλλὰ μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου θέλει γράψῃ περὶ τούτου πρὸς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου.

Σᾶς παραγγέλλω λοιπὸν νὰ συλλαλήσετε καὶ ὑμεῖς μετὰ τοῦ πρίγγιπος Πολινιάκου, καὶ νὰ ἐξαιτήσετε τὴν ἀποστολὴν καὶ ἑνὸς ἄλλου συντάγματος, διδάσκοντες τὸν πρίγγιπα ὅτι ἡ αἴτησίς μου συμπνέει μὲ τὸ συμφέρον καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν συμμάχων Αὐλῶν· διότι, ἐὰν αὗται ἐπιθυμῶσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ ὁροθεσίας ὁρισθέντων διὰ τοῦ πρωτοκόλλου χωρὶς κίνδυνον ἀνατροπῆς αὐτῶν ἐκ τῶν ἐνδεχομένων προσκομμάτων, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐπιθυμεῖ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν σημαινόμενον σκοπὸν, δεικνύουσα καὶ εὐγνωμοσύνην καὶ προθυμίαν.

Ἡ μὲν οὖν κυβέρνησις, μετὰ πάσης παῤῥησίας ἐκσημαίνουσα τὸ σκοπούμενον, ἐκπληροῖ τὸ καθῆκον αὐτῇ. Ὑμεῖς δὲ ἐκπληρώσετε τὸ ὑμέτερον, εἰσάγοντες δεόντως τὴν αἴτησιν παρά τε τῷ γαλλικῷ ὑπουργείῳ καὶ τοῖς κυρίοις πρέσβεσιν Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας.

Ἐπειδὴ δὲ μέλλετε νὰ ἔλθετε εἰς λόγους μετὰ τοῦ πολεμαρχείου, σᾶς παραγγέλλω νὰ συστήσετε εἰς αὐτὸ καὶ τὸν ὑπολοχαγὸν Κ. Πουρχέτον, ὅςις, ἰθύνων τὰ ἐν τῷ ἡμετέρῳ κατὰ Ναύπλιον ὁπλοςασίῳ ἔργα, πολλῆς εὐδοκίας ἀξιοῦται παρά τε τῶν προϊσταμένων καὶ τῆς κυβερνήσεως. Πρεσβεύοντος τοῦ στρατηγοῦ Σνεϊδέρου ὑπὲρ τοῦ προβιβασμοῦ τοῦ καλοῦ τούτου ἀξιωματικοῦ, τολμῶ νὰ συμπρεσβεύσω κἀγώ.

Περὶ δὲ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ Σνεϊδέρου τί νὰ σᾶς εἴπω; Ἀνεκφράστως εὐγνωμονῶ διὰ τὴν γενναίαν αὐτοῦ προθυμίαν εἰς τὸ συμπράττειν τῇ κυβερνήσει τὰ χρήσιμα. Κατεῖδον δὲ καὶ τὴν πολλὴν αὐτοῦ ἐν τοῖς Μεσσηνιακοῖς φρουρίοις ἀγαθοεργίαν, καὶ ὁ περὶ αὐτὰ τόπος, ἐκ τῆς κόνεως ἀνακύπτων καὶ βελτιούμενος, μαρτυρεῖ τοῦ ἀγαθοῦ παραδείγματος τὴν δύναμιν. Ἐὰν λοιπὸν εὐτυχήσετε νὰ παρασταθῆτε τῷ βασιλεῖ, μὴ λείψητε νὰ φανερώσετε τῇ αὐτοῦ Μεγαλειότητι τὴν λαμπρὰν τοῦ στρατηγοῦ Σνεϊδέρου σπουδὴν εἰς τὸ ἐκπληροῦν τὰς φιλοτίμους τοῦ βασιλέως βουλὰς καὶ εἰς τὸ ἀγαθοποιεῖν τὴν Ἑλλάδα.

Τῷ Κ. Λυκούργῳ Λογοθέτῃ, Διευθυντῇ τῆς Σάμου.

Ναυπλίῳ, 4 αὐγούστου 1830.

Ἐν ᾧ ἔμελλον νὰ σᾶς στείλω διὰ ταχυδρόμου τὸ συναπτόμενον γράμμα, ἔλαβον τὸ διάγγελμά σας μετὰ τῶν γραμμάτων τῆς . . . δι' ὧν διαβιβάζετε τὰ πρὸς τοὺς κυρίους προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν γραφόμενα.

Ἀνέγνωσα δὲ ἑκάτερα μετὰ τῆς εἰλικρινοῦς μου περὶ τὰ ὑμέτερα σπουδῆς. Ἀλλ' ὅσον ἐπιθυμῶ νὰ συνδράμω παντὶ σθένει εἰς τὸ νὰ καταςαθῶσι ταῦτα κατὰ τοὺς πόθους σας, τόσον συντομώτερον ὀφείλω νὰ σᾶς

παρακινήσω. νὰ στείλετε ἀμέσως πρεσβείαν τινὰ ἢ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἢ εἰς Ναύπλιον.

Ὅλαι αἱ διαδηλώσεις ὅσας ἔλαβα προσφάτως παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἐμφανέστατά με διδάσκουσιν ὅτι αὐταὶ εἴπερ ποτὲ ἐμμένουσιν εἰς τὰ ὡρισμένα διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου, οὐδ' ἔχουσι κατὰ νοῦν νὰ τὰ μεταβάλωσι ποσῶς. Ἡ Σάμος ἄρα δὲν δύναται πλέον νὰ λογίζεται μέρος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, καὶ μόνον μετὰ τῆς Πόρτας ἔπεται νὰ συνδιακοσμῇ τὰ κατ' αὐτὴν, ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν συμμάχων Δυνάμεων.

Καὶ ἐπειδὴ ἀφίνετε εἰς τὴν κρίσιν μου νὰ ἀποφασίσω ἂν συμφέρῃ νὰ ἐγχειρισθῶσι παρὰ τοῦ κομιστοῦ σας τὰ πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους γράμματα, ἐγὼ σᾶς τὰ ἀποπέμπω ὧδε συναπτόμενα, καὶ σᾶς προτρέπω νὰ γράψετε ἄλλα ἵνα ζητήσετε τὴν μεσιτείαν καὶ ἐγγύησιν αὐτῶν ὡς ἁρμογὴν καὶ σύστασιν τῶν προβαλλομένων παρὰ τῆς Πόρτας συμβιβασμῶν.

Ἵνα δὲ βεβαιωθῆτε ὅτι τοῦτο ὁποῦ σᾶς παραινῶ εἶναι τὸ μόνον πρακτέον, μάθετε ὅτι οὐδὲ δύναμαι νὰ σᾶς δώσω τὰ δηλωτικὰ καὶ τὰ διαβατήρια τὰ ὁποῖα μοῦ ζητεῖτε, διότι οὔτε τὰ πολεμόκροτα πλοῖα τῶν συμμάχων Δυνάμεων, οὔτε κἀμμία ἄλλη ξένη ἀρχὴ, δὲν ἤθελαν τὰ γνωρίσῃ νόμιμα, ὅθεν εἶναι ἀνίκανα νὰ σκεπάσωσι τὴν ναυτιλίαν καὶ ἐμπορίαν ὑμῶν.

Ταῦτα διαμηνύων πρὸς ὑμᾶς, λυποῦμαι λύπην ἀνέκφραστον, ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο ποιῶ πρὸς ὄφελος τῆς πατρίδος σας.

Τῷ Κ. Α. Στούρζᾳ εἰς Ὀδησσόν.

Ναυπλίῳ, 10 αὐγούστου 1830.

Μυριάκις σᾶς εὐχαριστῶ, ἀγαπητέ μου Στούρζα, διὰ τὰ γράμματά σας, καὶ μάλιστα διὰ τὸ ἀπὸ 8 ἰουλίου, ὅπερ ἔλαβον καὶ ἀσφαλέστατα καὶ τάχιστα.

Καὶ τοῦτο δὲ μὲ εὑρίσκει κατὰ τὸ σύνηθες καταπιεζόμενον ὑπὸ τῶν κόπων, καὶ πικρὰ ποτήρια ποτιζόμενον. Ἐνταῦθα ἔχομεν τοὺς ἐπιτρόπους τῆς Πόρτας, οἵτινες φαίνονται λίαν εὐδιάθετοι εἰς εὐθυγνώμονα συνεκτέλεσιν τῶν περὶ ὁροθεσίας ἄρθρων τοῦ πρωτοκόλλου. Ἀλλ' ἀπὸ τοὺς διορισθέντας παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν ὁροθέτας ἄλλος δὲν ἔφθασεν ἀκόμη ἐνταῦθα παρὰ τὸν τῆς Ῥωσσίας.

Τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον ἄλλας μέν τινας ἱκεσίας τῆς Ἑλλάδος ἐδέχθη, τὰς δὲ περὶ ὁρίων ἀποφάσεις οὐδόλως μετέβαλεν, ἔδωκε δὲ μόνον εἰς τοὺς ὁροθέτας ὁδηγίας ὅσον ἔνεστιν εὐμενεῖς.

Ἡ Ῥωσσία καὶ ἡ Γαλλία ἔστειλαν πρὸς τὴν κυβέρνησιν 1,000,000 φράγκων εἰς λογαριασμὸν τοῦ δανείου, καὶ ἡ Ἀγγλία ὑπόσχεται ἄλλας 500,000, κρίνασαι ὁμοφώνως καὶ καθῆκον καὶ συμφέρον αὐτῶν, ἕως ὅτου κάμωσι τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου ἡγεμόνος, καὶ οὗτος φθάσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, νὰ ὑποστηρίζωσι τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν, παρέχουσαι αὐτῇ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς διατήρησιν τῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας τοῦ τόπου.

Τοῦ Πρίγγιπος Λεοπόλδου ἡ παραίτησις ἐξήγειρε πρῶτον πολλὴν θρύλησιν καὶ αἰτιάματα κατ' ἐμοῦ· ἀλλ' αὐτὸς δημοσιεύσας τὰ γράμματά μου, διήνοιξεν ὅλων τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ φρονεῖν ὑγιέστερα. Παραδώσαντος δὲ, περιπλέον, καὶ τοῦ ζηλωτοῦ Εὐνάρδου εἰς τὰς ἐφημερίδας, τὰς πρὸς αὐτόν μου ἐπιστολὰς, ἀθρόως καὶ περιφανέστατα πλέον ἀπεδείχθη ἡ εὐθύτης τῆς πολιτείας μου, ὥστε καὶ αὐτὸ τὸ Ἀγγλικὸν ὑπουργεῖον πεισθὲν, ἀπεφάσισε νὰ μᾶς βοηθήσῃ πρὸς τὸ παρὸν διὰ τῶν 500,000 φράγκων, ὡς ἀνωτέρω εἶπα, εἰς λογαριασμὸν τοῦ δανείου.

Καταπραΰνουσι δὲ τὰς κακὰς συνειδήσεις τινῶν καὶ ἡ ἀπάντησίς μου πρὸς τὴν ἐπιστολὴν δι' ἧς ὁ ὑψηλότατος πρίγγιψ μοὶ ἀνήγγειλε τὴν παραίτησίν του, καὶ τὰ ἔγγραφα τὰ πρὸς τὴν Γερουσίαν καὶ τοὺς προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν συμπαραπέμψαντα τὴν ἀπάντησιν. Ταῦτα πάντα θέλετε λάβῃ διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου, ἂν μοὶ στείλωσιν ἐν ὥρᾳ τὰς ἐφημερίδας ἐν αἷς περιέχονται.

Μέχρι τούτου τῶν ἡμετέρων βαρέων καμάτων ἐλθόντων, αἱ ἀπὸ

Γαλλίας εἰδήσεις τῶν ἐσχάτων τοῦ ἰουλίου ἡμερῶν ἀπροσδοκήτως φθάσασαι, καὶ πάλιν ἐπισκοτίζουσι τὸν ἡμέτερον ὁρίζοντα, καὶ δεινὸν χειμῶνα ἐπισείουσιν εἰς τὸ σκαφίδιον τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας. Τοῦτο μήπω ἐμβὰν εἰς τὸν λιμένα, μὲ ποίαν πυξίδα εἰς τὸ ἑξῆς θέλομεν δυνηθῆ νὰ τὸ κυβερνήσωμεν;

Τὰ κατὰ τὴν 28 καὶ τὴν 29 ἰουλίου γενόμενα ἄλλως δὲν γνωρίζω εἰμὴ ἐξ ἀποσπασμάτων ἐφημερίδων καὶ ἐκ τῆς πρώτης ῥητῆς διακοινώσεως τοῦ στρατηγοῦ Σνεϊδέρου. Κρίνατε μὲ πόσην ἀγωνίαν καὶ συνοχὴν περιμένω τὰς διακοινώσεις τοῦ,τε κόμητος Πανίνου καὶ τοῦ Κ. Δώκινς. Ἀλλὰ παύω παραδίδων τὴν μεγαλόσπουδον ταύτην ὑπόθεσιν εἰς τὴν μελέτην σας, τῆς ὁποίας καὶ ἐπιθυμῶ νὰ συλλέξω τοὺς καρπούς.

Ἐλπίζω ὅτι ὁ Κ. Ῥοδοφοίνιξ θέλει φυλάξῃ τὸν λόγον του, καὶ προστατεύσῃ τὰ συμφέροντα τῶν σχολείων μας. Ἂν ὅμως οἱ ἀγῶνες του δὲν φέρωσι ταχὺ ἀποτέλεσμα, ἔχω τότε σκοπὸν νὰ κατευθύνω πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τὰς ταπεινάς μου δεήσεις.

Τὰ κατὰ τὴν Ἤπειρον εὑρίσκονται πάντοτε ἐν τοῖς αὐτοῖ;. Λέγουσιν ὅτι ἤδη ὁ Βεζίρης ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Εἰς ἐμὲ φαίνεται δύσκολον νὰ δυνηθῇ ἡ Πόρτα νὰ βάλῃ εἰς τάξιν τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἐπικρατείας της. Ἐνώπιον πάντων κεῖται ἡ ἱστορία τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ· καὶ πῶς εἶναι τρόπος νὰ ἀπατηθῇ τις;

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 15 αὐγούστου 1830.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις διὰ τῆς δηλώσεως τῆς 14 (26) ἰουλίου καὶ τῶν προσαρτωμένων αὐτῇ ἐγγράφων ἤδη προαπήντησε πρὸς τὴν ἔντιμον ὑμῶν διακοίνωσιν τῆς 21 τοῦ τρέχοντος (Ν.), ἀγγέλλουσαν

τὴν παραίτησιν τοῦ ὑψηλοτάτου πρίγγιπος Λεοπόλδου ἀπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπομένως, ἐπανατιθέμενος εἰς τὰ τῆς δηλώσεώς μου ἐκείνης, ἀρκοῦμαι νὰ σᾶς παρακαλέσω ἐνταῦθα, κύριε Πρόσεδρε, νὰ βεβαιώσετε τὸν ὑμέτερον σεβαστὸν ἄνακτα ὅτι ἡ ἀθυμία ἡ ἐν ἐκείναις ταῖς γραφαῖς ἐκφρασθεῖσα, καὶ βαθυτέρα γίνεται καθ' ἑκάστην εἰς τὰς καρδίας τῶν τῆς Ἑλλάδος οἰκητόρων, δεινῶς ποθούντων μετὰ τὴν πολυχρόνιον καὶ ἀδηλοτάτην ζάλην νὰ εὕρωσι τέλος τὴν γαλήνιον καὶ ἀσφαλῆ ὕπαρξιν τὴν ἐκ τῶν μεγαλοψύχων ἀποφάσεων τῶν τριῶν Αὐλῶν παρασκευαζομένην.

Εὐγνωμονήσει ἄρα ὁ λαὸς οὗτος θερμῶς, μαθὼν ὅτι αὐταὶ διατελοῦσι μεριμνῶσαι νὰ τῷ βραβεύσωσι τὸ μέγιστον ἐκεῖνο εὐεργέτημα διά τε τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου ἡγεμόνος καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἤδη παρ' αὐτῶν κριθέντων.

Καὶ πάντως συμφορώταται πρὸς ἐκπέρανσιν τῆς μεγαλουργοῦ μερίμνης ὑπάρχουσιν αἱ σωτήριοι διαθέσεις τὰς ὁποίας διὰ τῆς χθεσινῆς διακοινώσεως μοὶ ἀνηγγείλατε, ὡς περιεχομένας εἰς ἓν νέον πρωτόκολλον ὑπογεγραμμένον ἐν Λονδίνῳ τῇ 16 ἰουνίου 1830 παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς συμμαχίας.

Ταύτην τὴν πρᾶξιν ἐν ᾗ ἤρεσεν εἰς τὰς συμμάχους Αὐλὰς νὰ ἀναπτύξωσιν ἀξιολόγως ἄρθρα τινὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου, ἡ κυβέρνησις προθυμότατα θέλει γνωστοποιήσῃ καὶ εἰς τὴν Γερουσίαν καὶ εἰς τὸ ἔθνος, καὶ βεβαίως θέλει εὑρεῖ ἀπὸ καρδίας συνευγνωμονοῦντας αὐτῇ καὶ τοὺς ἐν τῇ Γερουσίᾳ καὶ τὸν λαὸν δι' ὅσα οἱ σεβαστοὶ τῆς Ἑλλάδος προστάται ὥρισαν νέα ὑπὲρ αὐτῆς ὠφελήματα, μετ' εὐδοκίας ἀποδεχθέντες τὰς πρὸς αὐτοὺς κατευθυνθείσας ἐφέσεις καὶ παραστάσεις παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ πρὸς ταύτην τεκμηριώσαντες τήν τε πολύτιμον αὐτῶν ὁμοφωνίαν καὶ τὴν φιλανθρωποτάτην εὐμένειαν.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 15 αὐγούςου 1830.

Εἶδον, κύριε Πρόσεδρε, ἐν τῇ γραφῇ τῇ συναπτομένῃ εἰς τὴν χθεσινὴν διακοίνωσίν σας, διασαφήσεις τινὰς περὶ τῶν ἀποφάσεων τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ Ὀθωμανικὰ κτήματα, εἰς τὰ προνόμια τῶν δυτικῶν, καὶ εἰς τὰ περὶ ὁροθεσίας· καὶ μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως ἀνέγνωσα, πιστεύσατε, τὰς παρατηρήσεις σας περὶ ἑκάστου τῶν τριῶν τούτων.

Ἡ τοιαύτη τῶν συμμάχων Αὐλῶν διευκρίνησις καὶ καταθάρρυνσις περὶ πραγμάτων ἐπιδεχομένων ἑρμηνείας ἀπαισίας πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος, ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν νέα καθήκοντα, τὰ ὁποῖα καὶ γνωρίζει καὶ ὀργᾷ νὰ ἐκπληρώσῃ, συντελοῦσα τὸ κατ' αὐτὴν προθύμως τε καὶ γνησίως εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ὁρισθέντων περὶ συστάσεως τῆς νέας ἐπικρατείας.

Τῷ Κ. Κοντοσταύλῳ, μέλει τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς.

Ναυπλίῳ, 15 αὐγούςου 1830.

Καί τοι πολλὰ ἀγωνιζομένης τῆς διπλωματείας, ἡ Εὔβοια καὶ ἡ Ἀττικὴ τότε μόνον πιστεύω ὅτι θέλουσι ταχινῶς κενωθῇ, ὅταν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις δυνηθῇ ν' ἀγοράσῃ τὰ τουρκικὰ κτήματα, συμφωνοῦσα νὰ δώσῃ μέρος τῆς τιμῆς αὐτῶν εἰς χρήματα, τὸ δὲ ἄλλο εἰς ὁμολογίας.

Καθ' ὅσα δὲ συνωμίλησα μετὰ τοῦ ἐνταῦθα εὑρισκομένου ἐπιτρόπου τῆς Πόρτας, φρονῶ ὅτι, ἂν ἡ κυβέρνησις εἶχε 200,000 τάλληρα,

ἡ σπουδαία αὕτη ὑπόθεσις ἐτελείονε συντόμως καὶ ἐπωφελέστατα πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

Ἂν δὲν συνέβαινεν ἡ ἐν Γαλλίᾳ μεταβολὴ, ἠδυνάμην νὰ περιμένω τὸ δάνειον, καὶ ἐπομένως νὰ μεταχειρισθῶ εἰς τὸ προκείμενον, μέρος τῶν καταβολῶν ὅσας αἱ τρεῖς Αὐλαὶ μᾶς ἔδωκαν ἵνα ζήσωμεν μέχρι τοῦ νοεμβρίου. Ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο μὲ ἔλειψε, μία μόνη μηχανὴ μοὶ μένει, περὶ τῆς ὁποίας καὶ ἔρχομαι νὰ ζητήσω τὴν γνώμην σας.

Ἤθελα νὰ προτείνω εἰς κεφαλαιούχους Ἕλληνάς τε καὶ ξένους νὰ δανείσωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τὰ 200,000 τάλληρα ἐπὶ ταῖς ἑπομέναις συνθήκαις.

α΄. Νὰ τὰ δανείσωσι μόνον διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν τουρκικῶν ἰδιωτικῶν κτημάτων τῶν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ καὶ τῇ Ἀττικῇ.

β΄. Διὰ τρία ἔτη, καὶ ἐπὶ τόκῳ 8 τοῖς 100.

γ΄. Οἱ δανεισταὶ δύνανται ν' ἀγοράσωσι ἐθνικὰ κτήματα κατά τε τὴν Εὔβοιαν καὶ τὴν Ἀττικὴν διὰ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ δανείου.

δ΄. Κατὰ τὴν ποσότητα τὴν ὁποίαν θέλουσιν ἐμπαριστᾷ αἱ ὁμολογίαι, ἡ κυβέρνησις θέλει χαρίσῃ ποσόν τι βράβευμα ἐπὶ τοῖς ἑκατόν.

Ἐκ τούτων τῶν ὑποδείξεων σᾶς παρακαλῶ νὰ μοὶ κάμετε ἕνα τύπον δανείου· καὶ ἂν στοχάζεσθε πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖον νὰ ἔλθετε καὶ μόνος εἰς Ναύπλιον διὰ τοῦ κυτάρου (κοτέρου, cutter), ἀσμένως θέλω σᾶς ἰδεῖ. Θέλω δὲ σᾶς ἐπαναγάγει εἰς Αἴγιναν κατὰ τὸν περίπλουν ὃν μελετῶ καὶ ἐγὼ νὰ κάμω αὐτόσε τὴν ἐρχομένην ἑβδομάδα.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 16 αὐγούστου 1830.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις θέλει συσχηματισθῇ ἀκριβέστατα πρὸς

τὰ συμφωνηθέντα παρὰ τῶν κυρίων Προσέδρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν μετὰ τοῦ Χατζῆ Ἰσμαὴλ Μπέη, ἐπιτρόπου τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας, καὶ δηλωθέντα πρὸς ἡμᾶς διὰ τῆς γραφῆς αὐτῶν τῆς 15 (27) τοῦ τρέχοντος.

Κρίνει δὲ ἡ κυβέρνησις περιττὸν νὰ ἐπαναμνήσῃ ἐνταῦθα ὅσα πολλάκις παρέστησε πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους περὶ τῶν ἀπαραιτήτως προνοητέων πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐνδεχομένων κακῶν ἀπαντημάτων τῆς ἐκτελέσεως τῶν περὶ ὀροθεσίας ὁρισμῶν, καὶ μάλιστα εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐπρόβαλε νὰ ἀνατεθῇ εἰς μόνους τοὺς ὀροθέτας ἡ τοῦ ἔργου διεύθυνσις, παρευρισκομένων πλησίον που τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων πρὸς βοήθειαν αὐτῶν ἐν ἀνάγκῃ, νὰ δοθῇ δὲ καὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν ἰδιαιτέρα ποσότης χρημάτων ἵνα δυνηθῇ νὰ ἐξοικονομήσῃ τοὺς ἐκεῖθεν εἰς τὰ ὧδε μεταναστεύσοντας κατοίκους.

Τούτων καὶ πάλιν ὀφείλω νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν ἐκπλήρωσιν κατὰ τὸν ὡρισμένον χρόνον πρὸς κένωσιν τῆς Βονίτσης καὶ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου.

Μάλιστα δὲ ἐκλιπαρῶ, διότι ἡ παραχώρησις τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ τῆς Βονίτσης ἀναγκαίως ἐμπεριέχει καὶ τὴν τοῦ Μακρυνόρους, τοῦ ὁποίου οἱ τὰ στενὰ κατέχοντες στρατιῶται πρέπει νὰ ὑποχωρήσωσι καὶ αὐτοί, ἵνα μὴ ἀπομονωθῶσι καὶ χάσωσι τὴν κοινωνίαν μετὰ τοῦ λοιποῦ στρατοῦ· ὅθεν οὐδὲ πρόκειται πλέον ἔργῳ περὶ ἀποδόσεως μόνης τῆς Βονίτσης, ἀλλὰ περὶ ἀπολείψεως συγχρόνου ὅλων τῶν τόπων ὅσους οἱ Ἕλληνες κατέχουσι σήμερον ἔντε Ἀκαρνανίᾳ καὶ τῇ ἀνωτέρᾳ Αἰτωλίᾳ.

Ἐὰν οἱ τρεῖς ὀροθέται δὲν φθάσωσι τὸν καιρὸν τῆς ἀμοιβαίας ἀντικενώσεως τῆς Βονίτσης καὶ τῆς Ἀττικῆς, χρησιμώτατοι θέλουσιν εἶσθαι καὶ οἱ ἀντ' ἐκείνων ἀποσταλησόμενοι παρὰ τῶν κυρίων Προσέδρων ἐκεῖσε πιστοὶ ἄνθρωποι.

Τοῖς κυρίοις Καλογεροπούλῳ, Μάνῳ, καὶ Μίσογλου.

Ναυπλίῳ, 19 αὐγούστου 1830.

Σᾶς προσκαλοῦμεν, κύριοι, νὰ συνέλθετε, ἵνα μεταβῆτε ἀμέσως εἰς Εὔβοιαν καὶ Ἀττικὴν, ἐκπληρώσοντες ἀξιόλογόν τινα ὑπηρεσίαν κατὰ τὰς διαγραφησομένας ἐνταῦθα ἐντολάς.

Δὲν ἀγνοεῖτε ὅτι κατὰ τὰς εὐμενεῖς συνθεσίας τῶν σεβαστῶν συμμάχων, προστατῶν τῆς Ἑλλάδος, ἡ Εὔβοια καὶ ἡ Ἀττικὴ συσσωματοῦνται τελέως εἰς τὴν νέαν ἐπικράτειαν. Γνωρίζετε δὲ καὶ τοὺς ὁρισμοὺς τῶν συνθεσιῶν τούτων τοὺς ὑπὲρ τῶν Ὀθωμανῶν τῶν ἐχόντων κτήματα εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν, αἰτήσαντας παρ' ἡμῶν ἐκδήλωσιν περὶ τούτου, ἡμεῖς ἀπεκρίθημεν τὸ δέον, ὡς θέλετε ἰδεῖ ἐκ τῶν ἀντιγράφων τὰ ὁποῖα προσετάχθη ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν γραμματεὺς τῆς κυβερνήσεως νὰ σᾶς δώσῃ.

Αὐτὸς θέλει σᾶς δώσῃ καὶ τὰ ἄρθρα τῶν Λονδινείων συνθεσιῶν, ἐν οἷς διασχφεῖται μὲν τὸ ποῦ καὶ ποῖα εἶναι τὰ κτήματα ὅσα οἱ Ὀθωμανοὶ ἔχουσι πλῆρες δικαίωμα νὰ πωλήσωσι, πρὸς δὲ, καὶ ὅτι ὅσοι ἐξ αὐτῶν θελήσωσι νὰ μείνωσιν ἐν Ἑλλάδι, δύνανται νὰ κρατήσωσι τὰ κτήματά των, καὶ νὰ ζῶσιν ἐν πᾶσι κατὰ τὸν νόμον, προστατευόμενοι ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως.

Ἐκ τούτων τῶν ἄρθρων θέλετε ἰδεῖ ὅτι περὶ ἄλλων δὲν πρόκειται εἰμὴ περὶ τῶν ἰδιωτικῶν κτημάτων τῶν κειμένων ἐν τῷ Τουρκικῷ τόπῳ, καὶ ἐχομένων σήμερον ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐντελῶς τε καὶ ὁλοκλήρως. Θέλετε ἰδεῖ πρὸς τούτοις καὶ τὴν ἀπὸ τούτων σπουδαιοτάτην διαστολὴν τῶν Βακουφίων, καὶ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους καθ' ὃ οἱ Τοῦρκοι θέλουσι δύνασθαι νὰ ἐκπωλήσωσι τὰς ἰδιοκτησίας των.

Ὑμεῖς λοιπὸν ὑπάγοντες εἰς Εὔβοιαν, καὶ συνομιλοῦντες πανταχοῦ

ὅθεν διαβαίνετε, μὲ τοὺς Τούρκους περὶ τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν εἰρημένων ἄρθρων, θέλετε τοῖς εἰπεῖ ὅτι ἀπεστάλητε ἵνα τοὺς βεβαιώσετε ὅσα διὰ τῆς ἡμετέρας γραφῆς ὑπεσχέθημεν περὶ τούτων πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους· θέλετε τοὺς ἐπιβεβαιώσῃ δηλαδὴ ἐκ προσώπου ἡμῶν,

ά. Ὅτι ὅσοι τῶν ἰδιοκτητόρων Ὀθωμανῶν θελήσωσι νὰ μείνωσιν εἰς τὸν τόπον, θέλουσιν ἔχει τὰς ἰδιοκτησίας των καὶ καρποῦσθαι τελείαν ἀσφάλειαν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν.

β'. Ὅτι ὅσοι θελήσωσι νὰ πωλήσωσι τὰ κτήματά των, θέλουσι λάβῃ παρ' ἡμῶν πᾶσαν τὴν δυνατὴν βοήθειαν καὶ εὐκολίαν.

γ'. Ὅτι ὁλικῶς ἡ κυβέρνησις θέλει ἐκπληρώσῃ φυλακτικώτατα καὶ ἀκριβέστατα ὅλα τὰ ὑπὲρ αὐτῶν διομολογηθέντα ἐν ταῖς Λονδινείοις πράξεσι, περιμένουσα τὰ ἀμοιβαῖα καὶ παρ' αὐτῶν.

Οὕτω διεξηγηθέντες πρός τε τὸν Ὀμὲρ Πασᾶν καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους μεγάλους Τούρκους τοὺς φέροντας ἐκεῖσε τὰ πρῶτα διὰ τὴν εὐπορίαν των, καὶ ἐμπράκτως ἔπειτα θέλετε τοὺς ἀποδείξῃ ὅτι ἀπεστάλητε ἵνα συμπαρασταθῆτε καὶ τοὺς ἐπευκολύνετε ὅσον τὸ δυνατὸν παρ' ἡμῶν.

Θέλετε φροντίζει δηλαδὴ νὰ ἐνθαῤῥύνετε τοὺς πολίτας τῆς Ἑλλάδος ὅσοι ἔρχονται ἢ εὑρίσκονται αὐτόσε, εἰς τὸ ἀγοράζειν τὰς Τουρκικὰς ἰδιοκτησίας. Καὶ πάλιν, ἅμα τῶν συμφωνημάτων γινομένων κατὰ τοὺς νόμους καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα τοῦ πρωτοκόλλου, τουτέστιν ὅταν ἡ ἰδιοκτησία ἦναι μὲν ἀποδεδειγμένη ἐξ ἐγγράφων σαφῶν καὶ νομίμων, ἀνήκῃ δὲ εἰς τὴν τάξιν τῶν δυναμένων ἐκπωληθῆναι κατὰ τὸ πρωτόκολλον, εὐθὺς θέλετε μᾶς γράφει κατ' αἴτησιν τοῦ ἀγοραστοῦ, καὶ ἡ κυβέρνησις θέλει ἐπικυροῦν τὴν ἐκπώλησιν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀγοράσωσι κτήματα ἐν Εὐβοίᾳ καὶ Ἀττικῇ, Ἕλληνές τε καὶ ξένοι, ἐνδέχεται νὰ ἔρχωνται βραδύτερον, καὶ οἱ Τοῦρκοι νὰ βιάζωνται νὰ ἐξαργυρόνωσι τὴν κατάστασίν των, θέλετε εἰπεῖ πρὸς τούτους ὅτι τὸ πρωτόκολλον τοὺς δίδει διορίαν ἓν ὁλόκληρον ἔτος, καὶ τέλος ὅτι εἶναι πιθανὸν, ἀφ' οὗ ἡ κυβέρνησις παραλάβῃ τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Εὔβοιαν, νὰ συνεργήσῃ

είς τινας άρμογάς καὶ οἰκονομίας δι᾽ ὧν νὰ πωληθῶσιν εὐκόλως ὅσα κτήματα ἤθελαν τοῖς μένει ἀκόμη.

Ἂν οἱ χρηματικοὶ ἡμῶν πόροι μᾶς τὸ συνεχώρουν, ἡμεῖς ἠθέλαμεν τοῖς προσφέρει ἀμέσως τὴν τοιαύτην εὐκολίαν, ἀγοράζοντες τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κτήματα, προεκτιμώμενα ὑπὸ ἐμπείρων, ἐκλελεγμένων ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν, καὶ προσυμφωνουμένων τῆς τε τιμῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς πληρωμῆς αὐτῶν. Τοῦτο πρὸς τὸ παρὸν μὴ δυνάμενοι νὰ πράξωμεν, δὲν ἀνελπιστοῦμεν ὅμως καὶ νὰ τὸ κατορθώσωμεν εἰς τὸ ὕστερον.

Διὸ καὶ πρὸς τὸ ἐνδεχόμενον σᾶς παραγγέλλομεν νὰ ἔλθετε περὶ τούτου εἰς λόγους μετά τε τοῦ Ὀμὲρ Πασᾶ καὶ τοῦ Μολλᾶ καὶ τῶν ἄλλων κτηματικῶν, καὶ ἂν θελήσωσι, νὰ διαπραγματευθῆτε μὲ αὐτούς, ἀκολουθοῦντες τοὺς ἐφεξῆς κανόνας·

ά. Θέλετε ἐξετάζει τὰ δικαιωτήρια τῆς ἰδιοκτησίας ἑκάστου Τούρκου θέλοντος νὰ πωλήσῃ τὸ κτῆμά του.

β΄. Ἀναφανέντος τοῦ δικαιωτηρίου ἐννόμου καὶ ἰσχυροῦ, θέλετε ἐκλέγει ἐμπείρους πρὸς ἐπιτόπιον διαμέτρησιν καὶ ἐκτίμησιν τοῦ κτήματος, ἐργασθησομένους μετὰ τῶν ἐμπείρων οὓς θέλει ἐκλέξῃ καὶ ὁ ἰδιοκτήτωρ.

γ΄. Ἐν ᾧ οἱ ἔμπειροι καταγίνονται εἰς τὴν ἐκτίμησιν, ὑμεῖς θέλετε φροντίζῃ νὰ πορίζεσθε καὶ ἀλλαχόθεν πληροφορίας περὶ τῆς ποιότητος τοῦ ὑποστατικοῦ, περὶ τῶν προϊόντων καὶ τῆς ποσότητος αὐτῶν κατ᾽ ἔτος μεσεῦον, καὶ γενικῶς περὶ τῆς ἀξίας του.

δ΄. Κατὰ τὴν βάσιν τῆς ἐκτιμήσεως θέλετε διαπράξῃ μετὰ τοῦ κτήτορος, περὶ τῆς τιμῆς καὶ τοῦ τρόπου τῆς πληρωμῆς, καὶ στείλῃ πρὸς ἡμᾶς λεπτομερῆ ἔκθεσιν μετὰ τῶν προτάσεων τοῦ τε κτήτορος καὶ ὑμῶν.

έ. Ἐν περιπτώσει ἀγορᾶς θέλετε προαναγορεύσῃ ὅτι ἡ κυβέρνησις τὴν ἀναδέχεται μέν, ἀλλ᾽ ἐπὶ τιμαῖς μετρίαις καὶ ἅμα δικαίαις, καὶ ἐπὶ πληρωμῇ γενησομένῃ εἰς μακρὰς διορίας, διδομένης μόνης μικρᾶς ποσότητος ἐν τῇ παραλαβῇ τῆς κυριότητος τῶν κτημάτων.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Τοῦρκοι ἔχουσι καὶ γεννήματα καὶ ζῶα τὰ ὁποῖα

θέλουσι νὰ πωλήσωσι, παραγγέλλεσθε νὰ λάβετε γνῶσιν καὶ περὶ αὐτῶν, πληροφορούμενοι τὴν ποσότητα, τὴν ποιότητα, καὶ τὴν τιμήν. Μᾶς συμφέρει πρὸς τούτοις νὰ μάθωμεν τὰς ἐκπωλητικὰς συμφωνίας τῶν Τούρκων περί τε τοῦ ποσοῦ τῆς τιμῆς καὶ τῆς διορίας τῆς πληρωμῆς αὐτῆς.

Τέλος θέλετε προσέχει ἐπιμελῶς καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ καὶ δἰ ἄλλων ὅπως μὴ πωλήσωσιν οἱ Τοῦρκοι κτήματα τοῦ δημοσίου, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἐπανήκοντα κατὰ τὸ πρωτόκολλον. Νὰ μᾶς πορίσετε δὲ ὅλας τὰς δυνατὰς διαλήψεις καὶ περὶ τοῦ πλήθους τῶν κατοίκων, περὶ τῶν δημοσίων πόρων καὶ κτημάτων, περὶ τῶν μεταλλείων, δασῶν, καὶ ἄλλων κοινῶν εὐπορημάτων. Καὶ νὰ μᾶς ἐκθέτετε πάντα ὅσον ἔνεστι συχνά, καὶ ἡμεῖς δὲν θέλομεν χρονίζει τὰ δέοντα ἀντισημαίνοντες.

Τῇ Γερουσίᾳ.

Ναυπλίῳ, 22 αὐγούστου 1830.

Ἐπειδὴ ἐν ταῖς συνομιλίαις μου μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Πόρτας Μολλᾶ περὶ τῆς πωλήσεως τῶν κτημάτων τῶν ἐπαρχιῶν ὅσαι μεταβήσονται ἀπὸ τῆς μιᾶς κυριότητος εἰς τὴν ἄλλην, ἐρωτήσαντός μου ἂν κατὰ τὸ ἀμοιβαῖον δίκαιον θέλῃ εὐκολύνῃ καὶ αὐτὸς τὴν πώλησιν τῶν ἰδιοκτησιῶν τῶν Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων ὁ τόπος ἐξαποδίδεται εἰς τὴν Πόρταν, ὁ Ὀθωμανικὸς ἐπίτροπος, χωρὶς νὰ δώσῃ κἀμμίαν ὑπόσχεσιν, ἐζήτησε νὰ μάθῃ ποῖαι τινὲς εἶναι αἱ ἰδιοκτησίαι αὗται, καὶ πόση ὡς ἔγγιστα ἡ ἀξία των, καὶ τῷ ἀπεκρίθην ἐγὼ ὅτι θέλω φροντίσῃ νὰ τῷ πορίσω τὰς περὶ τούτου πληροφορίας· σᾶς προσκαλῶ λοιπὸν, κύριοι, διὰ τοῦ παρόντος νὰ ἐγκύψετε εἰς τὴν συλλογὴν αὐτῶν μετὰ τῆς δεούσης ἐπιμελείας.

Πρὸς τοῦτο δύναμαι νὰ σᾶς παρέξω ἀφορμὴν τοὺς συνταχθέντας πίνακας ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν ὅσοι κατὰ καιροὺς διωρίσθη-

σαν νὰ καταγράψωσι τὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια κτήματα, μετὰ τῶν ὁποίων ὁ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας θέλει σᾶς διακοινώσῃ καὶ τὸν πίνακα τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἀφ' οὗ ἐπισκοπήσετε, μὴ λείψετε νὰ τοῦ τὰ ἀποδώσετε, ὡς χρησιμεύσοντα εἰς ἄλλας διοικητικὰς σπουδὰς, τῶν ὁποίων δὲν ἀγνοεῖτε τὸ ἀξιόλογον. Εἰς δὲ τὴν διάπραξιν τοῦ προκειμένου ἔργου ὁ κύριος πρόεδρος τῆς Γερουσίας δύναται μάλιστα νὰ συγκαλέσῃ καὶ συναρμόσῃ τὰ μέλη ὅσα ἔχουσι τοπικὰς γνώσεις.

Ἔσται δὲ τὸ ἔργον τοῦτο, πίναξ δεικνύων ἐν ἑκάστῃ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος ὅσαι κατὰ τὴν ὁροθεσίαν μένουσιν ἔξω τῆς νέας ἐπικρατείας, τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ὡς ἔγγιστα ἀξίαν τῶν ἰδιωτικῶν κτημάτων.

Καίτοι δὲ ὁ πίναξ οὗτος δὲν προλύει αὐτόθεν οὐδὲν ζήτημα, φρονῶ ὅμως ὅτι ἡ Γερουσία ὀφείλει, παρασκευάζουσα αὐτὸν, νὰ φυλάττῃ τὸ πρᾶγμα γνωστὸν εἰς ἑαυτὴν μόνην καὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Διὰ τούτων ἀποκριθεὶς πρὸς τὸ μέρος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 102 διαγγέλματος ὑμῶν τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὰ προκείμενα, θέλω προσθέσῃ ἤδη τὴν γνώμην μου καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀττικῇ κτημάτων ὅσα ἡ κυβέρνησις πρὸ τῆς πτώσεως τῆς τῶν Ἀθηνῶν ἀκροπόλεως εἶχε πωλήσῃ.

Ἐὰν τὰ κτήματα ταῦτα εὑρίσκωνται σήμερον εἰς χεῖρας τῶν ἀρχαίων αὐτῶν κυρίων ἢ τῶν ἐχόντων ἐπιδικαίωμα, ἡ κυβέρνησις κατὰ τὸ γράμμα τοῦ πρωτοκόλλου δὲν δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔχουσιν εἰς τὸ πωλῆσαι αὐτά. Εἰς δὲ τοὺς Ἕλληνας ἀγοραστὰς τοὺς χάσαντας διὰ τὴν πτῶσιν τῆς ἀκροπόλεως τὰ ἀγορασθέντα, ἄλλο δὲν μένει εἰ μὴ νὰ ὑποφέρωσι τὸ τυχηρὸν τοῦ πολέμου, ἢ νὰ παραστήσωσιν ἐν καιρῷ καὶ τόπῳ τὰς περὶ ἀποζημιώσεως αἰτήσεις των, ὥστε νὰ ἐξετάσῃ ἡ κυβέρνησις ἂν ἦναι δεκταὶ ἢ ὄχι.

Ἡ κυβέρνησις ἔστειλεν εἰς τὴν Εὔβοιαν μίαν συνεπιτροπὴν, τῆς ὁποίας τὰς ὁδηγίας θέλει σᾶς διακοινώσῃ ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν γραμματεὺς, καὶ θέλετε πληροφορηθῆ ὅτι ἔπραξα πᾶν τὸ ἐπ' ἐμοὶ πρὸς σκέπην τῶν νομίμων συμφερόντων τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν Εὐβοέων.

Καὶ ἐγὼ ἤλπιζα ὡς ὑμεῖς, κύριοι, ὅτι ἐπικαλουμένη ἡ κυβέρνη-

σις τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν ἔμφρονα πρόνοησιν τῶν Ἑλλήνων, ἤθελε δυνηθῆ νὰ διαπράξῃ δάνειον, καὶ ἐκ τούτου νὰ κατορθώσῃ ὀλιγόν τινα συμβιβασμὸν πωλήσεως μετὰ τῶν Τούρκων κτηματιῶν, καὶ νὰ ἐπιταχύνῃ τὴν κένωσιν τῶν φρουρίων καὶ τῆς νήσου Εὐβοίας. Ἀλλ' αἱ μερικαὶ αἰτήσεις μου καὶ ἀπόπειραι τῆς διαθέσεώς τινων κεφαλαιούχων, δέν μοι προσφέρουσι πολλὴν εὐψυχίαν, καὶ ἀμφιβάλλω ἂν ἡ κυβέρνησις, κηρύττουσα καὶ συμφορωτάτας συμφωνίας δανείου, δυνηθῇ νὰ εὕρῃ μετόχους διὰ μεγάλας ποσότητας. Ἀναγκάζομαι λοιπὸν νὰ προσφύγω εἰς τοὺς ξένους, καίτοι πολλῆς οὔσης καὶ δεινῆς τῆς ἀβεβαιότητος, καὶ πολλῶν ἐπιβλαβῶν χρονισμῶν ἀναγκαίως παρεπομένων ἐκ τοῦ τοιούτου δρόμου εἰς τὰς ἐνεστώσας περιστάσεις.

Τῇ Γερουσίᾳ.

Ναυπλίῳ, 24 αὐγούστου 1830.

Συναπτόμενον λαμβάνετε, κύριοι, τό,τε διάταγμα δι' οὗ συνιστῶμεν πολιτειογραφικὴν ἐπιτροπὴν, καὶ τοὺς διδομένους εἰς αὐτὴν χρηματισμούς(*). Οἱ πίνακες δὲ τοὺς ὁποίους αὐτὴ ἐτάχθη νὰ συν-

---

(*) Χρηματισμοὶ πρὸς τὴν πολιτειογραφικὴν ἐπιτροπήν.

Ναυπλίῳ, 24 αὐγούστου 1830.

Ἀφ' ἧς στιγμῆς τὴν πρώτην διεγράψαμεν ὑποτύπωσιν τῆς ἐσωτερικῆς διακοσμήσεως τῆς ἐπικρατείας, ἐπεβάλομεν εἴς τε τοὺς ἐκτάκτους ἐπιτρόπους καὶ εἰς τοὺς προσωρινοὺς Διοικητὰς νὰ συλλέξωσιν ἕκαστος εἰς τὰς ἐπαρχίας των πάσας τὰς δυνατὰς πολιτειογραφικὰς διαλήψεις. Τούτων αἱ πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἐκθέσεις θέλουσι κοινωθῇ εἰς ὑμᾶς, καὶ ἐξ αὐτῶν θέλετε λάβῃ πρώτην τινὰ τοῦ πράγματος θεωρίαν.

Τὰ τέλη δὲ τοῦ παρελθόντος ἔτους διωρίσαμεν εἰς ἕκαστον διοικητικὸν τμῆμα καὶ ἐπιτροπὰς ἵνα πορισθῶσι σαφεστέρας καὶ πληρεστέρας εἰδήσεις περί τε τοῦ πλήθους τῶν κατοίκων καὶ περὶ τῶν κτημάτων, ἰδιωτικῶν τε καὶ ἐθνικῶν. Καὶ τήν τε ἐγκύκλιον

τάξῃ, θέλουσι μᾶς χρησιμεύσῃ ἵνα βάλωμεν εἰς πρᾶξιν τὸν β'. παράγραφον τοῦ ζ'. ἄρθρου τοῦ τρίτου τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως ψηφίσματος.

Ἤδη δὲ ἐρχόμεθα νὰ σᾶς μεταδώσωμεν τὸ σχέδιον ἡμῶν πρὸς ἐπίτευξιν προχειροτέραν τοῦ σκοποῦ ὃν σᾶς ὑπεδείξαμεν διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. . . . . διαγγέλματος, καὶ πλήρωσιν τοῦ πόθου ὃν μᾶς ἐκφράζουσιν ὅλοι ἁπλῶς οἱ πολῖται.

Πρόκειται δηλαδὴ νὰ πορίσωμεν ἰδιοκτησίαν γῆς εἰς τοὺς κατοίκους τῶν διαφόρων κοινοτήτων τῆς ἐπικρατείας ὅσοι δὲν ἔχουσι, καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας, νὰ παρέξωμεν καὶ τὴν πρόσκτησιν ἄλλης, ἂν θέλωσι.

καθ' ἣν εἰργάσθησαν αἱ ἐπιτροπαὶ καὶ τοὺς πίνακας τοὺς κατασκευασθέντας ὑπ' αὐτῶν θέλει σᾶς δώσῃ ἐπίσης ὁ Γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας.

Ἐκ τούτων πάντων σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ συντάξετε πρῶτον τὸν πολιτειογραφικὸν πίνακα ἑκάστης ἐπαρχίας, τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πρὸς τὸ παρόν.

Θέλουσι δὲ περιέχει μετὰ πλείστης ἀκριβείας οἱ πίνακες,

ά. Τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων.

β'. Τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐχόντων κτήματα.

γ'. Τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐργαζομένων ἐθνικὰς γαίας καὶ μὴ ἐχόντων ἰδίας.

Τούτου μάλιστα τοῦ μέρους ἔχοντες κατεπείγουσαν χρείαν, ἀπαιτοῦμεν νὰ τὸ διαλύσετε ταχέως.

Ἐπιτετραμμένους δὲ καὶ τὴν ἐπέκεινα περὶ τῶν τοιούτων ἔρευναν καὶ φιλοπονίαν, σᾶς προσκαλοῦμεν νὰ μᾶς ἀπευθύνετε ὅλας ὑμῶν τὰς παρατηρήσεις ἐπί τε τῶν ἱστορημάτων τῶν διακοινουμένων ἤδη εἰς ὑμᾶς καὶ ἐφ' ὅσων ἄλλων κρίνετε ἀναγκαῖον νὰ πορισθῆτε.

Ὁ μὲν σκοπὸς τοῦ ἔργου ὑμῶν εἶναι νὰ δώσετε ἐν καιρῷ εἰς τὴν κυβέρνησιν τὴν πλήρη πολιτειογραφίαν τῆς Ἑλλάδος. Πρέπει ὅμως αἱ σπουδαὶ ὑμῶν νὰ κατευθύνωνται οὕτως, ὥστε καὶ ἐν τῷ μεταξὺ νὰ λαμβάνῃ παρ' αὐτῶν ἡ κυβέρνησις, χρείας δοθείσης, τὸ χρήσιμον.

Τούτου χάριν, ἀφ' οὗ διέλθετε τὰ εἰς ὑμᾶς μεταδιδόμενα γνωρίσματα, θέλετε μᾶς προβάλῃ τὴν μέθοδον καθ' ἣν φρονεῖτε νὰ ἐκπληρώσετε κάλλιον τὴν προαίρεσιν τῆς κυβερνήσεως.

Ἡ ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας ἐπιτροπὴ θέλει σᾶς δώσῃ τὰ βιβλία καὶ ὅσα ἀναγκαῖα εἰς τὴν ἀσχολίαν σας. Θέλετε δὲ συνέρχεσθαι εἰς ἓν τῶν δωματίων τῆς Γερουσίας, παραγγελθέντων καὶ τῶν γραμματέων τῶν δύω τμημάτων νὰ σᾶς βοηθῶσι. Καὶ ὁ μηνιαῖος μισθὸς ὑμῶν ἔσται . . . . φοίνικες, ἀπ' ἀρχῆς τοῦ σεπτεμβρίου λογιζόμενος.

Κατὰ τοὺς πίνακας λοιπὸν τοὺς ὁποίους διωρίσθη νὰ συνθέσῃ ἡ πολιτειογραφικὴ ἐπιτροπὴ, οἱ Διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν, συμβοηθούμενοι παρὰ τῶν ἐπιτοπίων ἐπιτροπῶν, τῶν δημογεροντιῶν, καὶ δύω προκρίτων ἢ ἐπιτρόπων τῶν κοινοτήτων, θέλουσι προσδιορίσῃ,

ά. Τὸν ἀριθμὸν τῶν οἰκογενειῶν ἢ τῶν ἀτόμων τῶν στερουμένων ἰδιοκτησίας.

β'. Τὴν γῆν ὅση θέλει τοὺς δοθῇ περὶ τὴν κοινότητα, λογιζομένου τοῦ κλήρου ἑκάστης οἰκογενείας ἢ ἑκάστου ἀτόμου κατὰ τὴν ποιότητα τῆς γῆς. Ὁ κανονισμὸς δὲ θέλει στήσῃ τὸ μέγιστον καὶ τὸ ἐλάχιστον μέτρον ἑκάστου κλήρου.

γ'. Τὴν διαίρεσιν τῶν εἰς τὴν κοινότητα ἀποκληρωθησομένων γαιῶν, καὶ τὴν διανομὴν αὐτῶν διὰ λαχνοῦ.

δ'. Τὴν ἐκτίμητιν ἑκάστου κλήρου ὑπὸ πραγματογνωμόνων διωρισμένων παρά τε τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς κοινότητος.

έ. Τέλος τὸ διάταγμα θέλει ὁρίσῃ τὰς προθεσμίας καθ' ἃς ἕκαστος πολίτης ἢ ἑκάστη οἰκογένεια κληροῦχος θέλει πληρώσῃ τὴν τιμὴν τοῦ ἰδίου κλήρου εἰς τὸ ταμεῖον. Καλὸν δὲ κρίνομεν ἡ προθεσμία νὰ σταθῇ που μεταξὺ τῶν δέκα καὶ δεκαπέντε ἐτῶν.

Τὸ διάταγμα θέλει ὁροθετήσῃ καὶ τὸν τρόπον τῆς πληρωμῆς. Καὶ δὴ κατὰ τὸ ἐνεστὼς σύστημα τῆς φορολογίας, ἕκαστος δασμοφόρος θέλει πληρόνει ἁπλοῦν δέκατον ἀντὶ τοῦ ἐπιβάλλοντος μέρους τῆς κυβερνήσεως τὸ ὁποῖον ἐπλήρονε πρότερον κατ' ἔτος εἰς τὸ ταμεῖον, καὶ τὸ δέκατον τοῦτο, ἔσται ὑφαιρούμενον ἀπὸ τὸ χρέος ὅπερ ὁ δασμοφόρος ἐχρεώθη διὰ τὸν δοθέντα εἰς αὐτὸν κλῆρον τῆς γῆς. Ἂν δὲ μετεβάλλετο τὸ σύστημα τῆς φορολογίας, καὶ ὁ φόρος ἐῤῥίπτετο ὄχι εἰς τὰ προϊόντα, ἀλλ' εἰς τὴν γῆν, τότε ἡ προδηλωθεῖσα ὑφαίρεσις ἐγίνετο καὶ ἁπλουστέρα καὶ εὐκολωτέρα.

Τὸ διάταγμα θέλει ὁρίσῃ πρὸς τούτοις ὅτι, ἀφ' οὗ αἱ κοινότητες προικοδοτηθῶσιν, ἐλεύθερον ἔσται εἰς πάντα πολίτην ν' ἀγοράζῃ γαίας ἀπὸ τὰς εἰσέτι μενούσας τοῦ δημοσίου. Ὅθεν καὶ αἱ γαῖαι αὗται θέλουσι καταμετρηθῆ, καὶ εἰς κλήρους διαιρεθῆ, καὶ ἐκτιμηθῆ. Ἔσται δὲ ἡ ἔκτασις ἑκάστου κλήρου, κατὰ τὴν ποιότητα καὶ τὸ

σχῆμα τῶν τόπων, ἀπὸ 500 ἕως 1000 στρεμμάτων. Καὶ πωληθήσονται οἱ κλῆροι εἰς τοὺς πλειστηριάσοντας, καὶ ἡ τιμὴ πληρωθήσεται καθ' ὡρισμένας προθεσμίας.

Οἱ κτήτορες τῶν γαιῶν τῶν τε κοινοτήτων καὶ τῶν μετέπειτα πωληθησομένων, ὡς εἴρηται, θέλουσι λαμβάνει παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐνδεικτικὸν τῆς ἰδιοκτησίας, καὶ λαμβάνοντες, θέλουσι πληρόνει μικρόν τι ἀνταπόδομα κατὰ στρέμμα.

Ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τούτων τῶν ἀνταποδομάτων θέλουσιν ἀντιμισθωθῆ οἱ δημογέροντες, οἱ πάρεδροι αὐτῶν, οἱ πραγματογνώμονες, ἔτι δὲ καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ συντάξαντες τὰ πρακτικά, τὰς καταγραφάς, καὶ ὅλα τὰ ἔγγραφα τῆς τοιαύτης ἐξεργασίας.

Σᾶς προσκαλῶ, κύριοι, νὰ λάβετε ὑπ' ὄψιν τὰς πρώτας ταύτας ἰδέας, καὶ νὰ μοὶ κοινώσετε τὴν γνώμην σας, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιχειρήσετε τὴν σύνταξιν τοῦ προκειμένου διατάγματος. Περὶ τούτου θέλει φροντίσῃ ἡ κυβέρνησις ἀφ' οὗ ἀκούσῃ τὸ φρόνημά σας, καὶ τελέως σχεδιασθὲν, θέλει σᾶς τὸ διακοινώσῃ.

Τοῦ διατάγματος τούτου τὸ μὲν πρῶτον μέρος δὲν ἔχει χρείαν ἐπικυρώσεως ἐθνικῆς, ὡς ἐνεργοῦν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ β'. παραγράφου τοῦ ζ'. ἄρθρου τοῦ τρίτου ψηφίσματος τῆς Ἀργείας συνελεύσεως. Ἀλλὰ τὸ δεύτερον μέρος, μὴ ὂν ἀδιάφορον, μηδὲ πάρεργον, πάντως χρήζει τῆς ἐθνικῆς προεπικυρώσεως πρὸς ἐκτέλεσιν. Φρονοῦμεν ὅμως ὅτι τὸ διάταγμα, συνταχθὲν τῇ ψήφῳ καὶ τῇ δοκιμασίᾳ ὑμῶν, καὶ διὰ τῶν Διοικητῶν προτεθὲν εἰς γνῶσιν καὶ κρίσιν τῶν ἐπαρχιῶν, βεβαίως θέλει ἐπικυρωθῆ παρὰ τῆς ὁμοφώνου εὐδοκίας ὅλων τῶν πολιτῶν, καὶ τότε θέλει ἔχει πλήρη νόμου ἰσχύν.

Ὑπακούεται δὲ, κύριοι, ὅτι οὐδόλως θέλομεν νὰ ἐγγίσωμεν τὴν ὑποθήκην εἰς ἣν ὑπόκεινται τὰ ἐθνικὰ κτήματα διὰ τὰ ἀρχαῖα δάνεια· καὶ τοῦτο θέλει διασαφηθῆ πρεπόντως ἐν τῷ διατάγματι.

Περιμένω τὰς παρατηρήσεις σας, τὰς ὁποίας ἅμα λαβὼν θέλω σᾶς στείλῃ τὸ σχέδιον τοῦ διατάγματος.

Τῷ γερουσιαστῇ Κ. Μεταξᾷ, ἀπεσταλμένῳ εἰς Σπάρτην.

Ναυπλίῳ, 26 αὐγούστου 1830.

Ἐξ ὅλων τῶν πληροφοριῶν τὰς ὁποίας ἔλαβον περὶ τῆς καταστάσεως τῆς οἰκογενείας τοῦ Κυριακούλη, ἀδελφοῦ τοῦ Πέτρου Μαυρομιχάλη, παρακινοῦμαι νὰ σᾶς γράψω ἵνα, ἐρευνήσαντες καὶ ὑμεῖς ἐπιτοπίως, μοὶ προβάλετε ποίαν βοήθειαν δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ δώσῃ εἰς τὴν χήραν καὶ εἰς τὰ ὀρφανὰ τοῦ μακαρίτου.

Ἐὰν ἄλλα μέλη τῆς αὐτῆς γενεᾶς ἔσφαλον πρὸς τὴν κυβέρνησιν, δὲν εἶναι ὅμως δίκαιον νὰ πάσχῃ ἐκ τούτου καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ Μαυρομιχάλη τοῦ πεσόντος ὑπὲρ πατρίδος.

Σᾶς παραγγέλλω λοιπὸν νὰ ἐπιμεληθῆτε ἰδιαιτέρως περὶ ταύτης τῆς περιθάλψεως, ἐξηγοῦντες ἅμα τὴν διάνοιαν τῆς κυβερνήσεως εἰς τοὺς περὶ ὑμᾶς Σπαρτιάτας.

Τῷ Κ. Βάρωνι Δεσαιμβενσὰν εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 8 σεπτεμβρίου 1830.

Ὁμοχρόνως ἔλαβον τὰ ἔντιμα γράμματά σας τῆς τε 24 ἰουλίου καὶ τῆς 14 αὐγούστου, ἐκδόσεων περιλαμβανουσῶν ὅλον αἰῶνα, ἂν πρέπῃ ὁ καιρὸς νὰ μετρῆται κατὰ τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀξιολογότητα τῶν συμβαινόντων.

Πεφύκασι δὲ αἱ ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων ἀγγελλόμεναι καὶ ἐν τῷ ὑμετέρῳ γράμματι τῆς 14 αὐγούστου συντόμως ἀνακεφαλαιούμεναι μεταβολαὶ οἷαι νὰ δώσωσιν ἀναγκαίως μεγάλην τινὰ ῥοπὴν εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἐλπιστέον ὅτι τὰ ἐμβριθέστερα προβλήματα περὶ τῶν ὁποίων μοι ἀναφέρετε ἐν τῷ γράμματί σας τῆς 24 ἰουλίου, θέ-

λουσιν ἀνυπερθέτως λυθῆ παρὰ τῆς τριπλῆς συμμαχίας, λαμβανούσης γενναίως εἰς νοῦν νὰ στηρίξῃ ἐπὶ πλατυτέρας βάσεως τὴν νεόφυτον ἐπικράτειαν, πρὸς δὲ, ὅτι καὶ ἡ Ἑλλὰς συντελέσει εἰς τὴν περιφανῆ ταύτην ἔκβασιν, σωφρόνως μηχανωμένη τὰ πρὸς τὴν ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν αὐτῆς ἐπανόρθωσιν.

Περὶ τοῦ μέρους τούτου τοῦ δυσχεροῦς ἔργου τὸ ὁποῖον νὰ διαπράξω ἐπαγωνίζομαι, καὶ πρότερον ἤδη σᾶς ἐκοίνωσα τὰς παρατηρήσεις μου. ἀλλὰ καὶ σήμερον ζητῶ συγχώρησιν νὰ σᾶς τὰς ἀναμνήσω, ὃν ἐνδεχόμενον νὰ δυνηθῆτε νὰ κάμετε καλήν τινα χρῆσιν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ πιστεύω μάλιστα, ἐπειδὴ τῶν συμπατριωτῶν σας τινὲς, περιελθόντες, καθὼς καὶ ὑμεῖς, τὸν ἐνταῦθα τόπον, διϊσχυρίζονται νὰ τὸν θεωρῶσιν ὄχι ὁποῖον τεσσάρων αἰώνων δουλεία καὶ ὀκτὼ ἐτῶν ἀναρχία ἠθικῶς τε καὶ ὑλικῶς τὸν κατέστησαν, ἀλλ' ὁποῖον τὸν θέλουσιν, ἐκ προαιρέσεως ἐπαινετῆς ἄλλως τε, οἱ δημοκρατικὰ φρονοῦντες.

Οὗτοι λυποῦνται βλέποντες ὅτι ἡ ἐνεστῶσα κυβέρνησις δὲν δίδει εὐθὺς σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα θεσμοὺς συνταγματικοὺς, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ψέγουσιν. Ἐγὼ δὲ, μὴ φροντίζων, πορεύομαι τὴν πορείαν μου, διότι, ὅσον σπουδάζω γνησίως τὴν καθημερινὴν πεῖραν, τόσον καταμανθάνω καὶ καταπείθομαι ὅτι, ἂν ἄλλως ἐβάδιζον, ἤθελα προδώσῃ τὴν εἰς ἐμὲ πίστιν τούτου τοῦ ἔθνους καὶ ἀθετήσῃ τὰ χρέη μου.

Κατὰ τὴν γνώμην μου ἄλλο δὲν πρόκειται πρὸς τὸ παρὸν καὶ ἐπί τινα ἔτη ἀκόμη εἰμὴ νὰ προπαρασκευασθῶσι τὰ στοιχεῖα τῆς καλῆς, κοινωνικῆς τε καὶ πολιτικῆς, διακοσμήσεως, διὰ τῆς μαθήσεως, τῆς ἐργασίας, καὶ τοῦ καιροῦ. Ἐντεῦθεν καὶ καταγίνομαι μετ' ἐπιμονῆς μάλιστα εἰς τὰ τρία ταῦτα· νὰ συστήσω εἰς πᾶσαν κοινότητα ἓν ἢ περισσότερα ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα· νὰ βάλω θεμέλια τυπικῶν σχολείων καὶ σχολείων τεχνῶν καὶ ἐργοχείρων· νὰ δώσω τέλος εἰς τὸ πλῆθος, συνιστάμενον ὅλον σχεδὸν ἐκ πενήτων καὶ ἀκτημόνων, κάρπωσιν ἰδιοκτησίας διὰ κλήρων γῆς παραχωρουμένων εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν γεωργῶν μὲ συνθήκας ἐπιεικεῖς.

Ταῦτα, καί τοι φαινόμενα τὸ πρῶτον δυσκατόρθωτα καὶ σχεδὸν

ἀδύνατα, κατωρθώθησαν ὅμως κατὰ μέγα μέρος. Οὐδ' ὑπάρχει πλέον κοινότης χωρὶς σχολεῖον, καὶ τὰ ἐν Αἰγίνῃ σχολεῖα προχωροῦσιν ἀξιολόγως.

Ἐσύναξα ὕλην καὶ κτηματογραφίας, εἰς τὴν ὁποίαν καταγίνεται ἤδη μία ἐπιτροπὴ, καὶ ἐλπίζω ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ἡ κυβέρνησις θέλει δυνηθῇ νὰ δώσῃ εἰς ὅλους τοὺς ἀκτήμονας τῶν ἐπαρχιῶν κατοίκους, μερικὰ στρέμματα γῆς.

Τούτου γενομένου, οἱ ἄνθρωποι θέλουσιν ἀπαλλαχθῆ ἀπὸ τὴν ὄντως δουλείαν τὴν καταπιέζουσαν αὐτοὺς, καὶ ἐλεύθεροι κατασταθέντες, θέλουσιν ἀπολαύσῃ τὸ δικαίωμα τῆς ψηφοφορίας, καὶ συστήσῃ κοινότητας, ὄχι ὡς πρότερον τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ ἰσχυροτέρου, ἀλλὰ τῇ δυνάμει τῶν νόμων. Τότε καὶ σύστημα δημοτικὸν εὐκόλως θέλει διοργανωθῆ, καὶ ἐξ αὐτοῦ κατ' ἀναγκαιοτάτην ἀκολουθίαν θέλει προκύψῃ καὶ ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπία.

Ἂν ὅμως εἰσαχθῆ σύνταγμα πρὶν ταῦτα ἐκτελεσθῶσιν, εἰς ἀτομικὰ μόνον συμφέροντα θέλει χρησιμεύσῃ, καὶ τὸ κράτος τοῦ ἰσχυροτέρου θέλει στηρίξῃ εἰς τὴν ἀμαθίαν καὶ ἀποκτήνωσιν τοῦ πλήθους. Κατασταθέντος δὲ τοῦ κράτους τούτου, ἀναγκαίως ἕπεται νὰ ἀκολουθήσῃ δυοῖν θάτερον, ἢ ἡ καταστροφὴ αὐτοῦ ἐξ ἐπαναστάσεως, ἢ ἡ στερέωσις τυραννίας σχετλιωτάτης, τῶν ὁποίων οὐδετέρου θέλω νὰ γείνω συναίτιος.

Τοιαύτη εἶναι ἡ ὁμολογία καὶ πίστις μου περὶ τοῦ μεγάλου τούτου κεφαλαίου τῶν τιμιωτάτων τῆς Ἑλλάδος συμφερόντων, καὶ ἀπὸ τοιαύτης διανοίας συνετάχθη καὶ τὸ δεύτερον ψήφισμα τῆς Ἀργείας συνελεύσεως. Τὰ αὐτὰ ἐξέφρατα διὰ τῶν μερικωτέρων γραμμάτων μου καὶ πρὸς τὸν Ὑψηλότατον Πρίγγιπα τοῦ Κοβούργου, τὰ αὐτὰ θέλω εἰπεῖ καὶ πρὸς τὸν ἐκλεχθησόμενον ἡγεμόνα· καὶ ἄν με τιμήσῃ προσέχων, θέλω τῷ ἀναπτύξῃ τοὺς λόγους οἵτινες δικαιοῦσι τὴν γνώμην μου, καὶ αὐτὸς θέλει τὴν κρίνῃ ἐλθὼν ἐνταῦθα.

Περισσότερα δὲν σᾶς λέγω, κύριε Βάρων, ἀλλὰ παύω παρακαλῶν ὑμᾶς νὰ διατηρῆτε τὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν, καὶ τεκμήριον αὐτῆς νὰ μοὶ δίδετε γράφων συχνάκις. Τὰ δὲ γράμματά σας θέλει μοι στέλ-

λει ὁ Κ. Εὐνάρδος ἐν ὅσῳ μένει ἐν Παρισίοις, ἀπόντος δ' αὐτοῦ, ὁ Πρίγγιψ Κ. Σοῦτσος.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς τὰ τῶν Πυρηναίων λουτρά.

Ναυπλίῳ, 8 σεπτεμβρίου 1830.

Ἀποκρίνομαι, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, πρὸς τὰ γράμματά σου τῆς 11 αὐγούστου. Τὰ ἐν Παρισίοις συμβάντα εἰς τὰ τέλη τοῦ ἰουλίου ἔμαθον πρῶτον ἐκ τῶν ἐφημερίδων καὶ ὕστερον ἐκ τῶν γραμμάτων τοῦ πρίγγιπος Σούτσου, ὄντα, καθὼς λέγεις, τοιαῦτα, ὥστε νὰ ἐμπληρώσωσιν αἰῶνα ὅλον.

Χαίρω λίαν, μανθάνων ὅτι ἡ ὑγεία τῆς δεσποίνης Εὐνάρδου ἀποκατέστη, καὶ ὅτι ἀπεφάσισας νὰ ἐπιστρέψῃς ταχέως εἰς Παρισίους, καὶ νὰ ἐνδιατρίψῃς ἐκεῖ, παρατείνων τὰς γενναίας περὶ τῆς Ἑλλάδος ἐπιμελείας σου. Καὶ εἶναι ἡ στιγμὴ καίριος διὰ τὰ τιμιώτατα αὐτῆς συμφέροντα· καὶ σὺ μόνος μονώτατος δύνασαι νὰ τὰ ἐξασφαλίσῃς καὶ βάλῃς ὑπὸ τὴν προσήκουσαν προστασίαν. Εὔελπις δ' εἶμαι ὅτι καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ἡ τριπλῆ συμμαχία θέλει σκεπάσῃ καὶ ἐκβραβεύσῃ τελέως αὐτά.

Τολμῶ δὲ νὰ τὰ συστήσω καὶ κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Γάλλων, γράφων πρὸς τὴν Μεγαλειότητά του, καὶ παραγγέλλω τὸν Πρίγγιπα Σοῦτσον νὰ ἐγχειρίσῃ τὸ γράμμα μου, τοῦ ὁποίου τὸ ἴσον οὗτος θέλει σε δείξῃ(*).

Ἄλλο δὲν μένει παρὰ ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἡ διάπραξις τοῦ δανείου. Ὁ Πρίγγιψ Σοῦτσος θέλει σε κοινώσῃ ὅσα τῷ ἔγραψα ἐν ᾧ ἔλειπες, ἔτι δὲ καὶ τὴν πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον ἀπόκρισίν μου μετὰ τῶν προσαρτωμένων ἐγγράφων, καὶ θέλεις εὐχαριστηθῇ.

(*) Τὸ γράμμα τοῦτο δὲν εὑρέθη εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ Κυβερνήτου.

Γνωρίζων τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, καταλαμβάνεις πόσον ἀγωνιῶ νὰ μάθω ὅτι τὸ δάνειον ἐτελείωσε. Μὲ τὸ 1,000,000 φράγκων τὸ ὁποῖον ἔλαβον, φυλάττων αὐστηροτάτην οἰκονομίαν, δύναμαι ν' ἀπαντήσω τὰ χρειωδέστατα ἔξοδα ἕως τέλους ὀκτωβρίου. Ἂν δὲ καὶ ἡ Ἀγγλία μᾶς στείλῃ τὰς 500,000 φράγκων τὰς ὁποίας σοι ὑπεσχέθη, τότε δύναμαι νὰ καταντήσω καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Μὲ ταῦτα ὅμως δὲν δύναται ἡ κυβέρνησις καὶ νὰ εὐκολύνῃ, ὡς ἐπιθυμεῖ καὶ ὀφείλει, τὴν κένωσιν τῆς Ἀττικῆς καὶ Εὐβοίας.

Οἱ ἐπίτροποι οἱ Τοῦρκοι οἱ διορισθέντες νὰ ἐπιστατήσωσιν εἰς τοῦτο, ἐλθόντες ἐνταῦθα, πολλὰς συνομιλίας μετ' ἐμοῦ ἔλαβον, ἐξ ὧν συνάγω ὅτι ἂν εἶχα 300,000 ταλλήρων, ἡ κένωσις ἤθελεν εἶσθαι τώρα καὶ τελειωμένη, κατὰ τὸν ἑξῆς δηλαδὴ τρόπον. Ἤθελα κλείσῃ συμφωνίαν μετὰ τῶν Τούρκων καθ' ἣν ἡ κυβέρνησις ἤθελεν ἀγοράσῃ σωματωδῶς καὶ ἀθρόως ὅλας τὰς ἰδιοκτησίας των, προεκτιμηθείσας κοινῇ βουλῇ καὶ γνώμῃ, ἠθέλαμεν δὲ πληρώσῃ εἰς μακρὰς προθεσμίας, δίδοντες μόνον ἀμέσως ἕως 300,000 ταλλήρων. Μὲ ταῦτα οἱ Ὀθωμανοὶ ἀρχηγοὶ δὲν ἤθελαν πλέον ἔχει πρόφασιν ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἐξοφλήσωσι τοὺς καθυστεροῦντας μισθοὺς τῶν στρατιωτῶν των, καὶ πᾶν ἐμπόδιον ἐξέλειπε πρὸς τὴν κένωσιν. Ἀλλὰ λειπούσης τῆς προκαταβολῆς τῶν 300,000 ταλλήρων, τὰ πράγματα μένουσιν οὕτω, διότι οἱ χρηματοκάτοχοι Ἕλληνές τε καὶ ξένοι δὲν ἐμπιστεύονται ν' ἀγοράσωσιν ἐν ὅσῳ οἱ Τοῦρκοι κρατοῦσι τὸν τόπον. Καὶ τί θέλει ἀπογείνῃ ἐκ τούτου, ἀγνοῶ· ἐξεύρω μόνον καλῶς ὅτι ἡ Εὔβοια καὶ ἡ Ἀττικὴ εἶναι παραδεδομέναι σήμερον εἰς τὴν ἀναρχίαν καὶ τὴν φθοράν.

Ἐπιθυμῶν δ' ἐν τούτοις νὰ παρασκευάσω παντὶ σθένει εἰς τὴν κυβέρνησιν, εὔκολον τὴν τοῦ πρωτοκόλλου ἐκτέλεσιν, ἰδοὺ ὑποβάλλω εἰς τὴν σκέψιν σου, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τὰς ἑπομένας προτάσεις.

Ἐκτὸς τοῦ δανείου τὸ ὁποῖον κατὰ τὰς ἐν Λονδίνῳ συνθέσεις πρέπει νὰ γείνῃ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν συμμάχων Δυνάμεων, ἡ Ἑλ-

ληνική κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ κάμῃ καὶ ἄλλο, διωρισμένον ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ἐν Ἀττικῇ καὶ Εὐβοίᾳ Ὀθωμανικῶν κτημάτων, τὰ ὁποῖα δύνανται οἱ κύριοί των κατά τι ἄρθρον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου νὰ πωλήσωσι. Τὸ δάνειον δὲ τοῦτο τὸ δεύτερον ἤθελεν εἶσθαι 8 ἕως 10,000,000 φράγκων, τῶν ὁποίων τὸ τρίτον τοὐλάχιστον, πληρωτέον ἀμέσως.

Ὑποθήκη ἀντ' αὐτοῦ ἤθελαν δοθῆ παρὰ τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς δανειστὰς αὐταὶ αἱ προῤῥηθεῖσαι Ὀθωμανικαὶ ἰδιοκτησίαι, ἔτι δὲ καὶ τὰ κτήματα τῶν Τζαμίων καὶ ἄλλων θρησκευτικῶν μωαμεθανικῶν ἱδρυμάτων, εὑρισκομένων κατὰ τὰς δύω ἐκείνας ἐπαρχίας.

Τὴν ἀξίαν τῶν τελευταίων τούτων κτημάτων ἀγνοῶ· πρέπει ὅμως νὰ ἦναι μεγάλη. Τὰ δὲ πρῶτα δύνανται ὡς ἔγγιστα νὰ ἐκτιμηθῶσιν εἰς 5,000,000 φράγκων. Τέλος ἂν αἱ γαῖαι αἱ ἐν Ἀττικῇ καὶ Εὐβοίᾳ ἀποκτώμεναι παρὰ τῆς κυβερνήσεως δὲν ἦσαν ἀντάξιαι τοῦ δανείου εἰς ὑποθήκην, ἡ κυβέρνησις ἤθελε προσθέσῃ καὶ ἄλλας ἐθνικὰς γαίας ἐκ τῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος.

Ἡ πληρωμὴ δὲ τοῦ δανείου τούτου ἤθελε γείνῃ δι' ὁμολογιῶν ἐντόκων, ἐμφερουσῶν ὅτι οἱ δανεισταὶ ὑπόσχονται νὰ δεχθῶσιν ἀντὶ τοῦ κεφαλαίου ἰσαξίας γαίας, ὅταν ἡ κυβέρνησις δυνηθῇ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν πώλησιν τῶν ἐθνικῶν κτημάτων. Τότε ὅμως καὶ αὐτὴ θέλει δεχθῆ ἀντὶ μετρητῶν ὅσας ὁμολογίας οἱ δανεισταὶ ἤθελαν ἔχει διαπραγματευμένας. Ἀλλ' ἕως τότε ὁ τόκος (5 ἢ 6 τοῖς 100) θέλει τοῖς πληρόνεσθαι ἀκριβῶς· μάλιστα δὲ ἡ κυβέρνησις πρόθυμος εἶναι νὰ τοῖς προσδιορίσῃ καὶ ἰδιαίτερον πόρον πρὸς τοῦτο, δηλαδὴ μικρόν τι μέρος τῆς προσόδου τῶν κτημάτων αὐτῶν, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ, τὰ συνδιατιθέμενα μέρη, ἐν πάσῃ σχολῇ δύνανται νὰ στήσωσι συμφώνως τὴν τιμὴν τῶν γαιῶν τῶν δοθησομένων εἰς πληρωμὴν τοῦ δανείου, εἴτε δι' ἀμοιβαίας πραγματογνωμοσύνας, εἴτε λαμβάνοντα ὡς βάσιν τῆς ἐκτιμήσεως τὸ δεκαετὲς εἰσόδημα τῶν γαιῶν.

Ταῦτα πρὸς πάντα ἄλλον ἤθελαν εἶσθαι ἀτελέσταται ὑποδείξεις τοῦ σκοπουμένου, ἀλλ' εἰς σὲ, φίλτατε, τὸν καλῶς γνωρίζοντα τὰς τοιαύτας ἐπιχειρήσεις, ἀρκοῦσιν. Ἀνάλαβε λοιπὸν τὸν κόπον νὰ τὰ

ἀναπτύξῃς κάλλιον, νὰ τὰ ἐπιδιορθώσῃς, καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν μορφωθὲν σχέδιον νὰ προτείνῃς εἰς τοὺς κεφαλαιούχους τῆς Εὐρώπης. Μεθ' ὃ, ἂν ἴδῃς ὅτι συνδιατίθενται εὐκόλως ἐπὶ συμφωνίαις ἀμοιβαίως ὠφελίμοις, ἔχεις πᾶσαν ἐξουσίαν ν' ἀποφασίσῃς, στέλλων μοι τὴν συνθήκην ὅσον τάχιστα, ἵνα ἐπικυρωθῇ καὶ ὑπογραφῇ παρὰ τῆς κυβερνήσεως.

Τὴν ἀλήθειαν σοὶ λέγω, μεγάλην ἐλπίδα τρέφω ὅτι θέλεις κατορθώσῃ τὴν παραγγελίαν μου, διότι αὐτὴ συμφωνεῖ μὲ τὰς προτάσεις τὰς ὁποίας γαλλική τις ἑταιρία μοὶ ἔκαμε διὰ τοῦ πληρεξουσίου της Κ. Ποὰ δὲ Βάρ. Εἰς τοῦτον δὲ ἐπειδὴ ὁ Κ. Δελαβόρδης ἔδωκε τὰς ὁδηγίας ἐπὶ τῆς προτάσεως τῆς ἑταιρίας, αὐτὸς θέλει σε πληροφορήσῃ περὶ πάντων. Μὲ βεβαιοῖ δὲ ὁ Κ. Ποὰ δὲ Βὰρ ὅτι οἱ συμμέτοχοι τῆς ἑταιρίας σκοποῦσι νὰ συστήσωσι κεφάλαιον 12,000,000 φράγκων πρὸς ἀγορὰν καὶ ἐργασίαν γαιῶν ἐν Ἑλλάδι.

Ὅθεν ἐκ τῆς προτάσεώς μου ἤθελαν ἔχει τὰς αὐτὰς μὲν ὠφελείας, ἀσφάλειαν δὲ περισσοτέραν. Διότι βάλλοντες τὰ κεφάλαιά των εἰς τόκον ἀνώτερον τοῦ τόκου ὅλων τῶν δημοσίων ὁμολογιῶν τῆς Εὐρώπης, μετ' ὀλίγα ἔτη (εἰκάζω δὲ ὄχι ἐπέκεινα τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων) θέλουσιν εὑρεθῇ κύριοι γαιῶν ἐκτιμηθεισῶν εἰλικρινῶς καὶ δικαίως. Ἐξ ἐναντίας, ἂν ἡ ἑταιρία ἀγοράσῃ τώρα κτήματα Τουρκικὰ ἢ Ἑλληνικά, ὄχι μόνον κινδυνεύει νὰ γελασθῇ εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς ἐκ τῆς ἐνταῦθα δυσχερείας τῶν τοιούτων πράξεων, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐγείρῃ γενικὴν κατακραυγὴν κατ' αὐτῆς τε καὶ τῆς κυβερνήσεως, ἐγκαλουμένης παρὰ τῶν κατοίκων ὅτι δίδει ὁλοκλήρους ἐπαρχίας εἰς ἀλλογενεῖς κερδοσκόπους, ἐν ᾧ τὸ ἐλάχιστον τοῦ λαοῦ μέρος μόλις ἔχει τι κομμάτιον γῆς.

Τὸ λέγω καὶ πάλιν, ἂν δέν με δώσωσι 1,500.000 φράγκων, καὶ τοῦτο ὅσον τάχιστα, ἡ Εὔβοια καὶ ἡ Ἀττικὴ θέλουσι μένει εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων ἕως οὗ αἱ Δυνάμεις συναποφασίσωσι νὰ τοὺς ἐκβάλωσι διὰ τῆς βίας. Φοβοῦμαι δὲ μήπως ἕως τότε καὶ ὁ τόπος καὶ οἱ κάτοικοι πάθωσι βλάβας καὶ ἀφανισμὸν ἀδιόρθωτον.

Τῷ Κ. Πρίγγιπι Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 8 σεπτεμβρίου 1830.

Δι' ἔλλειψιν εὐκαιρίας δὲν ἀπεκρίθην, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, πρὸς τὰς ὑπ' ἀρ. 4 καὶ 5 ἐπιστολάς σας· καὶ τὸ παρὸν κατευθύνω εἰς Μοθώνην χωρὶς νὰ ἐξεύρω πότε θέλει σταλῆ εἰς Γαλλίαν.

Ἐνταῦθα σᾶς συνάπτω γράμμα πρὸς τὸν Μεγαλειότατον βασιλέα τῶν Γάλλων, τοῦ ὁποίου εὑρίσκετε τὸ ἴσον ἐν τῷ πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον γράμματί μου, ἀφινομένῳ ἡμισφραγίστῳ ἵνα αὐτὸ ἀναγνώσετε. Ἂν ὁ Κ. Εὐνάρδος ἀνεχώρησεν εἰς Ἑλβετίαν, θέλετε τοῦ τὸ στείλῃ, καὶ καθ' ὅσα αὐτὸς σᾶς ὑποδείξῃ, θέλετε ἐπιχειρήσῃ τὰς ὑποθέσεις περὶ ὧν λιπαρῶς τὸν παρακαλῶ.

Οὐδὲν ὁδήγημα ἔχω νὰ σᾶς δώσω πρὸς τὸ παρὸν περὶ τῶν κρειττόνων ἡμῶν πραγμάτων, περὶ ὧν εἰσέτι βουλεύονται αἱ συμμαχικαὶ Αὐλαί. Θέλω δὲ δυνηθῆ νὰ σᾶς δώσω, ὅταν οἱ παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει κύριοι Πρόσεδροι αὐτῶν λάβωσι προσταγὴν νὰ διακοινώσωσί τι πρὸς ἐμὲ παρὰ τῶν Αὐλῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς σας θέλετε γνωρίζει, ὅταν λάβετε τὸ παρόν, ἂν τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον διεγένετο βουλευόμενον περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς, καὶ ποῖον τὸ κεφάλαιον τῶν αὐτοῦ βουλευμάτων, ἐλπίζω ὅτι ταχέως θέλετέ μοι δηλώσῃ τὰ πάντα. Εἰ δὲ καὶ δὲν προεχώρησαν, περιφανέστατον ὑπηρέτημα θέλετε ὑπηρετήσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἐξαιτούμενοι τὴν ταχίστην διάπραξιν τῶν δύω τούτων ἐξ ὧν ἤρτηται πᾶσα ἡ ὕπαρξις αὐτῆς, λέγω δὲ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος, καὶ τὴν τελείωσιν τοῦ δανείου.

Ἐκ τοῦ πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον γράμματός μου βλέπετε εἰς ποίαν στάσιν εὑρισκόμεθα, μὴ ἔχοντες τὰ ἱκανὰ ἵνα εὐκολύνωμεν τὴν ἐκκένωσιν τῶν ἔτι εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων ὄντων μερῶν. Αὐτοὶ τὸ ἐνδόσιμον ἔχοντες ἀπὸ τοὺς ἐνδεικνυμένους πρὸς αὐτοὺς χαρισμούς, ἄλλο δὲν κάμνουσιν εἰ μὴ νὰ ἐπισωρεύωσι προφάσεις ἐπὶ προφάσεσιν ἵνα ἀναβάλλωσιν ἀορίστως τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὅσα ὑπεσχέθησαν.

πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους οἱ ἐπίτροποί των. Καὶ λοιπὸν αὐτοκύριοι μένουσιν ἔν τε Ἀττικῇ καὶ Εὐβοίᾳ· καὶ ὅταν ἀναγκασθῶσι νὰ ἐνδώσωσι τέλος εἰς περαντικὰς προσταγὰς, ἴσως δὲ καὶ εἰς τὴν βίαν, τότε ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἄλλο δὲν θέλει εὕρει εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας εἰ μὴ κακὰ καὶ ζημίας ἀπείρους καὶ μόχθους πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν.

Ἂν, ἐξ ἐναντίας, ἡ κυβέρνησις εἶχε μέρος τοῦ δανείου, εὐθὺς ἔπαυε τὰς ἀναβολὰς καὶ προελάμβανε τὰ ἐξ αὐτῶν κινδυνευόμενα, ἀγοράζουσα ἀθρόως καὶ εὔθηνὰ τὰς ἰδιοκτησίας τῶν Τούρκων, ἐξ οὗ οἱ ἀρχηγοὶ αὐτῶν ἐλάμβανον πόρους νὰ πληρώσωσί τοὺς μισθοὺς τῶν ἐν Ἀθήναις, Καρύστῳ, Εὐρίπῳ κτλ. Ἀλβανικῶν στρατευμάτων, καὶ πληρώσαντες, ν' ἀπολύσωσιν αὐτά.

Ἄλλως τε ὑποτιθεμένου ὅτι αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ δὲν θέλουσι δυνηθῆ καιρόν τινα ἀκόμη νὰ λύσωσι τὸ περὶ ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος δύσχρηστον ζήτημα, πῶς ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις θέλει προφθάσῃ ἐν τοσούτῳ τὰς ἀνάγκας τῆς διοικήσεως; Σᾶς προέγραψα ἤδη ὅτι τὰ μὲν χορηγήματα ἅπερ ἔλαβε παρὰ τῆς Γαλλίας καὶ Ῥωσσίας, ἀρκοῦσιν ὁμοῦ μὲ τὰ εἰσοδήματα τῶν ἐπαρχιῶν ἕως τὸν νοέμβριον μόνον. Μετὰ τοῦτον ὅμως πάλιν προβλέπω τὴν οἰκονομικὴν ἡμῶν στενοχωρίαν, καὶ μετ' αὐτῆς, κίνησιν τῆς τελείας ἡσυχίας ἣν ἔχει ἐπὶ τοῦ παρόντος ὁ τόπος.

Ταῦτα κατανοήσαντας, σᾶς συμβουλεύω νὰ ἀναλάβετε πᾶσαν ὑμῶν τὴν σπουδὴν καὶ δραστηριότητα ἐπὶ τὰς ἐφεξῆς φροντίδας.

α΄. Παρακαλέσατε τὸν πρεσβευτὴν τοῦ βρετανικοῦ ἄνακτος ὅπως ἡ ὑποσχεθεῖσα πρὸς ἡμᾶς βοήθεια τῶν 500,000 φράγκων μᾶς ἀποσταλῇ τάχιον.

β΄. Εἰς τὰς κοινολογίας σας μετὰ τοῦ λόρδου Στουάρδου καὶ τοῦ Κ. Κόμητος Ποτσοδιβόργου δείξατε τὸ κατεπεῖγον τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος, καὶ ἔτι μᾶλλον τῆς διαπράξεως τοῦ δανείου, ἢ κἂν τῆς ἀμέσου δόσεως μέρους τούτου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν· διότι ἄλλως τὰ περὶ τῆς ὁροθεσίας θέλουσι μείνῃ ἀνεκτέλεστα.

γ΄. Ἀλλὰ πεποιθότες ἐπὶ τῇ πρὸς ὑμᾶς χρηστῇ τοῦ βασιλέως εὐνοίᾳ, προχωρήσατε καὶ περαιτέρω, προσάγοντες εὐλαβῶς καὶ τῇ

αὐτοῦ Μεγαλειότητι τὰς αὐτὰς παραστάσεις. Καὶ ἐλπίζω, καθὼς τὸ λέγω καὶ ἐν τῷ πρὸς τὸν ἄνακτα γράμματί μου, ὅτι θέλει τὰς ἀποδεχθῆ εὐμενῶς, διότι καὶ ἄλλο τε πολλὰ εὐεργέτησε τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἤδη ἐπ' αἰσιωτάτοις οἰωνοῖς θέλει τὴν εὐεργετήσῃ. Ὅτι δὲ ἡ Ἑλλὰς μεγάλην ἔχει τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ πίστιν εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ ἄνακτος, μαρτύριον εἶναι καὶ ἡ προθυμοτάτη τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως φροντὶς εἰς τὸ προστάξαι ὅπως τὰ Ναυπλιακὰ φρούρια καθεορτάσωσι τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασιν τῆς Μεγαλειότητός του, ἀνταποκρινόμενα πρὸς τὰ ἐν τῷ λιμένι πυροβολοῦντα πολεμόκροτα Γαλλικὰ πλοῖα. Καὶ ὅμως ὁ Κ. Ῥουὰν οὐδέν μοι διεκοίνωσεν εἰσέτι ἀξιωματικῶς περὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ γενομένων μεταβολῶν.

Ἀναμνήσατέ με, παρακαλῶ, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, καὶ εἰς τὸν Κ. Κόμητα Μολέ. Πρὸ πολλοῦ ἔχων τὴν φιλίαν του, θερμῶς ἐπιθυμῶ νὰ λάβω ἐκ τῶν περιστάσεων τὸ ἐνδόσιμον νὰ τὴν ἀνακαινίσω καὶ θεραπεύσω, ὁπότε ἡ εἰδημοσύνη καὶ ἡ γενναία τοῦ Κ. Μολὲ προαίρεσις δύνανται αἰσίως νὰ συνεργήσωσιν εἰς τὰς περὶ τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας τῆς Ἑλλάδος κρίσεις τῶν ἀνάκτων.

Τῷ Κ. Πρίγγιπι Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 29 σεπτεμβρίου 1830.

Περὶ πολλοῦ ἔχω, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ν' ἀποκριθῶ ἄνευ ἀναβολῆς πρὸς τὴν ὑπ' ἀριθ. 6 ἐπιστολήν σας τῆς 17 αὐγούστου. Ἀλλ' ἐπειδή μοι ἦλθεν ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἐκπομπὴν τοῦ γράμματός μου τῆς 8 σεπτεμβρίου, δὲν ἔχω τι νὰ προσθέσω περὶ τῶν μεγάλων φροντισμάτων τὰ ὁποῖα προανέθεσα εἰς τὴν συνετὴν ὑμῶν σπουδὴν καὶ δραστηριότητα.

Ὑπερχαίρω μανθάνων ὅτι ὁ Κ. Εὐνάρδος καὶ ἡ δέσποινα αὐτοῦ ἐπέστρεψαν εἰς Παρισίους, καλῶς ἔχοντες ἀπὸ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων τῆς Βόννης.

Ηὕρατε ἐν τῷ γράμματί μου τῆς 8 σεπτεμβρίου ὅσα δεῖ ἵνα ἀναπαύσετε τὸν κύριον πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας περὶ τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος.

Φθάσας σᾶς ἔγραψα πρὸς τούτοις ὅτι οἰκονομικοὺς πόρους μόλις ἔχομεν ἕως τέλους νοεμβρίου, μεθ' ὃ, ἂν δὲν μᾶς ἔλθωσι νέαι βοήθειαι ἢ ἂν δὲν γείνῃ τὸ δάνειον, προβλέπω στενοχωρίας, καὶ κίνησιν τῆς ἐντελοῦς ἡσυχίας ἣν σήμερον ἔχει ὁ τόπος.

Ἡ ἡσυχία καὶ ἡ εὐταξία διετηρήθησαν μέχρι τοῦδε ἀτάραχοι καθ' ὅλα τὰ μέρη, καί τοι κακοπλόκοι τινὲς ἐκίνησαν πάντα λίθον ἵνα εἰς μὲν τὴν Σπάρτην ἀνάψωσι τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, εἰς δὲ τὸ ἐσωτερικὸν τὴν ληστείαν, καὶ πείσωσι τινὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου νὰ ἀρνηθῶσιν ἔνοπλοι τοὺς φόρους. Ἀλλ' ἡ ὀρθὴ κρίσις τοῦ λαοῦ θαυμασίως ἀντέκρουσεν ὅλας τὰς ἀπίστους εἰσηγήσεις καὶ τῶν πρωταγωνιστῶν τοῦ κακοῦ, καὶ τῶν δευτεραγωνιστῶν τῶν ἀποσταλέντων εἰς Σπάρτην καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου, οἵτινες, πταίσαντες πρῶτον εἰς τὸν τόπον καὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἐσώθησαν ἐλθόντες ἔπειτα ἐνταῦθα καὶ συγχώρησιν ζητήσαντες καὶ τὰς συσκευὰς ἀποκαλύψαντες εἰς τὰ δικαστήρια. Διέταξα δὲ νὰ γείνῃ ἡ περὶ τούτων κρίσις, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι παραδειγματισμοί τινες παιδείας θέλουσι φέρῃ καλὸν ἀποτέλεσμα.

Δὲν θέλω νὰ ὀνομάσω ἐδῶ τοὺς κακοπλόκους. Αὐτοὶ μόνοι ἐδείχθησαν εἰς τὰς προσφωνήσεις των πρὸς τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον. Ἀλλ' ὅμως δὲν πρέπει νὰ περιληφθῶσιν ὅλοι εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κατηγορίαν. Ὑπάρχουσι πρῶτον οἱ χειραγωγοὶ, Ἕλληνες ἑτερόχθονες ὀλίγοι, λαβόντες μέρος μὲν εἰς τὴν ἐπανάστασιν, ἀλλ' ἄνευ εὐδοκιμήσεως ἰδίας καὶ ὠφελείας κοινῆς. Τούτοις ἕπονται οἱ εὔζωνοι οἱ ἐκ τῆς τάξεως τῶν πρὶν ἀρχόντων, δυσαρεστούμενοι διότι ἐπὶ τῆς ἐνεστώσης τῶν πραγμάτων διαθέσεως δὲν κυριεύουσι καθὼς καὶ ἄλλοτε τὰς ἐπαρχίας ὅπου κεῖνται τὰ κτήματά των. Καὶ αὐτοὶ δὲ εἶναι εὐάριθμοι, καὶ ἤδη ζητοῦσι τὴν χάριν τῆς κυβερνήσεως. Οὐδ' ἔχουσιν οὐδέτεροι τούτων οὐδεμίαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν γνώμην τῶν ἀξιολογωτέρων τάξεων, τῶν ἀστῶν δηλαδὴ, καὶ τῶν γεωργῶν, καὶ

τοῦ στρατοῦ. Συναμφότεροι δὲ νεμόμενοι πρότερον τὸ κράτος, ὑπὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μετεξέπεσον, καὶ εἰς τὸν ὄχλον ἐγκατεβυθίσθησαν.

Ἡ κυβέρνησις πρὸς τὰς κακοτεχνίας αὐτῶν οὐδὲν πολίτευμα χαλεπὸν ἀντέταξεν, ἀλλὰ πάντοτε τοῖς ἐξήγγειλεν ὅτι γνωρίζει τὰς συσκευάς των, ὅτι ἐλεεῖ τὴν τύφλωσιν αὐτῶν, καὶ ὅτι δὲν τοὺς φοβεῖται, ὡς ἰσχύουσα ἐκ τῆς εἰς αὐτὴν πίστεως τοῦ ἔθνους.

Πρόνοιαν δὲ μόνην ἔκρινα δέον νὰ λάβω τὸ ἐγκαταστῆσαι ἐπὶ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἑβδομάδας τινὰ τῶν νέων Ῥουμελιωτικῶν ταγμάτων εἰς Πελοπόννησον, ἵνα δείξω εἰς μὲν τοὺς κακοῤῥάφους ὅτι ὁ στρατὸς πειθαρχεῖ εἰς τὴν κυβέρνησιν, εἰς δὲ τὰς ἐπαρχίας ὅσαι ἐφαίνοντο ἀδιάθετοι νὰ πληρώσωσι τοὺς φόρους, ὅτι ἡ κυβέρνησις ἔχει τρόπον νὰ τὰς ἐπαναγκάσῃ.

Καὶ τοῦτο ἤρκεσε· διότι καὶ οἱ φόροι πληρόνονται, καὶ οἱ λῃσταὶ συλληφθέντες μέλλουσι νὰ κριθῶσι, καὶ ἐκ τῆς διαγωγῆς τῶν Ῥουμελιωτικῶν ταγμάτων ἐλπίζω ὅτι μετ' ὀλίγον δύνανται νὰ μετακοσμηθῶσιν αὐτὰ βαθμηδὸν εἰς στράτευμα εὔτακτον.

Ἂν λοιπὸν οἱ κύριοι Πρόσεδροι ἀναφέρωσιν εἰς τὰς Αὐλάς των, ὡς οὐδὲ ἀμφιβάλλω, ὅσα βλέπουσι, τότε καὶ ὁ κύριος πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας θέλει μάθῃ σαφέστατα τὰ τρέξαντα καὶ τὰ νῦν διατρέχοντα ἐν Ἑλλάδι, καὶ θέλει ἄρα πεισθῇ ὅτι αἱ ταραχαὶ καὶ αἱ ἀνατροπαὶ ὑπῆρξαν μόνον εἰς τὰς ἄφρονας κεφαλὰς τῶν ἀξιούντων συστῆσαι ἀντιπολιτείαν κατὰ τῆς ἐνεστώσης προσωρινῆς κυβερνήσεως, οἵτινες, μὴ δυνηθέντες πληρῶσαι οὐδεμίαν αὐτῶν ἀλιτήριον ἐλπίδα, παρηγοροῦνται φορτόνοντες τὰς στήλας τῆς Σμυρναίας ἐφημερίδος μὲ τὰς συκοφαντικάς των διατριβάς.

Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, δύνασθε νὰ παραστήσετε εἰς τὸν λόρδον Στουάρτον ταύτην μου τὴν ἔκθεσιν, καὶ ἀπὸ ταύτης ὁρμώμενος νὰ παρακαλέσετε τὴν Ἐξοχότητά του νὰ πρεσβεύσῃ πρὸς τὴν αὐλήν του ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.

Περιττὸν κρίνω νὰ ἐπαναμνήσω ὅσα σᾶς παρήγγειλα διὰ τοῦ προηγουμένου μου γράμματος. Ἂς γεύσωσιν αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ νὰ

σπεύσωσι τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος, ἂς ταχύνωσι τὴν διάπραξιν τοῦ δανείου, καὶ τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Μεγαλειοτάτου Βρετανικοῦ Ἄνακτος ἂς μὴ ἀναβάλῃ τὴν ἀποστολὴν τῶν 500,000 φράγκων τὰ ὁποῖα μᾶς ὑπεσχέθη.

Σᾶς εὐχαριστῶ δι' ὅσα ἐνεργεῖτε κατὰ τὸ γράμμα σας τῆς 6. Τὰ δὲ ἐν τῷ παρόντι θέλετε γνωστοποιήσῃ καὶ εἰς τὸν Κ. κόμητα Μολὲ καὶ εἰς τὸν Κ. πρεσβευτὴν τῆς Ῥωσσίας.

Τῷ συνταγματάρχῃ Κ. Εἰδέκχῳ εἰς Μόναχον.

Ναυπλίῳ, 6 ὀκτωβρίου 1830.

Ἄπειρος καιρὸς εἶναι, ἀγαπητέ μου συνταγματάρχα, ἀφ' οὗ δὲν ἔλαβον γράμμα σας, οὔτε σᾶς ἔγραψα.

Οἱ νέοι σας ἀρχιτέκτονες ἀξιώτατα ἐφέρθησαν τῆς ὑμετέρας συστάσεως, καὶ ἔργον λαβόντες, ἐργάζονται ὠφελιμώτατα, καί με εὐφραίνουσιν· ὅπερ δὲν δύναμαι νὰ εἴπω καὶ περὶ ἄλλων πολλῶν ἐραστῶν τῆς Ἑλλάδος, οἵτινες δὲν μᾶς λείπουσι, καθὼς ἐξεύρετε· ἀλλὰ τί ποιητέον; Μὴ ἔχοντες ἄλλους, πρέπει νὰ τοὺς βαστῶμεν.

Τὰ δὲ λοιπὰ βαδίζουσιν ἐνδεχομένως, καί τοι μεγάλων καὶ ἀνυπερβλήτων οὐσῶν τῶν περὶ τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν δυσκολιῶν, προερχομένων, τὸ μὲν, ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν διατακτέων πραγμάτων, τὸ δὲ, καὶ μᾶλλον, ἐξ ἀήθων καὶ ὅλως ἀπροσδοκήτων συμβεβηκότων, διὰ τὰ ὁποῖα, τὸ πρότερον νομιζόμενον κεκριμένον, φαίνεται πάλιν σήμερον πρόβλημα εἰς λύσιν προκείμενον.

Ἐκ τῶν ὀροθετῶν ἔφθασαν ἐνταῦθα πρό τινων ἤδη μηνῶν μόνον οἱ δύω, ὁ δὲ τρίτος περιμένεται. Ἡμεῖς δὲ μένοντες ἐπὶ τῆς ὑποκειμένης καταστάσεως, ἔχομεν τὰς μετὰ τῶν Τούρκων γειτονικὰς ἐπιπλοκὰς, λίαν ὁμαλὰς καὶ φιλίας.

Τὸ ταμεῖον μας, κενόν. Οἱ ἐκ τοῦ δανείου πόροι, ἐν ὑποθέσει· ἐν ᾧ αὐτοὺς ἐπρόσμενεν ἡ κυβέρνησις ἵνα στερεώσῃ τέλος καὶ πήξῃ τὴν διακόσμησιν τῶν διαφόρων τῆς διοικήσεως μερῶν.

Ἀλλ' ὅμως ὑπάρχει τις καὶ τάξις ποσὴ εἰς τὰ πράγματα. Παρηγοροῦσι δὲ μάλιστα τὰς πικρίας τοῦ τεθλιμμένου βίου μου αἱ θαυμασταὶ πρόοδοι τῶν μαθητῶν ὅλων μας τῶν σχολείων. Ταῖς περασμέναις παρευρέθην εἰς τὰς ἐξετάσεις τῶν Εὐελπίδων, οἵτινες ὅλοι μὲν καλῶς ἀπεκρίθησαν, τρεῖς δὲ, ἐκ τοῦ ὀρφανοτροφείου ὁρμώμενοι, ὑπερῆραν πᾶσαν προσδοκίαν εἰς τὴν λύσιν τῶν Ἀλγεβραϊκῶν καὶ γεωμετρικῶν προβλημάτων. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς γλώσσης εἰς τὸ νέον κεντρικὸν ἐν Αἰγίνῃ σχολεῖον.

Εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον καὶ εἰς ὅλα τ' ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα οἱ μαθηταὶ δεικνύουσι δίψαν αὐτόχρημα μαθήσεως καὶ φιλοπονίας. Ποσοῦται δὲ ἤδη ὁ ὅλος ἀριθμὸς τῶν ἐν τοῖς στοιχειακοῖς ἡμῶν σχολείοις μαθητῶν εἰς ὀκτακισχιλίους.

Ὑμεῖς γνωρίζοντες τὸ ἐν πᾶσιν ἀτελὲς καὶ πτωχὸν τῶν πόρων μας, συγκαταβατικῶς θέλετε κρίνῃ τοὺς πρώτους τούτους καρπούς, ἀλλὰ καὶ θέλετε τοὺς χαρῇ, διότι συνετελέσατε ὑπὲρ πάντα ἄλλον εἰς αὐτούς.

Ἂν εἶχα διδασκάλους καὶ διευθυντὰς ὁποῖοι οἱ τῆς πατρίδος σας, ἐντὸς τριῶν ἤ, τὸ πολὺ, πέντε ἐτῶν, οὐδὲν μέρος τῆς διοικήσεως ἢ τῆς ἄλλης δημοσίου ὑπηρεσίας ἤθελε στερηθῇ ὑπηρέτας ἀξίους. Ἀλλὰ ποῦ νὰ εὕρωμεν ἐνταῦθα τοὺς ἀναγκαίους διδασκάλους καὶ διευθυντὰς, καὶ πῶς νὰ πείσωμεν τοὺς ξένους ὅσοι παρ' αὐτοῖς καὶ δόξαν καὶ εὐπορίαν πολλὴν ἔχουσι, νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐλθόντας δὲ, πῶς νὰ τοὺς μεταχειρισθῶμεν, ἀδαεῖς τῶν τοῦ τόπου καὶ τῆς γλώσσης αὐτοῦ;

Τὸ μέγα τοῦτο πρόβλημα ὅσον περισσότερον τὸ μελετῶ, τόσον δυσλυτώτερον τὸ εὑρίσκω. Ἀλλ' ὅμως ἀνάγκη νὰ λυθῇ, καὶ τολμῶ νὰ πιστεύσω ὅτι τὸ κατορθόνω ἀφ' οὗ παύσῃ πᾶσα ἀβεβαιότης περὶ τῆς τύχης τῆς Ἑλλάδος. Ἐν τοσούτῳ μελετήσατέ το καὶ ὑμεῖς, ἀγαπητέ μου συνταγματάρχα, καὶ δότε μοι τὰς ἰδέας σας, πρακτικὰς οὔσας, καὶ διὰ τοῦτο ὠφελίμους.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐλπίζω νὰ λάβω κἄποιαν βοήθειαν ἐκ τοῦ παιδευτηρίου τοῦ Κ. Δεζαρδίνου, δι ὃ καὶ ἐδαπάνησα ἤδη τινά, κρατῶν ἐκεῖ μαθητάς. Ἐπρόβαλα δὲ ἤδη πρότερον εἰς τὸν Κ. Δεζαρδῖνον καὶ νὰ ἔλθῃ νὰ κατασταθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀκούω ὅμως περὶ τοῦ σχολείου τούτου ὄχι καλά, ὅτι δηλαδὴ ἡ ἀταξία ὑπερεπλεόνασεν ἐν αὐτῷ, καὶ οἱ μαθηταὶ ἐγκαταλελειμμένοι πάσχουσιν ἄθλια. Παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μοὶ γράψετε τί τρέχει, καὶ μὲ κάμνετε μεγίστην χάριν.

Τὸ παρὸν σᾶς κατευθύνω εἰς Μόναχον, ἰδὼν ἐκ τῶν ἐφημερίδων ὅτι συνωδεύσατε ἐκεῖσε τὸν ὑμέτερον ἄνακτα. Ὅταν λοιπὸν εὐτυχήσετε νὰ πλησιάσετε τὴν μεγαλειότητά του, σᾶς παρακαλῶ νὰ στήσετε πρὸ τῶν ποδῶν του τὸ βαθύτατον σέβας μου.

Τῷ Κ. Κρούδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 6 ὀκτωβρίου 1830.

Ἔλαβον, ἀγαπητέ μου Κροῦδε, τὸ χαρίεν καὶ καλὸν γράμμα σας τῆς 24 αὐγούστου, καὶ ἐλυπήθην ἰδὼν ὅτι ἀκόμη περιμένετε ἀπόκρισίν μου πρὸς ἄλλο τὸ ὁποῖον μοι ἐγράψατε πρὸ πολλοῦ. Πρὸς τοῦτο εἶμαι βέβαιος ὅτι σᾶς ἀπεκρίθην, ἐπειδὴ ἐνθυμοῦμαι ὅτι προέκειτο περὶ γεωργίας καὶ περὶ τῶν βοηθειῶν ὅσας ἡ Ἑλλὰς ἠδύνατο νὰ λάβῃ παρὰ τῶν τόπων τῶν μᾶλλον προχωρημένων εἰς τὸ ζωτικὸν τοῦτο μέρος τοῦ πολιτισμοῦ. Δὲν ἔχω ὅμως ὅλα τὰ σχέδια τῶν ἐπιστολῶν μου, διότι μόλις εὑρίσκω καιρὸν καὶ νὰ ὑπαγορεύω τὰς ἀποκρίσεις μου.

Ἐπειδὴ σᾶς βλέπω ἐν Γενεύῃ ἤδη ὄντα ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὑμετέρων, μετὰ χαρᾶς θέλω σᾶς ὁμιλήσῃ περὶ τῆς Ἑλλάδος, πρὸς τὴν ὁποίαν γνωρίζω τὴν γενναίαν σπουδὴν καὶ φιλανθρωπίαν ὑμῶν τε καὶ τῶν συμπολιτῶν σας. Περὶ πολλοῦ δὲ ποιούμενος καὶ τὴν κρίσιν τῶν καθ' ὑμᾶς ἀνδρῶν, εὐφραίνομαι βλέπων ὅτι ἀποδέχεσθε τὴν πολιτείαν μου.

Τὸ ἐπικείμενόν μοι ἔργον εἶναι μὲν ἀνώτερον τῶν δυνάμεων καὶ τῆς ἱκανότητός μου, ἀλλ' ὄχι καὶ τῆς προθυμίας μου. Ὅθεν καὶ ἀγωνίζομαι νὰ ἐκπληρῶ τὰ καθήκοντα, μηδόλως ἀποναρκῶν πρὸς τὰς ἀνυπερβλήτους δυσκολίας τὰς φυομένας ὄχι μόνον ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἀνθρώπων τε καὶ πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἀναποφεύκτου ἐπιδράσεως τῶν ἐξωτερικῶν συμφερόντων καὶ συμβεβηκότων.

Ἡ θεία πρόνοια δὲν ἔκαμεν ἐπὶ ματαίῳ πρὸς σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος θαύματα. Καὶ ἐπειδὴ διέθηκεν ἵνα τὸ ἔθνος τοῦτο ἀνακύψῃ τοῦ τάφου, καὶ ἀναλάβῃ τὴν αὐτοῦ τάξιν ἐν τοῖς ἐλευθέροις καὶ αὐτονόμοις ἔθνεσιν, ἡ αἰωνία διαθήκη πρέπει νὰ πληρωθῇ, καὶ πληρωθήσεται ἐκ τῆς συνδρομῆς καὶ τῶν ἐναντιωτάτων φαινομένων περιστάσεων. Ταύτην τὴν πίστιν καὶ πληροφορίαν ἀμετάβλητον ἔχω ἀπὸ τοῦ **1821** μέχρι τῆς σήμερον, λαβοῦσαν ἐν τῇ συνειδήσει μου καὶ ἐκ τῶν γεγονότων βαθυτέραν τὴν ῥίζωσιν, καὶ ἐξ αὐτῆς ἐνισχυόμενος ὄχι μόνον δὲν ἡττῶμαι ἀπὸ τὰ προσκόμματα ὅσα ἀπαντῶ εἰς πᾶν βῆμα καὶ εἰς ὁποιανδήποτε ὑπόθεσιν, μεγάλην ἢ μικρὰν, ἐσωτερικὴν ἢ ἐξωτερικὴν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας καὶ ἐμψυχοῦμαι μᾶλλον εἰς τὸ ἐλπίζειν καὶ ἀγωνίζεσθαι.

Τὰ ὀλίγα ταῦτα σᾶς ἐξηγοῦσιν ἱκανῶς τὴν πορείαν μου, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν θέλω ἐκτραπῇ, ὡς οὖσαν εὐθεῖαν, καὶ πάντως ἄγουσαν εἰς τὸν λιμένα τῆς σωτηρίας.

Ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς τί ἔκαμεν ἵνα φθάσῃ εἰς αὐτὸν, καὶ τί δύναται νὰ κάμῃ; Ἕως τοῦδε μόνον ἔδειξε τὰς πληγὰς ὅσας τῇ ἀφῆκαν τεσσάρων αἰώνων δουλεία καὶ ἀναρχία ἑπτὰ ἐτῶν, τὰς ὁποίας ὅποιος ψηλαφήσῃ, βλέπει ὅτι εἶναι θανάσιμοι. Ἐπιθυμεῖ ὅμως αὐτὴ εἰλικρινῶς καὶ θερμῶς νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν δίαιταν ἐκ τῆς ὁποίας μόνης δύναται νὰ ἰατρευθῇ ῥιζικῶς εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον.

Εἶναι δὲ ἡ δίαιτα αὕτη, ἡ ἐργασία, τῆς ὁποίας ἔχομεν ἐνταῦθα ὅλα τὰ στοιχεῖα ἐκτὸς ἑνὸς, τοῦ ὁποίου ἐλλείποντος, στεκόμεθα, οὕτως εἰπεῖν, μὲ σταυρωμένας χεῖρας. Ἡ ἐργασία ἀπαιτεῖ καταβολὰς, καὶ αἱ καταβολαὶ συνίστανται πρῶτον μὲν ἐκ χρημάτων, ὕστερον δὲ καὶ ἐκ πιστώσεως.

Ἀθρόως λογαριάζων ὅσα ἔχει ἡ ἐπικράτειά μας, εὑρίσκω 10,000,000 ἐργάσιμα στρέμματα γῆς, τῶν ὁποίων ἕκαστον ἰσοδυναμεῖ σχεδὸν μὲ 44 τετραγωνικὰ μέτρα. Οἱ κάτοικοι ὅλοι δὲν ἀριθμοῦνται ἐπέκεινα τῶν 7 ἢ, τὸ πολὺ, 800,000 ψυχῶν. Οἱ δημόσιοι πόροι δὲν δύνανται πρὸς τὸ παρὸν νὰ φθάσωσιν ὑπεράνω τῶν 4,000,000 φράγκων.

Τὰ ἐτήσια ἔξοδα τοῦ στρατοῦ, τοῦ ναυτικοῦ, τῆς διοικήσεως, καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως, ἐπὶ τὸ ἐλάχιστον περιεσταλμένα, ἀπαιτοῦσιν 7,00,000. Ἔχομεν ἄρα ἐλλεῖπον 3,000,000 φράγκων, τὸ ὁποῖον ἤθελεν εἶσθαι καὶ μεγαλήτερον, ἂν τὸ δημόσιον ταμεῖον ἔμελλε νὰ βοηθήσῃ διὰ καταβολῶν τὴν γεωργίαν, τὴν ἐμπορίαν, καὶ τὴν ναυτιλίαν. Τότε ἠθέλαμεν χρειασθῆ προσθέμενοι 8 ἕως 10,000,000 φράγκων, ἅπαξ χορηγουμένων.

Ὁ δὲ τρόπος τῆς καταβολῆς, τοιοῦτος. Ἤθελα βάλῃ 4 ἢ 5,000,000 εἰς τράπεζαν δανείζουσαν πρὸς 8 τοῖς 100 ἐπὶ ὑποθήκῃ. Εὐθὺς ἐκ τούτου ἐξέλειπεν ἡ τοχογλυφία, ἡ σήμερον πρὸς 12, 20 καὶ 25 τοῖς ἑκατὸν δανείζουσα ἐπὶ ἐνεχύροις, καὶ διαφθείρουσα τὸν τόπον.

Ἐξέλειπε δὲ βαθμηδὸν καὶ ἡ ἀργία ἡ ἔτι μᾶλλον διαφθείρουσα τήν τε μεσαίαν τῶν πολιτῶν τάξιν καὶ τὴν ἀξιοῦσαν τὰ πρῶτα φέρειν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ὠλιγόστευε δ' ἔτι μεγάλως καὶ τὸ ἄγονον ἄθροισμα τῶν πολιτικῶν ὑπηρετῶν· διότι οὐδεὶς ἤθελε ζητεῖ πλέον ὑπηρεσίαν ἐπὶ προφάσει ὅτι δὲν ἔχει νὰ ζήσῃ.

Τέλος καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ μὲ τὸ περὶ αὐτοὺς πολυάριθμον στῖφος δὲν ἤθελαν καταβαρύνει πλέον τὴν κυβέρνησιν ἀπαιτοῦντες, οὐδ' αὐτὴ ἤθελεν ἀναγκάζεσθαι, καθὼς σήμερον, νὰ τοῖς δίδῃ ἑκάστοτε μικρὰς ἐξοικονομήσεις, ἵνα προφυλάττῃ τὸν τόπον καὶ τὴν ἐμπορίαν ἀπὸ τῆς λῃστείας καὶ πειρατείας. Ἀρχηγοὶ, καὶ μικρότεροι, ἤθελαν λάβῃ τότε προικοδοτήσεις γαιῶν, καὶ ἡ κυβέρνησις δανείζουσα εἰς αὐτοὺς ἵνα κατασκευάσωσι καλύβας, καὶ ἀγοράσωσι βόας καὶ σπόρους, ἤθελε τοὺς ἀναδείξῃ πολίτας εἰρηνικοὺς καὶ χρησίμους.

Ἀλλὰ διὰ νὰ κατορθώσῃ τὰ δύω ταῦτα ἡ κυβέρνησις, ἔπρεπε νὰ ἔχῃ 10 ἕως 12,000,000 φράγκων.

Οὕτως ὑποτυπώσας τὸ πρᾶγμα, διεσκόπησα ἔπειτα, μήπως ἡ Ἑλλὰς χρειάζεται καὶ ἄλλας δαπάνας εἰς ὀχύρωσιν τῶν μεθορίων, εἰς κατασκευὴν τῶν θρησκευτικῶν, ϛρατιωτικῶν, ναυτικῶν, καὶ διδακτικῶν αὐτῆς ἱδρυμάτων, καὶ εἰς πληρωμὴν τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτῆς χρέους.

Πρὸς χορηγίαν λοιπὸν καὶ τούτων καὶ τῶν προειρημένων ἐζήτησα παρὰ τῶν συμμάχων Δυνάμεων ἐγγύησιν δανείου 60,000,000, ἐξ ὧν νὰ δίδωνται κατ' ἔτος εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἑλλάδος, 10 ἢ 15,000,000.

Καὶ διατελοῦμεν ἐλπίζοντες ὅτι τὸ δάνειον τοῦτο θέλει διαπραχθῆ· ἀλλ' ἂν ἐκ περιϛάσεων ἰσχυροτέρων ἢ ἀνεβάλλετο ἢ ἀνετρέπετο, δὲν ἦτον τρόπος νὰ πείσετε τοὺς κεφαλαιούχους σας νὰ μᾶς βοηθήσωσι διὰ δανείου ὁποῖον διετύπωσα πρὸς τὸν Κ. Εὐνάρδον; αὐτὸς βέβαια θέλει σᾶς λαλήσῃ περὶ τούτου.

Ἐξεύρω ὅτι δὲν εἶσθε κεφαλαιοῦχος· ἀλλ' ἡ γνώμη σας ἔχει μέγα βάρος παρὰ τοῖς συμπολίταις σας. Προσφέρω συνθήκας συμφερούσας, καὶ τὰς νομίζω παραδεκτάς. Ἔδωκα δὲ εἰς τὸν Κ. Εὐνάρδον καὶ πλατεῖαν ἐξουσίαν ἵνα παντάπασι μὴ δυσκολευθῇ.

Ἂν εὕρωμεν τρόπους ἵνα δώσωμεν καλὴν καὶ εὔτονον διεύθυνσιν, καὶ σκοπὸν ἀκριβῶς ὡρισμένον εἰς τὴν δραϛηριότητα τοῦ λαοῦ τούτου, τάχιστα αὐτὸς θέλει λάβῃ ἔντιμον καὶ λαμπρὰν ἕδραν μεταξὺ τῶν εὐνομουμένων ἐθνῶν. Ὁ σκοπὸς ὅμως οὗτος δὲν ἐπιτυγχάνεται, καὶ πάλιν τὸ λέγω, εἰ μὴ διὰ τῆς συστάσεως τῆς ἰδιοκτησίας, ὄργανον προσλαμβανούσης τὴν ἐργασίαν· ἄλλοι ἴσως σοφώτεροι καὶ δεινότεροι ἐνδέχεται νὰ εὕρωσι τρόπον δοκιμώτερον πρὸς τὸ καταστῆσαι εὔνομον τὴν Ἑλλάδα· ἀλλ' ἐγὼ δὲν γνωρίζω ἄλλον. Καὶ ὧδε περαίνω τὴν μακράν μου γραφήν.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ἐϋνάρδῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 9 ὀκτωβρίου 1830.

Ἀγαπητέ μου Ἐϋνάρδε, ὁ πρίγγιψ Σοῦτσος μ' ἔγραψεν ἀπὸ 10 σεπτεμβρίου ὅτι, ἐλθὼν εἰς Παρισίους, διετέλεις ἐργαζόμενος μετὰ τῆς αὐτῆς θερμότητος ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τῆς ἤδη μέγιστα ὠφεληθείσης παρὰ σοῦ, καὶ ὅτι ἡτοίμαζες νὰ μοὶ στείλῃς ἐντὸς ὀλίγου γράμμα ἐκτεταμένον. Στοχάσου μὲ πόσην ἀγωνίαν τὸ περιμένω. Σήμερον γράφω πρὸς τὸν πρίγγιπα ἄλλο, τὸ ὁποῖον θέλει σοι δείξῃ, ἐνταῦθα δέ σοι περικλείω ἡμισφράγιστον τὸ πρὸς τὸν Κ. Κροῦδον. Καὶ ἂν λάβῃς τὸν κόπον καὶ χαρίσῃς τὴν προσοχήν σου εἰς ἀμφότερα, θέλεις γνωρίσῃ ἀκριβέστατα τὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ τῆς κυβερνήσεως, τοὺς κινδύνους καὶ τὰς ἐλπίδας ἡμῶν· οὐδὲ δύναμαι νὰ σοὶ εἴπω περισσότερα.

Εἰς σέ, φίλε, ὄντα καὶ ἐσόμενον πάντοτε τὸν αὐτὸν, καὶ εἰς τὴν σὴν δραστήριον καὶ εὐνουστάτην μέριμναν ἐπερείδομαι.

Ἵνα δέ σε παρηγορήσω καὶ παρηγορηθῶ ὀλίγον κἀγὼ, σοὶ δηλοποιῶ ὅτι τὸ πρότυπον ἀγροκήπιον τῆς Τίρυνθος, τὸ ὑπὸ σοὶ εὐεργέτῃ οἰκοδομηθὲν καὶ διακοσμηθὲν, ἔχει ἤδη τριάκοντα μαθητὰς, τοὺς ὁποίους ὁ Κ. Παλαιολόγος κατασκευάζει ἀρίστους ἀγροϋπηρέτας· ὅτι τὸ κεντρικὸν τῆς Αἰγίνης σχολεῖον, κτισθὲν καὶ αὐτὸ ταῖς δαπάναις σου καὶ φέρον τὸ ὄνομά σου, ἔχει ἐπέκεινα τῶν τριακοσίων μαθητῶν, ἐπιδιδόντων θαυμάσια· καὶ τέλος ὅτι ὅλα τὰ σχολεῖα μας κραταιοῦνται καί μοι δίδουσιν ἐλπίδας μεγαλωτάτας.

Ἠνοίξαμεν δὲ καὶ μίαν μεγάλην ὁδὸν μὲ ὅλην τὴν ἔνδειάν μας, καὶ ἤδη πρῶτον μετὰ πολλοὺς αἰῶνας θέλουσι μεταβαίνει ἀπὸ Ναυπλίου εἰς Ἄργος μὲ ὄχημα.

Φιλῶ τὰς χεῖρας τῆς κυρίας Ἐϋνάρδου, καὶ σὲ ἀπὸ πάσης ψυχῆς ἀσπάζομαι.

Τῷ Κ. Πρίγγιπι Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 9 ὀκτωβρίου 1830.

Σπεύδων ἀποκρίνομαι, ἀγαπητέ μου Πρίγγιψ, πρὸς τὴν ὑπ' ἀρ. 7 ἐπιστολήν σας τῆς 10 σεπτεμβρίου, μεγάλως εὐχαριστηθεὶς καὶ διὰ τὰ ἐν αὐτῇ δηλούμενα, καὶ διὰ τὸ ἐγκλειόμενον ἔγγραφον.

Ἐπαινῶ παντάπασι τὸ εὔσκεπτον τῶν κινημάτων σας, καὶ σᾶς προτρέπω νὰ φέρεσθε ὁμοίως καὶ τοῦ λοιποῦ. Καὶ ὁ τρόπος ὃν ἐξελέξατε ἵνα ταὐτοχρόνως καὶ ταῖς αὐταῖς λέξεσι διακοινώσετε τὰ παρ' ἡμῶν εἴς τε τὸ Γαλλικὸν ὑπουργεῖον καὶ εἰς τοὺς πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας, εἶναι προτιμητέος παντὸς ἄλλου, καὶ κρίνω περιττὸν νὰ σᾶς ἀναπτύξω τοὺς λόγους.

Ὁ τελευταῖος παράγραφος τῆς ἐπιστολῆς σας δὲν μὲ ἀφίνει πλέον ἀμφιβολίαν περὶ τῆς βοηθείας ἣν προσμένω παρὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπουργείου, διότι λέγετε « ταύτῃ τῇ ὥρᾳ μανθάνω ὅτι ἡ Ἀγγλία ἔστειλε τὰς 500,000 φράγκων. » Ἕπεται ἄρα νὰ λάβω τάχιστα τὰ χρήματα ταῦτα· καί τοι μέχρι τοῦδε οὔτε ὁ Πρόσεδρος Κ. Δώκινς, οὔτε ὁ ναύαρχος Κ. Μαλκόλμος δὲν φαίνονται παρηγγελμένοι νὰ μὲ βεβαιώσωσι ποσῶς περὶ τούτου.

Ἂν ἐλάβετε, ὡς ἐλπίζω, τὰ γράμματά μου, δύνασθε νὰ κρίνετε μετὰ πόσης συνοχῆς ἀριθμῶ τὰς ἡμέρας. Τῇ 10 νοεμβρίου φθάνει ἡ τριμηνία τοῦ στρατοῦ, τὴν ὁποίαν πῶς θέλω πληρώσῃ, ἂν δὲν λάβω τὸ ὑποσχεθὲν χορήγημα; Καὶ σημειώσατε ὅτι εἰς τοιαύτην στιγμὴν οἱ κύριοι Πρόσεδροι μελετῶσι νὰ ἐκβάλωσιν ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τὴν μικρὰν τουρκικὴν φρουράν, καὶ νὰ μὲ ζητήσωσιν ἔπειτα τὴν κένωσιν τῆς Βονίτσης, καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἡμετέρου στολίσκου ἀπὸ τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου.

Ἐὰν ταῦτα κατασπευσθῶσι, χωρὶς νὰ ἔχω νὰ πληρώσω τὸν στρατὸν, οὔτε νὰ περιθάλψω ὁπωσοῦν τὸν κόσμον ὅστις θέλει συῤῥεύσῃ ἀπὸ τῆς Ἀκαρνανίας, πῶς θέλω προφυλάξῃ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν γει-

τονίαν αὐτῆς ἀπὸ τὰς ἐνόπλους εἰσδρομὰς, καὶ τὴν παρεπομένην διαπόρθησιν καὶ ἀνατροπήν;

Πολλάκις διελέχθην περὶ τούτων πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους, καὶ θέλει σᾶς στείλῃ ὁ Κ. Ῥίζος ἀντίγραφα τῶν πρὸς αὐτοὺς ἀξιωματικῶν διακοινώσεών μου τόσον περὶ ὧν αὐτοὶ συνεφώνησαν μετὰ τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Πόρτας, ὅσον καὶ περὶ τῆς ἐλεεινῆς μοίρας εἰς ἣν φαίνεται ὅτι ἡ Κρήτη κατεδικάσθη ἀμεταχλήτως.

Ταῦτα ἀρκοῦσι νὰ σᾶς δώσωσι πλήρη καὶ σαφεστάτην γνῶσιν καὶ τῆς ςάσεως τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς οἰκονομικῆς αὐτῆς ἀπορίας.

Προχθὲς ἦσαν παρ' ἐμοὶ ὁ ναύαρχος Κ. Μαλκόλμος καὶ ὁ Κ. Δώκινς, καὶ τοὺς ἀνέγνωσα τὸν τελευταῖον παράγραφον τοῦ γράμματός σας, ἀλλ' αὐτοὶ μοὶ εἶπον ὅτι οὐδεμίαν εἴδησιν ἔχουσι περὶ τοῦ χορηγήματος τῶν 500,000 φράγκων. Πλὴν ὁ Κ. Δώκινς μοὶ ἐζήτησεν ὑπομνηματιόν τι μερικώτερον, περιέχον τὰς ἀναγκαίας τῶν καθ' ἡμᾶς διαλήψεις, ὅπως ἐξ αὐτοῦ δυνηθῇ ὁ λόρδος Ἀβερδὴν νὰ δικαιολογήσῃ πρὸς τὸ παρλαμέντον τὴν ἀποστολὴν τῆς βοηθείας ταύτης εἰς τὴν Ἑλλάδα· τὸ ὁποῖον καὶ τοῦ ἔστειλα εὐθὺς τῇ ἐπαύριον, καίτοι πεπεισμένος περὶ τῆς παντελοῦς ἀνωφελείας αὐτοῦ. Λαμβάνετε δὲ καὶ τούτου τὸ ἴσον παρὰ τοῦ Κ. Ῥίζου.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐλάμβανα ταύτας τὰς 500,000, πάλιν ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομάδων ἡ κυβέρνησις θέλει εὑρεθῇ εἰς τὴν αὐτὴν δυσχρηςίαν καὶ εἰς τὰς αὐτὰς ἀνάγκας, μάλιστα δὲ εἰς δεινοτέρας καὶ περισσοτέρας, ἂν ἐπιμένωσι σπεύδοντες τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τῆς ὁροθεσίας.

Σᾶς εἶπα καὶ πρὸ ὀλίγου, καὶ τὴν ὑπομονὴν τῶν συμμαχικῶν βουλείων κατεβάρυνα ἐπανακυκλῶν, ὅτι ἡ κένωσις τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας θέλει μᾶς φέρῃ ἐνταῦθα πλῆθος οἰκογενειῶν, στερουμένων παντὸς πόρου ζωῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Κρήτης καὶ ἐκ τῶν ἄλλων νήσων, ὅσαι μένουσιν ἐκτὸς τῆς θαλασσίου ὁροθεσίας, θέλουσιν ἐλθεῖ ἄπειροι μετανάσται, ζητοῦντες παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἄρτον καὶ στέγας. Δυνάμεθα νὰ μὴ τοὺς βοηθήσωμεν ὁπωσοῦν; Καὶ τί θέλουσι γείνῃ αὐτοὶ, ἐγκαταλειφθέντες εἰς τὴν ἀθλιότητα καὶ ἀπόγνωσιν; Ἀναγκαίως δὲν θέλουσι πέσῃ εἰς ληστείαν καὶ πειρατείαν;

Εἰς τοῦτο σᾶς προσκαλῶ, ἀγαπητέ μου πρίγγιψ, νὰ προσηλώσετε τὴν εὐνοϊκὴν προσοχὴν τοῦ τε Γαλλικοῦ ὑπουργείου καὶ τῶν κυρίων πρέσβεων τῆς Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας· διότι, ἀφ᾽ οὗ κατανοήσωσι τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, τότε θέλουσι κρίνῃ ἴσως ὅτι ἄλλος τρόπος καὶ εὐκολώτερος καὶ ταχύτερος καὶ εὐδαπανώτερος δὲν ὑπάρχει πρὸς ἀποφυγὴν αὐτοῦ, παρὰ τὸ δάνειον, προμηθευόμενον ἀνυπερθέτως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Περὶ τοῦ δανείου ἔγραψα κατ᾽ ἄλλο τι σχέδιον καὶ πρός τινα τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ ἀρίστων φίλων μου, ἰδιαιτέρως, καὶ σᾶς ἐγκλείω τὸ πρὸς αὐτὸν γράμμα μου ἡμισφράγιστον, ἵνα λάβετε καὶ ἐξ αὐτοῦ σημειώσεις, καὶ τὰς μεταχειρισθῆτε ὅπου καὶ ὅπως κρίνετε ἀναγκαῖον.

Ἐὰν λοιπὸν τὸ δάνειον τῶν 60,000,000 δύναται νὰ γείνῃ, ἂς γείνῃ τάχιον. Εἰ δὲ μή, ὅλαι αἱ βοήθειαι αἱ παρὰ τῶν Δυνάμεων καὶ δοθεῖσαι καὶ δοθησόμεναι εἰς τὴν Ἑλλάδα θέλουσιν ὑπάγει χαμέναι.

Εὐκόλως δὲ δύνασθε ν᾽ ἀποδείξετε τὴν σπουδαίαν ταύτην ἀλήθειαν συνδιαλεγόμενοι μετὰ τῶν κυρίων Πρέσβεων καὶ τοῦ κυρίου ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλίας.

Εἰς διάστημα τριῶν ἐτῶν, κλειομένων τὸν ἐρχόμενον ἰανουάριον, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ῥωσσία ἐλευθερίως ἐχορήγησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα περὶ τὰ 8,000,000, ἤδη δὲ καὶ ἡ Ἀγγλία τῇ δανείζει 500,000 φράγκων. Ἐὰν λοιπὸν πρὸ δύω ἐτῶν αἱ τρεῖς αὐλαί, ἀντὶ τῶν χορηγημάτων τούτων, ἠγγυῶντο τὸ δάνειον, καὶ αὗται ἤθελαν δαπανήσῃ ὀλιγώτερα, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἤθελεν εἶσθαι σήμερον πλατέως καὶ στερεῶς διωργανωμένη.

Ἀλλ᾽ ἐνυπάρχει καί τι περισσότερον, τὸ ἑξῆς. Αἱ Δυνάμεις οὐδ᾽ ἤθελαν ἀναγκασθῆ ἴσως ἐκ τῆς ἐγγυήσεώς των νὰ κάμωσι πραγματικῶς οὐδεμίαν καταβολήν, διότι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, λαμβάνουσα τὴν πρώτην δόσιν τοῦ δανείου, ἤθελε δυνηθῆ καὶ νὰ πληρώσῃ ἀκριβῶς τὰ μερίδια τῶν δανειστῶν, καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ καὶ τὴν πληρωμὴν τοῦ κεφαλαίου εἰς ἐποχὴν ὡρισμένην. Γενομένου,

καθ' ὑπόθεσιν, τοῦ δανείου πρὸς 5 τοῖς 100, ἡ χρῆσις τῶν χρημάτων ἤθελε δώσῃ πολὺ περισσότερον τοῦ τόκου τούτου εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν· ὅθεν γίνεται πρόδηλον ὅτι αὕτη ἤθελε δυνηθῆ νὰ ἐκπληρώσῃ εὐδοκίμως ὅλας τὰς συμφωνίας της πρὸς τοὺς δανειστάς.

Εὑρίσκετε, λόγου χάριν, ἐν τῷ πρὸς τὸν Κ. Κροῦδον γράμματί μου τὴν περὶ ὑποθηκευτικῆς τραπέζης ἰδέαν. Ἐπιστήσαντες τὸν νοῦν εἰς τὸ τοιοῦτο ἵδρυμα, θέλετε βεβαιωθῆ ὅτι οἱ πολῖται τῆς Ἑλλάδος, πληρόνοντες πρῶτον 8 τοῖς ἑκατὸν εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ μεταχειριζόμενοι τὰ δάνεια εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὴν ναυτιλίαν, καὶ ἐμπορίαν, θέλουσι πληρώσῃ ἔπειτα καὶ ἄλλα πολλὰ εἰς τὸ δημόσιον, δέκατα, δηλαδὴ, καὶ τελώνια, κτλ. ἐξ ὧν ὅλων συνίσταται κέρδος πολὺ ἀνώτερον τοῦ εἰς τοὺς δανειστὰς πληρωθησομένου τόκου.

Ταῦτα δὲ διελεπτολόγησα, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ἵνα σᾶς παρασκευάσω ἱκανὸν νὰ ἀγορεύσετε γενναίως ὑπὲρ τοῦ δανείου, ἀποδεικνύοντες εἴς τε τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον καὶ εἰς τοὺς κυρίους πρέσβεις ὅτι αἱ κυβερνήσεις των, ἐγγυώμεναι, θέλουσι μᾶς δανείσῃ μόνον τὴν ἠθικὴν ἀξιοπιστίαν, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται ἡ Ἑλλὰς νὰ ἔχῃ ἐν ὅσῳ μένουσι τὰ κατ' αὐτὴν ἄκριτα, καὶ ἄρα, ὅτι ἀνάγκη πολλὴ νὰ κριθῶσι πλέον καὶ ταῦτα.

Μετὰ τὴν διάπραξιν τοῦ προκειμένου δανείου, ἐπειδὴ ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἀρχαιότερόν τι ἐξωτερικὸν χρέος, τὸ τῶν ἐν Λονδίνῳ γενομένων δύω δυστυχῶν ἐκείνων δανείων, καὶ ἐπειδὴ οὐδόλως συμφέρει εἰς τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς νὰ μὴ κάμῃ συμβιβασμόν τινα δίκαιον μετὰ τῶν δανειστῶν ἐκείνων, δεῖται, καὶ πρὸς αὐτοὺς διαπραγματευομένη, τῆς ἀναστηρίξεως τῶν Δυνάμεων, τῆς πίστεως δηλαδὴ τῆς ἐξ αὐτῶν, ἤτοι τοῦ νέου δανείου.

Ἀλλ' ὅμως ταῦτα πάντα, καὶ καλῶς λεγόμενα αἰσθάνομαι ὅτι ἐνδέχεται νὰ ἀποβῶσι κενὰ, ἂν κακῇ τύχῃ ἡ φορὰ τῶν πραγμάτων ὑπερισχύσῃ τῆς εὐμενοῦς καὶ φιλανθρώπου διαθέσεως τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Τότε ἡ Ἑλλὰς δὲν δύναται νὰ σωθῇ εἰμὴ κάμνουσα

ἀφ' ἑαυτῆς δάνειον κατὰ τὰς βάσεις ἃς ὑπέδειξα εἰς τὸν Κ. Εὐνάρδον. Τότε καὶ ὑμεῖς, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, θέλετε σπουδάσῃ τὸ καθ' ὑμᾶς παρὰ τοῖς Γάλλοις κεφαλαιούχοις, ἀκολουθοῦντες τὰς συμβουλὰς καὶ ὁδηγίας τοῦ Κ. Εὐνάρδου.

Πρὸς αὐτὸν γράφω ὀλίγας λέξεις, ἐπαναφερόμενος εἰς τὰ ἐν τῷ παρόντι περιεχόμενα, τὸ ὁποῖον θέλετε τοῦ κοινοποιήσῃ εἴτε εἰς Παρισίους εὑρίσκεται, εἴτε εἰς Ἑλβετίαν παραχειμάσων ἀπῆλθε.

Περιμένω δὲ ἀγωνιῶν τὰς διαμηνύσεις ὅσας μοι ὑπόσχεται διὰ τοῦ γράμματός του τῆς 10 σεπτεμβρίου, ἐλπίζων αὐτὰς αἰσίας. Καὶ πᾶσαι αἱ ἐφέσεις μου πληρωθήσονται, ἄν μοι ἀγγείλωσιν ὅτι τὸ Λονδίνειον συνέδριον ἐπανέλαβε τὰς διασκέψεις αὐτοῦ, καὶ ὅτι κἂν τὸ τέλος τούτων ἐγγίζει.

Ἐδιάβασα μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὰς ἐφημερίδας μέχρι τῆς 26, ὁ δὲ Κ. ναύαρχος Μαλκόλμος ἔλαβε καὶ τὸν Γαλινιάνην ἕως τῆς 29, καὶ ἡ καρδία μου ἐσφίγχθη. Ἂς ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ Πρόνοια δὲν θέλει μᾶς ἐγκαταλείψῃ· ἀλλὰ καὶ ἂς σπουδάζωμεν νὰ βοηθώμεθα ἡμεῖς αὐτοί· ἂς μὴ ἀθυμῶμεν, καὶ ἂς βαδίζωμεν εὐθέως.

Ὁ Κ. Ῥίζος θέλει σᾶς στείλῃ διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου τὸ πρῶτον σημείωμα μὲ τὰς εἰδήσεις τῆς γειτονίας μας. Ἐπρονόησα δὲ ὅπως σᾶς γράφῃ εἰς τὸ ἑξῆς ὅσα μανθάνομεν ἔκ τε τῶν πέριξ μερῶν καὶ ἐκ τῆς Σμύρνης καὶ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἡ ἡσυχία καὶ ἡ εὐταξία τοῦ τόπου διασώζονται ἄριστα. Οἱ δὲ παρ' ἡμῖν δημιουργοί, ἵνα μὴ εἴπω οἱ πολυπράγμονες, φαίνονται ὅτι κατέθεσαν τὰ ὅπλα. Οἱ κορυφαῖοι αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς ἐμέ, ἠθέλησαν ν' ἀπολογηθῶσιν ὑπὲρ τῆς διαγωγῆς των, καὶ ὅμως ὁμολογοῦσι σφάλματα βαρέα τὰ ὁποῖα ἀγωνίζονται νὰ δείξωσιν ἀθῷα καὶ ἀβλαβῆ. Ἐκομισάμην τὰς βεβαιώσεις αὐτῶν, καὶ αὐτοὺς ἐδέχθην μετὰ γαλήνης καὶ ὑπομονῆς, καὶ ἀφ' οὗ τοὺς ἐξήγησα τὸ παράπτωμά των, τοὺς εἶπα ὅτι εἰς αὐτοὺς ἀνήκει τοῦ λοιποῦ νὰ ἐμπληρώσωσι τὸν λάκκον ὃν ἔσκαψαν μὲ τὰς ἰδίας των χεῖρας μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς παρούσης προσωρινῆς κυβερνήσεως· τοῦ ὁποίου γενομένου, θέλομεν συναπαντηθῆ, καὶ τότε μετὰ χαρᾶς θέλω εὑρεθῆ

πάλιν ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὡς εὑρισκόμην, ἀφ' ὅτου ἦλθα, ἕως εἰς τὸ παρελθὸν ἔτος.

Τοσαῦτα σᾶς ἀρκοῦσιν, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, περὶ τούτου. Ἐπισυμπληρῶν δὲ προσθέτω ὅτι καὶ ὁ στρατηγὸς Τσὼρτς ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, ἅμα προσταχθεὶς παρὰ τῆς κυβερνήσεως. Ἐρωτηθεὶς δὲ παρὰ τοῦ Κ. Δώκινς ἂν πειράζῃ νὰ ἔλθῃ ὁ στρατηγὸς νὰ καθίσῃ εἰς Ἄργος, τῷ ἀπεκρίθην ὅτι δὲν πειράζει, ἂν θελήσῃ νὰ μένῃ ἥσυχος.

Τοῖς Διδασκάλοις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σχολείου.

Ναυπλίῳ, 9 νοεμβρίου 1830.

Ὑπερήσθημεν μαθόντες ἐκ τῆς ἀναφορᾶς τοῦ Διοικητοῦ Πόρου τὸ ἄνοιγμα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σχολείου καὶ τὴν τελετὴν τὴν καθιερώσασαν τὰ αὐτοῦ ἐγκαίνια, εἰς ἣν παρευρέθησαν οἵτε ἐκκλησιαστικοὶ καθηγηταὶ καὶ οἱ ἐν Πόρῳ παρεπιδημοῦντες ἀξιωματικοὶ τοῦ Μεγαλειοτάτου τῶν Ῥωσσιῶν αὐτοκράτορος. Ἐκ Θεοῦ λοιπὸν ἀρχίσαντες τὸ ἱερὸν τοῦτο φρόντισμα, ἐλπίζομεν ὅτι εἰσακουσθήσονται αἱ εὐχαί μας, καὶ ληψόμεθα τοὺς καρποὺς ἀξίους τῆς τε ὑμετέρας φιλοπονίας καὶ τῆς μερίμνης τῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ ἔθνους.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Φλωρεντίαν.

Ναυπλίῳ, 10 νοεμβρίου 1830.

Μυρίας ἐπὶ μυρίαις εὐχαριστίας ἔχεις παρ' ἐμοῦ, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, διὰ τὰ γράμματά σου τῆς 30 σεπτεμβρίου καὶ τῆς 10 ὀκτωβρίου· πρὸς ἃ κατ' εὐθεῖαν καὶ ἀμέσως ἀποκρίνομαι διὰ τοῦ Κ.

Δεριβωπιέῤῥου, λαβόντος ἄδειαν νὰ ὑπάγῃ νὰ πάρῃ τὴν οἰκογένειάν του ἀπὸ Νεάπολιν.

Ἐδιάβασα καὶ ἐμελέτησα ὅλας τὰς σημειώσεις σου, καὶ ἄλλο δὲν μοι μένει νὰ ἐπιθυμήσω εἰμὴ τὸ νὰ καρποφορήσωσιν ὅσον τάχιστα· ἃς ἐλπίζωμεν. Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ᾖ, σὺ καὶ πάλιν θέλεις ἀναφανῇ μεγάλα ὑπηρετήσας τὴν Ἑλλάδα.

Συναπτόμενα εὑρίσκεις ἀντίγραφα τῶν πρὸς τὸν πρίγγιπα Σοῦτσον γραμμάτων μου, οὐδ' ἔχω νὰ σοὶ εἴπω περισσότερα περὶ τῆς ἐνεστώσης ἡμῶν καταστάσεως καὶ περὶ τῶν ἐπιπιπτουσῶν εἰς ἡμᾶς ἀναγκῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ νέου ἔτους.

Διὰ νέου θαύματος μόνον ἡ Πρόνοια δύναται νὰ σώσῃ τὸν τόπον τοῦτον ἀπὸ τοὺς ἐπικειμένους αὐτῷ κινδύνους ἐκ τῆς μακρᾶς περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ κλήρου ἀβεβαιότητος. Σὺ δὲ, καὶ ἐν Ἰταλίᾳ εὑρισκόμενος, βέβαιος εἶμαι ὅτι θέλεις καταβάλῃ πᾶσαν δυνατὴν φροντίδα ὅπως αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ μὴ μᾶς ἀφήσωσι νὰ χαθῶμεν ὑπὸ τῆς ἀθλιότητος.

Διὰ τοῦ τελευταίου μου γράμματος ἐκτεταμένως σοὶ ἐξήγησα τὴν ἰδέαν μου περὶ διαπράξεως δανείου παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἀσφαλιζομένου καὶ διὰ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς καὶ διὰ τῆς εὐκολύνσεως τῶν δανειστῶν πρὸ τὸ ἀγοράσαι ἐθνικὰς γαίας. Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν νὰ φροντίσῃς περὶ τοῦ σχεδίου μου, διότι σὺ μόνος δύνασαι νὰ τὸ φέρῃς εἰς ἔκβασιν. Ἀφ' οὗ δὲ ἴδῃς τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, γράψον μοι, ἵνα σοι στείλω ἄνθρωπον εἴτε ἐργασθησόμενον περὶ τούτου ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν σου, εἴτε συμπράξοντα μετὰ σοῦ ὅπως τὸ κρίνῃς ὠφελιμώτερον καὶ καταλληλότερον.

Χαίρω ὅτι ἠδυνήθης νὰ παρέξῃς εἰς τὸν πρίγγιπα Σοῦτσον τὰ ἱκανὰ ἵνα ζήσῃ μετὰ τῆς πολυπροσώπου οἰκογενείας του. Ζητεῖς δὲ διάταγμα τῆς κυβερνήσεως ἀπονέμον αὐτῷ 36,000 φράγκων κατ' ἔτος. Ἀλλ' ἐγὼ, καὶ ἀναγκαίαν πιστεύων τὴν τοιαύτην ἀπονομὴν, καὶ συμφρονῶν μετὰ σοῦ ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ἠδύνατο νὰ ὑπηρετήσῃ κάλλιον τὴν Ἑλλάδα ἐν Παρισίοις, δὲν δύναμαι ὅμως νὰ ἐκλέξω τὸν πρίγγιπα Σοῦτσον ἐπὶ τοιαύταις συνθήκαις. Διότι, καθὼς δὲν

ὑπάρχει Ἕλλην λαλῶν γαλλικὰ ὅστις νὰ μὴ πιστεύῃ ὅτι εἶναι ἱκανὸς νὰ διαπρεσβεύσῃ ἐν Παρισίοις, οὕτως οὐδ' ὑπάρχει οὐδεὶς ὅστις νὰ μὴ μισῇ ἀπὸ καρδίας τοὺς Φαναριώτας. Ὅλοι ἄρα ἤθελαν ἑνωθῆ πρὸς τὸ βοῆσαι μεγάλα κατὰ τῆς κυβερνήσεως ὡς δαψιλευούσης τοὺς πτωχοὺς τοῦ κοινοῦ πόρους εἰς οἶκον μηδὲν πράξαντα ἐν τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Ἄριστον εἶναι λοιπὸν ὅτι ἠδυνήθης νὰ μὲ ἀπαλλάξῃς ἀπὸ τὴν μεγάλην ταύτην δυσχρηστίαν. Ὅθεν στέλλων μοι τοὺς λογαριασμούς σου, ἐνσημείωσον καὶ τὴν δαπάνην ταύτην, καὶ ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα ἐγένετο παρὰ σοῦ, θέλει ἐπικυρωθῆ ἀγογγύστως τε καὶ ἀμέμπτως.

Σοὶ προέγραψα ἤδη ὅτι διέταξα νὰ ληφθῇ σημείωσις τῶν ὅσα ἐπλήρωσας διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ γαιάνθρακος.

Ἀλλ' ἐπειδὴ εὑρισκόμεθα ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τῶν πόρων καὶ τῶν ἀπολογισμῶν, δὲν δύνασαι ἄρα γε νὰ μοὶ εὕρῃς ἄνθρωπόν τινα ἱκανόν, δεδοκιμασμένον εἰς τὰ ἔργα τοῦ ἀξιολόγου τούτου μέρους τῆς διοικήσεως; ὅσα ἔκαμα ἕως τοῦδε ἵνα εἰσάξω τάξιν καὶ ἔλεγχον εἰς τὸ λογιστικόν, δὲν ἐπλήρωσαν τὴν προσδοκίαν μου. Οἱ Ἕλληνες μόλις γνωρίζουσι τὴν ἐμπορικὴν βιβλιογραφίαν, καὶ οὐδὲν περισσότερον. Οὐδέ μοι ἀρέσκει ἡ ὑπηρεσία αὕτη ὅπως ὑπάγει, καὶ ὑπερπεπεισμένος εἶμαι ἐνδομύχως ὅτι με ἀπατῶσι, καὶ ὅτι ἡ ἐνεστῶσα διαχείρισις γεννᾷ καταχρήσεις ὑπερόγκους ὡς πρὸς τὴν ἔνδειάν μας.

Ὁ ἄνθρωπος ὃν σε ζητῶ πρέπει νὰ ἦναι διοικητικός τις, ἔχων πρακτικὰς γνώσεις περὶ διοργανώσεως καὶ ὑπηρεσίας τῆς οἰκονομίας. Οὔτε δογματικὸν θέλω, οὔτε οἰκονομολόγον, ἀλλ' ἄνδρα ἐργατικόν, πρὸς ὃν νὰ λέγω, λάβε τὰ διδόμενα ταῦτα, λάβε καὶ τὰς ἰδέας μου, καὶ σκεφθεὶς δός μοι τὴν γνώμην σου, καὶ ἔπειτα σχεδίασον τὸν προκείμενον κανονισμόν, τὸν ὁποῖον θέλεις ἐκτελέσῃ μετὰ τῶν συμβοηθῶν τῶν παρ' ἐμοῦ σοι δοθησομένων. Θέλει δ' ἔχει μεγάλην χρείαν βοηθῶν ἐπί τινα καιρόν, διότι ὅλα τὰ ἔγγραφα καὶ αἱ ἐπιστολαί, εἶναι Ἑλληνικαί· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ὑποσυνεργῶν ἐξεύρουσιν ἰταλικὰ καὶ γαλλικά.

Ἂν μοι εὕρῃς τὸν μαργαρίτην τοῦτον, δὲν θέλω νὰ μοὶ τὸν χαρί-

σης, ἀλλὰ τῷ δίδω τὸν μισθὸν ὃν συμφωνήσεις μετ' αὐτοῦ. Τοὺς πρώτους δὲ μῆνας θέλω τὸν καταστήσῃ παρ᾽ αὐτῷ τῷ προσώπῳ τοῦ Κυβερνήτου, καὶ θέλει ἐργάζεσθαι μετ' αὐτοῦ.

Ἰδοὺ καὶ ἄλλη παραγγελία. Εἰς τὰ κεντρικά μας σχολεῖα, στρατιωτικά τε καὶ πολιτικὰ, χρειαζόμεθα ἕνα καλὸν διδάσκαλον ἰχνογραφίας ἀρχιτεκτονικῆς, ὁποῖον εὐκόλως, νομίζω, θέλομεν εὑρεῖ εἰς Ἰταλίαν. Φρόντισον λοιπόν. Ἡ δὲ διάθεσις τῶν μαθητῶν μας εἶναι ἀξιοθαύμαστος.

Καὶ τοῦ λοιποῦ θέλω σε γράφει εἰς Ἰταλίαν.

Τῷ Κ. Α. Στούρζᾳ εἰς Ὀδησσόν.

Ναυπλίῳ, 10 νοεμβρίου 1830.

Ἀγαπητέ μου Στούρζα, διὰ τοῦ νέου πρίγγιπος Σολτιχὼφ, μέχρι τοῦδε γραμματέως τοῦ Κ. Κόμητος Πανίνου, ἀναχωροῦντος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔρχομαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὸ καλὸν γράμμα σας τῆς 7 ὀκτωβρίου. Ὁ αὐτὸς δὲ πρίγγιψ, μενῶν παρὰ τῇ ἐκεῖ Ῥωσσικῇ πρεσβείᾳ, θέλει φροντίζει εἰς τὸ ἑξῆς περὶ τῶν γραμμάτων ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.

Τὰ καθ' ἡμᾶς μένουσιν ἐν τοῖς αὐτοῖς, ἤτοι ἐν τῷ προσωρινῷ. Καθ' ἑκάστην φοβεριζόμεθα μὲ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ ὁροθεσίας ὁρισμῶν τοῦ πρωτοκόλλου, καὶ καθ' ἑκάστην τὰ ἐπισυμβαίνοντα ἀναβάλλουσι τὴν κινδυνώδη ἐκτέλεσιν. Μετὰ μακρὰς διαμφισβητήσεις καὶ τόμους ὅλους γραφῶν, μόλις ἐδυνήθησαν ἄχρι τοῦδε νὰ παραδώσωσι τὴν Κρήτην εἰς τὰ στρατεύματα τοῦ Μεχμεταλῆ. Τὸ μόνον δὲ ὅπερ μοι ἔμενεν ἵνα σκεπάζω ὁπωσοῦν τοὺς δυστυχεῖς Κρῆτας τοὺς μὴ συμφωνοῦντας μὲ τοὺς Τούρχους, ἦτον ἡ Ἑλληνικὴ φρουρὰ ἣν ἐκράτουν εἰς τὴν Γραμβοῦσαν, μὴ θέλων νὰ τὴν σηκώσω εἰμὴ ἂν ἐμβῶσιν ἀντ' αὐτῆς στρατιῶται τῶν στόλων τῶν συμμάχων Δυνάμεων. Ἀλλ' ἐτελέσθη πλέον καὶ αὕτη ἡ χαλεπὴ καὶ ἐπώ-

δυνος πρᾶξις, καὶ ἤδη οἱ μετανάσται Κρῆτες ἔρχονται πανταχόθεν εἴς τε τὰς νήσους καὶ ἐνθάδε, πανενδεεῖς, καὶ ζητοῦντες παρ' ἡμῶν ἄρτον καὶ στέγην.

Εἶμαι ἄρα φορτωμένος καὶ μὲ ταύτην τὴν νέαν δαπάνην καθ' ἣν μάλιστα στιγμὴν μοὶ γράφουσιν ἐκ Παρισίων καὶ ἐκ Λονδίνου ὅτι ἡ τοῦ δανείου ὑπόθεσις εἴπερ ποτὲ ἀδηλοῦται, καὶ οὐδὲ παρὰ τῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν ἔχω νὰ ἐλπίζω ἄλλας παροχάς. Μόλις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μοὶ ἐφανέρωσεν ὁ Κ. Δώκινς ὅτι διετάχθη νὰ μοὶ δώσῃ τὰς 20,000 λίρας ἃς ἡ κυβέρνησίς του μᾶς εἶχεν ὑποσχεθῆ ἀπὸ τὸν ἰούνιον. Δι' αὐτῶν συμπληρουμένου τοῦ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου τοῦ ἐκ τοῦ δανείου δῆθεν παραχωρηθέντος παρὰ τῶν Δυνάμεων ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, δύναμαι μόλις νὰ ἐξοικονομήσω τὰς βιαιοτάτας ἀνάγκας ἕως τοῦ τέλους τοῦ ἔτους. Ἀλλὰ τότε τί θέλομεν γείνῃ; Ἐγὼ δὲν παύω νὰ κρούω ὅλας τὰς θύρας· ἀλλ' εἶναι ἆρα γε ἐλπὶς ν' ἀνοιχθῶσιν, οὕτως ἐχόντων τῶν τῆς Γαλλίας πραγμάτων;

Καὶ ὅμως, χωρὶς ν' ἀπελπισθῶ, ἐκίνησα καὶ κινῶ ὅλα τὰ δυνατὰ ἵνα ἐπιτύχω ἢ τὸ δάνειον ἢ τὸν συνεχισμὸν τῶν καταβολῶν, ἔχων συμβοηθὸν τὸν χρηστὸν καὶ ἄριστον Κ. Εὐνάρδον καὶ τὴν δραστήριον αὐτοῦ σπουδὴν, τὴν μονοειδῆ σήμερον εἰς τοῦτον τὸν πρόσγειον κόσμον. Ἐνταυτῷ δὲ ἐκ παντὸς ἐνδεχομένου κέντρου διεγείρω τὸ ἔθνος ἵνα αγωνισθῇ καὶ ἐπαρκέσῃ εἰς ἑαυτὸ ἂν ἀποτύχῃ τῶν βοηθειῶν ἃς αἱ Δυνάμεις τῷ εἶχον ὑποσχεθῆ.

Ἡμεῖς ἔχομεν κτήματα ὡραῖα καὶ γαίας ἀργὰς, πλήρεις πολλοῦ θησαυροῦ, τοὺς σταφιδαμπελῶνας, λέγω, καὶ ἐλαιῶνας, καὶ τόσα χωράφια εὔφορα ποτιστικὰ, καὶ πλησίον κείμενα τῆς θαλάσσης. Ἤδη λοιπὸν ἡ Γερουσία ἐξετάζει τὰ σχέδια ἃ τῇ μετέδωκα περὶ φρονίμου τινὸς διανομῆς μερικῶν ἑκατομμυρίων στρεμμάτων εθνικῆς γης εἰς τοὺς ἀκτήμονας χωρικούς. Διὰ τῆς διανομῆς ταύτης τὸ δημόσιον θέλει ἀποκτήσῃ εἰσόδημα ἐτήσιον ἀξιόλογον, εἴτε δώσῃ τὰς γαίας ἐπὶ φόρῳ διηνεκεῖ κατὰ τὴν ἀξίαν των, εἴτε τὰς πωλήσῃ ἐπὶ πληρωμαῖς μακροπροθέσμοις. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἀργῶν

ἢ κακῶς γεωργουμένων σήμερον χωραφίων. Περὶ δὲ τῶν κτημάτων, δύναται νὰ τὰ πωλήσῃ ὁλοσχερῶς ἐπὶ πληρωμῇ ἀμέσῳ. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀξία αὐτῶν ἐκτιμᾶται εἰς πολλὰς χιλιάδας ταλλήρων, θέλομεν ἔχει, ἂν ἐπιτύχῃ τὸ πρᾶγμα, κεφάλαιον ἱκανὸν ἢ πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ οἰκονομικοῦ ἡμῶν ὑστερήματος ἢ πρὸς ἐξασφαλισμὸν τῶν τόκων δανείου γενησομένου ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος.

Σκέφθητε, ἀγαπητέ μου Στούρζα, περὶ πάντων τούτων, ἐξ ὧν ἴσως εὕρετε καὶ στοιχεῖα συναρμογῆς πρὸς δόκιμον λύσιν τῶν ζητημάτων ὅσα μοι ἀπετείνατε διὰ τοῦ τελευταίου σας γράμματος.

Διὰ τί οἱ κεφαλαιοῦχοι τῆς Ὀδησσοῦ νὰ μὴ συστήσωσιν ἑταιρίαν ὑπογράψουσαν, καθ' ὑπόθεσιν, διὰ 50,000 τάλληρα; Αὐτὴ ἤθελε στείλῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπίτροπόν της μὲ χρήματα ἵνα ἀγοράσῃ γαίας· καὶ ἂν ἀπεφάσιζε νὰ τὰς διανείμῃ εἰς τοὺς γεωργοὺς ἐκείνους τοὺς ὁμογενεῖς τοὺς ἐκ τοῦ πολέμου κατασωρευθέντας εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ὑπόσχομαι νὰ τῇ παραχωρήσω ἀρίστας γαίας ἐπὶ συμφωνίαις συμφορωτάταις.

Καὶ οἱ μέτοχοι τοῦ τοιούτου, εἰς ἀξιόλογον τόκον βάλλουσι βέβαια τὰ κεφάλαιά των. Γινόμενοι δὲ καὶ κτηματικοὶ ἐν Ἑλλάδι, ὅταν ποτὲ ἔλθωσι νὰ κατασταθῶσιν ἐνταῦθα, θέλουσιν ἔχει ὅλα τὰ τῆς εὐπορίας ἀγαθά. Ἔσονται δ' ἐν τοσούτῳ καὶ πολῖται ὠφέλιμοι καὶ ἀγαθοεργοὶ, πορίζοντες ἔργον καὶ ἄρτον εἰς τοὺς δυστυχεῖς τοὺς ἐκπεσόντας ἐκ τῆς πατρίδος. Τὸ δὲ κράτιστον, ἔσονται καὶ εὐεργέται τοῦ ἔθνους ἐξ οὗ καυχῶνται ὅτι εἰσί.

Περὶ τούτου λοιπὸν τοῦ μεγάλου σκοποῦ σᾶς προσκαλῶ νὰ δημηγορήσετε τοὺς Ἰγγλέσας, τοὺς Σεραφίνους, καὶ ἄλλους. Ἀλλ' ἴσως ἡ ποσότης τοὺς φανῇ ὑπέρογκος. Τότε ἂς συμφωνήσωσι διὰ μικροτέραν, φθάνει νὰ δώσωσι τὸ καλὸν παράδειγμα, τὸ ὁποῖον καὶ οἱ ἐν Τεργέστῃ, καὶ Βιέννῃ, καὶ Λιβούρνῳ κεφαλαιοῦχοι Ἕλληνες θέλουσιν ἀκολουθήσῃ. Εἰ δὲ μὴ, αἱ καλλίτεραι γαῖαι τῆς Ἑλλάδος θέλουσι γείνῃ ἀπόκτημα κεφαλαιούχων Ἄγγλων καὶ Γάλλων.

Εἰς τοὺς βαθυπλούτους τῆς Ὀδησσοῦ προβάλλω γαίας ἀργὰς, ὑποθέτων ὅτι θέλουσιν ἀποφασίσῃ νὰ συνοικίσωσιν ἐν αὐταῖς τοὺς

Ἕλληνας τῶν Μοσχονησίων, τῆς Βάρνης, τῆς Ἀγχιάλου, τῆς Σωζουπόλεως κτλ. περὶ ὧν μοι γράφετε. Ἂν ἀγαπῶσιν ὅμως κάλλιον κτήματα εἰργασμένα, τοὺς πωλῶ, καὶ μὲ τὰ χρήματα τῆς πωλήσεως ταύτης ἐγὼ συνοικίζω τοὺς προστατευομένους παρ᾽ ὑμῶν. Τέλος ἂν θελήσωσι νὰ δανείσωσιν ἁδράν τινα ποσότητα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν πρὸς 8 τοῖς 100 ἐπὶ ὑποθήκῃ τῶν ῥηθέντων κτημάτων, τὰ χρήματά των θέλουσι βαλθῆ εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ μὲ αὐτὰ πάλιν δύναμαι νὰ δεχθῶ καὶ κατοικίσω τοὺς ὁμογενεῖς μετανάστας. Τοσαῦτα ἀρκοῦσι περὶ τούτου πρὸς ἄνδρα οἷος ὑμεῖς.

Πρὸς δὲ τοὺς ἐκ Φαναρίου μετανάστας δὲν ἔχω εἰσέτι ἀπόκρισιν καταθύμιον. Ἔλαβον τὸ γράμμα των, καὶ ἐκτενῶς συνωμίλησα μετὰ τοῦ Κ. Δεριβωπιέῤῥου περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ *λόγοι ἐκεῖνοι εἰσὶ καὶ φωναί, καὶ πλέον οὐδέν* (Sunt verba et voces prætereaque nihil). Πλὴν δὲν θέλω ἀμελήσῃ τὸ χρέος, καὶ δώσω καὶ αὐτοῖς παρηγορίαν τινά, ἂν ἡ Πρόνοια παρηγορήσῃ πρῶτον ἡμᾶς. Μετ᾽ ὀλίγας ἡμέρας σᾶς στέλλω τὴν πρὸς αὐτοὺς ἀπόκρισίν μου.

Πρὶν τελειώσω τὴν μακράν μου γραφὴν θέλω σᾶς παρακαλέσῃ καὶ πάλιν περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ Βαρβάκη. Βάλετε ὅλα τὰ δυνατά σας ἵνα μᾶς προμηθεύσωσι τέλος οἱ κύριοι Ῥοδοφοίνιξ καὶ Δασκὼφ τὰς 300,000 ῥούβλια, ἔχοντας μεγίστην χρείαν αὐτῶν διὰ τὰ σχολεῖα καὶ διὰ τὴν τελειοποίησιν τὴν ἀπαιτουμένην ὡς ἐκ τῆς θαυμασίας τῶν μαθητῶν ἐπιδόσεως.

Πρὸ ὀλίγου περιώδευσα εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, ἔχων μετ᾽ ἐμοῦ, τὸ πρῶτον, καὶ τὸν Κ. Καννᾶν. Αὐτὸς θέλει σᾶς εἰπεῖ ὅτι εἰς τὸ Μεσολόγγιον καὶ τὸ Ἀνατολικὸν ὑπάρχουσι δύω κάλλιστα ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα, πλήρη μαθητῶν φιλομαθεστάτων. Μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ συνίσταται καὶ Ἑλληνικὸν σχολεῖον εἰς Μεσολόγγιον ὑπὸ διδασκάλῳ τῷ σεμνῷ Παλαμᾷ.

Θεέ μου! πόσα καλὰ ἱδρύματα ἠθέλαμεν συστήσῃ ἂν εἴχομεν πόρους!

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Ἀδὰμ εἰς Κέρκυραν.

Ναυπλίῳ, 15 νοεμβρίου 1830.

Διὰ τοῦ ἐθνικοῦ πλοίου τοῦ ἐρχομένου εἰς Κέρκυραν ἵνα λάβῃ τὸ παρὰ τῆς Ἀγγλίας δοθὲν ἡμῖν γενναῖον βοήθημα, ἐν ᾧ ἀξιωματικῶς συνιστῶ τὸν ναύαρχον Σαχτούρην εἰς τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα, συγχωρήσατέ μοι, Στρατηγέ μου, νὰ προσθέσω καὶ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, ἐξαιτούμενος παρ' αὐτῆς εὐμενῆ ὑποδοχὴν τῶν πρεσβευμάτων ἅπερ ὁ Κ. Γεροστάθης μέλλει νὰ πρεσβεύσῃ παρ' ἐμοῦ.

Εἶναι μῆνες ἤδη τινὲς ἀφ' ὅτου, ἐλθόντος ἐνταῦθα τοῦ Κ. Παλαιολόγου, μαθητοῦ εὐδοκίμου τοῦ ἐν Ροβίλλῃ γεωργικοῦ σχολείου, καὶ χορηγοῦντος τοῦ Κ. Εὐνάρδου, ἐπεχείρησεν ἡ κυβέρνησις νὰ συστήσῃ πρὸς ἐμψύχωσιν καὶ ἀγωνοθεσίαν τῆς γεωργίας τυπικόν τι ἀγροκήπιον πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας Τίρυνθος, ὅπερ καὶ συνέστη καὶ εὐοδοῦται ἤδη, ὅσον οἱ μικροί μας πόροι τὸ συγχωροῦσιν. Ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τὴν μόνωσιν αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῆς καλλίστης πεδιάδος τοῦ Ἄργους, καὶ διὰ τὸ δυσκοινώτητον πρὸς τὰς δύω πόλεις τὰς ἀντιπερικειμένας αὐτῷ, πολὺ ἀπεμειοῦτο ἡ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον ὠφέλεια, καὶ ἄλλως δὲ ἐκ πολλῶν λόγων ἀποδεδειγμένης τῆς λυσιτελείας τῶν μεγάλων ὁδῶν, διὰ τοῦτο ἔγνων νὰ φροντίσω ἀμέσως περὶ διαγραφῆς ὁδοῦ ἀγούσης εὐθυτενῶς εἴς τε Ναύπλιον καὶ εἰς Ἄργος παρ' αὐτὸ τὸ τυπικὸν ἀγροκήπιον. Αὕτη καὶ διεγράφη, καὶ τὰ δύω τριτημόρια αὐτῆς ἤδη κατεσκευάσθησαν, καὶ ἅμαξαι φορτηγοὶ καί τινα καὶ ὀχήματα ἰδιωτικὰ καθ' ἑκάστην ἤδη διαπερῶσι τὸ μεταξὺ τῶν δύω πόλεων διάστημα.

Ταῦτα ἐκδιηγούμενος, Στρατηγέ μου, ἂς ἔχω τὴν συγγνώμην σας, διότι θέλω νὰ σᾶς παραστήσω ὄχι μόνον τὰς ἐκ τῶν προτέρων εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας μου, ἀλλὰ καὶ τὸν πόθον ὃν ἔχω ἵνα βοηθηθῶ παρὰ τῆς ὑμετέρας χρηστότητος εἰς τὸ ἀναπτύξαι καὶ ἐκτελειῶσαι τὸ κοινωφελὲς ἐπιχείρημα.

Μὲ βεβαιοῦσιν ὅτι ἡ ἐν Κερκύρᾳ διοίκησις ἔχει διὰ τὴν κατα-

σκευὴν τῶν μεγάλων ὁδῶν πλῆθος ἀναγκαίων, ἁμαξῶν δηλαδὴ, διτρόχων, μονοτρόχων, σκαπανῶν, πτυαρίων, ξύστρων, λιθοτριπτῶν, κτλ. τὰ ὁποῖα ἴσως τώρα δὲν τῇ χρειάζονται τόσον, ἀφ' οὗ ἐτελείωσαν τὰ μεγάλα τῆς νήσου λιθόστρωτα, καὶ ἂν δὲ τῇ χρειασθῶσι, τὰ ἀναπληροῖ εὐκόλως καὶ ὀλιγοεξόδως· ἐν ᾧ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὄχι μόνον ἤθελε δαπανήσῃ ἀδρῶς ἵνα τὰ προμηθευθῇ, ἀλλὰ καὶ καιρὸν ἤθελε χάσῃ πολὺν, παραγγέλλουσα αὐτὰ εἰς Γαλλίαν ἢ Ἰταλίαν.

Μετὰ τοῦτο σᾶς προσφέρω καὶ ἄλλην αἴτησιν. Στρατηγέ μου· νὰ μᾶς δώσετε δηλαδὴ ἐκ τῶν φυτωρίων σας ὅσα δένδρα δύνασθε, μάλιστα δὲ ἀκακίας, καὶ κατάλπας, καὶ συκομορέας, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, ἔχοντα ταχεῖαν τὴν αὔξησιν, ὁποῖα ἡ ὑμετέρα ἐξοχότης γνωρίζει βέβαια κάλλιον ἐμοῦ, ὡς ἔχουσα κατὰ τὴν κοινὴν φήμην κῆπον εὐπορώτατον καὶ τερπνότατον.

Ἀλλὰ παύω, ἀφίνων εἰς τὸν Κ. Γεροστάθην νὰ σᾶς λαλήσῃ ἐκτενέστερον, εἰ χρεία, περὶ τῶν δύω χαρίτων τὰς ὁποίας τολμῶ νὰ σᾶς ζητήσω. Ὑπακούεται δὲ ὅτι ἡ τιμὴ τῶν ὅσα θέλετε μᾶς δώσῃ, θέλει συμφωνηθῇ μεταξὺ τοῦ Κ. Γεροστάθη καὶ οὔτινος διορίσετε ἀπὸ μέρους σας, καὶ ἂν δὲν ὑπερβαίνῃ τὴν παροῦσαν ἱκανότητα τῆς ἐνταῦθα κυβερνήσεως εἰς τὰς τοιαύτας δαπάνας, θέλει σᾶς ἀφεθῇ ἀμέσως ἐκ τῶν 20,000 λιρῶν τὰς ὁποίας φυλάττετε δι' ἡμᾶς.

Τῷ μοιράρχῳ Κ. Κανάρῃ

Ναυπλίῳ, 15 νοεμβρίου 1830.

Ὁ τῆς γαλλικῆς μοίρας ναύαρχος Κ. Αλάνδος, μέλλων νὰ στείλῃ ἓν βρίκιον εἰς τὴν Κρήτην, φιλίως μᾶς ἐξαγγέλλει ὅτι ὁ τοῦ βρικίου ἡγεμὼν ἐντολὴν ἔχει νὰ ἐξετάσῃ ἂν τῷ ὄντι ὁ ἀριθμὸς τῶν θελόντων μεταναστεῦσαι εἰς Ἑλλάδα Κρητῶν εἶναι τόσον πολὺς ὅσον

τὸν παρεστήσατε διὰ τῶν πρὸς τὴν Γραμματείαν τῶν Ναυτικῶν ἐμφανίσεών σας ἐκδεδομένων τῇ . . .

Συμφρονοῦμεν δὲ καὶ ἡμεῖς μετὰ τῶν κυρίων ναυάρχων ὅτι ἐν ταῖς ἀναφοραῖς τὰς ὁποίας ἐλάβετε ἐκ διαφόρων τῆς Κρήτης ἐπαρχιῶν παραπολὺ μεγαλύνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν οἰκογενειῶν ὅσαι ἀναγκάζονται νὰ φύγωσι τὴν πατρίδα των,

Ἀλλ' ὅπως ἂν ᾖ, θέλομεν ἵνα, ὅσον σᾶς τὸ συγχωροῦσιν οἱ τρόποι σας, προσφέρετε εἰς τοὺς δυστυχεῖς τούτους τὰ ἀναγκαῖα περάματα. Νὰ γείνῃ ὅμως ἡ ἐκεῖθεν ἀναχώρησίς των ὅσον ταχίστη, διότι ἡ περὶ τὰ Κρητικὰ παράλια διατριβή σας δύναται νὰ προξενήσῃ, κατὰ τὴν γνώμην τῶν κυρίων ναυάρχων, λογοτριβὰς καὶ περιπλεγμοὺς ἀπαρέστους.

Καὶ ἡμεῖς μὲν δὲν συμφρονοῦμεν εἰς τοῦτο, διότι, τὸ μὲν, ὁ σκοπὸς τῆς ὑπηρεσίας σας προεδείχθη παρ' αὐτῶν τῶν Προσέδρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, τὸ δὲ, καὶ αἱ συνθῆκαι δίδουσιν εἰς τοὺς Κρῆτας δικαίωμα νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν. Ἀλλ' ὅμως ἐπιθυμοῦμεν νὰ τελεσθῇ ὁ σκοπὸς ὅσον ἔνεστι συντομώτατα, ἀποπλεόντων εὐθὺς τῶν μεταναστῶν.

Πρὸς τοῦτο μάλιστα πολλὰ ἐπεκαλέσθημεν καὶ τὴν συναντίληψιν τῶν κυρίων ναυάρχων, παρακαλοῦντες αὐτοὺς νὰ προστάξωσι τὰ πλοῖα των νὰ λάβωσιν οἰκογενείας τινὰς Κρητῶν, καὶ ἤδη ἡ ἀπόκρισίς των μᾶς δίδει τὴν ἐλπίδα τῆς τοιαύτης συναντιλήψεως· τὸ ὁποῖον εἶναι καλὸν νὰ γνωρίζετε.

Ὀφείλομεν ἔτι νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν ὅτι οἱ κύριοι ναύαρχοι ἔλαβον ἐκθέσεις ἐν αἷς παρίσταται ἡ ἐκεῖσε ἀποστολή σας μὲ χαρακτῆρα ἀμφιλογούμενον, ὅτι δηλαδὴ διωρίσθητε νὰ μοιράσετε πολεμεφόδια καὶ νὰ ἐνθαρρύνετε τοὺς Κρῆτας εἰς πόλεμον καὶ ἀντίστασιν. Προβαίνοντες δὲ καὶ περαιτέρω, διέδωκάν τινες ὅτι ὁ Κ. Ῥενιέρης καὶ τὸ συμβούλιόν του, παραχρώμενοι τὸ ὄνομα καὶ τὴν ῥοπὴν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἐλπιδοτροφοῦσι τοὺς Κρῆτας ὅτι αἱ περὶ αὐτῶν ἀποφάσεις τῶν συμμάχων Αὐλῶν θέλουσι μεταβληθῆ. Καὶ ἡμεῖς μὲν ἀπέσχομεν τοῦ ἀποκριθῆναι πρὸς τὰς κατηγορίας

ταύτας, αἰδούμενοι ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὸ πρέπον φυλάττοντες. Θέλομεν ὅμως νὰ διαμηνύσετε πρὸς τὸν Κ. Ρενιέρην τὰ κατ' αὐτοῦ συκοφαντούμενα, καὶ νὰ τὸν προτρέψετε, καθὼς τὸν προετρέψαμεν καὶ ἡμεῖς ἐν ὅσῳ τῷ ἐγράφομεν, νὰ ἀναχωρήσῃ πλέον ἐκ τῆς Κρήτης, καὶ τότε θέλετε τὸν λάβῃ ἐπὶ τῆς κορβέτας.

Περαίνοντες τὴν παροῦσαν, σᾶς παρεγγυῶμεν καὶ πάλιν νὰ διαπράξετε τὰ ἐπιτετραμμένα μετὰ τοῦ ζήλου τοῦ συνήθους ὑμῖν. Καὶ ὅσον τάχιον τελειώσετε, καὶ ὅσον περισσοτέρους Κρῆτας σώσετε, τόσῳ μᾶλλον θέλετε δικαιώσῃ τὴν ἡμετέραν πίστιν εἰς τὰς ὑπηρεσίας καὶ εἰς τὸν γενναῖον ὑμῶν χαρακτῆρα.

Τῷ Κ. Βετὰν εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 20 νοεμβρίου 1830.

Ὑπ' ὄψιν ἔχω, ἀγαπητέ μου Βετὰν, τό,τε ἐράσμιον γράμμα σου τῆς 25 αὐγούστου, καὶ τὸ τοῦ ἰατροῦ Κ. Γόσσου ἀπὸ 19 σεπτεμβρίου. Ἀλλὰ γνωρίζοντες τὸ ἐνδεὲς τῶν στιγμῶν μου, μὴ χαλεπαίνετε ἂν ἀποκρίνωμαι πρὸς ἕνα μόνον. Ἄλλοτε θέλω γράψῃ πρὸς τὸν Κ. Γόσσον· σήμερον δὲ μόνον πολλὰ πολλὰ προσαγόρευσον αὐτὸν παρ' ἐμοῦ.

Τὸ γράμμα σου(*) ἔστειλα πρὸς τὸν Κ. Μουστοξείδην. Ἐλπίζω δὲ κἀγὼ νὰ μεταβῶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Αἴγιναν, καὶ τότε θέλω ἐνεργήσῃ παρ' αὐτῷ ὡς ἐπίτροπός σου, καθὸ πολίτης τῆς Γενεύης.

Ἡ τῶν ἀρχαίων μικρὰ ἡμῶν συλλογὴ γίνεται καθ' ἑκάστην ἀξιολογωτέρα, καὶ ἤθελε γείνῃ πολὺ περισσότερον, ἂν εἴχομεν νὰ ἐξοδεύσωμεν ὅσα χρειάζονται εἰς ἀνασκαφάς. Ἀλλὰ δὲν βιάζομαι, ἐλπίζων ὅτι οἱ περιηγηταὶ δὲν μᾶς ἁρπάζουσι πλέον τὰ ἀρχαῖα λαθραίως, ὡς ἄλλοτε.

(*) Αἴτησιν περιεῖχεν αὐτὸ τινῶν ἀρχαίων πραγμάτων διὰ τὸ ἐν Γενεύῃ μουσεῖον.

Η Αἴγινα δὲν εἶναι πλέον ἕδρα τῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' ἤδη περιλαμβάνει ὅλα τὰ προκατασκευαστικὰ ἡμῶν διδακτήρια. Ἐκτὸς τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ὅπου παιδαγωγοῦνται πεντακόσιοι παῖδες, ἐνυπάρχουσι δύω προσχολεῖα, τὸ μὲν, ἀλληλοδιδακτικὸν, τὸ δὲ, τῶν Ἑλληνικῶν λόγων, τῶν ςοιχείων τῆς μαθηματικῆς, τῶν ξένων γλωσσῶν, τῆς ἰχνογραφίας, καὶ τῆς μουσικῆς, ὀνομαζόμενον Εὐνάρδειον, διότι δαπάναις αὐτοῦ ἐκτίσθη καὶ συνέστη.

Δουλεύει δὲ καὶ τυπογραφεῖον Ἑλληνικὸν μέγα καὶ εὐπρεπὲς εἰς ἐκτύπωσιν τῶν ἀναγκαίων βιβλίων, γραμματικῶν δηλαδὴ καὶ κειμένων τῶν παραδιδομένων συγγραφέων, τὸ ὁποῖον ἐπλήρωσα εἰς τὸν Κ. Διδότον καθ' ἱκανὸν μέρος ἐκ τῶν χρημάτων ἅ μοι ἔστειλε προλαβόντως ἡ Γενευαία τῶν φιλελλήνων συναυλία· καὶ παρακαλῶ νὰ τὸ εἴπῃς πρός τε τὸν Κ. Φάβρον καὶ τὸν Κ. Μυνιέρον καὶ ὅσους ἄλλους τῶν συνέδρων αὐτῶν γνωρίζεις.

Οἱ συῤῥεύσαντες εἰς Αἴγιναν μαθηταὶ ὑπερβαίνουσι, μετὰ τῶν τοῦ Ὀρφανοτροφείου, τοὺς χιλίους πεντακοσίους, καὶ ἡ ἐπίδοσις αὐτῶν, γενναία. Τὰ αὐτὰ τρέχουσι καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας, ὧν ἑκάστη ἔχει ἓν ἢ δύω ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα, καὶ ἄρα μαθηταὶ οἱ ὅλοι συμποσοῦνται ὀκτακισχίλιοι. Ὅλα δὲ τὰ σχολεῖα ταῦτα θέλουσι ῥυθμισθῆ ὅσον οὔπω κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ Κ. Σαραζίνου ὑπὸ διδασκάλων ὁρμωμένων ἐκ τοῦ Αἰγιναίου προσχολείου.

Καὶ τὸ ἐν Ναυπλίῳ δὲ στρατιωτικὸν σχολεῖον μᾶς δίδει καλλίστας ἐλπίδας, ὡς ἐδείχθη ἐκ τῆς δημοσίου ἐξετάσεως καὶ ἀριστεύσεως τῶν μαθητῶν ἐν τῷ ἔτει τούτῳ.

Καὶ φροντιστήριον ἐκκλησιαστικὸν συνέστη ἐν τῷ τοῦ Πόρου μοναστηρίῳ πρὸ ὀλίγου, χρῇζον τοῦτο καὶ συντονωτέρας καὶ ἀμεσωτέρας ἐπιστασίας, γενησομένης δήπουθεν παρ' ἐμοῦ αὐτοῦ.

Τέλος, εὐεργετοῦντος πάλιν τοῦ Κ. Εὐνάρδου, κατεσκευάσθη καὶ πρότυπον ἀγροκήπιον εἰς Τίρυνθα, διευθυνόμενον παρὰ τοῦ Κ. Παλαιολόγου, μαθητοῦ τοῦ Κ. Δομβάλου, ὅςις ἔχει ὑπ' αὐτὸν ἑξήκοντα σπουδαστὰς καὶ τοὺς παρασκευάζει εἰς τὴν ἀγρονομικὴν ὑπηρεσίαν.

Τὸ Ναύπλιον ἀνακαθαίρεται ἀπὸ τὰ συντρίμματα, καὶ καθ' ἑκά-

στην μᾶλλον μετασχηματίζεται εἰς ὄντως πόλιν. Αἱ δὲ καλύβαι τὰς ὁποίας εἶχα κατασκευάση ἔξω πρὸ δύω ἐτῶν, ἐκλείπουσι, καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐγείρονται οἶκοι μεγάλοι καὶ εὐπρεπεῖς, συστήσοντες τὸ προάστειον, τὴν Πρόνοιαν.

Ἐτελείωσε σχεδὸν καὶ ἡ διαγραφὴ μεγάλης ὁδοῦ φερούσης ἀπὸ Ναυπλίου εἰς Ἄργος ἐν ὥρᾳ μιᾷ καὶ τετάρτῳ. Καὶ τὸ Ἄργος, ἔχον ἤδη ἱκανὰς εὐκατασκευάστους οἰκίας, φαίνεται εὔμορφα ἀπὸ Ναύπλιον.

Αἱ συχναί μου περιοδεῖαι μ' ἐπληροφόρησαν ὅτι παντοῦ γίνεται κἄτι καλόν. Οἱ κάτοικοι ἀπολαύουσιν ἐντελοῦς ἡσυχίας, καὶ ἐργαζόμενοι βελτιοῦσι τὰ κατ' αὐτούς. Ταῦτα δὲ ὑλικῶς βελτιώσαντες μέχρι τινός, ἀφεύκτως θέλουσι καταντήση καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ἤδη συντελοῦσι, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου περισσότερον συντελέσουσι τ' ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα.

Ὁ οὕτω θεωρῶν τὴν Ἑλλάδα, ἐνδομύχως πείθεται ὅτι καθ' ἑκάστην μεγάλως προβαίνει πρὸς τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἐπανόρθωσιν. Ἀλλ' ὅμως ὑπάρχουσι ξένοι τινές, ἔτι δὲ καὶ Ἕλληνες, οἵτινες ἄλλως θεωροῦσι τὰ πράγματα, καὶ τὴν Ἑλλάδα νομίζουσι δεδουλωμένην, ὡς μήπω κληθεῖσαν παρὰ τῆς κυβερνήσεως εἰς συνταγματικὴν συμμέθεξιν τῆς διοικήσεως τῶν κοινῶν.

Καὶ ἂς θεωρῇ μὲν περὶ τούτου καὶ κρίνῃ ἕκαστος ὅπως βούλεται· ἀλλ' ἐγὼ οὔτε γνώμην οὔτε πολιτείαν δύναμαι ν' ἀλλάξω. Ἐπιθυμῶν θερμῶς τὴν ὕψωσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς ἔθνος ἐλεύθερον καὶ αὐτόνομον, ὀφείλω μὲν νὰ σπουδάσω ὅπως τάχιον φθάσῃ εἰς τοῦτο, πλὴν δὲν δύναμαι καὶ νὰ ἀμβλυωπήσω πρὸς τὰ νοσήματα αὐτῆς ὅσα ἔπαθεν ἐκ δουλείας τεσσάρων αἰώνων καὶ ἐξ ἀναρχίας ἑπταετοῦς.

Τούτων τῶν νοσημάτων ἀπαλλαχθεῖσα διὰ τῆς ἰδίας ἑαυτῆς συντονίας, τουτέστι διὰ τῆς ἐργασίας, θέλει κάμῃ καὶ συνταγματικοὺς νόμους, τῶν ὁποίων καὶ τὰ στοιχεῖα εἶναι ἤδη προπαρεσκευασμένα, καὶ σήμερον ἐνεργοῦνται καθ' ἕκαστον μέρος τῆς διοικήσεως, βαθμηδὸν ἀναπτυσσομένης πρὸς σύστασιν τοῦ μέλλοντος συνταγματικοῦ διακόσμου. Ἡ Γερουσία διὰ τὴν νομοθεσίαν, οἱ Διοικηταὶ καὶ οἱ Γραμματεῖς διὰ τὴν διοίκησιν, καὶ τὰ δικαστήρια, ὑπάρχουσιν

ἐπιτηδεύματα ἐν οἷς μορφοῦνται, κατὰ τὴν γνώμην μου, βουληφορικοὶ καὶ διοικητικοὶ ἄνδρες ὡς ἐν σχολείοις. Πολίτας δὲ θέλουσι μᾶς δώσῃ τὰ διδασκαλεῖα, ἡ γεωργία, ἡ ἐμπορία, ἡ ναυτιλία, καὶ ἡ ἄλλη βιομηχανία.

Ταῦτα διεξῆλθον, ἀγαπητέ μοι Βετὰν, βλέπων ὅτι πολλοὶ, μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὸ φρονεῖν ἐναντία, θέλουσι καὶ νὰ ἐνστάζωσι τὰ φρονήματά των εἰς τὸ κοινόν. Ἐγὼ τὴν παμψηφίαν δὲν θηρεύω, ἀλλὰ μόνον τὰς ψήφους τῶν εὐσυνειδήτως καὶ ἀπροσπαθῶς πρὸς τὰ συστήματα, ἀγαπώντων τὸ καλὸν τῆς Ἑλλάδος· διὰ τοῦτο καὶ σοὶ ἔδωκα κεφαλαιώδη ἐπιδρομὴν τῶν κατὰ τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὰς ἀπαραβάτους ἀρχὰς σοὶ ἀνέπτυξα τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς.

Τῷ Κ. Κόμητι Μοκενίγῳ εἰς Τουρῖνον.

Ναυπλίῳ, 20 νοεμβρίου 1830.

Ἔλαβον, ἀγαπητέ μου Κόμη, ἀκριβέστατα τὰ γράμματά σας τοῦ ἰουλίου καὶ τοῦ αὐγούστου, ἀλλὰ μὴ ὢν κύριος τοῦ καιροῦ μου, δὲν ἠδυνήθην νὰ σᾶς ἀποκριθῶ μέχρι τοῦδε. Σᾶς βεβαιόνω δὲ ὅτι τόση εἶναι ἡ περὶ τὰ κοινὰ ἀσχολία μου, ὥστε οὐδὲ στιγμὴ μοὶ μένει διὰ τὰς ἰδίας μου ὑποθέσεις.

Καὶ σήμερον εἴπερ ποτὲ τὰ κατ' ἐμὲ καὶ τὰ τοῦ τόπου γίνονται βαρέα καὶ δύσκολα, διὰ τὰ ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ὀλλανδίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ συμβάντα. Ἀφ' οὗ μετὰ τὴν παραίτησιν τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου ἕως προχθὲς δὲν ἀπεφάσισαν τίποτε περὶ τῶν ζητημάτων τὰ ὁποῖα ὑπόκεινται εἰς τὴν διάσκεψιν τῶν τριῶν Αὐλῶν, δυνάμεθα ἆρά γε νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι θέλουσι τὰ ἐπαναλάβῃ ἤδη; Καὶ λοιπὸν τί θέλομεν γείνῃ ἐν τοσούτῳ; Πῶς μάλιστα θέλομεν ζήσῃ χωρὶς βοηθήματα καὶ χωρὶς δάνειον;

Ἴσως δυνηθῶ μὲ τὰς 500,000 φράγκων τὰς ὁποίας ἡ Ἀγγλία ἐχορήγησεν εἰς τὴν κυβέρνησιν, παλαίων καθ' ὅλων ὑπὲρ τῆς οἰκονο-

μίας, καὶ προφυλάττων παντὶ τρόπῳ τοὺς πτωχοὺς ἡμῶν πόρους ἀπὸ τὰς παραχωρήσεις, νὰ φθάσω ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Ἀλλ' ἔπειτα; . . . ἂς ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι δι ἀπελπισμόν. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἀπελπίζω τὴν σωτηρίαν τοῦ τόπου τούτου, διότι ἔχω μέγα θάῤῥος εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ.

Εὐφραίνομαι ὄντως καὶ εὐγνωμονῶ διὰ τὴν καλὴν ὑπόληψιν ἣν ἔχετε περὶ τῆς πολιτείας μου κατὰ τὰς ἐνταῦθα δυσχερεῖς περιστάσεις. Ἀγνοῶ, ἀγαπητέ μου κόμη, πότε καὶ ποῦ θέλομεν πάλιν ἀνταμωθῆ. Πόσον ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ξαναΐδω καὶ ν' ἀκούσω ὅσα κρίνετε ὠφέλιμα νὰ μοὶ εἴπετε, τὸ ἐξεύρετε. Ἀλλ' οὐδ' ὁ χειμὼν εἶναι ὥρα ὁδοιπορίας, οὐδ' ὑμεῖς θαλάσσιος τόσον, ὥστε νὰ διαπλεύσετε ἐν αὐτῷ θυμηδίας χάριν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ἐγὼ λοιπὸν ἔπρεπε νὰ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς· τοῦ ὁποίου καὶ εἶχα μεγάλην χρείαν, κἂν διὰ ν' ἀναπαυθῶ ὀλίγον καὶ λάβω καὶ τὰ μεταλλικὰ νερά. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἄδηλον. Εἴθε μόνον τὸ μέλλον νὰ ἦναι κατὰ τὰς εὐχάς μας!

Τῷ Μαρσιάλῃ Κ. Μαιζῶνι, ὑπουργῷ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τῶν Γάλλων.

Ναυπλίῳ, 20 νοεμβρίου 1830.

Ἡ Ἑλλὰς χαίρει πολλά, μαθοῦσα ὅτι ἡ πίστις τοῦ βασιλέως τῶν Γάλλων ἐκάλεσε τὴν ὑμετέραν ἐξοχότητα εἰς τὸ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργεῖον. Χαίρει, διότι δὲν δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι ὑμεῖς, κύριε Μαρσιάλα, κρισιμώτατα καὶ ἰσχυρότατα συντελέσαντες εἰς τὰ τῆς μελλούσης τύχης της, ὡς καὶ ἐλευθερώσαντες αὐτὴν ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ γενναίως μεριμνήσαντες ὑπὲρ τῆς στρατιωτικῆς αὐτῆς διοργανώσεως, μετ' εὐνοίας θέλετε δεχθῆ καὶ τὸν πόθον ὃν αὐτὴ ἐκποθεῖ καὶ ἐκφράζει ὅπως λάβωσι πλέον πέρας τὰ περὶ αὐτῆς.

Καὶ ἤδη μὲν ὁ πρίγγιψ Κ. Σοῦτσος προσήγαγε τὸν πόθον ἡμῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ἅμα ἀναλαβοῦσαν τὰ πράγματα· ἀλλὰ καὶ σήμερον θέλει προσλιπαρήσῃ τὰ αὐτὰ, ἀποκινδυνεύων τὴν ὀχληρότητα.

Ὁ αὐτὸς θέλει σᾶς παραστήσῃ, κύριε Μαρσιάλα, ὅτι ἡ κακία τινῶν, καὶ πολλὰ ἐπαγωνισθεῖσα, δὲν κατώρθωσεν ὅμως ἄχρι τοῦ νῦν τὸν σκοπόν της, θελήσασα μὲν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους νὰ ἀναζωπυρήσῃ τὸν φατριασμὸν, νὰ ταράξῃ τὴν ἐσωτερικὴν ἡσυχίαν καὶ νὰ διεγείρῃ μάλιστα τὸν στρατὸν εἰς στάσιν καὶ ἀνταρσίαν, ἀλλ' ἀποτυχοῦσα τῆς ἐπιβολῆς διὰ τὸ γνωστικὸν τοῦ λαοῦ τε καὶ τῶν στρατιωτῶν.

Οἱ στρατιῶται δὲ οὗτοι ἤδη καὶ ἐμβαίνουσιν εἰς τὸ τυπικὸν τάγμα τὸ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Γεράρδου διοργανούμενον· καὶ ἂν ἡ κυβέρνησις εἶχε τὰ ἀναγκαῖα χρήματα, τὰ εἴκοσι Ῥουμελιωτικὰ τάγματα ἤθελαν γείνῃ εὐθὺς δέκα, φέροντα βαγιονέτας, καὶ κατὰ τ' ἄλλα συγκεκροτημένα ὡς στρατεύματα εὔτακτα.

Ταύτην τὴν μεταῤῥύθμισιν ἑτοιμάζω ἐν ᾧ περιμένω τὰ βοηθήματα ὅσα πολλάκις ἐζήτησα, γενησομένην εὐκόλως καὶ λυσιτελέστατα, ὅταν δυνηθῶ νὰ παραχωρήσω εἰς τοὺς διαλυθησομένους στρατιώτας μερικὰ στρέμματα γῆς καὶ ὀλίγα φράγκα ἵνα κατασταθῶσι καὶ ἀγοράσωσι ζῶα.

Καὶ τότε οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οἱ σήμερον καταναλωταὶ, θέλουσιν ἀποβῇ παραγωγικοὶ, καὶ κτῆμα ἔχοντες, θέλουσιν ἀπέχει τῶν ξένων κτημάτων. Οὐδὲ γνωρίζω ἄλλον τρόπον παρὰ τοῦτον. Διότι τὸ νὰ διαλύσω 2 ἢ 3,000 στρατιώτας χωρὶς νὰ φροντίσω περὶ τῆς ὑπάρξεώς των, εἰς ἄλλο δὲν φέρει εἰμὴ εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῶν ποτὲ κλεπτῶν, ἐξ ἧς θέλει κινδυνεύσῃ ὄχι μόνον ἡ ἐσωτερικὴ ἀσφάλεια τῆς νέας ἐπικρατείας, ἀλλὰ καὶ αἱ γειτονικαὶ πρὸς τοὺς Τούρκους σχέσεις αὐτῆς.

Πλὴν ἐν ὅσῳ αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ προσωρινάς τινας μόνον χορηγίας παρέχουσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, αὐτὴ δὲν δύναται νὰ πράξῃ οὐδὲν οὔτε περὶ τῆς προκειμένης μεταῤῥυθμίσεως οὔτε

περὶ ἄλλης τινὸς, εἰς τὸ μέλλον τεινούσης, βιάζεται δὲ νὰ ζῇ μόνον τὸ καθ' ἡμέραν καὶ νὰ μένῃ εἰς τὰ προσωρινὰ, καὶ ταῦτα γινόμενα δυσχερέστερα ὡς ἐκ τῶν μεγάλων μεταβολῶν τῶν συμβασῶν ἔν τε Γαλλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἀπὸ τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ Ἰουλίου.

Τὰς περὶ τούτου σκέψεις μου θέλει βάλῃ ὑπ' ὄψιν σας ὁ πρίγγιψ Κ. Σοῦτσος, καὶ σᾶς παρακαλῶ, κύριε Μαρσιάλα, νὰ μὴ ταῖς ἀρνηθῆτε τὴν προσοχήν σας.

Δὲν καταχρῶμαι δὲ τὰς στιγμάς σας ἐπανακυκλῶν τοὺς ἰσχυροὺς λόγους δι' οὓς ἐξαιτοῦμαι τὴν ταχεῖαν λύσιν τῶν βουλευμάτων τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, ἀλλὰ μόνον τολμῶ νὰ σᾶς παραστήσω ὅτι ἡ ἀτελείωτος προσωρινότης, παρὰ φύσιν οὖσα, θέλει φθείρῃ τὸν τόπον, ἂν ἡ κυβέρνησις αὐτοῦ ἀφεθῇ χωρὶς κἀμμίαν βοήθειαν. Εἶναι δὲ ἀπαραίτητος ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἐζήτησεν ὁ Κ. Εὐνάρδος κατὰ τὸν μάρτιον, καὶ ἂν τὰ ἄλλα ἀποφασισθῶσι μετέπειτα.

Συγγνώμην ζητῶ παρὰ τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος διὰ τὰς τοιαύτας λεπτομερείας· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐξ ἀγαθότητος μοὶ συνεχώρει ἄχρι τοῦδε νὰ τῇ τὰς γράφω, ἐλπίζω ὅτι καὶ εἰς τὸ ἑξῆς δὲν θέλει μοι ἀρνηθῇ τὴν αὐτὴν παρηγορίαν.

Τῷ Κ. Βάρωνι Ῥυκμάνῳ, Προσέδρῳ τῆς Ῥωσσίας.

Ναυπλίῳ, 15 δεκεμβρίου 1830.

Σᾶς συγχαίρω καὶ ὑπερήδομαι μανθάνων ὅτι τὰ τῆς Ἑλλάδος συμφέροντα, εἰς ὑμᾶς ἐπετράπησαν ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Μοὶ γράφει δὲ ὁ χρηστότατος Κόμης Κ. Νεσελρώδης ὅτι ὅταν ὁ Κ. Βουτενιὲφ ἔλθῃ νὰ λάβῃ τὸν τόπον σας, ὑμεῖς θέλετε κατᾳδικασθῇ νὰ ἔλθετε νὰ ἐλευθερώσετε τὸν Κ. Κόμητα Πανῖνον. Καὶ λυποῦμαι μὲν διά τε τὴν ἀναχώρησιν τούτου καὶ διότι ἀδυνατῶ νὰ καταστήσω χαριεστέραν τὴν ἐν Ἑλλάδι διατριβήν σας, χαίρω ὅμως

κἂν διότι θέλω σᾶς ἔχει στερεὸν ὑποστήριγμα καὶ πρόθυμον εἰς τὴν ἀντίληψιν τῆς ὁποίας χρήζει ὁ τόπος οὗτος πάντοτε μὲν, ἀλλὰ καὶ σήμερον εἴπερ ποτέ.

Τὰ καθ' ἡμᾶς, κύριε Βάρων, δὲν σᾶς λέγω, διότι ἀρκούντως θέλετε τὰ μάθη παρὰ τοῦ Κ. Κόμητος Πανίνου, ὅστις θέλει σᾶς στείλη καὶ ἴσον τῆς ἐπιστολῆς ἣν γράφω πρὸς τὸ αὐτοκρατορικὸν ὑπουργεῖον περὶ τῆς ὁροθετικῆς ὑποθέσεως (*).

Μετὰ πολλῆς ἀγωνίας περιμένομεν τὰς παρ' ὑμῶν εἰδήσεις. Αἱ δὲ ἐλθοῦσαι διὰ τῶν παρισιανῶν ἐφημερίδων ἕως τῆς 26 νοεμβρίου δὲν φέρουσι καλοὺς οἰωνούς.

Ὑς. Ὁ συνταγματάρχης Κ. Σκάλων μοὶ ἔδειξε πρὸ ὀλίγου τὸ κάλλιστον ἔργον του τὸ περὶ τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς ἣν μέλλει νὰ συνδιαγράψῃ μὲ τοὺς συνεργάτας του, τὸ ὁποῖον καὶ εἶναι ἀναγκαιότατον νὰ φθάσῃ τάχιον ὅπου δεῖ. Ἀναμφιβόλως δὲ θέλει ἀξιωθῆ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ αὐτοκράτορος, μεθ' ὃ ἐλπίζεται καὶ τὰ βουλεῖα τοῦ Λονδίνου καὶ τῶν Παρισίων νὰ γνωρίσωσι τὰς ὀρθὰς ἐπιστασίας τοῦ Κ. Σκάλωνος. Τολμῶ λοιπὸν νὰ σᾶς παρακαλέσω, Κύριε Βάρων, νὰ ταχύνετε ὅσον ἔνεστι τὴν ἐξαποστολὴν τοῦ ταχυδρόμου σας.

Τῷ Κ. Γ. Μαυρομάτῃ, Διοικητῇ Ὕδρας καὶ Σπετσῶν.

Ναυπλίῳ, 16 δεκεμβρίου 1830.

Ἀναγκαῖον κρίνομεν νὰ σᾶς γνωστοποιήσωμεν τὴν πρώτην ἔκβασιν τῶν συνομιλιῶν μας μετὰ τῶν ἐνταῦθα εὑρισκομένων διαφόρων πληρεξουσίων τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Σπετσῶν, ἵνα σᾶς χρησιμεύσῃ κατὰ τὸ δέον. Τοῖς εἴπαμεν ἀδιστάκτως ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ προβάλωμεν εἰς

(*) Τὸ ἴσον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης δὲν εὑρέθη εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ Κυβερνήτου.

τὴν Γερουσίαν τὴν ἐπικύρωσιν τῶν λογαριασμῶν των, διότι ἡ γνώμη μας ἔπρεπε νὰ στηρίζεται εἰς τὰς ἐκθέσεις τῶν δύω ἐπιτροπῶν τῶν διορισθεισῶν πρὸς ξεκαθαρισμὸν τῶν λογαριασμῶν τούτων, τὰς ὁποίας καὶ σᾶς στέλλομεν ἐνταῦθα ἐν ἀντιγράφῳ ἵνα ἴδωσι πάντες τὸ ἀληθές.

Ἐπιθυμοῦντες ὅμως νὰ ἐξομαλίσωμεν ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν τὴν δυσκολίαν ταύτην, καὶ νὰ προσφέρωμεν καί τινα ταχεῖαν βοήθειαν εἰς τὰς ναυτικὰς νήσους, ἐπροτείναμεν εἰς τοὺς πληρεξουσίους των δύω τρόπους πρὸ τελείαν λύσιν τοῦ πράγματος, πρῶτον ἀπὸ στόματος, ἔπειτα καὶ ἐγγράφως, ἐπειδὴ τὸ ἐζήτησαν. Ἀλλ' αἱ προτάσεις ἡμῶν δὲν τοὺς ἤρεσαν, εἶπαν ὅμως ὅτι θέλουσι συνομιλήση μὲ τοὺς συμπολίτας των.

Σᾶς παρασυνάπτομεν λοιπὸν καὶ τοῦτο τὸ ἔγγραφον, ὅπως δυνηθῆτε νὰ τοὺς συνετίσετε καὶ ὑμεῖς ἐν γνώσει τήν τε προαίρεσιν τῆς κυβερνήσεως καὶ τὰ ἴδιά των συμφέροντα, προσθέτοντες ὅτι δὲν ἀποποιούμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὅσας ἀντιπροτάσεις μᾶς κάμωσιν εἴτε περὶ ὁλικοῦ τινος συμβιβασμοῦ εἴτε περὶ ἐξοφλήσεως συντεταγμένης.

Πρέπει ὅμως νὰ τοῖς φανερώσετε ὅτι ἂν ἐπιμένωσι ζητοῦντες παρὰ τῆς κυβερνήσεως τὴν ἀναγνώρισιν χρέους 18,000,000 περίπου φοινίκων κατὰ τοὺς ἐκλογισμοὺς τῆς πρώτης ἐπιτροπῆς, θέλομεν ἀναγκασθῇ νὰ ἐκθέσωμεν ἀξιωματικῶς πρὸς τὴν Γερουσίαν τὰ τῆς διαπραγματείας ταύτης, καὶ εἰς τίνας λόγους ἐπιστηρίζομεν τὰς προτάσεις μας, καὶ τοῦ πράγματος δημοσιευθέντος, τότε θέλει κρίνῃ τὸ ἔθνος.

Χάριν μᾶς κάμνετε ἂν μᾶς στείλετε τάχιον τὰς ἀποκρίσεις τῶν πολιτῶν τῶν νήσων ὅσοι ζητοῦσι τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος ἀποζημιώσεις(*).

(*) Ἡ κυβέρνησις τοῖς εἶχε προσφέρῃ πρὸς τελείαν ἐξόφλησιν 6,000,000 φοίνικας, ὧν τὸ τρίτον εἰς γαίας, ἄλλο τρίτον εἰς ἐγγραφὰς, καὶ τὸ τελευταῖον εἰς πληρωμὰς ἐκ τοῦ ἐλπιζομένου δανείου, ἢ τὸ ὅλον εἰς γαίας. Καὶ ἂν δὲν εὐχαριστοῦντο εἰς ταῦτα,

Τῷ Κ. Περρούκᾳ, Γερουσιαστῇ καὶ Πληρεξουσίῳ τῆς κυβερνήσεως εἰς Ἀθήνας.

Αἰγίνῃ, 25 Δεκεμβρίου 1830.

Ἀνυπερθέτως ἀπαντῶ πρὸς τὸ γράμμα σας τῆς 22. Ἴσως δὲν ἀγνοεῖτε ἤδη ὅτι ὁ Ἰσμαὴλ Μπέης προσεκάλεσε τοὺς κυρίους Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν νὰ μεταβῶσιν εἰς Ἀθήνας ἵνα συσκεφθῶσι περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν προσταγῶν τὰς ὁποίας αὐτός τε καὶ ὁ Ὀμὲρ Πασᾶς ἔλαβον ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, λεγούσας ὅτι ἡ κένωσις πρέπει νὰ γείνῃ τάχιον ἀμφοτέρωθεν καθ' ὅλα τὰ μέρη τῆς ὁροθετικῆς γραμμῆς.

Ἐπειδὴ δὲ οὔτε ὁ Κ. Ῥουὰν οὔτε ὁ κόμης Κ. Πανῖνος δὲν ἔλαβον εἰσέτι τοιαύτην ἐντολὴν παρὰ τῶν ἀνωτέρων, ὁμοῦ ἀποκρίνονται οἱ τρεῖς Πρόσεδροι πρὸς τὸν Ἰσμαὴλ Μπέην ὅτι, ἅμα λαβόντες, θέλουσιν ἀκούσῃ τὴν πρόσκλησίν του.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ ὥστε ὁ Ἰσμαὴλ Μπέης νὰ κοπιάσῃ εἰς Αἴγιναν ἵνα συνομιλήσῃ μετ' ἐμοῦ, διότι τότε οἱ κύριοι Πρόσεδροι ἠδύναντο νὰ πιστεύσωσιν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις διαπραγματεύεται κρύφια μετὰ τοῦ Ἰσμαὴλ Μπέη καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκοινώτητα.

Ἀνενδοιάστως ἄρα σᾶς παραγγέλλω νὰ τοῦ ἐξηγήσετε τοὺς λόγους τῆς ἀποποιήσεώς μου. Ἂν ὅμως, ἀφ' οὗ οἱ κύριοι Πρόσεδροι ἔλθωσιν εἰς Ἀθήνας, ἐπιθυμῇ ὁ Ἰσμαὴλ Μπέης νὰ συνομιλήσῃ καὶ μετ' ἐμοῦ, ἄς μοὶ τὸ φανερώσῃ, καὶ τότε θέλω τὸν εὐχαριστήσῃ ἐρ-

---

τοὺς ἐπρόβαλλε νὰ διορίσῃ ἐπιτροπὴν ἵνα κρίνῃ περὶ τῶν ἀξιώσεών των. Ἀλλ' αὐτοὶ ἀπεποιήθησαν, ἐπιμένοντες ἵνα ἡ κυβέρνησις δεχθῇ τοὺς λογαριασμούς των καὶ βάλῃ τὸ φανταστὸν τοῦτο κεφάλαιον εἰς τὴν Τράπεζαν πρὸς 8 τοῖς 100, φορτόνουσα τὸ ταμεῖον μὲ πληρωμὴν ἐτήσιον 1,440,000 φοινίκων, διδομένων εἰς ἑκατὸν πολίτας, ὅλους νησιώτας.

χόμενος εἰς Σαλαμῖνα. Εἰς Αἴγιναν θέλω μείνῃ ὀλίγας ἡμέρας, δι' ὃ δὲν σᾶς γράφω νὰ ἔλθετε οὐδ' ὑμεῖς.

Στοχάζομαι τέλος ὅτι ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα οὐδόλως νὰ συντελέσωμεν εἰς τὸ νὰ κενώσωσι τάχιον οἱ Τοῦρκοι, ἢ μὴ, τὰ κατεχόμενα μέρη, διότι τοῦτο κρέμαται ἀπὸ τὰς προσταγὰς ἃς θέλουσι λάβῃ οἱ πρόσεδροι.

Τῷ στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Αἰγίνη, 26 δεκεμβρίου 1830.

Εὐχαριστῶ τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα διὰ τὰ γράμματα αὐτῆς τῶν 22 καὶ 30 δεκεμβρίου (Ν.).

Μεγάλως χαίρω μανθάνων ὅσα φροντίζετε ὅπως τὸ τοῦ Νεοκάστρου φρούριον ἐπανορθωθῇ.

Ὁ Κ. Δεριδωπιέῤῥος ἀνεχώρησεν ἐξ Αἰγίνης τῇ 19 (31) δεκεμβρίου, ἐγὼ δὲ τῇ μεθαύριον ἦλθον πάλιν εἰς Σαλαμῖνα, ὅπου διοργανοῦνται ἤδη ἓξ τάγματα. Ἀφ' οὗ δὲ τελειώσῃ ἡ διοργάνωσις, μελετῶ νὰ ἐπιστρέψω καὶ αὖθις ἐκεῖσε μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Γεράρδου ἵνα θεωρήσω τὰ στρατεύματα καὶ ἔπειτα στείλω αὐτὰ εἰς τὰς θέσεις των. Τούτου περαιωθέντος, ἤθελα, καὶ ἐν τῷ χειμῶνι, νὰ περιοδεύσω εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἵνα ἀπολαύσω καὶ τῆς ἐντεύξεως τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Εἰς Κόρινθον, εἰς Καλάβρυτα, εἰς Πάτρας, εἰς Γαστούνην, διάφοροι ἀνακινοῦσι τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων ὅσον δύνανται. Ἀκούραστοι ὁδοιπόροι δὲν παύουσι μεταβαίνοντες ἀπὸ τὸ ἓν μέρος τούτων εἰς τὸ ἄλλο, ἐνεργοῦντες μυστικὰς ἑταιρίας καὶ ταραχάς. Πλὴν ἕως τώρα ἄλλο δὲν κατώρθωσαν παρὰ νὰ διακόψωσι ἕνα μόνον ταχυδρόμον τῆς κυβερνήσεως.

Ἂν ὅμως οἱ προστάται τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀφήσωσιν ἐπὶ πολὺ ἔτι εἰς τὴν παροῦσαν ἀβεβαιότητα, καὶ οὐδὲ βοηθήσωσι τὴν κυβέρνησιν

της εἴτε μὲ τὸ δάνειον εἴτε μὲ χορηγήματα, δὲν τολμῶ πλέον νὰ ὑποσχεθῶ τὴν διατήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας. Τὸ δὲ μεγαλείτερον, λέγω ὅτι ὀλίγαι ἡμέραι θέλουσιν ἀρκέσῃ ἵνα ἐξαφανίσωσι τὸν καρπὸν τῶν ὅσα αἱ Δυνάμεις κατέβαλον ὑπὲρ ἀνορθώσεως τοῦ τόπου τούτου.

Ταῦτα ἐξέθεσα εἰς ὑπόμνημα τοῦ ὁποίου σᾶς συνάπτω ἴσον, καὶ ἀφ' οὗ ὁ Κ. Ῥοὰν τὸ διακοινώσῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ βασιλέως, γεννηθήτω πλέον τὸ θέλημα τοῦ Ὑψίστου (*).

Θέλομεν προσμείνῃ λοιπὸν καὶ πάλιν τὰς ἀποφάσεις τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Ἀλλ' ἂν οἱ ῥαδιουργοῦντες τολμήσωσιν ἐν τοσούτῳ νὰ κάμωσι τὶ περισσότερον, τότε ἡ κυβέρνησις θέλει πατάξῃ δυνατὰ, καὶ χρείας δοθείσης, οὐδ' ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης θέλει τῇ ἀρνηθῆ, ἐλπίζω, τὴν συνδρομὴν ἣν πολλάκις γενναίως τῇ προσέφερε.

Τῷ Κ. Γιαννίτσῃ, Διοικητῇ Αἰγίνης.

Αἰγίνῃ, 31 δεκεμβρίου 1830.

Ἐφανέρωσα ἤδη καὶ εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς τοὺς συμπληρεξουσίους σας τῶν Ψαρῶν, τὰς ἐξηγήσεις ἃς ἔλαβον μετὰ τῶν πληρεξουσίων Ὕδρας καὶ Σπετσῶν περὶ τῆς μεγάλης ὑποθέσεως τῶν ἀποζημιώσεων.

Καθὼς δὲ σᾶς προεδήλωσα, ἰδοὺ σᾶς στέλλω σήμερον καὶ ἴσον τῶν εἰς τὸν Διοικητὴν Ὕδρας καὶ Σπετσῶν Κ. Μαυρομάτην δοθεισῶν ὁδηγιῶν, καὶ ὅλα τὰ μετ' αὐτῶν ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα διεξελθόντες μετὰ τῶν συμπληρεξουσίων σας, δύνασθε νὰ ἐκτιμήσετε τάς τε προτάσεις τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς Ὑδραιοσπετσώτας καὶ τοὺς λόγους ἐπὶ τῶν ὁποίων αὐταὶ στηρίζονται.

Αἱ αὐταὶ προτάσεις γίνονται καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ δύνασθε ἤδη νὰ διασκεφθῆτε περὶ αὐτῶν, καὶ νὰ ἐξηγηθῆτε ἐλευθέρως περὶ τῆς δια-

---

(*) Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο δὲν εὑρέθη εἰς τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ Κυβερνήτου.

λήψεώς των, ἑτοίμης οὔσης τῆς κυβερνήσεως νὰ ἀκούσῃ καὶ τὰς ἀντιπροτάσεις ὅσας ἠθέλετε κάμῃ.

Ἴσως δὲ κρίνετε ἰδιαιτέρως ἀναγκαῖον νὰ ἐπιστήσετε τὴν προσοχὴν τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸ μέρος τῶν ἀποζημιώσεων τῆς κοινότητος τῶν Ψαρῶν. Καὶ ἡμεῖς ὄχι μόνον. δὲν βλέπομεν εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἐμπόδια ἀνυπέρβλητα, ἀλλὰ καὶ εὐκολίαν πρὸς συμβιβασμὸν τοιοῦτον ὁποῖος βέβαια νὰ ὑπερευχαριστήσῃ τὴν ὑμετέραν κοινότητα.

Ἀφ᾽ οὗ τὸ ὁροθετικὸν ζήτημα τελείως λυθῇ, καὶ τὰ μετ᾽ αὐτὸ ὅλα ἐκτελεσθῶσι, τότε ἡ κυβέρνησις θέλει προθυμηθῆ νὰ πληρώσῃ τὸν ἄλλον πόθον τῆς κοινότητός σας, δίδουσα αὐτῇ τόπον ἴδιον πρὸς συνοικισμόν.

Ἀλλ᾽ ἐκπληροῦσα τὸ χρέος τοῦτο, ἅμα ἤθελε δυνηθῆ νὰ προσθέσῃ καὶ ὅσας παραχωρήσεις ἔχει εἰς χεῖρας, λόγῳ τῶν ὀφειλομένων εἰς τὴν κοινότητα ἀποζημιώσεων κατὰ τὸν γενησόμενον ἐκκαθαρισμόν. Αἱ δὲ παραχωρήσεις ἤθελαν εἶσθαι γαῖαι, οἰκίαι, καὶ χρήματα, ἂν ἡ κατάστασις τοῦ ταμείου τὸ συγχωρῇ.

Μᾶς φαίνεται λοιπὸν ὅτι, χωριζομένων τῶν λογαριασμῶν τῆς κοινότητος ἀπὸ τοὺς τῶν πολιτῶν, ὁ ἐκκαθαρισμὸς θέλει γείνῃ εὐκολωτέρως.

Ἄλλας ἐξηγήσεις νὰ σᾶς δώσω δὲν ἔχω, καὶ σᾶς προσκαλῶ νὰ μοὶ φανερώσετε τάχιον τὴν ἔκβασιν τῶν συνδιασκέψεών σας ἐπὶ τῶν ἐνταῦθα διαλαμβανομένων.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ Βεζίρῃ τῆς Ῥούμελης.

Αἰγίνῃ, 2 ἰανουαρίου 1831.

Ἔλαβον τὸ γράμμα δι᾽ οὗ ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης μ᾽ ἐτίμησε, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ταχυδρόμον τὸν κομιστὴν αὐτοῦ σπεύδω νὰ δώσω καὶ τὴν παροῦσάν μου.

Δὲν δύναμαι ἱκανῶς νὰ ἐκφράσω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ὑψηλότητα

πόσης εὐγνωμοσύνης πληροῦσι τὴν ψυχήν μου αἱ ἐνδείξεις τῆς πρὸς ἐμὲ πίστεως καὶ φιλίας αὐτῆς. Τὴν παρακαλῶ δὲ νὰ πιστεύσῃ ὅτι περὶ μεγάλου ποιούμενος αὐτὰς, ἐκ παντὸς δυνατοῦ τρόπου θέλω ἀντιτεκμηριώσῃ πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐμὴν διάθεσιν ὁσάκις μοι προσφέρετε εὐκαιρίας.

Περὶ δὲ τῆς αἰτίας τοῦ ἀνὰ χεῖρας γράμματός σας, πρὸ πολλοῦ καὶ ἀγρύπνως ἐφρόντισα καὶ καρτερικῶς ἐμερίμνησα.

Ἡ ἀναρχία καὶ ἡ παντοειδὴς ἀταξία αἱ ὁποῖαι καιρὸν πολὺν ἐβασάνισαν τὰ μέρη περὶ ὧν ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης μοὶ γράφει, ἀφῆκαν εἰς αὐτὰ δυστυχίας εἰσέτι διατηρούσας, ὡς φαίνεται, τὰς ὀλεθρίας τῆς λῃστείας ἕξεις. Ἐγὼ δὲ οὔτε πρότερον ἠμέλησα οὔτε σήμερον ἀμελῶ οὐδὲν τῶν ἐνόντων εἰς προφύλαξιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ αὐτὴν, καὶ βέβαια ἡ Ἑλλὰς δὲν θέλει δεχθῆ τοὺς τοιούτους, καταφεύγοντας ἐνταῦθα.

Προϋπαρχουσῶν λοιπὸν ἤδη σαφεςάτων καὶ αὐςηροτάτων προςαγῶν περὶ τούτου, καὶ σήμερον ἀνανεῶ αὐτὰς, κελεύων τούς τε ςρατιωτικοὺς ἀρχηγοὺς καὶ τοὺς διοικητὰς νὰ ἐκτελῶσιν ἀκριβέστατα τὰ ἐντεταλμένα, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι μετὰ σπουδῆς καὶ ἐγρηγόρσεως θέλουσιν ἐνεργήσῃ τὰς θελήσεις τῆς κυβερνήσεως. Τὸ μὲν ἐμὸν ἔργον εἶναι δυσχερὲς καὶ βαρὺ διὰ τὸ εἰσέτι ἀκατέργαστον τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας· ἀλλ' ὅμως ἀγωνιζόμενος πάσῃ δυνάμει, θέλω προφυλάξῃ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν λύμην τῆς λῃστείας, καὶ οὕτως ἐπ' αἰσίοις θέλω ἀρχίσῃ τὰς μετὰ τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος γειτονικὰς καὶ φιλικὰς σχέσεις.

Τῷ κατὰ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα Ἐκτάκτῳ Ἐπιτρόπῳ.

Αἰγίνῃ, 3 ἰανουαρίου 1831.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν λῆψιν τῶν δύω ἐσχάτων ἐκθέσεών σας,

ἔλαβον παρὰ τοῦ Βεζίρη γράμμα δι' οὗ ζητεῖ ῥητῶς καὶ ἐπιμόνως παρὰ τῆς κυβερνήσεως νὰ μὴ δίδεται ἄσυλον εἰς τοὺς καπιτάνους καὶ στρατιώτας τοὺς ὡπλισμένους σήμερον κατ' αὐτοῦ καὶ παρ' αὐτοῦ ὀνομαζομένους λῃστάς.

Ἀποκρίνομαι λοιπὸν πρὸς τὸν Βεζίρην διὰ τοῦ ταπάρου εἰς τὸν ὁποῖον ἐγχειρίζω καὶ τὸ πρὸς ὑμᾶς τοῦτο, ὅτι ἡ κυβέρνησις καὶ ἐφρόντισε καὶ φροντίζει συντονώτατα νὰ προφυλάττῃ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ μίασμα τῆς λῃστείας, καὶ σήμερον πάλιν προστάττει τούς τε στρατιωτικοὺς ἀρχηγοὺς καὶ τοὺς Διοικητὰς νὰ μὴ ἀφίνωσιν οὐδένα καπιτάνον ἢ ἀρματωλὸν νὰ περᾷ ἐντὸς τῶν ἡμετέρων ὁρίων.

Παρήγγειλα δὲ τὸν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν γραμματέα τῆς κυβερνήσεως νὰ διευθύνῃ ἄνευ ἀναβολῆς τὰς δεούσας ἐγκυκλίους, καὶ ἅμα νὰ διαμηνύσῃ τοῦτο πρός τε ὑμᾶς καὶ πρὸς τὸν ἐν τῇ ἀνατολικῇ Ἑλλάδι ἔκτακτον ἐπίτροπον.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ Κ. Ῥόδιος πρέπει νὰ σᾶς ἐξήγησε τοὺς λόγους δι' οὓς ἔχω λίαν περισπούδαστον τὴν ἀκριβεστάτην ἐκτέλεσιν τῶν εἰρημένων προσταγῶν, περιττὸν κρίνω νὰ σᾶς τοὺς ἐπαναμνήσω, ἀλλὰ μόνον σᾶς προσκαλῶ νὰ καταβάλετε πᾶσαν σπουδὴν ὅπως καταμάθῃ ἐκ τῶν ἔργων ὁ Βεζίρης ὅτι καὶ ἐξεύρομεν καὶ δυνάμεθα νὰ φυλάξωμεν τὸν τόπον ἀπὸ τὴν εἰσβολὴν τῶν λῃστῶν τοὺς ὁποίους καταδιώκει.

Οἱ κύριοι Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν, μελετῶντες νὰ μεταβῶσιν ὅσον οὔπω εἰς Ἀθήνας ἵνα συνδιαπράξωσι μετὰ τοῦ Ἰσμαὴλ Μπέη τὰ τῆς ὁροθεσίας, μὲ παρακάλεσαν νὰ τοὺς προσμείνω ἐδῶ πρὸς συνομιλίαν. Ὅθεν ἀφ' οὗ τοὺς ἴδω, καὶ μάθω ἀκριβῶς περὶ τίνος πρόκειται, εὐθὺς θέλω σᾶς διαμηνύσῃ καὶ παραγγείλῃ τὰ ἀναγκαῖα. Ἐν τοσούτῳ δὲ, καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ ὑφ' ὑμᾶς παραινεῖτε τοὺς κατοίκους νὰ ἡσυχάζωσι καὶ νὰ καταγίνωνται ἀταράχως εἰς τὰ ἔργα των.

Τῷ Γραμματεῖ τῆς ἐπικρατείας.

Αἰγίνη, 5 ἰανουαρίου 1831.

Δὲν στοχάζομαι ἁρμόδιον εἰς τὴν παροῦσαν στιγμὴν νὰ πιάσωμεν σχεδὸν πόλεμον μὲ τοὺς Σπαρτιάτας.

Ἂν τῷ ὄντι ὁ Κωνσταντῖνος Μαυρομιχάλης ἐπῆγεν εἰς Λιμένι διὰ νὰ φέρῃ τοὺς ἐδικούς του εἰς συναίσθησιν, καὶ ἂν ἐπιτύχῃ, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, φερόμενος εἰλικρινῶς, ἡ ἡσυχία σώζεται πρὸς τὸ παρὸν, καὶ ἔπειτα βαθμηδὸν φροντίζομεν νὰ ἐκριζώσωμεν, εἰ δυνατὸν, τὸ κακόν. Εἰδὲ μὴ, τότε πᾶσα ἀνάγκη νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν αὐστηρότητα. Δὲν φθάνει ὅμως τὸ νὰ δώσωμεν δύω τάγματα εἰς τὸν Κ. Κορνήλιον, ἀλλὰ χρειάζεται νὰ ἐγχειρίσωμεν τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς ἀνώτερόν τινα πολιτικὸν, καὶ πρὸς τούτοις νὰ στείλωμεν καὶ ναυτικὸν ἱκανόν.

Ὁ Κ. Κορνήλιος εἶναι ἐν ἀσφαλείᾳ, εἴτε εὑρίσκεται εἰς τὸν Πύργον ἀπὸ τὸν ὁποῖον μᾶς γράφει, εἴτε ἐμβῆκεν εἰς πλοῖον, ὡς θέλει ὁ Κ. Ταγγόπουλος. Ἀφ' οὗ λοιπὸν πληροφορηθῶμεν τὸ περὶ τούτου, τότε ἀποφασίζομεν τὸ πρακτέον.

Ἐν τοσούτῳ συμφέρει νὰ κινηθῶμεν ὅπως δυνάμεθα διὰ νὰ δώσωμεν εἰς τὸ ταξείδιον τοῦ Κωνσταντίνου Μαυρομιχάλη σκοπὸν ὠφέλιμον. Ἕνεκα τούτου ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν γραμματεὺς θέλει τῷ γράψῃ ἀξιωματικῶς νὰ ἐπιστρέψῃ μὲ τοὺς ἐδικούς του, καὶ πρὸς τούτοις ὅτι, διὰ νὰ δικαιώσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς κυβερνήσεως, πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἐπιῤῥοήν του διὰ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ ἐξαλείψωσι τὴν ἀταξίαν τοῦ Λιμενίου καὶ νὰ μὴ ἀνανεωθῇ πλέον αὐτή.

Νὰ παρακινήσετε καὶ τὸν γερουσιαστὴν Ζανετάκην νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τῆς ἐπιῤῥοῆς του τὰ αὐτά. Εἴπατε αὐτῷ ὅτι μοὶ διεκοινώσατε τὰς παρατηρήσεις του, καὶ ὅτι εἶμαι εὐδιάθετος νὰ τὰς λάβω εἰς σκέψιν. Ὅθεν καὶ νὰ τὰς ἐξετάσετε τῷ ὄντι εἰς τὸ συμβούλιον μετὰ

τῶν συγγραμματέων σας, διὰ νὰ δυνηθῶ καὶ ἐγὼ νὰ κρίνω τάχιον περὶ αὐτῶν.

Ἀναγκαῖον ἦτον προσέτι νὰ γράψῃ καὶ ὁ ἴδιος Πέτρος Μαυρομιχάλης σοβαρὰ καὶ ἀνοικτὰ πρὸς τοὺς συγγενεῖς του, πρῶτον, ἀναιρῶν ὅσα εἶπαν ὅτι τοὺς ἐσυμβούλευσε, καὶ δεύτερον, προτρέπων αὐτοὺς νὰ ἔλθωσιν ὅλοι εἰς Ναύπλιον, ὅπου ἡ κυβέρνησις θέλει φροντίσῃ, εἰ χρεία, περὶ αὐτῶν. Καὶ εἴπατέ του ὅτι αὕτη εἶναι ἡ τελευταία συγκατάβασις τῆς κυβερνήσεως καὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς ἰδικούς του.

Τῷ Κ. Δώκινς, Προσέδρῳ τῆς Ἀγγλίας.

Ναυπλίῳ, 23 ἰανουαρίου 1831.

Τιμῆς ἀξιοῦμαι εὐχαριστῶν ὑμᾶς διὰ τὴν πρόθυμον ἀποστολὴν τῆς κοινοποιήσεώς μου περὶ τῆς φυγῆς τοῦ γερουσιαστοῦ Πέτρου Μαυρομιχάλη πρὸς τὸν ἐξοχώτατον μέγαν ἁρμοστὴν τῆς Βρετανικῆς Μεγαλειότητος ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις.

Κατὰ τὰς εἰδήσεις ἃς ἔλαβον ἀπὸ Σπάρτην, ὁ ἀνεψιὸς καὶ οἱ ἄλλοι συγγενεῖς τοῦ Μαυρομιχάλη εἶχαν διαφημίσῃ ὅτι αὐτὸς ἐπὶ Ἀγγλικῆς Φρεγάτας ἦλθεν εἰς Λιμένι. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ κακοήθης αὕτη καὶ ἐπικίνδυνος πανουργία προέκυψεν ἀπὸ τὴν Ἰόνιον σημαίαν τὴν ὁποίαν ἔφερε τὸ πλοῖον τοῦ Κ. Γόρδωνος.

Ὤφειλον λοιπὸν, κατὰ τὰς εἰδήσεις ταύτας, νὰ δώσω ἀνυπερθέτως προσταγὴν εἰς τὸν μοίραρχον Κανάρην, ἡγεμονεύοντα τοῦ ἡμετέρου Πελοποννησιακοῦ παράπλου, νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ πλοῖον τοῦ Κ. Γόρδωνος, ἂν, ἐπιστρέφον ἀπὸ Ζακύνθου, διευθυνθῇ πρὸς τὸ Λιμένιον ἢ πρὸς ἄλλον λιμένα τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἂν εὕρῃ μέσα τὸν Πέτρον Μαυρομιχάλην, νὰ τὸν συλλάβῃ. Ἀλλὰ κρίνω δέον νὰ σᾶς προφανερώσω τὸ τοιοῦτο, κύριε Πρόσεδρε, ἵνα προλάβω πᾶσαν ἐνδεχομένην κακὴν ἐξήγησιν ὅταν ἐνεργηθῇ.

Ἂν ὅμως ὁ Μαυρομιχάλης μείνῃ εἰς τὰς Ἰονίους νήσους, τότε ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ διαπράξετε ὅπως ἐκβληθῇ ἐκεῖθεν ἵνα μὴ δύναται νὰ ταράττῃ τὴν ἡσυχίαν τῆς Ἑλλάδος.

Τῷ προσωρινῷ Διοικητῇ Σπάρτης.

Ναυπλίῳ, 26 ἰανουαρίου 1831.

Ἔλαβον καὶ τὰς ἐκθέσεις καὶ τὰ ἰδιαίτερα γράμματά σας μέχρι τῆς 15.

Ἐλεῶ καὶ ἐγὼ τὴν τύφλωσιν τῶν ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι ἐξοκέλλουσιν εἰς τὴν ἀταξίαν κατὰ τὰς ἄφρονας παραινέσεις τῶν Μαυρομιχαλαίων. Δὲν ἀγνοεῖτε ὅτι ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν καὶ γερουσιαστὴς Πέτρος, ἐπιβὰς χωρὶς διαβατήριον εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Κ. Γόρδωνος, ἔφθασεν εἰς Ζάκυνθον, εἴτε ἐξ αἰτίας τοῦ καιροῦ, εἴτε ἐπίτηδες, ἄγνωστον.

Ἀπὸ Κατάκολον δὲ μοὶ ἀγγέλλουσι τῇ 19 ὅτι αὐτὸς ἔφθασεν ἐκεῖ μὲ πλοῖον Γαλαξειδιώτικον ἐξ αἰτίας τοῦ ἐναντίου καιροῦ.

Ἂν αἱ προσταγαὶ τῆς κυβερνήσεως ἐκτελεσθῶσιν ἀκριβῶς, ὡς δὲν ἀμφιβάλλω, αὐτὸς θέλει φερθῇ πάλιν εἰς Ναύπλιον ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, σταλέντος ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ προχθές. Θέλει δὲ κριθῇ, εἴτε συλληφθῇ εἴτε μή, ἀπὸ τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον.

Σᾶς παρασυνάπτω τὸ περὶ τούτου πρὸς τὴν Γερουσίαν διάγγελμά μου, τὴν πρὸς ἐμὲ ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς, καὶ τὸ διάταγμα τῆς διαπαύσεώς του. Λάβετε καὶ τὴν πρὸς ὅλους τοὺς Διοικητὰς ἐγκύκλιον τῆς κυβερνήσεως, οἵτινες παραγγέλλονται νὰ λάβωσι τὴν γνώμην τῶν πολιτικῶν καὶ προκρίτων πάσης ἐπαρχίας περὶ τῶν ἀταξιῶν τοῦ Λιμενίου καὶ περὶ τῆς οἰκογενείας τῶν Μαυρομιχαλαίων.

Κατὰ τὰ περιεχόμενα τῶν ἐκθέσεών σας πιστεύω ὅτι ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι τῆς Σπάρτης θέλουσι δείξῃ προθυμίαν διὰ τὴν διατήρησιν

τῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας τοῦ τόπου. Ὅθεν καλὸν θέλετε τοὺς κάμῃ ἂν τοὺς δώσετε τὴν εὐκαιρίαν νὰ φανῶσι τοιοῦτοι.

Πρὸς τὸν μοίραρχον Κανάρην ἐστάλησαν αἱ ἀναγκαῖαι προσταγαὶ ἵνα φανῇ καὶ ἐμψυχώσῃ τοὺς Σπαρτιάτας ὅσοι ἀποδοκιμάζουσι τὰς πράξεις τῶν ἐν τῷ Λιμενίῳ. Καὶ ἀφ᾽ οὗ οὗτοι ἀπομονωθῶσιν ἐκεῖ, ὀγλίγωρα θέλουσι γνωρίσῃ τὴν πλάνην των, καὶ τότε ἴσως θέλουσι χωρισθῇ καὶ ἀπὸ τοὺς πλάνους.

Ἀφ᾽ οὗ ἡ ἀνάκρισις προχωρήσῃ, τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον θέλει ἐκδώσῃ ἐντάλματα κλητεύοντα ἐνώπιόν του καὶ τὰ ἄλλα μέλη τῆς Μαυρομιχαλικῆς οἰκογενείας.

Καὶ διὰ τοῦ τελευταίου μου μερικοῦ γράμματος καὶ σήμερον σᾶς ἐπιτρέπω νὰ καθίσετε εἰς Κυτριαῖς ἢ εἰς Μαραθονῆσι.

Παρασυναπτόμενον εὑρίσκετε ἀντίγραφον ἀναφορᾶς κατοίκων τινῶν καὶ προκρίτων τοῦ Μαραθονησίου πρὸς ἐμὲ, πρὸς τοὺς ὁποίους εἴπατε εἰς ἀπάντησιν ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀσμένως θέλει ἀκούσῃ τὰς προτάσεις τοῦ γερουσιαστοῦ Κ. Ζανετάκη περὶ τῶν βελτιώσεων τὰς ὁποίας ἐπιθυμοῦσι, καὶ ἀχρονίστως θέλει τοὺς φανερώσῃ τὰς ἀποφάσεις της, ἐπιτρέπουσα μάλιστα, ἂν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτῶσι, καὶ τὸν γερουσιαστὴν αὐτὸν νὰ ἔλθῃ ἐπὶ τούτῳ αὐτόσε.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 27 Ἰανουαρίου 1831.

Ἐβράδυνα, ἀγαπητὲ Πρίγγιψ, νὰ ἀπαντήσω πρὸς τὴν ὑπ᾽ ἀριθ. 12 ἐπιστολήν σας, ἐπειδὴ ἐπεθύμουν νὰ δυνηθῶ νὰ σᾶς γράψω τὴν ἔκθεσιν τῶν ὁδηγιῶν τὰς ὁποίας οἱ κύριοι Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν εἶχαν λάβῃ ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν περὶ τῆς κενώσεως τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Εὐβοίας, καὶ τῆς Ἀκαρνανίας.

Εὑρισκόμην εἰς Αἴγιναν ὁπότε με προσεκάλεσαν νὰ τοὺς προσμείνω ἵνα συνομιλήσωμεν περὶ τῶν ἔργων τῆς βαρείας καὶ λυπη-

ρᾶς ταύτης ὑποθέσεως. Δὲν σᾶς ἐκδιηγοῦμαι τὰ τῶν συνομιλιῶν μου μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων, διότι ἀρκούντως θέλετε καταλάβη τὴν διάνοιαν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῶν ἔκ τε τῶν πρὸς ἐμὲ γραφέντων ἔπειτα παρὰ τῶν Προσέδρων καὶ ἐκ τῶν ἀποκρίσεών μου.

Ταῦτα δὲ ἐγράφησαν ἀμοιβαδὸν ἐν Σαλαμῖνι, ὅπου ἐλθόντες οἱ κύριοι Πρόσεδροι ἵνα πραγματευθῶσι μετὰ τοῦ Ἰσμαὴλ Μπέη, ἠθέλησαν νὰ ἔλθω κἀγώ. Παρῆσαν δὲ καὶ οἱ κύριοι ναύαρχοι Μαλκόλμος καὶ Ῥικόρδος, καὶ ὅ,τε γαλλικὸς στολομοίραρχος Κ. Λαλάνδος καὶ ὁ στρατηγὸς Κ. Σνεϊδέρος ἦλθον ἀπὸ Μοθώνης.

Ἀλλ' αἱ μετὰ τοῦ Ἰσμαὴλ Μπέη κοινολογίαι κατήντησαν εἰς τὸ νὰ διδάξωσι τούς τε κυρίους Προσέδρους καὶ τοὺς κυρίους ναυάρχους ὅτι πρέπει καὶ πάλιν νὰ ζητήσωσιν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως νέας καθοδηγήσεις. Ὁ μὲν Ὀθωμανικὸς ἐπίτροπος δὲν ἔδειξε ποσῶς προθυμίαν νὰ ταχύνῃ τὴν κένωσιν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Εὐβοίας· ἡ δὲ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἅμα ἀποφαίνουσα ὅτι ἦτον ἑτοίμη νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ἐπανέλαβεν ὅσα ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἤδη ἔτους παρέστησε περὶ τῶν ὀλεθρίων ἀκολουθιῶν τῶν δυσεκτελέστων ὁρισμῶν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου περὶ τῆς ὁροθεσίας τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος.

Ἐκεῖ δὲ ἐν Σαλαμῖνι, ἐν ᾧ οἵτε κύριοι Πρόσεδροι καὶ οἱ ναύαρχοι καὶ ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος κατεγίνοντο εἰς ταῦτα μετὰ προαιρέσεως εὐμενεστάτης πρὸς τὰ ἡμέτερα δίκαια, πρῶτος ὁ Κ. Δώκινς ἔλαβεν ὁδηγίας παρὰ τοῦ λόρδου Παλμερστῶνος, παραγγελλούσας αὐτῷ νὰ συνδιαθέσῃ μετὰ τῶν συμπροσέδρων του καὶ ἐμοῦ τὴν ἀναβολὴν τῆς κενώσεως τῆς Βονίτσης καὶ τῆς Ἀκαρνανίας. Τῷ ἐξηγεῖ δὲ ὁ λόρδος Παλμερστὼν τὸν σκοπὸν τῆς εὐνοϊκῆς διαθέσεως τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, καὶ τῷ παραγγέλλει πρὸ πάντων ἐχεμυθίαν. Ἔλαβε δὲ καὶ ὁ Κ. Κόμης Πανῖνος διὰ τοῦ αὐτοῦ ταχυδρόμου λέξεις τινὰς παρὰ τοῦ Κ. Κόμητος Ματουσεβίτση.

Οἱ κύριοι Πρόσεδροι εὐκόλως ἐξετέλεσαν τὰ προσταττόμενα, καθότι αἱ διαπραγματεῖαι τῆς Σαλαμῖνος ἤδη πρότερον παρέπεμπον,

ὡς ἀνωτέρω προεῖπα, τὰς τελείας διαγνώσεις εἰς Κωνσταντινούπολιν· καὶ ἄρα τὰ τῆς Ἑλλάδος μένουσιν ἐν τῷ αὐτῷ.

Ἅμα δὲ ἐπιστρέψας εἰς Ναύπλιον, ἔλαβον καὶ τὰς ὑμετέρας ὑπ' ἀριθ. 13 καὶ 14 ἐπιστολὰς, ἐξ ὧν διδάσκομαι πληρέστατα καὶ καταλαμβάνω καὶ τὰς προσταγὰς ἃς ἔλαβεν ὁ Κ. Δώκινς καὶ τὰ διακοινωθέντα μοι παρὰ τοῦ Κ. Ῥουάν. Καὶ δὲν δύναμαι ἱκανῶς νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν δραστηριότητα μεθ' ὧν συναγωνίζεσθε εἰς τὸ σῶσαι τὸ σκαφίδιον τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας ἀπὸ τοῦ ἐπικειμένου αὐτῷ ναυαγίου καὶ πλησίον που τοῦ λιμένος.

Θέλων λοιπὸν νὰ σᾶς προμηθεύσω τὰ ἀναγκαῖα πρὸς διαπέρανσιν τοῦ μεγάλου ἔργου, ἔρχομαι νὰ σᾶς κοινώσω πρῶτον τὰς παρατηρήσεις μου περὶ τοῦ βουλεύματος τῶν συμμάχων Αὐλῶν ὑπὲρ ὑγιεστέρας ὁροθετήσεως τῆς νέας ἐπικρατείας, ἔπειτα θέλω σᾶς ἀναγράψῃ ἀκριβῶς τὴν ἐσωτερικὴν ἡμῶν κατάστασιν, καὶ τέλος θέλω ἀποκριθῆ πρός τινα τῶν ἐπιστολῶν σας ἄρθρα περὶ τῶν ὁποίων ζητεῖτε ὁδηγίας.

Ὁ Κ. Ῥίζος σᾶς στέλλει ὅλα τὰ ἔγγραφα τῶν ἐν Σαλαμῖνι διαπραγματευμάτων, καὶ τὰς πρὸς τὸν Βεζίρην Κιουταχῆν ἐπιστολάς μου, καὶ τὰς εἰδήσεις Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας.

Οὐδ' ἔχω τι νὰ προσθέσω περὶ τῶν ὑπομνημάτων τῶν κυρίων Προσέδρων καὶ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἀποκρίσεών μου, ἐξ ὧν καὶ πάλιν προσλαμβάνετε ἀφορμὴν νὰ στερεώσετε τὴν γενναίαν διάθεσιν τοῦ τε Κ. Κόμητος Σεβαστιάνη καὶ τοῦ λόρδου Παλμερστῶνος. Ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ οἱ κύριοι πρέσβεις καὶ πληρεξούσιοι τῆς Ῥωσσίας θέλουσι συμφρονήσῃ τὰ αὐτά.

Τὸ ἰσχυρότατον καὶ πληκτικώτατον ἐπιχείρημα ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν μεταποίησιν τῶν περὶ τῆς ἠπειρωτικῆς ὁροθεσίας ἀποφασισθέντων, εἶναι, μοὶ φαίνεται, ἡ φυσικῶς ἀδύνατος σύστασις τῆς γραμμῆς ἣν διέγραψε τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου.

Ὁ τῆς Ῥωσσίας ὁροθέτης Κ. Σχάλων συνέταξε περὶ τούτου τὸ ἀξιόλογον φιλοπόνημα τὸ ὁποῖον σᾶς περικλείω, καὶ δύνασθε νὰ τὸ

δείξετε εἴς τε τὸν Κ. Κόμητα Σεβαστιάνην καὶ εἰς τὸν Κ. Κόμητα Ποτσοδιβόργον καὶ εἰς τὸν κύριον πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας, νὰ τὸ στείλετε δὲ καὶ πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Ματουσεβίτσην.

Ἡ παρὰ τοῦ Κ. Σκάλωνος προβαλλομένη ὁροθεσία θυσιάζει μὲν τὴν Ἀκαρνανίαν, ἀλλ᾽ ὑποδεικνύει καὶ αὐτὸς ὅτι ἐκ τούτου τὸ ἀριστερὸν πλευρὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας μένει ὅλως ἀνοικτὸν, διότι θεωρεῖ τὰς δύω γραμμὰς τοῦ Ἀσπροποτάμου καὶ Σπερχειοῦ ὡς βάσεις ἀναλλοιώτους.

Ἐξ ἐναντίας, ἂν ἦναι λόγος περὶ μεταβολῆς, ὡς ἤδη φαίνεται, τότε βέβαια μόνη ἡ γραμμὴ ἡ προταθεῖσα παρὰ τοῦ ἐν Πόρῳ συνεδρίου, ἀξία γίνεται τῆς ὑψηλῆς ἀντιλήψεως τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ἀλλ᾽ εἴτε οὕτως εἴτε ἐκείνως, δὲν πρέπει νὰ ἀστοχήσωμεν ὅτι ἡ Πόρτα ἐπιμόνως θέλει ἀποῤῥίψῃ πᾶσαν παραχώρησιν, καίτοι προφανῶς ἀδυνάτου οὔσης τῆς ἐκτελέσεως τῶν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου ὁρισμῶν.

Ὅθεν ἂν ἐγὼ ἐκαλούμην νὰ δώσω γνώμην περὶ τοῦ τίς ὁ τάχιστος καὶ ἀσφαλέστατος τρόπος τῆς τοῦ προβλήματος διαλύσεως χωρὶς οὐδὲ ἡ Πόρτα εὐλόγως νὰ μεμψιμοιρήσῃ ἢ ὁπωσοῦν ἀντισταθῇ, καὶ σήμερον ἤθελα προτείνῃ ὅ,τι ἐπρότεινα ἐν Πόρῳ εἰς τοὺς κυρίους ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων Αὐλῶν· αὐτὸ τοῦτο καὶ αἱ παροῦσαι περιστάσεις μὲ ἐνάγουσι νὰ προτείνω εἰς αὐτὰς τὰς σεβαστὰς Αὐλάς.

Αἱ γειτονικαὶ ἐπαρχίαι τῆς Ῥούμελης, πλήρεις εἰσὶ πολέμου καὶ ἀναρχίας, καὶ αἱ βίαιαι τοῦ Βεζίρη πράξεις πρὸς καθυπόταξιν τῶν Ἀλβανῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων ἁρματωλῶν, μᾶλλον ἐξήγειραν τὸ ἀρειμανὲς αὐτῶν. Ἂν δὲ, ὡς βεβαιοῦσι, καὶ ὁ τῆς Σκόδρας Πασᾶς κατασταθῇ ἀρχηγὸς ἑκατέρων, τότε πλέον ἐσχάτη γενήσεται ἡ τῶν τόπων ἀνατροπὴ καὶ ἐρήμωσις.

Οὐδ᾽ εἶναι ταῦτα παροδικὰ καὶ ἐφήμερα, ἀλλὰ μέλλουσι διαρκέσαι καὶ πολλάκις ἀνανεωθῆναι, ὡς δυνάμεθα νὰ βεβαιωθῶμεν ἐκ τῆς πραγματικῆς ἱστορίας ὅλων μὲν τῶν χρόνων, μάλιστα δὲ τῆς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ δυναστείας.

Πῶς λοιπὸν αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις δύνανται νὰ ἐλπίζωσιν ὅτι μὲ τὴν ὁροθεσίαν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια θέλει προφυλαχθῆ ἀπὸ τὰς εἰσβολὰς τῶν ἀποστατῶν ὑπηκόων τῆς Πόρτας, καπιτάνων Ἀλβανῶν καὶ Ἑλλήνων; Καὶ πῶς, ἂν αὐτοὶ καταφεύγωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις δύναται νὰ διατηρῇ φιλίας σχέσεις μετὰ τῶν Τούρκων;

Διὰ τὸ συμφέρον λοιπὸν καὶ τῆς Πόρτας καὶ τῆς νέας ἐπικρατείας καὶ αὐτῆς τῆς συμμαχίας, ἀνάγκη νὰ δοθῶσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅρια ὁποῖα στρατιωτικῶς νὰ χωρίζωσι τὰς δύω ἐπικρατείας, περιλαμβανομένων ἐν τῇ Ἑλλάδι τῶν ἐπαρχιῶν ὅπου οἱ Τοῦρκοι δὲν ἔχουσιν οὔτε ἰδιοκτησίας οὔτε δύναμιν ἠθικήν, καὶ ὡς ἐκ τούτου οὐδέποτε δύνανται νὰ στερεώσωσι τὴν ἐξουσίαν των εἰρηνικῶς καὶ βεβαίως.

Τοιαύτη σωτήριος ὁροθεσία ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἀπὸ τοῦ Βώλου εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἄρτης φερομένη γραμμή, ἐγκλειομένης καὶ τῆς Πρεβέζης. Δέον ὅμως καὶ τὰ πράγματα νὰ συντελέσωσιν οὕτως, ὥστε ἡ Πόρτα, καταμαθοῦσα τὸ ἀνωφελὲς τῆς ἀντιστάσεως, νὰ συγκατανεύσῃ.

Τούτων οὕτω θεωρηθέντων, δὲν δύνανται ἄρα γε αἱ Δυνάμεις νὰ εἴπωσιν ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῶν μερῶν τῶν σημειουμένων ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τῆς 3 φεβρουαρίου πρέπει νὰ ἐνεργηθῇ δι αὐτῶν τῶν Δυνάμεων, καὶ ἑπομένως ὅτι τὰ στενὰ τοῦ Μακρυνόρους, ἡ Βόνιτσα, ἡ Κάρυστος, ἡ Εὔριππος, ὁ Καραμπαμπᾶς, καὶ αἱ Ἀθῆναι, πρέπει νὰ καταληφθῶσιν ἀπὸ τὰ στρατεύματά των;

Τούτου δὲ καὶ γενομένου τῷ ὄντι, οἱ λαοὶ τότε οἱ εὑρισκόμενοι ἔξω τῆς ἐνεστώσης γραμμῆς θέλουσιν ἐλθεῖ εἰς προϋπάντησιν τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων, αὐτὰ δὲ, ἵνα προλάβωσι τὴν τῶν λαῶν πρὸς τοὺς Τούρκους σύγκρουσιν, θέλουσι προβηματίσῃ ἀνυπερθέτως πρὸς τὰς θέσεις τὰς συνιστώσας τὴν ἀπὸ Βώλου εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἄρτης γραμμὴν, καὶ τότε πλέον αἱ Δυνάμεις θέλουσιν ἀποφήνῃ πρὸς τὴν Πόρταν ὅτι ἀναγκάζονται ἐκ τῆς ἰσχύος τῶν πραγμάτων νὰ θεωρήσωσι τὴν γραμμὴν ταύτην ὡς ὅριον τῆς νέας ἐπικρατείας, καὶ θέλουσι φροντίσῃ ἵνα ἀντὶ τούτων δοθῇ εἰς τὸν

Σουλτάνον παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ἡ ἀνάλογος χρηματικὴ ἀποζημίωσις. Αὕτη δὲ ληφθήσεται ἐκ τοῦ γενησομένου δανείου.

Ἐγὼ ἀμφιβάλλω ἂν αἱ Δυνάμεις δυνηθῶσιν ἄλλως πως νὰ κατορθώσωσι τὴν μεγαλόψυχον αὐτῶν πρόθεσιν, ὅσον δικαίως καὶ νουνεχῶς καὶ ἂν θελήσωσι νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν διόρθωσιν τῆς ἠπειρωτικῆς ὁροθεσίας τῆς 3 φεβρουαρίου.

Καὶ εἰς ἡμᾶς μὲν δὲν ἀνήκει νὰ προβουλεύσωμεν περὶ οὐδενὸς τούτων ὀφείλομεν ὅμως νὰ παραθέσωμεν μερικωτέρως τὰς γνώμας ἡμῶν εἰς τὴν σκέψιν τῶν σεβαστῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν, καὶ νὰ τὰς παρακαλέσωμεν αἰδημόνως καὶ λιπαρῶς ἵνα μὴ αναβάλωσι πλέον, ἀλλὰ σώσωσι τάχιον μεγάλα συμφέροντα διηνεκῶς κινδυνεύοντα.

Ἂς νεύσῃ ἡ συμμαχία νὰ προσηλώσῃ τὴν προσοχήν της εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Ἠπείρου καὶ Ἀλβανίας, καὶ ἰδοῦσα ὅτι οἱ Τοῦρκοι, ὑποθέτοντες τὴν Εὐρώπην ἐν παραμονῇ πολέμου, ἐνδέχεται νὰ τυφλωθῶσι καὶ νὰ ἐπιχειρήσωσι νέας ἐπιδρομὰς κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἂς ἀποφασίσῃ τάχιστα ὅσα ἱκανὰ εἰς τὸ προφυλάξαι τὸν μόλις συνεστῶτα τοῦτον τόπον ἀπὸ τὰς ἐπικειμένας καταστροφάς.

Ἀλλὰ τὰ αὐτὰ ζητήματα, ἐξεταζόμενα ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἡμῶν κατάστασιν, γίνονται ἔτι φοβερώτερα· καὶ ἂν αἱ συμμαχικαὶ αὐλαὶ εὐδοκήσωσι νὰ τὰ ἐξετάσωσιν οὕτω, τότε καὶ μᾶλλον θέλουσι σπεύσῃ, ἐλπίζω, νὰ τὰ λύσωσι, διαπορθμεύουσαι τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν ἄνευ ἀναβολῆς πρός τε τοὺς προσέδρους αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Οἱ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου εἶχαν συλλάβῃ ἐλπίδα νὰ ταράξωσι τὴν καθεστῶσαν τάξιν καὶ ἡσυχίαν τοῦ τόπου, οἱ αὐτοὶ καὶ σήμερον καταγίνονται ἀλλέως νὰ διεκπεράνωσι τοὺς ἀλιτηρίους σκοπούς των. Τὸ μὲν παρελθὸν ἔτος ἐκινοῦντο εἰς προϋπάντησιν δῆθεν τοῦ ἡγεμόνος, ἤδη δὲ κινοῦνται, ἵνα συμβιβάσωσι τὴν Ἑλλάδα μὲ τοὺς λαοὺς τοὺς ἀποστατοῦντας κατὰ τῶν κυβερνήσεών των, καὶ τῇ προμηθεύσωσι σύνταγμα δημοκρατικὸν καὶ κυβέρνησιν ἀμόσπονδον.

Πρὸς τοῦτο, οἱ ὀλίγιστοι οὗτοι πολυπράγμονες ἠγωνίσθησαν πρῶτον νὰ βάλωσιν εἰς ἔργον μίαν φράσιν τῶν συνταγμάτων τῆς Ἐπιδαύρου καὶ τῆς Τροιζῆνος διὰ τῆς ὁποίας κυροῦται ἡ ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου, ἔπειτα δὲ ἀνῆψαν στάσιν καὶ ἀνταρσίαν εἰς τὸ Λιμένι τῆς Σπάρτης ὅπου κατοικοῦσιν οἱ Μαυρομιχάλαι, καὶ δὲν παύουσιν ὠθοῦντες τοὺς προκρίτους Ὕδρας, Σπετσῶν, καὶ Ψαρῶν εἰς τὸ νὰ ζητῶσι σήμερον παρὰ τοῦ ταμείου τὰς ἀποζημιώσεις των, μὴ οὔσας κατωτέρας τῶν 15.000.000 φράγκων.

Ἀλλ' ἐπειδὴ μία ἀρχὴ δὲν εἶναι καὶ νόμος, καὶ πρὸς τὸ εἶναι τὸν τύπον ἐλεύθερον προϋποτίθεται νομοθεσία ὅλη, μήτε ὑπάρξασα πώποτε μήτε ὑπάρχουσα ἐν Ἑλλάδι, διὰ τοῦτο ἀπηγόρευσα τὴν ἔκδοσιν τῆς νέας ἐφημερίδος ἥτις ἔμελλε νὰ κηρύξῃ τὴν ἀποστασίαν εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας.

Ὁ Κ. Ῥίζος θέλει σᾶς στείλῃ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰ τοῦ Λιμενίου καὶ εἰς τοὺς Μαυρομιχάλας, ἐγὼ δὲ σᾶς παρασυνάπτω τὸ πρὸς τὴν Γερουσίαν διάγγελμά μου· ἐξ ὧν πάντων θέλετε γνωρίσῃ πληρέστατα τὰ τρέχοντα περὶ τῆς λυπηρᾶς ταύτης ὑποθέσεως.

Οἱ πρόκριτοι δὲ τῶν προειρημένων νήσων, ἐν ᾧ διστάζουσι νὰ δεχθῶσι τὰς προτάσεις τῆς κυβερνήσεως, διστάζουσιν ἐπίσης καὶ νὰ ἀκούσωσι τὰς ἀπίστους εἰσηγήσεις τῶν ταραξιῶν. Οἱ Διοικηταὶ εἶναι εἰς τὰς θέσεις των, ἡ κοινὴ ἡσυχία οὐδέποτε ἐταράχθη, καὶ ὁ λαὸς τῶν νήσων δὲν κλονεῖται ἀπὸ τὰς δοξομανεῖς ἢ πλεονεκτικὰς φαντασίας ὀλίγων τινῶν προκρίτων. Ὁμοίως διάκεινται οἱ λαοὶ καὶ εἰς τὸ Αἰγαῖον, καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα.

Ποῖοι δὲ εἶναι οἱ ἄνθρωποι οἱ σαλεύοντες καὶ ἀγωνιζόμενοι νὰ φέρωσι τὸ πᾶν ἄνω κάτω, σᾶς τὸ ἐσημείωσα εἰς τὰ προηγούμενα γράμματά μου· εἶναι (συγχωρήσατέ μοι νὰ τοὺς ὀνομάσω μὲ τὸ περιληπτικόν των ὄνομα) οἱ Φαναριῶται, εἶναι ὀλίγοι ξένοι οἱ ὁποῖοι δὲν ἠδυνήθησαν ἄλλως νὰ κάμωσι κατάστασιν, ὀλίγοι πρόκριτοι οἵτινες ἤθελαν νὰ διαμοιρασθῶσι τὰ πτωχὰ εἰσοδήματα τοῦ κοινοῦ, κυριεύοντες ἕκαστος τὴν ἐπαρχίαν του, καὶ ὀλίγοι νέοι ἐρχόμενοι εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὰ ἐξωτερικὰ μαθήματα.

Οἱ χειραγωγοὶ τοῦ κακοῦ φαντάζονται ὅτι αἱ Δυνάμεις δὲν θέλουσι δυνηθῆ πλέον νὰ συμφωνήσωσιν εἰς τὸ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ζήτημα, καὶ πιστεύοντες ὅτι αὐτὸ θέλει παραπεμφθῇ εἰς τὴν κρίσιν ἐθνικῆς συνελεύσεως, καταγίνονται ἀπὸ σήμερον νὰ ἑτοιμάσωσι τὴν λύσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν.

Πρὸς τοῦτον λοιπὸν τὸν σκοπὸν ἀγωνίζονται νὰ παραλύσωσι πρῶτον τὴν ἐνεστῶσαν κυβέρνησιν, καὶ πρὸ πάντων νὰ τὴν καταστήσωσιν ἀδύνατον νὰ πληρώσῃ τὸ στράτευμα καὶ τοὺς πολιτικοὺς ὑπηρέτας, ἐξεύροντες καὶ ἐλπίζοντες ὅτι τὸ δημόσιον ταμεῖον ἔμεινε καὶ θέλει μείνῃ μὲ μόνους τοὺς ἰδίους του πόρους, τοὺς ὁποίους καὶ σπουδάζουσι νὰ τοῦ ἁρπάσωσι.

Καὶ τῷ ὄντι, ἂν κατώρθοναν νὰ ἐγείρωσι ταραχὰς εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἡ κυβέρνησις τότε, μὴ δυναμένη νὰ ἐνοικιάσῃ τὰς δημοσίας προσόδους, ἀδυνατεῖ καὶ νὰ βασταχθῇ. Διότι τὸν μάρτιον μῆνα ἀρχίζει τὸ οἰκονομικὸν τῆς Ἑλλάδος ἔτος, καὶ ἐντὸς τοῦ μαρτίου ἢ καὶ τοῦ φεβρουαρίου δίδονται αἱ πρόσοδοι εἰς τοὺς πλειοδοτοῦντας, πληρόνοντας ἀμέσως τὸ ἓν τρίτον τῆς ὅλης τιμῆς εἰς τὸ ταμεῖον.

Τί θέλει ἀπογείνῃ λοιπὸν ἀπὸ τὰς τοιαύτας μηχανουργίας, δὲν τολμῶ νὰ προείπω. Πιθανὸν ὅμως μοὶ φαίνεται ὅτι θέλουσιν ἀποτύχῃ, καὶ τοῦτο φρονῶ ἐπιστηριζόμενος εἰς τὴν μέχρι τοῦδε καλὴν διάθεσιν καὶ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ στρατεύματος.

Ἄλλως τε, ἀμεταθέτως καὶ στερεῶς ἀπεφάσισα μηδόλως νὰ παραιτήσω τὴν διαγεγραμμένην μου πολιτείαν· καὶ οὐδὲ τὴν παραμικρὰν μεταβολὴν εἰς τὴν παροῦσαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν θέλω δεχθῆ πρὶν γνωρίσω τὰς ἀποφάσεις τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου.

Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο διπλῆ τις βοήθεια μοὶ εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαία. Οἱ μὲν Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν πρέπει νὰ προσταχθῶσι νὰ ὑποστηρίξωσι συμφώνως τὴν κυβέρνησιν, τὸ δὲ χορήγημα ὅπερ μετὰ τῆς δεούσης σπουδῆς ἐζητήσατε, πρέπει νὰ δοθῇ καὶ νὰ σταλῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα τάχιον, ὅσον δήποτε καὶ ἂν ἀποφασισθῇ. Ἀρκετὰ ἤθελαν εἶσθαι πρὸς τὸ παρὸν 1,200,000 ἢ 1,000,000

φράγκων, διότι, ἐκτὸς τοῦ ὑλικοῦ, ἡ ἠθικὴ ὑποστήριξις ἤθελεν ἀποτελέσῃ σωτηριωδεστάτην ἐνέργειαν.

Ὑμεῖς λοιπὸν, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ἤδη μαθόντες τὰ πάντα, ἐπικαλέσατε τὴν προσοχὴν τοῦ τε γαλλικοῦ ὑπουργείου καὶ τῶν κυρίων Πρέσβεων ἐπ' αὐτὰ, καὶ ταχεῖαν ζητήσατε τὴν κρίσιν τῶν βουλευμάτων τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου.

Διότι, ὑποθέσατε, ἂν ἐν τῷ μεταξὺ, τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων μὴ ἐρχομένων, καὶ τῶν συμμαχικῶν Προσέδρων μὴ λαλούντων σύμφωνα, καθαρὰ καὶ σαφῆ, τὸ κίνημα τοῦ Λιμενίου ἐκταθῇ καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Σπάρτης, καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, τότε ποῖος θέλει ἐμποδίσῃ τὴν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων σύγκρουσιν; Διότι ἂν ὁ Βεζίρης τῆς Ῥούμελης εὑρεθῇ δυνατὸς, δὲν θέλει τάχα εἰσέλθῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας τὰς ὁποίας τοῦ παραχωρεῖ τὸ πρωτόκολλον, καὶ περαιτέρω ἀκόμη ἂν εὕρῃ τὴν εὐκολίαν; Ἂν ἐξ ἐναντίας αἱ ταραχαὶ τῆς Ἀλβανίας καὶ ὁ Πασᾶς τῆς Σκόδρας τὸν κρατήσωσι περιωρισμένον εἰς τὰ Ἰωάννινα, δὲν ἐνδέχεται τότε οἱ Ἀλβανοὶ καὶ Ἕλληνες καπιτάνοι τοὺς ὁποίους ἐφαβέρισε νὰ ἐξολοθρεύσῃ, νὰ ἑνωθῶσι μετὰ τῶν Ῥουμελιωτῶν; Καὶ τότε τί γίνεται;

Τὴν εὐταξίαν κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα καὶ τὰς μετὰ τοῦ Βεζίρη φιλικὰς σχέσεις διετήρησε μέχρι τοῦδε ἡ κυβέρνησις, διότι τὸ στράτευμα μένει εὐπειθὲς, καὶ οἱ κάτοικοι περιμένουσι τὴν σωτηρίαν των παρὰ τῆς δικαιοσύνης τῶν συμμάχων Αὐλῶν, συμπράξει φρονίμῳ καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Ἀλλὰ τί θέλει γείνῃ ὅταν ἡ κυβέρνησις αὕτη συμποδισθῇ καὶ σταθῇ, ὅταν δὲν ἔχῃ πλέον νὰ πληρώσῃ τὸ στράτευμα καὶ τοὺς πολιτικοὺς ὑπηρέτας, καὶ οἱ κακόβουλοι λάβωσιν εὐκολίαν νὰ ἐγείρωσι τὸν λαόν; Ἐγὼ καταπονούμενος ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ ἀπὸ τὰς ἀνάγκας τῶν ὑποθέσεων, ἀδυνατῶ, οὐδ' εὑρίσκω καιρὸν νὰ δώσω εἰς ὅλα ταῦτα τὰς προσηκούσας ἀναπτύξεις. Σᾶς ἐμπιστεύω λοιπὸν τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ ἐκπληρώσατέ το μετὰ τῆς οἰκείας ὑμῶν δεξιότητος καὶ νουνεχμοσύνης.

Ἀποδέχομαι ὅσα κινήματα ἐκάμετε κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 13 γράμμα σας, καὶ σᾶς προτρέπω νὰ τὰ συνεχίσετε, λαμβάνοντες ὁρμητήριον τά,τε ἐν τῷ παρόντι περιεχόμενα καὶ ὅσα ἔγγραφα σᾶς στέλλει ὁ Κ. Ῥίζος.

Σημειώσατε τὰς διαφορὰς ἑκάστων τῶν ἀποκρίσεων τῶν κυρίων Προσέδρων πρὸς τὰς διακοινώσεις μου περὶ τῆς φυγῆς τοῦ Πέτρου Μαυρομιχάλη. Σημειώσατε δὲ καὶ τὸ πλοῖον δι' οὗ αὐτὸς ἔφυγε.

Πρὸς τὸν Κ. Βιλλεβέκον καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ ἄλλην ἀπόκρισιν δὲν δύναμαι νὰ δώσω παρ' ἣν τοὺς ἐδώκατε. Ἂν ὅμως ἄνθρωποι εὐκατάστατοι θέλωσι ν' ἀγοράσωσι γαίας εἰς Εὔβοιαν, ἂς στείλωσι τοὺς ἐπιτρόπους των μὲ τὰ χρήματα, καὶ αὐτοὶ ἐπιτοπίως θέλουσι κρίνῃ τὸ συμφερώτερον πρὸς εὐόδωσιν τῆς ἐπιχειρήσεώς των. Δύνασθε δὲ νὰ τοὺς βεβαιώσετε τρανώτατα ὅτι θέλω τοὺς βοηθήσῃ ἐκ παντὸς τρόπου καὶ εὐκολύνῃ τὰς πράξεις των.

Ἡ Ἑλλὰς ἔχει τράπεζαν πληρόνουσαν τόκον ὀκτὼ τοῖς ἑκατὸν ἐπὶ ὑποθήκῃ ἐθνικῶν κτημάτων. Εἰς ταύτην οἱ κεφαλαιοῦχοι καταβάλλοντες, θέλουσι λάβῃ καιρὸν ν' ἀγοράσωσιν ἐθνικὰς γαίας, πληρόνοντες αὐτὰς διὰ τῶν γραμματίων τῆς τραπέζης. Ἀλλ' ἂν θέλωσι κάλλιον ν' ἀγοράσωσιν ἐκ τοῦ εὐθέος Τουρκικὰς ἰδιοκτησίας, ἀνοικτὴ εἶναι εἰς ὅλους ἡ ἀγορά, καὶ σᾶς λέγω καὶ πάλιν ὅτι θέλω παρέξῃ εἰς τὴν ἑταιρίαν τὴν ὁποίαν ὁ Κ. Βιλλεβέκος ἐπιτροπεύει, ὅλην τὴν δυνατὴν ἀντίληψιν.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Ῥώμην.

Ναυπλίῳ, 29 ἰανουαρίου 1831.

Ὀφείλω, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, ἀπόκρισιν εἰς τὰ δύω γράμματά σου, ἐκδεδομένα, τὸ μέν, ἀπὸ Φλωρεντίας τῇ 9 νοεμβρίου, τὸ δὲ ἀπὸ Ῥώμης, τῇ 8 δεκεμβρίου· πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπόκρισιν ἐβράδυνα, ἐπειδὴ ἤθελα νὰ σοὶ δώσω σαφεστάτας πληροφορίας περί τε τῶν

μεγάλων ἡμῶν συμφερόντων καὶ περὶ τῆς στάσεως τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων. Ἀφ' οὗ ἔλαβα τὰ γράμματά σου, καθ' ἑκάστην ἐπερίμενα εἰδήσεις ἐκ Παρισίων καὶ Κωνσταντινουπόλεως. Αὐταὶ ἦλθον φέρουσαι προσταγὰς πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ἵνα συνδιαπράξωσι μετὰ τῶν Τούρκων ὅπως ἡ κένωσις τῶν μερῶν ὅσα κατὰ τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου ἀμοιβαίως ἀντιπαραχωροῦνται, ἐκτελεσθῇ τῇ 24 ἰανουαρίου (Ν). Ὅθεν ἐγένοντο καὶ συνδιαλέξεις ἐν Σαλαμῖνι, ὅπου κἀγὼ παρευρέθην· ἀλλ' ἐγνώρισαν τέλος ἀμφοτέρωθεν ἀναγκαῖον νὰ ζητήσωσι καὶ πάλιν ὁδηγίας ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπεστάλησαν ταχυδρόμοι ἐκεῖσε.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἔλαβον γράμματα τοῦ πρίγγιπος Σούτσου ἀπὸ 7 ἰανουαρίου, μηνύοντα ὅτι τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον ἀνέλαβε πάλιν τὰς διασκέψεις του μὲ διάθεσιν εὐμενεστάτην πρὸς τὴν Ἑλλάδα· τῶν ὁποίων καὶ περιμένομεν τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ εὔελπις εἶμαι ὅτι αὐτὸ πληρώσει τὰς δικαίας ἐφέσεις τῶν Ἑλλήνων.

Ἐγὼ δὲ ἄρτι ἀντέστειλα πρὸς τὸν πρίγγιπα Σοῦτσον τόμον παχὺν, ἐξ οὗ θέλει δυνηθῇ νὰ δώσῃ εἴς τε τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον καὶ εἰς τοὺς κυρίους πρέσβεις καὶ πληρεξουσίους τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ὅλας τὰς ἀναγκαίας διαλήψεις πρὸς λύσιν ταχίστην τῶν διαμελετωμένων ζητημάτων.

Τῷ στέλλω καὶ περιγραφὴν ἀκριβεστάτην τῶν ἐσωτερικῶν μας πραγμάτων, καὶ λυποῦμαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ σοὶ στείλω ἀντίγραφον αὐτῆς, ἀλλ' ἐν περιλήψει σοὶ λέγω ὅτι ἡ ἡσυχία καὶ ἡ τάξις τοῦ τόπου διασώζονται εἰσέτι παρὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἀρχεκάκων. Αὐτοὶ ἐτίναξαν εἰς τὴν Σπάρτην τοὺς Μαυρομιχάλας, ἐλπίζοντες νὰ ἀμπώσωσι τοὺς ἐκεῖσε δυσπειθεστέρους ἀνθρώπους εἰς ταραχὴν καὶ λῃστείαν· ἀλλ' ἀπέτυχον. Ἓν μόνον μικρὸν μέρος, τὸ Λιμένι, ὅπου κατοικοῦσιν οἱ Μαυρομιχάλαι, ἔκαμαν ὀλίγον θόρυβον. Ἐκεῖ ἐστάθη ἡ κίνησις, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπαρχίαι δὲν φαίνονται ποσῶς διατεθειμέναι εἰς ἀποπλάνησιν.

Ὁ πρίγγιψ Σοῦτσος, ἀκολουθῶν τὰς καλὰς ὁδηγίας σου, δὲν παύει δεόμενος τῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν ὑπὲρ τῶν χρηματικῶν χορηγημά-

των ὧν ἔχομεν ἀπαραίτητον χρείαν. Καὶ αἱ πρὸς αὐτὸν δοθεῖσαι ἀποκρίσεις δὲν ἀπελπίζουσιν οὔτε αὐτὸν οὔτ' ἐμέ.

Ἐκ τῶν 500.000 φράγκων τὰ ὁποῖα ἡ Ἀγγλία ἐσχάτως μᾶς ἔδωκεν, ἐπλήρωσα τὸν στρατὸν ἕως εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Νέα ὅμως τριμηνία μᾶς ἔρχεται εἰς τὸ τέλος μαρτίου. Ἐν τοσούτῳ τὰ ἄλλα κατεπείγοντα ἔξοδα σπουδάζω νὰ οἰκονομῶ ἐκ τῶν πτωχῶν τῆς πολιτείας μας πόρων, ἐλπίζων πάντοτε τὴν εὐόδωσιν τῶν πρὸς τὰς συμμάχους Αὐλὰς αἰτήσεών μου, ἐπαναλαμβανομένων παρὰ τοῦ πρίγγιπος Σούτσου.

Χαῖρε, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, πολλὰ προσαγόρευσον παρ' ἐμοῦ τὰς περὶ σὲ δεσποίνας, καὶ σὺ δέχου τὸ εἰλικρινέστατον καὶ ἐγκάρδιον πίστωμα τῆς φιλίας μου. Ὁ σὸς ὅλος ἐκ ψυχῆς καὶ καρδίας.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 9 φεβρουαρίου 1831.

Ἔρχομαι κατὰ χρέος νὰ σᾶς γνωστοποιήσω τίνι τρόπῳ οἱ ἐν τῷ Λιμενίῳ κατεχράσθησαν τὴν παρουσίαν τοῦ πλοιάρχου τοῦ βρικίου, τὸ ὁποῖον ἐκεῖσε ὁ Κ. Λαλάνδος ἀπέστειλε.

Ὧδε συνάπτονται ἀκριβεῖς μεταφράσεις, ά. τοῦ γράμματος, ὅπερ οἱ ἐκεῖ διατείνονται ὅτι ἔγραψαν πρὸς τὸν μοίραρχον Κ. Λαλάνδον, 6'. τῆς προκηρύξεως ἣν ὑπέπεμψαν εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Σπάρτης, καὶ γ'. ἑνὸς γράμματος, ὅπερ ὁ γερουσιαστὴς Κ. Ζανετάκης ἔλαβε παρ' ἀνθρώπου πιστοῦ, ὄντος εἰς Λιμένι ὅτε ἔφθασε τὸ γαλλικὸν βρίκιον.

Ὀφείλω δὲ νὰ προσθέσω ὅτι οἵ τε πρόκριτοι καὶ οἱ ὁπλαρχηγοὶ τῶν ἐπαρχιῶν μοὶ διεμήνυσαν ὅτι ἔχουσι νὰ μοὶ στείλωσι πανδήμους διαμαρτυρήσεις καὶ κατὰ τοῦ πρώτου γράμματος καὶ κατὰ

τῆς προκηρύξεως, λέγοντες ὅτι δὲν ἀνέχονται ἵνα ὀλίγισται συμπολῖται των, ἀντάρται κατὰ τῆς κυβερνήσεως, τολμῶσι λαλεῖν ἐν ὀνόματι καὶ ἐκ προσώπου τῆς πατρίδος των, ἥτις φαυλίζει καὶ κατακρίνει αὐτούς.

Ἀλλ' ἐγὼ δὲν πιστεύω ὅτι τῷ ὄντι οἱ ἐκεῖ ἄνθρωποι ἐτόλμησαν νὰ στείλωσι πρὸς τὸν Κ. Λαλάνδον γράμμα, τύπον ἔχον ὄχι μόνον ἔκνομον, ἀλλὰ καὶ ἐπαναστατικόν. Ἐνδέχεται νὰ ὑπάρχωσι Σπαρτιάται ἐκδηλοῦντες τὰς ἰδίας των γνώμας ὅπως τοῖς φαίνεται. Ἀλλ' ἀδύνατον καὶ νὰ προσαγορεύωνται ἐνώπιον τοῦ γαλλικοῦ στολομοιράρχου ἐπιτροπὴ συνταγματικὴ τῆς Σπάρτης, καὶ ὑπογράφοντες, νὰ προστυπῶσι καὶ σφραγίδα ἀπαράδεκτον παρὰ τοῦ ἔθνους.

Οὐδ' εἶναι ταῦτα λεπτολογίαι ἄχρηστοι, ὡς ἤθελέ τις νομίσῃ, ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς, κύριοι Πρόσεδροι, ἐλπίζω ὅτι συμφρονήσετε μετ' ἐμοῦ περὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ πράγματος.

Τὴν παροῦσαν μου θέλω διακοινώσῃ ἰδιοπίστως καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Κ. Σνεϊδέρον καὶ πρὸς τὸν μοίραρχον Κ. Λαλάνδον, ἀποβλέπουσαν μόνον εἰς τὸ νὰ προκαταλάβῃ τὰς ἐνδεχομένας κρίσεις διαφόρων ἐφημερίδων τῆς Γαλλίας περὶ τῶν προειρημένων ἐγγράφων. Διότι οὐδὲ τώρα πρῶτον οἱ ἐν Ἑλλάδι πολυπράγμονες θέλουσιν ἁρπάσῃ τὴν εὐκαιρίαν ἵνα συνθέσωσιν ἄρθρα ἐφημερίδων.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 12 φεβρουαρίου 1831.

Ἄρτι λαμβάνω τὸ ὑπ' ἀριθ. 15 γράμμα σας τῆς 7 ἰανουαρίου μετὰ τῶν δύω παραρτημάτων αὐτοῦ, πρὸς ὃ καὶ ἀποκρίνομαι διὰ προχείρου εὐκαιρίας προσφερομένης μοι παρὰ τοῦ μοιράρχου Κ. Λαλάνδου.

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν σᾶς ἔγραψα διεξοδικῶς, καὶ ἐλπίζω ὅτι ὁρμώμενοι ἐκ τῶν ἐντελῶν πληροφοριῶν τῶν περιεχομένων ἐν ἐκείνῳ

τῷ γράμματι, καὶ πάλιν θέλετε ἀναδείξῃ τὴν οἰκείαν ὑμῶν περὶ τὰ πράγματα σπουδήν τε καὶ δεξιότητα.

Σᾶς ἀνήγγελλον δὲ ὅτι καὶ τὰ κινήματα τοῦ Λιμενίου καὶ ὅλαι αἱ ἄφρονες ἐπιχειρήσεις τῶν Μαυρομιχαλαίων ἀπέτυχον. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ γερουσιαστὴς Πέτρος, συλληφθεὶς εἰς Γλαρέντσαν, μετεκομίσθη εἰς ἓν τῶν φρουρίων τοῦ Ναυπλίου, καὶ θέλει δικασθῆ. Εἷς τῶν ἀδελφῶν του προσῆλθεν ἐθελουσίως εἰς τὴν κορβέταν τοῦ γενναίου Κανάρη. Καὶ οἱ λοιποὶ δὲ ἀνεψιοὶ καὶ συγγενεῖς του, παντοῦ ἀποτυχόντες, πιθανὸν μετ' ὀλίγον νὰ πράξωσι τὸ αὐτό.

Ἐν τοσούτῳ ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι τῆς Σπάρτης καὶ τῆς Πελοποννήσου δι' ἀναφορῶν ἐξέφρασαν πρὸς τὴν κυβέρνησιν τὸ πιστὸν φρόνημά των· ἐξ οὗ ἐλπίζω ὅτι ἡ Ἑλλὰς θέλει συντηρηθῆ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ τάξει.

Ἐκ τοῦ ὧδε συναπτομένου ἀντιγράφου τῆς τελευταίας ἐκθέσεως ἣν ἔλαβον ἀπὸ Μεσολόγγι, μανθάνετε πληρέστατα τὴν ἐν τῇ στερεᾷ θέσιν μας καὶ τὰ εἰς τὴν γειτονίαν διαθρυλλούμενα.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συμμάχων Αὐλῶν μέλλουσιν ἤδη νὰ διαπρεσβεύσωσι πρὸς τὴν Πόρταν ὑπὲρ τῆς γραμμῆς τῆς ἀπὸ Βώλου εἰς Ἄρταν, καὶ εὔχομαι νὰ τὸ κατορθώσωσι τάχιον, δὲν τολμῶ ὅμως καὶ νὰ τὸ ἐλπίσω, διὰ τοὺς λόγους τοὺς ὁποίους σᾶς ἔδωκα διὰ τῶν προλαβόντων γραμμάτων μου.

Ἂν δὲ ἡ Πόρτα ἀποκρούσῃ ἐπιμόνως τὴν πρότασιν, ἐμψυχουμένη ἀπὸ τὰς ταραχὰς τοῦ Βελγίου, τῆς Πολωνίας καὶ ἄλλων μερῶν τῆς Εὐρώπης, τότε τὰ καθ' ἡμᾶς καθίστανται δεινὰ καὶ κινδυνώδη. Ἀλλ' ἂς μὴ θορυβώμεθα πρὸ τοῦ καιροῦ, καὶ ἂς ἐλπίζωμεν εἰς τὴν πρόνοιαν.

Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας ἰδοὺ σᾶς περικλείω γράμμα πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Σεβαστιάνην, καὶ ἄλλο πρὸς τὸν λόρδον Γραμβίλλην, τῶν ὁποίων λαμβάνετε γνῶσιν ἐκ τῶν συναπτομένων ἴσων· καὶ σᾶς προτρέπω νὰ τὰ δείξετε καὶ εἰς τὸν κόμητα Ποτσοδιβόργον, προσφέροντες αὐτῷ τοὺς φιλικοὺς ἀσπασμούς μου.

Τὰ δύω μάλιστα κατεπείγοντα καὶ ἀναγκαιότατα εἶναι, αἱ

χρηματικαὶ βοήθειαι, καὶ ἡ πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ὁμόφωνος ὁδηγία.

Εὐχαριστημένος μὲν εἶμαι ἀπὸ τὰς μετὰ τῆς κυβερνήσεως σχέσεις αὐτῶν, ἀλλ' ἂν αἱ σχέσεις αὗται ρυθμισθῶσιν ἀπὸ νέας κοινὰς ὁδηγίας, τότε θέλουσι γείνῃ ὠφελιμώτεραι. Καὶ συμφέρει κατὰ τὰς ἐνεστώσας περιστάσεις νὰ δειχθῇ ἡ συμμαχία καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ εἰς τοὺς Τούρκους εἴπερ ποτὲ ἡνωμένη καὶ ἰσχυρά· διότι ἡ παραμικροτέρα περὶ τούτου ἀμφιβολία ἤθελε ρίψῃ τῶν μὲν πρώτων τὸν εὐκίνητον νοῦν, τῶν δὲ δευτέρων τὴν ἀγέρωχον ἀμαθίαν, εἰς πλάνας ὀλεθριωτάτας.

Τρέφω ἐλπίδας ὅτι αἱ παρὰ τῷ κόμητι Κ. Ποτσοδιβόργῳ καὶ τῷ Λόρδῳ Γραμβίλλῃ διαπρεσβεῖαι σας ἤδη εὐπρόσδεκτοι ἐγένοντο ἐν Λονδίνῳ, καὶ ὅτι ἀπεφάσισε τὸ συνέδριον νὰ μᾶς στείλῃ τὰς βοηθείας ἃς ἐζητήσατε. Μεγάλη καὶ ἀμήχανος εἶναι ἡ ἔνδειά μας. Ἀγωνίζομαι μὲν νὰ προφθάσω τὰ μᾶλλον κατεπείγοντα ἐκ τῶν μικρῶν οἰκονομιῶν τὰς ὁποίας ἠδυνήθην νὰ κάμω, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ εἰς ὀλίγας ἡμέρας θέλουσιν ἐκλείψῃ.

Ἐκ τῶν ἐνοικιασθησομένων προσόδων ἐλπίζω νὰ πληρώσω τὴν τριμηνίαν ἥτις ἐκπνέει τὸν ἐρχόμενον μάρτιον.

Μελετῶ ὅμως καὶ ἄλλο μηχάνημα ὑποβοηθητικὸν, τὸ ὁποῖον θέλω μεταχειρισθῆ ἂν δὲν λάβωμεν κἀμμίαν συνδρομὴν παρὰ τῶν Δυνάμεων. Τοῦτο δὲ εἶναι χαρτονόμισμα ἐκδοθησόμενον πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐξόδων μιᾶς ἑξαμηνίας παρὰ τῆς ἐθνικῆς τραπέζης καὶ δανεισθησόμενον εἰς τὴν κυβέρνησιν, διὰ τοῦ ὁποίου αὐτὴ ἤθελε πληρώσῃ μέρος τῶν μισθῶν τῶν πολιτικῶν καὶ τοῦ στρατοῦ, τὸ δὲ ἄλλο μέρος εἰς χρήματα, λαμβάνουσα κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν καὶ τὰς εἰς τὸ ταμεῖον πληρωμὰς τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ τελωνῶν.

Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου τοῦ ἀσφαλισμοῦ, ἔχω νὰ δώσω καὶ ἄλλον, τὸν ἑξῆς. Ἡ τράπεζα θέλει ἐκθέσῃ εἰς πώλησιν ἐθνικὰς γαίας ἀξίας ἴσης μὲ τὴν εἰς τὴν κυβέρνησιν δανειζομένην ποσότητα εἰς χαρτονομίσματα, καὶ αἱ γαῖαι θέλουσιν ἀγορασθῆ μόνον διὰ τῶν κυκλοφορούντων χαρτονομισμάτων.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ πολίτευμα τοῦτο, πρὸς τὸ ὁποῖον πρὸ δύω ἤδη ἐτῶν προετοιμάζω τοὺς Ἕλληνας, δὲν εἶναι ἀκόμη καταληπτὸν εἰς αὐτοὺς, καὶ ὅτι ἡ χαρτοκαπηλία (agiotage) δύναται νὰ τὸ καταστήσῃ βλαβερὸν καὶ μάλιστα ἄθλιον, διότι τὰ ἐνταῦθα ἤθη, πλασθέντα ὑπὸ τῆς τουρκικῆς διοικήσεως, δὲν δύνανται νὰ μεταῤῥυθμισθῶσιν ἐντὸς δύω ἢ τριῶν ἐτῶν. Ἀλλ' ὅμως, σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἂν οὔτε τὸ δάνειον ἀποφασισθῇ, οὔτε μᾶς στείλωσι ἄλλην βοήθειαν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ μαρτίου, θέλω βιασθῆ νὰ προσφύγω εἰς τὸ χαρτονόμισμα, λαμβάνων τοὺς ὅρους καὶ τοὺς προφυλαγμοὺς οὓς προανέφερα.

Περὶ τούτου συνομιλήσας καὶ μετά τινων ἐμπόρων τοῦ τόπου, παρακινῶν αὐτοὺς νὰ συγκοινωνήσωσι μὲ τὴν κυβέρνησιν, ἔλαβον ἄρτι ἓν σχέδιον παρ' αὐτῶν, τοῦ ὁποίου σᾶς στέλλω τὴν περίληψιν ἵνα τὴν δείζετε εἴς τινας τῶν πλουσιωτέρων καὶ στερεωτέρων κεφαλαιούχων, μήπως δυνηθῆτε νὰ τοὺς καταφέρετε νὰ ἀρχηγήσωσι παρομοίαν τινὰ ἐπιχείρησιν. Διότι δὲν στοχάζομαι νὰ δυνηθῶσιν οἱ Ἕλληνες νὰ τὴν κατορθώσωσι μόνοι, ὄχι ὅτι τοὺς λείπουσι τὰ κεφάλαια, ἀλλά τι ἄλλο μεγαλήτερον, τὸ ὁποῖον δὲν ἀποκτᾶται οὔτε ἐν ὀλίγῳ καιρῷ οὔτε μὲ μόνην τὴν θέλησιν, τὸ πίστωμα δηλαδή.

Ὅθεν ἂν κεφαλαιοῦχός τις ξένος, καταβάλλων ποσότητα ἱκανὴν, ἐγίνετο καὶ διευθυντὴς τοῦ καταστήματος, τότε τὸ πίστωμα αὐτοῦ ὑπεστήριζεν ἠθικῶς καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων κεφαλαιούχων, καὶ τὸ ἀπεδείκνυε λυσιτελέστερον.

Περὶ τῆς αἰτήσεώς σας τῆς γενομένης διὰ τοῦ Κ. Εὐνάρδου σᾶς προεῖπα ἤδη τὴν γνώμην μου, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔγραψα ἐσχάτως ὅτι ἀποδέχομαι ὁλοσχερῶς ὅ,τι ἀπεφασίσατε.

Τῷ Κ. Κόμητι Σεβαστιάνῃ, ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῷ τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τῶν Γάλλων.

Ναυπλίῳ, 12 φεβρουαρίου 1831.

Ἐκ τῶν ἐκθέσεων τοῦ πρίγγιπος Κ. Σούτσου ἐκ νέου πληροφορούμενος τὴν εὐνοϊκὴν περὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος σπουδὴν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, τολμῶ νὰ τὴν παρακαλέσω ἵνα μὴ διαλείψῃ οὕτω διακειμένη σήμερον ἐν ᾧ ἐνεργεῖται ὁ τοῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος πλατὺς καὶ στερεὸς ὁρισμός.

Περὶ ὅσων τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον βουλεύεται, δὲν θέλω σᾶς ἀπασχολήσῃ διαλεγόμενος, μόνον δὲ ἱκετεύω διηνεκῶς νὰ ἐπιταχύνετε τὴν κρίσιν αὐτῶν, βεβαιούμενοι ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλως σταλεισῶν πρὸς τὸν πρίγγιπα Κ. Σοῦτσον πληροφοριῶν ὁπόσον κατεπεῖγον εἶναι νὰ ἀπαλλαχθῇ τέλος ὁ τόπος οὗτος ἀπὸ τὰς ῥοπὰς τῶν μετὰ τῆς Πόρτας διαπραγματειῶν, διὰ τὰ ἐνδεχόμενα ἐν τῷ μεταξὺ νὰ συμβῶσιν.

Ἐγὼ κατέβαλα καὶ καταβάλλω πᾶσαν δυνατὴν σπουδὴν, τὸ μὲν, εἰς τὸ προφυλάξαι τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τὰς ἐκτροπὰς δι᾽ ὧν ἤθελαν ἐμπέσῃ πάλιν εἰς ἀναρχίαν, τὸ δὲ, εἰς τὸ τηρῆσαι μετὰ τοῦ Βεζίρη τῆς Ῥούμελης καὶ μετὰ τῶν γειτόνων Τούρκων τὰς φιλικὰς σχέσεις, καὶ μέχρι τοῦδε ἐπέτυχα· ὁμολογῶ ὅμως ὅτι εἰς τὸ ἑξῆς δὲν δύναμαι νὰ ἐπιτύχω ἂν ἠθικῶς μὲν δέν με ὑποστηρίξωσιν οἱ Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν, χρηματικῶς δὲ δέν με συνδράμῃ ἡ συμμαχία, ἀποδεικνύουσα διὰ τούτου εἴς τε τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Τούρκους τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς. Ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων καταμανθάνετε πληρέστατα, κύριε Κόμη, καὶ τὴν κατάστασιν ἡμῶν, καὶ τὰς ἐφέσεις ἀκούοντες δικαιοῦτε.

Καὶ ὁ Κ. Βάρων Ῥουὰν, ἐλπίζω, ἤδη κάλλιστα εἰδὼς τούς τε ἀνθρώπους καὶ τὰ ἐνταῦθα πράγματα, θέλει σᾶς διασαφήσῃ τὸ κα-

τεπεῖγον τῶν ἀποφάσεων ἃς ἡ Ἑλλὰς ἐπικαλεῖται παρὰ τῆς ὑψηλῆς φροντίσεως τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συμμάχων αὐτοῦ, καὶ παρὰ τῆς ὑμετέρας συνετῆς μερίμνης.

Τῷ Λόρδῳ Γραμβίλλῃ, Πρεσβευτῇ τῆς Ἀγγλίας ἐν Παρισίοις.

Ναυπλίῳ, 12 φεβρουαρίου 1831.

Μιλόρδε, εὐτυχὴς γίνομαι μανθάνων ὅτι ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης καὶ πάλιν ἐκλήθη συνεργάτις εἰς τὰς περὶ τῶν Ἑλληνικῶν διαπραγματείας, καὶ παρὰ τοῦ πρίγγιπος Κ. Σούτσου πληροφορούμενος τὴν περὶ ἡμᾶς εὐμενῆ σας διάθεσιν, σπεύδω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω εἰλικρινέστατα καὶ θερμότατα.

Ἔλαβε δὲ καὶ πρότερον ὁ Κ. Σοῦτσος καὶ σήμερον λαμβάνει ἐντεῦθεν ἐκμηνύσεις ἱκανὰς ἵνα σᾶς ἀποδείξωσιν ὁπόσον κατεπείγουσα εἶναι ἡ ἐκπεραίωσις τῶν βουλευμάτων τοῦ Λονδινείου συνεδρίου. Καὶ τόσον ταχύτερον φαίνεται ὅτι πρέπει νὰ ἀποφασισθῶσι τὰ τῆς Ἑλλάδος, ὅσον τὰ ἄλλα μεριμνήματα τὰ ἀποῤῥοφῶντα σήμερον τὴν προσοχὴν τῶν βουλείων ὑπάρχουσιν ὑπερβεβηκότα καὶ ἐμβριθέστερα.

Εἰς τὴν παροῦσαν τῶν πνευμάτων ἀνάζεσιν κατά τε πᾶσαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Τουρκίαν αὐτὴν, τολμῶ νὰ πιστεύσω ὅτι πᾶσα ἀναβολὴ τῶν συμμάχων Αὐλῶν εἰς τὰ περὶ Ἑλλάδος σκέμματα θέλει ἐπελπίσῃ τὴν κατόρθωσιν ἄλλων σκοπῶν τοὺς ὁποίους καὶ ἡ ἁπλῆ γνῶσις καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος ἤδη ἀποπέμπουσιν εἰς τὰς εὐτοπίας. Καὶ παρακολουθήσουσιν ὀλέθρια πράγματα ἂν οἴτε Ἕλληνες καὶ οἱ Τοῦρκοι ἀστοχήσαντες περὶ τοῦ μέλλοντος παρεκτραπῶσι τῆς ἀσφαλοῦς ὁδοῦ.

Τοῦτον τὸν κίνδυνον προλαμβάνων, ἐζήτησα προσκειμένως ἵνα σταλῶσι πρὸς τοὺς ἐνταῦθα Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν ὁμό-

φωνοι ὁδηγίαι, δι' ὧν νὰ δυνηθῶσιν οὗτοι νὰ καταβεβαιώσωσι τούς τε Ἕλληνας καὶ τοὺς Τούρκους ὅτι, καὶ μετὰ τὰς γενομένας ἐν Εὐρώπῃ μεγάλας μεταβολὰς, ἡ συμμαχία ὑφίσταται, καὶ ἀπὸ αὐτὴν κρέμαται πάντοτε καὶ ἡ κρίσις τῶν τῆς Ἑλλάδος συμφερόντων καὶ ἡ σύστασις τῶν μετὰ τῆς Πόρτας σχέσεων αὐτῆς. Ἐνεργήσει δὲ μάλιστα ἡ τοιαύτη καταβεβαίωσις σωτηριωδέστατα, ἂν πιστωθῇ καὶ διὰ τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων τὰ ὁποῖα ὁ Κ. Σοῦτσος ἐζήτησε.

Νεύσατε λοιπὸν, Μιλόρδε, νὰ πρεσβεύσετε πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Παλμερστῶνα ὑπὲρ τῶν πόθων μου τούτων, μετὰ παῤῥησίας προσφερομένων. Ὑμεῖς εἰσηκούσατε μετὰ πολλῆς χρηστότητος καὶ ὅσους σᾶς ἐξέφρασα κατὰ τὸ 1827, καὶ μετὰ συντόνου γενναιότητος συνετελέσατε εἰς τὴν πλήρωσίν των· ἄρα δὲν ἤθελα παραβῆ ὅλα τὰ χρέη μου, ἂν δὲν ἐπεκαλούμην καὶ σήμερον τὴν ἀντίληψίν σας; Ταύτην ὁ πρίγγιψ Σοῦτσος θέλει πολλάκις ζητήσῃ, καὶ παρακαλῶ νὰ μὴ τοῦ τὴν ἀρνηθῆτε.

Πρὸς τὴν Γερουσίαν.

Ναυπλίῳ, 17 φεβρουαρίου 1831.

Πολλάκις σᾶς ὡμιλήσαμεν, κύριοι, εἰς τὰς μερικωτέρας ἡμῶν ἐντεύξεις περὶ τῶν χρηματικῶν πόρων τῆς πολιτείας, καὶ τὴν προσοχήν σας ἐπεκαλέσαμεν ἐπὶ τὴν ἔλλειψιν τὴν προκύπτουσαν εἴτε ἐκ τῆς βραδείας πληρωμῆς τῶν ὀφειλομένων παρὰ τῶν ἐνοικιαστῶν καὶ τῶν φορολογουμένων, εἴτε ἐκ τῆς ἀναβολῆς τῶν περὶ δανείου ἢ χρηματικῆς συνδρομῆς ἀποφάσεων τῶν συμμάχων Αὐλῶν διὰ τὰ πρὸ ὀλίγου συμβάντα εἰς διάφορα τῆς Εὐρώπης μέρη.

Ἡμεῖς μὲν ἐκ παντὸς τρόπου ἠγωνίσθημεν ἵνα λάβωμεν παρὰ τῆς ἐλευθεριότητος τῶν Δυνάμεων, μέχρι τῆς διαπράξεως τοῦ δανείου, χρηματικά τινα βοηθήματα· ἀλλὰ βλέπομεν καὶ μεγάλας

δυσκολίας ἀντιπιπτούσας πρὸς τὴν ταχεῖαν πλήρωσιν τῶν ἡμετέρων αἰτημάτων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τὴν μὲν ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπὴν προσεκαλέσαμεν νὰ μᾶς παραστήσῃ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ἔτους τοῦ ἀρχίζοντος τὸν ἐρχόμενον μάρτιον, μετεδώκαμεν δὲ εἰς αὐτὴν καὶ τὰς ἰδέας ἡμῶν περὶ τῶν προνοητέων πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος μέχρις ὅτου δυνηθῶμεν νὰ ῥυθμίσωμεν τελείως τὰ τῶν πόρων ἡμῶν ἢ διὰ δανείου ἢ κάμνοντες χρῆσιν τῆς δημοσίου περιουσίας, ἅμα γενομένων δεξιωτέρων τῶν περιστάσεων.

Διευθυνάσης λοιπὸν πρὸς ἡμᾶς τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς τὰς ὧδε συναπτομένας ἐμφανίσεις ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Α καὶ Β, τὴν μὲν, περιέχουσαν τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ἔτους, τὴν δὲ, σχέδιον ψηφίσματος περὶ ἐκδόσεως 3,000,000 φοινίκων εἰς χαρτονομίσματα πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος, σᾶς προσκαλοῦμεν, κύριοι, νὰ θεωρήσετε ἀμφοτέρας, καὶ νὰ γνωμοδοτήσετε περὶ τοῦ σχεδίου.

Ὁ Κ. Παπαδόπουλος, μέλος τῆς ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ἐπιτροπῆς, θέλει λαλήσῃ ἀπὸ μέρους αὐτῆς, καὶ δώσῃ εἰς τὴν γερουσίαν ὅσας διασαφήσεις αὕτη ἐπιθυμήσῃ, καὶ θέλει ὑποστηρίξῃ τὸ συζητούμενον.

Ἐνταῦθα δὲν σᾶς ἀναπτύσσομεν ὅσα ὠφελήματα τὸ ἔθνος δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ συστήματος καθ' ὃ προτιθέμεθα νὰ συμπληρώσωμεν τὸ ἔλλειπον· σᾶς λέγομεν μόνον ὅτι, ἐπειδὴ τὰ ὠφελήματα εἶναι μεγάλα, καὶ ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ φροντίσῃ νὰ τὰ ἐξασφαλίσῃ ἀνενδεῶς, προφυλάττουσα ἐκ παντὸς τρόπου τὸ ἔθνος ἀπὸ τὰς ὀλεθρίας ἀκολουθίας τῆς ἐνδεχομένης ἀπιστώσεως τοῦ χαρτονομίσματος καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς καπηλευμάτων.

Ὅλα τὰ εἰς εὐνομίαν προβεβηκότα ἔθνη, ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων τῶν συνιστώντων τὴν δημοσίαν πίστιν ἀντλοῦσι τὰς γεωργικὰς, ἐμπορικὰς, βιομηχανικὰς, καὶ ναυτιλιακὰς ἐπιβολάς. Αἱ χορηγίαι, ἢ τὰ κεφάλαια, εἰσὶ τὸ πρώτιστον ἐλατήριον πάσης ἀναπτύξεως καὶ πάσης τελειοποιήσεως τῆς ὑλικῆς τῶν ἐθνῶν εὐπορίας, ἅμα δὲ καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς, τῶν ἐνυπαρχουσῶν εἰς αὐτά.

Ἡ Ἑλλὰς ἔχει μὲν πλουσίως τὰς εὐπορίας ταύτας, στερεῖται δὲ

κεφαλαίων· καὶ μόνον ἐκ τῆς πίστεως δύναται νὰ τὰ πορισθῇ. Ἀλλ' ἡ πίστις δὲν κατασκευάζεται κατὰ μόνην τὴν θέλησιν, οὔτε ἀμέσως, πολλὰ δὲ προηγούμενα πρέπει νὰ τὴν συστήσωσιν, ὁποῖα κατὰ δυστυχίαν λείπουσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος.

Διὰ τούτους τοὺς λόγους καὶ ἡμεῖς ἐπεθυμούσαμεν νὰ ἀναβάλωμεν ἀκόμη ἐπίτινα ἔτη τὴν ἔκδοσιν τοῦ χαρτονομίσματος· μὴ εὑρίσκοντες ὅμως ἄλλον τρόπον πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος τῆς ἡμετέρας οἰκονομίας, ἀπεφασίσαμεν νὰ σᾶς τὴν προβάλωμεν σήμερον.

Τὸ χαρτονόμισμα τοῦτο ἡ κυβέρνησις θέλει μεταχειρισθῇ μόνον ἐφ' ὅσον δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἄλλως, καὶ θέλει τὸ ἀποσύρῃ ἐκ τῆς κυκλοφορίας ἅμα λαβοῦσα ἐξωτερικὰ βοηθήματα ἢ ἅμα γενομένου τοῦ δανείου.

Ἄλλως τε δοκίμιον κάμνομεν. Ἂν ἐπιτύχῃ ὡς ἐκ τῶν προφυλάξεων τὰς ὁποίας φροντίζομεν νὰ λάβωμεν, τότε λύεται αἰσιώτατα τὸ περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν καταστάσεως μέγα ζήτημα.

Τοῦτο ἂν κατορθώσωμεν, τότε καὶ ἡ ἐξόφλησις τῶν χρεῶν μας καὶ τὰ δάνεια θέλουν γείνῃ, ὄχι διὰ τῆς πίστεως ἣν ζητοῦμεν παρὰ τῆς γενναιότητος τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐθνικῆς.

Πρὸς τὴν τοιαύτην ἄρχ κατόρθωσιν ὀφείλομεν νὰ συναγωνισθῶμεν πάντες, ὑμεῖς μὲν, κύριοι, πεποιθότες εἰς τὴν συντονίαν τῆς κυβερνήσεως, ἡ δὲ κυβέρνησις, εἰς τὴν ὑμετέραν πρόθυμον σύμπραξιν.

Τοῖς κυρίοις Σουγδουρῇ καὶ Δούμᾳ εἰς Σύρον.

Ναυπλίῳ, 25 φεβρουαρίου 1831.

Προθύμως ἀποδεχόμεθα, κύριοι, τὰς ἐν τῇ ἀναφορᾷ ὑμῶν τῆς 3 φεβρουαρίου ἐκφραζομένας ἐφέσεις, καὶ ἀσμένως σᾶς ἀπαγγέλλο-

μεν ὄχι μόνον αὐτὸ τοῦτο, ἀλλ' ὅτι θέλομεν καὶ νὰ συγκοινωνήσωμεν εἰς διάπραξιν αὐτῶν.

Παραγγέλλομεν λοιπὸν σήμερον τὸν αὐτόθι Διοικητὴν νὰ ὑπογράψῃ ἀπὸ μέρους μας 1,500 φοίνικας ἐτήσιον συνδρομὴν διὰ τὸ ἐμπορικὸν σχολεῖον τὸ ὁποῖον ἀπεφασίσατε νὰ συστήσετε, νὰ διατηρῆτε καὶ βαθμηδὸν τελειοποιῆτε ἐκ συνεισφορᾶς ὑμῶν τε καὶ τῶν δύω ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν, καὶ εὐέλπιδες εἴμεθα ὅτι οἱ ἀγῶνες σας θέλουσι κατευοδωθῆ ὄχι μόνον παρὰ τοῖς ἐν Σύρῳ συνεμπόροις Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς εἴτε πρὸς ἀνατολὴν εἴτε ἀλλαχοῦ εὑρισκομένοις.

Ἀφ' οὗ ἐκ τῶν συνεισφορῶν λάβετε τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν πρώτην σύστασιν τοῦ σχολείου, τότε οἱ συνδρομηταὶ πρέπει νὰ συνέλθωσιν ἵνα ἐκλέξωσι τοὺς ἐπιτρόπους καὶ τοὺς συμβούλους, καὶ ἀποφασίσωσι καὶ περὶ τῶν ἄλλων, κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ κανονισμοῦ τὸ ὁποῖον μᾶς ἐπροβάλετε.

Καλὸν ἦτον ὅμως ὁ κανονισμὸς οὗτος νὰ διωρθοῦτο πως πρὶν ὑποβληθῇ εἰς τὴν κύρωσιν τῶν συνδρομητῶν καὶ τῆς κυβερνήσεως, καθότι σήμερον ἐν ταὐτῷ περιέχει καὶ τὰ περὶ συστάσεως καὶ διαρρυθμίσεως τῆς ἑταιρίας τῶν συνδρομητῶν, καὶ τὰ περὶ διακοσμήσεως αὐτοῦ τοῦ σχολείου. Νομίζομεν ἡμεῖς ὅτι τὰ δεύτερα ἔπρεπε πρὸς τὸ παρὸν νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὰς βάσεις τὰς ἐν τῷ σχεδίῳ ὑποδεικνυομένας, μελλούσας νὰ ἀναπτυχθῶσιν ἑπομένως παρὰ τῆς ἑταιρίας κατὰ λόγον τῶν προσερχομένων πόρων, ἐξ ὧν θέλουσι προστεθῆ εἰς τὸ σχολεῖον, αὐξανομένου καὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ἱκανότητος τῶν μαθητῶν, νέαι τάξεις καὶ διδάσκαλοι τῶν τε ξένων γλωσσῶν καὶ τῆς γεωγραφίας, καταστατικῆς, ἱστορίας τῆς ἐμπορίας, καὶ τῶν στοιχείων τοῦ θαλασσίου καὶ ἐμπορικοῦ δικαίου.

Καὶ ταῦτα διεξερχόμεθα, θέλοντες νὰ σᾶς ἐπικινήσωμεν εἰς τὸ περᾶναι καλῶς μετὰ τῆς οἰκείας ὑμῶν σπουδῆς καὶ δεξιότητος τὸ ἐπιχειρηθὲν ἀγαθόν. Ὑμεῖς δὲ μαθόντες τὴν ἡμετέραν γνώμην, δύνασθε ἤδη νὰ συντάξετε καὶ τὸν περὶ συστάσεως καὶ διαρρυθμίσεως τῆς τῶν συνδρομητῶν ἑταιρίας ὑπογραμμόν, καὶ τὸν περὶ στοι-

κεφαλαίων· καὶ μόνον ἐκ τῆς πίστεως δύναται νὰ τὰ πορισθῇ. Ἀλλ' ἡ πίστις δὲν κατασκευάζεται κατὰ μόνην τὴν θέλησιν, οὔτε ἀμέσως, πολλὰ δὲ προηγούμενα πρέπει νὰ τὴν συστήσωσιν, ὁποῖα κατὰ δυστυχίαν λείπουσιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος.

Διὰ τούτους τοὺς λόγους καὶ ἡμεῖς ἐπεθυμούσαμεν νὰ ἀναβάλωμεν ἀκόμη ἐπίτινα ἔτη τὴν ἔκδοσιν τοῦ χαρτονομίσματος· μὴ εὑρίσκοντες ὅμως ἄλλον τρόπον πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος τῆς ἡμετέρας οἰκονομίας, ἀπεφασίσαμεν νὰ σᾶς τὴν προβάλωμεν σήμερον.

Τὸ χαρτονόμισμα τοῦτο ἡ κυβέρνησις θέλει μεταχειρισθῇ μόνον ἐφ' ὅσον δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἄλλως, καὶ θέλει τὸ ἀποσύρῃ ἐκ τῆς κυκλοφορίας ἅμα λαβοῦσα ἐξωτερικὰ βοηθήματα ἢ ἅμα γενομένου τοῦ δανείου.

Ἄλλως τε δοκίμιον κάμνομεν. Ἂν ἐπιτύχῃ ὡς ἐκ τῶν προφυλάξεων τὰς ὁποίας φροντίζομεν νὰ λάβωμεν, τότε λύεται αἰσιώτατα τὸ περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν καταστάσεως μέγα ζήτημα.

Τοῦτο ἂν κατορθώσωμεν, τότε καὶ ἡ ἐξόφλησις τῶν χρεῶν μας καὶ τὰ δάνεια θέλουν γείνῃ, ὄχι διὰ τῆς πίστεως ἣν ζητοῦμεν παρὰ τῆς γενναιότητος τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐθνικῆς.

Πρὸς τὴν τοιαύτην ἄρχ κατόρθωσιν ὀφείλομεν νὰ συναγωνισθῶμεν πάντες, ὑμεῖς μὲν, κύριοι, πεποιθότες εἰς τὴν συντονίαν τῆς κυβερνήσεως, ἡ δὲ κυβέρνησις, εἰς τὴν ὑμετέραν πρόθυμον σύμπραξιν.

Τοῖς κυρίοις Σουγδουρῇ καὶ Δούμᾳ εἰς Σύρον.

Ναυπλίῳ, 25 φεβρουαρίου 1831.

Προθύμως ἀποδεχόμεθα, κύριοι, τὰς ἐν τῇ ἀναφορᾷ ὑμῶν τῆς 3 φεβρουαρίου ἐκφραζομένας ἐφέσεις, καὶ ἀσμένως σᾶς ἀναγγέλλο-

μεν ὄχι μόνον αὐτὸ τοῦτο, ἀλλ' ὅτι θέλομεν καὶ νὰ συγκοινωνήσωμεν εἰς διάπραξιν αὐτῶν.

Παραγγέλλομεν λοιπὸν σήμερον τὸν αὐτόθι Διοικητὴν νὰ ὑπογράψῃ ἀπὸ μέρους μας 1,500 φοίνικας ἐτήσιον συνδρομὴν διὰ τὸ ἐμπορικὸν σχολεῖον τὸ ὁποῖον ἀπεφασίσατε νὰ συστήσετε, νὰ διατηρῆτε καὶ βαθμηδὸν τελειοποιῆτε ἐκ συνεισφορᾶς ὑμῶν τε καὶ τῶν δύω ἀσφαλιστικῶν ἑταιριῶν, καὶ εὐέλπιδες εἴμεθα ὅτι οἱ ἀγῶνες σας θέλουσι κατευοδωθῆ ὄχι μόνον παρὰ τοῖς ἐν Σύρῳ συνεμπόροις Ἕλλησιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς εἴτε πρὸς ἀνατολὴν εἴτε ἀλλαχοῦ εὑρισκομένοις.

Ἀφ' οὗ ἐκ τῶν συνεισφορῶν λάβετε τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν πρώτην σύστασιν τοῦ σχολείου, τότε οἱ συνδρομηταὶ πρέπει νὰ συνέλθωσιν ἵνα ἐκλέξωσι τοὺς ἐπιτρόπους καὶ τοὺς συμβούλους, καὶ ἀποφασίσωσι καὶ περὶ τῶν ἄλλων, κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ κανονισμοῦ τὸ ὁποῖον μᾶς ἐπροβάλετε.

Καλὸν ἦτον ὅμως ὁ κανονισμὸς οὗτος νὰ διωρθοῦτο πως πρὶν ὑποβληθῇ εἰς τὴν κύρωσιν τῶν συνδρομητῶν καὶ τῆς κυβερνήσεως, καθότι σήμερον ἐν ταὐτῷ περιέχει καὶ τὰ περὶ συστάσεως καὶ διαρρυθμίσεως τῆς ἑταιρίας τῶν συνδρομητῶν, καὶ τὰ περὶ διακοσμήσεως αὐτοῦ τοῦ σχολείου. Νομίζομεν ἡμεῖς ὅτι τὰ δεύτερα ἔπρεπε πρὸς τὸ παρὸν νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὰς βάσεις τὰς ἐν τῷ σχεδίῳ ὑποδεικνυομένας, μελλούσας νὰ ἀναπτυχθῶσιν ἑπομένως παρὰ τῆς ἑταιρίας κατὰ λόγον τῶν προσερχομένων πόρων, ἐξ ὧν θέλουσι προστεθῆ εἰς τὸ σχολεῖον, αὐξανομένου καὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς ἱκανότητος τῶν μαθητῶν, νέαι τάξεις καὶ διδάσκαλοι τῶν τε ξένων γλωσσῶν καὶ τῆς γεωγραφίας, καταστατικῆς, ἱστορίας τῆς ἐμπορίας, καὶ τῶν στοιχείων τοῦ θαλασσίου καὶ ἐμπορικοῦ δικαίου.

Καὶ ταῦτα διεξερχόμεθα, θέλοντες νὰ σᾶς ἐπικινήσωμεν εἰς τὸ περᾶναι καλῶς μετὰ τῆς οἰκείας ὑμῶν σπουδῆς καὶ δεξιότητος τὸ ἐπιχειρηθὲν ἀγαθόν. Ὑμεῖς δὲ μαθόντες τὴν ἡμετέραν γνώμην, δύνασθε ἤδη νὰ συντάξετε καὶ τὸν περὶ συστάσεως καὶ διαρρυθμίσεως τῆς τῶν συνδρομητῶν ἑταιρίας ὑπογραμμόν, καὶ τὸν περὶ στοι-

χειώδους διακοσμήσεως τοῦ σχολείου· τοὺς ὁποίους ἀποδεχομένη ἡ κυβέρνησις, καὶ συμμετέχουσα τῆς συνεισφορᾶς, θέλει κυρώσῃ ἐξαίρετον εὐεργέτημα, παρὰ τῶν ἐν Σύρῳ ἐμπόρων εἰς τὴν πατρίδα εὐεργετούμενον.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 9 μαρτίου 1831.

Ὑπ' ὄψιν ἔχω, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, καὶ τὰς ὑπ' ἀριθ. 16 ἐπιστολάς σας τῆς 7 φεβρουαρίου, καὶ τὰς ἐφημερίδας μέχρι τῶν 25, ἐξ ὧν ὅλων τὰ συναγόμενα, οὐδόλως παρηγορητικὰ φαίνονται, πολλοῦ γε καὶ δεῖ· καὶ ἡ ἀθυμία ἦτον ἐγγὺς, ἂν ἔλειπεν ἡ εἰς τὸν Θεὸν πεποίθησις.

Συμφρονῶ καὶ ἐγὼ ὅτι εἰς χρείττονα συμφέροντα ἐδόθη πάντως ὅλη τῶν βουλείων ἡ προσοχὴ, καὶ ὅτι ἡ εἰρήνη κρέμαται ἐκ τοῦ συμβιβασμοῦ τῶν συμφερόντων τούτων, τοῦ ὁποίου μὴ γενομένου, παρακολουθήσει ὁ πόλεμος. Τότε καὶ ἡ κρίσις τῆς μελλούσης ἡμῶν τύχης γενήσεται μᾶλλον προβληματώδης. Ἀλλὰ καὶ ἡ διατρέχουσα ἐν τοσούτῳ ἀβεβαιότης οὐδὲν ἧττον χειροτερεύει καθ' ἑκάστην τὰ καθ' ἡμᾶς.

Οἱ γείτονες Τοῦρκοι καθίστανται ἀπαιτητικοὶ καὶ ὑπέρβιοι. Ἐκ τῶν ἐγγράφων τῶν ὁποίων τὰ ἴσα σᾶς στέλλει σήμερον ὁ Κ. Ῥίζος, θέλετε κρίνῃ περί τε τῶν συζητήσεων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Εὐβοίας, καὶ περὶ τῶν μετὰ τοῦ Βεζίρη τῆς Ῥούμελης σχέσεών μας. Θέλετε ἰδεῖ, τὸ μὲν, ὅτι ἡ κυβέρνησις καταβάλλει πᾶσαν σπουδὴν ἵνα εἰρηνεύῃ μετὰ τῶν Τούρκων καὶ μὴ δίδῃ εἰς αὐτοὺς παραμικρὰν πρόφασιν ῥήξεως, τὸ δὲ, βλέπομεν μετὰ λύπης ὅτι οἱ κύριοι Πρόσεδροι, μὴ ἔχοντες ὁδηγίας, ἀδυνατοῦσι νὰ μᾶς συμβοηθήσωσι.

Περὶ τῆς ὑποθέσεως τῶν ὁρίων δὲν σᾶς λέγω πλέον τίποτε, ἵνα μὴ ἐπανακυκλῶ ὅσα σᾶς ἔγραψα προλαβόντως, ἱκανὰ ὄντα.

Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως. Ἡ εὐταξία καὶ ἡσυχία διασώζονται πανταχοῦ. Πανταχοῦ ὁ λαὸς καταγίνεται εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν χωρίων, κωμοπόλεων καὶ πόλεων. Ἐν Σύρῳ καὶ Ναυπλίῳ πάλιν οἱ πολῖται ἐμπορεύονται. Καὶ ἐκτὸς ὀλίγων φυλλαδιογράφων ἢ ἐραστῶν τῆς ἐφημεριδογραφίας, ἐκτὸς ὀλίγων ἀνθρώπων κυνηγούντων τὸ μονοπώλιον τῶν ἐπαρχιακῶν συμφερόντων καὶ τῶν δημοσίων πόρων, οὐδεὶς μεριμνᾷ περὶ τῶν μεγάλων συμβεβηκότων ἐξ ὧν σήμερον μετέωροι ἵστανται οἱ κλῆροι τοῦ κόσμου. Ἀλλ' ὅμως ἂν ἐξ αὐτῶν ἐκραγῇ τέλος ὁλικὸς πόλεμος, τότε βεβαίως καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα θέλει ἐπεκτείνῃ τὴν ἐπίδρασιν, καὶ τότε ποῖα τὰ ἐνταῦθα ἀποτελέσματα, ἀδύνατον νὰ προΐδωμεν.

Οἱ ἐνταῦθα ἀρχέκακοι ἐν τοσούτῳ, περὶ ὧν σᾶς ἔγραψα προλαβόντως, δὲν παύουσιν ἐπηρεάζοντες κρυφίως τὰς ἀδυνάτους κεφαλάς, καὶ διακινοῦντες τὰ ἀνήμερα πάθη. Ἀποτυχόντες παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις, ἐπεχείρησαν ἤδη τοὺς Ὑδραίους καὶ Σπετσιώτας. Ἀπαιτοῦσιν οἱ νησιῶται οὗτοι ἀποζημιώσεις 15,000,000 φράγκων κατὰ τὸν λογαριασμόν των, καὶ ἤθελαν εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις νὰ βιάσωσι τὴν κυβέρνησιν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὸ ὑπέρογκον τοῦτο χρέος, καὶ μέρος μὲν αὐτοῦ νὰ καταγράψῃ ἵνα πληρόνῃ τοὺς τόκους του, νὰ ἐξοφλήσῃ δὲ τὸ ἄλλο διὰ παραχωρήσεως ἐθνικῶν γαιῶν.

Φαίνονται λοιπὸν μερικοὶ πρόκριτοι τῶν νήσων τούτων διατεθειμένοι νὰ στασιάσωσιν ἐπὶ σκοπῷ νὰ καταφέρωσι τὴν κυβέρνησιν νὰ δεχθῇ παρομοίαν σύμβασιν. Γίνονται δὲ μέχρι τοῦδε λόγοι μόνον, καὶ ἐλπίζω ὅτι αὐτοῦ θέλουσι σταθῆ, ἐκτὸς ἂν ἐξωτερικαὶ ὑποβολαὶ καὶ εἰσηγήσεις δὲν ἐπάρωσι περισσότερον τοὺς νησιώτας, καὶ ἐπιθαῤῥύνωσι τὰς ἐλπίδας ἐκείνων οἵτινες τοὺς μεταχειρίζονται ὄργανα τῶν ἀλιτηρίων σκοπῶν των. Μελετῶ νὰ ὑπάγω μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἰς Πόρον, καὶ νὰ καλέσω πρὸς ἐμὲ τοὺς προκρίτους τούτους, μήπως δυνηθῶ νὰ τοὺς ἐπιστρέψω εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον.

Σᾶς ἔγραψα καὶ προλαβόντως ὅτι οἱ χρηματικοί μας πόροι ἐξεκενώθησαν. Τὸ ταμεῖον μόλις ἔχει ἑκατὸν τόσας χιλιάδας φράγκων

ἐν ᾧ παρίσταται ἡ τριμηνία ἡ λήγουσα εἰς τὸ τέλος τοῦ τρέχοντος μηνός. Ἂν ἕως τότε ἐνοικιασθῶσιν αἱ πρόσοδοι τοῦ ἔτους, πληρόνω τὸ στράτευμα καὶ τὸ ναυτικόν· εἰδὲ μή, τί γινόμεθα;

Σᾶς στέλλω παρασυναπτόμενον ἴσον ἀποκρίσεώς μου πρὸς δύο ἐμπόρους Ἄγγλους, προσφερομένους μοι πρὸς σύστασιν τραπέζης. Φροντίζων νὰ κάμω χρῆσιν τῆς ἰδέας ταύτης, ἤθελα νὰ φροντίσετε καὶ ὑμεῖς παρά τισι τῶν αὐτόθι κεφαλαιούχων. Περὶ τοῦ σχεδίου τούτου ἤδη σᾶς ἔγραψα, ἀλλ' αὐτὸ παρίσταται σήμερον ὑπὸ συμφορώτερον σχῆμα.

Δὲν ἀγνοῶ ὅμως καὶ τὰς ἀνυπερβλήτους σχεδὸν δυσκολίας ὅσας θέλετε εὑρεῖ παρὰ πᾶσι, δυσκολίας ἀπαντωμένας καὶ παρ' ἐμοῦ, καὶ καταντώσας εἰς μίαν καὶ μόνην· ἡ Ἑλλὰς ἄρα γε θέλει ὑπάρξῃ ὡς ἐπικράτεια; Ἔχει κυβέρνησιν; Δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ ἐγγυηθῇ περὶ τῶν ὑποχρεώσεών της; Ἄλλως εἰπεῖν, αἱ σύμμαχοι αὐλαὶ εἶναι ἄρα γε σύμφωνοι περὶ τῶν πρακτέων πρὸς τελείαν σύστασιν τῆς Ἑλλάδος;

Ἴσως εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις εἶναι ἀδύνατον νὰ ζητήσωμεν καὶ λάβωμεν ἀπόκρισιν πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας, ἢ πρὸς τὴν μίαν τὴν περιέχουσαν ὅλας. Ἀλλ' εἶναι ὅμως ἀντάξιον ἀποκρίσεως τὸ ἓν καὶ ἥμισυ ἑκατομμύριον φράγκων, τὸ ἤδη δοθὲν εἰς ἡμᾶς παρὰ τῆς συμμαχίας πρὸς λόγον τοῦ δανείου. Τοῦτο προσαγόμενον καὶ νουθετοῦν τὴν γνώμην τῶν κεφαλαιούχων, δύναται νὰ εὐκολύνῃ τῆς τραπέζης τὴν σύστασιν.

Ἂν λοιπὸν αἱ συνηγορίαι τοῦ τε Κ. Ποτσοδιβόργου καὶ ὑμῶν δὲν ἐπέτυχον μέχρι τοῦδε παρὰ τῷ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίῳ, ἀγορεύσατε σήμερον καὶ πάλιν ὑπὲρ τοῦ πράγματος κατὰ τοῦτο τὸ ἐπιχείρημα. Παρακαλέσατε ἀπὸ μέρους μου καὶ τὸν Κ. Κόμητα Ποτσοδιβόργον καὶ τὸν λόρδον Γραμβίλλην, καὶ βοηθήθητε ἀπὸ τὰς πρεσβείας των.

Δὲν σᾶς σημειῶ πλέον τὴν ἰσχυρὰν ἀνάγκην χρηματικῆς βοηθείας, οὔτε τὸ κατεπεῖγον τῆς ταχίστης πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ἀποστολῆς ὁμοφώνων καθοδηγήσεων, ἐξ ὧν νὰ δύνανται νὰ συντελῶσι τὸ κατ' αὐτοὺς εἰς διατήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς ἡσυχίας καὶ

τάξεως, καὶ νὰ περιστέλλωσι καὶ τοὺς Τούρκους. Περὶ τούτων ἀναμφιβόλως συνωμιλήσατε μετά τε τοῦ Κ. Κόμητος Σεβαστιάνη καὶ τῶν κυρίων πρέσβεων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας. Λαμβάνοντες δὲ τὸ παρὸν, βλέπετε ἂν ἁρμόζῃ νὰ τοὺς ὁμιλήσετε καὶ πάλιν.

Σᾶς εὐχαριστῶ δὲ ὅσα μοι φανεροῦτε περὶ τῶν ἀναγκαίων εἰς τὸ μικρὸν ἡμῶν ὁπλοστάσιον. Ἐλπίζω δὲ ὅτι αἱ ἐνέργειαί σας θέλουσι καρποφορήσῃ, καὶ ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θέλουσι σταλῆ πρὸς τὸν Κ. Πουρχέτον ὅσα χρειάζεται ἵνα συγκροτήσῃ τὰ φρούριά μας.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ἐϋνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 9 μαρτίου 1831.

Ἀγαπητέ μου Ἐϋνάρδε, συχνότερα γράμματά σου ἐλάμβανα ὅταν εἴσουν εἰς Παρισίους· ἀλλ' ἐγὼ ἐφρόντισα πάντοτε νὰ σοὶ γράψω ὅσον ἠδυνήθην συχνότερα.

Σοὶ στέλλω σήμερον ἓν ἀντίτυπον τῆς γαλλικῆς μας ἐφημερίδος, ἐξ οὗ θέλεις μάθῃ ἀκριβῶς ὅσην πρόοδον ἐκάμαμεν εἰς τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν. Σοὶ στέλλω προσέτι καὶ τὴν ἀπόκρισίν μου πρὸς τὰς προτάσεις δύω ἐμπόρων Ἄγγλων περὶ συστάσεως τραπέζης.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ μαρτίου ἐφθάσαμεν, καὶ ὅμως ἀκόμη δὲν ἐχρεωκοπήσαμεν. Ἀλλὰ τὸ κακὸν ἐπὶ θύραις.

Ἔχω διὰ τοῦ ἐσχάτου ταχυδρόμου γράμματα τοῦ πρίγγιπος Σούτσου ἀπὸ 7 φεβρουαρίου, μὴ δίδοντά μοι οὐδεμίαν ἐλπίδα, καίτοι πολλὰ καὶ σπουδαῖα ἐπαγωνιζομένου τοῦ ἀνδρός· ἐφ' ᾧ καὶ δὲν ἔχω παράπονον. Περιττὸν νὰ σοὶ εἴπω τοὺς λόγους τῆς δυσελπιστίας. Ἀλλ' οὐδὲ περὶ τοῦ σχεδίου τῆς τραπέζης πολὺ ἐλπίζω, σοὶ τὸ ἀναφέρω μόνον πρὸς ἐλάφρωσιν τῆς συνειδήσεώς μου. Ὁ μόνος μου δὲ πόθος πρὸς τὸ παρὸν εἶναι ἵνα τά,τε συμβεβηκότα καὶ ἡ σύνεσις τῶν ἀνθρώπων συντρέξωσι τάχιον εἰς κρίσιν καὶ

κατάστασιν τῶν ἡμετέρων πραγμάτων, διότι τέλος ἡ παροῦσα ψυχοῤῥαγία καταντᾷ ἀβάστακτος.

Ἀνάμνησόν με, παρακαλῶ, εἰς τὰς περὶ σὲ δεσποίνας, καὶ δέχου πάλιν, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τὴν μαρτυρίαν τῆς φιλίας μου.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Μοθώνη, 16 ἀπριλίου 1831.

Ἐν Ναυπλίῳ ἔλαβον, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, τὰς ὑπ᾽ ἀριθ. 17 ἐπιστολάς σας καὶ τὰ γράμματα τοῦ Κ. Εὐνάρδου, ἀγγέλλοντός μοι 200,000 φράγκα, καὶ πάλιν κατὰ τὴν μεγαλόψυχον αὐτοῦ μέριμναν ἀποστελλόμενα εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ 18 δὲ ἀριθμός σας μ᾽ εὑρίσκει ἐνταῦθα, περιοδεύσαντα πρὸς τὸ ἰδεῖν τὰ κατὰ τὴν Σπάρτην, καὶ θέλω ἐνδιατρίψῃ δύω ἡμέρας περισσότερον διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Φιλίππου.

Σᾶς γράφω διὰ τῆς φρεγάτας ἣν αὔριον ὁ περιπλοάρχης Κ. Δαλάνδος ἀποστέλλει εἰς Τουλῶνα, διότι θέλω εἰς τὰς ὀλίγας ταύτας στιγμὰς καθ᾽ ἅς με ἀφίνουσιν ἐλεύθερον, καίτοι ὑπερκεκμηκὼς καὶ ὑπεραηδιζόμενος, καὶ ὑπὲρ τὸ ἔθος ἄῤῥωστος, νὰ σᾶς φανερώσω καὶ πάλιν τὴν κατάστασίν μας.

Αὕτη τόσον ἤθελεν εἶσθαι κακὴ ἂν δὲν ἤρχετο ἡ βοήθεια τῶν 200,000 φράγκων, ὥστε τὰ παρεπόμενα ἦσαν καθ᾽ ὅλας τὰς πιθανολογίας ὀλέθρια· διότι, μὴ δυναμένου μου πληρῶσαι τὴν τριμηνίαν τοῦ στρατεύματος καὶ τοῦ ναυτικοῦ, οἱ ῥᾳδιουργοὶ ἤθελαν ἐπιχειρήσῃ νὰ διεγείρωσι καὶ τοὺς Ῥουμελιώτας καὶ τοὺς νησιώτας εἰς στάσιν, ἴσως δὲ καὶ εἰς ἀνταρσίαν· ἐν ᾧ ὅσα ἠγωνίσθησαν μέχρι τοῦδε πρὸς τοῦτο τὸ κάκιστον τέλος, ἀπέτυχον, καὶ πάντοτε θέλουσιν ἀποτύχῃ, ἐφ᾽ ὅσον γίνεται εὐτάκτως ἡ μισθοδοσία ἀξιωματικῶν τε καὶ στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν.

Ἀλλ᾽ ἐν τοσούτῳ οἱ τέκτονες τῶν κακῶν, τοὺς ὁποίους σᾶς ὑπέ-

δειξα εἰς τὰ προλαβόντα μου γράμματα, διαπεραίνουσι καὶ ἐπισχύουσι διηνεκῶς τὰς ἐνεργείας των παρὰ τοῖς Ὑδραίοις καὶ Σπαρτιάταις, ταῦτα τὰ δύω μέρη ἐκλέξαντες ὡς μᾶλλον πρὸς τοὺς νεωτερισμοὺς εὐδιάθετα, διότι ἀμφότερα καὶ λαὸν ἔχουσι πολὺν καὶ πτωχὸν καὶ ἀνδρεῖον, καίτοι ὑπεφθαρμένον, καὶ προκρίτους, νομίζοντας ἑαυτοὺς πρώτους, διότι ἐπὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀναρχίας ἦσαν ἡγεμόνες τῆς πολιτείας. Παρὰ τοῖς προκρίτοις τούτοις οἱ προσκολλημένοι τότε πρὸς ἴδιον κέρδος πολυπράγμονες Ἕλληνές τε καὶ ξένοι, αὐτοὶ τοὺς ὠθοῦσι καὶ σήμερον μὲ τὸν αὐτὸν σκοπὸν πρὸς τὴν ἀνταρσίαν.

Σᾶς προεμήνυσα τὰ πρῶτα κινήματα τῶν Μαυρομιχαλαίων, καὶ τὰς παραλόγους ἀξιώσεις τῶν ναυτικῶν νήσων, τὰ ὁποῖα κινήματα καὶ εἶχα καθησυχάση. Ὁ Πέτρος Μαυρομιχάλης καὶ ὁ ἀδελφός του συνελήφθησαν. Αἱ Σπέτσαι καὶ πολλοὶ τῶν Ὑδραίων πλοιάρχων, γνωρίζοντες τὰ ἀληθῆ των συμφέροντα, σπουδάζουσι νὰ τὰ συνδιευθετήσωσι μετὰ τῆς κυβερνήσεως· ἀλλ' ὅσοι τῶν Ὑδραίων ὑπάγονται εἰς τοὺς Κουντουριώτας, Μιαούλας, καὶ Τουμπάζας, αὐτοὶ ὁδηγοῦνται ὑπὸ τοῦ Μαυροκορδάτου καὶ τῶν λεγομένων φιλελευθέρων μας, οἵτινες, διὰ νὰ τοὺς ἐκβάλωσιν εἰς τὸ φανερὸν καὶ τοὺς συγκρούσωσιν ἀμεταχλήτως πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, ἔστησαν εἰς τὴν Ὕδραν τυπογραφεῖον καὶ ἐκδίδουσιν ἐφημερίδα, δὶς τῆς ἑβδομάδος διασπείρουσαν διδάγματα ἀνατρεπτικώτατα, ἐὰν ἄρα ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος δύναται νὰ κατανυχθῇ ἐξ αὐτῶν.

Προσέτι καὶ οἱ Σπαρτιᾶται, δηλαδὴ οἱ κάτοικοι τοῦ Λιμενίου καὶ τῆς Σκαρδαμούλας, ὅπου κατῴκουν ἄλλοτε οἱ Μαυρομιχάλαι, περιφέρουσι σημαίαν ἔχουσαν ἐπεζωγραφημένον ἕνα Λυκοῦργον καὶ ἕνα Λεωνίδαν, καὶ ζητοῦσι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου καὶ σύνταγμα ἀντιπροσωπικόν.

Τὸ σωστὸν ὅμως ἐπιθύμημα, τῶν μὲν ἀνθρώπων τοῦ Μαυρομιχάλη, εἶναι νὰ ἐκδύσωσι τὰς γειτονευούσας ἐπαρχίας, καὶ πρὸ πάντων τὸν Μισθρᾶν καὶ τὴν Καλαμάταν, τῶν δὲ Ὑδραίων τοῦ λαοῦ, μισθοὶ καὶ χρήματα.

Οἱ πρόκριτοι ἀμφοτέρων, διψῶντες δύναμιν, ἐλπίζουσι νὰ τὴν ἀπολαύσωσι διὰ τῆς συνταγματικῆς μεταῤῥυθμίσεως, καθὼς τοὺς βεβαιοῦσιν οἱ ἀρχέκακοι, κρατοῦντες τὸ φυλλάδιον τοῦ Κοραῆ εἰς τὰς χεῖρας καὶ τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα συχνὰ λαμβάνουσι παρὰ τῶν ἐν Μασσαλίᾳ καὶ Παρισίοις ἀδελφῶν καὶ φίλων.

Πρὸ ὀλίγου ἡ φατρία αὕτη ἠθέλησε νὰ κάμῃ μίαν δοκιμὴν, βάλλουσα ἕνα Ψαριανὸν ἰδικόν της νὰ ὑψώσῃ τὴν *τρίχρωμον* σημαίαν εἰς ἓν πλοῖον ἀναγόμενον ἐκ τῆς Αἰγίνης. Τὸ πλοῖον τοῦτο, μὴ ἔχον τὰ χαρτία του ἐν τάξει ἵνα φέρῃ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν, ἠθέλησε νὰ δείξῃ εἰς τὴν δημογεροντίαν, εἰς τὸν Διοικητὴν καὶ εἰς τὸν τόπον, ὅτι δὲν εἶχε χρείαν αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ λαὸς τῆς Αἰγίνης καὶ τῶν Ψαρῶν, συναχθεὶς ὑπὸ τῶν δημογερόντων αὐτοῦ, καὶ ἐξετάσας ποῖοι ἦσαν οἱ Ψαριανοὶ καὶ οἱ ξένοι οἵτινες ἔπραξαν τὴν ἀταξίαν, ὁμοφώνως τοὺς ἐξέβαλεν ἀπὸ τῆς Αἰγίνης.

Καὶ εἰς Λιμένι εἶχαν ἑτοιμάσῃ μίαν *τρίχρωμον* σημαίαν, καὶ διαβαινόντων ἐκεῖθεν δύω τοπογράφων Γάλλων ἐκ τῶν καταγινομένων εἰς τὸν μέγαν γεωγραφικὸν χάρτην τῆς Πελοποννήσου, οἱ ἀνεψιοὶ καὶ ἀδελφοὶ τοῦ Μαυρομιχάλη ἐκήρυξαν ὅτι ὑπὸ προςάτιδι τῇ Γαλλίᾳ ἐπιχειροῦσι νὰ καταστρέψωσι τὴν ἐνεστῶσαν κυβέρνησιν καὶ νὰ συστήσωσι νέαν κυβέρνησιν συνταγματικήν. Ἀποδεικνύεται δὲ ὑλικώτατα ἐκ τῶν συλληφθέντων γραμμάτων ὅτι τὸ Λιμένι καὶ ἡ Ὕδρα συνακούονται εἰς τοὺς σκοποὺς καὶ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των.

Ὅθεν ἅμα φθάσας ἐνταῦθα, συνωμίλησα μετά τε τοῦ στρατηγοῦ Κ. Σνεϊδέρου καὶ τοῦ περιπλοάρχου Κ. Λαλάνδου, τοὺς μετέδωκα τὰς παρατηρήσεις μου, καὶ τοὺς παρέστησα ἡλίκα δεινὰ ἐπισείονται εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐὰν οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ κακοῦ ἐφαίνοντο εἰς τὸ ἔθνος λαμβάνοντες ὁποιανδήποτε ὑποστήριξιν παρὰ τοῦ ἐνταῦθα Γαλλικοῦ στρατοῦ καὶ στόλου. Συμφρονήσαντες δὲ ὅλως μετ' ἐμοῦ ὅ,τε στρατηγὸς Κ. Σνεϊδέρος καὶ ὁ περιπλοάρχης Κ. Λαλάνδος, ὡμολόγησαν ὅτι ἂν τὸ πρᾶγμα παρετείνετο, ἡ κυβέρνησις ἀναγκαίως ἔπρεπε νὰ κάμῃ χρῆσιν τῶν ὅπλων, καὶ τοῦ τοιούτου πολέμου φύσει ἀτάκτου ὄντος, εἵπετο νὰ καταστραφῇ ἐντὸς ὀλίγου πᾶν ὅ,τι μέχρι

τοῦδε ἐγένετο ἵνα ἀπαλλαχθῇ ὁ λαὸς ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν ἐπιῤῥοὴν τῶν φατριῶν, τῶν καπιτάνων, καὶ τῶν ἀρχόντων.

Καὶ τῷ ὄντι, διὰ νὰ ἐξοντώσῃ ἡ κυβέρνησις τοὺς ἐν τῷ Λιμενίῳ καὶ τῇ Σκαρδαμούλᾳ, ἔφθανε νὰ ὁπλίσῃ κατ' αὐτῶν τὰς ἄλλας ἐπαρχίας τῆς Σπάρτης, ζητούσας αὐτὸ, καὶ περιμενούσας τὴν συγκατάθεσιν τῆς κυβερνήσεως. Τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν ἐνεργητῶν τοῦ κακοῦ· ἀρκεῖ νὰ δώσω προσταγὴν εἰς τὰς κοινότητας ὅπου αὐτοὶ εὑρίσκονται, καὶ θέλουσι διωχθῇ ἐκ τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλ' ἀφ' οὗ λαοί τε καὶ οἱ ἐσόμενοι ἀρχηγοὶ αὐτῶν καταλάβωσιν ἐκ τούτου τὴν δύναμίν των, τότε ποία ἐξουσία θέλει δυνηθῇ νὰ τοὺς κρατήσῃ; Τότε δὲν ὑπάρχει πλέον ἐξουσία ἐθνικὴ, ἐλευθέρα καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν ἐπιῤῥοήν των. Ἑπομένως, ἀφ' οὗ συντόνως ἐκοπίασα τρία ἤδη ἔτη νὰ λυτρώσω τὸ ἔθνος ἀπὸ τὴν ὀλεθρίαν ταύτην ἐπιῤῥοὴν, οὐδέποτε θέλω δεχθῇ νὰ τὸ ἀναβυθίσω πάλιν ἐγὼ εἰς τὸν τάρταρον τῆς ἀνατροπῆς καὶ τῆς ἀναρχίας.

Ταῦτα προφυλαττόμενος, ἀπεφάσισα νὰ ζητήσω τὴν σύμπραξιν τοῦ στρατηγοῦ Σνεΐδέρου καὶ τὴν τοῦ περιπλοάρχου Κ. Λαλάνδου, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἀνεκάλεσεν ἤδη τοὺς δύω τοπογράφους ἀξιωματικοὺς ἐκ τοῦ Λιμενίου, ὁ δὲ, θέλει στείλῃ ἐκεῖσε ἓν βρίκιον, φέρον πρὸς τοὺς Μαυρομιχαλαίους, λόγους φρονίμους, ἀλλὰ συντόνους καὶ αὐστηρούς. Θέλω δὲ φροντίσῃ νὰ βάλω περὶ τὸ Λιμένι καὶ περὶ τὴν Σκαρδαμούλαν, καὶ ὑγειονομικὸν περικάθισμα (cordon sanitaire), καὶ ἂν δὲν ἀρκῇ, θέλω βάλῃ καὶ δεύτερον εἰς τὰ ἄκρα τῆς Σπάρτης καὶ εἰς τοὺς αἰγιαλοὺς αὐτῆς, καὶ οὕτω θέλω ἀπομονώσῃ τὴν νόσον, ἕως ὅτου νὰ μᾶς ἔλθῃ ἡ θεραπεία ἔξωθεν, διότι ἡ ἀληθινὴ ἀρχὴ τοῦ κακοῦ ἀναντιῤῥήτως εὑρίσκεται ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Παρομοίως θέλω φερθῇ καὶ πρὸς τοὺς Ὑδραίους, ὅλως καταγινόμενος νὰ ἐμποδίσω μὲν τὴν διάδοσιν τοῦ μολύσματος, νὰ τὸ θεραπεύσω δὲ ὅπου ἐνυπάρχει, εἰ δυνατόν.

Περιττὸν κρίνω, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, νὰ ἐπαναλάβω καὶ σήμερον ὅσα σᾶς προέγραψα περὶ τοῦ, ποίας τινὸς θεραπείας ἔχομεν κατεπείγουσαν χρείαν.

Οἱ κύριοι Πρόσεδροι μετὰ τῶν ὁποίων πολλάκις συνωμίλησα περὶ τῶν τρεχόντων πρὶν ἐκ Ναυπλίου ἀναχωρήσω, μένουσιν ἄλαλοι, διότι στεροῦνται καθοδηγήσεων. Πρὸς τούτων λοιπὸν τῶν καθοδηγήσεων τὴν ἐξαίτησιν πρέπει νὰ συστρέψετε ὅλους σας τοὺς ἀγῶνας. Ἂς προστάξῃ τὸ συνέδριον τοὺς κυρίους Προσέδρους νὰ λαλήσωσι γλῶσσαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν, κηρύττοντες ὅτι αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις, ἕως ὅτου τελειώσωσι τὰς περὶ τῆς μελλούσης τύχης τῆς Ἑλλάδος διασκέψεις καὶ ἀποφάσεις των, δὲν θέλουσι γνωρίζει ἄλλην κυβέρνησιν παρὰ τὴν καθεστῶσαν ἐκ τῶν ψηφισμάτων τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως· καὶ τότε ὅλαι αἱ ἐπαναστατικαὶ παρῳδίαι αἱ παρ' ἡμῖν σκευαζόμεναι θέλουσι διαλυθῆ πρὸς καταισχύνην τῶν οὐτιδανῶν παρῳδιαρχῶν. Εἰ δὲ μὴ, ἂν τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον ἀπολησμονήσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἂν οἱ συμμαχικοὶ πράκτορες μηδέποτε λάβωσιν ὁδηγίας, καὶ ἂν τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην διατολμώμενα ἐπωθήσωσι τὰ ἔθνη εἰς πόλεμον, ἡ Ἑλλὰς τότε θέλει ὑποπέσῃ εἰς καταστροφὴν, καὶ μόνη ἡ παντοδύναμος χεὶρ τοῦ Κυρίου δύναται νὰ τὴν σώσῃ.

Σᾶς παρήγγειλα διὰ τῶν προτέρων γραμμάτων μου νὰ ζητήσετε ταύτας τὰς ὁμοφώνους ὁδηγίας, διότι προέβλεπα τὴν ἀνάγκην, καὶ τὰ πράγματα ἀποδεικνύουσιν ὅτι δὲν ἠπατήθην. Εἰς τὸ αὐτὸ τείνουσι καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι αἰτήσεις. Ἀνάγκη νὰ πεισθῶσι, νὰ καταβεβαιωθῶσιν οἱ Ἕλληνες ὅτι ἡ συμμαχία ὑφίσταται, καὶ θέλει καὶ σήμερον ὅ,τι ἤθελε τὸ παρελθὸν ἔτος. Τὸ πᾶν κεῖται ἐν τούτῳ. Ἂς δοθῇ ἡ βεβαίωσις αὕτη διὰ κηρύξεως, ἂς δοθῇ διὰ τῆς τελειώσεως τοῦ δανείου, ἂς δοθῇ μόνον ἀποδεικτικῶς καὶ καταπειστικῶς, καὶ τότε ἡ Ἑλλὰς ἡσυχάζει. Βέβαια πρέπει νὰ εὐχώμεθα ἵνα τοῦτο ὑπάρξῃ ἐκ τῆς τελείας κρίσεως τῶν μειζόνων ζητημάτων· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἡ κήρυξις θέλει μᾶς δώσῃ καιρὸν καὶ εὐκολίαν νὰ περιμένωμεν τὴν λύσιν τῶν διαπραγματειῶν ἐκ τῶν ὁποίων σήμερον μετέωροι κρέμανται τῆς Εὐρώπης οἱ κλῆροι.

Χρεία δὲν εἶναι, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, νὰ σᾶς εἴπω πόσον ἐλπίζω εἰς τὰς βαρείας ταύτας περιστάσεις ἐκ τῆς ὑμετέρας σπουδῆς τε καὶ

δεξιότητος, τὰς ὁποίας ἤδη καὶ ἐτεκμηριώσατε εἰς τὸ ἔθνος. Αὐτὸ λαβὸν δι᾽ ὑμῶν τὴν σωτηρίαν, θέλει σᾶς ἀποδώσῃ ποτὲ τὴν ἀξίαν εὐγνωμοσύνην.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 16 ἀπριλίου 1831.

Ἔλαβον, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τὰ γράμματά σου τῆς 8 ἰανουαρίου καὶ τῆς 9 μαρτίου ἐν ᾧ ἀνεχώρουν ἐκ Ναυπλίου ἵνα ὑπάγω νὰ ἴδω ἐκ τοῦ ἐγγυτέρου τὰ εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Σπάρτης διατρέχοντα. Ἐπιστρέψας ἤδη ἐκ τῆς περιοδείας μου, γράφω μὲν σήμερον διὰ φρεγάτας ἐκπλεούσης πρὸς τὸν πρίγγιπα Σοῦτσον καὶ πρὸς τὸν ἀνεψιόν σου, συνάπτω δὲ καὶ τοὺς πρὸς σὲ τούτους στίχους, ὦ τῆς Ἑλλάδος γενναῖε καὶ μεγαλόψυχε εὐεργέτα.

Τὰ φράγκα σου αἱ 200,000 ἔφθασαν ὡς ἐκ θαύματος εἰς ῥητὴν στιγμὴν, ἐν ᾧ δηλαδὴ, ὀφείλων νὰ πληρώσω τὴν τριμηνίαν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ, καὶ χρειαζόμενος 500,000 φοινίκων, μόλις εἶχον ἐν τῷ ταμείῳ 200,000. Καὶ ἂν ἡ πληρωμὴ ἔλειπεν, ὡραίαν δουλείαν ἔκαμναν τότε οἱ ἀρχέκακοι μὲ τοὺς στρατιώτας καὶ μὲ τοὺς ναύτας. Βλέπεις λοιπὸν ἐκ τῶν ὀλίγων τούτων, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, ἡλίκον ὠφέλημα ὠφέλησας τὴν Ἑλλάδα.

Καιρὸν δὲν ἔχω νὰ ἀνακυκλήσω ἐνταῦθα ὅσα γράφω τῷ Κ. Σούτσῳ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἡμῶν καταστάσεως, ἀποφερομένης τὰ ἀνάλογα ἐκ τῆς νόσου τῆς σαλευούσης σήμερον τὴν Εὐρώπην. Σπουδάζω ὅμως νὰ τὴν προφυλάξω ἀπὸ αὐτὴν, καὶ γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Ὑψίστου.

Τῷ στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 14 μαΐου 1831.

Ἀφ' οὗ ἔλαβον τὸ ἀπὸ τῆς 18 (Ν.) τοῦ τρέχοντος γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, δὲν ἔτυχε νὰ ἴδω τοὺς κυρίους Προσέδρους συνηγμένους, οὐδ' ἔκρινα κατεπεῖγον νὰ τοὺς προβάλω συνδιάλεξιν περὶ τοῦ πρακτέου, ἂν ἐχρειάζετο, πρὸς συντήρησιν τῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας, νὰ σταλῇ ἀπόσπασμά τι τῶν στρατευμάτων σας πρὸς τὰ σύνορα.

Αἱ εἰδήσεις ἃς καθ' ἑκάστην λαμβάνω ἐκ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, εἶναι δεξιώταται. Ὁ Καρατάσος, φέρων πλοῦτον προκηρύξεων καὶ προσφωνήσεων, καὶ φανταζόμενος νὰ ῥίψῃ τοὺς διοικητὰς τῶν ἐπαρχιῶν καὶ νὰ συστήσῃ ἄλλην διοίκησιν, ὀνομαζομένην παρ' αὐτοῦ συνταγματικὴν, κατευθύνθη πρὸς τὰς Θήβας καὶ τὸ Ταλάντι, ἔχων παρ' ἑαυτῷ ἓξ μόνον ἀξιωματικοὺς ἐκ τῶν ἡμετέρων ταξιαρχικῶν λεγομένων καὶ ἑκατὸν στρατιώτας. Ἀλλὰ σηκωθέντων κατ' αὐτοῦ τῶν ἄλλων ταγμάτων καὶ τοῦ λαοῦ ὅλου, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς Λιβανάταις, ὅθεν ἤδη καὶ ἀπεπειράθη τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν στρατευμάτων μήπως αὐτὸς θελήσῃ νὰ μεσιτεύσῃ ἵνα τὸν συγχωρήσῃ ἡ κυβέρνησις.

Εἰς Ταλάντι ἐπῆρεν ἀπὸ τὰς δημοσίους ἀποθήκας ὅσας ζωοτροφίας ηὗρεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦσαν ὀλίγαι, μόλις θέλει περάσῃ μὲ αὐτὰς ἓξ ἢ ὀκτὼ ἡμέρας. Εἶχε καλέσῃ καὶ τὰς δημογεροντίας, ἀλλ' αὗται συνέλαβον τοὺς γραμματοφόρους του, τὰ δὲ γράμματά του ἔστειλαν πρὸς τὴν κυβέρνησιν.

Οἱ στρατιῶται τοὺς ὁποίους εἶχεν ἀφήσῃ εἰς Θήβας καὶ εἰς Ταλάντι, συνελήφθησαν, καὶ αἱ καταθέσεις των εἶναι σημειωδέσταται. Ὁ Καρατάσος εἶχεν ὑποσχεθῇ εἰς τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ στρατιώτας τοὺς πλανηθέντας παρ' αὐτοῦ, χρήματα, τροφὰς, καὶ πολεμεφόδια, κομισθησόμενα εἰς Ταλάντι διὰ πλοίων Ὑδραϊκῶν, ἐφ' ᾧ καὶ τοὺς

έφερεν έκεῖ· ἀλλὰ μὴ εὑρόντες τὰ πλοῖα, οἱ περὶ αὐτὸν ἤρχισαν νὰ ἀψυχῶσι καὶ νὰ διασκορπίζωνται. Ἐπιάσθησαν καὶ τὰ γράμματα ἃ ἔστελλε πρὸς τοὺς ἐν Ὕδρᾳ ἀδελφούς, ὡς λέγει, δι᾽ ὧν τοὺς φανερόνει τὰς πράξεις του καὶ ζητεῖ λιπαρῶς τὰς περιμενομένας βοηθείας.

Ὁ ἀδελφός μου εἶναι ἤδη εἰς Θήβας, καὶ σήμερον εἰς Ταλάντι. Θέλει δὲ σπουδάσῃ νὰ συλληφθῇ ὁ Καρατάσος μὲ τοὺς μείναντας παρ᾽ αὐτῷ, διότι ἂν ἑνωθῶσι μὲ τὰς συντροφίας αἱ ὁποῖαι ληστεύουσι τὰς γειτονικὰς ἐπαρχίας τοῦ Τουρκικοῦ, θέλομεν ἔχει χειρότερα βάσανα καὶ ἀνησυχίας.

Ἤδη δὲ ὁ Βεζίρης, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶμαι καλά, καὶ παραπονεῖται, διότι τῶν ἐκεῖσε Ἑλλήνων καπιτάνων τινές, σύμμαχοι ὄντες τῶν Ἀλβανῶν σήμερον, κατέφυγον εἰς τὸν Βάλτον καὶ εἰς τὸ μέρος τοῦ Πατρατζικίου τὸ ὑφ᾽ ἡμῶν διοικούμενον. Ἐγὼ δὲ τῷ ἀπεκρίθην λέγων μετὰ πάσης παῤῥησίας τὸ διὰ τί ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ καταπαύσῃ ὁλοσχερῶς καὶ ὅσον ἐπιθυμεῖ, πρᾶγμα ἀσύμφορον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὰς γειτονικὰς ἐπαρχίας, οὔσης τῆς ὁροθεσίας ὁποία εἶναι σήμερον. Ἀλλ᾽ ὅμως τῷ προβάλλω νὰ συνδιαπράξῃ μὲ ἡμᾶς ἵνα προληφθῶσιν ἢ κἂν ἐλαττωθῶσι τὰ τοιαῦτα. Ἐὰν δὲ, ὡς ἄρτι μανθάνω, ὁ Βεζίρης ἐνίκησε τὸν Πασᾶν τῆς Σκόδρας, καὶ ἐπιστρέψας θελήσῃ νὰ ἐνεργήσῃ τι πλέον τῶν παραπόνων, τότε τί θέλομεν κάμῃ; Ἐπὶ τούτου προσεκάλεσα καὶ τὴν προσοχὴν τῶν κυρίων Προσέδρων, καὶ ἅμα θέλω ἀποπειραθῆ αὐτῶν καὶ περὶ οὗ μοι γράφει ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης φρονίμως καὶ προνοητικῶς.

Οἱ Ὑδραῖοι ἐξακολουθοῦσι τὰς μηχανουργίας των. Οἱ δὲ Σπαρτιάται φαίνονται διαναπαυόμενοι πρὸς συλλογισμόν. Ὁ Κ. Ζανετάκης ὑπῆγεν εἰς Μαραθονήσιον ἀδείᾳ τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἴδωμεν τί θέλει κάμῃ πρὸς παῦσιν τῆς ἐν Λιμενίῳ στάσεως.

Ἡ ἐν Πελοποννήσῳ ταχυδρομία μοὶ ἀναφέρει περὶ Ἄγγλων περιηγητῶν οἵτινες ὁμιλοῦντες μὲ τοὺς ἐντοπίους, τοὺς βεβαιοῦσιν ὅτι τὰ κινήματα τοῦ Λιμενίου καὶ ὅσα ἄλλα γείνωσι πρὸς συνταγματικὴν ἀναῤῥύθμισιν τοῦ τόπου, εἶναι ἔντιμα καὶ ἐπαινετά. Ἀλλὰ τὸ

μάθημα φαίνεται ὅτι ἔμεινεν ἄκαρπον, διότι οἱ ἀκούσαντες αὐτὸ δὲν συμφρονοῦσι μὲ τοὺς διδασκάλους.

Δὲν θέλω νὰ σᾶς ἐνοχλήσω, κύριε Στρατηγέ, λέγων περισσότερα περὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων. Θέλω δὲ σπεύσῃ νὰ σᾶς φανερώσω τὴν γνώμην τῶν κυρίων Προσέδρων, ἂν ταῦτα χειροτερεύσωσι.

Τῷ ναυάρχῳ Κ. Ῥικόρδῳ.

Ναυπλίῳ, 15 μαΐου 1831.

Τὸ ἀπὸ 29 ἀπριλίου γράμμα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος λαβόντες κατὰ τὴν περιοδείαν ἣν πρὸ ὀλίγου ἐκάμαμεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ διὰ τοῦτο μὴ δυνηθέντες εὐθὺς νὰ ἀπαντήσωμεν πρὸς τὰ διακοινωθέντα, ἐρχόμεθα σήμερον νὰ ἐκπληρώσωμεν τὸ χρέος τοῦτο, ἐκθέτοντες ὅσα καὶ ὑμετέρα Ἐξοχότης δύναται νὰ μαρτυρήσῃ, ἂν τὸ κρίνῃ εὔλογον ἢ ἀναγκαῖον.

Δὲν ἀγνοεῖτε, κύριε Ναύαρχε, ὅτι ὅταν τὰ στρατεύματα τοῦ ὑψηλοτάτου Πασᾶ τῆς Αἰγύπτου κατέλαβον τὴν Κρήτην, πολλοὶ τῶν κατοίκων τῆς νήσου ταύτης ἐπιμόνως ἐζήτησαν τὴν προστασίαν ὑμῶν τε καὶ τῶν συνναυάρχων ἵνα μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν, καὶ ὑμεῖς τὴν παρέσχετε, καὶ οἱ Κρῆτες κατέφυγον ἐνταῦθα.

Ἀλλ᾽ ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἀπέβησαν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Νάξον, ἐζήτησαν ἔπειτα τὴν ἄδειαν τῆς κυβερνήσεως νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Κρήτην, ὄχι διὰ νὰ μείνωσιν, ἀλλὰ διὰ νὰ περιμαζεύσωσιν, ὡς ἔλεγαν, τὰ πράγματά των, ζῶα, καὶ τὰ τοιαῦτα. Τοῦτο ἦτον πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. Ἡμεῖς δὲ ἀπερρίψαμεν τὴν αἴτησίν των, φοβούμενοι μὴ κακοπάθωσιν ἀναφαινόμενοι εἰς τὸν τόπον των πρὶν ἀκόμη ἡ ἡσυχία στερεωθῇ. Τότε ὑμεῖς ἐφανερώσατε πρὸς αὐτοὺς ὅτι ἡ δέησίς των θέλει εἰσακουσθῆ ὅταν ἕκαστος λάβῃ διαβατήριον τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, τὸ ὁποῖον

ἐπιτυπώσαντες καὶ οἱ κύριοι Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν, νὰ εὐδοκήσωσι νὰ συστήσωσι τοὺς ἀπερχομένους, εἰς τὴν προστασίαν τῶν ἐν Κρήτῃ προξένων τῶν συμμάχων Δυνάμεων.

Δὲν ἀγνοεῖτε πρὸς τούτοις, κύριε Ναύαρχε, ὅτι τότε καὶ ἐπρεσβεύσατε ὑπὲρ τούτου, καὶ ὅμως οὐδὲν κατωρθώθη, διότι οἱ κύριοι Πρόσεδροι ἀπεφάνθησαν ὅτι οἱ ἐν Κρήτῃ πρόξενοι ἐξήρτηντο ἐκ μόνων τῶν παρὰ τῇ Ὑψηλῇ Πόρτᾳ πρέσβεων.

Ἐν τούτοις ὄντων τῶν πραγμάτων, οἱ μὲν ἐν Κρήτῃ ἀρχηγοῦντες Τοῦρκοι παρεπονήθησαν κατὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι Κρητῶν, ἡμεῖς δὲ προσετάξαμεν τὸν ἐν τῷ Αἰγαίῳ περιπλοάρχην Σαχίνην νὰ ἐμποδίζῃ τοὺς ἐν Νάξῳ καὶ ἄλλαις νήσοις πρόσφυγας Κρῆτας τοῦ νὰ μεταβαίνωσι κρυφίως εἰς Κρήτην, νὰ τοὺς στείλῃ δὲ εἰς Ναύπλιον, ὅπου ἐφροντίσαμεν νὰ οἰκονομήσωμεν κἄτι ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἦλθον λοιπὸν ἐκεῖ ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἠθέλησαν. Δοκιμάσαντες δὲ καὶ πάλιν νὰ λάβωσι τὴν προστασίαν τῶν κυρίων Προσέδρων, καὶ ἀποτυχόντες, ὑπάγουσι μόνοι εἰς Κρήτην· οἱ δὲ ἐξουσιάζοντες Ὀθωμανοί, μαθόντες τὰς ἐφέσεις των, δὲν τὰς ἀπέκρουσαν. Σήμερον οἱ αὐτοὶ Κρῆτες συῤῥέουσιν εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια μετὰ τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν ζώων αὐτῶν.

Τοιαῦτα συνέβησαν.

Τελευτῶντες ἀνακηρύττομεν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις οὐδέποτε ἐνεπόδισε τοὺς Κρῆτας τοῦ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των ἵνα μείνωσιν ἐκεῖ.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 29 μαΐου 1831.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις προθύμως ἐπιλαμβάνεται τῆς εὐκαιρίας ἣν κοινῇ τῇ προσφέρετε διὰ τῆς μηνύσεως ὑμῶν τῆς . . . . ἵνα

καλέσῃ καὶ πάλιν τὴν εὔνουν ὑμῶν προσοχὴν ἐπὶ τὰς περιεστώσας αὐτῇ κατὰ τὸ συνεχὲς δυσχερείας διὰ τὰ ἐν ταῖς γείτοσιν Ὀθωμανικαῖς ἐπαρχίαις συμβαίνοντα καὶ διὰ τὰς ἐπιμέμψεις τοῦ Βεζίρη.

Ὁ ἐν Ἰωαννίνοις τοποτηρητὴς αὐτοῦ καὶ υἱὸς Ἐμὶν Πασᾶς μᾶς ἔγραψε πρὸ ὀλίγου γράμμα, τὸ ὁποῖον ὧδε συνάπτομεν μετὰ τῆς ἡμετέρας ἀποκρίσεως, καὶ παρακαλοῦμεν νὰ θεωρήσετε ἀμφότερα καὶ νὰ κρίνετε, καθ' ὅσα καὶ ὑμεῖς δύνασθε εὐκόλως νὰ πληροφορηθῆτε ἐπὶ τῶν τόπων, ἂν ἦναι δυνατὸν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν νὰ φυλάξῃ περὶ τὰ σημερινὰ μεθόρια τὴν αὐστηρὰν καὶ εὔτακτον ἐπαγρύπνησιν καὶ σύμπραξιν ἣν ὁ Βεζίρης ζητεῖ ἵνα σκεπάσῃ τοὺς τόπους του ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν λῃστῶν.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις κάμνει καὶ θέλει κάμῃ πᾶν ὅ,τι δυνατὸν αὐτῇ ἵνα συντελέσῃ εἰς τοῦτο, μέγα ἔχουσα συμφέρον νὰ προφυλάξῃ καὶ τὰς διοικουμένας ὑπ' αὐτῆς ἐπαρχίας ἀπὸ τὴν μάστιγα τῆς λῃστείας. Γνωρίζει ὅμως καὶ ὁμολογεῖ καὶ τὸ φύσει ἀνεπαρκὲς τῶν ἰδίων της τρόπων, καὶ τὰς περιστάσεις δι' ἃς ἔτι μᾶλλον ἀνίκανοι γίνονται οἱ τρόποι οὗτοι.

Ἐνταῦθα δὲν διεξερχόμεθα τοὺς χαρακτῆρας τῶν νῦν περιστάσεων, ἀλλ' ἀρκούμεθα νὰ σᾶς παραστήσωμεν ὅτι ἡ ἀβεβαιότης ἐν ᾗ εὑρίσκονται οἱ κάτοικοι τῶν ὁροθετητέων ἐπαρχιῶν (ἀβεβαιότης περὶ πολέμου ἢ ἀναρχίας), αὐτὴ ἐνθαῤῥύνει τοὺς πάντοτε ἐνόπλως ζήσαντας νὰ συμμετέχωσιν εἰς τὸν παρόντα ἀγῶνα τὸν μεταξὺ τῶν στρατευμάτων τοῦ Βεζίρη καὶ τῶν τοῦ Πασᾶ τῆς Σκόδρας, συμμάχους ἐχόντων τοὺς Ἀλβανοὺς καὶ Ἕλληνας ἀρχηγούς.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡμεῖς ἐπροβάλαμεν πρὸς τὸν τοποτηρητὴν τοῦ Βεζίρη νὰ στείλωμεν παρ' αὐτῷ ἄνθρωπον πιστὸν ἵνα συμφωνήσῃ μετ' αὐτοῦ τε καὶ τοῦ πατρός του τοῦ Βεζίρη τὰ κοινῇ πρακτέα πρὸς ἐλάττωσιν, ἐφ' ὅσον δυνατὸν, τῶν ὀλεθρίων ἀκολουθιῶν τῆς λῃστείας.

Ἀλλ' ὁ συμβιβασμὸς οὗτος ἠδύνατο ἴσως νὰ ἐπιτύχῃ κάλλιον, ἂν ἅμα καὶ ὑμεῖς, κύριοι Πρόσεδροι, ἠθέλετε νὰ στείλετε ἀπὸ κοινοῦ ἄνθρωπόν σας παρὰ τῷ Βεζίρῃ ἢ τῷ Ἐμὶν Πασᾷ, παραστήσον-

τα εἰς αὐτοὺς μετὰ πάσης παῤῥησίας τὴν εἰλικρινῆ προαίρεσιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ μάρτυρά πως ἐσόμενον τῶν τε δοθησομένων παρὰ τοῦ ἡμετέρου ἀνθρώπου ἐξηγήσεων καὶ τῶν συμφωνηθησομένων παρ' αὐτοῦ.

Ἐὰν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τὸ περὶ ὁροθεσίας ζήτημα μετ' οὐ πολὺ ἀποφασίζεται, ὁ ἀσφαλέστατος τρόπος καὶ πρὸς τὸ εὐχαριστῆσαι τοὺς Τούρκους, καὶ πρὸς τὸ φυλάξαι τὴν ἡσυχίαν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, ἤθελεν εἶσθαι ἀναμφιβόλως τὸ νὰ ἐνεργηθῇ ἀμέσως τὸ σχέδιον περὶ οὗ σᾶς ὡμίλησα ἐν Αἰγίνῃ καὶ Σαλαμῖνι, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος ἔτους.

Ἐὰν δηλαδὴ τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα κατελάμβανον ἐν ὀνόματι τῆς συμμαχίας θέσιν τινὰ κατὰ τὰ σημερινὰ σύνορα, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι τοῦτο ἤρκει νὰ φέρῃ τὴν ἐνεργοτάτην θεραπείαν· ἐπειδὴ τότε οἱ Ἕλληνες καπιτάνοι ὅσοι ἔχουσι ῥᾳδίαν τὴν καταφυγὴν εἰς τὴν ἐνταῦθα ἐπικράτειαν, ἅπαξ εἰσελθόντες, δὲν ἤθελαν ἐξέλθῃ πλέον, ἢ ἤθελαν δεχθῆ ὑποταγὴν ἢ κακοπάθειαν αἰωνίαν νικηθέντες ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Εἰς ὑμᾶς μένει, κύριοι Πρόσεδροι, νὰ συσκεφθῆτε ἐπὶ τῶν παρατηρήσεων, τὰς ὁποίας κατὰ χρέος σᾶς διακοινοῦμεν, καὶ νὰ μᾶς μεταδώσετε ἔπειτα τὰς ἀποφάσεις ὑμῶν.

Τῷ Κ. Μαρσιάλῃ Σούλτῳ, Ὑπουργῷ τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τῶν Γάλλων.

Ναυπλίῳ, 1 Ἰουνίου 1831.

Κύριε Μαρσιάλα, διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 9 φεβρουαρίου ἐθάῤῥησα νὰ ἐκθέσω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα τοὺς λόγους δι' οὓς ἐθεώρουν ὡς μέγα εὐεργέτημα ἐσόμενον παρ' ὑμῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἂν συνεχωρεῖτε εἰς τὸν λοχαγὸν Κ. Πουρχέτον νὰ μείνῃ ἔτι δῶπηρετῶν παρ' ἡμῖν τὰ ὠφέλιμα. Σήμερον δὲ σπεύδω νὰ σᾶς εὐχαριστήσω

διὰ τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς ἐδέχθητε τοὺς λόγους καὶ τὴν δέησίν μου, γράψαντές μοι ἀπὸ Ἄϐρας τῇ 19 μαΐου, καὶ γενναίως πιστώσαντες τὴν περὶ ἡμᾶς μεγάτιμον καὶ πολλῆς εὐγνωμοσύνης ἀξίαν εὔνοιαν.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Ἐϋνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 1 ἰουνίου 1831.

Πολὺ ἐϐράδυνα νὰ ἀποκριθῶ εἰς πολλὰ γράμματά σου, ὧν τὸ τελευταῖον εἶναι τῆς 11 ἀπριλίου· ἀλλὰ δὲν θέλεις με ἀδικήσῃ πιστεύων ὅτι θεληματικῶς ἐϐράδυνα. Καταφορτωμένον ἀπὸ δουλείας καὶ περισπασμοὺς, ἀδύνατον μὲ εἶναι νὰ μεταχειρισθῶ τὸν καιρόν μου ὅπως θέλω, οὔτε δὶ αὐτὰ τὰ ἀληθῆ καὶ μεγάλα συμφέροντα τοῦ δυστυχοῦς τούτου ἔθνους, ἀλλὰ τὸν κατεξοδεύω ὡς λεανὸν νόμισμα εἰς λεπτομερεῖς ὑποθέσεις καὶ εἰς συνέδρια.

Πρέπει νὰ τρέχω παντοῦ ὅπου ζητοῦσι νὰ ταράξωσι τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ τάξιν. Ἅμα δὲ ἐπιστρέψας εἰς Ναύπλιον, πρέπει νὰ θεωρῶ μόνος ἄπειρα γράμματα, ἀναφορὰς καὶ ἐκθέσεις, εἰς τὰ ὁποῖα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρέπει νὰ ἀποκριθῶ, σχεδιάζων καὶ τὴν προσήκουσαν πρᾶξιν ἢ ἀπόφασιν. Πρόσθες εἰς ταῦτα καὶ τὰς καθημερινὰς ἐντεύξεις, καὶ καταλαμϐάνεις πῶς περῶ τὴν ζωήν μου.

Γράψας ἤδη πρὸς τὸν ἀνεψιόν σου Κ. Ὀδιέρον στίχους τινὰς, σοὶ ἐφανέρωσα τὴν παραλαϐὴν τῶν 200,000 φράγκων, βοηθησάντων με εἰς τὸ νὰ πληρώσω τὴν τριμηνίαν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ, καὶ νὰ ματαιώσω τὰς μηχανὰς τῶν ὑποκινούντων αὐτὰ εἰς ἀνταρσίαν.

Πρὸ ὀλίγου οἱ ἀρχέκακοι ἐξήγειραν τὸν νέον Καρατάσον εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ὅστις, μήτε ἀναγινώσκειν μήτε γράφειν εἰδὼς, φορτωμένος δὲ προκηρύξεις, ἠθέλησε νὰ σηκώσῃ εἰς ἐπανάστασιν τὰ στρατεύματα, καὶ νὰ τὰ κηρύξῃ συνταγματικὰ, ὀνομαζόμενος ἀρχηγὸς αὐτῶν. Ἀλλὰ μόλις ἠδυνήθη ὀλίγους στρατιώτας καὶ ἀξιωμα-

τικοὺς νὰ πλανήσῃ, τὰ δὲ τάγματα καὶ οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν ἀναστάντες, ἀθρόοι ὥρμησαν εἰς ἐκβολὴν καὶ καταδίωξιν τοῦ λεγομένου ἀρχηγοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

Ἔστειλα δὲ καὶ ἐγὼ πρὸς σωφρονισμὸν τῶν καλῶν τούτων ἀνθρώπων εἰς Λεβαδίαν τὸν ἀδελφόν μου μετὰ τοῦ τακτικοῦ ἱππικοῦ. Καὶ οἱ λησταὶ κατέθεσαν τὰ ὅπλα. Τέσσαρες τῶν ἐπισημοτέρων ἀξιωματικῶν συνελήφθησαν, ὁ δὲ Καρατάσος ἔφυγεν εἰς Θεσσαλίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ διώκεται, καὶ ἄρτι μὲ βεβαιοῦσιν ὅτι θέλουσι τὸν συλλάβῃ.

Εἰς καλὸν δὲ τοῦ τόπου καὶ τοῦ στρατοῦ ἐτράπη τὸ ἀνόητον τοῦτο κίνημα, καθὼς μετ' ὀλίγον, ἐλπίζω, καὶ τὰ τῆς Σπάρτης καὶ Ὕδρας. Εἰς Λιμένιον τῆς Σπάρτης λησταὶ συνηγμένοι ὤρθωσαν σημαίαν, φέρουσαν ζωγραφίας τοῦ Λυκούργου καὶ τοῦ Λεωνίδου. Εἰς δὲ τὴν Ὕδραν ἐκδίδεται ἐφημερὶς, τῆς ὁποίας πᾶς ἀριθμὸς εἶναι ψευσμάτων ὕφασμα καὶ συκοφαντιῶν καὶ γελοίων ὑπομνηματισμῶν περὶ ζητημάτων ἀκαταλήπτων εἰς τοὺς ἀναγνώστας.

Τρίβεται ὅμως τὸ διπλοῦν τοῦτο σκάνδαλον, καὶ ἀναμφιβόλως θέλει ἐκλείψῃ, ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι οἱ διεγείροντες ἴσως αὐτὸ, πεισθῶσιν ὅτι τὰ τοιαῦτα εἰς ἄλλο δὲν θέλουσι καταντήσῃ, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ βυθίσωσι καὶ πάλιν τὸ ἔθνος εἰς ἀναρχίαν φρικτήν.

Ἀλλ' οἱ ὁδηγοὶ τοῦ κακοῦ, οἱ καταφερόμενοι κατὰ τοῦ προσώπου τῆς κυβερνήσεως, καλῶς ἐξεύρουσιν ὅτι ἐκ τῶν τοσούτων ῥᾳδιουργημάτων τρία τινὰ προέρχονται, τὰ ἑξῆς. Ἡ κυβέρνησις βιάζεται νὰ μεταχειρισθῇ τὸν καιρὸν καὶ τὰς φροντίδας της εἰς τὸ διαλύειν τὰς μικρὰς ταύτας ἀνεμοζάλας· ὀφείλει πρὸς τούτοις νὰ ἐξοδεύῃ καὶ τοὺς ὀλίγους της πόρους· οὐδὲ δύναται νὰ αὐξήσῃ τοὺς πόρους τοῦ τόπου, καταγινομένη εἰς τὴν περὶ τῶν ἐθνικῶν κτημάτων ἐπιμέλειαν, εἰς τὴν διανομὴν τῶν γαιῶν, καὶ εἰς τὴν ἐκποίησιν μέρους τινὸς τῶν πρὸ πολλοῦ ἀποχερσωμένων·

Πλὴν ἐκτὸς τῶν τριῶν τούτων ὀλεθρίων ἀκολουθιῶν, ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἥτις περισσότερον μὲ στενοχωρεῖ. Ὡς ἐκ τῶν ῥᾳδιουργιῶν τῶν λεγομένων πατριωτῶν, καὶ οἱ ἐνοικιασταὶ τῶν προσόδων λαμ-

βάνουσι προφάσεις ἵνα μὴ πληρόνωσιν ἀκριβῶς τὰ εἰς τὸ ταμεῖον ὀφειλόμενα, καὶ οἱ φορολογούμενοι δὲν χάνουσι τὴν εὐκαιρίαν πρὸς τὸ ὑποχρονίζειν περὶ τὰς πληρωμάς αὐτῶν. Κρῖνον λοιπὸν περὶ τῆς ἡμετέρας στενοχωρίας. Οἰκονομῶν ὅσον εἶναι δυνατὸν, ἐλπίζω νὰ κατορθώσω νὰ διαθρέψω τὸν στρατὸν καὶ τὸ ναυτικόν· ἀλλὰ πῶς θέλω πληρώσῃ τὴν τριμηνίαν τοῦ τέλους ἰουλίου;

Εὔχομαι τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον νὰ ἀποδεχθῇ τὴν πρότασίν σου, ἢ καὶ ἄλλως πως νὰ ἔλθῃ εἰς βοήθειάν μας· εἰ δὲ μὴ, ἀμφιβάλλω ἂν δυνηθῶ νὰ φυλάξω τὰ πράγματα εἰς κατάστασιν ὑποφερτήν. Περὶ αὐτῶν ἔγραψα τῷ Πρίγγιπι Σούτσῳ ἀπὸ τὸν φεβρουάριον, οὐδ' ἔπαυσα ἔκτοτε νὰ τὸν παραγγέλλω νὰ ἐμφανίζῃ ὑπομνήματα πρός τε τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον, καὶ πρὸς τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον, καὶ πρὸς τοὺς ἐν Παρισίοις Πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας. Γενηθήτω δὲ ὅ,τι ὁ Πανάγαθος Θεὸς θελήσῃ κατὰ τὰ ἀνερμήνευτα αὐτοῦ κρίματα!

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 2 ἰουνίου 1831.

Ὀλίγας ἡμέρας ἀφ' οὗ σᾶς ἔγραψα τὸ ἀπὸ 14 μαΐου γράμμα, ἔλαβον τοὺς ἀριθμούς σας 20 καὶ 21 ἀπὸ τῆς 5 τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐχάρην μαθὼν ὅτι τὰ γράμματά μου τῆς 16 ἀπριλίου ταχέως σᾶς ἔφθασαν, καὶ κατ' αὐτὰ νέας διακοινώσεις ἀπευθύνατε πρὸς τὰς τρεῖς Αὐλάς.

Αἱ προλαβοῦσαι δὲ ἐνέργειαί σας ἤρχισαν νὰ φέρωσι τὰ ἀποτελέσματα, διότι ἐκτὸς τοῦ γράμματος δι' οὗ ὁ Κ. Κόμης Σεβαστιάνης μ' ἐτίμησε, τὸ γαλλικὸν ὑπουργεῖον ἔδωκε εἴς τε τὸν Κ. Ῥουὰν καὶ εἰς τὸν στρατηγὸν Σνεϊδέρον καὶ εἰς τὸν στολομοίραρχον Κ. Λαλάνδον, τὰς προσταγὰς περὶ ὧν μοι γράφετε διὰ τῶν τελευταίων σας ἀριθμῶν. Εὐχῆς ἔργον εἶναι νὰ δώσῃ ἤδη καὶ τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέ-

δριον τὰς αὐτὰς συμφώνους ὁδηγίας καὶ πρὸς τοὺς κυρίους προσέδρους τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας, καὶ νὰ μᾶς στείλῃ καὶ προκαταβολήν τινα ὁσηνδήποτε ἐκ τοῦ δανείου, ἂς ἦναι κἂν καὶ 5 ἢ 600,000 φράγκων.

Βλέπετε ἐκ τοῦ συναπτομένου ἴσου τοῦ πρὸς τὸν στρατηγὸν Κ. Σνεϊδέρον γράμματός μου πῶς θεωρῶ τὴν παρ' αὐτοῦ προσφερομένην μοι ὑποστήριξιν, ἑτοίμου ὄντος, ὡς λέγει, νὰ μοὶ στείλῃ 500 ἀνθρώπους εἴτε εἰς Ναύπλιον εἴτε εἰς Ἄργος.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ μοὶ ὡμίλησε καὶ ὁ Κ. Ῥουὰν, καὶ συμφέρει νὰ γνωρίζητε κατὰ γράμμα τὰς παρατηρήσεις ἃς τῷ ἀπεύθυνα σήμερον.

«Ἐὰν αἱ ῥᾳδιουργίαι δι' ὧν ἀγωνίζονται νὰ ταράξωσι τήν τε ὑφεστῶσαν εἰσέτι ἡσυχίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν μέλλουσαν τύχην αὐτῆς, κατήντων ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἡ κυβέρνησις νὰ μὴ δύναται νὰ βασταχθῇ εἰς Ναύπλιον καὶ εἰς Ἄργος ἄνευ ἐπικουρικῶν στρατευμάτων, ἔστε ὑπερβέβαιοι, κύριε Βάρων, ὅτι τότε ἐγὼ δὲν θέλω εἶσθαι κυβέρνησις. Ἀλλ' ἕως τοῦδε δὲν ἐφθάσαμεν εἰς τόσην ἀμηχανίαν· θέλομεν δὲ μάλιστα τὴν προλάβῃ, ἐλπίζω, ἂν οἱ ῥᾳδιουργοὶ πληροφορηθῶσι σαφῶς τὰς ἐντολὰς ἃς ἐλάβετε.»

Οὕτως ἐλάλησα πρὸς τὸν Κ. Ῥουὰν, καὶ οὕτω λαλήσω καὶ πρὸς τοὺς συμπράκτορας αὐτοῦ εἰς τὴν αὔριον συνέντευξιν εἰς ἣν τοὺς προσεκάλεσα ἐπὶ τούτῳ.

Καὶ ἐὰν δὲ ἠναγκαζόμην νὰ ζητήσω τὴν ὑποστήριξιν τῶν ξένων στρατευμάτων, δὲν ἤθελα τὰ ζητήσῃ βέβαια διὰ τὴν ἕδραν τῆς κυβερνήσεως, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἤθελε ῥίψῃ ὅλως τὴν ὑπόληψιν αὐτῆς καὶ τὴν ἐπιῤῥοὴν ἣν ἔχει διά τε τὰ προγενόμενα παρ' αὐτῆς εἰς τὸν τόπον ὠφελήματα καὶ διὰ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ πίστιν τοῦ ἔθνους. Ἀλλὰ πρὸς διάλυσιν τῶν κακοβούλων ῥᾳδιουργημάτων, ἂν ἦτον ἀνάγκη, ἤθελα δεχθῇ τοιαύτην μόνον κίνησιν ἐπικουρικῶν στρατευμάτων, ὁποίαν ὑπέδειξα τῷ στρατηγῷ Σνεϊδέρῳ διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 14 (26) μαΐου, τοῦ ὁποίου τὸ ἴσον σᾶς διεβίβασα διὰ τῆς προλαβούσης ἐπιστολῆς μου·

Ἤθελε δὲ εἶσθαι καὶ ἄλλος τις τρόπος, ὁ ἀναφερόμενος ἐν τῷ

ἄρτι πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους σταλέντι ὑπομνήματί μου, τοῦ ὁποίου τὸ ἴσον σᾶς στέλλει σήμερον ὁ Κ. Ῥίζος.

Τὸ δὲ πάντων συμφορώτατον, ὅπερ καὶ δι' ὅλων τῶν προτέρων γραμμάτων μου παρέστησα, καὶ ὑμεῖς ἐπεδείξατε πρὸς τὰς συμμάχους Αὐλάς, εἶναι τὸ νὰ καταπεισθῶσιν οἵ τε Ἕλληνες καὶ οἱ Τοῦρκοι ὅτι ἡ συμμαχία καὶ ὑπάρχει, καὶ θέλει καὶ σήμερον ὅ,τι ἤθελε τὸ παρελθὸν ἔτος. Ἵνα λοιπὸν ἀποτελεσθῇ τὸ σωτήριον τοῦτο βεβαίωμα, καὶ ἀσφαλισθῇ μὲν ἡ ἐσωτερικὴ ἡσυχία τῆς Ἑλλάδος, εὐχαριστηθῶσι δὲ καὶ ὅλοι οἱ γείτονες Τοῦρκοι, διὰ τί τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα νὰ μὴ τοποθετηθῶσι πρὸς τὰ σημερινὰ σύνορά μας, καὶ νὰ ὑπάγωσιν ἔπειτα καὶ οἱ ὁροθέται νὰ θεωρήσωσι τὴν γραμμὴν τὴν διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου διαγραφεῖσαν; Ἐκ τῆς θεωρίας ταύτης ἤθελαν καταλάβῃ καὶ οἱ Τοῦρκοι ὅτι, ἂν δὲν διορθωθῇ ἡ παροῦσα ὁροθεσία, ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια, μὴ ἔχουσα σύνορον, οὐδὲ τρόπον ἔχει νὰ προφυλαχθῇ καὶ νὰ προφυλάξῃ τοὺς γείτονας ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν λῃστῶν.

Δὲν ἐπλάτυνα τὴν ἰδέαν ταύτην ἐν τῷ πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ὑπομνήματί μου, ἀλλὰ προφορικῶς μὲν τὴν ἐξέθεσα ἤδη πρὸς τὸν Κ. Ῥουάν, θέλω δὲ τὴν ἐκθέσῃ καὶ πρὸς τοὺς συμπράκτοράς του εἰς τὴν αὔριον κοινολογίαν, καὶ παρακαλέσῃ αὐτοὺς νὰ τὴν διακοινώσωσι καὶ πρὸς τὰς αὐλάς των καὶ πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεις.

Ἀφ' οὗ ἀπεφάσισαν νὰ διαπραγματευθῶσι πρὸς τὴν Πόρταν περὶ νέας ὁροθεσίας, δὲν ἤθελε χρησιμεύσῃ μεγάλως μία ἔκθεσις τῶν τριῶν ὁροθετῶν, ἀποδεικνύουσα ἀδύνατον τὴν διαγραφὴν τῶν ὁρίων κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου;

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡμεῖς εἰς ταῦτα δὲν δυνάμεθα νὰ βουληφορήσωμεν, διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ ὑπομνήματί μου παρέστησα τὴν πρὸς τὰ σύνορα ἐμφάνειαν τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων ὡς κίνημα μόνον ἀσφαλιστικὸν τῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας διά τε τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Τούρκους.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ Κ. Ῥουὰν γράψῃ περὶ τούτου τῷ κόμητι Κ. Σεβα-

στιάνη, θέλετε ἐξεύρει νὰ ἐξηγήσετε πρὸς τὸν ὑπουργὸν τὴν διάνοιαν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ τότε θέλετε ὁμιλήση καὶ μετὰ τῶν κυρίων πρέσβεων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας κατὰ τὰ ἐνταῦθα ὑποδεδειγμένα.

Σᾶς εἶπα πρὸ ὀλίγου ὅτι τὸ ἔθνος νέμεται εἰσέτι τελείαν ἡσυχίαν, καὶ δεικνύεται ἄχρι τοῦδε πρὸς τὴν κυβέρνησιν πλῆρες εὐγνωμοσύνης καὶ πίστεως. Καὶ ἰδοὺ ἡ ἀπόδειξις.

Ὁ ταγματάρχης Καρατάσος, ἐξορμηθεὶς εἰς τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τῶν ἀρχεκάκων, ἐδιώχθη καὶ ἐκυνηγήθη παρ' ὅλων τῶν ταγμάτων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν σηκωθεισῶν ἀθρόως. Ὁ ἀδελφός μου, σταλθεὶς ἐκεῖσε μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ τακτικοῦ ἱππικοῦ, μοὶ γράφει καὶ μὲ βεβαιοῖ ὅτι τὰ ἄτακτα στρατεύματα, καθὼς καὶ ὁ λαὸς καὶ οἱ πρόκριτοι, γνωρίζοντες ὅλοι τὸ ἀληθινόντων συμφέρον, ἔνοπλοι θέλουσιν ἀποκρούση, εἰ χρεία, ὅλας τὰς ἀνοήτους καὶ ἀλιτηρίους ἐπιβολὰς τῆς φατρίας. Τὰ αὐτά μοι γράφουσιν οἵτε στρατιωτικοὶ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ διοικηταὶ τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου καὶ τοῦ Αἰγαίου.

Ὅσα ἐπρονόησα ἵνα ματαιώσω τὰ συσκευαζόμενα διὰ μέσου τῶν λεγομένων δρομοληστῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀρχίζουσιν ἤδη νὰ φέρωσιν ἀποτέλεσμα, καὶ εὔελπις εἶμαι ὅτι τὸ κακὸν ῥιζόθεν θέλει κοπῆ.

Οἱ Σπαρτιᾶται, οἱ συγκεκλεισμένοι εἰς Λιμένι καὶ Τσίμοβαν, μοὶ στέλλουσιν ἀνθρώπους ζητοῦντες συμβιβασμόν, ἐγὼ δὲ τοὺς ἀπεκρίθην ὅτι οὐδεὶς συμβιβασμὸς εἶναι δυνατός, ἂν οἱ κορυφαῖοι τῆς ἀνταρσίας δὲν ἔλθωσι μετανοοῦντες εἰς τὴν ἕδραν τῆς κυβερνήσεως. Αἱ δὲ ἄλλαι ἐπαρχίαι τῆς Σπάρτης, ἡσυχάζουσαι, ζητοῦσιν, ὡς σᾶς ἔλεγα καὶ ἐν τῷ γράμματί μου τῆς 16 ἀπριλίου, προσταγὰς τῆς κυβερνήσεως ἵνα καταναγκάσωσι διὰ τῆς βίας τοὺς ἐν τῷ Λιμενίῳ εἰς ὑποταγήν.

Ἐν Ὕδρᾳ δέ, τῇ ἑστίᾳ ὅλων τούτων τῶν ἀθλίων ὑφασμάτων, οἱ πρωταγωνισταὶ τοῦ κακοῦ βουλεύονται σπουδαίως πῶς νὰ ἀπαλλαχθῶσιν ἀπὸ τὴν ἐπικίνδυνον θέσιν εἰς ἣν ἑκουσίως ἐμβῆκαν. Τὸ κατ'

ἐμὲ, καὶ τοὺς εὐκόλυνα καὶ θέλω τοὺς εὐκολύνη τὸν τρόπον, χωρὶς ὅμως νὰ φθάσω εἰς τόσην ἀπλότητα, ὥστε δι ἀδυνάμων πολιτευμάτων νὰ ἐπιθαῤῥύνω τὴν στάσιν καὶ τὴν ἀνταρσίαν.

Οὕτως ἔχουσι σήμερον τὰ ἡμέτερα. Ἂν δὲ προσθέσετε, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, καὶ ὅσα συνεκεφαλαίωσα ἐν τῷ πρὸς τὸν στρατηγὸν Σνεϊδέρον γράμματί μου, τότε πλέον μανθάνετε ἀκριβέστατα ὅλα τὰ κατὰ τὸν τόπον καὶ τὴν κυβέρνησιν.

Καὶ νομίζων ὅτι δὲν ἀπατῶμαι εἰς τὴν περὶ τῆς καταστάσεως ἀμφοτέρων κρίσιν μου, τολμῶ καὶ πάλιν νὰ σᾶς εἴπω ὅτι, ἂν αἱ πράξεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου καὶ ἡ μικρὰ βοήθεια ἣν ἐζήτησα, ἀργήσωσιν ὑπὲρ τὸ δέον νὰ μᾶς προφθάσωσιν, ἡ Ἑλλὰς τότε θέλει πέσῃ καὶ αὐτὴ εἰς χεῖρας τῶν δημεγερτῶν τῆς ἐποχῆς, οἵτινες ἐπισείουσι εἰς τὸν κόσμον μακρόν τινα καὶ πολυτάραχον κίνδυνον.

Θεωρήσατε, παρακαλῶ, ὅτι ἐν ᾧ σᾶς γράφω, μόλις ἔχω 30,000 φράγκων εἰς τὸ ταμεῖον, χρεωστῶ δὲ 100,000 διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν τακτικῶν στρατευμάτων, καὶ μετ᾽ ὀλίγας ἡμέρας θέλω χρειασθῇ ἄλλας 300,000 διὰ τὴν τριμηνίαν τοῦ ναυτικοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ. Θεωρήσατε προσέτι ὅτι αἱ πληρωμαὶ τῶν προσόδων καθυστεροῦσιν, εἰς τοῦτο τείνοντος ὅλου τοῦ ἀγῶνος τῶν ἐναντίων.

Ἀλλ᾽ ὅμως, μακρὰν ἀπέχων τῆς ἀψυχίας, οὐδὲ μίαν γραμμὴν ὑποχωρῶ ἐκ τῆς εὐθείας πορείας ἣν εἰς ἐμὲ τὸ καθῆκον ἐχάραξε, καὶ περιμένω τὰς ταχείας ἀποφάσεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου.

Ὑμεῖς δὲ, ἀγαπητὲ Πρίγγιψ, ποιήσατε τὴν ὠφελιμωτάτην χρῆσιν τούτων ὅλων τῶν ἀγγελμάτων, κύριοι ὄντες ὅλως τούτου ὡς παρ᾽ ἐμοῦ. Περιττὸν νὰ σᾶς εἴπω πόσον εὐγνωμονῶ διὰ τὸν ζῆλον καὶ τὴν δεξιότητα ἣν ἐπιδεικνύετε ὑπὲρ τῶν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν παροῦσαν ἐπικίνδυνον ὥραν· Οὐδ᾽ ἀμφιβάλλετε, ἐλπίζω, ὅτι κατὰ πρώτην εὐκαιρίαν προθυμότατα θέλω σᾶς προσφέρῃ τὰ μαρτύρια τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῆς.

Τῷ κόμητι Κ. Μοκενίγῳ εἰς Τουρῖνον.

Ναυπλίῳ, 2 ἰουνίου 1831.

Μυρίας εὐχαριστίας σᾶς ἀποδίδω, ἀγαπητέ μοι κόμη, διὰ τὸ ἀγαθὸν γράμμα σας τῆς 1 φεβρουαρίου, πρὸς τὸ ὁποῖον ἐβράδυνα νὰ ἀποκριθῶ, διότι αἱ ἡμέραι, αἱ ἑβδομάδες, οἱ μῆνες καὶ οἱ χρόνοι περῶσιν ἐνταῦθα τόσον ταχέως, ὥστε μόλις τὰ αἰσθάνομαι ἐκ τῆς ἀσθενώσεως τῆς πτωχῆς μου ὑγείας, ἥτις καὶ ἔπαθε καὶ πάσχει ἐκ τοῦ ᾅδου τῶν ὧδε δεινῶν, ἀλλ' ὄχι ὅσον καὶ νὰ μὲ ἀποσχίσῃ ἀπὸ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν μου.

Τὰ κατ' ἐμὲ καὶ τὰ τοῦ δυστυχοῦς τούτου τόπου χειροτερεύουσι καθ' ἑκάστην. Ἐν ᾧ διὰ τὰ ἐξωτερικὰ συμβεβηκότα δὲν ἐλπίζεται ταχεῖα ἡ περὶ τῶν ἡμετέρων πραγμάτων ἀπόφασις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἐντοσούτῳ σηκόνει τὰς κεφαλὰς ὀλιγίστων τινῶν λῃστῶν, καὶ δίδει ὄγκον εἰς τὸν μικρὸν ὅμιλον τῶν ταραχοποιῶν νέων. Ἄλλο ὅμως δὲν κατώρθωσαν ἑκάτεροι μέχρι τοῦδε παρὰ σκάνδαλον· περὶ ὧν γράφων πρὸς τὸν Νεράνζην, περιττὸν κρίνω νὰ ταυτολογῶ πρὸς ὑμᾶς. Ἡ ἔνδεια τῶν πόρων μὲ στενοχωρεῖ τὸ περισσότερον. Ἀλλὰ δὲν ἀπελπίζομαι, καὶ βαδίζω εὐθέως. Γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Παναγάθου Θεοῦ!

Πότε καὶ πῶς θέλει μὲ ἐλεήσῃ ἡ χάρις του, ἐλευθεροῦσα ἀπὸ τὰ πράγματα, δὲν ἐξεύρω. Τότε ἠδυνάμην νὰ ἀναλάβω καὶ τὴν ὑγείαν μου· εἰδὲ μή, αὐτὴ θέλει καταντήσῃ νὰ μὴ βαστᾷ πλέον. Περισσότερον φοβοῦμαι τὸ γῆρας τὸ νοσηματικόν, τὸ ὁποῖον γίνεται βάρος καὶ εἰς ἡμᾶς καὶ εἰς τοὺς περὶ ἡμᾶς.

Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν τοὺς ἀθλίους τούτους στοχασμούς, καὶ ἂς ἐλπίζωμεν, ἀγαπητέ μοι κόμη, ὅτι θέλω ἀπαλλαχθῆ, καὶ ἀξιωθῆ νὰ σᾶς ξαναΐδω καὶ νὰ περάσω μεθ' ὑμῶν καιρόν τινα εἰς τὰ λουτρὰ πλησίον μιᾶς γωνίας.

Ὅσα μοι λέγετε περὶ τῶν ἄθλων καὶ κόπων μου, μαρτυροῦσι τὴν

περὶ ἐμὲ διηνεκῆ προαγάπησιν ὑμῶν. Πολλὴ ἀρετὴ δὲν εἶναι εἰς τὸ ἐμὸν τοῦτο, διότι ὑπέφερα καὶ ὑποφέρω ὅσα ἐγὼ δὲν ἡτοίμασα οὔτε βέβαια ἐπεθύμησα. Ἀρχὴ ὅλων μου τῶν πράξεων καί τινων ἴσως κατορθώσεων εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ καθήκοντος, ἡ ἀμφιλογουμένη ἴσως ὀλίγον καὶ μὴ κατὰ τὸν ζῆλον τοῦ νῦν καιροῦ.

Ἀλλ' ὅμως ἡ ἰδέα αὕτη δὲν εἰσχωρεῖ εἰς τὴν κεφαλήν, πολὺ δὲ σπανιώτερον εἰς τὴν καρδίαν ὅλων. Ὁ δὲ κόσμος ἐν μέσῳ τοῦ ὁποίου εὑρίσκομαι, ἥκιστα πάντων παρεσκευάσθη ἐκ τῶν προτέρων νὰ καταλάβῃ τὴν ἰδέαν ταύτην, καὶ κατ' αὐτὴν νὰ πολιτεύεται. Ἐκεῖθεν προέρχονται αἱ δυσκολίαι τὰς ὁποίας ἀντιπολεμῶ, καὶ οἱ κόποι οὓς κοπιάζω ὑπὲρ ὀλίγου καρποῦ. Προσθέσατε εἰς ταῦτα καὶ τὰς ἔξωθεν ἐναντιότητας, καὶ θέλετε μὲ οἰκτείρῃ πολλά. Πλὴν καὶ πάλιν σᾶς λέγω ὅτι δὲν ἀπελπίζομαι.

Τοῖς Ἐκτάκτοις ἐπιτρόποις καὶ τοῖς Διοικηταῖς.

Ναυπλίῳ, 5 ἰουνίου 1831.

Ἐπειδὴ οἱ πόθοι ὅσους ἐξεφράσαμεν διὰ τῆς ἡμετέρας ἐγκυκλίου τῆς 7 μαΐου πληροῦνται, σπεύδομεν σήμερον νὰ σᾶς κάμωμεν μετόχους τῆς ἡμετέρας χαρᾶς διὰ τῆς παρούσης.

Τὸ ἔθνος κατὰ τὴν δικαίαν τῆς αὐτοῦ κυβερνήσεως προσδοκίαν ἔμεινε τῷ ὄντι ἀτάραχον πρὸς τὰς ἀνακινήσεις κακοδαιμόνων τινῶν ἀνθρώπων, ζητούντων νὰ δικαιώσωσι διὰ τῆς ἀνατροπῆς ὅσα ψεύδη καταγίνονται νὰ διαδίδωσι διὰ τοῦ τύπου περὶ τῆς παρούσης τοῦ ἔθνους καταστάσεως. Καὶ αἱ ἐπαρχίαι ὅπου οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐτόλμησαν νὰ ἐνεργήσωσι τὰ ἀλιτήρια αὐτῶν σχέδια, καὶ τὰ στρατεύματα ὅσα ἀπεπειράσθησαν νὰ πλανήσωσιν, ἀπέρριψαν μετ' ἀγανακτήσεως τὰς ἀπίστους αὐτῶν εἰσηγήσεις, καὶ οὕτω πάλιν ἐπίστωσαν τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα, τὴν εὐορκίαν καὶ φιλοτιμίαν αὐτῶν.

Καὶ ἔχομεν ἐκ τῶν λεπτομερῶν ἐμφανίσεων τοῦ ἡμετέρου πληρεξουσίου τοποτηρητοῦ, ἐπιστρέψαντος ἐκ τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος, τὸ μέτρον τῆς φιλοπατρίας καὶ τοῦ γενναίου ζήλου τῶν τε στρατιωτικῶν ἀρχηγῶν καὶ στρατιωτῶν, καὶ τοῦ ἐκτάκτου ἐπιτρόπου καὶ ὅλων τῶν ἐκεῖσε πολιτικῶς ὑπηρετούντων.

Ὁ Καρατάσος, μόλις ἔχων δώδεκα στρατιώτας, ἠναγκάσθη νὰ φύγῃ ἔξω τῶν συνόρων, οἱ δὲ πρὸ αὐτοῦ πλανηθέντες, τὸν ἀριθμὸν περίπου διακόσιοι, παρεδόθησαν, καὶ ἄλλοι τινὲς μετὰ τεσσάρων ἀξιωματικῶν συνελήφθησαν καὶ μέλλουσι νὰ κριθῶσι.

Καὶ τὰ τάγματα δὲ τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος μᾶς ἐβεβαίωσαν διὰ τῶν ἀρχηγῶν των τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τὸ τοῦ Καρατάσου ἀξιοκατάκριτον καὶ ἀνόητον κίνημα, καὶ ὅτι ἕτοιμα ἦσαν νὰ δράμωσιν εἰς τὰς προσταγὰς τῆς κυβερνήσεως ὁσάκις χρειασθῇ νὰ καταστάλῶσι διὰ τῶν ὅπλων αἱ ἀπόπειραι τῶν ἀνταρσιῶν καὶ τῆς βλάβης τῶν καθεστώτων.

Καὶ ἡμεῖς μὲν ἐλπίζομεν ὅτι δὲν θέλομεν ἀναγκασθῇ εἰς τοῦτο· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἀναγράφομεν πρὸς τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους τὴν ἀρίστην διάθεσιν τοῦ στρατοῦ.

Ἐν τῇ Πελοποννήσῳ οἱ λησταὶ περιεκυκλώθησαν, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐλπίζομεν ὅτι αἱ ἐπαρχίαι τῶν Καλαβρύτων καὶ τῆς Γαστούνης δὲν θέλουσι φοβεῖσθαι πλέον περὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ ἡσυχίας των, τὰς ὁποίας καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνειαν τῶν ληστῶν δὲν ἔπαυσαν νὰ ἔχωσι. Τοῦτο δὲ περιμένομεν παρὰ τοῦ ζήλου τῶν ταξιαρχικῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν.

Ἄλλο ἄρα δὲν μένει εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ ἐπιθυμήσῃ παρὰ τὸ νὰ ἴδῃ καὶ τοὺς ἐν Ὕδρᾳ καὶ Αἰμενίῳ πεπλανημένους ὑπὸ δολίων συμβουλῶν, συνερχομένους εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἐπιγνωρίζοντας ὅσα ἡ πεῖρα τῶν τελευταίων καιρῶν τοὺς ἐδίδαξε. Τότε θέλουσιν αἰσθανθῇ ὅτι εὐπρόσδεκτος εἰς νοήμονα φιλοπατρίαν ἦτον ὁ τρόπος, καὶ ἱκανὸς ὁ καιρὸς ὃν τοῖς ἔδωκεν ἡ κυβέρνησις ἵνα ἀρνηθῶσι τὰς πλάνας των, καὶ τέλος οὐδὲ θέλουσι πλέον ἀμφιβάλλει ἴσως ὅτι τὸ ἔθνος, ἐν ᾧ περιμένει τὰς περὶ τῆς μελλούσης τύχης του τελείας ἀποφάσεις τῶν

συμμάχων Αὐλῶν, ὀφείλει νὰ συντελέσῃ ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ σωτηρίας εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν, μένον ἥσυχον, καὶ προκύπτον εἰς ἐπανόρθωσιν διὰ τῆς ὁμονοίας.

Καὶ τρέφομεν ἐλπίδας ὅτι μετ' οὐ πολὺ θέλομεν ἔχει νὰ σᾶς ἀναγγείλωμεν τὴν τοιαύτην εὐκταίαν μεταβολήν, ὅτι δηλαδὴ τὸ μὲν ἐν Λιμενίῳ σκάνδαλον ἔπαυσε συνεργείᾳ τῶν Σπαρτιατῶν αὐτῶν, ἡ δὲ ἐξολίσθησις τῶν ἐν Ὕδρᾳ ἀνθρώπων διωρθώθη διὰ τῆς φρονήσεως τῶν προκρίτων τῆς νήσου.

Σᾶς παραγγέλλομεν δὲ νὰ διακοινώσετε τὰ ἐν τῇ παρούσῃ εἴς τε τοὺς δημογέροντας καὶ προκρίτους καὶ εἰς ὅλους τοὺς κατοίκους τῆς ἐπαρχίας ἣν διοικεῖτε.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεΐδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 8 ἰουνίου 1831.

Ἔρχομαι σήμερον νὰ σᾶς διακοινώσω, καθὼς σᾶς ὑπεσχέθην διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 1, τοὺς στοχασμούς μου περὶ γαλλικοῦ συνοικισμοῦ ἐν Ἑλλάδι, κατὰ ποῖον δηλαδὴ τρόπον ἠδύνατο ὠφελίμως νὰ γείνῃ.

Ὑπόμνημα δὲν σᾶς στέλλω, διότι αἱ πολλαὶ καὶ βαρύμοχθοι ἀσχολίαι μου δέν μοι δίδουσι τὸν καιρόν, ἀλλὰ μόνον θέλω συλλαλήσῃ μὲ ὑμᾶς περὶ τοῦ ἀξιολόγου τούτου πράγματος διὰ τοῦ καλάμου.

Ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδος, μόλις ἐξελθὼν ἀπὸ τεσσάρων αἰώνων δουλείαν, ἤδη προελαττωθεὶς ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς δεσποτείας εἰς τὸ τρίτον καὶ ὀλιγώτερον μέρος τῶν ψυχῶν ὅσας δύναται νὰ θρέψῃ τὸ εὔφορον τοῦτο ἔδαφος, ἐδεκατεύθη πρὸς τούτοις καὶ ἐσκορπίσθη ὑπὸ φονικωτάτου πολέμου, καὶ ἐλλείψεως ἐξουσίας φρονίμως καὶ συντόνως συντεταγμένης.

Οἱ ἄνθρωποι ὅμως οἵτινες ἠγωνίσθησαν ἐπὶ τῆς τοσαύτης ἀτα-

ξίας καὶ τῶν κινδύνων νὰ νομοθετήσωσι καὶ κυβερνήσωσι τὸ ἔθνος, ἐθέσπισαν διὰ πράξεως νομοθετικῆς ὅτι πᾶν χωρίον ἦτον κύριον νὰ γεωργῇ τὰ πρὶν ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτοῦ κείμενα τουρκικὰ κτήματα, καὶ ὅτι ἕκαστος πρὸς τούτοις ἠδύνατο νὰ ξελογκόνῃ καὶ δουλεύῃ ὁποίαν γῆν ἤθελε, πληρόνων ἐπ' ἀμφοτέρων τριπλοῦν δέκατον εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Ἤδη δὲ πρὸ δύω ἐτῶν ὁ φόρος οὗτος ἠλαττώθη εἰς τὸ διπλοῦν μόνον.

Ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ νόμου τούτου, ἐγένοντο ἔπειτα ἄλλοι, συγχωροῦντες τὴν ἐκποίησιν τῶν κτημάτων καὶ τῶν γαιῶν, καὶ οὗτοι πάλιν κατηργήθησαν ὑπὸ ἄλλων νόμων. Τὸ δὲ βέβαιον εἶναι ὅτι πολλὰ δημόσια κτήματα ἠρπάγησαν παρ' ἰδιωτῶν παρὰ πάντα νόμον, καὶ εἰσέτι καὶ σήμερον κρατοῦνται ὡς ἰδιοκτησίαι, ὄντα, ὡς λέγουσι, μεγάλης ἀξίας.

Ἐκ τούτων συνάγεται,

α'. Ὅτι οἱ χωρικοὶ νομίζουσιν ἑαυτοὺς νομίμους κληρονόμους ὅλων τῶν τουρκικῶν κτημάτων, καὶ μάλιστα ἐκείνων ὅσα διὰ τὸ εὔγεων καὶ τὸ ποτιστικὸν εἶναι καὶ εὐγεωργητότερα καὶ καρποφορώτερα· ὅθεν ἀρκοῦνται νὰ τὰ νέμωνται καθ' οὓς ὅρους τὰ γεωργοῦσι σήμερον.

β'. Πολὺ μέρος πολιτῶν ἐκ τῆς τάξεως τῶν προκρίτων καὶ δημογερόντων, μὴ δυνάμενοι μηδ' ἐξεύροντες νὰ ὑψωθῶσιν εἰς τὴν ἀληθῆ γνῶσιν τῶν ἰδίων αὐτῶν συμφερόντων, οὐδόλως προθυμοῦνται νὰ παύσωσι διὰ τῆς ἐπιῤῥοῆς των τὰς καθ' ἡμέραν γινομένας καταχρήσεις εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ τῶν ἐθνικῶν γαιῶν διατάξεων, καταχρήσεις αἵτινες ὄχι μόνον κόπτουσιν εἰς τὴν ῥίζαν πᾶσαν γεωργικὴν βελτίωσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἐπανόρθωσιν τῆς Ἑλλάδος ἤθελαν ἐμποδίσῃ διαρκοῦσαι.

Ὅσον περὶ τοῦ πρώτου, ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν ὅτι ὁ χωρικὸς δουλεύει σήμερον ὁποίαν γῆν θέλει, καὶ φόρον πληρόνει τὸν ἀνάλογον πρὸς τὸν καρπόν. Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, εὐκατάληπτον εἶναι τὸ πῶς ἄνθρωποι ὑπὸ τὴν τουρκικὴν ἐξουσίαν πολὺν χρόνον μαθητευθέντες, δὲν καταλαμβάνουσιν εὐκόλως ὅτι διὰ μόνης τῆς εὐνόμου

συστάσεως τῆς ἰδιοκτησίας δύνανται νὰ συντάξωσι καὶ τὴν πολιτείαν των, ἀλλὰ προτιμῶσι τὴν παροῦσαν κατάστασιν, θέλοντες εἶναι πάντοτε ἀρχηγοὶ μᾶλλον ἀκτημόνων ἀνθρώπων, παρὰ πολῖται ἔχοντες ἕκαστοι νόμιμον ἰδιοκτησίαν, ἔστω καὶ ὀλίγων στρεμμάτων.

Ἐγὼ ἀφ' ὅτου παρέλαβον τὴν διεύθυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἀνενδότως ἠγωνίσθην νὰ καταφέρω τούς τε γεωργοὺς, καὶ τοὺς προκρίτους καὶ δημογέροντας, νὰ καταλάβωσιν ὅτι πρέπει ἀνυπερθέτως νὰ ἐνεργηθῶσι τὰ ἑπόμενα.

ά. Η νομιμοποίησις τῶν ἰδιοκτησιῶν τῶν ἀπὸ τοῦ 1821 ἀποκτηθεισῶν, ὅθεν ἡ ἐξέτασις τῶν ἀξιωτηρίων (τίτλων) ἑκάστων.

β΄. Νὰ προικοδοτηθῇ ἑκάστη ἐπαρχία, ἤτοι οἱ πολῖται αὐτῆς οἱ ἀκτήμονες, μὲ γῆν ἀνάλογον πρὸς τὴν εὐπορίαν ἣν ἔχουσι διὰ νὰ τὴν δουλεύσωσι.

γ΄. Νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἀξία τῶν κλήρων τούτων, καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτῆς νὰ ἐγγραφῇ ὡς πίστωμα τοῦ δημοσίου ταμείου, γενόμενον πρὸς τὸν πολίτην τὸν λαβόντα τὴν κτῆσιν.

δ΄. Τὸ χρέος τοῦτο θέλει πληρωθῆ παρ' αὐτοῦ, δίδοντος κατ' ἔτος τόσα ἐκ τῶν ἑκατὸν τοῦ κεφαλαίου, κατὰ τὴν ποιότητα τῆς γῆς καὶ ἀναλόγως πρὸς τὸ εἰσόδημα αὐτῆς. Λόγου χάριν, ὁποιος λάβῃ γῆν ἐκτιμηθεῖσαν 10,000 φοίνικας, θέλει πληρώσῃ τὸ χρέος του εἰς εἰκοσιπέντε ἔτη, ἂν δίδῃ δέκα τὰ ἑκατὸν κατ' ἔτος. Ὑπακούεται δὲ ὅτι θέλει πληρόνει περιπλέον ἐτησίως καὶ τὸ δέκατον ἐκ τῶν διαφόρων προϊόντων τῆς γῆς του.

έ. Ἐπὶ ταῖς αὐταῖς συνθήκαις δύνανται καὶ ὅσοι ἐκ τῶν κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν ἤδη ἔχουσι γαίας, νὰ προσκτήσωσι καὶ ἄλλας. Ἀλλ' αὐτοὶ θέλουσι τὰς λάβῃ ἐπὶ δημοπρασίας ἐνεργουμένης παρὰ τῆς κυβερνήσεως.

Οὕτως ἡ μὲν ἐκτέλεσις τῶν ἐν τῷ δ΄. ἄρθρῳ συνιστᾷ καὶ κατασκευάζει τὰς ἐπαρχίας, ἡ δὲ τῶν ἐν τῷ έ. παρέχει πολλὴν εὐκολίαν εἰς τοὺς κτηματικοὺς πρὸς τὸ αὐξῆσαι καὶ βελτιῶσαι τὴν κατάστασιν αὐτῶν.

Ἐκ ταύτης τῆς θεωρίας ὁρμώμενος, πολλάκις συνωμίλησα μὲ

τοὺς προκρίτους καὶ μὲ τοὺς γεωργοὺς πολλῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τοὺς ἔπεισα, νομίζω. Ἀλλ' εἰς τὴν Γερουσίαν, πρὸς ἣν ἤδη ἀπὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους διήγγειλα τὰ αὐτά, δὲν εὑρίσκω τὴν αὐτὴν διάθεσιν. Ἀδύνατον δέ μοι εἶναι νὰ προχωρήσω εἰς τὴν ἐνέργειαν ἄνευ συγκαταθέσεως τῆς Γερουσίας ἀπαραιτήτως ἀπαιτουμένης, κατὰ τὰ ψηφίσματα τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως, ἐπὶ διατάξεων ἀποβλεπουσῶν τὰ ἐθνικὰ κτήματα. Ἐπειδὴ ὅμως ἐπιμόνως ἀπεφάσισα ἐκ τῆς κατασκευῆς τῆς ἰδιοκτησίας προηγηθείσης νὰ παράξω τὴν συνταγματικὴν κατασκευὴν τῆς Ἑλλάδος, εὔελπις εἶμαι ὅτι ἡ Γερουσία ἐντὸς ὀλίγου θέλει στέρξῃ εἰς τὰ ἀνωτέρω σημειωθέντα.

Ταῦτα δὲ διεξῆλθον, κύριε Στρατηγὲ, ἵνα φθάσω εἰς πρῶτόν τι συμπέρασμα ἐπὶ τοῦ ζητήματος πῶς ἄρα δύνανται οἱ ξένοι ἄποικοι καὶ αἱ οἰκογένειαι αὐτῶν νὰ βεβαιωθῶσιν ὅτι εὑρίσκουσιν ἐν Ἑλλάδι προστασίαν, ἀσφάλειαν καὶ εὐκολίαν διά τε τὴν ἐγκατάστασίν των, καὶ διὰ τὴν κατ' ὀλίγον πληρωμὴν τῆς τιμῆς τῶν παραχωρηθησομένων εἰς αὐτοὺς γαιῶν.

Ἡ γνώμη μου δὲ εἶναι ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ τοὺς δώσῃ τὰς ἀσφαλείας ταύτας εἰ μὴ ἀφ' οὗ οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν, ἐν ταῖς ὁποίαις οἱ ἄποικοι θέλουσι κατασταθῆ, αὐτοὶ γείνωσι πρῶτον κτηματικοὶ κατὰ τὰς βάσεις τοῦ ἀνωτέρω ὑποτυπωθέντος συστήματος.

Οἱ Ἕλληνες δὲν ἐπροχώρησαν τόσον εἰς ἠθοποίησιν, ὥστε νὰ μὴ ζηλοτυπῶσι ξένους ἐγκατασταθησομένους εἰς τὸν Ἑλληνικὸν τόπον ὑπὸ τῇ προστασίᾳ καὶ ταῖς χάρισι τῆς κυβερνήσεως.

Ὄχι δὲ μόνον, ἀλλ' ἡ ἀντιδιάθεσίς των ἤθελεν ἐπισκληρυνθῆ καὶ ἐκ τῶν λόγων πολλῶν βέβαια δυσμενῶν ἀνθρώπων οἵτινες θέλουσιν εἰπεῖ πρὸς τοὺς κατοίκους. « Ἀφ' οὗ ἐθυσιάσθητε ἵνα ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τοὺς Τούρκους τοὺς μόνους κτήτορας τῆς γῆς σας, σεῖς μὲν καὶ σήμερον ἀκτήμονες ἐμείνατε, ξένοι δὲ πάλιν θέλουσι σᾶς κυριεύσῃ, προτιμώμενοι παρὰ τῆς κυβερνήσεως, καὶ πρῶτοι λαμβάνοντες παρ' αὐτῆς γαίας καὶ ἰδιοκτησίας δικαίωμα. »

Καὶ νεαρώτατον παράδειγμα βεβαιοῖ μου τὸν εὔλογον φόβον.

Συναινέσει τῆς Γερουσίας παραχωρηθέντων ὀλίγων στρεμμάτων γῆς κατὰ διαφόρους ἐπαρχίας εἰς τοὺς πρόσφυγας τῶν Κρητῶν, μόνοι οἱ Κορωναῖοι τοὺς ἐδέχθησαν καλῶς, οἱ δὲ λοιποὶ κάτοικοι ἐδυστρόπησαν πρὸς τὰς διατάξεις τῆς κυβερνήσεως, καὶ μόλις μετὰ πολλοῦ κόπου κατώρθωσα νὰ προμηθεύσω εἰς τοὺς δυστυχεῖς τούτους Κρῆτας ἐλπίδα νὰ ζήσωσιν εἰρηνικῶς δουλεύοντες περὶ τὰς πόλεις τοῦ Ἄργους, τῆς Κορίνθου, καὶ τῆς Μονεμβασίας.

Καὶ τὰ περὶ αὐτῶν ἀπεφασίσθησαν μὲν συναινέσει καὶ τῶν προκρίτων τῶν ἐπαρχιῶν τούτων. Πλὴν εἶναι ἆρα γε εἰλικρινὴς ἡ συναίνεσις; Πόσῳ λοιπὸν χειροτέρας δυσκολίας δὲν θέλει ἀπαντήσῃ ἡ κυβέρνησις πρὸς ἐγκατάστασιν ξένων ἀποίκων εἰς τὴν πεδιάδα τὴν ἀπὸ Γαργαλιάνου εἰς Ἀρκαδίαν, ἢ εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀλφειοῦ, ἂν δὲν δώσῃ πρότερον, ὡς ἀνωτέρω εἶπα, ἰδιοκτησίαν εἰς τοὺς κατοίκους τῶν ἐπαρχιῶν τῶν περὶ τὴν καλλίστην ἐκείνην κοιλάδα καὶ τὴν θαυμασίαν πεδιάδα;

Ἂν δέ τις ἀντιβάλῃ ὅτι τὸ γειτονικὸν τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων καὶ τὸ ἐν αὐτοῖς στράτευμα ἱκανὰ ἔσονται ἀσφαλιστήρια τῆς τοιαύτης ἀποικίας, ἐγὼ ὅμως δὲν φρονῶ καταλλήλους παρομοίους ἀσφαλισμοὺς, οὐδὲ προσῆκον ὅλως εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν νὰ τοὺς προμηθεύσῃ.

Θεωρῶν λοιπὸν τὴν σύστασιν εἴτε μιᾶς ἀποικίας εἴτε πολλῶν, ἀπηλλαγμένην πάσης προστασίας ξένων στρατευμάτων, καὶ πάλιν θέλω εἰπεῖ τὴν αὐτὴν γνώμην, δηλαδὴ α δὲν φρονῶ ὅτι ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ ὑποσχεθῇ ὑπεράσπισιν, ἀσφάλειαν, ὠφελείας, καὶ εὐκολίας εἰς τοὺς ἀποίκους, πρὶν καταδείξῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας, τὰς γαίας τὰς διανεμηθησομένας εἰς τοὺς κατοίκους ὡς ἰδιοκτησίας. »

Τούτου ὅμως προγενομένου, δύναται τότε ἡ κυβέρνησις νὰ διαθέσῃ τὸ περισσεῦον τῆς γῆς χωρὶς νὰ παραπονεθῶσιν οἱ κάτοικοι· ἐν ᾧ σήμερον ἀδυνατεῖ κατὰ νόμον, πρὶν γείνῃ ἡ προῤῥηθεῖσα διανομή· διότι ὄχι μόνον ἤθελεν ἐνεργήσῃ ἄνευ σαφῶν πληροφοριῶν περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς δεῖνος ἢ δεῖνος ἐπαρχίας, ἀλλ' ἤθελε προκαλέσῃ καὶ παράπονα ὄχι ἄμοιρα νομιμότητος.

Ἤδη σᾶς εἶπα ὅτι ἐλπίζω ὅτι ἡ Γερουσία θέλει παραδεχθῆ τὸ σχέδιόν μου, καὶ ὅτι μετ᾽ οὐ πολὺ θέλω δυνηθῆ νὰ τὸ βάλω εἰς πρᾶξιν.

Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ μεταχειρισθῶμεν ἀμοιβαίως τὸν μεταξὺ καιρὸν εἰς προπαρασκευὴν τῶν τῆς συστάσεως τῆς ἀποικίας, ὡς ἐφεξῆς. Ἡ μὲν Ἑλληνικὴ κυβέρνησις θέλει σᾶς ἀναγγείλῃ ἀξιωματικῶς ἐπὶ ποίαις συνθήκαις θέλουσι παραχωρηθῆ αἱ γαῖαι εἰς τοὺς ἀποίκους, ἡ δὲ γαλλικὴ πάλιν θέλει ἀρεσθῆ νὰ μᾶς φανερώσῃ ἐπὶ ποίαις θέλει συγχωρήσῃ εἰς τοὺς Γάλλους τὸν ἐν Ἑλλάδι συνοικισμόν. Ἐπ᾽ ἀμφοτέρων δὲ τῶν μερῶν τῆς διαπραγματείας ἐνταῦθα θέλω σᾶς δώσῃ τὴν προσωπικὴν γνώμην μου χωρὶς νὰ ἀναλάβω οὐδεμίαν εὐθύνην περὶ τῆς δοθησομένης παρὰ τῆς Γερουσίας.

Ἡ κυβέρνησις ὀφείλει, παρ᾽ ἐμοὶ κριτῇ, νὰ δώσῃ εἰς τοὺς ξένους ἀποίκους τὰς γαίας ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ὅροις ὡς καὶ εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὑπακουομένου ὅμως ὅτι οἱ ἄποικοι ὑποχρεοῦνται νὰ εἰσποιηθῶσι καὶ γείνωσι πολῖται τῆς Ἑλλάδος. Οἱ δὲ ὅροι εἰσὶν οἱ ἐν τοῖς ἄρθροις γ᾽. καὶ δ᾽.

Ὑποτεθέντος ὅτι οἱ ἄποικοι θέλουσι κάμῃ τὰ πρῶτα ἔξοδα τῆς ἐγκαταστάσεώς των, ἡ κυβέρνησις εἰμπορεῖ νὰ τοὺς ἀντιχαρίσῃ ἐλαφρώσεις τινὰς προσδιορισθησομένας.

Ἐὰν δὲ οἱ ἄποικοι θελήσωσι νὰ φυλάξωσι δικαίωμα πρὸς τὸ ἐπιστρέψαι εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν μετά τινα ῥητὴν προθεσμίαν, δυνηθήσονται τότε ἐκποιεῖν τὰ κτήματα αὐτῶν, εἰς πολίτας Ἕλληνας ὅμως ἢ εἰς ξένους γινομένους πολίτας, ὡς οἱ πρὸ αὐτῶν.

Δὲν εἶναι ἐμὸν τὸ νὰ σημειώσω ἐνταῦθα ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ ζητήσῃ ἐχέγγυα καὶ τῆς χρηστοηθείας καὶ τῆς διαγωγῆς καὶ τῆς φιλοπονίας τῶν ἀποίκων.

Ἐὰν οἱ ἄποικοι ἀποφασίσωσι νὰ γείνωσι πολῖται τῆς νέας ἐπικρατείας, τὴν ἐνέργειαν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, καὶ μάλιστα τοῦ δικαιώματος τῆς ψηφοφορίας θέλουσιν ἀρχίσῃ μετὰ τρία ἔτη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγκαταστάσεώς των ἐν Ἑλλάδι. Κατὰ δὲ ὅλα τ᾽ ἄλλα θέλουσι λογίζεσθαι ὡς καὶ οἱ ἄλλοι πολῖται. Ἂν δὲ ἐπὶ

χρόνον μόνον τινὰ ὡρισμένον γείνωσιν ἄποικοι, τότε δὲν λαμβάνουσι τὸ δικαίωμα τῆς ψηφοφορίας, ἀλλὰ μόνον τὰ λοιπὰ ὅλα ἔχουσι κοινὰ μὲ τοὺς πολίτας τῆς ἐπαρχίας.

Ἂν ἡ κυβέρνησίς σας λοιπὸν, κύριε Στρατηγὲ, ἀγαπᾷ νὰ διαπράξῃ τὸ ἀγαθὸν τοῦτο ἔργον, τολμῶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ τῇ προβάλετε νὰ γράψῃ ἀξιωματικῶς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, καὶ νὰ τῇ κοινώσῃ ὅσα κρίνῃ σύμφορα καὶ συντελεστικὰ εἰς τὸν ἐν Ἑλλάδι γαλλικὸν συνοικισμόν. Ἡ δὲ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀποκρινομένη προθύμως, θέλει σημειώσῃ ὅσους ὁρισμοὺς δύναται νὰ δεχθῇ, καὶ οὕτω θέλει βαδίσῃ τὸ πρᾶγμα ταχέως πρὸς τὸν σκοπόν.

Συγχώρησιν σᾶς ζητῶ, κύριε Στρατηγὲ, διὰ τὴν ἔκτασιν τοῦ γράμματος τούτου, τὸ ὁποῖον, καὶ πάλιν τολμῶ νὰ σᾶς εἴπω ὅτι μόλις ἔχω καιρὸν νὰ ἀναγνώσω. Ἀνακαινίζω δὲ πρὸς ὑμᾶς καὶ σήμερον τὸ βεβαίωμα τῆς παρ' ἐμοῦ εὐδοκιμωτάτης τιμῆς.

Τῷ Στρατηγῷ Κ. Σνεϊδέρῳ.

Ναυπλίῳ, 8 ἰουνίου 1831.

Λυποῦμαι ὅτι δέν μοι ἐσημειώσατε εἰς τὸ ὑστερόγραφον τῆς πρὸς ἐμὲ ἐπιστολῆς σας τῆς 15. ποῦ πρέπει νὰ προστάξω νὰ ἑτοιμασθῇ στρατὼν διὰ 20 ἀξιωματικοὺς καὶ 500 στρατιώτας.

Εἰς Ναύπλιον ἢ εἰς Ἄργος, δὲν στοχάζομαι, ἐπειδὴ οὐδ' ὑπάρχει ὧδε οἴκημα ἐλεύθερον ἢ ἑτοιμαστὸν, ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ οἰκοδομήσωμεν ἐκ θεμελίων. Ἔπειτα, συνομιλήσας μετὰ τοῦ Κ. Ῥουὰν περὶ τοῦ ὑστερογράφου τῆς ἐπιστολῆς σας, τῷ εἶπον παῤῥησίᾳ καὶ ἀνυποστόλως τὴν γνώμην μου περὶ τῆς δοθείσης εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα προσταγῆς ἵνα μοι παρέξετε, ὅταν σᾶς ζητήσω, 4 ἢ 500 στρατιώτας εἰς Ναύπλιον ἢ εἰς Ἄργος, πρὸς ἠθικὴν ὑποστήριξιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Καὶ ἐμάθετε βέβαια, κύριε Στρατηγὲ, παρὰ τοῦ Κ. Ῥουὰν, ἂν

σᾶς ἔγραψεν, ὅτι ἐγὼ τοιαύτην ζήτησιν οὐδέποτε θέλω σᾶς κάμη. Διότι, ἂν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις κατήντα νὰ χρειάζεται εἰς τὴν ἰδίαν της ἕδραν ξένην φρουρὰν ἵνα ὑπάρξῃ, σᾶς ἐρωτῶ, δὲν ἔπρεπεν ἀφ' ἑαυτῆς νὰ γνωρίσῃ τότε τὴν ἀθλίαν κατάστασίν της; Εἰς τοῦτο καταντήσασα ἤθελε φανῆ ὅτι ἔχασε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἔθνους, καὶ λοιπὸν ἔπρεπεν εὐθὺς νὰ παραιτηθῇ ὡς μὴ δυναμένη νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ χρέη της. Ἂν ὅμως τὸ ἔθνος καθ' ἑκάστην τῆς δίδῃ τρανὰς ἀποδείξεις τῆς πίστεώς του, ἀποδοκιμάζον καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τὰς ἀλιτηρίους ῥαδιουργίας ὀλίγων ταραξιῶν, τότε ἡ ἐνταῦθα παρουσία τοῦ γαλλικοῦ ἀποσπάσματος δὲν ἤθελεν ἀποτελέσῃ τὸ ἐναντίον παρ' ὅ,τι ἐθηρεύσαμεν;

Τότε οἱ ταραξίαι ἤθελαν εἰπεῖ μετὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Σμύρνης· δὲν ὑπάρχει πλέον κυβέρνησις ἐν Ἑλλάδι, τὸ ἔθνος δὲν τὴν θέλει, καὶ αὐτὴ φέρει ξένας βαγιονέτας εἰς τὴν καθέδραν της ἵνα καταδυναστεύσῃ τὸ ἔθνος.

Ὁ δὲ στρατὸς καὶ ὁ λαὸς ἤθελαν ζητήσῃ τὸν λόγον τῆς τοιαύτης τῆς κυβερνήσεως δυσπιστίας, καὶ οὐδὲ ἤθελαν τὴν ἐξηγήσῃ εὐνοϊκῶς.

Διὰ πλειόνων δὲν σᾶς ἐνοχλῶ, κύριε στρατηγέ, περὶ τούτου, σαφοῦς ὄντος κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην. Προσετάχθη δὲ καὶ ὁ Πρίγγιψ Κ. Σοῦτσος νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ πράγματος τὰ εἰκότα πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Σεβαστιάνην.

Θέλων νὰ γνωρίζετε πάντα τὰ καθ' ἡμᾶς, ὅσον τοὐλάχιστον καὶ ἐγὼ τὰ καταλαμβάνω, συνάπτω ὧδε ἀντίγραφον τῆς σήμερον στελλομένης δευτέρας ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς Διοικητάς. Σᾶς στέλλω καὶ τὰ ἐκ Σπάρτης, ἂν προφθασθῇ ἡ μετάφρασίς των, ἵνα κρίνετε πόσον οἱ ἐν τῷ Λιμενίῳ κατεχράσθησαν τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἐκεῖσε πεμφθέντος παρὰ τοῦ Κ. Λαλάνδου βρικίου.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 9 Ἰουνίου 1831.

Εἰς τὴν ἔντευξιν ἣν κοινῇ μοὶ ἐχαρίσατε, κύριοι, τῇ 2 τοῦ τρέχοντος, χρέος μου ἔκρινα νὰ σᾶς ὁμιλήσω περὶ τῆς λυπηρᾶς ἀντιπολιτείας τῆς ἐνεργουμένης κατὰ τῆς κυβερνήσεως παρά τινων πολιτῶν τῆς Ὕδρας.

Παρέστησα εἰς ὑμᾶς πράγματα ἀναμφισβητήτως ἀποδεικνύοντα ὅτι ἄνθρωποι ἔνοπλοι καὶ μισθωτοὶ ἐξουσιάζουσι τὴν κοινότητα, καὶ παραλύουσι τὴν ἐνέργειαν τῶν τοπικῶν ἀρχῶν. Ἡ δημογεροντία δηλαδὴ, διὰ τῆς ὁποίας ἡ κυβέρνησις διαπράττει ὅλα τὰ διοικητικὰ καὶ ἀστυνομικὰ, ἀξιωματικῶς ἐφανέρωσε πρὸς αὐτὴν, ὅτι ἄνευ δυνάμεως, ἤτοι ἄνευ ἀποστολῆς στρατευμάτων τῆς κυβερνήσεως, δὲν δύναται πλέον νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ χρέη της.

Τοῦτο ὑποδείξας εἰς ὑμᾶς, σᾶς εἶπα ὅτι, ἂν τὰ τοιαῦτα ἐπιδιαρκέσωσιν, ἡ κυβέρνησις θέλει ἀναγκασθῆ, καὶ ἐπαλγοῦσα, νὰ ἀρνηθῇ πρὸς τὰ Ὑδραϊκὰ πλοῖα, καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ μικρότερα, τὰ ναυτιλιακὰ διπλώματα, ὡς ὀφείλοντα δίδεσθαι κατὰ τὰς πράξεις τῆς δημογεροντίας, ἐξεταζούσης τὰ δικαιωτήρια τῶν αἰτούντων, καὶ λαμβανούσης παρ' αὐτῶν, καὶ διδούσης εἰς τὴν κυβέρνησιν τὰς ἐγγυήσεις τὰς ὁριζομένας διὰ τοῦ ναυτικοῦ κανονισμοῦ. Ὅταν λοιπὸν, διὰ τὰ ἐκεῖ διατρέχοντα, οἱ δημογέροντες τῆς Ὕδρας ἀδυνατῶσι νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ χρέη των περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τῆς κυβερνήσεως προσταγῶν, δύναται ἡ κυβέρνησις νὰ δεχθῇ τὸ κῦρος τῶν πράξεών των διὰ τὰ εἰς τὴν ναυτιλίαν ἀναφερόμενα;

Ἀλλ' ἀφαιρουμένης ἐκ τοῦ Ὑδραϊκοῦ ναυτικοῦ τῆς νομίμου ναυτιλίας, ποῖα ἔσονται τὰ ἀποτελέσματα καὶ διὰ τὴν νῆσον αὐτὴν καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τοῦ Αἰγαίου; Τὸ ζήτημα τοῦτο, ὡς ἐπανῆκον εἰς τὰ χρέη τῶν ἐνταῦθα κυρίων ναυάρχων τῶν συμμάχων

Αὐλῶν, ἀφίνω εἰς ὑμᾶς, κύριοι Πρόσεδροι, νὰ διασκεφθῆτε κοινῇ, τῆς χρείας καλούσης.

Ἀναπαυθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν ἀποκρίσεων ἃς ἀπεκρίθητε πρὸς τὰς κατὰ τὴν ἔντευξιν παραστάσεις μου, ἐθάῤῥησα τότε νὰ σᾶς προσκαλέσω νὰ μεσιτεύσετε προφρόνως καὶ φιλίως εἰς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ νὰ φανερώσετε, εἰ δυνατὸν, τὴν γνησίαν ὑμῶν διάνοιαν κἂν πρὸς τοὺς Ὑδραίους, κηρυττομένους ἀρχηγοὺς τῆς ἐχθρικῆς ἀντιπολιτείας.

Καὶ ὑμεῖς μετὰ πολλῆς χάριτος ἐδέχθητε τὴν πρόσκλησιν, καὶ μετὰ τῶν κυρίων Μιαούλη, Κουντουριώτου καὶ Μαυροκορδάτου συνωμιλήσατε· αὐτοὶ δὲ φρονοῦσιν, ὡς μοι ἐφανερώσατε κατὰ τὴν ἔντευξιν τῆς 4, ὅτι δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ ἡ κυβέρνησις πρὸς τοὺς ναύτας των τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα, διότι ἡ διαγωγή των ἔχει βάσιν τὸ δίκαιον ἕως οὗ διορθωθῶσιν ὅσα παράπονα ἔχουσι κατὰ τῆς κυβερνήσεως.

Ἀφ' οὗ δὲ ὑμεῖς τοὺς παρεστήσατε ὅτι δὲν ἐπανῆκεν εἰς ὑμᾶς νὰ ἐξετάσητε μετ' αὐτῶν τὰ παράπονά των, ὁποῖα δή ποτε καὶ ἂν ἦσαν, καὶ τοὺς παρεκινήσατε νὰ τὰ εἴπωσι πρὸς τὴν κυβέρνησιν, ὡς πάντως ἐσομένου καλοῦ τοῦ ἀποτελέσματος, ἐκεῖνοι σᾶς ἀπεκρίθησαν ὅτι τοιοῦτον μὲν σκοπὸν δὲν εἶχεν ἡ ἀποστολή των, ἂν ὅμως ἡ κυβέρνησις τοὺς προσεκάλει νὰ συνομιλήσωσι μετ' αὐτῆς περὶ τῶν ἐν Ὕδρᾳ πραγμάτων καὶ περὶ τῶν αἰτιῶν αὐτῶν, ἤθελαν τὸ δεχθῆ, καὶ τότε ἐθάῤῥουν νὰ ἔλθωσι πρὸς τὸν Κυβερνήτην.

Ἐκ τούτων πάντων ὄχι ἄνευ βαθυτάτης λύπης συνάγω, κύριοι Πρόσεδροι, τὸ πλῆρες μέτρον τῆς τυφλώσεως τῶν ἀνδρῶν. Ἀφ' ὅτου μὲν ἐδέχθην τὴν διεύθυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, πᾶσαν ἡμέραν καὶ πᾶσαν στιγμὴν διατελῶ ἀφαιρῶν ὁλοσχερῶς ἐμαυτὸν ἐκ τοῦ μέσου, καὶ τὸ κατ' ἰδίαν οὐδεὶς ἐκουσιασμὸς εἶναι ἀνώτερος τῆς περὶ τὴν Ἑλλάδα στοργῆς μου. Ἀλλ' ὅμως ἡ τοῦ ἀνθρώπου διάθεσις ὀφείλει πλέον νὰ σιγήσῃ ὅταν τὸ καθῆκον τοῦ ἄρχοντος μεγάλως λαλῇ. Ἄρα, καταδεδικασμένος ὢν νὰ ἦμαι εἰσέτι ἀρχηγὸς τῆς κυβερνήσεως τοῦ τόπου τούτου, ἤθελα καταπατήσῃ τὰ χρέη μου, ἐὰν ἐδεχόμην νὰ προϋπαντήσω ὀλιγίστους τινὰς πολίτας,

νομίζοντας ἑαυτοὺς κυρίους νὰ ἀντιτάττωσιν ὅπλα καὶ μηχανοῤῥαφίας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τῆς κυβερνήσεως ἀποφάσεων, τὰς ὁποίας καὶ παρανόμως κρίνουσι.

Μέχρι τούτου ἔμειναν τὰ πράγματα· ἐγὼ δ' ἔτι ἐλπίζω ὅτι, ἂν ἡ φρόνησις καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος δυνηθῶσι νὰ ὑπερισχύσωσιν εἰς τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων τούτων, ἡ εἰς Ναύπλιον ἔλευσίς των δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς ἀποκατάστασιν τῆς εὐταξίας ἐν Ὕδρᾳ.

Ἐπανεκεφαλαίωσα διὰ τῆς παρούσης ἰδιοπίστου γραφῆς τὰ τῶν δύω ἐντεύξεων ἡμῶν, κύριοι Πρόσεδροι, καθὼς σᾶς προανήγγειλα εἰς τὴν τελευταίαν, ἵνα τὰ γεγονότα, περὶ ὧν ἦσαν αἱ ἐντεύξεις, ἔχωσιν ἔγγραφον τὸ βεβαίωμα, ἀπομνημονεῦον τήν τε εὔνουν σπουδὴν καὶ συναπόπειραν ὑμῶν πρὸς τὴν διὰ πειθοῦς παῦσιν τοῦ ἐν Ὕδρᾳ σκανδάλου, καὶ τῆς κυβερνήσεως πᾶσαν τὴν δυνατὴν καὶ ἐνδεχομένην περὶ τούτου ἐπιμέλειαν.

Ἂν ὅμως ἐκεῖνοι ἐλάσωσι τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην ἐπέκεινα παντὸς ὅρου, καὶ τὸ σκάνδαλον αὐξήσῃ, τότε ἡ κυβέρνησις θέλει κάμῃ τὰ χρέη της, χωρὶς νὰ φοβηθῇ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀποτελέσμασιν εὐθύνην.

Συγγνώμην πολλὴν σᾶς ζητῶ διὰ τὸ μῆκος τοῦ γράμματος.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 15 Ἰουνίου 1831.

Συνεχίζω διὰ τοῦ παρόντος, ἀγαπητὲ Πρίγγιψ, τὸ μικρὸν γράμμα ὅπερ σᾶς ἔγραψα τῇ 1 τοῦ τρέχοντος. Ἐκ τῶν ἐγγράφων τὰ ὁποῖα σᾶς στέλλει ὁ Κ. Ῥίζος διὰ τοῦ συναπτομένου φακέλλου, καὶ ἐξ ὧν προσθέτω εἰς τὸ παρόν, θέλετε ἰδεῖ ὅτι πλησιάζομεν νὰ δυνηθῶμεν νὰ χαρακτηρίσωμεν κάλλιον τὴν κρίσιν ὑπὸ τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος.

Βλέπετε ἐκ τοῦ ἴσου τῶν ὁδηγιῶν ἃς φέρει ὁ γερουσιαστὴς Κα-

ράπαυλος, καὶ ἐκ τῆς δηλώσεως ἣν περὶ τούτου ἀπέτεινα πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους, πόσον ἐπροθυμήθη ἡ κυβέρνησις νὰ ἀποδείξῃ πρός τε τοὺς Τούρκους καὶ πρὸς τὰς συμμάχους Δυνάμεις τὴν διάθεσιν αὐτῆς καὶ σπουδὴν πρὸς τὰς γειτονικὰς καὶ φιλίας μετὰ τοῦ Βεζίρη σχέσεις, καὶ νὰ φυλάξῃ ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῇ τὴν ἡσυχίαν καὶ τάξιν εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος. Οἱ ἀπεσταλμένοι ἡμῶν ἀνεχώρησαν, καὶ εἴθε κατορθώσωσι τὰ εὐκταῖα!

Πιθανὸν ἤδη εἶναι, μετὰ τὰς κατὰ τοῦ Πασᾶ τῆς Σκόδρας νίκας, νὰ βάλῃ εἰς πρᾶξιν ὁ Βεζίρης τὴν συντονωτέραν καταδίωξιν τῶν λῃστῶν. Ὁ Καρατάσος μὲ τοὺς ἀκολουθήσαντας αὐτῷ ὀλίγους στρατιώτας κατέφυγεν εἰς Μοσχοβούνι τῶν Ἀγράφων, ὅπου ἐσυντρόφευσε μὲ τοὺς λῃστὰς Παντούλην καὶ Θεοχάρην, καὶ συνεποσώθησαν περὶ τοὺς τριακοσίους. Μανθάνω δὲ ὅτι ἑτοιμάζονται νὰ καταφύγωσιν ἐντὸς τῶν σημερινῶν ἡμῶν ὁρίων, τὸ ὁποῖον καὶ πιστεύω, ὅταν καταναγκασθῶσιν ἀπὸ τὰ στρατεύματα τοῦ Βεζίρη νὰ παύσωσι τὰς ἐκεῖ λῃστείας των, τοὺς φόνους καὶ τὴν καταστροφήν.

Καὶ ἡ μὲν κυβέρνησις καταβάλλει πᾶσαν σπουδὴν ἵνα μὴ χάσῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ συλλάβῃ ἢ καθαιρέσῃ τοὺς κακούργους τούτους· ἀλλὰ σᾶς ὁμολογῶ καὶ πάλιν ὅτι ἡ ἐπὶ τούτῳ ἀπαραίτητος κίνησις τῶν στρατευμάτων ἔτι μᾶλλον απογυμνοῖ τὴν ἔνδειαν τοῦ δημοσίου ταμείου, καὶ εἰς ἀγῶνα μὲ βάλλει κατὰ δυσκολιῶν ἀνυπερβλήτων, ἐν ᾧ μόλις ἔχω 24 ἢ 30,000 φράγκων.

Πρὸς τούτοις καὶ τὰ τῆς Σπάρτης καὶ Ὕδρας πράγματα μένουσιν ὅπως ἦσαν, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ ἦναι μέχρι τοῦδε τελειωμένα καὶ καλοτελειωμένα.

Ἐκ τῆς ἰδιοπίστου γραφῆς μου πρός τε τοὺς κυρίους Προσέδρους καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Σνεϊδέρον καὶ τὸν Κ. Λαλάνδον καλῶς θέλετε καταλάβῃ πόθεν ἄρα προέρχεται ὁ δισταγμὸς τῶν ἡμετέρων συνταγματικῶν λεγομένων εἰς τὸ γνωρίσαι τὸ σφάλμα των, καὶ μὴ γενέσθαι αἰτίους μεγαλειτέρων περιπλεγμῶν καὶ δυστυχημάτων.

Μετὰ τὴν κατάχρησιν τὴν ὁποίαν ἔκαμαν οἱ ἐν τῷ Λιμενίῳ τῶν τρόπων καὶ λόγων τοῦ κυρίου Ὀρνάνου, πλοιάρχου τοῦ ἐκεῖσε ἀπο-

σταλέντος Γαλλικοῦ βρικίου, ἐντὸς ὀλίγου θέλομεν ἰδεῖ ποῖα ἔσονται τὰ ἀποτελέσματα.

Ἤδη δὲ ἐνῷ σᾶς γράφω, οἱ κύριοι Κουντουριώτης, Μιαούλης καὶ Μαυροκορδάτος συνομιλοῦσι μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων, καὶ ἰδοὺ διὰ τί. Εἰς τὴν ἔντευξιν ἣν ἔλαβα μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων, τῇ ἐπαύριον τῆς ἀποστολῆς τοῦ προλαβόντος πρὸς ὑμᾶς γράμματός μου, τοὺς ἐφανέρωσα ὅσα καθ' ἑκάστην ἐμάνθανα περὶ τῆς ἀταξίας καὶ ἀναρχίας τῆς ἐπικρατούσης κατὰ τὴν κοινότητα Ὕδρας· ὅτι δηλαδὴ ἡ δημογεροντία, ὡς μὴ οὖσα τοῦ Κουντουριωτικοῦ μέρους, δὲν ἔχει πλέον οὐδεμίαν δύναμιν, ἀλλὰ φαίνονται μὲν ὁ ἐφημεριδογράφος καὶ οἱ συνεργάται αὐτοῦ, περιστοιχισμένοι ὑπὸ ἐνόπλων τινῶν ἀνθρώπων, ὅτι δίδουσι τὸν νόμον εἰς τὴν Ὕδραν, τῷ δὲ ὄντι ὁ Κουντουριώτης καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, πληρόνοντες τοὺς ἐνόπλους, ἀδύνατον καθιστῶσι τὴν δημογεροντίαν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν τῆς κυβερνήσεως προσταγῶν. Δεικνύουσι δὲ τὴν δεινὴν τῆς Ὕδρας κατάστασιν τὰ συναπτόμενα ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα παρανέγνωσα καὶ πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους.

Ἐκ τούτων ὁρμώμενος, ἠρώτησα τοὺς κυρίους Προσέδρους ἂν ἡ κυβέρνησις ἠδύνατο νὰ ἐπιγνωρίσῃ πράξεις δημογεροντίας ἀδυνάτου πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν δεόντων, καὶ μὴ δυναμένη, ἐὰν ἠδύνατο ἔπειτα νὰ δώσῃ διαβατήρια καὶ διπλώματα εἰς τὰ καράβια καὶ πλοῖα τῆς Ὕδρας; Διότι οὐδ' ἀγνοοῦσιν οἱ κύριοι Πρόσεδροι ὅτι κατὰ τὰς πράξεις τῶν δημογεροντιῶν δίδει ἡ κυβέρνησις τὴν εἰς τὰ ἔξω ἐγγύησιν, διαγνωρίζουσα τὴν ἐθνικὴν σημαίαν διὰ τῶν διαβατηρίων καὶ διπλωμάτων, καὶ ὅλως πιστοῦσα τὴν τιμιότητα καὶ καλὴν διαγωγὴν τῶν πλοιάρχων καὶ πληρωμάτων.

Ἀποδείξας λοιπὸν εἰς τοὺς κυρίους Προσέδρους ὅτι, ἐὰν ἡ τοιαύτη ἀναρχία ἐπιδιήρκει ἐν Ὕδρᾳ, ἡ κυβέρνησις ἤθελε βιασθῆ νὰ ἀρνηθῇ πρὸς τὸ ναυτικὸν καὶ τὸ ἐμπορικὸν τῆς νήσου ταύτης τὴν εἰς τοὺς ἄλλους νησιώτας διδομένην προστασίαν, ἔθεσα τὰ ἑπόμενα δύω ζητήματα.

α'. Ἂν οἱ Ὑδραῖοι, στερηθέντες τῶν χαρτίων τῆς κυβερνήσεως,

δύνανται νὰ ζητήσωσι καὶ λάβωσιν εἴτε παρὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι Προσέδρων εἴτε παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεων ξένα διαβατήρια καὶ διπλώματα.

β΄. Ἂν πλεύσοντας καθ᾽ ὑπόθεσιν ἄνευ οὐδενὸς ἐννόμου χαρτίου, ὁ ἐν τῷ Αἰγαίῳ στόλος τῶν συμμάχων αὐλῶν δὲν θέλῃ τοὺς μεταχειρισθῆ ὡς πειρατάς;

Οἱ κύριοι Πρόσεδροι ἀπεκρίθησαν καταφατικῶς πρὸς τὸ δεύτερον. Καὶ περὶ τοῦ πρώτου εἶπαν ὅτι τότε μόνον αἱ γραμματεῖαι τῶν πρεσβειῶν θέλουσι δώσῃ διαβατήρια καὶ διπλώματα, ὅταν οἱ αἰτοῦντες φέρωσιν ἀποδεικτικὰ ἐπίσημα τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Τούτων ἀποσαφηθέντων, εἶπα πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ὅτι ἐπεθύμει ἡ κυβέρνησις νὰ διδαχθῶσιν ἐν ὥρᾳ οἱ πρόκριτοι τῆς Ὕδρας τοὺς κινδύνους οὓς ἀναδέχονται διὰ τὴν ἀλόγιστον τῆς κοινότητος αὐτῶν κατὰ τῆς κυβερνήσεως πολεμιότητα. Οἱ δὲ Πρόσεδροι συναινέσαντες, μοῦ ἐζήτησαν καιρὸν νὰ καλέσωσι δύω ἢ τρεῖς τῶν προκρίτων νὰ ἔλθωσιν εἰς Ναύπλιον, ἵνα δυνηθῶσι νὰ τοὺς λαλήλωσι καθαρὰ, καὶ διαλύσωσι τὰς πλάνας καὶ τοὺς παραλογισμοὺς τῆς παρούσης αὐτῶν πολιτείας.

Ἦλθον λοιπὸν ἐνταῦθα οἱ ἐξ Ὕδρας πρὸ πέντε ἤδη ἡμερῶν. Ἐγὼ δὲ ἀπελθὼν εἰς Ἄργος ἵνα παρευρεθῶ εἰς τὸ ἄνοιγμα ἑνὸς νέου σχολείου, καὶ μόλις χθὲς ἐπιστρέψας εἰς Ναύπλιον, ἀγνοῶ ἔτι τὴν ἔκβασιν τῶν παρὰ τῶν κυρίων Προσέδρων πρὸς ἐκείνους λεχθέντων· ἂν δέ τι μάθω πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ταχυδρόμου, θέλω σᾶς τὸ γράψῃ. Σᾶς ἐξομολογοῦμαι ὅμως, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ὅτι δὲν προσμένω τι καταθύμιον· διότι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι βαρέως ἐνεπλέχθησαν, καὶ οἱ λόγοι (ἵνα μὴ εἴπω οἱ ἄνθρωποι) οἵτινες ἐκυρίευσαν τὸν ἀσθενῆ αὐτῶν νοῦν, διατελοῦσιν ἐνεργοῦντες τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν, καὶ θέλουσι λοιπὸν ὅλοι τὸ αὐτὸ παρ᾽ ὀλίγας τινὰς διαφορὰς, δηλαδὴ μεταβολὴν παύουσαν τὴν ἐν Ἑλλάδι ὑπηρεσίαν μου.

Ἐγὼ δὲ μὴ ὑποστελλόμενος πρὸς οὐδένα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ὅταν ἔχω νὰ ἐκπληρώσω τὰ χρέη μου ὅπως τὰ νοῶ, πολλάκις παρέστησα εἰς πολλὰ ὑποκείμενα Ἑλληνικά τε καὶ ξένα ὅτι ἐβάδιζα

μὲν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν μὲ τοὺς κυρίους τῆς λεγομένης ἀντιπολιτείας, ἀλλὰ δι ὁδῶν ἐναντίων. Ἐπιθυμῶ ὅσον καὶ ἐκεῖνοι, καὶ περισσότερον ἐκείνων, καὶ ἐκ βάθους ψυχῆς, νὰ ἐλευθερωθῶ εἰς τὸν πάντα χρόνον ἀπὸ τὴν ἐκ τῆς διευθύνσεως τῶν τῆς Ἑλλάδος ἐπικειμένην μοι ἄπειρον εὐθύνην, μάλιστα κατὰ τὸν παρόντα καιρόν. Δὲν θέλω ὅμως καὶ νὰ ἀθετήσω οὔτε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἔθνους οὔτε τὸ εἰς ἐμαυτὸν ὀφειλόμενον. Ὅσα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου μετεχειρίσθην, εἶναι τίμια καὶ γνωστὰ, οὐδ' ἔχω πώποτε νὰ τὰ ἀρνηθῶ. Δύνανται ἄρα γε καὶ οἱ κύριοι οὗτοι νὰ εἴπωσι τὸ αὐτό; Τὸ δὲ ὕστερον, μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ τὸ νὰ καταβῶ τόσον, ὥστε νὰ στήσω σύγκρισιν μεταξὺ τῆς πολιτείας ἐμοῦ καὶ ἐκείνων. Ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχῃ, ἀφ' οὗ ἐκοπίασαν περὶ τούτου οἱ κύριοι Πρόσεδροι, ἕπεται νὰ ἀποτελεσθῇ καί τι, καὶ ἐντὸς ὀλίγου θέλομεν τὸ ἰδεῖ.

Καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον ἠθέλησαν νὰ κινήσωσιν ἀταξίαν διὰ μιᾶς συμμορίας λῃςῶν. Ἀλλ' αὐτοὶ μόλις ἀρχίσαντες, ἤδη καὶ πλησιάζουσι τὸ τέλος, κυνηγηθέντες παρὰ τῶν ταξιαρχικῶν τῆς Πελοποννήσου, καὶ οἱ μὲν, παραδοθέντες, οἱ δὲ, ζητοῦντες συγχώρησιν.

Ὀφείλω νὰ συμπληρώσω τὰς πληροφορίας ἃς σήμερον σᾶς δίδω, διὰ τῶν ὧδε συναπτομένων ἴσων τοῦ,τε γράμματος ὅμοι ἔγραψεν ὁ στρατηγὸς Κ. Σνεϊδέρος περὶ γαλλικοῦ ἐν Ἑλλάδι συνοικισμοῦ, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸ ἀποκρίσεώς μου. Προσθέτω καὶ τὸ ἴσον ἄλλου μου γράμματος ἀποκριτικοῦ πρὸς τὴν πρότασιν τοῦ στρατηγοῦ ἵνα ἑτοιμάσω στρατῶνα διὰ 500 στρατιώτας καὶ 20 ἀξιωματικοὺς, χωρὶς νὰ μοὶ εἴπῃ ποῦ. Ἐξ ὧν πάντων ἔχετε, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, πῶς νὰ ἀποκριθῆτε προσηκόντως πρὸς τὰς περὶ τῶν πραγμάτων ἡμῶν ἐρωτήσεις τοῦ γαλλικοῦ ὑπουργείου, ἢ τῶν κυρίων πρέσβεων τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας.

Ὑμεῖς δὲ αὐτοὶ θέλετε κρίνῃ ἂν συμφέρῃ, καὶ χωρὶς νὰ ἐρωτηθῆτε περὶ τῶν ἐν τῇ παρούσῃ μνημονευομένων πραγμάτων, νὰ πρωτολογήσετε περὶ αὐτῶν εἴ τε πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Σεβαςιάνην, εἴτε πρὸς τὸν Λόρδον Γραμβίλλην καὶ τὸν Κ. Κόμητα Ποτσοδιβόργον.

Ἂν τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον δὲν ἐτελείωσεν εἰσέτι τὰ ἔργα αὐ-

τοῦ, κατεπείγουσα ἀνάγκη εἶναι νὰ σπεύσῃ. Καὶ δύνασθε πάλιν ἐκ τῆς πιστῆς διηγήσεως ταύτης τῶν καθ' ἡμᾶς νὰ ἀντλήσετε τὰ ἰσχυρότατα ἐπιχειρήματα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τοιαύτης ἀνάγκης.

Ὡς γνωστὸν δὲν σᾶς ἐπαναλέγω ὅτι ἄνευ ταχείας χρηματικῆς βοηθείας δὲν ἀποκρίνομαι τὴν συντήρησιν τῶν καθεστώτων, οὔτε καὶ ἂν συμβῶσιν ἀταξίαι, δύναμαι νὰ ἀποκριθῶ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων.

Ὑστερ. Ἄρτι εἶδον τοὺς κυρίους Προσέδρους, καὶ ἐκ τῶν συνομιλιῶν αὐτῶν μετὰ τῶν Ὑδραίων δὲν ἐξάγω καλοὺς οἰωνούς. Αἱ ἀποκρίσεις τὰς ὁποίας ὑπέφεραν νὰ ἀκούσωσι παρ' ἐκείνων, ἱκανῶς χαρακτηρίζουσι καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα. Οὐδὲ δύναμαι νὰ ἐλπίσω ὅτι ἡ πρόφρων μεσιτεία τῶν κυρίων Προσέδρων εἰς τὰ τῆς Ὕδρας δύναται νὰ ἀποτελέσῃ τι καταθύμιον. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας βέβαια θέλω ἀναγκασθῆ καὶ πάλιν νὰ σᾶς γράψω περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ κατὰ τὴν χρείαν θέλετε διακοινώσῃ ὅπου δεῖ ὅσα κρίνετε ἀναγκαῖα.

Τῷ Κ. Δώκινς, Προσέδρῳ τῆς Ἀγγλίας.

Ναυπλίῳ, 20 Ἰουνίου 1831.

Ὑπερεπλεονάσατε τὴν πρόφρονα ἐπιμέλειαν ἀναγγέλλοντές μοι διὰ τοῦ χθεσινοῦ γράμματός σας τὰ ἀξιούμενα παρὰ τῶν κυρίων Κουντουριώτου, Μιαούλη καὶ Μαυροκορδάτου.

Δὲν ἀγνοεῖτε, κύριε Πρόσεδρε, ὅτι οἱ κύριοι οὗτοι οὐδὲ προσῆλθον πρὸς τὴν αὐτῶν κυβέρνησιν, καὶ προσθέτω ὅτι οὐδὲ πώποτέ μοι ἀπεύθυναν οὐδεμίαν οὔτε προφορικὴν οὔτε ἔγγραφον παράστασιν περὶ τῆς λεγομένης παραβάσεως τῶν ψηφισμάτων τῆς ἐν Ἄργει συνόδου.

Ἐγὼ δὲ περὶ πολλοῦ ποιούμενος τήν τε ὑμετέραν προσωπικὴν

γνώμην καὶ τὴν τῶν κυρίων συνέδρων ὑμῶν, θέλω καλέσῃ τὴν προσοχήν σας ἐπὶ τὰ γνωρίσματα τῶν τε ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων περὶ ὧν ἀπὸ ἀγαθότητος ἐπεμελήθητε τὰς ἡμέρας ταύτας, θέλοντες νὰ ἀποδείξετε καὶ πάλιν τὴν ὑμετέραν περὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς γενναίαν σπουδήν.

Πρῶτον λοιπὸν θέλω σᾶς εἰπεῖ ὅτι τὰ αἰτιάματα περὶ ὧν ὁ λόγος, μὴ ἐκφραζόμενα διεσταλμένως, δὲν δύναμαι οὔτε νὰ τὰ ἀναιρέσω οὔτε νὰ τὰ γνωρίσω ὡς δίκαια. Δύναμαι ὅμως νὰ σᾶς βεβαιώσω τρανώτατα καὶ εὐστημότατα ὅτι ἡ κυβέρνησις εἰς τὴν διοίκησιν καὶ εἰς ὅλας τὰς πράξεις αὐτῆς οὐδὲ γραμμὴν δὲν παρέβη ὄχι μόνον τὸ νόημα, ἀλλ' οὐδὲ τὸ γράμμα τῶν Ἀργείων ψηφισμάτων. Οὐδὲ διστάζω ἀπὸ σήμερον νὰ ὑποσχεθῶ ἀπόκρισιν νικῶσαν πρὸς ὅλας τὰς ἐπὶ τούτῳ κατηγορίας.

Ἀλλὰ ποῖον δικαίωμα ἔχουσιν οἱ κύριοι Κουντουριώτης, Μιαούλης, καὶ Μαυροκορδάτος, ἵνα γείνωσιν ἐπιτιμηταὶ τῆς κυβερνήσεως; ἢ ποῖον ἀπὸ τὰ ἴδιά των συμφέροντα βλάπτει ἡ λεγομένη παράβασις τῶν ψηφισμάτων τοῦ Ἄργους; Ὡς πολῖται, οὐδέποτε παρεπονήθησαν πρὸς τὴν κυβέρνησιν περὶ τούτου· ἡ δὲ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ ἀθετήσῃ τὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα χρέη της, καὶ νὰ γνωρίσῃ αὐτοὺς διερμηνευτὰς τῶν ἐθνικῶν ἐφέσεων, αὐτοχειροτονήτους καὶ αὐτονομάστους.

Ἀλλ' ὄχι μόνον λαλοῦσιν αὐτογνωμόνως ἐν ὀνόματι τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ τὰ πάντα ἀγωνίζονται ἵνα κυρώσωσι τὸ λάλημα διὰ πραγμάτων. Τὰ δὲ πράγματα, ἀποστασίαι, καὶ οὐδὲν πλέον ἢ ἔλαττον.

Δὲν θέλω νὰ σᾶς ἐνοχλήσω ἐκδιηγούμενος ὅσα δύνανται νὰ σᾶς ἀφαιρέσωσι πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τῶν ἐλεεινῶν τούτων ἐνεργημάτων. Αἱ ἀποδείξεις δὲν θέλουσι λείψῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν ὅταν ἀναγκασθῇ, καὶ ἀλγοῦσα, νὰ τὰς μεταχειρισθῇ, ἵνα δικαιώσῃ τὰ προνοήματα ἃ ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ ἐὰν οἱ ὀλίγιστοι οὗτοι ἄνθρωποι, τυφλώττοντες καὶ ἀντεμμένοντες, εἰς τέλος ἀνηκουστήσωσι πρὸς τὰς ἀγαθὰς ὑμῶν τε καὶ τῶν συνέδρων ὑμῶν συμβουλάς.

Καὶ ἵνα πεισθῆτε, κύριε Πρόσεδρε, ὅτι αἱ ἀξιώσεις τὰς ὁποίας

σᾶς ἐξέφρασαν οἱ κύριοι οὗτοι δὲν εἶναι κυρίως ὁ σκοπὸς τῶν ὀλεθρίων αὐτῶν παρασκευῶν, σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐπιστήσετέ εἰς τοῦτο· ἂν αὐταὶ ἦσαν ἀληθιναὶ, ἢ κἂν ἐστηριγμέναι εἰς τὰς ἐπιθυμίας καὶ εἰς τὴν γνησίαν προαίρεσιν τοῦ ἔθνους, διὰ τί δὲν ἠθέλησαν νὰ τὰς ὑποστήσωσιν ἐνώπιον τῆς κυβερνήσεώς των, καὶ νὰ ἀκούσωσι καὶ τὰς σωτηρίους συμβουλὰς ἃς ἐδώκατε εἰς αὐτούς; Μὴ ἐκσημάναντες δὲ ὑπ' οὐδεμίαν ὅλως μορφὴν τὰς ἀξιώσεις ταύτας, καὶ μηδέποτε ἄρα βεβαιωθέντες ὅτι ἡ κυβέρνησις τὰς ἀποῤῥίπτει ἄνευ ἐρεύνης καὶ συζητήσεως, ποῦ εὑρίσκουσι τοὺς λόγους ἵνα διεγείρωσι τὴν κοινότητα τῆς Ὕδρας εἰς ἀποστασίαν τινὰ, καὶ νὰ ἀποπειρῶνται τὰ αὐτὰ καὶ ἀλλοῦ δι' ἀποστόλων πλανώντων ὀλίγους ἀνθρώπους μὴ ἔχοντας τί νὰ χάσωσιν, ἐλπίζοντας δέ τι νὰ κερδήσωσιν ἐκ τῆς ἀνατροπῆς καὶ τῆς ἀναρχίας;

Δὲν ἦτον ἀσφαλέστερος τρόπος, τὸ γνωρίζω, νὰ φέρῃ τις τοὺς ἀνθρώπους τούτους ἅπαξ καὶ ἐντελῶς εἰς ἐπίγνωσιν καὶ τῆς ἰδίας των στάσεως καὶ τῶν γνησίων ἐφέσεων τοῦ ἔθνους, παρὰ τὸ νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ φθάσωσιν ὅπου θέλουσι, δηλαδὴ νὰ τοὺς παραδώσῃ τὴν διεύθυνσιν τῶν δημοσίων πραγμάτων. Καὶ τοῦτο ἤθελα ἀδιστάκτως ποιήσῃ, ἂν δύω ἐμβριθέστατοι λόγοι δὲν με ἐκώλυον, ἀναλογιζόμενον ὅτι ἤθελα φανῇ κατώτερος καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης ἣν μόι μαρτυροῦσι καθ' ἑκάστην ἐπὶ τούτων τῶν περιςάσεων ὅλαι αἱ ἐπαρχίαι, καὶ τῆς ἄλλης δι' ἧς με τιμῶσιν αἱ τρεῖς συμμαχοῦσαι Αὐλαί.

Ἂς ἐλπίζωμεν ὅμως ὅτι αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου δὲν θέλουσι βραδύνῃ νὰ μᾶς φανερωθῶσι, καὶ τότε γίνεται πάλιν τὸ καλὸν ἐν τῇ Ἑλλάδι χωρὶς αὐτὴ νὰ δοκιμάσῃ ἐκ νέου τὰς φρικτὰς πληγὰς τῆς ἀνατροπῆς καὶ τῆς ἀναρχίας.

Συγγνώμην σᾶς ζητῶ διὰ τὴν μακρὰν περὶ τῶν πραγμάτων τούτων προσλαλιάν. Δότε μοι ὅμως νὰ πιστεύσω ὅτι προσδέχεσθε τὴν διάθεσιν ἥτις ὡδήγησε τὸν κάλαμόν μου εἰς τὴν ἰδιόπιστον ταύτην διακοίνωσιν.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 25 ἰουνίου 1831.

Τὸ γράμμα σας τῆς 16 (28) ἔλαβον διὰ τοῦ προτελευταίου ταχυδρόμου, καὶ σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἔνζηλον ζήτησιν καὶ διακοίνωσιν τῶν περὶ τοῦ μέλλοντος ἡμῶν αἰσιωτάτων εἰδήσεων. Θερμότατα εὔχομαι ὅπως αἱ διασκέψεις τοῦ συνεδρίου φθάσωσι τὸ τέλος, καὶ μάθωμεν πλέον διὰ τοῦ ταχυδρόμου περὶ οὗ γράφετε, ὅσα δύνανται νὰ προφθάσωσι τὸ κίνδυνον τὸν παρὰ τῶν ῥᾳδιουργῶν ἐπισειόμενον κατὰ τοῦ δυστυχοῦς τούτου τόπου.

Ἐκ τῶν ἐγγράφων τὰ ὁποῖα σᾶς στέλλω σήμερον, τὸν ἀριθμὸν ἕνδεκα, μανθάνετε ὅτι οἱ ἀρχέκακοι βαδίζουσι πρὸς τὸν σκοπόν των, καὶ ὅτι αἱ μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων συνομιλίαι των δὲν τοὺς ἀπήλπισαν.

Τοῦτο εἶναι σημαντικὸν καὶ ἄξιον προσοχῆς. Ἰδοὺ καὶ ἄλλο ὄχι ὀλιγώτερον σημειῶδες. Σᾶς εἶπα διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 15 ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ Καρατάσου οἱ συλληφθέντες κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, εἶχον χαρτία, καὶ ὅτι ἀνακρίσεως γενομένης, ἐφανερώθη ἡ συνωμοσία. Ἤδη δὲ λαβὼν τὰς πρώτας ἐκθέσεις τοῦ διωρισμένου ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως, βλέπω ὑλικὴν τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι καὶ ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα ἀνταρσία τοῦ Καρατάσου συνείχοντο μὲ τὸ γενικὸν σχέδιον τοῦ ὁποίου σᾶς ἔδωκα τὴν περίληψιν διὰ τοῦ προλαβόντος μου γράμματος. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἐμορφώθη, καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν κατευθύνθη παρὰ τῶν ἀρχηγῶν κρυπτῆς τινος ἑταιρίας ἑδρευόντων ἐν Ὕδρᾳ, σκοπὸν ἐχούσης τὴν καταστροφὴν τῆς παρούσης κυβερνήσεως.

Ἂν τοῦτο δὲν δύναται νὰ καταπραχθῇ, ἀρκεῖ εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἑταιρίας νὰ διδάξωσι διὰ τῶν ἐπιστολῶν καὶ τῶν ἐφημερίδων τῆς Σμύρνης καὶ Ὕδρας, ὅτι τὸ ἔθνος κἂν ἐπιθυμεῖ τὴν μεταβολήν. Οὕτως ἐλπίζουσι νὰ πιστώσωσι καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἀλλαχοῦ

τὴν γνώμην, ὅτι ἡ Ἑλλὰς μέλλει νὰ ἐγερθῇ ἀθρόα, ἵνα ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν τῆς σημερινῆς κυβερνήσεώς της.

Ὁ δὲ Κ. Μαυροκορδάτος, ἀκούσας καλλιτέρας συμβουλὰς εἰς τὰς ἐν Ναυπλίῳ γενομένας πολλὰς συνομιλίας, ἠθέλησε νὰ δώσῃ νέαν διεύθυνσιν εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς ἑταιρίας τῆς ὁποίας τῶν ἀρχηγῶν εἶναι καὶ αὐτὸς εἷς. Ὅσον ἀπὸ μέρους του δηλαδὴ ἀρκεῖται νὰ λέγῃ αἰτίαν τῆς ὑποτιθεμένης δυσαρεστήσεως τοῦ ἔθνους τὴν μὴ συνταγματικὴν πολιτείαν τῆς κυβερνήσεως· ἀλλ' ἐνταυτῷ κινεῖ τὰς κοινότητας Ὕδρας καὶ Σύρας νὰ στέλλωσιν ἀναφορὰς πρὸς τὴν κυβέρνησιν, ζητοῦσαι ἐν ὀνόματι τοῦ ἔθνους νὰ συγκαλέσῃ ἡ κυβέρνησις ἐθνικὴν συνέλευσιν δώσουσαν σύνταγμα εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Καὶ τὰς μὲν ἀναφορὰς τῆς Σύρας ἔλαβον, αἱ δὲ τῆς Ὕδρας ἔρχονται, καὶ ἴσως παρόμοιαι κατασκευασθῶσι καὶ εἰς κάμμίαν ἄλλην κοινότητα τοῦ Αἰγαίου· ἡ Πελοπόννησος ὅμως καὶ ἡ στερεὰ Ἑλλὰς δὲν παύουσι στέλλουσαι πρὸς τὴν κυβέρνησιν ἀναφορὰς πάντῃ ἐναντίας. Ἔχομεν ἄρα πρὸς τὸ παρὸν τὸν διὰ καλάμου ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ μὴ γένοιτο νὰ καταντήσῃ εἰς πυροβολισμούς!

Ὅλα δὲ ταῦτα ἐξηγοῦνται εὐκόλως, καὶ νομίζω ὅτι εἶπα τὰ ἱκανὰ πρὸς τὸ παρὸν ἐν τῷ δευτέρῳ μου πρὸς τὸν Κ. Δώκινς γράμματι. Συμπληρώσω δὲ κατὰ τὸ ὀφειλόμενον τὰς ἐξηγήσεις μου, ἀναιρῶν τὰ λεγόμενα παράπονα, ὅσα περιέχονται ἐν τῷ γράμματι, τοῦ ὁποίου τὸ ἴσον σημειοῦται διὰ τοῦ ἀριθμοῦ **11.** Οὐδ' ἔχω καιρὸν νὰ πλατύνω σήμερον τὰ ὀλίγα ταῦτα ὅσα σᾶς λέγω· ἀλλὰ ποιήσω τοῦτο μετ' ὀλίγας ἡμέρας.

Ἂν τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον δὲν ἔκρινεν εἰσέτι τὰ παρ' αὐτοῦ φροντιζόμενα καὶ ὅσα ὑμεῖς πρὸ ὀλίγου ὑπεβάλετε εἰς αὐτὸ, σᾶς λέγω ὅτι ἡ ἀνατροπὴ καὶ ἡ ἀναρχία θέλουσι καταστρέψῃ ἐν ὀλίγαις ἡμέραις πᾶν ὅ,τι καλὸν ἔγεινεν ἐνταῦθα διὰ βοηθείας τῆς συμμαχίας.

Τὰ περιεχόμενα ἐν τούτῳ τῷ γράμματι θέλουσι σᾶς χρησιμεύσῃ εἴς τε τὰς μελλούσας κοινολογίας πρὸς τὸ Γαλλικὸν ὑπουργεῖον καὶ πρὸς τοὺς κυρίους Πρέσβεις τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας, καὶ εἰς

τὴν διαφώτισιν τῆς κοινῆς γνώμης. Ἂς ἐκπληρώσωμεν τὰ δέοντα μετ᾽ εὐθύτητος καὶ ἀληθείας, τὰ δὲ λοιπὰ ἔστωσαν τῆς προνοίας ἔργον.

Τῷ Ναυάρχῳ Κ. Λαλάνδῳ.

Ναυπλίῳ, 1 ἰουλίου 1831.

Διὰ τοῦ Κ. Βάρωνος Ῥουὰν ἐρχομένου εἰς Νεόκαστρον καὶ ἀναδεχομένου τὸ παρόν μου, σᾶς εὐχαριστῶ πρῶτον διὰ τὰς ἐξηγήσεις τὰς περιεχομένας ἐν τῷ ὑμετέρῳ γράμματι τῆς 26 ἰουλίου, καὶ ἔτι μᾶλλον δι᾽ ὅσας μοι διεκοίνωσεν ἰδιοπίστως ὁ Κ. Ῥουάν.

Εἴμεθα πεπληροφορημένοι σήμερον ὅτι ἡ εἰς Λιμένι ἐμφάνεια τοῦ βρικίου σας ὄχι μόνον δὲν περιέστειλεν, ἀλλὰ καὶ μεγάλως ἐνεψύχωσε τὸ ἄγριον καὶ πονηρὸν πνεῦμα τῶν ἐκεῖ συναχθέντων λῃστῶν. Ἀλλ᾽ εἴθε ἡ ἐπιτίμησις τὴν ὁποίαν ἔπειτα τοὺς ἐδώκατε ἐνεργήσῃ καλλίτερα!

Ἐξεύρω μόνον ὅτι δι᾽ ἔλλειψιν χρημάτων εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Σπάρτης προσηλύτους δὲν εὑρίσκουσι. Καὶ φαίνεται ὅτι οἱ καθαυτὸ πάτρωνές των, οἱ ἐν Ὕδρᾳ μεγαλουργοί, δὲν ἔχουσιν εἰσέτι διάθεσιν νὰ τοὺς δώσωσιν, ἴσως δὲ ἀργότερα τὸ ἀποφασίσωσι.

Βαδίζουσι δὲ οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὸν σκοπόν των, καὶ ὅσον ἐλπίζουσι βοήθειαν ἐκ τῶν περιστάσεων, τόσον ἐπιμηχανῶνται ἵνα μὴ μείνωσι μεμονωμένοι. Ἀποβλέπουσι δὲ εἰς τὸ καταστρέψαι τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν καὶ ἀναγκάσαι τὴν κυβέρνησιν εἰς ἓν ἐκ τῶν δύω, ἢ νὰ δεχθῇ τὰ ἀποτελέσματα τῆς πρὸ πολλοῦ πλεχθείσης σκευωρίας, ἢ νὰ παραιτηθῇ.

Ἐγὼ δὲ καὶ τὰς πλοκὰς ἐγνώριζα, καὶ τὸ νῆμα εὐκόλως ἐφρόντισα νὰ κόψω, ἄξιον πλείστου λόγου κρίνων παρά τε τῇ Ἑλλάδι καὶ παρὰ ταῖς Δυνάμεσι ταῖς προστατευούσαις τὴν αὐτῆς ἀνόρθωσιν, τὸ νὰ μὴ ἐπιθέσω βάρος κατὰ τῆς συνειδήσεώς μου, ἀλλὰ νὰ ἀφήσω τὰ πράγματα νὰ λαλήσωσιν.

ἤδη λοιπὸν ταῦτα καὶ λαλοῦσι μεγάλως, καὶ θεραπείας εἶναι καιρός. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θεραπεία ἐκ μόνου τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου δύναται νὰ ἔλθῃ, διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἐκεῖθεν τὴν ἐζητήσαμεν, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἐλάβομεν τῆς φροντίδος. Πρέπει ὅμως νὰ κωλύσωμεν ἐν τοσούτῳ τοῦ ἀῤῥώστου τὸν θάνατον, ἕως οὗ ἡ ὑπόσχεσις πληρωθῇ, πρέπει δηλονότι πρὸς τὸ παρὸν νὰ ἀσθενώσωμεν κἂν τὴν πηγὴν καὶ ῥίζαν τοῦ ἐπικρατοῦντος κακοῦ.

Πασίδηλον εἶναι ὅτι τοῦ κακοῦ ἡ ἀρχὴ ἐμφωλεύει εἰς Ὕδραν. Ἡ κοινότης τῆς νήσου ταύτης, ἢ μᾶλλον οἱ ἄνθρωποι οἱ κατεξουσιάζοντες αὐτὴν, ἀρκούντως ἐφανέρωσαν τὴν ἀνταρσίαν αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ δεχθῇ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς ἀνοήτους ἀπαιτήσεις μιᾶς κοινότητος· διότι ὄχι μόνον ἤθελεν ἀπαρέσῃ μεγάλως εἰς ὅλας τὰς ἄλλας ἐπαρχίας, ἀλλ' ἴσως ἤθελε καὶ προκαλέσῃ τότε γενικὴν ἐπανάστασιν. Ἂν ἡ κοινότης τῆς Ὕδρας εἶχε δίκαια παράπονα, εἶχε καὶ τρόπον ἔννομον νὰ τὰ παραστήσῃ. Τὸ ἔκαμεν ἐν καιρῷ; Ὄχι· ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς ἐπροτίμησε τὴν ἀνταρσίαν, εἰς ἣν ἀμπώθει καὶ ὅλους ὅσοι ἐλπίζουσι κέρδος ἐκ τῆς διαρπαγῆς καὶ τῆς ἀταξίας, καὶ οὕτως ἀπέδειξεν ὅτι σκοπὸν ὄντως δὲν εἶχε τὴν διόρθωσιν τινῶν καταχρήσεων, ἢ τινῶν παραπόνων, ἀλλὰ τὴν σύστασιν νέας κυβερνήσεως, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῆς ἐξουσίας ὑπὲρ τῶν πολυπραγμόνων καὶ κακοτρόπων αὐτῆς συμβούλων.

Ὤφειλε λοιπὸν ἡ κυβέρνησις ἐν τοιαύτῃ περιστάσει νὰ κόψῃ πᾶσαν κοινωνίαν πρὸς τοὺς Ὑδραίους, καὶ τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα νὰ τοὺς ἀρνηθῇ· ἐξ οὗ ἤθελαν ἀναγκασθῇ ἢ νὰ ἐκβῶσιν εἰς τὸ Αἰγαῖον τῇ ἀνόμῳ δυνάμει τῶν πλοίων αὐτῶν, ἢ νὰ χαθῶσι τῆς πείνας. Ἀλλ' αἱ τοιαῦται ἀνάγκαι δύνανται νὰ προληφθῶσι διὰ μιᾶς μόνης προφορικῆς φανερώσεως τῶν ναυάρχων τῆς συμμαχίας. Ἡ μὲν κυβέρνησις θέλει εἰπεῖ πρὸς τοὺς Ὑδραίους ὅτι ἀναγκάζεται, καὶ ἀλγοῦσα, νὰ τοὺς ἀρνηθῇ τὰ ναυτιλιακὰ ἔγγραφα, οἱ δὲ ναύαρχοι θέλουσι τοὺς εἰπεῖ ὅτι, ἂν ἐκβῶσιν ἄνευ τῶν χαρτίων, θέλουσι τοὺς [illegible] εἰς τὸν λιμένα των, μὴ θέλοντες νὰ τοὺς διώκωσιν ἔξω εἰς τὸ Αἰγαῖον. Τότε καὶ οἱ Ὑδραῖοι ἤθελαν γνωρίσῃ ὅτι ἀφεί-

λουσι νὰ προσφύγωσιν εἰς τὴν κυβέρνησιν, καὶ ἡ κυβέρνησις θέλει εὐκολύνῃ, ὅσον τὰ κοινὰ συμφέροντα συγχωροῦσι, συμβιβασμόν τινα πρὸς παῦσιν τῶν ταραχῶν ἢ κἂν πρὸς μὴ αὔξησιν αὐτῶν.

Τοιαύτην σύμπραξιν ζητεῖ, κύριε Ναύαρχε, ἡ κυβέρνησις παρά τε ὑμῶν καὶ παρὰ τοῦ ναυάρχου Κ. Ῥικόρδου καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἀγγλικῆς μοίρας.

Ὁ Κ. Ῥουὰν θέλει ἀρεσθῆ νὰ σᾶς μεταδώσῃ ὅσας ἐξηγήσεις ἔλαβε παρ' ἐμοῦ, ἐξ ὧν ὑπεραποδέδεικται ὅτι, ἐὰν ἦναι ἐφ' ὑμῖν νὰ δώσετε εἰς τὴν κυβέρνησιν τὴν συνδρομὴν ἣν σᾶς ζητεῖ, κατεπειγούσης ἀνάγκης εἶναι νὰ τὸ κάμετε τάχιον. Ὁ Κ. Ῥουὰν μοὶ ἔδωκεν ἐλπίδας ὅτι θέλετε ἐλθεῖ πρὸς ἡμᾶς· ὅθεν, παρακαλῶ, ταχύνατε· εἰδὲ μὴ, γράψατέ μοι τὸ συντομώτερον μίαν λέξιν.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 1 Ἰουλίου 1831.

Ἀπερχομένου τοῦ Κ. Βάρωνος Ῥουὰν ἕως ἐπὶ Νεόκαστρον, καὶ φανεροῦντός μοι, ὅτι μεθαύριον κινεῖ πλοῖον πρὸς Τουλῶνα, δὲν θέλω ν' ἀφήσω, ἀγαπητὲ Πρίγγιψ, τὴν εὐκαιρίαν χωρὶς νὰ σᾶς γράψω. Διότι, ἐνδεχόμενον ὂν νὰ γράψωσι τὰ καθ' ἡμᾶς ὅ,τε Κ. Ῥουὰν καὶ ὁ Κ. Λαλάνδος καὶ ὁ στρατηγὸς Κ. Σνεϊδέρος πρὸς τὰ οἰκεῖα αὐτῶν ὑπουργεῖα, πρέπει καὶ ὑμεῖς νὰ ἔχετε νὰ δώσετε ἐξηγήσεις πρὸς ὅσα σᾶς ἐρωτήσωσι τό,τε Γαλλικὸν ὑπουργεῖον καὶ οἱ κύριοι Πρέσβεις.

Ἐκ τοῦ γράμματος τὸ ὁποῖον σᾶς ἔγραψα τῇ 25 Ἰουνίου καὶ τῶν συναπτομένων εἰς αὐτὸ ἐγγράφων, θέλετε λάβῃ πλήρη γνῶσιν τῶν ἐνταῦθα διατρεξάντων μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης· ἰδοὺ δὲ τὰ μετὰ ταῦτα.

Ὁ Μιαούλης, ὁ Κουντουριώτης καὶ ὁ Μαυροκορδάτος, ἐπιστρέψαντες εἰς Ὕδραν, ἐβάλθησαν ἔτι μᾶλλον εἰς κατόρθωσιν τοῦ σκο-

πού των. Όθεν εξέδωκαν κατηγορίαν κατά της κυβερνήσεως υπό σχήμα αναφοράς, ενεργήσαντες και δι' αποστόλων και πρός τους εν Σύρα συσσωρευμένους τυχοδιώκτας και αχορτάστους κερδοσκόπους νά κάμωσι τό αυτό, και ενεργούντες και εις τάς άλλας νήσους του Αιγαίου.

Αλλ' εις Τήνον απέτυχον, καίτοι πολλά υπεραγωνισθέντων των κυρίων Βλαχούτση και Ξένου. Αυτοί εδοκίμασαν νά φθείρωσι τους υπηρέτας της κυβερνήσεως διά χρημάτων· αλλ' αι προσφοραί των απερρίφθησαν.

Τά σχέδια των εις τάς νήσους περιφερομένων αναφορών τούτων, εις Ύδραν είναι γενημένα, και συνετάχθησαν, λέγουσι, παρά του Μαυροκορδάτου.

Δοκιμαί παρόμοιαι έγειναν και είς τινας επαρχίας της Πελοποννήσου, αλλά παντού απέτυχον.

Λέγει δε διά της αναφοράς ή κοινότης της Ύδρας πρός την κυβέρνησιν ταύτα· « παρέβης τους όρκους σου, διότι ομόσασα νά κυβερνήσης κατά τάς συνταγματικάς αρχάς των ψηφισμάτων της Τροιζήνος, κυβερνάς αυτογνωμόνως. Πρέπει λοιπόν νά συγκαλέσης συνέλευσιν εθνικήν ίνα δώσης λόγον της διοικήσεώς σου, και ίνα λάβωμεν και σύνταγμα αντιπροσωπικόν ».

Μετ' ολίγας ημέρας θέλω σάς στείλη τους λιβέλλους τούτους μέ παρασημειώσεις, και θέλετε ιδεί πού ευρισκόμεθα.

Βλέπετε δε σήμερον εκ του συναπτομένου ίσου του πρός τόν Κ. Λαλάνδον γράμματός μου, ποίαν σύμπραξιν του ζητώ. Ταύτην ό μέν ναύαρχος Κ. Ρικόρδος δεν αποποιείται, ό δε Κ. Δώκινς διστάζει, καίτοι πολλάκις μοι είπεν ότι, άν τά Αγγλικά πλοία απαντήσωσιν Ελληνικά χωρίς ναυτιλιακά χαρτία, θέλουσι τά μεταχειρισθή ως πειρατικά.

Αλλ' ή πρότασίς μου είναι απλουστέρα και ευθυτέρα, διότι, αντί νά τρέχωσι κατόπι των ανεφοδιάστων πλοίων, τους προβάλλω νά τά κωλύωσι νά εξέρχωνται. Πλήν αμφιβάλλω ότι θέλει τό δεχθή ό Κ. Δώκινς, αμφιβάλλω δε και περί της συμπράξεως του Κ. Λα-

λάνδου, διότι ἑκάτερος ἔχων τὰς ὁδηγίας του, δὲν δύναται νὰ τὰς παραβῇ.

Οἱ Πρόεδροι τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας μὲ τόσην δειλίαν φέρονται πρὸς ὅσα ἀποβλέπουσι τοὺς λεγομένους συνταγματικοὺς φιλοπάτριδας τῆς δοκούσης ἀντιπολιτείας, ὥστε ἀμφότεροι ἀπορίαν ἐξέφρασαν πρὸς τὸν Κ. Ῥυκμάνον, Πρόσεδρον τῆς Ῥωσσίας, πῶς ὁ Κ. Ῥικόρδος παῤῥησίᾳ ἐτόλμησε νὰ ἀποδοκιμάσῃ ἐν Πόρῳ τὴν διαγωγὴν δύω ἢ τριῶν ἀνθρώπων, ἐξαχθέντων μὲν πρότερον παρὰ τῆς κυβερνήσεως εἰς τὸ φῶς ἐξ ἀφανοῦς καὶ ἀθλίας ὑπάρξεως, σήμερον δὲ ἀναιδῆν συνομνυόντων κατ' αὐτῆς. Σᾶς ἐρωτῶ λοιπὸν, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ὅταν οἱ Πρόσεδροι τῶν συμμάχων αὐλῶν δὲν ἀποδοκιμάζωσι τοὺς Ἕλληνας τοὺς ῥαδιουργοῦντας κατὰ τῆς καθεστώσης τάξεως, ὑποστηρίζουσιν ἄρα γε πάσῃ δυνάμει τὴν τάξιν ταύτην;

Ὁ μὲν Κ. Δώκινς λέγει ὅτι ὁδηγίας δὲν ἔχει· ἀλλ' ὁ Κ. Ρουάν ἔλαβε, καὶ ὅμως αὐτὸς ἐλάλησε τὰ ἀνωτέρω πρὸς τὸν Κ. Ῥυκμάνον.

Οὐδ' ἤκουσα τὸ παραμικρὸν παρὰ τοῦ Κ. Ῥυκμάνου, φυλάττοντος ἐχεμυθίαν ἀνήκουστον· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα εἶναι βέβαιον.

Ἐὰν ταῦτα πάντα ἦναι δυστυχία διὰ τὸν πολυπαθῆ τοῦτον τόπον, εἶναι ὅμως εὐτυχία δι' ἐμὲ, διότι ἄρχομαι νὰ ἐλπίζω ὅτι ἐντὸς ὀλίγου ἐλευθεροῦμαι ἀπὸ τὴν ἄπειρον εὐθύνην ἣν φέρω ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου.

Ἐπανερχόμενος εἰς τὰ πράγματα τῆς Ὕδρας, ἵνα σᾶς ἀπαλλάξω ἀπὸ πᾶσαν ἀσάφειαν, σᾶς λέγω ὅτι τὰ ναυτιλιακὰ χαρτία δὲν θέλω νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοὺς Ὑδραίους ἕνεκα τῆς ἐκδεδομένης παρ' αὐτῶν κατηγορίας, ἀλλὰ διὰ λόγον ὀλιγώτερον θεωρητικὸν, καὶ ἁπλούστατον, τὸν ἑφεξῆς.

Ἐπειδὴ διὰ δευτέρας ἀναφορᾶς ζητοῦσιν αὐτοὶ νέαν δημογεροντίαν, θέλω τοὺς ἀποκριθῇ νὰ τὴν ἐκλέξωσιν ὅπως θέλουσιν, ἐπιφέρων ὅτι τότε θέλω τὴν γνωρίσῃ, ὅταν ἀναλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προσταγῶν ἃς ἡ σημερινὴ δημογεροντία δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκτελέσῃ. Τούτου μὴ γενομένου, τὰ ναυτιλιακὰ χαρτία δὲν θέλουσι τοῖς δοθῆ.

Ἐπὶ τούτου οἱ συμμαχικοὶ θαλασσάρχαι δὲν προδικάζουσι, κατὰ τὸ λεγόμενον, οὐδὲν περὶ ἀρχῶν ζήτημα, ἀλλὰ μόνον θέλουσιν ἐπεμβῆ ἵνα προφυλάξωσι τὸ Αἰγαῖον ἀπὸ παράνομον, καὶ ἑπομένως ἀσυγχώρητον ναυτιλίαν.

Τὴν τοιαύτην συζήτησιν καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἐνεργήματα ἐγὼ δὲν σπεύδω, διότι προσμένω τὸν ταχυδρόμον ὃν μοι ὑπεσχέθητε. Ἂν αὐτὸς ὅμως δὲν ἔλθῃ, πρέπει ἄρα γε νὰ ἀφήσω τὴν εὔθραυστον τῆς ἐνταῦθα διοικήσεως μηχανὴν νὰ διαλυθῇ εἰς κομμάτια; Πρέπει πάλιν νὰ διεγείρω πλαγίως τὴν ἀναρχίαν, τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ τῆς λῃστείας τὴν ἀνανέωσιν; Δὲν δύναμαι βέβαια.

Ὡς ἂν δὲν ἦσαν ἱκανοὶ οἱ τοσοῦτοι περισπασμοί, ἔχω καὶ ἄλλους μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Γεράρδου (*). Μετ' ὀλίγον σᾶς στέλλω τὰ γράμματά του καὶ τὰς ἀποκρίσεις μου, διὰ νὰ τὰ δείξετε, ἂν ἦναι χρεία, εἰς τὸν Κ. Δοῦκα τῆς Δαλματίας.

Ὁ στρατηγὸς Γεράρδος καὶ οἱ λοιποὶ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ οἱ ἐν ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑλλάδος διάγουσι τὴν ζωήν των μετὰ τῶν κορυφαίων τῆς γελοίας ἡμῶν ἀντιπολιτείας, καὶ δὲν ἀφίνουσι λόγον ἀπρεπῆ, ἵνα μὴ εἴπω τι περισσότερον, τὸν ὁποῖον νὰ μὴ ῥίπτωσι κατὰ τῆς κυβερνήσεως ἐνώπιον τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν. Αὐτοὶ καὶ παρoργίζονται καὶ ἐρχόμενοι μοὶ προσκλαίονται, ἐγὼ δὲ παραβλέπω, καὶ διηνεκῶς παραγγέλλω φρόνησιν καὶ μετριότητα. Ἀλλὰ τῶν πραγμάτων προχωρησάντων καὶ περαιτέρω, ἠναγκασμένος εὑρέθην νὰ κρίνω τελείαν κρίσιν μεταξὺ ἑνὸς ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ γάλλου καὶ ἄλλου τοιούτου Ἕλληνος· οὐδ' ἐδίστασα, ἀλλ' ἔδωκα κατὰ τὸ δίκαιον τὴν προτίμησιν εἰς τὸν Ἕλληνα.

Ὁ Κ. Πελίων, αναδειχθεὶς παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἀντισυνταγματάρχης, εἶχε τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ ἱππικοῦ· ὁ δὲ Κ. Καλέργης, ἀντισυνταγματάρχης καὶ αὐτός, ἐτάχθη ὑπὸ

(*) Συνταγματάρχου τῆς Γαλλίας, ὅστις σταλεὶς εἰς τὴν Ἑλλάδα παρὰ τοῦ Δουκὸς τῆς Ἀγγουλέμης, ἔλαβεν αὐτόθι τὸν βαθμὸν στρατηγοῦ καὶ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ τακτικοῦ στρατεύματος.

τὸν πρῶτον εἰς τὸ αὐτὸ σῶμα, διότι ὁ Κ. Πελίων εἶναι καὶ ἐπὶ τοῦ ταξιαρχικοῦ τοῦ τακτοῦ σώματος· ἐτάχθη δὲ κατ' αἴτησιν καὶ σύστασιν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ αὐτοῦ τοῦ Κ. Πελίωνος.

Ἀλλ' ἀνεφύη ἔκτινος καιροῦ ζηλότυπος ἀντιδιάθεσις μεταξὺ τῶν δύω ἀντισυνταγματαρχῶν, τοῦ μὲν Κ. Καλέργη ἀπολαμβάνοντος πλείονα εὔνοιαν παρὰ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ σώματος, τοῦ δὲ Κ. Πελίωνος ζητοῦντος ἀφαιρέσαι αὐτὴν καὶ μὴ δυναμένου. Ἐκ τούτου βλαπτομένης τῆς ὑπηρεσίας καθ' ἑκάστην καὶ μᾶλλον, ὤφειλεν ἡ κυβέρνησις δυοῖν θάτερον, ἢ τὸν Κ. Καλέργην νὰ ἀποπέμψῃ, ἢ τὸν Κ. Πελίωνα νὰ περιστείλῃ εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ταξιαρχικοῦ ὑπηρεσίαν. Τοῦτο καὶ ἔπραξα, διότι ἄλλως ὅλοι οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ σώματος ἤθελαν μοῦ ζητήσῃ τὴν παραίτησίν των.

Ταῦτα τὰ ἄθλια πράγματα πληρέστερα θέλετε καταλάβῃ, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ἐκ τῶν ἐγγράφων τὰ ὁποῖα σᾶς στέλλω, καὶ θέλετε συναπορήσῃ μετ' ἐμοῦ διὰ τὴν ἀλόγιστον κἂν διαγωγὴν τοῦ στρατηγοῦ Γεράρδου.

Τελειῶ τὴν μακρὰν ταύτην ἐπιστολὴν μέχρι τοσούτου. Ἀπέκαμα, ἀλλ' ὅμως θέλω μείνῃ εἰς τὴν χαλάστραν ἕως τῆς τελευταίας στιγμῆς, καὶ ἂς κινδυνεύσω νὰ χαθῶ.

Τῷ ὑψηλοτάτῳ Πρίγγιπι Μετερνίχῳ εἰς Βιένναν.

Ναυπλίῳ, 3 ἰουλίου 1831.

Σπεύδων ἀποκρίνομαι πρὸς τὸ γράμμα τῆς 27 ἀπριλίου (*) δι

(*) Γράμμα τοῦ Ὑψηλοτάτου Πρίγγιπος Μετερνίχου πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον κόμητα Καποδίστριαν, Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Βιέννῃ, 27 ἀπριλίου 1831.

Κύριε Κόμη, τῆς αὐτονομίας τῆς Ἑλλάδος ἐυσήμως ἀναγνωρισθείσης παρὰ τῆς

οὗ ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης μ' ἐτίμησεν, ἀναγγέλλουσα ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ καὶ βασιλικὴ αὐτοῦ Μεγαλειότητος ἐπιθυμοῦσα νὰ διευθετήσῃ τὰς μεταξὺ τῶν τόπων τῆς ἐπικρατείας αὐτῆς καὶ τῆς Ἑλλάδος ὑφεστώσας ἐμπορικὰς σχέσεις, καὶ θέλουσα προσέτι νὰ δώσῃ καὶ εἰς τὴν προσωρινὴν ταύτης κυβέρνησιν ἀρίδηλον ἀπόδειξιν τῆς φιλικῆς αὐτῆς διαθέσεως, ηὐδόκησε νὰ διορίσῃ προξένους εἰς τὰ τρία ἐμπόρια τοῦ Ναυπλίου, τῆς Σύρας, καὶ τῶν Πατρῶν.

Τῆς κυβερνήσεως ἡ μεγάλη σπουδὴ πρὸς τὸ εὐνόημα δι' οὗ ἡ αὐτοῦ Α. Μεγαλειότης ἐτίμησε τὴν νεοσύστατον ἐπικράτειαν, μεγεθύνεται καὶ ἐκ τῆς ἐλπίδος καὶ τῶν βεβαιώσεων τῆς ὑμετέρας Ὑψηλότητος ὅτι παρακολουθήσει τὸν διορισμὸν τῶν προξένων καὶ διορισμὸς διπλωματικοῦ πράκτορος.

Ἀλλ' ἐν τοσούτῳ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις μετὰ προθυμίας ἡδίστης ὁμολογεῖ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς, οὐδὲ ὀλιγωρήσει τι τῶν

Ὀθωμανικῆς Πόρτας, εὑρίσκει καὶ ἡ Μεγαλειότης αὐτοῦ ὁ Αὐτοκράτωρ καὶ Βασιλεὺς τὸ ἐνδόσιμον ἵνα φροντίσῃ περὶ τῶν ἐμπορικῶν συμφερόντων τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν Ἑλλάδα, αὐτῆς τῆς γεωγραφικῆς θέσεως καλούσης τὰς δύω ἐπικρατείας εἰς συνεχῆ καὶ ἀμοιβαίως ἐπωφελῆ ἀνταλλαγὴν τῶν προϊόντων αὐτῶν.

Ὁ Αὐτοκράτωρ λοιπὸν, εἰς ἄλλοτε ἀναβάλλων τὸν διορισμὸν διπλωματικοῦ πράκτορος, ἔκρινεν εὔλογον νὰ προνοήσῃ καὶ εὐθετήσῃ πρὸς τὸ παρὸν τὰ περὶ τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων. Πρὸς τοῦτο δὴ, καὶ ἅμα ἵνα δώσῃ καὶ εἰς τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν ἀρίδηλον ἀπόδειξιν τῆς φιλικῆς αὐτοῦ διαθέσεως, ἀπεφάσισεν ἡ Μεγαλειότης αὐτοῦ νὰ καταστήσῃ ὁμογενεῖς προξένους εἰς τὰ ἐπικαιρότατα τῆς Ἑλλάδος μέρη, τουτέστιν εἰς Ναύπλιον, εἰς Πάτρας, καὶ εἰς Σύραν, ὅπου καὶ ηὐδόκησε νὰ διορίσῃ τὸν Κ. Γρόπιον, τὸν Κ. Μαϊερσβὰχ, καὶ τὸν Κ. Βαλεμβοῦργον.

Ὅθεν σπεύδω να ἀγγείλω τῇ ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ σεβαστοῦ μου κυρίου, παρακαλῶν αὐτὴν νὰ παρέξῃ εὔνουν ἀκοὴν εἰς τοὺς ῥηθέντας, καὶ νὰ τοὺς γνωρίσῃ εἰς τὰς ἐγχωρίους ἀρχὰς, ὥστε νὰ νέμωνται ἐν τοῖς αὐτῶν ἐνεργήμασιν ὄχι μόνον τὰ νόμιμα γέρα, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν προστασίαν τε καὶ ἀντίληψιν, εἰς τὸν ἀξιωματικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα καθήκουσαν. Ὀφείλουσι δὲ καὶ αὐτοὶ κατὰ τὰς δοθείσας εἰς αὐτοὺς ἐντολὰς ἀξίως πολιτεύεσθαι τῆς προσωπικῆς εὐνοίας τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Κἀγὼ δὲ τοῦ καιροῦ δραττόμενος ἀνανεῶ πρὸς ὑμᾶς, κύριε Κόμη, τὸ βεβαίωμα τῆς διαπρεπεστάτης ἀξιώσεως καὶ τιμῆς.

ΜΕΤΕΡΝΙΧΟΣ.

ἐπ' αὐτῇ ἵνα κατασφαλίσῃ καὶ εἰς τοὺς προξένους τῆς αὐτοῦ Α. Μεγαλειότητος ὅσα δικαιώματα καρποῦνται ἐν Ἑλλάδι περὶ τὰ ἴδια ἐνεργήματα οἱ πράκτορες τῶν συμμάχων ἀνάκτων.

Ὁ Κ. Βαλεμβοῦργος, ὁ Κ. Μαΐερσβὰχ, καὶ ὁ Κ. Γρόπιος δύνανται λοιπὸν νὰ προσδοκῶσι πᾶσαν προθυμίαν καὶ δρᾶσιν παρὰ τῆς κυβερνήσεως ὁσάκις ζητήσωσι τὴν ἀντίληψιν καὶ προστασίαν αὐτῆς· καθὼς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐλπίζει νὰ τύχῃ τῶν αὐτῶν ὅταν λάβῃ καιρὸν νὰ διορίσῃ προξένους κατὰ τὴν ἐπικράτειαν τῆς αὐτοῦ Α. Μεγαλειότητος.

Τὸ δὲ μέρος τῶν εἰς αὐτοὺς δοθεισῶν ἐντολῶν περὶ οὗ ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης ἀξιοῖ νὰ ἀναφέρῃ ἐν τῷ τέλει τοῦ γράμματός της διὰ λέξεων εὐμενεστάτων, τοῦτο οἱ κύριοι πρόξενοι ἤδη καὶ ἐξεπλήρωσαν, ὡς τετιμημένοι διὰ τῆς πίστεως τοῦ σεβαστοῦ αὐτῶν ἄνακτος.

Γενέσθω δὲ, παρακαλῶ, ἡ ὑμετέρα Ὑψηλότης παρὰ τῇ αὐτοῦ Α. Μεγαλειότητι ἑρμηνεὺς τῶν φρονημάτων καὶ τῶν ἐφέσεων τῶν ἐν τῷ παρόντι σημαινομένων.

Τῷ Λόρδῳ Παλμερστῶνι, ὑπουργῷ τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως τῆς μεγάλης Βρετανίας.

Ναυπλίῳ, 9 Ἰουλίου 1831.

Μιλόρδε, ἐπειδὴ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης καὶ εὐμενῶς με ἐδέχθη κατὰ τὴν ἐσχάτην μου εἰς Ἀγγλίαν ἔλευσιν, καὶ τὴν σπουδὴν αὐτῆς ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος μοὶ ἀπεμαρτύρησε, καὶ προεῖπε μάλιστα ὅτι ἠδυνάμην νὰ ὠφελήσω τὸν τόπον τοῦτον ἀναδεχόμενος τὴν προσωρινήν του κυβέρνησιν, διὰ ταῦτα τολμῶ, Μιλόρδε, νὰ σᾶς ἀποτείνω τὸ παρὸν σήμερον, καὶ νὰ σᾶς παρακαλέσω νὰ δώσετε προσοχὴν ὀλίγην εἰς τὰ περιεχόμενα.

Μετ' ἀνεκφράστου λύπης βλέπω ἐκ τῶν πρὸς τὸν Κ. Δώκινς τελευταίων ὁδηγημάτων τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος τὰ ὁποῖα ἰδιοπίστως μοι προσεκοίνωσεν, ὅτι κλίνετε νὰ πιστεύσετε ὅτι ὁ ἐπικρεμάμενος σήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα κίνδυνος προέκυψε κατὰ μέγα μέρος ἐκ τοῦ πολιτεύματος τῆς ἐνεστώσης κυβερνήσεως, χρωματισθέντος, ὡς φαίνεται, πρὸς ὑμᾶς δυσμορφότατα. Εἶναι, λέγουσι, τὸ πολίτευμα τοῦτο δύσκοινον, καὶ πρὸς τὸν λαὸν ἐπαχθές· οἱ ξένοι εἰσβάλλουσιν εἰς ὅλα τὰ ὑπουργήματα· ἡ κατασκοπεία εἶναι τὸ κύριον τῆς διοικήσεως ἐλατήριον.

Ἀγνοῶν ἐγὼ ἐπὶ τίνων πραγμάτων στηρίζουσιν οἱ κατήγοροι τὰς κατηγορίας ταύτας, ἐζήτησα μὲν παρὰ τοῦ Κ. Δώκινς διασαφήσεις, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὅσων μοι ἔδωκε, δὲν ἔμαθόν τι νεώτερον. Ὅθεν ἔρχομαι ἐπὶ τὰ ἑπόμενα.

Πολλάκις ὁ Κ. Δώκινς ἐν ταῖς μερικωτέραις ἡμῶν συνομιλίαις ἠγωνίσθη μετὰ πολλοῦ ζήλου νὰ μὲ πείσῃ νὰ ἀνακαλέσω πλησίον μου τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες ἑκουσίως παρῃτήθησαν ἀπὸ τὰ δημόσια ὑπουργήματά των ἵνα συστήσωσιν ἐκ σταθερᾶς προβουλῆς τὴν ὀνομαζομένην παρ' αὐτῶν ἀντιπολιτείαν, καὶ ἐκ πολλοῦ ἤδη φρονεῖ ὁ Κ. Δώκινς ὅτι, προσεταιριζόμενος τοὺς ὀλιγίστους ἐκείνους, ἤθελα ἀναδείξῃ τὴν κυβέρνησίν μου δημοτικὴν καὶ παρὰ πάντων εὐλογητήν.

Ἀλλ' ἐγὼ οὐδὲ συνεφρόνησα οὐδὲ συμφρονῶ περὶ τούτου· καὶ ἰδοὺ οἱ λόγοι μου, ἂν ὑποφέρετε, Μιλόρδε, νὰ τοὺς ἀκούσετε.

Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, τῶν ὁποίων τὴν ἱκανότητα πρῶτος ἐγὼ ὁμολογῶ, εἶναι αὐτοὶ οἱ ὑπὸ διάφορα σχήματα καὶ χρώματα διευθύναντες τὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς ἐλεύσεώς μου. Τί δὲ ἡ Ἑλλὰς ἦτον ἐπὶ τῆς διοικήσεως αὐτῶν, ὅλοι γνωρίζουσιν· ἀλλ' ἰδίως καλῶ μάρτυρα τὸν ναύαρχον Κοδριγκτῶνα, ἰδόντα τὸν τόπον ἐπὶ τῆς ναυμαχίας τοῦ Νεοκάστρου, καὶ διαπραγματευθέντα πρὸς τὴν τότε κυβέρνησιν.

Ἑλλὰς ὑπῆρχε τότε τὸ Ναύπλιον, ἡ Αἴγινα, καί τινα ἄλλα ὀχυρὰ μέρη, κακῶς φρουρούμενα, κατὰ τὴν ςερεὰν καὶ τὸ Αἰγαῖον. Ὁ λαὸς ἢ ἐπλανήτευεν εἰς τὰ ὄρη, ἢ συνεσωρεύετο εἰς τὰ ὀχυρὰ, ὑφιστάμενος

τὴν χειρίστην δεσποτείαν, τὴν τοῦ στρατιώτου, ὑπὸ τῆς ἐνδείας καὶ πείνης ὠθουμένου εἰς τὴν λῃστείαν κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν.

Οὐδὲ θέλω μὲν ἐγὼ ν' ἀποδώσω τὴν τηλικαύτην καταστροφὴν εἰς μόνους τοὺς ἀξιοῦντας τότε κυβερνᾶν τὴν Ἑλλάδα· ὁ Ἑλληνικὸς ὅμως λαὸς, κακῇ τύχῃ αὐτῶν, δὲν εἶναι τόσον ἐπιεικὴς πρὸς αὐτοὺς, ἀλλ' εἰς αὐτοὺς ἀπονέμει καὶ τὸ ὑπέρογκον ἐξωτερικὸν χρέος, καὶ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ τὰς εὐτυχίας τοῦ Ἰβραχὶμ Πασᾶ, καὶ τὴν πειρατείαν, καὶ ὅλας τὰς συμφορὰς αἱ ὁποῖαι ἔφεραν τὸ ἔθνος εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου.

Καὶ πάλιν, ἐλθὼν εἰς Ἑλλάδα, αὐτοὺς τούτους ἐκάλεσα πλησίον μου, καὶ μετ' αὐτῶν ἠθέλησα νὰ μοιρασθῶ τὴν εὐθύνην τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως· αὐτοὶ δὲ πῶς ἐπλήρωσαν τὴν προσδοκίαν μου;

Πᾶσαν εὐκαιρίαν ἐπιδεξίως μετεχειρίσθησαν, πᾶσαν ὑπόθεσιν ὁπωσοῦν δύσκολον προθύμως ἐξεδούλευσαν, καταγινόμενοι νὰ συμποδίσωσι, νὰ δυσφημίσωσι, καὶ νὰ παραλύσωσι τὴν κυβέρνησιν τῆς ὁποίας ἦσαν μέρος. Κεῖνται αἱ ὑλικαὶ ἀποδείξεις τῆς οἰκτρᾶς ταύτης ἀληθείας ἐν τοῖς κοινοῖς γραμματοφυλακίοις, καὶ ἔξεστί μοι πιστεύειν ὅτι καὶ τὰ γραμματοφυλάκια τῶν ὑπουργῶν τῶν συμμάχων Αὐλῶν δὲν στεροῦνται αὐτῶν, ἂν τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον ἀποφασίσῃ νὰ κοπιάσῃ καὶ ἀναθεωρήσῃ ἐπὶ τούτῳ ὅσας ἐξιστορήσεις πλουτεῖ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος.

Δὲν ἔχω δὲ ὁμοίους ὅλους τοὺς συνιστῶντας τὸ κόμμα τοῦτο Ἕλληνας. Ἀλλὰ κυρίως μὲν πολυπράγμονας καὶ κορυφαίους λέγω τοὺς ἐκ τῆς Φαναριωτικῆς σχολῆς ὁρμωμένους καὶ τοὺς ἐκ τῆς σχολῆς τοῦ ἐκπνεύσαντος Ἀλῆ Πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων· οἱ δὲ λοιποὶ συνίστανται, τὸ μὲν, ἔκ τινων προκρίτων, ποθούντων τὴν ἐπὶ Τουρκοκρατίας εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐπιῤῥοήν των, τὸ δὲ, ἔκ τινων νέων πρεσβευόντων τὰ τῶν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ κρυπτῶν ἑταιριῶν. Οἵ τε πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι, μὴ εὐχαριστούμενοι εἰς κυβέρνησιν ζῶσαν καὶ χωρὶς αὐτοὺς, ἐργάζονται ἐλπίζοντες νὰ συστήσωσιν ἄλλην, ὅλως ὑποκειμένην εἰς τὰ θελήματά των.

Ἐπ' ἀληθείας δὲ πῶς οἱ πρόκριτοι οὗτοι, γινόμενοι διευθυνταὶ

τῶν πραγμάτων, ἤθελαν δυνηθῇ νὰ ἐνεργήσωσι τὴν ἐξουσίαν, μὴ ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀναγκαίαν ἱκανότητα, στερούμενοι καὶ τῶν ἐλαχίστων γνώσεων, καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν γλῶσσαν μετριώτατα εἰδότες γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν!

Ἔπειτα καὶ ἡ ἀντιποιητὴ ἀριστοκρατία αὕτη συνιστᾷ ἆρα γε, ἢ δύναται νὰ συστήσῃ σῶμα, ἑνότητα ἔχον πνεύματος καὶ ἐνεργείας; Ἐν ὅσῳ ἡ παροῦσα γενεὰ ζῇ, οἱ ταύτης τῆς τάξεως Ἕλληνες πρὸς μὲν πολυπραγμοσύνην καὶ συμποδισμὸν τῶν καθεστώτων εἶναι καλοί, ὡς ἐκ τῶν συμφερόντων καὶ τῶν παθῶν αὐτῶν κινούμενοι, πρὸς δὲ στηριγμὸν καὶ σύστασιν κυβερνήσεως, πολὺ ἀπέχουσι.

Τὸ αὐτὸ φρονεῖ καὶ ὁ Κ. Δώκινς, καὶ πολλάκις μοι ὡμολόγησεν ὅτι καθ' ἣν ἡμέραν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀναδειχθῶσι καὶ πάλιν κυβέρνησις, ἡ Ἑλλὰς πάντως θέλει μεθυποπέσῃ εἰς ὀλεθριωτάτην ἀναρχίαν.

Προσθέτω δὲ ὅτι αὐτοί, μὴ ἔχοντες πλέον μηδὲ δυνάμενοι ἔχειν οὐδεμίαν ἐπιῤῥοὴν ἐπὶ τοῦ λαοῦ, οὐδὲ φάντασμα κυβερνήσεως δύνανται νὰ συστήσωσιν, ἂν δὲν βληθῶσιν ὑπὸ τὴν σκέπην ξένης χειρὸς καὶ δυνάμεως, ὄχι ἠθικῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑλικῶς.

Ἂν εἶχεν ἄλλως τὸ τῆς ἐπιῤῥοῆς τοῦ κόμματος τούτου, διὰ τί ἀπὸ τριῶν ἐτῶν, μάλιστα δὲ ἐσχάτως, δὲν ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ τὸν σκοπόν του; Καὶ ὅμως οὐδ' ἐστερεῖτο οὐδὲ στερεῖται βοηθῶν. Τρὶς ἐδοκίμασε νὰ φέρῃ τὸν στρατὸν εἰς ἀνταρσίαν, καὶ τρὶς ἀπέτυχεν. Ἠγωνίσθη νὰ σηκώσῃ εἰς ἀποστασίαν τὰς ἐπαρχίας τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου, καὶ αὐταὶ ἔμειναν ἥσυχοι. Σήμερον τέλος σπουδάζει νὰ χωρίσῃ ἀπὸ τὸ ἔθνος τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου δι' ἐφημερίδος παρορμώσης τὸν λαὸν εἰς ἀφηνιασμόν, τὸν ὁποῖον ζητεῖ νὰ καταστήσῃ νόμιμον διὰ τῶν ἀναφορῶν.

Ἐν τοσούτῳ ἡ γενικὴ τάξις οὐδαμοῦ ἐταράχθη μέχρι τοῦδε, ὅλοι οἱ ὑπηρετικοὶ εὑρίσκονται εἰς τὰς θέσεις των, καὶ οἱ φόροι εἰσπράττονται, δυσκόλως μέν, ἀλλ' εἰσέρχονται ὅμως εἰς τὸ ταμεῖον. Σᾶς ἐρωτῶ λοιπόν, Μιλόρδε, ἂν ὁ λαὸς δὲν ἤθελε τὴν παροῦσαν κυβέρνησιν, πῶς αὐτὴ ἠδύνατο νὰ ἐκπληροῖ τὰ καθήκοντα ὅπως τὰ ἐκπληροῖ, τουτέστι διὰ τῶν ἐννόμων καὶ συνήθων ὁδῶν;

Τέλος αἱ πληροφορίαι τὰς ὁποίας ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἔλαβε περὶ τῆς στάσεως τῆς κυβερνήσεως ταύτης, εἶναι γυμναὶ πάσης ἀληθείας, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ τέλει τῶν πρὸς τὸν Κ. Δώκινς ὁδηγιῶν, ὅτι δηλαδὴ τὸ σῶμα τοῦ Κυβερνήτου ἐσκεπάσθη ἀπὸ παντὸς κινδύνου, προςαχθέντων τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων νὰ τὸν φυλάξωσιν.

Ἀλλ' ἐγὼ, ὅταν ὁ στρατηγὸς Κ. Σνεϊδέρος μοὶ ἐπρόσφερε τοῦτο, τῷ ἀπεκρίθην διὰ τοῦ γράμματος τοῦ ὁποίου τολμῶ νὰ σᾶς περικλείσω ἴσον. Καὶ δύναμαι, Μιλόρδε, τρανότατα νὰ σᾶς βεβαιώσω ὅτι καὶ ἐταξείδευσα πάντοτε καὶ ζῶ καὶ σήμερον ἐν τῇ Ἑλλάδι ὡς καὶ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἀποβάσεώς μου, καὶ ὅτι καὶ σήμερον καὶ τότε καὶ πάντοτε τὴν κεφαλήν μου τίθημι ὑπὸ τὴν φρούρησιν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἰδίας μου πολιτείας.

Δὲν κρύπτω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ ἀπέβησαν δυσκολώτερα καὶ κινδυνωδέστερα, ὄχι ἐκ τῆς ἀχαριστίας ἢ τῆς στασιώδους διαθέσεως τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' ἵνα εἴπω μετὰ πάσης παῤῥησίας, ἐκ τῆς βοηθείας ἣν εὑρίσκουσι παρὰ τῶν ξένων πρακτόρων οἱ ῥᾳδιουργοῦντες κατὰ τῆς κυβερνήσεως!

Δέον νομίζουσιν οἱ κύριοι πράκτορες νὰ δέχωνται, νὰ περιποιῶνται καὶ νὰ εὐνοῶσι τοὺς ἀνθρώπους τούτους. Οὕτως ἄρα γε ἔχουσι νὰ διδάξωσι τὸ ἔθνος ὅτι ἡ κυβέρνησίς του ἀξιοῦται τῆς εὐδοκίας τῶν συμμάχων Δυνάμεων;

Ἡ ἐφημερὶς τῆς Σμύρνης, καὶ ἡ Ἑλληνικὴ τῆς Ὕδρας, αἱ κηρύττουσαι τὴν ἀποστασίαν, ἔρχονται τακτικῶς εἰς τοὺς Προσέδρους, καὶ οἱ ὑπ' αὐτοὺς τὰς μεταδίδουσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας τοὺς καὶ μηδόλως φροντίζοντας.

Δὲν θέλω νὰ συνεχίσω τὴν λυπηρὰν ταύτην διήγησιν, ἀλλ' ἀνέφερα μόνον τὰ ἀνωτέρω, ἵνα σᾶς ἀποδείξω, Μιλόρδε, ὅτι κυβέρνησις οὕτω πολεμουμένη, καὶ ὅμως εἰσέτι πειθαρχουμένη παρὰ τοῦ ἔθνους, καὶ τὴν ἡσυχίαν αὐτοῦ καὶ εὐταξίαν δυναμένη φυλάττειν, ἀδύνατον νὰ ἦναι κυβέρνησις λαομίσητος.

Τόση εἶναι ὅμως ἡ τυφλὴ ἔπαρσις τῶν κορυφαίων τοῦ παρ' ἡμῖν

ἐπαναστατικοῦ κόμματος, ὥστε πρὸ ὀλίγου ἔδαλαν νὰ περιφέρωσι τὰ ἄρθρα τῶν γαλλικῶν ἐφημερίδων αἱ ὁποῖαι λαλοῦσι περὶ τῆς ὑποτιθεμένης συμμαχίας τῆς Ῥωσσίας μετὰ τῆς Πόρτας. Πρὸς τούτοις τὸ μέγα καὶ μυστηριῶδες τέχνημα τοῦ κόμματος (ἐὰν δύναται νὰ ὑπάρξῃ μυστήριον ἐν Ἑλλάδι) εἶναι τὸ νὰ πείθῃ τοὺς ἀπατωμένους ὅτι, εὐθὺς ἀφ' οὗ τὸ ἔθνος ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὴν παροῦσαν κυβέρνησίν του καὶ συστήσῃ κυβέρνησιν συνταγματικὴν, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία θέλουσι προμηθεύσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅρια πλατύτατα, καὶ τὴν Κρήτην ὁμοῦ καὶ τὴν Σάμον.

Μεταβαίνω ἤδη εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν, ὅτι δηλαδὴ οἱ ξένοι ἔχουσι τὰ ἐπικερδέστερα ὑπουργήματα.

Ἀποκρίνομαι ὅτι ξένοι δὲν ὑπάρχουσιν εἰμὴ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ τακτικοῦ, εἰς τὰ ὁπλοφυλάκια, εἰς τὸ μηχανικὸν, καὶ εἰς ὅσα μέρη τῆς διοικήσεως χρειάζεται νὰ ὁδηγήσωσι καὶ νὰ διδάξωσι τοὺς Ἕλληνας. Οὔτε τὰ τῆς δικαιοσύνης οὔτε τὰ οἰκονομικὰ δύνανται νὰ διακοσμηθῶσι κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ Ἑλλάδι λυσιτελῶς παρ' ἄλλων ἢ παρὰ ξένων, ἐχόντων πολλὴν ἱκανότητα, καὶ τιμιότητα, καὶ κατάστασιν ἀνενδεῆ καὶ αὐθύπαρκτον.

Οὐδὲ θέλω, Μιλόρδε, νὰ καταδαπανήσω τὸν καιρόν σας δίδων πολὺν πλατυσμὸν εἰς ταύτην τὴν γνώμην, ἵνα σᾶς ἀποδείξω τὸ σπουδαῖον καὶ ἀνεπισφαλὲς αὐτῆς. Οὐδὲ πρὸς τὴν ψευδῆ εἴδησιν ἣν σᾶς ἔδωκαν περὶ τῆς κατασκοπίας καὶ τυραννίας τῆς κυβερνήσεως θέλω ἀποκριθῆ διὰ μακρῶν ἐπιχειρημάτων.

Ἂν τοιοῦτος ἦτον ὁ χαρακτὴρ καὶ τοιαῦτα τὰ ἐλατήρια τῆς κυβερνήσεως, πῶς ἤθελεν ἀφήσῃ εἰς ὕπαρξιν τὰς μηχανουργίας τὰς πρὸ πολλοῦ κατ' αὐτῆς ἑτοιμαζομένας; Μαθοῦσα ἐν καιρῷ διὰ τῶν κατασκόπων τὰ πράγματα, εἶχε καὶ φυλακὰς ἵνα τὰ περιστείλῃ.

Αἱ δὲ ἐπαρχίαι, ἐξ ἐναντίας, καὶ ἡ ὁλότης τοῦ ἔθνους τοῦτο μὲ ἐπιμέμφονται, ὅτι ἐξ ἀρχῆς δὲν ἐξέβαλα ἐκ τῆς Ἑλλάδος τοὺς Φαναριώτας καὶ τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, τοὺς διεξάγοντας τὰς κακούργους συσκευὰς ταύτας. Τοῦτο δὲν ἔπραξα, πρῶτον, κηλούμενος ὑπὸ τῆς ἐλπίδος ὅτι θέλουσι διορθωθῆ ἐκ τῆς νέας θέσεως εἰς

ἣν παρ' ἐμοῦ ἐτάττοντο, καὶ ὕστερον ἐνόμισα προτιμότερον νὰ τοὺς ἀφήσω νὰ κριθῶσιν ἐκ τῶν ἔργων των, ὡς καὶ θέλουσι κριθῆ ἢ ταχύτερον ἢ βραδύτερον.

Ἐλπίζω, Μιλόρδε, ὅτι ὅταν λάβετε τὸ μακρὸν τοῦτο γράμμα, τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον θέλει ἔχει τελειωμένας τὰς περὶ Ἑλλάδος ἀποφάσεις. Ἀλλ' ἂν ἀκόμη δὲν ἐτελείωσε, σπεύσατε, ἱκετεύω, τὸ ἔργον, μηδὲ ἀνέχεσθε νὰ τρέχῃ ὁ τόπος οὗτος τὸν καθημερινὸν κίνδυνον τῆς διαφθορᾶς, τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, τῆς ἀνατροπῆς καὶ τῆς ἀναρχίας· διότι πολὺ δεινότερα πάσης ἐννοίας ἐνδέχεται νὰ ἦναι τ' ἀποτελέσματα.

Αἱ μεθόριοι ἐπαρχίαι τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας πλήρη ἐπανάστασιν ἄγουσι, καὶ ὁ Βεζίρης κάθηται ἐπ' ἀμύνης. Τί θέλει γείνῃ, ἂν καὶ οἱ Ῥουμελιῶται ἐπιδοθῶσιν εἰς τὰς ἀρχαίας των ἕξεις καὶ εἰς τὰ μηχανήματα τῶν θελόντων ἔχειν παρ' αὐτοῖς τὴν ἀνέκαθεν ἐπιῤῥοὴν καὶ ἀξίωσιν; Καὶ τὸ Αἰγαῖον πάλιν θέλει πληρωθῆ πειρατῶν, καὶ τότε αἱ Δυνάμεις βιασθήσονται μετελθεῖν πολιτεύματα ἀνοικειότερα πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν κύριον σκοπὸν τῆς συμμαχίας αὐτῶν.

Περισσότερα νὰ σᾶς εἴπω, Μιλόρδε, δέν μοι ἀνήκει, ἀλλὰ μόνον παρακαλῶ νὰ διαβάσετε τὸ γράμμα μου μετὰ συγκαταβάσεως. Καὶ ἂν πρὸς πλήρωσιν τοῦ τῆς Ἑλλάδος κλήρου ἀπαιτῆται νὰ ὑποβληθῆ ἡ διοίκησίς μου εἰς τὴν κρίσιν τῶν συμμάχων Αὐλῶν καὶ εἰς τὴν ὑμετέραν, εὔελπις εἶμαι ὅτι δὲν θέλετε στήσῃ τὴν διάγνωσιν πρίν με ἀκούσετε. Τὴν εὐδοκίαν ταύτην καὶ ζητῶ καὶ προσμένω παρὰ τῆς εὐθύτητός σας.

Ἡ ὁμολογία μου σᾶς εἶναι γνωστή, Μιλόρδε. Πρὶν ἀναδεχθῶ τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος ἀπεσάφησα πρὸς τὰς συμμάχους Αὐλάς, καὶ πρὸς τοὺς πρέσβεις αὐτῶν συνελθόντας ἐν Πόρῳ, καὶ πρὸς τοὺς Προσέδρους ὕστερον ἐπανέλαβον, ὅτι ἄνακτα χρειάζεται ἡ Ἑλλὰς ἵνα ὑπάρξῃ ἐπικράτεια ἐλευθέρα καὶ αὐτόνομος, καὶ ὅτι ἐγὼ μετὰ χαρᾶς ἀνελάμβανα τὴν προπαρασκευὴν τῆς τοιαύτης σωτηρίου ἀποκαταστάσεως.

Καὶ τὰ πράγματα καὶ ἡ ἰδία μου πεῖρα μ' ἐβεβαίωσαν ἔτι ἰσχυρότερον εἰς τὴν τότε ῥηθεῖσαν γνώμην. Ὅθεν δὲν εἰργάσθην ἐν τῇ Ἑλλάδι οὔτε ὑπὲρ ἐμαυτοῦ οὔτε ὑπὲρ τῶν ἐμῶν, καὶ ἡ διοίκησις καὶ αἱ δοξασίαι μου εἶναι ὅλως ἀμέτοχοι προσωπικοῦ συμφέροντος, ἐκτὸς ἂν λογισθῇ προσωπικὸν συμφέρον κρείττονος γένους ἡ πλήρης μου αὐταπάρνησις.

Καθὼς ἔχουσι τὰ πράγματα σήμερον ἐκτὸς καὶ ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, τοῦτο καὶ μόνον δὲν παύω ζητῶν, ἵνα αἱ Δυνάμεις κόψωσιν ὅπως οἴδασι τὴν περὶ κυβερνήσεως τῆς Ἑλλάδος σπουδαιοτάτην κρίσιν.

Καὶ πιστεύσατε, Μιλόρδε, ὅτι ὅλων τῶν ἀποφάσεων καταθυμιωτάτη ἔσται εἰς ἐμὲ ἡ ἀπαλλάξουσά με τάχιον ἐκ τοῦ ἐπικειμένου μοι βάρους.

Τοῖς Ἐκτάκτοις Ἐπιτρόποις καὶ Διοικηταῖς.

Ναυπλίῳ, 11 ἰουλίου 1831.

Διὰ τῶν ἡμετέρων ἐγκυκλίων τῆς 7 μαΐου καὶ τῆς 5 ἰουνίου γνωστὰς ἐποιήσαμεν εἰς τὴν διοικουμένην ὑφ' ὑμῶν ἐπαρχίαν τὰς μηχανὰς ὀλιγίστων τινῶν ἀνθρώπων, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν θέλομεν πλέον νὰ δώσωμεν τὴν οἰκείαν προσηγορίαν, ἀγωνιζομένων νὰ ταράξωσι τὴν κοινὴν τάξιν καὶ ἡσυχίαν, καὶ οὕτω νὰ δείξωσιν εἰς τοὺς ξένους καὶ εἰς τὰς συμμάχους Δυνάμεις ὅτι ἡ Ἑλλὰς ὀργᾷ νὰ ἀποσείσῃ τὴν καθεστῶσαν κυβέρνησιν, καὶ νὰ συστήσῃ τάχιον ἀφ' ἑαυτῆς ἄλλην, ἣν αὐτοὶ συνταγματικὴν ὀνομάζουσιν.

Οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν διὰ τῶν προκρίτων καὶ δημογερόντων αὐτῶν ἀνέφεραν πρὸς ἡμᾶς ἐσχάτως ὅτι ἀπεδοκίμαζον ὅλως τὰς τοιαύτας ῥᾳδιουργίας, καὶ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ μαρτυρήσωσι πρὸς τὴν κυβέρνησιν τὴν εὐθύτητα καὶ ἄτρεπτον πίστιν αὐτῶν. Οὕτω διακείμενοι, μὲ ἀγανάκτησιν βέβαια καὶ λύπην ἐνταῦτῷ θέλουσι μάθῃ

σήμερον ὅτι οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι οὓς προεστηλιτεύσαμεν, ἀποτυφλωθέντες ὥστε νὰ νομίσωσιν ἑαυτοὺς ἀντιπροσώπους πεπιστευμένους παρὰ τοῦ ἔθνους, καὶ κριτὰς τῶν πράξεων τῆς καθεστώσης κυβερνήσεως, ζητοῦσιν ἤδη νὰ συγκαλεσθῇ συνέλευσις καὶ νὰ γείνῃ σύνταγμα.

Ἡμεῖς φυλάττοντες τὸ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς προσῆκον, δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν ἀμέσως προσοχὴν εἰς τὰ προσποιητὰ παράπονα τὰ ὁποῖα ἄκρα κακοβουλία ἐχάλκευσεν ἵνα προκαλέσῃ παρόμοια κινήματα· διότι καὶ βάσιμα ἂν ἦσαν τὰ παράπονα, εἰς συνέλευσιν ἐθνικὴν ἀνῆκε νὰ ζητήσῃ τὴν διόρθωσίν των· εἰς τὴν κυρίαρχον ἐκείνην ὁμήγυριν, καὶ ὄχι εἰς πολίτας τινάς, ὀφείλει ἡ κυβέρνησις λόγον τῶν πράξεών της.

Καὶ ὑπερεπιθυμοῦντες νὰ ὑποβάλωμεν εἰς τὴν κρίσιν καὶ εἰς τὸ κῦρος τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως τὴν ὅλην ἡμῶν διοίκησιν, ἠθέλαμεν σπεύσῃ τὴν συγκάλεσιν αὐτῆς, ἂν λόγοι κρείττονες δὲν μᾶς ἐκώλυον.

Τὸ ἔθνος δηλονότι δὲν ἀγνοεῖ ὅτι αἱ συμμαχοῦσαι Δυνάμεις ἀνέλαβον νὰ ἀποφασίσωσι περί τε τῆς ὁροθεσίας καὶ τῆς τελείας συστάσεως τῆς νέας ταύτης ἐπικρατείας· καὶ ἐξεύρομεν βεβαιότατα ὅτι ταῦτα ἀποφασίζονται ἐντὸς ὀλίγου καὶ στέλλονται πρὸς ἡμᾶς.

Ἐλάβομεν δὲ καὶ παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν διαβεβαιώσεις καὶ εὐδοκίας ἀξιωματικὰς ὑπὲρ συντηρήσεως τῆς καθεστώσης ἐν Ἑλλάδι κυβερνήσεως ἕως οὗ αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν συμπληρώσωσι τὸ ἔργον τῆς πολιτικῆς ἡμῶν ἀνορθώσεως.

Φρονοῦμεν λοιπὸν ὅτι αἱ ἀξιώσεις ἀνθρώπων τινῶν, πλανωμένων ἐξ ἐπινοιῶν ἀφρόνων ἢ κακοβούλων, δὲν δύνανται νὰ ἀντισταθμίσωσι τὰ μέγιστα καὶ καιριώτατα τῆς ἐπικρατείας συμφέροντα. Διὸ καὶ ἀμεταθέτως ἐγνωκότες νὰ μὴ ἐκτραπῶμεν τῆς ὁδοῦ τοῦ καθήκοντος καὶ τῶν χρεῶν ἅπερ εἰς ἡμᾶς τὸ ἔθνος ἀνέθεσε, καταγινόμεθα νὰ ἑτοιμάσωμεν τὴν συγκάλεσιν τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως σύγχρονον μὲ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἀποφάσεων τῶν συμμάχων, ἐλπίζοντες ὅτι τοῦτο ἔσται μετ' οὐ πολύ. Ἂν ὅμως περιμένοντες δὲν λάβωμεν

μεν οὐδὲν μέχρι τοῦ ὀκτωβρίου, τότε καὶ ἡμεῖς ἀναγκαῖον θέλομεν κρίνῃ νὰ συγκαλέσωμεν τὴν συνέλευσιν, τὸ μὲν, ἵνα βάλωμεν εἰς τάξιν τὰ οἰκονομικὰ, τὸ δὲ, ἵνα ἀπολογισθῶμεν πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους ὅσα ἐπράξαμεν κατ' ἐπιτροπὴν τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως.

Σᾶς προσκαλοῦμεν λοιπὸν, κύριε, νὰ συνάξετε τοὺς δημογέροντας καὶ προκρίτους τῆς ἐπαρχίας, καὶ νὰ δώσετε πρὸς αὐτοὺς τὰς ἐξηγήσεις ταύτας. Ὅσας δὲ παρατηρήσεις κάμωσι περὶ αὐτῶν, νὰ τὰς συλλέξετε ἐπιμελῶς ἐν πρωτοκόλλῳ καὶ νὰ μᾶς τὰς διαπέμψετε.

Ὅσον ὁ κακὸς δαίμων ἀγωνίζεται νὰ διαταράξῃ τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν ἣν ἄγει τὸ ἔθνος, ἄρτια καὶ ὀρθὰ φρονοῦν, τόσον καὶ οἱ πολῖται ἑκάστης ἐπαρχίας ὀφείλουσι προσέχειν καὶ γρηγορεῖν, φυλαττόμενοι ἀπὸ τῶν παγίδων καὶ τῶν κακῶν εἰσηγήσεων.

Τούτου καὶ ἐπετύχομεν ἕως σήμερον, καὶ δὲν ἀφιβάλλομεν ὅτι τῇ ἄνωθεν βοηθείᾳ ἡ Ἑλλὰς εὐδοκίμως θέλει διέλθῃ μέχρι τέλους καὶ τὸν περιεστῶτα κίνδυνον, καλοὺς συλλέγουσα τῆς εὐβουλίας αὐτῆς τοὺς καρποὺς, συντελοῦσα μὲν εἰς καταρτισμὸν καὶ βεβαίωσιν τοῦ μέλλοντος αὐτῆς κληρώματος, παρὰ δὲ τῶν ἐθνῶν ἀτενῶς προσεχόντων ἐπ' αὐτὴν ἀπολαμβάνουσα νέον θαυμασμὸν καὶ ἀξίωσιν.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 11 ἰουλίου 1831.

Ἀντίγραφον πέμποντες πρὸς ὑμᾶς, κύριοι, τῆς σήμερον παρ' ἡμῶν ἐκδιδομένης ἐγκυκλίου πρὸς τὰς ἐπαρχίας διὰ τῶν ἐκτάκτων ἐπιτρόπων καὶ προσωρινῶν Διοικητῶν, δὲν θέλομεν διατρίψῃ ἐξηγοῦντες τοὺς λόγους δι' οὓς καλοῦμεν τὴν προσοχὴν τοῦ τόπου ἐπὶ τὰς κακοβούλους παρεκτροπὰς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων οἵτινες καὶ ἄλλοτε εἰλικρινῶς ὑπακούοντες εἰς τὴν πεῖραν, συνετέλεσαν, καὶ τοῦ

λοιποῦ ἠδύναντο νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐπίδοσιν καὶ ἐπανόρθωσιν τῆς πατρίδος των· οὐδὲ τοὺς λόγους σᾶς ἐξηγοῦμεν ἐξ ὧν ἐκινήθημεν, τὸ μὲν, ἵνα δώσωμεν εἰς τὸ ἔθνος τὴν ἐλπίδα τῆς προσεχοῦς κρίσεως τῶν πραγμάτων αὐτοῦ καθ' ὅσα προσφάτως ἐβεβαιώθημεν, τὸ δὲ, νὰ δηλώσωμεν πρὸς αὐτὸ τὴν εὐμενῆ τῶν συμμάχων Αὐλῶν σπουδὴν καθ' ἣν, ἀποφαινόμεναι πρὸς ἡμᾶς, εὐδοκοῦσιν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς προσωρινῆς ταύτης κυβερνήσεως ἕως οὗ κριθῶσι παρ' αὐτῶν περὶ τῆς Ἑλλάδος τὰ τέλεια.

Σᾶς παρακαλοῦμεν μόνον, κύριοι Πρόσεδροι, νὰ στείλετε πρὸς τὴν ὑμετέραν κυβέρνησιν τὴν εἰρημένην ἐγκύκλιον, προσεπισημειοῦντες τὰ δέοντα, καὶ παροτρύνοντες ἐκ περιουσίας, πρὸς ταχίστην κρίσιν τῶν τῆς Ἑλλάδος, κινδυνευούσης, διὰ τὸ μετέωρον, ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν ἐν Εὐρώπῃ μεγάλων συμβεβηκότων.

Τῷ Κ. Δώκινς, Προσέδρῳ τῆς Ἀγγλίας.

Ναυπλίῳ, 15 ἰουλίου 1831.

Μετὰ σπουδῆς ἀποκρίνομαι πρὸς τὴν γραφὴν δι' ἧς μ' ἐτιμήσατε, στέλλοντές μοι παρὰ τοῦ ἐξοχωτάτου Κ. Γόρδωνος, πρεσβευτοῦ τοῦ Μεγαλειοτάτου ὑμῶν Ἄνακτος, τὸ εἰς αὐτὸν δοθὲν ὑπόμνημα παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας περὶ τῆς περιοδείας τοῦ στρατηγοῦ Πίσα εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Δυτικῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τῷ ὧδε συναπτομένῳ ἀνθυπομνήματι, κύριε Πρόσεδρε, τὰ γεγονότα ἐκτίθενται μετὰ πάσης τῆς ἀκριβείας, καὶ ἐλπίζω ὅτι ἐξ αὐτοῦ ὁ ἐξοχώτατος Ῥεΐζ Ἐφέντης θέλει ἀπαλλαχθῆ πάσης ἀμφιβολίας, πληροφορούμενος ὅτι ἐξ ἀθωοτάτων λόγων ἐκινήθη ὁ στρατηγὸς Κ. Πίσας νὰ ζητήσῃ τὴν δίοδον διὰ τῆς γεφύρας τῆς Τατάραινας.

Ἂς ἦναι βεβαία ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις οὐδ'

ἠμέλησεν οὐδ' ἀμελήσει οὐδὲν τῶν ἐνόντων ἵνα συστήσῃ ἀνυπερθέτως πρὸς αὐτὴν τὰς φιλικὰς καὶ γειτονικὰς σχέσεις.

Καὶ ἐσπούδασε μὲν καὶ ἀφ' ἧς ὥρας ἐκοινοποιήθησαν εἰς αὐτὴν αἱ πράξεις τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου, νὰ διατηρήσῃ πανταχοῦ τὴν ὑφεστῶσαν κατάστασιν, τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν, ἕως ὅτου ἐνεργηθῶσι τὰ τῶν συμμαχικῶν ἀποφάσεων περὶ τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, καὶ ἤδη συντονωτέραν ἀγρύπνησιν καὶ σπουδὴν θέλει ἐπιβάλῃ εἰς τοὺς ὑπηρέτας αὐτῆς, ὅπως εἰρηνικῶς φθάσωμεν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ ἀσφαλισμοῦ καὶ τῆς ἀναψυχῆς τῶν κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν ἐκείνων.

Ταύτας τὰς ἐξηγήσεις καὶ βεβαιώσεις σᾶς παρακαλῶ, κύριε Πρόσεδρε, νὰ μεταδώσετε πρὸς τὸν ἐξοχώτατον παρὰ τῇ Πόρτᾳ πρεσβευτὴν τοῦ ὑμετέρου σεβαστοῦ Ἄνακτος.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 16 ἰουλίου 1831.

Ἡ κυβέρνησις δὲν ἔλειψε νὰ σᾶς μεταδώσῃ ἐν καιρῷ τὰς εἰς αὐτὴν ἐλθούσας πληροφορίας περὶ τῶν ἐνεργουμένων παρά τινων ἀνθρώπων, συνηγμένων ἐν Ὕδρᾳ, κατὰ τῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας ἣν εἰσέτι νέμεται ἡ Ἑλλάς, καὶ ἑπομένως κατὰ τῶν μεγάλων αὐτῆς συμφερόντων τὰ ὁποῖα αἱ σεβασταὶ συμμαχικαὶ Αὐλαὶ εὐμενέστατα προστατεύουσιν.

Οὔτε ἡ μακροθυμία τῆς κυβερνήσεως, οὔτε ἡ θεραπευτικὴ ὑμῶν μεσιτεία, οὔτε ἡ τῶν ὑμετέρων συμπρακτόρων, ἠδυνήθησαν νὰ φέρωσι τοὺς ἀνθρώπους τούτους εἰς ἐπίγνωσιν τῆς πλάνης των καὶ εἰς ἀπόθεσιν τῆς κακῆς αὐτῶν πολυπραγμοσύνης, ἀλλὰ σήμερον ἐπέδειξαν καί τι βαρύτερον, φανεροῦν πλέον καὶ τὸν σκοπὸν ὃν προέθεντο καὶ τὰς ὁδοὺς δι' ὧν τείνουσι πρὸς αὐτόν.

Τὴν νύκτα τῆς 14 (26) τοῦ τρέχοντος, ἑκατὸν πεντήκοντα Ὑδραῖοι, ἀρχηγὸν ἔχοντες ἕνα, τὸν ὁποῖον εἰσέτι δὲν ὀνομάζομεν, ὡς μὴ πιστεύοντες τόσην ἀπόνοιαν παρ' αὐτοῦ, ἐλθόντες εἰς τὸν λιμένα Πόρου, ἐκυρίευσαν τὴν φρεγάταν Ἑλλάδα, σκοπὸν ἔχοντες νὰ τὴν ἀνάξωσι καὶ συγκινήσωσι μὲ ἄλλα πλοῖα ἐν Ὕδρᾳ ὁπλιζόμενα· λέγουσι δέ τινες ὅτι καὶ τὴν ὁπλοθήκην σκοποῦσι νὰ κυριεύσωσιν οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι.

Ἡ κυβέρνησις ἀμέσως ἐφρόντισε κατὰ τοῦ τοιούτου τολμήματος ὅλα τὰ ἐπ' αὐτῇ, ἐξ ὧν ἐλπίζει ὅτι θέλει στήσῃ τὴν πρόοδον τοῦ κακοῦ· ὀφείλει ὅμως πρὸς περισσοτέραν βεβαίωσιν νὰ ζητήσῃ καὶ τὴν σύμπραξιν τῶν ἐνταῦθα παρευρισκομένων θαλασσίων δυνάμεων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ἰδιολογούμενοι πρὸς ἡμᾶς οὔπω πάνυ πρώην μετὰ τῶν ὑμετέρων συμπρακτόρων, μᾶς ἐβεβαιώσατε ὅτι οἱ περίπλοι τῶν συμμάχων Δυνάμεων θέλουσι θεωρεῖ τοῦ λοιποῦ τὰ ναυτιλιακῶν γραμμάτων στερούμενα Ἑλληνικὰ πλοῖα ὡς πειρατικά. Καὶ ἰδοὺ αἱ πειρατεῖαι ἤρχισαν, διότι τὸ ἐν Πόρῳ γενόμενον ἄλλως δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ.

Ἑπομένως ἀξιοῦμεν ὑμᾶς, κύριε Πρόσεδρε, νὰ προσκαλέσετε μετὰ τῶν συμπρακτόρων τοὺς συμμαχικοὺς περιπλοάρχας ἵνα συμφωνήσωσι καὶ συνδιαπράξωσι μὲ ἡμᾶς ἄνευ ἀναβολῆς ὅσα ἱκανὰ νὰ πείσωσι τοὺς ἐν Ὕδρᾳ πρωταιτίους τῶν ἀπονενοημένων καὶ κακοέργων τούτων κινημάτων, ὅτι αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις δὲν θέλουσι τὰ ἀνεχθῇ, ἀλλὰ θέλουσι τὰ ἀμαυρώσῃ καὶ περιστείλῃ παραδειγματικῶς.

Οὐδ' ἀμφιβάλλομεν, κύριε Πρόσεδρε, ὅτι τοιαύτη εἶναι τῷ ὄντι ἡ θέλησις τοῦ Μεγαλειοτάτου καὶ σεβαστοῦ ὑμῶν Ἄνακτος, ὑπ' ὄψιν ἔχοντες γράμματα μαρτυροῦντα αὐτήν, ὡς οὐδὲ περὶ τῆς βοηθείας ἀμφιβάλλομεν τῆς παρὰ τοῦ Κ. Ναυάρχου Ῥικόρδου καὶ τοῦ Κ. Λαλάνδου καὶ τοῦ Κ. Λυόνσου, δοθησομένης εἰς τὴν κυβέρνησιν πρὸς προκατάληψιν τῆς ἐπαπειλουμένης κατὰ τὸ Αἰγαῖον ἀταξίας.

ΔΙΑΦΟΡΑΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΤΡΕΙΣ ΔΙΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ.

Πρὸς τὸν Πρόσεδρον τῆς Ῥωσσίας.

Λυπούμεθα ὅτι ὁ Κ. Ῥουὰν λείπει ἐκ τῆς προσεδρίας αὐτοῦ, καὶ ὁ Κ. Λαλάνδος εὑρίσκεται εἰς Νεόκαστρον, καὶ ὁ Κ. Λυόνσος ἀνεχώρησε χθές. Ἀλλὰ διὰ τὸ κατεπεῖγον τῶν περιστάσεων ἐλπίζομεν ὅτι θέλετε προτρέψῃ τὸν Κ. Ναύαρχον Ῥικόρδον νὰ ὑπάγῃ εἰς Πόρον ἵνα κωλύσῃ τοὺς ἐξ Ὕδρας πειρατὰς τοῦ νὰ ἐκπληρώσωσι τὸν σκοπόν των.

Πρὸς τὸν Πρόσεδρον τῆς Ἀγγλίας.

Λυπούμεθα, κύριε, ὅτι ἀκριβῶς χθὲς τὸ πρωῒ ἐξέπλευσεν ἡ Φρεγάτα Μαδαγάσκαρ ἐκ Ναυπλίου.

Πρὸς τὸν Πρόσεδρον τῆς Γαλλίας.

Μεγάλως λυπούμεθα, κύριε Βάρων, ὅτι ἐβραδύνατε μέχρι τοῦδε νὰ ἐπιστρέψετε εἰς Ναύπλιον. Ἀλλ' ἐλπίζοντες ὅτι καθ' ὁδὸν εὑρίσκεσθε ἐπιστρέφοντες, στέλλομεν τὴν παροῦσαν εἰς τὴν γραμματείαν ὑμῶν.

Τοῖς Ἐκτάκτοις Ἐπιτρόποις καὶ Διοικηταῖς.

Ναυπλίῳ, 16 ἰουλίου 1831.

Οἱ ἐν Ὕδρᾳ ὥρμησαν εἰς τόλμημα μέγα, δι' οὗ ἀπέδειξαν καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτῶν καὶ τὴν μέθοδον τῆς διαπράξεως, στείλαντες εἰς Πόρον διακοσίους ναύτας ἵνα κυριεύσωσιν ἐξαφνικῶς τὴν Φρεγάταν Ἑλλάδα, ἄοπλον οὖσαν.

Πρὸς τοῦτο ἡ κυβέρνησις ἐζήτησε μὲν καὶ τὴν βοήθειαν τῶν ἐνταῦθα συμμαχικῶν περιπλοαρχῶν, ἔστειλε δὲ εἰς Πόρον καὶ στρατεύματα ἐλαφρὰ ἵνα προκαταλάβωσι τὴν πρόοδον τοῦ κακοῦ. Ἀλλ'

ἐκ τῶν τριῶν περιπλοαρχῶν μόνος ὁ Κ. ναύαρχος Ρικόρδος εὑρεθεὶς εἰς Ναύπλιον κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην ὥραν, ἅμα προσκληθεὶς παρὰ τοῦ Κ. Βάρωνος Ρυκμάνου, προσέδρου τῆς Ρωσσίας, ἀμέσως ἀπῆρεν εἰς Πόρον μὲ ὅλα τὰ περὶ αὐτὸν πλοῖα. Τὰ αὐτὰ αἰτησάμενοι καὶ παρὰ τῶν κυρίων Προσέδρων Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι ἕξομεν καὶ τῶν περίπλων τοῦ,τε Γαλλικοῦ καὶ Ἀγγλικοῦ τὴν συνεργίαν, ἅμα μαθόντων τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν, τῆς κυβερνήσεως τὰς αἰτήσεις.

Οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα σήμερον. Ἡμεῖς δὲ ἐλπίζομεν ὅτι τὸ κακὸν θέλει διαλυθῇ, φυλαττομένης τῆς κοινῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας. Ἂν ὅμως ἄλλως συμβῇ, καὶ νέοι κίνδυνοι ἐπιχυθῶσιν εἰς τὸ ἔθνος, πάλιν πεποίθαμεν ὅτι διὰ τῆς φρονήσεως τῶν κατοίκων τῶν ἐπαρχιῶν καὶ διὰ τοῦ ζήλου τῶν διοικούντων θέλουσι διασκεδασθῇ.

Ταῦτα σᾶς ἀναγγέλλομεν ἀκριβῶς ἵνα ἀποκρούετε τὰς ἐπιθροήσεις καὶ ἀναιρῆτε τὰς ψευδεῖς φήμας τὰς ὑπὸ τῶν κακοβούλων διαδοθησομένας πρὸς σκανδαλισμὸν τῶν φιλησύχων κατοίκων τῆς ἐπαρχίας σας.

Ὁ δὲ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας θέλει σᾶς γράφει τὰ ἐκ Πόρου.

Τῷ Κ. Δώκινς, Προσέδρῳ τῆς Ἀγγλίας.

Ναυπλίῳ, 16 ἰουλίου 1831.

Ἐκ τῶν χθὲς τὸ ἑσπέρας ἐλθουσῶν μοι ἐκ Πόρου εἰδήσεων μανθάνω ὅτι ἡ *Μαδαγάσκαρ* φρεγάτα τῆς Βρετανικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος, μόνον περάσασα παρὰ τὴν νῆσον, ἔπλευσε πρὸς Σαλαμῖνα καὶ πρὸς Ἀθήνας· ἐξ οὗ ἐματαιώθη πρὸς τὸ παρὸν ἡ ἐλπὶς ἣν καὶ ἐγὼ εἶχον καὶ ὑμεῖς συνηλπίζετε χθὲς μετ' ἐμοῦ. Εὑρίσκεται δὲ μόνος εἰς Πόρον ὁ Κ. ναύαρχος Ρικόρδος.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐξ ὅσων οὗτος γράφει πρὸς τὸν Κ. Βάρωνα Ρυκ-

μάνον καὶ ἐξ ὅσων κἀγὼ εὐθυτέρως πληροφοροῦμαι, οἱ Ὑδραῖοι φαίνονται πεπεισμένοι ὅτι τὰ Ἀγγλικὰ καὶ Γαλλικὰ πλοῖα δὲν θέλουσι τοὺς κωλύσῃ νὰ ἐκτελέσωσι τὸν σκοπόν των, εἶναι μεγάλη καὶ κατεπείγουσα ἀνάγκη νὰ ἀπαλλαχθῶσι τάχιον τῆς τοιαύτης ἀπάτης, ἐξ ἧς μέλλουσι νὰ πάθωσι τὰ ὀλεθριώτατα καὶ τὸ ναυτικὸν καὶ ἡ Ἑλλὰς ὅλη. Διότι ἤδη χθὲς σᾶς ἐμήνυσα διὰ τοῦ μερικωτέρου γραμματίου μου ὅτι ὁ Μιαούλης εἶπε πρὸς τὸν Διοικητὴν ὅτι τότε θέλει ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ Πόρου μὲ τοὺς ἀνθρώπους του, ὅταν τὸν παραγγείλωσιν οἱ συμμαχικοὶ περίπλοι. Ὁ αὐτὸς εἶπε καὶ πρὸς τὸν Κ. ναύαρχον Ῥικόρδον ἔτι σαφέστερον, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ ἅμα θέλει διαλυθῇ, καὶ ἡ φρεγάτα Ἑλλὰς εὐθὺς θέλει ἀποδοθῇ εἰς τὴν κυβέρνησιν, ἂν φανῇ πλησίον τῆς φρεγάτας Δοβίτσης καὶ ἓν Ἀγγλικὸν πλοῖον καὶ ἓν Γαλλικόν.

Προδηλότατον ἄρα καὶ ἀναντίῤῥητον μοὶ φαίνεται, κύριε Πρόσεδρε, ὅτι εἷς καὶ μόνος λόγος ὑμῶν καὶ τῶν συμπροσέδρων, ἱκανὸς εἶναι νὰ σβύσῃ πάραυτα αὐτὴν τὴν πηγὴν τῆς ἐπικρεμαμένης τῇ Ἑλλάδι δεινῆς ἀνατροπῆς τε καὶ ἀναρχίας.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Κ. Βάρων Ῥουὰν ἔτι βραδύνει, δὲν ἠδύνασθε ἄρα γε νὰ συνεκδώσετε ὑμεῖς σήμερον μετὰ τοῦ Κ. Βάρωνος Ῥυκμάνου κήρυγμα κλητεῦον ἐν ὀνόματι τῶν ὑμετέρων Αὐλῶν τοὺς Ὑδραίους τοὺς κυριεύσαντας τὴν φρεγάταν καὶ θηρεύοντας καὶ τὴν ἅλωσιν τῆς ὁπλοθήκης, νὰ ἐπιστρέψωσιν εὐθὺς οἴκαδε, διότι οἱ περίπλοι τῶν συμμαχικῶν Αὐλῶν, πειρατὰς ἔχουσιν αὐτούς, ὡς πλέοντας ἄνευ διπλωμάτων καὶ ἐπισήμων ἐγγράφων τῆς κυβερνήσεώς των;

Τὸ τοιοῦτο κήρυγμα, σταλὲν παρ' ὑμῶν ἀμφοτέρων πρὸς αὐτοὺς δι' οὗ τρόπου κρίνετε οἰκειότερον, πάντως θέλει ἀρκέσῃ· διὸ καὶ θερμῶς σᾶς παρακαλῶ νὰ ἐνεργήσετε κατ' αὐτὴν τὴν πρωΐαν τὴν πρότασίν μου.

Διότι καὶ χρέος μου εἶναι νὰ κάμω πᾶν ὅ,τι δυνατὸν ἵνα προλάβω τὰ βίαια ἔργα καὶ τὴν ἀναρχίαν, καὶ τὸ ἠθικὸν ἔρεισμα ὅπερ σᾶς ζητῶ, κύριε Πρόσεδρε, πηγάζει, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, καὶ ἐκ τῆς

διανοίας καὶ ἐκ τοῦ γράμματος τῶν πρὸς ὑμᾶς ὁδηγημάτων τοῦ Λόρδου Παλμερστῶνος, τὰ ὁποῖα ἠξιώσατε νὰ μοὶ δείξετε. Τὸ αὐτὸ λέγω καὶ περὶ τῶν ὁδηγημάτων τοῦ Κ. Βάρωνος Ῥουὰν, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι φθάσας ἐνταῦθα θέλει ἀρεσθῆ νὰ εἰσακούσῃ τὴν σήμερον γινομένην πρὸς αὐτὸν αἴτησίν μου ἐν ἰσογράφῳ τῆς παρούσης.

Ἀφ' οὗ οἱ Ὑδραῖοι ἐτόλμησαν νὰ διαλαλήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅτι τότε θέλουσιν ἀποχωρήσῃ, ὅταν οἱ τρεῖς στόλοι τὸ ἀπαιτήσωσι, καὶ τοῦτο εἶπαν ἐν ᾧ ὁ ναύαρχος Κ. Ῥικόρδος ἐστάθη παρατεταγμένος μὲ τὰ πλοῖα του εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος Πόρου, λέγων πρὸς τοὺς Ὑδραίους ὅτι πρέπει νὰ διαῤῥήξωσι τὰ πλοῖα του ἵνα ἐξέλθωσι, σᾶς ἐρωτῶ, κύριε Πρόσεδρε, τί θέλουσι φρονήσῃ οἱ Ἕλληνες, βλέποντες τὴν Μαδαγάσκαρ ἀναγομένην ἀπὸ Ναυπλίου, μόλις φαινομένην περὶ τὸν Πόρον, καὶ ἀμέσως ἀπομακρυνομένην;

Πῶς δὲ θέλει ἐξηγηθῆ καὶ ἡ ἀπουσία τοῦ Κ. Ῥουὰν, καὶ ἡ βραδύτης τοῦ Κ. Λαλάνδου πρὸς τὸ φθάσαι ἐνταῦθα, καὶ ἡ πρὸς ἐμὲ ἀπόκρισις τοῦ Κ. Βαλλιὰν, ἡγεμόνος τοῦ ἐν Ναυπλίῳ σήμερον εὑρισκομένου γαλλικοῦ βρικίου Ἀκταίωνος; Τί πρέπει τέλος νὰ στοχασθῇ (ἂς προσθέσω καὶ τοῦτο) καὶ αὐτὴ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἐὰν κρίνετε δέον νὰ ἀποποιηθῆτε τὴν σημερινὴν αἴτησίν μου;

Πρόδηλον εἶναι ὅτι τότε οἱ Ἕλληνες ὅλοι θέλουσι πιστεύσῃ, καθὼς καὶ οἱ Ὑδραῖοι, ὅτι οἱ κύριοι Πρόσεδροι τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας εἶναι μᾶλλον διατεθειμένοι νὰ γνωρίσωσιν ἔθνος καὶ Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τοὺς ἐν Ὕδρᾳ παρὰ τὴν ἐν Ναυπλίῳ. Τότε ποίαν πίστιν θέλουσι δώσῃ εἰς τὰς προλαβούσας μου πρὸς αὐτοὺς ἐκδηλώσεις ὅτι αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ θέλουσι τὴν συντήρησιν τῆς σήμερον καθεστώσης τῶν πραγμάτων εἰρηνικῆς τάξεως;

Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν, κύριε Πρόσεδρε, νὰ τιμήσετε διὰ τῆς προσοχῆς σας τὰς παρατηρήσεις ταύτας, καὶ συσπουδάσαντες σήμερον μετὰ τοῦ Κ. Βάρωνος Ῥυκμάνου, νὰ στείλετε ἄνευ ἀναβολῆς εἰς Πόρον τὸ σύμφωνον κήρυγμα ὅπερ σᾶς ἐζήτησα.

Ἀξιωματικῶς δὲν σᾶς γράφω, ἵνα μὴ βραδύνω. Ἂν ἀγαπᾶτε

ὅμως, ἐντὸς τῆς ἡμέρας θέλει σᾶς σταλῆ ἡ παροῦσα ὑπὸ τὸ ἀξιωματικὸν σχῆμα. Ταύτης τὸ ἴσον στέλλω ἐν τοσούτῳ καὶ πρὸς τοὺς κυρίους Βάρωνας Ῥουὰν καὶ Ῥυκμάνον.

Τῷ Γερουσιαστῇ Κ. Αἰνιᾶνι.

Ναυπλίῳ, 21 ἰουλίου 1831.

Διὰ τῆς ὑμετέρας μεσιτείας οἱ κύριοι Γεώργιος καὶ Κωνσταντῖνος Μαυρομιχάλης ἐζήτησαν τὴν συγκατάθεσιν τῆς κυβερνήσεως ἵνα ὑπάγωσιν εἰς Λιμένι καὶ πείσωσι τοὺς συγγενεῖς των Κ. Κατσάκον, Ἀναστάσιον καὶ Δημήτριον Μαυρομιχάλας, καὶ τοὺς θελήσοντας ἀκολουθῆσαι αὐτοῖς, ὅπως ἔλθωσι πρὸς τὴν κυβέρνησιν ζητῆσαι συγχώρησιν, καὶ οὕτω παύσωσι τὰς ἐν Σπάρτῃ ἐγερθείσας ταραχὰς ἐκ τῆς ἀλογίστου καὶ κατακρίτου διαγωγῆς των.

Κομισάντων δὲ τῷ ὄντι τῶν Κ. Γεωργίου καὶ Κωνσταντίνου πρὸς ἡμᾶς τὴν ἀναφορὰν ἧς συνάπτομεν ὧδε ἀντίγραφον, ἡμεῖς πλήρη καὶ ὁλοσχερῆ πίστιν δώσαντες εἰς τὰς ὑμετέρας παραστάσεις περὶ τῆς εἰλικρινοῦς μεταμελείας τῶν Μαυρομιχαλῶν, συγκατετέθημεν καὶ συγκατατιθέμεθα εἰς τὰ ἑπόμενα.

ά. Παραγγέλλεσθε νὰ ὑπάγετε εἰς Λιμένι συμπαραλαμβάνοντες μεθ' ὑμῶν τοὺς Κ. Κωσταντῖνον καὶ Γεώργιον Μαυρομιχάλας, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἐθνικοῦ πλοίου τὸ ὁποῖον θέλει σᾶς δώσῃ ὁ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν γραμματεύς.

β΄. Φθάσαντες εἰς Λιμένι, θέλετε ἐνεργήσῃ ὅσα κρίνετε συμφορώτατα ἵνα οἱ μεθ' ὑμῶν Κ. Μαυρομιχάλαι συμπείσωσι τοὺς συγγενεῖς των καὶ μεταδώσωσιν αὐτοῖς τὴν διάθεσιν ἣν μᾶς ἐξέφρασαν ἐν τῇ ἀναφορᾷ των τῆς 5 τοῦ τρέχοντος. Ἀφ' οὗ καὶ αὐτοὶ τοῦτο ἐγγράφως διαπιστώσωσι, καὶ οἱ συγγενεῖς των συνομολογήσωσι προσυπογράφοντες, θέλετε τοῖς εἰπεῖ ὅτι ἡ κυβέρνησις, εὐδοκοῦσα ἐπὶ τῇ μεταμελείᾳ αὐτῶν, τοὺς συγχωρεῖ, ἐφ' ᾧ ὅμως νὰ ἐκπλεύ-

σωσι μεθ' ὑμῶν καὶ μετὰ τῶν Κ. Κωνσταντίνου καὶ Γεωργίου, καὶ ἔλθωσιν εἰς Ναύπλιον. Θέλετε τοῖς φανερώσῃ προσέτι ὡς παῤ ἡμῶν ὅτι, φθάσαντες εἰς τὴν ἕδραν τῆς Κυβερνήσεως, θέλουσι συμμίξῃ καὶ μετὰ τοῦ γενάρχου αὐτῶν Πέτρου Μαυρομιχάλη καὶ μετὰ τοῦ θείου των Ἰωάννου Μαυρομιχάλη, καὶ ὅλοι θέλουσι συμμεταβῆ ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ εἰς Αἴγιναν, ὅπου ἡ κυβέρνησις θέλει φροντίσῃ καὶ οἰκονομήσῃ τὰ κατ' αὐτοὺς ὥστε νὰ ζήσωσιν εὐπρεπῶς ἕως ὅτου τὰ τῆς Σπάρτης διορθωθῶσι καὶ ἡσυχάσωσι τελείως.

γ'. Πρὸς ἐπευκόλυνσιν τῆς ἐκεῖθεν ἀναχωρήσεως τῶν Κ. Κατσάκου, Ἀναστασίου καὶ Δημητρίου τῶν Μαυρομιχαλῶν, ἂν καὶ αἱ οἰκογένειαί των θελήσωσιν ἀκολουθῆσαι αὐτοῖς, σᾶς δίδομεν . . . . φοίνικας, τῆς χρήσεως τῶν ὁποίων θέλετε μᾶς ἀποδώσῃ λόγον ἐπιστρέφοντες (*).

δ'. Ὑποτεθέντος ὅτι αἱ συμβουλαὶ τῶν Κ. Γεωργίου καὶ Κωνσταντίνου τῶν Μαυρομιχαλῶν δὲν ἐτελεσφόρησαν πρὸς τοὺς συγγενεῖς των, ἐμμένοντας εἰς τὰ πρὸ ὀλίγου παῤ αὐτῶν πεπολιτευμένα, τότε θέλετε ἐπιστρέψῃ εἰς Ναύπλιον μετὰ τῶν Κ. Γεωργίου καὶ Κωνσταντίνου, χωρὶς νὰ δώσετε οὐδεμίαν ὑπόσχεσιν ἢ χρηματικὴν βοήθειαν εἰς τοὺς συγγενεῖς των.

ἑ. Τὸ παρὸν διακοινοῦται καὶ πρὸς τὸν Διοικητὴν τῆς Σπάρτης, πρὸς τὸν ὁποῖον σᾶς παραγγέλλομεν νὰ γράψετε ἀκριβῶς τὰ περὶ τὴν ἐπιστολήν σας γενόμενα. Λάβετε δὲ καὶ ὑμεῖς ὧδε συναπτομένους ἐν ἀντιγράφῳ τοὺς πρὸς τὸν Κ. Εὐγενίδην στελλομένους χρηματισμούς.

Οὐδ' ἀμφιβάλλομεν, κύριε Γερουσιαστά, περὶ τῆς σπουδῆς ἣν θέλετε καταβάλῃ πρὸς λύσιν καὶ κατάπαυσιν τῆς ἀνωμαλίας τῆς μεγάλα βλαψάσης τὰ συμφέροντα τῶν τῆς Σπάρτης ἐπαρχιῶν.

(*) Τοῦτο ἐγένετο μὲν, ἀλλ' ἀπετέλεσεν οὐδέν.

Τῷ Κ. Εὐγενίδῃ, Διοικητῇ Σπάρτης.

Ναυπλίῳ, 21 Ἰουλίου 1831.

Λαβόντες γνῶσιν τῶν εἰς τὸν γερουσιαστὴν Κ. Αἰνιᾶνα δοθεισῶν παραγγελιῶν, θέλετε ἰδεῖ ὅτι ἡ κυβέρνησις καὶ πάλιν ἐπιθυμεῖ νὰ προσφέρῃ ἀφορμὴν εἰς τοὺς Μαυρομιχάλας νὰ μετανοήσωσι διὰ τὰ ἐν Λιμενίῳ προηγουμένως γενόμενα. Ὄχι δὲ μόνον τοῦτο, ἀλλ' ἐπιθυμεῖ καὶ εὐκαιρίαν νὰ τοὺς οἰκονομήσῃ ὅπως διὰ τοῦ χρόνου ἐπαναλάβωσι τὴν πρέπουσαν θέσιν εἰς τὰ πολιτικὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα.

Ὁ Κ. Αἰνιὰν θέλει σᾶς γράψῃ τὴν ἔκβασιν τῆς ἀποστολῆς του· καὶ ἂν ἦναι σύμφωνος μὲ τὰ παρὰ τῶν Μαυρομιχαλῶν Κ. Γεωργίου καὶ Κωνσταντίνου πρὸς ἡμᾶς ἐκφρασθέντα, παραγγέλλεσθε νὰ προσκαλέσετε τρανότατα καὶ εὐσημότατα ὅλους τοὺς Σπαρτιάτας τοὺς φέροντας ἤδη τὰ ὅπλα εἰς προφύλαξιν τῶν ἐπαρχιῶν των ἀπὸ τῶν ἐπαπειλουμένων ἐκ τοῦ Λιμενίου ἐπιδρομῶν, νὰ τὰ ἀποθέσωσι καὶ νὰ μένωσιν ἥσυχοι εἰς τὰς ἑστίας των.

Ἀφ' οὗ καὶ οἱ Μαυρομιχάλαι ἀναχωρήσωσι, καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς ὑποσχεθῶσι τὰ ὅπλα, θέλετε γνωστοποιήσῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας ὅτι ἡ κυβέρνησις ἀμέσως θέλει φροντίσῃ περὶ προσωρινῆς τινος διατάξεως πρὸς συντήρησιν τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης καὶ ἁρμονίας, ἅμα δὲ θέλει συμβουλευθῇ καὶ τὴν γνώμην τῶν προκρίτων περὶ ὅσων ὀφείλει νὰ προτείνῃ εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν πρὸς σύστασιν καὶ στερέωσιν τῆς εὐτυχίας τῆς Σπάρτης.

Προτρέψατε ἀπὸ μέρους ἡμῶν καὶ τὸν γερουσιαστὴν Κ. Ζανετάκην νὰ συνεργήσῃ μετὰ τοῦ οἰκείου ζήλου διὰ τῶν συμπατριωτῶν πρὸς εὐόδωσιν τῆς τε ἀποστολῆς τοῦ γερουσιαστοῦ Κ. Αἰνιᾶνος καὶ ὅλων τῶν προϋποδειχθέντων ἡμῖν ὡς ἱκανῶν νὰ ἀποκαταστήσωσιν εἰς τὸ παντελὲς τὴν εὐταξίαν καὶ ἡσυχίαν τοῦ τόπου ὃν διοικεῖτε.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 28 ἰουλίου 1831.

Οἱ πλοίαρχοι κύριοι Λυόνσος καὶ Λαλάνδος, ἡγεμόνες τῶν ναυτικῶν μοιρῶν Ἀγγλικῆς τε καὶ Γαλλικῆς, ἠρέσθησαν νὰ μᾶς παραστήσωσι τὰ τῆς ἀποστολῆς ἣν ἀνεδέχθησαν μετὰ τοῦ Ἐξοχ. Κ. ναυάρχου Ῥικόρδου ἵνα ἐπαναγάγωσιν εἰς τὸ καθῆκον τοὺς ἀπονενοημένους ἐκείνους τοὺς κυριεύσαντας τὰ ἐθνικὰ πλοῖα καὶ τὴν ὁπλοθήκην τοῦ Πόρου.

Εἶναι δὲ πολλοῦ ἄξιον τὸ νὰ δημοσιευθῶσι τάχιον παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ αἱ ἀποφάνσεις αἱ γενόμεναι παρὰ τῶν κυρίων μοιράρχων πρὸς τὸν Κ. Μιαούλην καὶ αἱ ἀποκρίσεις ἃς οὗτος ἐτόλμησε νὰ τοῖς δώσῃ.

Ὅταν τὸ ἔθνος γνωρίσῃ ὅτι οἱ μὲν κύριοι μοίραρχοι ἐκλήτευσαν ἐν ὀνόματι τῶν Αὐλῶν των τοὺς Ὑδραίους νὰ ἀποχωρήσωσιν ἀφίνοντες τὰ πλοῖα καὶ τὴν ὁπλοθήκην τοῦ Πόρου ὅπως τὰ εὕρηκαν, πρὸς δὲ, καὶ ὅτι διαῤῥήδην ἀπέφηναν ὅτι δὲν θέλουσιν ἀνεχθῆ ἐξερχόμενα εἰς τὴν θάλασσαν ἄνευ διπλωμάτων τῆς κυβερνήσεως οὔτε τὰ ἐν Πόρῳ εὑρισκόμενα πολεμικὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα οὔτε ἄλλα, ὁ δὲ Κ. Μιαούλης, προβάλλων τὰς τῶν ἀνωτέρων του προσταγὰς, οὐδόλως ἠθέλησε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τῶν μοιράρχων τὴν κλήτευσιν, τότε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος τὰς μὲν δεινὰς ἀκολουθίας τοῦ πράγματος δὲν θέλει φοβηθῆ, θέλει οἰκτείρῃ ὅμως τὴν τοσαύτην ἀπόνοιαν τοῦ ἀνθρώπου.

Σᾶς παρακαλοῦμεν λοιπὸν, κύριε Πρόσεδρε, νὰ μᾶς χορηγήσετε ὅσον ἔνεστι τάχιον τὰς ἐκθέσεις ἃς σᾶς ἔδωκαν οἱ κύριοι μοίραρχοι τῆς συμμαχίας, ἵνα τὰς φέρωμεν εἰς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ.

Τῷ Κ. Βάρωνι Ῥυκμάνῳ, Προσέδρῳ τῆς Ῥωσσίας.

Ναυπλίῳ, 30 ἰουλίου 1831.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐπιθυμοῦσα δεινῶς νὰ ἐκχέῃ εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἔθνους ὅλου τὴν θλίψιν αὐτῆς ἐπὶ τοῖς ἐν Πόρῳ δυστυχήμασι, καὶ δὴ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν πληρώσασα διὰ κηρύγματος δημοσίου τε καὶ περιφανοῦς, τούτου αὐτοῦ τὸ ἴσον σᾶς διαπέμπει, κύριε Βάρων, σήμερον ἐνταῦθα συνημμένον, εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀπὸ 27 τοῦ φθίνοντος πρὸς ἡμᾶς γράμματός σας (*).

(*) Γράμμα τοῦ Κ. Βάρωνος Ῥυκμάνου πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Βιέννῃ, 27 ἰουλίου 1831.

Ἐξοχώτατε Κυβερνῆτα, ἐμάθετε ἤδη τὸ τόλμημα ὅπερ οἱ ἐν Πόρῳ συγκεκλεισμένοι Ὑδραῖοι ἐτόλμησαν καθ' ἑνὸς πλοίου τῆς ναυτικῆς μοίρας τοῦ Αὐτοκράτορος, πυροβολήσαντες ἀπηνενεχημένως καὶ ἀχαρίστως κατὰ τῆς σημαίας τῆς Ῥωσσίας, ἥτις δὲν ἐφείσθη οὔτε τὸ αἷμα τῶν στρατιωτῶν της οὔτε τῶν χρηματικῶν αὐτῆς θησαυρῶν ἵνα σώσῃ τὴν πατρίδα των· τόλμημα κατὰ τοῦ ὁποίου πέπεισμαι ὅτι δεινῶς ἀγανακτήσει καὶ τὸ ἔθνος ὅλον μετὰ τῆς αὐτοῦ κυβερνήσεως. Οὐδ' ἤλπιζε βέβαια ἡ Ῥωσσία μετὰ τοιαῦτα πρὸς τὸν τόπον τοῦτον εὐεργετήματα, μετὰ τὴν διηνεκῆ προστασίαν ἣν πάντοτε ἐχάρισεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, μετὰ τοσαύτας ὠφελείας ἃς οἱ πράκτορες αὐτῆς καὶ σήμερον καθ' ἑκάστην ὠφελοῦσι καθ' ὅλην τὴν Ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν τοὺς αὐτοὺς τούτους Ὑδραίους ἐρχομένους ἐκεῖσε ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημαίαν ἣν σήμερον κατῃμάτωσαν, οὐδ' ἤλπιζε, λέγω, ἡ Ῥωσσία τοιαύτην προσβολὴν καὶ τηλικαύτην ἀγνωμοσύνην.

Καὶ πέποιθα μὲν ὅτι ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης θέλει προνοήσῃ ὅσα ἐπ' αὐτῇ ἵνα προλάβῃ ἄλλα τοιαῦτα τολμήματα ἱκανὰ νὰ καταισχύνωσι τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα· ἀλλ' ἐγὼ ὑπόχρεως εἶμαι, καίτοι ἀλγῶν, νὰ δώσω εἰς τὴν σεβαστὴν αὐλήν μου γνῶσιν λεπτομερῆ τοῦ οἰκτροῦ τούτου συμβεβηκότος, ἔτι δὲ καὶ εἴδησιν εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Αὐτοκρατορικὴν πρεσβείαν, ἵνα ἐνεργήσῃ ἀμέσως ὅ,τι κρίνῃ δέον κατὰ τῶν Ὑδραϊκῶν πλοίων τῶν ἤδη εὑρισκομένων εἰς τοὺς Ῥωσσικοὺς λιμένας τῆς Μαύρης θαλάσσης.

ΒΑΡΩΝ ΡΥΚΜΑΝΟΣ.

Ἐν αὐτῷ τῷ κηρύγματι βλέπετε ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἤδη καὶ ἐστιγμάτισεν (ἂν δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν οὕτω) τοὺς ἐργάτας τοῦ κατὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς σημαίας τολμήματος, καὶ ὑπευθύνους αὐτοὺς καθιστᾷ ἐπὶ τῇ βλάβῃ ἣν ἐνδέχεται νὰ πάθωσι τὰ κράτιςα συμφέροντά της ἀφ' οὗ αἱ δηλώσεις τοῦ,τε ναυάρχου Κ. Ῥικόρδου καὶ αἱ ὑμέτεραι φθάσωσιν εἰς Ῥωσσίαν.

Καὶ ἡ Ἑλλὰς λοιπὸν καὶ ἡ κυβέρνησις αὐτῆς εὐέλπιδες μένουσιν ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ εὐμένειαν ἀξιώσει ἀποδιαστεῖλαι μηδὲ συγχῦσαι τὸ μέγα τοῦ ἔθνος ἄθροισμα, ὑπερευγνωμονοῦν ἐπὶ ταῖς ἐκείνου εὐεργεσίαις, ἀπό τινων ὀλίγων ἀνθρώπων, ἐμμενόντων ἐξ ἐλεεινῆς πλάνης εἰς θήραν σκοπῶν ἀφρόνων καὶ κατακρίτων.

Μηδ' ἀμφιβάλλετε, παρακαλοῦμεν, ὅτι θέλομεν φροντίσῃ πάντα τὰ ἐφ' ἡμῖν καὶ ἵνα προλάβωμεν παρόμοια δυστυχήματα, καὶ ἵνα διανοίξωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν Ὑδραίων ἐπὶ τὰς μακρὰς ἀθλιότητας ἃς ἐξ ἐπιβούλων εἰσηγήσεων κινούμενοι ἑτοιμάζουσιν εἰς ἑαυτούς· τὰ ὁποῖα ἴσως συντελέσωσι νὰ κατορθώσωσιν ἥτε προκήρυξις ἣν ὀφειλομένως σᾶς διακοινῶ σήμερον, καὶ ἡ δημοσίευσις τῆς γραφῆς πρὸς ἣν ἀπαντῶμεν.

Τοῦτο καὶ θερμότατα ἐπιθυμοῦμεν ἐν τῷ ἀκμαίῳ τούτῳ καιρῷ, ὁπότε ἡ συμμαχία ἐμμερίμνως καὶ δραστηρίως καταγίνεται νὰ ἐκπεράνῃ τὸ ἔργον τῆς πολιτικῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἑλλάδος.

Τοῖς Ἐκτάκτοις Ἐπιτρόποις καὶ Διοικηταῖς.

Ναυπλίῳ, 3 αὐγούστου 1831.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 4055 ἐγκυκλίου ἡμῶν φανερώσαντες πρὸς τὴν ἐπαρχίαν ἣν διοικεῖτε, τὸ τόλμημα τῶν Ὑδραίων, ἐλθόντων εἰς Πόρον καὶ κυριευσάντων τὰ πλοῖα τῆς ἐπικρατείας καὶ τὴν ὁπλοθήκην τοῦ ναυτικοῦ, ἔτι δὲ γνωστοποιήσαντες καὶ τὴν κήρυξιν δι' ἧς

οἱ κύριοι Πρόσεδροι ἔσπευσαν ν' ἀποδοκιμάσωσι διαῤῥήδην τὸ κακούργημα τοῦτο, ὀφείλομεν σήμερον νὰ σᾶς διαμηνύσωμεν καὶ τὰ μετὰ ταῦτα μέχρι σήμερον ἐν Πόρῳ γενόμενα, παραγγέλλοντες ὑμῖν νὰ δημοσιεύσετε πλατέως τὴν παροῦσαν ἡμῶν διαδήλωσιν.

Οἱ κύριοι πλοίαρχοι Λυόνσας καὶ Λαλάνδος οἱ ἐπὶ τῶν δύω ναυτικῶν μοιρῶν Ἀγγλικῆς τε καὶ Γαλλικῆς, ἑνωθέντες εἰς Πόρον μετὰ τοῦ ναυάρχου Κ. Ῥικόρδου, ἐξεῖπον μὲν πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἀνταρτικῆς ἐκστρατείας τὰ αὐτὰ ὅσα καὶ πρότερον ἐκήρυξαν οἱ κύριοι Πρόσεδροι ἐν ὀνόματι τῶν αὐλῶν των, καὶ μετὰ τοῦτο προσεκάλεσαν αὐτοὺς νὰ ἀπέλθωσιν ἐκ τοῦ Πόρου παραδίδοντες εἰς τὴν κυβέρνησιν τὰ ἐθνικὰ πλοῖα καὶ τὴν ναυτικὴν ὁπλοθήκην. Ἀλλ' ἀφ' οὗ οἱ Κ. Μαυροκορδάτος καὶ Μιαούλης ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπακούσωσιν, ὡς ἔχοντες ῥητὰς προσταγὰς παρὰ τῆς κοινότητος τῆς Ὕδρας, προσταγὰς ἐπικυρωθείσας καὶ δι ἐπιτροπῆς ἔπειτα ἐλθούσης ἐξ Ὕδρας εἰς Πόρον, τότε οἱ μὲν κύριοι Λυόνσος καὶ Λαλάνδος ἀπῆραν εἰς Ναύπλιον ἵνα συσκεφθῶσι μετά τε τῶν κυρίων Προσέδρων καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ὁ δὲ ναύαρχος Κ. Ῥικόρδος ἔμεινεν ἐκεῖ, φυλάττων διὰ τῆς φρεγάτας αὐτοῦ καὶ ἑνὸς βρικίου τὴν μεγάλην εἴσοδον τοῦ λιμένος, ἡ δὲ μικρὰ ἐφυλάττετο ἀπὸ ἄλλο ῥωσσικὸν βρίκιον, τὸν Τηλέμαχον.

Τὴν δὲ ἑσπέραν τὴν μετὰ τὴν ἔκπλευσιν τῶν κυρίων μοιράρχων Λυόνσου καὶ Λαλάνδου, ἐλθούσης ἔξωθεν μιᾶς Ὑδραϊκῆς κορβέτας, καὶ θελησάσης νὰ εἰσβάλῃ διὰ τῆς στενωτέρας εἰσόδου τοῦ Πόρου, καὶ ἀποκρουσάσης διὰ τουφεκισμῶν τὸν λέμβον τὸν παρὰ τοῦ ῥωσσικοῦ βρικίου ἀποσταλέντα πρὸς ἀποτροπὴν αὐτῆς, ἅμα δὲ κανονοβολησάντων κατὰ τοῦ Τηλεμάχου τοῦ,τε φρουρίου τοῦ Πόρου, ἐκ προδοσίας παραδοθέντος εἰς τοὺς ἀντάρτας, καὶ τῆς κορβέτας ὀνομαζομένης Σπέτσαι, τῆς προκυριευθείσης παρ' αὐτῶν, συνεκροτήθη μάχη δύω περίπου ὡρῶν, ἐξ ἧς ἡ μὲν κορβέτα Σπέτσαι ἔχασε τὰ κατάρτια, ἡ δὲ ἄλλη ἠναγκάσθη νὰ παλινδρομήσῃ.

Ταῦτα πάντα ἀνηγγείλαμεν ἤδη εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4164 προκηρύξεως ἡμῶν, εὐχόμενοι ἵνα συντείνῃ κἂν τὰ

δυστύχημα εἰς τὸ νὰ στήσῃ τοὺς ἀνθρώπους τούτους παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ βαράθρου τῆς κακουργίας, ὅπου τοὺς ὠθοῦσιν ἐπίβουλοι παραινέται.

Καὶ ὅμως οἱ ἐν Πόρῳ Ὑδραῖοι, καίτοι αἱματηρὰν πεῖραν παθόντες, οὐδόλως ἐφαίνοντο διακείμενοι νὰ παραιτήσωσι τὴν ἄφρονα τῆς ἀντιστάσεως γνώμην, καὶ τὴν ἀφρονεστέραν τῆς ἐπιθέσεως, ὅθεν καὶ τὸ πλήρωμα ἀνενέωσαν τῆς κορβέτας Σπετσῶν, καὶ ἄλλα πλοῖα ἐνεδυνάμωσαν, καὶ ἐπικουρίας ἐζήτησαν παρὰ τῆς κοινότητός των.

Τότε ὁ ναύαρχος Κ. Ῥικόρδος ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ προκαταλάβῃ τοὺς σκοπούς των, κυριεύων τὰς δύω κορβέτας τὰς εὑρισκομένας ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ μοναστηρίου· πρὸς ὃ ἔταξε τὸ βρίκιον Ὀδυσσέα, προστάξας καὶ δύω ἄλλα βρίκια νὰ κανονοβολήσωσι τὸ φρούριον. Ἐλθόντος δὲ ταὐτοχρόνως καὶ τοῦ βρικίου Ἀχιλλέως ἐκ Ναυπλίου, καὶ συνεργήσαντος μετὰ τῶν εἰρημένων τριῶν, ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἡ μὲν κορβέτα αἱ Σπέτσαι ἀνετράπη, ἡ δὲ ἄλλη παρεδόθη.

Τοῦτο ἐπλήρωσε τοὺς Ὑδραίους φόβου καὶ καταπλήξεως. Συστενούμενοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πλοίων τοῦ ναυάρχου Κ. Ῥικόρδου καὶ ἐκ τῶν στρατευμάτων τῆς κυβερνήσεως, τῶν ὁποίων ἓν μέρος κατέλαβε τὰ ὑπὲρ τὴν πόλιν ὑψώματα, ἤρχισαν σωρηδὸν νὰ λειποτακτῶσι, καὶ τῇ ἐπαύριον τῆς φθορᾶς τῆς κορβέτας Σπετσῶν, ὁ Κ. Μιαούλης μόλις εἶχεν ἐν τῇ φρεγάτᾳ ἀνθρώπους εἴκοσιν. Ἐζήτουν δὲ πλέον καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Πόρου ἐπιμόνως ἵνα ὁ Διοικητὴς ἐμβῇ εἰς τὴν πόλιν μεθ' ἑνὸς ἀποσπάσματος ἐκ τοῦ τακτικοῦ.

Οὐδὲ δυνάμεθα νὰ παρασιωπήσωμεν ἐνταῦθα τοὺς ὀφειλομένους παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπαίνους καὶ τὰς εὐχαριστίας εἴς τε τὸν στρατηγὸν Νικήταν καὶ εἰς τὸν ἀντισυνταγματάρχην Κ. Καλέργην, τοὺς διοικοῦντας τὰ στρατεύματα, διὰ τὸ σταθερὸν καὶ σπουδαῖον καὶ φιλόπατρι τῆς ἐκτελέσεως τοῦ εἰς αὐτοὺς ἀνατεθέντος δυσκόλου ἔργου.

Ὁ Κ. Μιαούλης, βλέπων, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ὅτι οἱ ἄνθρωποί του τὸν ἐγκαταλείπουσι κατ' ὀλίγον, διεμήνυσε πλαγίως πρὸς τὸν ναύαρχον Κ. Ῥικόρδον διά τε τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ γαλλικοῦ βρικίου

Προμάχου, ἐλθόντος τῇ προπαραμονῇ εἰς Πόρον, καὶ διὰ τῶν Κ. Σαχτούρη καὶ Σαχίνη, ὅτι εἰς πρώτην τοῦ ναυάρχου κατὰ τῆς φρεγάτας Ἑλλάδος ἐπιθετικὴν κίνησιν, αὐτὸς θέλει καύσῃ καὶ τὴν φρεγάταν καὶ ὅσα ἄλλα πλοῖα εἶχεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του.

Μαθὼν ὁ ναύαρχος τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὅλως ἀξίαν τῆς ἠλιθίας βαρβαρότητος τῶν ἀποφασισάντων, ἔδωκε λόγον ὅτι οὐδὲν θέλει ἐπιχειρήσῃ ἕως τῆς ἐλεύσεως τῶν συνναυάρχων τοὺς ὁποίους περιέμενεν ἐκ Ναυπλίου ἵνα δώσωσι μετ' αὐτοῦ τέλος εἰς τὴν λυπηρὰν ἐκείνην σκηνήν.

Συνεφωνήθη λοιπὸν ἵνα τὰ μὲν ἀτμόπλοια καὶ ἄλλα ἐθνικὰ πλοῖα ἀφεθῶσιν ἀμέσως παρὰ τῶν Ὑδραίων, ὁ δὲ Κ. Μιαούλης κρατήσῃ τὴν φρεγάταν μὲ πεντήκοντα ἀνθρώπους, καὶ 150 στρατιῶται ἐκ τῶν στρατευμάτων τῆς κυβερνήσεως εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Πόρου.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ ταῦτα ἐν μέρει ἀπεφασίσθησαν καὶ ἐξετελέσθησαν τὸ πρωῒ τῆς 1 αὐγούστου, καὶ πάντα προεμήνυον ταχεῖαν καὶ καταθύμιον ὅσον δυνατὸν τὴν διάλυσιν, μετ' ὀλίγας ὥρας ἰδοὺ τί ἔγραψεν ὁ γενναῖος Κανάρης πρὸς τὸν Κυβερνήτην.

« Ἐν Πόρῳ τῇ 1 αὐγούστου, ὥρᾳ πρωϊνῇ δεκάτῃ καὶ ἡμισείᾳ.

« Ὁ Μιαούλης παρέδωκεν εἰς τὰς φλόγας τὴν φρεγάταν Ἑλλάδα » καὶ τὴν κορβέταν Ὕδραν. Αἰωνία κατάρα εἰς τὸν ἐργάτην τῆς » θηριώδους ταύτης πράξεως! »

Τὰ στρατεύματα ὅμως κατέλαβον καὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ φρούριον καὶ τὰ σωζόμενα ἔτι ἀτμόπλοια. Ἐν τούτοις, καθὼς καὶ ἐν τῇ ὁπλοθήκῃ καὶ ἐν τοῖς ἀποθεσίοις, εὑρέθησαν φυτύλλια βαλμένα εἰς ὑπονόμους πρὸς ὁλοσχερῆ καταστροφὴν τοῦ Πόρου· πρὸς τὸ ὁποῖον, φαίνεται, ὀλίγαι τινὲς στιγμαὶ ἔλειψαν εἰς τὸν Μιαούλην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ.

Αὕτη ἡ ἔκθεσις, σύντομος μέν, ἀλλὰ πιστή, τῶν ἐν Πόρῳ συμβάντων ταῖς προλαβούσαις ἡμέραις. Πᾶν ῥῆμα πρὸς χαρακτηρισμὸν αὐτῶν, κατώτερον ἤθελε μείνῃ καὶ τῆς περὶ αὐτὰ φρικώδους ἀληθείας, καὶ τοῦ ἄλγους ἡμῶν, ὅπερ καὶ τὸ ἔθνος ὅλον βέβαια συναλγεῖ.

Ἂς τολμήσωσιν ἤδη οἱ κακοδαίμονες, οἱ ἀθετήσαντες τὸν λόγον

αὐτῶν, καὶ ἀγενῶς ἐπιθέντες χεῖρα πρηστήριον εἰς τὸ ἀρτιγενὲς ναυτικὸν τοῦ ἔθνους νὰ κηρυχθῶσιν, ὡς καὶ πρότερον ἀναιδῶς ἐκηρύττοντο, ἀμύντορες τῶν τοῦ Αἰγαίου κατοίκων, καὶ πρόμαχοι τῶν πασχόντων δικαιωμάτων αὐτῶν. Τὸ ὄνειδος ὅπερ ἐνεδύθησαν, ἀρκεῖ νὰ διανοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τῶν μάλιστα ἐτοιμοπίστων.

Ἔμελλε δὲ ἄρα ἡ καταστροφὴ τῆς 1 αὐγούστου νὰ γείνῃ καὶ ἀποτροπαιοτέρα, συμβᾶσα καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς Ἀγγλικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς μοίρας ἐπλησίαζον εἰς τὸν Πόρον, φέροντες δήλωσιν συμφωνηθεῖσαν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, καὶ γενναίως ἐλπίζοντες ὅτι δι' αὐτῆς ἤθελε παύσῃ πλέον ἡ χύσις τοῦ αἵματος καὶ ἡ καταφθορὰ, καὶ ἴσως καὶ ἡ ὀλεθρία ἀποτύφλωσις τῶν Ὑδραίων!

Ταύτην τὴν δήλωσιν ἡμεῖς μετ' ὀλίγον θέλομεν δημοσιεύσῃ, ἅμα δὲ καὶ τὰς παρεπομένας πράξεις καὶ προνοήσεις τῆς κυβερνήσεως.

Πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

Ναυπλίῳ, 3 αὐγούστου 1831.

Ἕλληνες, λόγοι ἀνώτεροι, τοὺς ὁποίους σήμερον εἰς ὑμᾶς μὲν δὲν ἀποδίδομεν, θέλομεν ὑποβάλῃ ὅμως εἰς τὴν κρίσιν τῶν ἀντιπροσώπων σας, μᾶς πείθουσι νὰ συγκαλέσωμεν πρωϊμώτερον τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Καὶ δὴ οἱ μὲν ἔκτακτοι ἐπίτροποι καὶ οἱ Διοικηταὶ, συμμορφούμενοι πρὸς τὸ ὑπ' ἀρ. 10049 Ψήφισμα τῆς 4 μαρτίου 1829, θέλουσι συγκαλέσῃ τοὺς ἐκλεκτορικοὺς συλλόγους, οὗτοι δὲ ἢ θέλουσιν ἐπικυρώσῃ τοὺς πληρεξουσίους τῆς ἐν Ἄργει συνελεύσεως τοῦ 1829, ἢ θέλουσιν ἐκλέξῃ ἄλλους, κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὰς ἀναλογίας τὰς ὡρισμένας ὑπὸ τοῦ νόμου.

Οἱ πληρεξούσιοι πρέπει νὰ εὑρεθῶσιν εἰς Ἄργος τῇ 1 σεπτεμβρίου,

ἵνα γείνῃ ἡ εἰθισμένη ἐξέτασις τῶν γραμμάτων τῆς ἐκλογῆς ἢ τῆς ἐπικυρώσεως ἃ θέλουσι φέρει ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν. (*)

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 3 αὐγούστου 1831.

Κύριε Πρόσεδρε, ἀξιούμενοι νὰ σᾶς διαπέμψωμεν ἴσον τῆς προκηρύξεως δι' ἧς συγκαλοῦμεν ἐπὶ τὴν 13 σεπτεμβρίου τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν εἰς Ἄργος, σᾶς παρακαλοῦμεν, καθὼς σᾶς παρεκαλέσαμεν ὅταν σᾶς ἐστείλαμεν καὶ τὴν ὑμετέραν ἐγκύκλιον τῆς 11 (23), νὰ μεταδώσετε καὶ ταύτην τὴν πρᾶξιν εἰς τὴν Αὐλήν σας.

Οὐδὲ σᾶς λέγομεν πλέον πόσον κατεπείγουσα καθίςαται ἡ ἀνάγκη τῆς ταχείας κρίσεως τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων παρὰ τοῦ Λονδινείου συνεδρίου.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 3 αὐγούστου 1831.

Σπεύδω νὰ σᾶς δηλώσω τὰ δυστυχήματα ἐξ ὧν ἡ Ἑλλὰς πενθηφορεῖ σήμερον, μεγάλα ἀπολέσασα, τὰ ὁποῖα δώῃ Κύριος νὰ ἀποκαταστήσῃ ποτέ!

(*) Ὁ Κυβερνήτης εἶχε πρῶτον συγκαλέσῃ ἐπὶ τὸν ὀκτώβριον τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν, ἵνα δώσῃ αὐτῇ λόγον τῆς διοικήσεώς του, ἐλπίζων ὅτι, τελειωθεισῶν μέχρι τότε τῶν περὶ Ἑλλάδος ἀποφάσεων τῆς συμμαχίας, ἤθελε δυνηθῇ καὶ νὰ ἀποθέσῃ τὸ ἐπικείμενον εἰς αὐτὸν βάρος. Ἐβράχυνε δὲ ἔπειτα τὴν προθεσμίαν τῆς συνελεύσεως εἰς τὴν 1 σεπτεμβρίου ἐκ προτροπῆς τῶν Προσέδρων Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας· ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἠξιώθη νὰ ἴδῃ τὴν συνέλευσιν.

Ἡ συναπτομένη ἐγκύκλιος περιέχει ἀκριβῆ σύνοψιν τῆς ἐν Πόρῳ γενομένης καταστροφῆς, καὶ τὰ πράγματα γεγωνότως λαλοῦντα, ἱκανῶς χαρακτηρίζουσι τοὺς ἐργάτας αὐτῆς.

Ἐπειδὴ δὲ πλείστου ἄξιον εἶναι, χάριν τῆς ὑπολήψεως τοῦ ἔθνους, νὰ λάβῃ τάχιον ὑπ' ὄψιν τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον τὴν ἔκθεσιν ἣν σᾶς διακοινῶ, καὶ ἐπειδὴ ἐγὼ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἐκπληρώσω τὸ χρέος τοῦτο, σᾶς παραγγέλλω νὰ συντάξετε ὑμεῖς ὑπόμνημα κατὰ τὰ ἐν τῇ παρούσῃ, προσάπτοντες εἰς αὐτὸ καὶ τὰ προσκείμενα εἰς τὴν ἐγκύκλιον ἔγγραφα καὶ τὰ ἐνταῦθα προστιθέμενα.

Θέλω δὲ μάλιστα νὰ στηρίξετε τὴν προσοχὴν τῶν ἐξοχωτάτων πληρεξουσίων τῆς συμμαχίας ἐπὶ τὴν ἔκθεσιν τῶν κυρίων μοιράρχων Λυόνσου καὶ Δαλάνδου καὶ ἐπὶ τὰς παρατηρήσεις ὅσας ἀπαραίτητον ἔκρινα νὰ κάμω ἐπί τινων καιρίων μερῶν της ἐκθέσεως ταύτης.

Εἰς τὰς σημειώσεις μου δὲν ἠθέλησα μὲν νὰ ἐπαναλάβω ὅσας παρατηρήσεις ἐκ στόματος εἶπα πρός τε τοὺς κυρίους μοιράρχους καὶ πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους, ἐν δυσὶ συνδιαλέξεσι γενομέναις πρὸ ὀλίγων ἤδη ἡμερῶν· κρίνω ὅμως ἀναγκαῖον νὰ τὰς παραθέσω ἐνταῦθα ἵνα κάμετε τὴν δέουσαν χρῆσιν αὐτῶν.

Ἀφ' οὗ οἱ κύριοι Πρόσεδροι διὰ πανδήμων κηρύξεων ἀπεδοκίμασαν τὴν ἐν Πόρῳ ἐκραγεῖσαν ἀνταρσίαν, ἀγγέλλοντες ὅτι μετὰ τὴν συνέλευσιν τοῦ, τε Κ. Βάρωνος Ρουὰν καὶ τῶν κυρίων πλοιάρχων Δαλάνδου καὶ Λυόνσου, οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἀνταρσίας βεβαίως θέλουσιν ἐπαναχθῆ εἰς τὸ καθῆκον, ἂν τὸ πρῶτον κήρυγμα δὲν ἀρκέσῃ, τῇ προσεπαύριον μόλις φανεῖσαι αἱ φρεγάται ἡ Καλυψὼ καὶ ἡ Μαδαγάσκαρ κατέμπροσθεν τοῦ Ναυπλίου, ἐκίνησαν εὐθὺς ἐπὶ τὸν Πόρον, χωρὶς οἱ κύριοι μοίραρχοι νὰ προομιλήσωσιν ὁπωσοῦν οὔτε μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων οὔτε μετ' ἐμοῦ περὶ τοῦ σπουδαίου ἔργου εἰς ὃ ἔτεινον· ἀλλὰ καὶ φθάσαντες ἐκεῖσε, τί ἔπραξαν ἵνα ἐπαναγάγωσι τοὺς πεπλανημένους; Ἀκάρπως μόνον διεπραγματεύθησαν πρὸς αὐτούς, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἐκθέσεως ἧς σᾶς πέμπω τὸ ἴσον.

Μήπως ὤφειλον νὰ διαπραγματευθῶσι πρὸς ἀνθρώπους ἀντάρτας, παραδεχόμενοι ὅτι ἠδύναντο οὗτοι ν' ἀπορρίψωσι τὴν προσφερομένην

σωτηρίαν, καὶ ἔπειτα νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκ τοῦ Πόρου ἵνα ἔλθωσι νὰ συσκεφθῶσι μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων καὶ μετ' ἐμοῦ;

Ποῖον τέλος ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἡ σύσκεψις; Νὰ λάβωσι παρὰ τῆς κυβερνήσεως παραχωρήσεις πρὸς τοὺς Ὑδραίους, τεινούσας εἰς οὐδὲν ὀλιγώτερον παρὰ τὴν καταστροφὴν τῆς καθεστώσης προσωρινῆς πολιτείας, ἣν αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις προεκήρυξαν ὅτι ἤθελαν.

Οὕτω θέσας τὸ ζήτημα, ἀπεσάφησα πρὸς τοὺς κυρίους μοιράρχους ὅτι ἐκ τῶν συνδιαλέξεών των μὲ τοὺς Ὑδραίους, οὗτοι ἔργῳ ἀπέλαβον τὸ ἠθικὸν στήριγμα ὅπερ ὠφείλετο μόνον εἰς τὴν κυβέρνησιν· ἡ ἀνταρσία λοιπὸν εἴπετο νὰ παρεκταθῇ, καὶ τότε ἡ κυβέρνησις πρέπει νὰ παραμερίσῃ καὶ νὰ λογισθῇ ἀνυπεύθυνος ἐπὶ τοῖς γενησομένοις.

Τοῖς ἀπέδειξα δι' ἐγγράφων πιστωμάτων ὅτι οἱ ἐν Ὕδρᾳ πολλάκις δοκιμάσαντες νὰ ἐπαναστήσωσι τὸν στρατὸν καὶ τὰς ἐπαρχίας τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἀπέτυχον· καὶ ἂν ὁπωσοῦν ἐπέτυχον κατὰ τὸ Αἰγαῖον, τυχοδιώκτας μόνον τινὰς καὶ δειλοὺς ἀνθρώπους παρέσυραν, τὸ δὲ πλῆθος τῶν φιλησύχων καὶ τιμίων πολιτῶν συνεχῶς μοὶ στέλλουσιν ἀναφοράς, παρακαλοῦντες τὴν κυβέρνησιν νὰ ἐλευθερώσῃ τὰς νήσους ἀπὸ τοὺς Ὑδραίους.

Τέλος διετράνωσα πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους καὶ τοὺς κυρίους μοιράρχους ὅτι διαπραγματευόμενος πρὸς τὴν ἀνταρσίαν, καὶ παραχωρῶν ὅσον δήποτε εἰς αὐτήν, ἤθελα προδώσῃ τὴν εἰς ἐμὲ ἐμπιστοσύνην τοῦ ἔθνους.

Καὶ τῷ ὄντι αἱ ἐπαρχίαι τῆς τε Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἀποκρινόμεναι πρὸς τὴν ἐγκύκλιόν μου τῆς 11 Ἰουλίου, σαφῶς καὶ ἀναμφιλόγως ἀποδοκιμάζουσι καὶ κατακρίνουσι τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ ἀνταρτικὰ κινήματα τῶν Ὑδραίων καὶ τῶν ὀλιγαρίθμων διευθυντῶν αὐτῶν· τὰς ὁποίας ἀναφορὰς τῶν ἐπαρχιῶν ἡ κυβέρνησις δημοσιεύει, καθ' ὅσον ἀλλεπαλλήλως τὰς λαμβάνει. Ἀπόδειξις δὲ ὅτι οἱ πολῖται ἑκάστης ἐπαρχίας μάλα ἐλευθέρως ἐξέφρασαν τὰς γνώμας καὶ τοὺς πόθους αὐτῶν, εἶναι ὅτι ἐκ Ναυπλίου λαβὼν παρήγγειλα νὰ δημοσιευθῶσι καὶ αἱ διαφοραὶ

ὀλίγων τινῶν Καλαβρυτινῶν καὶ Βονιτσάνων καὶ Πατρέων καί τινων ξένων ἐκεῖσε παροικούντων καὶ πρεσβευόντων τὰ τῶν Ὑδραίων. ὅταν δὲ δημοσιευθῶσιν ὅλαι αἱ ἀναφοραὶ μὲ τὰς ἐπιγραφὰς αὐτῶν, τότε θέλει φανῆ εἰς ποῖον μέρος συναθροίζεται τὸ ἁδρότερον πλῆθος.

Φαίνεται δὲ ὅτι αἱ τοσαῦται ἀποδείξεις ἐνήργησαν ὁπωσοῦν εἰς τὸν νοῦν τῶν κυρίων μοιράρχων, τολμῶ δὲ ἐλπίσαι, καὶ εἰς τὸν νοῦν τῶν κυρίων Προσέδρων, διότι μετ' ὀλίγας συνομιλίας συνεφωνήσαμεν νὰ ὑπάγωσι καὶ πάλιν οἱ κύριοι Δαλάνδος καὶ Δυόνσος εἰς Ὕδραν, καὶ νὰ κάμωσι πρὸς τὴν κοινότητα αὐτῆς τὸ τελευταῖον κήρυγμα.

Συντρέχει δὲ καὶ τὸ ἄνανδρον καὶ βάρβαρον ἔργον τὸ ἐν Πόρῳ τελεσθὲν τῇ 1 αὐγούστου νὰ πείσῃ, ἐλπίζω, τοὺς κυρίους τούτους ὅτι οἱ περὶ αὐτοὺς συνελθόντες Ἕλληνες ἐξηπάτησαν τὴν αὐτῶν εὐπιστίαν. Ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ὑπέσχοντο πρὸς τοὺς Προσέδρους ὅτι ὅλον τὸ ἔθνος θέλει σηκωθῇ ἵνα ὑποστηρίξῃ τῆς Ὕδρας τὸ κίνημα, οἱ Πρόσεδροι θέλουσιν ἰδεῖ ἐξ ἐναντίας ὅτι ὅλον τὸ ἔθνος σηκώνεται ἵνα στιγματίσῃ καὶ τὸ κίνημα καὶ τοὺς ἀλιτηρίους ἐργάτας αὐτοῦ.

Συγκαλουμένης δὲ καὶ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως εἰς τὴν 1 σεπτεμβρίου, καὶ ἐκ τῶν διαβουλεύσεων αὐτῆς θέλει φανῆ ἡ ἀπόδειξις.

Καὶ ποῖαι μὲν ἄλλαι συμφοραὶ ἀπόκεινται εἰς τὸν δυστυχῆ τοῦτον τόπον, ἀγνοῶ. Μοὶ φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ πειρατεία, ἡ πανώλης, καὶ ἡ χολέρα, ἤδη ἐπίκεινται.

Πειραταὶ μὲν ἤδη ἐφάνησαν περὶ τὸ Σούνιον· πλοῖον δὲ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Σπέτσας ἐλθὸν, καίτοι κατὰ τὸν πλοῦν ἑνὸς μὲν ἀνθρώπου ἐναποθανόντος, ἄλλου δὲ ἀσθενήσαντος, ἀμέσως ἔλαβεν ἐλευθέραν κοινωνίαν, διότι καὶ ἐν Σπέτσαις, καθὼς καὶ ἐν Ὕδρᾳ καὶ Σύρᾳ, οὐδεμία ἀρχὴ ἰσχύει.

Ταῦτα πάντα ὑμεῖς συγκεφαλαιώσαντες ἐν τῷ ὑπομνήματι ὑμῶν, λιπαρῶς θέλετε ζητήσῃ τὴν ταχίστην θεραπείαν παρὰ τοῦ Λονδινείου συνεδρίου.

Ἀναμνήσατε εἰς αὐτὸ καὶ πάλιν ὅτι, ἂν ηὐδόκει νὰ δεχθῇ ὅσα ἐτόλμησα νὰ παρακαλέσω δι᾽ ὑμῶν ἀπὸ τοῦ ἰανουαρίου μηνὸς μέχρι

σήμερον, καὶ αἱ παροῦσαι τῆς Ἑλλάδος δυστυχίαι καὶ αἱ εἰς τὸ μέλλον ἐπαπειλούμεναι ἤθελαν προληφθῆ.

Ὄχι μόνον αἱ πρὸς τοὺς Προσέδρους ὁμόφωνοι τοῦ συνεδρίου ὁδηγίαι ἤθελαν καταβάλη τὸ φρόνημα τῆς φατρίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς κυρίους Προσέδρους τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ἤθελαν προφυλάξη ἀπὸ τὰς εἰσηγήσεις ὀλιγίστων τινῶν ἀνθρώπων, μὴ ἐχόντων μὲν νὰ χάσωσι τὶ ἐν Ἑλλάδι, θελόντων δὲ ἐξ ὁποιουδήποτε τρόπου νὰ λάβωσι τὴν ἐξουσίαν, ἢ κἂν τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων.

Ἐζήτησα χρηματικὰ βοηθήματα, τὰ ὑπεσχέθησαν, ἀλλ' ἀκόμη τὰ περιμένω.

Ἱκέτευσα ἔτι ἵνα ταχύνωσι τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος ἀποφάσεις, καὶ ἂν τοῦτο πρὸς τὸ παρὸν δὲν κατορθοῦται, νὰ κηρύξωσι κἂν αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις σαφῶς τε καὶ διακεκριμένως ὅτι θέλουσι τὴν συντήρησιν τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως. Δὲν ἀγνοεῖτε δὲ ἐν ποίαις λέξεσι προσετάχθη ὁ Κ. Δώκινς νὰ μοὶ κηρύξῃ ἰδιοπίστως τοῦτο, καὶ τὸ ἴσον ἐλάβετε τοῦ περὶ τούτου γράμματός μου πρὸς τὸν Λόρδον Παλμερστῶνα.

Ἄρα οὐδεμία εὐθύνη ἐπίκειται εἰς ἐμὲ, τοῦτο εἶναι ἀληθέστατον, καὶ πρέπει νὰ τὸ σημειώσετε διαῤῥήδην ἐν τῷ ὑπομνήματί σας· καί τοι δὲν κρίνω ἐμαυτὸν ἀπολελυμένον τοῦ ἐκπληρῶσαι τὰ χρέη μου πρὸς τὴν πολιτείαν, ὡς καὶ ἐκπληρώσω αὐτά.

Ἑπομένως σᾶς παραγγέλλω καὶ πάλιν νὰ παρακαλέσετε τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον νὰ στείλῃ ὁμοφώνους ὁδηγίας πρός τε τοὺς κυρίους Προσέδρους καὶ πρὸς τοὺς κυρίους μοιράρχους τῶν συμμαχικῶν στόλων, προσταττούσας αὐτοὺς νὰ συμφωνήσωσι μετὰ τῆς κυβερνήσεως περὶ ὅλων ὅσα εἶναι δεινὴ καὶ βιαία ἀνάγκη νὰ προνοηθῶσι,

ά. Πρὸς ἀπόσβεσιν τῆς Ὑδραϊκῆς ἀνταρσίας καὶ προφύλαξιν τῶν ἄλλων τοῦ Αἰγαίου νήσων ἀπ' αὐτῆς.

β'. Πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ναυτιλίας καὶ ἐμπορίας ἀπὸ τῶν πειρατικῶν κινδύνων.

γ'. Πρὸς προφύλαξιν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς πανώλους καὶ τῆς χολέρας.

Ταῦτα δὲ προκύπτουσι καὶ ἐκ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἤδη προπαραδεχθέντος παρὰ τῶν κυρίων μοιράρχων, ὅτι δηλαδὴ δὲν δύνανται νὰ συγχωρήσωσιν ἐλευθέραν ναυτιλίαν εἰς ἄλλα Ἑλληνικὰ πλοῖα εἰμὴ εἰς τὰ φέροντα ἀδείας καὶ διπλώματα τῆς αὐτῶν κυβερνήσεως.

Εὐχῆς ἔργον ἦτον ἀκόμη ἂν οἱ κύριοι μοίραρχοι παρηγγέλλοντο νὰ ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τὴν Ὕδραν, ἐν ὅσῳ ἀποστατεῖ, τὰ ἔνοπλα πλοῖα, ἀφίνοντες μόνον τὰ ἄλλα δι᾽ ὧν αὐτὴ προμηθεύεται τὰ ἀναγκαῖα.

Ἂν ταῦτα ἐνηργοῦντο πρὸς ἑνὸς μηνός, ὡς πολλάκις παρεκάλεσα τοὺς κυρίους μοιράρχους, δὲν ἠθέλαμεν θρηνεῖ σήμερον τὰς ἐν Πόρῳ αἱματηρὰς συμφοράς, καὶ τὴν μέλλουσαν σκυθρωπὴν μοῖραν τοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Σᾶς παραγγέλλω λοιπὸν νὰ ἐπαναμνήσετε καὶ πάλιν εἰς τὸ συνέδριον ὅτι δέομαι θερμότατα καὶ εἰλικρινέστατα ἵνα αἱ σεβασταὶ συμμαχικαὶ Αὐλαὶ κρίνωσι μὲν τάχιον τὰ περὶ Ἑλλάδος βουλεύματα, ἐκλέξωσι δὲ τὸν κυρίαρχον ἡγεμόνα, καὶ ἐμὲ ἀπαλλάξωσι τοῦ βάρους ὅπερ αἱ ἔξωθεν περιστάσεις καθιστῶσιν ὁσημέραι δυσβαστακτότερον.

Περὶ τῶν γραμμάτων σας τῆς 23 (5) καὶ τῆς 27 (9) ὑπ᾽ ἀριθ. 24, σᾶς λέγω μόνον ὅτι τὰ ἔλαβα. Εἶναι χρεία τάχα νὰ σᾶς εἴπω ὅτι, ἐν ᾧ σᾶς γράφω, μόλις ἔχω 30,000 φράγκα εἰς τὸ ταμεῖον;

Περὶ τοῦ ζήλου καὶ τῆς δεξιότητος ὑμῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς σημερινῆς μου σπουδαιοτάτης παραγγελίας δὲν ἀμφιβάλλω.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 3 αὐγούστου 1831.

Ἐνταῦθα περικλείω, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, δύω ἔγγραφα ἐξ ὧν μανθάνετε καὶ τὸ ἐπαναστατικὸν σχέδιον τῶν Ὑδραίων καὶ ὅσα ἐτόλμησαν νὰ ἐπιχειρισθῶσι ἵνα αὐτὸ ἐκτελέσωσι.

Δὲν ἔχω τόσους γραμματεῖς ὥστε νὰ μοῦ μεταφράσωσιν ἢ ἀντι-

γράψωσι τόμον ὅλον ἐγγράφων, φερόντων εἰς μέγα φῶς τὰ μοχθηρὰ ταῦτα μηχανουργήματα, ἀλλὰ μόνον σᾶς δίδω τὴν σύντομον αὐτῶν περίληψιν.

Ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων ὅτι πρό τινων ἤδη μηνῶν οἱ διευθυνταὶ τῆς κρυπτῆς ἑταιρίας, κερδήσαντες τοὺς ἐν τῷ Αἰγαίῳ ὑγειονόμους, ἔχοντας καὶ τὴν ἐπιστασίαν τῆς τῶν γραμμάτων ταχυδρομίας, ἐλάμβανον παρ' αὐτῶν ὅλην τὴν ἐπιστολογραφίαν τῆς κυβερνήσεως πρὸς τοὺς ἐν τῷ Αἰγαίῳ ὑπουργηματικοὺς, καὶ τὰς μὲν ἐπιστολὰς ὅσαι ἠδύναντο νὰ φωτίσωσι τοὺς Ἕλληνας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων καὶ περὶ τῶν συμφερόντων τῆς κυβερνήσεως, ἐκράτουν εἰς Ὕδραν, ἀπέπεμπον δὲ ὅσας αὐτοὶ ἠδύναντο νὰ ὑπομνηματίσωσι πρὸς βλάβην τῆς ὑπολήψεως τῆς ἐξουσίας, καὶ τοὺς ὑπομνηματισμοὺς ἐδημοσίευον διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Ὕδρας.

Μετέφρασαν τὸ ἄρθρον τῆς Σφαίρας, τὸ περὶ τῆς ὑποθετικῆς συμμαχίας τῆς Ῥωσσίας μετὰ τῆς Πόρτας, προσθέτοντες ὅτι ἡ Ῥωσσία συνεφώνησε μετὰ τοῦ Σουλτάνου ἵνα κάμωσι τὴν Πελοπόννησον μόνην, ἡγεμονίαν, καὶ ἐμὲ, Ὀσποδάρον αὐτῆς. Διὰ τούτου ἀπατήσαντες τὸν ὄχλον, ἐπανέστησαν τὴν Σύραν καί τινας ἄλλας τοῦ Αἰγαίου νήσους. Ὁ δὲ τῆς Σύρας διοικητὴς ἐπρόδωκε τὰ χρέη του, καλῶς πληρωθεὶς, ὡς λέγουσι, παρὰ τῶν Ὑδραίων.

Ἔδωκαν δὲ μάλιστα δύναμιν εἰς τὴν κακοῦργον ταύτην ἐπιχείρησιν αἱ παρὰ τῶν ἀρχεκάκων παῤῥησίᾳ διαδιδόμεναι εἰδήσεις καὶ ἐπιστολαὶ πρὸς αὐτοὺς γεγραμμέναι ἔξωθεν, ὅτι δηλαδὴ ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία δὲν θέλουσιν ὅλως ἐπεμβῆ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἑλλάδος πράγματα, οὐδὲ δύνανται ν' ἀποδοκιμάσωσι κινήματα ὅμοια μὲ τὰ τῆς μεγάλης ἑβδομάδος τῶν Παρισίων τοῦ παρελθόντος ἔτους, καὶ μὲ τὰ παρακολουθήσαντα κατά τε τὴν Βελγικὴν καὶ ἀλλαχοῦ· προσθέτοντες ὅτι καὶ ἡ Ῥωσσία θέλει ἀναγκασθῆ νὰ φερθῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Καὶ ἡ διαγωγὴ δὲ τῶν κυρίων Προσέδρων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἡ τῶν ἀρχηγῶν τῶν δύω ναυτικῶν μοιρῶν, καὶ αἱ

πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἀνταρσίας διατελέσασαι καὶ ἤδη ὑπάρχουσαι φιλικαὶ σχέσεις αὐτῶν, ἐπρομήθευσαν ἱκανοὺς προσηλύτους εἰς τοὺς ἐν Ὕδρᾳ, καὶ μάλιστα εἰς τὸν Μαυροκορδάτον, τὸν πρώτιστον αὐτῶν.

Μᾶς ἔσωσε δὲ πρὸς τὸ παρὸν μόνη ἡ σταθερότης μεθ' ἧς ὁ ναύαρχος Ῥικόρδος ἐξεπλήρωσε τὰς προσταγὰς τῆς αὐλῆς του. Ἐπειράθησαν μὲν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ τὸν δειλώσωσι καὶ νὰ τὸν συμποδίσωσιν, ἀλλ' αὐτὸς ἔμεινε σταθερὸς, καὶ ὁ Μιαούλης, μείνας σχεδὸν μόνος εἰς Πόρον, ἤθελεν ἀναχωρήσῃ χωρὶς νὰ καύσῃ τὰ πλοῖα μας, ἂν κακόβουλοι παραινέσεις δὲν τοῦ παρίστανον τὴν ἄνευ ἐμπρησμοῦ ἀναχώρησιν ὡς ἀνανδρίαν.

Ἠθέλησαν, συντόμως εἰπεῖν, νὰ στερήσωσι μὲν τὴν πτωχὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν φρεγάταν αὐτῆς, ἀπὸ δύω κορβέτας, ἀπὸ δύω ἀτμόπλοια, καὶ ἀπὸ ὅλον τὸ ὑλικὸν τοῦ ναυτικοῦ της, τὴν δὲ κυβέρνησιν νὰ καταστήσωσιν ἀδύνατον καὶ ἄκυρον κατὰ τὸ Αἰγαῖον.

Αἱ ὀλίγαι αὗται λέξεις καὶ τὰ γενόμενα, θέλουσι σᾶς διασαφήσῃ τήν τε πηγὴν καὶ τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τοσούτων ἐπιβουλῶν. Μία ἆρα γε ἀπὸ τὰς αἰτίας δὲν εἶναι καὶ τὰ χίλια Ἑλληνικὰ ἐμπορικὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα διέπλευσαν τὸν Βόσπορον τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἀνορθώσεώς μας, καὶ ἀνορθώσεως τοιαύτης; Δὲν ἀναπτύσσω τὴν παρατήρησιν ταύτην, ἱκανὴν οὖσαν βέβαια νὰ σᾶς πλήξῃ.

Εἶπα ἀνωτέρω τὴν ἄσειστον σταθερότητα τοῦ ναυάρχου Ῥικόρδου. Ὑποθέσατε τῷ ὄντι αὐτὸν ἀναχωροῦντα ἐκ Πόρου μετὰ τῶν συνναυάρχων, καὶ ἀφίνοντα τὸν Μιαούλην κύριον νὰ διευθύνῃ ὅπου ἤθελε τὰ πολεμόκροτα πλοῖα. Τότε ἡ ἐπανάστασις τῶν παραλίων τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος εὐθὺς ἐξεῤῥήγνυτο, καὶ ἂν δὲν ἔκαμνε καὶ προκοπὴν, ἐπέφερεν ὅμως βέβαια τὸν ἐμφύλιον πόλεμον.

Ἀλλ' ἂς δεχθῶμεν ὅτι ὁ Μιαούλης ἔδιδε λόγον εἰς τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν συμμαχικῶν μοιρῶν νὰ μὴ ἐκβάλῃ εἰς τὴν θάλασσαν τὰ πλοῖα ἃ εἶχε κυριεύσῃ. Ἄλλα ὅμως ἤθελαν ἐξέλθῃ τῆς Ὕδρας, καθὼς καὶ τῷ ὄντι ἀπεστάλησαν εὐθὺς δύω, τὸ μὲν, εἰς Σαλαμῖνα μὲ τὸν Καρατάσον, τὸ δὲ, εἰς Κρανίδι μὲ ἄλλους ταραχοποιούς.

Πλὴν καὶ ἂν οὐδὲν πλοῖον ἀνταρτικὸν ἐξήρχετο οὔτε ἐκ Πόρου οὔτε ἐξ Ὕδρας, πάλιν οἱ ἀντάρται ἐλάμβανον ἐνώπιον τοῦ ἔθνους χαρακτῆρα νομίμου ἐξουσίας, διαπραγματευομένης ἐπὶ τοῖς ἴσοις πρὸς τὴν κυβέρνησιν, διὰ μεσιτείας τῶν μοιράρχων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Πῶς ἤθελαν ἐκλάβῃ τοῦτο οἱ Ἕλληνες, καὶ ποῦ ἤθελε καταντήσῃ τὸ πρᾶγμα; Οἱ Ἕλληνες ἤθελαν στοχασθῆ ὅτι εἰς τὴν ἀνταρσίαν παρέχουσιν οἱ σύμμαχοι ἄνακτες τὴν ἠθικὴν ὑποστήριξιν· καὶ τότε πῶς ἠδύνατο νὰ βασταχθῇ ἡ κυβέρνησις, τῆς ὁποίας θέλουσιν αἱ Δυνάμεις τὴν συντήρησιν;

Ταῦτα ἐσπευσμένως ὑπαγορεύων, σᾶς προτρέπω νὰ τὰ μεταχειρισθῆτε χρησίμως.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 3 αὐγούστου 1831.

Σὲ γράφω, ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, τοὺς στίχους τούτους ἵνα σοι δώσω σημεῖον ζωῆς, καὶ ἅμα ἵνα σε παρακαλέσω νὰ καταιβάσῃς τὰ ἐννέα δέκατα ὅλων τῶν εἰδήσεων ὅσας σε δώσωσι περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς. Αὐτὰ βέβαια δὲν εἶναι καλά, ἀλλ' εἰμποροῦσαν νὰ ἦναι καὶ χειρότερα.

Ὑδραῖοι τινὲς, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τέκτονας μεγάλων ἑβδομάδων, κινηθέντες εἰς ἀνταρσίαν ἐπ' ἐλπίδι νὰ σηκώσωσι καὶ τὸ Αἰγαῖον καὶ ἔπειτα καὶ τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, ἄλλο δὲν κατώρθωσαν εἰμὴ νὰ καύσωσι διὰ τοῦ Μιαούλη τὴν μόνην φρεγάταν ἣν εἴχομεν, καὶ μίαν κορβέταν.

Δεινὴ μὲν πάντως ἡ καταστροφὴ καὶ τὰ περὶ αὐτὴν, καθὸ ἐπισείοντα ὄλεθρον τοῦ ναυτικοῦ καὶ τῆς ἐμπορίας ἡμῶν· ἀλλ' ἐγὼ ἀγωνίζομαι ἐκ παντὸς τρόπου νὰ προλάβω τὸ μέγα τοῦτο κακόν.

Ἔτι ἄνευ οὐδεμιᾶς χρηματικῆς βοηθείας εὑρίσκομαι, καὶ ὀλίγιστα

βοηθοῦμαι ἐν πᾶσι παρὰ τῆς συμμαχίας. Ἀλλ' ὅμως δὲν ἀθυμῶ, εἰδὼς ὅτι ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν.

Μὴ θαυμάζῃς ὅτι σήμερον δὲν ἀποκρίνομαι πρὸς τὸ ἀπὸ Φλωρεντίας γράμμα σου τῆς 20 μαΐου.

Τῷ Ἀνθυποναυάρχῳ Κ. Λαλάνδῳ.

Ναυπλίῳ, 5 αὐγούστου 1831.

Ὁ ἐπιθεωρητὴς τῶν κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ἐπηυλισμένων ἐλαφρῶν στρατευμάτων γράφει ἐκ Ταλαντίου τῇ 1 τοῦ τρέχοντος πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν Γραμματέα,

« Ὅτι τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τὸ βρίκιον ὁ Ἀντίζηλος, λαβὸν, ὡς λέγουσι, προσταγὴν παρὰ τοῦ Μιαούλη ἵνα μεταβῇ ἀμέσως εἰς Πόρον, ἀφῆκε τὴν στάσιν αὐτοῦ τὴν πρὸς ταῖς ἀποθήκαις τοῦ Ταλαντίου, καὶ ἀνεχώρησεν ἀποφέρον καὶ τὸ ἐν αὐτῷ στρατιωτικὸν ταμεῖον μὲ 25,000 φοίνικας. »

Τοῦτο ἀποδεικνύει καὶ πάλιν εἰς ὑμᾶς, κύριε ναύαρχε, ὅτι τὰ ἐπαναστατικὰ σχέδια τῶν Ὑδραίων δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἀλλὰ μάλιστα ἀποβλέπουσιν εἰς πλήρη ἐπανάστασιν τοῦ στρατοῦ, τὴν ὁποίαν ἐλπίζουσι νὰ κατορθώσωσιν, ἀφαιροῦντες ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως τοὺς πτωχοὺς πόρους τῆς μισθοδοσίας τῶν στρατιωτῶν.

Ἐπειδὴ οἱ ὅροι τῆς κηρύξεως περὶ ἧς ἠρέσθητε νὰ συμφωνήσετε καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ κύριοι συνναύαρχοί σας μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἶναι σαφέστατοι, δὲν ἀναπτύσσω ἐνταῦθα τοὺς λόγους ἐξ ὧν ἄγομαι νὰ σᾶς παρακαλέσω θερμῶς νὰ φροντίσετε ὅσον τάχιστα περὶ τῆς ἀμέσου ἀποδόσεως καὶ ἐπιστροφῆς τοῦ τε πλοίου καὶ τῶν χρημάτων τῶν περιπεσόντων εἰς χεῖρας τῶν Ὑδραίων ἐκ τῆς ἀγενοῦς λειποταξίας τοῦ πλοιάρχου τοῦ Ἀντιζήλου.

Ἀρεστὸν βέβαια ἔσται εἰς ὑμᾶς, κύριε ναύαρχε, νὰ κοινοποιήσετε

τὴν παροῦσαν αἴτησιν καὶ εἰς τὸν μοίραρχον Κ. Λυόνσον, ἧς τὴν διάληψιν θέλω μεταδώσῃ κἀγὼ εἰς τὸν ναύαρχον Κ. Ῥικόρδον.

Καὶ περιμένω ἀπόκρισιν καταθύμιον παρ' ὑμῶν.

Τῷ Μοιράρχῳ Κ. Λαλάνδῳ.

Ναυπλίῳ, 8 αὐγούστου 1831.

Ἀξιοῦμαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω δι' ὅσας εἰδήσεις ἀρέσκεσθε νὰ μοὶ δώσετε διὰ τοῦ σημερινοῦ γράμματός σας.

Εὔελπις εἶμαι ὅτι ἡ παραμονὴ τῶν ὑμετέρων βρικίων περὶ τὰ τῆς Ὕδρας παράλια θέλει προφυλάξῃ τὸ Αἰγαῖον ἀπὸ νέα δυστυχήματα.

Ἤδη δὲ μέλλω νὰ στείλω πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους μίαν ἔκθεσιν ἣν ἔλαβα παρὰ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τήνου ἀπὸ 31 ἰουλίου (π.), ἐν ᾗ σημειοῦται ὅτι γολέτα τις Ὑδραϊκὴ ἔφερεν εἰς Ἄνδρον ἐπιτρόπους διωρισμένους ν' ἀλλάξωσι τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς, ὅπερ καὶ ἔπραξαν, ἀποπέμψαντες μὲν τὸν Διοικητὴν, ἀντ' αὐτοῦ δὲ καταστήσαντες Ὑδραῖον· καὶ τὸ νέον τοῦτο τόλμημα ἐπετέλεσαν, ὑποκαθιστῶντες τὴν γαλλικὴν σημαίαν ἀντὶ τῆς ἐθνικῆς.

Στέλλω λοιπὸν πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους ἀκριβῆ μετάφρασιν τῆς ἐκθέσεως ταύτης, καὶ τοὺς παρακαλῶ νὰ λάβωσιν εἰς σκέψιν τὰ ἐμπεριεχόμενα.

Ἡ ἐγκύκλιος ἐπὶ τῆς ὁποίας ἠρέσθητε νὰ μοὶ διακοινώσετε παρατηρήσεις τινὰς, εἶναι πιστὴ ἀνακεφαλαίωσις ὅλων τῶν ἐκθέσεων ὅσας ἔλαβα παρὰ τῶν ἐν Πόρῳ πολιτικῶν τε καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αἱ συμφωνίαι περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ παρήχθησαν βέβαια ἐκ διαπραγματειῶν γενομένων διὰ τριῶν ἢ τεσσάρων ἀνθρώπων, ἐνδέχεται νὰ μοὶ ἐφανέρωσαν ὡς τελείως ἀποφασισμένα καὶ πεπληρωμένα τὰ ἐπιθυμούμενα παρὰ τῶν μεσιτευόντων μερῶν. Εἶναι ὅμως ἀληθέστατον καὶ βεβαιότατον ὅτι ὁ ναύαρχος Κ. Ῥικόρδος ἐγγράφως ὑπεσχέθη τῷ Κ. Μιαούλῃ

ὅτι θέλει μείνῃ εἰς τὰ παρόντα ἕως οὗ φθάσετε ὑμεῖς τε καὶ ὁ Κ. Λυόνσος· ἐξ οὗ ὑποτίθεται, νομίζω, πρότασις παρὰ τοῦ Κ. Μιαούλη.

Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ᾖ, καὶ ὅπως θεωρηθῶσιν αἱ τοῦ πράγματος περιστάσεις, ἡ ἐν Πόρῳ διαγωγὴ τῶν Ὑδραίων οὔτε ὀλιγώτερον μισητὴ οὔτε ὀλιγώτερον ἔνοχος δύναται νὰ ἀποδειχθῇ.

Καὶ πάλιν σᾶς εὐχαριστῶ, κύριε Μοίραρχε, διὰ τὴν πρόθυμον μετάδοσιν τῶν παρ' ὑμῶν εἰδήσεων.

Τοῖς κυρίοις Προσέδροις τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ναυπλίῳ, 8 αὐγούστου 1831.

Κύριε Πρόσεδρε, ἀπαραίτητον κρίνομεν νὰ σᾶς διακοινώσωμεν τὴν ἔκθεσιν ἣν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τήνου, ὡς μηνύουσαν πράγματα ἄξια τῆς ὑμῶν προσοχῆς. Αὐτὰ δὲ καὶ πάλιν μᾶς δεικνύουσι τὰς μεθόδους ἃς μεταχειρίζονται οἱ ἐν Ὕδρᾳ ἀποτρόπαιοι ἄνθρωποι, ἵνα ἐπαναστατήσωσι τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου.

Ἴσως θέλετε ἀρεσθῇ νὰ κάμετε μετὰ τῶν συνέδρων σας σκέψιν περὶ τοῦ νέου τολμήματος τοῦ ἐν Ἄνδρῳ τολμηθέντος, καὶ νὰ παρέξετε εἰς τὴν κυβέρνησιν τὸν δυνατὸν ὑμῖν τρόπον, ἵνα ἀποδείξῃ πρὸς τοὺς ἡσύχους τοῦ Αἰγαίου κατοίκους ὅτι τὴν εἰς τὴν γαλλικὴν σημαίαν γενομένην ὕβριν δὲν θέλει ἀνεχθῇ οὔτε ὁ Κ. Πρόσεδρος τῆς Γαλλίας οὔτε ὁ Κ. Μοίραρχος Λαλάνδος.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 13 αὐγούστου 1831.

Τὰ μὲν γράμματά μου τῆς 3 αὐγούστου, συνωδευμένα μὲ πολλὰ ἀποδεικτήρια, σᾶς διεύθυνα, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, δι' Ἀγκῶνος. Ἐνταῦθα δὲ συνάπτω τὰ παρεπόμενα, καὶ ἵνα σᾶς μεταδώσω καὶ τὰς ἀναφορὰς τοῦ τε στρατοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ, συνάπτω καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἐφημερίδα, δι' ἧς αὐτὰ ἐδημοσιεύθησαν.

Βλέπετε ὅτι τὸ ἔθνος ὁλόκληρον ἀποδοκιμάζει περιφανῶς τὰ ἐν Πόρῳ τολμηθέντα, καὶ ζητεῖ παρὰ τῆς κυβερνήσεως τὴν παραδειγματικὴν τιμωρίαν τῶν τε ἐργατῶν καὶ τῶν προβολέων τοῦ κακοῦ. Ὅθεν ἡ γραμματεία τῆς δικαιοσύνης ἑτοιμάζει ἀναφορὰν περὶ εἰσαγωγῆς εἰς δίκην τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἀνταρσίας, ἐπὶ ἄκρᾳ προδοσίᾳ ἐγκαλουμένων, ἡ ὁποία ἀναφορὰ καὶ θέλει δημοσιευθῇ.

Τὸ δὲ λυπηρότατον εἰς ἐμὲ εἶναι, ὅτι οἱ ἀποτρόπαιοι οὗτοι ἄνθρωποι καθ' ἑκάστην ἐπὶ μᾶλλον φαίνονται ἐνθαῤῥυνόμενοι εἰς τοὺς ὀλεθρίους σκοπούς των, ἀντὶ νὰ τοὺς παραιτήσωσι. Καίτοι φυλαττόμενοι ἀπὸ ἓν βρίκιον γαλλικὸν, κωλύον τὴν ἀπὸ Ὕδρας ἔξοδον τῶν ἐνόπλων πλοίων, καίτοι τοῦ ναυάρχου Κ. Ῥικόρδου ὁρμήσαντος εἰς καταδίωξιν δύω Ὑδραϊκῶν βρικίων, ὑπεξελθόντων πρὶν ὁ ἀποκλεισμὸς συσταθῇ, ἐκεῖνοι δὲν παύουσι καταγινόμενοι νὰ κάμωσι συμμετόχους.

Παντοῦ ὅπου ἐλπίζουσι νὰ κερδήσωσιν ὀπαδοὺς, ὑποπέμπουσι προσαγωγεῖς (émissaires) διὰ πλαγίων ὁδῶν, καθὼς ἔστειλαν πρὸ ὀλίγου καὶ εἰς Λιμένι, καὶ ἅμα σπουδάζουσι νὰ διαφθείρωσι τὰ πληρώματα τῶν εἰς τὰ παράλια τῆς Μάνης ἐφορμούντων μικρῶν ἡμῶν πλοίων πρὸς φύλαξιν τῆς θαλάσσης ἀπὸ τῆς πειρατείας. Καὶ ἀγνοῶ ἂν κατώρθωσαν νὰ σύρωσι πρὸς τὴν Ὕδραν δύω ἐκ τῶν πλοίων αὐτῶν.

Ὅσον δύναμαι νὰ κρίνω, ἡ στάσις ἡμῶν διατελεῖ κρίσιμος οὖσα,

διά τε τὴν καρτερίαν τῶν ἀνταρτῶν καὶ διὰ τὰς συντελούσας ἐξωτερικὰς περιστάσεις. Λέγω δὲ περιστάσεις, ἵνα μὴ εἴπω τι περισσότερον. Ἐὰν οἱ κύριοι ἀρχηγοὶ τῶν συμμαχικῶν μοιρῶν καὶ οἱ κύριοι Ῥουὰν καὶ Δώκινς ἔλεγον καὶ ἔπραττον ἐναργῶς, καθὼς ἐποίησαν ὅ,τε Ναύαρχος Κ. Ῥικόρδος καὶ ὁ Κ. Βάρων Ῥυκμάνος, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι οἱ μὲν πεπλανημένοι ἤθελαν ἤδη ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, οἱ δὲ πρωτουργοὶ τῆς ὀλεθρίας ταύτης ἐπαναστατικῆς παρῳδίας ἤθελαν ζητήσῃ χάριν καὶ συγχώρησιν.

Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ᾖ, ὁ καιρὸς θέλει μᾶς ἀποκαλύψῃ τὸ μυστήριον· καὶ εἴθε μετ' ὀλίγας ἡμέρας! εἰ δὲ μή, δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω τί θέλει ἀπογείνῃ ὁ δυστυχὴς οὗτος τόπος.

Σᾶς παρήγγειλλα διὰ τῶν γραμμάτων μου τῆς 3 αὐγούστου νὰ παραστήσετε ὑπόμνημα εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον. Σήμερον δὲ πεποιθὼς ὅτι ἐξετελέσατε τὸ παραγγελθὲν, σᾶς παραινῶ νὰ κάμετε περίληψιν τῶν ἀποδεικτηρίων τὰ ὁποῖα σᾶς πέμπω, καὶ συνάψαντες εἰς αὐτὰ τὰς παρατηρήσεις ἃς ἀνωτέρω αὐτοσχεδίασα, νὰ τὰ στείλετε πρὸς τοὺς ἐξοχωτάτους πληρεξουσίους τῆς συμμαχίας, ἵνα μὴ κρίνωσι περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος ἄνευ πλήρους γνώσεως ὅλων τῶν περιστάσεων.

Ὡς ἐὰν δὲν ἦσαν ἱκαναὶ αἱ ἐπαναστατικαὶ ἐπιχειρήσεις τῶν Ὑδραίων ἵνα παραλύσωσι τὴν κυβέρνησιν, ἔχω καθ' ἡμέραν καὶ τὰς ἐνοχλήσεις τῶν ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν γάλλων, τῶν ὄντων ἐν ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑλλάδος. Εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀρχηγὸς τοῦ πυροβολικοῦ καὶ διευθυντὴς τοῦ κεντρικοῦ στρατιωτικοῦ σχολείου, ὁ Κ. ***, γαλλικὸς μὲν λοχαγὸς, τῆς δὲ Ἑλλάδος ἀντισυνταγματάρχης, ὑπερεπλεόνασε τὰς παρεκτροπάς του κατὰ τῆς κυβερνήσεως ἣν δῆθεν ὑπηρετεῖ· εἴς τε τὰς κοινωνικὰς αὐτοῦ σχέσεις καὶ πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἀκόμη ἀξιωματικοὺς οὐδ' ἔπαυσε, μάλιστα ἤδη ἐσχάτως, ἐκ πάσης ἀφορμῆς καταλαλῶν καὶ περιφρονῶν ὅλας τὰς πράξεις τῆς κυβερνήσεως.

Ἐγὼ θέλων νὰ κρατήσω τὸν ἀξιωματικὸν τοῦτον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ὡς ἄξιον τῷ ὄντι καὶ ἱκανὸν, ἔπραξα πᾶν ὅ,τι ἦν ἐπ' ἐμοὶ ἵνα ἐπαναγάγω αὐτὸν εἰς ἄλλα φρονήματα καὶ εἰς πολιτείαν σεμ-

φωνοτέραν πρὸς τὰ χρέη του· ἐζήτησα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ χάριτας παρὰ τῆς κυβερνήσεώς του, καὶ πρὸς τὸν Κ. Μαρσιάλην Δοῦκα τῆς Δαλματίας ἐτόλμησα πρὸ καιροῦ νὰ τὸν συστήσω, καὶ ὅταν κατὰ τὸν ἰανουάριον καὶ φεβρουάριον ἐζήτησεν ἐπανειλημμένως τὴν παραίτησίν του ὡς συγκρουσθεὶς μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Κ. Γεράρδου, διευθυντοῦ τοῦ τακτικοῦ σώματος, καὶ μετὰ τοῦ Κ. Πουρχέτου, διευθυντοῦ τῆς πυροβολικῆς ἀποθήκης, ἐμεσίτευσα καὶ ἠγωνίσθην, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ κυρίου ἀρχηγοῦ τοῦ γαλλικοῦ πυροβολικοῦ, ἵνα μὴ ἐνεργηθῶσιν αἱ αἰτήσεις του, ἀλλὰ νὰ μείνῃ εἰς τὴν θέσιν του. Γνωρίζων ὅμως καὶ ἐκ λυπηρᾶς πείρας ἀναγκαίαν τὴν χαλίνωσιν τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου, ἀφῆκα τότε τὰς περὶ παραιτήσεως αἰτήσεις του ἄνευ ἀποκρίσεως.

Συμβάντων δὲ τῶν ἐν Ὕδρᾳ καὶ Πόρῳ δυστυχημάτων, τότε πλέον αἱ συμπάθειαι αὐτοῦ κατήντησαν ἀκράτητοι, καὶ αἱ πρὸς τὸν γραμματέα τῶν στρατιωτικῶν καὶ περὶ ἐλαχίστων ἐπιστολαί του, ἀπέβησαν ἀπαράδεκτοι, ὄχι διὰ τὸ ἀπρεπὲς μόνον, ἀλλὰ διὰ τὸ ὑβριστικόν.

Καὶ ἂν ἐτόλμα νὰ πειράζῃ τὴν κυβέρνησιν διὰ γραμμάτων, κρίνατε τί ἔπρεπε νὰ κάμνῃ διὰ τῆς γλώσσης πρὸς μαθητὰς ὑπ' αὐτὸν ἐκπαιδευομένους, πρὸς ἀξιωματικοὺς παρ' αὐτοῦ διδασκομένους τὴν πειθαρχίαν! Οὐδ' ὑπῆρχεν ἡμέρα καθ' ἣν δὲν μὲ καταβάρυνον τὰ παράπονα καὶ αἱ καταμέμψεις τῶν Ἑλλήνων ἀξιωματικῶν, μὴ ἀνεχομένων τὰς πρὸς τὴν κυβέρνησιν δημοσίας περιφρονήσεις ἀνδρὸς ἀξιωματικοῦ ἀνωτέρου.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν τὸν ἐκάλεσα παρ' ἐμοὶ, καὶ συνεβούλευσα, καὶ παρακάλεσα ἵνα μετριασθῇ, καὶ οὐδὲν κατώρθωσα, δέν μοι ἔμενεν ἄλλο εἰ μὴ νὰ δεχθῶ σήμερον τὴν παραίτησιν ἣν μοι εἶχε προσφέρῃ τὸν ἰανουάριον.

Ἐπειδὴ δὲ πρὶν τὸ ἀποφασίσω, τὸ εἶπα πρὸς τὸν στρατηγὸν Γεράρδον, ὁ Κ. *** μοὶ ἔγραψε, ζητῶν ν' ἀλλάξω τὴν ἀπόφασίν μου. Τούτου τοῦ γράμματος σᾶς συνάπτω ἴσον, μεθ' ὃ γίνεται περιττὸν νὰ προσθέσω πλεῖστα ἄλλα ἔγγραφα, χαρακτηρίζοντα ἀρκούντως τὸν ἄνδρα.

Ἐὰν, ἐν ᾧ ζητεῖ χάριν παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ὁ Κ. *** ἄλλο δὲν κάμνει παρὰ νὰ τὴν ὑβρίζῃ φορτικώτατα, κρίνατε πῶς φέρεται καθ' ἑκάστην πρὸς τὸν γραμματέα τῶν στρατιωτικῶν.

Ὧδε συνάπτω καὶ γράμμα πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Δοῦκα τῆς Δαλματίας, δι' οὗ συντόμως τῷ δηλοποιῶ διὰ τί ἠναγκάσθην νὰ δεχθῶ σήμερον τὴν παραίτησιν τοῦ Κ. *** ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος. Παρακαλῶ δὲ ἅμα τὸν Κ. Μαρσιάλην νὰ σᾶς δώσῃ ἔντευξιν, ἵνα τῷ ἐξηγήσητε λεπτομερέστερον τὰ τῆς λυπηρᾶς ταύτης ὑποθέσεως.

Οἱ Γάλλοι ἀξιωματικοὶ ὅσοι προφρόνως ἐκπληροῦσι τὰ χρέη των, (ἐξ ὧν εἷς εἶναι καὶ ὁ Κ. Πουρχέτος) καὶ ἐπαγγέλλονται προαίρεσιν ἐπιεικῆ τε καὶ ἔντιμον, αὐτοὶ ἀγαπῶνται παρὰ τῆς κυβερνήσεως, δεικνυούσης μετὰ χαρᾶς πρὸς αὐτοὺς ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ τὴν πίστιν καὶ εὐγνωμοσύνην αὐτῆς.

Θέλων νὰ εἰρηνεύσω τὸν ἀρχηγὸν τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τὸν διευθυντὴν τοῦ κεντρικοῦ στρατιωτικοῦ σχολείου, διώρισα χωριστὰ ἐπὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ πυροβολικοῦ ὑλικοῦ τὸν Κ. Πουρχέτον κατ' αἴτησίν του, ἵνα μὴ ἔχῃ εὐθείας σχέσεις πρὸς ἄλλον εἰμὴ πρὸς τὸν γραμματέα τῶν στρατιωτικῶν.

Βεβαιώσατε τὸν κύριον Δοῦκα τῆς Δαλματίας ὅτι ὤφειλον πάντως νὰ ἀπαλλάξω τὸν Κ. *** ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος, ἵνα προλάβω τὴν ἀταξίαν ἥτις ἔμελλε νὰ κυριεύσῃ τό, τε πυροβολικὸν τάγμα καὶ τὸ κεντρικὸν σχολεῖον.

Μακρὰν ἀπέχω ὅμως τοῦ θέλειν καὶ βλάψαι τὸν δρόμον τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου εἰς τὴν ἐν Γαλλίᾳ ὑπηρεσίαν, ὅπου θέλει ἔχει καὶ ἀρχηγοὺς εἰδότας καὶ δυναμένους κατέχειν ἐν πειθαρχίᾳ τοὺς ὑποκειμένους αὐτοῖς. Ἐκεῖ ὁ Κ. *** διὰ τῆς ἀναμφισβήτου ἱκανότητός του πάλιν ὑπηρετήσει τὴν Γαλλίαν εὐδοκίμως.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ κύριος Μαρσιάλης Δοὺξ τῆς Δαλματίας σᾶς δώσῃ συνομιλίαν, ὡς ἐλπίζω, εἴπατε αὐτῷ πάντα ταῦτα, καὶ δείξατε καὶ τὸ ἴσον τοῦ γράμματος τοῦ Κ. *** ὅπερ σᾶς στέλλω.

Τῷ Κ. Μοιράρχῳ Λαλάνδῳ.

Ναυπλίῳ, 14 αὐγούστου 1831.

Ὄχι ἓν μόνον πλοῖον ἐξῆλθε τῆς Ὕδρας, ἀλλὰ τρία· πρῶτον ὁ Ἀντίζηλος, καὶ μία ἄλλη γολέτα καλῶς ὡπλισμένη, φέρουσα τὸν Καρατάσον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἔκπλους αὐτῶν τείνει, ὡς λέγουσι, πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ἄρα πρὸς Σαλαμῖνα, ἢ πρὸς τὸ Ταλάντι διευθύνονται.

Ἐκίνησε δὲ καὶ τὸ βρίκιον, τὸ ὀνομαζόμενον ὁ γέρων Σαχτούρης, διωρισμένον, φαίνεται, νὰ παραλάβῃ ὑφ' ἑαυτὸ τὰ μικρὰ πλοῖα τῆς κυβερνήσεως τὰ φυλάττοντα τὰ παράλια τῆς Μάνης, περὶ ὧν καὶ σᾶς ἔγραψα προχθές.

Ταῦτα ἔμαθον προχθὲς τὸ ἑσπέρας, ἀγγελθέντα πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Γερουσίας Κ. Τσαμαδὸν παρ' ἀνθρώπου πιστοῦ, ἐλθόντος ἐξ Ὕδρας.

Οἱ ταραχοποιοὶ πιστοῦσι τὰς ἐπαναστατικὰς καὶ ὀλεθρίους φράσεις των, διότι εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των δὲν ἀπαντῶσιν οὐδὲν σπουδαῖον ἐμπόδιον οὔτε παρ' ὑμῶν, κύριε Μοίραρχε, οὔτε παρὰ τοῦ Κ. Λυόνσου· ἐφ' ᾧ καὶ καυχῶνται κατὰ τὸ εἰκός, διότι ἄνευ τῆς βοηθείας τῆς τοιαύτης ἀπάτης, ἀμεταχλήτως ἤθελαν ἀποτύχῃ.

Ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τόσον ἔφθασαν θράσος, ὥστε νὰ διαφημίζωσι νέαν ἐκστρατείαν γενησομένην παρ' αὐτῶν πρὸς ἐμπρησμὸν τοῦ ἐν Πόρῳ μείναντος ὑλικοῦ, συγχωρήσατέ μοι, κύριε Μοίραρχε, νὰ σᾶς ἐρωτήσω τί φρονεῖτε περὶ τούτου, καὶ ἂν δύνασθε νὰ βοηθήσετε τὴν κυβέρνησιν ἵνα προλάβῃ σύνωρα τὸ κακόν.

Τὴν αὐτὴν αἴτησιν θέλω κάμῃ καὶ πρὸς τὸν ναύαρχον Κ. Ῥικόρδον, ὅστις ἔφθασε χθὲς τὸ πρωῒ ἐνταῦθα, ἀρκεσθεὶς κατὰ τὴν Σύραν νὰ ἐμποδίσῃ μόνον ἐκεῖ τὸ βρίκιον τοῦ Μιαούλη.

Ἀφ' οὗ μοὶ φανερώσετε ὅτι δὲν δύνασθε νὰ ἀναγκάσετε τοὺς Ὑδραίους νὰ φυλάξωσιν ὅσα πολλάκις τοὺς παρηγγείλατε, τότε θέ-

λω ἰδεῖ ποῖα τινὰ ὁλικώτερον ὀφείλει νὰ προνοήσῃ ἡ κυβέρνησις ἵνα σώσῃ τὸν τόπον ἐκ τῆς ἀνατροπῆς καὶ λῃστείας τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἑτοιμάζουσιν εἰς αὐτόν.

Δέομαι νὰ μὲ ἀξιώσετε μονολέκτου ἀποκρίσεως, διότι ὁ καιρὸς ἐπείγει, καὶ ἡ εὐθύνη μὲ καταπιέζει.

Τῷ Κ. Βάρωνι Ῥυχμάνῳ, Προσέδρῳ τῆς Ῥωσσίας.

Ναυπλίῳ, 19 αὐγούστου 1831.

Καίτοι βεβαίας οὔσης τῆς κυβερνήσεως ὅτι ἐκ τῶν ὑμετέρων ἐμφανίσεων ἐπληροφορήθη ἤδη τὸ αὐτοκρατορικὸν ὑπουργεῖον τὴν καρτερίαν τοῦ ἀνθυποναυάρχου Κ. Ῥικόρδου δι' ἧς, χαλινώσας τὰς ἀνταρτικὰς τῶν Ὑδραίων ἐπιχειρήσεις, εὐηργέτησε τὴν Ἑλλάδα, καὶ οὕτως ὅμως χρέος ἡμέτερον κρίνομεν νὰ σᾶς παρακαλέσωμεν, κύριε Πρόσεδρε, νὰ παραστήσετε εἰς τὸν ὑμέτερον σεβαστὸν Ἄνακτα ὅτι ποθοῦμεν ἵνα εὐδοκήσῃ διακρῖναι τὸ ἀξιόλογον τῶν τοῦ Κ. ναυάρχου ὑπηρετημάτων κατὰ τὰς παρούσας δεινὰς περιστάσεις.

Αὐτὸς, κατεχόμενος ὑπὸ τοῦ νοήματος τῶν ὁδηγημάτων ὧν ἔφερε, συνεῖδε τί ὤφειλε νὰ πράξῃ ὅταν ἡ κυβέρνησις τοῦ ἐζήτησε νὰ ὑπάγῃ εἰς Πόρον καὶ περιστείλῃ τὰ ἐπαναστατικὰ κινήματα τῶν Ὑδραίων, κυριευσάντων τὰ πλοῖα καὶ τὴν ὁπλοθήκην τοῦ κράτους.

Οἱ μὲν κύριοι Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἀπεδοκίμασαν τότε διὰ πανδήμου κηρύξεως τὴν ἀνταρσίαν, καὶ τὴν σύμπραξιν μάλιστα ὑπεσχέθησαν τῶν ἰδίων στόλων πρὸς ἐπαναγωγὴν τῶν πεπλανημένων εἰς τοὺς ὅρους τῆς εὐταξίας, ὡς καὶ ὑπῆγαν τῷ ὄντι εἰς Πόρον οἱ κύριοι ἀρχηγοὶ τῆς τε Ἀγγλικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς μοίρας. Ἀλλ' ὅμως, ἐξ ὧν ἐπανέφεραν πρὸς τοὺς Προσέδρους, ἔδειξαν ὅτι διαφόρως κρίνουσι περὶ τῆς Ὑδραϊκῆς ἀνταρσίας, πρὸς τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ὁποίας καὶ διαπραγματευθέντες, ἐκαθάρρυναν οὕτως

αὐτοὺς, καί τοι βέβαια ἀκουσίως, ἵνα ἐγκαρτερήσωσιν εἰς τὰ ἐπιχειρηθέντα, καὶ καταπράξωσι τὰ κακὰ ἐφ' οἷς στενάζομεν σήμερον. Καὶ δὴ ὅ,τε Κ. Δαλάνδος καὶ ὁ Κ. Λυόνσος, μὴ κατορθώσαντες οὐδὲν σύμφωνον πρὸς τὴν κήρυξιν τῶν κυρίων Προσέδρων, ἔκριναν καὶ προέτρεψαν καὶ τὸν ναύαρχον Κ. Ῥικόρδον νὰ συνεπιστρέψωσιν ὁμοῦ εἰς Ναύπλιον.

Τοῦτο ἂν ἐδέχετο τότε ὁ Κ. ναύαρχος, ἡ ἀνταρσία ἤθελε λάβῃ ἐνώπιον τῆς Ἑλλάδος πλήρη καὶ ὁμογνώμονα τὴν ἐπικύρωσιν τῶν ἀρχηγῶν τῶν συμμαχικῶν στόλων, καὶ τὰ παρεπόμενα ἦσαν εὐπρόβλεπτα· ἀλλ' ὁ Κ. ναύαρχος ὄχι μόνον ἔμεινε κατὰ χώραν, καὶ μείνας, ἐνεψύχωσε πλῆθος κατοίκων τοῦ Πόρου καὶ τῆς Πελοποννησιακῆς περαίας νὰ ἀποῤῥίψωσι τὰς ἐπιβούλους προτάσεις τῶν Ὑδραίων, ἀλλὰ καὶ βοηθείας ἔδωκε, καὶ συμβουλὰς φρονίμους εἰς τὰ ἡμέτερα στρατεύματα καὶ εἰς τοὺς ναυτικοὺς τοὺς μείναντας πιστοὺς εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Ὑπὸ τὰς ὄψεις τοῦ κυρίου ναυάρχου συνέβησαν καὶ τὰ πολέμια ἔργα ἅπερ ὁ Μιαούλης μετὰ θράσους ἐνόχου ἤρχισε κατὰ τῶν Ῥωσσικῶν πλοίων, καὶ ἡ παρὰ τῆς κοινότητος τῆς Ὕδρας ἀποστολὴ δύο πλοίων πολεμικῶν, τοῦ μὲν εἰς Σαλαμῖνα, τοῦ δὲ εἰς Κρανίδι, πρὸς ἐπανάστασιν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ τόπου.

Εἰς ποίας ὑπερβολὰς οἱ κακοδαίμονες ἐκεῖνοι ἄνθρωποι δὲν ἤθελαν ἐκτραχηλισθῆ, ἂν ὁ κύριος ναύαρχος, ἀκολουθῶν τὰς συμβουλὰς τοῦ Κ. Λυόνσου καὶ Δαλάνδου, ἀνεχώρει ἐκ τοῦ Πόρου καὶ ἤρχετο εἰς Ναύπλιον; Καὶ οἱ μὲν Ὑδραῖοι ἤθελαν ἀποτύχῃ καὶ κατὰ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Πελοπόννησον, ἀλλ' οἱ κάτοικοι ἤθελαν ἀναγκασθῆ νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα, καὶ ἐκ τούτου ἡ ἀταξία, ἡ σύγχυσις καὶ ἡ βία ἤθελαν ἐπικρατήσῃ εἰς τὰς ἐπαρχίας τὰς σήμερον ἡσυχαστάτας, καὶ σεβομένας καὶ ἀγαπώσας τὴν αὐτῶν κυβέρνησιν.

Ὁ δὲ ναύαρχος Ῥικόρδος, παρ' οὗ ἡ Ἑλλὰς εὐηγερτήθη σωθεῖσα μέχρι τοῦδε τοῦ ἐπαναστατικοῦ μολυσμοῦ, καὶ σήμερον διατελεῖ ἰσχυρῶς βοηθῶν τὴν κυβέρνησιν πρὸς τὸ διακόπτειν τὰς οὔσας ἢ

συνισταμένας κοινωνίας τῶν ἀνταρτῶν μὲ τὸ Αἰγαῖον, μὲ τὴν Σπάρτην, καὶ μὲ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα.

Τῶν ἀνταρτῶν ἡ ἐπιμονὴ ἤθελεν εἶσθαι ἀκατάληπτος, ἂν αἱ ἐπανειλημμέναι ἐκδηλώσεις αἱ πρὸς αὐτοὺς γενόμεναι παρὰ τῶν κυρίων ἀρχηγῶν τῶν ναυτικῶν μοιρῶν Ἀγγλικῆς τε καὶ Γαλλικῆς, ἐλάμβανον πραγματικήν τινα ἐνέργειαν· ἀλλ' αὗται οὐδεμίαν ἔλαβον μέχρι τοῦδε, διότι καὶ παρεστῶτος γαλλικοῦ βρικίου ἐνώπιον τῆς Ὕδρας, τέσσαρα ὡπλισμένα πλοῖα, διεκπλεύσαντα ἐξ Ὕδρας, ὑπῆγαν εἰς Σαλαμῖνα μετὰ τοῦ Καρατάσου καὶ ἄλλων πεμπτῶν ὁμοίων αὐτῷ, καὶ ἄλλο βρίκιον, διαφυγὸν μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας τὸν γαλλικὸν περίπλουν, ἀπῆλθεν εἰς τὰ παράλια τῆς Μάνης, κυριεῦσον τὰ ἐκεῖσε ἐλαφρὰ πλοῖα τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἐρεθίσον πάλιν εἰς ἀνταρσίαν τοὺς Λιμενίτας, τοὺς ὁποίους ἠγγίζομεν νὰ ἐπαναγάγωμεν εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος.

Ἡμέτερον δὲν εἶναι νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς τὰς προαιρέσεις τῶν κυρίων ἀρχηγῶν τοῦ Ἀγγλικοῦ τε καὶ τοῦ Γαλλικοῦ περίπλου, ἀλλ' ἀρκούμεθα νὰ ἀποσημάνωμεν τὰ γεγονότα. Καὶ δὴ ὀφείλομεν ὁμολογῆσαι ὅτι ἂν ὁ κύριος ναύαρχος ἀπεδέχετο τὸ φρονῆσαι καὶ πρᾶξαι τὰ τῶν συνναυάρχων, ταύτῃ τῇ ὥρᾳ ἡ ἀναρχία ἤθελε κατακλύζει ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, ἐν ᾧ σήμερον, ἔκ τε τῆς γενναίας καὶ ἀκεραίου διαγωγῆς τοῦ ναυάρχου Κ. Ῥικόρδου καὶ ἐκ τῆς ἀκαμάτου δραστηριότητος τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀξιωματικῶν, ἡ Ἑλλάς, ἐκτὸς τῆς Ὕδρας καὶ ὀλίγων ἄλλων νήσων τοῦ Αἰγαίου, ὑπάρχει ἔτι ἥσυχος, καὶ διακειμένη φαίνεται εἴπερ ποτὲ πρὸς τὸ συντηρῆσαι τὴν ἐνεστῶσαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν ἕως ὅτου γνωρίσῃ τὰς ἀποφάσεις τῶν σεβαστῶν συμμάχων Δυνάμεων.

Ἐκ ταύτης τῆς βραχείας μέν, ἀλλ' ἀψευδοῦς ἀφηγήσεως τῶν γεγονότων, ὑπὲρ ὧν θαῤῥούντως ἐπικαλούμεθα καὶ τὴν ὑμετέραν μαρτυρίαν, κύριε Βάρων, ἀρκούντως χαρακτηρίζονται, νομίζομεν, αἱ ἐπὶ τοῦ παρόντος παρεχόμεναι ὑπὸ τοῦ Κ. ναυάρχου Ῥικόρδου ἀξιόλογοι χρεῖαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, τολμῶμεν δ' εἰπεῖν, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς συμμάχους Δυνάμεις.

Διὸ καὶ εὐέλπιδες εἴμεθα ὅτι ἡ αὐτοκρατορικὴ αὐτοῦ Μεγαλειότης, ἐπιστραφεῖσα πρὸς αὐτὰς, θέλει νεύσῃ νὰ τιμήσῃ διὰ τῆς σεβαστῆς αὐτῆς εὐδοκίας τὸ πολίτευμα τοῦ Κ. ναυάρχου.

Τολμῶμεν δὲ νὰ προσθέσωμεν ὅτι καὶ ὡς νέον εὐεργέτημα τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος περὶ τὴν Ἑλλάδα θέλομεν ἀναγράψῃ τὴν ἐπὶ τούτοις ἀντιχαρισθησομένην παρὰ τοῦ σεβαστοῦ αὐτοκράτορος εὐμένειαν εἴς τε τὸν ναύαρχον καὶ εἰς τοὺς ἐνευδοκιμήσαντας αὐτοῦ ἀξιωματικούς. Οὐδ᾽ ἔχομεν κἂν ἡμεῖς ἄλλο πρὸς αὐτοὺς ἀνταπόδομα τῆς ἐκ τῆς Ἑλλάδος εὐγνωμοσύνης, εἰμὴ τὴν αἴτησιν ταύτην, ἣν καὶ ποιούμεθα, παρακαλοῦντες ὑμᾶς, κύριε Βάρων, νὰ στήσετε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος τὴν παροῦσαν γραφήν.

Τοῖς κυρίοις Πληρεξουσίοις Ἀγγλίας, Γαλλίας, καὶ Ῥωσσίας, τοῖς συνιστῶσι τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον περὶ τῶν Ἑλληνικῶν.

Ναυπλίῳ, 24 αὐγούστου 1831.

Ἡ προσωρινὴ τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησις ἀνέθεσε μὲν καὶ εἰς τὸν πρίγγιπα Κ. Σοῦτσον νὰ ἐκθέσῃ πρὸς τὰς ὑμετέρας Ἐξοχότητας τὰ δεινὰ ἅπερ καὶ πρὸ ὀλίγου ἐπέσεισαν καὶ τοῦ λοιποῦ δύνανται νὰ ἐπάξωσι κατὰ τῆς Ἑλλάδος τὴν στυγερὰν τῆς ἀναρχίας μάστιγα· ἀλλὰ σήμερον καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐρχόμεθα ἐκπληρώσοντες τὸ χρέος τοῦτο, κινούμενοι ἐκ τῶν περιστάσεων, δεινοτέρων ἑκάστοτε γινομένων, καὶ χρῃζουσῶν ἄρα ταχίστης τῆς θεραπείας καὶ διορθώσεως. Ἀνήκει δὲ εἰς μόνον τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον καὶ νὰ ἀποφασίσῃ τὴν θεραπείαν, καὶ ἀμεσώτατα νὰ τὴν ἐφαρμόσῃ.

Δὲν θέλομεν καταχρασθῆ τὴν ἐπιεικῆ προσοχὴν τῶν ὑμετέρων Ἐξοχοτήτων, ἐκδιηγούμενοι καὶ πάλιν ὅσα τε ἁπλῶς χαρακτηρίζουσι

τὰς ἐπαναστατικὰς προθέσεις ἀνθρώπων τινῶν συνηγμένων ἐν Ὕδρᾳ, καὶ ὅσα πρὸ ὀλίγου ἐτολμήθησαν παρ' αὐτῶν ἐν Πόρῳ· καθότι καὶ ὁ πρίγγιψ Κ. Σοῦτσος πάντως τὰ ἔφερε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας, καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι κύριοι ἀρχηγοὶ τῶν συμμαχικῶν περίπλων βέβαια σᾶς τὰ διεμήνυσαν. Ἀλλὰ πληροφορηθέντες ὅτι ταῦτα πάντα διαφόρως κρίνονται καὶ ἐξηγοῦνται παρά τε τῶν ἐνταῦθα κυρίων Προσέδρων καὶ παρὰ τῶν κυρίων ναυάρχων, ὀφείλομεν παραστῆσαι αὐτὰ κατὰ τὸ παρ' ἡμῶν κρινόμενον ἀληθές. Καὶ ἐπικρινάτωσαν αἱ ὑμέτεραι Ἐξοχότητες.

Πρὸ πολλοῦ ἡ πρὸς ἀντιπολιτείαν καὶ στάσιν κλίσις εἶχε καταλάβῃ τὸν περιωρισμένον, ἀλλὰ τυφώδη νοῦν τῶν προκρίτων τῆς Ὕδρας. Ἐμψυχούμενοι ὅμως καὶ ὑπὸ τῆς πανουργίας καὶ τέχνης ἄλλων τινῶν Ἑλλήνων ἑτεροχθόνων μὲν, συγκοινωνησάντων δὲ εἰς τὰς συμφορὰς τοῦ ἐπικινδυνοτάτου τῆς Ἑλλάδος ἀγῶνος, ἤρχισαν πρῶτον νὰ ἀπειθῶσιν ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν εἰς τοὺς ὑπηρέτας τῆς κυβερνήσεως.

Ἀφ' οὗ δὲ συνέβησαν ἔν τε τῇ Γαλλίᾳ αἱ κατὰ τὸν ἰούλιον τοῦ 1830 μεγάλαι μεταβολαὶ, καὶ ὅσα τὴν Βελγικὴν μετεπολίτευσαν εἰς αὐτόνομον πολιτείαν, καὶ ὅσαι ἄλλαι κινήσεις κακὰ ἐπὶ κακοῖς συσσωρεύουσιν εἰς ἄλλα τῆς Εὐρώπης μέρη, τότε οἱ παρ' ἡμῖν ἀρχέκακοι τοσαύτην ἔλαβον εὐπορίαν, ὥςε ἐν βραχεῖ κατώρθωσαν νὰ ἀποπλανήσωσι καὶ τοὺς ἐμφρονεςάτους καὶ εὐδοκιμωτάτους τῶν Ὑδραίων.

Τότε καὶ ἡμεῖς, σαφῶς βλέποντες καὶ τὴν φύσιν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς μηχανουργίας, καὶ τὰς βοηθητικὰς αὐτῇ περιστάσεις, ἐπαλλήλως ἐζητήσαμεν παρὰ τῶν ὑμετέρων Ἐξοχοτήτων διὰ τοῦ πρίγγιπος Κ. Σούτσου ἵνα στείλετε πρὸς τοὺς κυρίους Προσέδρους, συλλογικοὺς χρηματισμοὺς, ἐξ ὧν νὰ δυνηθῶσι καὶ αὐτοὶ συμφώνως νὰ φανερώσωσι πρὸς τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν τὰ διανοήματα τῆς συμμαχίας.

Καὶ οἱ χρηματισμοὶ μὲν ἐδόθησαν, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν προέκυπτον ἐκ πράξεως τοῦ συνεδρίου, οὐδ' ἦσαν συλλογικοὶ, δὲν ἴσχυον νὰ ὀχυρώσωσι τοὺς κυρίους Προσέδρους πρὸς τὸ ἐπιςρέψαι εἰς τὸ καθῆκον τοὺς ἐγωνιζομένους νὰ ἐπαναστατήσωσι καὶ ἀνατρέψωσι τὴν Ἑλλάδα.

Ἀλλὰ καὶ βοηθείας χρηματικὰς δὲν ἐπαύσαμεν ζητοῦντες· τὰς ὁποίας ἂν ἐλάμβανεν ἡ κυβέρνησις ἐκ πράξεως τοῦ ἐν Λονδίνῳ συνεδρίου, ὄχι μόνον ἤθελεν ἀπαντήσῃ τὰς κατεπειγούσας χρείας τῆς διοικήσεως, ἀλλ' ἅμα ἤθελε διανοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τῶν ἐν Ὕδρᾳ τιμιωτέρων ἀνδρῶν, ἀπατωμένων καὶ σήμερον ὑπὸ τῶν ἐπιβούλως λεγόντων ὅτι ἡ ἐνεςῶσα κυβέρνησις στερεῖται τῆς ὄντως ςηρίξεως τῶν συμμάχων δυνάμεων, ἠρέμα ἀσπαζομένων τὰ γινόμενα κινήματα πρὸς μεταβολὴν τῶν ἐνταῦθα πραγμάτων. Αἱ τοιαῦται πλάναι ἤθελαν διασκεδασθῆ ἐκ μόνης τῆς θέας τῶν βοηθημάτων τῶν στελλομένων παρὰ τῶν τριῶν συμμαχικῶν βουλείων λόγῳ δανείου.

Τὸ δὲ ἀνεπαρκὲς τῶν κηρύξεων ἃς ἐξέδωκαν οἱ κύριοι Πρόσεδροι τῇ 20 ἰουλίου (1 αὐγούστου) ἵνα προτρέψωσι τοὺς Ὑδραίους εἰς τὸ ἀπελθεῖν ἐκ τοῦ Πόρου, γίνεται κατάδηλον ἐξ ὧν ἀπέτυχον ἔπειτα καὶ οἱ πλοίαρχοι κύριοι Λυόνσος καὶ Λαλάνδος, πραγματευόμενοι περὶ τοῦ αὐτοῦ.

Ὄχι δὲ μόνον, ἀλλ' ὅσον ἐκ τῶν ὑστέρων, φαίνεται ὅτι αἱ διαπραγματεῖαι αὐτῶν ἔτι μᾶλλον ἐξώγκωσαν τὸ φρόνημα τῶν τῆς ἀνταρσίας ἀρχηγῶν, πιστευσάντων ἑαυτοὺς δύναμιν ὑποστατικὴν, διαπρεσβευομένην, καὶ ἴσην τοὐλάχιστον μὲ τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν· ἐξ οὗ ἥ τε ἠλιθία αὐθάδεια τῶν ἐπιχειρούντων καὶ ἡ δυσμένεια τῶν συμβούλων αὐτῶν ὑπερέβησαν πλέον πάντα ὅρον, ὡς κατεφάνη ἐκ τῶν ἐπιτολμηθέντων ἐν Πόρῳ.

Μετὰ δὲ τὴν καταστροφὴν τῆς 1 (13 αὐγούστου) οἱ μὲν κύριοι ἀρχηγοὶ τῶν ναυτικῶν ἀνεκήρυξαν πάλιν τὰ αὐτὰ, καὶ ὁ Κ. Λαλάνδος περίπλουν κατέστησε περὶ τὴν Ὕδραν· ἀλλ' οὔτε ἡ κήρυξις οὔτε ὁ περίπλους ὁ εἰς τὸ βρίκιον Παλίνουρον ἀνατεθεὶς ἐκώλυσαν τοὺς ἀντάρτας νὰ ἐκπέμπωσιν ἐκ τοῦ ἀποκεκλεισμένου λιμένος πολεμόκροτα πλοῖα εἴς τε τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ εἰς τὰ παράλια τῆς ἀνατολικῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὰ τῆς Μάνης καὶ πανταχοῦ ὅπου ἤλπιζον νὰ ἐπαναστατώσωσι τοὺς κατοίκους, νὰ ἐγείρωσιν ὀχλήματα κατὰ τῆς κυβερνήσεως, καὶ καταναγκάσωσι κἂν αὐτὴν εἰς δαπάνας ὑπὲρ τὴν αὐτῆς δύναμιν.

Καὶ θέλουσιν οὕτως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι νὰ παραλύσωσι καὶ περιτρέψωσι τὴν ἐνεστῶσαν διοίκησιν, ἤ, ἄλλως εἰπεῖν, τὴν κυβέρνησιν. Ὅθεν ἁπλώσαντες τὴν τῆς ἀποστασίας σημαίαν, ἀνεκήρυξαν ὅτι ζητοῦσι νὰ ἐλευθερώσωσι μὲν τὸ ἔθνος ἀπὸ τὴν αὐτογνώμονα ἐξουσίαν, νὰ τῷ πορίσωσι δὲ κυβέρνησιν συνταγματικὴν, ἐλπίζοντες διὰ τούτου νὰ συνάξωσι πολλοὺς ὀπαδούς.

Ἵνα δὲ ἐπιτύχωσι καὶ καλλίτερα, συνέστησαν καὶ ἑταιρίαν κρυπτὴν, τὴν λεγομένην ἑταιρίαν τῆς δυνάμεως, ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἡρακλέους, τῆς ὁποίας οἱ κορυφαῖοι, ἅμα ὑποσχόμενοι τὸ σύνταγμα, ὑπόσχονται εἰς τοὺς κατηχουμένους. καὶ θέσεις, καὶ ὑπουργήματα, καὶ βαθμούς· ἐξ οὗ ἕπεται νὰ ἑλκύσωσιν ὅλους τοὺς δοξομανεῖς, ὅλους τοὺς δυσχεραίνοντας πρὸς τὰ καθεστῶτα, καὶ ὅλους τοὺς τυχοδιώκτας.

Ἀλλ' ὅμως οὔτε τὸ περιᾳδόμενον σύνταγμα, οὔτε ἡ κρυπτὴ ἑταιρία μετὰ τῶν ὑποσχέσεων αὐτῆς, οὔτε ἡ προστασία τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας τὴν ὁποίαν τολμῶσιν οἱ ἀρχηγοὶ νὰ κηρύττωσιν ὅτι ἔχουσι βεβαίαν, δὲν ἴσχυσαν νὰ διασείσωσι τὸ ἔθνος· ἀλλὰ καὶ αἱ ἐπαρχίαι ὅλαι τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος, καὶ πολλαὶ ἐκ τῶν τοῦ Αἰγαίου νήσων, καθ' ἑκάστην καὶ μᾶλλον διαῤῥήδην ἀποδοκιμάζουσι τὴν Ὑδραϊκὴν ἀνταρσίαν, καὶ ζητοῦσι παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐκδίκησιν κατ' αὐτῆς, καὶ παρὰ πολιτεύματα κατὰ τῶν πρωταιτίων τοσούτων κακῶν.

Ἡ μὲν Σύρα ὑπέκυψεν εἰς τὸν ἐπαναστατικὸν ζυγὸν, καί τινες ἄλλαι κοινότητες τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ὑπεκρίθησαν τὸ αὐτὸ, φοβούμεναι τὰ ἐκεῖ παρόντα Ὑδραϊκὰ πλοῖα. Ἀλλ' ἡ Σύρα, ἐκτὸς τῶν κατολίκων οἵτινες εἶναι ἀρχαῖοι καὶ ὄντως κάτοικοι αὐτῆς, κατῳκήθη ἐπὶ τοῦ πολέμου ἀπὸ πλῆθος Ἑλλήνων ἀφρατόρων καὶ ἀνεστίων, καὶ ἄλλων ἐκ πάσης μηχανῆς κυνηγετούντων κατάστασιν, ἐξ ὧν οἱ δεύτεροι καὶ ἐπέτυχον, ὅτε ὁ Ἰβραχὶμ Πασᾶς ἀπέβη εἰς Πελοπόννησον, γινόμενοι καὶ πορισταὶ τῶν τουρκικῶν στόλων, καὶ πειρατείας συμμέτοχοι, καὶ κιβδήλων νομισμάτων καὶ πάσης κακουργίας τεχνῖται. Αὐτοὶ καὶ φοβούμενοι πάντοτε τὴν δικαιοσύνην

τῆς κυβερνήσεως, καί τινες ἐγγὺς ὄντες νὰ παύσωσι καὶ τὰς πληρωμάς των πρὸς τιμίους ἐμπόρους ξένους, ἠνώθησαν μὲ τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς ἀποστασίας, καὶ τὴν ἐνήργησαν εἰς Σύραν, προφυλαττόμενοι κατὰ τῆς αὐστηρότητος τοῦ νόμου.

Ἐνταῦθα δὲν συνάπτομεν σειρὰν ὅλην γραμμάτων, ἀποδεικνυόντων ἀνελλιπέστατα τὴν ἀλήθειαν τῶν μέχρι τοῦδε ἀνακεφαλαιωθέντων.

Καὶ ὁσάκις μὲν, συνομιλοῦντες μετὰ τῶν κυρίων Προσέδρων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας καὶ μετὰ τῶν κυρίων ἀρχηγῶν τῶν περίπλων τῶν δύω Δυνάμεων, παρεστήσαμεν εἰς αὐτοὺς οὕτω τὰ πράγματα, ἐπικαλούμενοι καὶ τὴν γνώμην αὐτῶν, δὲν παρετηρήσαμεν ἄλλην ἐν αὐτοῖς γνώμην, καί τοι οὐδὲ τὴν ἡμετέραν ὅλως δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι εἶχον. Ἐξ ἄλλων ὅμως σημείων πειθόμεθα μετὰ λύπης ὅτι τὴν ἀνταρσίαν λογίζονται αὐτοὶ ἀντιπολιτείαν ἁπλῆν, φρονοῦντες ἴσως καὶ σήμερον ὅτι ὅλον τὸ ἔθνος ἤθελε παραδεχθῇ τὸ Ὑδραϊκὸν σύστημα, ἂν ἡ κυβέρνησις δὲν ἐκράτει εἰς δυναστικὴν ὑποταγὴν τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος.

Πλὴν ἀλλ' ἡ πεῖρα ὤφειλε κἂν νὰ μεταδιδάξῃ περὶ τούτου τούς τε κυρίους Προσέδρους καὶ τοὺς ναυάρχους, ἰδόντας ὅτι, ὅσον καὶ ἂν ἠγωνίσθησαν οἵ,τε Ὑδραῖοι καὶ οἱ ὀλίγοι παραβοηθοὶ αὐτῶν Ἕλληνες καὶ ξένοι ἵνα εὕρωσιν ὀπαδοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἄλλο τόσον τὸ ἔθνος καὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀπέῤῥιψε τὰς εἰσηγήσεις καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτῶν, καὶ πιστὸν μένον εἰς τὰ ἀτρεκῆ συμφέροντά του, ἔδειξεν ὅτι θέλει νὰ φυλάξῃ καὶ τὴν προσωρινήν του κυβέρνησιν.

Καὶ ποῖα μέσα μετεχειρίσθη ἡ κυβέρνησις ἵνα ἐμποδίσῃ τὸ ἔθνος τοῦ νὰ ἑνωθῇ μετὰ τῶν Ὑδραίων καὶ παραδεχθῇ τὰς ἐπινοίας αὐτῶν; Μέσον ἰσχυρότερον εἰς τὸν τόπον τοῦτον παρὰ τὰ χρήματα βέβαια δὲν ὑπάρχει. Ἀλλὰ τὰ χρήματα ἔλειψαν· τὸ ταμεῖον δὲν ἔχει εἰμὴ 30 ἢ 40,000 φράγκων· τὸ στράτευμα δὲν ἐπληρώθη, καὶ οἱ πολιτικοὶ ὑπηρέται ἀπὸ τριῶν μηνῶν δὲν ἔλαβον τοὺς μισθούς των.

Καὶ ὅμως αὐτὸ τὸ στράτευμα, αὐτοὶ οἱ πολιτικοὶ ὑπηρέται,

αὐτοὶ οἱ κάτοικοι, ἀθρόως λαμβάνοντες τὸ τουφέκιον, ἀπέκρουσαν τοὺς ἀποστόλους τῆς ἀνταρσίας, οὓς οἱ παρ' ἡμῖν περισαλπιζόμενοι συνταγματικοὶ πολλάκις ἔπεμψαν πρὸς αὐτοὺς κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους μῆνας.

Ἵνα δὲ διαγνωρίσῃ τις τὴν φύσιν τοῦ τοιούτου, ἀρκεῖ νὰ ἐνθυμηθῇ ποῖοι εἶναι οἱ ἄνθρωποι οἱ διευθύνοντες τὴν ἐπαναστατικὴν κίνησιν. Εἶναι αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ ὑποσύραντες τὸ ἔθνος εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου ἐπὶ τοῦ ὀκταετοῦς ἀγῶνος τοῦ κατὰ Τούρκων δι' ἐμφυλίων πολέμων καὶ ἀναρχίας. Ἐπειδὴ δὲ συνηθροίσθησαν καὶ εἰς Ὕδραν, τοῦτο ἤρκει, καὶ ἂν εἶχον ἐκ τῶν προτέρων καλλιτέραν ὑπόληψιν, ὥστε νὰ τοὺς ἀποκρούσωσι καὶ ἡ Πελοπόννησος καὶ ἡ στερεὰ Ἑλλάς· διότι προϋπάρχει μὲν καὶ ἀντιπάθεια καὶ σχεδὸν φυσικὴ ἔχθρα μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν μερῶν τούτων τῆς Ἑλλάδος, γίνεται δὲ καὶ μεγαλητέρα ἐκ τῆς διαφορᾶς, ἂν ὄχι καὶ ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τῶν ἀμοιβαίων συμφερόντων, ὅπως αὐτοὶ τὰ ἐννοοῦσιν.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλη ἰσχυροτέρα αἰτία προεφύλαξε τὸ μέγιστον μέρος τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ ἐπαναστατικοῦ μολύσματος· ὁ δίκαιος, λέγω, φόβος μὴ χάσωσιν ἐν ταῖς νέαις ἀνατροπαῖς τὸ εὖ εἶναι ὅπερ ἀπέκτησαν καὶ φυλάττουσι καὶ αὐξάνουσιν ὑπὸ διοίκησιν εὔτακτον. Κατὰ τοῦτο συγκρίνοντες τὸ παρὸν μὲ τοὺς καιροὺς ὅτε, ζῶντες ὑπὸ λεγομένην ἐλευθέριον ἐξουσίαν, κατεπιέζοντο ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων οἵτινες προσλαμβάνουσι σήμερον τοὺς Ὑδραίους ἵνα πάλιν τὴν ἐξουσίαν ἁρπάσωσιν, ἀνδρίζονται λοιπὸν καὶ κραταιοῦνται, ἐγνωκότες ἀντισταθῆναι πάσῃ δυνάμει εἰς τὰς πολλὰς ἀποπείρας τῆς βίας καὶ τῆς ἀπάτης δι' ὧν ἐκεῖνοι ζητοῦσι νὰ καταστρέψωσι τὰ καθεστῶτα.

Καὶ περὶ τούτων πλατύτερον δὲν διαλαμβάνομεν· βεβαιοῦμεν δέ, μηδόλως φοβούμενοι τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναίρεσιν τῶν ἡμετέρων λόγων, ὅτι οὐδέποτε οἱ τῆς Ὕδρας πρόκριτοι, ἡνωμένοι μετὰ δύω ἢ τριῶν παλαιῶν ἀρχόντων τῆς Πελοποννήσου καὶ μετά τινων νέων κατασκευαστῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων, οὐδέποτε, λέγω, οἱ εὐαρίθμότατοι οὗτοι ἄνθρωποι οἱ θέλοντες σήμερον νὰ ἐπαναστατώσωσι τὴν Ἑλλάδα, δὲν θέλουσιν ἀξιωθῆ τῆς γνησίας ψήφου τοῦ ἔθνους.

Δυνατὸν μὲν εἶναι νὰ τοὺς ἐπιβάλῃ κἀνεὶς εἰς τὸ ἔθνος διὰ τῶν ὅπλων, ἀλλὰ καὶ ἐπιβληθέντες, αὐτοὶ οὗτοι οἱ σήμερον σύμφωνοι πρὸς καταστροφὴν τῆς ἐξουσίας, θέλουσιν ἆρα γε συμφωνήσῃ περὶ τῆς χρήσεως αὐτῆς; Ἰταμῶς δυνάμεθα νὰ ἀποκριθῶμεν, ὄχι· ἀλλὰ τῇ ἐπαύριον τῆς καθιδρύσεώς των, ὁποίαν θέσιν καὶ ἂν λάβῃ ἕκαστος, θέλουσιν ἀρχίσῃ νὰ ὑποσκελίζωσι καὶ παρακρούωσιν ἀλλήλους, ἱκανῶς διδάξαντες πάντας πρὸ τῆς ἡμετέρας εἰς Ἑλλάδα ἀφίξεως ποῖοι τινὲς εἰσί, τί θέλουσι, καὶ τί δύνανται.

Ἡμεῖς ἐλθόντες τοὺς ἐκαλέσαμεν εἰς τὰ πράγματα, καὶ αὐτοὶ ὑπεσχέθησαν νὰ παραδεχθῶσι τὸ σύστημα τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως. Αὐτὴ τοὺς ἐδοκίμασε δύω περίπου ἔτη μεθ' ὑπομονῆς, ἢ μᾶλλον μετὰ πάσης μακροθυμίας. Πλὴν τέλος ἂν τοὺς ἐκράτει περισσότερον εἰς τὰ πράγματα, ἤθελεν ἀθετήσῃ ὅλα τὰ χρέη της.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ἐκ κομματικῆς διαθέσεως ἤθελε συλλάβῃ ἡ κυβέρνησις τοιαύτην γνώμην περὶ αὐτῶν, τάχα ἡ σημερινὴ αὐτῶν πολιτεία δὲν δικαιόνει ὅλως τὴν γνώμην ταύτην; δὲν τοὺς χαρακτηρίζει πλέον ἐντελῶς εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα;

Ἐπεχείρησαν νὰ ἐπαναστήσωσι τὸ ἔθνος καθ' ἣν στιγμὴν αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις ἐκήρυξαν διὰ τῶν πρακτόρων αὐτῶν ὅτι μεγάλως θέλουσι τὴν συντήρησιν τῆς ἐνεστώσης τῶν πραγμάτων τάξεως.

Τὸ ἔθνος τοὺς καταδικάζει, αὐτοὶ δ' ἐπιμένουσι καὶ ἐπιτολμῶσιν ὑπέρογκα. Τὸ ἔθνος τότε τοὺς στιγματίζει, τοὺς καταρᾶται, καὶ ζητεῖ παρὰ τῆς κυβερνήσεως τιμωρίαν κατὰ τὸ δίκαιον.

Πῶς καὶ διὰ τί οἱ κύριοι Πρόσεδροι τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας, καὶ οἱ Κ. Λυόνσος καὶ Λαλάνδος, τοὺς ἀξιοῦσι τῆς σπουδῆς καὶ φιλίας αὐτῶν;

Ἐὰν ἐξ εὐμενείας ἤθελον αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ νὰ δώσωσιν ἄλλον χαρακτῆρα εἰς τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν, καὶ νὰ παρεισάξωσιν ἄλλο σύστημα παρ' ὃ αὐτὴ μέχρι τοῦδε ἠκολούθησεν ἐκ συγκαταθέσεως τοῦ ἔθνους, αἱ Δυνάμεις δὲν ἤθελαν νεύσῃ ἆρα γε νὰ ἀναγγείλωσι τοῦτο πρὸς αὐτὴν τὴν κυβέρνησιν; Αὐτὴ τότε ἤθελε μεταδώσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν, ἥτις βέβαια ἤθελε προθυ-

μηθῇ νὰ ἀποδεχθῇ εὐγνωμόνως τὰ νέα πιστώματα τῆς σοφῆς προστασίας τῶν σεβαστῶν τῆς Ἑλλάδος εὐεργετῶν.

Εἰς τὸ παρὸν ὑπόμνημα ὁ πρίγγιψ Κ. Σοῦτσος θέλει συνάψῃ καὶ τὰ ἀποδεικτήρια ὅσα τῷ διαπέμπομεν καὶ τὴν ἀφήγησιν τοῦ πῶς ἔχουσι τὰ πράγματα καθ' ἣν ἡμέραν ὁ ταχυδρόμος ἀναχωρήσει.

Ἡμεῖς δὲ δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ ἀποκριθῶμεν τί θέλει ἀπογείνῃ ὁ τόπος, ἂν οἵ,τε Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῶν περίπλων δὲν λάβωσι συλλογικὰς ἐντολὰς ἵνα λέγωσι καὶ πράττωσι τὰ αὐτά.

Λέγομεν δὲ καὶ πάλιν ὅτι, ἂν αἱ σύμμαχαι Αὐλαὶ θέλωσι νὰ φέρωσι τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸ νὰ συστήσῃ νέαν ἀντιπροσωπικὴν κυβέρνησιν, μετὰ τῶν τύπων τῶν ἐπικρατούντων παρὰ τοῖς μᾶλλον εὐπολιτεύτοις ἔθνεσι, πρέπει νὰ εὐδοκήσωσι νὰ τὸ εἴπωσι. Τότε ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις διαβουλευομένη, θέλει ἀποφασίσῃ, νομίζομεν, σύμφωνα ταῖς θελήσεσι τῶν Δυνάμεων.

Πλὴν ἀλλὰ δὲν διστάζομεν νὰ βεβαιώσωμεν κατὰ τὴν ἡμετέραν ἰδίαν γνώμην ὅτι τὸ τοιοῦτο σύστημα ἤθελε μᾶλλον συγκροτήσῃ, εἰ συγχωρεῖται οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἀναρχίαν καὶ τὸν ἐμφύλιον ἴσως πόλεμον, καὶ ἤθελε φέρῃ ἐν ὀλίγῳ τὸ δυστυχὲς τοῦτο ἔθνος ὑπὸ τὴν δεσποτείαν ὁπλοφόρου δυνάμεως, εἴτε ἐγγενοῦς εἴτε ξένης.

Ἂν ὅμως προτιμῶσιν αἱ Δυνάμεις ν' ἀποφασίσωσι κατὰ τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἀληθινὰς ἀνάγκας τοῦ ἔθνους, πρῶτον πρέπει νὰ θεωρήσωσι τὴν ἠθικὴν κατάστασιν εἰς ἣν τὸ ἔθνος εὑρίσκεται ἐκ τῆς μακραίωνος δουλείας καὶ τῆς πολυετοῦς ἀναρχίας. δεύτερον θέλουσιν ἐξετάσῃ περὶ τῆς προόδου ἣν ἐντὸς οὐδὲ τεσσάρων ὅλων ἐτῶν ἔλαβε πρὸς τὴν ἐπανόρθωσιν, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν κυβερνήσεως ἐννόμου, μετρίας, οὐδ' ὑποτεταγμένης εἰς τὰς γνώμας ἀνθρώπων μὴ δυναμένων ἔχειν γνώμην αὐθύπαρκτον.

Ἵνα δυνηθῇ ἡ Ἑλλὰς ἀπολαῦσαι τῆς ἐν Εὐρώπῃ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ὑφεστώσης ἀντιπροσωπικῆς πολιτείας, πρέπει πρὸ πάντων νὰ συσταθῇ ἡ ἰδιοκτησία τῶν πολιτῶν, οὖσα μέχρι τοῦδε ἀσύστατος· πρέπει νὰ λάβῃ ὁ γεωργὸς ἓν μερίδιον γῆς εἰς κτῆμα ἴδιον,

ὁπότε σήμερον τὰ ἐννέα δέκατα τῶν γεωργῶν εἶναι ἀκτήμονες· πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ λαὸς, ὄχι μόνον τὸ αἴσθημα τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ κατάστασιν βεβαίαν ἐξ ἧς πρεπόντως νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν τῆς ἐλευθερίας ἀξίαν· πρέπει τέλος τὸ ἔθνος ὅλον νὰ συνηθίσῃ βαθμηδὸν δι' ὠφελίμου πείρας εἰς τοὺς δικαστικοὺς τύπους τῶν ἐννόμων πράξεων ἐξ ὧν ἀσφαλίζονται τὰ συμφέροντα τῆς ἐμπορίας καὶ ναυτιλίας, καὶ συνίσταται οὐσιωδῶς ἡ ἐσωτερικὴ εὐεξία τῆς πολιτείας.

Πρὸς ταῦτα τὰ ἀξιόλογα ἀποτελέσματα ἔτεινον ὅλοι οἱ ἀγῶνες τῆς ἐνεστώσης κυβερνήσεως, τὰ ὁποῖα καὶ ἤθελεν ἀναμφιβόλως κατορθώσῃ ἐπευλογοῦντος τοῦ λαοῦ, ἐὰν οἱ αὐτοὶ ἄνθρωποι οἱ σήμερον εἰς κεφαλὴν ὄντες τῶν ἐπαναστατικῶν κινημάτων, δὲν συνεπόδιζον καὶ διεκώλυον διηνεκῶς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προνοημάτων αὐτῆς.

Τὸ ἔθνος θέλει τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπὶ βάσεσι στερεαῖς οἰκοδόμησιν τῆς πολιτικῆς του ὑπάρξεως. Θέλει μὲν βεβαίως ν' ἀπολαύσῃ καὶ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, ἀλλ' ὡς γνωστικὸν διακρίνει ὅτι ὁ πολιτικὸς οὗτος τύπος πρέπει νὰ ἦναι ἀκολουθία, καὶ ὄχι ἀρχὴ τῆς ἐπανορθώσεώς του.

Τοιοῦτοι εἶναι, κατά γε τὴν ἡμετέραν γνώμην, οἱ γνήσιοι τῆς Ἑλλάδος πόθοι, οἰκειότατοι ὑπάρχοντες καὶ εἰς τὰ τιμιώτατα αὐτῆς συμφέροντα. Τούτους ἐθαῤῥήσαμεν ἐκφράσαι καὶ πρὸς τὸν ὑψηλότατον πρίγγιπα Λεοπόλδον, ὅτε ἡ Ἑλλὰς προσεδόκα ὅτι ἡ ὑψηλότης του ἔμελλε νὰ τελέσῃ τὰ ὑπὲρ αὐτῆς γενναῖα τῶν συμμάχων Δυνάμεων βουλεύματα.

Ἀλλ' ὅπως ἂν ᾖ, ὀφείλομεν σήμερον νὰ ζητήσωμεν θερμῶς παρὰ τῶν ὑμετέρων Ἐξοχοτήτων τὰ ἑξῆς·

ά. Νὰ σπεύσετε ὅσον ἔνεστι τὰς ἀποφάσεις τὰς περὶ τελείας συστάσεως τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων.

β'. Νὰ στείλετε συλλογικὰς ἐντολὰς πρός τε τοὺς κυρίους Προέδρους πρός τε τοὺς κυρίους ναυάρχους, ὅπως ἐνεργῶσι καὶ φέρωνται συμφώνως καὶ κατὰ σύστημα διακριδὸν συνδεδογμένον πρός τε τὴν ἐνεστῶσαν κυβέρνησιν καὶ πρὸς τοὺς σπουδάζοντας εἰς ἐπανάστασιν τοῦ τόπου.

γ΄. Νὰ στείλετε ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς χρηματικά τινα βοηθήματα, ὡς ἐκ τοῦ δανείου.

Τὰς αἰτήσεις ταύτας καὶ τὰς προηγηθείσας παρατηρήσεις ὑποβάλλοντες εἰς τὰς ὑμετέρας Ἐξοχότητας, ἐλαλήσαμεν μετὰ παῤῥησίας πρεπούσης τῇ πίστει ἧς ἀξιοῦσιν ἡμᾶς ἥ,τε Ἑλλὰς καὶ αἱ σεβασταὶ συμμαχικαὶ Αὐλαί· ἀνθ' οὗ καὶ παρακαλοῦμεν ἵνα νεύσωσιν ἀγγεῖλαι ἡμῖν διὰ τῶν ὑμετέρων Ἐξοχοτήτων τὰς αὐτῶν ἀποφάσεις. Ἂς νεύσωσι πρὸ πάντων, ἱκετεύομεν, νὰ μᾶς δείξωσι καὶ πάλιν τὴν ὑψηλὴν αὐτῶν εὐμένειαν, ἀφειδῶς ἀποτόμεναι πάντων ὅσα εἰς τὸ πρόσωπον ἡμῶν ἀναφέρονται, καὶ ἔξουσιν ἡμᾶς βαθέως εὐγνωμονοῦντας· διότι προσμένει ἡ Ἑλλὰς ἀγωνιῶσα, λέγω δὲ καὶ ἐν συνοχῇ, νὰ καταμάθῃ τάχιον τὴν μοῖραν ἣν ἡ γενναία τῶν Δυνάμεων σπουδὴ εἰς αὐτὴν ἑτοιμάζει.

Τὴν περὶ τούτου εὐλαβῶς προαπαγγελθεῖσαν γνώμην ἡμῶν, περιττὸν κρίνομεν καὶ σήμερον νὰ ἐκφράσωμεν, ἀλλ' ἀρκούμεθα νὰ συγκεφαλαιώσωμεν τὰς εἰλικρινεστάτας δεήσεις ἡμῶν ὅπως αἱ ὑμέτεραι Ἐξοχότητες σπεύσωσι τὴν ἐκλογὴν τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος, ἐξ ἧς νὰ θεωρήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἑαυτοὺς ὡς ἐπὶ τῷ τέρματι τοῦ ἡμετέρου σταδίου.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 24 αὐγούστου 1831.

Λαβὼν, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, τῇ μὲν 18 τοῦ μηνὸς, τὰς ἐπιστολάς σας τῆς 30 ἰουλίου, τῇ δὲ 7, τὰς ὑπ' ἀρ. 25 καὶ 26, μεγάλως σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἐνεργὸν κοινοποίησιν τῶν ἐν αὐταῖς ἀξιολόγων εἰδήσεων.

Καὶ ἐκ τούτων καὶ ἐξ ὅσων ἀναγινώσκομεν ἐν ταῖς ἐφημερίσι τοῦ τε ὑπουργείου καὶ τῆς ἀντιπολιτείας, δεινῶς ὑποπτεύομεν ὅτι ὁ πόλεμος εἶναι ἄφευκτος, καίτοι γενναίως ἐπαγωνιζομένης τῆς δι-

πλωματείας πρὸς ἀναβολὴν κἂν αὐτοῦ. Ἀφ' οὗ ὁ πόλεμος ἐνυπάρχῃ εἰς τὰ πράγματα, ἢ μᾶλλον εἰς τὰ συμφέροντα, τί δύνανται οἱ λόγοι οἱ μὴ παριστῶντες οὐδέτερα τούτων;

Πιστεύω ὅτι ἡ πρὸς ὑμᾶς δοθεῖσα ἰδιόπιστος εἴδησις, εἶναι ἀπὸ καλῆς πηγῆς. Φρονῶ δὲ πρὸς τούτοις ὅτι, ἂν ὁ πόλεμος ἐκραγῇ, ἡ Ἀγγλία θέλει μείνῃ οὐδετερεύουσα.

Ἀλλ' ἂν ἐπὶ τῶν δεινῶν καὶ ἐπικινδύνων τούτων περιστάσεων ἀληθεύσῃ ὅ,τι εἶπε ποτὲ ἀνήρ τις συνετώτατος καὶ βαθυγνωμονέστατος· ὅτι δηλαδὴ ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασι πολλάκις τὰ φαινόμενα ἀπεικότα, δὲν εἶναι καὶ ἀδύνατα, τότε ἐνδέχεται πάλιν καὶ νὰ διατηρηθῇ ἡ εἰρήνη, καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος ν' ἀποφασισθῶσιν ὑπὸ τῆς συμμαχίας.

Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν ἐπὶ πάσης ῥοπῆς ἐκπληροῦν τὰ ἡμέτερα χρέη ἐν δοκιμότητι καὶ συνειδήσει. Καὶ δὴ ἀπαρατρέπτως ἐγνωκὼς τοῦτο ποιεῖν μέχρις ἐσχάτων, σᾶς στέλλω μὲν σήμερον τὸ πρὸς τὸ Λονδίνειον συνέδριον ὑπόμνημα, περὶ οὗ σᾶς ἔγραψα προλαβόντως, σᾶς στέλλω δὲ ἅμα καὶ πολλὰ ἀποδεικτήρια, ἵνα καὶ αὐτὰ φροντίσετε νὰ βάλετε ὑπ' ὄψιν τῶν ἐξοχωτάτων ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Εἶναι δὲ ταῦτα, ἡ περίληψις τῶν ἀναφορῶν τῶν ἐπαρχιῶν τε καὶ τοῦ στρατοῦ, καὶ ἡ ἔκθεσις τῆς Γραμματείας τῆς δικαιοσύνης περὶ τῆς Ὑδραϊκῆς ἀνταρσίας καὶ περὶ τῶν ἐν Πόρῳ τολμηθέντων, εἰς τὴν ὁποίαν παρέπονται ὅσα παριστῶσι τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων μέχρι τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ταχυδρόμου.

Ταῦτα πάντα καὶ τὰ ἐξ ὧν παράγονται, δίδουσι, νομίζω, λαμπρὰν γνῶσιν τῆς ἐσωτερικῆς ἡμῶν καταστάσεως, ἐξ ἧς πρόδηλος γίνεται καὶ ἡ φύσις τῆς θεραπείας, τῆς ὁποίας ταχέως ἐλθούσης δύναται εἰσέτι νὰ σωθῇ ἡ Ἑλλάς.

Ἂν λοιπὸν τὸ Λονδίνειον συνέδριον ἔτι ὑπάρχῃ, εὔκολος εἶναι ἡ θεραπεία· δύναται νὰ τὴν ἀποφασίσῃ, ἂν πρὸς τὰς ὑμετέρας συνεχεῖς αἰτήσεις δὲν τὴν ἀπεφάσισε μέχρι τοῦδε, καὶ νὰ περιποιήσῃ τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὴν προαίρεσιν τῶν συμμάχων Δυνάμεων. Εἰ δὲ καὶ ἄλλως ἔχουσι τὰ πράγματα καὶ ἄλλα κατασκευάζονται, πάλιν ὀφεί-

λομεν δηλῶσαι πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν πρὸς ἕκαστον τῶν τριῶν βουλείων. Τότε λαμβάνετε τὸν κόπον νὰ κάμετε ἀντίγραφα τοῦ ὑπομνήματος, καὶ νὰ τὰ διαπέμψετε ἀξιωματικῶς πρός τε τὰ ὑπουργεῖα τὸ ἀγγλικὸν καὶ τὸ γαλλικὸν, καὶ πρὸς τοὺς πρέσβεις τῆς Ῥωσσίας, φροντίζοντες λαβεῖν ἀπάντησιν κἂν περὶ τῆς παραλαβῆς αὐτῶν.

Δὲν ἀποκρίνομαι σήμερον οὔτε πρὸς τὰς ἐρωτήσεις περὶ τῶν εἰσοδημάτων τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν ὁποίων τὴν παραχώρησιν μελετῶσι νὰ ζητήσωσι παρὰ τῆς Πόρτας, οὔτε πρὸς τὰς περὶ Βακουφίων, κρίνων ταῦτα πάντα ἄκαιρα. Καὶ ἂν τύχῃ δὲ νὰ ἀπατηθῶ, πάλιν θέλει εἶσθαι καιρὸς ἵνα διορθώσω τὸ σφάλμα μου.

Τὰ αὐτὰ λέγω καὶ περὶ τῆς ὑμετέρας προτάσεως περὶ τοῦ τρόπου τῆς προμηθείας τῶν τῆς σκευῆς τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ. Τοῦ σχεδίου σας προϋποτίθεται δάνειον καὶ χορηγία. Ἂν ταῦτα ὑπάρξωσι, δέχομαι νὰ ἐνεργήσετε τὴν πρότασιν.

Ἐπιθυμῶν νὰ σᾶς φθάσωσι ταχέως καὶ ἀσφαλῶς τό,τε ὑπόμνημα καὶ ἡ παροῦσα ἐπιστολὴ, στέλλω ταχυδρόμον ἐπίτηδες εἰς Ἀγκῶνα.

Σᾶς λέγω δὲ καὶ πάλιν, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, νὰ ἦσθε βεβαιότατος ὅτι θέλω σταθῆ ἑδραῖος εἰς τὴν θέσιν μου ἕως τῆς ἐσχάτης στιγμῆς, καὶ ἂν ἐκ περιστάσεων κρειττόνων συμβῇ νὰ τὴν παραιτήσω, καὶ παραιτῶν, θέλω ἀγωνισθῆ πάσῃ δυνάμει ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ἀξίως δηλονότι τῆς πίστεως ἧς αὐτὸ μοὶ δίδει καθ' ἑκάστην θελξικάρδια δείγματα.

Υς. Ἐν τῷ σφραγίζεσθαι τὸν φάκελλον, λαμβάνω δύω ἐκθέσεις ἐκ Σαλαμῖνος καὶ μίαν ἐκ Σύρας, τὰς ὁποίας καὶ ἐν ἀντιγράφῳ περικλείω ὧδε.

Θέλετε ἰδεῖ ποῖος ἦτον ὁ διορισμὸς τῆς γαλλικῆς κορβέτας Λεαίνης. Ὁ πλοίαρχος αὐτῆς ἐπέπληξε τόν τε Διοικητὴν καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς φρουρᾶς ὅτι ἀντέκρουσαν διὰ τῶν ὅπλων τοὺς Ὑδραίους, λέγων αὐτοῖς αὐταῖς λέξεσιν, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας οἱ μὲν πατριῶ-

ται τῆς Ὕδρας νικῶσι τὸν Κυβερνήτην, ὁ δὲ Κ. Ῥικόρδος ἀποπέμπεται ἐκ τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῶν πλοίων αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὅσοι ἀνθίστανται κατὰ τῶν Ὑδραίων, πράττουσιν ὡς τυφλοὶ μὴ γνωρίζοντες τὰ ἀληθῆ των συμφέροντα.

Ὁ δὲ Κ. Αυόνσος προέτρεψε τοὺς κορυφαίους τῆς ἐν Σύρᾳ ἀνταρσίας νὰ λύσωσι τὸ βαλλάντιόν των, διότι ὁ Κυβερνήτης, ἔχων τὴν Πελοπόννησον καὶ τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, ἔτι δὲ καὶ χρήματα, ἂν συγκαλέσῃ τὴν συνέλευσιν, αὐτοὶ εἶναι χαμένοι, μὴ δυναμένων τῶν συμμάχων Αὐλῶν νὰ ἐπεμβῶσιν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ τόπου.

Σπουδαιότατα ἄρα εἶναι τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ὡς ἀποδεικνύοντα ὅτι ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις ἀγωνίζεται, ὄχι πρὸς τοὺς Ὑδραίους καὶ τοὺς ὀλίγους αὐτῶν ὁδηγούς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς μεγάλους πάτρωνας καὶ ἤδη φανεροὺς προστάτας αὐτῶν.

Ὁ πρεσβευτὴς Κ. Γόρδων, φθάσας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐπέρασε παρὰ τὴν Ὕδραν, καὶ ἔχει εἰς τὸ πλοῖόν του τὸν Κ. Κλωνάρην, ἕνα τῶν ταραξιῶν τοὺς ὁποίους ἡ Κυβέρνησις ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ Ἄργους. Τὸν Κ. πρεσβευτὴν στέλλω νὰ χαιρετίσω, καὶ ὅταν ἔλθῃ νὰ μὲ ἐπισκεφθῇ, θέλω τὸν ὁμιλήσῃ καθαρά, ὄντα καὶ πρὸ πολλοῦ γνώριμον.

Ὅσα λαμβάνετε διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου, σᾶς δίδουσιν ἱκανὸν μέτρον τῆς κινδυνώδους καὶ ἐπισφαλοῦς περιστάσεως καὶ τοῦ τόπου καὶ τῆς αὐτοῦ κυβερνήσεως.

Τῷ ἱππότῃ κυρίῳ Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 24 αὐγούστου 1831.

Μετὰ γνησίας χαρᾶς ἔλαβον, ἀγαπητέ μου Εὔναρδε, προσφάτως τὸ ἀπὸ Γενεύης γράμμα σου τῆς 18 ἰουνίου.

Ἐγώ, καθὼς σοὶ ἐφανέρωσα καὶ διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 3 (15) αὐγούστου, καταδικασμένος εἶμαι ἐδῶ νὰ πολεμῶ τὰς ἔξωθεν

ἐρχομένας ἡμῖν ἀνοησίας, καὶ πολεμῶ, στερούμενος ὁλοκλήρως τοῦ δραστικωτάτου μέσου, τουτέστι χρημάτων. Ἔχων ὅμως ὅλον τὸ θάρρος εἰς τὸν Θεὸν, δὲν ἀπελπίζομαι. Μέχρι τοῦδε τὸ πλῆθος τοῦ ἔθνους ἔδειξε κοσμίαν διάθεσιν, ὁμοίως καὶ ὁ στρατὸς, πιστὸς καὶ σταθερὸς διαμένων, καί τοι χρεωστούμενος τριμηνίαν. Μόνον τὸ ναυτικὸν ἐπλανήθη ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς του. Πλὴν καὶ ἐξ αὐτοῦ, αἱ Σπέτσαι, μέγα μέρος Ψαριανῶν, καί τινες Ὑδραῖοι, ἐφύλαξαν τὴν πίστιν, καὶ ἔτι ἔχομεν εἰς τὴν θάλασσαν πλοῖα τινὰ, αὐτοσχεδίως ὡπλισμένα μετὰ τὴν ἐν Πόρῳ καταστροφήν.

Μένε ἥσυχος περὶ τῶν 200,000 φράγκων σου, ἐπειδὴ θέλω τὰ ἐξασφαλίσῃ διὰ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως, κύρους ἀρίστου πάντων.

Ὁ πρίγγιψ Σοῦτσος γράφων μοι ἀπὸ 7 αὐγούστου, ἐλπίζει ἔτι τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης καὶ τὰ βοηθήματα ἅπερ αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις μᾶς ὑπεσχέθησαν· ἀλλ' ἐγὼ, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ εἶχα τὴν αὐτὴν ἐλπίδα, δὲν τολμῶ.

Μυρία πρόσειπε, παρακαλῶ, παρ' ἐμοῦ τὴν δέσποιναν. Σὲ δὲ ἀσπάζομαι σφίγγων τὴν χεῖρα σου ἐκ πάσης ψυχῆς.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 31 αὐγούστου 1831.

Ἔχομεν ἐνταῦθα τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας μέχρι τῆς 18, ἀλλὰ παρ' ὑμῶν εἰδήσεις δὲν ἔλαβον διὰ τῆς αὐτῆς εὐκαιρίας. Τελευταῖα μοὶ ἐγράψατε τῇ 7, καὶ σᾶς ἀπεκρίθην τῇ 24 τοῦ φθίνοντος δι' Ἀγκῶνος. Ἐνταῦθα δὲ περικλείω καὶ ἀντίγραφα τῶν ἐκεῖ περιεχομένων ἀποδεικτηρίων, καὶ δύω νέα ἔγγραφα ἐξ ὧν θέλετε ἀκριβῶς γνωρίσῃ τὰ κατὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου.

Δύνασθε ἄρα νὰ δώσετε σαφεῖς ἑρμηνείας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων· ἀλλ' ἔρχομαι νὰ τὰ συγκεφαλαιώσω καὶ πάλιν.

Ἡ Ὑδραϊκὴ φατρία, προστάτας ἔχουσα πάντοτε τούς τε ἀρχηγοὺς

τοῦ γαλλικοῦ καὶ τοῦ ἀγγλικοῦ περίπλου καὶ τοὺς κυρίους Προσέδρους τῶν δύω τούτων Δυνάμεων, μένει σταθερὰ εἰς τοὺς ἀνατρεπτικοὺς σκοπούς της.

Ὅλοι μου οἱ ἀγῶνες περιορίζονται σήμερον εἰς τὸ φυλάξαι τὰ πράγματα ὅπως ἔχουσι, τοὐλάχιστον ἕως οὗ φθάσωσιν αἱ περιμενόμεναι ἀποκρίσεις ἀπὸ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, τὰς ὁποίας ἡ φατρία ἐλπίζει συμφόρους εἰς πλήρωσιν τῶν βουλῶν της. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη κατάστασις πολὺ ἀπέχει τοῦ εἶναι ἀζήμιος εἰς τὸ ἔθνος· διότι τὰ Ὑδραϊκὰ πλοῖα καταδυναστεύουσι μὲν καὶ πορθοῦσι τὸ Αἰγαῖον, ἀναχαίουσι δὲ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον εἰς τὴν Μάνην, καὶ κόπτουσι τέλος, ὅσον δύνανται, τὰς θαλασσίους κοινωνίας τῆς κυβερνήσεως μὲ τὰ διάφορα τῆς ἐπικρατείας μέρη.

Ὅσον δὲ ὁ ἀγὼν παρατείνεται, τόσον καὶ ἡ κυβέρνησις ἀλγεινῶς ἀναγκάζεται νὰ ὁπλίζῃ τοὺς πολίτας πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἰδίων αὐτῶν ἑστιῶν. Καὶ ταῦτα πάντα γίνονται ἐν ᾧ δὲν ἔχω, ὡς πολλάκις σᾶς ἔγραψα, οὔτε χρήματα, οὔτε ταμεῖον, οὔτε βοηθήματα, οὔτε πίστωμα, ἀλλ' οὔτε ἐλπίδα περὶ αὐτῶν. Ἀλλ' ὅμως ἀμυνόμεθα, καὶ ἡ ἐπανάστασις δὲν προχωρεῖ, ἐν ᾧ, ἂν δὲν ἐνεθαῤῥύνετο, βέβαια ἤθελεν ὀπισθοποδίσῃ εἰς τὸ στενὸν θέατρον καὶ κέντρον τῶν ἀφρόνων καὶ ἀλιτηρίων αὐτῆς ἐπιχειρήσεων.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἰδοὺ καὶ ὁ Κ. Γόρδων, ἐπιστρέφων ἀπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας, φθάνει εἰς Ναύπλιον, μετὰ τὸ ἐπισκέψασθαι τὰς Ἀθήνας. Τὸν ἄνδρα πρὸ πολλοῦ ἠξιώθην νὰ γνωρίσω, ὡς συμπολιτευσάμενος ἄλλοτε μετ' αὐτοῦ ἔν τε Βιέννῃ καὶ Καρλσβάδῃ καὶ Λαϋβάχῃ καὶ ἀλλαχοῦ· ὅθεν καὶ μακρῶς καὶ ἀναπεπταμένῃ τῇ καρδίᾳ συνωμιλήσαμεν περὶ τῆς δεινῆς ἕξεως τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, καὶ τῷ εἶπον μετὰ πάσης ἐνδόσεως καὶ ὅσα ἐθάῤῥησα νὰ γράψω πρὸς τὸν Λόρδον Παλμερστῶνα καὶ ὅσα ἐξέθεσα ἐν τῷ ὑπομνήματί μου πρὸς τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον.

Ἀλλ' ὁ Κ. Γόρδων ἔκρινε, φαίνεται, περὶ τῶν ἐνταῦθα ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων ὡς ὤφειλε κατὰ τὴν σφαῖραν αὐτοῦ, καὶ ἀπόδειξις, αἱ ἐπιθυμίαι ἅς μοι προσέφερεν ἵνα συντελέσῃ εἰς ἀποκατάστασιν

τρόπον τινὰ τῆς πίστεως μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, τῶν περιπλοαρχῶν, καὶ τῆς κυβερνήσεως, καὶ χρῆσιν, ἐκ συμφώνου βουλῆς, πολιτευμάτων ἀνασταλτικῶν τῆς πηγῆς τῶν ἐπαναστατικῶν κινήσεων, ἕως κἂν ἢ τὸ Λονδίνειον συνέδριον ἀποφασίσῃ ἢ ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις συναχθῇ.

Τὰς μακράς μου συνομιλίας μετὰ τοῦ Κ. Γόρδωνος δὲν σᾶς γράφω, ἀλλ' ἔννοιαν τινὰ πρώτην αὐτῶν σᾶς προσφέρω διὰ τοῦ ὧδε περικλειομένου ἴσου τοῦ,τε γραμματίου ὅπερ χθὲς πρωΐ μ' ἔγραψεν ὁ Κ. Βάρων Ρυκμάνος καὶ τῆς βραχείας μου πρὸς αὐτὸν ἀποκρίσεως.

Ἀναχωρήσει δὲ ὁ σημερινὸς ταχυδρόμος πρὶν λάβῃ τέλος ἡ διαπραγματεία ἣν ὁ Κ. Γόρδων ἀπὸ ἄκρας χρηστότητος ἀνεδέχθη. Δύναμαι ὅμως νὰ σᾶς προείπω ὅτι οὐδεμία ἔκβασις ἐλπίζεται ἐκ τῆς διαπραγματείας, ἂν ἡ κυβέρνησις δὲν βεβαιωθῇ ὅτι οἱ Ὑδραῖοι κωλύονται εἰς τὸ ἑξῆς ὑλικῶς τε καὶ ἠθικῶς τοῦ διεξάγειν πολέμια ἔργα κατ' αὐτῆς τε καὶ τῶν ἐπαρχιῶν, εἰς τὸ Αἰγαῖον, εἰς τὴν Πελοπόννησον, εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα.

Καὶ κωλυθήσονται μὲν ὑλικῶς, ὅταν οἱ περιπλοάρχαι τῆς συμμαχίας δὲν τοὺς ἀφήσωσι πλέον νὰ ἐκπέμπωσιν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Ὕδρας ἔνοπλα πλοῖα, ἢ ὅταν λείψωσιν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀνταρτῶν αἱ περὶ τούτου ἀσφάλειαι.

Κωλυθήσονται δὲ ἠθικῶς, ὅταν ταῦτα διαπραχθῶσι μετὰ τῶν τύπων τῶν ἱκανῶν νὰ διδάξωσι τούς τε ἀνταρτικοὺς καὶ ὅλους τοὺς Ἕλληνας ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συμμάχων Αὐλῶν κρατερῶς ἀποδοκιμάζουσι τὰς ἄφρονας καὶ ἀλιτηρίους ἐπιβουλὰς τῶν ἐπισειόντων εἰς τὸν δυστυχῆ τοῦτον τόπον τὴν ἀνατροπὴν καὶ τὴν ἀναρχίαν.

Ἄνευ τούτων, ὅσα καὶ ἂν γείνωσι λόγῳ δῆθεν συμβιβασμοῦ, θέλουσι χειροτερεύσῃ τὰ πράγματα, ὥστε καὶ ταχυτέρα τις ἔπειτα θεραπεία νὰ καταντήσῃ ἀνωφελὴς ἴσως καὶ ἀνενέργητος.

Περὶ τούτου πεποιθὼς ἐνδότατα καὶ ἀμετακινήτως, βλέπω ὅτι καὶ ὁ Κ. Γόρδων δὲν ἀμφιβάλλει, καὶ ἂς ἴδωμεν τί θέλει ἀποβῇ· καί τοι δὲν προσμένω τι λίαν καταθύμιον, διὰ τὸν λόγον ὅτι οἵ,τε κύριοι Πρόσεδροι καὶ οἱ κύριοι μοίραρχοι παραπολὺ συμπροέβησαν

μετὰ τῶν κορυφαίων τοῦ παρ' ἡμῖν ἐπαναστατικοῦ δοκιμίου, φρονοῦντες καὶ σήμερον ὅτι οἱ ὀλίγοι οὗτοι ἀπὸ διετίας περίπολοί των ἀντιπροσωπεύουσι τὸ ἔθνος, ὅθεν καὶ πλήρη πίστιν ἔδωκαν εἰς αὐτούς, καὶ ἔγραψαν ἴσως καὶ πρὸς τὰς Αὐλάς των ὅσα αὐτοὶ τοῖς εἶπαν, δι' ὃ ἀναγκάζονται δεινῶς νὰ τοὺς προστατεύσωσι. Καὶ δὲν ἀρκοῦνται νὰ τοὺς σώσωσι μόνον, ἀλλὰ θέλουσι νὰ παριάψωσιν εἰς αὐτοὺς καὶ ποιάν τινα εὐδοκίμησιν καὶ ἀξίαν, ἂν ὄχι εἰς τὸν τόπον, τοὐλάχιστον παρὰ ταῖς Αὐλαῖς.

Ἐν τούτῳ ἄρα κείμενον τὸ ὅλον ζήτημα, δὲν τολμῶ νὰ ἐλπίσω ὅτι ὁ Κ. Γόρδων θέλει δυνηθῇ νὰ τὸ λύσῃ, καταθυμίως μὲν εἰς τοὺς κυρίους Προέδρους καὶ μοιράρχους, ἀσπασίως δὲ ἅμα καὶ εἰς τὴν προσωρινὴν κυβέρνησιν.

Τὴν ἀτομικήν μου πρὸς τὸν συμβιβασμὸν διάθεσιν δὲν δύναμαι ν' ἀκούσω ἐν πᾶσι, διότι ἔχω καὶ χρέη ἀνώτερα, ὡς ἐκ τῆς πρὸς ἐμὲ πίστεως τοῦ ἔθνους.

Μοὶ φαίνεται δὲ πληρέστατα ἀποδεδειγμένον ἐκ τῆς συνθεωρήσεως πάντων τῶν γεγονότων, ὅτι ἡ κυβέρνησις ἐξ ἀρχῆς ἐφρόντισε νὰ ἐπαναγάγῃ τοὺς πλανηθέντας, διὰ τῆς πειθοῦς, καὶ ὄχι διὰ τῆς βίας. Ἐν ὅσῳ αὐτοὶ ἐλάλουν μόνον, καὶ ἀναφορὰς ἔγραφον, καὶ λοιδορογραφίας ἐτύπωναν, ἡ κυβέρνησις τοὺς ἄφινε. Τὰ μηχανήματα καὶ αἱ συσκευαὶ ἤρχισαν ἀπὸ τὸν ἰανουάριον· τί ἐνήργησεν ἡ κυβέρνησις κατ' αὐτῶν; Οὐδέν· διότι ἠθέλησε νὰ κριθῶσιν οἱ ἄνθρωποι ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν· ἀλλ' ἠθέλησεν ἔτι νὰ δοκιμάσῃ καὶ τὸ ἔθνος, λέγουσα ἐν ἑαυτῇ ὅτι, ἂν αὐτὸ γνωρίζῃ τὰ γνήσιά του συμφέροντα, δὲν θέλει σεισθῆ, μενεῖ δὲ ἥσυχον. Οὐδ' ἐσφάλημεν τῆς προσδοκίας, καθότι τὸ ἔθνος ἀθρόον ἀπεσκοράκισε τοὺς ἀλιτηρίους σκοποὺς τῶν ἐπαναστατῶν, καίτοι ἐχόντων τὸ πρόσχημα κἂν σεμνοτάτης ἐξωτερικῆς προστασίας.

Ἀλλ' ἠδύνατο ἄρα γε καὶ ὤφειλεν ἡ κυβέρνησις ν' ἀφήσῃ τοὺς ἀνθρώπους τούτους καὶ νὰ πράττωσιν ἤδη πόλεμον κατ' αὐτῆς, μάλιστα δὲ κατὰ τῶν φιλησύχων καὶ φιλευτάκτων ἐπαρχιῶν; Τότε ἄρα, τότε καὶ μόνον προσέδραμεν εἰς τὴν βίαν ἵνα προφυλαχθῇ.

Κατὰ ταύτην τὴν μέθοδον σᾶς προτρέπω νὰ παριστάνετε τὰ ἡμέτερα ἀθλιεύματα καὶ τὴν θέσιν τῆς κυδερνήσεως, ὁσάκις λάβετε χρείαν ἀπολογιῶν· εἰς τὸ ὁποῖον νὰ σᾶς ἀναγκάσῃ τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον, δὲν πιστεύω.

Αἱ πρὸς τὴν Μάνην ἐκστρατεῖαι τῶν Ὑδραίων φέρουσι τὸν καρπόν. Εἰς τὰ ὄρη γίνεται πόλεμος, καὶ ἠναγκάσθην νὰ προφυλάξω καὶ τὴν Καλαμάταν καὶ τὸν Μιστρᾶν ἀπὸ ἐξαφνικὴν ἔφοδον. Ἤρχισε δὲ καὶ ἡ πειρατεία εἰς τὰ τῆς Μάνης παράλια, ὅπου ἔστειλα τρία πλοῖα, ἀγνοῶν τί θέλουσι δυνηθῆ.

Ἂν τὰ πράγματα μείνωσιν οὕτω, ἂν δηλαδὴ ἡ ἐπανάστασις διατηρήσῃ τὴν ἔξωθεν προστασίαν, τὸ κακὸν θέλει χειροτερεύσῃ καθ' ἑκάστην, καὶ ἀργότερα δυσκόλως θέλει θεραπευθῆ, ἂν καὶ θεραπευθῇ. Εἶναι μὲν ἀκόμη καιρὸς σωτηρίας καὶ ἀποκαταστάσεως, ἀλλὰ πρέπει τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον ν' ἀποφασίσῃ εὐθὺς, καὶ νὰ στείλῃ καὶ χορηγίας. δύω ταῦτα ἀπαραίτητα ἐπὶ τὸ σκοπούμενον.

Εἰς ταῦτα ἐπιμείνατε. Ὁ Θεὸς δὲ τελέσει τὰ λοιπὰ, ἀφ' οὗ ἡμεῖς τὰ δέοντα πράξωμεν.

Ὑς. Οἱ προστάται τῶν Ὑδραίων παραπονοῦνται ἤδη ὅτι ἡ κυδέρνησις ὑπέβαλεν εἰς κατηγορίαν τοὺς πρωταιτίους τῆς ἐν Πόρῳ καταστροφῆς. Καλὸν εἶναι νὰ γνωρίζετε τὴν πρὸς τοῦτο ἀπόκρισίν μου, ἵνα κάμετε χρῆσιν αὐτῆς ἐν τῷ δέοντι.

Τὸ μὲν ἐν Πόρῳ τόλμημα κατεπράχθη τῇ 1 αὐγούστου, ἡ δὲ ἀναφορὰ τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας καὶ ἡ προκήρυξις τῆς κυδερνήσεως χρονολογοῦνται τῇ 14. Τί λοιπὸν ἔπραξεν ἐν τῷ μεταξύ;

Ἐν ᾧ οἱ κύριοι ἀρχηγοὶ τῶν συμμαχικῶν μοιρῶν ἀπηγόρευσαν εἰς τοὺς Ὑδραίους νὰ ἐκπέμπωσι πλοῖα ἐκ τοῦ λιμένος των, λέγοντες ὅτι ἂν ἐξέλθωσι, θέλει τὰ ἀποκρούσῃ εἰς τὰ ὀπίσω ὁ καταστηθησόμενος περίπλους, ἐναντίον ὅμως ὅλων τούτων τρεῖς ἐκστρατεῖαι ἐπέρασαν ἐνώπιον τοῦ ἐκεῖ περιπλέοντος βρικίου, ἡ μὲν, ἐπὶ Σαλαμῖνα, ἡ δὲ, ἐπὶ τὸ Αἰγαῖον, καὶ τρίτη ἐπὶ τὴν Μάνην. Ἡ δὲ κυδέρ-

νησις τότε ὑπέγραψε τὴν προκήρυξιν τῆς 14, καὶ ἔστειλε καὶ στρατεύματα εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Ὕδρας ἀκτὴν τῆς Πελοποννήσου, ὅταν ἔλαβε τὰς ἀπὸ Σαλαμῖνος, Μάνης, Σύρας καὶ Σίφνου ἐκθέσεις. Καὶ πῶς ἠδύνατο νὰ μὴ πράξῃ οὕτως; Ἔδωκεν εἰς τοὺς Ὑδραίους καιρὸν νὰ γνωρίσωσι τὸ πταῖσμα των καὶ νὰ ἐπανέλθωσι μόνοι εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, καὶ ἤθελε τοὺς συγχωρήσῃ· Ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἠθέλησαν.

Ἂν αἱ ἀπαγορεύσεις τῶν κυρίων ἀρχηγῶν τῶν συμμαχικῶν περίπλων ἦσαν γνήσιαι καὶ ἀποφαντικαί, τότε, παραβαίνοντες αὐτὰς οἱ Ὑδραῖοι, δὲν ἔπρεπε νὰ χάσωσι πᾶσαν ὑπεράσπισιν τῶν τε κυρίων ἀρχηγῶν καὶ τῶν κυρίων Προσέδρων; Νῦν δέ, τὸ ἐναντίον, ἀμφότεροι διατελοῦσι προστατεύοντες αὐτούς.

Μὲ ἀνέκφραστον λύπην ἐπαναλέγω ταῦτα. Ὑμεῖς δὲ ποιήσατε αὐτῶν χρῆσιν ὁποίαν κρίνετε ἀναγκαίαν.

Τῷ Κ. Δώκινς, Προσέδρῳ τῆς Ἀγγλίας.

Ναυπλίῳ, 2 σεπτεμβρίου 1831.

Ἐν συναισθήσει λύπης ἀφράστου ἀναγκαζόμεθα καὶ πάλιν νὰ διαλάβωμεν περὶ τῶν προβαλλομένων ἐν τῇ γραφῇ τῆς 1 τοῦ τρέχοντος δι' ἧς ἡμᾶς ἐτιμήσατε. Θέλομεν δὲ ὄχι διαβασανίσῃ ἐκ νέου αὐτά, ἀλλὰ παραστήσῃ κατὰ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ὄψιν, ἵνα, ἂν θελήσῃ τὸ ὑπουργεῖον τῆς Βρετανικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος νὰ τὰ μελετήσῃ, δυνηθῇ πρᾶξαι τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ἐπισταμένως.

Ἡ κυβέρνησις ἔδωκε μὲν εἴς τε τοὺς κυρίους Προσέδρους τῶν συμμάχων Αὐλῶν καὶ εἰς τοὺς κυρίους περιπλοάρχας αὐτῶν, βεβαίωσιν, ὅτι σκοπὸν δὲν εἶχε νὰ ἀποκρούσῃ διὰ τῆς βίας τῶν ὅπλων ἔκ τε τῶν πλοίων καὶ τῆς ὁπλοθήκης τοῦ Πόρου τοὺς ἀντάρτας Ὑδραίους· ἀλλ' ἅμα ἐζήτησε καὶ παρὰ τῶν κυρίων Προσέδρων τὴν κήρυξιν τῆς 20 ἰουλίου (1 αὐγούστου), καὶ ἐπιμόνως ἠξίωσεν ἵνα οἱ περιπλοάρ-

χαι ἀναδεχθῶσι νὰ ἐνεργήσωσι τὰ ἐν ὀνόματι τῶν συμμάχων Αὐλῶν κελευόμενα διὰ τῆς κηρύξεως.

Ἂν λοιπὸν, ἀναφερόμενοι εἰς τὴν στιγμὴν καὶ εἰς τὴν κήρυξιν ταύτην, ἐβεβαιώσατε καὶ ὑμεῖς, κύριε Πρόσεδρε, ἕνα τῶν προσκλαιομένων νὰ μὴ φοβῆται, ἐπράξατε βέβαια τοῦτο συμπεποιθότες μετὰ τῆς κυβερνήσεως ὅτι ἡ ἐπίσημος κήρυξις ἡ παρὰ τῶν κυρίων περιπλοάρχων δοθεῖσα πρὸς τοὺς Ὑδραίους, ἤρκει νὰ τοὺς προτρέψῃ εἰς ἀναχώρησιν.

Ἡμεῖς δ' ἐμάθομεν ἔπειτα μετὰ θαυμασμοῦ τε καὶ λύπης πολλῆς ὅτι οἱ μὲν Ὑδραῖοι ἀπέῤῥιψαν πασιφανῶς τὰς ἐπιτάξεις τῶν κυρίων ναυάρχων, αὐτοὶ δὲ πρέπον ἔκριναν ὄχι μόνον νὰ μὴ μεταχειρισθῶσι τὴν βίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ συνδιασκεφθῶσι περὶ τῆς ἀντιστάσεως τῶν Ὑδραίων μεθ' ὑμῶν τε καὶ τῶν ὑμετέρων συνέδρων καὶ μετὰ τῆς κυβερνήσεως.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως οἱ Ὑδραῖοι, περαιτέρω προβαίνοντες, ἤρχισαν νὰ κτυπῶσι καὶ τὰ Ῥωσσικὰ πλοῖα τὰ ὑπὸ τὸν ναύαρχον Κ. Ῥικόρδον. Τότε λοιπὸν δὲν ἦτον καιρὸς νὰ εἰδοποιηθῶσιν οἱ προσκλαιόμενοι, ἵνα ἐξασφαλίσωσι τὰ πράγματά των;

Ἀφ' οὗ οἱ Ὑδραῖοι διὰ τῆς αὐθάδους ἀποκρίσεώς των καὶ διὰ τῆς ἐνάρξεως τῶν πολεμίων ἔργων ἔδειξαν ποῖα δεινὰ τυφλῶς ἐπέσειον κατὰ τῆς πόλεως τοῦ Πόρου εἴτε διὰ βίας ἐκεῖθεν ἐξεκρούοντο, εἴτε στενῶς συνεκλείοντο ἐντὸς τοῦ λιμένος καὶ τοῦ περιβόλου τοῦ Πόρου, καὶ ἐν ᾧ πολλαὶ ἡμέραι ἐπέρασαν πρὸ τῆς καταστροφῆς, διὰ τί ὁ κύριος πρόξενος δὲν ἐφρόντισε περὶ τῶν συμφερόντων τῶν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ ξένων;

Λυπούμεθα ὅτι τὸ περὶ τοῦ πλοίου τοῦ ναυλωμένου παρὰ τῶν προσκλαιομένων καὶ κρατηθέντος ὑπὸ τῶν στρατευμάτων, δὲν ἐμνημονεύθη ἐν τῇ ἀναφορᾷ· διότι ἠθέλαμεν ἐρευνήσῃ περὶ τοῦ πράγματος. Ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ πλοῖον ἐκρατήθη διὰ τὴν κοινὴν ὑπηρεσίαν, ὁ κύριος πρόξενος δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ἄλλα;

Βέβαια ἡ στιγμὴ δὲν ἦτον πρόσφορος, ἐπειδὴ οἱ Ὑδραῖοι εἶχαν ἀρχίσῃ τὸν πόλεμον· ἀλλὰ τότε, τὸ ἐπαναλέγομεν, ὁ κύριος πρό-

ξενος ἠδύνατο νὰ φυλάξῃ τὰ πράγματα εἰς τὸν οἶκον του, μὴ ὄντα μηδὲ ὀχληρὰ ἐκ τοῦ ὄγκου, ὅσον κἂν ἔχομεν κρίνειν ἐκ τῶν καταλόγων τῶν προσκλαιομένων.

Προσέτι δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐκτέλεσις τῶν προνοημάτων τῆς κυβερνήσεως περὶ τὴν πόλιν τοῦ Πόρου ἐγένετο ἐσπευσμένως. Ὁ ἔνοπλος ὅμιλος τοῦ Καρατάσου ἐμάχετο πρὸς τοὺς στρατιώτας τῆς κυβερνήσεως, διότι ἤθελε νὰ σκεπάσῃ τὴν φυγὴν τῶν ναυτικῶν. Καὶ πῶς ἡ εἴσοδος τῶν κυβερνητικῶν στρατευμάτων ἦτον κατεσπευσμένη, ἐν ᾧ οἱ Ὑδραῖοι εἶχαν ἀνάψῃ φυτύλλια ἵνα ἀνατρέψωσι καὶ ὁπλοθήκην καὶ ἀτμόπλοια καὶ ἀποθήκας πυρίτιδος καὶ ἑπομένως τὴν πόλιν;

Τέλος οὐδόλως δυνάμεθα κατανεῦσαι ὅτι ὅλοι οἱ Ὑδραῖοι εἰσὶν ὑπεύθυνοι καὶ χρεῶσται πρὸς τοὺς ξένους δι' ὅσα ἐν Πόρῳ οὗτοι ἐζημιώθησαν· διότι, τούτου ὁμολογηθέντος, ἡ ἀνταρσία μεταχαρακτηρίζεται εἰς ἐμφύλιον πόλεμον, ὅπερ πολὺ ἀπέχει τῶν χρεῶν τῆς κυβερνήσεως περὶ τὸ ἔθνος τὸ διαπιστεῦσαν αὐτῇ τὰ τιμιώτατα αὐτοῦ συμφέροντα.

Παύοντες, σᾶς παρακαλοῦμεν, κύριε Πρόσεδρε, νὰ παραστήσετε ὑπ' ὄψιν τῆς ὑμετέρας κυβερνήσεως τὰ ὀλίγα ταῦτα, μεθ' ὅσων ἠξιώθημεν νὰ σᾶς γράψωμεν τῇ 16 (28) ἰουλίου. Οὐδ' ἀμφιβάλλομεν ὅτι θέλετε λάβῃ προσταγὰς συμφώνους πρὸς τὴν παρ' ἡμῶν ἐκτεθεῖσαν γνώμην.

Σᾶς λέγομεν δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι εὐθὺς ἀφ' οὗ τὸ δημόσιον ταμεῖον ἀπαλλαγῇ τῆς ἐνεστώσης ἐσχάτης αὐτοῦ ἐνδείας, θέλομεν σπεύσῃ νὰ προσφέρωμέν τινα περίθαλψιν εἰς τοὺς ζημιωθέντας καὶ ἀξιουμένους τῆς ὑμετέρας προστασίας.

Τῷ Κ. Βάρωνι Ῥουὰν, Προσέδρῳ τῆς Γαλλίας.

Ναυπλίῳ, 10 σεπτεμβρίου 1831.

Ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις τῆς Ἑλλάδος σπεύδει νὰ σᾶς διαπέμψῃ ὧδε συνημμένον ἀντίγραφον τῆς τε ἀξιολόγου ἀγγελίας τοῦ στρατηγοῦ Κ. Γεσνέκου, τοῦ ἐπὶ τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων κατὰ τὰ Μεσσηνιακὰ φρούρια, καὶ τῆς παρ' ἡμῶν σταλησομένης πρὸς αὐτὸν ἀποκρίσεως διὰ τοῦ σημερινοῦ ταχυδρόμου, παρακαλοῦσα ὑμᾶς, κύριε Βάρων, νὰ ἐπιστήσετε τὴν προσοχήν σας εἰς ἀμφότερα, καὶ νὰ γράψετε πρὸς τὸν στρατηγὸν Κ. Γεσνέκον τὴν γνώμην σας περί τε τῶν ἐξηγήσεων καὶ τῶν προτάσεων τῶν περιεχομένων ἐν τῇ ἀποκρίσει τῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν ἐκείνου γραφὴν τῆς 17 (Ν.) τοῦ μηνός.

Βάλλοντες δὲ ὑπ' ὄψιν τῆς ὑμετέρας κυβερνήσεως ἀμφότερα τὰ ἔγγραφα, εὐκόλως θέλετε διασκεδάσῃ πᾶσαν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ ἀληθινοῦ χαρακτῆρος τῶν ἐπαναστατικῶν κινημάτων τῶν ἐκ τῆς Ὑδραϊκῆς ἑστίας προερχομένων, ἅτινα οἱ κακόβουλοι σπουδάζουσι νὰ διαδώσωσι σήμερον καὶ εἰς Πελοπόννησον.

Ὁ ἐμπρησμὸς τοῦ Πόρου καὶ ἡ διαρπαγὴ τὴν ὁποίαν ἠπειλήθη ἡ Καλαμάτα, λαλοῦσι λαμπρότερα ὅλων τῶν λόγων τῆς κυβερνήσεως· αὕτη δὲ σᾶς μηνύει σήμερον, κύριε Βάρων, ὅτι ἡ πειρατεία ἤρχισεν ἤδη εἰς τὰ τῆς Μεσσηνίας παράλια.

Τὰ ἐν τῇ παρούσῃ γραφῇ κοινοποιοῦμεν καὶ πρὸς τοὺς κυρίους συνέδρους ὑμῶν.

Τῷ Κ. Βάρωνι Ῥουὰν, Προσέδρῳ τῆς Γαλλίας.

Ναυπλίῳ, 10 σεπτεμβρίου 1831.

Θέλων νὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἀξιωματικῶν διακοινώσεων, σᾶς

συνάπτω ὧδε ἰδιοπίστως, ἴσον τοῦ γράμματος ὅπερ ὁ στρατηγὸς Κ. Γεσνέκος μοὶ ἔγραψε, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀποκρίσεώς μου. (*)

Σᾶς παρακαλῶ δὲ ἅμα καὶ πάλιν νὰ τῷ γράψετε τὴν γνώμην σας περὶ ὧν τῷ προτείνω. Ὁ ταχυδρόμος μου ἀναχωρεῖ αὔριον πρὸ

(*) Ὁ στρατηγὸς οὗτος, διαδεξάμενος τὸν στρατηγὸν Σνεϊδέρον ἐν Πελοποννήσῳ, εἶχε στείλῃ ἐξ ἰδίας ἐξουσίας γαλλικὰ στρατεύματα νὰ καταλάβωσι τὴν Καλαμάταν. Ἡ περὶ τούτου ἀλληλογραφία λείπει ἀπὸ τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ κυβερνήτου, σώζεται δὲ μόνον ἡ ἑξῆς ἀπό κρισις τοῦ Προσέδρου τῆς Γαλλίας.

Ναυπλίῳ, 22 σεπτεμβρίου 1831.

Κύριε κόμη, ἔλαβον τὸ ἰδιόπιστον γραμμάτιον δι' οὗ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης μ' ἐτίμησε, καὶ τὴν εὐχαριστῶ ἐπὶ τῇ διακοινώσει τῶν παραστάσεων ἃς ἀπευθύνει πρὸς τὸν στρατηγὸν Κ. Γεσνέκον ἐπὶ τῆς καταλήψεως τῆς Καλαμάτας δι' ἑνὸς τάγματος τῆς γαλλικῆς φάλαγγος.

Μοὶ εἶχε δὲ γράψῃ καὶ ὁ στρατηγὸς τὸ κίνημα τοῦτο τῶν ἡμετέρων στρατευμάτων, τὸ ὁποῖον, χωρὶς νὰ ἐξετάσω τὸ διὰ τί τὰ στρατεύματα τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως παρῄτησαν τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως εἰς ὃ ἦσαν διωρισμένα, συμφρονῶ μετὰ τοῦ στρατηγοῦ ὅτι ἔπρεπε νὰ γείνῃ ἀνυπερθέτως, ἵνα σωθῇ ἡ πόλις ἀπὸ τῆς ἐπικειμένης λεηλασίας.

Περὶ δὲ τῶν ἐπιχειρήσεων ἃς ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης προτίθεται ἐνεργῆσαι ἵνα ἀναγκάσῃ τοὺς Μανιάτας νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰ ὄρη των χωρὶς νὰ ἐξέλθωσι πλέον, ἐπειδὴ ταῦτα εἶναι ὅλως στρατιωτικά, δὲν δύναμαι κατὰ τὴν πρόσκλησίν της νὰ ἀποφήνω γνώμην πρὸς τὸν στρατηγόν, εἰς ὃν μόνον ἀνήκει νὰ κρίνῃ περὶ τῆς εὐκαιρίας αὐτῶν.

Πεπεισμένος ἄλλως τε ὅτι ὁ στρατηγός, στέλλων στρατεύματα εἰς τὴν Μεσσηνίαν, εἰς ἄλλο δὲν ἀπέβλεψεν εἰμὴ νὰ σώσῃ τὴν ἐπαρχίαν ἀπὸ τὴν ἐρήμωσιν καὶ διαρπαγήν, καὶ ν' ἀποδείξῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τὴν διηνεκῆ ἡμῶν συναντίληψιν ὑπὲρ συντηρήσεως τῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας, δὲν ἀμφιβάλλω κἀγὼ ὅτι ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης θέλει εὑρεῖ τὸν στρατηγὸν Κ. Γεσνέκον ὅλως διατεθειμένον νὰ συνακουσθῇ μετ' αὐτῆς περὶ τῶν πρακτέων εἰς προφύλαξιν τελείαν καὶ ἀσφαλῆ τῶν Μεσσηνιακῶν πόλεων ἀπὸ νέας ἐπιδρομὰς τῶν Μανιατῶν καὶ ἀπὸ κινδύνους τοιούτους οἵους ἀπέκρουσε νεωστὶ ἡ ἐκεῖσε παρουσία τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων.

Ἐπειδὴ ἀπεκρίθην τῷ στρατηγῷ Κ. Γεσνέκῳ δι' ἑνὸς ἡμετέρου βρικίου ἀποσταλέντος παρὰ τοῦ ναυάρχου Κ. Αλλάνδου τῇ νυκτὶ ταύτῃ εἰς Νεόκαστρον, δὲν δύναμαι νὰ κάμω χρῆσιν τῆς εὐκαιρίας ἣν ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἠρέσθη νὰ μοὶ προσφέρῃ.

ΒΑΡΩΝ Α. ΡΟΥΑΝ.

μεσημβρίας, καὶ εἶναι εἰς τὰς προσταγάς σας ἂν θέλετε νὰ γράφετε πρὸς τὸν στρατηγὸν διὰ τῆς αὐτῆς εὐκαιρίας.

Τῷ Πρίγγιπι Κ. Σούτσῳ εἰς Παρισίους.

Ναυπλίῳ, 14 σεπτεμβρίου 1831.

Ὁ Κ. Ῥενιῆς, φθάσας, μοὶ ἔφερε τὸ γράμμα σας τῆς 10 (22) αὐγούστου, ἀποκρινόμενον πρὸς τὰ ἐμὰ τῆς 1 (13) ἰουλίου. Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα ἕως τῆς 31 τοῦ παρελθόντος μηνὸς, σταλέντα δὲ Ἀγκῶνος καὶ Μοθώνης, πρέπει νὰ ἐλάβετε ἤδη, καὶ ἐλπίζω ὅτι ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς πληροφορημάτων εὐτυχῶς θέλετε διαπράξῃ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν ὑμῖν παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἀξιόλογον ἐντολήν.

Ἐνταῦθα πρῶτον θέλω συνεχίσῃ τὴν διήγησιν τῶν ἡμετέρων ἀθλιοτήτων. Σᾶς ἐφανέρουν διὰ τοῦ γράμματός μου τῆς 31 αὐγούστου τὰς φιλικὰς διαπραγματείας τοῦ Κ. Γόρδωνος, ἅμα προοιωνιζόμενος τὴν ἀποτυχίαν αὐτῶν, καὶ τὰ πράγματα ἔδειξαν ὅτι δὲν ἠπατώμην.

Βλέπετε τὰ συναπτόμενα δύω ἀποδεικτήρια ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Α καὶ Β. Τὸ μὲν πρῶτον εἶναι σχέδιον προφορικοῦ ὑπομνήματος, συντεταγμένον, ὥς μοι εἶπαν, παρὰ τοῦ μοιράρχου Κ. Λαλάνδου, τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Κ. Γόρδων ἰδιοπίστως μεταδίδων μοι, συνωμολόγησεν ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ τὸ ἀποδεχθῶ, καθότι καὶ ἡ προαίρεσις τοῦ ἐγγράφου, καὶ ὁ τρόπος τῆς παραστάσεως τῶν πραγμάτων, καὶ τέλος αἱ προβαλλόμεναι θεραπεῖαι, ὅλα ἦσαν πρὸς ἐμψύχωσιν μὲν τῆς ἀποστασίας, καταφρόνησιν δὲ τῆς κυβερνήσεως. Τὰ εἰς αὐτὸ δὲ ὀλίγα παρασημειώματά μου, εἰσὶ περίληψις τῆς μετὰ τοῦ Κ. Γόρδωνος συνομιλίας μου.

Ὁ Κ. Γόρδων γνωρίσας, ὡς σᾶς προεῖπον, ὅτι μοι ἦτον ἀδύνατον νὰ δεχθῶ παρομοίαν διακοίνωσιν καὶ νὰ συγκατατεθῶ εἰς τὰ ἐν αὐτῇ προβαλλόμενα, λαβὼν τὸν κάλαμον, ἠρέσθη νὰ καταστρώσῃ ἐπὶ

χαρτίου τὴν σύντομον προφορικὴν πρότασίν μου, ταύτην τὴν ὑπὸ τὸ στοιχεῖον Β.

Ἀφ' οὗ δὲ καὶ πάλιν ἐξήγησα εἰς τὸν Κ. Γόρδωνα ὅλον μου τὸν στοχασμὸν περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου, τὸν παρεκάλεσα θερμῶς νὰ προκαλέσῃ τὰς τελείας ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου κἂν περὶ τῶν δύω κυριωτάτων, τοῦ διορισμοῦ, λέγω, τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος, καὶ τῶν χορηγημάτων. Καὶ ἀνεχώρησεν ὁ Κ. Γόρδων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, καὶ μετ' οὐ πολὺ, ἐλπίζω, θέλει πληροφορήσῃ τὸν Λόρδον Παλμερστῶνα ὅσα εἶδεν εἰς τὴν ὀλιγοήμερον ἐνταῦθα διατριβήν του.

Τῇ δὲ ἐπαύριον τῆς ἀναχωρήσεως αὐτοῦ, οἱ κύριοι ἀρχηγοὶ τῶν ναυτικῶν τῆς συμμαχίας μοιρῶν ἀξιώσαντές με τῆς αὐτῶν ἐπισκέψεως μοὶ εἶπαν περὶ τῶν δύω προτάσεων ἃς ὁ Κ. Γόρδων διεκοίνωσε πρὸς αὐτούς. Καὶ ἐγὼ, λαβὼν γνῶσιν, ἀπήντησα ἐκ νέου ὅτι ἤμην ἕτοιμος νὰ τὰς δεχθῶ, καὶ νὰ συσπουδάσω πάσῃ δυνάμει ἵνα τὰ ὑποδεικνύμενα ἐν αὐταῖς προνοήματα ἐκτελεσθῶσι.

Τότε ὁ Κ. Λαλάνδος, λαλῶν καὶ ἀπὸ μέρους τῶν συνναυάρχων, ἀνέμνησεν ὡς ἀναγκαῖον τὸ νὰ συγχωρηθῇ εἰς τοὺς Ὑδραίους νὰ κινήσωσι τὰ ἐμπορικά των πλοῖα, τὰ ὁποῖα καὶ νὰ ἦναι δεκτὰ εἰς τοὺς λιμένας τῆς ἐπικρατείας. Μακρότατον γίνεται, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, τὸ νὰ σᾶς διηγηθῶ ὅσα εἶπα πρὸς τὸν Κ. Λαλάνδον ἵνα ἀποδείξω ὅτι ἡ κυβέρνησις δὲν ἠδύνατο νὰ κατανεύσῃ εἰς οὐδετέραν τῶν δύω τούτων αἰτήσεων. Συνεπέρανα δὲ τὸν λόγον, εἰπὼν ὅτι, ἂν οἱ Ὑδραῖοι ἀνακαλέσωσιν ὅσα ἁρματωμένα πλοῖα προέστειλαν εἰς τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου καὶ εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἂν λύσωσι τοὺς ὁπλισμοὺς, καὶ δείξωσιν ἐμπράκτως ὅτι δὲν πολεμοῦσι πλέον τὸ ἔθνος καὶ τὴν κυβέρνησιν, τότε ἡ κυβέρνησις δύναται νὰ τοὺς εὐκολύνῃ τὸν πορισμὸν τῶν ἀναγκαίων τῆς νήσου των, ἴσως δὲ καὶ τὴν διαλλαγὴν, ὄχι μὲ τοὺς κατηγορουμένους ἐπὶ ἐγκλήματι δημοσίας προδοσίας, ἀλλὰ μὲ τὴν κοινότητα τῆς Ὕδρας, ἥτις ἀθώως πάσχει ὑπὸ τοσούτων κακουργιῶν καὶ ἀφροσυνῶν.

Ὁ Κ. Λαλάνδος βλέπων ὅτι οὐδεμία περαιτέρω ἐπιμονὴ ἠδύνατο

νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀπόφασίν μου, ἀνεδέχθη νὰ φανερώσῃ εἰς τοὺς Ὑδραίους ἐπὶ ποίαις συνθήκαις ἤθελαν λάβῃ τὰς ἀσφαλείας ἃς ὑπεσχέθην εἰς τοὺς κυρίους ναυάρχους. Αὐτοὶ δὲ, πρὸς τὸ ταχύτερον τῆς ἐκβάσεως, συνεφώνησαν νὰ φέρωσιν εἰς τὰ πλοῖα των ἐξ Ὕδρας μίαν ἐπιτροπήν.

Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ μαθὼν ὅτι εἰς τὴν νῆσον ἡτοιμάζετο καὶ ἄλλη ἐκστρατεία συγκειμένη ἐκ τριῶν πολεμικῶν πλοίων, τὸ ἐδήλωσα αὐτὸς ἐγὼ πρὸς τοὺς κυρίους ναυάρχους, ἅμα ἀποφαινόμενος ὅτι, ἂν ἐν ᾧ αὐτοὶ ἠξίουν ἔτι τῆς αὐτῶν σπουδῆς τοὺς ἐν Ὕδρᾳ, ἐκεῖνοι ἀποτρέχοντες τοῦ καθήκοντος ἔκαμνον νέαν ἐκστρατείαν, δὲν ἐδεχόμην πλέον οὐδένα συμβιβασμόν.

Μοὶ ἀπεκρίθη ὁ Κ. Λαλάνδος ὅτι ἤξευρε μὲν ὅτι ὥπλιζον πλοῖα, ἀλλ' ἦτον βέβαιος ὅτι ἦσαν ἐμπορικά. Ἐγὼ δὲ καὶ πάλιν ἐζήτησα παρ' αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ναυάρχου Κ. Ῥικόρδου ἵνα κωλυθῶσι ταῦτα τοῦ ἐξελθεῖν. Μάταιοι κόποι! Τὰ πλοῖα ἐξῆλθον ἔνοπλα ἐνώπιον τῶν περιπλεόντων, καὶ δύω μὲν ὑπῆγαν εἰς τὰς νήσους Κέων καὶ Θερμία ἵνα παιδεύσωσι τοὺς κατοίκους, ἀποβαλόντας τοὺς ἐπαναστατικοὺς πράκτορας, καὶ καλέσαντας εἰς βοήθειαν τὸν γενναῖον Κανάρην, τὸ δὲ τρίτον ἔπλευσε, λέγουσι, πρὸς ἐνδυνάμωσιν τῆς Ὑδραϊκῆς μοίρας τῆς ἀσχολουμένης εἰς τὴν ἀποστασίαν τοῦ Λιμενίου καὶ τῆς Καλαμάτας.

Ἐπὶ τούτων καὶ ἡ ἐξ Ὕδρας ἐπιτροπὴ ἔφθασεν ἐπὶ γαλλικοῦ βρικίου εἰς τὸν κόλπον Ναυπλίου, μεθ' ὃ ὁ Κ. Λαλάνδος ἐμήνυσέ μοι δι' ἑνὸς τῶν ἀξιωματικῶν του νὰ τῷ φανερώσω τί ἤθελα. Ἰδοὺ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀπόκρισίς μου, σύντομος καὶ σαφής. «Ἀφ' οὗ οἱ Ὑδραῖοι, ἀθετήσαντες τὸ καθῆκον καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῶν εὐμενῆ σπουδὴν τῶν κυρίων μοιράρχων, ἐξεκίνησαν τὰ βρίκιά των ἔνοπλα ἐναντίον τῶν ἐπανειλημμένων ἀπαγορεύσεων τῶν μοιράρχων καὶ ἐναντίον τοῦ ἀποκλεισμοῦ, μοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶ εἰς τὸ ἑξῆς τὸ περὶ τοὺς κυρίους μοιράρχους πιστὸν τῶν λόγων, τῶν ἀνθρώπων τούτων. Ἑπομένως δὲν δύναμαι πλέον νὰ συγκατανεύσω νὰ τοὺς ὑποσχεθῶσιν οὐδὲν οὐδ' ὅλως διαπραγματευθῶ ἐν ὀνόματι καὶ ἐκ προσώπου τῆς κυβερνήσεως.»

Τὰ αὐτὰ ἀπεκρίθην, καὶ οὐδὲν ἄλλο, καὶ πρὸς τὸν ναύαρχον Κ. Ριγνόρδον. Ὅθεν ἡ ἐπιτροπὴ ἐπέστρεψεν εἰς Ὕδραν, καὶ πλέον ἀγνοῶ τί θέλει γείνῃ.

Ἂν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀνακαλέσωσιν ὅλα των τὰ πλοῖα, ἂν παύσωσι νὰ νομίζωνται κέντρον περὶ ὃ συναθροισθήσεται δῆθεν μετ' οὐ πολὺ ἡ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ ἔθνους ὁμήγυρις, ἑνὶ λόγῳ, ἂν θελήσωσι καὶ δυνηθῶσι νὰ μείνωσιν ἥσυχοι ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν καὶ ἐμπράκτως μὲ βεβαιώσωσι τὴν τοιαύτην διάθεσιν καὶ ἀπόφασίν των, τότε βέβαια καὶ ἐγὼ παύω ὅσα προνοῶ ἤδη διὰ νὰ τοὺς στενοχωρήσω. Τὰ κύρια δὲ τῶν προνοημάτων εἶναι ἡ ἀποστολή τινων στρατευμάτων εἰς τὸ ἀπέναντι τῆς Ὕδρας πελοποννησιακὸν παράλιον, καὶ αἱ δοθεῖσαι εἰς τὰς ἀρχὰς προσταγαὶ νὰ μὴ δέχωνται εἰς τοὺς λιμένας τῆς ἐπικρατείας τὰ πλοιάρια καὶ πλοῖα τῆς Ὕδρας.

Ταῦτα μέχρι τοῦδε ὅσον περὶ τῆς ἑστίας τῆς ἀνταρσίας.

Τὰ δὲ ἐκ τοῦ Λιμενίου, μιᾶς τῶν παραφυάδων αὐτῆς, ἄλλα. Τὰ Ὑδραϊκὰ πλοῖα τὰ ἐκφυγόντα, ὡς λέγουσι, τὸν περίπλουν, ἔφθασαν εἰς Λιμένι μετά τινος ἐπιτροπῆς, φερούσης πρὸς τοὺς ἐκεῖ συνηγμένους λῃστὰς τοὺς μηδὲ τολμήσαντας ἐπιχειρῆσαι τι ἀπὸ τοῦ μαΐου, κηρύγματα, πολεμεφόδια, ζωοτροφίας, καὶ τὸ μέγιστον, χρήματα ἱκανά.

Καὶ σκοπὸς μὲν τῆς ἐπαναστατικῆς ταύτης ἐπιτροπῆς ἦτον νὰ ἐξοπλίσῃ ὅλους τοὺς Σπαρτιάτας, καὶ νὰ κινήσωσιν, ἔνθεν μέν, διὰ Καλαμάτας εἰς τὰς ἐπαρχίας τῆς Μεσσηνίας, κἀκεῖθεν εἰς Τριπολιτσάν, καὶ εἰ δυνατόν, ἕως τοῦ Ἄργους, ἔνθεν δέ, διὰ Μαραθονησίου καὶ Μιστρᾶ. Ἀλλ' οἱ Σπαρτιάται ἀπέῤῥιψαν τὰς προτάσεις τῆς Ὑδραϊκῆς ἐπιτροπῆς, ἐκτὸς τῶν Μαυρομιχαλαίων καὶ 5 ἢ 600 ἀνθρώπων, ἁλωθέντων ὑπὸ ἁδρῶν μισθῶν· αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπαρχίαι ἔμειναν ἥσυχοι καὶ πισταὶ εἰς τὴν κυβέρνησιν.

Οἱ Μαυρομιχαλαῖοι λοιπὸν μετὰ τῶν περὶ αὐτούς, βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν Ὑδραϊκῶν πλοίων, προσῆλθον πρὸς τὴν Καλαμάταν, καὶ κατέλαβον μάλιστα τὴν πόλιν, μὴ φθασάντων ἐν καιρῷ τῶν πλοίων τῆς κυβερνήσεως ὥστε νὰ βαστάσωσι τὰ ἐκεῖ φρουροῦντα στρατεύματα· ἐβράδυναν δὲ τὰ πλοῖα διὰ τοὺς ἐναντίους καιρούς. Ταῦτα,

καὶ διάφορα ἄλλα περιστατικὰ, ἐβοήθησαν τοὺς ἀντάρτας, νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Καλαμάταν, ἥτις διηρπάγη, ἠρημώθη, καὶ κατεφορολογήθη παρὰ τῶν συνταγματικῶν ἡρώων.

Ἐν ᾧ δὲ τὰ πλοῖα τῆς κυβερνήσεως ἔφθασαν, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῆς, ἐπιδυναμωθέντα, συνηθροίζοντο περὶ τὴν Καλαμάταν ἵνα κινηθῶσι καὶ ἀποκρούσωσιν ἐκεῖθεν τοὺς Μανιάτας καὶ τοὺς Ὑδραίους, ὁ στρατηγὸς Κ. Γεενέκος αὐθορμήτως ἔστειλε γαλλικὰ στρατεύματα καὶ κατέλαβον τὴν πόλιν.

Καὶ ὧδε συνάπτονται ὑπὸ τὰ στοιχεῖα Γ, Δ, Ε, τό,τε γράμμα ὅπερ ὁ στρατηγὸς μετὰ τοῦτο μοὶ ἔστειλε, καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀπόκρισίς μου, καὶ ἡ πρὸς ἐμὲ τοῦ Κ. Ῥουὰν ἀπάντησις ἀφ' οὗ ἰδιωπίστως τῷ διεκοίνωσα τὰ προειρημένα.

Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὁ στρατηγὸς Κ. Γεενέκος θέλει δεχθῇ τὴν αἴτησίν μου· καί τοι, ἂν πρέπῃ νὰ πιττεύσω τὰ καθ' ἑκάστην ὥραν μηνυόμενά μοι ἔκ τε Καλαμάτας καὶ ἐκ τῶν μεταξὺ ταύτης καὶ τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων χωρίων, οἱ Γάλλοι διεφήμισαν ὅτι θέλουσι καταλάβῃ τὴν Καλαμάταν καὶ μείνῃ ἐκεῖ ἕως ὅτου ὁ στρατηγὸς λάβῃ προσταγὰς ἐκ Παρισίων.

Εἰς φήμας τόσον δυσμενεῖς ὀκνῶ νὰ δώσω κάμμίαν πίστιν, ἀλλὰ περιμένω νὰ κρίνω κατὰ τὰ πράγματα, τῶν ὁποίων τὴν ῥίζαν θέλει μοὶ δείξῃ ἡ ἀπόκρισις τοῦ στρατηγοῦ.

Εἴδομεν ὅμως μέχρι τοῦδε ὅτι καὶ ὁ ταγματάρχης Βαρθελεμῆς ἠθέλησε νὰ καταλάβῃ τὸ Νησὶ, ὅπου εἶναι συνηγμένα τὰ ςρατεύματα τῆς κυβερνήσεως ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Κολοκοτρόνην, καὶ προσκληθεὶς νὰ ἀποχωρήσῃ, ἀπεκρίθη ὅπως ὤφειλε, δηλαδὴ, ὅτι δὲν θέλει σεισθῇ, ἂν δὲν τῷ δείξωσι προσταγὴν τῆς κυβερνήσεως.

Ἂν λάβω τὴν ἀπόκρισιν τοῦ στρατηγοῦ Γεενέκου πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ταχυδρόμου, θέλω σᾶς τὴν στείλῃ (*).

(*) Ὁ Κυβερνήτης ἐζήτει παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Γεενέκου νὰ ἀφήσῃ οὕτως τὴν Καλαμάταν εἰς τὰ στρατεύματα τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθη. Λείπει δὲ ἀπὸ τὸ χαρτοφυλάκιον τοῦ Κυβερνήτου καὶ ἡ ἀπόκρισις αὕτη τοῦ στρατηγοῦ.

Ἄρτι μανθάνω πρὸς τούτοις ὅτι, φθασάσης τῆς τε ναυτικῆς ἡμῶν μοίρας καὶ τοῦ ναυάρχου Κ. Ῥικόρδου εἰς τὸν κόλπον τῆς Καλαμάτας, οἱ ἀντάρται ἔβαλαν πῦρ εἰς τρία τῶν ἡμετέρων πλοίων καὶ ἄλλο ἔῤῥιψαν ἔξω.

Τὰ νέα ταῦτα δυςυχήματα καὶ τὰ περὶ τὴν ἅλωσιν τῆς Καλαμάτας παρήγαγον διπλοῦν τι ἀποτέλεσμα, θλιβερώτατον μὲν μάλιςα διὰ τὰ περιστατικὰ ἐξ ὧν ἐπήγασεν, ἄλλως δὲ ὠφέλιμον καὶ διδακτικόν.

Ἀπεδείχθη δηλαδὴ κατὰ τὴν ὁμολογίαν καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ Γεενέκου (ἴδε τὸ γράμμα αὐτοῦ), ὅτι ἡ λεγομένη συνταγματικὴ τοῦ Λιμενίου ἐπιτροπὴ, καθὼς καὶ ἡ σύμμαχος αὐτῆς συνταγματικὴ ἐπιτροπὴ τῆς Ὕδρας, εἶναι ἀθροίσματα ληστῶν ὧν τὰ κινήματα τείνουσιν εἰς γύμνωσιν καὶ εἰς ἀναρχίαν.

Ἀπεδείχθη δεύτερον ὅτι ἡ ὁλότης τοῦ πολεμικοῦ τῆς Σπάρτης λαοῦ ἔμεινεν ἄσειστος καὶ πιστὴ εἰς τὴν κυβέρνησιν, καὶ ὅτι θέλει τὴν τάξιν καὶ ἡσυχίαν καὶ εἰς τὴν Σπάρτην.

Ἀπεδείχθη τρίτον ὅτι ἡ Πελοπόννησος ἀποπτύει τὰ ἐπαναστατικὰ μηχανήματα τῶν Ὑδραίων, διότι ὁ στρατηγὸς Κολοκοτρόνης ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ 1500 ἀνθρώπους στρατιωτικοὺς ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν.

Ἂν οἱ κάτοικοι τῶν ἐπαρχιῶν τούτων δὲν ἦσαν οὕτω διατεθειμένοι, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι οἱ συνταγματικοὶ τῆς Σπάρτης καὶ τῆς Ὕδρας ἤθελαν ἄριστα προχωρήσῃ, ἐν ᾧ δὲν τοὺς ἔλειψαν οὔτε ὁ καιρὸς, οὔτε τὰ χρήματα, οὔτε ἡ προστασία.

Οὔτε ὁ καιρός· διότι μετὰ τὸν ἐμπρησμὸν τοῦ Πόρου καὶ τὴν πλήρη ἀνατροπὴν τῆς ναυτικῆς ὑπηρεσίας, ἀδυνατησάσης τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐξοπλίσῃ ἀμέσως ἕτερα πλοῖα, οἱ Ὑδραῖοι ἠδυνήθησαν νὰ φαίνωνται μόνοι εἰς ὅλα τὰ τῆς Μάνης παράλια ἐξ ὅλας ἑβδομάδας περίπου.

Οὔτε τὰ χρήματα· διότι ἔφεραν μεθ' ἑαυτῶν περὶ τὰς 50,000 φράγκων, ἐν ᾧ ἡ κυβέρνησις οὐδέποτε εἶχεν ἐπὶ τηλικούτων κινδύνων ὑπὲρ τὰς 15 ἢ 20,000 φράγκων, καὶ εἰς τοὺς ναύτας καὶ

στρατιώτας ἐπλήρονε μέρος μόνον μικρὸν τῶν προσφειλομένων ἢ ἔδιδε γραμμάτια.*

Οὔτε ἡ προστασία· διότι ἡ μετὰ τὰς κηρύξεις τῶν κυρίων ναυάρχων τῆς συμμαχίας καὶ μετὰ τὸν ἀποκλεισμὸν ἔξοδος τῶν Ὑδραϊκῶν πλοίων, γίνεται παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἰσχυρὸν εἴκασμα τῆς πρὸς τοὺς ἀντάρτας προστασίας τῶν Γάλλων καὶ Ἄγγλων.

Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κυροῦσι τὴν εἰκασίαν ταύτην. Οἷον, ῥιζοσπάσται τινὲς ἀξιωματικοὶ γάλλοι ἰδίως καταγίνονται νὰ ἐμψυχόνωσιν ὅλα τὰ ἐπιχειρούμενα πρὸς μεταβολὴν συνταγματικὴν δῆθεν τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως. Τρέχουσι δὲ καὶ φῆμαι ὅτι οἱ ἐν τῷ Λιμενίῳ ἔλαβον καὶ πολεμεφόδια ἐκ Μοθώνης καὶ Νεοκάστρου.

Ταῦτα δὲ τότε δύνανται νὰ διορθωθῶσι, καὶ νὰ διαλυθῶσι καὶ τῶν ἀνθρώπων αἱ ὑποψίαι, ὅταν ὁ στρατηγὸς Γενέκος ἐκβάλῃ τὰ στρατεύματά του ἐκ τῆς Καλαμάτας. Εἰ δὲ μὴ, οὐδεὶς Ἕλλην θέλει πιστεύσῃ ὅτι οἱ Μανιάται δὲν κινοῦνται κατὰ ξένην προτροπήν.

Οἱ Μαυρομιχαλαῖοι καὶ οἱ Ὑδραῖοι, μείναντες εἰς τὴν Καλαμάταν, εἶναι σήμερον ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων. Οὕτω μένοντες, δὲν γίνονται ἄρα γε σκάνδαλον εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον τοὺς ἀποδοκιμάζει, τοὺς πολεμεῖ καὶ τοὺς καταρᾶται, ὡς ταράττοντας τὴν ἐσωτερικὴν ἡσυχίαν, ἐπικελευομένην ἄλλως τε καὶ ἐκ προσώπου τῶν συμμάχων Δυνάμεων;

Εὔελπις εἶμαι, ἀγαπητὲ πρίγγιψ, ὅτι δὲν θέλετε χρειασθῆ τὰς ἐν τῇ παρούσῃ περιεχομένας εἰδήσεις ἵνα ταχύνετε τὰς ἀποφάσεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου, ὡς ἤδη βέβαια ἀποφασίσαντος περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς. Δύνασθε ὅμως νὰ τὰς μεταχειρισθῆτε, εἰ χρεία, ἵνα πείσετε τοὺς Ἐξοχωτάτους συνέδρους ὅτι καιρὸν δὲν ἔχουσι πλέον νὰ χάσωσιν.

Ἔχετε δὲ ἐκ τῶν λυπηρῶν τούτων διηγημάτων τὴν ἀπόδειξιν ὅτι δὲν ἠπατήθην οἰωνιζόμενος τὰς ἐκβάσεις ἀπὸ τοῦ μαΐου μηνὸς, κρίνων τὰς αἰτίας τοῦ κινδύνου κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν καὶ ζητῶν ἀπὸ τότε ἕως σήμερον τὰς προσηκούσας θεραπείας.

Σᾶς βεβαιῶ δὲ καὶ πάλιν, καὶ σᾶς παραγγέλλω νὰ βεβαιώσητε

ὅλους, ὅτι οὐδόλως θέλω παρεκτραπῆ τῆς ὑπογεγραμμένης πορείας μου, οὐδὲ θέλω προδώση οὐδὲν τῶν χρεῶν μου, ἀλλ᾽ ὅλα θέλω τὰ ἐκπληρώση μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς. Ὅταν δὲ καταμάθω ὅτι δὲν δύναμαι πλέον νὰ σώσω τὸν δυστυχῆ τοῦτον τόπον ἀπὸ τὰ δεινὰ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου καὶ τῆς ἀναρχίας, ἢ ἀπὸ ἐφεδρείαν στρατευμάτων, τότε θέλω ὑποβάλῃ εἰς ὄψιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου τὴν ἀληθῆ καὶ εἰλικρινῆ ἱστορίαν τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ θέλω ἀποτρέξῃ, φερόμενος τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν, συνείδησιν καθαρὰν καὶ ἥσυχον.

Μοὶ μένει νὰ σᾶς εἴπω ὀλίγα περὶ τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως. Αἱ ἐκλογαὶ ἤρχισαν· καὶ περισσότεραι ἐπαρχίαι ἐκλέγουσι μᾶλλον ἄλλους παρὰ τοὺς παλαιοὺς πληρεξουσίους, καὶ ἐκλέγουσι καλούς. Ἡ συνέδρευσις ἔπρεπε νὰ γείνῃ μεθαύριον, ἀλλ᾽ ἐνδέχεται νὰ βραδύνῃ ἔτι ἕνα μῆνα· δὲν σπεύδω αὐτήν, ἐπιθυμῶν νὰ λάβωσι καιρὸν καὶ αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου νὰ στείλωσι τοὺς πληρεξουσίους των. Ἐνδεχόμενον δ᾽ ἕως τότε νὰ ἔχωμεν καὶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Λονδινείου συνεδρίου τελείας ἢ καὶ προσωρινάς.

Τῷ ἱππότῃ Κ. Εὐνάρδῳ εἰς Γενεύην.

Ναυπλίῳ, 14 σεπτεμβρίου 1831.

Ἀγαπητέ μου Εὐνάρδε, ὁ Κ. Ῥενιῆς ἔφθασε, τὸν εἶδον, καὶ μοὶ ἐνεχείρισε τὸ γράμμα σου τῆς 5 τοῦ παρελθόντος.

Μεγάλως σὲ εὐχαριστῶ διὰ τὴν βοήθειαν ἣν μοι φέρει παρὰ σοῦ ὁ ἄνθρωπος οὗτος, φαινόμενος ἐμοὶ τοιοῦτος οἷον πρὸ πολλοῦ ἐζήτουν.

Αὔριον γεύεται παρ᾽ ἐμοὶ μετὰ τῶν οἰκονομικῶν. πρὸ πάντων δὲ θέλει σπουδάσῃ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς ἡμετέρας διοικήσεως, καὶ ἔπειτα θέλει μοι δώσῃ τὰς ἰδέας του.

Εἴθε, ἐν τοσούτῳ τὰ ἐξωτερικὰ πράγματα νὰ μοὶ ἀφήσωσι καιρὸν

καὶ τρόπον νὰ κάμω χρῆσιν τοῦ Κ. Ῥενιῆ! Λέγω δὲ τὰ ἐξωτερικὰ, διότι τὰ παρ' ἡμῖν μικρὰ ἐπαναστατικὰ προπετεύματα εἶναι ἀκολουθίαι εὐθεῖαι καὶ ἄμεσοι ἐκείνων, καὶ καρποὶ τῶν ἀγώνων ἀνθρώπων, ἐργολαβούντων αὐτὰ χάριν ἰδίου συμφέροντος.

Οὐδ' ὑπάρχουσι μόνοι τοιοῦτοι οἱ συνιστῶντες τὴν ἐν Ὕδρᾳ φατρίαν, ἀλλὰ καὶ ἕτεροι ἐν αὐτῷ τῷ Ναυπλίῳ εὑρίσκονται. ὠθοῦντες ἐκείνους. Ἀπὸ τούτους ἔπρεπε νὰ μᾶς ἐλευθερώσωσιν αἱ ἐξωτερικαὶ ἀποβάσεις· ἄλλως δὲν ὑπάρχει σωτηρία διὰ τὸν δυστυχῆ τοῦτον τόπον.

Ἐν ᾧ σοι γράφω, οὐδὲ ὀβολὸν ἔχω εἰς τὸ ταμεῖον, ἀλλὰ πορεύω τὴν ὑπηρεσίαν μὲ κάποιον χαρτονόμισμα, τὸ ὁποῖον ἡ κυβέρνησις δέχεται ἐν καιρῷ εἰς πληρωμὴν προσόδων καὶ τελωνίων. Τοῦτο ὑπάγει καλῶς, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ διαρκέσῃ πολύ. Ἡ κυβέρνησις χρειάζεται πίστωσιν, καὶ δὲν δύναται νὰ τὴν ἔχῃ, ὅταν αἱ σύμμαχοι αὐλαί, ἀπὸ ἓξ ἤδη μηνῶν ὑποσχόμεναι χρηματικὰ βοηθήματα, δὲν τὸ δίδωσιν, ὅταν οἱ ναύαρχοι καὶ οἱ κύριοι Πρόσεδροι τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας δεικνύωσι φιλίαν πρὸς τοὺς ἐν Ὕδρᾳ, καὶ τέλος ὅταν πάντα τὰ περὶ τὴν κυβέρνησιν ἦναι ἀβέβαια, ἐν ᾧ ἀξιοῖ ἡ συμμαχία νὰ ὑποστηρίζῃ αὐτὴν ἠθικῶς.

Ἀλλ' ἱκανὰ ἐπὶ τοῦ μεγάλου καὶ ἀλγεινοῦ κεφαλαίου τούτου.

Δὲν θαυμάζω ὅτι ἄνθρωποι καὶ ἐφημερίδες τινὲς χαλεπαίνουσι πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, ἐπειδὴ τοιαύτη εἶναι ἡ πολιτικὴ των προαίρεσις. Ἀλλ' ἡ μαρτυρία τῶν γεγονότων μοὶ φαίνεται μόνη ἐπικρατὴς καὶ ἀναμφισβήτητος, ὁμολογούντων ὅτι ἡ κυβέρνησις ἄλλους δὲν ἀπεμάκρυνε τῶν πραγμάτων καὶ τῆς ὑπηρεσίας εἰμὴ τοὺς σφετεριστὰς τῶν δημοσίων καὶ τοὺς πολυπραγμονοῦντας κατὰ τῶν καθεστώτων καὶ μηχανωμένους τὴν ἀνατροπὴν αὐτῶν. Περὶ τούτων ἐλπίζω ὅτι ὁ στρατηγὸς Σνεϊδέρος, ἤδη φθάσας εἰς Γαλλίαν, θέλει δώσῃ ἑρμηνείας οὐχὶ ἀσυμφόρους εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Ἀλλ' ἐμὲ οὔτε ὁ φόβος τῶν μηχανουργιῶν καὶ μηχανουργῶν, οὔτε αἱ μακραὶ στῆλαι ἐφημερίδων τινῶν, δὲν θέλουσι παρεκτρέψῃ τῆς

προβεβλημένης πορείας. Άς λέγωσι καὶ ἄς γράφωσιν ὅ,τι θέλουσιν· ἔρχεται ὅμως καιρὸς ὅτε οἱ ἄνθρωποι κρίνονται οὐχὶ καθ' ὅσα εἶπαν ἢ ἔγραψαν περὶ τῶν πράξεων αὐτῶν, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν τῶν πράξεων. Ὑπὸ τοῦ ἀξιώματος τούτου ἐνισχυόμενος, ἔζησα ἐν τῷ κόσμῳ μέχρι τῆς ἀποκλίσεως τῆς ζωῆς μου κατευθυμίως. Ἀδύνατον νὰ ἀλλάξω σήμερον, ἀλλὰ θέλω πράξῃ τὸ δέον, καὶ ἄς γείνῃ ὅ,τι γείνῃ.

Τοῖς Διοικηταῖς καὶ στρατηγοῖς.

Ναυπλίῳ, 14 σεπτεμβρίου 1831.

Τῆς παρούσης κομιστὴς εἶναι ὁ αὐλικὸς σύμβουλος τοῦ Μεγαλειοτάτου βασιλέως τῆς Βαυαρίας καὶ καθηγητὴς εἰς τὸ ἐν Μονάχῳ πανεπιστήμιον, Κ. Ε. Θείρσιος, ἀνὴρ γνωστὸς μὲν τῇ σοφῇ Εὐρώπῃ διὰ τὴν ἐπιστήμην αὐτοῦ, τιμιώτατος δὲ τοῖς Ἕλλησι διὰ τὰς εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτῶν ὑπουργίας, φθάσας νεωστὶ εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος ὡς περιηγητὴς, μετὰ συστάσεων τοῦ σεβαστοῦ βασιλέως πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Θέλοντες λοιπὸν ἵνα εὕρῃ παρὰ τοῖς Ἕλλησι γενναῖα μαρτύρια τῆς πρὸς τὸν ἄνακτα εὐγνωμοσύνης αὐτῶν, προστάττομεν ὑμᾶς νὰ τὸν δεχθῆτε μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς δεξιώσεως, καὶ νὰ τὸν προπέμπετε μετὰ φρουρᾶς στρατιωτικῆς περιηγούμενον εἰς τὰ παρ' ἡμῶν διοικούμενα μέρη, τὰ πάντα εὐκολύνοντες αὐτῷ κατά τε τὴν ὁδοιπορίαν καὶ κατὰ τὰς ἐρεύνας ἅς προτίθεται πρὸς ἀνευρέσεις ἀρχαιολογικάς.

Τῷ Κ. Θειρσίῳ, Καθηγητῇ.

Ναυπλίῳ, 22 σεπτεμβρίου 1831.

Κύριε Καθηγητὰ, ἐπιθυμοῦντες νὰ συντελέσωμεν ὅπως ἡ περιήγησις ὑμῶν ἀποβῇ εἰς πλείστην ὅσην ὠφέλειαν καὶ ἐπίδοσιν τῆς τε ἀρχαιολογίας καὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἀξιούμεθα νὰ σᾶς γνωρίσωμεν πρὸς τὸν Κ. Μουστοξείδην ὃν ἔχομεν τεταγμένον ἐπί τε τοῦ ἡμετέρου μικροῦ μουσείου καὶ ἐπὶ τῶν φροντίδων ἐξ ὧν ἐλπίζομεν πλουτίσαι αὐτὸ καλλιτεχνημάτων ὑποικουρούντων ἐντὸς τοῦ τῆς Ἑλλάδος ἀρχαιοσέμνου ἐδάφους.

Καὶ ὑμεῖς μὲν ἴσως εὐδοκήσετε μεταδοῦναι εἰς αὐτὸν τὰ περὶ τὰς ἐρεύνας καὶ ἀναζητήσεις ἃς προτίθεσθε ἐπιχειρῆσαι, αὐτὸς δὲ πάλιν ἀπαμειβόμενος, κοινώσει ὑμῖν ὅσα οἶδεν, ἵνα, συζευγνυμένων τῶν ἀμφοτέρωθεν γνώσεων καὶ σπουδῶν, λάβωσιν αἱ ἀνιχνεύσεις βεβαιοτέραν τὴν ἔκβασιν.

Περιττὸν κρίνομεν νὰ σᾶς ἀναμνήσωμεν, κύριε Καθηγητὰ, ὅτι ἡ κυβέρνησις μετὰ χαρᾶς προσφέρει εἰς τὸν σεβαστὸν ὑμῶν Ἄνακτα, ἂν ἡ Μεγαλειότης του καταδέχηταί τι ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐθνικῷ μουσείῳ κειμένων ἀρχαίων καλλιτεχνημάτων διὰ τὴν ἐν Μονάχῳ πλουσίαν ἀρχαιοθήκην· ἀνθ' ὧν ἡ Μεγαλειότης του κατὰ τὴν μεγαλοδωρίαν καὶ κατὰ τὴν φιλέλληνα αὐτοῦ βασιλικὴν γενναιότητα, εὐχερῶς θέλει εὑρεῖ νὰ ἀντιμετρήσῃ πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἄλλα τινὰ, οἷον βιβλία, γεωγραφικοὺς πίνακας, φυσικῆς καὶ χημείας ὄργανα, λείποντα εἰς τὰ ἡμέτερα δημόσια διδασκαλεῖα.

Τῷ Κ. Ν. Ν. (*)

Ναυπλίῳ, παρασκευῇ 26 σεπτεμβρίου 1831.

Αγαπητέ μου Ν. Ν. ἡ ὑπόθεσις θέλει τελειώσῃ καθὼς ἐπιθυμεῖς. Ἡ διάθεσις καθ' ἣν δὲν θέλεις νὰ δεχθῇς οὐδὲν ἀντὶ τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπηρετημάτων σου, λαμπρύνει τὸν γενναῖον σου χαρακτῆρα, καὶ ἐμὲ κατευφραίνει ὑπερευγνωμονοῦντα. Βάλσαμον τοῦτο εἰς τὴν ψυχήν μου τὴν κατὰ πᾶσαν στιγμὴν πικρίας ποτιζομένην! Σφίγγω τὴν χεῖρα σου.

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

(*) Τὸ ἀνεπίγραφον τοῦτο γραμμάτιον εὑρέθη ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ κυβερνήτου, γραφὲν τὸ πρωῒ τῆς ἡμέρας τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΑΡΙΘ. 1.

Οἱ Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Δυνάμεων πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Ναυπλίῳ, $\frac{27}{8}$ μαρτίου / ἀπριλίου 1830.

Οἱ παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει πεπιστωμένοι Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν προσετάχθησαν νὰ φέρωσιν εἰς γνῶσιν αὐτῆς τὰς τελείας τῶν συμμαχικῶν βουλείων ἀποφάσεις πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ τεθέντος σκοποῦ διά τε τῆς συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου καὶ τῶν συμπληρουσῶν αὐτὴν πράξεων.

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν συμμάχων Δυνάμεων ὑπέγραψαν τῇ 22 ἰανουαρίου (3 φεβρουαρίου) πρωτόκολλον, τοῦ ὁποίου ἀντίγραφον ἀξιοῦνται οἱ ὑποσημειούμενοι νὰ στείλωσι πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα, καθιεροῦν τήν τε πλήρη ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἄλλα εὐεργετήματα, καρποὺς τῆς ἐπιμόνου καὶ ὁμοψύχου μεσιτείας τῶν τριῶν Αὐλῶν.

Ἐπειδὴ δὲ πρῶτον ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως ταύτης, ὡς καὶ πρῶτος σκοπὸς πασῶν τῶν ὑπὲρ αὐτῆς σπουδῶν, πρέπει νὰ ἦναι ἡ τελεία καὶ ἄμεσος παῦσις τῶν πολεμίων ἔργων μεταξὺ τῶν στρατῶν ξηρᾶς καὶ θαλάσσης, Ἑλληνικῶν τε καὶ Ὀθωμανικῶν, ἀπαραιτήτως ἕπεται ἵνα ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐκπληρώσῃ σήμερον ὅπερ προθύμως προϋποσχέθη, τὴν κατάθεσιν δηλαδὴ τῶν ὅπλων ἀφ' οὗ οἱ Τοῦρκοι δεχθῶσι τὴν συνθήκην τῆς 6 ἰουλίου. Τούτου δὲ σήμερον γενομένου, ἅμα μὲν καὶ πρὸς τὴν Πόρταν διεπρεσβεύθησαν ἤδη τὰ δέοντα, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως προσέταξαν αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ τοὺς Προσέδρους των νὰ ζητήσωσι τὴν ἄμεσον καὶ ὁλικὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἑπομένων.

α΄. Τὴν ἀξιωματικὴν δημοσίευσιν τῆς ἔργῳ ὑφεστώσης ἐκεχειρίας.

β΄. Τὴν παραίτησιν τῶν τόπων, θέσεων καὶ νήσων, τῶν μὴ διδομένων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν, καὶ τὴν ἀποχώρησιν τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων καὶ στόλων ἐντὸς τῆς ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ σημειουμένης ὁροθετικῆς γραμμῆς.

γ΄. Τὴν προστασίαν τῶν προσώπων καὶ κτημάτων τῶν Ἑλλάδι μενόντων Ὀθωμανῶν.

Αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις ζητοῦσαι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὁρισμῶν τούτων, πεποίθασιν ὅτι ἡ Ἑλλὰς θέλει τὰς ἀκούσῃ μετὰ προθυμίας ἀξίας τῶν δαψιλευθέντων πρὸς αὐτὴν εὐεργετημάτων.

Τὸ πρωτόκολλον δὲ δι' οὗ ταῦτα ὁρίζονται περιέχει ἄρθρον τι, περὶ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ὁποίου ἐγένοντο νέαι διομολογίαι.

Αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις γνωρίσασαι ὅτι μόνον διὰ μοναρχικῆς καὶ διαδοχικῆς κυ-

βερνήσεως ἠδύνατο νὰ στερεωθῇ τὸ παρ' αὐτῶν διαμεχμνώμενον εἰρήνευμα, καὶ συμφωνήσασαι νὰ βάλωσιν εἰς κεφαλὴν τῆς νέας ἐπικρατείας ἡγεμόνα ἐχέγγυον πρός τε τὴν Ἑλλάδα καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν Εὐρώπην διὰ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, ἐξελέξαντο ὁμοφώνως τὸν ὑψηλότατον βασιλικὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον τοῦ Σαξωνοκοβούργου, τοῦ ὁποίου τά,τε προσωπικὰ προτερήματα καὶ ἡ κοινωνικὴ αὐθύπαρκτος στάσις ἦσαν ἱκανώταται πίστεις τοῦ πεθουμένου.

Ταῦτα προδιατάξασαι, ἐπιδιέθεσαν ἰδίᾳ καὶ ἄλλα τινά, τὰ ὁποῖα καὶ αὐτὰ ἐκέλευσαν τοὺς Προσέδρους των νὰ μεταδώσωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Πρῶτον αὐτῶν εἶναι ἡ ἀπόφασις τῶν τριῶν Αὐλῶν περὶ χρηματικῶν βοηθημάτων ποριστέων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἐκ δανείου γινομένου ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τῶν Δυνάμεων, τὸ ὁποῖον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς μίσθωσιν καὶ συντήρησιν τῶν στρατευμάτων ἅπερ θέλει χρειασθῇ νὰ στρατολογήσῃ ὁ κυριάρχης ἡγεμὼν πρὸς ὑπηρεσίαν του.

Ἀπεφασίσθη δὲ ἅμα νὰ ἀφεθῶσι παρ' αὐτῷ ἐπὶ ἓν ἔτος τὰ ἐν Ἑλλάδι σήμερον εὑρισκόμενα γαλλικὰ στρατεύματα· καὶ ἂν κριθῇ ἀναγκαία καὶ μακροτέρα διαμονὴ αὐτῶν, νὰ ἐνδώσωσιν αἱ Δυνάμεις εἰς τὴν περὶ τούτου γενησομένην αἴτησιν τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος.

Ἐκτὸς τῶν ἤδη εἰρημένων, ἀπεφασίσθησαν ἰδίᾳ καὶ περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι καθολίκων τὰ ἑξῆς.

Ὁ μεγαλειότατος βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ἀνέκαθεν ἔχων ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ προστασίαν τοὺς χριστιανοὺς τούτους ἐν ὅσῳ ἔζων ὑπὸ τὴν κυριότητα τῆς Πόρτας, δέχεται μὲν σήμερον νὰ παραιτήσῃ τὸ προνόμιον τοῦτο (ὡς πρὸς τὰς ἐπαρχίας αἵτινες εἰσέρχονται εἰς τὴν νέαν ἐπικράτειαν) εἰς τὸν ἐσόμενον ἄνακτα τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἅμα ἐζήτησεν ὑπὲρ τῶν καθολίκων καὶ ἀσφαλείας ἀνταξίας ὅσων αὐτοὶ ἀπήλαυον μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὴν Γαλλικὴν προστασίαν.

Τούτου δικαίου κριθέντος, συνετέθη ἵνα τὸ καθολικὸν θρήσκευμα ἔχῃ ἐν τῇ νέᾳ ἐπικρατείᾳ ἐλευθέραν τὴν πρᾶξιν τῶν τῆς λατρείας αὐτοῦ, καὶ τὰ κτήματα αὐτῶν ὦσιν ἀσφαλῆ, καὶ οἱ ἐπίσκοποι νέμωνται πλήρη τὰ λειτουργήματα, δικαιώματα καὶ προνόμια ὅσα ἐνέμοντο καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας, καὶ τέλος κατὰ τὸ αὐτὸ ἀξίωμα, καὶ τὰ ἐκεῖ ἀρχαῖα καταστήματα καὶ κτήματα τῶν γαλλικῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀποστολῶν μένωσι σῶα καὶ ἄθικτα.

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν συμμάχων Αὐλῶν οἱ ταῦτα διαθέμενοι, θέλοντες προσέτι νὰ δώσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα νέαν ἀπόδειξιν τῆς περὶ αὐτῆς εὐμενοῦς των ἀνέκτων μερίμνης, καὶ προφυλάξωσιν αὐτὴν ἀπὸ τὰς ἐνδεχομένας θρησκευτικὰς ἀντιζηλίας καὶ συγκρούσεις, ἔγνωσαν ἵνα ὅλοι οἱ ὑπήκοοι τῆς νέας ἐπικρατείας, ὁποιασδήποτε λατρείας, ὦσι δεκτοὶ εἰς ὅλα τὰ δημόσια ὑπουργήματα, ἐπαγγέλματα καὶ τιμάς, καὶ διέπωνται ὅλως ὡς ἴσοι, μὴ θεωρουμένης τῆς δογματικῆς διαφορᾶς, θρησκευτικῶς τε καὶ ἀστυκῶς καὶ πολιτικῶς.

Οἱ Πρόσεδροι τῶν συμμάχων Δυνάμεων, ἐκπληροῦντες τὰ παρὰ τῶν κυβερνήσεων ἑκάστων ἐπιτασσόμενα, ἐλπίζουσιν ὅτι ἡ Ἑλλὰς θέλει τὰ δεχθῇ μετὰ τῆς προσηκούσης εὐγνωμοσύνης καὶ μεθ' ἧς ἐνέδειξε μέχρι σήμερον πίστεως πρὸς τοὺς σεβαστοὺς προστάτας αὐτῆς. Ἔχει δὲ ἡ τοιαύτη τῆς Ἑλλάδος διάθεσις δικαιοτάτους τοὺς λόγους

διότι εἰς τὰς παρὰ τῶν τριῶν Δυνάμεων παντοίας καὶ δαψιλεῖς βοηθείας ὀφείλει ἡ Ἑλλὰς τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς· αὐταὶ τὴν ἠλευθέρωσαν, τὴν ἔλαβον ὑπὸ τὴν ἄμεσον σκέπην αὐτῶν, καὶ τὴν ἔσωσαν ἀπὸ τὸν ἄφευκτον ὄλεθρον· ἐξ ὧν ἡ παντελὴς αὐτῆς εἰσακοὴ εἶναι ἔργον ὀφειλῆς σαφεστάτης. Ἀλλ' αὐταὶ κατέθεντο καὶ νέας εὐγνωμοσύνης ἀφορμάς, συμπληροῦσαι αὐτῇ σήμερον τὸ τῶν νήσων σύστημα, καὶ ἀπονέμουσαι τόπους, εἴτε διὰ τὰς ἀναμνήσεις ἀγαπητούς, εἴτε διὰ τὴν γεωγραφικὴν θέσιν ὠφελίμους. Χορηγοῦσαι δὲ τὸ ὁλοσχερῶς αὐτόνομον καὶ αὐτοκύριον, τὴν ἀπήλλαξαν καὶ ἀπὸ πᾶσαν ἐπαχθῆ ὑποχρέωσιν. Ἐπλήρωσαν δὲ καὶ τὸν θερμότατον αὐτῆς πόθον, καὶ παραπολὺ ὑπερέβαλον πάσας τὰς ἐλπίδας αὐτῆς, ἀσφαλίζουσαι τήν τε ἀνάπτυξιν τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς εὐδεξίας καὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτῆς. Καὶ δὴ καὶ ἐκ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος ὅστις θέλει τὴν κυβερνήσῃ, ἔλαβεν ἡ Ἑλλὰς τάς τε ἀσφαλείας τῆς ἐσωτερικῆς εὐταξίας καὶ ἡσυχίας, καὶ ὅσα χρειάζεται ἵνα συσταθῇ κατὰ τὰς σωτηριώδεις βάσεις τῶν εὐθηνουμένων πολιτειῶν.

Αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ προσέταξαν ἔτι εἰς τοὺς Προεδρους αὐτῶν νὰ ἀναγορεύσωσιν ὅτι μέχρι τῆς εἰς Ἑλλάδα ἐλεύσεως τοῦ ἡγεμόνος αἱ μεταξὺ τῆς ἐνεστώσης διοικήσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς συμμαχίας σχέσεις θέλουσι διατηρηθῇ οἷαι ὑπάρχουσι σήμερον.

Παρόμοιαι μὲ τὰς δοθείσας εἰς τοὺς ὑποφαινομένους ἐπιταγὰς ἐστάλησαν καὶ πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρέσβεις καὶ πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ναυάρχους τῶν τριῶν Δυνάμεων, ἐφ' ᾧ νὰ συντελέσωσιν ὁμοῦ εἰς διάπραξιν τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 22 ἰανουαρίου (3 φεβρουαρίου).

ΔΩΚΙΝΣ.
ΒΑΡΩΝ Α. ΡΟΥΑΝ.
ΚΟΜΗΣ Ν. ΠΑΝΙΝΟΣ.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Α

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1829.

Ἐπιστολὴ σύμφωνος τῶν Πρέσβεων τῆς Μεγάλης Βρετανίας καὶ τῆς Γαλλίας, στελλόντων τὴν ἀπόφανσιν τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας τῆς 9 σεπτεμβρίου 1829 τῷ Κ. Κόμητι Ἀβερδῆνι.

Ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα θέλουσα νὰ πληρώσῃ τελείως τοὺς πόθους τῶν τριῶν Αὐλῶν αἵτινες ὑπέγραψαν τὴν συνθήκην τῆς 6 ἰουλίου 1827, καὶ νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν ἀμερόληπτον αὐτῶν δικαιότητα τὴν ὁλοσχερῆ ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης ταύτης, μᾶς μετέδωκε τὴν ἀπόφανσιν ἣν διακοινοῦμεν ὧδε τῇ ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι, πιστῶς καὶ κυρίως μεταπεφρασμένην, καὶ δι' ἧς πανδήμως ὑπόσχεται νὰ δεχθῇ πᾶν ὅ,τι ἀποφασίσῃ τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον.

Πεπλήρωται ἄρα τὸ κύριον τέλος τῆς ἀποστολῆς τῆς εἰς ἡμᾶς ἐμπιστευθείσης παρὰ τῶν τριῶν ὑψηλῶν Δυνάμεων.

Προσθέτομεν δὲ ὅτι, ἀποβλέποντες εἰς τὰς περιστάσεις, ἀναγκαῖον ἐκρίναμεν νὰ στεί-

λωμεν καὶ πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Διέϐικα (Diebitch), ἡγεμόνα τοῦ κατὰ Ῥούμελην ῥωσσικοῦ στρατοῦ, ἴσον ἀπαράλλακτον τῆς ἀποφάνσεως τῆς Ὑψηλῆς Πόρτας, ἄλλως τε καὶ αὐτῆς προσταξάσης πρὸς τοὺς ἐν Ἀδριανουπόλει πληρεξουσίους αὐτῆς νὰ φανερώσωσι τοῦτο πρὸς τοὺς πληρεξουσίους τοῦ αὐτοκράτορος.

ΚΟΜΗΣ ΓΥΙΛΛΕΜΙΝΟΤΟΣ.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Β

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΑΡ. 1 ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1829.

Ἀπόφανσις τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας τῇ 9 σεπτεμϐρίου 1829.

Ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα ἀποφαίνεται ὅτι, δεχθεῖσα ἤδη τὴν Λονδίνειον συνθήκην, ὑπόσχεται καὶ ὁμολογεῖ προσέτι σήμερον πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Δυνάμεων τῶν ὑπογραψασῶν τὴν συνθήκην ὅτι θέλει συγκατατεθῆ ἀνενδοιάστως εἰς ὅλα ὅσα ἀποφασίσῃ τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον περὶ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς.

Ὅτι ἴσον ἀπαράλλακτον — ΔΩΚΙΝΣ.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Γ

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΑΡ. 1 ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1829.

Ὁδηγίαι πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πληρεξουσίους τῶν τριῶν Αὐλῶν περὶ συστάσεως ἀμέσου ἀνακωχῆς μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων.

Ἡ προσχώρησις τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας εἰς τὴν συνθήκην τῆς 6 ἰουλίου ἐπιϐάλλει εἰς τὰς Δυνάμεις τὰς ὑπογραψάσας αὐτὴν, χρέος ἀπαραίτητον νὰ διαπράξωσι ταχεῖαν καὶ ὁλικὴν παῦσιν τῶν πολεμίων ἔργων μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων.

Θέλετε φροντίσῃ λοιπὸν, Κύριε, νὰ διακοινώσετε τοῦτο πρὸς τὸν Ῥεῒζ Ἐφένδην, καὶ ἀφ' οὗ τῷ ἐκφράσετε τὴν εὐχαρίστησιν τῶν τριῶν Αὐλῶν διὰ ὅπερ ἡ Πόρτα ἄρτι ταῖς ἔδωκε μαρτύριον πίστεως, θέλετε τὸν προσκαλέσῃ εἰς ἀποστολὴν τὴν ταχίστην (ἂν εἰσέτι τοῦτο δὲν ἔγεινε) τῶν ἀναγκαίων προσταγῶν πρὸς τοὺς Τούρκους στρατηγοὺς, ὅπως παύσωσιν ἀμέσως τὰ πολέμια κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπί τε γῆς καὶ θαλάσσης.

Αἱ τρεῖς Αὐλαὶ ἀποτείνουσι πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυϐέρνησιν τὴν αὐτὴν αἴτησιν, στείλλουσαι πρὸς τοὺς ἐκεῖσε πράκτορας αὐτῶν τὴν ὧδε συναπτομένην κοινὴν ἐντολήν.

Καὶ οἱ ἐν τῷ Αἰγαίῳ τρεῖς ναύαρχοι ἔλαϐον προσταγὰς πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος, τῶν ὁποίων καὶ αὐτῶν τὸ ἴσον εὑρίσκει ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἐνταῦθα.

Ἡ συμμαχία δὲ οὔτε παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἀποκλείεται ἄρνησιν τῆς περὶ ἀνακωχῆς αἰτήσεως, οὔτε περὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Τουρκικῆς κυϐερνήσεως οὐδόλως ἀμφιϐάλλει. Ἀφ' οὗ αὕτη ἐδέχθη τὴν Λονδίνειον συνθήκην, πραγματικῶς ἐδέχθη καὶ τὴν παῦσιν τῶν πολεμίων ἔργων· καὶ ἂν θελήσῃ σήμερον νὰ ἀναιρέσῃ τὰς προσφάτους καὶ σαφε-

στάτας αὐτῆς ἀποφάνσεις, δύναται νὰ κρίνῃ πόσον βλαβερὰ θέλει τῇ εἶσθαι ἡ τοιαύτη μεταβούλευσις.

Ἀλλὰ τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον πέποιθεν ὅτι δὲν θέλετε χρειασθῆ, Κύριε, τὴν τοιαύτην ὑποβολὴν πρὸς κατόρθωσιν τῆς αἰτήσεως, ἧς τὴν ἔκβασιν θέλετε διακοινώσῃ ἀπαραιτήτως πρός τε τοὺς ἐν Ἑλλάδι Προσέδρους τῶν τριῶν Αὐλῶν καὶ πρὸς τοὺς ναυάρχους.

Ταῦτα δὲ θέλει διαπρεσβεύσῃ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης μετὰ τῶν συμπρέσβεων αὐτῆς . . . . καὶ . . . ληψομένων ἐπὶ λέξεως τὰς αὐτὰς ἐντολάς.

ΑΙΒΗΝ.
ΜΟΝΜΟΡΑΝΣΗΛΑΒΑΛ.
ΑΒΕΡΔΗΝ.

ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑ Δ

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΑΡ. 1 ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΗΣ 8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1829.

Ὁδηγίαι πρὸς τοὺς ναυάρχους τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν περὶ συστάσεως ἀμέσου ἀνακωχῆς μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων.

. Ἀναγνοῦσα ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης τὰς ὧδε συναπτομένας ἐντολὰς ἃς τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον στέλλει πρός τε τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πληρεξουσίους τῶν τριῶν Αὐλῶν καὶ πρὸς τοὺς ἐν Ἑλλάδι Προσέδρους αὐτῶν, θέλει ἰδεῖ ὅτι αἱ Αὐλαὶ σταθερῶς ἀπεφάσισαν νὰ φέρωσιν ἄμεσον καὶ τελείαν παῦσιν τῶν πολεμίων ἔργων μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων.

Καὶ πέποιθε τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον ὅτι ἀμφότεροι οὗτοι μετ' ἴσης προθυμίας θέλουσι ἀκούσῃ τὴν περὶ τούτου γενησομένην αὐτοῖς πρόσκλησιν, διότι ἀμφότεροι ἤδη καὶ πραγματικῶς ἐδέχθησαν τὴν σύστασιν τῆς κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν ἀνακωχῆς, προσχωρήσαντες εἰς τὴν συνθήκην τῆς 6 Ἰουλίου.

Ἂν ὅμως παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἀπαντήσωσι δυσκολίαι, τὸ ἐν Λονδίνῳ συνέδριον σᾶς προσκαλεῖ νὰ συναρμόσετε τότε ἄνευ ἀναβολῆς μετὰ τῶν συνναυάρχων . . . . . καὶ . . . . τὰς ἐνεργοτάτας ἐπιχειρήσεις πρὸς παῦσιν τῶν κατὰ θάλασσαν πολεμίων ἔργων, παρ' ὁποτέρου τῶν διαμαχομένων περαίνονται ἐναντίον τῶν ὑποδείξεων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Τούτων δὲ οἵ,τε ἐν Κωνσταντινουπόλει πληρεξούσιοι καὶ οἱ ἐν Ἑλλάδι Πρόσεδροι θέλουσι διαμηνύσῃ πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὴν ἔκβασιν ὧν περὶ τούτου προσετάχθησαν νὰ πρεσβεύσωσιν.

Ἀποκαταστάσης ἤδη τῆς εἰρήνης μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Ὀθωμανικῆς Πόρτας, καὶ ὁ Ῥῶσσος ναύαρχος θέλει λάβῃ τὴν αὐτὴν ἐντολήν, καὶ μετ' αὐτοῦ τε καὶ τοῦ συνναυάρχου . . . . θέλει συνδιαπράξῃ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς.

ΑΙΒΗΝ.
ΜΟΝΜΟΡΑΝΣΗΛΑΒΑΛ.
ΑΒΕΡΔΗΝ.

ΕΚΒΟΛΗ ΕΚ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΙΓΓΙΠΟΣ ΛΕΟΠΟΛΔΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΓΕΜΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἀρ. 1. Λόρδος Ἀβερδὴν πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον.

Ἀργυλλοσίκῳ, 30 ἰανουαρίου 1830.

Ὁ Λόρδος Ἀβερδὴν πρὶν διαβιβάσῃ ἀξιωματικῶς πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον τὰ ὅσον οὔπω ὑπογραφησόμενα πρωτόκολλα, δέον κρίνει νὰ ἀνερευνήσῃ τὰς παραστάσεις ἃς ἡ Ὑψηλότης του τῇ προτεραίᾳ τῷ ὑπέβαλεν, ἐξ ὧν ὑποφαίνεται ὅτι ὀκνεῖ νὰ δεχθῇ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος ἂν καὶ ἡ Κρήτη δὲν δοθῇ εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν.

Περὶ τούτου καὶ πάλιν ὁ Λόρδος Ἀβερδὴν ἔπρεπε νὰ θαυμάσῃ πολύ. Ἡ ὑψηλότης του εἶχεν ἀναμφιβόλως, καὶ σήμερον ἔχει τὸ δικαίωμα, ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἡγεμονίαν, καὶ λόγους ἱκανοὺς ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἵνα ἀλλάξῃ γνώμην· οὐδ' ἀναγκαῖον ἐνόμισεν ὁ Λόρδος Ἀβερδὴν νὰ ἀρνηθῇ τοῦτο, ἀλλ' ὤφειλεν ἅμα εὐλαβῶς νὰ προσθέσῃ ὅτι ἡ τῆς Κρήτης ἐξαίρεσις οὐδόλως ἤρκει νὰ δικαιώσῃ τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν.

Ἡ ὑψηλότης του συνέλαβεν ἐπιθυμίαν περὶ τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἑλλάδος ἀφ' ὅτου τὸ πρωτόκολλον τῆς 22 μαρτίου ἐδημοσιεύθη ὑπεξῃρημένως ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Αὐγούστης, περιέχον ὄχι μόνον τὴν ἐξαίρεσιν τῆς Κρήτης, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑποτελὲς τοῦ ἡγεμόνος, συμφωνότατα πρός τε τὸ γράμμα καὶ τὸ νόημα τῆς Λονδινείου συνθήκης· καὶ τὸ ἄρθρον 10 τῆς ἐν Ἀδριανουπόλει κλεισθείσης συνθήκης, βιάσαν τὴν Πόρταν νὰ δεχθῇ τὸ Πρωτόκολλον τῆς 22 μαρτίου, ἐκ νέου ἐπεκύρωσε ταῦτα· καὶ ἡ μὲν συνθήκη αὕτη οὐδόλως ὑποχρεοῖ οὔτε τὴν Ἀγγλίαν οὔτε τὴν Γαλλίαν, ἀλλ' ὅμως ὤφειλέ πως νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὰ τοῦ πρωτοκόλλου προνοήματα.

Ὕστερον δὲ διεπραγματεύθησαν μὲν πρὸς κατάργησιν τοῦ περὶ ὑποτάξεως ὁρισμοῦ, ἀλλ' οὐδέποτε λόγος ἐγένετο περὶ Κρήτης.

Οὐδ' ὅταν ἡ ὑψηλότης του ἐζήτησε τὴν σύμπραξιν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθουμένου, καὶ ἡ Μεγαλειότης του τὴν ὑπεσχέθη τέλος τῇ 20 τοῦ παρελθόντος νοεμβρίου, οὐδὲ τότε βέβαια μνεία ἐγένετο περὶ Κρήτης. Καὶ κατὰ τὴν εἰς Ἀγγλίαν ἐπιστροφὴν τῆς Ὑψηλότητός του, καὶ ὁπότε ἀντεπέστελλε πρὸς τὸν Δοῦκα Βελλιγκτῶνα, ἀγωνιζόμενον νὰ ἄρῃ ἐκ μέσου διάφορα ἐμπόδια προερχόμενα ἐκ τῆς προσωπικῆς θέσεως τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου πρὸς κατόρθωσιν τοῦ σκοποῦ, οὐδὲ τότε περὶ Κρήτης οὔτε λέξις ἠκούσθη.

Μόνον δὲ τῇ παρελθούσῃ τετράδι ὡμίλησε πρῶτον ἡ Ὑψηλότης του περὶ τούτου, δυνατὸν κρίνουσα τὸ νὰ ἐγχειρηθῇ φιλικὴ διαπραγματεία πρὸς τὴν Πόρταν, ἐφ' ᾧ νὰ καταπεισθῇ αὕτη νὰ παραχωρήσῃ τὴν νῆσον ἀντὶ χρηματικῆς τινος ἀποζημιώσεως. Πρὸς τοῦτο ὁ Λόρδος Ἀβερδὴν ἀπεκρίθη ὅτι ὁ κυριάρχης ἡγεμὼν τῆς Ἑλλάδος κύριος ἦτον νὰ ἐπιχειρήσῃ διαπραγματείας, ἐν ᾧ καὶ ὡς πρὸς τὴν κατοχὴν τῆς Κρήτης ἡ ἐκλογὴ τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου μεγάλως ἤθελεν ἐλαττώσῃ τὴν ἀντιζηλίαν, ἂν ἐπράκειτο λόγος νὰ δοθῇ ἡ Κρήτη εἰς ἄλλην κυβέρνησιν παρὰ τὴν Πόρταν.

Καὶ χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ὁ Λόρδος Ἀβερδὴν τὰ περὶ συμφωνίας τῶν φρονημάτων τῆς Ὑψηλότητός του μὲ τὸν πολιτικὸν σκοπὸν ἀνθρώπων τινῶν, ἐκεῖθεν ἴσως συμβουλευσάντων αὐτὴν, νομίζει, ὅτι ὁ πρίγγιψ ἐντὸς ὀλίγου θέλει γνωρίσῃ ὅτι τὸ τοιοῦτο πολίτευμα ἀπᾴδει πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ πρὸς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ.

Φοβεῖται δὲ μήπως αἱ συμμαχοῦσαι Δυνάμεις, ἀφ' οὗ μετὰ τοσούτους χρονισμοὺς καὶ ἀναριθμήτους δυσκολίας κατώρθωσαν τέλος νὰ συμφωνήσωσι περὶ τοῦ συμφορωτέρου τύπου τῆς τελείας συστάσεως τῆς Ἑλλάδος, καὶ προσέφεραν καὶ τὴν ἡγεμονίαν εἰς τὴν Ὑψηλότητά του κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, δὲν ἔχωσιν οὐδεμίαν διάθεσιν νὰ διαπραγματευθῶσι πρὸς αὐτόν. Προσμένουσι δὲ μᾶλλον τὴν ἀποδοχὴν τῶν προβαλλομένων, καὶ ἀναμφίβολον εἶναι ὅτι πᾶσα ἀπάντησις καθ' αἵρεσιν γενομένη θέλει θεωρηθῆ ὡς ἔμπρακτος ἀποποίησις τῆς ἡγεμονίας, ἧς τὴν ἀπόλαυσιν ἕως τῆς χθεσινῆς πρωίας πάντες ἐνόμιζον ὅτι ἡ Ὑψηλότης του φιλοτίμως ἐπόθει.

Ἀρ. 2. Ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος πρὸς τὸν Λόρδον Ἀβερδῆνα.

Κλαρεμόντῳ, 8 φεβρουαρίου 1830.

Ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ Λόρδου Ἀβερδῆνος ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος βλέπει ὅτι τὰ πράγματα θεωροῦνται παρ' ἑκατέρου παντάπασι διαφόρως. Ἐν ᾧ αἱ μέχρι τοῦδε συνδιαπράξεις τῆς Ὑψηλότητός του πρὸς τὴν βρετανικὴν κυβέρνησιν ἀποβλέπουσιν ὅλως εἰς ὑποθέσεις οἰκιακάς, φαίνεται ὁ εὐγενὴς Λόρδος φρονῶν ὅτι ὁ πρίγγιψ ἀναγκαίως ὑπόκειται εἰς τοὺς ὁρισμοὺς πρωτοκόλλου, μόλις ἐπιτροχάδην ἀναγνωσθέντος παρ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον τῇ 30 τοῦ παρελθόντος μηνός.

Ὁ δὲ πρίγγιψ ἐξ ἐναντίας ἤλπιζε,

α΄. ὅτι τὸ πρωτόκολλον ἤθελε περιέχει ἀκριβῆ διάληψιν τοῦ συναπαρτισμοῦ τῆς Ἑλλάδος.

β΄. ὅτι ὁ πρίγγιψ ὄχι μόνον ἤθελε δυνηθῆ νὰ ζητήσῃ ἐξηγήσεις, ἀλλὰ καὶ νὰ δώσῃ μετὰ πυκνὴν σκέψιν, ἀπόκρισιν μετὰ αἱρέσεως, ἂν ἔκρινεν οὕτως.

Καὶ εἶχεν ἡ ὑψηλότης του ὡς ἀρχὴν ὅτι ἔπρεπεν εἰκότως νὰ μετέχῃ τῆς διαπράξεως, καί τοι ὁμολογῶν ὅτι τὰ δικαιώματά του μεγάλως περιωρίζοντο ὑπὸ τῶν περιστάσεων. Ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐδέποτε ἐφρόνησεν ὅτι θέλει τῷ ἀπαγορευθῆ νὰ κάμῃ ἐνστάσεις πρὸς ὅσα ἤθελε κρίνῃ ὀλέθρια εἰς τὸ ἐπιχειρηθησόμενον παρ' αὐτοῦ ἔργον. Ἕνεκα τούτου οὐδ' ἀντέβαλεν ἀμφισβητήσεις πρὶν τῷ προσφέρωσιν ἀποδεικτικῶς τὴν κυριαρχίαν, καὶ σήμερον ἔτι κρίνει πρεπώδεις τὰς περὶ Κρήτης παρατηρήσεις τὰς προσαχθείσας εἰς τὸν εὐγενῆ Λόρδον τῇ 30 ἰανουαρίου. Ἀλλ' ὅμως ὁ πρίγγιψ ὄχι μόνον δὲν ἀποδέχεται τὴν ἐν τῷ γράμματι τοῦ εὐγενοῦς Λόρδου σημαινομένην γνώμην, ἀλλὰ καὶ πάλιν πεποιθὼς λέγει ὅτι δὲν βλέπει δυνατὴν τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἑλλάδος, μὴ προσληφθείσης καὶ τῆς Κρήτης ἐν αὐτῇ.

Ἡ Ὑψηλότης του ὀφείλει προσέτι νὰ ἀποκινηθῇ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἐκ τῆς ἐφημερίδος τῆς Αὐγούστης ἤντλησε τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἡγεμονίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁποῖα καὶ ἂν ἦσαν τὰ προηγούμενα περὶ Ἑλλάδος φρονήματά του, τότε μόνον ἀπεφάσισε νὰ ἀναδεχ-

θῇ τὸ ἔργον, ἂν ἐγίνετο εὔπρακτον, ἀφ' οὗ συνωμίλησε μετὰ τοῦ Λόρδου Στουάρτου ἐν Παρισίοις.

Τὴν δὲ σύμπραξιν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας οὐδέποτε ὁ πρίγγιψ ἐζήτησεν, ἀλλ' ἡ Μεγαλειότης του ἀφ' ἑαυτῆς ἐλάλησε περὶ τούτου κατὰ τὴν ἔντευξιν τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ, λέγουσα ὅτι ἐπεθύμει νὰ δοθῇ ἡ ἡγεμονία πρῶτον εἰς τὸν Σάξωνα πρίγγιπα Ἰωάννην, καὶ δεύτερον εἰς τὸν πρίγγιπα τοῦ Κοβούργου. Πρὸς δὲ τὸν Δοῦκα Βελλιγκτῶνα ἡ Ὑψηλότης του οὔτε περὶ Κρήτης οὐδόλως ὡμίλησεν οὔτε ἄλλως περὶ ὁρίων οὐδέποτε.

Τὸ δὲ ὅτι ὁ πρίγγιψ εἰς μὲν τὴν ἔντευξιν τῆς 27 ἰανουαρίου δὲν ἐπέμεινε περὶ τῆς Κρήτης, εἰς δὲ τὴν τῆς 30 ἀπεφάνθη καθαρώτερον πρὸς τὸν εὐγενῆ Λόρδον, πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς ἄλλα αἴτια παρ' ἃ οὗτος ὑπονοεῖ. Ἡ ὑψηλότης του εἶχε μὲν ἀκούσῃ ὅτι ἐμελέτων νὰ ἀποκλείσωσι τὴν Κρήτην, ἀλλ' ἤξευρε καὶ ὅτι οὐδεμία ἀπόφασις εἶχε γείνῃ μέχρι τοῦδε, καὶ ὅτι τὸ πρᾶγμα ἔτι ὑπέκειτο πρόχειρον εἰς νέας διαπραγματείας. Ἄλλως τε οὐδ' εἶχε μάθῃ τι ἱκανὸν νὰ ἀναιρέσῃ τὴν πάγκοινον γνώμην, ὅτι ἐξ αὐτῶν τῶν περιστάσεων θέλουσι τέλος ἀναγκασθῆ αἱ Δυνάμεις νὰ προσλάβωσι τὴν νῆσον εἰς συναπαρτισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας.

Ἡ ὑψηλότης του ἀναφέρουσα τὴν Κρήτην τῇ 27 ἰανουαρίου, ἠθέλησε μόνον νὰ μάθῃ ποῖος ἦτον ὁ ἄριστος τῆς εἰρηνεύσεως τρόπος κατὰ τὴν ἐναντίαν ὑπόθεσιν. Ἀλλ' ὅταν ἐπληροφορήθη ὅτι τὸ μόνον ἴσως τελεσιουργὸν μηχάνημα ἤθελαν εἶσθαι τὰ Ὀθωμανικὰ ὅπλα, τότε ἐπείσθη ὅτι ἡ τῆς Κρήτης ἐξαίρεσις παρίστατο ἀνυπέρβλητον πρόσκομμα εἰς τὸν ἀναδεξόμενον τὴν κυβέρνησιν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, καὶ πεισθεῖσα, μετὰ παῤῥησίας εἶπε τὴν γνώμην της τῇ 30 ἰανουαρίου.

Καὶ ὁ μὲν Λόρδος Ἀβερδῆν ἐνδείκνυσι φόβον μήπως αἱ Δυνάμεις δὲν θελήσωσι νὰ διαπραγματευθῶσι πρὸς τὸν πρίγγιπα. Ἀλλ' ἡ ὑψηλότης του δὲν δύναται νὰ πιστεύσῃ πρὶν βεβαιωθῇ περὶ τούτου, ὅτι τῆς προαιρέσεως τῶν Δυνάμεων εἶναι, ὁ κυβερνήσων τὴν Ἑλλάδα, τυφλῶς ἐξ ἀρχῆς νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὰς ἀποφάσεις των, ὀλιγωρῶν ὅσας ὑποχρεώσεις ὑποχρεοῦται ἅμα δεχόμενος τὴν αὐτῶν πρότασιν.

Ἀρ. 3. Λόρδος Ἀβερδὴν πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον.

Ἀργυλλοοίκῳ, 4 φεβρουαρίου 1830.

Κατά τινας ἐκφράσεις τοῦ γράμματος τοῦ πρίγγιπος, φοβούμενος ὁ Λόρδος Ἀβερδὴν μήπως ἄρα ἡ ὑψηλότης του ὑπόπτως κρίνῃ περὶ τῶν μελλουσῶν προθέσεων τῶν πληρεξουσίων τῶν συμμάχων Δυνάμεων, σπεύδει νὰ τὸν βεβαιώσῃ ὅτι, καίτοι ἔχοντες τετελεσμένας τὰς διαπραγματείας, ἐπιθυμοῦσιν ὅμως αὐτοὶ καὶ ὀφείλουσιν ἅμα νὰ τῷ δώσωσι λεπτομερεῖς ἑρμηνείας ἐπὶ τῶν πρωτοκόλλων. Ἐλπίζει δὲ ὅτι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτῶν τε καὶ τῶν προσηρτημένων εἰς αὐτὰ ἀποδεικτηρίων ἡ ὑψηλότης του θέλει κατευνάσῃ τοὺς περὶ Κρήτης φόβους, καὶ ἕτοιμος εἶναι νὰ ἀξιωθῇ νὰ ὑποβάλῃ ταῦτα πάντα εἰς τὴν ὑψηλότητά του, εἴτε μόνος ἐρχόμενος πρὸς αὐτὴν, εἴτε καὶ μετὰ τῶν συμπληρεξουσίων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας.

Ἀρ. 7. Ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος πρὸς τὸν Δοῦκα Βελλιγκτῶνα.

Κλαρεμόντῳ, 9 φεβρουαρίου 1830.

Ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος φρονεῖ ὅτι ἐκτελουμένου δεόντως τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου, ἀκολουθήσουσι τὰ ἑξῆς·

α΄. Ἀνακωχὴ καὶ εἰρήνη πραγματική, ἂν πρὸς τοῦτο ἀρκῇ ἡ εἰρηναία μέθοδος.

β΄. Θέλει γεννηθῇ ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια μεθ' ὑποσχέσεως τῆς πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας.

γ΄. Ὅρια διαγραφήσονται ἱκανὰ πρός τε τὴν φύλαξιν καὶ πρὸς τοὺς πόρους.

δ΄. Εὑρεθήσεται τῆς νέας ἐπικρατείας ὁ ἡγεμών.

Ταῦτα περιέχονται ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ. Ἀλλ' ἡ ὑψηλότης του, πρὶν τὸ παραδεχθῇ, χρέος του νομίζει νὰ ἐρωτήσῃ, ἂν ἡ παρακολουθήσουσα συνθήκη θέλῃ περιέχει τὰ ἀναγκαιότατα εἰς τὴν νέαν ἐπικράτειαν, ἄνευ τῶν ὁποίων αὐτὴ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐπὶ πολύ. Ὁ πρίγγιψ δὲν ἀμφιβάλλει μὲν περὶ τούτου, ἀλλ' ὀφείλει καὶ πρότερον νὰ βεβαιωθῇ.

Ὅθεν παρακαλεῖ τὸν Δοῦκα ὡς ἀγγλικὸν ὑπουργὸν νὰ τῷ διασαφήσῃ τὰς ἑπομένας ἀμφιβολίας.

α΄. Ποία ἔσται ἐκ τῆς παραδοχῆς τοῦ πρωτοκόλλου ἡ στάσις τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου ὡς πρὸς τὴν μετὰ ταῦτα συνθήκην;

β΄. Ἀμφιβάλλει ἄρα γε ὁ δοὺξ Βελλιγκτὼν ἂν ἡ νέα Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια ἀναγνωρισθῇ παρ' ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων;

γ΄. Φρονεῖ ὅτι ἡ ἐγγύησις ἔσται μερική, οὐδὲ πλήρης ὅσον ὁ μέλλων ἀρχηγὸς τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως δύναται νὰ τὴν ἐπιθυμήσῃ;

δ΄. Ποίαν στρατιωτικὴν ἐπικουρίαν θέλουσι δώσῃ αἱ Δυνάμεις ἕως ὅτου ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις στερεωθῇ;

ε΄. Ἐπὶ πόσον χρόνον καὶ ἐπὶ τίσι συμφωνίαις δοθήσεται ἡ ἐπικουρία; Καὶ ἔσται δυνατὸν νὰ παραταθῇ ἡ διαμονὴ αὐτῆς ἐπέκεινα τοῦ ὡρισμένου χρόνου, ἂν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτῶσι;

ς΄. Ποίαν ὑπεράσπισιν θέλει ἔχει ἡ Ἑλλὰς κατ' ἐξωτερικῆς ἐπιθέσεως;

ζ΄. Δύναται ἡ Ἑλλὰς νὰ ἐλπίζῃ βοηθείας, ἄν ποτε οἱ πόροι αὐτῆς ὀλιγοστεύσαντες δὲν ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς χρείας τῆς κυβερνήσεως; Ἡ ὑψηλότης του παρακαλεῖ τὸν Δοῦκα νὰ ἀποκριθῇ ῥητῶς περὶ τούτου, ἐπειδὴ μανθάνει ὅτι ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις ἐξ ἀλλοτρίων χορηγημάτων ἔζησε, μελλόντων ἤδη νὰ ἐκλείψωσιν.

η΄. Ἐν ποίᾳ βάσει σταθήσονται αἱ πολιτικαὶ σχέσεις τῆς Μεγάλης Βρετανίας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν;

Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα τινὰ ἅπερ ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος ὀφείλει ἰδιαιτέρως συστῆσαι εἰς τὴν προσοχὴν τοῦ Δουκός, μάλιστα δὲ τὸ περὶ Κρήτης κεφάλαιον. Ἐπειδὴ ὁ πρίγγιψ δὲν δύναται νὰ νοήσῃ ὡς ἔργον ἴδιον τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς τὴν τῆς Κρήτης ἐξαίρεσιν, συμπεραίνει κρυπτόν τι συμφέρον ὡς αἴτιον τῆς ἐξαιρέσεως, καὶ τὸ ἔχει κακὸν

οἰωνὸν διὰ τὴν νέαν ἐπικράτειαν, ἥτις, κολωβὴ μένουσα καὶ πτωχὴ καὶ διηνεκῶς ὑποκειμένη εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις τῶν Τούρκων, θέλει εἶσθαι μυρίων δυσχερειῶν πλήρης διὰ τὸν ἀρχηγὸν τῆς κυβερνήσεως, μηδέ ποτε δυνηθησομένων τῶν Ἑλλήνων νοῆσαι τὸ ἀναγκαῖον τοῦ ἀποχωρισμοῦ τῆς Κρήτης.

Ἄλλως τε εἶναι ἄρα γε πιθανὸν νὰ χάσωσιν αὐτοὶ μὲν τὴν συμπάθειαν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς αὐτῶν ὁμοθρήσκους καὶ ἀδελφούς, οὗτοι δὲ πάλιν νὰ λησμονήσωσιν ὅτι εἶναι Ἕλληνες; Καὶ ἐπειδὴ διὰ μόνης τῆς βίας θέλει κατορθωθῇ ἡ τοιαύτη εἰρήνευσις, δὲν ἕπεται νὰ ὑπολάβῃ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὅτι ἡ αὐτὴ συνθήκη ἡ βασιλεύσασα ἐπ' αὐτοῦ τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον, αὐτὴ ἐκύρωσε καὶ τῶν ἀδελφῶν τὴν σφαγήν; Καὶ τότε μὲ ποῖα ὄμματα θέλουσι τὸν βλέπει;

Παραλείπει νὰ ἐπεξέλθῃ καὶ ἄλλα οὐχ ἧττον χαλεπά, ἐξ ὧν ὁ πρίγγιψ καὶ περὶ τὰς Δυνάμεις κείσεται κακῶς, καὶ τὴν ὑπόληψιν ἀδοξήσει. Ἐὰν λοιπὸν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ μετατραπῶσι τὰ περὶ Κρήτης δεδογμένα, ἡ ὑψηλότης του ὄφλημα θέλει κρίνῃ, ἀνίσως δεχθῇ τὸ πρωτόκολλον, νὰ ζητήσῃ, ὄχι τουρκικὴν ἀμνηστίαν, ἀλλ' ὁμολογίας πανσήμους. Ἅμα δὲ θέλει παρακαλέσῃ τὰς Δυνάμεις νὰ κάμωσι χρῆσιν τοῦ παραγράφου 8 τῆς Λονδινείου συνθήκης, καὶ ζητήσωσι βελτίωσιν διοικήσεως καὶ πολιτείας ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν κατοίκων τῆς Σάμου τε καὶ τῆς Κρήτης.

Ἂν ὁ Λόρδος Ἀβερδὴν ἔλαβεν ὡς ἐπιχείρημα κατὰ τοῦ πρίγγιπος τὸ ὅτι ἡ ὑψηλότης του παρεσκευάσθη ἐκ τῶν ἐφημερίδων εἰς τὸν χωρισμὸν τῆς Κρήτης, ὡς πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν ὅμως μέρος τῆς Ἑλλάδος ὁ πρίγγιψ δὲν ἐπρόσμενεν ὁροθεσίαν ἐπὶ τοσοῦτον ἀνίκανον καὶ ἀξίαν ἰσχυροτάτων ἐνστάσεων παρ' αὐτοῦ.

Τούτων ἄρα πάντων διασαφηθέντων, τότε ὁ πρίγγιψ θέλει προφέρῃ τὴν αἵρεσίν του. Ἀλλ' ἅμα ἐπιθυμεῖ ἵνα, ἂν ἡ εἴδησις τῆς αὐτοῦ ἐκλογῆς ἐν τοσούτῳ σταλῇ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, δυνηθῶσιν ἐλευθέρως οὗτοι νὰ ἀποφήνωσι τὴν περὶ αὐτῆς γνώμην των.

Ἡ ὑψηλότης του ἐννοεῖ διὰ τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ πρωτοκόλλου ὅτι κυρία ἔσται νὰ δώσῃ, ἢ μή, τοὺς συνᾴδοντας τῇ μοναρχίᾳ θεσμούς, ὅσους κρίνῃ ἀναγκαίους εἰς εὐδαιμονίαν τοῦ κράτους.

Μέχρι τοῦδε ἡ ὑψηλότης του δὲν συνεβουλεύθη οὐδένα περὶ τῶν δυσεγχειρήτων τούτων πραγμάτων, οὐδὲ συμβουλευθήσεται πρὶν λάβῃ ἀπόκρισιν παρὰ τοῦ Δουκὸς, ὑποδεικνύοντος τὸ πρόσωπον πρὸς ὃ πρέπει ὁ πρίγγιψ νὰ ἀποταθῇ περὶ τούτου.

Ἀρ. 8. Λόρδος Βελλιγκτὼν πρὸς τὸν Πρίγγιπα Λεοπόλδον.

Λονδίνῳ, 10 φεβρουαρίου 1830.

Μετὰ τὴν πρωϊνὴν συνέντευξιν, ὁ Δοὺξ Βελλιγκτὼν μελετήσας τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ ἀπὸ τῆς 9 τοῦ τρέχοντος γράμματι τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, διασαφεῖ τὰ δέοντα ἐν τῷ προσαρτωμένῳ ὑπομνήματι, ἐξ ὧν ἐλπίζει ὅτι ἡ ὑψηλότης του θέλει δυνηθῇ νὰ δώσῃ μίαν τελείαν ἀπόκρισιν εἰς τοὺς πληρεξουσίους.

Ὑπόμνημα, τῇ 10 φεβρουαρίου 1830.

α΄. Ἀνακωχὴ καὶ εἰρήνη πραγματική, ἂν πρὸς τοῦτο ἀρκῇ ἡ εἰρηναία μέθοδος.

Τὸ πρωτόκολλον ἀποκρίνεται πρὸς ταῦτα πάντα, ἐπιμελησομένων πάντως τῶν συμμάχων ἀνάκτων ἵνα στήσωσι τὴν εἰρήνην μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων.

Ὁ Δοὺξ ἄλλως φρονεῖ περὶ τούτου.

β΄. Θέλει γεννηθῇ ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια μεθ' ὑποσχέσεως τῆς πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας.

γ΄. Ὅρια διαγραφήσονται ἱκανὰ πρός τε τὴν φύλαξιν καὶ πρὸς τοὺς πόρους.

δ΄. Εὑρεθήσεται τῆς νέας ἐπικρατείας ὁ ἡγεμών.

Τὸ ἀσθενὲς ἢ τὸ ἰσχυρὸν τῶν ὁρίων πρέπει νὰ συγκρίνεται πρὸς τὴν δύναμιν τῆς γείτονος ἐπικρατείας. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ χώρα θέλει λάβῃ καὶ τὴν προσήκουσαν ἐγγύησιν πρὸς τὸ ἀσφαλές. Τοὺς δὲ πόρους δὲν νομίζει ὁ Δοὺξ ὅτι μικρὰ αὔξησις τόπου δύναται νὰ βελτιώσῃ.

α΄. Ποία ἔσται ἐκ τῆς παραδοχῆς τοῦ πρωτοκόλλου ἡ στάσις τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου ὡς πρὸς τὴν μετὰ ταῦτα συνθήκην;

α΄. Ἡ ὑψηλότης του ἔσται ἡγεμὼν κυρίαρχος τῆς Ἑλλάδος δυνάμει τοῦ πρωτοκόλλου, καὶ κατ' αὐτό. Ἔσται δ' ἀναγκαῖον νὰ γείνῃ συνθήκη μεταξὺ τῶν τριῶν Δυνάμεων καὶ τῆς Πόρτας, καὶ ἴσως καὶ μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος. Ἀλλ' ὁ Δοὺξ δὲν δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ συνθήκη θέλει περιέχει τι ἀνεύρετον ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ, ἐκτὸς τῆς ὁλικῆς ἐγγυήσεως.

β΄. Ἀμφιβάλλει ἄρα γε ὁ Δοὺξ Βελλιγκτῶν ἂν ἡ νέα Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια ἀναγνωρισθῇ παρ' ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων;

β΄. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις θέλουσιν ἀναγνωρίσῃ τὴν νέαν ἐπικράτειαν.

γ΄. Φρονεῖ ὅτι ἡ ἐγγύησις ἔσται μερική, οὐδὲ πλήρης ὅσον ὁ μέλλων ἀρχηγὸς τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως δύναται νὰ τὴν ἐπιθυμήσῃ;

γ΄. Τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ συμφερούσης καὶ ἐπιθυμουμένης παρ' ὅλων τῶν Εὐρωπαϊκῶν ἐπικρατειῶν, αἱ τρεῖς Δυνάμεις, ἐγγυώμεναι τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ ἀπονεμομένης αὐτῇ χώρας, θέλουσι προσκαλέσῃ καὶ τὰς ἄλλας Δυνάμεις εἰς κύρωσιν τῆς συνθήκης.

δ΄. Ποίαν στρατιωτικὴν ἐπικουρίαν θέλουσι δώσῃ αἱ Δυνάμεις ἕως ὅτου ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις στερεωθῇ;

δ΄. Ἑκάστη τῶν τριῶν Δυνάμεων ὑπεσχέθη νὰ μὴ στείλῃ στρατεύματα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἄνευ συγκαταθέσεως τῶν ἄλλων. Αὐτὸς δὲ ὁ ἀνεξάρτητος ἡγεμὼν τῆς Ἑλ-

λάδος θέλει κρίνη ἂν ἔχῃ χρείαν ἐπικουρίας τινὸς στρατιωτικῆς πρὸς στερέωσιν τῆς ἐξουσίας του ἢ φύλαξιν τῶν ὁρίων· καὶ τότε αἱ Δυνάμεις φροντίσουσι περὶ βοηθείας συμμέτρου πρὸς τὴν τοιαύτην αἴτησιν τοῦ ἡγεμόνος.

έ. Ἐπὶ πόσον χρόνον καὶ ἐπὶ τίσι συμφωνίαις δοθήσεται ἡ ἐπικουρία; Καὶ ἔσται δυνατὸν νὰ παραταθῇ ἡ διαμονὴ αὐτῆς ἐπέκεινα τοῦ ὡρισμένου χρόνου, ἂν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτῶσι;

έ. Ἡ πρὸς τοῦτο ἀπάντησις περιέχεται ἐν τῇ τοῦ ἀριθ. δ'.

στ'. Ποίαν ὑπεράσπισιν θέλει ἔχει ἡ Ἑλλὰς κατ' ἐξωτερικῆς ἐπιθέσεως;

στ'. Ἡ Ἑλλὰς ἅπαξ συσταθεῖσα, καὶ τῶν ὁρίων αὐτῆς κυρωθέντων κατὰ τὴν πρότασιν, θέλει ἔχει τὴν αὐτὴν ἀντίληψιν καὶ προστασίαν καθ' ὁποιασδήποτε ἐπιθέσεως, τὰς ὁποίας καρποῦνται καὶ ἄλλαι ἐπικράτειαι τῆς Εὐρώπης, γειτνιάζουσαι μὲ τὰς ἰσχυροτάτας Δυνάμεις, καὶ ὅμως παντάπασιν αὐτονομούμεναι ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς.

ζ'. Δύναται ἡ Ἑλλὰς νὰ ἐλπίζῃ βοηθείας, ἂν ποτε οἱ πόροι αὐτῆς, ὀλιγοστεύσαντες, δὲν ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς χρείας τῆς κυβερνήσεως; Ἡ ὑψηλότης του παρακαλεῖ τὸν Δοῦκα νὰ ἀποκριθῇ ῥητῶς περὶ τούτου, ἐπειδὴ μανθάνει ὅτι ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις ἐξ ἀλλοτρίων χορηγημάτων ἔζησε, μελλόντων ἤδη νὰ ἐκλείψωσι.

ζ'. Οὐδέποτε ἡ ἡμετέρα κυβέρνησις ἔδωκεν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον χρηματικὸν χορήγημα εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἂν ὑποσχεθῶμεν τῇ αὐτοῦ ὑψηλότητι τοιοῦτό τι εἰς τὸ μέλλον, τὴν ἀπατῶμεν. Ἀλλ' ὁ Δοὺξ φρονεῖ ὅτι οὐδ' ἀναγκαία εἶναι ἡ τοιαύτη βοήθεια.

ή. Ἐν ποίᾳ βάσει σταθήσονται αἱ πολιτικαὶ σχέσεις τῆς μεγάλης Βρετανίας πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν;

ή. Ὁ Δοὺξ ἀποκρίνεται εὐκρινῶς ὅτι ἡ πρὸς τὴν Ἑλλάδα πολιτεία τοῦ ἡμετέρου τόπου ἀποβλέψει εἰς τὸ σώζειν σχέσεις καλῆς γειτονίας, καὶ συντελεῖν εἰς τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην καὶ εὐδαιμονίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ πληροῦν ὅλους τοὺς δικαίους πόθους τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος.

Πεποιθέτω ἡ ὑψηλότης του ὅτι οἱ ὑπουργοὶ τῆς Μεγαλειότητός του δὲν ἐνεργοῦσι κατὰ λόγους ἰδιοτελῶν συμφερόντων οἷα τοῖς ἀποδίδουσιν οἱ ἐναντίοι αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τούτου ἀτόπως ὑποτεθέντος, ὁ Δοὺξ βεβαιοῖ ὅτι ἡ διηνεκὴς τῆς Ἀγγλίας πρὸς τὴν Ἑλλάδα πολιτεία μέλλει νὰ εἶναι φιλική, ἂν ἡ Ἑλλὰς ᾖ ὄντως ἀνεξάρτητος καὶ φέρηται ὡς ἀνεξάρτητος Δύναμις.

Ὡς πρὸς τὴν Κρήτην, τὸ γράμμα τῆς ὑψηλότητός του ἀναφέρει, α'. περὶ προσλήψεως τῆς νήσου, καὶ 6'. περὶ εἰρηνεύσεως αὐτῆς διὰ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 22 μαρτίου. Ἀλλ' αἱ σύμμαχοι Δυνάμεις ἀπεφάσισαν νὰ μὴ ζητήσωσι παρὰ τῆς Πόρτας τὴν παραχώρησιν τῆς Κρήτης. Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου, ἄριστος τρόπος πρός τινα διευθέτησιν ἦτον ἡ ἀποβολὴ πρῶτον τῶν τραχυτέρων ἐκφράσεων οἷον, ἔνοπλος δύναμις, χύσις αἵματος, σφαγή, κτλ.

Ἂν δὲ ἡ ὑψηλότης του εὐδοκήσῃ νὰ ἀναγνώσῃ τὰς ἐκδιηγήσεις περὶ τοῦ ἐν Κρήτῃ πολέμου, θέλει ἰδεῖ ὅτι πολὺ πλειόνων μέμψεων ἄξιοί εἰσιν οἱ Ἕλληνες καὶ ἡ Ἑλληνικὴ μάλιστα κυβέρνησις παρὰ οἱ Τοῦρκοι.

Καὶ ἂν ἡ Κρήτη μέλλῃ μεῖναι ὑπὸ τὴν τουρκικὴν κυριότητα, ἀπαραίτητος εἶναι ἡ εἰς αὐτὴν τελεία ὑποταγὴ τῶν κατοίκων, Τούρκων τε καὶ Ἑλλήνων, ἄνευ οὐδὲ μικρᾶς ἐξωτερικῆς ἐπεμβάσεως.

Ἐγένετο ὅμως πρόνοια ἐναντίον τῶν ἐνδεχομένων ἐπὶ τοῖς προγενομένοις ἐκδικημάτων, καὶ οὐδὲ μεσιτεῖαι εὐμενεῖς θέλουσι λείψῃ πρὸς ἀναστολὴν τῆς σκληρᾶς διοικήσεως. Ἀλλ' οὔτε ἡ Ἀγγλία δύναται νὰ παρατηρῇ καὶ περιστέλλῃ διηνεκῶς τὴν ἐν τῇ νήσῳ ἐξουσίαν τῆς Πόρτας, καὶ ἄλλη Δύναμις ἂν ἠδύνατο, τότε ἡ Τουρκία ἔπαυε τοῦ λογίζεσθαι αὐτόνομος.

Ἡ ὑψηλότης του ὀρθῶς ἐνόησε, νομίζω, τὸν παράγραφον 8 τοῦ πρωτοκόλλου. Οὐδ' ἔδοξε ταῖς Δυνάμεσιν ἵνα ὁρίσωσι τὸ περὶ θεσμῶν ἁρμοδίων τῇ μοναρχίᾳ ὑπὸ τῆς ὁποίας κυβερνηθήσονται οἱ Ἕλληνες.

Ἀρ. 11. Ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος τῷ Λόρδῳ Ἀβερδῆνι.

Κλαρεμόντῳ, 11 φεβρουαρίου 1830.

Ὁ πρίγγιψ καλῶς μελετήσας τὰς μεταποιήσεις αἵτινες προεβλήθησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ τῆς προτεραίας ὑπὲρ τοῦ 4 καὶ 5 ἄρθρου τῆς πρὸς τὸ πρωτόκολλον ἀπαντήσεως τῆς ὑψηλότητός του, συνάγει ὅτι θέλει χάσῃ τὸν κυριώτατον ὁρισμὸν ἂν αἱ Δυνάμεις ἀποποιηθῶσι τὰ στρατεύματα· ὅπερ ὄχι μόνον τῷ ὑπεσχέθησαν ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ βάσις λογίζεται πάντων τῶν ἄλλων. Παρακαλεῖται δὲ ὁ Λόρδος Ἀβερδὴν νὰ διακοινώσῃ πρὸς τοὺς συμπληρεξουσίους τὴν προσηρτωμένην ἀπόκρισιν.

Ἀρ. 15. Ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος τῷ Λόρδῳ Ἀβερδῆνι.

Κλαρεμόντῳ, 23 φεβρουαρίου 1830.

Παραδοχὴ τοῦ ὑπογραμμοῦ τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 20 φεβρουαρίου.

Ἡ ὑψηλότης του δὲν ἀσπάζεται ὁλοσχερῶς τὸ περὶ παρατάσεως τῆς διαμονῆς τῶν γαλλικῶν στρατευμάτων ἐπέκεινα τοῦ ὡρισμένου καιροῦ, προβάλλει δὲ τὴν διόρθωσιν τήν δε,

Ὀφείλει ἔτι ὁμολογῆσαι μετὰ παῤῥησίας, ὅτι δὲν ἀρέσκεται οὐδ' εἰς τὴν προτεινομένην μεταποίησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 14 γινομένης παρ αὐτοῦ δηλώσεως τῇ 11 τοῦ τρέχοντος, ὡς τείνουσαν εἰς τὸ ἀπαμβλῦναι τὸ ἀκριβὲς περὶ τῆς στάσεως ἣν εἵλετο ἡ ὑψηλότης του ἐπὶ τῶν παρόντων. Εἰκότως δὲ θέλει ἀποδεχθῆ καὶ ὁ Λόρδος Ἀβερδῆν ὅτι δὲν εἶναι πρέπον νὰ ἀμαυρώσῃ ὁ πρίγγιψ αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ τὰς ἀποδείξεις τῆς προθυμίας του ὑπὲρ τῆς συμμεθέξεως τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος των. Ἂν ὅμως αἱ πληρεξούσιοι πάντως περὶ πλείστου ποιοῦνται τας περὶ ὧν ὁ λόγος μεταποιήσεις, τότε ἡ ὑψηλότης του τὰς δέχεται κατὰ φιλοφροσύνην.

Ἐν τῷ ὑπογραμμῷ τοῦ ἀνὰ χεῖρας πρωτοκόλλου οὐδεμιᾶς γινομένης μνήμης τῆς ὑποσχέσεως ἣν αἱ πληρεξούσιοι ἔδωκαν εἰς τὸν πρίγγιπα τῇ 15 φεβρουαρίου περὶ τῶν δυτικῶν ὁρίων, ὁ πρίγγιψ παρακαλεῖ τον Λόρδον Ἀβερδῆνα νὰ δώσῃ πρὸς τοὺς διορισθησομένους ὁροθέτας, προσταγάς, ἐξ ὧν νὰ δυνηθῶσι νὰ ἐπεκτείνωσι κἂν τὰ ὅρια κατὰ τὸν κανόνα τῶν φυσικῶν διαχωρισμῶν.

Ἀρ. 18. Ὁ Πρίγγιψ Λεοπόλδος τῷ Λόρδῳ Ἀβερδῆνι.

Οἴκῳ Μαλβερουγείῳ, 7 μαρτίου 1830.

Ὁ πρίγγιψ ἐδέχθη μὲν τὴν ἀπόκρισιν μεταποιηθεῖσαν διὰ τὸν τύπον, ἀλλ' ἡ τοῦ πρωτοκόλλου ἀποδοχὴ οὐχ ἧττον ἐστηρίχθη εἰς τὴν διάληψιν καὶ εἰς τὸ νόημα τοῦ πρὸς τοὺς πληρεξουσίους γράμματός του τῆς 11 φεβρουαρίου.

Εὔχεται δὲ νὰ μὴ λογισθῇ ἡ ἐξήγησις αὕτη ὡς ἔργον ὀλιγοπιστίας πρὸς τοὺς πληρεξουσίους, ἀλλὰ μόνον ὡς προφύλαξις ἑαυτοῦ κατ' ἐνδεχομένης παρεκτροπῆς ἀπὸ τῆς προαιρέσεως καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς πρώτης του ἀποκρίσεως, τὴν ὁποίαν παρεκτροπὴν ἤθελεν ἐκλάβῃ ἡ ὑψηλότης του ὡς ἄδειαν τοῦ νὰ πράξῃ ἔπειτα κατὰ τὸ δοκοῦν.

Ἡ ὑψηλότης του δὲ καὶ πάλιν ἀναμιμνήσκει τὸ ἀναγκαῖον τῆς εἰς τὸ βόρειον ἐκτάσεως τῶν ὁρίων, ἄλλως τε καὶ τοῦ Λόρδου Ἀβερδῆνος νεωστὶ συνομολογήσαντος τὸ δυσχερὲς τῆς ἤδη προβεβλημένης ὁροθεσίας. Ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος, πεποιθὼς ὅτι ἐπὶ τοῖς πληρεξουσίοις κεῖται τὸ τελέσαι τὴν τοιαύτην μεταβολήν, παρακαλεῖ λοιπὸν τὸν Λόρδον Ἀβερδῆνα ἵνα ἐπισπουδάσῃ ὡς ὑπουργὸς τῆς Ἀγγλίας καὶ κατορθώσῃ τὸ πρᾶγμα, ὡς ὀφειλόμενον τῷ πρίγγιπι καθ' ὅλας τὰς περὶ αὐτὸν περιστάσεις.

Ἀρ. 19. Λόρδος Ἀβερδῆν τῷ Πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ἀρχείῳ τῶν ἐξωτερικῶν, 15 μαρτίου 1830.

Οἱ ὑπουργοὶ τῆς Μεγαλειότητός του μεγάλως ἐλυπήθησαν ἀναγνόντες τὸ πρὸς τὸν Λόρδον Ἀβερδῆνα γράμμα τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου, δι' οὗ τὰ προωμολογημένα παρὰ τῆς ὑψηλότητός του, ἐν ἀμφιβολίᾳ καὶ ἀσταθείᾳ καθίστανται, καὶ σύστημα εἰσάγεται ἑρμηνείας, πᾶσαν ὁμολογίαν, ἐπισφαλῆ ἀπεργαζόμενον, ἀποταμιευούσης τῆς ὑψηλότητός του εἰς ἑαυτὴν, δικαίωμα κατὰ τὸ δοκοῦν ἐνεργητέον, τὸ ἀνακαλέσαι δηλαδὴ τὸ παρ' αὐτῆς ὑπογραφὲν καὶ εἰς τὸ πρωτόκολλον ἀξιωματικῶς προσαρτηθὲν γράμμα, ἀπό-

ναντι τῶν ῥήσεων ἄλλου γράμματος ὅπερ κατ' αἴτησιν τῶν πληρεξουσίων ἐστερξεν ἡ ὑψηλότης του νὰ λάβῃ ὀπίσω.

Ὅτι ἡ τοιαύτη μέθοδος ἀπ' εὐθείας ἀντίκειται πρὸς τὴν φύσιν αὐτὴν διαπράξεως διπλωματικῆς ὁποία ἡ προκειμένη, πρόδηλον. Καὶ τὸ μὲν τῶν πληρεξουσίων τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας περὶ τούτου φρόνημα, ὁ Λόρδος Ἀβερδὴν ἀγνοεῖ· ὅσον δὲ περὶ τῶν ὑπουργῶν τῆς Μεγαλειότητός του, αὐτοὶ ὑπερπεποίθασιν ὅτι ἀδύνατον νὰ διαπερανθῶσι τὰ συζητούμενα, ἂν ἡ ὑψηλότης του δὲν θελήσῃ νὰ λάβῃ ὀπίσω τὸ γράμμα αὐτῆς.

Θέλει δὲ ἐπιγνωρίσῃ βέβαια καὶ αὐτὴ, ὅτι οὔτε εἰς τοῦ ἡμετέρου βασιλέως τὸ ἀξίωμα, οὔτε εἰς τὸν χαρακτῆρα τῆς διαπραγματείας πρέπει ἡ παρ' ἡμῖν τήρησις τοῦ γράμματος, μὴ λαβόντος τὴν δέουσαν ἀναίρεσιν ἢ μεθερμηνείαν παρὰ τοῦ γράψαντος.

Ἀρ. 22. Ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος τῷ Λόρδῳ Ἀβερδῆνι.

Οἴκῳ Μαλβορουγείῳ, 17 μαρτίου 1830.

Γραφὲν ἀντὶ τοῦ ἀρ. 18 τῆς 7 μαρτίου.

Ἐκ τῆς παρούσης ἀκμῆς τῶν περὶ Ἑλλάδος διαπραγματειῶν κινεῖται ἡ ὑψηλότης του νὰ διαλεχθῇ πρὸς τὸν Λόρδον Ἀβερδῆνα περὶ κυριωτάτης τινὸς χρείας, εἰσέτι μὴ κριθείσης, περὶ τῶν χρηματικῶν, λέγει, χορηγημάτων. Ὁ πρίγγιψ, λαμπρὰν ἀπόδειξιν μηχανώμενος τῆς εἰς τὴν φίλιον διάθεσιν τῶν συμμάχων Δυνάμεων πίστεως αὐτοῦ, δὲν ἐθήρευσε μέχρι τοῦδε τὸν ὁρισμὸν τοῦ παρ' αὐτῶν ἐγγυηθησομένου δανείου. Σήμερον ὅμως καίριον γίνεται νὰ βεβαιωθῇ περὶ τούτου, ἵνα, συμμετρήσας τοὺς πόρους τοὺς ἀπονεμηθησομένους εἰς τὴν νέαν ἐπικράτειαν πρὸς τὸ προκείμενον μέγα καὶ δυσχερέστατον ἔργον τῆς κυβερνήσεως καὶ οἰκονομίας αὐτῆς, συνίδῃ τὴν πιθανότητα τῆς κατορθώσεως τοῦ ἐπιχειρήματος.

Ἰδοὺ δὲ οἱ λόγοι τῆς παρούσης αἰτήσεως.

α΄. Ἡ ἀθλία κατάστασις τοῦ τόπου μετὰ τοσούτων ἐτῶν πόλεμον καὶ ἀναρχίαν. β΄. Ἀγνοεῖ μὲν ἡ ὑψηλότης του μέχρι τοῦδε τοὺς πόρους τοῦ τόπου· ἀλλ' ὁποῖοι καὶ ἂν ὦσιν, ἀπαραίτητος κρίνεται ἡ ἐξόρμησις καὶ ἐξεργασία αὐτῶν διὰ πρώτης τινὸς καὶ ἀμέσου χρηματικῆς χορηγίας. γ΄. Τὸ ἀναγκαῖον τῆς περιστολῆς τῆς ἀναρχίας διὰ μεταγωγῆς εἰς εὐτακτότερον βίον τῶν ἀτάκτων στρατευμάτων τῆς Ἑλλάδος· ἐφ' ᾧ χρειάζονται ἐπίσης δαπάναι χρηματικαί. δ΄. Ἡ περὶ τὴν ἀνατολικὴν εἰρήνευσιν σπουδὴ τῶν συμμάχων Δυνάμεων ἔσται μὲν πάντοτε ἡ αὐτὴ, εἴτε σήμερον εἴτε καὶ βραδύτερον τὸ ἔργον καταπραχθῇ, βέβαιον εἶναι ὅμως ὅτι ἐκ τῶν συμποδισμῶν καὶ ἀναβολῶν τοῦτο γενήσεται δυσχερέστερον.

Ἀρ. 24. Ὑπογραμμὸς συμφωνίας μετὰ τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου περὶ δανείου.

Ἡ Βρετανικὴ κυβέρνησις θέλει ἐγγυηθῇ τοὺς τόκους ἑνὸς δανείου ὑπὲρ τοῦ κυριάρχου ἡγεμόνος τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τοῖς ἑξῆς ὅροις.

Ἡ δανειζομένη ποσότης ἔσονται 500,000 ἀγγλικαὶ λίραι.

Οἱ ὁρισμοὶ θέλουσιν ὑποβληθῆ εἰς τὴν κύρωσιν τῆς Βρετανικῆς κυβερνήσεως.

Ἡ ὅλη ποσότης θέλει μετρηθῆ εἰς ἑπτὰ ἐτησίους δόσεις, δηλαδὴ, τελειωθείσης τῆς συμφωνίας,

	80,000 λίραι.
Τῷ 1831,	70,000
1832,	70,000
1833,	70,000
1834,	70,000
1835,	70,000
1836,	70.000
	500,000

Αἱ δόσεις αὗται, καί τοι ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ συμπεφωνημέναι, πρέπει νὰ λογίζωνται ὡς δάνεια χωριστά.

Ὁ ἡγεμὼν ὀφείλει ἀποκληρῶσαι (ἐντὸς τῆς πρώτης ἑξαμηνίας τῆς παρουσίας του) μερίδα τινὰ ἰδίαν τῶν δημοσίων προσόδων εἰς πληρωμὴν τῶν ἡμιετῶν ἐπιμερισμάτων. Ἐκ δὲ τῆς πρώτης δόσεως θέλουσιν ἀφαιρεθῆ οἱ τόκοι τῆς πρώτης ἑξαμηνίας.

Ἡ Μεγάλη Βρετανία θέλει ἐγγυηθῆ τὴν πληρωμὴν τῶν ἐπιμερισμάτων ὅσα ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀδυνατήσει πληρῶσαι, ἐχόντων δικαίωμα τῶν δανειστῶν ἀπαιτεῖν τοῦτο ἓξ μῆνας κατόπι τῆς προθεσμίας, μετὰ τῆς ἀποδείξεως ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ τοὺς πληρώσῃ.

Αἱ ὑποχρεώσεις τῆς Βρετανικῆς κυβερνήσεως ὑπὲρ ἑκάστης μερίδος τοῦ δανείου θέλουσιν ἀρχίζει εὐθὺς μετὰ τὴν δόσιν αὐτῶν. Ἡ ἐγγύησις δὲ τῆς Βρετανικῆς κυβερνήσεως δίδεται εἰς τὴν βασιλικὴν αὐτοῦ ὑψηλότητα τὸν κυριάρχην ἡγεμόνα τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ. Συμπεσούσης ὅμως ἀλλοιώσεώς τινος τῶν μεταξὺ τῆς κυβερνήσεως ταύτης καὶ τοῦ ἡγεμόνος σχέσεων, ἡ μεγάλη Βρετανία κυρία ἔσται τοῦ παῦσαι τὴν ἐγγύησιν αὐτῆς ὑπὲρ τῶν μενουσῶν τοῦ δανείου δόσεων, ἐξαγγέλλουσα τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν συμφωνητὴν καὶ παροχέα τοῦ δανείου. Κυρία ἔσεται ἐπίσης καὶ τοῦ πληρῶσαι τὰ χρήματα μιᾷ ἢ πολλῶν δόσεων ἐγγυηθεισῶν παρ᾽ αὐτῆς, διὰ συντασσομένης τινὸς τιμῆς, καὶ ἀποκτῆσαι οὕτως ὅλα τὰ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν δικαιώματα τοῦ συμφωνητοῦ.

Ἀρ. 25. Ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος τῷ Λόρδῳ Ἀβερδῆνι.

Οἴκῳ Μαλβορουγείῳ, 25 μαρτίου 1830.

Ὁ πρίγγιψ, ἐν ᾧ κατὰ τὰς λέξεις τοῦ πρωτοκόλλου περιέμενε τὴν ἐγγύησιν τῆς ὅλικῆς ποσότητος τοῦ δανείου διὰ πράξεως τοῦ συνεδρίου, ὁσουδήποτε ὄντος τοῦ ἐπιβάλλοντος μέρους εἰς ἑκάστην τῶν Δυνάμεων, μετὰ λύπης οὐ μετρίας μανθάνει ὅτι τὸ ὅλον τοῦ δανείου ὅπερ ἡ Βρετανικὴ κυβέρνησις θέλει νὰ ἐγγυηθῇ, εἶναι πάντῃ κατώτερον τῶν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίων τῇ Ἑλλάδι κριθέντων παρὰ τῆς ὑψηλότητός του.

Καθ᾽ ὅλας μὲν τὰς προγενομένας περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἡγεμονίας διαπραγματείας,

ὁ πρίγγιψ Λεοπόλδος ἐνέδωκεν εἰς τὰς τῶν πληρεξουσίων ἐνστάσεις, ἐλπίζων ὅτι τὸ ἄρθρον 4 τοῦ πρωτοκόλλου ἤθελε λάβη τὴν ὑποσχεθεῖσαν ἐπέκτασιν, ἐξ ἧς νὰ δυνηθῇ καὶ ὁ πρίγγιψ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς γενναίας τῶν συμμάχων Δυνάμεων βουλάς. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἂν τὸ συνέδριον νομίζῃ ἀδύνατον νὰ κατανεύσῃ εἰς ὅλην τὴν αἰτουμένην ποσότητα, ἡ ὑψηλότης του ἀδιστάκτως ἀποφαίνεται ὅτι θέλει ἀναγκασθῇ νὰ παραιτήσῃ τὸ ὑψηλὸν διάπραγμα ὅπερ ἔνευσαν οἱ σύμμαχοι ἄνακτες νὰ τῷ ἐγχειρίσωσι.

Ἀρ. 29. Λόρδος Ἀβερδὴν τῷ πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ἀρχείῳ τῶν ἐξωτερικῶν, 25 μαρτίου 1830.

Ὁ Λόρδος Ἀβερδὴν θέλει σπεύσῃ νὰ μεταδώσῃ τὸ γράμμα τῆς ὑψηλότητός του πρὸς τοὺς πληρεξουσίους τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ῥωσσίας.

Ἀλλ' οὗτοι δὲν ἔχουσι παραγγελίας νὰ ὁρίσωσι τὸ ποσὸν τοῦ παρὰ τῶν κυβερνήσεων αὐτῶν ἐγγυηθησομένου δανείου. Ὁ δὲ Λόρδος ἔστειλε πρὸς τὴν Ὑψηλότητά του τὸν περὶ δανείου ὑπογραμμὸν, θέλων νὰ διαλύσῃ τὴν περὶ τούτου ἀνησυχίαν τοῦ πρίγγιπος, ἄλλως τε καὶ πρότερον ἤδη γνωρίζοντος ὅτι ἡ κυβέρνησις τῆς Μεγαλειότητός του ἐσκόπει νὰ ἐγγυηθῇ ἰδίᾳ τὸ ἐπιβάλλον εἰς αὐτὴν μέρος τοῦ δανείου.

Καὶ αἱ μὲν Δυνάμεις ἐνδέχεται ν' ἀποφασίσωσιν ἄλλως· ὁ δὲ Λόρδος Ἀβερδὴν ὁμοίως ἀπεφάνθη πάντοτε περὶ τῆς εἰς τοῦτο συμμετοχῆς τοῦ ἀγγλικοῦ βουλείου, καὶ λυπεῖται ὅτι ἡ ὑψηλότης του δὲν τὸν ἐνόησεν ἴσως, καί τοι λίαν φροντίσαντα ἀποσαφῆσαι τὸ πρᾶγμα. Εἴρηται δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐπιδιορθώσει τῇ παρὰ τῆς ὑψηλότητός του προβαλλομένῃ τοῦτο. « Αἱ ὑψηλαὶ Δυνάμεις αἱ ὑπογράψασαι τὴν συνθήκην τῆς 6 ἰουλίου 1827 ὑπόσχονται νὰ ἐγγυηθῶσι κοινῶς ἢ κατὰ μέρος τὰ δάνεια, κτλ. »

Ὁ Λόρδος Ἀβερδὴν περὶ πολλοῦ ποιεῖται σαφηνίσαι τοῦτο, τὸ κατ' αὐτὸν ἱκανῶς ἤδη πρότερον σαφηνισθὲν, διότι, ὁποιωνδήποτε ἐσομένων τῶν ὁρισμῶν ἢ τοῦ ποσοῦ τοῦ δανείου, ἡ Βρετανικὴ κυβέρνησις ἔχει ἀπόφασιν νὰ ἐγγυηθῇ κατὰ μέρος μόνον.

Ἀρ. 30. Λόρδος Ἀβερδὴν τῷ πρίγγιπι Λεοπόλδῳ.

Ἀργυλλεοίκῳ, 1 μαΐου 1830.

Ἠξιώθη μὲν σήμερον τὸ πρωὶ ὁ Λόρδος Ἀβερδὴν νὰ δηλώσῃ τῇ αὐτοῦ ὑψηλότητι ὅτι ἀπεφάσισαν αἱ συμμαχοῦσαι Δυνάμεις νὰ ἐγγυηθῶσι δάνειον 60,000,000 φράγκων, ἀλλ' οἱ πληρεξούσιοι ἐπεθύμουν νὰ δηλώσωσι τῷ πρίγγιπι τοῦτο, ἀποδεικτικώτερον καὶ προσωπικῶς, καὶ ἅμα νὰ περάνωσιν ἐν τῇ αὐτῇ ἐντεύξει μερικώτερά τινα φροντίσματα περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως.

Ἀρ. 31. Πρίγγιψ Λεοπόλδος τῷ Λόρδῳ Ἀβερδῆνι.

Οἴκῳ Μαλβορουγείῳ, 2 μαΐου 1830.

Ὀφείλω ἀποκριθῆναι πρὸς τὸ ὑμέτερον γράμμα τῆς χθεσινῆς ἑσπέρας ὅτι, καί τοι

προσφιλεστάτην τιθέμενος τὴν προσωπικὴν μετὰ τῶν κληρεξουσίων συνέντευξιν, ἀδυνατῶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπολαῦσαι αὐτῆς, ὡς ἐκ πείρας μαθὼν τὸ εἰς ἐμὲ βλαβερὸν τῆς περὶ τῶν πραγμάτων προφορικῆς συγκοινωνίας.

Διὸ παρακαλῶ τοὺς κληρεξουσίους, ὅ,τι καὶ ἂν ἔχωσι περὶ τῶν συζητουμένων, νὰ μοὶ τὸ διακοινώσωσιν ἐγγράφως.

ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΑΡ. 2. (*)

Η Γερουσία πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Ναυπλίῳ, 10 ἀπριλίου 1830.

Ἀποχρώντως μελετήσασα τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου, τὰ εἰς αὐτὸ ἐπισυναπτόμενα ἔγγραφα, τὴν περὶ τούτου ἐπαγγελματικὴν διακοίνωσιν τῶν κυρίων Ἀντιπρέσβεων τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει, καθὼς καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 497 διάγγελμα τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἐκθέττει κατὰ τὸ πρὸς αὐτὴν ὑπ' ἀρ. 67 διάγγελμά της τὰς παρατηρήσεις της στηριζομένας εἰς τὰς νομίμους εὐχὰς τοῦ ἔθνους, τοσάκις ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἔθνος ἐκφρασθείσας, καὶ περιεχομένας εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. Α. ὑπόμνημα.

Μένει εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα νὰ τὰς καθυποβάλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς Βασιλικῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος τοῦ πρίγγιπος Λεοπόλδου.

Φρονοῦσα ἡ Γερουσία τὴν προβαλλομένην ἀπὸ τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα πρὸς προϋπάντησιν τῆς Βασιλικῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος πρεσβείαν, καὶ χρέος, καὶ συμφέρον τοῦ ἔθνους, εἶναι πρόθυμος νὰ συναποφασίσῃ περὶ αὐτῆς ὁπόταν ἐγκριθῇ ἡ ἁρμόδιος ἐποχή της.

Ὑπόμνημα ὑπὸ στοιχεῖον Α εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου (22 ἰανουαρίου) καὶ εἰς τὴν συνοδεύουσαν αὐτὸ ἐπαγγελματικὴν διακοίνωσιν τῶν Κυρίων Ἀντιπρέσβεων τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν, τῶν παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει.

Ναυπλίῳ, 10 ἀπριλίου 1830.

Ὁ διακαὴς πόθος τοῦ ν' ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ δεινὰ πολυχρόνια, καὶ ν' ἀπολαύσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν του, ἔφερε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος εἰς τὸν κατὰ Τουρκίας πόλεμον, καὶ καθ' ὅλον αὐτὸν τὸν ἄνισον ἀγῶνα τοῦ ἐνέπνευσε τὴν καταφρόνησιν τοῦ θανάτου καὶ τὴν πρὸς τὰς δεινοπαθείας καρτερίαν του. Βλέπουσα ἡ Γερουσία σήμερον τὸ πολύτιμον αὐτὸ εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας ἀγαθὸν, χορηγούμενον ἀπὸ τοὺς σεβαστοὺς μονάρχας,

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος τοῦ 1830, 10 ἀπριλίου.

τοὺς γενναίους ὑπερασπιστάς των, δὲν δύναται, εἰμὴ μεθ' ὅλου τοῦ ἔθνους νὰ αἰσθάνεται δικαίαν καὶ βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην.

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἅμα λαβὸν τὰ ὅπλα, ἐξελέξατο τύπον διοικητικόν, τὸν ὁποῖον ἐνέκρινε τότε ἁρμόδιον εἰς τὴν στάσιν του, καὶ τελευταῖον διὰ τῆς ἐν Τροιζῆνι Ἐθνοσυνελεύσεως, Κυβερνήτην του ἑπταετῆ, ἄνδρα, τὸν ὁποῖον ἐθεώρει καὶ θεωρεῖ ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης του. Σκέψεις σήμερον ὑψηλῆς πολιτικῆς, ἀφορῶσαι τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἔθνους εἰς μοναρχικὸν καὶ διαδοχικὸν σύστημα, μεταβάλλουσι τὸν τῆς κυβερνήσεως σχηματισμόν, καὶ Ἡγεμόνα τῆς Ἑλλάδος καθιερόνουσι τὴν Βασιλικὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα τὸν πρίγγιπα Λεοπόλδον. Ἡ Ἑλλὰς δὲν εἰμπορεῖ παρὰ νὰ τρέφῃ χρηστὰς ἐλπίδας μεγάλων ἀγαθῶν διὰ τὴν ἐκλογὴν ἀνδρός, τοῦ ὁποίου ἡ φήμη κηρύττει τὰς ἀρετάς καὶ τὴν φρόνησιν, καὶ πολλῷ μᾶλλον, διότι μανθάνει ὅτι ἡ Αὐτοῦ Βασιλικὴ Ὑψηλότης ἐζήτησε νὰ μὴν ἀναδεχθῇ τὸ ἔνδοξον καὶ ἐπίπονον βάρος τοῦ νὰ καταστήσῃ ἐν ἔθνος εὐτυχές, πρὶν περὶ τούτου ἐξηγηθῇ αὐτοῦ τοῦ ἔθνους ἡ θέλησις. Ἡ ἀρχή, ἥτις τὸν ἔφερεν εἰς τόσον εὐγενῆ ἀπόφασιν, καθὼς καὶ ὁ φιλοδίκαιος χαρακτήρ του, ἐκ τῆς σήμερον ἐγγυῶνται εἰς τὸ ἔθνος περὶ τῆς στηρίξεως τῶν ἐσωτερικῶν δικαιωμάτων του καθιερωθέντων ἀπὸ τέσσαρας ἐθνοσυνελεύσεις, καὶ μὲ τὴν ζωὴν ἐξίσου ἀναγκαίων εἰς αὐτὸ καὶ πολυτίμων.

Ἄλλο οὐσιῶδες ἐπίσης συνδέει τὸ ἔθνος μετὰ τῆς Βασιλικῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος δι' αἰσθημάτων αἰωνίου εὐγνωμοσύνης. Ἔμαθε τὰς ἐπιπόνους προσπαθήσεις της περὶ τῶν μεγάλων συμφερόντων του. Ἡ Γερουσία θεωρεῖ τὴν ἔκτασιν τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος, τόσον στενῶς συνενωμένην μὲ τὴν πραγματικὴν ὕπαρξιν τῆς Ἑλληνικῆς ἀνεξαρτησίας, τόσον σημαντικῶς ἀναγκαίαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν γενναίων καὶ ὑψηλῶν σκοπῶν τῶν προστατῶν τῆς Ἑλλάδος Ἡγεμόνων, ὥστε δὲν δύναται νὰ τὸ διατρέξῃ χωρὶς τὰς ἀκολούθους παρατηρήσεις της.

Α. Εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα αἱ ἀποσπώμεναι ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν κράτος ἐπαρχίαι, περιέχουσαι περίπου ἑκατὸν χιλιάδας κατοίκων, ἐκράτησαν πολλάκις τὸν χείμαῤῥον τῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος συῤῥευσάντων κατὰ γῆν στρατευμάτων τῆς Τουρκίας. Εἰς τὴν θάλασσαν ἡ ἐννέα ἔτη ἀδιακόπως αἱματονομένη Κρήτη, ἡ ἀκαταδάμαστος Σάμος, αἱ μετὰ ἡρωϊκὴν ἀνθίστασιν καταδαμασθεῖσαι νῆσοι τῶν Ψαῤῥῶν καὶ Κάσσου, ὑπῆρξαν τὰ θαλασσινὰ προπύργια κατὰ τῶν Βυζαντινῶν καὶ Ἀλεξανδρινῶν στόλων. Οἱ ἄνθρωποι τῶν μερῶν αὐτῶν μὲ ποῖον ὄμμα θέλουν ἰδεῖ, ὅτι αὐτοὶ μὲν οἱ προμαχόμενοι ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἔθνους δουλόνονται, οἱ δὲ λοιποὶ συναγωνισταί των ἐλευθερόνονται; Πῶς! θέλουν ἀφήσει γῆν, ἄλλην ζυμωμένην μὲ τὸ αἷμά των καὶ ἀνακαλοῦσαν εἰς αὐτοὺς τὰς λαμπροτέρας νίκας των, τὰ λαμπρότερα ὀνόματα τῶν στρατηγῶν των, καὶ ἄλλην διαμείνασαν ἀνέπαφον ἀπὸ ἐχθρικὰς ἐπιδρομάς; Δὲν εἶναι φόβος μὴ εἰς τὴν ἀπελπισίαν των ἀνανεώσωσι τὰς αἱμοσταγεῖς σκηνὰς τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῶν Ψαῤῥῶν; Ἡμεῖς γνωρίζοντες τὴν ὑπὲρ πάντα λαὸν ἄλλον μετ' ἐνθουσιασμοῦ προσήλωσιν αὐτῶν τῶν κατοίκων εἰς τῆς γεννήσεώς των τοὺς τόπους, γνωρίζοντες ἐπίσης καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν πολεμικῶν αὐτῶν γενεῶν, τρέμομεν μήπως ἐνταφιασμοὶ ἑκούσιοι ὁλοκλήρων λαῶν λυπήσωσι μετ' ὀλίγον τὰς συμπαθητικὰς ψυχὰς τῶν φιλανθρώπων προστατῶν μας Ἡγεμόνων.

Β'. Εἰς τὴν στερεὰν Ἑλλάδα τὰ ἀποφασισθέντα ὅρια δὲν ἐξασφαλίζονται οὔτε ἀπὸ δύσβατα ὄρη, οὔτε ἀπὸ βαθεῖς ποταμούς. Ὁ Ἀχελῶος καὶ ὁ Σπερχειὸς περὶ τὸ θέρος μάλιστα, γίνονται διαβατοὶ καὶ καταντῶσι ῥύακες. Ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ δὲν διαπερᾷ διὰ στενῶν καὶ ἀποκρήμνων μερῶν, ἀλλὰ δι' ἐρήμου καὶ ἐπιπέδου πολλάκις χώρας, μὴ περιεχούσης κἀνὲν εἶδος ὀχυρώματος· χρειάζονται λοιπὸν χιλιάδες πολλαὶ στρατευμάτων καὶ δαπάναι πρὸς κατασκευὴν διαφόρου εἴδους οἰκοδομημάτων. Εἰς τὴν θάλασσαν, ἐπειδὴ ἐκτὸς τοῦ κράτους ἡ Κρήτη μένει, τὸ Αἰγαῖον πέλαγος ἀφίνεται ἐκτεθειμένον εἰς ἐχθρικὰς ἐπιδρομάς, καὶ πρὸς ὑπεράσπισίν του χρειάζεται στόλος ἰσχυρός. Αἱ ἐθνικαὶ πρόσοδοί μας, σήμερον, ἐν ᾧ ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἀκολόβωτος, καὶ δὲν ἔχει πολυεξόδους διπλωματικὰς σχέσεις, οὔτε ὀργανισμὸν ἐσωτερικὸν ἐντελῆ, δὲν ἐξαρκοῦν οὔτε εἰς τὸ ἓν τρίτον μέρος τῶν ἀναγκαίων ἐξόδων τοῦ Κράτους· θέλουν ἐξαρκέσει μετὰ τοιαύτην κολόβωσιν, καὶ μὲ τοιαῦτα ὅρια δαπανηρά;

Γ'. Τὰ δύο τρίτα τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατεύματος σύγκεινται σήμερον ἀπὸ τὴν ἐκτὸς μένουσαν στερεὰν Ἑλλάδα. Ἂν ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς των, δὲν στερεῖται ἡ ἀνεξάρτητος Ἑλλὰς τὸ σημαντικώτερον μέρος τῆς δυνάμεώς της, τοὺς βραχίονας, οἵτινες ὑπερασπίσθησαν τὸ Μεσολόγγιον καὶ τὰς Ἀθήνας μὲ τόσον ἡρωϊσμόν; Ἂν μείναντες τεθῶσιν, ἢ ἐντὸς τοῦ κράτους, ἢ περὶ τὴν ὁροθετικὴν γραμμήν του, θέλουν εἶσθαι ἀπαθεῖς θεαταὶ τῶν δυστυχιῶν των, ἢ πιστοὶ φύλακες τῆς εἰρήνης; Τῆς Κρήτης, τῆς Σάμου, τῶν Ψαῤῥῶν, τῆς Κάσσου, τῆς Χίου, τῆς Ἰκαρίας, τῆς Πάτμου, τῆς Λέρου, τῆς Καλύμνου, τῆς Ἀστυπαλαίας, τῆς Καρπάθου καὶ ἄλλων νήσων ἡ ἐγκατάλειψις ἐπιφέρουσα διασκόρπισιν πολλῶν μαχίμων καὶ ἀπελπισμένων ἀνθρώπων, δὲν θέλει καταγεμίσει ἀπὸ πειρατὰς τὴν Ἑλληνικὴν θάλασσαν, ἐπιδεκτικὴν πειρατείας καὶ διὰ τὰς πολλὰς ἐρημονήσους της, καὶ διὰ τὴν γειτνίασίν της μὲ ἀφύλακτα παράλια; Καὶ τότε εἰς τὸ νεοσύστατον κράτος, ποῦ κατὰ γῆν ἡ ἡσυχία, ποῦ κατὰ θάλασσαν ἡ ἀσφάλεια τοῦ ἐμπορίου; Ποῦ τὰ μέσα τῆς ἀνεξαρτήτου Ἑλλάδος εἰς τὸ νὰ κρατῇ ἄγρυπνον διὰ παντὸς κατὰ μὲν τὴν θάλασσαν σημαντικὴν ναυτικὴν δύναμιν, κατὰ δὲ τὴν γῆν στρατεύματα πολυάριθμα;

Δ'. Αἱ ἀποσπώμεναι τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος ἐπαρχίαι εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν ἐπικράτειαν δὲν ἐχορήγουν ποτὲ πόρους οὐσιώδεις. Φωλεαὶ ἀνθρώπων ἐλευθέρων καὶ πολεμικῶν, ὑπῆρξαν εἰς τὴν Τουρκίαν αἰτίαι αἰωνίου δαπάνης, αἰωνίου ἀνησυχίας. Αἱ αὐταὶ ἐπαρχίαι, παραλαμβάνουσαι ἀπὸ ἐνναετῆ ἀγῶνα κατὰ πολλὰ αὐξημένον τὸ αὐτὸ φιλοπόλεμον καὶ φιλελεύθερον πνεῦμα, δὲν θέλουν εἶσθαι εἰς τὰς θύρας τῶν δύο ἐπικρατειῶν ὗλαι καυστικαί, περιμένουσαι τὴν μικροτέραν περίστασιν διὰ νὰ μετανάψωσι καὶ αὖθις τὸ πῦρ τοῦ κατασβεσθέντος πολέμου;

Ἂν ὑποθέσωμεν ὅμως καὶ καταδαμασθέντας αὐτοὺς τοὺς πολεμικοὺς κατοίκους, καὶ διὰ τοῦτο πᾶσαν αἰτίαν πιθανῆς καὶ ταχείας ἐκρήξεως παύσασαν, τί θέλει συμβῇ; Οἱ Ὀθωμανοὶ κρατοῦντες τὰς ὑψηλὰς καὶ δυνατὰς θέσεις, θέλουν ἔχει ὑπὸ πόδας των τὸ Ἑλληνικὸν κράτος, καὶ θέλουν εἰς αὐτὸ διατηρεῖ ἐπιῤῥοὰς μὴ συμβιβαζομένας μὲ τὸ ὑψηλὸν πνεῦμα, καθ' ὃ οἱ σεβαστοὶ προστάται τῆς Ἑλλάδος συνέταξαν τὰ κατ' αὐτήν.

Ε'. Ὑποτιθεμένης καὶ πάσης φιλησυχίας εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν κυβέρνησιν, μὲ τὴν

τοιαύτην γνωστὴν πρὸς τὰς θελήσεις της πολλάκις ἀπείθειαν τῶν ὑπηκόων της, μὲ τοιαῦτα ἀπὸ τὴν φύσιν ἀνυπεράσπιστα ὅρια τῆς Ἑλλάδος, ὁποία δύναται νὰ παραχθῇ ἀσφάλεια εἰς τοὺς ἐντὸς τοῦ Κράτους πλὴν ἐγγὺς τῶν συνόρων Ἕλληνας κατὰ τῆς αἰφνηδίου ἐπιδρομῆς Ἀσιατικῶν καὶ Ἀλβανιτικῶν φυλῶν, καὶ διὰ αὐτὸ τοῦτο ποία ἐγγύησις μονίμου εἰρήνης μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν;

Δίδεται κἂν εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῶν τῶν ἀφινομένων εἰς τοὺς Τούρκους μερῶν τρόπος ἀληθὴς καὶ πραγματικὸς τοῦ νὰ μὴ στερηθῶσι τὰς ἰδιοκτησίας των, ἂν στερηθῶσι τὴν πατρίδα των; Ὄχι· ἐπειδή, ἂν κατὰ τὸ πρωτόκολλον τῆς 3 φεβρουαρίου ἐπίσης χορηγῆται ἄδεια εἰς τὸν Τοῦρκον τὸν εὑρισκόμενον ἐντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους καὶ εἰς τὸν Ἕλληνα τὸν ἐντὸς τῆς Τουρκίας, τοῦ νὰ πωλήσωσι τὰ κτήματά των καὶ ν' ἀπέλθωσιν, εἰς μὲν τὸν πρῶτον, ὡς τὸν Τοῦρκον τῆς Εὐβοίας, ἐπειδὴ τὰ κτήματά του εὑρίσκονται εἰς ἔθνος ἀνακαλούμενον εἰς ἀπόκτησιν εὐνομίας, ἡ τοιαύτη πώλησις εἶναι πραγματικὴ καὶ ὠφέλιμος, εἰς δὲ τὸν Ἕλληνα, ὡς τὸν Ἀκαρνᾶνα, εἶναι σχεδὸν ἀνωφελὴς ἢ παντελῶς φαντασιώδης· διότι ποῖος θέλει ἀγοράσει τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ Ἀκαρνᾶνος, εὑρισκομένην εἰς γῆν ἔριδος καὶ ἀνησυχίας, ὅπου οἱ νόμοι δὲν ἰσχύουσι, καὶ μεταξὺ αἰφνηδίων ἐπιδρομῶν;

Ἐκτὸς τούτων τῶν δεινῶν ἐπακολουθημάτων τοιαύτη ὁροθέτησις θέλει ἐπισύρει ἀφεύκτως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐνδεεῖς φυλὰς ἀνθρώπων ἀνεστίων, ἀφινόντων μὲ δάκρυα καὶ ὀδυρμοὺς τὴν δουλωμένην γῆν των. Ἀδελφοί των οἱ ἐντὸς τοῦ κράτους Ἕλληνες, συμπατριῶται ὁρκωμένοι ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων νὰ συμμειρασθῶσι τὴν τύχην των, θέλουν ἀνιλεῶς τοὺς ἐγκαταλείψει, ν' ἀποθάνωσιν εἰς τὰς δεινοπαθείας, καὶ μὲ τὸν θάνατόν των ἢ μὲ τὴν ἐπίμοχθον ζωήν των νὰ ἐπιφέρωσιν ἐπιδημίας ἢ κλονισμὸν εἰς τὴν τοσάκις δοκιμασθεῖσαν ἀπὸ τὸν θάνατον κοινωνίαν των; Μέλη τῆς ἐθνικῆς οἰκογενείας δὲν χρήζουσι περιθάλψεως; Τὰ μέσα τῆς περιθάλψεως αὐτῆς ὁποῖα; Ἡ ἐθνικὴ γῆ, ἢ τὰ χρήματα τοῦ ταμείου; Ἡ ἐθνικὴ γῆ! . . . .

Τὸ πέμπτον ἄρθρον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς 3 φεβρουαρίου φέρει « Πράξεις πλήρους » καὶ ὁλοσχεροῦς ἀμνηστείας θέλουν ἀμέσως δημοσιευθῆ παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρ» τας καὶ τῆς Ἑλλάδος »

» Ἡ περὶ ἀμνηστείας πρᾶξις θέλει κηρύξει, ὅτι κἀνεὶς Ἕλλην ἐφ' ὅλην τῆς ἐπικρα» τείας της τὴν ἔκτασιν δὲν θέλει εἶναι δυνατὸν νὰ στερηθῇ τας ἰδιοκτησίας του, μηδὲ » νὰ ἐνοχληθῇ παντάπασι διὰ λόγον, ὅτι ἔλαβε τάχα μέρος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπα» νάστασιν. »

» Ἡ περὶ ἀμνηστείας πρᾶξις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως θέλει κηρύξει τὴν αὐτὴν » ἀρχὴν ὑπὲρ ὅλων τῶν Μουσουλμάνων, ἢ Χριστιανῶν, οἵτινες, ἔλαβον μέρος ἐναντίον » τῆς ὑποθέσεώς της· θέλει εἶναι προσέτι ἐννοημένον καὶ δημοσιευμένον τὸ ὅτι οἱ » Μουσουλμάνοι, οἵτινες ἑκουσίως ἤθελον ἐξακολουθήσει νὰ κατοικῶσιν εἰς τὰς χώρας » καὶ νήσους διορισθείσας εἰς τὴν Ἑλλάδα, θέλουν διατηρεῖ εἰς αὐτὰς τὰς ἰδιοκτησίας » των, θέλουν χαίρει εἰς αὐτὰς ἀμεταβλήτως μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των ἐντελῆ ἀσφά» λειαν.».

Ἀφίνομεν ὅτι, ἂν εἰς ἡμᾶς ἡ ἀμνηστεία ὑπάρχῃ ἐκ τῆς σήμερον πραγματικὴ καὶ θέλῃ ὑπάρξει· εἰς τὴν Τουρκίαν ὅμως οὔτε ὑπῆρξε τοιαύτη, οὔτε θέλει ὑπάρξει διὰ λό-

γους γνωστούς· ἀφίνομεν, ὅτι τῆς ἀμνηστείας τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν περιέχει τὴν ἀπολύτρωσιν τόσων δυστυχῶν Ἑλλήνων αἰχμαλωτισθέντων καὶ πωληθέντων εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος, καὶ περὶ τῆς τύχης τῶν ὁποίων εἶναι πικρὸν εἰς τὸ ἔθνος νὰ μὴν ἔχῃ κάμμίαν θετικὴν παρηγορίαν· ἀφίνομεν τοιαύτας παρατηρήσεις σημαντικοῦ συμφέροντος, καὶ εἰς μίαν ἄλλην ἐμβαίνομεν μεγαλητέρας φύσεως.

Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐννοεῖ τάχα δύο περιστάσεις μόνον, καθ' ἃς αἱ ἰδιοκτησίαι τῶν Τούρκων θέλουν εἶσθαι ἀσφαλεῖς, τὴν πρώτην, ὅταν ὡς ἔμποροι, ὡς βιομήχανοι, ὡς πρόσφατοι ἀγορασταὶ γαιῶν, ἀποδειχθῶσιν οἱ Τοῦρκοι ἐκ νέου εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ τὴν δευτέραν, ὅταν, ὡς οἱ Τοῦρκοι τῆς Εὐρίπου, εὑρεθῶσι πολλοὶ αὐτῶν ἐκ τῆς σήμερον ἰδιοκτῆται; ἢ περιλαμβάνει διαφορουμένως (πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν!) καὶ ἄλλην τρίτην ἰδέαν καταστρεπτικὴν ἐκ θεμελίων τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, τὴν ἀπόδοσιν τῶν Τουρκικῶν κτημάτων; κτημάτων Ἑλληνικῶν ἁρπαγέντων ἀπὸ τοὺς Τούρκους πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, ἀνακτηθέντων εἰς τὴν ἐπανάστασιν ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας μὲ χειμάῤῥους αἱμάτων, ἄλλων ἤδη ἐκποιηθέντων, ἄλλων ἐξασφαλιζόντων τὰ δύο δάνεια τῆς Λόνδρας, ἄλλων τραφέντων τὰ τρία τέταρτα τοῦ Ἑλληνικοῦ γυμνοῦ ἔθνους, καὶ ἄλλων φυλαττομένων διὰ νὰ περιθάλψωσι τοὺς δυστυχήσαντας διὰ τὴν πατρίδα των Ἕλληνας καὶ νὰ ἐξοφλήσωσι χρέη τῆς Ἑλλάδος ἐσωτερικά. Ἀθεράπευτος δυστυχία! καταστροφὴ αἰώνιος τῆς Ἑλλάδος! ἂν ζητηθῇ μόνον ἡ πραγματίωσις τοιαύτης ἀποδόσεως! Ἡ Γερουσία προβλέπουσα δεινὰ ἐπακολουθήματα, νομίζει ἓν τῶν ἱερωτέρων χρεῶν της νὰ μὴν ἀποσιωπήσῃ εἰς τὴν Β. Α. Ὑψηλότητα, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς θεωρῶν τὰ πολυτιμότερά του δικαιώματα καὶ συμφέροντα προβαλλόμενα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θέλει τάχα διατηρήσει τὴν ἀπαραδειγμάτιστον ὑπομονὴν τοῦ νὰ στερηθῇ μὲ σιωπὴν τὰς ἀμοιβὰς τῶν ἀγώνων του, τὸ παρόν του τὸ μέλλον του; καὶ ἂν εἰς τοιαύτην διαγωγὴν τὸ ὑποχρεώσῃ σύνεσις, γέννημα τῶν περιστάσεων, δὲν θέλει μετ' ὀλίγον γενῇ σωρὸς εἱλώτων σπαρμένος μεταξὺ Ὀθωμανῶν, δυναμένων νὰ τὸν τυραννήσωσι, καὶ διότι κατὰ συνέπειαν τῶν ἀναφερομένων πράξεων εἰς τὸ ἐν Λονδίνῳ Πρωτόκολλον, οἱ Ὀθωμανοὶ εἶναι παραδεκτοὶ εἰς πᾶσαν κοινὴν ὑπηρεσίαν, καὶ διότι διὰ τοῦ πλούτου των θέλουν ὡς πολῖται τῆς Ἑλλάδος ἔχει κατ' ἐξαίρεσιν τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου; καὶ τότε ἡ πολύτιμος δωρεὰ τῶν κραταιῶν Συμμάχων Ἡγεμόνων, ἡ ἀνεξαρτησία μας πῶς θέλει εἶσθαι πραγματικὴ δωρεά; καὶ τότε τί ἐκέρδησεν ὁ Ἕλλην μετὰ ἐνναετῆ καὶ αἱματώδη πόλεμον; ἀφοῦ εἰς ἐρημίαν ἀπέμεινε μὲ τὰ ὀστᾶ τῶν φονευθέντων συγγενῶν του, καθιέρωσε νομίμως τὰ αἰώνια δεσμά του.

Ὑποτιθεμένης καὶ τῆς μὴ ἀποδόσεως τῶν ἐθνικῶν κτημάτων, ἡ ἐθνικὴ ἄρά γε γῆ θέλει μόνη ἐξαρκέσει εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν μελλόντων νὰ καταφύγωσιν εἰς ἡμᾶς ἀδελφῶν μας; δὲν εἶναι χρεία χρημάτων δι' ὄχι ὀλίγα ἔτη πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἐξόδων τοῦ Κράτους, μὴ δυναμένων νὰ ἐκπηγάσουν ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς προσόδους; Οἱ Κύριοι Ἀντιπρέσβεις τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει εἰς τὸ συνοδεῦσαν τὴν πρᾶξιν τῆς 3 Φεβρουαρίου ἐπίσημον ἔγγραφόν των παρέστησαν, ὅτι τὸ νέον τῶν προστατῶν μας εὐεργέτημα, τὸ δάνειον, θέλει χρησιμεύσει εἰς *μισθοδοσίαν καὶ διατροφὴν τῶν στρατευμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ Ἡγεμὼν ἐν ἀνάγκῃ ἤθελε στρατολογήσει πρὸς ἰδίαν ὑπη-*

ρ εσίαν. Εὐέλπιδες ὅμως εἶναι οἱ Ἕλληνες, ὅτι αἱ ὀφειλόμεναι ἀποζημειώσεις πρὸς τὰς ναυτικὰς νήσους, πρὸς τὸν κατὰ ξηρὰν στρατὸν, πρὸς πολλοὺς ἄλλους διὰ τὸ ἔθνος δυστυχήσαντας, ἢ ἀριστεύσαντας πολίτας, ἡ ἐμψύχωσις τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας, καὶ τοῦ ἐμπορίου, καθὼς καὶ ἡ ἀναγγέννησις τῶν φώτων, θέλουν εἶσθαι πρὸ πάντων τὸ ἀντικείμενον τῶν ἀγαθοποιῶν σκοπῶν τῆς Βασιλικῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος.

Πρὶν δώσωμεν τέλος εἰς τὰς παρατηρήσεις μας αὐτὰς, θέλομεν κάμει μίαν καὶ τελευταίαν.

Οἱ κύριοι ἀντιπρέσβεις τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει εἰς τὴν ἐπίσημον διακοίνωσίν των εἰδοποίησαν περὶ ἰδιαιτέρας πράξεως γενομένης μεταξὺ τῆς Χριστιανικῆς Μεγαλειότητος καὶ τῆς Βασιλικῆς Αὐτοῦ Ὑψηλότητος, πράξεως καθιερονούσης δικαιώματα εἰς τοὺς Δυτικοὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους· ἡ καθιέρωσις αὕτη σύμφωνος κατὰ μέγα μέρος μὲ τοὺς ἐνυπάρχοντάς μας νόμους, προσδιορίζοντας τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, ἀρκεῖ μόνη νὰ μᾶς πιστοποιήσῃ, ὅτι τοῦ Ἀνατολικοῦ Δόγματος ἡ θρησκεία θέλει εἶσθαι ἡ ἐπικρατοῦσα τῆς ἀνεξαρτήτου Ἑλλάδος. Πλὴν πόσης χαρᾶς δάκρυα ἤθελε χύσει τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἂν ἡ θρησκεία του, εἰς τὴν ὁποίαν χρεωστεῖ τὴν πολιτικὴν ὕπαρξίν του, τὰ ὀλίγα του φῶτα, τὴν γλῶσσαν τῶν προγόνων του, τὸ συνένονε καὶ διὰ θείων δεσμῶν μετὰ τῆς Β. Α. Ὑψηλότητος! Πόσον ἡ ἀφοσίωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἤθελεν αὐξηθῇ, ἂν ἔβλεπε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ οὐρανίου Πατρὸς τὸν ἐπίγειον Πατέρα του προσφέροντα τὴν ἰδίαν λατρείαν!

ὁ Πρόεδρος ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΙΣΙΝΗΣ.
ὁ Γραμματεὺς ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΟΥΤΣΟΣ.

ΑΝΑΠΛΗΡΩΜΑ.

ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΕΝ ΠΟΡΩ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ.

Γράμμα τοῦ ἐξοχωτάτου Στρατφόρδου Κάννιγγος, πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας, πρὸς τὸν ἐξοχώτατον Κόμητα Καποδίστριαν, Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Κερκύρᾳ, **13** αὐγούστου **1828.**

Κύριε Κόμη, αἱ τρεῖς Αὐλαὶ αἱ συνυπογράψασαι τὴν Λονδίνειον συνθήκην προσέταξαν ἐμέ τε καὶ τοὺς συμπρέσβεις νὰ συνέλθωμεν πάλιν, ἵνα συντελέσωμεν ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν εἰς διάπραξιν τῆς συνθήκης, καὶ ἅμα νὰ κατασταθῶμεν ἀμέσως ἐν κοινωνίᾳ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν, ἵνα παρασκευάσωμεν ἐκ κοινῆς προσυζητήσεως μετὰ τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, τὸν τρόπον τῆς διαπράξεως τῆς συνθήκης, καθ' ὅσον αὐτὴ ἅπτεται τῆς μελλούσης καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος. Διὰ τούτου φρονοῦσιν αἱ Αὐλαὶ νὰ εὐκολύνωσιν (ἀνίσως ἡ Ὑψηλὴ Πόρτα στέρξῃ νὰ στείλῃ πληρεξουσίους συμπραγματευσομένους μετὰ τῶν ἐπιτρόπων τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ ἡμῶν, ὡς προσετάχθημεν παρὰ τῶν ἡμετέρων κυβερνήσεων ἐγώ τε καὶ ὁ Κ. πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας, συναινέσει καὶ τοῦ ῥωσσικοῦ βουλείου,

νὰ τὸ προβάλωμεν ῥητῶς εἰς τὴν Πόρταν)· νὰ εὐκολύνωσι, λέγω, τὸ τῆς μεσιτείας ἔργον, ὅπερ ἀρχῆθεν αἱ Αὐλαὶ ἀπένειμαν εἰς ἑαυτὰς, ὡς μίαν τῶν βάσεων τῆς συμμαχίας αὐτῶν. Ὑμεῖς δὲ, Κύριε Κόμη, ἐπιγνόντες καὶ πάλιν ἐκ τῶν προσφάτων τούτων διαθηκῶν τὴν μεγάλην σπουδὴν τῶν Δυνάμεων ὑπὲρ τῆς εἰρηνεύσεως τῆς Ἑλλάδος, ἐλπίζομεν ὅτι προθύμως καὶ ἄνευ ἀναβολῆς θέλετε συσπουδάσῃ μεθ' ἡμῶν εἰς πλήρωσιν τῶν βουλῶν τῶν σεβαστῶν ἡμῶν ἀνάκτων.

Ἐπὶ τούτῳ καὶ μέλλοντες νὰ μεταβῶμεν εἰς Πόρον, ἅμα ἐλθόντων εἰς Κέρκυραν τῶν μετακομισόντων ἡμᾶς πλοίων, ἀξιούμεθα νὰ προσκαλέσωμεν τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα ἵνα φροντίσῃ καὶ προετοιμάσῃ τὰ πολιτειογραφικὰ στοιχεῖα καὶ ἄλλα ὅσα χρειασθήσονται πρὸς ὁδηγίαν εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν σύσκεψιν περί τε τῶν ὁρίων καὶ τοῦ φόρου καὶ τῆς ἀποζημιώσεως, καὶ τέλος, περὶ τῆς ἀποταμιευθείσης εἰς τὴν Πόρταν, λόγῳ δικαιώματος, μετοχῆς εἰς τὸν διορισμὸν τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχῶν. Προστέτακται δὲ εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ πλοίου τοῦ φέροντος ὑμῖν τὰς ἀγγελίας ταύτας παρ' ἐμοῦ τε καὶ τῶν συμπρέσβεων, ἵνα ἐπιστρέψῃ πρὸς ἡμᾶς ἅμα λαβὼν τὴν ἀπόκρισιν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, τὴν ὁποίαν ἀτενῶς περιμένομεν.

Δηλώσας εἰς ὑμᾶς, Κύριε Κόμη, τάς τε προθέσεις τῶν ἡμετέρων Αὐλῶν, καὶ τὰς προπαρασκευὰς ἃς ἐκρίναμεν οἱ συμπρέσβεις προσφορωτάτας εἰς ταχεῖαν πλήρωσιν αὐτῶν, ἄλλο δὲν ἔχω εἰμὴ νὰ συγχαρῶ ἐμαυτῷ ἐπὶ τῷ μέλλειν ἀνανεῶσαι τὰς ἐν ἄλλοις ἤδη καιροῖς περισπουδάστως συστάσας πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα σχέσεις μου.

Σημ. Οἱ ἐξοχώτατοι ὅ,τε κόμης Κ. Γυιλλεμινότος καὶ ὁ Κ. Δεριβωπιέῤῥος ἀπέστειλαν ἕκαστος πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος ἐκ Κερκύρας τὴν αὐτὴν δήλωσιν ἣν καὶ ὁ Κ. Στρατφόρδος Κάννιγγ, συμπρεσβευτὴς αὐτῶν.

Απόκρισις τοῦ Ἐξοχωτάτου Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Στρατφόρδον Κάννιγγα, κτλ.

Αἰγίνη, $\frac{14}{26}$ αὐγούστου 1828.

Χθὲς τὸ ἑσπέρας μόλις λαβοῦσα ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις τὴν κοινὴν δήλωσιν ἧς ἠξιώσατε αὐτὴν ἀπὸ 13 αὐγούστου ἥ,τε ὑμετέρα Ἐξοχότης καὶ οἱ συμπρέσβεις, σπεύδει νὰ ἀποκριθῇ, ἀναγράφουσα πρῶτον, κύριε πρεσβευτὰ, τὴν βαθεῖαν αὐτῆς εὐγνωμοσύνην διὰ τὰ νέα δείγματα τῆς περὶ τὰς μακρὰς δυστυχίας τῆς Ἑλλάδος εὐμενοῦς σπουδῆς καὶ κηδεμονίας τῶν μεγαλειοτάτων ἀνάκτων Ἀγγλίας τε καὶ Γαλλίας καὶ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας.

Τὸ πολυπαθὲς τοῦτο ἔθνος ἤρχισε μὲν νὰ ἐλπίζῃ βέλτιον τὸ μέλλον ἀπὸ τῆς 6 ἰουλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, ἀπὸ δὲ τῆς Νεοκαστρείου ναυμαχίας καὶ ἐγγυτέραν οἰωνίσθη τὴν βελτίωσιν καὶ ἀπόληψιν τοῦ καρποῦ τῶν δεινῶν αὐτοῦ θυσιασμῶν, καὶ ἔκτοτε μέχρι νῦν πᾶσα ἡμέρα ἐκόμισε πρὸς αὐτὸ, νέαν τινὰ εὐεργεσίαν τῶν σεβαςῶν ὑπογραφέων τῆς Λονδινείου συνθήκης εὐεργεσιῶν τῶν ὁποίων, μεγίστη ἔσεται βέβαια ἡ ἐπιτραπεῖσα εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ διάπραξιν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ τῶν συμπρέσβεων, διότι αὐτὴ θέλει τελειώσῃ τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ τὸ εἰρήνευμα τὸ εὐκταιότατον οὐχὶ τῇ Ἑλλάδι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅλῃ τῇ Εὐρώπῃ.

Ταῦτα διαισθανομένη ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, πάντως προθυμηθήσεται δικαιῶσαι τὴν πίστιν ἧς αὐτὴν αἱ σεβασταὶ συμμαχικαὶ Αὐλαὶ ἀξιοῦσι. Καὶ δὴ ὀφειλομένως θέλει βάλῃ ὑπ' ὄψιν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ τῶν συμπρέσβεων ὅσας πολιτειογραφικὰς ἱστορήσεις ἠδυνήθη νὰ συλλέξῃ ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τῶν συνιστώντων σήμερον τὴν Ἑλλάδα καὶ τῆς ἀναγκαίως προγενομένης ἀταξίας ἐκ τῆς προσωρινῆς τῶν πραγμάτων διοικήσεως.

Ἐὰν δὲ, πρὸς τῇ ἐμφανίσει τῶν γεγονότων, κληθῇ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ ἀποφήνῃ καὶ γνώμην περὶ τῶν κριθησομένων ἐν ταῖς

πρὸς τοὺς Τούρκους διαπραγματείαις ὑπὸ τῇ ἰσχυρᾷ μεσιτείᾳ τῶν συμμάχων Αὐλῶν, πεποιθέτω ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ὅτι μετὰ γνησιότητος καὶ ἐπιεικείας ποιήσομεν τοῦτο.

Ἤδη δὲ καὶ ὀργῶντες, κύριε πρεσβευτὰ, εἰς ἔμπρακτον πίστωσιν τῆς ἡμῶν ὑποσχέσεως, ἀσμένως μανθάνομεν ὅτι μέλλετε μεταβῆναι μετὰ τῶν συμπρέσβεων ἐπὶ τὸ Αἰγαῖον. Λυπεῖται μόνον ἡ κυβέρνησις ὅτι ἐξελέξατε τόπον ἐντεύξεως τὸν Πόρον, παντάπασι γυμνὸν ὄντα οἰκημάτων προσφυῶν εἰς ὑμᾶς, ἐν ᾧ αἱ Σπέτσαι ἦσαν καταλληλότεραι ὡς πρὸς τοῦτο· ἀλλ' ὅμως θέλω ὑπάγει ὅπου καὶ ἂν ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης ἀποφασίσῃ.

Ἰδίᾳ δὲ κἀγὼ ὑπερήδομαι, κύριε πρεσβευτὰ, ἐπὶ ταῖς αἰσίως ἐσομέναις νέαις προσομιλίαις μου μετὰ τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος ἐκ τοῦ παρεστῶτος καιροῦ.

Σημ. Ὁ Ἐξοχ. Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος ἀπέστειλε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τὴν αὐτὴν ἀπόκρισιν καὶ πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Γυιλλεμινότον καὶ πρὸς τὸν Κ. Δεριβωπιέρρον.

Προφορικὴ δήλωσις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν πρὸς τὸν Ἐξοχ. Κυβερνήτην.

Πόρῳ, 18 σεπτεμβρίου 1828.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν Αὐλῶν ὑπογραφέων τῆς Λονδινείου συνθήκης, συνελθόντες εἰς Πόρον ἐπὶ σκοπῷ τῷ δηλωθέντι ἐν τῷ ἀπὸ Κερκύρας γράμματι αὐτῶν τῆς 13 αὐγούστου πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κ. Κόμητα Καποδίστριαν, ἀξιοῦνται νὰ τὸν προσκαλέσωσιν ἵνα μεταδώσῃ αὐτοῖς τὰς πολιτειογραφικὰς ἱστορήσεις ἃς διὰ τῆς ἀποκρίσεώς του τῆς 14 (26) τοῦ αὐτοῦ μηνὸς τοῖς ὑπεσχέθη. Οἱ ἀντιπρόσωποι πρὸς τούτοις μετὰ προθυμίας θέλουσιν ἀκούσῃ τὴν γνώμην του καὶ περὶ τῶν ζητημάτων τῶν ἐν τῷ εἰρημένῳ αὐτῶν γράμματι προσημειωθέντων.

Ἀπόκρισις τοῦ Κυβερνήτου πρὸς τὴν προφορικὴν δήλωσιν τῶν Ἐξοχ. Πρέσβεων τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Πόρῳ, $\frac{7}{19}$ σεπτεμβρίου 1828.

Ὁ Κόμης Καποδίστριας ἀξιοῦται νὰ ἀποκριθῇ πρὸς τοὺς Ἐξοχ. ἀντιπροσώπους τῶν τριῶν Αὐλῶν ὑπογραφέων τῆς Λονδινείου συνθήκης, ὅτι ἔλαβε τὴν χθεσινὴν αὐτῶν δήλωσιν, καὶ σπεύσει μεταδοῦναι ταῖς Ἐξοχότησιν αὐτῶν τὰς πολιτειογραφικὰς ἱστορήσεις ἃς τοῖς ἀνήγγειλεν ἐν τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ τῆς 14 (26) αὐγούστου, εὐθὺς ἀφ' οὗ τὸ Πανελλήνιον, εἰς ὃ ἐπετράπη ἡ ἐπιδιόρθωσις αὐτῶν, τελειώσῃ τὸ ἔργον. Ὁ Κόμης Καποδίστριας ἐπὶ ταύτῃ μόνῃ τῇ νομίμῳ βάσει κρίνων δυνατὸν νὰ στηρίξῃ τὴν γνώμην περὶ τῶν ζητημάτων ὅσα οἱ κύριοι πρέσβεις παρέδειξαν ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτῶν τῆς 13 αὐγούστου, ἐλπίζει ὅτι ὅσον οὔπω ἐκ τῆς σπουδῆς τοῦ Πανελληνίου θέλει δυνηθῇ νὰ διαπράξῃ ὅ,τι οἱ σεβαστοὶ ἄνακτες οἱ μεριμνῶντες περὶ τῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἑλλάδος εὐδοκοῦσι νὰ ζητήσωσι παρὰ τῆς κυβερνήσεως αὐτῆς.

Ὑπόμνημα τοῦ Ἐξοχ. Κυβερνήτου, ἰδιοπίστως κοινωθὲν πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Πόρῳ, $\frac{11}{23}$ σεπτεμβρίου 1828.

Οἱ Ἐξοχώτατοι ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν προσεκάλεσαν μὲν ἐν ὀνόματι τῶν ἰδίων κυβερνήσεων τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν διὰ τῶν ἐπιστολῶν τῆς 13 αὐγούστου καὶ τῆς 18 σεπτεμβρίου ἵνα ἑτοιμάσῃ τὰ πολιτειογραφικὰ στοιχεῖα καὶ ἄλλα ὅσα χρήσιμα εἰς τὴν παρ' αὐτῶν τε καὶ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως γενησομένην κοινὴν διάσκεψιν τῶν περὶ ἐκτελέσεως τῆς Λον-

δινείου συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου ζητημάτων, πλὴν ἐπειδὴ τὰ πολιτειογραφικὰ ἔργα εἰσέτι δὲν συνετελέσθησαν, συνεφώνησαν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως νὰ μὴ καταμελήσωσι καιρὸν πολύτιμον, ἀλλὰ ν' ἀκούσωσιν ἐν τοσούτῳ τὴν γνώμην αὐτῆς περί τε τῆς ὁροθεσίας, καὶ τοῦ φόρου, καὶ τῆς ἀποζημιώσεως, καὶ τέλος τῶν ἐσομένων τῆς Ἑλλάδος σχέσεων πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν ὑπὸ τῇ ἀντιλήψει τῶν μεσιτευουσῶν Δυνάμεων. Ἔρχεται λοιπὸν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος τοῦτο, ἀπογράφουσα ἐν τῷ παρόντι ὑπομνήματι ὅσα περὶ τούτων πάντων προεξητήσατο ἤδη τὸ ἔθνος διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐπιδαυρίῳ Συνόδῳ τοῦ 1826 ἔτους. Καὶ περὶ μὲν τοῦ βασιμωτάτου ζητήματος τῶν ὁρίων, θέλει ἀναπτύξῃ τοὺς λόγους ἐξ ὧν δικαιοῦνται αἱ τῆς Ἑλλάδος ἐλπίδες· περὶ δὲ τῶν ἄλλων, θέλει ἀρκεσθῇ νὰ ἀπαγγείλῃ τὰς ἀρχὰς καθ' ἃς ἡ λύσις αὐτῶν θέλει παρακολουθήσῃ, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ τῆς λύσεως τοῦ πρώτου ζητήματος.

Ἡ Ἑλλάς, ἐπαναφερομένη εἰς τὸ παρελθόν, εὑρίσκει μὲν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ προαιρέσει τῆς πράξεως τῆς 6 ἰουλίου ἀσφαλεστάτας πίστεις περὶ τῆς τύχης ἣν προσδοκᾷ παρὰ τῆς δικαιοσύνης τῶν συμμάχων Δυνάμεων, πιστοῦται δ' ἐν τούτῳ καὶ ἐκ τῆς παρ' αὐτῆς γενομένης προθύμου ἀποδοχῆς τῆς πράξεως ὡς εὐεργετήματος. Ἀναμιμνησκομένη δ' ὅμως εὐλαβέστατα καὶ ἀνενδεέστατα καὶ τὰ συμβεβηκότα ἀφ' ὅτου ἡ Λονδίνειος συνθήκη ἐγνωστοποιήθη εἰς αὐτήν τε καὶ εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν, ἐπερωτᾷ ἑαυτὴν μήπως ὅσα ἔπαθεν ἐκ τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης τῶν Τούρκων δὲν τῇ δίδωσι κάποια δίκαια εἰς τὸ ἐλπίζειν ἄνεσιν τῶν βαρυτέρων τῆς συνθήκης ὁρισμῶν.

Εἰς τοῦτο ἀποβλέπουσα ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, θέλει ἀναλύσῃ πρῶτον μὲν τὰς δύο ἐπικρατεστέρας ἀρχὰς τῆς πράξεως τῆς 6 ἰουλίου, ἔπειτα δὲ καὶ τὰς σωτηρίους συναρμογὰς (combinaisons) ἃς περιμένουσιν ἐκ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς καὶ ἡ Εὐρώπη καὶ ἡ Ἑλλάς.

Ἡ πρώτη μὲν ἀρχὴ συνίστησι τὸ ἀδύνατον τῆς εἰς τὸ ἑξῆς

συνυπάρξεως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τόπου, τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ὀθωμανῶν, ἐπὶ ὀκταετίαν διαπολεμησάντων ἀλλήλοις, εἰς τὴν ὁποίαν ἀρχὴν παρέπονται ἀναγκαίως ἡ ὁροθεσία Ἑλληνικοῦ τινος ἐδάφους, ἡ ἵδρυσις κυβερνήσεως, ἡ κατασφάλισις τῶν δικαιωμάτων ὑπάρξεως ἐθνικῆς, ὁλοσχερῶς ἐλευθέρας καὶ αὐτονομικῶς πως τετυπωμένης· ταῦτα πάντα ἐπ' ἀγαθῷ τῶν Ἑλλήνων.

Ἡ δευτέρα δὲ ἀρχὴ, ἡ τὴν ἐπικυριότητα (suzeraineté) τοῦ Σουλτάνου εἰσάγουσα, παρεπόμενα ἔχει ὠφέλιμα τῇ Ὀθωμανικῇ κυβερνήσει, τὴν πληρωμὴν ἐτησίου φόρου, τὴν ἀποζημίωσιν ὑπὲρ τῶν ἐν Ἑλλάδι μενούντων τουρκικῶν κτημάτων, καὶ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐπικυρίου εἰς σύστασιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Καὶ ἀμφότεραι μὲν αἱ ἀρχαὶ μένουσιν ἀκέραιοι· ἀλλ' εἶναι πρόδηλον ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῶν, ὅτι αἱ Δυνάμεις, ἀτενῶς θέλουσαι νὰ περάνωσι τῆς συμμαχίας τὴν πρόθεσιν, δὲν ἀπεποιήθησαν τὸ πλατῦναι κατὰ τὸ εἰκὸς τὰ ἐκ τῆς συνθήκης ἀποκληρούμενα εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη.

Ὅτι δὲ τοιαύτη ἦτον ἡ προαίρεσις τῶν τριῶν βουλείων, φαίνεται μάλιστα ἐκ τοῦ προσθέτου καὶ ἀποῤῥήτου ἄρθρου τῆς συνθήκης, καθ' ὃ οἱ πληρεξούσιοί των ἐπετρέποντο νὰ προνοήσωσι τὰ περαιτέρω, ἂν ἡ μεσιτεία ἀπεῤῥίπτετο.

Ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη κρατύνεται καὶ ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ὥρισεν ἡ συνθήκη νὰ λυθῇ τὸ περὶ ὁρίων ζήτημα, τὸ κύριον καὶ πρώτιστον πάντων.

Ἐν τῇ συνθήκῃ ὑποτίθεται διαπραγματεία μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων ὑπὸ τὴν μεσιτείαν τῶν συμμάχων Δυνάμεων· καὶ ἂν ἡ Πόρτα ἐδέχετο τὴν μεσιτείαν ὡς τὴν ἐδέχθησαν καὶ οἱ Ἕλληνες, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι αἱ Δυνάμεις ἤθελαν νομίσῃ τὴν προθυμίαν της ἱκανὴν πίστωσιν τῶν συμφωνιῶν τῶν δύω μερῶν, ὁποῖα καὶ ἂν ἐδίδοντο ὅρια εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χώραν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ Σουλτάνος ἀποῤῥίπτει τὴν μεσιτείαν καὶ σήμερον, ὁπότε πόλεμος μὲν πυρπολεῖ τὰ βόρεια τῆς βασιλείας αὐτοῦ, αἱ δὲ σύμμαχοι Αὐλαὶ, εὐμενῶς σπουδάζουσαι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, πλη-

σιάζουσι πρὸς τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς, καὶ χρηματικὰ βοηθήματα τῇ παρέχουσι, καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν ὅπλων αὐτῶν κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἐφαπλοῦσι πρὸς τὸ ἀπαλλάξαι αὐτὴν ὅλως ἀπὸ τῶν Τούρκων, τούτων οὕτως ἐχόντων, δύω τινὰ ἀπαραιτήτως συνάγονται, πρῶτον, ὅτι ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις ἀπαρνεῖται ἑκουσίως τὰ ἐκ τῆς μεσιτείας ἀγαθά, ὅσα ἤθελεν ἔχει ἂν ἀμέσως τὴν ἐδέχετο· δεύτερον, ὅτι αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ βιάζονται ἐκ τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης ἐκείνης νὰ ζητήσωσιν ἄλλο τι ἀσφαλέστερον πίστωμα τοῦ προκειμένου αὐταῖς εἰρηνεύματος, παρὰ τὴν παροῦσαν συγκατάθεσιν καὶ τὴν μέλλουσαν τοῦ Σουλτάνου φιλίαν πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁρίζεται δὲ σαφῶς ἡ φύσις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος πιστώματος ἐκ τῆς πείρας ὅλων μὲν τῶν ἐποχῶν, μάλιστα δὲ ἐκ τῆς ληφθείσης κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἐπὶ παρομοίων πραγμάτων ἀλλαχοῦ τε καὶ πρὸ ὀλίγου ἐν Κωνσταντινουπόλει· λέγω δὲ τὴν ἀκαταμάχητον ἀνάγκην ἐξ ἧς ὀφείλει νὰ δεχθῇ ἐμπράκτως ἡ Τουρκικὴ κυβέρνησις τὰ περὶ Ἑλλάδος κριθέντα.

Ἡ δὲ ἀνάγκη ἔσται ἀκαταμάχητος εἰς τοὺς Τούρκους, ἂν ἡ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια χωρισθῇ ἀπὸ τῶν Ὀθωμανικῶν ἐπαρχιῶν δι' ὁροθεσίας, αἰσίως ἀπεργαζομένης τοὺς ἀμφοτέρωθεν κατοίκους, ἀδυνάμους νὰ βλάψωσιν ἀλλήλους καὶ νὰ ταράξωσι πάλιν διὰ πολεμίων ἔργων τὴν συναινέσει ἢ ἄνευ συναινέσεως τῶν Τούρκων κατασταθησομένην εἰρήνην.

Ἔσονται δ' ἀμφότεροι εἰς τοῦτο ἀδύναμοι, ὅταν τὰ μὲν συμφέροντα ἑκατέρων διακριθῶσι μετὰ δικαιοσύνης κατὰ τὰς διὰ τῆς Λονδινείου συνθήκης τεθείσας ἀρχάς, ἡ δὲ Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια, ἰσχυρὰ γενομένη ἔκ τε τῆς διαθέσεως τοῦ ἐδάφους αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖθεν προερχομένων πόρων, δυνηθῇ ἐν χρείᾳ νὰ συντηρήσῃ ἀπαραβάτους τὰς ἁρμογὰς καὶ διομολογίας τὰς περὶ τῆς ἰδίας ὑπάρξεως.

Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ καὶ ἀπέφηναν διὰ ῥητοῦ ἄρθρου τῆς Λονδινίου συνθήκης, ὅτι περὶ τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης, οὐδεμίαν ἀποκληρωτικὴν ὑπερίσχυσιν (prépondérance) ἐν Ἑλλάδι μέλλουσι νὰ θηρεύσωσιν, ἐκ τούτου τε καὶ ἐκ τοῦ προηγουμένου, τὸ περὶ

ορίων σπουδαιότατον ζήτημα λαμβάνει τελείαν τὴν λύσιν· καὶ λυθήσεται δὴ συμφωνότατα πρὸς τὸν νοῦν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς συνθήκης, ἂν ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ χωρίσῃ ἀπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς κυριότητος μόνον τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰς νήσους ὅπου ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀσυμβιβάστου συνυπάρξεως τῶν δύω λαῶν ἀκριβέστατα προσαρμόζεται, τῶν Ἑλλήνων πολὺ ὑπερεχόντων τοὺς Τούρκους κατὰ τὸ πλῆθος.

Τούτων κειμένων, τὰ μάλιστα συνεσταλμένα ὅρια τῆς Ἑλλάδος ἤθελαν εἶσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου ἀρχόμενα, καὶ ἀφίνοντα μὲν εἰς τοὺς Τούρκους τὴν Θεσσαλίαν καὶ πολὺ τῆς Ἠπείρου μέρος, διὰ δὲ τῶν ἰσχυροτάτων ὅσον ἔνεστιν ὀρεινῶν τόπων φθάνοντα εἰς Σαγιάδαις.

Καὶ ὅμως ἡ τοιαύτη ὁροθεσία ἤθελε παραδώσῃ εἰς τοὺς Τούρκους ἐπαρχίας, τὸ πλεῖστον καὶ χρησιμώτατον μέρος τῶν κατοίκων ἐχούσας ἐξ Ἑλλήνων. Καὶ ἐπειδὴ ἐκ τούτων πολλοὶ ἤδη καὶ σήμερον συστρατεύονται ἐν Ἑλλάδι μετὰ τῶν ὀκταετίαν διαπολεμησάντων πρὸς τοὺς Τούρκους, πῶς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ πέραν μένοντες ἤθελαν ὑποφέρει τοῦ λοιποῦ ἢ νομίζει ὑποφερτὴν τὴν Τουρκικὴν δεσποτείαν; Ἂν πάλιν ἀθρόους δεχθῶμεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χώραν, θέλομεν ἄρα δυνηθῆ νὰ τοὺς κρατήσωμεν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς συνθήκης κεχαραγμένα ὅρια; ἢ ἐκ τῆς ἐμφύτου ἐπιθυμίας τοῦ ἀπολαβεῖν τὰς ἑστίας αὐτῶν δὲν θέλουσιν ὁρμήσῃ νὰ ἀνάψωσι καὶ πάλιν τὸν πόλεμον εἰς τὰς ἐπαρχίας ἐκείνας ὅπου οἱ καπιτάνοι αὐτῶν ἀπὸ αἰώνων ζῶσιν ἐκ τῆς τέχνης τῶν ὅπλων καὶ τῶν παρεπομένων αὐτῇ;

Αἱ παρατηρήσεις αὗται, ἄλλως τε καὶ πολλοῦ πλατυσμοῦ ἐπιδεκτικαὶ, θέλουσιν ἀρκέσῃ ἴσως ἵνα πείσωσι τοὺς ἐξοχωτάτους ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων Αὐλῶν ὅτι ἡ φυσικωτάτη ὁροθεσία, ἐξ ἧς μόνης ἤθελεν ἀπολάβῃ ἡ νέα ἐπικράτεια τὸν προσήκοντα σχηματισμὸν πρός τε τὸ φυλάττεσθαι κατὰ τῶν Τούρκων καὶ πρὸς τὸ συστῆσαι τὴν ὑγιονομίαν, ἤθελεν εἶσθαι, κατὰ γῆν μὲν, γραμμὴ προϊοῦσα ἀπὸ τῶν βάσεων τοῦ ὄρους Ὀλύμπου κατὰ τὸν Θερμαϊκὸν

κόλπον, διὰ τοῦ ὄρους Χάσια καὶ Μετσόβου καὶ Χορμόβου καὶ Σαμαρίνας καὶ Γαρδικίου, εἰς τὸ Παλέρμον κατὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν.

Τῶν δὲ νήσων, ἡ μὲν Εὔβοια, εἰκότως ἐντὸς τῶν Ἑλληνικῶν ὁρίων περιλαμβανομένη, θέλει σκεπάζει τὰ τῆς Ἀττικῆς παράλια, παρ' ἃ καὶ μηκύνεται, ἡ δὲ Κρήτη, ἔσται τὸ ἔσχατον πρὸς μεσημβρίαν μεθόριον, σκέπασμα τῶν ἄλλων τοῦ Αἰγαίου νήσων.

Τῆς Κρήτης ἡ παρὰ τῶν Ἑλλήνων κατοχὴ ἀπαραίτητος φαίνεται πρὸς ἀσφάλειαν καὶ τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Πελοποννήσου, διότι, μένουσα εἰς ἐξουσίαν τῶν Τούρκων ἢ τοῦ Μεχμεταλῆ, δύναται νὰ ἀποβῇ ποτὲ δεινὸν ὁρμητήριον ἐχθρικῶν ἐπιχειρήσεων μετὰ μεγάλων δυνάμεων κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ἔπειτα ὁ λαὸς τῆς Κρήτης, ἔτι καὶ σήμερον κατὰ τῶν Τούρκων διαμαχόμενος, ἂν ἡ Κρήτη μείνῃ εἰς τοὺς Τούρκους, δὲν ἤθελε συῤῥεύσῃ εἰς τῆς Ἑλλάδος τὰς νήσους; καὶ ἐκ τούτου δὲν ἤθελεν ὑποπέσῃ ἆρά γε πάλιν ἡ κοινὴ ἐμπορία εἰς τὰς προλαβούσας συμφοράς;

Ὁ αὐτὸς λογισμὸς δὲν θέλει βέβαια διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ὅταν ἐξετάσωσι τὸν ὑπογραμμὸν τῆς ἀπὸ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου μέχρι τοῦ λιμένος Παλέρμου ὁροθεσίας. Οἱ ἄνθρωποι τῶν μεταξὺ τῶν δύω ἐκείνων περάτων μερῶν πολλάκις μὲν ἐνίκησαν τὰ Τουρκικὰ στρατεύματα εἰς τὰ στενὰ τοῦ Πίνδου καὶ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Παρνασσοῦ, οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ ἡρωϊκώτατα ὑπερεμάχησαν τοῦ Μεσολογγίου, καὶ τῆς Ἀράχοβας τὴν ἀειμνημόνευτον μάχην ἐνίκησαν, καὶ ἐν τῇ Ἀκροπόλει τῶν Ἀθηνῶν ἀντέσχον κατὰ τῶν Τούρκων τὴν ἐσχάτην ἀντίσχεσιν. Ὄντες οὖν οὗτοι στρατιῶται πολλοί, οὐδέποτε θέλουσιν ἀπελπισθῆ οὔτε τῆς ἐπανακτήσεως τῶν πατρίων αὐτῶν ἑστιῶν, οὔτε τὰ ὄρη αὐτῶν οὔτε τὴν τέχνην τῶν ὅπλων θέλουσι παραιτήσῃ, ἐγκλειόμενοι ὑπὸ συνθήκης εἰς στενὰ ὅρια ἔξω τῆς γενεθλίου γῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ ὅρια θέλουσιν ὑπερβῆ, καὶ τὸν κατὰ Τούρκων πόλεμον θέλουσιν ἐπανάψῃ, ὁπότε θέλει νομίζεσθαι τετελεσμένον τὸ περὶ τὴν Ἑλλάδα εἰρήνευμα.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὑποβάλλουσα τὰ τελευταῖα ταῦτα εἰς

τὴν σύνεσιν τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, δὲν ἀξιοῖ βέβαια οὔτε κανόνα ἄτρεπτον νὰ τὰ λάβῃ τῶν φρονημάτων αὐτῆς, οὔτε μὴν νὰ συμποδίσῃ, οὐδ' ἀκουσίως πως, τὸν δρόμον τῶν περὶ ἐκτελέσεως τῆς Λονδινείου συνθήκης διαπραγματειῶν.

Ἤδη μεταβαίνοντες εἰς τὸ περὶ φόρου καὶ ἀποζημιώσεως, τῶν πληρωθησομένων παρὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Τούρκους, λέγομεν ὅτι τὸ ποσὸν αὐτῶν δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ εἰμὴ κατὰ τὴν ἀποφασισθησομένην ὁροθεσίαν παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ἀξίωμα ὅμως τὸ δικαιότατον ἐπ' ἀμφοτέρων, ἴσως ἤθελεν εἶσθαι τὸ νὰ προσδιορισθῶσιν ὅ,τε φόρος καὶ ἡ ἀποζημίωσις κατὰ τὰ ἐτήσια εἰσοδήματα τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὸ νὰ δίδωνται κατ' ἀναλογίαν τῆς οἰκονομικῆς αὐτῆς καταστάσεως. Καὶ ἐπειδὴ εἶναι ἐλπὶς νὰ αὐξάνωσι τῆς Ἑλλάδος οἱ πόροι ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, δύναται νὰ αὐξάνῃ καὶ ὁ φόρος ἕως οὗ φθάσῃ τὸν ἀνώτατον ὅρον τὸν ταχθησόμενον ὑπὸ τῶν διαπραγματειῶν.

Ἄλλη ὑπόθεσις τῶν διαπραγματειῶν τούτων εἶναι καὶ αἱ ἀξιώσεις τῶν Τούρκων ὑπὲρ τῶν ἰδιοκτησιῶν αὐτῶν καὶ αἱ τῶν Ἑλλήνων ἀπαιτήσεις περὶ τῶν κτημάτων ὅσα οἱ Τοῦρκοι τοὺς ἐδήμευσαν· περὶ ὧν θέλει κρίνῃ καὶ συναποφασίσῃ τελέως μία μικτὴ ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐξ Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν, ὑπὸ τὴν ἰσχυρὰν μεσιτείαν τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Τέλος τὸ ζήτημα τὸ περὶ σχέσεων τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν Πόρταν τῶν ἐκ τῆς μεσιτείας προερχομένων, εἴπαμεν καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ ὑπομνήματος τοῦδε ὅτι μόνον ἐκ τοῦ δοθησομένου εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπικρατειακοῦ σχηματισμοῦ δύναται νὰ λυθῇ. Ἐὰν ἡ ἐπικράτεια ἔχῃ ἐν ἑαυτῇ, ἐκ τῆς προσηκούσης ἐκτάσεως, στοιχεῖα καὶ πόρους πρὸς τὴν ὄντως ἀνεξαρτησίαν, τότε καὶ αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν συνίστανται οὕτως, ὥστε νὰ ἦναι ἀδύνατος αὕτη νὰ πράττῃ οὐδὲν ἐναντίον τῆς ἀσφαλείας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν γενναίων βουλευμάτων τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Διακοίνωσις τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Πόρῳ, 9 ὀκτωβρίου 1828.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἀξιοῦνται νὰ δηλώσωσι τῷ Ἐξοχωτάτῳ Κυβερνήτῃ τῆς Ἑλλάδος ὅτι ἔλαβον τὰς προφορικὰς αὐτοῦ μηνύσεις τῆς τε 16 (28) σεπτεμβρίου καὶ τῆς 20 σεπτεμβρίου (2 ὀκτωβρίου), μετὰ τῶν διαφόρων ἐκθέσεων καὶ καταλόγων πολιτειογραφικῶν, ἀνηκόντων εἰς τὰ παρ' αὐτῶν συζητούμενα.

Οἱ ἀντιπρόσωποι, χωρὶς νὰ προσμείνωσι τὰ ἀγγελλόμενα παρὰ τῆς αὐτοῦ ἐξοχότητος συμπληρώματα τῶν ῥηθέντων ἐγγράφων, ἀπευθύνουσι πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τὴν ὧδε συναπτομένην τῶν ζητημάτων σειράν, (*) ὡς ὁδήγημά τι εὐκολώτερον πρὸς ἀνεύρεσιν πάντων ὅσα αὐτοὶ ἐπιθυμοῦσι νὰ δυνηθῶσι τάχιον νὰ διακρίνωσιν, ὑπ' ὄψιν λαβόντες. Καὶ μεταξὺ μὲν τῶν ζητημάτων τούτων, ὁμολογοῦσιν οἱ ἀντιπρόσωποι ὅτι ὑπάρχουσι πολλά, ἤδη λελυμένα ὁλοσχερῶς ἢ ἐν μέρει ὑπὸ τῶν ἐγγράφων ἃ ἔλαβον· ἀλλὰ πεποίθασιν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀπαντῶσα καὶ πάλιν αὐτὰ μετὰ τῶν εἰσέτι ἀλύτων ζητημάτων, θέλει δυνηθῆ νὰ κατανοήσῃ πλατύτερον τὸν λογισμὸν τῶν ἀντιπροσώπων, καὶ ἐκ τούτου νὰ οἰκονομήσῃ οὐκ ὀλίγον καιρόν.

Ῥηματικὴ δήλωσις τοῦ Ἐξοχ. Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος πρὸς τοὺς ἐξοχ. ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Πόρῳ, $\frac{18}{30}$ ὀκτωβρίου 1828.

Ὁ Πρόεδρος τῆς προσωρινῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, προθυμηθεὶς

(*) Εὑρίσκονται ταῦτα πρὸ τῶν οἰκείων ἀποκρίσεων ἐν τῷ ὑπομνήματι τῷ προσηρτημένῳ εἰς τὸ ἑπόμενον ἔγγραφον.

κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Ἐξοχωτάτων ἀντιπροσώπων τῶν συμμάχων Αὐλῶν τὴν ἐκφρασθεῖσαν πρὸς αὐτὸν διὰ τῆς ῥηματικῆς δηλώσεως τῆς 9 τοῦ φθίνοντος, ἐμελέτησε μὲν τὰ προβληθέντα αὐτῷ εἰκοσιοκτὼ ζητήματα πρὸς πορισμὸν τῶν λεπτομερῶν ἱστορήσεων περὶ πάντων τῶν εἰς ἐκτέλεσιν τῆς Λονδινείου συνθήκης ἀποβλεπόντων, ἐζήτησε δὲ παρὰ τοῦ Πανελληνίου τὰς ἱστορήσεις, καὶ λαβὼν περὶ πάντων τὰς διαλήψεις καὶ γνώμας αὐτοῦ, ἔρχεται νὰ βάλῃ σήμερον ὑπ' ὄψιν τῶν ἐξοχωτάτων ἀντιπροσώπων τὰς ἀποκρίσεις πρὸς τὰ εἰκοσιοκτὼ ζητήματα.

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν συμμάχων Αὐλῶν δὲν ἀγνοοῦσι τὴν ἐκ τῶν νῦν περιστάσεων προκύπτουσαν μεγάλην δυσκολίαν τῆς προκειμένης ἐργασίας, καὶ βέβαια θέλουσιν ἐπινεύσῃ ὅτι ἀδύνατον ἦτον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ἐπὶ τῆς παρούσης ὥρας νὰ δώσῃ εἰς τὰς πολιτειογραφικὰς ἱστορήσεις τὸ ἐντελῶς ἀξιόχρεων καθ' ὅλα τὰ μέρη. Ἐπίσης θέλουσιν ἐννοήσῃ, ἐλπίζομεν, καὶ τοὺς λόγους εἰς οὓς ὁ Πρόεδρος ἐπιστηριζόμενος ἐπρόβαλε τὰς περὶ ὁροθεσίας βάσεις, τὰς ὁποίας ἡ Ἑλλὰς καὶ ἐξαιτεῖται παρὰ τῆς ἰσχυρᾶς μεσιτείας τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ οὐδὲ παύσει ἀπεκδεχομένη ἐκ τῆς σοφῆς αὐτῶν βουλῆς τε καὶ πολιτείας.

Ἐλπίζει δὲ ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὅτι ἔχοντες ἤδη οἱ κύριοι ἀντιπρόσωποι ὑπ' ὄψιν τὰς ἡμετέρας ἀποκρίσεις πρὸς τὰ εἰκοσιοκτὼ τοῦ συνεδρίου συζητήματα, δὲν θέλουσι βραδύνῃ νὰ ἀνοίξωσι τὰς διασκέψεις αὐτῶν καὶ φανερώσωσι τὰς ἐπιτραπείσας εἰς αὐτοὺς παρὰ τῶν Αὐλῶν γνώμας πρὸς εὐκόλυνσιν καὶ ἐπιτάχυνσιν τῆς ἐκτελέσεως τῆς Λονδινείου συνθήκης.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Πρόεδρος ἰδίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἐπιμεληθεὶς ἐκ παντὸς τρόπου τὸ σπεῦσαι τὸ σπουδαζόμενον, εὔελπις προσδοκᾷ τὴν ἀντίσπευσιν τῶν κυρίων ἀντιπροσώπων ὑπὲρ τελέσεως τοῦ σωτηρίου ἔργου τοῦ ποθεινοτάτου τῷ τε Ἑλληνικῷ ἔθνει καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις.

Πρῶτον ζήτημα. «Ποία ἦτον πρὸ τοῦ **1821** ἡ ἀντίστοιχος

» πλῆθος τῶν Ἑλλήνων καὶ Ὀθωμανῶν κατοίκων εἰς ἑκάστην διαί-
» ρεσιν τῆς Στερεᾶς καὶ τῶν νήσων τῆς Ἑλλάδος; Καὶ ποία εἶναι
» σήμερον;

Πρὸς τὸ ἀποκριθῆναι κατηγορικῶς περὶ τούτου, ἔδει πρότερον διορίσαι τὴν ἔκτασιν τῆς Στερεᾶς καὶ τὰς νήσους ἐξ ὧν συνίσταται ἡ ἐν τῷ ζητήματι σημαινομένη Ἑλλάς.

Ἂν ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὰ ἔτι σωζόμενα μνημεῖα καὶ εἰς τὰς γνώμας τῶν περιηγητῶν καὶ τῶν γεωγράφων, ἡ ἔκτασις τῆς γῆς ταύτης ὁρίζεται πρὸς βοῤῥᾶν ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τῆς Βοϊούσης, ἀνατρεχούσης τῆς γραμμῆς μέχρι τῶν πηγῶν αὐτῆς, καὶ διὰ τῶν ὀφρύων τῶν τε ὀρέων Ζαγορίου καὶ Μετσόβου καὶ τοῦ Ὀλύμπου, φθανούσης εἰς τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.

Περὶ δὲ τῶν νήσων, ἔκ τε τῆς ἱστορίας καὶ ἐκ τῶν μνημείων καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν πάντων μαρτυρεῖται ὁμοίως ὅτι καὶ ἡ Κύπρος καὶ ἡ Ῥόδος καὶ πολλαὶ ἄλλαι νῆσοι, ἀποσπάσματα εἰσὶ τῆς Ἑλλάδος.

Ἀλλ' ἡ ἐνεστῶσα προσωρινὴ κυβέρνησις, ἁρμοζομένη πρὸς τὰς πράξεις τῶν τριῶν τοῦ ἔθνους συνελεύσεων, ὀφείλει νὰ λογισθῇ τὴν Ἑλλάδα συνεστῶσαν ἐξ ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῶν κατὰ τὸ 1821 ἢ καὶ σήμερον ἔτι ὑποκειμένων μὲν εἰς τὸ Ὀθωμανικὸν κράτος, λαβουσῶν δὲ τὰ ὅπλα κατὰ τῶν Τούρκων, καὶ ἐχουσῶν τὸ πλεῖστον τῶν ἐγκατοίκων, Χριστιανοὺς λαλοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Χωρὶς ὅμως ν' ἀκολουθήσωμεν μετ' αὐστηρᾶς ἀκριβείας τὴν κατὰ τὴν βάσιν ἐκείνην χαρακτέαν ὁροθετικὴν γραμμὴν, θέλομεν ἐκθέσῃ ὅσας διαλήψεις ἐκ πάσης τῆς δυνατῆς ἐπιμελείας ἠδυνήθημεν νὰ συλλέξωμεν πρὸς λύσιν τοῦ πρώτου ζητήματος.

Ἡ μὲν Πελοπόννησος δὲν ἦτον διῃρημένη διοικητικῶς, ἀλλ' εἷς βεζίρης τὴν ἐκυβέρνα σύμπασαν.

Ἡ δὲ Στερεὰ Ἑλλὰς διῄρητο εἰς σαντζάκια πέντε, ἤτοι

α'. Τὴν Εὔβοιαν.

β'. Τὰ Τρίκαλα.

γ'. Τὴν Ναύπακτον.

δ'. Τὸ Κάρλελι.

ε'. Τὰ Ἰωάννινα.

Αἱ δὲ νῆσοι, ἐξαιρουμένων τῶν ὑποτεταγμένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Καπιτὰν Πασᾶ, εἶχον ἀνωμαλωτέρας τὰς διοικητικὰς διαιρέσεις. Ἀλλ' ὅμως σημειοῦνται αὗται ἐν τῷ ἑπομένῳ πίνακι μετὰ τοῦ ἀντιστοίχου πλήθους τῶν κατοίκων.

ΝΗΣΟΙ.	ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821.		ΣΗΜΕΡΟΝ.	
	Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.	Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.
Ζέα.	5,000	»	»	»
Θερμία.	4,500	»	»	»
Σίφνος	6,000	»	»	»
Σέριφος	2,000	»	»	»
Κίμηλος	1,000	»	»	»
Μῆλος.	5,000	»	»	»
Πολύκανδρος . . .	1,000	»	»	»
Σίκινος.	600	»	»	»
Ἴος.	5,000	»	»	»
Σαντωρήνη. . . .	17,000	»	»	»
Ἀνάφη.	700	»	»	»
Κάσος.	6,000	»	5,000	»
Ἀστυπαλαία . . .	3,000	»	»	»
Πάτμος	5,000	»	»	»
Ἀμοργός	3,500	»	»	»
Νάξος.	13,000	»	»	»
Πάρος.	7,000	»	»	»
Ἀντίπαρος. . . .	200	»	»	»
Μύκωνος	5,500	»	»	»

Αὗται αἱ δεκαεννέα νῆσοι ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Καπιτὰν Πασᾶ.

Σάμος	2,500	»	»	»

Αἱ πρόσοδοι ταύτης ἦσαν ἀπονενεμημέναι εἰς τὴν Σεχουλισλάμην.

ΝΗΣΟΙ.	ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821. Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.	ΣΗΜΕΡΟΝ. Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.
Τῆνος	28,000	»	»	»

Ταύτης αἱ πρόσοδοι ἀνῆκον εἰς ἕνα τῶν Οὐλεμάδων, Βελιζαδὲ Ἐφέντην λεγόμενον, μετὰ θάνατον τοῦ ὁποίου ὁ Σουλτάνος ἐκ νέου τὴν ἀνελάμβανε καὶ ἀπένεμε.

Ἄνδρος.	16,000	»	»	»
Σύρα	4,500	»	»	»

Τούτων αἱ πρόσοδοι ἀνῆκον εἰς μίαν τῶν Σουλτανῶν, μετὰ θάνατον τῆς ὁποίας διωκοῦντο ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ νομισματοκοπείου.

Λέρος	5,000	»	4,000	»
Κάλλιμνος . . .	6,000	»	4,800	»
Νήσειρος	4,000	»	3,300	»
Ἴηλος	3,000	»	2,800	»
Καλιαί.	1,200	»	»	»
Σύμη	8,000	»	4,500	»
Σκάρπαθος . . .	7,500	»	»	»
Καστελόριζον. . .	2,500	»	»	»

Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς τε Λέρου καὶ τῶν ἑπομένων νήσων ἠλαττώθη ἐκ τῆς φυγῆς. Διωκοῦντο δὲ αἱ ὀκτὼ αὗται νῆσοι ὑπὸ τοῦ Μπέγη τῆς Ῥόδου.

Κρήτη.	160,000	»	90,000	»

Ἡ νῆσος αὕτη διῳκεῖτο ὑπὸ ἑνὸς Πασᾶ τριῶν τουγίων, ὑποτεταγμένου εἰς τὸν Σουλτάνον. Ὁ πόλεμος καὶ ἡ πανώλης τῇ ἔκαμαν μεγάλην φθοράν. Ἡ ἐνεστῶσα ποσότης τοῦ πλήθους σημειοῦται κατὰ τὰς ἐκδηλώσεις τῶν νεαρώτατα ἐκεῖθεν ἐλθόντων.

Ἡλιοδρόμια . . .	300	»	»	»
Σκίαθος	1,500	»	»	»
Σκύρος.	2,500	»	»	»
Χίος	120,000	1,100	60,000	800

Πρὸ τοῦ 1821 ὑπῆρχον εἰς τὴν Χίον περὶ τοὺς 70 Ἑβραίους. Ἐκ δὲ τῶν σωζομένων 90,000 Χίων πολὺ μέρος κατέφυγον εἰς Σύραν.

ΝΗΣΟΙ.	ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821.		ΣΗΜΕΡΟΝ.	
	Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.	Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.
Σκόπελος	7,000	»	»	»
Τρίκερι.	1,700	»	1,300	»

Ἡ Χερσόνησος Τρίκερι, καίτοι ἀνήκουσα εἰς τὴν Θεσσαλικὴν Μαγνησίαν, ὑπήγετο ὅμως εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Καπιτὰν Πασᾶ.

Ψαρά	8,000	»	5,000	»
Σαλαμίν	4,000	»	»	»
Αἴγινα.	3,000	»	»	»
Σπέτσαι	8,000	»	»	»
Ὕδρα	16,000	»	»	»
Πόρος	7,000	»	»	»

Δισχίλιοι Ψαριανοὶ εὑρίσκονται πρόσφυγες εἰς Αἴγιναν. Αὗται δ' αἱ ἐξ νῆσοι ἐξουσιάζοντο ὑπὸ τοῦ Καπιτὰν Πασᾶ.

Πίναξ ἀναφερόμενος εἰς τὸ πρῶτον ζήτημα, ἤτοι ἀντίστοιχος ποσότης τῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων κατοίκων.

Σημ. Ἰστέον καὶ πάλιν ὅτι οἱ σημειούμενοι ἀριθμοὶ ὡς ἐπὶ τὸ ἔγγιστον μόνον δίδονται, μὴ γενομένου δυνατοῦ εὑρεῖν γεωμετρικωτέρους.

Πελοπόννησος.

ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821.		ΣΗΜΕΡΟΝ.	
Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.	Χριστιανοί.	Τοῦρκοι. (*)
458,000	47,750	400,000	

(*) Πιθανὸν νὰ μείνωσιν ἐξ αὐτῶν ὀλίγα τινὰ μόνον ἄτομα μετὰ τὴν κένωσιν τῶν Πατρῶν καὶ τῶν Μεσσηνιακῶν φρουρίων.

Στερεά.

Σαντζάκιον τῆς Εὐρίππου ἢ Εὐβοίας, περιέχον τὴν Ἀττικὴν, Θήβας, Λιβαδίαν, Εὔβοιαν, Τουρκοχώρι, Βουδουνίτσαν, Ζητοῦνι,

Ταλάντι, Σάλωνα, Λιδωρίκι καὶ Μαλανδρῖνον· ἢ Ἀττικὴν, Βοιωτίαν, Λοκρίδα Ὀπουντίαν, Εὔβοιαν, Φωκίδα, Δωρίδα, καὶ μέρος Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν.

ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1821.		ΣΗΜΕΡΟΝ.	
Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.	Χριστιανοί.	Τοῦρκοι.
156,775	13,360	113,750	6,730

Σαντζάκιον τῶν Τρικάλων, περιέχον ὅλην σχεδὸν τὴν Θεσσαλίαν, ἢ κατὰ τὰς νεωτέρας ὀνομασίας, τὰ Τρίκαλα, Χάσια, Κράττοβα, Κλίνορον, Ἀσπροπόταμον, μέρος τῶν Ἀγράφων, Φέρσαλα, Γοῦρα, Ἀρμυρὸν, Βελεστῖνον, Βῶλον, Ἀγειὰν, Ζαγορὰν, Ὄλυμπον, Ἐλασσῶνα, καὶ Μολλαλίκιον.

247,560	38,525	239,000	35,500

Σαντζάκιον Ναυπάκτου, περιέχον Βενέτικον, Κράβαρι, Ἀπόκουρον, Καρπενήσι, Δομοκὸν, καὶ Πατρατζίκι· ἢ μέρος Λοκρῶν τῶν Ὀζολῶν, Αἰτωλίαν ἐπίκτητον, καὶ μικρόν τι τῆς μεσημβρινῆς Θεσσαλίας.

53,075	5,445	37,600	4,470

Σαντζάκιον Κάρλελι, περιέχον Μεσολόγγιον, Ἀνατολικὸν, Ζυγὸν, Βλοχὸν, Ξερόμερον, Βόνιτσαν, καὶ Βάλτον· ἢ τὴν κυρίως Αἰτωλίαν καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν.

38,000	2,060	21,550	250

Τὸ μέρος τοῦ Σαντζακίου τῶν Ἰωαννίνων, τὸ περιέχον τὰς ἐπαρχίας Ῥαδοβίτσι, Ἄρταν, Πρέβεζαν, Λάμαρι, Λακκιὰ, Σούλι, καὶ Μαλακάσι· ἢ Ἀμφιλοχίαν, Σελλήϊδα, καὶ Ἀθαμανίαν.

62,200	3,500	44,260	1,900

Δεύτερον ζήτημα. α Πόσος ὡς ἔγγιστα ὁ ἀριθμὸς τῶν διὰ τὰς

» περιστάσεις ἐλθόντων εἰς καταφυγὴν ἐκ τῶν ὑπερισθμίων τόπων;
» Καὶ ἐκ ποίων μερῶν εἰσὶν ἕκαστοι; »

Ὅλως ἀδύνατον ὑπάρχει τὸ ὑποδεῖξαι καὶ ἐπὶ τὸ ἔγγιστον τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐντὸς τοῦ Ἰσθμοῦ ἐλθόντων. Τὸ ὅλον τῶν ἠπειρωτῶν, ἔτι δὲ καὶ νησιωτῶν, τῶν διὰ τὰς περιστάσεις ἀναγκασθέντων παραιτῆσαι τὰς ἑστίας αὐτῶν, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ εὑρεθῇ ὡς ἔγγιστα ἐκ τῆς θεωρίας τῶν προεμφανισθέντων πινάκων. Πόσοι δ' ἐξ αὐτῶν κατέφυγον εἰς Πελοπόννησον, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίσωμεν. Ἀλλὰ καὶ γνωρίσαντες ἄν, δὲν ἠδυνάμεθα πλέον σήμερον ν' ἀκριβώσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν μετέπειτα καὶ ἐκ τοῦ καταφυγίου τούτου ἀλλαχόσε μεταβάντων διὰ τὸν ἐπιπεσόντα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς κατοίκους τῆς Πελοποννήσου κίνδυνον.

Φρονοῦμεν ὅτι ἡ εἰλικρινὴς αὕτη ὁμολογία εἶναι προτιμητέα ὑποθετικῶν ὑπολογισμῶν, εἰς οὐδὲν σαφὲς καὶ βέβαιον ἐπιστηριζομένων.

Τρίτον ζήτημα. « Εἰς ἑκάστην τῶν εἰρημένων τοπικὴν διαίρεσιν,
» ποῖον τὸ ἐπικρατοῦν ἐπάγγελμα ἐν τῷ λαῷ; »

Τὸ ἐπικρατοῦν ἐπάγγελμα ἐν τῷ λαῷ ἑκάστου μέρους πολὺ ἐξήρτηται ἔκ τε τῆς θέσεως καὶ φύσεως τοῦ τόπου, καὶ ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς καταδυναστείας ἣν κατεδυναστεύθησαν ἢ καὶ σήμερον καταδυναστεύονται οἱ κάτοικοι.

Οἱ μὲν ὀρεινοὶ εἰσὶν ἢ ποιμένες ἢ πολεμισταί. Οἱ δὲ πεδινοὶ ὅλοι ἤθελον ἐργάζεσθαι τὴν εὐφορωτάτην αὐτῶν γῆν, ἐὰν δὲν ἠναγκάζοντο ὑπὸ τῶν καταπιέσεων πολλάκις νὰ παραιτῶσι τὸ ἄροτρον, καὶ λαμβάνοντες τὰ ὅπλα νὰ ζητῶσιν ἀσφάλειαν εἰς τὰ ὄρη. Τὰ κατῳκημένα παράλια τῆς στερεᾶς καὶ τῶν νήσων, ἔχουσι ναυτικοὺς καὶ πραγματευτάς.

Αὕτη μόνη σαφὴς ἀπόκρισις πρὸς τὸ τρίτον ζήτημα.

Δίδοντες δὲ τὸν πίνακα τὸν ἐνδεικτικὸν τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐπαγγέλματος ἐν τῷ λαῷ ἑκάστου διατμήματος, προσημειοῦμεν ὅτι οὐδ' ἰσχύσαμεν νὰ τὸν φέρωμεν εἰς ὅσην ἀκρίβειαν ἐποθοῦμεν· διότι καὶ ἓν διάτμημα πολλάκις δὲν ἔχει πεδιάδας καὶ παράλια μόνον, ἀλλὰ

καὶ ὀρεινὰ μέρη· ὅθεν καὶ πολλάκις ἀπηντήσαμεν ἐν τῷ αὐτῷ διατμήματι καὶ ποιμένας καὶ γεωργοὺς καὶ ναυτικούς, σχεδὸν ἰσαλλήλους τὸν ἀριθμόν. Ἀλλ' ὅμως ἵνα δείξωμεν ὅσον ἦτον δυνατὸν τὴν ἀριθμητικὴν ὑπεροχὴν ἑνὸς ἐπαγγέλματος, πρῶτον ἀναφέρομεν τὸ πλατύτερον ἀσκούμενον παρὰ τῶν κατοίκων.

Φέρει δὲ ὁ πίναξ τὰ ἀρχαῖα ὀνόματα ἐγγὺς τῶν νεωτέρων, διότι πολλάκις ταῦτα μὲν δὲν εὑρίσκονται εἰς τοὺς χάρτας, τὰ πρῶτα δέ εἰσι γνωστότερα.

Δὲν μνημονεύομεν ἐν τῷ πίνακι τὰς τουρκικὰς διαιρέσεις (τὰ σαντζάκια), ἵνα ἀποφύγωμεν τὰς παρεμβολάς. Ἡ Ἀκαρνανία καὶ ἡ Αἰτωλία, λόγου χάριν, αἱ συνιστῶσαι τὴν ἐπαρχίαν τὴν ὀνομαζομένην Κάρλελι, πολλάκις ἡνόνοντο διοικητικῶς μετὰ τοῦ σαντζακίου τῆς Εὐρίπου, ἐν ᾧ ἡ Δωρὶς καὶ ἡ Λοκρίς, ἐμβεβλημέναι εἰς τὸ Κάρλελι, πάντοτε σχεδὸν διῳκοῦντο ὑπὸ τοῦ Πασᾶ τῆς Ναυπάκτου.

Εἶχε δὲ καὶ ἡ δικαιοδοσία τῶν διατμημάτων ἔτι παραδοξοτέρας ἐμφάσεις· οἷον ὁ Βοϊβόδας τῶν Ἀχαϊκῶν Πατρῶν εἶχεν ὑπ' αὐτῷ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Κιουτσιοὺκ Μάνης εἰς τὸ ἔσχατον τῆς Μεσσηνίας, ἐν ᾧ τὰ διὰ μέσου διῃροῦντο καὶ ὑπήγοντο εἰς διαφόρους δικαιοδοσίας.

Πίναξ ἀναφερόμενος εἰς τὸ τρίτον ζήτημα.

Στερεὰ Ἑλλάς, ἤτοι τὰ ἓξ σαντζάκια.

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΑ.		ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ.
Ὀνόματα ἀρχαῖα.	Ὀνόματα νεώτερα.	
Ὄλυμπος καὶ Ὄσσα. . .	Κίσσαβος	Ποιμένες πολεμικοί.
Πεδιὰς τῆς Θεσσαλίας.	. . . .	Γεωργοί.
Μαγνησία Θετταλική. .	Χωρία τοῦ Βώλου .	Τεχνῖται, ναυτικοί, ποιμένες.
Λαμία.	Ζητούνι	Τεχνῖται, ναυτικοί, ποιμένες.
Φθιῶτις.	Πατρατζίκι	

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΑ. Ὀνόματα ἀρχαῖα.	Ὀνόματα νεώτερα.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ.
Λοκρίς	Βουδουνίτσα . . . . Ταλάντι	Γεωργοί, τεχνῖται.
Βοιωτία	Λεβαδία, Θῆβαι . .	Ὁμ.
Ἀττική	. . . .	Ὁμ.
Φωκίς	Σάλωνα.	Ὁμ.
Δωρὶς καὶ Λοκρίς . . .	Λιδωρίκι Μαλανδρῖνον, Κράβαρι . .	Ὁμ., ποιμένες, περιεπαῖται.
Αἰτωλία	Βενέτικον	Γεωργοί.
	Μεσολόγγιον. . . .	Ναυτικοί, ἁλιεῖς.
	Ἀνατολικόν	Τεχνῖται.
	Ζυγός	Γεωργοί.
	Ἀπόκουρον.	Ὁμ., ποιμένες.
	Καρπενήσι.	Γεωργοὶ, ποιμένες, τεχνῖται.
	Βλοχός	Γεωργοὶ, ποιμένες.
Ἀκαρνανία	Ξερόμερον	Γεωργοὶ, ἁρματωλοί.
	Βόνιτσα.	Ὁμ. ὁμ.
	Βάλτος	Ὁμ. ὁμ.
Ἀμφιλοχία	Ραδοβίτσι.	Ὁμ., ὁμ. ποιμένες.
	Λάμαρι.	Ὁμ., τεχνῖται. (*)

(*) Εὑρίσκονται ἐν τῇ πόλει τῆς Ἄρτης καί τινες τεχνῖται καὶ ἔμποροι.

Σελληΐς	Σούλι.	Πολεμισταὶ, ποιμένες.
	Τζουμέρκα. . . . . Ἀσπροπόταμον. . . Μαλακάσι. . . . . Ζαγόρι . . . . . . Ἄγραφα	Ποιμένες, τεχνῖται, γεωργοί.

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΑ. Ὀνόματα ἀρχαῖα.	Ὀνόματα νεώτερα.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ.
	Πελοπόννησος, ἐπαρχία μόνη.	
Ἀχαΐα	Πάτραι. Βοστίτσα. Καλάβρυτα.	Γεωργοί, ἔμποροι, τεχνῖται, ποιμένες.
Ἦλις	Γαστούνη.	Τεχνῖται, ποιμένες.
	Πύργος.	Ὁμ., ἔμποροι.
Μεσσηνία	Ἀρκαδία, Νεόκαστρον, Μοθώνη, Κορώνη, Νησί, Καλαμάτα	Γεωργοί, ἔμποροι, ποιμένες.
Μεσσηνία	Κιουτσιοὺκ Μάνη, Ἀνδροῦσα, Ἰμλάκικα, Λεοντάρι.	Γεωργοί, ἔμποροι, ποιμένες.
	Δυτικὴ Μάνη. Ἀνατολικὴ Μάνη.	Πολεμικοί, ναυτικοί.
Λακωνία	Μονεμβασία.	Γεωργοί.
	Μιστρᾶς, Πραστός.	Ὁμ., ποιμένες.
Ἀρκαδία	Ἅγιος Πέτρος, Τριπολιτσά. Φανάρι.	Γεωργοί, ποιμένες, τεχνῖται.
Ἀργολίς	Ἄργος. Ναύπλιον.	Γεωργοί, ἔμποροι.
Κόρινθος	Κόρινθος.	Ὁμ., ποιμένες.
	Νῆσοι.—Κρήτη.	
Κίσσαμος	Κίσσαμος.	Γεωργοί, τεχῖται.
Αἴλινος	Σέλινος.	Ὁμ.

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΑ. Ὀνόματα ἀρχαῖα.	ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΑ. Ὀνόματα νεώτερα.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ.
Κυδωνία	Χανιά	Ἔμποροι, τεχνῖται, γεωργοὶ, ποιμένες.
Πανοικία	Σφακιά.	Ποιμένες, ναυτικοί.
Ἄπτερα	Ἀπρίκορνα	Γεωργοὶ, τεχνῖται.
Ῥαίθυμος.	Ῥέθυμον	Ἔμποροι, τεχνῖται, γεωργοί.
Λάμπεια.	Ἅγιος Βασίλειος . .	Γεωργοὶ, ποιμένες.
Πάναχρος	Ἄμαρι.	Ὁμ., ὁμ.
Αὐλοπόταμος	Μηλοπόταμον . . .	Γεωργοὶ, ποιμένες, τεχνῖται.
Κνωσσός	Μαλβίζα.	Γεωργοὶ, ποιμένες.
Οἰκόλειον	Κάνδια	Ἔμποροι, ὁμ., ὁμ.
Φαιστός.	Πριάτινα.	Γεωργοί.
Καινόν	Καινούρια	Ὁμ.
Γόρτυνα.	Μονοφάτσι	Ὁμ.
Ἀρκαδία	Ῥιζόκαστρον	Ὁμ., τεχνῖται.
Ἱερὰ πέτρα	Ἱερόπετρον	Ὁμ., ὁμ.
Χεῤῥόννησος.	Πεδιάδα	Ὁμ.
Πέτρα	Μιραβέλλα.	Ὁμ., ὁμ.
Λάσαιον.	Λασίθι.	Ὁμ. ποιμένες.
Κοίτιον.	Σιτιά.	Ποιμένες, γεωργοί.

Εὔβοια.

Εὔβοια.	Εὔριπος.	Γεωργοὶ, ποιμένες, ναυτικοί.

Αἰγαῖον.

	Χίος..	Γεωργοὶ, ἔμποροι, ναυτικοί.

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΑ. Ὀνόματα ἀρχαῖα	Ὀνόματα νεώτερα.	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ.
	Σάμος	Ὁμ., ὁμ., ὁμ.
	Ἄνδρος.	Γεωργοί, ναυτικοί.
	Τῆνος	Ὁμ.
	Νάξος	Ὁμ.
	Σαντωρήνη	Γεωργοί, ναυτικοί.
	Ἴος	Ὁμ.
	Ὕδρα	Ναυτικοί, ἔμποροι.
	Σπέτσαι	Ὁμ., ὁμ.

Ἐν γένει οἱ γεωργοὶ εἶναι περισσότεροι εἰς ὅσας νήσους ὑπάρχει ἐργάσιμος γῆ· ὅπου δὲ λείπει, καθὼς εἰς τὰς μικροτέρας μάλιστα νήσους, οἱ ναυτικοὶ εἶναι περισσότεροι.

Τέταρτον ζήτημα. «Ποία ὑπῆρχε πρὸ τοῦ 1821 ἡ ἀναλογία » τῶν ἰδιοκτησιῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων εἰς ἕκαστον μέρος; Καὶ » ποία ἦτον ἡ κατάστασις καὶ ἀξία τῶν Τουρκικῶν κτημάτων;

Πρὸς ἀπόκρισιν, θέλομεν ἀνακεφαλαιώση τοὺς ἤδη διακοινωθέντας πίνακας, προστιθέντες αὐτοῖς ὅσας ἱστορήσεις ἠδυνήθημεν νὰ συλλέξωμεν μετὰ τὴν σύνταξιν αὐτῶν.

Δυτικὴ Ἑλλάς.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ.	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΓΗΣ. Ἑλληνικά.	Τουρκικά.	ΑΝΑΛΟΓΙΑ.
Κράβαρι . . .	87,000		
Βενέτικον . . .	29,400	24,600	ὡς 5 πρὸς 4 περίπου.
Ἀπόκουρον . . .	55,170	2,100	» 26 1|4 πρὸς 1 »
Καρπενῆσι . . .	10,890	1,400	» 8 πρὸς 1 »
Ἄγραφα. . . .	173,700		
Εἰς μεταφοράν,	356,160	50,500	

ΕΠΑΡΧΙΑΙ.	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΓΗΣ. Ἑλληνικά.	Τουρκικά.	ΑΝΑΛΟΓΙΑ.
Μεταφορὰ,	356,160	50,500	
Ζυγός . . .	(*) 83,250	20,300	» 4 1|4 πρὸς 1 »
Μεσολόγγι. .	(*) 29,400	1,280	» 23 πρὸς 1 »
Ἀνατολικόν. .	(*) 46,150	6,550	» 7 πρὸς 1 »
Ξερόμερον . . .	170,200	3,000	» 56 3|4 πρὸς 1 »
Βλοχός	66,000	75,000	» 93 πρὸς 15 »
Βόνιτσα . . .	100,300		
Βάλτος. . . .	91,200	1,500	» 60 πρὸς 1 »
Ἀσπροπόταμον. .	28,000		
Ῥαδοβίτσι . . καὶ Ἄρτα .	(**) 208,000	950,000	» 1 πρὸς 4 1|2 »
Λάμαρι . .	18,000		
Πρέβεζα . .	10,000		
Σούλι, Μπότσαρι ἢ Τσερεκόβιστα.	400,000	20,000	ὡς 20 πρὸς 1
Κατσανοχώρια	30,000		
Ὅλον,	1,636,780	1,285,730	

(*) Ἡ διαφορὰ ἡ εὑρισκομένη περὶ τὴν ποσότητα τῶν στρεμμάτων τῶν τριῶν ἐπαρχιῶν Ζυγοῦ, Μεσολογγίου καὶ Ἀνατολικοῦ, μεταξὺ τοῦ προδιακοινωθέντος πίνακος καὶ τῆς παρούσης ἀποκρίσεως, προέρχεται ἐκ τοῦ πορισμοῦ νεωτέρων καὶ ἀκριβεστέρων ἱστορήσεων. Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι ἐκ τῶν σημειουμένων κατὰ τὸν Ζυγὸν 20,300 στρεμμάτων ὡς τουρκικῶν ἰδιοκτησιῶν, 6,000 περίπου, χριστιανικαὶ πρότερον οὖσαι, ἡρπάγησαν παρὰ τῶν Τούρκων τῷ 1770, ὅτε οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας ἐπανεστάτησαν κατὰ τοῦ Σουλτάνου. Ὑποταχθέντες συνέθεντο μὲν πρὸς τοὺς Τούρκους τὰ πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς κτήσεως αὐτῶν, ἀλλ' οἱ Τοῦρκοι πατήσαντες τὰς συνθήκας, ἐκυρίευσαν τὰ χριστιανικὰ κτήματα.

(**) Αἰτία τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἄρτης μεγάλης ἀσυμμετρίας τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Τουρκικῶν κτημάτων εἶναι ἡ παρὰ τῆς γενεᾶς τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ βιαία ἁρπαγὴ τῶν χριστιανικῶν ἰδιοκτησιῶν.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ.	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΓΗΣ. Ἑλληνικά.	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΓΗΣ. Τουρκικά.	ΑΝΑΛΟΓΙΑ.
	Ἀνατολικὴ	*Ἑλλάς.*	
Εὔριπος (*) . .	356,900	413,600	Ὡς 5 πρὸς 6 περίπ.
Ἀττική . . .	173,100	171,700	Ἴση ἀναλογία.
Θῆβαι . . .	83,320	172,570	Ὡς 1 πρὸς 2 περίπ.
Λεβαδία . . .	368,125	95,800	» 4 πρὸς 1 »
Ταλάντι . . .	75,350	77,300	Ἴση ἀναλογία.
Τουρκοχώρι . .	20,250	28,400	Ὡς 7 πρὸς 9 περίπ.
Βουδουνίτσα . .	26,630	28,000	» 1 πρὸς 1 περίπ.
Σάλωνα . . .	56,360	16,600	» 3 1|2 πρὸς 1.
Λιδωρίκι . . .	70,000	10,000	» 7 πρὸς 1.
Μαλανδρῖνον . .	33,000	6,000	» 5 1|3 πρὸς 1.
Πατρατζίκι (**) .	139,480	71,440	» 2 πρὸς 1 περίπ.
Ζητούνι. . . .	126,310	150,280	» 3|4 πρὸς 1 »
Δομοκόν . . .	27,525	120,225	» 1 πρὸς 4 1|2.
Ἁρμυρόν . . .	76,090	61,075	» 7 1|2 πρὸς 6.
Μαγνησία Θετταλική . . .	75,000		
Εἰς μεταφοράν,	1,733,440	1,322,000	

(*) Ἐκ τῶν 413,600 στρεμμάτων γῆς Τουρκικῶν τῆς Εὐρίπου, μέγα μέρος ἀνήκει εἰς τοὺς Χριστιανούς· διότι ἐξ αἰτίας τῶν βαρέων δοσιμάτων καὶ ἀπείρων ἄλλων κακώσεων 24 χωρία Ἑλληνικὰ ἔχοντα περίπου 34,000 στρέμματα γῆς, ἐμβῆκαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς τουρκικῆς κυριότητος, ὑποχρεούμενα νὰ πληρόνωσιν 20,000 γρόσια εἰς τὴν Πόρταν ἵνα ἔχωσι τὴν ἡσυχίαν των καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ φόρους καταναγκαστικούς.

(**) Ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πατρατζικίου 71,440 στρεμμάτων τουρκικῆς γῆς, 6,000 περίπου εἰσὶ κτήματα Ἑλληνικά, ἀνήκοντα εἰς ἕνα πρόκριτον ὀνομαζόμενον Χατζῆ Χρῆστον Οἰκονόμου. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἡ Πόρτα ἐδήμευσε τὰς ἰδιοκτησίας του, καὶ πάλιν τὰς ἀπέδωκεν εἰς τὰ τέκνα του, ἐπὶ ὑποχρεώσει νὰ πληρόνωσι 5,500 γρόσια εἰς τὸν θησαυρόν.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ.	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΓΗΣ. Ελληνικά.	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ ΓΗΣ. Τουρκικά.	ΑΝΑΛΟΓΙΑ.
Μεταφορὰ,	1,733,440	1,322,000	
Ὄλυμπος . Νιάουστα . Μαδεμοχώρια Κασσάνδρα .	3,445,000	760,000	Διὰ τὰ μέρη ὅσα ἔλαβον τὰ ὅπλα.
Ὅλον,	5,178,440	2,082,990 (*)	

Περὶ τῆς Θεσσαλίας (τοῦ σαντζακίου Τρικάλων) δὲν δυνάμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος, διὰ τὰς περιστάσεις, νὰ δώσωμεν ἱστορήσεις σαφεῖς.

Πελοπόννησος	1,500,000	3,000,000	Ὡς 1 πρὸς 2.
Κρήτη . .	1,520,000	2,280,000	» 15 πρὸς 22.
Χίος . . .	200,000	1,600	» 200 πρὸς 1|2.

Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου.

Ὅλη ἡ γῆ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ἀνῆκεν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς ἄνευ ἐξαιρέσεως.

Πέμπτον ζήτημα. » Πόσος ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἀξία τῶν κτημάτων » ὅσα, ὄντα πρότερον τῆς Πόρτας, τῶν βακουφίων, (ἀφιερωμάτων) » τιμαρίων, καὶ ζιαμετίων, (στρατιωτικῶν φεούδων) καὶ προσώ-» πων προικισμένων ἢ ἰδιωτῶν Ὀθωμανῶν, εἰσέρχονται σήμερον εἰς » τὴν κυριότητα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας; καὶ κατὰ ποίαν ανα-» λογίαν ἦσαν ταῦτα διῃρημένα; »

Τά,τε εἰς τὴν Πόρταν ἀνήκοντα κτήματα, γνωστὰ ὑπὸ τῷ ὀνό-

(*) Ἡ μεταξὺ τοῦ προδιακοινωθέντος πίνακος καὶ τῶν τελευταίων ἱστορήσεων φαινομένη διαφορὰ περὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἑλλάδι γεωργουμένων κτημάτων, προέρχεται διότι ἐνταῦθα ἐξετιμήθησαν εἰς στρέμματα καὶ οἱ ἀμπελῶνες, ἐλαιῶνες, καὶ κῆποι.

ματι βακούφια, καὶ τὰ εἰς ἰδιώτας Τούρκους, τσιφτιλίκια ὀνομαζόμενα, σημειοῦνται ἐν τῇ τετάρτῃ ἀποκρίσει, ὅπου μετροῦμεν τὰς Τουρκικὰς γαίας διὰ στρεμμάτων. Ἀλλὰ πόσα κτήματα ἦσαν τῆς Πόρτας, καὶ πόσα ἰδιωτῶν Τούρκων, δὲν δυνάμεθα σαφῶς νὰ προσδορίσωμεν.

Τὰ δὲ τιμάρια καὶ ζιαμέτια, συνιστάμενα ἐκ δεκάτων, συνεποσοῦντο κατὰ μὲν τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, εἰς 265,870 γρόσια· κατὰ δὲ τὴν ἀνατολικὴν, ἐμπεριεχομένων καὶ τοῦ Ἀρμυροῦ, Δομοκοῦ, Ὀλύμπου, Νικούστης, Μαδεμοχωρίων, καὶ Κασσάνδρας, εἰς 1,741,000· κατὰ δὲ τὴν Κρήτην, εἰς 1,500.000 καὶ κατὰ τὴν Πελοπόννησον, εἰς 2,500 000.

Ἀλλὰ κατὰ ποίαν ἀναλογίαν τὰ δέκατα ταῦτα ἦσαν διανενεμημένα, τοῦτο ὁλοτελῶς ἀγνοεῖται. Αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου ἦσαν ἀπηλλαγμέναι τοῦ τοιούτου φόρου.

Ἕκτον ζήτημα. «Ποία ἦτον πρὸ τοῦ 1821 ἡ ὡς ἔγγιστα ἐκ-
» τίμησις τῶν εἰσοδημάτων τῶν κτημάτων τούτων; »

Ἀδύνατον εἶναι νὰ παρέξωμεν τὴν ἐκτίμησιν τῶν εἰσοδημάτων τῶν ποτὲ κτημάτων τῆς Πόρτας καὶ τῶν Τούρκων ἰδιωτῶν. Δύναται ὅμως νὰ εἰκασθῇ ὡς ἔγγιστα ἐκ τῆς ἐν τῇ τετάρτῃ ἀποκρίσει ὑποδείξεως περὶ τῶν ἐνοικίων τῶν γαιῶν.

Ἕβδομον ζήτημα. «Ἐκ ποίων στοιχείων συνίσταντο τὰ βακού-
» φια, ἢ ἄλλως εἰπεῖν, ποῖα ἦσαν, ά. τὰ ἀμέσως ὑποκείμενα εἰς
» τὴν διοίκησιν τῶν βακουφίων, 6'. τὰ κατεχόμενα ὑπὸ ἰδιωτῶν
» Ὀθωμανῶν ἐπὶ δόσει τινὶ ἐτησίῳ, γ'. τὰ εἰς χεῖρας χριστιανῶν
» ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, καὶ τέλος τὰ ἐξαρτώμενα ἐκ τζαμίων καὶ ἱερῶν
» τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἄλλων πόλεων τῆς Τουρκίας; »

Καθὼς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν κατὰ ποίαν ἀναλογίαν τὰ δέκατα διεμοιράζοντο εἰς τὰ τιμάρια καὶ ζιαμέτια κτλ., οὕτως ἀδύνατον ὑπάρχει νὰ μάθωμεν τὸ σαφὲς περὶ τῶν προκειμένων κτημάτων.

Ὄγδοον ζήτημα. « Πόσης ἀξίας ἠδύνατο νὰ ἦναι τὰ κτήματα » ὅσα, λογιζόμενα ὡς ἀνήκοντα εἰς τοὺς μεγάλους Ὀθωμανούς, » ἦσαν ὅμως ἴδια χριστιανῶν πληρονόντων διὰ ταῦτα εἰς ἐκείνους, » φόρους τινὰς ἐτησίους; Καὶ ποία ἦτον ἡ συνήθης ἀναλογία τῶν » φόρων τούτων ἐφ' ἑκάστης τῶν κατηγοριῶν τῶν ἐν τῷ παρόντι « ζητήματι καὶ τῷ προηγουμένῳ; »

ὅρα τὴν τετάρτην ἀπόκρισιν περὶ τῆς ἐπαρχίας Πατρατζικίου καὶ τῆς Εὐβοίας. Ὑπῆρχον δὲ καὶ ἐν Πελοποννήσῳ τοιαῦτα κτήματα, ἀμπελῶνες δηλαδή, πλὴν ὀλίγιστα. Τῶν δ' ἐπὶ τούτοις φόρων ἡ ἀναλογία, ἀνεύρετος, διότι προσδιωρίζετο μονοκοπῆς.

Ἔννατον ζήτημα. « Εἰς ποίους φόρους καὶ ἄλλα βάρη ὑπέκειντο » οἱ χωρικοὶ πρὸς τοὺς κυρίους τῶν γαιῶν; »

Οἱ ἐργαζόμενοι τὰς Τουρκικὰς γαίας ἐπλήρωναν εἰς τοὺς κυρίους ὅσα προσδιωρίζοντο διὰ τῶν ἐνοικιάσεων. Ὅπου δὲ τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρχον κτήματα μεγάλα, καὶ γαῖαι πολλαὶ ἐργάσιμοι, καὶ εὐκολία πρὸς ἐξαγωγὴν τῶν προϊόντων, καὶ ὀλίγοι οἱ γεωργοί, ἐκεῖ καὶ αἱ συμφωνίαι τῶν ἐνοικιάσεων ἦσαν συμφερώτεραι εἰς τὸν γεωργόν.

Τρία δὲ μάλιστα εἴδη ἐνοικιάσεων ἐπεκράτουν ἐκ συνηθείας.

ά. Τὸ συντροφικόν, καθ' ὅ, ἀφαιρουμένων πρῶτον ἐκ τοῦ ἀκατεργάστου προϊόντος ὅλων τῶν ἐξόδων τῆς παραγωγῆς, καὶ τοῦ νενομισμένου δεκάτου, ἐλάμβανεν ἔπειτα καὶ ὁ κύριος καὶ ὁ σύντροφος ἔτι ἓν ἥμισυ ἕκαστος.

ϐ'. Τὸ τριτάρικον, καθ' ὅ, ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς παραγωγῆς ἦσαν εἰς βάρος τοῦ συντρόφου, τὸ δέκατον ἐπληρόνετο ἐκ τοῦ ἀκατεργάστου προϊόντος, καὶ τὸ λοιπὸν διηρεῖτο εἰς ἐννέα μερίδια, ἐξ ὧν τρία μὲν ἦσαν τοῦ κυρίου, ἓξ δὲ τοῦ συντρόφου.

γ'. Τὸ γεώμορον ἢ ἡ ἀποκοπή, καθ' ἥν, τὰ ἔξοδα τῆς παραγωγῆς καὶ τὸ δέκατον ἦσαν εἰς βάρος τοῦ συντρόφου, ὅστις ὤφειλε προσέτι, εἴτε ἐγίνετο εὐφορία εἴτε μή, νὰ δίδῃ εἰς τὸν κύριον, ἀντίτιμον τῆς ἐργασίμου γῆς ὅσον γέννημα ἐχρειάζετο αὐτὴ πρὸς

σποράν, διὰ δὲ τὰ ἐλαιόφυτα, τὰ δύω ἕδδομα τοῦ προϊόντος αὐτοῦ.

Εἰς τὸ ἐνοικιαστήριον προσδιωρίζοντο ἔτι ὅσα εἶχε νὰ ἀπαιτῇ ὁ κύριος παρὰ τοῦ συντρόφου καὶ ἐκ τῶν ἄλλων καρπῶν.

Τὸ τριτάρικον ὑπῆρχε τὸ συνηθέστερον. Εἰς τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ὅπου ἔλειπον γεωργοί, οἱ κτηματικοὶ Τοῦρκοι τοὺς εἵλκυον εἰς τὰ ὑποστατικά των διά τινων ὠφελημάτων, δανείζοντες αὐτοῖς, λόγου χάριν, μικρὰς χρηματικὰς ποσότητας ἵνα ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς χρείας αὐτῶν, ἢ δίδοντες μέρος τῶν ἐξόδων τῆς γεωργίας. Ἀλλ' αἱ ἀγγαρεῖαι εἰς τὰς ὁποίας οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι γεωργοὶ ὑπεβάλλοντο, ἀντεσήκοναν, καὶ ὡς τὸ πολὺ μεγάλως ὑπερέβαιναν τὴν ἀξίαν τῶν μικρῶν βοηθημάτων· ὡς ὅταν εἰργάζοντο τὸ εὐφορώτατον μέρος τοῦ ὑποστατικοῦ πρὸς μόνον ὄφελος τοῦ κυρίου, ὅπερ ἐλέγετο παρασπόρια· ὅταν ἠναγκάζοντο νὰ παρέχωσι τὰ ζῶα των εἰς ὑπηρεσίαν τοῦ ἀγᾶ, ἢ νὰ προσφέρωσιν, ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ συμφωνίᾳ ὑποχρεώσεων, καὶ μέρος τοῦ καρποῦ τῶν βοσκημάτων αὐτῶν.

Οἱ δὲ χριστιανοὶ εἶχον καὶ πολλὰ εἴδη ἰδιοκτησιῶν, ἀνεγνωρισμένα παρὰ τῶν Τούρκων, ὡς ἀναντιῤῥήτως ἀποδεικνύεται ἔκ τε τοῦ ναζοὺλ ἀβαρὶζ (ἐνοίκιον γῆς κατοικουμένης), καὶ μάλιστα ἐκ τῶν ταπίων ἢ χοτζετίων, (κυρίων πιστωμάτων τῆς κτήσεως) ἐκδιδομένων παρὰ τοῦ σπαχῆ, βοϊβόδα, ἢ καδῆ, ὁσάκις Ἕλλην τις ἐπώλει εἰς ἄλλον Ἕλληνα ἢ Τοῦρκον τὸ ὑποστατικόν του.

Καὶ αὐτοὶ οἱ ἰσχυρότατοι πασάδες (οὐδὲ τοῦ Ἀλῆ, σατράπου τῶν Ἰωαννίνων, ἐξαιρουμένου) ὠχυροῦντο, ὡς καὶ οἱ ἰδιῶται, ἐκ τῶν ταπίων ἢ χοτζετίων ὅταν ἥρπαζον τὰς τῶν χριςιανῶν γαίας, περιβάλλοντες διὰ τούτου κάλυμμα καὶ νομιμότητα εἰς τὰς βιαίας αὐτῶν πράξεις.

Αἱ αὐταὶ ἐνοικιαστικαὶ συμφωνίαι ἐγίνοντο καὶ μεταξὺ συντρόφων καὶ κυρίων χριστιανῶν· ἀλλ' οἱ δεύτεροι σπανίως ὑπέβαλλον τοὺς ὁμοθρήσκους των εἰς ἐπιβαρεῖς ἀγγαρίας.

Δέκατον ζήτημα. « Ποῖος ἦτον ἐν Ἑλλάδι ὁ τόκος τῶν χρημά-
» μάτων πρὸ τοῦ 1821, καὶ ποία ἡ μεσαία τιμὴ τῆς πωλήσεως καὶ
» ἀγορᾶς τῶν κτημάτων; »

ὁ Τουρκικὸς νόμος δὲν ἀπεδέχετο τόκον δανείου εἰμὴ μόνον ἐπὶ χρήμασιν ὀρφανῶν, ὅτε οἱ κριταὶ ἀνείχοντο τὰ 10 τοῖς ἑκατὸν κατ' ἔτος.

Ὁ τόκος ἄρα τῶν χρημάτων, μὴ ὑπάρχων νενομοθετημένος, παρήλλασσε φερόμενος ἀπὸ 12 εἰς 30 τοῖς ἑκατὸν, κατὰ τοὺς καιροὺς, τοὺς τόπους καὶ τὰς χρείας τῶν δανειζομένων.

Εἰς μὲν τὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος ὅπου ἡ ἐμπορία ὑπῆρχε τεταγμένη, ἐνεργὸς, καὶ ὑπὸ ξένην τινὰ προστασίαν, τὸ πρῶτον τίμημα, τὸ 12 τοῖς ἑκατὸν, ὡρίζετο πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ Εὐρωπαίους ἐμπόρους, ἔτι δὲ καὶ πρὸς τοὺς μὴ ἐμπόρους, ὅσοι παρεῖχον τὰ πιστὰ ἐκ τῆς αὐτῶν πολιτείας καὶ καταστάσεως.

Τὸ δεύτερον δὲ, τὸ 30 τοῖς ἑκατὸν, ἐπεκράτει ἐπὶ περιστάσεων δεινοτέρων καὶ ὅπου τῆς Ἑλλάδος ὀλίγα κεφάλαια ἐκυκλοφόρουν, ἔτι δὲ καὶ πρὸς ἀνθρώπους μὴ παρέχοντας ἱκανὴν τὴν ἀσφάλειαν.

Ἀλλ' εἰς τὰ μέρη ὅπου τὰ κυκλοφοροῦντα κεφάλαια δὲν ἦσαν σπάνια, καὶ ὅπου τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα δὲν ἠσφαλίζοντο μὲν ὑπὸ ξένης προστασίας, ἀλλ' οἱ χρηματοῦχοι ἐνεπίστευον εἰς τὸν χαρακτῆρα καὶ εἰς τὴν κατάστασιν τῶν δανειζομένων, ἐκεῖ ὁ τόκος ἀνέβαινεν εἰς 15 καὶ πολλάκις εἰς 18 τοῖς ἑκατόν.

Ὅταν ὁ δανειστὴς, καλῶν τὸν χρεωφειλέτην ἐνώπιον τῶν Τούρκων κριτῶν, παρίστανεν ὁμολογίαν ὁρίζουσαν τὸν συμφωνηθέντα τόκον, χωριστὰ τοῦ κεφαλαίου, οἱ κριταὶ παντάπασιν ἀπέλυον τὸν χρεωφειλέτην τῆς πληρωμῆς τῶν τόκων, ἐκτὸς ἂν τὸ κεφάλαιον ἀνῆκεν εἰς ὀρφανά. Ἐκ τούτου προῆλθεν ἡ συνήθεια εἰς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη νὰ ἀνανεόνωσι πᾶσαν ἑξαμηνίαν τὰς ὁμολογίας, προσθέτοντες τοὺς τόκους εἰς τὰ κεφάλαια.

Ζητῶν τις τὴν ἀξίαν τῶν ὑποστατικῶν τῆς Ἑλλάδος πρὸ τοῦ 1821, δὲν πρέπει νὰ ὁδηγηθῇ ἐκ τῶν συμβαινόντων εἰς τὰς παραθαλασσίους πόλεις ὅπου συνυπῆρχον καὶ χρηματοῦχοι καὶ ἔμποροι καὶ τεχνῖται. Ἐκεῖ ἡ *αἴτησις* ὑπερέβαινε τὴν *προσφορὰν*, καὶ ἥ,τε τιμὴ τῶν γηπέδων καὶ ἡ τῶν οἰκοδομῶν ἀνέβαινε καθ' ὅσον ηὔξανον αἱ ἐκ τῶν βιομηχανικῶν ἔργων ὠφέλειαι. Ἐπίσης δὲν πρέπει

νὰ λάβῃ ὅρον τὴν τιμὴν κτημάτων τινῶν διδόντων προϊόντα πολύτιμα, ὡς σταφιδαμπελώνων, παραδείγματος χάριν.

Ὅλως δὲ εἰπεῖν, συνθεωρουμένων τῆς τε θέσεως καὶ ποιότητος τῆς γῆς, καὶ τῆς ἀναλογίας τῆς *προσφορᾶς* πρὸς τὴν *αἴτησιν*, ὁ μὲν ἐλάχιστος ὅρος τῆς τῶν γαιῶν ἀξίας ἦτον πρὸ τοῦ **1821**, γρόσια δέκα τὸ στρέμμα, ὁ δὲ ἀνώτατος, γρόσια ἑξήκοντα.

Ἑνδέκατον ζήτημα. « Κατὰ ποίαν ἀναλογίαν ἡ στρατιωτικὴ » ὑπηρεσία ἐβάρυνε τὰ τουρκικὰ φέουδα (κληροδοτήματα); Καὶ ποῖα » ἄλλα βάρη ἦσαν ἐπιβεβλημένα εἰς τὰ αὐτά; »

Τῶν δεκάτων τῶν ὀνομαζομένων τιμαρίων καὶ ζιαμετίων, συμποσουμένων περίπου εἰς 6,006,870 γρόσια, τὸ μὲν πλεῖστον ἐδαπανᾶτο εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ τόπου, μικρὸν δέ τι μέρος αὐτῶν εἰσήρχετο εἰς τὸν θησαυρὸν τοῦ Σουλτάνου, καὶ ἄλλο ἐδίδετο εἰς τὰς Σουλτάνας ἢ εἰς τεμένη ἱερά. Ἀλλὰ μᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξεύρωμεν ἀκριβῶς κατὰ ποίαν ἀναλογίαν διενέμετο τὸ βάρος τῶν δεκάτων τούτων.

Δωδέκατον ζήτημα. « Ἐν ποίᾳ περιπτώσει τὰ Τουρκικὰ ὑπο» στατικὰ ἐγίνοντο δικαιωματικῶς κτήματα τοῦ Σουλτάνου; »

Ὁ Σουλτάνος εἶναι δικαιωματικῶς κτήτωρ ὅλης τῆς χειρωθείσης γῆς· τὸ ὁποῖον ἀναγορεύει καὶ εἰς τὸ περιώνυμον αὐτοῦ Χαττισερίφιον. Ἡ τοιαύτη ἄρα γῆ δὲν δύναται ν' ἀλλοτριωθῇ πρὸς ὄφελος ἄλλων. Δύναται ὅμως ὁ Σουλτάνος νὰ κάμῃ κληροδοτήματα παντοτινά, ὁποῖα εἰσὶ τὰ βακούφια· δύναται δὲ νὰ χαρίζῃ καὶ γαίας εἴτε διὰ βίου μόνον εἴτε καὶ κληρονομικῶς, ἀλλ' εἰς μόνους τοὺς οὐλεμάδας μεταξὺ τῶν Ὀθωμανῶν.

Μεταβαίνουσι δ' εἰς τοὺς κληρονόμους καὶ τὰ ὑποστατικὰ τῶν ὑπηκόων, Ἑλλήνων, Ἀρμενίων, καὶ ἄλλων, ἀντὶ μικροῦ τινος ἐνοικιαστηρίου φόρου διδομένου κατ' ἔτος παρ' ἑκάστης κοινότητος εἰς τὸν θησαυρὸν τοῦ Σουλτάνου.

Ὅλα δὲ τὰ ἄλλα ὑποστατικὰ τῶν Ὀθωμανῶν, ἐκτὸς τῶν προη-

γουμένων, γίνονται τοῦ Σουλτάνου μετὰ θάνατον τῶν καρπουμένων αὐτά.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ τοιοῦτος νόμος, ἀνατρέπων τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς κοινωνικῆς συστάσεως, δὲν δύναται ἀκριβῶς νὰ τηρῆται, ὁ Σουλτάνος ἀφίνει τὰ κτήματα τῶν πλείστων ἀποθνησκόντων Ὀθωμανῶν εἰς τοὺς κληρονόμους των, πληρόνοντας μικράν τινα ποσότητα ὡς ἀντίτιμον εἰς τὸ βεχτοὺλ μαλιμιρὶ ἢ τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ. Περὶ δὲ τὰ κτήματα ὅλων τῶν πολιτικῶν ὑπηρετῶν ὁ Σουλτάνος πράττει κατὰ τὸ αὐτοῦ δικαίωμα. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ συνήθως ἐξαγοράζονται παρὰ τῶν κληρονόμων διὰ μετριωτάτης τιμῆς, ποσουμένης ὡς τὸ πολὺ εἰς τὸ τριπλάσιον ἢ τετραπλάσιον τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματος.

Ὁ Σουλτάνος, ἐκτὸς τοῦ κτητορικοῦ δικαιώματος ἐπὶ τὰ κτήματα τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν, καρποῦται καὶ ἄλλο, καθιερωθὲν ὑπὸ τοῦ πολλοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀναντιστάτου χρήσεως, τὸ κατακυριεύειν μετὰ θάνατον αὐτῶν καὶ τὴν ἄλλην αὐτῶν κατάστασιν, ἐπὶ προφάσει ὅτι τὴν ἐκέρδησαν ἐκ τῆς βασιλείας, ὅθεν συνάγει ὅτι εἶναι ἰδική του.

Σουλτάνοι δέ τινες πολλάκις ἠθέλησαν νὰ πλατύνωσι τὸ τοιοῦτο δικαίωμα καὶ ὡς πρὸς τὰ κτήματα τῶν μὴ Ὀθωμανῶν δημοσίων ὑπηρετῶν· γενομένων ὅμως παραστάσεων δυνάμει χαττισεριφίων καὶ φερμανίων, ἐκδεδομένων παρὰ τῶν προκατόχων αὐτῶν, ἐκωλύθη ἡ διὰ τῆς χρήσεως καθιέρωσις τῆς ἁρπαγῆς.

Δέκατον τρίτον ζήτημα. « Ποία ἡ ἔκτασις καὶ ἡ ἀξία τῆς ἐθνικῆς » γῆς ἣν ἀπέκτησαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὰ ἀπηλευθερωμένα μέρη, καὶ » πόση καὶ ποία ἡ μένουσα ἔτι ἀνελευθέρωτος; »

Ἡ ἔκτασις τῆς ἐθνικῆς γῆς ἣν ἀπέκτησαν οἱ Ἕλληνες, εἰς μὲν τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ Κραβαρίου ἕως Ἀσπροποτάμου, συνίσταται

περίπου ἐκ	179,270	στρεμμάτων.
Εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ		»
Ἀττικῆς μέχρι Ζητουνίου, περιλαμβανομένης		»
νομένης καὶ τῆς Εὐβοίας	1,141,690	»
Εἰς μεταφοράν,	1,320,960	»

Μεταφορὰ,	1,320,960	ςρεμμάτων.
Εἰς τὴν Πελοπόννησον	3,000,000	»
Εἰς τὴν Κρήτην	2,280,000	»
Καὶ εἰς Χίον	1,600	»
Ὅλον,	6,602,560	»

Ἡ ἔκτασις δὲ τῆς μὴ ἐλευθερωθείσης καὶ ἐπιθυμουμένης, δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ ὡς ἑφεξῆς·

Εἰς μὲν τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα, περὶ Ἄρταν, Λάμαρι, Λάκκους, Πρέβεζαν καὶ Σούλι . . . . 1,150,000 στρέμματα.

Εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν, περὶ Ἁρμυρὸν, Δομοκὸν, Ὄλυμπον, Νιάουσταν, Μαδεμοχώρια, καὶ Κασσάνδραν. 941,300 στρέμματα.

Ἡ πρὸς τὸ τέταρτον ζήτημα ἀπόκρισις δύναται νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τῆς ἐγγίστης ἀξίας τῆς ἀνωτέρω σημειωθείσης ἐθνικῆς γῆς.

Δέκατον τέταρτον ζήτημα. « Ποῖαι τῆς στερεᾶς Ἑλλάδος ἐπαρ» χίαι ἔλαβον μέρος ἐνεργόν τε καὶ συνεχὲς εἰς τὴν ἐπανάστα» σιν; »

Δέκατον πέμπτον ζήτημα. « Ποῖα μέρη, φρούρια, καὶ θέσεις » κατέχονται ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ εἰς ποῖα κατὰ κράτος ἔμειναν » οἱ Ἕλληνες; Περὶ τίνων δὲ καὶ διαμάχονται ἔτι πρὸς τοὺς Τούρ» κους; Καὶ ποία σήμερον ἡ δύναμις ἑκατέρων τῶν πολεμίων; »

Ἀρίστην ἀπόκρισιν πρὸς τὰ δύω ταῦτα ζητήματα ἐκρίναμεν τὴν κεφαλαιώδη, ἀλλὰ καὶ ἀκριβεστάτην ὅσον ἔνεστιν, ἱστορικὴν ἀφήγησιν τοῦ τε πολέμου τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν διαφόρων αὐτοῦ ῥοπῶν ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι σήμερον.

Καὶ δὴ θέλομεν διατρέξῃ ὅλας τὰς ἐπαρχίας στερεᾶς τε καὶ νήσων ὅπου ἐκ παρουσίας τῶν ἀντιμαχομένων μερῶν ἐγένοντο συμπλοκαί· ἀλλ' οὔτε περὶ τῆς Πελοποννήσου θέλομεν διαλάβῃ, ἅτε δὴ παντάπασι σχεδὸν ἐλευθέρας οὔσης σήμερον ἀπὸ Τούρκων, οὔτε περὶ τῶν νήσων ὅσαι, κατοικούμεναι ὑπὸ μόνων Χριστιανῶν, δὲν ἐπολεμήθησαν παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν.

Ἐπὶ τέλους ἑκάστου ἄρθρου θέλομεν εἰπεῖ τὰ ὑπὸ τῶν Τούρκων κατεχόμενα μέρη καὶ φρούρια, καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῶν.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι αἱ κατὰ τὰς Ἠπειρωτικὰς ἐπαρχίας Ὀθωμανικαὶ δυνάμεις ἐνδέχεται νὰ παραλλάξωσιν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, καὶ σήμερον οὖσαι που, τυχὸν, ἐλάττονες τῶν Ἑλληνικῶν, αὔριον νὰ γείνωσι μεγάλῳ τῷ μέτρῳ ἀνώτεραι, ἂν ὁ Σουλτάνος θελήσῃ ἢ δυνηθῇ νὰ στείλῃ καθ' ἡμῶν νέα στρατεύματα.

Μακεδονία.

Ἐάν τις σύρῃ γραμμὴν εὐθεῖαν σχεδὸν ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ κόλπου τοῦ Ὀρφανοῦ ἢ τῆς Κοντέσας μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Πανομοίου κατὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον, ἔχει πρὸς μεσημβρίαν αὐτόχρημα τὸ μέρος τῆς ἐπαρχίας ταύτης, τοῦ ὁποίου οἱ κάτοικοι ἐπῆραν τὰ ὅπλα πρὸς τὰ τέλη μαΐου τοῦ 1821. Ἐκεῖ ἀριθμοῦνται ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν χωρία, ὑπὸ Χριστιανῶν κατοικούμενα, ἐκτὸς τῶν περιεχομένων εἰς τὰς τρεῖς Χερσονήσους, τοῦ Ἄθω, τοῦ Λόγγου, καὶ τῆς Κασσάνδρας. Τὸν ἰούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐγένοντο φονικώταται συμπλοκαὶ κατά τε τὰ Σιδεροχάνια καὶ κατὰ τὸ στενὸν τοῦ Ῥενδίνου μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ μεγάλων Τουρκικῶν δυνάμεων, ἐλθουσῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν πέριξ μερῶν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ λαὸς ἐπολέμησε καὶ εἰς Γαλατᾶν καὶ εἰς Ἁγίαν παρασκευὴν κατὰ τῶν Τούρκων τῆς Θεσσαλονίκης, ἀλλ' ἀναγκασθέντες νὰ ἀποχωρήσωσι τῆς πεδιάδος διὰ τὸ ὑπερέχον πλῆθος τῶν ἐναντίων, οἱ Ἕλληνες ἀνεπόδισαν εἰς τὰς Χερσονήσους, ὅπου μετὰ πολλῆς εὐψυχίας ἀντέσχον, ὀχυρώσαντες ἐκ τοῦ προχείρου ὅπως ἠδύναντο τοὺς ἰσθμούς. Καὶ οἱ Τοῦρκοι χάσαντες ὑπὲρ τοὺς 15,000 ἄνδρας εἰς τὴν ἅλωσιν τῆς Κασσάνδρας, ἐξεδικήθησαν κατασφάζοντες ὅλους τοὺς μὴ δυνηθέντας φυγεῖν. Ἔπειτα παρεδόθη ὁ Ἄθως, καὶ μετὰ τὸ τέλος δεκεμβρίου τοῦ ἔτους τούτου οὐδὲν ἀπελευθερώσεως κίνημα ἐφάνη πλέον εἰς τὸ μεσημβρινὸν τοῦτο τῆς Μακεδονίας μέρος. Ἀρχῇ δὲ ἀπριλίου τοῦ 1822, οἱ κάτοικοι τῆς Νιαούστης καὶ ὀγδοήκοντα

περιπόλων χωρίων ἐπῆραν τὰ ὅπλα κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Ὀλυμπίων, ὅπερ ἐὰν ἐποίουν ὀλίγους μῆνας πρότερον, ὅτε οἱ Τοῦρκοι ἐπολιόρκουν τὴν Κασσάνδραν, ἐπετύγχανον βέβαια· ἀλλ' ἀναστάντες ἐν οὐ δέοντι, ἐσφάλησαν, καίτοι περιφανῶς ἀμυνάμενοι. Καὶ ἔστιν ἡ τῆς Νιαούστης μάχη, μία τῶν φονικωτάτων τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς ἱστορίας, ὡς πεσόντων ἐν αὐτῇ, Τούρκων μέν, ὑπὲρ τὰς 14,000, Ἑλλήνων δέ, ὑπὲρ τοὺς μυρίους. Οἱ Ἕλληνες δ' οὖν ἠναγκάσθησαν ἀποχωρῆσαι ὅλως ἐκεῖθεν πρὸς τὰ τέλη μαΐου, ἐξ ὧν οἱ μὲν περὶ Καρατάσσον, Γάτζον καὶ ἄλλους ἀρχηγοὺς ὁπλοφόροι, θαυμασίαν τινὰ ἀναχώρησιν ἀναχωρήσαντες διὰ Θεσσαλίας, ἦλθον καὶ ἡνώθησαν μὲ τὰ στρατεύματα τοῦ Ἀσπροποτάμου, Ῥαδοβιτσίου, καὶ ἄλλων τῆς δυτικῆς Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν, συνηγμένα τότε εἰς Πέτα καὶ Κομβότι πρὸς ἐπιβοήθειαν τοῦ Σουλίου. Τῶν δὲ οἰκογενειῶν μέρος μὲν πολὺ ἀπέθανεν ὑπὸ σιδήρου ἢ ἀθλιότητος, τὸ δὲ λοιπὸν ἀπεσώθη εἰς τὰς νήσους Σκίαθον, Σκόπελον, Σκῦρον, κτλ.

Ὄλυμπος.

Οἱ Ὀλύμπιοι πρὸς τὰ τέλη μαρτίου τοῦ 1822 ἐπῆραν τὰ ὅπλα· καὶ ἑνωθέντες συνεκινδύνευσαν καὶ συνέπαθον μετὰ τῶν κατοίκων Νιαούστης καὶ τῶν περιχώρων. Ἑκάτεροι δ' ἔπειτα ἐφεδρεύοντες εἰς τὰς νήσους Σκίαθον, Σκόπελον καὶ λοιπάς, δὲν ἔπαυσαν ἐνεργῶς πολεμοῦντες τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ Τούρκους, καὶ πολλὰς τῶν οἰκείων οἰκογενειῶν ἀπελύτρωσαν, δίδοντες ἀντάλλαγμα Ὀθωμανοὺς οὓς ἠχμαλώτιζον. Ἔπαυσε δὲ ὁ πόλεμος οὗτος ἐν ταῖς ἀρχαῖς τοῦ 1828, ὅτε ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις προσεκάλεσε τοὺς Ὀλυμπίους εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Μεγάρων, ἵνα, ἀφ' οὗ ἠγωνίσθησαν ὡς γενναῖοι πολεμισταί, μὴ ἐκπέσωσιν ἐξ ἐνδείας εἰς πειρατικὸν ἐπιτήδευμα.

Μαγνησία Θετταλική.

Η Θετταλικὴ Μαγνησία μετέσχεν ἐνεργῶς τε καὶ συντόνως τῆς

ἐπαναστάσεως ἀπ' ἀρχῆς μαΐου 1821 μέχρι τέλους ἰουλίου 1824. Οἱ Ἕλληνες κυριεύσαντες τὰ Ζοχόνια, ἐπολιόρκουν ἤδη τὸ φρούριον Βώλου, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν ν' ἀφήσωσι τὴν πολιορκίαν, πλησιάσαντος τοῦ στρατοῦ τοῦ Δράμαλη, πορευομένου κατὰ τῆς Πελοποννήσου. Ἔχοντες δὲ ἀριθμεῖν πολλὰς συμπλοκὰς, λαβούσας ῥοπὰς διαφόρους, σημειοῦμεν ὡς ἀξιολογωτέρας τὰς γενομένας κατὰ μάϊον, ἰούνιον καὶ ἰούλιον τοῦ 1824 μεταξὺ τῆς τοῦ Κιουταχῆ στρατιᾶς καὶ τῶν περὶ Καρατάσσον Ἑλλήνων, ἐν αἷς οἱ Τοῦρκοι ἀπώλεσαν ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους ἄνδρας. Τότε κατεχόντων τῶν Τούρκων τὴν Εὔβοιαν, τὰ ἐν Μαγνησίᾳ συνηγμένα Ἑλληνικὰ στρατεύματα, στερηθέντα τροφῶν, ἀφῆκαν τὸν τόπον· καὶ οἱ μὲν ἄνδρες οἱ ἱκανοὶ εἰς τὰ ὅπλα συνῆλθον εἰς τὰ ἄλλα Ἑλληνικὰ στρατόπεδα, αἱ δὲ οἰκογένειαι, ἄλλαι μὲν διεσκορπίσθησαν εἰς τὰς τοῦ Αἰγαίου νήσους, ἄλλαι δ' ἔμειναν ὑπὸ τὸν ζυγόν. Οἱ Τοῦρκοι δὲ σήμερον, ἐκτὸς τῆς μικρᾶς τοῦ Βώλου φρουρᾶς, ἔχουσιν ἐν Μαγνησίᾳ καὶ 200 ἔτι ἄνδρας.

Εὔβοια.

Ἐξεῤῥάγη ἡ ἐπανάστασις εἰς τὴν Εὔβοιαν πρὸς τὰ τέλη ἀπριλίου τοῦ 1821, καὶ οἱ Εὐβοεῖς, κύριοι γενόμενοι ὅλου τοῦ τόπου, ἔκλεισαν τοὺς Τούρκους εἰς τὰ φρούρια Εὐρίπου καὶ Καρύστου, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον, ἂν δὲν ἐπεσιτίζετο ἀπὸ Αὐστριακὰ πλοῖα, ἕτοιμον ἦν νὰ παραδοθῇ. Ἀλλ' ὅμως οἱ Ἕλληνες, ἐκτὸς τῶν δύω τούτων φρουρίων, ἐπεκράτησαν ὅλης τῆς νήσου μέχρι τέλους ἰουλίου 1824. Τότε δὲ ἡ ἐν Εὐρίπῳ φρουρὰ, προσλαβοῦσα ἐκ Ζητουνίου μεγάλην ἐπικουρίαν, ὥρμησεν ἔξω, καὶ πολεμήσασα, ἐνικήθη εἰς τὰ λεγόμενα Δερβένια, ὅπου ἀπώλεσεν ὑπὲρ τοὺς χιλίους ἄνδρας. Εὐτύχημα τοῦτο ἄκαρπον διὰ τοὺς Ἕλληνας· διότι, διχοφρονησάντων κακῇ τύχῃ τῶν στρατηγῶν, διεσκορπίσθησαν μὲν τὰ στρατόπεδα, οἱ δὲ Τοῦρκοι ἐξελθόντες περιεπόρευσαν τὸν σίδηρον καὶ τὸ πῦρ εἰς ὅλην τὴν νῆσον, καὶ τοὺς μὲν τῶν κατοίκων ὑπέταξαν, πολλοὺς δὲ ἠνάγκασαν νὰ καταφύγωσιν εἰς τὰς νήσους. Καὶ τοῦ συνταγματάρχου Φαβιέρου

ἡ εἰς Εὔβοιαν ἐκστρατεία ἐγένετο τῷ τέλει τοῦ 1825 κατὰ πρόσκλησιν τῶν Εὐβοέων αὐτῶν. Ὅλη ἡ ἐν τῇ νήσῳ ἐνεστῶσα τῶν Τούρκων δύναμις, τακτική τε καὶ ἄτακτος, ὑπολογίζεται εἰς 4,000 ἄνδρας, στρατηγοῦντος τοῦ Καρυστίου Ὀμὲρ Πασᾶ. Κατὰ δὲ τὰς τελευταίας εἰδήσεις, τὸ τακτικὸν, ὅπερ εἶναι καὶ περισσότερον, καλεῖται ἤδη εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐλεύσονται, λέγουσιν, ἀντ' αὐτοῦ στρατεύματα ἄτακτα.

Φθιῶτις καὶ Λοκρὶς Ὀπουντία.

Ὅλος ὁ τόπος καὶ τὰ περὶ τὴν Λαμίαν (Ζητούνι) χωρία ἐπῆραν τὰ ὅπλα ἐν ἀρχαῖς ἀπριλίου τοῦ 1821, καὶ τὸ φρούριον Βουδουνίτσης παρεδόθη εἰς τοὺς Ἕλληνας μετὰ πολιορκίαν ὀλιγοήμερον. Περῶντος δὲ τοῦ Δραμαλικοῦ στρατοῦ, οἱ μὲν μάχιμοι τῶν Λοκρῶν, καταλαβόντες τὰ ὀχυρὰ τῶν ὀρεινῶν τοῦ τόπου μερῶν, ἐπεῖχον τοὺς Τούρκους, αἱ δὲ γυναῖκες, τὰ παιδία, καὶ οἱ γέροντες μετεκομίσθησαν εἰς τὴν νῆσον τοῦ Ταλαντίου, ὅθεν ἐξῆλθον μετὰ τὸν κίνδυνον. Ἁλωθείσης ὅμως τῆς Εὐβοίας παρὰ τῶν Τούρκων τῷ 1824, οἱ Λοκροὶ, μὴ ἔχοντες πλέον ἀσφάλειαν, διεσκορπίσθησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους. Οἱ δὲ τῆς Φθιώτιδος κάτοικοι ἐκράτησαν μέχρι τῆς ἁλώσεως τοῦ Μεσολογγίου. Κατὰ τὰς τελευταίας εἰδήσεις, οἱ Τοῦρκοι εἰς Πατρατζίκιον (Φθιώτιδος) συνῆξαν ἤδη ὅλην σχεδὸν τὴν δύναμιν ὅσην εἶχον εἰς Ζητοῦνι καὶ τὰ περίχωρα, οὖσαν περὶ τοὺς τρισχιλίους.

Βοιωτία καὶ Ἀττική.

Οἱ κάτοικοι τῆς Βοιωτίας καὶ Ἀττικῆς, τὰ ὅπλα ἀναλαβόντες περὶ μάϊον φθίνοντα τοῦ ἔτους 1821, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἐκυρίευσαν τὰς Θήβας τε καὶ τὴν Λεβαδίαν, παραδοθέντων τῶν Τούρκων ἄνευ πολλῆς ἀντιστάσεως. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηνῶν Τοῦρκοι ἐβάσταξαν ἐν τῇ ἀκροπόλει ὑπὲρ τὸ ἔτος. Ἐπεστράτευσαν κατὰ τῶν Ἑλλήνων τὸ

πρῶτον τῷ **1821** ὅ,τε Ὀμὲρ Βριόνης καὶ ὁ Ῥεσὶτ Πασᾶς· καὶ ὁ μὲν Ὀμέρης εἰσῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπίκουρος τῆς ἐν ἀκροπόλει φρουρᾶς, ὁ δὲ Ῥεσὶτ εἰς τὰς Θήβας· ἀλλ' ἀμφότεροι ἠναγκάσθησαν ἀναχωρῆσαι μετὰ μεγάλης ζημίας τὸν ὀκτώβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ὁ τόπος οὗτος, ἤδη πορθηθεὶς ὑπὸ τῆς πρώτης ἐπιστρατείας, πολλὰς ὑπέστη ἐπιδρομὰς καὶ μετὰ τὴν ἀθλίαν χείρωσιν τῆς Εὐβοίας, καὶ κατεστραμμένος ὑπῆρχεν ὁπότε ὁ Σερασκέρης τῶν Τούρκων, ἁλωθέντος τοῦ Μεσολογγίου, εἰσέβαλεν ἄγων δεινότατον στράτευμα καὶ ἐπολιόρκησε τὰς Ἀθήνας. Σήμερον ἕως **3,500** Τοῦρκοι κατέχουσι τὰς Θήβας, τὴν Λεβαδίαν καὶ τὰς Ἀθήνας, φυλάττοντες καί τινας μεσευούσας θέσεις πρὸς συντήρησιν τῶν κοινωνιῶν.

Φωκίς.

Ἡ τῆς Φωκίδος ἐπανάστασις ἀνάγεται εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον τῇ Βοιωτίᾳ καὶ Ἀττικῇ. Οἱ τῶν Σαλώνων Τοῦρκοι, κλεισθέντες εἰς τὸ ἐκεῖσε παλαιὸν φρούριον, παρεδόθησαν μετὰ πολιορκίαν ἑπταήμερον.

Ἡ μάχη δὲ τοῦ Χανίου τῆς Γραμβιᾶς (μαΐῳ **1821**), ἐν ᾗ ὁ Ὀμὲρ Βριόνης καὶ ὁ Ῥεσὶτ Πασᾶς ἔχασαν τὸ ἄριστον τοῦ στρατοῦ των, ἐκώλυσε μὲν τὴν εἰσβολὴν τῶν Τούρκων εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ἐβράδυνε δὲ καὶ τὴν κατὰ Βοιωτίας καὶ Ἀττικῆς.

Προελήφθη δὲ καὶ ἄλλη εἰσβολὴ μετ' ὀλίγους μῆνας (αὐγούστῳ **1821**), καταστραφέντος παντάπασι τοῦ στρατοῦ τοῦ Βαϊρὰμ Πασᾶ, ὅστις ἠγωνίζετο νὰ εἰσβάλῃ διὰ Βασιλικῶν καὶ Χαλκωμάτων παρὰ τὰς Θερμοπύλας.

Ἀλλ' ὅμως ὁ Ῥεσὶτ Πασᾶς, φθάσας μέχρι Σαλώνων κατὰ τὸν ὀκτώβριον τοῦ **1822**, ἐν ᾧ ὁ Ὀμὲρ Βριόνης καὶ ὁ Κιουταχῆς ἐπολιόρκουν τὸ Μεσολόγγιον, πάλιν ἠναγκάσθη ἀναχωρῆσαι πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους. Τῷ δὲ **1824** νικᾶται ὁ στρατὸς τοῦ Δερβὶς Πασᾶ ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ἀμπλιανης, καὶ ματαιοῦται πάλιν ἡ Τουρκικὴ εἰσβολή.

Τῷ 1825 πάλιν οἱ Τοῦρκοι κατέσχον τὰ Σάλωνα, καὶ πάλιν ἀπεδιώχθησαν. Μετὰ δὲ τὴν ἅλωσιν τοῦ Μεσολογγίου ὁ Κιουταχῆς κατέλαβε τὴν ἐπαρχίαν, στείλας μέρος τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ· φθαρέντος δὲ τοῦ Κεχαγιᾶ αὐτοῦ εἰς Ἀράχοβαν, πάλιν ἐξῆλθον τῆς ἐπαρχίας οἱ Τοῦρκοι. Ἡ πόλις τῶν Σαλώνων κρατεῖται σήμερον ὑπὸ 500 Τούρκων, πάντα φοβουμένων τὴν ἔφοδον τοῦ στρατάρχου Ὑψηλάντου. Ἔχουσι δὲ, λέγεται, τροφὰς εἰς δύω μῆνας ἐν τῷ ὑπὲρ τὴν πόλιν φρουρίῳ.

Δωρὶς καὶ Λοκροὶ Ὀζόλαι.

Ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς ἁλώσεως τοῦ Μεσολογγίου αἱ ἐπαρχίαι αὗται δὲν ἐπατήθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ὁ μὲν Πασᾶς τῆς Σκόδρας διεπέρασε τῷ 1821 μὲ ὅλον του τὸ στράτευμα τὴν ἐπαρχίαν Κραβάρων· ἀλλὰ μεθ' ὃ ἔπαθεν εἰς Καρπενήσι, πολὺ ἐφυλάχθη νὰ ἀποχωρίσῃ καὶ ἐλαχίστην μοῖραν τοῦ ἰδίου ςρατοῦ ἵνα κατάσχῃ τὸν ὀρεινότατον ἐκεῖνον τόπον, μάλιςα δὲ καὶ ἔσπευσεν ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτοῦ, φερόμενος ἐπὶ Μεσολόγγιον καὶ Ἀνατολικὸν, ὧν καὶ ἐπεχείρησε τὴν πολιορκίαν. Ὁ δὲ Κιουταχῆς, κυριεύσας τὸ Μεσολόγγιον, καὶ πορευόμενος κατὰ τῶν Ἀθηνῶν μετὰ βαρέος στρατοῦ, οὐδ' αὐτὸς ἔκρινε φρόνιμον ν' ἀφήσῃ στράτευμα εἰς τοῦτο τὸ μέρος, ἀλλὰ προῆλθεν ἀρκεσθεὶς εἰς τὴν φαινομένην ὑποταγὴν τοῦ καπιτάνου Σιαφάκα, ὅστις καὶ πρῶτος ἡνώθη μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη εἰς τὴν περίφημον ἐκστρατείαν τοῦ 1826 καὶ 1827. Παραδοθείσης δὲ τῆς ἀκροπόλεως, ὁ Κιουταχῆς πάλιν διεπραγματεύετο πρὸς τὸν αὐτὸν καπιτάνον, καὶ τέλος τὸν ἔλαβε πλησίον του ὡς ὅμηρον. Οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου τούτου, καὶ σήμερον ἐν ὅπλοις εὑρίσκονται, καὶ ὑπὲρ τοὺς δυσχιλίους, ὄντες ὑπὸ τὸν χιλίαρχον Τσαβέλαν, κατέλαβον πρὸ ὀλίγου τὰ περὶ Μακρυχάμπι καὶ Ὀξεῖαν, ἐφεδρεύοντες κατὰ τῶν ἐν Πατρατζικίῳ τουρκικῶν δυνάμεων. Ἐνεδυναμώθησαν δὲ καὶ ἐξ ἄλλης χιλιαρχίας, καὶ ἔτι ἐνδυναμωθήσονται, ἵνα δυνηθῶσιν οἱ χιλίαρχοι Τσαβέλας καὶ Στράτος νὰ ἑνωθῶσι μετὰ τοῦ στρατοῦ τῆς

δυτικῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἐν Ναυπάκτῳ τουρκικὴ φρουρὰ, ὑπολογιζομένη εἰς 2,800 ἄνδρας, δὲν κάμνει ἐξόδους συχνάς.

Ἀγραΐς.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀγραΐδος ἐπῆραν τὰ ὅπλα κατ' ἀρχὰς Ἰουνίου τοῦ 1821. Καὶ πρῶτον μὲν οἱ Τοῦρκοι τῆς Θεσσαλίας, θελήσαντες νὰ τοὺς ὑποτάξωσιν, ὥρμησαν μετὰ πολλῆς δυνάμεως, καὶ μεγάλως ἐλεηλάτησαν τὴν χώραν. Ἀλλ' ἀποκρουσθέντες ἐν πᾶσιν, ἀπέτυχον τοῦ κυριεῦσαι τὰ ὄρη ἐκεῖνα, ὧν ἐπρομάχουν γενναίως οἵ,τε κάτοικοι καὶ οἱ ἁρματωλοὶ οἱ ὑπὸ τοῦ Καραϊσκάκη καὶ Ῥάγγου ἐξ ὑπαμοιβῆς ἀρχηγούμενοι. Ὅθεν εὐχαριστοῦντο νὰ κάμνωσι μόνον ἐνίοτε συνθήκας μὲ τοὺς καπιτάνους τούτους ἵνα ἔχωσι τὸν κάμπον ἐλεύθερον ἀπὸ τὰς ἐπιδρομάς των, καὶ νὰ φρουρῶσι τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας τῆς Ἄρτας φρουρίδια, τὸ Φανάρι καὶ τὴν Γαρδίτσαν. Καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν δὲ τοῦ Μεσολογγίου ἐτήρησαν οἱ Τοῦρκοι τὴν ἀνακωχὴν, οὐδ' ἔστειλαν στρατεύματα εἰς τὴν ἐπαρχίαν.

Ἀθαμανία.

Τῷ 1821 οἱ μὲν κάτοικοι τῶν Τζουμερκῶν, τοῦ Μαλακασίου καὶ τοῦ Ἀσπροποτάμου ἀνέλαβον τὰ ὅπλα ἀλληλοδιαδόχως· ὁ δὲ σερασκέρης τοῦ κατὰ Ἀλῆ, πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων, ἀπεσταλμένου Ὀθωμανικοῦ στρατοῦ, Χουρσὶτ πασᾶς, σπουδαίως ἔστειλε κατ' αὐτῶν μεγάλας δυνάμεις, αἵτινες καὶ ἐκυρίευσαν καὶ ἀναστάτους ἐποίησαν τοὺς Καλαρίτας. Ἀλλὰ τῶν Ἑλλήνων εὐτυχησάντων εἰς Πλάκαν, οἱ Τοῦρκοι ἀμηχανοῦντες περὶ τὴν κατάσχεσιν τοῦ τόπου, ἐτράπησαν εἰς συνθήκας πρὸς τοὺς καπιτάνους. Οὗτοι ὅμως πάντοτε συνεμάχουν καὶ συνέπραττον τοῖς Ἕλλησιν ἐπιφαινομένοις μετὰ δυνάμεως· οὐδ' ἐλάνθανε τὸ πρᾶγμα τοὺς Τούρκους, ἀλλ' ἐπροτίμων αὐτοὶ νὰ ὑποκρίνωνται ἄγνοιαν, παρὰ νὰ χάνωσιν ἀνθρώπους εἰς πόλεμον ὀρεινὸν καὶ εἰς ἐπιθέσεις ἐπικινδύνους. Καὶ σήμερον οἱ κα-

πιτάνοι τῶν ἐπαρχιῶν τούτων συνακοὐονται μὲ τοὺς ἐν Ἀκαρνανίᾳ ὁπλαρχηγοὺς, ἕτοιμοι ὄντες ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ νὰ ἑνωθῶσι μετ' αὐτῶν εἰς τὴν πρᾶξιν.

Σελλῆϊς καὶ Ἀμφιλοχία.

Ὅτε ἐξεῤῥάγη ἡ ἐπανάστασις, ἡ Σελλῆϊς καὶ μέρος τῆς Ἀμφιλοχίας ἤδη ἐπολέμουν κατὰ τῶν στρατευμάτων τῆς Πόρτας, σύμμαχοι ὄντες τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Τὸ ἀριθμεῖν δὲ τὰς ἡρωϊκὰς τῶν Σουλιωτῶν πράξεις καὶ τὴν λαμπρὰν αὐτῶν ἄμυναν καθ' ὅλου τοῦ Ὀθωμανικοῦ στρατοῦ, ἐπιπεσόντος μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, μακροτέρου λόγου ὑπάρχει ἢ κατὰ τὴν περίληψιν ταύτην. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἀγωνισθέντες, ἠναγκάσθησαν τῷ 1822 εἰς σύμβασιν, καὶ ἔκτοτε ἔχουσιν οἱ Τοῦρκοι ἐφεδρείαν εἰς τὸ τῆς Κιάφας φρούριον.

Εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν Ῥαδοβιτσίου καὶ ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Ἄρτας, πολλὰ ἔργα ἐγένοντο. Τῷ 1821 οἱ Ἕλληνες κατέσχον ἡμέρας μέν τινας τὴν πόλιν Ἄρταν, τὸν δὲ τόπον μέχρι τῆς κατὰ τὸ 1822 συμβάσης μάχης τοῦ Πέτα. Οἱ κάτοικοι δὲ τοῦ Ῥαδοβιτσίου, ἐνεργῶς συνεπιλαβόμενοι τοῦ πολέμου τῷ 1823 καὶ τῷ 1824, ἀπεκώλυσαν τὸν Ὀμὲρ Πασᾶν τοῦ εἰσελθεῖν εἰς Ἀκαρνανίαν. Σήμερον αἱ ἐν Ἄρτῃ τε καὶ Πρεβέζῃ τουρκικαὶ δυνάμεις δὲν ἀναβαίνουσιν εἰς 2,000 ἄνδρας. Καὶ κατεγίνετο μὲν ὁ Κιουταχῆς νὰ συνάξῃ Ἀλβανικὰ στρατεύματα εἰς Ἰωάννινα, ἀλλ' ἀπετύγχανε δι' ἀχρηματίαν. Λέγουσιν ὅμως ὅτι ἐκτὸς τῆς συντελείας (contingent) τῆς σταλείσης εἰς τὸν μέγαν στρατὸν, ἔχει παρ' αὐτῷ καὶ 6 ἢ 8,000 ἄνδρας ἑτοίμους· πρᾶγμα ὑπερβολικὸν ἴσως.

Ἀκαρνανία καὶ Αἰτωλία.

Ἡ ἐπανάστασις ἤρχισεν ἐνταῦθα εἰς τὰ τέλη μαΐου τοῦ 1821, καὶ οἱ μὲν Τοῦρκοι τοῦ Βραχωρίου καὶ Ζαπαντίου εὐθὺς ἐχειρώθησαν, τὸ δὲ κατὰ Μακρυνόρος λαμπρὸν ἀγώνισμα ἐνεπόδισε τὴν τῶν

ἐχθρῶν εἰσβολήν. Τῷ δὲ 1822 κατ' αὔγουστον οἱ Τοῦρκοι μετὰ πολλῶν δυνάμεων εἰσέβαλον διὰ Λουτρακίου καὶ Μακρυνόρους, καὶ πολιορκήσαντες τὸ Μεσολόγγιον περὶ τέλη ὀκτωβρίου, λήγοντος τοῦ ἔτους ἐξεβιάσθησαν πάλιν εἰς ἀναχώρησιν, καὶ ὅλος ὁ τόπος ἐλεύθερος ἦν τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ 1823. Ἔπειτα δ' εἰσέβαλεν ὁ Σκόδρας Πασᾶς ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Καρπενησίου· ἀπαντήσας ὅμως τὸν ἡρωϊκὸν τοῦ Μάρκου Μπότσαρη ἐκουσιασμόν, μετετράπη, καὶ περιεγύρισε τὸ Κράβαρι ἵνα εἰσέλθῃ εἰς Αἰτωλίαν. Ἀλλ' ἀποτυχὼν τῆς ἁλώσεως τοῦ Ἀνατολικοῦ, πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἔτους (1823) ἀνεχώρησεν ἐξ ὅλου τοῦ τόπου καὶ ἦλθεν εἰς Ἄρταν. Τῷ δὲ 1824 ἐπιχειρήσας ὁ Ὀμὲρ Πασᾶς νὰ εἰσβάλῃ διὰ Καρβασαρᾶ, δὲν ἐπέτυχεν. Ὁ Κιουταχῆς δὲ προέβη τῷ 1825 μετὰ προφερεστέρων δυνάμεων καὶ κατεστρατοπέδευσε περὶ τὸ Μεσολόγγιον, οὗ τινος ἡ ἱστορία τῆς πολιορκίας γνωστὴ ὑπάρχει τοῖς πᾶσι καὶ περιθρύλλητος. Καὶ ἡλώθησαν μὲν τῆς πόλεως τὰ συντρίμματα, εὑρέθη δ' ὁ νικητὴς ἐν ἐρήμῳ, καὶ μεγάλην σπουδὴν καταβαλὼν ἵνα ἐπανακαλέσῃ τοὺς διασωθέντας τῶν κατοίκων καὶ ἐν τοῖς ὄρεσι ζῶντας, οὐδὲν κατώρθωσε. Πρὸ δὲ τοῦ τέλους τοῦ 1826 ὁ Καραϊσκάκης ἔστειλε στράτευμα καὶ ἐκυρίευσε τὸ Αεσίνι. Τῷ 1827 ὁ μὲν στρατηγὸς Τσώρτς, στρατοπεδεύσας εἰς Δραγομέστον καὶ Μύτικα, ἐσπούδαζε νὰ καταλάβῃ τὰς μεταξὺ Μεσολογγίου καὶ Καρβασαρᾶ κοινωνίας, ὁ δὲ πλοίαρχος Ἄστιγξ ἐκυρίευσε τὸ Βασιλάδι. Κατέχοντες δὲ ἤδη τὰ περὶ Μεσοσολόγγιον καὶ Ἀνατολικὸν τενάγη, ἠθέλησαν αὐτοὶ πρὸ ὀλίγων ἤδη μηνῶν νὰ κυριεύσωσι τὸ δεύτερον· ἀλλ' ἀπεκρούσθησαν ὑπὸ τῶν Τούρκων. Τότε μὴ μένοντος ἄλλου τρόπου ἵνα ἐμποδισθῇ ὁ ἐπισιτισμὸς τοῦ Μεσολογγίου, παρὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, αὕτη καὶ ἐπεχειρήθη καὶ ἐτελέσθη πρὸ ὀλίγου. Ἡ ἐν Μεσολογγίῳ καὶ Ἀνατολικῷ Τουρκικὴ φρουρὰ ὑπολογίζεται εἰς 2,000 ἄνδρας. Οἱ Τοῦρκοι δὲ κατέχουσι καὶ τὰ Γούρια (παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Ἀχελώου), τὴν Παλαιοκατούναν, Ῥίγανην, Λάσπην, καὶ Καρβασαρᾶν, μέρη συνεχόμενα εἰς κοινωνίαν πρὸς τὴν ἑτέραν ὄχθην, προμαχουμένην ὑπὸ 1,000 ἀνδρῶν κεχαρακωμένων καὶ 150

ἢ 200 ἵππων χρησίμων εἰς παραπομπήν. Ἐλπὶς δ' ὑπάρχει ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἀναγκασθήσονται μετ' οὐ πολὺ παραιτῆσαι ταῦτα πάντα, καὶ παντάπασιν ἀποκενῶσαι τὰς δύο ἐπαρχίας.

Κρήτη.

Ὁ ἀγὼν ἤρχισεν ἐν Κρήτῃ κατ' ἰούνιον τοῦ 1821. Ἀλλ' οἱ Χριστιανοί, καί τοι λαμπρὰ κερδήσαντες τοὺς δύω πρώτους μῆνας, ἠναγκάσθησαν ὅμως δι' ἔλλειψιν πολεμεφοδίων ν' ἀποχωρήσωσιν εἰς τὰ ὄρη· καὶ πάλιν τὸν νοέμβριον ἀναλαβόντες τὴν ἐπίθεσιν, κατώρθωσαν νὰ κλείσωσι τοὺς Τούρκους εἰς τὰ φρούρια. Τῷ δὲ 1822 ὁ τῆς Αἰγύπτου σατράπης ἔστειλεν εἰς Κρήτην μεγάλας δυνάμεις καὶ στρατηγὸν τὸν Χασᾶν Πασᾶν, ὅστις πολλάκις ἐνικήθη. Τῷ 1823 οἱ Χριστιανοὶ ἐκυρίευσαν μὲν τὸ φρούριον Κισσάμου, ἀποκατέστησαν δὲ πάλιν τὰς προτέρας πολιορκίας. Τῷ δὲ 1824 οἱ Τοῦρκοι λαβόντες ἐπιβοηθείας ἐκυρίευσαν ὅλην τὴν πεδινήν, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον τῶν κατοίκων κατέφυγον εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς νήσους, οἱ δὲ μείναντες ἐν ὅπλοις ἐχαρακώθησαν εἰς τὰ δυσβατώτερα ὄρη. Ἀλλὰ τῷ 1285 οἱ ἔξω τῆς νήσου εὑρισκόμενοι Κρῆτες, ἑτοιμάσαντες ἐκστρατείαν, ἐπέτυχον νὰ κυριεύσωσι τὴν Γραμβοῦσαν, καὶ τότε ἀναθαῤῥήσαντες καὶ οἱ ἐν τοῖς ὄρεσιν, ἐπολέμουν διηνεκῶς τὸν σποράδην πόλεμον (guerre de partisans), μάλιστα δὲ τῷ 1827 καὶ ἐν τῷ πεδίῳ διεπολέμησαν πρὸς τοὺς Τούρκους, ἐμφανῶς ἤδη συναγωνιζομένων καὶ τῶν Σφακιανῶν, κατὰ τῶν ὁποίων οἱ Τοῦρκοι ἐκστρατεύσαντες περιεκυκλώθησαν, καὶ μόλις, πολλοὺς ἀπολέσαντες, ἠδυνήθησαν ἀναχωρῆσαι. Τότε οἱ Χριστιανοὶ ἐπιθαῤῥυνθέντες προεχώρησαν καὶ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀποκορώνων, καὶ νέας νίκας ἐνίκησαν. Πρὸ ὀλίγου πάλιν ἡ εἰς Κανδίαν καὶ Ῥέθυμον καὶ ἀλλοῦ γενομένη σφαγὴ τῶν ὑποταχθέντων Ἑλλήνων ἐκίνησαν τὴν ἀγανάκτησιν ὅλων τῶν τῆς νήσου Χριστιανῶν· ὅθεν καὶ τὸ Ῥέθυμον περιεκυκλώθη, καὶ ἐκ τῶν πολλῶν συναθροίσεων τοῦ λαοῦ ἐλπίζεται ὅτι καὶ ἡ Κανδία πολιορκηθήσεται ὅσον οὔπω.

Η ἔνοπλος δύναμις τῶν Τούρκων ὑποτίθεται 6 ἢ 7,000 ἀνδρῶν, ὧν τὸ πλεῖστον φρουρεῖ τὴν Κανδίαν, τὰ Χανιὰ καὶ τὸ Ῥέθυμον. Ἔχουσι προσέτι καὶ τὴν Σούδαν, Κίσσαμον, Σπιναλόγγαν καὶ Ἱεράπετραν.

Χίος.

Γνωσταὶ ὑπάρχουσι τοῖς πᾶσιν αἱ πρῶται τῆς Χίου δυστυχίαι. Ἀλλὰ καὶ ὁ δεύτερος ἀγὼν τῶν κατοίκων, καί τοι ὑπὸ γενναίου καὶ ἱκανοῦ στρατηγοῦ ἀγωνοθετούμενος, δὲν ἠξιώθη βελτίονος μοίρας· καὶ σήμερον ἡ νῆσος ἡ ποτὲ ὑπὲρ τοὺς 100.000 κατοίκους ἔχουσα, ἔρημος σχεδὸν εὑρίσκεται. Οἱ δὲ Τοῦρκοι κρατοῦσι φρουρὰν 3,000 περίπου ἀνδρῶν, καὶ πολλοὶ ἐπεμελήθησαν τὴν ἐπισκευὴν τοῦ φρουρίου.

Σάμος.

Οἱ Σάμιοι ἐν τοῖς πρώτοις ἀνέλαβον τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, καὶ διηνεκῶς ἠγωνίσθησαν μετὰ περιφανοῦς εὐψυχίας καὶ ἐκουσιασμοῦ. Αἱ κατὰ τῶν παραλίων καὶ τῶν ἐνδοτέρων ἔτι μερῶν τῆς μικρᾶς Ἀσίας ἐπιδρομαί των, ταχέως εἵλκυσαν κατ' αὐτῶν ὅλας τὰς δυνάμεις ὅσας ἡ Πόρτα εἶχεν εἰς ἐκεῖνο τῆς Ὀθωμανικῆς δυναστείας τὸ μέρος. Καὶ δὴ κατ' αὐτὰς τὰς ἀρχὰς τοῦ θέρους τοῦ 1821 στρατόπεδον ὑπὲρ τοὺς 5,000 Τούρκων, συνελθὸν εἰς Τζαγγλὶ, καὶ ἐπερειδόμενον εἰς φοβερώτατον στόλον, ἤρχιζε νὰ ἀποβαίνῃ εἰς τὴν νῆσον. Φθάσαντος ὅμως ἐν καιρῷ τοῦ Ἑλληνικοῦ ςόλου, ἥ,τε ἀπόβασις τῶν Τούρκων ἐκόπη, καὶ οἱ Σάμιοι ὁρμήσαντες κατὰ τῶν ἀποβάντων, πάντας κατέφθειραν.

Τῷ δὲ 1822, μετὰ τὴν τῆς Χίου καταστροφὴν, ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐτέτακτο μὲν νὰ καταβάλῃ καὶ τὴν Σάμον, συνεργείᾳ τοῦ στρατοῦ τοῦ εἰς Ἔφεσον συναθροιζομένου. Ἀλλ' ὅλη ἡ ἐν αὐτῷ παρασκευὴ τοῦ θανάτου καὶ τῆς φθορᾶς ἐξηφανίσθη ἐντὸς τῶν φλογῶν

αἵτινες κατέφαγον τόν τε Ὀθωμανικὸν ἀρχιστράτηγον καὶ τὸ μεγαλοφανὲς αὐτοῦ σκάφος.

Καὶ πᾶν μὲν ἔτος σχεδὸν ἀνέτελλον κατὰ τῆς Σάμου οἱ αὐτοὶ κίνδυνοι· διελύοντο ὅμως ὑπὸ τῆς ἀνδρίας καὶ δεξιότητος τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ, μεγάλην δόξαν θερίσαντος κατὰ τὴν παραλίαν ἐκείνην.

Ψαρά.

Ἀπὸ τοῦ ἀπριλίου τοῦ 1821 ἠνεμίζετο τοῦ σταυροῦ ἡ σημαία ἐπὶ τὰ Ψαριανὰ πλοῖα, καὶ οἱ ναυτικοὶ ἡμιλλῶντο πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς Ὑδραίους καὶ Σπετσιώτας ὑπὲρ πατρίδος καὶ δόξης. Ἔπεσον μὲν, ὡς περισσῶς πιστεύσαντες τῇ εὐψυχίᾳ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἔχει ἡ ἡρωϊκὴ αὐτῶν ἄμυνα χαρακτῆρα τῶν σπανιωτάτων ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Οἱ Τοῦρκοι δὲ, ἅμα τελειώσαντες τὴν φθορὰν τῆς πόλεως τῶν Ψαρῶν, κτυπηθέντες ὑπὸ τῶν πλοίων τῆς Ὕδρας καὶ τῶν Σπετσῶν, ἠναγκάσθησαν πάλιν νὰ φύγωσιν ἐκ τῆς νήσου. Οἰκογένειαι ὅμως Ψαριανῶν ὀλίγαι ἐπέστρεψαν ἐκεῖσε ἀπὸ δύω ἤδη ἐτῶν· οἱ δὲ λοιποὶ, καθήμενοι προσωρινῶς εἰς Αἴγιναν, περιμένουσι καιρὸν ἐπιτηδειότερον πρὸς τὸ ἐπανελθεῖν εἰς τὰς ἑστίας αὐτῶν. Διετέλεσαν δὲ καὶ οὕτως, ἐνεργῶς συναγωνιζόμενοι κατὰ θάλασσαν ὑπὲρ τῆς κοινῆς πατρίδος.

Κάσσος.

Τῆς Κάσσου ἡ καταστροφὴ προηγήθη ὀλίγαις ἡμέραις τῆς τῶν Ψαρῶν. Ἐπῆλθε δὲ κατ' αὐτῆς ἐν ἰουνίῳ τοῦ 1824 ὁ Χουσεῒν Μπέης, ἀποῤῥήτως προετοιμάσας τὴν ἐκστρατείαν ἐν Αἰγύπτῳ· ὅθεν οὐδ' εὗρε μακρὰν τὴν ἀντίστασιν, διὰ τὸ ὑπέροχον τῶν δυνάμεων. Καὶ ἔτρεξε μὲν εἰς βοήθειαν, εὐθὺς ἀκουσθείσης τῆς ἐκστρατείας, μοῖρά τις Ὑδραϊκῶν καὶ Σπετσωτικῶν πλοίων, ἀλλ' ἔφθασε μετὰ τὸ κακόν. Ὁ δὲ Χουσεῒν Μπέης, ἀπαγαγὼν ὅλα τὰ τῶν Κασσίων πλοῖα, ἀφῆκεν εἰς τὴν νῆσον μικρὰν φρουρὰν, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὴν

ἐσήκωσε τῷ 1825, ὅτε ἠκολούθησε τὴν κατὰ τῆς Πελοποννήσου ἐκστρατείαν. Καὶ ἔκτοτε οἱ Κάσσιοι, ἐλεύθεροι μείναντες, πάντοτε ἔστελλον ἀντιπροσώπους εἰς τὸ βουλευτικὸν σῶμα· ἀλλὰ μὴ ἔχοντες τὰ πλοῖα, δὲν ἠδύναντο καὶ νὰ συναγωνίζωνται εἰς τὸν πόλεμον.

Ζήτημα δέκατον ἕκτον. « Ποία ὁροθεσία ἁρμόζει μάλιστα εἰς » τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῆς στερεᾶς, ἔχουσα τό,τε εὐσημείωτον καὶ » τὸ εὐφρούρητον καὶ τὸ εὐφυῶς χωριστικὸν τῶν ἀντικειμένων » λαῶν; »

« Ποῖα δὲ καὶ νησιωτικὰ ὅρια εἰσὶ τὰ καταλληλότατα; Καὶ ἐκ » ποίων λόγων, στρατιωτικῶν τε καὶ πολιτικῶν καὶ ἄλλων, δύναν» ται νὰ δικαιολογηθῶσιν ἀμφότερα; »

Ἐκ τῆς ἱστορικῆς περιλήψεως δι' ἧς ἐσπουδάσαμεν ν' ἀποκριθῶμεν πρὸς τὰ δύω ἐρωτήματα, τό,τε ιδ'. καὶ τὸ ιέ, εἶδον οἱ Ἐξοχώτατοι ἀντιπρόσωποι τῶν συμμάχων Αὐλῶν, τὴν ἀληθῆ στάσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπὸ τοῦ 1821 ἔτους μέχρι τῆς σήμερον. Τὰ δὲ ἱστορηθέντα δεικνύουσι μὲν καὶ τὸ ἔδαφος τὸ βραχὲν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Ἤπειρον καὶ τὰς νήσους, δεικνύουσι δὲ καὶ τὰς θέσεις καὶ τὸ ἀντίστοιχον τοῦ πλήθους καὶ τῆς δυνάμεως τῶν διαμαχομένων μερῶν. Καὶ μένει νὰ θεωρήσωμεν ποία τις ὁροθεσία δύναται, χωρίζουσα εἰς τὸ διηνεκὲς τοὺς δύω λαοὺς, νὰ τοῖς δώσῃ ἵδρυσιν ἰσχυρὰν, ἱκανὴν πρὸς τὸ συντηρῆσαι ἀπαραβάτους τὰς συνθήκας τῆς εἰρηνεύσεως καὶ ἡσυχίας αὐτῶν.

Ἂν ὑποθέσωμεν τὸ σωτήριον τοῦτο ἔργον συμπληρούμενον τῇ συναινέσει τῶν Τούρκων κατὰ τοὺς περιεχομένους ἐν τῇ συνθήκῃ τῆς 6 Ἰουλίου ὁρισμοὺς, ἡ ὁροθετικὴ γραμμὴ θέλει χαραχθῆ ἐκ συμπραγματείας τῶν πληρεξουσίων τῶν διαμαχομένων μερῶν, γινομένης ὑπὸ τῇ μεσιτείᾳ τῶν τριῶν Δυνάμεων πρὸς εὐόδωσιν ἀμοιβαίως ἀποδεκτήν.

Τότε οἵ,τε Τοῦρκοι καὶ οἱ Ἕλληνες, μαθόντες ἐξ ὧν ἔπαθον, καὶ συμφώνως γνωρίζοντες τὸ παντάπασιν ἀδύνατον τῆς ἐπὶ τῷ αὐτῷ

τοῦ πολέμου τόπῳ συνυπάρξεως αὐτῶν, θέλουσι χαράξῃ ὅρια καὶ χωρίσματα, τὰ ἁρμοδιώτατα ἀλλήλοις, καὶ κοινῇ συμφορώτατα, καὶ φυλακτικώτατα τῆς καλῆς γειτονίας.

Ἂν δὲ ἐκ τῆς ὁροθεσίας ταύτης καί τινα μέρη ἢ ἐπαρχίαι, ἐν αἷς οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ ἀντεπολέμησαν μετὰ ποικίλων τυχῶν, μείνωσιν ἔξω τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας, δύνανται καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ἐκεῖσε κατοίκων ν' ἀσφαλισθῶσι διὰ συνθηκῶν, ἢ κἂν νὰ τοῖς δοθῇ δικαίωμα νὰ μεταναστεύσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ ὅ,τι ἔχουσιν.

Ἐπὶ τῆς ἐναντίας δὲ ὑποθέσεως, ἂν δηλαδὴ οἱ Τοῦρκοι ἐπιμείνωσιν ἀπωθοῦντες τὴν μεσίτευσιν τῶν Δυνάμεων, τότε οὔτε οἱ πρῶτοι λόγοι πολὺ ἰσχύουσιν, οὔτε τὸ δεύτερον διάλλαγμα παρέχει πλέον ἐλπίδα ἐπιτυχίας. Τότε οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ μένωσι πάντοτε ἕτοιμοι εἰς ἄμυναν κατ' ἐχθροῦ, καὶ διὰ τὸ ὑπέροχον τῶν Δυνάμεων φοβεροῦ καὶ ἐπιμόνου εἰς τὴν γνώμην. Μεταπτωτικὴ δ' ἔσται καὶ ἡ ὕπαρξις τῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τούτου μενόντων Ἑλλήνων, καὶ ἀναγορευομένης τῆς συστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔκ τε τῆς Πελοποννήσου καί τινων νήσων καὶ ἐπαρχιῶν τῆς στερεᾶς χώρας, ὁ Χριστιανὸς τῶν γειτνιαζουσῶν ἐκείνων ἐπαρχιῶν λαὸς ἠναγκασμένος ἔσται ὁπλοφορεῖν τε πρὸς ἄμυναν, καὶ ἐπὶ τέλους καὶ μεταναστεύειν εἰς τὸ Ἑλληνικόν.

Ἀπὸ τούτων τῶν καθόλου ἐπιστάσεων ὁρμώμενοι, θέλομεν πειραθῆ ν' ἀποκριθῶμεν πρὸς τὸ δέκατον ἕκτον ζήτημα κατὰ τὰς προδηλωθείσας δύω ὑποθέσεις.

Πρώτη Ὑπόθεσις.

Ἀφ' οὗ ἡ Πόρτα δεχθῇ τὴν ἀρχὴν τῆς μεσιτεύσεως ὄχι μόνον ὑπὲρ τῶν τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν νήσων Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς στερεᾶς, ἐλπιζόμενον εἶναι ὅτι δὲν θέλει δυσχεράνῃ ἀμεταπείστως περὶ τὸν ὁρισμὸν τῆς κατὰ γῆν ὁροθετικῆς γραμμῆς ἐκείνης, ἥτις ἀρχίσει μὲν πρὸς ἀνατολὰς ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ζαγορᾶς, περῶσα

δὲ διὰ τοῦ ὁμωνύμου ὄρους καὶ κατὰ τὴν σειρὰν τῶν περὶ τὸν κόλπον τοῦ Βώλου ὀρέων, συνάψει πρὸς τὴν Ὄθρυν, κἀκεῖθεν παρατείνουσα πρὸς ἄρκτον διὰ τῆς ἀκρωνυχίας τῶν βουνῶν Γούρας, Βαρυμπόβου, Ἐλόβου, μέχρι Κλίτσου, φθάσει εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τῆς Ἄρτης, ἀφίνουσα εἰς τὸ Ἑλληνικὸν μέρος ὅλον τὸ τῶν Ἀγράφων καὶ τοῦ Βάλτου δάπεδον.

Ἔχει ὅμως καὶ αὕτη ἡ ὀροθεσία δύω μεγάλα ἄτοπα· τὸ μὲν, ὅτι κόπτει εἰς τὸ μέσον τὴν Θετταλικὴν Μαγνησίαν, ὅλως ὑπὸ Ἑλλήνων κατοικουμένην, τὸ δὲ, τὰς παρὰ τὸν Ἀχελῶον κοιλάδας, ἐξ οὗ γίνεται ἀσθενεστάτη εἰς τοὺς Ἕλληνας κατὰ τὸ ἐδῶθεν μέρος. Καὶ οἱ Τοῦρκοι μένουσι κύριοι τῶν ὑπερτέρων βουνῶν, κύριοι δὲ καὶ Πάργας καὶ Σουλίου καὶ Πέντε πηγαδίων, τῶν ὁποίων οἱ ὑπολειπόμενοι κάτοικοι, ἔτι καὶ σήμερον τὰ ὅπλα φέρουσιν ἐν τῇ Ἑλλάδι.

Τοῦτο τὸ ἄτοπον θεραπεύεται ἂν κατωρθωθῇ ἐκ τῶν διαπραγματειῶν ὥστε ἀπὸ τοῦ ὄρους Κλίτσου νὰ συρθῇ γραμμὴ μεταξὺ Λεοντίτου καὶ τοῦ γεφυρίου τῆς Τατάραινας μέχρι τοῦ Μακρυνόρους, κἀκεῖθεν διὰ τοῦ ὀφρύος τοῦ ὄρους τούτου φθάσῃ διὰ Τζουμερκῶν εἰς τὰ ὄρη Αϊνάδα, Ἅγιον Δημήτριον, καὶ Ἅγιον Ἠλίαν, καὶ ἀκολουθοῦσα τὴν ῥάχιν τῶν ὀρέων Βλαχωρίτσι καὶ Παγκράτι, καταντήσῃ εἰς τὴν Ἰόνιον θάλασσαν.

Περὶ δὲ τοῦ νησιωτικοῦ ὁρίου, αὐτὸ φαίνεται ἐκ τοῦ πράγματος ἤδη ὁρισθὲν, διότι αἱ νῆσοι αἱ ἀναλαβοῦσαι τὰ ὅπλα καὶ συναγελασθεῖσαι ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος μετὰ τοῦ λαοῦ τῆς Ἑλληνικῆς πολιτείας, αὐταὶ καίριον μέρος εἰσὶ τῆς Ἑλλάδος.

Οὐδὲ δύναται ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις νὰ ἀποσκιρτήσῃ τῶν θεσπισμάτων τῆς τε Τροιζηνίου συνελεύσεως καὶ τῶν πρὸ αὐτῆς, δι' ὧν τὰ ὑπὲρ Κρήτης ἐπιθυμήματα τοῦ ἔθνους διαῤῥήδην ἐξαγγέλλονται. Ἄλλως τε καὶ ἐκ μόνης τῆς κατοχῆς τῆς νήσου οἱ Τοῦρκοι πρόχειρον θέλουσιν ἔχει τὴν ἐπιβουλὴν κατὰ τῆς ἀσφαλείας καὶ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως τοῦ, τε Αἰγαίου καὶ τῆς Πελοποννήσου.

Ἀλλ' ἐν ταῖς διαπραγματείαις ταῖς ἐσομέναις μετὰ τὴν συγκατάθεσιν τῆς Πόρτας (ὅπερ καὶ ὑποθέτομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος), ἀναμφιβόλως ἡ δικαιότης καὶ ἡ προνοητικὴ σύνεσις τῶν μεσιτριῶν Δυνάμεων θέλουσιν εὑρεῖ τρόπον συμβιβασμοῦ τοιοῦτον, ὁποῖος νὰ χορηγήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα τήν τε ἠπειρωτικὴν ὁροθεσίαν καὶ τὴν θαλάσσιον, ἰσχυρῶς σεσημειωμένας, καὶ εὐφρουρήτους, καὶ ἄριστα διαχωριζούσας τὰ δύω ἔθνη.

Δευτέρα Ὑπόθεσις.

Ἵνα δὲ ἔχωμεν τὴν αὐτὴν ἔκβασιν καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας ὑποθέσεως, ἀρκεῖ ν' ἀκολουθήσωμεν τὸ σύνορον ὅπερ αὐτὴ ἡ φύσις φαίνεται ἀποδείξασα εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἔστι δὲ ἡ ὁροθεσία, ἢ μᾶλλον ἡ διαχώρισις ἡ φυσική, ἡ τοῦ ὄρους Ὀλύμπου, ἀπὸ Κατούνας μέχρι τῶν κορυφῶν Πίνδου, καὶ ἐπὶ τοῦ Ζυγοῦ καὶ Μεσσόβου, γραμμὴ ἀπαντῶσα, ὄχι μακρὰν τοῦ Κατρίνου, τὸν ποταμὸν Ἀλιάκμονα, καὶ παρακολουθοῦσα αὐτὸν διὰ Σερβίων καὶ Γρεβενῶν.

Τοῦτο τὸ σύνορον ἐχώριζε καὶ τὸ πάλαι τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν βορειοτέρων τόπων.

Ἡ Θεσσαλία δὲ καὶ κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους καιροὺς πάντοτε διεφυλάχθη ἑλληνική, ἐν ᾧ ἡ Μακεδονία καὶ ὑπὸ τῶν Σλάβων καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἐθνῶν κατελήφθη. Αἴτιον δὲ τοῦ νὰ μείνῃ ἡ Θεσσαλία ἐλευθέρα ἐπιδρομῶν καὶ συμμίξεως μετὰ ξένων ἐθνῶν, ὑπάρχει ἡ γεωγραφικὴ αὐτῆς θέσις.

Ὅσον δὲ περὶ τοῦ δευτέρου μέρους τῆς ὁροθετικῆς ταύτης γραμμῆς, φυσικωτάτη αὐτοῦ φορὰ εἶναι ἡ τοῦ ποταμοῦ τῆς Βογιούσης ἀκολουθία. Ἐὰν ὅμως διὰ λόγους κρείττονας θελήσωσιν αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ νὰ δώσωσιν ἄλλον δρόμον εἰς τὴν γραμμὴν ταύτην, τότε ἄριστον ἔσται τὸ ἀκολουθῆσαι διὰ τοῦ Ζυγοῦ τὴν σειρὰν τῶν βουνῶν, τὴν συνεχιζομένην ὑπὸ τῶν ἀκρωρειῶν Παλαιοβουνίου, Μαυροβουνίου, Χαμουσίου καὶ Φαρμάκου μέχρι τοῦ χωρίου Λεφτοκάρυα,

ὁπόθεν φθάνει εἰς τὴν θάλασσαν παρὰ τὸ ῥεῦμα τοῦ Θυάμεως ἢ Καλάμου.

Περιττὸν νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὸ σύνορον τοῦτο, καὶ εὐκρινῶς ὅσον ἔνεστι χωρίζει τοὺς δύω λαοὺς, καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα παρέχει κατοίκους πολεμικοὺς καὶ προμαχικούς.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι περιλαμβάνει μέρη τινὰ Ἑλληνικὰ τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι δὲν συνέπραξαν εἰς τὸν πόλεμον· ἀλλὰ θεωροῦμεν τὸ πρᾶγμα πλατέως ἀποθεραπευόμενον διὰ τῆς ἐμπεριλήψεως εἰς τὸ ἄλλο μέρος πολλῶν τόπων διαπρεψάντων ἐν ἀγῶσι καὶ θυσιασμοῖς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀνεξαρτησίας, τῆς Νιαούστης, λέγομεν, τῆς Κασσάνδρας, τῶν Μαδεμοχωρίων, καὶ τοῦ Ἄθωνος. Οὐδ' ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὰς Κυδωνίας καὶ τὰ Μοσχονήσια, τῶν ὁποίων οἱ δυστυχεῖς κάτοικοι ἦλθον πρόσφυγες εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Περαίνομεν τὰ περὶ τούτου μὲ τὴν ἑξῆς παρατήρησιν· ὅτι δηλαδὴ χωριζομένου ἀπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς κυριότητος τοῦ προϋποδεδειγμένου τόπου, οὐδόλως σχεδὸν βλάπτεται οὔτε ἡ στρατιωτικὴ δύναμις, οὔτε ἡ ἄλλη εὐπορία τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας, ἀλλὰ, τοὐναντίον, καὶ ὠφελοῦνται, γνωστοῦ ὄντος ὅτι οἱ Ἕλληνες καπιτάνοι μετὰ τῶν πολλῶν αὐτῶν παλληκαρίων ἀνενδότως ἐπολέμουν τοὺς Τούρκους, καὶ μόλις ἐξ ἀτελῶν τινων συνθηκῶν ἠκολούθησαν ποτὲ πασάδας τινὰς, μάλιστα δὲ τοὺς ἀπειθεστέρους εἰς τοὺς Σουλτάνους. Περὶ δὲ τῶν χρηματικῶν πόρων, ἀρκούμεθα εἰς τὸ ἑπόμενον παράδειγμα. Τὰ εἰσοδήματα τῆς Πόρτας ἐκ τῶν ἁλιειῶν, ἁλικῶν καὶ τελωνείων τοῦ Μεσολογγίου ἐν ᾧ μόλις ἀνέβαινον εἰς 30,000 γρόσια, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις καὶ ἐπὶ τοῦ πολέμου, κατὰ τὸ 1824, ἔλαβεν ἐξ αὐτῶν 800,000.

Ἐνταῦθα δὲν λέγομεν περὶ τοῦ θαλασσίου συνόρου, διότι τὰ περὶ τούτου λεχθέντα κατὰ τὴν προτέραν ὑπόθεσιν ἀποσοβοῦσι τὴν προσθήκην ἄλλων ἀναπτύξεων.

Ζήτημα δέκατον ἕβδομον. « Εἰς πόσα ἀνέβαινον οἱ νόμιμοι τῶν ῥεα» γιάδων φόροι, οἱ πληρονόμενοι ἐτησίως εἰς τὴν Πόρταν παρ' ἑκάστου

» τμήματος τῆς γῆς, τουτέστι διακριδὸν τὸ κεφαλικὸν δόσιμον, » ἢ χαράτσιον, οἱ φόροι διὰ τὰς γαίας, οἰκίας καὶ ἄλλα ; Καὶ ποῖος » ὁ τῆς εἰσπράξεως τρόπος ; »

	ΚΕΦΑΛΙΚΟΝ Η ΧΑΡΑΤΣΙΟΝ.	ΝΟΥΖΟΥΛ ΑΒΑΡΙΖ ΚΑΙ ΣΥΜΜΙΚΤΟΙ ΦΟΡΟΙ.
Εἰς μὲν τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ Κραβάρων ἕως Ἀσπροποτάμου. . . . . Γρόσια.	144,130	30,670
Καὶ ἀπὸ Ἄρτης ἕως εἰς Λάκκαν Μπότσαρη	69,300	Ἄγνωστον.
Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν ἀπὸ Ἀττικῆς ἕως Ζητουνίου	255,500	266,000
Καὶ ἀπὸ Ἁρμυροῦ ἕως Κασσάνδρας	398,000	445,000
Περὶ τῆς Θεσσαλίας δὲν ἔχομεν εἰσέτι οὐδεμίαν διάληψιν..		
Εἰς τὴν Πελοπόννησον. . . .	383,000	555,000
Εἰς τὴν Κρήτην	300,000	450,000
Εἰς Χίον.	220,000	380,000

Ὅσα δὲ ἐπλήρονον οἱ νησιῶται τοῦ Αἰγαίου εἰς τὸν Καπιτὰν Πασᾶν, εἰς τὸν Μπέην τῆς Ῥόδου καὶ εἰς ἄλλους, ὡς δασμοφορίαν τεταγμένην παρὰ τῆς Πόρτας, συνεποσοῦντο περίπου εἰς 550,000 γρόσια.

Ὁ τρόπος δὲ τῆς εἰσπράξεως, διὰ μὲν τὸ χαράτσιον, ἡ Πόρτα ἔστελλε κατ' ἔτος ποσόν τινα ἀριθμὸν κεατίων ἢ γραμματίων τοῦ κεφαλικοῦ δοσίματος εἰς τὰς ἐπαρχίας, τὰ ὁποῖα διεμοιράζοντο εἰς τοὺς Χριστιανοὺς καὶ ἐπληρόνοντο παρ' αὐτῶν. Τοὺς δὲ ἄλλους φόρους εἰσέπραττον οἱ τοπάρχαι.

Δέκατον ὄγδοον ζήτημα. « Ποῖοι φόροι ἦσαν ἢ ἐνομίζοντο προσ» διωρισμένοι εἰς χρήσεις καὶ δαπάνας τοπικάς, καὶ ποῖοι ἐστέλ» λοντο κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θησαυρόν ; »

Οἱ μὲν φόροι οἱ στελλόμενοι εἰς τὸν θησαυρὸν (τὸ μιρὶ), ἦσαν τὸ χαράτσιον, τὸ νουζοὺλ ἀϐαρὶζ, καὶ μέρος τῶν δεκάτων καὶ συμμίκτων τελῶν, ὅσον ἐδίδετο εἰς τοὺς σπαχῆδας, εἰς οἴκους ἀρχοντικοὺς, ἢ εἰς τεμένη ἱερά.

Οἱ δὲ διωρισμένοι εἰς ἐπιτοπίους δαπάνας ἦσαν, ά. τὸ μέρος τῶν δεκάτων καὶ συμμίκτων τελῶν ὅσον ἐπανῆκεν εἰς τοὺς σπαχῆδας, ϐ'. ὁ κοντουμιὲς, ἐτήσιος εἰσφορὰ ὑπὲρ τῶν πασάδων, γ'. οἱ μισθοὶ τῶν καπουτζημπασήδων, ἤτοι ἀστυνομικῶν ἀξιωματικῶν, δ'. ἡ ταχυδρομικὴ χορηγία, έ. τὰ τυχηρὰ ἔξοδα, *γγελὲν γγετσὲν* καὶ *μεσαρίφια* λεγόμενα.

Δέκατον ἔννατον ζήτημα. « Πόσα ἐπλήρωναν διὰ προϊόντος » πόλεις τινὲς ἢ χῶραι εἰς τὸ σεράγιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως; »

Τὰ εἰκοσιπέντε Μαστιχοχώρια τῆς Χίου, ἀντὶ χαρατσίου, ἔδιδαν κατ' ἔτος τεταγμένον φόρον εἰς τὸ σεράγιον 20,000 ὀκάδας μαστίχης, καὶ 40 ἕως 80 παράδας δι ἑκάστην οἰκογένειαν. Ἄλλας δὲ πόλεις ἢ χώρας τῆς Ἑλλάδος, ὑποκειμένας εἰς παρομοίους φόρους, δὲν γνωρίζομεν.

Ζήτημα εἰκοστόν. « Ποίους τεταγμένους φόρους ἐπλήρωναν εἰς » τὴν Πόρταν οἱ Τοῦρκοι κτηματικοὶ, καὶ πῶς ἀναλογουμένους πρός » τε τὴν ἀξίαν τῶν ὑποστατικῶν αὐτῶν καὶ πρὸς τοὺς φόρους τῶν » ῥεαγιάδων; »

Ἀδύνατον νὰ ὁρισθῇ ἡ ἀναλογία τῆς δασμοφορίας τῶν Τούρκων κτηματικῶν πρὸς τὴν τῶν ῥεαγιάδων, διότι οἱ μὲν Τοῦρκοι ἐπλήρωναν μόνον δέκατον τῶν προϊόντων αὐτῶν, οἱ δὲ χριστιανοὶ, ἐκτὸς τοῦ δεκάτου, καθυπεϐάλλοντο, ἕκαστος κατὰ τὴν ὁλικήν του κατάστασιν, εἰς τὴν χορηγίαν ὅλων τῶν παρατυγχανόντων δαπανημάτων.

Εἰκοστὸν πρῶτον ζήτημα. « Πόσον καθόλου ὑπολογίζεται τὸ » ὄντως εἰσόδημα τοῦ Σουλτάνου ἀφ' ἑκάστης ἐπαρχίας τῆς Ἑλ» λάδος. »

Τὰ μὲν ἴδια τοῦ Σουλτάνου εἰσοδήματα ὑποδεικνύονται ἐν τῇ δεκάτῃ ἑβδόμῃ ἀποκρίσει· ποῖα δέ τινα καὶ πόσα ἀκριβῶς τὰ δέκατα τὰ εἰς τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ κατ' εὐθὺ εἰσερχόμενα, δὲν ἔχομεν πόθεν νὰ μάθωμεν ἱκανῶς τε καὶ ὡρισμένως.

Εἰκοστὸν δεύτερον ζήτημα. « Κατὰ τοὺς τρεῖς τελευταίους ἐνιαυτούς, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν τελευταίαν ἑξαμηνίαν, πόση ἄρα » πρόσοδος προσῆλθεν ὡς ἔγγιστα ἔκ τε τῶν μερῶν τῆς Πελο- »ποννήσου καὶ τῶν νήσων τῶν ὑποκειμένων τῇ Ἑλληνικῇ κυβερ- » νήσει; »

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις διὰ τὸ συνεχὲς τοῦ πολέμου καὶ διὰ τὰς ἐξ αὐτοῦ ἀνενδότους μερίμνας μὴ λαβοῦσα καιρὸν νὰ ῥυθμίσῃ τὰ τῆς οἰκονομίας, ἠκολούθησε τὸ σύστημα τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, καθ' ὃ οἱ δημόσιοι πόροι δὲν εἰσπράττονται ἀμέσως ὑπὲρ τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ δημοπρατοῦνται.

Συνίστανται δὲ κυρίως τῆς Ἑλλάδος οἱ πόροι ἐκ τῶν δεκάτων καὶ ἐκ τῶν τελωνιακῶν δικαιωμάτων. Εἰσήχθη δὲ μετὰ πολλοῦ κόπου τῷ 1827 καὶ ὁ δασμός, ἤτοι τὸ ἐπὶ τῇ εἰσαγωγῇ καὶ ἐξαγωγῇ τέλος.

Οὐδ' ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ ἔχωσιν οἱ δημόσιοι πόροι, ὡς ἐκ τῶν συνεχῶν ἐπιδρομῶν τοῦ ἐχθροῦ, διαφορὰς μεγάλας καθ' ἕκαστον ἔτος. Καὶ μάρτυς ὁ ἑπόμενος πίναξ, προσφερόμενος ὁποῖος εὑρίσκεται ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ οἰκονομικοῦ ἀρχείου.

	ΕΚ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.	ΕΚ ΤΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.	ΕΚ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ.
Τῷ 1825 . Γρόσια.	3,903,470	645,110	1,040,930
Τῷ 1826	274,727	397,710	978,055
Τῷ 1827	847,546	16,025(*)	769,108

(*) Ἐκτὸς τῶν εἰσελθόντων εἰς τὸ ταμεῖον 16,025 γροσίων, αἱ ἐπαρχίαι τῆς στερεᾶς ἔδωκαν τὸ δέκατον τῶν γεννημάτων εἰς τὸ στράτευμα τοῦ ἀρχηγοῦ Καραϊσκάκη.

Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν ἑξαμηνίαν τοῦ 1828, μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυβερνήτου, τὸ ἔτος φέρει,

	ΕΚ ΜΕΝ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.	ΕΚ ΔΕ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ.
Ἀπὸ τῶν δεκάτων . . . Γρόσια.	2,481,996	631,225
Ἀπὸ τῶν Τελωνίων	190,520	676,850
Ἀπὸ τῶν δασμῶν	54,800	540,700
Ἀπὸ τῶν ἰχθυοτροφείων.	62,775	550
Ἀπὸ διαφόρων δικαιωμάτων . .	5,900	10,640
Τὸ ὅλον, Γρόσια.	2,795,991	1,859,965

Τὰ τελώνια καὶ οἱ δασμοὶ ἐπισημοτέρων τινῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος εἰσπράττονται ἀμέσως παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἀλλ' εἶναι ἄγνωστον εἰσέτι πόσον ἔσται τὸ ποσὸν αὐτῶν.

Εἰκοστὸν τρίτον ζήτημα. « Ποῖον δικαίωμα ἐλάμβανεν ὁ τῆς » ἐπαρχίας ἀρχιερεὺς ἀπὸ πᾶσαν Ἑλληνικὴν οἰκίαν, καὶ πόσον συνε» ποσοῦτο τὸ ὅλον τῆς λήψεως; »

Τῶν ἀρχιερέων τὰ εἰσοδήματα ἄλλα μὲν ἐλέγοντο κανονικά, ἄλλα δὲ τυχηρά. Τὰ δεύτερα, προερχόμενα ἐξ ἁγιασμῶν, λειτουργιῶν, στεφανωμάτων, διορισμῶν καὶ ἄλλων, ἦσαν ἀπροσδιόριστα, αὐξάνοντα ἢ ὀλιγοστεύοντα κατὰ τὰς περιστάσεις, κατὰ τὴν κατάστασιν τῶν Χριστιανῶν, καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀρχιερέως. Ἐνίοτε δὲ τὰ τυχηρὰ ἐξισοῦντο ἢ καὶ ὑπερέβαινον εἴς τινα τῆς Ἑλλάδος μέρη τὰ κανονικὰ εἰσοδήματα. Τὰ δὲ κανονικὰ συνίσταντο ἐκ τῶν ἐτησίως διδομένων, κατ' ἔθος ἀρχαῖον, εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς, παρὰ μὲν τῶν οἰκογενειῶν, εἴκοσι παράδων, παρὰ δὲ τῶν ἀκεφάλων οἰκογενειῶν, δέκα μόνον. Ταῦτα συνάπτοντες μετὰ τῆς ἀποκρίσεως τῆς δοθείσης πρὸς τὸ πρῶτον ἐρώτημα, δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν ὡς ἔγγιστα τὸ ὅλον τῶν κανονικῶν δικαιωμάτων τῶν ἀρχιερέων. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα κατήντησαν ἀκανόνιστα, διότι οἱ ἀρχιερεῖς βλέποντες ὅτι ἡ κατάστασις τῶν πλείστων Χριστιανικῶν οἰκογε-

νειῶν συνίςατο ἐκ γεωργικῶν προϊόντων, εἰσήγαγον, κατὰ τὸ συμφέρον αὐτῶν, ἔθος ἵνα λαμβάνωσιν ἐτησίως παρὰ τῶν οἰκογενειῶν μέρος τι ὡρισμένον τῶν προϊόντων. Ὅθεν ἀντὶ τῶν 20 ἢ 10 παράδων, ἐλάμβανον 11 ἢ 12 ὀκάδας σίτου, ἢ μισὴν λίτραν μετάξης, ἢ ἔλαιον, κτλ. ὅπερ ὠνομάζετο *ζητεία*. Μετέπειτα δ' ἔλαβον αὐτὴν πάλιν ἢ εἰς χρήματα ἢ εἰς προϊὸν, κατὰ τὸ δοκοῦν. Ἐνίοτε μάλιστα, κατὰ τὴν ἐπιῤῥοὴν αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν κατάστασιν τῶν εἰσφερόντων, ἐλάμβανον ἅμα καὶ τὰ χρήματα καὶ τὸ προϊὸν· ἐξ οὗ οἱ πλείονος αὐτῶν συνῆγον κατ' ἔτος παρ' ἑκάστης οἰκογενείας, τὸ μὲν πλεῖστον, γρόσια τρία, τὸ δ' ἐλάχιστον, ἕν.

Εἰκοστὸν τέταρτον ζήτημα. «Ποῖαι Τουρκικαὶ ἀρχαὶ ὑπῆρχον » ἐν τῇ Ἑλλάδι, ἀπὸ τοῦ Πασᾶ μέχρι τοῦ Κοτζάμπαση, καὶ ποία » ἡ δύναμις αὐτῶν; Πόση δέ τις ἦν καὶ ἡ δικαιοδοσία τοῦ Καπιτὰν » Πασᾶ εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου;»

Ἐὰν ἠθέλαμεν ἀνατρέξῃ εἰς τὰς κυρίας αἰτίας δι' ἃς οἱ Ὀθωμανοὶ κατέστησαν ἐν Ἑλλάδι τὸ ἐν ἔτει 1821 παῦσαν διοικητικὸν σύστημα, ἔπρεπε νὰ συντάξωμεν τόμον, ἐν ᾧ ἐνταῦθα προτιθέμεθα μόνον σημείωσιν σύντομον. Ἀρκούμεθα λοιπὸν νὰ ἐμφανίσωμεν αὐτὸ τὸ σύστημα, ὁποῖον ὑπῆρχεν εἰς ἕκαςον τμῆμα, *σαντζάκιον* παρὰ τῶν Τούρκων ὀνομαζόμενον, ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς Πελοποννήσου.

Ἡ Πελοπόννησος ἦτον σαντζάκιον ὅπου ἡ Πόρτα ἔστελλεν ἕνα Πασᾶν τριῶν τουΐων, τὸν Μόρα Βαλεσῆν λεγόμενον, τοῦ ὁποίου ἡ διάρκεια τῆς διοικήσεως ἐκρέματο ἀπὸ τὴν διαγωγήν του καὶ ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ Σουλτάνου. Εἶχε δὲ ὁ Πασᾶς παρ' αὐτῷ καὶ διερμηνέα διὰ τὰς γλώσσας, ἀμέσως παρὰ τοῦ Σουλτάνου διωρισμένον.

Δύω ἄλλοι Πασάδες δύω τουΐων, ὑποκείμενοι εἰς τὸν Μόρα Βαλεσῆν, ἐφρουράρχουν, ὁ μὲν, τοῦ Ναυπλίου, ὁ δὲ, τῆς Μοθώνης. Ὁ δὲ μέγας Πασᾶς, καί τοι ὢν πολιτικός τε καὶ στρατιωτικὸς ἔπαρχος αὐτοκράτωρ, ὤφειλεν ὑπακούειν εἰς τὰ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως Σουλτανικὰ φερμάνια.

Ἡ Πελοπόννησος διῃρεῖτο εἰς εἰκοσιτέσσαρας ἐπαρχίας· Κόρινθον, Βοστίτσαν, Καλάβρυτα, Πάτρας, Γαστούνην, Πύργον, Καρίταιναν, Ἀρκαδίαν, Νεόκαστρον, Μοθώνην, Κορώνην, Ἀνδροῦσαν, Νησί, Καλαμάταν, Λεοντάρι, Μιστρᾶν, Μονεμβασίαν, Τριπολιτσὰν, Ἅγιον Πέτρον, Ἄργος, Ἰμλάκικα, Φανάρι, καὶ Κάτω Ναχαγέν. Ἐν ἑκάστῃ δὲ ἐπαρχίᾳ ἦτον εἷς καδῆς, εἷς βοϊβόδας, δύω κοτσαμπασῆδες, εἷς σελδοὺκ ἐμιρῆς (ταμίας), καὶ εἷς καποὺ μπουλοὺκ μπασῆς (ἀξιωματικὸς τῆς ἀστυνομίας). Εἶχε δὲ καὶ ἑκάστη κώμη ἢ χωρίον δύω ἢ τρεῖς προεστούς. Πρὸς δὲ, εἰς τὰς ἐπαρχίας ὅπου κατῴκουν Τοῦρκοι, ὁ ἁδρότατος αὐτῶν διωρίζετο ἀϊάνης.

Ὁσάκις καθίστατο νέος Πασᾶς τῆς Πελοποννήσου, ὅλαι αἱ ἀρχαὶ αὗται ὤφειλον ἀπέρχεσθαι εἰς Τριπολιτσὰν, τὴν καθέδραν αὐτοῦ, εἰς προσκύνησιν. Ὁ δὲ Πασᾶς ἀνεγίνωσκεν ἐπὶ διβανίου, ἐνώπιον τῶν τε ἐν τέλει Τούρκων καὶ τῶν πρωτίστων κοτζαμπασήδων, τὰς προσταγὰς τοῦ Σουλτάνου, μεθ' ὃ ἀπεδείκνυε διὰ περιβολῆς καφτανίου τοὺς ὑπουργηματικούς. Συστήσας δὲ τὸ συμβούλιόν του ἐξ ἑνὸς ἢ δύω Τούρκων τῶν ἐπισημοτέρων, ἐκ δύω κοτσαμπασήδων, καὶ ἐκ τοῦ ἑρμηνέως, ἥπτετο τῶν ἔργων τῆς διοικήσεως, διαμηνύων ἐγκυκλίως εἰς τὰς ἐπαρχίας τήν τε ἔλευσιν αὐτοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Σουλτάνου.

Ὅταν ὁ Πασᾶς ἤθελε νὰ εἰσάξῃ νεωτερισμόν τινα, ἔπρεπε νὰ συμβουλευθῇ ὅλας τὰς τοπικὰς ἀρχὰς, καὶ νὰ τὸ ἀναφέρῃ ἔπειτα εἰς τὴν Πόρταν. Εἰς δὲ τὰς πράξεις του ἐζήτει μὲν τὴν γνώμην τοῦ συμβουλίου του, ἀλλ' ἔκαμνεν ὅ,τι ἤθελε.

Καίτοι δὲ ἔχων τὸ συμβούλιον, ὤφειλεν ἔτι συγκαλεῖν κατ' ἔτος εἰς Τριπολιτσὰν τοὺς κοτζαμπασῆδας τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ διακοινοῦν εἰς τὴν γενικὴν αὐτῶν σύνοδον τὰ προστασσόμενα παρὰ τῆς Πόρτας, ὑποδεικνύειν τὰς χρείας τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως, τὸ ποσὸν τῶν φόρων, καὶ τοὺς διορισμοὺς τῶν βοϊβοδῶν· καὶ μετὰ τὸ ζητῆσαι καὶ λαβεῖν περὶ πάντων τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν, οὕτως ἐξέδιδε τὰς δεούσας προσταγάς.

Εἰς δὲ περιστάσεις ἀηθεστέρας, οἷον ὅτε προεφαίνετο ἐξωτερικὸς

πόλεμος, ἢ συνέβαινον ἐσωτερικαὶ ταραχαί, ὁ Πασᾶς ἐκάλει καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα βεβαιωθῇ περὶ τῆς ὑποταγῆς τῶν Χριστιανῶν.

Αἱ τοῦ Πασᾶ ἀποφάσεις, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ὑπαγορευομένων ἀπὸ τὰς περιστάσεις, ὤφειλον νὰ ἐπιστηρίζωνται εἰς τὸ Ἰλάμιον τοῦ Μωάμεθ.

Ἡ Πόρτα διώριζεν ἔτι παρὰ τῷ Πασᾷ δύω ἀξιωματικούς, τὸν μὲν, Μουκαμπεϊλετζῆν ὀνομαζόμενον, τὸν δὲ, Τεφτὲρ Κεχαγιᾶν· ὧν ὁ πρῶτος ἐκράτει ὅλα τὰ βιβλία, ὅπου ἐσημειοῦντο, ά. τὰ σύνορα τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν χωρίων, τῶν γεωργημένων καὶ ἀγεωργήτων γαιῶν, β΄. ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων κατὰ τὴν πρὸ πολλοῦ χρόνου γενομένην ἀπαρίθμησιν· ὑπόχρεως ὢν ὁ Μουκαμπεϊλετζῆς νὰ ἀποσαφῇ πάντοτε τὰ περὶ τούτων πρὸς τὴν κυβέρνησιν. Ὁπότε δὲ ἤνοιγε τὰ βιβλία, ὁ Τεφτὲρ Κεχαγιᾶς ἔπρεπε νὰ ἦναι παρὼν, καὶ γενομένης τῆς χρείας, πάλιν νὰ τὰ σφραγίζῃ· οὐδ' ἦτον κύριος ὁ Μουκαμπεϊλετζῆς νὰ τὰ ἀνοίγῃ μόνος. Ἀλλ' οὔτε οἱ δύω οὗτοι ἀξιωματικοὶ οὔτε οἱ δύω τῶν φρουρίων Πασάδες ἐλάμβανον παντάπασι μέρος εἰς τὰ πολιτικά.

Ἔστελλεν ἀκόμη ἡ Πόρτα καὶ ἄλλους δύω ἀξιωματικοὺς, *Ἀλάϊ Μπέγηδας* λεγομένους, ὧν ὁ μὲν ἔμενεν εἰς Τριπολιτσὰν, ὁ δὲ εἰς Μιστρᾶν, ἀρχηγοὶ ὄντες τῶν δύω στρατιωτικῶν συστημάτων τῶν σπαχήδων, οὐδ' ἀναμιγνύμενοι ὅλως οὐδ' αὐτοὶ εἰς τὰ πολιτικὰ τοῦ τόπου.

Ἑκάστη ἐπαρχία εἶχε καδῆν, ἐκλελεγμένον ὑπὸ τοῦ *Ῥούμελη Καδιλεσκέρη* ἐκ τῆς τάξεως τῶν νομικῶν ἀνδρῶν, καὶ διαχρηματίζοντα ἑξαμηνίαν ἢ δωδεκαμηνίαν, καὶ σπανιώτερον ἐπὶ μῆνας δεκαοκτὼ, ὅστις ἔκρινεν ἀνεκκλήτως ὅλας τὰς ἀστυκὰς καὶ ἐμπορικὰς ὑποθέσεις παντὸς εἴδους καὶ βάρους, ὧν ὁ αὐτὸς καὶ τῶν ἀποφάσεών του ἐκτελεστής. Μόνος δὲ ὁ Πασᾶς ἠδύνατο, καταχρηστικῶς, νὰ ἀπαιωρῇ τὴν ἐκτέλεσιν, ἐκκαλῶν τὴν ὑπόθεσιν εἰς Τριπολιτσὰν πρὸς ἀναθεώρησιν.

Ἀλλὰ καίτοι τῶν ἀποφάσεων τοῦ καδῆ ἐκτελεστέων οὐσῶν, αἱ κρισολογίαι ὅμως παρετείνοντο ἀορίστως, διὰ τὸ σκοτεινὸν καὶ ἀν-

τιφατικὸν τῆς τουρκικῆς νομολογίας, ποικίλας δεχομένης ἑρμηνείας παρὰ τῶν Οὐλεμάδων.

Καὶ τὰ κεκριμένα ἠδύναντο νὰ ἀνακριθῶσι διοριζομένου νέου Πασᾶ ἢ νέου καδῆ, καὶ πολλάκις ἡ τοῦ διαδόχου κρίσις ἀντέκειτο πρὸς τὴν τοῦ προκατόχου, διότι ἐκεῖνος μὲν ἀπεφάσιζε, λόγου χάριν, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Μουσεῖν ἐφέντη, αὖτος δὲ κατὰ τὴν τοῦ Ἀλῆ ἐφέντη· ὅθεν αἱ τοιαῦται κρισολογίαι μόνον ἐκ τῶν τοπικῶν ἐθίμων καὶ ἐκ τοῦ χρόνου τὸ τέλος ἐλάμβανον.

Τὰς δὲ κακουργηματικὰς ὑποθέσεις ὁ καδῆς ἀνέπεμπε πρὸς τὸν Πασᾶν, καὶ μόνον ἐκ ῥητῆς προσταγῆς τούτου ἔκρινε περὶ αὐτῶν.

Εἶχε προσέτι δικαίωμα ὁ καδῆς ν' ἀκούῃ τὰ παράπονα τῶν πολιτῶν καὶ νὰ τὰ ἀναφέρῃ εἰς τὰς πολιτικὰς ἀρχάς, νὰ ἀντιπαρακρίνῃ τοὺς φόρους καὶ νὰ ἐλέγχῃ τὰ περὶ τούτου καὶ τὰς καταχρήσεις, γράφων πρὸς τὸν Πασᾶν *ἰλάμιον*. ὅπερ δὲν ἦτον ἄνευ ῥοπῆς.

Ὅλαι αἱ πωλήσεις ἀμπελώνων, οἰκιῶν, δένδρων, ἐργαστηρίων, κτλ. ὑπεβάλλοντο εἰς τὸν καδῆν, καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενον χοτζέτιον ἢ κτητήριον γράμμα, ἐν ᾧ ὑπεγράφοντο καὶ μάρτυρες ἢ Τοῦρκοι ἢ Χριστιανοί, ἦτον ἀπαραίτητον ἵνα ὑπάρχῃ ἡ πώλησις νόμιμος.

Εἰς τὰς μεταξὺ Χριστιανῶν καὶ Μωαμεθανῶν διαφοράς, ἀπαράδεκτος ἦτον ἡ μαρτυρία τοῦ Χριστιανοῦ εἴτε ὑπὲρ εἴτε κατά.

Εἶχεν ἔτι δικαίωμα ὁ καδῆς νὰ προσάπτῃ κύρωσιν εἰς τὰς πρὸς τὸν Πασᾶν καὶ πρὸς τὴν Πόρταν ἀπευθυνομένας ἐπαρχιακὰς ἱκετηρίας. Ἀλλ' ὅμως αὐστηρῶς τοῦ ἦτον ἀπηγορευμένον νὰ ἐπεμβαίνῃ καὶ ὁπωσοῦν εἰς τὰ πολιτικά.

Πρὸ μὲν τῆς βασιλείας τοῦ νῦν Σουλτάνου, ὁ βοϊβόδας διωρίζετο παρὰ τῆς Πόρτας κατ' αἴτησιν τῆς κοινότητος ἢ τῶν Μαλικιάμσααμπήδων (ἀγοραστῶν τοῦ δεκάτου). Ἀλλ' ἤδη πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, προστάγματι τοῦ νῦν Σουλτάνου, οἱ Πασάδες διώριζον τοὺς βοϊβόδας.

Ὤφειλε δὲ ὁ βοϊβόδας συνάγειν τὸ χαράτσιον, πολιτεύεσθαι ἐν πᾶσι κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Πασᾶ, ἐκτελεῖν τὰς ἀποφάσεις τοῦ

κριτηρίου, καὶ ἀκούειν τὰς τῶν κοτζαμπασήδων περὶ εὐταξίας ἢ φορολογίας αἰτήσεις.

Ἐπὶ πάσης πωλήσεως γῆς εἶχεν ἔτι γέρας νὰ ἐκδίδῃ τὴν κύρωσιν τὴν λεγομένην *ταπί*, ἐξ ἧς μόνης ἡ πώλησις ἐγίνετο νόμιμος καὶ ἀνεπηρέαστος.

Ὁ βοϊβόδας διωρίζετο δι' ἓν μόνον ἔτος.

Ὁ δὲ αϊάνης ἀπεδεικνύετο ὑπὸ τοῦ Πασᾶ ἵνα προστατεύῃ τὰ δίκαια τῶν ὁμοθρήσκων του.

Ὁ καποὺ μπουλοὺκ μπασῆς, ὑπὸ τῶν κοτζαμπασήδων ἐκλεγόμενος, ἦτον πλησίον τοῦ βοϊβόδα μὲ δέκα ἢ δεκαπέντε ἁρματωλοὺς, ἀλλ' οὐδεμίαν προσταγὴν ἠδύνατο ἐκτελεῖν ἄνευ συναινέσεως τῶν κοτζαμπασήδων.

Οἱ κοτζαμπασῆδες ἐξελέγοντο παρὰ τῶν προεστῶν τῶν κωμῶν καὶ τῶν χωρίων, οἵτινες συνηθροίζοντο εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς ἐπαρχίας καὶ ἔκαμνον τὰς ἐκλογὰς κατὰ τὴν νικῶσαν ψῆφον, μηδεμιᾶς τουρκικῆς ἀρχῆς μηδόλως παρεμβαινούσης εἰς τοῦτο. Τελειωθείσης δὲ τῆς ἐκλογῆς, αὐτοὶ οἱ ἐκλογεῖς τὴν ἐνεφάνιζον εἰς τὸν καδῆν διὰ γράμματος φέροντος τὰς ὑπογραφὰς καὶ τὰς σφραγίδας αὐτῶν, καὶ ἐζήτουν τὸ *ιλάμιον*, ἤτοι τὴν ἐπικύρωσιν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐξέδιδεν ὁ καδῆς παρόντων τοῦ,τε βοϊβόδα, καὶ τοῦ αϊάνου, καὶ τῶν γνωριμωτέρων Τούρκων, μαρτυρούντων τὴν τῶν προεστῶν θέλησιν, καὶ τὸ πᾶν ἀνεπέμπετο εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ Πασᾶ.

Οἱ κοτζαμπασῆδες ἐτήσιον εἶχον τὸν διορισμὸν, καὶ ἕκαστος, ληγούσης τῆς ἀρχοντείας, ὤφειλεν ἀποδίδειν λόγον εἰς τὴν ἐπαρχίαν, καὶ λαμβάνειν τὴν ἀπόλυσιν. Ὅταν αἱ ἐπαρχίαι εὐχαριστοῦντο ἀπ' αὐτοὺς, τὸ ἀνέφερον διὰ γραμμάτων πρὸς τὸν Πασᾶν, ὅστις τοὺς ἐκράτει συνήθως κοτσαμπασῆδας καὶ εἰς τὸ ἑπόμενον ἔτος.

Αὐτοὶ ἐκανόνιζον τὸν τρόπον τῆς τῶν φόρων εἰσπράξεως, καὶ ἠδύναντο νὰ κάμωσι καὶ ἔκτακτα ἔξοδα, ὑποβάλλοντές τα ἔπειτα εἰς τὴν κρίσιν τῆς ἐπαρχιακῆς συνελεύσεως. Εἶχον δὲ δικαίωμα καὶ νὰ ἐκδικῶσιν ἐν γένει ὅλας τὰς ὑποθέσεις τῶν ῥεαγιάδων, καὶ νὰ

κρίνωσι τὰς ὁποιασδήποτε διαφορὰς αὐτῶν, καὶ οὐδεμία τουρκικὴ ἀρχὴ ἠδύνατο νὰ παρεισδύσῃ εἰς τὴν κρίσιν ὅταν οἱ διαφερόμενοι ἦσαν εὐχαριστημένοι. Κατέφευγον δὲ πρὸς τοὺς κοτζαμπασῆδας οἱ Χριστιανοὶ καὶ ὅταν ἐφυλακίζοντο, καὶ ἐλάμβανον τὴν ἐλευθερίαν.

Οὐδεὶς διαμερισμὸς φόρου ἡ εἴσπραξις ἐγίνετο ἄνευ συγχωρήσεως καὶ γνώμης τῶν κοτζαμπασήδων. Καὶ αἱ πρὸς τὸν Πασᾶν ἀναφοραί των εἶχον μεγάλην βαρύτητα, καὶ ὅλαι αἱ ἱκετηρίαι τῶν κωμῶν καὶ χωρίων δι αὐτῶν ἔπρεπε νὰ στέλλωνται πρὸς τὰς τουρκικὰς ἀρχάς. Οὐδ' εἰς ἄλλον ἀπέδιδον λόγον τῆς διοικήσεώς των εἰμὴ εἰς τὸν Πασᾶν, ὅστις μόνος ἠδύνατο νὰ τοὺς τιμωρήσῃ ἢ ἀνταμείψῃ.

Προήρχετο δὲ ἡ μεγάλη τῶν κοτζαμπασήδων ἐπιῤῥοὴ ἐν Πελοποννήσῳ, ά. ἐπειδὴ οἱ Τοῦρκοι ἦσαν καὶ ὀλίγοι ἐνταῦθα καὶ διαπαντὸς διῃρημένοι μεταξύ των· β'. ἐπειδὴ πρὸ πολλοῦ ἐπεκράτησε νὰ στέλλωσιν αἱ ἐπαρχίαι εἰς Κωνσταντινούπολιν ἕνα ἢ δύω προκρίτους ὡς ἐπιτρόπους των, οἵτινες ἔλεγον ἐλευθέρως τὴν γνώμην των εἰς τὴν Πόρταν περὶ τῶν τῆς Πελοποννήσου πραγμάτων. Τοῦτο δ' ἐγένετο διὰ τοῦ χρόνου δικαίωμα τῆς Πελοποννήσου, ἥτις καὶ ἔστελλε πλέον ἀντιπροσώπους φέροντας ἐντολὰς κατὰ τύπον καὶ παρὰ τῶν Χριστιανῶν καὶ παρὰ τῶν Τούρκων.

Καὶ ἐπειδὴ τέλος τὸ ἔθος ὑπερίσχυε τοῦ νόμου παρὰ τοῖς Τούρκοις, διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ παρευρίσκωνται πάντοτε εἰς Κωνσταντινούπολιν, δύω ἢ τρεῖς, ἐνίοτε δὲ καὶ τέσσαρες κοτζαμπασῆδες, *Βεκίλῃδες* τοῦ Μορέως λεγόμενοι, οἵτινες, λαμβάνοντες ἐκ τῆς πατρίδος των τὰς χορηγίας, ἴσχυον παρὰ τῇ Πόρτᾳ, ὥστε καὶ συστολὴν νὰ ἐμποιῶσιν εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν Πασάδας, καὶ ἐνίοτε νὰ ἐνεργῶσι καὶ τὴν ἀποβολὴν αὐτῶν.

Ὁ Σεντοὺκ ἐμιρῆς ἢ ταμίας ἐφύλαττεν ὅσα χρήματα ὤφειλον δι αὐτοῦ μεταδοθῆναι εἰς τὰς τουρκικὰς ἀρχάς. Ἐκράτει δὲ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς ἐπαρχίας καὶ τοὺς καταλόγους τῶν φόρων τοὺς ὑπογεγραμμένους παρὰ τῶν κοτζαμπασήδων, εἰς τῶν ὁποίων τὰς προσταγὰς ὑπέκειτο, καί τοι ἐξαρτώμενος ἀπὸ τοῦ Πασᾶ.

Εἶχον δὲ ἴδιον ταμίαν, *καψιμάλην* ὀνομαζόμενον, καὶ οἱ προεστοὶ

τῶν κωμῶν καὶ χωρίων, ἐκλεγόμενον ὡς ἐξελέγοντο καὶ οἱ κοτζαμπασῆδες, πρὸς οὓς αὐτὸς ὤφειλεν ἀναφέρειν τὰ περὶ τῶν χωρίων.

Τοιαύτη ἦτον ἡ πολιτικὴ διοίκησις τῆς Πελοποννήσου. Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι Πασᾶς, πολλάκις ἀπὸ κρεωπώλου καταντήσας εἰς τὸ ὑψηλότατον κάθισμα, ἄνθρωπος ἀμαθέστατος ἄλλως τε καὶ αὐτάρχου κυρίου ἐπίτροπος, ἦτον ἱκανὸς νὰ φέρεται μετ' ἐπιεικείας καὶ νὰ ἀκολουθῇ διοικητικοὺς κανονισμούς; Τοιοῦτοι δὲ μάλιστα ἄνθρωποι, γνωστοὶ διὰ τὴν ὠμότητα καὶ τὸ ἀμείλικτον τοῦ ἤθους, συνιστῶντο συνήθως εἰς τὴν εὔνοιαν τοῦ Σουλτάνου ὡς ἱκανώτεροι εἰς τὸ κυβερνᾷν τὸν λαόν.

Οὐδ' ἄλλως γίνονται τὰ πάντα εἰς τὰς αὐτογνώμονας πολιτείας εἰμὴ ἐκ θελήσεως τῶν ἀρχόντων, δυναμένων καὶ νομοθετεῖν καὶ νομοτελεῖν κατὰ τὸ δοκοῦν, καὶ πάντα πράττειν ἐκ παρασκευῆς, καὶ μετὰ δόλου καὶ πανουργίας. Οἱ δὲ τῆς μισομαθοῦς Τουρκικῆς κυβερνήσεως ἄρχοντες καὶ ἐκ περισσοῦ εἶχον τὰς τοιαύτας κακίας.

Ὅθεν οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ ἐνώπιον τοῦ Πασᾶ, ἐξουσίαν ἔχοντος ζωῆς καὶ θανάτου κατὰ τῶν ἀρχομένων, καὶ πάντες μετὰ τρόμου ἐπλησίαζον τὸ παλάτιόν του, περίφοβοι καὶ πρὶν ἴδωσι τὸν δεσπότην καὶ ἀκούσωσι τὴν δεινὴν αὐτοῦ φωνήν. Ἑκατὸν πεντήκοντα ὁπλοφόροι, *καβάσαι* ὀνομαζόμενοι, εἷς *ἰτσαγᾶς*, καὶ δήμιος, ἐτήρουν πάντοτε τοῦ Πασᾶ τὴν πύλην, καὶ ἓν μόνον νεῦμα τῆς κεφαλῆς του ἔκρινε περὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἱκέτου.

Ἡ ἐπαρχία ὅμως τῆς Μάνης εἶχεν ἄλλο σύστημα. Αὐτὴ πρὸ τῶν **1770** ἐδιοικεῖτο ὑπὸ Καπιτάνων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξελέγετο ὁ ἀρχηγός, *Μπὰς καπιτὰν* λεγόμενος, καὶ ἡ ἐπαρχία ἐπλήρωνεν εἰς τὴν Πόρταν χαράτσιον **4,000** γρόσια κατ' ἔτος.

Ἐκεῖ οὐδέποτε ὑπῆρξε Τουρκικὴ ἀρχή. Ἀπὸ δὲ τοῦ **1770** ὁ καπιτὰν Πασᾶς, προστεταγμένος παρὰ τοῦ Σουλτάνου, διώριζε τοπάρχην, Μπέην τῆς Μάνης προσαγορευόμενον, καὶ ἡ Μάνη ἐπλήρωνεν ἔκτοτε **15,000** γροσίων χαράτσιον. Ἔργον δὲ τοῦ Μπέη ἦτον νὰ φυλάττῃ τὴν εὐταξίαν, καὶ νὰ στέλλῃ τοὺς φόρους πρὸς τὸν Καπιτὰν Πασᾶν, ζητῶν τὴν βοήθειαν αὐτοῦ ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης.

Τὸ σαντζάκιον τῆς Εὐρίπου περιελάμβανε τὴν Εὔβοιαν, Ἀττικὴν, Θήβας, Λεβαδίαν, Τουρκοχώρι, Βουδουνίτσαν, Ζητούνι, Σάλωνα, Λιδωρίκι, καὶ Μαλανδρῖνον. Τὸ δὲ τοῦ Καρλελίου, (ἤτοι ἡ Αἰτωλία καὶ ἡ Ἀκαρνανία,) περιλαμβάνον τὸ Μεσολόγγιον, Ἀνατολικὸν, Βλοχὸν, Ξερόμερον, Βάλτον καὶ Βόνιτσαν, ἐμπεριείχετο μὲν καὶ αὐτὸ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ σαντζακίου Εὐρίπου, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ δέκατον αὐτοῦ, ἦτον κλῆρος τῆς Βαλιδὲς (μητρὸς τοῦ Σουλτάνου), αὐτὴ ἀπέλαβεν ἵνα διορίζηται μὲν ἀμέσως παρὰ τῆς Πόρτας ὁ τοπάρχης, ἀναγνωρίζηται δὲ μόνον ὑπὸ τοῦ Πασᾶ Εὐρίπου ὡς *μουσελίμης* τοῦ Καρλελίου.

Ἡ Ναύπακτος, τὸ Ἀπόκουρον, Κράβαρι, Καρπενήσι, Πατρατζίκι, καὶ Δομοκὸν, ἦσαν χωριστὸν σαντζάκιον. Αἱ δὲ τοῦ Ἀσπροποτάμου καὶ τῶν Ἀγράφων ἐπαρχίαι ὑπετέλουν εἰς τὸ σαντζάκιον τῶν Τρικάλων.

Οἱ Πασάδες τῶν σαντζακίων τούτων, ἦσαν τριῶν τουἱων. Τὸ δὲ σύστημα τῆς διοικήσεως, ὅμοιον τῷ τῆς Πελοποννήσου, καὶ μόνον διαφέρον κατὰ τὴν ἐξουσίαν τῶν κοτζαμπασήδων, μὴ ἐκλεγομένων παρὰ τῶν ἐπαρχιῶν, μηδὲ τούτων ἐχουσῶν δικαίωμα τοῦ στέλλειν ἐπιτρόπους εἰς Κωνσταντινούπολιν. Καὶ διέμεινε τὸ πολίτευμα τοῦτο μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ὅστις ἐδουλαγώγησε πάντα.

Ἡ Ὕδρα ὑπέκειτο μὲν εἰς τὸν καπιτὰν Πασᾶν, διωκεῖτο δὲ ὑπὸ ἐντοπίων τύπῳ ἀριστοκρατικῷ· διότι οἱ πρόκριτοι κατὰ πλοῦτον καὶ ἐπιῤῥοὴν, διῃροῦντο εἰς δύω μέρη, ἐξ ὧν ἕκαστον διῴκει τὴν νῆσον ἐνιαυσίως, διαδεχόμενον τὸ ἄλλο.

Τὸ σῶμα τῶν προκρίτων ἐκανόνιζε τὰ περὶ εὐταξίας, ἐμπορίας, καὶ θαλασσίου εὐνομίας. Καὶ ἀστυνόμος τοῦ τόπου, *ζαμπίτης* λεγόμενος, ἐξελέγετο ἐντόπιος, ἐπικυρούμενος παρὰ τοῦ καπιτὰν Πασᾶ.

Ὑπῆρχε δὲ καὶ καγγελαρία, ἔχουσα καγγελάριον καὶ παρέδρους, κρίνοντας τὰς διαφορὰς, ὧν αἱ κρίσεις ἐκυροῦντο παρὰ τῶν προκρίτων. Ὁ δὲ καγγελάριος ἦτον καὶ μνήμων δημόσιος.

Ἐπὶ τούτοις ὑπῆρχε καὶ ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον, κρῖνον τὰ περὶ συνοικεσίων, διαζυγίων, κτλ.

Αἱ Σπέτσαι εἶχον καὶ αὐταὶ τὸν αὐτὸν τύπον τῆς διοικήσεως ὡς ἡ Ὕδρα.

Τὰ δὲ Ψαρὰ, ἐπίσης ὑποκείμενα εἰς τὸν καπιτὰν Πασᾶν, διῳκοῦντο ὑπὸ δημογερόντων ἐκλελεγμένων παρὰ τοῦ λαοῦ. Ὅλοι οἱ πολῖται συνερχόμενοι ἐξέλεγον δώδεκα ἐκλέκτορας. οἵτινες ἐξέλεγον τρεῖς δημογέροντας καὶ ἕνα ταμίαν δι ἓν ἔτος.

Ὁ ταμίας, ἔχων δύω συμβοηθοὺς, *δατσιέρας* λεγομένους, εἰσέπραττεν ὅλας τὰς προσόδους. Προκειμένων δὲ μεγάλων ὑποθέσεων, οἱ δημογέροντες ὤφειλον συγκαλεῖν εἰς συνέλευσιν τὸν λαὸν ἵνα ὁμοθυμαδὸν κρίνῃ περὶ αὐτῶν.

Ὅλαι αἱ πολιτικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ διαφοραὶ ὑπεβάλλοντο εἰς διαιτητάς.

Ὁ καπιτὰν Πασᾶς ἐπεκύρονε τάς τε ἐκλογὰς καὶ τὰς τῶν διαιτητῶν ἀποφάσεις χωρὶς οὐδόλως νὰ μετέχῃ εἰς αὐτὰς, ἔκρινε δὲ μόνον περὶ τῶν κακουργημάτων.

Αἱ νῆσοι Σκόπελος, Σκίαθος, Ἡλιοδρόμια, Σκύρος, Σαλαμὶν, Αἴγινα, Πόρος, Ζέα, Θερμιὰ, Σέριφος, Σίφνος, Ἀμοργὸς, Μῆλος, Πολύκανδρος, Σίκινος, Ἴος, Σαντωρήνη, Ἀνάφη, Κάσος, Ἀστυπαλαία, Πάτμος, Νάξος, Πάρος, Ἀντίπαρος, Μύκονος, Τρίκερι, ὑπέκειντο ὅλαι εἰς τὸν καπιτὰν Πασᾶν, ὅστις ἔστελλεν εἰς ἑκάστην ἕνα δεκατοσυλλέκτην, Ὀθωμανὸν, ἢ Χριστιανὸν, *ζαμπίτην* λεγόμενον. Ἀλλ᾽ ἑκάστη εἶχε τοὺς προεστοὺς αὐτῆς, ἐκλεγομένους ἐκ τῶν πλουσιωτέρων καὶ εὐδοκιμωτέρων, καὶ ἔχοντας δύω συμβοηθούς. Αἱ διαφοραὶ ἐκρίνοντο παρὰ τῶν προεστῶν ἢ τῶν διαιτητῶν, ἀλλ᾽ ἐξεκαλοῦντο καὶ πρὸς τὸν καπιτὰν Πασᾶν, ὅστις πάντοτε ἔκρινε περὶ τῶν κακουργημάτων. Οὐδεμία δ᾽ ἄλλη τουρκικὴ ἀρχὴ ἐχώρει ὅλως εἰς τὰς νήσους ταύτας, οὐδ᾽ ὁ Σουλτάνος ἔστελλεν ἐκεῖσε προσταγὰς ἀμέσους.

Ἡ Σάμος ὑπήγετο εἰς τὸν Σεϊζαλάμην, ὅστις ἔστελλεν ἐκεῖ κατ᾽ ἔτος ἔπαρχον Τοῦρκον. Εἶχε δὲ ἡ νῆσος καὶ προεστούς.

Ἡ Τῆνος ὑπέκειτο εἰς τὸν Ζαραπχανὲν, ὅστις ἔστελλε τὸν ζαμπίτην. Διῳκεῖτο δὲ ἡ νῆσος καθ᾽ ὃν τρόπον καὶ αἱ ἄλλαι νῆσοι, οὐδ᾽ ἴσχυε τίποτε ὁ ζαμπίτης ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ προεστοῦ.

Ἡ Ἄνδρος, ὑποκειμένη πρότερον εἰς τὴν Σουλτάναν, ἐδόθη μετὰ θάνατον αὐτῆς εἰς τὸν Ζαραπχανὲν, ὅστις ἔστελλεν ἕνα ζαμπίτην ἵνα φυλάττῃ τὴν εὐταξίαν καὶ κρίνῃ τὰς διαφορὰς τῶν ἐντοπίων. Εἶχε δὲ ἡ νῆσος καὶ ἕνα κοτζάμπασην, ὅστις, ἅμα ἐκλεχθεὶς παρὰ τοῦ λαοῦ, ἀπήρχετο εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀφ' οὗ ἐπλήρονε τὸ λεγόμενον *ἰλτιζάμι* τῆς νήσου, ἐλάμβανε τὴν ἐπικύρωσιν παρὰ τοῦ *Ζαραπχανὲ ἐμινῆ*, καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὰ ἔργα τῆς ὑπηρεσίας του. Οὐδ' ἐξετέλει ὁ ζαμπίτης οὐδεμίαν δικαστικὴν ἀπόφασιν ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ κοτζάμπαση.

Αἱ νῆσοι Λέρος, Καλύμοζος, Κίσσινος, Δῆλος, Ἀλυκὴ, Σκάρπαθος, Σύμη, καὶ Καστελόριζον, ὑπέκειντο εἰς τὸν Μπέην τῆς Ῥόδου, καὶ παρ' αὐτοῦ ἐλάμβανον ζαμπίτας, ἔχουσαι ὅμως καὶ προεστοὺς τῆς ἐκλογῆς των.

Διοικητικὸν σύστημα τῆς Χίου ὑπὸ τοὺς Τούρκους.

Κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1694 ἐσχάτην παράδοσιν τῆς Χίου εἰς τοὺς Τούρκους, οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Χριστιανοὶ ἀπέλαβον ἐκ συνθήκης διάφορα προνόμια, ὧν τὰ κυριώτερα εἰσὶ τὰ ἑξῆς·

ά. Τελείαν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν.

β'. Τὴν διοίκησιν τῶν ἐγχωρίων πραγμάτων ὑπὸ τῆς κοινότητος.

γ'. Ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ δεκάτου, τὸ ὁποῖον περιεστάλη εἰς μικρότατον τέλος, τὸ λεγόμενον *ταχρίλ*.

δ'. Νὰ ἔχῃ ἡ νῆσος μόνον ἕνα ἔπαρχον Τοῦρκον, τὸν *μουσελίμην*.

ἐ. Οὐδεμία τουρκικὴ οἰκογένεια νὰ μὴ κατοικῇ εἰς τὴν νῆσον.

ϛ'. Προσδιωρίζετο καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ φρουρίῳ Τούρκων, καὶ ἡ φρουρὰ ἔπρεπε νὰ ἀλλάσσεται κατὰ καιρούς.

ζ'. Εἷς μόνος ἀγᾶς Τοῦρκος ἤρχετο νὰ λαμβάνῃ κατ' ἔτος τὸν φόρον τῶν 20,000 ὀκάδων μαστίχης.

Ὑπέκειντο δὲ οἱ κάτοικοι εἰς τὸ χαράτσιον. Ἀλλὰ μετέπειτα ἔχασαν πολλὰ τῶν προνομίων τούτων, ἐξ οὗ τὸ διοικητικὸν τῆς Χίου σύστημα κατὰ τὸ 1820 εἶχε τὰς ἑπομένας βάσεις.

Ὁ Σουλτάνος ἔστελλε κατὰ διετίαν ἕνα ἔπαρχον, μουσελίμην λεγόμενον, ὅστις, πληρόνων ποσότητά τινα εἰς τὸν ἄνακτα, διώκει τὴν νῆσον εἰς ἴδιόν του λογαριασμόν, ἔχων καὶ ἕνα ἀστυνόμον, λεγόμενον *σούμπασην*.

Τὸ φρούριον εἶχεν ἀρχηγὸν διαμένοντα ἀόριστον χρόνον, καὶ ἡγεμονεύοντα τῆς τουρκικῆς φρουρᾶς μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἤρχετο καὶ ὁ καδῆς, κρίνων ὅλας τὰς τῶν Τούρκων καὶ ῥεαγιάδων πολιτικὰς καὶ κακουργικὰς ὑποθέσεις, καὶ διατηρούμενος ἐπὶ χρόνον ἀόριστον.

Ἐκεῖθεν ἐστέλλετο καί τις Τοῦρκος πρὸς εἴσπραξιν τῆς μαστίχης, *σακὶζ ἐμινῆς* προσαγορευόμενος, ὅστις, καίτοι μηδεμίαν ἄμεσον ἐξουσίαν ἐπιτετραμμένος ἐπὶ τῆς νήσου, κατήντησεν ὅμως καταχρηστικῶς προστάτης καὶ ἀρχηγὸς τῶν κατὰ τὸ μεσημβρινὸν τῆς νήσου εἴκοσι καὶ ἑνὸς μαστιχοχωρίων τοιοῦτος, ὥστε καὶ ἐχώριζε τοὺς κατοίκους αὐτῶν, καίτοι ὅλους Χριστιανοὺς ὄντας, ἀπὸ τῆς κοινότητος τῆς Χίου· μηδὲ ἀρκούμενος εἰς τοῦτο, τοὺς καθυπέβαλλεν εἰς πληρωμὰς ὑπερόγκων προστίμων, καὶ ἐσκληρύνετο πρὸς αὐτοὺς τόσον, ὥστε οἱ δυστυχεῖς ἠναγκάζοντο νὰ δίδωσιν, ἐκτὸς τοῦ φόρου τῶν 20,000 ὀκάδων, καὶ ὅλην τὴν μαστίχην ὅση τοὺς ἔμεινε, πληρονομένην εἰς τὸ ἕκτον τῆς τρεχούσης τιμῆς.

Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ τῶν ἐπάρχων καὶ τῶν ἀξιωματικῶν Τούρκων ἤρχισαν νὰ φέρωσιν εἰς τὴν νῆσον καὶ τὰς οἰκογενείας αὐτῶν, ἐκ τούτου παρεβάθη καὶ τὸ ἀρχῆθεν συγκείμενον προνόμιον καθ' ὃ οὐδεμία τουρκικὴ οἰκογένεια ἠδύνατο κατοικεῖν ἐν τῇ νήσῳ.

Ἐκτὸς τῶν ἀρχῶν τούτων, ἡ Ὀθωμανικὴ Πόρτα ἀνεγνώριζε τὴν κοινότητα ἢ δημογεροντίαν τῆς Χίου, σύνθετον ἐκ πέντε ἐντοπίων Χριστιανῶν, ἐκλεγομένων κατ' ἔτος, πρὸς οὓς πάντοτε ἀπετείνετο δι' ὅλας τὰς τῶν ῥεαγιάδων ὑποθέσεις καὶ διὰ τὰς ἀηθεις καὶ καταχρηστικὰς ἐξαιτήσεις χρημάτων.

Εἶχον δὲ οἱ τῆς Χίου δημογέροντες, ἐπιτρόπους ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατ' ἔτος ἐκλεγομένους ἐκ τῶν ἐκεῖσε ἐμπόρων Χίων. οἵτινες ἐνήργουν τὰς τῶν δημογερόντων ἐντολὰς περὶ τὰς ὑποθέσεις τῆς

κοινότητος πρὸς τὴν πρωτεύουσαν. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν δημογερόντων, ὑπῆρχον ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἄλλαι πολιτικαὶ Χριστιανικαὶ ἀρχαὶ, ἐξ ἐκείνων ὁπωσδήποτε ἐξαρτώμεναι. Οἱ δὲ δημογέροντες, ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὰ ἔθιμα καὶ ἀπὸ τὰς ἀποφάσεις τῶν διαφόρων συνελεύσεων τῶν προκρίτων τοῦ τόπου, εἶχαν πλήρη ἐξουσίαν εἰς ὅλα τὰ πολιτικὰ, ἐκκλησιαστικὰ, οἰκονομικὰ, φιλανθρωπικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ πράγματα, καὶ ὤφειλον, παύοντες τῆς ὑπηρεσίας, δίδειν λόγον τῆς αὐτῶν πολιτείας εἰς τὴν κοινότητα.

Ἡ κοινότης αὕτη, ὑφ' ὅλων τῶν Χριστιανῶν τῆς νήσου βασταζομένη, (ἐξαιρουμένων τῶν κατοίκων τῶν μαστιχοχωρίων διὰ τοὺς προῤῥηθέντας λόγους) εἶχε τὴν προσήκουσαν ἀξίωσιν παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας, καὶ ἥ,τε ἕνωσις τῶν Χριστιανῶν καὶ αἱ μεγάλαι δόσεις χρημάτων ἀνέστελλον τὴν εἰς τὰς καταχρήσεις ῥοπὴν τῶν Τούρκων· ἐξ οὗ ἐκαρποῦτο ἡ κοινότης, καθὼς καὶ οἱ Ἑβραῖοι, τὴν ἀστυκὴν καὶ θρησκευτικὴν ὕπαρξιν, ὅσον δυνατὸν ὑπὸ τοιούτους τυράννους.

Εἰκοστὸν πέμπτον ζήτημα. « Ποῖα προνόμια ἢ κοινοτικὰ δικαιώματα εἶχαν ἀφεθῆ εἰς τοὺς Ἕλληνας; καὶ ποῖα ἰδιαίτερα πλεονεκτήματα εἶχον τόποι ἢ νῆσοι τινές; »

Ἡ Πελοπόννησος ἐκαρποῦτο προνόμιον τὸ ἔχειν κοτζαμπασῆδας, καὶ τὸ ἐκλέγειν αὐτούς. Ἡ δὲ Μάνη εἶχε κυβέρνησιν, μόνον κατὰ τὸν διορισμὸν τοῦ Μπέη ἐξαρτωμένην ἀπὸ τοῦ Καπιτὰν Πασᾶ.

Ὁ νῦν Σουλτάνος εἶχε καταργήση διὰ χαττίου ἐν τῇ Πελοποννήσῳ τὴν κατὰ τὴν ἄλλην Τουρκίαν ἐξ ἔθους ἐνεργουμένην δήμευσιν τῆς περιουσίας τῶν Χριστιανῶν ὅσοι ἀποθνήσκουσιν ἐν δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ.

Ἐπὶ τούτοις ἐπαρχίαι τινὲς τῆς Πελοποννήσου ἐνέμοντο ἄλλα γέρα· λόγου χάριν, ἐπειδὴ τὰ δέκατα τῶν Πατρῶν ἦσαν ἀποκεκληρωμένα εἰς τὸν τάφον τοῦ Σουλτὰν Χαμίτη, ἡ ἐπαρχία αὕτη δὲν συνεισέφερεν εἰς τὰς δαπάνας τῆς διοικήσεως Πελοποννήσου, καὶ ἐπειδὴ οἱ Πασάδες δὲν ἴσχυον ἐκεῖ, αἱ Πάτραι εἶχαν γείνῃ ἄσυλον τῶν

κατατρεχομένων. Ἀλλὰ μετὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Σουλτὰν Μαχμούτη ἀνῃρέθησαν πάντα ταῦτα.

Τῶν ναυτικῶν νήσων τὰ προνόμια περί τε τὴν ἐσωτερικὴν διοίκησιν καὶ περὶ τὴν ὀλιγότητα τῶν φόρων, ἔμειναν ἄθικτα μέχρι τοῦ 1821.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία εἶχε τοὺς ἀρχηγοὺς αὐτῆς, ἀξιωματικῶς ἀνεγνωρισμένους παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας. Οἱ Ἐπίσκοποι, διὰ βίου διοριζόμενοι εἰς τὰς ἐπαρχίας ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐλάμβανον παρὰ τῆς Πόρτας δίπλωμα, τὸ *μπεράτιον* καλούμενον, καθ' ὃ εἶχον ἐξουσίαν τοῦ κρίνειν ἀνεκκλήτως ὅλας τὰς τῶν Χριστιανῶν διαφορὰς περὶ συνοικεσίων, διαζυγίων, κτλ. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις.

Εἰς δὲ τὰς μεγάλας πόλεις, καὶ τὰ βιομηχανικὰ σωματεῖα εἶχον δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν διαιτητὰς τῶν μεταξὺ τῶν χειροτεχνῶν ἀναφυομένων διαφορῶν.

Εἰκοστὸν ἕκτον ζήτημα. « Ποῖον εἶδος τοπικῆς ἐξουσίας, ἢ δι-
» καστικῆς, ἢ διοικητικῆς, ἢ ἀστυνομικῆς, ἦτον συγχωρημένον εἰς
» τοὺς Ἕλληνας κατὰ τόπους νὰ ἐνεργῶσιν ὑπὸ τὴν κυρείαν τῆς
» Τουρκικῆς κυβερνήσεως. ; »

Ἐν τῇ ἀποκρίσει περὶ τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως ἑκάστου τμήματος, ἐδείξαμεν ποῖον βαθμὸν τοπικῆς ἐξουσίας, δικαστικῆς ἢ διοικητικῆς, ἐνήργουν οἱ Χριστιανοί. Ὅσον δὲ περὶ τῆς ἀστυνομίας, οἱ Ἕλληνες εἶχον δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν ἕνα καπιτάνον, ἀρχηγὸν εἴκοσιν ἢ τριάκοντα ἁρματωλῶν, κατὰ τὴν ἔκτασιν τῆς ἐπαρχίας, ὅστις μὲ τὸν λόγον του ἐφύλαττε τὸν τόπον ἀπὸ τὰς κλοπὰς καὶ ἐξησφάλιζε τοὺς δρόμους. Ἐξελέγετο δὲ παρὰ τῶν κοτζαμπασήδων, καὶ μετὰ τοῦτο διωρίζετο παρὰ τοῦ Πασᾶ. Ἀλλ' ἐξετάζοντες τὸ πρᾶγμα καλλίτερα, εὑρίσκομεν ὅτι τὸ προνόμιον τοῦτο δὲν ἦτον ἑκούσιον δώρημα τῶν Τούρκων, ἀνοχὴ δὲ μόνον καὶ φιλοτιμία ἀναγκαστή.

Ἡ Μάνη, ὡς μὴ διοικουμένη ὑπὸ Τούρκων, ἐγίνετο ἄσυλον ὅλων ὅσοι δὲν ἠδύναντο νὰ ὑποφέρωσι τὴν Ὀθωμανικὴν τυραννίαν, καὶ

ἐκεῖθεν αὐτοὶ ἐξερχόμενοι τὸ καλοκαίριον, ἐπείραζον τοὺς Τούρκους, δι' ἣν αἰτίαν ἠναγκάζοντο οἱ ἀγάδες νὰ τοὺς οἰκονομῶσι.

Πρὸς τούτοις κατὰ τὸ 1770, ὅτε ἐξεῤῥάγη ἐπανάστασις τῶν Χριστιανῶν ἐν Πελοποννήσῳ, ὁ Σουλτάνος ἔστειλε μὲν κατ' αὐτῆς 12,000 Ἀλβανούς, ἀλλ' αὐτοὶ ἀφ' οὗ ἐκυρίευσαν τὸν τόπον, ἐπίσης ἐπανεστάτησαν. Τότε ἡ Πόρτα ἔστειλε τὸν Καπιτὰν Πασᾶν, αὐτὸς δ' ἐκάλεσεν εἰς συμμαχίαν τοὺς εἰς τὰ ὄρη τῆς Πελοποννήσου αὐλιζομένους Χριστιανοὺς καπιτάνους μετὰ 4,000 ὁπλοφόρων, οἵτινες καὶ διώξαντες τοὺς Ἀλβανοὺς διωρίσθησαν εἰς ἀνταμοιβὴν ἁρματωλοὶ τῶν ἐπαρχιῶν.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔθος μέγα δύναται παρὰ τοῖς Τούρκοις, ὁ διορισμὸς τῶν καπιτάνων κατήντησεν ἀστυνομικὸν δικαίωμα τῶν Ἑλλήνων μέχρι τοῦ 1805, ὅτε οἱ Τοῦρκοι, ὑποπτεύοντες, τὸ μέν, τὸν ῥωσσικὸν πόλεμον, τὸ δέ, τὴν φυομένην τῶν καπιτάνων ἐπιῤῥοήν, κατέτρεξαν αὐτούς, καὶ ἄλλους μὲν ἐθανάτωσαν, ἄλλους δὲ ἠνάγκασαν καταφυγεῖν εἰς τὰς Ἰονίους νήσους. Ἔκτοτε ὁ Σουλτάνος ἀπηγόρευσε νὰ διορίζωνται Χριστιανοὶ ἁρματωλοί. Εἴς τινας ὅμως ἐπαρχίας ὅπου οἱ κοτζαμπασῆδες ἦσαν δυνατοὶ διώριζαν πάλιν τῇ συναινέσει τῶν Πασάδων, καπιτάνους Χριστιανούς.

Ὅσον δὲ περὶ τοῦ ἐν Ἠπείρῳ ἀστυνομικοῦ δικαιώματος, ἡ Πόρτα οὐδέποτε ἐξ οὐδενὸς ἀγῶνος ἠδυνήθη νὰ κατορθώσῃ νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ἐξουσίαν τῶν καπιτάνων· ὅπερ μέρος μέν, προήρχετο ἐκ τῆς συμμαχίας τούτων καὶ συμφωνίας μετὰ τῶν γειτόνων Ἀλβανῶν, μέρος δέ, καὶ ἐκ τῆς φύσεως τῶν τόπων. Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, οἱ καπιτάνοι ἀπέβησαν ὡς ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ συστήματος τοῦ τυράννου τούτου, καὶ περισσότεροι καὶ ἰσχυρότεροι.

Εἰκοστὸν ἕβδομον ζήτημα. « Εἰς ποίαν τάξιν ἀνθρώπων ἐνυ-
» πῆρχεν ἡ ἐξουσία αὕτη πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως; Καὶ
» πόσοι ἦσαν οὗτοι; Καὶ πῶς διωρίζοντο, καὶ εἰς ποῖον ἦσαν ὑπό-
» λογοι; »

Οὐδεμία τάξις προνομιούχων ἀνθρώπων ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ

τὸ αὐτόγνωμον τῆς κυβερνήσεως ὕψονε καὶ τοὺς χθαμαλωτάτους εἰς τὴν ἀκροτάτην βαθμίδα τῆς κοινωνικῆς κλίμακος. Διὰ δὲ τοὺς διορισμοὺς τῶν Χριστιανῶν εἰς τὰς ὑποδεεστέρας ὑπηρεσίας ἀπῃτεῖτο κατάστασις καὶ ποιά τις ἐπιῤῥοὴ ἠθικὴ, ά. διότι ἐξελέγοντο παρὰ τῶν Χριστιανῶν, β΄. ἐπειδὴ οἱ Τοῦρκοι ἤθελον νὰ ἔχωσιν ἀσφάλειαν διὰ ὅσα χρήματα οἱ προεστῶτες ὤφειλον εἰσπράττειν ὑπὲρ τῆς Πόρτας.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ὅλοι οἱ κοτζαμπασῆδες ἦσαν καὶ πρώτιστοι κτηματικοὶ, καὶ ὅτι, ἅπαξ λαβόντες τὸ κοτζαμπασιλίκιον, τὸ εἶχον διὰ βίου, καὶ τὸ μετέδιδον ἐνίοτε καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους των, ἐκτὸς ἂν κατετρέχοντο, ὅπερ δὲν ἦτον σπάνιον. Περὶ δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν περιβεβλημένων τὰς ἀρχὰς ταύτας, καὶ τοῦ τρόπου τῆς αὐτῶν ἐκλογῆς, καὶ τῆς διαδόσεως τῶν λειτουργιῶν, καὶ εἰς ποίας ἀνωτέρας ἀρχὰς ὑπέκειντο, ἀρκούντως, νομίζομεν, ὑπεδείξαμεν ταῦτα ἐν τῇ ὁλικῇ διαλήψει περὶ τοῦ τρόπου τῆς διοικήσεως.

Εἰκοστὸν ὄγδοον ζήτημα. « Εἰς ποῖα μέρη τῆς Ἑλληνικῆς κυριότητος σώζεται σήμερον ἡ αὐτὴ ἀρχὴ, δηλαδὴ ἡ ἐπὶ Τούρκων ὑπάρχουσα τοπικὴ διοίκησις; Καὶ μὴ σωζομένης, ποῖον εἶδος ἀστυνομίας ἢ διοικήσεως κατέστη ἀντ' αὐτῆς; »

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, ἀποτινάξας τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν, οὔτ' ὤφειλεν οὔτ' ἠδύνατο πλέον γεραίρειν τὰς τοπικὰς ἀρχὰς τὰς ὑπὸ τοῦ καθαιρεθέντος κράτους συνεστηκυίας· ἄρα οὐδὲ σώζεται οὐδεμία αὐτῶν. Οἱ ἄνθρωποι δὲ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἅτε δὴ καὶ πρῶτοι ἐπαναστάντες ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας, διετέλεσαν πράττοντες καὶ διευθύνοντες τά,τε στρατιωτικὰ καὶ τὰ διοικητικά· δηλαδὴ ἐν μὲν τῇ Πελοποννήσῳ, οἱ πρόκριτοι, ἔξω δὲ τοῦ ἰσθμοῦ, οἱ καπιτάνοι, ἐξαιρουμένων τῆς Λεβαδίας, τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Μεσολογγίου, καί τινων ἄλλων μερῶν.

Ἡ δύναμις δὲ τῶν ἀρχηγῶν τούτων, πολιτικῶν τε καὶ στρατιωτικῶν, κατὰ πρῶτον ἄλλο δὲν ἔπραξεν εἰμὴ νὰ ὁπλίσῃ καὶ ὁδηγήσῃ τοὺς κατοίκους τῶν ἐπαρχιῶν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ νὰ ἐκπο-

ρίση τὰς τοῦ πολέμου δαπάνας διὰ τῆς εἰσπράξεως τῶν δεκάτων καὶ τῶν ἄλλων φόρων.

Εἰς μόνην τὴν ἐπαρχίαν τῆς Μάνης, Πέτρος ὁ Μαυρομιχάλης, ἀρχηγὸς ὢν πολιτικός τε καὶ στρατιωτικὸς ἐπὶ Τούρκων, καὶ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἡγεμὼν ἀναφανεὶς ὅλου τοῦ πολεμικοῦ ἐκείνου λαοῦ, συνεπελάβετο μὲν τοῦ πολέμου, συνεπελάβετο δὲ καὶ τῶν πολιτικῶν θεσμῶν ὅσους τὸ ἔθνος ὅλον ἐζήτησεν.

Εἰς δὲ τὴν Κρήτην, ἐπειδὴ ἐκτὸς τῶν Σφακιῶν οὐδαμοῦ ὑπῆρχον οὔτε πρόκριτοι οὔτε καπιτάνοι, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Σφακιῶν ἐκυρίευσαν ἔργῳ τὴν ἐξουσίαν εἰς ὅλα τὰ μέρη ὅπου πολεμοῦντες εἰσέβαλον.

Εἰς τὰ Ψαρὰ οἱ πρόκριτοι συνέστησαν γερουσίαν.

Εἰς Ὕδραν καὶ εἰς Σπέτσας πρῶτον μὲν ὁ λαὸς ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὴν ἐξουσίαν, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ πρόκριτοι συμμετέσχον.

Κατὰ δὲ τὰς ἄλλας νήσους τοῦ Αἰγαίου, Ἕλληνες μὴ ἰθαγενεῖς ἐγένοντο ἄρχοντες τῆς διοικήσεως.

Μετ' ὀλίγους ὅμως μῆνας αἱ ἀρχαὶ αὗται αἱ ἐνθουσιωδῶς τὸ πρῶτον κατασταθεῖσαι ἐγνώρισαν ὅτι μεμονωμέναι δὲν ἠδύναντο νὰ κατορθώσωσι μέγα τι. Ὅθεν πρῶτοι οἱ Πελοποννήσιοι, θέλοντες νὰ συνοργανώσωσι καὶ συμπήξωσι τὴν διοίκησίν των, συνέστησαν Γερουσίαν ἑπταμελῆ ἐκ προκρίτων, πρόεδρον αὐτῆς διορίσαντες τὸν Πέτρον Μαυρομιχάλην.

Αἱ ἐπαρχίαι δὲ τῆς Εὐβοίας, τῆς Θετταλικῆς Μαγνησίας, μερῶν τινων τῆς Μακεδονίας, (οἷον Νιαούστης καὶ Κασσάνδρας), τῆς Βουδουνίτσης, Ταλαντίου, Λεβαδίας, Θηβῶν, Ἀττικῆς, Σαλώνων, καὶ Λιδωρικίου, ἔστειλαν συνέδρους εἰς τὴν ἐν Σαλώνοις γενομένην σύνοδον κατ' ὀκτώβριον τοῦ 1821, ἥτις καὶ ἐξέλεξε γερουσίαν δεκατριῶν μελῶν, *Ἄρειον Πάγον* ὀνομασθεῖσαν, καὶ ἀντιπροσώπους διώρισε διὰ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Τρίτη σύνοδος συνεκλήθη περὶ τὸν αὐτὸν σχεδὸν χρόνον εἰς Μεσολόγγιον, ὅπου συνῆλθον οἱ σύνεδροι Μαλακασίου, Ἀσπροποτάμου, Ἀγράφων, Σουλίου, Ἄρτης, Βάλτου, Βονίτσης, Ξερομέρου, Βλοχοῦ,

Ζυγοῦ, Μεσολογγίου, Ἀνατολικοῦ, Βενετίκου, Κραβαρίου, Ἀποκόρου, καὶ Καρπενησίου. Καὶ αὐτὴ συνέστησε γερουσίαν ἐξ ἐννέα μελῶν, καὶ ἀντιπροσώπους ἐξέλεξεν ὅλων τῶν μερῶν τούτων τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Συνέλευσις Ἐπιδαύρου.

Αὕτη γενομένη κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1821, συνέταξε μὲν καὶ ἀνηγόρευσε κατὰ τὰς προτάσεις τῆς παρ' αὐτῆς διορισθείσης ἐπιτροπῆς τὸν πρῶτον συνταγματικὸν ὅρον, συνεκάλεσε δὲ τὴν τοῦ Ἄστρους συνέλευσιν ἐπὶ τὸν ἰανουάριον τοῦ 1823.

Ὁ συνταγματικὸς ὅρος ἀνηγόρευε τὰς γενικὰς ἀρχὰς, καὶ καθίςα τρεῖς ἐξουσίας, τὴν νομοθετικὴν, τὴν τελεστικὴν, καὶ τὴν δικαστικήν. Ἔσωζε δὲ καὶ τὰς τρεῖς γερουσίας περὶ ὧν ἀνωτέρω, ἕως οὗ ἡ νομοθετικὴ βουλὴ ἤθελεν ἁρμόσῃ ταυτοειδῶς τὸ ὅλον τῆς διοικήσεως διὰ νόμου ὁλοσχεροῦς.

Ἀλλ' οἱ θεσμοὶ οὗτοι δὲν ἐπλήρωσαν ἀρκούντως τοὺς πόθους τοῦ ἔθνους. Καὶ οὐδ' εἰς τὰς διασκέψεις ἴσως τῆς συνελεύσεως τοῦ Ἄςρους παρετηρήθη δεόντως τὸ ἀσύμμετρον αὐτῶν πρὸς τὰς ἕξεις καὶ πρὸς τὰ ἤθη τοῦ τόπου, καὶ τὸ ἀπροσφυὲς πρὸς τὰς τότε περιστάσεις αὐτοῦ.

Συνέλευσις τοῦ Ἄστρους.

Αὕτη συνελθοῦσα κατὰ μάρτιον, ἀνεθεώρησε μὲν τὸ σύνταγμα τῆς Ἐπιδαύρου, ἐξέδωκε δὲ νόμους ὀργανικοὺς τῶν ὁποίων ἡ ἐκτέλεσις ἔπαυε τὴν ἐξουσίαν τῶν δύω γερουσιῶν καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Ἀλλ' ἡ ἀνανέωσις τῶν ἀρχῶν δὲν ἐβελτίωσε τὰ τῆς εὐταξίας, οὐδ' ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὀργανικῶν νόμων ἠδυνήθη νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὰ μεγάλα συμφέροντα δι' ἃ αὐτοὶ ἐτέθησαν· καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐπελθουσῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι τῶν πολλῶν συμφορῶν τῆς,τε ἐμφυλίου διχοστασίας καὶ τῆς βαρείας ἐπιθέσεως τοῦ ἐχθροῦ, τὸ ἔθνος ἐζήτησε καὶ τρίτον τὴν θεραπείαν ἐκ τῆς παγκοίνου συνελεύσεως τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ.

Δευτέρα συνέλευσις τῆς Ἐπιδαύρου.

Αὕτη συνεκλήθη τὸ πρῶτον κατ' αὔγουστον τοῦ 1826, καὶ διώρισε δύω ἐπιτροπὰς, τὴν μὲν, διπλωματικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκε χρηματισμοὺς καὶ τὴν ἀναγκαίαν ἐξουσίαν νὰ ἀρχίσῃ διαπραγματείας πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν ὑπὸ προστάτιδι καὶ μεσιτρίᾳ τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ, τὴν δὲ, διοικητικὴν τῶν ὅλων τῆς πολιτείας, συγκειμένην ἐξ ἕνδεκα μελῶν. Αναβληθεῖσα δ' ἔπειτα, μόλις μετὰ πολλὰς διαζητήσεις ἠδυνήθη νὰ συνέλθῃ εἰς Τροιζῆνα κατὰ μάϊον τῷ 1827.

Συνέλευσις τῆς Τροιζῆνος.

Εἰς ταύτην τὴν δευτέραν συνεδρίαν ἐξαιρέτως διέπραξε τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ συντάγματος, καὶ ἐξέδωκε μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸ ἐνταῦθα συναπτόμενον.

Διώρισε δὲ καὶ ἀρχιστράτηγον τῆς ξηρᾶς, καὶ ἀρχιναύαρχον, καὶ τὸν νῦν Κυβερνήτην.

Συνέστησε προσέτι τριμελῆ ἐπιτροπὴν ἵνα διοικῇ τὴν πολιτείαν μέχρι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυβερνήτου.

Καὶ τέλος καθίδρυσε, ἀκολούθως τοῖς ὁρισμοῖς τοῦ συντάγματος, τὴν νομοθετικὴν βουλήν.

Ὁ Κυβερνήτης ἔφθασε τῇ 6 ἰανουαρίου, ὁπότε, ὅσαι μὲν τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου δὲν κατείχοντο ὑπὸ τοῦ Ἰβραχὶμ Πασᾶ, ἦσαν ἐν μεγίστῃ ἀταξίᾳ καὶ φρικτῇ ἀθλιότητι, εἰς δὲ τὴν στερεὰν, τὰ συντρίμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, στρατοπεδεύοντα κατὰ Δραγομέστον, Ἐλευσῖνα, καὶ Τριζώνια, πολλάκις ἐστεροῦντο πάσης τροφῆς, εἰς δὲ τὸ Αἰγαῖον, οἱ κάτοικοι τῶν νήσων ᾤμωζον ὑπὸ τὴν τυραννίαν τῶν κακούργων καὶ τῶν λῃστῶν, τῆς πειρατείας δεινῶς μαστιζούσης τὸ ἔθνος καὶ διαβαλλούσης καὶ τὴν ὑπόληψιν αὐτοῦ. Ἡ κυβερνητικὴ ἐπιτροπὴ καὶ ἡ βουλὴ ἐκάθηντο εἰς Αἴγιναν ἀρ-

γαὶ, μηδόλως δυνάμεναι πλέον νὰ εὕρωσιν οὔτε ἠθικὴν ἐπιῤῥοὴν οὔτε πόρους χρηματικοὺς τοὺς ἀπαραιτήτους εἰς τὴν διάπραξιν τῆς ἐξουσίας. Ταμεῖον δημόσιον δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλὰ καὶ τὰ μικρὰ εἰσοδήματα τῆς πολιτείας πρὸ καιροῦ ἐσκορπίζοντο δι' ἐνταλμάτων τῆς ἀδρανοῦς διοικήσεως, ἐνδιδούσης εἰς τὴν βίαν τῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς ἀναρχίας.

Ταῦτα κατιδὼν ὁ Κυβερνήτης, συνεσκέφθη μετά τε τῆς κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῶν ἐκκριτοτέρων μελῶν τῆς βουλῆς, καὶ εἶπε μὲν πρὸς αὐτοὺς μετὰ παῤῥησίας καὶ γνησιότητος τὴν περὶ τῆς ἐν Αἰγίνῃ κυβερνήσεως ἄχαριν ὑπόληψιν τῶν τε συμμαχικῶν βουλείων, καὶ τῶν ἐν τῇ Μεσογείῳ ναυάρχων αὐτῶν, ἀνατρέχων δὲ εἰς τὰς αἰτίας τοῦ περιεστῶτος τὴν πατρίδα δεινοῦ κινδύνου ὁπότε αὐτὴ καὶ καλεῖται εἰς τὸ συνεργῆσαι ἐπὶ τῇ ἑαυτῆς σωτηρίᾳ, εὐκόλως ἔπεισε τοὺς ἄνδρας ἔν τε ἰδιαιτέραις ἐντεύξεσι καὶ ἐν ἀξιωματικαῖς κοινολογίαις,

ά. Ὅτι ἀκμαιότατον ὑπῆρχε ν' ἀποδείξωσι δι' ἔργων πιστῶν εἰς τὰς συμμάχους Αὐλὰς ὅτι ἡ Ἑλλὰς καὶ θέλει καὶ δύναται νὰ ἀποσείσῃ ταχέως τὴν ἀναρχίαν, καὶ νὰ θεραπεύσῃ τὰς μακρὰς αὐτῆς δυστυχίας δι' ἐννόμου διοικήσεως.

β'. Ὅτι τὸ μέγα τοῦτο κατόρθωμα, κατὰ τὰ προηγηθέντα παθήματα καὶ μαθήματα τοῦ ἔθνους, δὲν ἦτον πιθανὸν νὰ κατορθωθῇ ὅσον ταχέως ἐχρειάζετο διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν, ὀφειλούσης τῆς πολιτικῆς διοικήσεως ῥυθμισθῆναι κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Τροιζηνίου συντάγματος.

γ'. Ὅτι αὐτὸς, καί τοι ἐπιθυμῶν, καὶ ὡς κυβερνήτης καὶ ὡς ἄνθρωπος ἁπλῶς, νὰ ἀνταμείψῃ δι' ἀπεριγράπτου προσαναθέσεως (dévoûment sans bornes) τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν τοῦ ἔθνους, δὲν ἠδύνατο ὅμως ἀναδεχθῆναι ἐνώπιον τοῦ, τε ἔθνους αὐτοῦ καὶ τοῦ κόσμου, ὅσας ὑποχρεώσεις ὑπέβαλλεν εἰς τὸν ἄρχοντα τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως τὸ Τροιζήνιον σύνταγμα.

δ'. Ὅτι τῶν ὑποχρεώσεων τούτων ἡ μάλιστα ἀπαράδεκτος ἦτον ἡ ἐπιβαλλομένη διὰ τῆς ὑποτυπώσεως τοῦ ὅρκου, ἐν τῷ ὁποίῳ φέρεται ὅτι ὁ Κυβερνήτης ὑπόσχεται νὰ φυλάξῃ τὴν αὐτονομίαν τῆς

Ἑλλάδος, ἐν ᾧ ἡ αὐτονομία οὔτε ἔργῳ ὑπῆρχεν, ἀλλ' οὔτε δικαιώματι, ἀφ' οὗ τὸ ἔθνος ἐδέχθη ὡς βάσιν τῆς μελλούσης αὐτοῦ τύχης τὰς διὰ τῆς Λονδινείου συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου τεθείσας ἀρχάς.

ε. Ὅτι, ἂν ἡ βουλὴ ἐπιγνωρίσῃ τὸ ὑγιὲς τῶν ἐπιστάσεων τούτων, καὶ συμφρονήσῃ μετὰ τοῦ Κυβερνήτου ὅτι ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας ὑπάρχει ὁ κράτιστος πάντων τῶν νόμων, τὴν μὲν ἐκτέλεσιν τοῦ Τροιζηνίου συντάγματος θέλουσιν ἀναβάλῃ, συστήσῃ δὲ προσωρινήν τινα διοίκησιν μέχρι τῆς συγκαλέσεως τῆς ἐθνικῆς συνόδου.

ς' δέ, ὅτι ἡ διοίκησις αὕτη δὲν θέλει εἶσθαι αὐτογνώμων, ἀλλ' ἐστηριγμένη μὲν εἰς τὰ παρὰ τῶν συνελεύσεων ὅλων προστοιχειωθέντα, συγκειμένη δὲ ἐξ ἀνδρῶν τοὺς ὁποίους πολλάκις τὸ ἔθνος ἐπὶ τὰ κοινὰ κατέστησε πράγματα.

Πρὸς ταῦτα τὰ ἓξ τοῦ Κυβερνήτου προβλήματα ὁμοθυμαδὸν συμφωνησασῶν τῆς τε κυβερνητικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῆς νομοθετικῆς βουλῆς, ἐμπίστως τε καὶ εἰλικρινῶς συνεπράχθησαν αἱ πράξεις αἱ ὧδε ἐν ἀντιγράφοις συναπτόμεναι.

Καὶ ὁ μὲν Κυβερνήτης παρὰ τὴν γνώμην πολλῶν τῶν ἐν τοῖς πράγμασι διενοεῖτο νὰ συγκαλέσῃ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν τὸν ἀπρίλιον· ὅθεν καὶ ἀνήγγειλε τοῦτο ἡ νομοθετικὴ βουλή. Ἀλλὰ πεῖραν λαβοῦσα τῆς καταστάσεως τῶν ἐπαρχιῶν ἡ νέα προσωρινὴ κυβέρνησις, εἶδεν ὅτι δὲν ἠδύνατο ἡ τῶν ἀντιπροσώπων ἐκλογὴ ἐννόμως νὰ γείνῃ, πρὶν ἡ τῶν ἐπαρχιῶν διοίκησις διοργανωθῇ· ὅθεν καὶ ἀνέβαλε, συναινέσει καὶ τοῦ Πανελληνίου, τὴν τῆς συνόδου συγκάλεσιν.

Τότε ἡ ἐπικράτεια διῃρέθη, κατὰ τὰς προτάσεις τοῦ Πανελληνίου, εἰς δεκατρία τμήματα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἐστάλη εἷς ἔκτακτος ἐπίτροπος, διωρισμένος νὰ ὀργανώσῃ τὰς ἐπαρχίας, καὶ μάλιστα νὰ συστήσῃ τὰς δημογεροντίας ἢ κοινότητας. Ἐκλέγονται δ' οἱ δημογέροντες, κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους, παρὰ τοῦ λαοῦ, καὶ ἤδη αἱ ἐκλογαὶ αὐτῶν ἐννόμως τε καί, ὅλως εἰπεῖν, εὐτακτότατα διεπράχθησαν.

Ἐπελθούσης ὅμως κατὰ τὸν μάϊον νέας μάστιγος. τῆς πανώλους, καὶ συμποδισάσης καὶ βραδυνάσης προχωροῦσαν εἰς τὸ τέρμα τὴν

διοργάνωσιν, ἤδη μόλις τὸ ἔθνος θέλει δυνηθῆ νὰ τραπῇ εἰς ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἐθνικὴν συνέλευσιν.

Ὅτι δὲ τὸ τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως σύστημα εὗρε χάριν παρὰ τῷ ἔθνει, εἰκάζεται κἂν ἐκ τῆς προθυμίας μεθ' ἧς οἱ πολῖται πάσης τάξεως ἐδέχθησαν τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυβερνήτου, ἐπιτηδεύοντος τὴν ἐθνικὴν τράπεζαν. Καὶ πῶς ἡ κυβέρνησις ἐθεώρησε καὶ παρέστησεν εἰς τὸ ἔθνος τὸν αἰτούμενον ὑπὲρ τῆς τραπέζης ἐκουσιασμὸν, φαίνεται ἐκ τοῦ διαγγέλματος καὶ τῶν γραφῶν τῶν ὧδε συναπτομένων. Οἱ δὲ πολῖται τῆς Ἑλλάδος ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομάδων ἔφεραν εἰς τὴν τράπεζαν τὰ λείψανα τῆς περιουσίας των, ἀναμαρτυροῦντες διὰ καταθέσεως 80,000 περίπου ταλήρων ὅτι ἠσπάζετο τὸ ἔθνος τὴν τῶν πραγμάτων κατάστασιν ἐξ ἧς ἤλπιζε νὰ δικαιώσῃ τὴν περὶ αὐτὸ εὔνουν σπουδὴν τῶν συμμάχων Δυνάμεων.

Ἤδη δὲ καὶ ἄρχονται πληροῦσθαι αἱ ἐλπίδες αὐτοῦ, καὶ γίνονται ἐχέγγυα τῆς μελλούσης τύχης τά, τε χορηγήματα ἐξ ὧν σήμερον ἡ Ἑλλὰς ζῇ, καὶ ἡ παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει ἵδρυσις τῶν πρακτόρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς Πελοποννήσου, καὶ αὐτὴ ἡ διαπραγματεία ἡ εἰς τοὺς ἐξοχωτάτους τῶν τριῶν βουλείων ἀντιπροσώπους ἐπιτραπεῖσα.

Ἐκ δὲ τῆς ἐπιδόσεως ἣν ἤδη καὶ ἐπέδωκεν ἡ Ἑλλὰς, ταῦτα μόνα τὰ βοηθήματα ἔχουσα, ἀπὸ τοῦ ἰανουαρίου μέχρι τοῦ ἰουνίου μηνὸς, εἰς τὴν εὐταξίαν τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως, ἐλπίδας λαμβάνει ὅτι πάντως ἀναβήσεται ἄνευ πολλῆς ἀναβολῆς εἰς τὴν προσήκουσαν ἀνάβασιν ἐκ τῆς φιλοτιμίας καὶ δικαιότητος τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Μερικωτέρα γραφὴ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κ. Στρατφόρδον Κάνιγγα.

Πόρῳ, 30 ὀκτωμβρίου / 11 νοεμβρίου 1828.

Διαπέμπων πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα τά, τε ἀξιωματικὰ

καὶ τὰ μερικώτερα ὑπομνήματα τὰ περὶ τῶν χρηματικῶν χορηγημάτων ὅσα ἡ Ἑλλὰς αἰτεῖ παρὰ τῆς φιλοτιμίας τῶν συμμάχων Αὐλῶν, θαῤῥήσω ἀναμνῆσαι ὑμᾶς καὶ ἐγγράφως ὅσα ἠξιώθην ἵνα σᾶς εἴπω ἐν ταῖς περὶ τούτου γενομέναις ἡμῖν συνομιλίαις.

Παραδεχθείσης τῆς ὑποθέσεως ὅτι, ἀντὶ τοῦ Βρετανικοῦ βουλείου, ἑταιρία τις κεφαλαιούχων θέλει μᾶς δώσῃ ἐπὶ δέκα ἔτη τὰ 10,000.000 φράγκων τὰ ὁποῖα αἰτοῦμεν, ζητεῖται ποίους ἀσφαλισμοὺς δύναται ἡ Ἑλλὰς νὰ προσφέρῃ, ἐκτὸς τοῦ χρεωλύτρου τοῦ ὑπὸ τοῦ δανείου παρεχομένου.

Πρῶτος λοιπὸν ἀσφαλισμὸς ἤθελεν εἶσθαι κατὰ τὴν γνώμην μου, ἡ ἀποδεικτικὴ ὑπόσχεσις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως ὅτι δὲν θέλει πράξῃ νέα δάνεια πρὶν πληρώσῃ τὸ τρίτον τοῦτο.

Δεύτερος, ἡ εἰς τοὺς δανειστὰς ὑποθήκη ἐθνικῶν γαιῶν, παρεχομένων διὰ πράξεων ἐθνικῆς συνελεύσεως, ἐπίτηδες περὶ τούτου ψηφιζούσης.

Τρίτος, καὶ ἀναντιῤῥήτως πάντων ἀσφαλέστατος, ἤθελεν εἶσθαι ἥ,τε φύσις καὶ ἡ ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ δύναμις τῆς κυβερνήσεως εἰς ἣν ἡ Ἑλλὰς ἐνεπίστευσε τὰ τῆς ἐπανορθώσεως καὶ τὰ τοῦ μέλλοντος κλήρου αὐτῆς· περὶ τοῦ ὁποίου οὔτ' ἐδίστασα οὔτε καὶ πάλιν διστάζω εἰπεῖν τὸ ἴδιον ἐμαυτοῦ φρόνημα τῇ ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι.

Μένει δέ μοι νὰ προσθέσω τὸ ἑξῆς μόνον. Πολλῶν καὶ βιαίων ἀπορειῶν πιεζουσῶν τὸ δυστυχὲς τοῦτο ἔθνος, ὁ μὲν τῆς Γαλλίας ἄναξ δίδει εἰς αὐτὸ ἀπὸ τοῦ μαΐου μηνὸς, 500,000 φράγκων κατὰ μῆνα, ὁ δὲ τῆς Ῥωσσίας αὐτοκράτωρ ἐνεχείρισε μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν συναλλαγματικὰς 1,500,000 ῥουβλίων. Διὰ τί καὶ ἡ Μεγάλη Βρετανία νὰ μὴ ὀρέξῃ εἰς αὐτὴν, βοηθητικὴν χεῖρα, παρέχουσα κἂν τροφὰς, πολεμικὰ σκεύη, ἢ ναυτικὰ ἐπίπλοα (agrès), ἢ ῥοῦχα, κτλ;

Καὶ ἂν μέλλῃ ἡ Ἑλλὰς νὰ πληρώσῃ ταῦτα ποτὲ, πάλιν ὅμως εἰς τὴν παροῦσαν αὐτῆς δεινὴν ἀθλιότητα διδόμενα, εὐεργέτημα θέλουσι λογισθῇ τῆς Βρετανικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος, μετὰ τῶν δομάτων συμμάχων αὐτῆς εὐμενέστατα συνευεργετούμενον.

Ἐλπίζομεν λοιπὸν ὅτι, ἀποδεχθείσης τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος τὰς παραστάσεις ἡμῶν, καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῆς Βρεταννικῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος θέλει εἰσακούσῃ τέλος τὰς παρακλήσεις τῆς Ἑλλάδος.

Ἀξιωματικὸν ὑπόμνημα πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν τριῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Πόρῳ, $\frac{\text{30 ὀκτωβρίου}}{\text{11 νοεμβρίου}}$ 1828.

Δὲν ἀγνοεῖται παρὰ τῶν ὑμετέρων Ἐξοχοτήτων ὅτι ἡ μὲν Αὐλὴ τῆς Γαλλίας δίδει ἀπὸ τοῦ ἰουνίου μηνὸς 500,000 φράγκων κατὰ μῆνα εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν. Καὶ ἕως πότε μὲν θέλει χορηγεῖ ταῦτα, δὲν προσδιώρισεν, ἀλλ᾿ ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τοῦ χριστιανικωτάτου βασιλέως, γράψας οὔπω πάνυ πρώην πρὸς ἡμᾶς ἐβεβαίωσεν ὅτι ὁ βασιλεὺς προαιρεῖται νὰ παρατείνῃ τὸ εὐεργέτημα.

Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀναγκαῖον κρίνας νὰ μὴ παρίδῃ ἀπολλύμενον ὑπὸ ἀθλιότητος τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, ἔπεμψε μὲν κατὰ μάϊον τοῦ τρέχοντος ἔτους πρὸς τὴν ἐνταῦθα κυβέρνησιν συναλλαγματικὰς 1,500,000 ῥουβλίων, ὑπεσχέθη δὲ ὅτι οὐκ ἔσται τοῦτο ἡ ἐσχάτη αὐτοῦ μεγαλοδωρία.

Ἐκ τούτων θαῤῥυνομένη ἡ Ἑλλάς, δὲν θέλει παύσῃ εὐλαβῶς προλιπαροῦσα καὶ τὸν ἄνακτα τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ὅπως εὐδοκήσῃ συντελέσαι μετὰ τῶν συμμάχων αὐτοῦ εἰς τὴν χορηγίαν, καθότι ἐκ μόνης αὐτῆς δύνανται νὰ πραγματοποιηθῶσιν αἱ σωτηριώδεις ἐπίνοιαι τῆς Λονδινείου συνθήκης τῆς 6 ἰουλίου.

Ἀλλ᾿ ἡ Ἑλλάς, μετὰ βαθείας εὐγνωμοσύνης κομιζομένη τὰς εὐεργεσίας ταύτας, ἐπιθυμεῖ ἅμα καὶ νὰ ταχύνῃ τὸν χρόνον καθ᾿ ὃν θέλει δυνηθῆ, ἐν τῷ ἀνορθοῦσθαι, νὰ ἀντωφελήσῃ καὶ αὐτὴ τὴν βιομηχανίαν καὶ ἐμπορίαν τῶν ἐθνῶν ἑκάστων· καὶ ἡ κυβέρνησις αὐτῆς, καὶ σήμερον ἤδη ἀγωνίζεται νὰ κατευθύνῃ οὕτω τὴν περὶ τούτου σπουδήν, ὥστε ὅσον τάχιστα καὶ στερεώτατα νὰ καρποφορήσῃ.

Ἡ Ἑλλὰς εἶναι σήμερον τόπος τὸ πλεῖστον ἔρημος, ἄκαρπος σχεδὸν ἀποβὰς ὑπὸ τῆς μακρᾶς καὶ συνεχοῦς δυστυχίας. Χρειάζονται ἄρα καταβολαὶ, φρονίμως διοικούμεναι ὑπὸ κυβερνήσεως ἰσχυρᾶς, ἵνα ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ζωὴν, ἤτοι εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν κατανάλωσιν. Καὶ ποῦ θέλει εὑρεῖ σήμερον τὰς καταβολὰς, πάσχουσα τοσαύτην ἔνδειαν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀναγεννήσεως αὐτῆς;

Διὰ μὲν τὸ ὑπέρογκον αὐτῆς χρέος τῶν 2,800,000 λιρῶν, τοῦ ὁποίου οὐδὲ τοὺς τόκους ἐδυνήθη οὔτε δύναται νὰ πληρώσῃ, δὲν ἔχει ἐλπίδα κατορθώσεως νέου δανείου παρὰ τῶν ξένων κεφαλαιούχων. Πάλιν δὲ ἡ κυβέρνησις αὐτῆς, καί τοι πλατέως ἐπιπιστεύουσα εἰς τὸ συνεχὲς τῶν παρὰ τῶν σεβαστῶν εὐεργετῶν χορηγήσεων, δὲν δύναται ἐπὶ ταύτῃ καὶ μόνῃ τῇ βάσει νὰ οἰκοδομήσῃ τὸ οἰκονομικὸν τῆς πολιτείας σύστημα, οὔτε νὰ εὕρῃ ἐκ πίστεως χρήματα, μὴ ἀποδοθησόμενα ὅσον οὔπω ἐκ τῶν δημοσίων προσόδων.

Ταῦτα ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις διασαφοῦσα πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων Αὐλῶν, εὔελπις μένει ὅτι αὐτοὶ συναινοῦντες θέλουσι παρασκευάσῃ διὰ τῆς συστάσεως καὶ πρεσβείας αὐτῶν τὴν πλήρωσιν τῶν ἐφεξῆς σημειουμένων αἰτήσεων.

α΄. Ἱκετεύονται οἱ Μεγαλειότατοι ὅ,τε ἄναξ Γαλλίας καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Ῥωσσίας νὰ συνεχίσωσι τὰ μηνιαῖα χορηγήματα τῶν 500,000 φράγκων, ἅπερ ἕκαστος χορηγεῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἕως ὅτου εὐδοκήσωσι νὰ τῇ δανείσωσιν 1,000,000 φράγκων, ὄχι κατὰ μῆνα, ἀλλὰ κατ' ἔτος, ἐπὶ δέκα συνεχῆ ἔτη.

β΄. Ἱκετεύεται καὶ ὁ Μεγαλειότατος ἄναξ τῆς Μεγάλης Βρετανίας νὰ συναναλάβῃ μετὰ τῶν σεβαστῶν αὐτοῦ συμμάχων τήν τε βοήθειαν τὴν τρέφουσαν τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τοῦ ἰουνίου μηνὸς, καὶ τὴν σήμερον αἰτουμένην.

γ΄. Ἡ ποσότης δὲ τῶν 3,000,000 φράγκων θέλει τίθεσθαι κατ' ἔτος εἰς τὴν τράπεζαν τῆς Γαλλίας ἢ τῆς Ἀγγλίας, ἵνα πληρόνεται ἐξ αὐτῆς τὸ μέρισμα τοῦ δανείου ὅπερ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος θέλει συμφωνήσῃ μετὰ τραπεζιτῶν τιμιωτάτων τῆς Εὐρώπης ἐπὶ συμφορωτάταις συνθήκαις.

Ἂν αἱ αἰτήσεις αὗται τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰσακουσθῶσι παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν, τότε αὐτὴ θέλει προσκαλέσῃ πρῶτον τοὺς φέροντας γραμμάτια τῶν δανείων τοῦ 1824 καὶ τοῦ 1825, νὰ διορίσωσι πληρεξουσίους ἵνα μετὰ τῶν ἡμετέρων ἐπιτρόπων συνδιαπράξωσι ἐπιεικῆ τινα περὶ τούτου συμβιβασμόν. Ἀφ' οὗ δὲ ἡ Ἑλλὰς πληρώσῃ ὅσον ἐφικτὸν τὰς ὑποχρεώσεις αὐτῆς, θέλει φροντίσῃ περὶ τῆς ἐτησίου χρήσεως τῶν ὑπολοίπων χρημάτων ὥστε ἀκλινῶς νὰ δαπανᾷ μέρος αὐτῶν εἰς τὰ τῆς στοιχειώδους καὶ τῆς ὁλικῆς ἐκπαιδεύσεως, εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῶν ἀνεσκαμμένων χωρίων καὶ πόλεων, εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν μεγάλων ὁδῶν, καὶ εἰς τὰς γεωργικὰς φιλοπονίας. Τότε ἀπέραντοι γαῖαι γεωπονούμεναι, θρέψουσι μὲν τὸν ἐργαζόμενον λαόν, δώσουσι δ' ἔργον καὶ εἰς πολλοὺς ἐπήλυδας γεωπόνους, ἐπεισάγοντας εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅσα αὐτὴ ἀπώλεσε μαθήματα ὑπὸ τὸν Ὀθωμανικὸν ζυγὸν τέσσαρας αἰῶνας δουλεύουσα, καὶ οὕτως ἡ Ἑλλὰς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δικαιώσει τὴν περὶ αὐτὴν γενναίαν σπουδὴν καὶ φιλοτιμίαν τῶν σεβαστῶν αὐτῆς εὐεργετῶν.

Ὑπόμνημα μερικώτερον πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Πόρῳ, $\frac{30 \text{ ὀκτωβρίου}}{11 \text{ νοεμβρίου}}$ 1828.

Ἐπειδὴ ἡ Ἑλλὰς περὶ πλείστου ποιεῖται τὸ ἔχειν καὶ τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς πίστιν καθὼς καὶ ὅλα αὐτῆς τὰ συμφέροντα ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν συμμάχων Δυνάμεων, διὰ τοῦτο ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις χρέος αὐτῆς νομίζει ἵνα προσάψῃ εἰς τὸ διαπεμπόμενον τοῦτο ὑπόμνημα καὶ τὴν ἑξῆς παράστασιν.

Ἡ Ἑλλὰς ἵνα ὑπάρξῃ καὶ ὑπερασπίσῃ ἑαυτήν, ἵνα ἐκπληρώσῃ μὲν πρὸς τοὺς Τούρκους ὅσα τῇ ἐπιβάλλονται ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῆς Λονδινείου συνθήκης, σώσῃ δὲ τὴν πίστιν αὐτῆς, καὶ ἅμα βαθμηδὸν προχωρήσῃ εἰς τὰς ἐσωτερικὰς βελτιώσεις, χρείαν ἔχει ἀπαραίτη-

τον, τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἀνορθώσεως αὐτῆς, βοηθείας 1,000,000 φράγκων κατὰ μῆνα.

Γνωστὸν εἶναι δὲ καὶ τὸ χρέος αὐτῆς πρὸς τοὺς δότας τῶν δύω δανείων τοῦ 1824 καὶ τοῦ 1825· καὶ ὅσον καὶ ἂν φανῶσιν αὐτοὶ συγκαταβατικοὶ εἰς τὸν γενησόμενον κατὰ πρόσκλησιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως συμβιβασμὸν, πάλιν δὲν εἶναι ἐλπὶς νὰ δυνηθῇ αὕτη νὰ τοὺς ἀναπαύσῃ δι ὀλίγων.

Ἀπὸ τούτων λοιπὸν τῶν δύω παρατηρημάτων ὁρμωμένη ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, θεωρεῖ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, ἓν δάνειον πρακτέον κατὰ τὰς ἐν τῷ ὑπομνήματι τεθείσας βάσεις. Τὸ δὲ κεφάλαιον τοῦ δανείου ἤθελεν εἶσθαι 60,000,000 φράγκων περίπου, πληρωτέων εἰς τέσσαρα ἢ πέντε ἔτη.

Ἐν τῇ ὧδε συναπτομένῃ σημειώσει δεικνύεται κεφαλαιωδῶς ἡ ἐσομένη τοῦ δανείου τούτου χρῆσις.

Ἀλλ' ἐπειδὴ κύριος σκοπὸς τῶν ἐφέσεων τῆς Ἑλλάδος εἶναι, νὰ εὕρῃ τὴν βοήθειαν ταύτην ἐξ ἐλευθεριότητος συλληπτικῆς τῶν τριῶν βουλείων, ὁ πρόεδρος τῆς προσωρινῆς κυβερνήσεως θέλει γράψῃ περὶ τούτου ἐνταῦθα ὅσα διὰ ζώσης ἐλάλησε πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους ἀντιπροσώπους τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Ἡ Ἑλλὰς καὶ ὀλίγα χρήματα ἂν ζητήσῃ παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ἐπειδὴ ἐνδέχεται αὐταὶ νὰ θεωρήσωσι τὴν χορηγίαν ὡς δάνειον ἐν καιρῷ ἀποδοθησόμενον, ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις πρέπει νὰ συμφωνήσῃ πρὸς ἕκαστον τῶν τριῶν βουλείων κατὰ ποῖον τρόπον ἡ Ἑλλὰς θέλει πληρώσῃ τὸ χρέος της, εἴτε τὸ ἐκ τῶν χορηγημάτων ἃ λαμβάνει καὶ λήψεται ἵνα σταθῇ ἕως τῆς διαπράξεως ἑνὸς δανείου, εἴτε τὸ τῶν 10,000,000, τὰ ὁποῖα εἰς δεκαετίαν ἑκάστη Δύναμις θέλει τῇ δώσῃ.

Ἐὰν αἱ ἐν τῷ ὑπομνήματι χαραχθεῖσαι προτάσεις ληφθῶσιν εἰς σκέψιν κατὰ τὴν βάσιν ταύτην, καὶ δευτέρα τις ἐπίνοια ἴσως δυνηθῇ νὰ εὐκολύνῃ τὴν περὶ τούτου ὁμόθυμον ἀπόφασιν τῶν τριῶν βουλείων. Διότι, ἂν κατὰ κρείττονάς τινας λόγους ἢ δι ἀξιώματα ἀπαράβατα, ἓν τυχὸν ἐκ τῶν βουλείων δὲν δύναται νὰ παρέξῃ ἀμέ-

σως ἀφ' ἑαυτοῦ τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος καταβολὰς, τότε, αὐτὸ τοῦτο τὸ βουλεῖον, ἐπιγινῶσκον τὴν ἰσχυρὰν ἀνάγκην τῆς βοηθείας ἣν ζητεῖ ἡ Ἑλλὰς, δὲν θέλει ἆρα γε εὐλόγως καὶ εὐκόλως κινήσῃ ἑταιρίαν τινὰ κεφαλαιούχων εἰς τὸ νὰ τὰς δανείσῃ; Καὶ ἡ ἑταιρία προσκαλουμένη, δὲν θέλει τάχα προθύμως ἀποφασίσῃ νὰ δώσῃ κατ' ἔτος οὕτω μικρὰν ποσότητα, 1,000,000 φράγκων, ἐπὶ δεκαετίαν;

Ἡ πρᾶξις δὲ θέλει συναρμοσθῇ οὕτως, ὥστε νὰ μὴ ἔχωσιν οἱ κεφαλαιοῦχοι νὰ φοβῶνται οὐδεμίαν ζημίαν, συνισταμένου δεόντως τοῦ χρεωλύτρου, ἐξ οὗ θέλουσιν ἔχει, οὕτως εἰπεῖν, ἀνὰ χεῖρας τὰς κρατίστας ἀσφαλείας.

Προϋπολογισμὸς ἔγγιστος τῶν δαπανημάτων τῆς Ἑλλάδος, ὑποτιθεμένης τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐπικρατείας κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἃς ἐξεδήλωσαν οἱ Ἕλληνες.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.

α'. Τόκος καὶ χρεώλυτρον ἐτήσιον τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους. . . . Φράγκα.	2,000,000	
β'. Τόκος τοῦ ἐσωτερικοῦ χρέους . . .	1,500,000	3,868,000
γ'. Ἔξοδα εἰσπράξεως.	368,000	

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ.

Ἔξοδα τῆς διοικήσεως, διοικηταὶ, κτλ.	576,000	
Δικαιοσύνη, δικαστήρια πρωτόκλητα καὶ ἔκκλητα.	386,000	
δ'. Κλῆρος, Ἐπίσκοποι καὶ ἐπισκοπαί.	215,000	
Ὑγειονομία, ὑπηρέται αὐτῆς μικροὶ καὶ μεγάλοι.	264,000	1,979,000
ἐ. Ταχυδρομεῖα.	106,000	
Πολιτικὸς κατάλογος, γραμματεία, γραμματεῖς.	432,000	

Εἰς μεταφορὰν, Φράγκα. **5,847,000**

Ἐπαναφορά, Φράγκα. 5,847,000

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ.

ς'. Μερίδες καὶ ἱματισμὸς δέκα ταγμάτων τακτικοῦ πεζικοῦ.	2,576,000	5,175,000
Μερίδες, νομαί, ἱματισμὸς καὶ κατασκευὴ δύω ἰλῶν ἱππικοῦ.	365,000	
Μισθὸς, μερίδες καὶ ἱματισμὸς ἓξ λόχων πυροβολικοῦ	258,000	
Τὰ αὐτὰ διὰ τρεῖς χιλιαρχίας ἡμιτακτικάς	1,016,000	
ζ'. ὅπλα, ἐφόδια, καὶ σκεύη τοῦ πυροβολικοῦ	960,000	
Ἐπισκευαὶ, ὁπλοθῆκαι		

ΝΑΥΤΙΚΟΝ.

ή. Μισθὸς, τροφὴ, κτλ.	950,000	2,175,000
Ἀγορὰ ὑλικοῦ, κατασκευαὶ, ἐπισκευαὶ, ἐφόδια, ὁπλοθήκη, κτλ.	1,120,000	

Τὸ ὅλον, Φράγκα. 13,092,000

Παρατηρήσεις.

ά. Σημειοῦντες τὴν ποσότητα ταύτην, ὑπεθέσαμεν ὅτι ἐκ συμβιβασμοῦ θέλομεν κατορθώσῃ νὰ ἐλαττώσωμεν τὸ ἐξωτερικὸν χρέος εἰς 35,000,000 φράγκων, εἰς ἃ προσεθέσαμεν 250,000 φράγκων διὰ τὸ χρεώλυτρον.

β'. Τὸ ἐσωτερικὸν χρέος δὲν εἶναι μὲν εἰσέτι ἀκριβῶς γνωστὸν, ἀλλ' ἐχόμενοι ὅσον ἔνεστι τῆς ἀληθείας, τὸ ὑπεθέσαμεν, μετὰ πᾶσαν ἀφαίρεσιν, περὶ 30,000,000 φράγκων, ἐχόντων τόκον ἐτήσιον 1,500,000 φράγκων, πρὸς 5 τοῖς ἑκατόν.

γ'. Ἂν τὸ σύστημα τῆς τῶν φόρων εἰσπράξεως βελτιωθῇ, τό-

τε ἡ σημειωθεῖσα ποσότης δὲν θέλει ἐξαρκέσῃ, ἀλλ' ἔσται περισσοτέρα.

δ'. Ἐνταῦθα περιλαμβάνεται μόνον ὁ ἀνώτερος κλῆρος. Ἐπεκτείνοντες δὲ κατόπι τὸ σύστημα εἰς ὅλον τὸν κλῆρον, θέλομεν χρειασθῆ πλέον τοῦ 1,000,000.

έ. Ὁ ὑπολογισμὸς τούτου ἐγένετο πρὸς τύπον προσωρινόν.

ς'. Ἡ δύναμις τοῦ τάγματος ὀφείλει εἶναι κατὰ τὸν ἐνεστῶτα κανονισμὸν 853 ἀνθρώπων ὑπαρκτῶν, καὶ ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ μισθοῦ τε καὶ τῆς τροφῆς ἐγένετο κατὰ τοῦτον. Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἀναντίῤῥητον ὅτι καὶ ὁ στρατιώτης ἐνδεῶς καὶ μισθοῦται καὶ τρέφεται καὶ φαύλως ἱματίζεται, καὶ ὁ ἀξιωματικὸς, μὴ ἐπαρκῶν ἐκ τοῦ μισθοῦ οὐδ' εἰς τὸν ἱματισμὸν ἑαυτοῦ, ἐξ ἀνάγκης λαμβάνει προσχορηγίαν παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἀπαραίτητον φαίνεται τὸ αὐξῆσαι μὲν τὸν μισθὸν, βελτιῶσαι δὲ τὴν τροφὴν, καὶ τότε ἡ σημειωθεῖσα ποσότης μόλις θέλει ἀρκέσῃ διὰ συντήρησιν ἓξ ταγμάτων, ἤτοι 5,118 ἀνθρώπων ὑπαρκτῶν.

Ἐὰν δ' ἐμέλλομεν νὰ λάβωμεν ἓν τάγμα Ἑλβετῶν ἢ ἄλλων ξένων, πρὸς ἀφορμὴν καὶ τύπον τῆς ἡμετέρας συστάσεως, τότε ἔτι μᾶλλον ηὐξάνετο ἡ δαπάνη, καὶ ἡ σημειωθεῖσα ποσότης μόλις ἤρκει εἰς 4,000 ἄνδρας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ξενικοῦ τάγματος. Καὶ τὰ περὶ τοῦ πεζικοῦ λεγόμενα, ἁρμόζουσιν ἐπίσης καὶ εἰς τὸ ἱππικὸν καὶ πυροβολικὸν, διαφέρουσι δὲ μόνον, ὅτι τούτων ἡ δύναμις, μόλις ἐπαρκοῦσα, δὲν δύναται νὰ ἐλαττωθῇ. Πρέπει ἄρα νὰ αὐξηθῇ ἡ ποσότης διὰ τεσσάρων δεκατημορίων, ἵνα ἔχωμεν τὸ ἔγγιστον τῆς ὅλης ἀναγκαίας δαπάνης.

ζ'. Διὰ τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν ὁπλοθηκῶν, ὁ ὑπολογισμὸς ἐγένετο λίαν περιεσταλμένος, καὶ μάλιστα πρὸς τὰ δύω ἢ τρία ἔτη, ὅτε πρέπει νὰ κατασκευασθῶσιν ὅλα.

ή. Καὶ οὗτος καὶ ὁ ἐπόμενος ἐγένοντο, ὑποτεθέντος ὅτι θέλομεν κρατεῖ εἰς τὴν θάλασσαν δώδεκα πλοῖα διαφόρου μεγέθους, ἤτοι κορβέτας, βρίκια καὶ γολέτας, καὶ ἄλλους τόσους κανονοφόρους λέμβους, μόλις ἀρκοῦντα εἰς φύλαξιν τῶν παραπλεόντων τὰ μακρὰ τῆς Ἑλ-

λάδος παράλια, καὶ ἀποτροπὴν τῆς πειρατείας ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου. Σημειωτέον δὲ ὅτι δὲν ὑπελογισάμεθα τὰ ἔξοδα τοῦ ἱματισμοῦ ὅσα θέλουσι χρειασθῆ ὅταν συστήσωμεν τακτικὸν ναυτικόν. Τότε πρέπει νὰ ἐλαττώσωμεν κατὰ τὸ πέμπτον τὴν δύναμιν, ἂν δὲν θέλωμεν νὰ αὐξήσωμεν τὴν δαπάνην. Ὅσον δὲ περὶ τῆς ποσότητος τῆς ὑπὲρ τοῦ ὑλικοῦ, ἐπειδὴ ὅλα ἔχουσι νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ καταβολῆς, ἀναμφίβολον ὅτι αὐτὴ δὲν θέλει ἀρκέσῃ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, καὶ οἰκονομουμένη ἀτενῶς καὶ σωφρόνως.

Τοὺς πόρους δὲ ὅσους ἡ Ἑλλὰς αὐτὴ δυνηθήσεται βαθμηδὸν ἀποφέρειν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, ἔστω συγκεχωρημένον νὰ ἐκτιμήσωμεν εἰς 4,000,000 φράγκων κατ' ἔτος, ἐὰν κατὰ τὸ ἐλπιζόμενον στερεωθῇ ἡ ἔννομος αὐτῆς διοίκησις. Καὶ αὐτοὶ θέλουσι χρησιμεύσῃ εἰς τὰς καταβολὰς τῆς κυβερνήσεως πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν χωρίων, τῶν πόλεων, κτλ., πρὸς κατασκευὴν μεγάλων ὁδῶν, σύστασιν καὶ διατήρησιν σχολείων, καὶ εἰς ὅ,τι ἀηθέστερον καὶ ἀδόκητον δαπάνημα.

Ῥηματικὴ καὶ μερικωτέρα δήλωσις τῶν βουληφόρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν.

Πόρῳ, 8 δεκεμβρίου 1828.

Οἱ βουληφόροι, βλέποντες ἐγγίζον τὸ τέρμα τῆς εἰς Πόρον ἀποστολῆς αὐτῶν, τῆς ὁποίας τὴν φύσιν καὶ τὸν σκοπὸν ἀπὸ Κερκύρας διεμήνυσαν πρὸς τὸν Κ. Κόμητα Καποδίστριαν, ἔρχονται νὰ προσφέρωσιν αὐτῷ δεῖγμα τῆς ὑπὲρ Ἑλλάδος μεγάλης αὐτῶν σπουδῆς, διακοινοῦντες μὲν μερικωτέρως τὰ βεβουλευμένα αὐτοῖς περὶ ὅσων ζητημάτων προδιελεύκανεν ἡ Ἐξοχύτης αὐτοῦ, ἱστορήσασα τὰ εἰκότα, καὶ ποδηγετήσασα τὴν κρίσιν αὐτῶν, παρακαλοῦντες δὲ νὰ τοῖς μεταδώσῃ πάλιν μερικωτέρως τὴν γνώμην αὐτοῦ περί τε τῶν βεβουλευμένων τούτων, καὶ περὶ ἄλλου τινὸς τελευταίου σκέμματος,

πρὸς βεβαιωτέραν λύσιν τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται ἡ συμμαχία τῆς γνώσεως τῆς αὐτοῦ Ἐξοχότητος.

Νομίζουσιν ἄλλως τε περιττὸν οἱ βουληφόροι νὰ φανερώσωσιν ὅτι ἡ περὶ πάντων γνώμη των ὥρισται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόθεσις τῶν διασκέψεων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Τὸ ζήτημα περὶ ὃ πρῶτον ἐσπούδασαν, ὑπάρχει τὸ τῆς ὁροθεσίας ἣν ἔκριναν νὰ προβάλωσι πρὸς κατόρθωσιν τοῦ κυριωτέρου σκοποῦ τῆς Λονδινείου συνθήκης. Φρονοῦσι λοιπὸν οἱ βουληφόροι ὅτι, κατὰ τὴν στερεὰν, ἡ γραμμὴ ἡ μάλιστα πασῶν τῶν ἄλλων συμφέρουσα εἰς τὴν ἀσφάλειαν καὶ εἰς τὴν εὐκαιρίαν τῆς Ἑλλάδος εἶναι, ἡ ἀρχομένη πλησίον τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου, καὶ κατ' ἴχνος τῆς ὀφρύος τῆς Ὄθρυος διαπερῶσα τὸν Πίνδον, καὶ φθάνουσα εἰς τὴν θάλασσαν διὰ τοῦ κόλπου τῆς Ἄρτης. Κατὰ δὲ θάλασσαν, οἱ βουληφόροι ἀδιστάκτως ἀποφαίνονται ὅτι ὅλαι αἱ νῆσοι αἱ κείμεναι, ἔνθεν μὲν, μεταξὺ τοῦ 36ου καὶ τοῦ 39ου βαθμοῦ τοῦ πλάτους, ἔνθεν δὲ, μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς στερεᾶς καὶ τοῦ 26ου βαθμοῦ τοῦ μήκους (κατὰ τὸν μεσημβρινὸν τοῦ Γρημβὶξ) περιληπτέαι εἰσὶν ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Χίος δὲ καὶ ἡ Σάμος καὶ ἡ Κρήτη μόναι δὲν ἐμπεριλαμβάνονται. Ἀλλὰ τῆς μὲν πρώτης, οἱ βουληφόροι ἔκριναν ἐκ τῆς ἐνεστώσης αὐτῆς καταστάσεως ἀδύνατον τὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα προσθήκην. Περὶ δὲ τῆς Σάμου καὶ τῆς Κρήτης, ὧν ἡ μὲν, ἀπὸ ἑπτὰ ἐτῶν διατηρεῖ τὸ αὐτόνομον, ἡ δὲ, καὶ σήμερον ἐν πλήρει ἐπαναστάσει εὑρίσκεται, οἱ βουληφόροι χρέος νομίσουσι νὰ παραστήσωσι τὰ πολλὰ δίκαια τῶν νήσων τούτων εἰς τὴν συμμαχίαν, καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ἰσχυρὰν αὐτῆς προστασίαν καὶ χρῆσιν τῶν ἀρχῶν τῆς Λονδινείου συνθήκης.

Δεύτερον ζήτημα ὑπῆρξε τὸ περὶ φόρου τοῦ πληρωθησομένου παρὰ τῆς Ἑλλάδος ἐτησίως εἰς τὴν Πόρταν κατὰ τὸ γράμμα καὶ τὸν νοῦν τῆς συνθήκης. Οἱ βουληφόροι φρονοῦσιν ὅτι φόρος 1,500,000 γροσίων δὲν θέλει εἶσθαι δυσβάστακτον βάρος εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἂν μάλιστα μέλλῃ νὰ πληρωθῇ βαθμηδὸν καθ' ὅσον αὐξάνουσι ταύτης τὰ εἰσοδήματα.

Τρίτον παρίστατο τὸ περὶ τῆς ἀποζημιώσεως ἣν ὥρισεν ἡ Λονδίνειος συνθήκη ἀντὶ τῶν τουρκικῶν ἰδιωτικῶν κτημάτων τῶν προσθετομένων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν. Περὶ τούτου φρονοῦσιν οἱ βουληφόροι ὅτι αὐτὰ ταῦτα τὰ κτήματα δύνανται νὰ ὑπηρετήσωσιν εἰς τὴν λύσιν ὡς ἐφεξῆς. Ἀφ' οὗ ἡ Πόρτα ἀναγνωρίσῃ τὴν νέαν τῆς Ἑλλάδος σύστασιν, πᾶς οἰκοκύριος Τοῦρκος δύναται νὰ παραστήσῃ τοὺς τίτλους τῶν ὧν ἀπώλεσεν, εἰς μικτήν τινα ἐπιτροπὴν ἐπίτηδες συστηθησομένην, ἐκκαλουμένων τῶν κρίσεων αὐτῆς εἰς ἄλλην διαιτητικὴν ἐπιτροπὴν, διορισθησομένην παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Ἂν κριθῶσι τὰ ἔγγραφα ἔννομα, ὁ ἔχων αὐτὰ θέλει δύνασθαι ἐν ὡρισμένῳ καιρῷ νὰ πωλῇ τὸ κτῆμα του ἢ μόνος ἢ δι' ἐπιτρόπου. Τέλος δὲ καὶ παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης, ἡ διαιτητικὴ ἐπιτροπὴ θέλει ἐνεργεῖ ἐπιεικῆ ἐκτίμησιν τοῦ κτήματος καὶ ἐκδίδει πρὸς τὸν κτήτορα μίαν ἢ πλείονας ἐξοφλητικὰς ἀποδείξεις, πληρωτέας παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς προθεσμίας ῥητάς.

Σήμερον λοιπὸν ἄλλο ζήτημα δὲν ἔχουσι νὰ λύσωσιν οἱ βουληφόροι πρὸς τὸ ἀποτερματίσαι τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν, εἰμὴ τὸ περὶ τῶν σχέσεων τῆς ἐπικυριότητος (suzeraineté) ἣν τηρήσει ἡ Πόρτα ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, λόγῳ τῆς γενομένης παρὰ τῶν Αὐλῶν μεσιτείας, σχέσεων, τοιαύτην ἀπαιτουσῶν τὴν σύστασιν ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ τῆς Λονδινείου συνθήκης, ὥστε ἡ πρακτικὴ τῶν Ἑλλήνων αὐτονομία νὰ συμβιβάζηται ὅσον τὸ δυνατὸν πρὸς τὸν ἀσφαλισμὸν τῶν δικαιωμάτων ὅσα ἡ συνθήκη ἀπένειμε πρὸς τὴν Πόρταν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ καίριον τοῦτο ζήτημα, ἐξ οὗ ἤρτηται κατὰ μέγα μέρος ἡ τῆς ἡσυχίας καὶ εὐκληρίας τῆς Ἑλλάδος παγίωσις, ἀναγκαίως συνδέεται μὲ τὴν τελείαν διακόσμησιν τῆς ἐγχωρίου κυβερνήσεως, διὰ τοῦτο οἱ βουληφόροι ἀνάγουσι τὴν ἀπορίαν καὶ λύσιν εἰς τὴν γνῶσιν καὶ ἐμπειρίαν τοῦ Ἐξοχ. Κόμητος Καποδίστρια, καὶ περιμένουσι τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ.

Ἀπόκρισις τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν μερικωτέραν ῥηματικὴν δήλωσιν τῶν βουληφόρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν.

Πόρῳ, $\frac{\text{27 νοεμβρίου}}{\text{9 δεκεμβρίου}}$ 1828.

Οἱ ἐξοχώτατοι βουληφόροι τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἐζήτησαν μὲν πρῶτον παρὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πολιτειογραφικὰς ἱστορήσεις τὰς ἀναγκαίας πρὸς λύσιν τῶν προκειμένων αὐτοῖς ζητημάτων καὶ ἐκπλήρωσιν τῆς Λονδινείου συνθήκης, ἔκριναν δὲ λυσιτελὲς νὰ γνωρίσωσι τὴν γνώμην τῆς αὐτῆς κυβερνήσεως καὶ περὶ τοῦ βασιμωτάτου ζητήματος τῆς ὁροθεσίας. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ τελειοῦν τὸ ἔργον αὐτῶν ἠρέσθησαν νὰ μεταδώσωσι πρὸς τὸν κόμητα Καποδίστριαν ἐν μερικωτέραις ἐντεύξεσι καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν διαβουλευμάτων αὐτῶν, καὶ νὰ ζητήσωσιν ἐνταὐτῷ τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ γνώμην περὶ τῶν προτάσεων τῶν κριθησομένων παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν πρὸς τελείαν σύστασιν τῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων, διεσάφησαν δὲ τρανότερον τὰς προτάσεις ταύτας διὰ τῆς μερικωτέρας ῥηματικῆς αὐτῶν δηλώσεως τῆς 8 δεκεμβρίου, ὁ Κόμης Καποδίστριας ἔρχεται ἐκφράσων τὰς ἐφέσεις αὐτοῦ περὶ ἑκάστην τῶν προτάσεων, ἀπομνημονεύων ὅσα ἤδη πρότερον ἠξιώθη νὰ παραστήσῃ ἐκ στόματος πρὸς τὰς αὐτῶν ἐξοχότητας.

Ἔχει δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν τιμιωτάτης πίστεως τῶν βουληφόρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ἐφ' ᾗ καὶ μεγάλως εὐγνωμονεῖ, νέαν εὐπορίαν πρὸς τὸ ἐκπληρῶσαι τὰ περὶ τὴν Ἑλλάδα χρέη αὐτοῦ· καὶ ἐκπληρώσει αὐτὰ οὐκ ἄλλως, εἰμὴ ἐξαγγέλλων μετὰ παῤῥησίας πρὸς τὰς συμμάχους Αὐλὰς ἐπὶ τίσιν ὅροις δύναται ἡ Ἑλλὰς νὰ καρποφορήσῃ κατὰ τὰς εὐεργετικὰς αὐτῶν διαθέσεις.

Ἡ Ἑλλὰς πρὸ πάντων πρέπει νὰ ὑπάρξῃ, ὑπάρχουσα δὲ, καὶ συγκροτουμένη ὑπὸ τὴν ἀσφάλιον σκέπην τῆς συμμαχίας ἣν καθιέρωσεν ἡ ἐν Λονδίνῳ συνθήκη, δύναται νὰ ἀποβῇ διὰ τῆς ἀνορθώσεως αὐτῆς ἓν μέσον, ἴσως δὲ καὶ μία βάσις πρὸς εἰρηνοποίησιν τῆς

Ἀνατολῆς· μέσον μὲν, ἂν οἱ Τοῦρκοι ἐμμείνωσιν ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ ἀποῤῥίπτειν τὴν μεσιτείαν, βάσις δὲ, ἂν τέλος ἀποφασίσωσι νὰ τὴν δεχθῶσιν.

Ὁ Κόμης Καποδίστριας ἀφίσταται τοῦ ἀποδεῖξαι καὶ πάλιν ἐν τῷ παρόντι ὅτι ἡ ἀπ' ὀλίγου ἤδη καιροῦ ἀρχίσασα εὐταξία κατὰ τὸν τόπον τοῦτον, προῆλθεν ἐκ τοῦ διττοῦ εὐεργετήματος τῶν συμμάχων Δυνάμεων· διότι τὸ μὲν, ἐκ τῶν ἀμέσων σχέσεων ἃς ἔστησαν αὐταὶ πρὸς τὴν νέαν τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησιν, ἤτλησεν αὕτη τὴν ἠθικὴν δύναμιν ἣν οὐδαμόθεν ἄλλοθεν ἠδύνατο νὰ πορισθῇ, τὸ δὲ, καὶ ἐκ τῶν χορηγημάτων τῶν συμμάχων Αὐλῶν ηὐπόρησεν ἡ αὐτὴ κυβέρνησις ὠφελίμως νὰ προσαρμόσῃ τὴν ἠθικὴν δύναμιν.

Ταῦτα ἐνθυμούμενος ὁ κόμης Καποδίσριας, ἀθυμεῖ ὅτι δὲν προσεκλήθη διὰ τῆς ῥηματικῆς δηλώσεως τῶν ἐξοχωτάτων βουληφόρων νὰ ὑποβάλῃ εἰς αὐτοὺς καὶ πάλιν τὰ περὶ τῶν βοηθημάτων ὧν ἡ Ἑλλὰς ἔχει κατεπείγουσαν καὶ ἀπαραίτητον χρείαν ἵνα ὑπάρξῃ καὶ λάβῃ μέρος εἰς τὴν κατόρθωσιν τοῦ εἰρηνοποιοῦ συστήματος, τοῦ δικαίως καὶ προνοητικῶς παρὰ τῶν συμμάχων Αὐλῶν ὁρισθησομένου. Διότι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἐν ᾧ ἐλπίζει ὅτι αὐταὶ θέλουσι κυρώσῃ τὸ κεφάλαιον τῶν σπουδῶν τῶν βουληφόρων, διαπορεῖ ἅμα πῶς δύνανται νὰ ἐνεργηθῶσι τὰ ἀποφασισθέντα, ἂν αἱ τρεῖς Αὐλαὶ δὲν παρέξωσιν ὁμονόως εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν βοήθειαν ἣν ἡ ταύτης κυβέρνησις ἐξητήσατο παρὰ τῆς μεγαλοδωρίας αὐτῶν.

Ὅθεν ὁ κόμης Καποδίστριας καὶ αὖθις θέλει διατρίψῃ μικρὸν περὶ τὸ ζωτικὸν τοῦτο ζήτημα, τοῦ ὁποίου λυθέντος μὲν κατὰ τὸν πόθον τῆς Ἑλλάδος, δυνηθήσονται καὶ αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ ἐκτελέσαι τὰ περὶ τῶν ἄλλων ἀποφασισθέντα, ἀποβληθέντος δὲ τῆς σκέψεως, οἱ μὲν περὶ τῶν τῆς Ἑλλάδος ὁρισμοὶ τῆς Λονδινείου συνθήκης ἐνδέχεται μὲν δυνάμει νὰ πληρωθῶσιν, ἐνεργείᾳ ὅμως οὐδέποτε πληρωθήσονται, εἴτε δεχθῶσι τὴν μεσιτείαν οἱ Τοῦρκοι, εἴτε διατελέσωσιν αὐτὴν ἀποῤῥίπτοντες.

Καὶ ἐπ' ἀληθείας, ὁποίαν ὁροθετικὴν γραμμὴν καὶ ἂν δώσωσι κατὰ στερεὰν αἱ Δυνάμεις εἰς τὴν Ἑλλάδα, αὕτη μὲν πρέπει νὰ

στείλῃ στρατεύματα νὰ τὴν καταλάβῃ, διώκουσα τοὺς Τούρκους ἀπὸ τὰ φρούρια καὶ τὰς θέσεις ὅσας κατέχουσιν, οἱ δὲ Τοῦρκοι, ἐν ᾧ ἄλλοτε ὑπὸ τῶν Ἑλληνικῶν στρατευμάτων ἠδύναντο εὐκολώτερον νὰ ἐκβιασθῶσι, σήμερον, γνωρίζοντες τὸ πῶς ἐκενώθη ἡ Πελοπόννησος, θέλουσιν ἀντισταθῆ μακρὰν καὶ ἀκαταμάχητον ἴσως ἀντίςασιν, διότι, βλέποντες ἐπερχόμενα *μόνα* τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα, δὲν θέλουσι πιστεύσῃ ὅτι αἱ Δυνάμεις ἀπεφάσισαν νὰ τοὺς ἐκβάλωσι, καὶ μὴ πιστεύσαντες, δὲν θέλουσιν ἀναχωρήσῃ εὐκόλως.

Τὸ πρᾶγμα ὅμως λαμβάνει ἄλλην μορφὴν, ὅταν τὰ γαλλικὰ στρατεύματα, τὰ διὰ μόνης τῆς παρουσίας αὐτῶν ἐλευθερώσαντα τὴν Πελοπόννησον ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Τούρκων, ἐπιφανῶσι καὶ εἰς τὴν στερεὰν ὑποστηρίζοντα ἐν ὀνόματι τῶν τριῶν Δυνάμεων τὰ κινήματα τῶν Ἑλλήνων. Τότε ἐν ὀλίγαις ἡμέραις παντελῶς ἐλευθεροῦται ἀπὸ τῶν Τούρκων ὅσον μέρος τῆς στερεᾶς θέλει περιληφθῆ ἐντὸς τῶν Ἑλληνικῶν ὁρίων.

Εἰς ταύτην τὴν εὐεργεσίαν ἐὰν αἱ τρεῖς Αὐλαὶ προσθέσωσι καὶ τὴν τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων καθ' ὃν τρόπον προέτεινεν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, τότε οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἐντὸς τριῶν ἢ τεσσάρων μηνῶν τὰ Ἑλληνικὰ στρατεύματα δεόντως συγκροτοῦνται, ἡ τετρακισχιλίων ἀνδρῶν ξενικὴ φάλαγξ συλλέγεται, καὶ τέλος ὁ θεμελιώδης τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας λίθος καταβάλλεται.

Ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ὅλως εἰπεῖν, λαβοῦσα μὲν παρὰ τῆς μεγαλοδωρίας τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἣν ἐζήτησε μετρίαν παροχὴν ἐπὶ δέκα ἔτη διὰ τοῦ ὑπομνήματος τῆς **30** ὀκτωβρίου (**11** νοεμβρίου) **1828**, δυνηθήσεται καὶ τὰ ςρατεύματα αὐτῆς νὰ διοργανώσῃ, καὶ τὴν διοίκησιν εὐτάκτως νὰ στερεώσῃ, καὶ ἐκ τῆς διττῆς ὀχυρώσεως ταύτης νὰ δώσῃ ἔπειτα καὶ εἰς τὰς συμμάχους Δυνάμεις ἀσφάλειαν περί τε τῆς ἐκπληρώσεως τῶν εἰς τὴν Πόρταν ὑποχρεώσεων αὐτῆς καὶ περὶ τῆς θεραπείας τῶν Τούρκων ὅσοι εἶχον κτήματα ἐν Ἑλλάδι. Μὴ λαβοῦσα δὲ τὴν βοήθειαν, οὐδέποτε ἔσται ἱκανὴ εἰς τὸ ἐκπληρῶσαι οὐδεμίαν τῶν ἐπιβληθησομένων αὐτῇ ὑποχρεώσεων· ἐξ οὗ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς εἰρηνοποιήσεως θέλει ἀποτευχθῆ.

Οὐδὲ χρονίσει περισσότερον ὁ κόμης Καποδίστριας, ἐφιστάνων εἰς τοῦτο τὴν προσοχὴν τῶν Ἐξοχωτάτων βουληφόρων· τοὺς παρακαλεῖ δὲ μόνον ἵνα εὐδοκήσωσι παραστῆσαι πρὸς τὰς Αὐλὰς αὐτῶν, τὸν στενὸν σύνδεσμον τοῦ περὶ τῶν χρηματικῶν βοηθημάτων ζητήματος μετὰ τῶν ἄλλων ζητημάτων, καὶ ὅτι ἡ λύσις τούτων δὲν δύναται νὰ ὠφελήσῃ, εἰς ἔργον προβαίνουσα, μὴ προηγηθείσης τῆς λύσεως ἐκείνου.

Περὶ δὲ τῶν ὁρίων, ἡ κατὰ στερεὰν γραμμὴ ἡ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς εἰσόδου τοῦ κόλπου τοῦ Βώλου, καὶ διὰ τῆς κορυφῆς τῆς Ὄθρυος διαπερῶσα τὸν Πίνδον, καὶ φθάνουσα εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ κόλπου τῆς Ἄρτης, βέβαια θέλει περιλαμβάνει ἱκανὸν τόπον ὥστε ὅλοι οἱ ὁπλοφορήσαντες ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος Ἕλληνες νὰ εὕρωσι πατρίδα καὶ ἀνάπαυσιν καὶ ἡσυχίαν ἐν αὐτῷ. Ἀλλὰ καὶ οἱ μένοντες ἔξω τοῦ ὁρίου τούτου ἴσως δύνανται διὰ συνθηκῶν γενησομένων μεταξὺ Τούρκων καὶ Ἑλλήνων ὑπὸ τῇ μεσιτείᾳ τῶν τριῶν Δυνάμεων νὰ ἐγκαταστα-θῶσιν εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν ἐπικράτειαν, πληροῦντες κάλλιον τὸν ὁρισμὸν τῆς εὐρωπαϊκῆς συνθήκης τὸν περὶ τελείου χωρισμοῦ τῶν δύω ἀντιπολεμησάντων ἀλλήλοις ἐθνῶν.

Τούτου ὑποτεθέντος, ἐλαττοῦνται καὶ ὅσα πλημμελήματα ἐνδέχεται νὰ ἔχῃ ἡ ὁρισθεῖσα γραμμὴ ὡς πρὸς τὴν ἄφευκτον καὶ εἰς τὸ ἑξῆς προσέγγισιν τῶν Τούρκων πρὸς τοὺς Ἕλληνας, καὶ οἱ γείτονες Τοῦρκοι παύουσι πλέον τὸ πρὸς τούτους φιλόνεικον, ὁ δὲ χρόνος περαίνει τὰ ὑπόλοιπα· ἐν ᾧ ἄλλως οἱ Τοῦρκοι ἐπὶ πολὺ θέλουσι θεωρεῖ τοὺς Ἕλληνας ὡς ἐχθρούς, καθὼς καὶ σήμερον τοὺς θεωροῦσιν.

Ἀλλ' ὅπως ἂν κριθῇ περὶ τούτου καὶ περὶ τῶν προεκτεθέντων ἐν ταῖς πρὸς τοὺς Ἐξοχωτάτους βουληφόρους ἀξιωματικαῖς διακοινώσεσι τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, ἡ παρ' αὐτῶν προβαλλομένη ὁροθετικὴ κατὰ στερεὰν γραμμὴ ὑπάρχει ὄντως εὐεργεσία, ἂν μόνον αἱ σύμμαχοι Αὐλαὶ χορηγήσωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν καὶ τρόπους πρὸς τὸ καταλαβεῖν αὐτήν.

Ἡ δὲ θαλασσία ὁροθεσία ἔπεται μὲν νὰ προσδιορισθῇ μετὰ τὰς περὶ Κρήτης καὶ Σάμου ἀποφάσεις, ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις

μεγάλως ἐλπίζει ὅτι τὰ συμμαχικὰ βουλεῖα, ἀναγνωρίζοντα τὰ δίκαια τῶν δύω τούτων νήσων, θέλουσι προσαρμόσῃ καὶ εἰς αὐτὰς, τὰς ἀρχὰς τῆς Λονδινείου συνθήκης, καὶ θέλουσι τὰς συμπεριλάβῃ εἰς τὸ ὁλικὸν κλήρωμα τοῦ Αἰγαίου, τῆς Πελοποννήσου, καὶ τῆς στερεᾶς. Ἐν τοσούτῳ δὲ ἡ Ἑλλὰς οὐ παύσεται ἐπικαλουμένη τὴν ἰσχυρὰν ἀντίληψιν τῶν συμμάχων Αὐλῶν, ὅπως ἀπαγορευθῇ πλέον εἰς τὸν Πασᾶν τῆς Αἰγύπτου τὸ στέλλειν ἐπιβοηθείας εἰς τὰς ὀθωμανικὰς φρουρὰς τῶν ἐν Κρήτῃ φρουρίων.

Ὁ ἐτήσιος φόρος τῶν 1,500,000 γροσίων ὃν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἀφ᾽ οὗ ἀναγνωρισθῇ παρὰ τῆς Πόρτας, θέλει πληρόνει εἰς αὐτὴν βαθμηδὸν καὶ κατὰ λόγον τῆς αὐξήσεως τῶν ἐγχωρίων εἰσοδημάτων, δὲν φαίνεται μὲν ἀσυμβίβαστος οὔτε μὲ τὰς ὑποχρεώσεις ἃς ἡ συνθήκη ἐπιβάλλει εἰς τὴν Ἑλλάδα, οὔτε μὲ τοὺς πόρους τοὺς προσγενησομένους εἰς αὐτὴν ἐκ τῶν κεφαλαίων καὶ τῆς οἰκονομικῆς πίστεως ἣν ζητεῖ ἡ κυβέρνησις αὐτῆς παρὰ τῆς φιλοτιμίας τῶν συμμάχων Αὐλῶν. Πλὴν ὁ κόμης Καποδίστριας τολμᾷ νὰ ὑποβάλῃ ὅτι ἀναγκαιότατον εἶναι νὰ προσδιορισθῇ καὶ ἡ ἀναφορὰ τοῦ τουρκικοῦ γροσίου πρὸς τὸ Ἰσπανικὸν τάλληρον ἢ πρὸς ἄλλο τι νόμισμα, ἔχον μόνιμον τὴν ἀξίαν.

Ὁ τρόπος καθ᾽ ὃν ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις θέλει ὑποχρεωθῇ νὰ ἀποζημιώσῃ τοὺς κτηματικοὺς Ὀθωμανοὺς, ἔσται μάλιστα δίκαιος, ἐὰν ὁρισθῇ ἐναργῶς ὅτι ἡ ἀποζημίωσις γενήσεται κατὰ λόγον τῆς καταστάσεως εἰς ἣν εὑρίσκονται τὰ τοιαῦτα κτήματα. Διότι τῶν οἰκιῶν, λόγου χάριν, τῆς Τριπολιτσᾶς καὶ τῆς Κορίνθου, οὐσῶν τῶν περισσοτέρων ποτὲ ὀθωμανικῶν, ἀφ᾽ οὗ ὁ Ἰβραχὶμ Πασᾶς καὶ ὁ Δράμαλης ἀνέσκαψαν ἐκ θεμελίων τὰς πόλεις ταύτας, εἶναι δίκαιον ν᾽ ἀποζημιώσωσιν οἱ Ἕλληνες τοὺς Τούρκους διὰ τὴν καταστροφὴν ἣν αὐτοὶ οὗτοι κατέπραξαν;

Ὁ κόμης Καποδίστριας χρέος ἔκρινε νὰ ὑποβάλῃ εἰς τοὺς Ἐξοχωτάτους βουληφόρους ὅτι καὶ οἱ Ἕλληνες εἶχον νὰ παραστήσωσιν ἀπαιτήσεις ὡς ἐκ τῶν δημεύσεων τῶν κτημάτων αὐτῶν, τῶν ἀπὸ τοῦ 1821 γενομένων παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως. Καὶ καλὸν

ἦτον νὰ συγχωρήσωσιν αἱ μεσίτριαι Δυνάμεις τὴν παράστασιν τῶν ἀπαιτήσεων τούτων πρὸς τὴν διαιτητικὴν ἐπιτροπὴν, ἥτις θεραπεύουσα αὐτὰς, ἤθελεν ἴσως καὶ μᾶλλον εὐκολύνῃ τὸν συμβιβασμὸν τοῦ μέρους τούτου τῆς εἰρηνοποιήσεως.

Τὸ τελευταῖον δὲ ἄρθρον τῆς ῥηματικῆς δηλώσεως πρὸς ἣν καλεῖται ὁ κόμης Καποδίστριας νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἰδίαν του γνώμην, ὑπάρχει τὸ περὶ σχέσεων τῆς ἐπικυριότητος τῆς Πόρτας πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Ἀλλ' αἱ σχέσεις αὗται τότε μόνον θέλουσι ταχθῆ ὡρισμένως, ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους νομοθετήσωσι τελείως τὰ τῆς ἐσωτερικῆς καὶ πολιτικῆς διακοσμήσεως τῆς Ἑλλάδος. Αἱ τρεῖς συνελεύσεις, καὶ μάλιστα ἡ τῆς Τροιζῆνος, ἱκανῶς ἀπέφηναν διὰ τῶν ψηφισμάτων αὐτῶν τὰς ἐφέσεις τοῦ τόπου. Ἡ Ἑλλὰς διὰ τοῦ ψηφίσματος τῆς τελευταίας ἐπιγνωρίζει μὲν ἀναγκαῖον καὶ συμφέρον νὰ ἐμπιστεύσῃ ἐπὶ ἑπταετίαν εἰς ἕνα μόνον ἄρχοντα τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ τὸ ψηφίζειν τοὺς νόμους, καὶ μάλιστα τοὺς καιριωτάτους πάντων, τοὺς οἰκονομικοὺς, εἰς ἑαυτὴν μόνην, ἤτοι εἰς τοὺς αὐτῆς ἀντιπροσώπους δικαίως ἀπεταμίευσε· καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ βάσει οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἤδη καὶ ἐκ τῆς πείρας πολλὰ μαθόντες, στήσουσιν ἀναμφιβόλως, ὁπόταν συνέλθωσι, τὴν τελείαν διαρμογὴν τῆς πολιτικῆς διοικήσεως. Περάναντες δὲ ὅπως δήποτε τὰς διασκέψεις αὐτῶν, θέλουσι συστήσῃ καὶ τὴν κυβέρνησιν· αἱ δὲ σχέσεις τῆς ἐπικυριότητος περιληφθήσονται ἐν αὐτῷ τῷ ἀναγνωρισμῷ ὃν ἡ Πόρτα θέλει περιβάλῃ τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν ὁσάκις αὕτη κατὰ τὸν νόμον ἀνανεοῦται.

Πλὴν ὁ κόμης Καποδίστριας δὲν ἀστοχεῖ ἐν τούτῳ καὶ τὸν μέγαν κίνδυνον τῶν δυσχερειῶν τῶν ἐνδεχομένων προέρχεσθαι ἔκ τε τῆς ἀνανεώσεως τῆς κυβερνήσεως καὶ ἐκ τοῦ ἀναγνωρισμοῦ αὐτῆς παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας. Αἰσθάνεται δ' ἐνταυτῷ καὶ δυσκολωτάτην τὴν εὕρεσιν τῶν τρόπων ἐξ ὧν ἡ Ἑλλὰς σωθήσεται μὲν τοῦ τοιούτου κινδύνου, ἀπολαύσει δὲ κυβερνήσεως ἰσχυρᾶς ὡς ἐκ τῆς βασίμου αὐτῆς μονιμότητος. Ἂν τοιαύτη τις κυβέρνησις κατα-

στᾶσα, προσλάβῃ καὶ τὸ ἐκ τῆς Εὐρώπης σεμνότατον κῦρος, αὕτη μόνη θέλει δυνηθῆ νὰ ἀσφαλίσῃ τὴν πλήρη καὶ διάμονον καὶ ἔντιμον ἐπανόρθωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Οἱ Ἐξοχώτατοι βουληφόροι ἂς μὴ ἀδικήσωσι τὸν κόμητα Καποδίστριαν ὑπολαμβάνοντες ὅτι δύναται καὶ ὁπωσοῦν νὰ ἐννοῇ ἐν ἑαυτῷ τὴν κυβέρνησιν τὴν ἁρμοστέαν τοιούτῳ τινὶ τρόπῳ. Προσοφείλει δὲ τέλος νὰ ἀναγορεύσῃ ὅτι δὲν εὑρίσκει ἐν ἑαυτῷ οὔτε τὴν κυβέρνησιν τὴν ἱκανὴν συστῆσαι καὶ τηρῆσαι τὰς ἐκ τῆς ἐπικυριότητος τῆς Πόρτας φυομένας σχέσεις.

Ἔργον ἄρα ἀκμαῖον τῆς μεγάλης σοφίας τῶν συμμάχων Αὐλῶν ἔσται τὸ λαβεῖν εἰς σκέψιν τὰ ζητήματα τὰ προσκείμενα εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦτον τῆς Λονδινείου συνθήκης, καὶ δηλῶσαι μετὰ ταῦτα τὰς μεγαθύμους αὐτῶν βουλὰς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν κυβέρνησιν· διότι καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ὅσον γοργὴ θέλει φθάσῃ ἡ εὐμενὴς δήλωσις, τόσον εὐγνωμονέστερον θέλει τὴν δεχθῆ.

Ῥηματικὴ δήλωσις τῶν βουληφόρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν πρὸς τὸν Ἐξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος.

Πόρῳ, 13 δεκεμβρίου 1828.

Περάναντες τὰ ἔργα δι' ἃ ἐπίτηδες ἤλθομεν κατὰ τὸ Αἰγαῖον, καὶ περὶ ὧν ἠξιώθημεν ἐν καιρῷ νὰ γράψωμεν ἀπὸ Κερκύρας πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ἑτοιμαζόμεθα ἤδη, ἐγώ τε καὶ οἱ συμβουληφόροι, νὰ ἀναχωρήσωμεν ἐκ Πόρου, ἵνα κοινολογήσωμεν ἐκ τοῦ ἐγγυτέρου μετὰ τῶν ἡμετέρων κυβερνήσεων.

Ἡ μέλλουσα τῆς Ἑλλάδος τύχη κρέμαται ἐκ τῆς πληρώσεως τῶν εὐεργετικῶν ἐννοημάτων τῆς Λονδινείου συνθήκης. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ὑμετέρα Ἐξοχότης οὐδόλως ἠμέλησε νὰ πορίσῃ εἰς ἡμᾶς τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας, ἐλπίζομεν ὅτι προσήψαμεν εἰς τὰ ζητήματα τὰ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὁρισμῶν τῆς συνθήκης, ὅσα ἱκανὰ νὰ διδά-

ξωσι τὰς ἡμετέρας αὐλὰς πῶς ἂν ἄριστα ἐπιτευχθείη ὁ προκείμενος σκοπός.

Ἐν τοσούτῳ καὶ ἐκ τῶν κατορθώσεων τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος περὶ τὴν παῦσιν τῆς πειρατείας καὶ περὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς τάξεως καὶ τὴν τοῦ τόπου διοίκησιν, οἰωνιζόμεθα ὅτι διατελέσετε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς κατορθοῦντες καὶ δικαιοῦντες τὴν περὶ τὴν Ἑλλάδα εὐμενεστάτην σπουδὴν τῶν συμμάχων Δυνάμεων.

Καὶ πεπεισμένοι περὶ τούτου, εὐχόμεθα ὅπως ἡ τῆς τάξεως εἰσαγωγὴ τελειωθῇ ὑπὸ νομοθεσίᾳ σώφρονι, συνεργουσῶν τῶν καρτερικῶν καὶ εὐβούλων φροντίδων, καὶ τῆς εὐγενοῦς καὶ διαφερούσης φιλοπατρίας τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος, ἐφ' αἷς θέλετε ἔχει τὴν αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς εἰς κεφαλὴν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ.

Ἡμεῖς δὲ ἀπομακρυνόμενοι τῆς Ἑλλάδος, βεβαιοῦμεν ἰδίᾳ τὴν ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὅτι χαριέστατα διασώσομεν τὴν μνήμην τῶν ὧν ἠξιώθημεν πρὸς αὐτὴν κοινωνημάτων.

Ἀποκριτικὴ γραφὴ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως πρὸς τὴν προηγουμένην δήλωσιν τῶν βουληφόρων τῶν συμμάχων Αὐλῶν τῆς **13** *δεκεμβρίου.*

Πόρω, $\frac{3}{15}$ δεκεμβρίου 1828.

Ἐάν τι δύναται νὰ αὐξήσῃ τὴν τῆς Ἑλλάδος βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην πρὸς τοὺς σεβαστοὺς αὐτῆς εὐεργέτας, ἡ αὔξησις βέβαια φύεται ἐκ τῶν σπουδῶν τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ τῶν συμβουληφόρων ὑπὲρ τοῦ ταχῦναι τὰ τῆς τελείας αὐτῆς καταστάσεως, καὶ τρόπους εὑρεῖν τῆς πληρώσεως τῆς ὅλης εὐεργεσίας. Ὅθεν καὶ μετὰ θερμοτάτων εὐχῶν παραπέμπει, κύριε Πρεσβευτά, ἡ Ἑλλὰς τὰ εὐγενῆ ὑμῶν φροντίσματα εἰς τοὺς πόδας τοῦ σεβαςοῦ ὑμῶν Ἄνακτος.

Ἐγὼ δ' εὔελπις εἰμὶ ὅτι παρὰ τῶν ὑμετέρων Ἐξοχοτήτων δι-

δαχθεῖσαι αἱ τρεῖς σύμμαχοι Αὐλαὶ τὴν ἀληθινὴν τοῦ τόπου τούτου κατάστασιν, εὐδοκήσουσι παρατεῖναι τὸ εὐνούστατον μέλημα, ἐξ οὗ καὶ μόνου δύνανται νὰ βεβαιωθῶσι πράγματι αἱ εὐεργετικώταται τῆς Λονδινείου συνθήκης ἐπαγγελίαι. Καὶ ἡ Ἑλλὰς δὲ ἐπισπουδάσει ἀξία γενέσθαι τῶν τοιούτων φροντίδων, καὶ ἡ κυβέρνησις αὐτῆς, πρὸς τοῦτο ἀποσκοποῦσα, θέλει στερεοῦν μὲν τὴν εὐταξίαν, ἕπεσθαι δὲ περὶ τὴν νομοθεσίαν εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ εἰς τὴν πεῖραν, ἐξ ὧν στηρίζονται ἡ τῶν πολιτειῶν ἡσυχία καὶ εὐτυχία.

Ἡ προσωρινὴ τῆς Ἑλλάδος κυβέρνησις, ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως αὐτῆς, διὰ βαθμιαίας καὶ καρτερικῆς προόδου, ἔκρινε δέον νὰ φροντίσῃ περὶ βελτιώσεων καὶ προπαρασκευῆς ἐννόμου καὶ βασίμου διοικήσεως, καὶ μέγα εὐτύχημα λογίζεται τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀξιωθῆναι τῶν ἐπαίνων τῆς τε ὑμετέρας Ἐξοχότητος καὶ τῶν συμβουληφόρων· ἀκολουθήσει δὲ καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τὸ ἔργον αὐτῆς μετὰ προνοίας καὶ σταθερότητος, καίτοι δυσχερὲς καὶ πολύμοχθον. Ἀλλ' ἡ κατόρθωσις τότε μόνον γενήσεται ταχυτέρα, ὅταν αἱ ὑμέτεραι Ἐξοχότητες προφρόνως πρεσβεύουσαι, καταπείσωσι τοὺς σεβαστοὺς τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτας ἵνα παρέξωσιν αὐτῇ τὰ στοιχεῖα τῆς πίστεως πρὸς οἰκοδομὴν τοῦ οἰκονομικοῦ συςήματος, ἄνευ τοῦ ὁποίου πᾶσα κοινωνικὴ διαῤῥύθμισις, ἀδρανὴς ἀποβαίνει καὶ δυσκατόρθωτος, ἂν οὐχὶ καὶ ἀδύνατος.

Οὕτω, κύριε Πρεσβευτά, θέλετε ἀπολάβῃ καὶ νεαρώτερον τὸν καρπὸν τῆς θερμῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εὐγνωμοσύνης, μηδ' ἀναξίου φανέντος τῆς ὑψηλῆς τῶν συμμάχων Ἀνάκτων εὐμενείας ἀφ' ὅτου αὐτοὶ ἐστήριξαν ἐπ' αὐτὸ ἀσφάλιον βλέμμα.

Προσφέρων δὲ ὑμῖν καὶ ἐν ὀνόματι τῆς κυβερνήσεως ἧς καθηγοῦμαι, τὰς προσηκούσας εὐχαριστίας, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἀναπεπταμένως βεβαιῶ τὰς ὑμετέρας Ἐξοχότητας ὅτι μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ στοργῆς φυλάξω ἀείποτε τὴν μνήμην τῶν πρὸς ἐμὲ χρηστῶν ὑμῶν κοινωνημάτων, ἐν καιρῷ τῆς Ἑλλάδος οὕτως ἀξιολόγῳ καὶ ἀκμαίῳ διαγενομένων.

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

ΜΗ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΩΝ ΕΝ ΤΗ͂

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΗ͂ ΣΥΛΛΟΓΗ͂.

Πρὸς τὴν προσωρινὴν διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος. (*)

Ἐν Γενεύῃ, **12** δεκεμβρίου **1825**.

Οἱ διοικηταὶ, τοὺς ὁποίους διεδέχθητε ὑμεῖς, Κύριοι! μοὶ ἔπεμψαν μίαν ἐπιστολὴν, γεγραμμένην τὴν πρώτην ἰανουαρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους, δι' ἧς περιγράφοντες ἀξιοθρηνήτους τὰς ἐσωτερικὰς περιστάσεις, μὲ προτρέπουσι νὰ ἔλθω κἀγὼ αὐτόσε, διὰ νὰ προσθέσω τὰς δυνάμεις μου εἰς τὰς ἰδικάς σας, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ διαλλάξωμεν τὰς γνώμας καὶ τὰ συμφέροντα, τῶν ὁποίων ἡ διαφορὰ ἐνόμιζον ὅτι ἔθετεν εἰς κίνδυνον τὴν πολύτιμον ὕπαρξιν τῆς ἀνεγερθείσης Ἑλλάδος. Ἀλλ' ὁ Κύριος Δημήτριος Περρούκας, ὅστις ἐπεφορτίσθη τὸν κομιστὴν αὐτῆς, μόλις ἐδυνήθη νὰ φθάσῃ τὸν σεπτέμβριον μῆνα ἐκείνου τοῦ ἔτους, καὶ ἡ ὀλίγη του ὑγεία ἐπειδὴ ἤδη τῷ ἐσυγχώρησε τὴν αὐτόσε ἐπιστροφήν του, ἤδη λαμβάνω κἀγὼ τὴν εὐκαιρίαν νὰ σᾶς πέμψω τὴν ἀπάντησίν μου.

Ἔχοντες, Κύριοι! ἀνὰ χεῖράς σας τὴν παρακαταθήκην τῶν ἰδεῶν, τὰς ὁποίας οἱ προκάτοχοί σας ἠθέλησαν νὰ μοὶ κοινοποιήσωσι, θέλετ' εὕρῃ εἰς τὰς ἰδικάς μου, καθὼς νομίζω, τὴν εἰλικρινεστέραν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα μὲ προσκολλῶσιν εἰς τὴν πατρίδα σας.

Εἶναι ὀλίγη βέβαια αὕτη ἡ προσφορὰ, καὶ παντελῶς δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν συνέλαβον οἱ προλαβόντες

(*) Ἐλήφθη ἐκ τῆς ἐφημερίδος Αἰῶνος, Ἀριθ. 411.

διοικηταὶ διὰ τὰ μέσα καὶ τὴν θέσιν μου, ὑποθέτοντες, ὅτι αὕτη ἐξήρτητο ἀπὸ μόνην τὴν θέλησίν μου, καὶ ἐκεῖνα ὡμοίαζον μὲ τὰς εὐχάς, τὰς ὁποίας καθεκάστην ἀναπέμπω εἰς τὴν Θείαν Πρόνοιαν, διὰ νὰ σᾶς ἐπιδαψιλεύσῃ τὰς εὐλογίας της. Ἀλλ' ἂν καὶ κανὲν κάλυμμα δὲν καλύπτῃ τὴν ἀναχώρησίν μου, εἰς τὴν ὁποίαν διαμένω τρεῖς ἤδη χρόνους, καὶ διὰ τοῦτο ἦτο περιττόν, ἴσως, νὰ τὴν ἐξηγήσῃ τις καθαρώτερα, ἐγὼ μ' ὅλον τοῦτο ὁμολογῶ, ὅτι τὴν ἐπροτίμησα πάσης ἄλλης θέσεως ἐν τῷ κόσμῳ, διότι μόνη αὐτὴ ἠδύνατο νὰ μοὶ προμηθεύσῃ τὸν τρόπον τοῦ νὰ ἐκπληρώσω ἐνταυτῷ καὶ τὰ ἱερὰ χρέη, εἰς τὰ ὁποῖα μὲ καθυποβάλλει ὁ τόπος τῆς γεννήσεώς μου, καὶ ἐκεῖνα ἑνὸς ἄλλου χαρακτῆρος, τοῦ ὁποίου τὴν διάρκειαν δὲν ἀνήκει εἰς μόνον ἐμὲ νὰ προσδιορίσω. Τοιουτοτρόπως δὲ σᾶς ἐξηγοῦμαι ἀρκούντως, Κύριοι! ὅτι, ἐν ὅσῳ ἡ Α. Μ. ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας εὐαρεστηθῇ νὰ μὲ συγκαταλέγῃ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπουργῶν του, δὲν μοὶ συγχωρεῖται νὰ λάβω μέρος ἐνεργητικὸν εἰς τὰς πράξεις σας, δι' ἃς ἡ κοινή μας Μήτηρ *ἀπαιτεῖ ὁλοσχερῆ ἀφοσίωσιν τῶν τέκνων της*.

Ἡ πανηγυρικὴ αὐτῆς φωνὴ ἀντήχησεν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἰδικάς σας· καί, ὅσον αἰσθάνομαι τὰ σκιρτήματά της, τὰ ὁποῖα διεγείρει φωνὴ τοιαύτη, τοσούτῳ μᾶλλον θλίβομαι, διότι δὲν δύναμαι ν' ἀρχίσω σήμερον ἓν νέον στάδιον ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς περὶ τὸ 1800 ἐν μέσῳ τῶν συμπολιτῶν μου, εἰς τὸ ὁποῖον ἤθελα παρασταθῇ μὲ τὸν ἴδιον ζῆλον καὶ μὲ τὴν αὐτὴν διάθεσιν, ἀλλὰ διδαγμένος ἤδη ὑπὸ μακρᾶς καὶ ἐπιπόνου πείρας, δι' ἧς αἱ συνδρομαί μου ἠδύναντο ἴσως νὰ ἐπιφέρωσιν ἀποτελέσματα αἰσιώτερα.

Καιρὸς δὲ παντὶ πράγματι, Κύριοι! καὶ ὁ τοιοῦτος προσδιορίζεται ἀπὸ τὸν ὕψιστον Θεόν· ὥστε, ὁποῖοι ἂν εἶναι οἱ σκοποί, τοὺς ὁποίους αἱ ἐπιθυμίαι μας σχεδιάζουν, ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ παρατηρῶμεν πρὸ πάντων καὶ ἐπὶ πᾶσιν, ἂν ἐκεῖνος μᾶς ἐπιτρέπῃ ν' ἀποφασισθῶμεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Ἐγὼ δὲ συμβουλευόμενος πάντοτε τὴν ὑπερτάτην ἐκείνην Δύναμιν, ἔμαθον νὰ μὴ ματαιοφρο-

νῶ εἰς τὸ ἑξῆς, δι' ὅ,τι μὲ περιμένει εἰς τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου, καὶ νὰ λογίζωμαι εὐτυχής, ἂν δυνηθῶ ἐλέει Θεοῦ νὰ τελειώσω αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν τῶν πατέρων μου καὶ πλησίον τοῦ τάφου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐφησυχάζουσι τὰ λείψανα αὐτῶν.

Ἔστε ὅμως βέβαιοι, ὅτι μέχρι ἐκείνης τῆς ὥρας τὸ πνεῦμά μου θὰ συνυπάρχῃ μεθ' ὑμῶν· καί, ἐπειδὴ διὰ παντὸς ὑμεῖς τὸ ἀπησχολήσατε, κυριωτέρως δὲ ἀφ' ὅτου ἡ Ἑλλὰς ἠγέρθη τέλος πάντων εἰς τὰς ἰδίας ὄψεις της καὶ εἰς ἐκείνας ὅλου τοῦ κόσμου, ἐκπεπληγμένου δι αὐτὸ τὸ παράδοξον, ἐγὼ ἤθελα νομίσῃ, ὅτι λείπω ἀπὸ τὸ χρέος μου καὶ ἀπὸ πᾶν ὅ,τι σᾶς ἀνέφερα, ἂν παρέτρεχα νὰ σᾶς ἀναφέρω τι περὶ τῶν διχονοιῶν σας, ἐνῷ ἡ ἐπιστολή, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπαντῶ, μοὶ δίδει τὴν περίστασιν.

Δὲν θέλω σᾶς εἴπῃ, ἴσως, τίποτε παράξενον εἰς τοὺς συλλογισμούς σας, διότι θρηνοῦντες ὑμεῖς τὰς κρίσεις τῶν πολιτικῶν σας πραγμάτων καὶ φοβούμενοι τὰ παρεπόμενα αὐτῶν, ἐζητήσατε βεβαίως σωτηριώδεις ὁδηγίας εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν παρελθόντων αἰώνων καὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν, πρὸ πάντων δὲ εἰς ἐκείνην τῆς πατρίδος σας, καὶ ἠξεύρετε, ὅτι κανὲν ἔθνος δὲν ἀπέσεισε τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, διὰ ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν του, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ τὰ δεινὰ τῆς διαφωνίας, καὶ ὅτι ἡ Ἑλλὰς καταβάλλουσα ἤδη τὴν Ὀθωμανικὴν τυραννίαν ἔπρεπε νὰ τὰ ὑποφέρῃ ἀναμφιβόλως, ἀλλ' ὅτι θέλει τὰ ὑποφέρῃ μὲ ὀλιγώτερον κίνδυνον ἀπὸ πᾶν ἄλλο ἔθνος, ὅτε διαμένουσα αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν θεμελιώσῃ ὅλας τὰς ἐλπίδας της εἰς τὰς ἰδίας δυνάμεις της καὶ εἰς τὴν συνδρομὴν τοῦ χρόνου. Συμβουλευόμενοι δὲ τὰς οἰκειακὰς παραδόσεις σας καὶ τὰς συνειδήσεις σας θέλετε διακρίνει καθαρώτερα τὸ συμφέρον τῆς ἀληθείας αὐτῆς.

Τῷ ὄντι κανὲν ἄλλο πρᾶγμα δὲν ἀποδεικνύει παρηγορητικωτέραν αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, εἰμὴ πᾶν ὅ,τι ἐξέφυγε τὴν δολίαν πολιτικήν, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθησαν οἱ Τοῦρκοι, διὰ νὰ δουλώσωσι τοὺς πατέρας σας, καὶ ὅλα τὰ θαύματα, ἅτινα ἔκαμεν ὁ Θεὸς διὰ νὰ τοὺς σώσῃ.

Οἱ Τοῦρκοι ὑπεδούλωσαν καὶ διέφθειραν τὸ θνητὸν μέρος τῆς

Ἑλλάδος, διὰ νὰ εἴπω οὕτω· ἀλλ' ἡ ψυχή της, καὶ δι ἐκείνης τὸ πνεῦμα τοῦ ἔθνους ἔμεινε πάντοτε ἐλεύθερον καὶ ἀνεξάρτητον, καθότι οἱ εἰρημένοι, ἀφ' ἑνὸς μέρους, παίζοντες ἀδιακόπως τὰ ὑλικὰ συμφέροντα καὶ ὅλα τὰ πάθη, ἅτινα συνακολουθοῦσιν ἐκεῖνα, διήρεσαν, ἐμόνωσαν, καὶ ὥπλισαν τοὺς πατέρας σας, τὸν ἕνα κατὰ τοῦ ἄλλου· ἀλλ' οὗτοι ἀφ' ἑτέρου, ἡνωμένοι διὰ τῆς εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἁγίαν του Ἐκκλησίαν σταθερᾶς πίστεώς των, ἀντέτειναν εἰς τὴν ὀλεθρίαν μάστιγα ἐκείνων, φυλάττοντες ἁγνὰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἤθη, ἅτινα μόνα συνιστῶσιν ἓν ἔθνος διὰ τῆς ἑνώσεως ἀνθρώπων τινων, λέγω τὴν θρησκείαν καὶ δι ἐκείνης τὴν γενικὴν καταγωγήν του καὶ τὴν ἑκουσίαν ὑποταγήν του εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πνευματικὴν κυριότητα.

Ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτὴ καὶ μόνη ἡ πρᾶξις διαλαμβάνει ὅλην τὴν ἱστορίαν σας, εἰς ὑμᾶς δὲν μένει ἄλλο παρὰ νὰ τὴν σπουδάσητε καθ' ὅλας τὰς ἀναφοράς της καὶ θέλετε γνωρίσῃ δι αὐτῆς, χωρὶς νὰ δειλιάσητε, τὸ πάθος, ὅπερ σᾶς τυραννεῖ, καὶ θέλετε μεταχειρισθῇ, χωρὶς ν' ἀμφιβάλλητε, διὰ τὴν θεραπείαν του ἰατρικά, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν σας.

Ἂν τὸ τοιοῦτον πάθος προέρχεται εἰσέτι ἀπὸ τὴν φθοροποιὰν πολιτικήν, τὴν ὁποίαν οἱ Τοῦρκοι διέδοσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ ἰατρικόν του δὲν δύναται νὰ εὑρεθῇ, κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν πρώτην αὐτὴν στιγμήν, εἰμὴ εἰς τὰ ἐθνικὰ προτερήματά της δυνάμει τῶν ὁποίων ἠδυνήθη νὰ ἐκφύγῃ τὸν τέλειον ἀφανισμόν της εἰς τοὺς παρελθόντας αἰῶνας· ἐκεῖνο δὲ μεταξὺ αὐτῶν, ὅπερ διαλαμβάνει τὰ πάντα ὡς βλαστὸς καρποφόρος, εἶναι ἡ ἀπαραβίαστος πίστις, τὴν ὁποίαν ὡρκίσθη πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν του.

Ἰσχυρὰ ἡ Ἑλλὰς δι ἐκείνης τῆς ἀπείρου δυνάμεως, διῆλθε τέσσαρας αἰῶνας διαφθορᾶς καὶ παντοίων ἄλλων δυστυχημάτων, χωρὶς νὰ παύσῃ ποτὲ τοῦ νὰ σχηματίζῃ ἔθνος, καὶ νὰ ὑποτάσσηται εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους τοῦ θείου νομοθέτου μας· καθότι ἔχουσα Ἐκκλησίαν, εἶχε πνευματικοὺς ποιμένας, καὶ ἐστηρίζετο εἰς τὰς συμφοράς της διὰ τῶν παρηγοριῶν τοῦ Εὐαγγελίου· σχηματίζουσα δὲ ἔθνος, εἶχεν

ἄνδρας γενναίους εἰς τὰ ὄρη της, διὰ νὰ τὴν ὑπερασπίζωνται, ὁμοίους εἰς τὰς νήσους της, διὰ νὰ τὴν ἀναδείξουν εἰς τὸν ἐξευγενισμένον κόσμον πεπαιδευμένους, διὰ νὰ τῇ διατηρῶσι τὰς ἀναφορὰς της μὲ τὴν παλαιὰν ἐκείνην Ἑλλάδα, τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα ἔφερε τὸ φῶς τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν Εὐρώπην.

Διὰ τούτου τοῦ τρόπου, Κύριοι! ἠδυνήθη ἐκείνη νὰ διαθέσῃ πρὸς ὑμᾶς τὴν λαμπρὰν ὑπηρεσίαν τοῦ νὰ προμηθεύσητε αὐτῇ μίαν θέσιν μεταξὺ τῶν ἐλευθέρων καὶ ἀνεξαρτήτων πολιτειῶν, καὶ σᾶς συμβουλεύω νὰ ζητήσετε τὰ μέσα τῆς ἐκτελέσεώς της εἰς τὴν κατ' ἔκτασιν μεταχείρησιν ἐκείνων τῶν ἰδίων προτερημάτων, ἅτινα διετήρησαν τὴν ὕπαρξίν της μέχρι σήμερον. Ὅταν λοιπὸν ἡ θρησκεία, τὴν ὁποίαν ὡρκίσθητε νὰ φυλάξητε, θέλει εἶναι καθαρὰ καὶ ἀπαραβίαστος ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, καθὼς εἶναι καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τὸ ἔργον σας θὰ λάβῃ πέρας αἴσιον.

Ὑμεῖς ὡρκίσθητε πανδημεὶ νὰ ἐλευθερωθῆτε ἀπὸ τὸν Τουρκικὸν ζυγὸν, καὶ νὰ ζήσετε ὑπὸ τῶν νόμων τὴν κυριότητα. Ἡ γενναιότης τῶν ἀνδρείων σας κατὰ θάλασσαν καὶ κατὰ ξηρὰν ὑπερέβη τὰς ἐλπίδας σας καὶ ἐκείνας τῶν Εὐρωπαίων εἰς τρόπον, ὥστε καὶ οἱ ἴδιοι ξένοι, οἵτινες δὲν ἔχουν διάθεσιν νὰ σᾶς εὐλογοῦν, δὲν δύνανται πλέον νὰ σᾶς ἀρνηθῶσι τὴν ψῆφόν των. Ἀλλ' ἐνῷ οἱ πάντες ὁμολογοῦν τὴν δύναμιν, τὴν ὁποίαν ἔχετε διὰ νὰ πολεμῆτε τοὺς Τούρκους, φιλονεικοῦν καὶ δὲν θ' ἀποδεχθῶσιν, ὅτι δύνασθε νὰ ζήσητε ἐν εἰρήνῃ· κατὰ δυστυχίαν δ' αἱ διαφωνίαι σας δίδουσι πρὸς αὐτοὺς ἐπιχειρήματα, ἐξ ὧν ὠφελοῦνται ὑπὲρ τὸ δέον, διὰ νὰ σᾶς παριστάνωσιν ἀνικάνους νὰ ὑποταχθῆτε εἰς τοὺς ἰδίους νόμους σας τοὐλάχιστον, ἐὰν δὲν εἶναι οὗτοι οἱ νόμοι τῆς ῥομφαίας, καὶ ῥομφαίας ἄλλου ἔθνους.

Ἀποδείξατέ τοις ἐξ ἐναντίας, Κύριοι! ὅτι ἡ ἰδία ἐθνικὴ ἀρετὴ, ἥτις ὁπλίζει τοὺς βραχίονάς σας, διευθύνει καὶ στηρίζει τὰ συμβούλια καὶ τὰς ἀποφάσεις σας, καὶ διὰ τὸ τέλος αὐτὸ θελήσατε νὰ στρέψητε εἰς τὰ πρῶτα βήματά σας.

Παρατηρήσατε ἐν πρώτοις τὰ ἐμπόδια, ἅτινα ἡ κακοβουλία

ἠδυνήθη ν' ἀντιθέσῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδόν σας. Ἀποβάλλετε αὐτά, καὶ διαμείνατε ἀκλόνητοι εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ νὰ μὴ συγχωρήσητε εἰς κανὲν συμφέρον ἢ εἰς τὴν ἀπάτην νὰ παραβιάσωσι τοὺς ὅρκους, οἵτινες συνδέουσι τὸ ἔθνος μὲ τοὺς νόμους, τοὺς ὁποίους ἀπεδέχθη· ἐκεῖνοι δὲ, εἰ καὶ προσωρινοὶ, δύνανται μόνοι κατὰ τὸ παρὸν νὰ σᾶς προφυλάξωσιν ἀπὸ τὴν ἀταξίαν, δι' ὃν λόγον ἔτι μᾶλλον πρέπει νὰ διαμένωσιν ἱεροὶ καὶ ἀπαραβίαστοι. Ἐὰν δὲ, καθὼς τὸ ἐλπίζω, εὐδοκήσῃ ἡ Θεία Πρόνοια νὰ στεφανώσῃ τοὺς ἀγῶνάς σας, θέλει φθάσῃ καὶ ἡ ὥρα, καθ' ἣν διδαγμένοι πλέον καὶ διὰ τῆς ἰδίας πείρας σας, θέλετε συνθέσῃ ὑμεῖς οἱ ἴδιοι τὰ πολιτικὰ συνθέματα τῆς πατρίδος σας, θεμελιοῦντες αὐτὰ εἰς τὴν δικαίαν συμφωνίαν τῶν συμφερόντων, ἅτινα ἤδη σᾶς διαιροῦσιν.

Ἀναβάλλετε λοιπὸν πᾶσαν λογοτριβὴν περὶ τοιούτων πραγμάτων, καὶ μὴ κρίνετε ἐκ τῶν ἔργων τῶν προσωρινῶν θέσεών σας, ὅτι δὲν δύναται ν' ἀποφασισθῇ, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ κοινὸν συμφέρον, εἰμὴ ὑπὸ τὴν διατήρησιν τῆς εὐθύτητος καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἥτις προμηθεύεται ἄνευ δυσκολίας, ὅταν ἡ ἐλευθερία τῆς πατρίδος στηριχθῇ. Βεβαιώθητε δὲ, ὅτι ζητοῦντες θέσιν τινὰ ἰσχυρὰν, διὰ νὰ ὀχυρώσητε, ἣν ἔχετε, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐξασφαλίσητε μικράς τινας ὠφελείας, κινδυνεύετε νὰ ἐρημώσετε ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἡ πατρὶς ἐνεπιστεύθη εἰς τὰ ὅπλα σας, ἐν ᾧ ποτὲ ἄλλως πως, ἀλλὰ διαμένοντες εἰς ταύτην τὴν ἀληθῶς ἱερὰν, ὅλοι ἠνωμένοι καὶ μ' ὅλας τὰς δυνάμεις σας ἐμπορεῖτε νὰ πολεμήσητε καὶ νὰ νικήσετε τοὺς Τούρκους, τὴν διαφωνίαν καὶ ὅλους ἐκείνους, ὅσοι βοηθοῦσι καὶ τοὺς πρώτους καὶ τὴν δευτέραν διὰ νὰ σᾶς καταστρέψωσι.

Τελευταῖον, Κύριοι! ἡ ἐλπίς μου εἶναι εἰς τὸν Θεὸν, ὡς καὶ ἡ δική σας. Ἡ θεία του Πρόνοια δὲν σᾶς ἐσυγχώρησε ν' ἀναφανῇ ἡ Ἑλλὰς εἰς τὰς ὄψεις τοῦ κόσμου ἔμπειρος τῶν δυστυχιῶν της, τῶν σφαλμάτων της καὶ τῆς ἀπάτης, τῆς ὁποίας ἔγινε θῦμα πολλάκις, διὰ νὰ παραδώσωσιν αὐτὴν ἐκ νέου τὰ ἴδια τέκνα της, διὰ τῆς διαφωνίας, εἰς παντελῆ ὄλεθρον, ἢ εἰς ξένον δεσποτισμὸν, ὅστις εἶναι πολλάκις τὸ ἀναγκαῖον παρεπόμενον.

Ὄχι, Κύριοι! ὑμεῖς θὰ τὴν σώσετε καὶ ἀπὸ τὸν φοβερὸν αὐτὸν κίνδυνόν της, καθὼς καὶ ἠδυνήθητε καὶ θέλετε δυνηθῇ νὰ ὑπερασπίσετε αὐτὴν ἐναντίον τῶν Τούρκων· ἡ θρησκεία σας, ὁ ζῆλός σας καὶ ἡ τιμή σας τοῦτο ἐγγυῶνται, καὶ οἱ πανταχοῦ καλοὶ ἄνθρωποι δὲν ἀμφιβάλλουσι πλέον.

Μὲ τοιαύτην λοιπὸν πεποίθησιν σᾶς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε καὶ ἐκ δευτέρου τὰς εὐχάς, τὰς ὁποίας ἀναπέμπω διὰ τὴν ἐπιτυχίαν σας ὁμοῦ μὲ τὴν ἔκφρασιν τῆς μεγάλης μου δι᾽ ὑμᾶς ὑπολήψεως.

Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ. (*)

(*) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι ἀπάντησις πρὸς τὴν ἐφεξῆς ἐπιστολήν.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΞΟΧΩΤΑΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΝ.

Ναυπλίῳ, 1 ἰανουαρίου 1824.

Ἐξοχώτατε!

Ἡ φιλτάτη σου Ἑλλὰς ἐναβρύνετο διὰ τὰς ἀρετὰς τοῦ γνησιωτάτου τέκνου της, τοῦ ἐνδόξου καὶ περικλεοῦς Καποδίστρια, ὅστις ἀπέδειξεν εἰς τὸν πεφωτισμένον κόσμον τὸ βάθος τῆς Ἑλληνικῆς ἀγχινοίας, καὶ ἐνέπνευσεν εἰς ὅλας τὰς καρδίας σεβασμὸν πρὸς τοὺς ἀπογόνους τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων καὶ Σπαρτιατῶν, ὅστις ἀγάλλεται βλέπων ἐνσπαρμένα εἰς τοὺς συμπολίτας του τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ἐλπίζει ἀπὸ τὸν πατριωτισμόν του βελτίωσιν τῆς τύχης της.

Ἐξοχώτατε Κόμη! ἦτον προωρισμένον βέβαια νὰ γεννηθῇς εἰς τὸν κόσμον διὰ τὴν ἀθανασίαν· ἡ φύσις καὶ ἡ τύχη συνώμοσαν, διὰ νὰ σὲ καταστήσουν εὐεργέτην τῆς πατρίδος σου, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέδωκας τὴν παλαιάν της εὔκλειαν καὶ τὰ ἱερὰ δίκαια, ὅσα ὁ Θεὸς ἐχάρισεν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Δὲν διήμαρτες τῶν ἐλπίδων καὶ τῆς ἐφέσεως. Οἱ Ἕλληνες ἀπεφάσισαν νὰ ἀποθάνουν ἐντίμως, διὰ ν᾽ ἀποφύγουν τὰς συμφορὰς τῆς πικροτάτης δουλείας, καὶ χείμαῤῥοι αἱμάτων, δακρύων, καὶ ἱδρώτων, τοὺς ἀπεκατέστησαν ἀξίους τῆς ἀνεξαρτησίας.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι τόσον δύσκολον ν᾽ ἀποκτήσῃ τις τὴν ἐλευθερίαν του, ὅσον νὰ τὴν φυλάξῃ Τὰ ἐλαττώματα τῆς ἐξωλεστάτης τυραννίας βασιλεύουν εἰς τὰς παρούσας γενεάς, ἡ δ᾽ ἀμάθεια καὶ πλεονεξία ἐπαπειλοῦν τὴν ἀρτισύστατον ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους σου. Ἔχομεν ἀξίους πολεμικούς, ἀλλ᾽ ὑστερούμεθα ἐναρέτων ἀνδρῶν καὶ ἀναλόγως ἀξίων μὲ τὰς περιστάσεις μας, διότι ἡ ἐπιστήμη τῆς πολιτικῆς εἶναι δυσκολώτατον μάθημα. Ἔγινέ ποτε πρόβλημα εἰς τὴν Γαλλίαν, ἂν οἱ Ἕλληνες ἦναι ἄξιοι νὰ διοικηθοῦν ἐλευθερωθέντες· φιλόσοφος δὲ Γάλλος διετείνετο, ὅτι εἶναι ἀδύνατον, καὶ κατὰ δυστυχίαν ἡ πεῖρα κινδυνεύει νὰ τὸ ἀποδείξῃ. Ἔχομεν ὅπλα, ἔχομεν χρήματα, ἔχομεν ἀρκετοὺς πόρους καὶ

Πρὸς τὸν ἰατρὸν κύριον Πέτρον Δ. Στεφανίτσην. (*)

Ἐν Ναυπλίῳ τὴν 25 φεβρουαρ. 1828.

Καὶ τὴν ἀναφοράν σου τῆς 23 Φεβρουαρίου ἔλαβον, καὶ τὸ νοσοκομεῖον ἐπεσκέφθην αὐτοπροσώπως.

τρόπους, διὰ νὰ νικήσωμεν τὸν βάρβαρον καὶ ν' ἀσφαλίσωμεν τὰ Ἑλληνικὰ δίκαια· ἀλλ' ἡ ἀμάθεια καὶ πλεονεξία ἐπέφερε γενικὴν ἀνδράνειαν, ἀνυπέρβλητον ἀχρηματίαν. Εἰσέτι δὲν ἐφάνη ἄνθρωπος μεγαλοφυὴς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὅλοι αἰσθάνονται τὰ δεινά, ὅλοι ταλανίζουν τὴν πατρίδα, οὐδεὶς ὁ ἐπιφέρων τὴν θεραπείαν. Ὁ νόμος δὲν ἰσχύει, ἡ διοίκησις νηπιάζει, ὁ ἰσχυρότερος θριαμβεύει, τὰ ἰδιαίτερα συμφέροντα καταλύουν τὰ γενικά, καὶ ὁ καθεὶς νομίζει τὸν ἑαυτόν του κέντρον τῆς φύσεως. Οἱ λαοὶ ἀπηύδησαν, κεχηνότες περιμένουν νὰ ἴδουν ἄνθρωπον ἄξιον ν' ἀναλάβῃ τὰς ἡνίας τῆς κυβερνήσεως· καί, ἂν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος ἦναι ἐνάρετος, ἐσώθη ἡ Ἑλλάς. Οἱ καλοὶ πατριῶται ἔχουν ἤδη προσηλωμένην ὅλην τὴν προσοχήν των εἰς τὸ ἔκλαμπρον ὑποκείμενόν Σου, καὶ ἅπαντες Σὲ περιμένουν νὰ συντελέσῃς εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν. Μόνος ἡ Ἐξοχότης σου δύνασαι νὰ ἐπιφέρῃς τὴν εὐκταίαν μεταβολήν, νὰ ἐμπνεύσῃς τὸν πατριωτισμόν, νὰ ἐνισχύσῃς τὸν νόμον, καὶ νὰ στερεώσῃς τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἔθνους σου κτλ.

Ἐξοχώτατε! ἡ πατρίς σου, ἡ φιλτάτη σου Ἑλλὰς ἀπεφάσισε νὰ θυσιασθῇ ἐνδόξως. Ἡ ὑπερτάτη δύναμις τὴν ἐβοήθησε καὶ ἀνεδείχθη τροπαιοῦχος, καὶ κατεκλόνισε τὸν κολοσσὸν τῆς Τουρκικῆς τυραννίας· ἀλλὰ θὰ χαθῇ φυσικῶς τέλος πάντων, ἂν οἱ ἀγαθοὶ πατριῶται, οἱ μόνοι σωτῆρές της, δὲν δράμουν εἰς βοήθειάν της. Ἡ Ἐξοχότης Σου ἔχεις βέβαια φυσικὴν ῥοπὴν νὰ θυσιάσῃς καὶ τὴν ζωήν σου διὰ τὴν σωτηρίαν της. Οἱ καλοὶ πατριῶταί Σου Σὲ ἐπιθυμοῦν. Ἂς ἴδῃ λοιπὸν πραγματικῶς ἡ πανάποτμος Ἑλλὰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱερωτάτου τούτου χρέους σου, ἥτις σὲ περιμένει μ' ἀνοικτὰς τὰς ἀγκάλας. Ὁ εὐγενὴς καὶ ἀγαθὸς πατριώτης κύριος Δημήτριος Περρούκας κτλ. ἀξιούμενος τῆς εὐνοίας καὶ εὐηκοΐας σου, ἀναμφιβόλως θὰ ζωγραφίσῃ μὲ ζωηρότερα χρώματα ὅλην τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὰ ὁμολογουμένως συντείνοντα εἰς τὴν σωτηρίαν της, καὶ διετάχθη νὰ μᾶς ἰδεάσῃ περὶ τῆς σεβαστῆς ἀποφάσεώς Σου. Ἔχει δὲ ἀνάγκην τῶν βαθυφρόνων καὶ πατριωτικῶν συμβουλῶν Σου, καὶ ἂς ἐφοδιασθῇ κατὰ τὸ δοκοῦν.

Ὁ Πρόεδρος Π. ΜΑΥΡΟΜΗΧΑΛΗΣ.

(Τ. Σ.) ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ. ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΕΤΑΞΑΣ.

Δἰ ἀπουσίαν τοῦ Γραμματέως Ν. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ.

(*) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀποκρίνεται πρὸς τὴν ἑπομένην ἔκθεσιν τοῦ ἰατροῦ Στεφανίτση.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 23 φεβρουαρίου 1828.

Ἐξοχώτατε Κυβερνῆτα!

Ἡ Ἑλληνικὴ Διοίκησις κατεστήσατο, ὡς ἠδυνήθη, νοσοκομεῖα εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ

Μὲ ὄχι ὀλίγην μου εὐχαρίστησιν ἐπαρατήρησα καὶ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον ἐδιατηρήθη ἄχρι τοῦδε τὸ φιλάνθρωπον τοῦτο κατάστημα, καὶ τὴν προθυμίαν τὴν ὁποίαν ἔδειξας καὶ δεικνύεις ὑπὲρ αὐτοῦ.

τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πληγωμένους, ἐδιώρισα καὶ τοὺς ἀναγκαίους πόρους πρὸς συντήρησιν τῶν τοιούτων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, διατάξασα νὰ δίδεται·

α΄. Ἥμισυ εἰς τὰ 100 ἐκ τῶν παρὰ τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου γενομένων πληρωμῶν·

β΄. Ἓν εἰς τὰ ἑκατὸν ἀπὸ τὰς λείας·

γ΄. Διὰ τὸ ἐνταῦθα νοσοκομεῖον, τὸ ἐνοίκιον τοῦ δημοσίου στατῆρος τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν μύλων·

δ΄. Τὸ ἐκ τῶν ἐκκλησιῶν κατὰ κυριακὴν συναθροιζόμενον ἔλεος·

ε΄. Τὴν δέκα παράδων κατὰ ἑβδομάδα συνεισφορὰν τῶν ἐργαστηρίων, καὶ τέλος ἓν μικρὸν δικαίωμα ἐκ τοῦ τελωνείου·

Οἱ προσωρινοὶ οὗτοι πόροι, Ἐξοχώτατε! ἀρκοῦσιν εἰς τὴν συντήρησιν καὶ προκοπὴν τοῦ ἐνταῦθα νοσοκομείου· ἀλλὰ διορισθεὶς κατὰ τὰς 4 τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου διὰ διαταγῆς τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερ. καὶ Ἀστυνομίας Γραμματείας ὑπ' ἀριθ. 856, ἰατρὸς κ' ἐπιστάτης τοῦ ῥηθέντος νοσοκομείου, ηὗρα συναγμένα τ' ἄνω ῥηθέντα εἰσοδήματα ἀπὸ τοὺς προκατόχους μου ἐπιστάτας, καὶ τὸ νοσοκομεῖον εἰς τὴν πλέον ἀξιοδάκρυτον κατάστασιν· ἀλλ' ὢν πρακτικὸς ἀπ' ἄλλων μερῶν νοσοκομεῖα, κατέβαλα πᾶσαν ἐπιμέλειαν νὰ τὸ καθαρίσω, νὰ τὸ ἐπιδιορθώσω, καὶ νὰ τὸ βάλω εἰς τάξιν· ὠλιγόστευσα τοὺς ὑπηρέτας, καὶ οἰκονόμησα ὅσον ἦτο δυνατὸν τὰ ἔξοδα, ὥστε ἀπὸ 4 περίπου χιλιάδας γρόσια αἱ ὁποῖαι ἐξωδεύοντο ἀπὸ τοὺς προεπιστατήσαντας χωρὶς νὰ γίνεται ἡ παραμικρὰ ὠφέλεια, τὸ κατέστησα εἰς μόνον χίλια γρόσια κατὰ μῆνα συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ μισθοῦ μου, καὶ λαμβάνουν οἱ ἀσθενεῖς ὅλην τὴν ἀπαιτουμένην περιποίησιν καὶ ἀνάπαυσιν· ἐπιμελήθην τέλος πάντων νὰ δουλεύσω τὸ νοσοκομεῖον τῆς πατρίδος μου μ' ὅλην τὴν προθυμίαν τὴν ὁποίαν ἔδειξα εἰς πολλὰς περιστάσεις, καὶ τελευταῖον εἰς τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου ἀφ' ὅπου θαυμασίως ἐσώθην.

Κακῇ τύχῃ ὅμως ὑπέπεσα εἰς τὰς προσυμβάσας ἀνωμαλίας τῆς πόλεως ταύτης, καὶ μόλις ἐδυνήθην νὰ συνάξω ἄχρι τοῦδε σχεδὸν γρόσια χίλια ἀπὸ μόνον τὸν στατῆρα τοῦ Ναυπλίου, διότι τῶν μύλων τὸ ἐσύναξεν ὁ στρατηγὸς Βέρκς, τὰ δὲ λοιπὰ ἔξοδα τοῦ Νοσοκομείου τὰ οἰκονόμησα μὲ μεγάλην μου στενοχωρίαν ἐξ ἰδίων μου.

Ἀλλ' ἔξαφνα ἡ ἐνταῦθα Δημογεροντία ἠθέλησε ν' ἁρπάσῃ καὶ αὐτὸ τὸ μόνον σωζόμενον εἰς χεῖρας μου εἰσόδημα τοῦ στατῆρος τῆς πόλεως ταύτης, ἐναντίον τῆς ὑπ' ἀρθ. 461 διαταγῆς τῆς αὐτῆς Γραμματείας, διὰ τῆς ὁποίας διετάχθην ῥητῶς νὰ πωλήσω τὸ ἐνοίκιον τοῦτο τοῦ στατῆρος Ναυπλίου καὶ μύλων εἰς ὄφελος τοῦ Νοσοκομείου· ὡς ἐπιστάτης τούτου ἐζήτησα νὰ μοῦ παρουσιασθῇ νέα διαταγὴ τῆς Γραμματείας ἡ ὁποία ν' ἀναιρῇ τὴν πρὸς ἐμὲ προλαβόντως δοθεῖσαν, ἀλλ' αὐτὴ ἀντὶ τούτου μοῦ στέλλει ὑβριστικὴν διαταγὴν, πλήρης θυμοῦ καὶ ἀπειλῶν ἂν παρακούσω εἰς τὴν θέλησίν της.

Χθὲς πάλιν λαμβάνω πρόσκλησιν τοῦ ἐνταῦθα προσωρινοῦ Δικαστοῦ νὰ ἀπολο-

Εὐχαριστῶν πολλὰ δι ἀμφότερα ταῦτα, σὲ προτρέπω νὰ ἐξακολουθῇς καὶ τοῦ λοιποῦ μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον τὰς ὑπηρεσίας σου εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο, βέβαιος ὢν ὅτι ἡ κυβέρνησις ὄχι μόνον θέλει λάβῃ πρόνοιαν νὰ φροντίσῃ μετ' οὐ πολὺ διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν ἀναγκαίων αὐτοῦ, ἀλλὰ θέλει φροντίσῃ νὰ πληρώσῃ καὶ τὰ ὅσα ἄχρι τοῦδε ἐξ ἰδίων σου ἐξώδευσας, χωρὶς νὰ ζημιωθῇς τὸ παραμικρόν.

Ὁ Κυβερνήτης

Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ.

Πρὸς τὸν Πανιερώτατον Μητροπολίτην Διονύσιον, καὶ τοὺς ΚΚ. Π. Δ. Στεφανίτσην καὶ Ν. Μαυρομάτην.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 13 ἀπριλίου 1828.

Ἡ κυβέρνησις, χρεωστοῦσα περίθαλψίν τινα εἰς τὰς χήρας καὶ

γηθῶ, διατί ἐμποδίζω νὰ γείνῃ ἡ ἐνοικίασις τοῦ ἐδῶ στατῆρος ἐκ μέρους τοῦ ἐνοικιαστοῦ, καὶ πρὶν σήμερον παρουσιασθῶ εἰς τὸ Διοικητήριον, ἀκούω τὴν πώλησιν τοῦ στατῆρος τῶν μύλων γινομένην, καὶ λαμβάνω συγχρόνως διαμαρτύρησιν τοῦ αὐτοῦ ἐνοικιαστοῦ ὡς ζημιουμένου ἤδη τόσον καιρὸν, διότι ἐμπόδισα τὴν ἐνοικίασιν τοῦ ἐνταῦθα στατῆρος.

Εἰς τοιαύτην ἀνατροπὴν τῶν καθεστώτων δὲν μ' ἔμαινε πλέον ν' ἀναφερθῶ παρὰ εἰς τὴν ἐξοχότητά Σας διὰ νὰ προστατεύσετε τὸ φιλάνθρωπον τοῦτο κατάστημα χάριν τῶν ἐπικαλουμένων τὸν ζωοδότην ὑπὲρ τῆς μακροημερεύσεως τοῦ προστάτου τῆς καλύβης τοῦ πτωχοῦ πολίτου, ἐπειδὴ ὡς ἐκ μέρους μου ἀντιπάλευσα μὲ τὴν βίαν καὶ ἁρπαγὴν ὅσον ἦτο δυνατὸν ἄχρι τοῦδε, ἐλπίζων εἰς τὴν ἄφιξιν τῆς ἐξοχότητός Σας ὅτι θέλει γνωρίσῃ τοὺς ἀγῶνας μου· ἤδη ὅμως ἀφιερόνεται τὸ Νοσοκομεῖον τοῦτο εἰς τὴν προστασίαν καὶ ἀντίληψίν Σας, διὰ νὰ ἀσφαλίσετε τοὺς πόρους του διὰ νέων σας διαταγῶν, ἂν ἐγκρίνετε, ἀφαιρῶντας το ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας, καὶ ἐπιβλέποντες ὅλως διόλου εἰς τὴν βελτίωσίν του· νὰ προστάξετε δὲ νὰ θεωρηθῇ ὁ μέχρι τοῦδε λογαριασμός μου, καὶ νὰ διορισθῇ ἡ πληρωμὴ τῶν ὅσων φιλοτιμούμενος ἐξώδευσα ἐκ τοῦ ὑστερήματός μου· καὶ ἂν διὰ τὸ ἑξῆς ἀποδέχεσθε τὴν ταπεινὴν δούλευσίν μου, εἶμαι ἕτοιμος νὰ ὑπακούσω εἰς τὰς σεβαστάς Σας διαταγὰς, εἰδὲ, διορίσατε ὁποιον ἄλλον ἐγκρίνετε, καὶ εἰς ἐμὲ φθάνει ἡ εὐχαρίστησις ὅτι ἠδυνήθην νὰ φυλάξω τὸ κατάστημα τοῦτο ἐν τῷ μέσῳ τῶν δυστυχημάτων τῆς πόλεως τοῦ Ναυπλίου· καὶ μ' ὅλον τὸ βαθύτατον σέβας ὑποσημειοῦμαι

Τῆς Ἐξοχότητός Σας

Εὐπειθὴς πολίτης

Π. Δ. ΣΤΕΦΑΝΙΤΣΗΣ.

ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντων, καθὼς καὶ εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία ὁποῦ ἔγειναν θύματα τῆς δυστυχίας τοῦ ἐνεστῶτος ἀγῶνος τῆς πατρίδος καὶ κατέφυγον εἰς ταύτην τὴν πολιτείαν στερούμεναι καὶ αὐτὸν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, σᾶς προσκαλεῖ νὰ περιέλθητε τὴν πόλιν τοῦ Ναυπλίου, νὰ ἐπισκεφθῆτε καὶ τὰ προάστειά της, καὶ ἐξετάζοντες τὴν κατάστασίν των, νὰ γνωρίσητε τὰς ἀληθῶς δυστυχεῖς καὶ ὑστερουμένας τοῦ ἐπουσίου ἄρτου καὶ μὴ δυναμένας πῶς νὰ τὸν κερδήσωσι. Τῶν τοιούτων δυστυχῶν θέλετε κάμῃ ἕνα ὀνομαστικὸν κατάλογον, καὶ τὸν παρουσιάσῃ ὅσον τάχος εἰς τὴν κυβέρνησιν. Ἂν καὶ οἱ ἴδιοι γνωρίζητε τὰς καταχρήσεις ὁποῦ πάντοτε συνέβησαν καὶ συμβαίνουν εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ψωμίου, δὲν ἐμπορεῖ ἡ κυβέρνησις νὰ μὴ σᾶς τὸ ὑπενθυμίσῃ καὶ ἡ ἰδία, ὥστε νὰ προσέξητε νὰ διακριθῇ ἡ ἀληθὴς δυστυχὴς ἀπὸ τὴν μὴ τοιαύτην. Ἡ κυβέρνησις μὴ δυναμένη νὰ ἐπαρκέσῃ ἐντελῶς, εἶναι βιασμένη νὰ προσδιορίσῃ ἕνα ἀριθμὸν καθημερινῶν μερίδων. Κρέμαται λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἐξέτασίν σας, διὰ νὰ μὴν πάρῃ ἀπὸ τὸ στόμα τῆς πεινώσης ἢ κατ' ἄλλον τρόπον οἰκονομουμένη, οὔτε νὰ ὑστερήσῃ αὐτὴν τὴν μικρὰν τῆς πρώτης ἀνάγκης βοήθειαν τὴν ἐνδεᾶ καὶ τιμίως ζῶσαν ἄλλη, τῆς ὁποίας οὔτε ἡ κατάστασις εἶναι ἀξία ἐλέους, οὔτε εἰς τὴν διαγωγήν της ἁρμόδιος ἡ προστασία τῆς κυβερνήσεως.

Ὁ Κυβερνήτης

Ι. Α. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ (*)

(*) Οἱ διορισθέντες, πράξαντες τὰς ἐξετάσεις κατὰ τὴν προσταγὴν, εὗρον ὅτι ἐξωδεύοντο καταχρηστικῶς 7,000 μερίδες ἄρτου ἀντὶ μόνον 1,500, νομίμως καὶ δικαίως διδομένων εἰς χήρας καὶ ὀρφανά. καὶ οὕτω διωρθώθη ἡ κατάχρησις αὕτη.

Συγχρόνως διωρίσθη ὁ ἰατρὸς Π. Δ. Στεφανίτσης παρὰ τοῦ Κυβερνήτου προφορικῶς νὰ καταγράψῃ ὅσα εὑρίσκοντο ὀρφανὰ παιδία εἰς κατάλογον χωριστὸν κατ' ὄνομα, πατρίδα, ἡλικίαν, καὶ κατάστασιν ὑγείας, διὰ νὰ συστήσῃ ὀρφανοτροφεῖον· τοῦ ὁποίου καὶ ἔγεινεν εὐθὺς ἡ ἀρχή.

ΠΙΝΑΞ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΚΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΤΟΜΟΥ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

ΑΘΗΝΑΙ.

	Σωμ.
Α. Ζ. Μάμουκας.	1
Αθανάσιος Τσίνης.	1
Ανδρέας Πουλῆς βιβλιοπώλης.	1
Α. Μιμῆς ὀδοντοϊατρός.	1
Α. Χ. Σάββας ἐκ Κορίνθου.	1
Ανέστης Χαντσόπουλος.	1
Ανατολίας Αρχιμανδρίτης εἰς τὴν Ἑλληνο-Ῥωσσικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν Αθηνῶν.	1
Αλεξάκης Βλαχόπουλος Ὑποστράτηγος καὶ Γραμματεὺς τῶν Στρατιωτικῶν.	1
Α Βερίκιος Ζακύνθιος.	1
Α. Παΐκος Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας.	1
Α. Δ. Φωκᾶς.	1
Αλέξανδρος Κουμπάρης.	1
Α. Γ. Κουμουνδουράτος.	1
Α. Κομπατής.	1
Αθανάσιος Σκαμπαβίας.	1
Αναστάσιος Ἰωάννου Καραμίχου.	1
Αλέξιος Λουκόπουλος Οἰκονομικὸς Ἐπίτροπος Ἤλιδος.	1
Ανδρέας Μεταξᾶς Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας.	1
Αναστάσιος Κατζαΐτης.	1
Α. Βελισσάριος τοῦ Πρωτοδ. Ανακριτής.	1
Α. Σ. Χαραλάμπου Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας.	1
Αμβρόσιος Φραντζῆς Πρωτοσύγγελος.	1
Αρχιμανδρίτης Μ. Αποστολίδης Πρύτανις ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ὄθωνος.	1
Α. Δούμας.	1
Α. Γεωργαντὰς Λεβαδιεύς.	1
Βερνάρδος Ῥέζερ ἀρχιΐατρὸς τῆς Α. Μ. κ.τ.λ.	1
Β. Κατζιφὲς Διδάσκαλος τοῦ Σχολείου τῶν Εὐελπίδων.	1
Β. Κρασσᾶς.	1
Γεώργιος Παράσχου.	1
Γεώργιος Ἰωάν. Διδάσκαλος Πειραιῶς.	1
Γεώργιος Βλαχούτζης.	1
Γ. Πιρνάρης Ἰατρός.	1
Γρ. Λεκατζᾶ. Αρχιερ. πρώην Μεδενίτζης.	1
Γ. Γεννάδιος Γυμνασιάρχης.	1
Γ. Χρυσόγελος Εἰρηνοδίκης.	1
Γ. Μ. Αντωνόπουλος Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας εἰς ἔκτατον ὑπηρεσίαν.	1
Γ. Αφθονίδης.	1
Γ. Φρεωρίτης.	1
Γεώργιος Λέλης Ἰατρός.	1
Γ. Σέλας Λοχαγὸς τοῦ στ'. τάγματος τῶν ἀκροβολιστῶν.	1
Γεώργιος Γαζῆς Σχολάρχης Αμφίσσης.	1
Γρ. Καλαγάνης.	1
Γεράσιμος Ἐπίσκοπος Αργολίδος.	1
Γεώργιος Μομφεράτος Ὑπολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.	1
Γεώρ. Γ. Κωζ. Τυπάλδος ἰατρὸς καὶ Διευθυντὴς τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης καὶ μουσείου.	1
Γ. Αποστολίδης.	1
Γ. Ῥιζάρης αἰωνία ἡ μνήμη του.	4
Δ. Περρούκας.	2
Δόκτωρ Ανδερμάγερ Ἰατροχειρούργος.	1
Δ. Ὀρλόφ.	1
Διονύσιος Βλοῦσος.	1
Δ. Ν. Λέριος Ζαχαροποιός.	1
Δ. Καλλιφρονᾶς.	1
Δ. Καραστάθης.	1
Δ. Ποστολάκος.	1
Δ. Τζόκρης Συνταγματάρχης.	1
Δ. Ι. Κοντογιαννόπουλος Καλάμιος.	1
Δ. Σταυρίδης Ταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ εἰς τὸ Σχολ. τῶν Εὐελπίδων.	1
Διονύσιος Ὀρφανὸς Διοικητὴς Ὕδρας.	1
Δ. Κυριαζῆς Διοικητὴς Κορινθίας.	1
Δ. Κυργούσης.	1
Διονύσιος Ῥώμας Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας εἰς ἔκτατον ὑπηρεσίαν.	1
Δ. Αὐγερινὸς Τελώνης Κυλλίνης.	1
Δ. Πλαπούτας Ὑποστράτηγος.	1
Δ. Σ. Στροῦμπος.	1
Δ. Παπασταύρου.	1
Ἐπαμινώνδας Δ. Δεληγεώργης.	1

	Σωμ.
Ἐμμ. Μαουρίτζης.	1
Ἐπαμινώνδας Μαυρομιχάλης.	1
Ἐμμ. Μεστενὴς Πρόξενος Πορτογαλλίας.	1
Εὐαγγέλης Σβουρῶνος Κεφαλλήν.	1
Ε. Σχινᾶς Λοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.	1
Ζαχαρίας Κωνστ.	1
Ζώης Πάνου Συνταγματάρχης.	1
Ἠλίας Ἀριστεὺς Ἰατρός.	1
Θ. Ξένος Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἰς Σμύρνην.	1
Θεοχάρης Ἀντωνίου Ταγματάρχης.	1
Θεοφάνης Σιατιστεὺς Γραμματ. τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.	1
Θεόδωρος Βαλιάνος Ἀντισυνταγματάρχης τοῦ μηχανικοῦ κ τ λ.	2
Θεόδωρος Λεονάρδος Ὑποδιευθυντὴς τοῦ Γενικοῦ Ταχυδρομείου.	1
Ι. Τεμπακάκης Διοικητὴς Λεβαδίας.	1
Ι. Παπαρηγόπουλος Αὐλικὸς Σύμβουλος καὶ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ῥωσσίας.	1
Ι. Τασσαῖος Ἰατρός.	1
Ι. Μαμούρης τοῦ Γκούρα Συνταγματάρχης.	1
Ι. Γρηγοριάδης.	1
Ι. Περσιάνης Ἀρχιγραμματ. τῆς Ῥωσσικῆς Πρεσβείας.	1
Ι. Κοκκώνης Διευθ. τοῦ Διδασκαλείου.	1
Ι. Φενερλῆς.	1
Ι. Γ. Θεοχάρης.	1
Ι. Βρετὼν Ἰατρός.	1
Ι. Μ. Πανταζῆς.	1
Ι. Γ. Τυπάλδος Δόκτωρ τῆς νομικῆς.	1
Ι. Θ. Κολοκοτρώνης Ὑποστράτηγος καὶ ὑπασπιστὴς τῆς Α. Μ.	1
Ι. Κωνστ. Κύπριος εἰς Πειραιᾶ.	1
Ἰωνᾶς Δαμαλῶν μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδ.	1
Ἰωάννης Κλάδος Ἀστυίατρός.	1
Ι. Δ. Βρούλιος Παρνάσσιος.	1
Κ. Χρυσσούλης Ὑποταμίας.	2
Κωνστ. Θ. Κολοκοτρώνης Ὑπουργικὸς Γραμματεὺς παρὰ τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας.	1
Κ. Μιχαὴλ Θεοδώρου.	1
Κωνστ. Βράνης.	1
Κωνστ. Φαρμακόπουλος.	1
Καλλίνικος Καστόρχης Ἱεροκῆρυξ.	1
Κωνστ. Ν. Λεβίδης.	1
Κωνστ. Μαρίνογλους.	1
Κωνστ. Α. Γαϊτάνος Κύθνιος.	1
Κ. Γ. Δουρούτης.	1
Κ. Γενοβέλης Ὑπομοίραρχος.	1
Κ. Ῥάμφος Δικηγόρος.	1
Κωνστ. Κανελλέτιος.	1
Κ. Ν. Γαλάτης.	1
Κωνστ. Δ Σχινᾶς.	1
Κωνστ. Δαριώτης ἐκ Κορώνης.	1
Λουκᾶς Π. Ἰγγλέσης.	1
Μ. Ῥοδίτης Ταγματάρχης.	1
Μ. Σ. Δαμαλᾶς.	1
Μιχαὴλ Καλπάκας.	1
Μ. Βαλσαμάκης Ἀντισαγγελεὺς τοῦ Ἐφετείου, καὶ Δόκτωρ τῆς νομικῆς.	1
Μιχαὴλ Ποτλῆς Σύμβουλος παρὰ τῇ Γραμματείᾳ τῆς Δικαιοσύνης.	1
Μ. Κ. Κανάρης.	1
Μ. Βιτάλης.	1
Ν Γ. Φωκᾶς Δόκτωρ τῆς νομικῆς.	1
Ν. Μαῦρος Σύμβουλος τῆς Α. Μ. Πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν.	1
Ν. Χαριτίδης ἐπιθεωρ. τῶν Τελωνείων.	1
Ν. Πρασακάκης.	1
Ν. Μπότασης.	1
Ν. Χασμούλης Λοχαγός.	1
Ν. Ἰωαννίδης Εἰσαγγελεὺς παρὰ τῷ Πρωτοδικείῳ Ἀθηνῶν.	1
Ν. Γ. Μουσούρης Κεφαλλήν.	1
Ν. Πιεράκος Συνταγματάρχης.	1
Ν. Γ. Θεοχάρης Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας εἰς τακτικὴν ὑπηρεσίαν.	1
Ν. Σουλιώτης.	1
Ν. Ῥενιέρης Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας εἰς τακτικὴν ὑπηρεσίαν.	1
Ν. Φώτιος Φαρμακοποιός.	1
Ν. Βούκουρας.	1
Ν. Π. Στεφανίτσης Ἀνθυπασπιστὴς τοῦ μηχανικοῦ.	1
Ν. Γαζέτης.	1
Π. Κ. Νεγριπόντης αἰωνία ἡ μνήμη του.	1
Π. Κολποδῖνος Γραμματ. τῆς Διοικήσεως Ἀχαΐας.	1
Παῦλος Ὅμηρος.	1
Παπασταθόπουλος Συνταγματάρχης.	1
Π. Σ. Καλλιγᾶς.	1
Π. Β. Βασιλειάδης Λοχαγός.	1
Π. Μητρολιᾶς Μυτιληναῖος.	1
Στέφανος Ι. Βερνούδης.	1
Στέφανος Γ. Στρούμπος.	1
Σ. Ποστολάκας.	1
Σ. Δ. Βούρης.	1
Σελλασίας Θεοδώρητος Ἀρχιερεὺς αἰωνία ἡ μνήμη του.	1
Στέφανος Κονδύλης.	1
Σ. Τριανταφύλλης Δόκτωρ τῆς νομικῆς.	1
Τριαντάφυλλος Λαζαρίδης Λοχαγός.	1
Χρύσανθος Κονοφάος Πρωτοσύγγελος.	1
Χαράλαμπος Θεοχαρόπουλος.	1

	Σωμ.
Χ. Ζαχαριάδης Λογιστὴς ά. τάξεως παρὰ τῷ Συνεδρίῳ.	1
Χριστόδουλος Κρασσᾶς Ἐφέτης.	1
Χρῆστ. Ἀνδρέου Ἀρχιτρίκλινος τῆς Α. Μ.	1
Χ. Δόνερ Καταλυματίας τοῦ τάγματος.	1

ἈΤΑΛΑΝΤΗ.

Εὐστάθιος Σπυρίδωνος.	1
Π. Δ. Ταγκόπουλος Γραμματ. τῆς Ὑποδιοικήσεως Λοκρίδος.	1
Χρηστόφορος Ἀλεξάνδρου Δημοδιδάσκαλος Ἀμφίσσης.	1

ἈΓΡΙΝΙΟΝ.

Α. Καστανᾶς.	1
Ἰωάνν. Σταϊκος Ταγματάρχης.	1
Λιμπιρακόπουλος Οἰκονομικὸς Ἐπίτροπος Ἀκαρνανίας.	1
Τζάμης Γριβογεωργίου.	1

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΝ.

Ἀλεξανδρόπουλος Γραμματ. τοῦ Διοικητοῦ.	1
Α. Παπαλουκᾶς Συμβουλαιογράφος.	1
Γ. Λέλης Δικηγόρος.	1
Γ. Μαλάμος.	1
Γούσιος Τζατζίκας.	1
Δημήτριος Ἠσαΐας.	1
Δόκτωρ Νίδερ στρατιωτικὸς Ἰατρός.	1
Δημήτριος Παλαμᾶς Δημοδιδάσκαλος.	2
Ἰωάνν. Κ. Τζαρτζόπουλος.	1
Ἰωάνν. Καρόμπεης.	1
Κωνσταντῖνος Μπέλιος Δήμαρχος Ἀνατολικοῦ.	1
Κάρπος Παπαδόπουλος Ταγματάρχης.	1
Κωνσταντῖνος Π. Γουλιμῆς Δόκτωρ τῆς νομικῆς.	1
Ν. Γιαννίτσης Ὑγειονομολιμενάρχης.	1
Ν. Παπαδόπουλος Κερχασδήτης.	1
Ν. Δ. Μπούας Δημοδιδάσκαλος Ἀνατολικοῦ.	1
Νικόλαος Σκαρβέλης Συνταγματάρχης τοῦ ά. Τάγματος.	1
Ὁ Μητροπολίτης Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας Ἱερόθεος.	1
Π. Δ. Παλαμᾶς.	1
Πέτρος Μονοβάρδας.	1
Σ. Βουλπιώτης Δικηγόρος.	1
Σ. Μανολάτος Δικηγόρος.	1
Χρηστόφορος Γούναρης.	3

ΠΑΤΡΑΙ.

	Σωμ.
Διονύσιος Μεταξᾶς Δόκτωρ τῆς νομικῆς.	1
Δ. Χ. Κρητικός.	1
Θεοδώσιος Τζιλιάνης Ἰατρός.	1
Κάρλος Δρακόπουλος Ταγματάρχης.	1
Κωνσταντῖνος Στροῦμπος.	1
Φ. Ἀμήκης Δημοδιδάσκαλος τῆς Γαλλικῆς γλώσσης.	1
Χρηστόφορος Γαληνὸς Ἱερομόναχος.	1

ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ.

Α. Ἀνδρουτζόπουλος.	1
Δ. Νικολόπουλος.	1
Κωνσταντῖνος Ῥάδος Διοικητής.	2
Νικόλαος Σουλιώτης.	1
Οἱ Κύριοι προηγούμενοι τοῦ μεγάλου Σπηλαίου Ἱερόθεος καὶ Γερμανός.	2
Π. Χρυσανθακίδης.	1

ΚΑΛΑΜΑΙ.

Β. Ποταρόπουλος.	1
Γ. Πολίτης.	1
Γ. Περωτής.	1
Μ. Βαλέτας.	1
Π. Ῥούσης.	1
Π. Χρηστόπουλος.	1
Πανάγος Νικολάκης.	1
Ἰωάνν. Ζάρκος,	1
Στασινὸς Τομπρόπουλος.	1

ΝΑΥΠΛΙΟΝ.

Ἀλμεΐδας Ὑποστράτηγος.	1
Α. Ἀντωνόπουλος.	1
Α. Μωραϊτίνης Πρόεδρος τοῦ Ἐφετείου.	1
Α. Κολοκοτρώνης Ἀνθυπολοχαγός.	1
Ἀριστείδης Τυπάλδος Λογιστής.	1
Δ. Θεοδωρακόπουλος.	1
Ἐμμ. Ν. Ἀνδρέε.	1
Ἰάκωβος Θεοφυλᾶς Ἰατρός.	1
Ἰωάννης Στρατηγόπουλος.	1
Ἰωάνν. Κουντουμᾶς Διοικητής.	1
Ἰωάνν. Παρίσης Λοχαγός.	1
Κ. Μαργαρίτης Διευθυντὴς τοῦ Ὀρφανοτροφείου.	1
Μ. Οἰκονόμου.	1
Μιχαὴλ Ἰατρός.	1
Μ. Μιχαλόπουλος Δικηγόρος.	1
Μιχαὴλ Κουτζονόπουλος Φαρμακοποιός.	1
Ν. Μαράτος Ἰατρός.	1

	Σωμ.
Π. Γ. Ῥόδιος Ὑποστράτηγος.	1
Στάμος Δασκαλόπουλος Ἰατρός.	1
Χ. Ματακίδης αἰωνία του ἡ μνήμη.	1
Κ. Παπαδόπουλος.	1

ΠΌΡΟΣ.

Γ. Παπακυριάκου Δήμαρχος.	1
Κωνσταντῖνος Κανάρης Ὑποναύαρχος.	2
Κ. Γλυπιπῆς φροντιστὴς τοῦ Ναυτικοῦ ά. τάξεως.	1
Π. Ψάθης φροντιστὴς ά. τάξεως.	1

ὝΔΡΑ.

Ἀναγνώστης Οἰκονόμου.	1
Α. Δ. Τζαμαδός.	1
Φ Σταματάκης Ἰατρός.	1
Φίλιππος Ἀντωνίου Φαρμακοποιός.	1

ΣΎΡΑ.

Διαμαντὴς Μάνιαρης ἐπιθεωρητὴς τῶν Τελωνείων.	1
Ἐμμ. Κρητικίδου.	1
Εἰς τὸ Μουσεῖον δωρεά.	1
Λεόντιος Καμπάνης Πρωτοσύγγελος.	1
Ν. Χριστοδούλου.	1
Νικόλαος Βριόνης.	1

ΤΗΝΟΣ.

Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Εὐαγγελίστριας.	2
Ἰωάννης Θεοτόκης Διοικητής.	1

ΧΑΛΚΊΣ.

Γεώργιος Παπαμανώλης.	1
Δ. Ι. Βάλδης.	1
Ε. Α. Παπᾶς.	1
Ἰωάννης Μ. Μαυρομμάτης Δικηγόρος Λευκάδιος.	1
Ἰωάννης Γ. Βάχλας.	1
Π. Κουμελᾶς.	1
Χ. Β. Δούμας.	1

ΚΆΡΥΣΤΟΣ.

Ζώης Α. Κοντοπάσχος.	1
Ὁ Καρυστίας Δανιήλ.	1

ΚΟΎΜΗ.

	Σωμ.
Δ. Παυλίδης Κοσμᾶς.	1
Ν. Α. Κουμπαρούτζος.	1

ἙΠΤΆΝΗΣΟΣ ΠΟΛΙΤΕΊΑ.

ΚΈΡΚΥΡΑ.

Ἀνώνυμος.	10
Ὁμοίως.	10
Ἀθανάσιος Πολίτης Ἱερεύς.	1
Ἀντώνιος Κάντας Ἱερεύς.	1
Ἀντώνιος Πελυλᾶς.	1
Ἀθανάσιος Καπουτζάρης.	1
Γεώργιος Τζοῦφας.	1
Γεώργιος Βούργαρης Ἱερεύς.	1
Γ. Δ. Γιάμαρης.	1
Δόκτωρ Ν. τοῦ Σπυρ. Δελδενιώτης Μπαρεύτσης.	1
Δόκτωρ Βικέντιος Βερβιτζιώτης.	1
Δόκτωρ Φραγκίσκος Σολάρης.	1
Δόκτωρ Νικόλαος Καλωνᾶς.	1
Δόκτωρ Ἄγγελος Κογεδίνας.	1
Δόκτωρ Γ. Κ. Στεφανίτσης Λευκάδιος.	1
Δημήτριος Κοντός.	1
Διονύσιος Γιανουλάτος Κεφαλλήν.	1
Ἡ ἀδελφότης Μανιάκη.	1
Ἱπ. Π. Πετριτζόπουλος Πρίγγιψ κ.τ.λ. Λευκάδιος.	8
Ἰωάνν. Δ. Ζερβός.	1
Ἰωάνν. Δ. Φραγκούδης Κύπριος.	1
Ἰωάνν. Π. Ῥ. Γονέμης.	1
Ἰωάνν. Ἀθανασίου Κεφαλᾶς.	1
Ἰωάνν. Μπραήλας.	1
Κωνσταντῖνος Γεροστάθης.	1
Κ. Περικλῆς Φλαμπουριάρης.	1
Νικόλαος Μπραΐνης.	1
Ὀνούφριος Κυμηνᾶς Ἱερεύς.	1
Σ. Ζερβὸς Ἱερεύς.	1
Σταῦρος Φύλακτος.	1
Σπυρίδων Πλεξίδης.	1
Σπυρίδων Δαμηανής.	1
Χριστόδουλος Κρεμμύδης.	1
Χρηστόφορος Λαβράνος.	1

ΠΑΞΟΊ.

Ἀθανάσιος Ἀνεμογιάννης Ἱερεύς.	1
Ἀναστάσιος Α. Βελιανίτης Δόκτωρ.	1
Ἀναστάσιος Μιτζιάλης.	1
Ἀντώνιος Μιτζιάλης.	1
Ἀντώνιος Παπᾶ Μάρκου Πέτρου.	1

	Σωμ.
Βικέντιος Γραμματικὸς Δόκτωρ.	1
Γεώργιος Πετρίτης.	1
Γεώργιος Ἀργυρὸς Ἱερεύς.	1
Δημάκης Γ. Βελιανίτης Εὐεργέτης.	1
Κωνσταντῖνος Μπογδάνος.	1
Νικόλαος Α. Μακρῆς.	1
Ὀδισσεὺς Ν. Βελιανίτης.	1
Φωκίων Καροῦσσος.	1
Φώτιος Ἀργυρός.	1

ΛΕΥΚΑΣ (Ἁγία Μαύρα).

Α. Χ. Στεφανίτσης.	1
Βασίλειος Α. Γύλης.	1
Βασίλειος Βερίκιος.	1
Βλάσιος Δ. Στεφανίτσης.	1
Γεώργιος Β. βαφέας.	1
Δόκτωρ Ἰωάνν. Ν. Καββαδίας Ἰατρός.	1
Δόκτωρ Ν. Π. Μαρῖνος.	1
Δόκτωρ Σωκράτης Κουρῆς.	1
Δόκτωρ Δημήτριος βαφέας.	1
Δημήτριος Α. Σούνδιας.	1
Δόκτωρ Σπυρίδων Α. Σταῦρος.	1
Εὐστάθιος Κ. Στεφανίτσης.	1
Θεοφύλακτος Ἱερομόναχος Κούρτης.	1
Θεόδωρος Σουληϊδόπουλος.	1
Θρασύβουλος Γ. Π. Στεφανίτσης.	1
Ἰωάννης Ψωμᾶς.	1
Ἰωάννης Ν. Μαρῖνος.	1
Ἰωάννης Γ. Στεφανίτσης.	1
Ἰωάννης Ῥοῦσσος.	1
Κωνσταντῖνος Ν. Στρατούλης.	1
Μακάριος Ἱερομόναχος Σίρβος.	1
Ν. Α. Κ. Τζαγκαρόλος.	1
Πατρίκιος Ζαμπέλης.	1
Πάνος Κομνιώτης.	1
Πέτρος Σταυρινίδης.	1
Πάνος Γ. Στεφανίτσης.	1
Σπυρίδων Ἰωάνν. Σούνδιας.	1
Σπυρίδων Φίλιππας.	1
Σπυρίδων Μανάρης.	1
Σπυρίδων Ἰωάνν. Μιχελῆς.	1
Σπυρίδων Π. Στεφανιτσης.	1

ἸΘΑΚΗ.

Γεράσιμος Α. Δρακούλης.	1
Δόκτωρ Κωνστ. Καραξιας.	1
Δόκτωρ Παναγιώτης Ἀλεξιανός.	1
Δημήτριος Πορφυράτος.	1
Μάρκος Ζαβός.	1
Ὁ Τοποτηρητής.	1
Ὁ Ἰθάκης Παΐσιος Ἀρχιερεύς.	1
Παναγῆς Βλισμᾶς.	1
Παναγῆς Δοῦκας Διδάσκαλος.	1
Π. Κουκινάκης Ἰατρός.	1
Σπυρίδων Ζαβός.	1
Σπυρίδων Πιέρος.	1

ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ.

Ἀδαμάντιος Δαλλαπόρτας.	1
Ἀναστ. Π. Τυπάλδος Ὀξυδίας.	1
Ἀντώνιος Κ. Κόντης Κερκυραῖος.	1
Ἄγγελος Ἠλιοῦ Τζατζίλης.	1
Ἀνδρέας Μεταξᾶς.	1
Ἀναστ. Μελισσινός.	1
Ἀναστ. Χρ. Πήλικας.	1
Ἀνδρέας Ν. Φωκᾶς Τζανετάτος.	1
Ἀλούσιος Μ. Ἄννινος.	1
Ἄγγελος Ῥωμάνος.	1
Ἀθανάσιος Τυπάλδος Μπασιᾶς.	1
Ἀναστ. Πανᾶς.	1
Ἄγγελος Κατζαίτης Π. Κωνσταντίνου.	1
Ἄγγελος Τυπάλδος.	1
Ἀντώνιος Ἰωάνν. Δαλλαπόρτας.	1
Ἀρχιδιάκων Σπυρίδωνος Δαφαράνας.	1
Βικέντιος Τζιμάρας ποτὲ Πέτρου.	1
Βασίλειος Γ. Πανᾶς.	1
Γεράσιμος Ἰγγλέσης ποτὲ Χριστοδούλου.	1
Γεώργιος Ἰγγλέσης ποτὲ Ἀντωνίου.	1
Γεωργάκης Ἰγγλέσης ποτὲ Δημητρίου.	1
Γεράσ. Δαλλαδέτζικας ποτὲ Μαρίνου.	1
Γεώργιος Ν. Ἄννινος Χωραφᾶς.	1
Γεώργιος Τυπάλδος Μαράτος.	1
Γεράσιμος Καροῦσσος ποτὲ Νικολάου.	1
Γεώργιος Ἰωάνν. Μεταξᾶς.	1
Γεώργιος Μηνιάτης ποτὲ Δημητρίου.	1
Γεράσιμος Ἱερεὺς ὁ Πανᾶς ποτὲ Παναγιώτου.	1
Γεώργιος Κρασσᾶς ποτὲ Σπυρίδωνος.	1
Γεράσιμος Σπινέλης.	1
Γεώργιος Μουσούρης.	1
Γρηγόριος Πυλαρινός.	1
Γεράσιμος Γρηγορίου Ῥαζῆς Λουκάτος.	1
Γεράσιμος Δαλλαπόρτας.	1
Γρηγόριος Ἱερεὺς Μελιδίνης.	1
Γεράσιμος Τυπάλδος Ξυδιᾶς.	1
Γρηγόριος Ἄννινος.	1
Γεώργιος Φωκᾶς Σπυρίδωνος.	1
Δόκτωρ Ἀντώνιος Πανᾶς Δοῦζος.	1
Δόκτωρ Δημήτριος Μ. Ἰγγλέσης.	1
Δόκτωρ Σταῦρος Εὐσταθίου Ἰγγλέσης.	1
Δόκτωρ Νικόλαος Σπυρίδωνος Ἰγγλέσης.	1
Δημήτριος Δάσκαρης ποτὲ Χαραλάμπου.	1
Διονύσιος Κόμης Φλαμπουριάρης.	1

	Σωμ.
Δόκτωρ Καῖσαρ Ῥάκης.	1
Δόκτωρ Θεμιστοκλῆς Ζαμπέλης.	1
Δόκτωρ Νικόλαος Λούζης.	1
Δόκτωρ Μαρῖνος Β. Καλλιγᾶς.	1
Δόκτωρ Ἀντώνιος Χριστοδ. Ἀσσάνης.	1
Δημήτριος Ν Καρούσσος.	1
Δόκτωρ Σπυρίδων Ε Χωραφᾶς.	1
Δόκτωρ Μαρῖνος Τυπάλδος Φορέστης.	1
Δόκτωρ Ἀντώνιος Μυλωνᾶς.	1
Δημήτριος Ἰωαννίδης Βεθρεντός.	1
Δόκτωρ Στελιανὸς Κόμης Λουβέρδος.	1
Δόκτωρ Παῦλος Κατζαΐτης.	1
Δόκτωρ Ἱερώνυμος Τυπάλδος.	1
Δόκτωρ Παναγῆς Ἀσσάνης.	1
Δημήτριος Μελετινὸς Ἀντωνίου.	1
Δόκτωρ Μιχαὴλ Σικιλιανὸς Λευκάδιος Εὐεργέτης.	1
Δόκτωρ Ἀναστ. Μεταξᾶς.	1
Δόκτωρ Γεράσιμος Λειβαδᾶς.	1
Δόκτωρ Σπυρίδων Α. Μεταξᾶς.	1
Δόκτωρ Ἰούλιος Τυπάλδος.	1
Δόκτωρ Μαρῖνος Σπυρίδων. Λουβέρδος.	1
Δόκτωρ Σπυρίδων Γ. Χοϊδᾶς.	1
Δόκτωρ Ἀνδρέας Μ. Ἰγγλέσης.	1
Δόκτωρ Χαραλάμπης Κυργιαλένος.	1
Δόκτωρ Παῦλος Δαλλαπόρτας.	1
Δόκτωρ Γεράσιμος Κόμης Λουβέρδος.	1
Δόκτωρ Ἠλίας Ζέρβος Ἰακουμάτος.	1
Δόκτωρ Ἀνδρέας Λουβέρδος Κωνσταντ.	1
Διονύσιος Ἱερεὺς Δαλλαπόρτας.	1
Δημήτριος Σαγκουνάτζος.	1
Δόκτωρ Ἀντώνιος Δαλλαπόρτας ποτὲ Ἰωάννου.	1
Δόκτωρ Ἀνδρ. Τυπάλδος Λασκαράτος.	1
Δόκτωρ Ἀντώνιος Κεφαλλᾶς.	1
Δόκτωρ Ἰωάννης Πυλαρινός.	1
Δόκτωρ Ἰωάννης Πολυκαλᾶς.	1
Δόκτωρ Σ. Ἀννινος.	2
Δόκτωρ Γεράσιμος Καλλιγᾶς.	1
Δημήτριος Λουκᾶς τοῦ Παναγῆ.	1
Εὐφημία Ἰγγλέσα.	1
Εὐαγγελινὸς Ἱερεὺς Ἰγγλέσης.	1
Ἐμμ. Χουρμουσιάδης Ἑλλ. Πρόξενος Κεφαλληνίας.	1
Εὐγένειος Ἱερεὺς Λουβέρδος.	1
Εὐγένειος Ἱερεὺς Τυπάλδος.	1
Εὐαγγελινὸς Τυπάλδος Μπασιᾶς.	1
Εὐστάθιος Χαρακόπος.	1
Ἠλίας Λουκίσας.	1
Ἠλίας Ῥαζῆς Λευκάτος.	1
Θεοδόσιος Λαβράγκας ποτὲ Ἀντωνίου.	1
Θεόφραστος Τυπάλδος Χαριτάτος.	1
Ἰωάνν. Βαπτιστὴς Τυπάλδος Πρετεντέρης.	1
Ἰωάννης Λειβαδᾶς.	1
Ἰωάννης Χωραφᾶς ποτὲ Δημητρίου.	1
Ἰάκωβος Λούζης.	1
Ἰωάννης Τυπάλδος Χαριτάτος.	1
Ἰωάννης Γ. Χοϊδᾶς.	1
Ἰωάννης Βαπτιστὴς Λουβέρδος.	1
Ἰωάννης Κουρουκλῆς ποτὲ Σπυρίδωνος.	1
Ἰωάννης Ῥωμανὸς ποτὲ Σπυρίδωνος.	1
Ἰωάννης Λούζης ποτὲ Ἀγγέλου.	1
Ἰωάννης Γεροδιάκονος Λειβαδινόπουλος.	1
Ἰωάννης Δαλλαπόρτας ποτὲ Λουκᾶ.	1
Ἰωάννης Μιναγίας.	1
Ἰωάννης Ἰγγλέσης.	1
Καμῆλος Κόμης Δαλλαδέτζιμας.	1
Κωνστ. Ἰγγλέσης ποτὲ Εὐαγγελίου.	1
Κωνστ. Λουβέρδος Τζουκανάτος.	1
Κωνστ. Φωκᾶς Παγουλάτος.	1
Κωνστ. Π. Τυπάλδος Κοζάκης.	1
Κοσμᾶς Μομφεράτος Ἀντωνίου.	1
Κοσμᾶς Χωραφᾶς Ῥαγκατζῆς, μέγας Ἀρχιμανδρίτης.	1
Κοσμᾶς Γεράσιμος Λευκαδίτης.	1
Λεωνίδης Αὐγερινός.	1
Μινότος Δικαρδόπουλ. ποτὲ Ἀθανασίου.	1
Μαρῖνος Πέτρου Γεντιλίνης.	1
Μαρῖνος Γεωργίου Κλαδᾶς.	1
Μαρῖνος Γερασίμου Παγκάλος.	1
Μιχαὴλ Φωκᾶς Ἀλεξανδράτος.	1
Μαρῖνος Βίκτωρος Φωκᾶς.	1
Νικόλαος Φεραντινός.	1
Νικόλαος Κατζαΐτης ποτὲ Δημητρίου.	1
Νικόλαος Εὐσταθιάδης Μεταξᾶς.	1
Νικόλαος Καρούσσος.	1
Νικόλαος Λουβέρδος Μαράτος.	1
Νικόλαος Ἀραβαντινός.	1
Νικόλαος Π. Κουντούρης.	1
Νικόλαος Μ. Πινιατόρος.	1
Νικόλαος Σ. Φωκᾶς.	1
Νικόλαος Γεωργίου Πινιατόρος.	1
Νικόλαος Μ. Δαλλαπόρτας.	1
Νικόλαος Ἱερεὺς Ὀδρακονταΐδης.	1
Παναγῆς Ἀνδρέου Περιστιανός.	1
Παναγῆς Λουβέρδος Λασκαράτος.	1
Παναγῆς Κατζαΐτης.	1
Παναγῆς Καμπίτζης Ἀντωνίου.	1
Παρίσιος Ἱερομόναχος Μεταξᾶς.	1
Παναγῆς Μεταξᾶς Γκανέτος.	1
Παναγῆς Ἀντύπας.	1
Παναγῆς Φωκᾶς Παυλάτος.	1
Πέτρος Τυπάλδος Χαριτάτος.	1
Παναγῆς Τυπάλδος Μαράτος.	1
Παναγῆς Α. Πολυκαλᾶς.	1
Παναγῆς Γερουλάνος τοῦ Νικολάου.	1

	Σωμ.
Σπυρίδων Φωκᾶς Νικολάου.	1
Σπυρίδων Ἄννινος Καλιεράτος.	1
Σπυρίδων Φ. Βαλσαμάκης.	1
Σπυρίδων Λαυράγκας τοῦ ποτὲ Διονυσίου.	1
Σπυρίδων Λειβαδᾶς ποτὲ Δημητρίου.	1
Σπυρίδων Κλαδᾶς Μαρίνου.	1
Σπυρίδων Καρoῦσσος ποτὲ Νικολάου.	1
Σπυρίδων Γ. Τζιμάρας.	1
Σπυρίδων Μιλιαρίνης ποτὲ Ἀνδρέου.	1
Σπυρίδων Λουβέρδου ποτὲ Ἀγγέλου.	1
Σπυρίδων Μηνιάτης.	1
Σπυρίδων Λιβᾶς.	1
Σπυρίδων Ἀντωνίου Καμίτζης.	1
Σπυρίδων Λειβαδινόπουλος.	1
Σταῦρος Τυπάλδος Ξυδιᾶς.	1
Σπυρίδων Τυπάλδος Παυλῆς.	1
Σωτήριος Μεταξᾶς Ἰωνᾶς.	1
Τιμόθεος Τυπάλδος Χαριτάτος.	1
Χαράλαμπος Ἰγγλέσης ποτὲ Σπυρίδ.	1
Χριστόδουλος Σπυρίδωνος Μεταξᾶς.	1
Χαράλαμπος Δόκτωρ Φωκᾶς.	1
Χαραλάμπης Ἱερεὺς Φαρακλός.	1
Χρῆστος Σαραντόπουλος. (*)	1

ΖΑΚΥΝΘΟΣ.

	Σωμ.
Α. Γ. Στραβοπόδης.	1
Α. Βολτέρας.	1
Α. Βερίκιος.	1
Α. Τάλαρης.	1
Α. Γαΐτας.	1
Α. Κοντούρης.	1
Α. Δεσίλας.	1
Α. Πλέσσιας.	1
Α. Κιβωτός.	1
Α. Βοῦτος.	1
Α. Κουτουβάρης.	1
Α. Γαρτζόνης.	1
Α. Παπαγιαννόπουλος.	1
Α. Κούρτζουλας.	1
Β. Μανιάκης.	1
Γ. Μεσαλᾶς.	1
Γ. Τζαρτζίτος.	1
Γ. Κλαντιανός.	1
Γ. Μινότος.	1
Δόκτωρ Δημήτριος Πλέσσιας, Εὐεργέτης.	1
Δ. Ταλιαπιέρας.	1
Δ. Ἀργασάρης.	1
Δ. Ι. Καῤῥήρης.	1
Δ. Ξαντρίνης.	1
Δ. Τζανετίνης.	1
Δ. Μακρῆς.	1
Δ. Βουλδεύς.	1
Δ. Βιτάλης.	1
Δ. Π. Ῥαΐνερ.	1
Δ. Σαλαμών.	1
Δ. Σιγοῦρος.	1
Δ. Φραγκούδης, Εὐεργέτης, καὶ Ἑλληνικὸς Πρόξενος τῆς Α. Μ. τῆς Ἑλλάδος.	1
Δ. Βοῦλτζος.	1
Δ. Ψημάρης.	1
Δ. Βολτέρας.	1
Δ. Ἀρβανιτάκης.	1
Εὐστάθιος Γιαννόπουλος.	1
Εὐστάθιος Τζιλιάνης.	1
Εὐστάθιος Μαρνέρης.	1
Ζ. Μαρτινέγκος.	1
Ζαφήρης Πομόνης.	1
Θ. Σιγοῦρος.	1
Θ. Φραγκόπουλος.	1
Ἰωάνν. Ἀσιμακόπουλος.	1
Ἰωάνν. Βλαστός.	1
Ι. Φλαμπουριάρης.	1
Ι. Πλανιτέρος.	1
Ι. Γρυπάρης.	1
Ι. Στρούτζας.	1
Ι. Κοκκίνης.	1
Ι. Λασκαρᾶς.	1
Ι. Δ. Πλέσσιας.	1
Κ. Κ. Ῥώμας.	1
Κωνστ. Ξίνος.	1
Κ. Γ. Κουερῖνος.	1
Κ. Γ. Μακρῆς.	1
Κ. Δ. Δεναζῆς.	1
Κ. Φ. Μακᾶς.	1
Κωνστ. Στουπάθης.	1
Κ. Βολτέρας.	1
Κ. Μεσαλᾶς.	1
Λέσχη τῆς Ζακύνθου.	1
Μεταξᾶς Σαντουρίνης.	1

(*) Τὸν παρόντα κατάλογον τῶν συνδρομητῶν τῆς Κεφαλληνίας δημοσιεύομεν ἀπαραλλάκτως κατὰ τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφὴν αὐτῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους καὶ ἐστείλαμεν ἀκριβῶς τὸ βιβλίον. Ἀλλ' ἐπειδὴ δύω ἤδη ἔτη δὲν ἔχομεν εἰσέτι πλήρη ἐκκαθαρισμὸν πόσοι ἐξ αὐτῶν ἐδέχθησαν νὰ μείνωσι πραγματικῶς συνδρομηταί, κατόπιν θέλομεν γνωστοποιήσῃ εἰς τὸ κοινὸν διὰ τῶν Ἑλληνικῶν ἐφημερίδων τὸν ἀληθῆ καὶ τέλειον ἐκκαθαρισμὸν τούτων, καὶ πόσοι ἔπραξαν συμφώνως μὲ τὴν ὑπογραφήν των.

	Σωμ.
Μ. Βερίκιος.	1
Ν. Βελτέρας.	1
Ν. Γουργουράκης.	1
Ν. Τζόκος.	1
Ν. Καρβελᾶς.	1
Ν. Δ. Πλέσσιας.	1
Π. Θ. Στεφάνου.	1
Π. Φλιβοτόμος.	1
Π. Χιώτης.	1
Π. Μακρῆς.	1
Π. Θεοδωρακόπουλος.	1
Ῥάβος Πανώτης.	1
Σ. Καλύβας.	1
Σ. Γούρα.	1
Σ. Καρβελᾶς.	1
Σ. Ι. Λεονταρίτης.	1
Σ. Φλαμπουριάρης.	1
Σ. Στραβοπόδης.	1
Σ. Ἀραβαντινός.	1
Σ. Ῥοῦσσος.	1
Φ. Μαρκάτης.	1
Φ. Καρβελᾶς.	1
Φ. Δοκναγίνης.	1

ἈΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ.

Β. Τζουρίδης.	1
Ι. Γ. Ἴζου.	1
Κωνστ. Τζιάνης.	1
Οἱ ἀδελφοὶ Τσσίτζα καὶ Στουρνάρη.	5

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Ἀναστ. Ἰωάννου Βαλσαμάκης.	1
Ἀθανάσιος Νικολάου.	1
Ἀντώνιος Κ. Κρασσᾶς.	1
Βασίλειος Πυλάδης.	1
Γ. Βαρταλίτης.	1
Γεώργιος Λομβάρδος.	2
Γεράσιμος Χ. Ἰγγλέσης.	1
Γρηγόριος Ῥάλλης.	1
Γεράσιμος Γεωργίου Ἰγγλέσης.	1
Γρηγόριος Διαμαντής.	1
Δ. Ἀργέντης.	1
Δημήτριος Μεστενεύς.	1
Διονύσιος Ν. Κόνπουλας.	1
Δημήτριος Ῥάλλης.	1
Δωρόθεος Ἱεροδιάκων.	1
Δημήτριος Χαραντινός.	1
Δημήτριος Μ. Μεντόρος.	1
Ἐμμ. Ματαξᾶς.	1
Θ. Φώτιος.	2
Θεμιστοκλῆς Ἰγγλέσης.	1

	Σωμ.
Θωμᾶς Σβορόνος.	1
Ἰωάνν. Κοκκολᾶς.	1
Ἰωάνν. Γ. Βαλάκος.	1
Ἰωάνν. Γ. Βαλσαμάκης.	1
Ἰωάνν. Βαντινᾶς.	1
Ἰάκωβος Χ. Μπαρτέλης.	1
Ἰωάνν. Γ. Κωλιτός.	1
Ἰωάνν. Ζαβός.	1
Κωνστ. Δέλης προσκεκλημένος εἰς τὴν Γραμματείαν τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς Πετρούπολιν.	3
Κωνστ. Σπανδωνῆς.	1
Μ. Ι. Ἀργυρόπουλος Διερμηνεὺς καὶ Σύμβουλος τῆς Ἑλλ. Πρεσβείας.	2
Μαντζεράνης Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος.	2
Mavço Uartaliti.	1
Παῦλος Κοραντινός.	1
Στέφανος Φάραγκας Ταμίας τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας, Εὐεργέτης.	1
Σπυρίδων Δ. Κοκόλης.	1
Φώτιος Νικολάου.	1

Ὁμοίως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Ἀναστ. Μανάκης, Εὐεργέτης.	1
Ἀναστ. Γ. Χαντζῆ Κώστα.	1
Αὐτάδελφοι Α. Γερμάνη.	4
Βασίλειος Κρικότζος.	1
Β. Ῥαδισίνοι.	1
Γεώργιος Ἀναστασιάδης.	1
Δημήτριος Ν. Στερίου.	1
Δημήτριος Ῥιβελάκης.	1
Δ. Δημητρακόπουλος.	1
Εὐστράτιος Καράλης.	1
Εὐστράτιος Βεῦρος.	1
Ζ. Χρυσοβελόνης.	1
Ἡλίας Νακίδης.	1
Ἡλίας Ταμπέρης.	1
Ἡ Ἡλίασκος.	1
Θεόδωρος Φιλιππίδης.	1
Θωμᾶς Λασκάρεως.	1
Θ. Νομικός.	1
Θωμᾶς Ῥάλλης.	1
Κυριακὸς Βαγκασίλης.	1
Κωνστ. Ν. Στερίου.	1
Κυριακὸς Κουμπάρης.	1
Κυργιάκης Τζούκας.	1
Κύριλλος Παύλου.	1
Α. Πρωϊάνος.	1
Μιχαὴλ Κρίκης.	1
Μ. Α. Στεύπης.	1
Μανουὴλ Σκυλίτζης.	1

	Σωμ.
Νικόλαος Β. Ζαλίκης.	1
Νικόλαος Ἰωαννίδης.	1
Πέτρος Ν. Στεφίου.	1
Πανταζῆς Καστεργιᾶς.	1
Πρόδρομος Χαντζῆ Χρήστου.	1
Παναγιώτης Μιλιώτης.	1
Π. Δενδρινός.	1
Παναγιώτης Σκουμπουρδῆς.	1
Π. Ἀλισκάδης.	1
Ῥ. Μερίκας.	1

Ὁμοίως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Ἀντώνιος Ἰγγλέσης.	2
Ἀθανάσιος Φωκᾶς.	1
Βαγγέλης Γ. Ἰγγλέσης.	1
Γεώργιος Σπυρίδωνος Ἰγγλέσης.	1
Γεράσιμος Φ. Βαλσαμάκης.	1
Γρηγόριος Π. Κατακατζούλης.	1
Δ. Μ. Δαλλαπόρτας.	1
Διονύσιος Κούπας.	1
Δημήτριος Ἀντύπας.	1
Εὐστάθιος Σουγδουρής.	1
Ζαχαρίας Ζαχάροφ, Εὐεργέτης.	2
Θεόδωρος Βουρουκλᾶς.	1
Ἰωάννης Α. Γιαππᾶ.	1
Ι. Α. Κοσμέτος.	1
Ἰωάνν. Καστρόφ.	1
Κωνστ. Γρηγορίου Ζαχάροφ.	1
Κ. Σκαναβῆς.	1
Σκαρλάτος Ε. Σεβαστόπουλος.	1
Συνόδης Γ. Γιασσόφ.	1

ἈΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΙΣ.

Διαμαντάκης Ταμπακόφ.	1
Ἡ Ἑλληνικὴ Σχολή.	2
Ἰωάνν. Φάτος Ἰατρὸς Λευκάδιος.	1
Ἰωάνν. Γεωργιάδης.	1
Κωνστ. Γ. Ἀγγελίδου.	1
Ὁ Ἅγιος Ἀδριανουπόλεως Γεράσιμος.	1
Ὁ Ὑποπρόξενος τῆς Ἑλλάδος.	1
Ὁ Ἅγιος Διδυμοτείχου.	1
Πολυζώης Πριμικυριάδης Μελινίκιος.	1
Στέφανος Στάνιου.	1

ΤΑΪΓΑΝΗ.

Ζαχαρίας Ζαχάροφ, Εὐεργέτης.	1
Ἀντώνιος Αὐγερινός.	1
Ἀλέξανδρος Φωκᾶς.	1
Ἀναστάσιος Ἀναστασιάδης.	1
Ἄγγελος Χριστοδούλου.	1

	Σωμ.
Ἀντώνιος Βαλιάνος.	1
Ἀθανάσιος Καμπάνης, Πανοσιώτατος Ἡγούμενος τῆς ἐν Μόσχᾳ μονῆς.	1
Ἀναστάσιος Μαγουλᾶς.	1
Ἀθανάσιος Μαγουλᾶς.	1
Ἄγγελος Καραμαλάγκας ἐκ Σαντορίνης.	1
Ἀθανάσιος Λεομβάρδος ἐκ Γαλαζίου.	1
Γεώργιος Παπαγιαννόπουλος.	1
Γρηγόριος Γ. Παναγκινόγλου.	1
Γεώργιος Χανδρῆς.	1
Γεώργιος Κηπορός.	1
Γεώργιος Φωτίου.	1
Δημήτριος Παΐκος Ἰατρός.	1
Δημήτριος Λασκαράκης.	1
Δημήτριος Τρίχας.	1
Διονύσιος Ῥατῆς.	1
Δημήτριος Φωτιάδης ἐξ Ἀθηνῶν.	1
Εὐστράτιος Ἀργέντης.	1
Θεόδωρος Ἀγγελάτος.	1
Θεόδωρος Βοιτᾶς.	1
Ἰωάνν. Π. Δαλλαπόρτας.	1
Ἰωάνν. Δικαιάκης.	1
Ἰωάνν. Ἀμηρᾶς.	1
Ἰωάνν. Βελβίτζ ἐκ Σμύρνης.	1
Κωνσταντῖνος Κουτζούπης.	1
Κωνσταντῖνος Πλιματᾶς.	[illegible]
Κωνσταντῖνος Μουσσούρκης.	1
Κωνσταντῖνος Ζαπίνης.	1
Μιχαὴλ Δρακούλης.	1
Μιχαὴλ Χιονάκης.	1
Μάρκος Φουμέλης.	1
Μάρκος Βαρβάκης.	1
Νικόλαος Κ. Ῥάλλης.	1
Νικόλαος Μρ. Αὐγερινός.	1
Νικόλαος Βαχαρόφ.	1
Νικόλαος Κοκκιουτῆς.	1
Παναγῆς Γρανλός.	1
Παῦλος Α. Μοσκονησιώτης.	1
Ποθητὸς Μαρκάκης.	1
Παντελῆς Φιλιππάγκος.	1
Σωτήριος Γλυκύς.	1
Σταῦρος Ἀναστασιάδης.	1
Στέφανος Ξανθόπουλος.	1
Φώτιος Λεομβάρδος, ἀπεδήμησεν εἰς Μπραΐλαν.	1

ὈΔΗΣΣΟΣ.

Ἀδελφοὶ Φιλιππάκη.	6
Ἀναστ. Σούντιας Λευκάδιος, Εὐεργέτης.	1
Ἀλέξανδρος Κουμπάρης.	1
Γεράσιμος Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως.	1

	Σωμ.
Γεώργιος Μπίκας.	1
Γρηγόριος Μαραζλής.	1
Γεώργιος Δαχοβάρης.	1
Γεώργιος Μεταλλινός.	1
Ἐμ. Χριστοδούλου.	1
Ἰωάνν. Διπλεγμένος.	1
Ἰωάνν. Κ. Ζιλὸφ Ἠπειρώτης.	1
Κ. Παπουδὸφ καὶ συντροφία.	1
Μιχαὴλ Βελιανίτης.	1
Μάρκος Σεβαστόπουλος.	1
Μιχαὴλ Ἀλμαλῆ.	1
Νικόλαος Κρήτσκης.	1
Νικόλαος Ἰγγλέσης.	1
Ν. Α. Ῥηγανᾶς.	1
Ν. Παυλιώτης.	1
Νικόλαος Καρβούνης.	1
Παῦλος Σταμιρόφ.	1

ΤΕΡΓΕΣΤΗ.

Ἀντώνιος Μ. Ἀντωνόπουλος.	1
Ἀνούφριος Γεωργίου.	1
Ἀντώνιος Γιαλούσης.	1
Γεώργιος Σακελλαρίου.	1
Ἡ Ἑλληνικὴ σχολή.	2
Δημήτριος Καγκάδης.	1
Εὐστάθιος Σ. Βλασσόπουλος, Εὐεργέτης.	1

	Σωμ.
Ἰωάνν. Ἀδάμ.	1
Κυριάκος Κεβαρδάκης.	1
Κωνστ. Γιαλούσης.	1
Πέτρος Κουβαρᾶς.	1
Παῦλος Κ. Μαυροκορδάτος.	1
Σπυρίδων Σακελλαρίου.	1

ΒΕΝΕΤΙΑ.

Α. Στούρζας.	1
Ἄνθιμος Μαζαράκης Ἱεροδιδάσκαλος εἰς τὸ Φλαγγινιακὸν φροντιστήριον.	1
Δημήτριος Τοπάλης.	1
Θεόδωρος καὶ Κωνστ. Πανσώτη.	1
Ὁ πρώην Δαλματίας Ἀρχιεπίσκοπος Βενέδικτος Κραλίδης.	1
Σπυρίδων Βελούδος.	1
Χριστόδουλος Μπριγιάκος.	1

ΠΕΣΤΑ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ.

Ἀλέξιος Παναγιώτου.	1
Ἀργυρὸς Βράνης.	1
Γεώργιος Κονιμίζης.	1
Δημήτριος Σακελλαρίου.	1
Παναγιώτης Μωράτης.	1

Σελ. 445 στίχ. 44 Ν. Δ. Μπούας Δημοδιδάσκαλος Ἀνατολικοῦ, ἀντὶ τοῦ Νικολάου Μπούα Μουσικολογιωτ. ἐκ Πρεβέζης, ἢ Νικοπόλεως τῆς Ἠπείρου.

Τιμᾶται διὰ μὲν τοὺς ἐντὸς τοῦ κράτους συνδρομητὰς Δρ. 6.
διὰ τοὺς ἐκτὸς . . . . 6 50.
καὶ διὰ τοὺς μὴ συνδρομητὰς . . . . 8.

Εὑρίσκονται

Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ ἰδίῳ ἐκδότῃ.

Ἐν Ναυπλίῳ παρὰ τοῖς τυπογράφοις καὶ βιβλιοπώλοις Κ. Κ. Τόμπρα καὶ Ἰωαννίδῃ.

Ἐν Σύρᾳ παρὰ τῷ τυπογράφῳ Κ. Γ. Μελισταγῇ.

Ἐν Πάτραις παρὰ τῷ ἐμπόρῳ Κ. Α. Τσέντσῳ.

Ἐν Κερκύρᾳ παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Κ. Ι. Δ. Παπ. Νικόλᾳ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Κ. Ι. Λαζαρίδῃ.

Ἐν Σμύρνῃ παρὰ τῷ Κ. Ἰωσὴφ Μάγνῃ.

Ἐν Βουκουρεστίῳ παρὰ τῷ Κ. Ι. Σκαρλάτῳ.

Ἐν Ὀδησσῷ παρὰ τῷ Εὐγ. Κ. Δ. Ἰγγλέσῃ.